Katholski Posoł.

Ludowy časopis,

wudawany wot towarstwa ss. Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Redaktor: **Jakub Šewčik**
hač do 1. meje; potom
Jakub Žur.

Šěsćaštyrcety lětnik.

W Budyšinje.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje.
1908.

Wobsah:

Strona

Budź khwaleny Jězus Khrystus! . . . 1
Swjedźeń swjatych třoch kralow . . . 2
Spominajće nětko na ptački! 2
Bože puće su spodźiwne 11
Sykorki 12
Hłosy z luda 12
Předprajeń k 30lětn. założeńskomu swjedźenjej »Jednoty«. Handrij Dučman-Wólšinski. 19
Dopomnjeńka na zemrětu kralowu Karolu 19
Jubilejny swjedźeń Hnadneje Knjenje Bernardy 27
Ptači kwas. J. P. 32, 39, 47
Swj. Marije čistosćenja (Swěčk Marije). 35
Kralomordarstwo w Portugalskej . . 43
Katholska strona w Čechach 51
Něšto z Ameriki. H. Słodeńk. . . . 51
Dwoje hody w Moskwje. Serbin-Moskowič. 61, 69, 85, 94, 101
Zakońska předłoha za cyrkwiny a šulski dawk 62
Swjaty póstny čas 77
Pohrjeb Swjatopołka Čecha. —y— . 77
Što z našim hólcom budźe? (Připósłane) 81
Slepaj. (Khinska bajka). M. N. . . . 81
Z Pomorskeje. J. Kr. 89
Swjedźeń přizjewjenja swj. Marije . . 93
„Swój telefon“. ┼ 98, 106
Hłosy z luda. Serbski bur. . . . 106
Wustawki towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje 111
Slub a žeńtwa 121; 133
Bołmońčka 121
Jutrowne jejka. ┼ 130
Halleluja 133
We wobłěhowanej twjerdźiznje. Wot A. Kowalskoho, serbscy připrawił J. W. 137, 156, 159, 179, 188
Božemje. Jakub Šewčik, redaktor. . . 141
Kralowski dekret čo. 23. Načisk k nowomu zakonjej za cyrkwinske a šulske dawki 143
Maćica Serbska 144
Tym, kotřiž na duchownych swarja. Ze spisow Albana Stolca připrawił njeduchowny 151, 162, 173
Nowy redaktor. Jakub Žur, redaktor . 162
Hłowna zhromadźizna „Towarstwa Serbskich Burow“. Jurij Słodeńk, zapisowar. 164, 175
Prus abo Rus? 174
Zlutniwosć a ludy. Ž. 183
Kralowe narodniny we Wudworju. —c. 193

Strona

Jutry pola Rusow. Serbin-Moskwič. 201, 211
Wróć so! Wšitko so ći woda. J. S. . 202
Češka „Maćica šulska“. —y—. . . . 203
Rivalej 212
Ze žiwjenja zwěrjatow 213
Plahowanjo swini 213
Cyrkwinske wobstojnosće we Francozskej. -u-„s“. . . 219, 227, 235, 242
Hłowna zhromadźizna towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Njebjelčicach 220
„Raj.“ Rachlowc. 222
Ruska politika we Finskej 228
Płomješko. Napisał Henryk Sienkiewicz, přeserbšćił Serbin. 251, 259
Polacy bojkotuja němske twory . . . 252
Strach před Polakom 260
Lačnym 261
W cuzbje zmudrił. (Z khinskich bajkow.) M. N. 264
Kardinal Kopp a Polacy. 267
Spokojnosć. P. Domaš. 275
Bataillon je so zhubił. 275
Pomnjeńki z rańšoho kraja. Z »Hebela« přewjedł M. Nawka. 279
XXXIV. hłowna skhadźowanka serbskeje stud. młodosće. —y—. . . 283, 294
Rozprawa „Serbowki“ na lěto 1907/08. Jan Cyž, starši „Serbowki“ . . . 285
Car w přisłowach 288
Jakub Rjenč †. 293
Cuze polo 295
Wotpady. Handrij Dučman-Wólšinski. 301
Na mórskich brjohach. Pućowanske dopomnjeńki. Napisał Jurij Słodeńk. 302, 314, 325, 337, 341
Po Pražskim słowjanskim zjězdźe . . 305
Šewska historija. Z wjesele-struchłym kóncom. 307
Wjeledostojnomu knjezej Jakubej Rjenčej, wojeńskomu fararjej, posmjertny postrow. J. L. 313
Dźowka. Z „Łužiskich Wobrazkow“ A. Černoho přeserbšćił Serbin. 323, 343, 366, 390
Prolog 34. hłowneje skhadźowanki . . 324
Pius X. pjećdźesać lět měšnik . . . 333
Z Rumburgskich swjatočnosćow a skandalow. —i. 334
Z časow francozskeje revolucije . . . 342
Hač je hela? — Hač je wěčny sudnik? 343
Swjedźeń swjatoho różowca w Radworju 344
Požohnowanjo swjatoho wótca . . . 353

Swjedźeń 50lětnoho měšniskoho jubileja swjatoho wótca Pia X. w Khrósćicach 27. sept. 1908 . 353, 361, 371
„Bamžowstwo je kraje k ranju Łobja germanisowało“. — 373
Jubilejny swjedźeń Towařstwa Serbskich Burow w Małym Wjelkowje 11. okt. 1908 . . . . . 374, 383, 394
Wopyt Joho Majestosće krala Friedricha Augusta III. a Badenskoho wulkowójwody Friedricha II. w Budyšinje 381
Dwoji postrow na Khrósćansku jubilejsku zhromadźiznu 382
Pražscy studenći. —u—. 392
Wobrazki ze swojoho lětušoho pućowanja do Italskeje, za „Posoł“ nazběrał kapłan Delan. . . 401, 412, 422, 431
Skónčnje — tola skutk! 441
Katholska cyrkej w Islandskej. J. Kr. 453
K hodam. F. 454
Ćicha nóc, swjata nóc! (M. Nawka) . 469
Młodosći k Božomu dźěsću wěnuje M. . 469
Wučerska mzda po nowym zakonju . 470
Moja „Wězda“ 477
Kapłan Mikławš Andricki †. 486
Bethlehemska pšeńca. L. 487
Zapósłane. Jurij Wornač w Khrósćicach 491

* * *

Z Łužicy a Sakskeje. } stajne rubriki.
Z cyłoho swěta. }
Należnosće našoho towařstwa. } skoro w kóždym čisle.
Kwitowanjo darow za nabožne a narodne należnosće.
Wšelčizny
Drobnostki. — Zornjatka
Nawěštki.

Dosłowo.

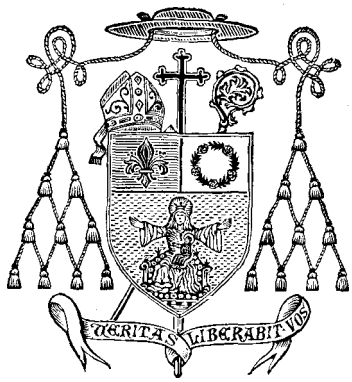
Z Božej pomocu je so zaso lěto minyło a »Katholski Posoł« skónči z tym swój 46. lětnik. Mnozy knježa su w tymle lěće Posołej swoje mocy woprowali a redaktora podpjerali. Prjedy wšoho budź z tutym najwutrobniši dźak wuprajeny prjedawšomu horliwomu redaktorej, nětčišomu knjezej fararjej J. Šewčikej w Kamjenicach, kotryž 1. meje redaktorstwo po 2lětnym wušiknym a wustojnym skutkowanju złoži. Do dźěła wo Posoł dyrbjachu so nětko zas wjac hač jedyn dźělić. Nowy redaktor, hižo z dušepastyrskim dźěłom dosć wjele napinany, namaka horliwych swěrnych a nazhonitych sobudźěłaćerjow. Monsign. senior Skala přewza korrekturu a dźěl politiki, farař can. Mikł. Žur nawěštki, farař Winger słowjansku politiku. Ale też mnozy druzy lubi knježa su redaktora swěrnje podpjerali. Nastawki su pisali: farař Winger 11, farař Šewčik 8, wučeŕ Słodeńk 8, wučeŕ Fr. Kral 6, Monsign. senior Skala 5, wučeŕ J. Bryl 5, wučeŕ Rachel 4, minorist J. Cyž 4, wučeŕ Nawka 3 a 1 baseń, redaktor Žur 3, po 2 kapłanowje Andricki, Delan a Mič, wučerjej Hajna a Rječka, po 1 fararjej H. Dučman-Wólšinski a Libš, direktor Nowak, wučeŕ em. Kral, zapósłanc Kokla, bohosłowcaj Just a Wjacsławk, gymnasiast Pól a Hans Słodeńk w Americy. Dopisowali su nimo Budyšskich knježich duchownych a knjeza wučerja Jurija Słodeńka, kotryž je nimale do kóždoho čisła Posoła jedyn abo wjacy dopisow připósłał, hišće sćěhowacy knježa: fararjo can. Herrmann, H. Dučman-Wólšinski, Dr. theol. Rězak, Libš, Bart, Nowak, Křižank, Hicka, Just a Wingeŕ, kapłanojo Andricki, Šołta, Delan, Mič a Rjeda, wučerjo Jak. Kral, Hila, Symank, Sommer, Šewčik, Wjerab, Rječka, Andricki, Hajna, Nawka a Kral, bohosłowcy J. Cyž, Just a Wjacsławk, stud. techn. C. Wjenka, gymnasiastaj Jakubaš a Brusk, kontorist Hejduška, ratarjo Cyž ze Stróžišća, Šewčik z Wudworja, Šołta, J. Ćěsla a Fulk z Khrósćic, najeńk Rjenč we Worklecach, Lipič z Delnich Sulšec, dźěłaćerjo Mikławš Woko, Sömel a Möller z Kulowa, Handrij Šołta z Lutowča, knjeni wuč. Wjerabowa, knjež. Marija Mičec z Kulowa. Kak wjele dopisow je kóždy připósłał, so njehodźi dospołnje prajić. Jim wšitkim najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh“ z prózstwu wo dalšu podpjeru.

Wulki nutrny dźak pak też słuša našim expedientam a wšitkim, kotříž su wo rozšěrjenjo Posoła a zběranjo abonentnoho pjenjeza a nawěštkow so zasłužbni sčinili. Hłownu expediciju je zaso z wulkej swěru a prócu wobstarał knjez Jan Nowak, zwónk tachantskeje cyrkwje, a k pomocy je jomu knjeni inspektorowa Wjenkowa była. Też jim cyle wosebje „Zapłać Bóh“.

A nětk započńmy w Božim mjenje nowe lěto, a Bóh njech je wšěm našim lubym přećelam a čitarjam prawje zbožowne wobradźi!

W Budyšinje, dźeń njewinowatych dźěćatkow 1908.

Jakub Žur, redaktor.

Aloys Schaefer,

z Božeje ſmilnoſcże a japoſchtolſkoho Stoła miłoſcże titul. biſkop w Abila,
japoſchtolſki vikar w ſakſkim kraleſtwje,
japoſchtolſki präfekt w ſakſkej Hornjej Łužicy,
doctor theologije,

poſtrowja a žohnuje wſchitkich wěriwych ſwojeju diöceſow.

Lubowani woſadni!

W łońſchim paſtyrſkim liſcże běchmy ſo za kóncom cžłowjeka praſcheli, kotryž wſchomu joho cžinjenju a woſtajenju jenake pohnuwanjo a njezakhodnu płacžiwoſcź podawa. Za wotmołwu běchmy ſwoje wóczko złožili na mnohe, jednore a wyſoke tola nimokhódne zaměry, kotrež wſchelake powołanja cžłowjekam ſtajeja, a běchmy ſpóznali, zo maja wſchitke tola jeno ſrědki bycź, zo jene nuzne a njezakhodne docpějemy. To pak je na zemi najnadobniſcha ſłužba, ſtajna Boža ſłužba, dopjelnjenjo wole Božeje, z kotrymž kóžde tež najſnadniſche ſkutkowanjo wot Boha jenake najwyſchſche myto a doſtojnſtwo dóſtawa. Z tym ſo tež zakład połoži za ſpokojnoſcź, bjez kotrejež mjez cžłowjekami powſchitkowna pſchezjednoſcź bjez zawiſcże bycź njemóże. Hołe zjednocźenja na zemi za wužitkom ſo pſchecy mjez ſobu rozkorja a budža ſkóncžnje z dźěła najkrucźiſcho pſchecźiwo ſebi wojowacź, jelizo nad wſchitkimi jednocźacy zaměr, Bóh, a zhromadny pucź, kiž k njomu wjedźe, njeſtoji. Jenicžcy tak móže ſo dopjelnicź wutrobna žadoſcź japoſchtoła, kotruž wón po pſchikładźe ſwojoho miſchtra w ſwojich liſtach pſchecy woſpjetuja: „Pokoj budź wam“; jenicžcy tak móže Zbóžnikowe ſłowo: „Pokoj wam woſtajam, ſwój pokoj wam dawam“[1]) ſo dopjelnicź. Z wědomjom pak, zo tón pokoj we ſebi, ze ſobucžłowjekami a Bohom mamy, zroſcże jako płód wěrna radoſcź a ſpokojnoſcź, kotraž w žanej zrudobje njezapraji. Pſchecy mjennjcy je wóczko złożene na jedyn wěcžny kónc, něhduſche zbóžne zjednocźenjo z Bohom, w kotrymž wſchitke zamóžnoſcże cžłowjeka najdoſpołniſcho ſo w ſkutku wopokaža. Póznawanju we widźenju Boha jako njeſkóncžneje wěrnoſcże a mudroſcże niczo wjac zakryte njewoſtanje, nadźiji ſo niczo wjac njezapowě, a luboſcź ſwoje najwyſchſche a njezakhodne ſpokojenjo w Bohu namaka. W tom a w tom ſamom

[1]) Jan. 14, 27.

wobstoji nascha wěrna a wěčna dospołnosć a zbožnosć, za kotrejž sebi kóždy człowjek žada, njecha=li samsne powschitkowne žadanjo a — kaž japoschtoł wucži — też zdychowanjo cyleje pschirody podusycź a njesłyschecź. W žadanju, zo by Bóh blizko był, woła psalmista: „Božo, mój Božo, k tebi z ranja wotuczam; za tobu lačni moja duscha, kaž často za tobu też moje mjaso."[1]) A tele žadanjo, k Bohu pschińcź, pohnu człowjekaw a wosebje israelski lud wučerja a wjednika wočakowacź. Wo „Jězusu Nazarethskim" — tak rěčeschtaj wučownikaj na puczu do Emmausa — „nadźijachmy so, zo wón to budźe, kiž Israel wumóže",[2]) kiž jón potajkim zas k Bohu dowjedźe. W tej dowěrje běchu něhdy japoschtołowje a wučownicy so Jomu pschizamknyli. Hdyž pak pschińdźe hodźina rozžohnowanja Knjeza a mischtra, w kotrejž wo swojim wotkhadźe rěčeješche, hluboko zrudźeny praji Domasch: „Knježe, njewěmy, hdźe dźesch, a kak móžemy pucź wědźecź?" Tehdom wotmołwi Jězus: „Ja sym pucź a prawda a žiwjenjo."[3]) Tute słowo Knjezowe, z kotrymž łońschi pastyrski list wobzamknychmy, też nam płaczi a pschecy płaczi. A tuž chcemy w tutym lěcźe dźiwajcy na Boha jako nasch jeniczki a wěčny zaměr sebi praschenjo stajicź: **Schtó je Jězus Khrystus,** kiž so mjenuje „pucź, prawda a žiwjenjo"?

Lubowani wosadni! Wam njeznate njebudźe, zo je praschenjo: „schtó je Jězus?" w nowischim czasu a wosebicźe nětkle so stajało a pschecy zas so staja. Dźens, kaž w dnjach, hdyž něhdy Jězus w mjasu na zemi khodźesche, su tajcy, kotsiž jeno po zwonkownym cyle człowjeczim wustupowanju sudźa a wotmołwjeja: Wón je Jězus z Nazaretha, „syn Józefa a Marije", „cźěslowy syn", „cźěsla",[4]) „pokhadźa z Galileje".[5]) W tamnym czasu też tajcy běchu, kotsiž mějachu mócnych rěczi a njeprějomnych „znamjeni" dla Jězusa za „Jana kschcźenika" abo „Eliasa" abo „Jeremiasa" abo „jenoho z profetow", „kiž je wstanył".[1]) Też nětkle tajkich njepobrachuje, kotsiž maja mjeno kschesćana, Jězusa pak jeno za rozswětlenoho a za swój a za wschě czasy z póccźiwosczu wysocy wuzběhnjenoho wučerja abo profetu wudawaju, a wot njoho założenomu kralestwu też jeno nimokhódnu ważnosć pschicpiwaju. Kaž tamni Židźa hischcźe za pschichodnym messiasom hladachu, kiž by jich samsnym pschedstajenjam so hodźał, tak też cźile sebi mysla na druhich po jich měnjenju wulkich a rozswětlenych człowjekow, kotsiž maju na město staroho kschesćanstwa nowische a dospołnische swěta=nahlady stajicź. Tola nic jeno woprawske njewěry ale też pschicźiny njewěry so wospjetuja. Něhdy duchowni wjednicy mjez židowskim ludom wudawachu, zo woni sami a jenicźcy maja a wukładuja zakoń a profetow. W tutej njeznjesliwej samokhwalbje „ze zawiscźe" podachu Pilatej Zbóžnika,[2]), kotrohož zacpiwarja zakonja mjenowachu. Bojicy so wo swoje knježstwo skóncźnje wobzamknychu a wuradźowachu, zo bychu Jězusa morili.[3]) A njeje w naschim czasu też wěrje wocuzbjena a njepschecźelska wědomosć, kotraž so zepjera na pschedpodjate měnjenjo, zo je póznawanjo jeno móżne, kaž daloko człowjeczi rozom dosaha, a tohodla chce kóžde zjewjenjo — bjez toho zo by joho wobsah pruhowała — jako prawdu wuzamknycź?

Njepřeje tale wědomosć hnydom wot spočatka pscheznatursce zjewjenjo a njewudawa wona joho woprawske skutki za njehistoriske a njewudawa tale wědomosć, zo cźi, kotsiž je powědaja, wěry njezasłuża, dokelž so to do jeje pschedpodjatoho měnjenja njehodźi? Njeznjesliwa žada, zo chce sama bycź wjednica na polu wědomostnoho pytanja, a hani

[1]) Ps. 62, 2. [2]) Luk. 24, 21. [3]) Jan. 14, 5. 6.
[4]) Mat. 13, 55; Mark. 6, 3; Luk. 4, 22.
[5]) Jan. 7, 41. 52.

[1]) Mat. 16, 14; Mark. 8, 28; Luk. 9, 19.
[2]) Mat. 27, 18. [3]) Jan. 11, 48 scź.

cyrkej Khrystusowu, kotraž — kaž je to prjedy we wschěch czasach cziniła — tež nětko naturske wědomosćze spěchowacź pyta a jich wěste wuplody njewotpokazuje. A słowa, kotrež něhdy swjaty Pawoł Galatskim[1]) wo zaměrje proselytarjow mjez nimi pisasche: „Horja so wo was njeprawje, ale wuzamknyć was chcedźa" wot kischesćanskeje wosady, „zo byschćze" wotdźěleni a wosamoćeni potom „wo nich so horili", wy jim so pschizamknyli a woni nad wami knjezili; tute słowa tež płacza wo bjezwobhladnym prócowanju, z kotrymž njewěra pyta pschećiwo Jězusej Khrystusej pschiwisnikow dobyć. Skónčnje maja so wopomnić tež w naschim czasu słowa Zbóžnikowe, z kotrymiž wón něhdy wjednikam Židow poslednju pschiczinu jich njewěry porokowasche: „Wy nochcecże ke mni pschińć", a: „kak mózecże wy wěrić, kotsiž jedni wot druhich khwalbu pschijimacże, a khwalbu, kotraž je wot Boha samoho, njepytacże?"[2])

Tola tež něhdy, hdyž Jězus na zemi khodźesche, najjasnischo pschećiwo njewěrje na praschenjo: „schtó je tutón?" nic po napohladźe, ale po Jězusowym swědčenju a samowozjewjenju „swjaty zbytk", „symjo"[3]) postupujcy wěsćischo a krućischo we swětle wěry te wotmołwjenjo podawasche, zo je wón wočakowany messias[4]) a Syn Boži, kotryž ma słowa wěčnoho žiwjenja. Tute „móliczke stadło" njebojesche so[5]) ani hidy a njepschećelstwa ani zacpicza a hroženi tych, kotsiž za powołanych wjednikow płacźachu. Móliczke stadło swoju wěru tež tehdom wobkhowa, hdyž widźesche, kak Knjezowi njepschećeljo pod kschižom Jězusowym směschachu a hanjachu, a kak — po hołym człowjeczim póznaczu — Jězusowy skutk pschez joho cźerpjenjo, wumrěcźo a pohrjebanjo so zdasche zniczeny być. Tola tež nětkle (w naschim czasu) směmy z džakom k Božej miłosći na mnohe miliony spohladowacź, kotsiž koleno psched hołym człowjeczim rozomom njezhibuja, ale zmužicze stawaja a we wěrje póznawaja a wuznawaja, zo „je Jězus Khrystus Syn Boži".[1])

Lubowani wosadni! Nic bjez winy je Zbóžnik swojich czasto napominał,[2]) zo bychu so njebojeli. „Njech so njerudźi wascha wutroba!" „Mějcze dowěru!"

Tute słowa tež nam płacza, hdyž bojaznje a starosćiwje wokoło so hladamy a widźimy, kak wěru do Syna Božoho wschelako pschimaja a podrywaja. Nabožne hibanja tutoho czasa na posledku wo praschenjo wojuja: „schtó je Jězus Khrystus?" Wo wotmołwach na nje płaći Mischtrowe słowo: „schtóž njeje ze mnu, je pschećiwo mi."[3]) Tak so duchi dźěla, a dopjelni so profetiske słowo starca Simeona: „Hlej, stajeny je tutón . . . k znamjenju, kotromuž budźe so napschećiwo rěcźeć."[4]) Nětko kaž w czasu profety Isaiasa a japoschtołow so dopjelni słowo, zo budźe Jězus „kamjeń postorka a skała pohórschka", a też, zo je wón „rózkny kamjeń, wubrany, drohotny", a „schtóž do njoho wěri, njebudźe wohańbjeny."[5]) Hdyž potajkim w naschim czasu pschećiwo wuznawanju mjena Jězusa Khrystusa jako wočłowjeczenoho Syna Božoho z brónjemi wěrje wocuzbjeneje abo njepschećelskeje wědomosćze a hischcze czasćischo z hanjenjom a wusměschenjom wojuja, dha tež z tym so w swojim pscheswědčenju k wobstajnomu, zmužitomu a skutkownomu wuznaczu posylnicź damy, pschetož w tutym wojowanju a cźerpjenju so Knjezowe słowo dopjelni: „Njemysleze sebi, zo pschińdźech pokoj pschinjesć na zemju; njepschińdźech pokoj pschinjesć, ale mjecź."[6])

[1]) Gal. 4, 17. [2]) Jan. 5, 40. 44. [3]) Isai. 1, 9; 6, 13; 10, 22; pschir. Rom. 9, 27 sćź. [4]) Mat. 16, 16; Mark. 8, 29; Jan. 1, 41; 6, 69; 20, 31. [5]) Luk. 12, 32.

[1]) Jan. 20, 31. [2]) Luk. 12, 32; Jan. 14, 1; 16, 33. [3]) Mat. 12, 30; Luk. 11, 23. [4]) Luk. 2, 34. [5]) Isai. 8, 14; Rom. 9, 33; 1. Pětr. 2, 6. 7. [6]) Mat. 10, 34; Luk. 12, 51.

Wopominacź budźemy pschi tom też druhe pokojace słowa, kotrež dźiwajo na hidu Bohu wocuzbjenoho sweta Jězus w swojich rozžohnowacych słowach k japoschtołam rěcźesche: „A nětko sym wam prajił, prjedy dyžli so stanje, zo byschćże, hdyž so stanje, wěrili.“ [1])

Hdyž dyrbjesche něhdy swjaty Pawoł, drozy wosadni, widźecź, kak we wosadach Galacije židowacy błudawucźerjo wěriwych wot Khrystusa wotwobrocźicź pytachu, dopomni jich na cźas, w kotrymž buchu w kschesćźanstwu rozwucźowani, ze słowami: „Wam bu Jězus Khrystus psched wocźomaj wopisany jako we was kschižowany.“ [2]) Też ja was na wschitko dopominam, schtož scże z dźěćźacych dnjow wo Jězusu Khrystusu wukli! Tu wožiwja lubozne wobrazy wo poselstwje jandźela ke knjeźnje Mariji, a póznajemy, kak je Bóh pschez knjeźnu-macźer to pschihotował, zo najswjecźischе cźłowjestwo, z kotrymž smy wumóženi, herbskomu hrěchej ani njemóžesche podcźisnjene bycź. Psched duschu stupja powěscże wo narodże a dźěćźatstwu Jězusowym, wo pschijecźu messianskoho powołanja w kschcźeńcy pschez Jana, wo powołanju, rozwucźowanju a nawjedowanju wucźownikow, wo skutkowanju psched Židami a pohanami pschez słowa a skutki. Widźimy, kak tesame rěcźe a skutki Knjezowe na jenej stronje pola joho pschecźiwnikw pschec pschiběracu hidu wubudźichu, kotraž so hakle pod kschižom spokoji, na druhej stronje pak w nastawacej cyrkwi wěru pschec hłubscho so zakorjenicź a dale so wuwicź da. Mysliczka, z woprědka japoschtołam cuza a njezrozemliwa, na messiasa a Syna Božoho, kiž cźerpi a wumrje, drje zrudobu wubudźi, skónczńje pak tola wot scźěhowanja Khrystusowoho njewottraschi. Hdyž bě tón poměr doscźehnjeny, smědźesche „nóc“ abo hodźina cźerpjenja pschińcź, a Jězus, kiž bě so cźascźischo mocy swojich njepschecźelow wuwinył, móžesche so jich rukam pschepodacź. Powědało so nam je wo joho woprawskej cźłowjecźej naturje, kak běsche jako słabe dźěcźo na pomoc swojeje macźerje a swjatoho Józefa pokazany a wotroscźesche, kak bu mucźny, hłód a lacźnoscź cźujesche, kak najhórschi smjertny stysk wutra, cźerpjesche a wumrě. Tola tesame pisma (liscźiny), kotrež hewak tak proscże, swěrnje a njeposrědnje powědaja, zo jim w najnowschim cźasu samo njewěriwa kritika wjac njewědomne abo wědomne basnjenjo njewumjetuje, kotrež potajkim tele woprawdźe cźłowjecźe cźahi w žiwjenju Jězusowym też po cźłowjecźim rozsudźe wěryhódnje nam powědaja, tele same pisma, wo kotrychž pak też wěmy, zo su pod wjedźenjom Ducha Swjatoho pisane, powědaja też zjewjenja „krasnoscże“ Jězusa Khrystusa w pscheznaturskich wozjewjenjach jandźelow, kotrež zwonkownu khudobu naroda scźěhowachu; we wopokazanju wědźenja, kotrež joho starobu spodźiwnje powyschuje. Wone powědaja, kak pschi wschej khudobje w zwonkownym wustupowanju so tola też móc błyscheźi, psched kotrejž wscho cosa; wo mócnej rěcźi, psched kotrejž rěcź pismawucźenych a farizejow zblědnje; wo knjeźstwje nad wěcami a zakonjemi pschirody; wo wuhojenju khoroscźow, scźěhwkow hrěcha, a wo spuschcźenju hrěchow samych, kotrež so w znutskownym měrje wozjewja; wo knjeźstwje nad złymi duchami a pschedobycźu smjercże we wubudźenju tsjoch mortwych. Smjertne stysknjo na wolijowej horje, najhłubschu wopuschcźenoscź na kschižu scźěhowachu spodźiwne znamjenja w pschirodże a w templu, horjewstacźo a donjebjesspěcźo. Dwoji swětowy porjad w Jězusu Khrystusu zjednocźeny widźimy, naturski, kotromuž pscheměnjenjo a skónczńje smjercź słuscha, a pscheznaturski, kotryž je wěcźnoscź a žiwjenjo.

Tola, lubowani wosadni, tu měnju, zo mam něktore wokomiki pozastacź, zo bych wócźko złożił na swjate pisma same, kotrež nam wschitko to powědaju. Wone z woprědka

[1]) Jan. 14, 29; 16, 1. [2]) Gal. 3, 1.

pak njechadźa swojich prěnich cźitarjow nic hakle z Jězusom Khrystusom a joho wucźbu znatych cźinicź, ale chcedźa jich w tom posylnicź. Z hortnym prědowanjom bě znacźo wo Jězusu jako messiasu a Synu Bożim we wschitkich wosadach rozschěrjene, prjedy hacź so wo tom pisasche. A wschitcy japoschtołowje, kajkeźkuli ludy wopytachu a wucźachu, wschudźe tosame evangelium pschednoschowachu, pschetoż žana ze spisanych liscźinow na druhu wucźbu sudźicź njeda. A runje swjatomu Pawołej, wo kotrymž w naschim cźasu tak rady wudawaju, zo je samomu zjewjenju Khrystusowomu pschikładował abo je samostatnje dale wutworjał, su Jakub, Kefas a Jan „prawicu zjednocźeństwa podali.“ [1]) Dokelž dha dyrbi so wschudźe pschedpóznacź, zo su wěriwi wobraz Bóžskoho Zbóžnika znali, njesměmy sebi wot swjatych pismow žadacź, zo nam wone dospołnje wobsah prědowanja japoschtołow wupokazaja. To je potajkim modernski kschiwy rozsud, hdyž z mjelcźenja swjatoho pisma wo jenej wucźbje wot Khrystusa abo wo Khrystusu scźěhuja, zo je spisowarjej njeznata była abo z cyła hischcźe njebyła. Wobstajna a powschitkowna jenakoscź wěry wjele bóle žada, zo rozsudźimy: Jězusa Khrystusa jako messiasa a Syna Bożoho njejsu hakle prěni wèriwi, japoschtołowje, kotsiž tola nic do mudrych a wucźenych, ale do móliczkich a nizkich swěta sluschachu, wutworili a postajili — kaž chce błud, wot swjatoho Wótca „modernismus“ mjenowany, prajicź — ně, pschecźiwo tomu je wěrne swjatocźne słowo swjatoho Pawoła [2]) kotryž pisa, zo je „wotdźěleny za evangelium Boże, kotrež bě Bóh prjedy slubił pschez swojich profetow w swjatych pismach wo swojim Synu, kotryž jomu so narodźi z Davidowoho symjenja, po mjasu, kotryž bu mócnje wopokazany jako Syn Boži po duchu swjatoscźe.“ A Bóh so wjac dale njewozjewja z nowymi wucźbami pschez nějakoho cźłowjecźoho ducha, ale „najposledy“ je rěcźał „pschez Syna“, kotryž je „wotblyschcź joho krasnoscźe a podobnoscź joho bycźa.“ [1]) Wopominajcźe pschecy, lubowani wosadni, dźiwajcy na mnohe a so pscheměnjace modernske, jako historisko-kritiske pytanjo wustupowace pschedstajenja wo Jězusu Khrystusu słowo japoschtołowe: „Wot wschelakich a cuzych wucźbow njedajcźe sa zawjesćź!“ ale dźeržcźe krucźe swoje pscheswědcźenjo: „Jězus Khrystus wcźora a dźensa, tón samy tež na wěki.“ [2])

Za cźas najhórschoho nabožnoho zahłubjenja na zemi, za cźas, w kotrymž Pilatus zadwělowace słowo: „Schto je wěrnoscź?“ wupraji, za cźas, wo kotrohož pocźinkach dyrbjesche swjaty Pawoł najzrudnische wobrazy hacź k powrócźenju pschirody do pschecźiwo-naturskoho rysowacź, za tajki bjezbóžny cźas pschipóznawamy to jako skutki njeskóncźneje bóžskeje miłoscźe, zo Jězus Khrystus mnohe pschez-naturske znamjenja a dźiwy psched wocźomaj cźłowjekow skutkowasche, kotrež wschitke tón jedyn spomožny zaměr scźěhuja, k wěrje do „njebjeskoho“ [3]) pohnuwacź. Tohodla pak tež rozemimy, zo tam a tehdy, hdźež a hdyž Jězus samomyslnej njewěrje napschecźo stojesche, kaž běsche to w Nazarecźe, wón „njemóžesche tu žanoho dźiwa cźinicź, jeno mało khorych wustrowi, ruku jim napołożiwschi.“ [4])

Wěra je trěbna, zo by w „Synu cźłowjeka“, kiž bě cźerpiwu a smjertnu cźłowjecźu naturu pschijał, Syna Bożoho, spóznał, kiž „je w njebjesach“ a kiž „je z njebjes stupił“. [5]) Dźiwy pak, kotrež Jězus skutkuje, su dopokaz za to, zo tež wo sebi samom wěrnoscź praji. Kaž liscźina z pschitłócźenym zyglom dopokaz za swoju

[1]) Gal. 2, 9. [2]) Rom. 1, 1—4.

[1]) Hebr. 1, 2. 8. [2]) Hebr. 13, 9. 8. [3]) Jan. 3, 12. [4]) Mark. 6, 5. [5]) Jan. 3, 13.

woprawdźitosćź dóstawa, tak je Joho „Bóh Wótc (ze swojim zyglom) wobtwjerdźił.“ [1]) Wopominanja hódny podawk w Jězusowym žiwjenju, kotryž je ze wschimi jenotliwymi wobstojnosćźemi w prěnjej kscheseźanskej wosadźe zdźerżany a pschez Janowe sćźenjo nam podaty, je wuhojenjo slepoho wot naroda. Tón Jězusa znał njeběsche. Njedźiwajo zakliwanja a hroženjow wuhojeny duchownym wjednikam swojoho ludu wotmołwi: „To je tola dźiwno, zo wy njewěsće, z wotkel je, a wotewri mojej wocźi! Wěmy pak, zo Bóh hrěschnikow njesłyschi, ale by-li něchtó Boha cześćił a joho wolu cźinił, toho wusłyschi ... Hdy by tutón wot Boha njebył, njebudźesche mohł niczo cźinicź.“ [2])

Zbóžnik nas sam rozwucźuje wo powucźacym wuznamje tohole dźiwa a znamjenja. Cźěłna sleposćź je wobraz duchowneje za pschezenaturske wěrnosćźe; slepy narodźeny pschedstaja nam pohana; dóstaczo widźenja woznamjenja dóstaczo njeznatych a dotal njepóznajomnych zjewjenjow we wěrje. Tón pak, kotryž wocźi wocźinja, je Jězus Khrystus, kiž wozjewja a so za to jako wuhotowany a póslany z njeprějomnym dźiwom wupokazuje. „Wot wěcźnosćźe“ — praji wuhojeny — „njebu słyschane, zo by něchtó wotewrił wocźi slepoho wot naroda.“ Tola, kaž so też dźensnischi dźeń hischcźe stawa, pospyta hižo tehdom njewěra woprawdźitosćź dźiwa wotstronicź, a hdyž to móžno njebě, njerozsudźi so, zo by nětk Zbóžnikej podwolnje wěriła. Hdyž pak Jězus so wuhojenoho woprascha: „Wěrisch ty do Syna Božoho?“ wotmołwi tón: „Schtó je, Knježe, zo bych do njoho wěril?“ A Jězus jomu rjekny: „A widźał sy joho, a kotryž z tobu rěcźi, tón je.“ Wón pak dźesche: „Wěrju, Knježe.“ A poklaknywschi modlesche so k njomu.“

Lubowani wosadni! Też *my znajemy a wuznawamy* Jězusa jako Syna Božoho a modlimy so k njomu. Prajimy z pschecźiwnikami Jězusowymi: „Schtó móže hrěchi wodawacź, khiba Bóh sam?“ [1]) tola spóznajemy też we wuhojenju wicźniwoho, we wokomiknjenju a z jenym słowom dokonjanym, zo ma Jězus móc, hrěchi wodawacź a je tohodla wěrny Bóh. We wěrje do bóžstwa Jězusowoho połnomu zmysłu słowow dwanacźelětnoho Jězusa rozemimy, kiž w templu po zjewjenju swojoho pscheznaturskoho wědźenja k Mariji a Józefej rjekny: „Njewědźeschtaj wój, zo dyrbju we tom bycź, schtož mojoho Wótca je?“ [2]) W pschedstajenju žiwjenja Jězusowoho w sćźenju *swjatoho Jana jako wosebity cźah* psched nas tón stupa, zo joho pschecźiwnicy sebjezjewjenjo Jězusowe jako Syna Božoho tak zrozemichu, zo Jězus „so Bohu runja cźini“, zo joho tohodla pscheseźěhachu a moricź pytachu. [3]) „My mamy zakoń“ — na Pilata wołachu — „a po zakonju dyrbi wumrěcź, dokelž sebje syna Božoho sćźini.“ [4]) Cyle pschezjene z tym też druzy sćźenikoju powědaja, zo je Jězus wot wyschschoho měschnika *swjatocź*noho wuznacźa dla, zo je „Syn khwalenoho Boha“, k *smjercźi wotsudźeny* był. [5]) Wyschschi měschnik a wysoka rada njepruhowachu swědoženja a dopokazma za wěrnosćź tutoho wuprajenja Jězusowoho, ale w zawinjenym sebjezaslepjenju sćźahnychu wusud Jězusowy na sebje: „Hdy byschcźe slepi byli, byschcźe hrěcha njeměli; nětko pak prajicźe: Widźimy! Wasch hrěch wostawa.“ [6])

Prjedy hacź Zbóžnik za wěrnosćź, zo je Boži Syn, swoje žiwjenjo poda, położi tusamu w swojich rozžohnowacych słowach wjac krócź jako swoje najwažnische wotkazanjo na wutrobu. „Filipje“, tak rjekny — „schtóž widźi mje, widźi też Wótca.“ „Njewěricźe wy, zo sym ja we Wótcu, a zo je Wótc we

[1]) Jan. 6, 27. [2]) Jan. 9, 30 sćź.

[1]) Mat. 9, 2. sćź.; Mark. 2, 5. sćź.; Luk. 5, 20. sćź. [2]) Luk. 2, 49. [3]) Jan. 5, 18. [4]) Jan. 19, 7. [5]) Mark. 14, 61 sćź.; Mat. 26, 63 sćź.; Luk. 22, 70. [6]) Jan. 9, 41.

mni?" „Wuńdźech wot Wótca, a sym na śwět pschischoł; z nowa wopuschczam śwět, a du k Wótcej." [1]) Pschede wschimi je wucžownik luboscže tute słowa swojoho Mischtra w swojej wutrobje zakhował a wucži, zo je wěčne „Słowo", kotrež „je Bóh", kotrež je same njeśtworjene a pschez kotrež je „wschitko, schtož bu, śtworjene, w czasu so mjaso scžiniło a mjez nami bydliło." [2]) Tute wěrnoscže japoschtoł Pawoł za znate pschedstaja też we wosadach, kotrež sam założił njeje. Kolossenskim [3]) pische, zo je Jězus „prěnjorodženy pschede wschim stworjenjom, pschetož w nim je stworjene wschitko, schtož je w njebjesach a schtož na zemi . . . Wón je pschede wschitkimi, a wschitko wobstoji we nim." Zo by njeskóncžnu nadobnoscž Nowoho Zakonja nad Starym dopokazał, zepjera so w liscže na Hebrejskich [4]) na wěrnoscž, kotruž joho cžitarjo pschipóznawaju, zo je Jězus po jenicžkim rjedže „herbował" „mjeno" „Syn", wo kotrymž so praji: „Twój trón, Božo, je wěki na wěki." Połne zrozemjenjo skóncžnje japoschtoł wocžakuje, hdyž Romskim [5]) wo jenej wosobje Jězusa Khrystusa, Syna Božoho, pisa, zo je „so narodźił ze symjenja Davidowoho po mjasu", tola „po duchu swjatoscže jako Syn Boži bu mócnje wopokazany", kotryž z Israela „po mjasu" wukhadża, kotryž je Bóh nad wschitkimi, khwaleny do wěcžnoscže."

Lubowani wosadni! Bóh je swoje stworjenja za sebje stworił, zo bychu w pschichodnym zjednocženju z nim swój posledni kónc doscžahnyli. Zo by jich tam dowjedł, je Bóh we wocžłowjecženju swojoho Syna za nas njezapschijomny, njeskóncžneje bóžskeje wschomocy, mudroscže a luboscže dostojny skutk dokonjał. Z tym je so zwonkaswětowy njeskóncžny Bóh w swojim Synu parschonscy zjednocził z cžłowjecžej naturu a z tym cžłowjeka a a pschez njoho stwórbu k sebi pozběhnył.

K zjednocženju cžłowjecžeje a bóžskeje natury w jenej wosobje so pschihodži, zo měješche Jězus na jenej stronje wěrne cžłowjecže cžełko, kotrež móžeśche cžerpjecź a wumrěcź, zo pak na druhej stronje krasnoscź" bóžskeje natury „so zjewi". Dokelž pak też na kschižu zemrěte a jeno wot cžłowjecžeje dusche dźělene cžełko z bóžstwom zjednocžene wosta, tohodla wone tłaczu podcžisnjene bycź njemóžeśche.

Horjewstaczo Jězusowe běśche trěbne. Horjewstanjene, ani cžerpjenju ani smjercži wjac njepodcžisnjene cžełko pak ma pschekrasnjene bluzny na sebi jako znamjo, zo je to cžełko, kotrež je z knježny Marije pschijate a na kschižu powyschene było, kotrež nětko žiwe je na wěki.

Tute bluzny wot smjercže wstanjenoho, lubowani wosadni, nam kóždy cžas pokazuja posledniu pschicžinu w Bohu za wocžłowjecženjo. Knjezowy wucžownik luboscže k tomu pisa [1]): „Bóh je luboscź. W tom je so luboscź Boža w nas wopokazała, zo je Bóh swojoho jenorodźenoho Syna do śwěta póslał, zo bychmy žiwi byli pschez njoho. W tom je luboscź, nic zo smy my Boha lubowali, ale zo je wón nas prjedy lubował a swojoho Syna póslał, wujednanjo za nasche hrěchi." A praschamy-li so skóncžnje, cžohodla je Jězus Khrystus „sebje samoho znicžił, podobu wotrocžka pschijawschi, cžłowjekam runja scžinjeny", [2]) dha je wotmołwjenjo, zo so smilna luboscź Boža nam pschikhili po japoschtołowych słowach [3]): „Nimamy wyschschoho měschnika, kotryž by njemóhł sobucžerpjecź z naschimi

[1]) Jan. 14, 9. 10. 11. 20; 16, 28. [2]) Jan. 1, 1. scź. 14. [3]) Kol. 1, 15 scź. [4]) Hebr. 1, 2. 4. 8. [5]) Rom. 1, 1—4; 9, 5.

[1]) 1. Jan. 4, 8—10.
[2]) Fil. 2, 7.
[3]) Hebr. 4, 15. 16.

słabosćemi, ale spytowanoho we wschim runja nam nimo hrěcha." A skónčimy tudy zhromadnje z dalschimi słowami japoschtoła: „Pschistupmy tohodla z dowěru k trónej miłosće, zo bychmy smilnosć dóstali a miłosć nadeschli k pschichodnej pomocy."

Požohnuj was wschohomócny Bóh † Wótc a † Syn a † Duch Swjaty. Amen.

W Drježdžanach,
W Budyschinje, 20. małoho rózka 1908.

† Aloys,
tit. biskop, japoschtolski vikar a präfekt.

Tutón pastyrski list ma so njedźelu quinquagesimä (1. měrca) ze wschitkich klětkow město prědowanja čitacź.

Čišchcź Smolerjec knihičišchczetnje w Budyschinje.

Póstny porjad

za japoschtolski vikariat w Sakskim Kralestwje a za japoschtolsku präfekturu w sakskej Hornjej Lužicy.

1. Jako **póstne dny**, na kotrychž so **mjaso jěsć njesmě** a je jenož **jenokróćne nasyćenjo** dowolene, maja so dźeržeć:
   Popjelna srjeda a srjedy w suchich dnjach,
   pjatki w suchich dnjach a pjatki schtyrceći-dnjowskoho posta,
   zeleny schtwórtk, wulki pjatk, jutrowna sobota a vigilija psched hodami (patoržica).
2. Jako **póstne dny**, na kotrychž su mjasne jědźe dowolene, tola jenož **jene** nasyćenjo so stać smě, a pschi jenej a tejsamej pojědźi so mjasne **a tež** rybjace jědźe wužiwać njesmědźa, maja so dźeržeć:
   wschitke zbytne wschědne dny schtyrceći-dnjowskoho posta,
   soboty w suchich dnjach a
   vigilije psched swjedźenjemi swjatkow, Pětra a Pawoła, Donjebjeswzaća swj. Marije a wschěch Swjatych.
   Na schesćich póstnych njedźelach njeje dowolene, pschi jenej a tejsamej pojědźi pódla mjasnych jědźi **tež** rybjace jědźe wužiwać.
3. Jeno **abstinencne dny bjez posta** su:
   wschitke druhe pjatki cyłoho lěta, na kotrež pschikazany swjaty dźeń njepadnje.
4. Na dnjach, na kotrychž je mjasajědźenjo zakazane, smě so sadło, tučno, abo mjasowa juschka k pschihotowanju jědźi trjebać a mjasowa juschka tež jako napoj wužiwać. Tola su wot tutoho dowolenja wuzamknjene zeleny schtwórtk, wulki pjatk a jutrowna sobota.
5. Winowatosć zdźerženja wot mjasnych jědźi zapoćina so wot 7. lěta žiwjenja, winowatosć posćenja dosaha wot 21. hač do 60. lěta žiwjenja. — Wot winowatosćze posćenja su dispensowani khori, słabi, kotrymž je lěkar posćenjo zakazał, tajcy, kotrymž posćenjo dopjelnjenjo jich winowatosćow zahaća, a wojacy w słužbje.
6. Na wschitkich póstnych a abstinencnych dnjach pak z **wuwzaćom wulkoho pjatka** so mjasajědźenjo dowola:
   wojakam a jich domjacym, kaž tež wosobam, pola kotrychž wojacy jědź maja, abo kotsiž so wothladanju khorych poswjećuja, pućowacym a tym, kotsiž jako domjacy abo służownicy pola njekatholikow jědź dóstawaju, hosćencarjam abo korčmarjam, jich domjacym a hosćom, tohorunja tež tym, kotsiž swoju jědź w hosćencu abo z hosćenca bać dyrbja.

Katholskim fararjam a farskim administratoram, a tež duchownym pschedstojićerjam katholskich cyrkwjow a kapalow w Sakskej so z tutym porucza, zo bychu w běhu lěta na njedźelach psched postajenymi póstnymi dnjami te same a tež waschnjo, kak maja so dźeržeć, wozjewili.

Dokelž je prjedawscha póstna kaznja jara połóżena, njech wschitcy wěriwi dobrowólnu jałmožnu po swojej dobrej woli a po swojim zamóženju wotedadźa. W cyrkwjach njech so pikny wupowěsnu z napismom: **Póstna jałmožna.** Tele jałmožny so za zaměry Bonifacijowoho towarstwa w samsnej diöcesy nałoża. Schtóž jałmožnu dać njemóże, njech na njedźelach póstnoho cźasa litaniju wo Khrystusowym cźerpjenju abo bolosćiwe rózarije za cyrkwinske należnosćze spěwa.

Jutrowny cźas zapoćina so w herbskich krajach a w Hornjej Lužicy z popjelnej srjedu, a skónći so z njedźelu najswjećišcheje Trojicy (sobu wobzamknjenej). Kóždy katholski kschesćan je pod cźežkim hrěchom winowaty, w jutrownym cźasu sakramentaj pokuty a wołtarja dostojnje dóstać.

Pjecź kóždolětne cyrkwinske wopory maja so po sćěhowacym rjedźe dźeržećź:

1. za należnosćże **lyonskoho missionskoho towarstwa** na jenej póstnej njedźeli.
2. za należnosćże **ſ. Józefowoho towarſtwa w Aachenje** njedźelu po swjedźenju swjatoho Józefa;
3. za należnosćże **towarſtwa Božoho rowa** w Kölnje wulki pjatk a pschedjutrownu sobotu;
4. za należnosćże **ſ. Bonifacijowoho towarſtwa** w Paderbornje, njedźelu po 5. juniju, swjedźenju swjatoho Bonifacija;
5. hromadźenjo **Pětrowoho pjenjeźka** njedźelu po swjedźenju swjatoho arcjandźela Michała 29. septembra.

Na 6. januara (Tsjoch Kralow) wot japoschtolskoho stoła postajeny wopor — za należnosćże towarſtwa **pschećźiwo wotrocźſtwu w Africh** ma so tež dale dźeržećź.

Dale so po pschećźu swjatoho wótca za potrěbnosćże **orientalſkich cyrkwjow** a po poruczowanju najdostojnischoho knjeza archybiskopa w Kölnje za **kuſtodiju ſwjatoho rowa**, kotraž je ze starodawna w rukach PP. franciskanow, wopor na jenej njedźeli měsacow augusta a septembra pschikazuje.

Wschitke tute wopory dyrbja so njedźelu, kotraž składowanskej njedźeli do prědka dźe, a na dnju składowanja samoho wosadam z klětki wozjewicź. **Skladowanja maja so z pschihódnym spomnjenjom w prědowanju na dnju składowanja poruczowacź.**

Wunoschk tsjoch prěnich mjenowanych składowanjow, ma so z dobom hacź do srjedź meje w herbskich krajach japoschtolskomu vikariatej, w Hornjej Łužicy tachantskomu konsistorijej wotedacź, wunoschk schtwórtoho składowanja najpozdźischo kónc junija a pjatoho kónc oktobra tež tam.

Wysche toho:

ma so jónu za měsac, z wuwzaczom augusta a septembra, jenu njedźelu, kotruž móža sebi wysokodostojni knjeza fararjo a administratorojo wuzwolicź, wopor **za twarjenjo cyrkwjow** w kraju dźeržećź. Wunoschki tychle składowanjow maja so w měsacomaj juniju a decembru kóždoho lěta pschisłuschnej wyschnosćźi wotedacź.

Cźischcź Smolerjec knihicźischczerńje w Budyschinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćělětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so scełu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 1. Lětnik 46. | **Redaktor: Jakub Šewčik.** | **4. januara 1908.**

Budź khwaleny Jězus Khrystus!

Stojimy na započatku nowoho lěta. Schto za kóždoho z nas a za nasch cyły narod w swojim klinje khowa? Schto nam pschinjese? Dźěło a staroſć a bědźenjo ſtajne a pschećiwnoſćze a ćěſnoty mnohe. Tohodla hnydom na prěnim dnju lěta nas ſwjata cyrkej wjedźe do templa, hdźež bu wočkowjećenomu Synej Božomu date ſtódke a mócne mjeno Jězus, kaž by z tym prajić chcyła, zo dyrbi tele mjeno być nam ſwětło, pomoc a ſchkit w nowym lěće. Tohodla dha wuzwolmy ſebi Jězuſa za wjednika do pſchichoda. Z nim zjednoćeni pſchewinjemy wſchitko a docpějemy wſcho.

Hdyž je ſam Zbóžnik z tobu, ſchtó chcył być pſchećiwo tebi? Sy drje ſłaby a wobdaty kołowokoło wot njepſchećeli a najſtraſchniſchoho maſch w ſwojej wutrobje: ale z Jězuſom wſchitkich njepſchećeli pſchewinjeſch. Njech će zła požadliwoſć bóle ſchwika, njech ſo mjaſo ſpjećuje pſchećiwo duchej a njech wſchě zmyſły ſo prócuja, tebje zničić: z Jězuſom wſchitke ſpytowanja pſchewinjeſch. Kaž ſo wichor lehny na joho ſłowo, tak ſo zlehnu a změruja wſchě požadliwoſće w tebi na joho pokiw.

Njech ſwět ći prudka kładźe na wſchitkich twojich pućach a njech će do ſwojich ſyćow ſćahnyć ſo prócuje ze ſwojimi wjeſelemi a zabawami; njech će pohórſchki wobdawaja a zawjedowarſtwo ze wſchej leſću će zlemić ſo prócuje, njech hida a wuſmĕſchenjo, njech pſchiſłodźowanjo a namóc ći hroža — a byrnjež tež ſtražnicy Iſraela wjacy njećinili ſwoju pſchiſłuſchnoſć, a byrnjež tež cedry Libana padali: z Jězuſom zjednoćeny pſchewinjeſch ſwět a ſo pſcheſwědćiſch wo wěrnoſći joho ſłowa: „Budźće ſtróſchtni; pſchetož ſym ſwět pſchewinył.“ (Jan XVI, 33.)

Njech padnjeny jandźel w jebawym ſwětle z leſću će pſchima, njech će kaž Joba ſchwika z horjom a boloſću, a njech z njezbožom će kaž z ćežkim płaſchćom wodźeje, njech wſchě legiony ſwojich jandźelow wuſchćuwje na tebje: z Jězuſom pſchewinjeſch tež helu.

Tohodla zaſtup do nowoho lěta zjednoćeny z nim a zjednoćuj ſo w nowym lěće wſchědnje z nim w nutrnych paćerjach a prawje často w doſtojnym pſchijeću ſwjatoho ſakramenta woltarja. Wón a joho hnada će poſylnitaj, zo móžeſch pſchewinyć wſcho, ſchtož ſo twojomu wěrnomu zbožu napſchećo ſtaja. Jězuſowa ruka je wſchohomócna a wodźi njebjo a zemju. Na joho ſłowo poſłuchaja wichory, pukaja ſo ſkały a wotewrjeja ſo rowy. Wón budźe ći ſwěrny pſchećel. Njech tež wſcho će wopuſćći, njech wſchě twoje zepjery woſłabnu a ſo złamaju, wón njewoſłabnje ženje a nihdy će njewopuſćći. „A hdy by tež mać zapomnika ſwojoho dźěćeća, dha tola ja ženje na tebje njezapomnju. Pſchetož do ſwojeje ruki ſym će zapiſał.“ Woſtanjeſch-li jenož ty w ſwěrnej luboſći jomu pſchikhileny, potom će ničo z joho ruki wutorhnyć njemóže: z Jězuſom pſchewinjeſch zbožownje wſchě horja a ćěſnoty nowoho lěta, haj cyłoho žiwjenja, a budźeſch zbožowny w zjednoćenju z Jězuſom wěki na wěki.

Tež „Poſoł“ je tohodla na čoło ſwojoho prěnjoho čiſła ſtajił ſwjate a mócne mjeno Jězus. Tež jomu hroža ſtrachi, tež na njoho čaka krute dźěło, napinanjo, bědźenjo, pſchiſłodźowanjo a hida. Sam je ſłaby. W Jězuſu pyta tohodla pomoc, ſwětło, ſchkit a dobyćžo. Z nim zjednoćeny a w joho mjenje ſtupa do nowoho lěta, do pſchichoda. Njech tež ſawiſć a cuzbarſtwo ſo na njón klĕmitej, njech domjacy njerozom a kažaca liwkoſć jón podkopujetej, njech tež tu ſtražnicy luda a wodźerjo tu a tam woči zańdźeleja a ruce do klina kładu njepſchećelam wěry a naroda njewobarajcy: z Jězuſom pſchewinje „Poſoł“ wſchě tele ſtrachi. Nic pola ſwěta, nic pola ludźi njehlada ćeſće a njepyta pſchipóznaća: ćeſć Boža a ſpomoženjo ſerbſkoho luda! bě a je a woſtanje joho heſło. To je ta hwězda, kotraž do

nowoho lěta jomu ſwěći, kotraž joho powjedźe dźeń jako dźeń.

Tale njech hwězda tež ſwěći cyłomu naſchomu towaŕſtwu ſſ. Cyrilla a Methodija! Njech ſwěći kóždźičkomu naſchomu ſobuſtawej, zo bychmy wſchitcy w Jězuſu a z Jězuſom kročili za njej. Potom budźe zbožowne nowe lěto za cyłe naſche towaŕſtwo a joho časopis, zbožowne tež za cyły ſerbſki lud.

W tutym zmyſłu „Poſoł“ dźensa wſchitkich ſwojich lubych ſobudźěłaćerjow, pſchećelow a čitarjow poſtrowja z nutrnym a wutrobnym: „Budź khwaleny Jězus Khryſtus!“ a pſchiwoła wſchěm z hłubin ſwojeje duſche: „Daj Bóh zbožo a žohnowanjo w nowym lěće!“

Swjedźeń swjatych třoch kralow.

»Přetož smy widźeli joho hwězdu w ranju, a smy přišli k njomu so modlić.« Mat. 2, 2.

Swjedźeń třoch kralow abo přizjewjenja Knjeza dopomina nas na tři podawki w žiwjenju Jězusowym, přez kotreż so wón swětej zjewi jako syn Boži a slubjeny Messias: mamy so dopomnić na potajnosć joho křćeńcy w Jordanje, při kotrejž hłós z njebja praji: „Ty sy mój lubowany Syn, na tebi mam spodobanjo“ (Mark. 1, 11.); dale na potajnosć bóžskeje mocy Khrystoweje, přez kotruž na kwasu w Kana wodu do wina přeſtwori, najbóle pak na spodźiwne powołanjo třoch mudrych z rańšoho kraja. Swjata cyrkej nam před woči staja, kak tući wěricy sćěhowachu »joho« hwězdu, njedźiwajo na daloki a wobćežny puć přez puſćinu, kak tež potom w swojej wěrje so njedachu zamylić, hdyž wobydlerjo Jeruzalema ani njewjedźachu wo nowonarodźenym kralu Židow, ani z nimi njeńdźechu do Bethlehema, kak wěricy před khudym dźěćatkom so poklaknywši k njomu so modlachu a tak prěni z pohanow dostachu hnadu wumoženja.

Też naši prjedownicy běchu pohanjo. Tuž je też nas tehdy bóžske dźěćo powołało: my smy, kotřiž w swjatych třoch kralach jako našich zastupnikach dostachmy njewobsahnitu hnadu praweje wěry, w našim mjenje su woni w Bethlehemskej hródźi k Zbóžnikej so modlili a woprowali, w jich powołanju swjećimy tohodla naše powołanjo k swětłej wěry. Wot tutoho wokomika njeje wjacy Israelski lud wuzwoleny lud Boži, ně, lud Khrystusa su wšitke křesćanske ludy, wuzwoleny narod wšitke narody zemje. Dźěćatko w žłobju zjewja so dźens w cyłym błyšću bóžstwa jako slubjeny wumožnik a Messias a woła k sebi nic jenož pastyrjow a Židow, ně, woła k sebi też pohanow, woła nas.

Tři mudri — też kralojo mjenowani, dokelž běchu pak z wjerchowskoho splaha, pak sami wjerchowje mjeńšich ludow — rěkachu Caspar, Melchior a Balthasar. Přińdźechu z rańšoho kraja, t. j. z kraja, kotryž k ranju Palestiny leži, najskerje z Babylonskeje, hdźež so wučeni wjele z hwězdaŕſtwom zaběrachu. Też tući tři mudri wobkedźbowachu hwězdy a znajachu jich puće. Tohodla jim wurjadna hwězda hnydom nadpadny — čim bóle hač běše w jich kraju w starodawnym času pohanski profeta Balaam wěšćił wo hwězdźe, kotraž „z Jakuba zeskhadźa“ (4. Mójz. 24, 17.). Wuhladawši nětk spodźiwnu hwězdu, spóznachu, zo je to »joho« hwězda a podachu so hnydom na puć.

Podawizny nam powjedaja, zo buchu relikwije swjatych třoch kralow wot kejžorki Heleny do Konstantinopla a wot tam do Milana přewjezene. Němski kral Barbarossa wza je lěta 1163 sobu do města Kölna, hdźež hišće dźens wotpočuja.

Pola nas nadeńdźemy stare pobožne wašnjo, zo so na tutym dnju a po nim naše domy swjeća. Čohodla to? Dokelž też jim płaći słowo, kotreż Bóh prěnjoho hrěcha dla k Hadamej rjekny: Zemja budź poklata tebje dla. Tute poklećo stwórby Jězus zběhny, hdyž přiwza z ruki třoch mudrych wopor złota, kadźidła a myry. To čini też swjata cyrkej, hdyž wšelake wěcy, kotreż trjebamy, wosebje też naše bydlenjo swjeći, lěpje žohnuje. Měšnik modli so a wokrjepi dom ze swjećenej wodu, mjez tym zo so na durje napisaja pismiki C. + M. + B. + a ličba nowoho lěta. Nas pak njech tute pismiki wšědnje pohnuwaja, sćěhować přikład swjatych třoch kralow a kaž woni — Bohu woprować: błyšćate złoto našeje wěry a lubosće, derjewonjace kadźidło našich modlitwow a dobrych skutkow a myru horjow a ćerpjenjow.

Spominajće nětko na ptački!

Hdyž zyma daloko a ſchěroko pokrywa ze ſněhom zemju a zmjerzk wobdawa ſchtomy a tſěchi z lodom, potom započina ſo ſtruchły čas za najſwěrniſchich pſchećelow ratarja a zahrodnika. A najwužitniſche ptačatka ćerpja najwjetſchu nuzu. Z časami po ſtach hinu.

Pſchi tak zrudnych wobſtojnoſćach měł ſo kóždy winowaty čuć, ſwojim małym towaŕſcham na wſchě móžne waſchnjo pomhać. Haj, to ſym tola hižo lěto wot lěta činił, mi mnozy znapſchećiwja. Sym jich ſtajnje ſyćił. Ale hdźe a kak ſy picu dawał? Na dwór abo hnójnu hromadu. Derje. To ničo njewadźi. Sy pak też wobkedźbował, kotre ptački pſchikhadźeju? Chcu ći z nazhonjenja rjec: najprjódcy wroble, kotreż wſchudźom ſu, hdźež jich najnjeradſcho widźiſch.

Pjeru so a schkrěča, kaž worakawe hólčiska, a su wschudžom z domom. Potom sknadže, pólne schkowrončki, zyby a někotre kosy. Ale sykorki, małe žołmy, smyčki, schćiklicy, konopački, małe kraliki tu podarmo pytasch. Bojaznje zdaluja so dwora a statokow. Strachoća so psched psami, kóčkami, kurymi a druhej wjetschej pjerinu. Měnisch-li derje z ptačkami, wusledž pschiprawjene městna k picowanju, złož je we wschelakej wysokości a dawaj jim wschelakoru jědž.

Jara wužitne je, wosebje dźěći k picowanju ptačkow nawučić. Lohko to docpějesch, dokelž změja sobuželnosć z nimi, hdyž jim z čućiwej wutrobu nuzu a hłód ptačkow rozłožisch! Z tajkoho powučenja zeskhadža tež rjany wukubłacy dobytk. Dźěćo, kotrež je so pschiwučiło, wbohim ptačkam w zymje žiwjenjo wołožić, w lěće hnězda njewubjera a je njeniči. Ma wjesele na krasnym spěwje a na čiłym zlětowanju małych pjerjakow a mysli sebi: „Njebych-li je w zymje pilnje podpjerał, bychu snadź zahłódnyłe."

Potajkim smilće so nad wbohimi ptačkami. Čas tu nětko je. Starschi, namołwjejće wosebje wasche dźěći k tomu. Zaschćěpiće jim z tym nježnische čuća do wutroby. „Sprawny so tež nad skoćatkom smili", praji swjate pismo.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z **Budyschina.** W minjenym z Božej pomocu dokonjanym lěće bu w naschej wosadze a sem pschipokazanej diasporje (z wuwzaćom Lubija a Hajnic) kschćenych 105 dźěćzi, a to 53 hólčakow a 52 holčatkow, nimo tych běchu hischće 3 mortwonarodžene. Njemandźelskich běsche 11, a to 4 z města Budyschina, 3 ze serbskeje wosady a 4 wot cuzych maczerjow. — Wěrowanjow běsche 16, mjez nimi 7 měschanych porow. Wysche toho běchu hischcże 20 pschipowědanjow. — Pohrjebanych bu tu na Mikławschk 62 (loni 5 mjenje). Mjez zemrětymi běsche 22 dźěći hacž do 14. lěta (20 dźěći do lěta), dorosćenych 40. Z tutych zemrěchu 1 do 20. lěta, 2 do 30., 7 do 40., 3 do 50., 6 do 60., 8 do 70., 10 do 80. a 3 do 90. lěta. Nježenjenych běsche 11, ženjenych mužskich 10, ženjenych žónskich 6, wudowcow 3 a wudowow 10. — K swjatomu woprawjenju pobu w tachantskej, serbskej a jastwowej cyrkwi hromadže 10987 wosobow. Domach wobstaranjow bě 149. — Wunoschk woporow w serbskej cyrkwi běsche: za misiony w Africy 24 hriwnow, za Lyonske misionske towarstwo 27 hr., za towarstwo swjatoho Józefa 26 hr., za towarstwo swj. Bonifacija 25 hr., za schule a cyrkwje w Orience 18 hr., za kustodiju swjatoho rowa 19 hr., Pětrowoho pjenježka 36 hr., za twarny fond naschoje diöcesy 291,52 hr., póstneje jakmožny 100 hr., za khudych 12,95 hr. — W tachantskej cyrkwi mějachu spomnjene wopory tón wunoschk: za misiony w Africy 21,12 hr., za Lyonske misionske towarstwo 20,46 hr., za swj. Józefowe towarstwo 13,78 hr., za Bonifacijowe towarstwo 34,17 hr, Pětrowoho pjenježka 41,14 hr., za schule a cyrkwje w Orience 13,93 hr., za kustodiju swjatoho rowa 16,37 hr., za towarstwo swj. rowa w Jeruzalemje 30 hr., za twarny fond cyrkwjow naschoje diöcesy 173,41 hr., wopor za khudych 10,07 hr. a póstneje jakmožny 58,35 hr. Sobustawy Budyschinskoho Bonifacijowoho towarstwa nawdachu 249,50 hr.

Z **Budyšina.** Wotrjady Maćicy Serbskeje běchu so štwórtk w Serbskim Domje zešle. W historiskim podawaše referat k. farař Urban wo starych lisćinach z 13. a 14. lětstotka, w rěčespytnym k. profesor Muka wo přiručnym słowniku, kotryž ma so bórzy zhotowić; w hudźbnym, kotryž tukhwilu najpilnišo dźěła, k. wučeŕ Rječka; w pädagogiskim k. farař Domaška; w rěčnistwowym k. farař Winger; w belletristiskim k. kapłan Andricki a w staroźitnostnym k. profesor Muka.

Z **Budyschina.** Wyschschomu wotdźělenju tudomneje měšćanskeje pschekupskeje schule je kejžorstwowy kancleŕ prawo pschicpěł, zo smě wuswědčenja wustajeć, z kotrymisch so prawo jenolětneje słužby pola wojakow dobudže.

— Hamtske hejtmanstwo wozjewja, zo budža korčmarjo, kotsiž w swojich korčmach cyganam wokołowalenjo, hraćo, a piśo dowola, z pjenježnej pokutu hač do 150 hriwnow khostani.

— Nowe lěto nas z krutej zymu pschima. 14 haj 15 stupnow niže nul — to hižo rad za pjelcom hrabasch. Schkoda, zo je sněha hischće tak mało.

— Pschekupcej z piwom Heinleinej su pschez 100 połtšeća-puntowskich karpow pokradnyli.

— 29lětny časnikaŕ Mätzka běsche hižo dlějschi čas na ducha khory. Wopuschćiwschi swoju swójbu, je so pola „Pschiboha" w keŕkach nad Sprewju wobwěsnyk. Hakle za něschto dnjow su joho namakali.

Z **Radworja.** Z cyrkwinskich powěsćow zańdźenoho lěta njech su sćěhowace drobnosće naspomnjene: narodźiło je so 41 dźěći, 23 hólcow a 18 holcow, mjez nimi žane njemandźelske. Pschipowědanjow běsche 16, wěrowanjow pak 12. Wumrěło je 38 wosobow, 24 mužskoho a 14 žónskoho spłaha; w starobje hač do 15 lět: 18, wot 16 hač do 25 lět: 2, wot 26 hač do 40 lět: 2, wot 41 hač do 60 lět: 7, wot 61 hač do 80 lět: 8, a pschez 80 lět: 1 wosoba. Swjatych woprawjenjow běsche w Radworju 4560 a w Zdźeri něhdźe 250. Do bratrstwa smjertneje stysknosće zastupichu 3, do różowcowoho bratrstwa 20 wosobow a do zjenoćeństwa swjateje swójby 2 swójbje. Nahromadźiło je so nimo pschedpisanych powschitkownych woporow za cyrkej (t. j. za wotpłaćenjo twarskoho pjenjeza) 445 hr. a za wupyschenjo a druhe potrěbnosće cyrkwje 355 hr. — Zapłać

Bóh wschěm tutym dobroćerjam z wěčnym mytom.

Ważnischе „cyrkwinske powěsće", wosebje wěrowanja a pohrjeby dorosćenych, budźemy pschichodnje huschischo, snadź měsačnje, podawać.

Z **Radworja.** Domy budźa po scěhowacym rjedźe swjećene: Prěni tydźeń (wot 5.—11. januara): wutoru w Radworju (w prěnim dźělu); srjedu w Radworju (w druhim dźělu); štwórtk w Radworju (w třećim dźělu); pjatk w Bronju a Nowym Bronju; druhi tydźeń (12.—18. januara): njedźelu w Zdźěri, Brěmjenju a Dubrawje; póndźelu w Kamjenjej; wutoru w Měrkowje, Lutowču a Boranecach; srjedu w Miłkecach, Stróžišću, Łahowje a Hodlerju; štwórtk w Khasowje a Łuzy; pjatk w Khelnje. Započeć budźe so wšudźe w 1 hodźinje.

Z **Khrósćic.** W minjenym a z Božej pomocu dokonjanym lěće je so w našej farskej wosadźe narodźiło 126 dźěćatkow, a to 76 hólčatkow a 50 holčatkow, mjez nimi 2 mortwej narodźenej a 9 njemandźelskich. — Zemrěło je 91 wosobow, wot kotrychž bu 47 mužskoho a 38 žónskoho splaha na našim farskim a na Baćońskim keřchowje khowanych, 6 wosobow pak druhdźe. Potajkim je so w našej wosadźe 35 wosobow wjacy narodźiło hač zemrěło. — Wěrowanych je 27 porow, připowědanych w Khrósćanskej farskej cyrkwi 33 porow. — K swjatomu woprawjenju poby w farskej cyrkwi 11023 ludźi. Ke khorym buchu Khrósćanscy knježa 150 króć žadani.

Z **Ralbic.** W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće dostachu swjatu křćeńcu w našej farskej cyrkwi 61 dźěći (mjez nimi 6! njemandźelskich), 38 hólčkow a 23 holčkow. — Zemrěło je 37 wosobow, 19 mužskich a 18 žónskich; 16 dźěći w 1. lěće, 2 wot 2. hač do 4. lěta, 2 wosobje w starobje wot 14 hač do 16. lěta, 2 wot 40. hač do 60. lěta, 8 wosobow přez 60 lět a 7 přez 70 lět. — Připowědanjow běše 16 a wěrowanjow 9. — Swjatych woprawjenjow běše 6635; 15 dźěći dźěchu k prěnjomu swjatomu woprawjenju. — Wunošk woporow běše: Za misiony w Africy 23,30 hr., za Lyonske misionske towarstwo 12,50 hr., za towarstwo swj. Józefa 11 hr., za towarstwo swjatoho rowa w Jeruzalemje 15,40 hr., za šule a cyrkwje w orience 10,50 hr., za kustodiju swj. rowa 7,60 hr., Pětrowoho pjenjeżka 20,50 hr., póstneje jałmožny 74 hr., za twarny fond cyrkwjow našeje diöcezy 82,20 hr., za Bonifacijowe towarstwo 17,15 hr. Sobustawy Ralbičanskoho Bonifacijowoho towarstwa nawdachu 120,50 hr., sobustawy towarstwa swjatoho dźěćatstwa Jězusowoho nawdachu 187,65 hr.

Za towarstwo swj. dźěćatstwa Jězusowoho wotměwataj so kóždolětnje dwaj wosebitej swjedźenjej z prědowanjom za dźěći, jedyn po hodźoch, druhi po jutrach. Lětsa běše na dnju njewinowatych dźěćatkow jedyn tajki swjedźeń. Dźěći Ralbičanskeje a Konječanskeje šule a też mjeńše hišće běchu so w nahladnej ličbje wokoło Jězusdźěćatka zhromadźiłe, zo bychu prosyłe za khude pohanske dźěćatka. Wjetše dźěći dźěchu z knjezom cyrkwinskim wučerjom Šewčikom k swjatomu woprawjenju. Zawěsće ma Jězusdźěćatko wulke wjeselo a wudźěla čim nadobniše njebjeske Bože dźěćo, hdyž wosadne dźěći zhromadnje so pola njoho zhromadźuja. Dźěći też derje wědźa, zo je Jězus přećel małych njewinowatych dźěći a tuž wone też tak wjesele na tutych swjedźenjach so zhromadźuja.

Z **Ralbic.** Powšitkownje so skorži, zo wěra w našim času wotebjera a liwkosć a njerodnosć w nabožnym žiwjenju wosebje mjez młodosću přibjera. Ale što pomha nam stajne skorženjo, njechamy-li srědki k wotpomhanju tajkoho njezboža nałožować! — Chcemy-li potajkim, zo naše wosady dale kčeja, dyrbimy młodosć brónić a škitać před kažacym złym duchom nowoho časa. To pak móže so jenož stać, hdyž sebi ju hromadźimy a w towarstwach organisujemy. Njedźelu 22. decembra po nyšporje zeńdźechu so, namołwjane wot swojoho dušipastyrja, 66 knježnow Ralbičanskeje wosady w towarstwowym lokalu pola Brězana w Ralbicach, zo bychu zhromadnje wuradźowałe, hač mělo so też w Ralbičanskej wosadźe towarstwo katholskich knježnow wutworić, kaž to tajke hižo w Radworju a w druhich wosadach je. Wosadny knjez kapłan rozestaji powšitkowny zaměr knježnacoho towarstwa, kotrež dyrbi hajić nabožnosć, narodne wašnja a dobru towaršnu zabawu. Wšitke přitomne knježny běchu za założenjo tajkoho towarstwa. Hdyž buchu wustawki Radworskoho knježnacoho towarstwa přečitane a też přiwzate, postaji so, zo budźe hnydom za tydźeń, 29. decembra założeńska zhromadźizna. Na tutym dnju nětko zeńdźechu so knježny ze swojim wosadnym knjezom kapłanom Žurom najprjedy w cyrkwi, hdźež so zhromadnje k swjatej Mariji pomodlichu, zo bychu sebi Bože žohnowanjo a škit swjateje knježny Marije k założenju swojoho towarstwa wuprosyłe. $^1/_2$4 hodźin zeńdźe so 61 knježnow w towarstowym lokalu pola Brězana, hdźež so założeńska zhromadźizna wotmě. Knjez předsyda měješe přednošk, w kotrymž předstaješe, kak je młodosć najrjeńši a też najwažniši čas žiwjenja a poda krótki přehlad wo knježnistwje, što je a kak je Bohu spodobne a kak je wone najlěpše přihotowanjo na zbožowne mandźelstwo. Po tym 61 knježnow swoje mjeno do lisćiny sobustawow zapisa, tak zo towarstwo „katholskich knježnow w Ralbicach" hnydom ze 61 sobustawami

do zjawnosće stupi. Bóh dał, zo by młode towarstwo kčžło k spomoženju a k wjeselu knježnow kaž tež k lěpšomu a k zbožu cyłeje wosady!

Z Njebjelčic. W zańdźenym k Božej česći dokonjanym lěće bu tu křćenych 18 dźěći (loni 23), 6 hólčatkow, 12 holčatkow (mjez nimi jene njemandźelske, loni žane). — Zemrěli su tohorunja 18 wosobow (loni 14), 7 wotrosćenych, 11 dźěći. — Připowědanjow mějachmy 6 (loni 10), wěrowanjow 3 (loni 10). — Swjatych woprawjenjow běše w cyrkwi 4500, domawobstaranjow 72.

Z Pančic. Hdyž je nětko hamtske hejtmanstwo přepodate wustawki nowoho spěwarskoho towarstwa wobkrućiło, dha so sobustawy krućišo zwjazachu a třeći dźeń hód z wuzwolenjom předsydstwa „Lipu Serbsku“ założichu. Započina z dobom ze 36 spěwarjemi. Hajić ma so serbski spěw a dźiwadło, po potrěbnosći też kěrluš. Sobustawy skhadźuja so z najmjeńša kóždej dwě njedźeli junu, a to holcy njedźelu abo swjaty dźeń popołdnju a mužscy dźěwały dźeń wječor w Pančičanskim hosćeńcu. By snadź so towarstwo hdy rozwjazało, připaduje joho zamoženjo towarstwu ss. Cyrilla a Methodija. — Bóh spožč narodnomu skutkej zbožo, kčžw a mnohich přećelow. Nadźijomnje křiwe sudźenja a wšelka hida přećiwo towarstwu po času womjelknu. Towarstwo njecha dundanju polčkować, ale zhromadźuje serbsku młodosć k narodnomu dźěłu.

Z **Wotrowa.** W lěće běšche tu schulska młodosć wuhotowała spěwarski koncert, pschi kotrymž bě so za nju 14 hr. nazběrało. Z tutymi mějesche so dźěćom make wjesele sčinić. Schto pak je za dźěći wjetsche wjesele hač rjane „Boże dźěćo“? Jomu so tohodla pschepodachu tute pjenjezy, z kotrymiž je derje hospodarić a je rozmnožić wědźało. Na „druhi swjaty dźeń“ bě schulskej młodosći swój pschikhad wozjewiło. Kajka bě to radosć, kajke wjesele, hdyž běchu so wschě schulske dźěći — su to tuchwilnje runje 100 — w schuli zhromadźiłe, a hdyž jim nětk „Boże dźěćo“ wudźělesche swoje dary: katechismy, biblijske stawizny, čitanki, zeschiwki, tafle, pjera, wołojniki, stupnje, rukajcy atd. Na nikoho njebě pozabyło, kóžde bu wobdarjeny, dohromady potajkim 100. K tomu swěćesche so hischće rjany wulki schtom, z wjacy hač 600 poprjancami a druhimi skódkimi wěcami wobćeženy. Na joho wuznam pokazowasche knjez kanonik a farař Herrmann we wutrobnej narěči a skawjesche hodownički jako najluboznischi ze wschěch swjedźenjow, čas wjesela a radosće. A dźěći z jasnym wóčkom zaspěwachu hodowny kčrluschi: „W tym Božim narodźe“, zaspěwachu dźak a khwalbu Bohu: „Budź khwalba swjatej Trojicy“, zanjesechu dwojokhósnje „Ha njejsym tež knjez nadobny“, a skónčnje pomodlichu so z dźaknej wutrobu za swojich dobroćerjow. A hdyž so skónčnje schtom rozhotowasche a joho ćeža a pycha mjez dźěći rozdźělesche, bě radosć dospołna. To so tež pschitomnym starschim zabłyskny we wóčku, a dźakne słowo schepny so z kóždoho horta, hdyž widźachu wjesele a radosć, kajkuž bě dźěćom zbudźić wědźało Wotrowske schulske Boże dźěćo. -y-

Z **Kamjenca.** Po zwučenym waschnju čehnjesche patoržicu wječor faklowy čah ze schulskoho naměsta na torhoschćo. Tu wuspěwachu so někotre hodowne spěwy. Jich wothłós roznjese so do wschěch khěžow a swójbow. Wosrjedź nocy swjećesche so w katholskej cyrkwi Boža nóc. Połnischa pak hischće hač w nocy bě cyrkej na dopołdnischich kemschach a też hischće raz popołdnju w 3 hodź., hdyž so hodowna swjatočnosć za dźěći w cyrkwi wotmě.

— Patoržicu wječor je w „hospodže k domiznje“ wobstarny cuzy pućowacy nahłeje smjerće zemrěł. Hodowničku rano namakachu joho mortwoho na lěhwje ležacoho.

— Prěni swjaty dźeń hodow bě popołdnju w $^1/_2$4 hodźin w naschej schuli wobradźenjo za 60 schulskich dźěći. W 3 hodźinach bě najprjedy w cyrkwi psched zaswěćenym hodownym schtomom a pschi žłobju naschoho Zbóžnika hodowna swjatočnosć. Cyrkej bě z pobožnymi pschepjelnjena. Hodowne spěwy nawjedowasche knjez cyrkwiny wučeŕ Wjacsławk. Wutrobne słowa poréča k dźěćom knjez farař B. Hicka, pokazujo, kak je luby Jězus stajnje dźěći lubo měł a kak dyrbja wschitcy joho swjaty pschikład sčěhować. Namołwjesche dźěći k dźakownosći napschećo dobroćerjam; ze zhromadnym „Wótče naschom“ a ze „Strowa sy Marija“ so narěč skóući. Po wuspěwanju hodownych kčrluschow buchu dźěći do schule wjedźene k wobradźenju.

— 11. decembra namakachu čeladnoho Nitzschu na synowej łubji rycčrkublerja Wjele w Bukowcu wobwěsnjenoho. Myslachu sebi najprjedy, zo je sebi sam žiwjenjo wzał. Bórzy pak počachu rěčeć, zo je joho něchtó zamordował, a tukachu na 38-lětnoho sobudźěłaćerja Jakuba Krala, rodźenoho z Radworja. Tohodla bu Kral jaty. Pschepytowanjo změje dopokazać, hač je Kral winowaty abo nic. Kral je ženjeny a ma dwě dźěći, 10 a 12 lět starej.

— Z cyrkwinskich powěsćow zańdźenoho lěta podawamy sčěhowace: Narodźiło je so 53 dźěći, a to 28 mužskoho a 25 žónskoho splaha. — Pschipowědanjow bě 9, wěrowanjow 5. — Wumrěło je 39 wosobow, 25 mužskoho a 14 žónskoho splaha. 36 wosobow bu na nasch kerchow, 2 wosobje w Kinsbórku pokhowanych, a 1 wosoba bu na anatomiju do Lipska pósłana. — Do bratrstwa swjatoho Józefa dachu so 37 zapisać.

Na **Lubijskej** farje su paduschi pobyli a za něhdźe 160 hriwnow schatow wotnjesli.

Ze **Zitawy.** 53lětny ev. farař Kern w Oberullersdorfje je swojomu žiwjenju z wobwěsnjenjom konc sčinił, najskerje drje w čežkich myslach.

Z **Drježdżan.** Präfekt Franc Müller je z 1. januarom faru w Pieschenje pschewzał. Za präfekta bu kapłan Seidler pomjenowany.

Z **Kulowa.** Druhi dźeń hód, na swjatoho Schćěpana, běsche tudomne „žónske towaŕstwo" dobroćelske pschedstajenjo zarjadowało. Wuwučene wot knjeza wučerja Rozmyja, hrajachu holcy wyschscheje schulskeje rjadownje krasnu hru „Swjata Hilžbjeta". Nanajlěpje běchu wschitke swoje róle nawukłe a so derje do nich zažiwiłe, tak zo powschitkownu khwalbu žnjachu. Sala běsche hač do poslednjoho kućika wobsadżena. Też z Konjec a Ralbic běchu hosćo pschikhwalali, haj samo z Budyschina. Pjenježny wunoschk běsche tohorunja spokojacy (200 hriwnow). Njech spomnjene towaŕstwo hischće dołho kčeje a skutkuje, schkitane wot swojoho protektora a wustojnje wodżene wot swojeje pschedstojićerki, měšćanostoweje Schlossarekoweje!

— Tśeći swjaty dźeń bě redaktor „Katholskoho Pósła" cyle nahle do Braunerec hosćenca po kemschach zwołał dowěrnikow Kulowskeje wosady, kotrychž bě hižo knjez kapłan Wojciech pomjenował. Wschitcy, kotśiž běchu pscheproschenjo w poslednim wokomiku hischće dostać móhli, běchu pschischli a wjele druhich z nimi. Tak bě móžno, w Kulowskej wosadże naschu organisaciju pschewjesć. Kóžda wjes ma tam nětko swojoho dowěrnika, a Kulow dwaj, kotśiž budźa so wo rozschěrjenjo a płaćenjo Posoła atd. starać.

Z **Kulowa.** Hdyž zańdżenu sobotu wječor w 7 hodźinach knjez kapłan Cedzich po Mecnarjec hasy domoj dźěsche, so wobsunywschi tak njezbožownje padże, zo sebi nohu złama. Dobri ludźo donjesechu joho domoj. Bóh dał tola, zo by prawje bórzy noha zasy wuhojena była a knjez kapłan swoje zastojnstwo zasy zastawać mohł.

— Hana Mučischkec z Rachlowa, kotraž pola pschekupca Plonca tu słuži, běsche sebi zańdżeny tydźeń pschi rjedźenju zerzału jehličku do małuschka praweje ruki zakłóła. Hačruniž bu porst bórzy wot lěkarja wučišćeny a zwobalany, so wón tola zajědojći a dyrbjesche so póndźelu wotrěznyć.

— Zańdżenu njedźelu běsche sebi towaŕstwo katholskich rjemjeslnikow w Braunerec hosćencu swój hodowny swjedźeń wuhotowało. Po něktorych spěwach poréča P. Dominik z Marijneje Hwězdy z krótka a rjenje wo „wěrje, njewěrje a pokoju wutroby". Potom śěhowaschtaj dwaj krótkaj dźiwadłkowaj kruchaj. K 19. januarej pschihotuje „Bratrowstwo" wjetschi serbski swjedźeń.

Z **Lubnjoscа.** Na knježich a wjesnych ležomnosćach su brunicu wuslědźili a chcedźa tam Barlinscy akcionarojo briketowu fabriku twarić. Knježi dwór słuša nětko jara bohatomu Barlinarjej z mjenom Bessel.

Wrobliki, kaž wschitcy wědźa, dosć schkody načinja na polach a zahrodach. Po sakskim zakonju (z 22. julija 1876 z dodawkom 5. haprila 1882) smědźa wobsedźerjo ležomnosćow wrobliki, kotrež w abo na swojich twarjenjach, dworach a zahrodach nadeńdu, kójić a skóncować, tola pak nic z tšélbu tšélecź; też smědźa wrobliče hněźka wubjerać, jejka a młode zničić. Schtóž ma hońtwine prawo, abo komuž policajna wyschnosć k tomu wosebitu dowolnosć da, smě kóždy čas wrobliki tšélec, kotrež na sadowych schtomach, zahrodach a polach schkodu činja.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Zarjadowanjo privatnoho zamoženja krala Friedricha Augusta je z rukow generala z Minkwic do rukow komornika z Tümpling pschescheło.

— Justicminister z Otto je domjacy rjad ručaneje krony dostał.

— Krajne medicinalne kolegium bě so na evangelske krajne konsistorium wobroćiło ze žadanjom, zo by so we wschěch evangelskich cyrkwjach natykowanja dla wužiwanjo zhromadnoho woprawjenskoho kelucha wotstroniło a zo by kóždy, schtóž k Božomu blidu pschistupi, swój wosebity keluch dostał. Konsistorium je nětko wotmołwiło, zo je rozmnoženjo woprawjenskich keluchow poručiło, zo pak za kóždoho wosebity keluch za nuzne nima.

— Mjez tym zo běchu w poslednich lětach pschecy wjacy wosobow k sakskej evangelskej cyrkwi pschistupiłe, hač wot njeje wotpadnyłe, su w lěcze 1906 z evangelskeje cyrkwje 1465 wustupili a jenož 1297 do njeje zastupili. Z wustupjenych pschiwobroćichu so ke katholskej cyrkwi jenož 50, k němsko-katholskim 289, k Methodistam 323, k nowojaposchtołskim 269, k templowej wosadże 171, k baptistam 58, k židowstwu 6 a k dissidentam (žane wuznaco wěry) 246. Wot katholskeje cyrkwje su w lěcze 1906 w Sakskej k lutherskej wotpadnyli 1082.

— Hrabi Schönburg-Glauchawskomu a joho mandźelskej je Bóh luby Knjez k Božomu dźěśu dźowčičku wobradźił, kotraž bu na swj. Jana wot knjeza biskopa w Drježdżanach kschćena. Hrabja Schönburg wobsedźi w Sakskej najwjetsche ležomnosće. Joho žona je sotra mandźelskeje Ferdinanda, pschichodnoho awstrijskoho kejžora.

Němska. W Allensteinu je stotnik z Goeben majora ze Schoenebeka zatśělił. Mordaŕ je w jastwje so swojoho njeskutka wuznał. Mordaŕstwo je so stało majoroweje žony dla, kotraž bu też jata.

— W Bielefeldże bu schtwórtk kejžorowy wučeŕ a wukubłaŕ Dr. Hincpeter pohrjebany. K wužohnowanju ćěła bě kejžor Wylem, pschewodżany wot prynca Hendricha, z Barlina do Bielefelda pschikhwatał. Pschewodżesche też ćěło kónc puća na keŕchow a wróći so za hodźinu zasy do Barlina.

— Proces pschećiwo Hardenej, kotryž bě Moltku a druhich wopačnje posudźował, je so na

2 njedźeli dołho wjedł a so wčora popołdnju nadźijomnje skónčił. Wusud tuž nam hischće znaty njeje. Najskerje pak budźe Harden zasudźeny. Réka, zo chce kejžor Moltku z česću na wysoke městno postajić.

Italska. W Milanje je Toselli swój prěni koncert dawał. Hačrunjž bě so wozjewiło, zo budźe tež „knjeni Toselliowa" (prjedawscha saksa kronprynceſna) pschitomna, wosta sala tola nimale prózdna. Wosebnischi ludźo z cyła pschischli njeběchu. Toselli tež žadyn wumjełc na klawěrje njeje. Skerje hischće hač johó pinkanjo pschija so johó kompositicija za husle z pschipóznaćom.

Ruska. Duma je 15182000 rublow pschizwoliła jako pomoc za krajiny, kotrež su wot hłodu domapytane.

Wšelčizny.

* Strowy korjeń. Na sudnistwo do Spljeta w Dalmacijskej přińdźechu jako swědcy: 96lětny arcypradźěd, joho 74lětny syn, 50lětny wnuk a 26lětny prawnuk, kotryž bě dwělětnoho synka sobu přinjesł. Ćile swědkojo běchu wšitcy pěši přišli ze Zagorja do Spljeta!

* Dobrowólna vivisekcija. Dwaj amerikanshaj lěkarjej wozjewještaj njedawno w nowinach nawěštk, zo tomu 5000 dolarow zapłaćitaj, kotryž sebi wot njeju da do žołdka dźěru wurězać, zo byštaj tusamu ze škleńcu začinić a potom žołdkowu dźěławosć wobkedźbować mohłoj. 142 so zamołwjachu. Z nich staj sebi sylnoho muža wuzwoliłoj, kotryž bě w cirku podarmo zbožo pytał.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Józef R., Arnošta J. Wagnera, poselnika w krajnym wustawje w Budyšinje, s. — Hańža M., Mikławša Welsa, kublerja w Hněwsecach, dź. — Hilžbjeta, Franca Krautwursta, krawskoho mištra w Budyšinje, dź.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 1—16. 38. 41. 44. 45. z Budyšina: senior Jakub Skala, scholastikus a šulski radźićel Franc Löbmann, farař Mikławš Žur, direktor tach. šule Jakub Nowak, tach. předař Jakub Šewčik, kapłan Jurij Delan, notar Michał Cyž, cyrkw. wučeř Jan Rječka, tach. wučeř Michał Wjerab, wučeř em. Hermann Jurk, tach registrator Mikławš Holka, Hana Šramic, Hana Póžerjowa, Marija Ješcyna, służownik kenclije Michał Kubica, Marija Zmijowa, Mikławš Rychtař, Pětr Libš, Kata Pawlikec, Hana Libšec; 17. 18. Jan Młynk, Mikławš Měń; 19. 37. ze Zajdowa: Handrij Haša, Michał Kurjat, 20. Michał Rječka z Małych Bobolc; 21. Pětr Knježk ze Zrěšina; 22—24. z Baćonja: kantor Jan Symank, Mikławš Delan, Michał Rjenč, 25. Hańža Symankec w Lüneburgu, 26. kantor em. M. Bur z Königshaina; 27. Pětr Ledźbor we Warmbrunnje, 28. J. Filip w Kralowej Hradcu, 29. Jakub Křižank z podhroda, 30. farař Jurij Křižank w Seitendorfje; 31. 32. z Njebjelčic: farař Kubaš, kapłan Jurij Rjeda; 33. farař Michał Žur w Ligoće Turowskej; 34. Michał Ella ze Židowa; 35. Jakub Wencl z Dźěžnikec; 36. Michał Měrćink z Njeradec; 39. hrodowski duchowny Mikławš Jawork w Neudeck; 40. Michał Čornak ze Smjerdźaceje; 42. farař Jan Šołta w Birkenbrück; 43. Hana Cyžec w Drježdźanach; 46—52. z Khrósćic: kapłan Jan Just, Hana Heidanec, Michał Šołta, Marija Zyndźic, Jurij Hermann, zwónk Michał Hojer, Marija Kralowa; 53. Sćěpan Skibik z Wětrowa; 54. Pětr Robl z Hory; 55. Michał Rjek z Now. Bóšic; 56. Marija Krawčikec ze Zejic; 57. Jan Cyž ze Stróžišća; 58—63. z Radworja: farař Jakub Nowak, kapłan Michał Mič, wučeř Jan Andricki, Mikławš Wincař, Hana Brankačkowa, Hańža Hantušec; 64—66. z Kamjenjeje: Jan Winař, Pětr Paška, Mikławš Cyž; 67. Marija Panowa z Miłkec; 68. Jan Šenk z Bronja; 69. Handrij Libš z Měrkowa; 70—72. z Kulowa: Mikławš Woko, Mikławš Hadrijanc, Marija Mičowa; 73. Jakub Hajnk z Kulowca (½ l.); 74. Jurij Lipič ze Sulšec; 75. Michał Šołta (Miklica) z Němcow, 76. kapłan Mikławš Andricki w Žitawje, 77. Marija Andrickowa w Pančicach, 78. Jurij Robl w Čornecach, 79. Madlena Zmijec w Drježdźanach.

Zemrěty sobustaw: Dr. med. Jan Nowak w Kamjencu. R. i. p.

Dobrowólne dary za towarstwo atd.: Michał Ella ze Židowa 50 pj., Handrij Haša ze Zajdowa 20 pj., kantor em. Buhr w Königshainje 40 pj.

K Božomu dźěsću su za **„fond"** towarstwa ss. Cyrilla a Methodija darili, wukupiwši so z tym wot wšěch pisnych nowolětnych zbožopřećow:

Kk.: z Budyšina: direktor tach. šule Jakub Nowak 5 hr., Pětr Libš 2 hr., Madlena Mišnarka 70 pj., tach. registrator Mikławš Holka 1 hr.; z Khrósćic: Monsignore J. Wornař, kan. a farař, 5 hr., kubleř Jurij Herrmann 5 hr., kapłan Jan Just 3 hr., kantor Pětr Hila 2 hr., M. B. 50 pj.; Hana Cyžec w Drježdźanach 3 hr. 40 pj., farař Jan Šołta w Birkenbrück 70 pj., Michał Šołta z Němcow 2 hr., kantor Jan Symank w Baćonju 1 hr., J. H. z Wotrowa 10 hr., Jakub Cyž ze Stróžišća 1 hr., Handrij Libš z Měrkowa 70 pj., kapłan M. Dórnik w Khrósćicach 2 hr., z Kanec: kubleř Jakub Šołta 4 hr., Marija Šołćic 1 hr.

Za cyrkej Maćerje Božeje w Radworju. Darichu: M. Kasper Zdźerjanski, w tu khwilu w Kristijaniji w Norwegskej 31 hr., kermušny wopor 112 hr., njemjenowany z Hodlerja 5 hr., mandźelskaj z Radworja 10 hr. — Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Wšitkim lubym přećelam a znatym jenož z tutym najwutrobniše **zbožopřeća k nowomu lětu 1908** sćelu, złożiwši z dobom dar za „Serbski Dom" w Budyšinje:

Kk.: z Khrósćic: Jurij Herrmann 5 hr., kapłan Jan Just 2 hr., Mikławš Jawork, hrodowski duchowny w Neudeck 3 hr., farař Jurij Libš w Baćonju 3 hr., farař Jan Šołta w Birkenbrück 4 hr. 50 pj., cyrkwinski wučeř Pětr Šołta z Radworja 2 hr., farař Jurij Křižank w Seitendorfje 2 hr., kapłan Mikławš Andricki w Žitawje 2 hr., M. Dórnik, kapłan w Khrósćicach 2 hr.

Listarnja redakcije: Wutrobny dźak za wšě zbožopřeća! — Za »hłosy z ludu« njeje redakcija zamołwita. — Do K.: Prosymy wo slubjene adresy. — Do R.: Waše pomocne pjero je nam jara witane. — Do wšěch našich farow: Smy rad zwólniwi cyrkwinske powěsće ze wšěch našich wosadow podawać. Prosymy tohodla wo dobroćiwe přisćělanjo tych samych. — Je hižo w kóždym domje „Krajan"? Njech tola nichtón na njón njezapomni!

»Jednota« towarstwo katholskich Serbow w Budyšinje

zmeje tón króć město porjadneje zhromadźizny **male zawjeselenjo: njedźelu 12. januara** (Spěw, dźiwadło a reje). - - - Započatk we 8 hodźinach w kath. towaršni. - - - Přistup jeno za sobustawow a jich swójbnych, wosebje přeprošenych hosći abo štóž je sebi kartku wobstarał wot wubjerkownikow. [18

Wutoru 7. januara je też zasy **spěwanska hodźina.**

Radwořska »Meja«

zmeje **njedźelu 12. wulkoho rózka 1908** wječor wot 7 hodźin pola Delanec w Radworju - - - - - - - -

spěwny wječor

z cyle nowymi spěwami a hromaj: [17

„Nanowa suknja“ a **„Rohowin Štyrinohač“.**

Na kotryž jeno z tutym lubje přeprošuje

»Meja«.

Jasčanska katholska Bjesada

zmeje **njedźelu 12. januara 1908** wječor w **5** hodźinach w Handrikec hosćencu swój **załoženski swjedźeń**, na kotryž so jenož z tutym přeprošuje.

13] **Předsydstwo.**

Jednota towarstwo kath. Serbow w Drježdźanach

zmeje **wutoru 14. januara 1908** wječor z dypkom 8 hodź. w **Palmowej zahrodźe** (Pirnanska droha 29) swój - - -

30. załoženski swjedźeń

wobstojacy z wojeńskoho koncerta kapale gardyjězdnych pod nawjedowanjom kral. saksk. stabnoho trubarja k. Stocka, z přećelniwym sobuskutkowanjom knjenje dr. Böhmoweje, knjeza komornoho spěwarja Glommy z Kralowohroda a khora serbskich družkow, a z bala hač do ranja 4 hodźin.

Zastupne kartki móža so wotewzać w našim towarstwowym lokalu (Bartowy hosćenc, hórnčeńska droha 8) a pola sobustawow.

Wšitkich lubych Serbow wutrobnje přeprošuje

15] **předsydstwo.**

Drobnostki.

* Jenož zo słowo dźeržiš. Studenta: Knjez mištr, tón měsac wam woprawdźe njemóžu pjenježka dać.

Krawc: Ale to sće w tamnym měsacu runje tak prajił.

Studenta: A njejsym słowo dźeržał?

Liebsch, [11

sudniski aktuar zw. służby

34 na Sukelnskej hasy 34

pisańja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.

Rěči serbski.

Telefon čisło 177.

Přesadźowanjo ležomnosćow.

Kajserowe panorama

rózk Hošic a Seminarskeje drohi.

Tutón tydźeń:

Překhodźowanjo po Libercu.

Podwólnje přeprošuje

8] **Lejna Petzoldowa.**

E. Hantusch & Co.

◇ Budyšin, ◇

Lubijska droha 10

: Fabrikski skład :

poruča so k zhotowjenju - - - a postajenju - - -

narownych kamjeni

wšěch družin z čornoho a pisanoho **žornowca, marmora a pěskowca.**

Jara rjane a čiste napisma, : też w serbskej rěči. :

Swědomite wuwjedźenjo. — Najtuńše płaćizny. — [16

Wulki skład nowočasnych vogtlandskich **gardinow**

kaž też **přikrywki na łoža, łožowe šaty, płatowe-, barchentowe- a normalne šaty, šórcuchi, dypsačne rubiška, předkošlki, kornarje, krawaty** atd. w najwjetšim wubjerku po najtuńšich płaćiznach poruča [4

Martha Bräuer

Budyšin, Moltkowa droha 2.

Krajan.

Katholska protyka

na přestupne lěto

1908

je wušła a dostanješ ju za 30 pj. w našich expedicijach a pola klamari.

Serbske blido

kóždu wutoru po 5 hodź. w našej kofejowni.

Wšitcy dobri Serbja su witani.

K dźensnišomu čisłu přiłoha.

Wšěch našich lubych čitarjow a přećelow prosymy, zo bychu na nawěstki w „Kath. Pósle“ dźiwali a při kupowanju so na nawěstk w Pósle powołali. Tak potom překupcy atd. widźa, zo jich nawěstk podarmo był njeje. Woni wam derje posłuža a zasy nowy nawěstk zapłaća. A hdyž pola tajkich kupujeće, kotřiž do „Kath. Pósła“ nawěstki njepodawaja, dha jich na to kedźbnych sćińće. Njech tak kóždy horliwje podpjera našu dobru wěc.

Redakcija.

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.

Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiłoha k čisłu 1 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 4. januara 1908.

Z mojeho nakłada atd. so na farje w Budyšinje předawaja:

I. Nabožne knihi.

1. Duchowna Róžownja swj. Marije. 1872. 517 stron. Płać.: 1,50 hr. hač do 4,50 hr.
2. Smjertnička. 1873. 120 stron. Płać.: 25 pj. a 40 pj.
3. Hwězda, modlitna knižka. 1880. 104 stron. Płać.: 25 pj., 60 pj. a 90 pj.
4. Khwalće Knjezowe mjeno. 1882. 503 stron. Płać.: 1 hr., 2,50 hr. a 3,40 hr.
5. Róčna Swjatnica kath. křesćana. 1883. 1260 stron. Płać.: 2,50 3,50 a 5,00 hr.
6. Wěnašk Jězus-dźěćatkej. 1886. 40 stron. Płać.: 30 pj.
7. Žiwjenja Swjatych. 1864—1904. 1092 stron. Płać.: 5 hr. a 6,50 hr.

II. Powučne, zabawne spisy:

8. Serbske rukopisne drobnostki. 1869. 26 stron. Płać.: 25 pj.
9. Surowstwa napřećo Piusej VI. a VII. 1870. 28 stron. Płać.: 15 pj.
10. Pismowstwo kath. Serbow. I. 1869. 104 stron. Płać.: 1,20 hr.
11. „ „ „ II. 1874. 52 stron. Płać.: 50 pj.
12. Dwójnikaj. Powědančko. 1872. 31 stron. Płać.: 25 pj.
13. Othilia, slepa holčka. 1873. 44 stron. Płać.: 30 pj.
14. Marija wumožena khora. 1874. 25 stron. Płać.: 20 pj.
15. Při maćerńym rowje. 1874. 31 str. Płać.: 25 pj. 16. Wodźan. 1896. 36 str. Płać.: 50 pj.
17. Złote hrody. 1897. 54 str. Płać.: 60 pj 18. Boži narod. 1901. 39 str. Płać.: 50 pj.
19. Dźesać lět za serbskim blidom w Lipsku. 1903. 20 stron. Płać.: 25 pj.
20. Pěseń wo zwonu. 1905. 46 stron. Płać.: 60 pj.

12] **Handrij Dučman-Wólšinski.**

Cyrkwinske molowanjo.

3]

Wosebitosć:
Stare wašnjo molowanja.
Wuwjedźenjo w kóždym stilu a wašnju.
Swědomite rysowanjo a zestajenjo barbow.
Polichromowanjo a pozłoćenjo wołtarjow, klětkow, stacionow, figurow.

Hendrich Hinrichs.
Lipsk, Weststrasse 29.
— Wobličenja a skicy darmo. —
Z prima-referencami mózu służić.

Naše na čistosć słodu swědomiće wupruhowane - - - -

kofeje

w płaćiznach po 90 a 100 pj. punt, parlowy kofej po 100 a 120 pj. punt, předewšim pak měšany kofej po 120 pj. punt z tutym wšitkim, kotřiž rad šalku dobroho kofeja wupija, należnje poručamoj. [6

Ginzel a Ritscher,
Budyšin, wulka bratrka hasa 6.

Z dźensnišim dnjom sym tu na **Bismarkowej drozy 11** w khěži knjeza ökon.-wyššoho komisara Dilgera

wumĕrjeński bureau

wotewrił a wšitku wot knjeza geometra **J. O. Ranffta** přez wjacy hač 50 lět wukonjanu praxis přewzał. [14

Budyšin, dźeń 27. hodownika 1907.

Dalokoreč̆ak 441.

J. B. Dilger,

pruhowany a zapokazany geometer.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Sechec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźĕłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósťwownych pismow wšĕch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rĕčimoj tež serbski. [9

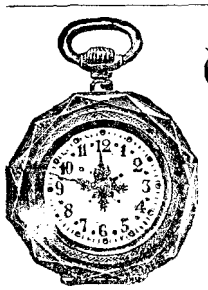
Bože martry,
krjepjeńćki,
statuy,
jandźelki,
swěčniki
poruča při wulkim wubjerku nanajtuńšo

Max Mütze

Budyšin. — Bohata droha 11.
1] Wosebity wustaw
za zaramowanjo swjećatkow.

Willy Mader & C. Domaschke.

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.
Dalokoročak: hamt Budyšin čo. 307 a 334. [5
poruča:
české brune wuhlo krupčanskich a wosekskich marków,
salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety,
kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd.,
k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)**
w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hač na
kóždze železnične zastanišco. Nanajtuńše płaćizny.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikaŕ
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 28. dec. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 2. jan. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	50	17	76	17	34	18	2
Rožka . . . kórc po 160 punt.	15	60	16	—	15	52	16	16
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	16	13	44	12	22	12	74
Pšeńca, žołta . .	10	30	10	45	10	20	10	60
Rožka	9	75	10	—	9	70	10	10
Ječmjeń	9	40	9	60	8	80	9	10
Wows, kórc abo	8	50	8	80	7	80	8	20
Hroch	10	—	13	—	—	—	12	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	15	—	16	—
Krupy, Hejduš w K.	19	50	20	—	11	25	12	—
Běrny	2	37	2	60	—	—	2	70
Pšeńčna muka	12	75	21	—				
Ržana muka	12	25	16	25				
Syno	3	25	3	60	3	30	3	60
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	5	16	5	34	—	—	5	58
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	3	90	—	—	3	83
Prosata 768 (w Kamjencu 184) jene	9	—	18	—	8	—	16	—
Butra 1 kg	2	40	2	60	2	—	2	50
Jeja, mandl	1	35	1	50				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 7,25, Pšeńčny gris 7,25, Ržany gris 8,—.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 30. dec. 1907:

1. Woły,					29—48 hr.,	rězna waha	63—87 hr.
2. Byki,					33—45 „		64—78 „
3. Kruwy a jałojcy,					28—44 „		55—77 „
4. Ćelata,					38—51 „		66—80 „
5. Swinje,					40—50 „		54—64 „

Lubijska banka.

Lubij w Sa. Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Pjenjezy danimy tu khwilu [2
při kóždodnjowskim wupowědźenju z 4 %
„ měsačnym „ „ 4½ % } na lěto.
„ štwórć- a połlětnym „ „ 5 %

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

Za zhotowjenjo **zawěsćenjow** poruča so
Willy Mader, Budyšin, Žitne wiki 12.

Zastupjeŕ:
Gothaskeje **žiwjenjozawěsćaceje banki** A.-G. Gotha,
wóhnjozawěsćaceho towarstwa „Němski Phönix“,
zarunanskoho a **znjezboženskoho zawěsćenja** (Haft- u. Unfallversicherung) hornjorhynskoho zawěsćeŕskoho towarstwa w Mannheimje. [10

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so ścelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 2. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Šewčik. | 11. januara 1908.

Bože puće su spodźiwne.

Młody měšnik zdźěluje nam sćěhowacy podawk, kotryž je sam njedawno dožiwił. Wón powěda: Lěta 1898 běch we wjetšej wosadźe z kapłanom. Do wosady słušeše wjele zdalenych wsow. Ke khorym khodźenjo bě tohodla často khětro wobćežne. Puće běchu daloke. Ale burja to wědźicy, zo mamy dźěła dosć, po nas z wjetša z wozom přijědźechu a nas tež zasy domoj dowjezechu, hdyž sebi to přejachmy. Wězo winowaći to činić njeběchu.

Jónu nazymu w nocy žadachu mje ke khoromu, k nanej bura, kotryž něhdźe hodźinu daloko wot farskeje wsy bydleše. Spěšnje so zhotowach; přetož pohonč, kiž bě po mnje přijěł, praješe, zo dyrbimy khwatać, zo je z dźědom jara złe. Do cyrkwje njemějach daloko. Před durjemi stoješe wóz, wšědny burski wóz.

Khwatajcy dźěch po Najswjećiše, zlězech na wóz a posydnych so na walčk syna, kiž tu město sydła ležeše. Prjedy mje sedźeše z nahej hłowu pohonč, pódla njoho zwónk. Konjej zaćahnyštej a dale rumplwaše wóz po škropawym wjesnym puću. Z puća so wuzhibnywši přińdźechmy na pólny pućik. Měsačk swěćeše a widźach te hłuboke, ćěmne kolije a tam a sem so błyšćate łužički.

Nadobo počinaštaj konjej napadnje smorćeć, złožištaj wuši do zady a lećeštaj štož móžeštaj dolećeć. Pohonč so nastróža, torhaše za woteški, ale konjej njemóžeše změrować a dodźeržeć. Křud jomu wupadźe, zawi so do postronkow a wlečeše so spody woza po zemi. Wóz wotlětowaše bórzy na prawicu, bórzy zasy na lěwicu po kolijach přez łuže a mězniki, kotrež při jenotliwych honach stojachu. Kruće dźeržach z woběmaj rukomaj Najswjećiše.

Před nami pokazowaše so kaž čorna sćěna. Puć dźěše přez lěs, hdźež štomy cyle blizko při pućiku stojachu. Přecy dźiwišo zakhadźeštaj konjej, přecy spěšnišo lećeštaj dale. Pohonč chcyše hišće jónu ze wšej mocu konjej zadźeržeć, tu so woteška roztorhny. „Mój Božo, mój Božo!“ wón zdychowaše. Ja spěwach mjelčo za sebje paćerje, zbudźich želnosć, přetož smjerć nam hrožeše z kóždym wokomikom. Tež pohonč a zwónk spěwaštaj paćerje.

Běše dha to trjeba, zo so bojachmy? Njeběchmy my ći wot wichora překwapjeni wučownicy? Njebě dha tež tón Knjez w našej srjedźiznje? Zawěrno, tež nam by tón Knjez rjec mohł: „Što so tak bojiće, wy małowěriwi!“ To wšo ja nětko wěm, ale tehdom njeběch na to myslił, a Jězus drje je nam to wodał, kaž tehdom swojim wučownikam.

Mjez tym zarabowaštaj konjej a ćěrještaj přez lěsk. Štomy, nimo kotrychž jědźechmy, běchu runja drjewjanym sćěnam, na kotrychž dyrbjachmy so my po čłowjeskim myslenju zarazyć. Ale to so njesta.

Nětko pokazowaše so před nami zasy polo. Puć dźěše nadobo nahle z hórki dele a tam, hdźež so nam přez hat napřećo zelenješe, tam bě burske kubło. Hnydom zezady hata wjedźeše puć do dwora, kotryž žane sto kročel z boka puća njebě.

Kak dyrbješe so dźiwja jězba skónčić? Konjej hišće běžeštaj kaž njemdraj, jeju zadźereć njebě móžno; a w nocy dźěn tež nichtó napřećo njepřińdźe, kotryž by jeju zadźeržał.

Runje spominach na to, kak mi pohonč při cyrkwi praješe, zo dyrbimy khwatać, tu widźach, kak konjej přez njedawno woranu rolu so z wulkim kołom na prawicu winyštaj. Za někotre wokomiki stoješe wóz před dworom. Konjej třepotaštaj, kaž so mi zdaše. Khwatajcy zlězech z woza;

pohonč hižo při konjomaj stoješe a jeju měrowaše.

Z „Bohu dźakowano!“ přińdźe mi bur napřećo, swěćeše mi a dźěše přede mnu mjelčo do komorki, hdźež mrějacy nan ležeše. Tu bě woprawdźe wulki čas, to hnydom spóznach. Bjez komdźenja wobstarach joho. Khory so wuspowěda a dosta swjate sakramenty mrějacych, mjez tym zo so joho swójbni a zwónk modlachu. Ja wuspěwach modlitwy za mrějacych; hišće njeběch z nimi hotowy, tu bě khory wudychał. Bur klečeše ze swojej swójbu wokoło ćěła.

Hdyž běchmy hišće tři Strowas Marija za dušu wotemrětoho wuspěwali, stanychmy a dźěchmy wšitcy z komory. Ja mějach dosć, skoro wjacy njemóžach, a kofej, kiž so mi po tamnišim wašnju poskići, mi jara derje činješe a mje wokřewi.

Za krótki čas přińdźe też bur. Měrnje bě so do Božeje wole podał. Wupowědach jomu, kak bě so nam zešło. „Knjez kapłan“, rjekny wón, „my kóždy wječor při wječornych paćerjach tři Wótče naše spěwamy, zo by Bóh nikoho z nas bjez swjatych sakramentow njewotwołał, a dotal njeje hišće nichtó z našeje swójby bjez tuteje hnady wumrěł.“

Bože puće su spodźiwne. Pohonč, kiž bě bórzy po našim přikhadźe do domu zastupił, bě na časnik pohladał. Nětko wón měnješe, zo smy runje za poł časa přijěli, hač je hewak trěbne, a potom by tón khory bjez swjatych sakramentow wumrěł. „Woprawdźe, Bože puće su spodźiwne!“

Njeje tu, jako by tón Knjez nam přez přikład toho bura přiwołał: „Dźi a čiń też tak!“ Modl so wšědnje, zo njeby njepřihotowany z tutoho swěta wušoł!

Sykorki.

Zyma je położiła swoju zmjerzłu ruku na hona a haj a womjelkli su ći wjeśki spěwarjo w zahrodźe a lěsu — jenož dybałe krakanjo wrónow a njemelodiśke zadźerženjo naśchich znatych njeduśchnikow, wroblikow, hišćće słyśchiśch. Čim wjetśche je pśeheklapjenjo a wjeśelo, hdyž w sadowej zahrodźe abo w lěsnej ćiśchinje wjesoły fifot zasłyśchiśch. Maśch-li khwile, zastań, pytaj a wobkedźbuj tych małych rjekow w pjerjowym kabaće, kotśiž, njedźiwajcy na zymu a zmjerzł a hłód, w starej lubej domiznje wostachu, a nětko sebi spěwajcy śchtomy a hałzy kedźbliwje pśeheppytuja, hač ničo za hłódny brjuch namakali njebychu. Su małe, drobne ptačatka w śchěrje na zeleń kabaće, husto z čornej hłójčku a dołhej čornej smuhu pśchez śchiju a brjuch: sykorki so mjenuja a dźěła so do wjacorych swójbow, kotrež so pśchez barbu a śchtałtnosć mjez sobu rozeznawaja. (Čornojta a módra sykorka, dołha wopuśchka a dornowka a dr.) Najznaćiścha a najbóle rozśchěrjena je čornojta sykorka (Kohlmeise) z čornej hłójčku, žołtym brjuchom a zelenym khribjetom a krótkim tołstym pyśkom. Widźiśch ju w zahrodźe na sadowych śchtomach, kotrež śwěrnje a pilnje hałzku po hałzcy pśchepytuje. Husto dosć wisy na ćeńkej hałzčičcy z hłowu dele a dypa a pika do skory. Zběra jejka čerwow a husancow, kotrež nam w lěće sad kóncuja. Pśchi tym bjez pśchestaća swoje ćeńke „syt, syt“ słyścheć daka. Je tohodla wulcy zasłužbny ptaćik a za něktrežkuli čerwjenoličkate jabłuko a za něktružkuli słódku kruśchwu, kotraž ći w nazymje a w zymje ześkodźi, maśch so sykorcy dźakować.

Dyrbjała so tohodla prawje hajić z tym, zo jej kukawčki* na śchtomy pśchičinjamy a jej we wulkej zymje tu a tam něśchto z naśchoho blida posćićamy. Sykorki wosebje mjaso a połč lubuja.**

Żeru pak też symjeśchka, wosebje wot kyrbsow a słónčnych róži a konopowoho symjo. Też jej śchlebjertki połča ze śchtryčkami na śchtomy powśćeja.

Budźeśch li so w zymje takle za sykorki starać, budźeśch potom w naléću, hdyž su sněhi roztake a słónčko zaso rjenje a ćopke śwěći, z wjetśchim spodobanjom na wjesoke: „Sytyto, sytyto“ sykorki posłuchać, a za maku prócu budźeśch wulcy mytowany.

---

* Tajke su na pśchikład w Budyśchinje pola Schołćinej na lawśkej hasy za tuni pjenjez dostać, mjenuja so „sykorkace kukawy“ (Meisenkästchen). Pśchićinjeja so z tołstym grotom na sylnu hałzu tak, zo dźěra k zemi pokazuje.

** Rěza so w zymje na wsach hdźe swinjo, so často też sykorka pścheprosy a hlada, hač njeby něśchto za so namakała.

Hłosy z luda.

Poćahujo so na „hłosy z ludu“ w č. 52 „K. P.“ 1907, je předsydstwo Khrósćanskeje nalutowańje redakciji pismo připósłało, w kotrymž praji, zo su w tamnym „zapósłanym njeprawosće, njejasnosće a zwjertnjenja wěcow“ zapřijate, zo je tosame tak spisane, zo je ranjace za towarstwo a zo je wony přednošk wo „Měrćinje“ a „čeledźi“ po oficielnym skóńčenju zhromadźizny był.

K tomu ma redakcija tole přispomnić:

Hač su we wonym zapósłanym „Hłosy z ludu“ žane „njeprawosće, njejasnosće a zwjertnjenja wěcow“, redaktor rozsudźić njemóže, dokelž tam sam był njeje. Wón ma jenož na to kedźbować, zo w tajkim „zapósłanym“ ničo ranjace njestoji. Někajka injurija abo něšto ranjace pak so w tamnym artiklu na žadyn pad njehodźi wuslědźić. Nic wšitko, štož so tomu abo tamnomu njelubi, njeje hižo ranjace. Tohodla njebudźe

a njemóže tež redakcija pře ničo a wo ničo mjeno autora zdźělić, kaž so to žada. Po zakonju ma wona porjedźeńku njeprawych, njejasnych a zwjertnjenych wěcow přiwzać, ale dale ničo. To pak chce a budźe wona wosebje tež w tymle padźe lubje rad činić, dokelž tola woprawdźe žanych interesow nima, zo by so něšto njeprawe, njejasne abo zwjertnjene přećiwo tak zasłužbnomu a wulcy spomožnomu towarstwu abo joho česćenomu předsydstwu w „K. Pósłu“ woćišćało, kotryž tola stajnje raznje a z přeswědčenjom interes tajkich towarstwow po swojich mocach zastupuje. Z připisma jenož ta njejasnosć we wonym nastawku wukhadźa, zo tamny přednošk wo „Měrćinje“ a „čeledźi“ njeje na oficielnej zhromadźiznje, ale po oficielnje skónčenej zhromadźiznje był. We „hłosu“ njeje so to wosebje wuzběhnyło. Tohodla prosymy wo připósłanjo wěceneje porjedźeńki.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z **Budyšchina.** Njedźelu běšche towarstwo katholskich rjemjeslnikow za sebje a swojich swójbnych a pschećelow hodownu swjedźeń wuhotowało. Wodźer spěwnoho wotdźěla, k. wučer Schwoppe, běšche jara rjany program zestajał: deklamacije a spěwy, žortne a khutne, jeno p wjacyhłósne; schtož so wscho wulcy jara spodobasche. Pschesadźowanjo schtomowych hałzow a loterija poskići zhromadźenym wjele zabawy a wjesela, pokładnicy pak rjany wunoschk (na 150 hriwnow).

— Na swjatych Tsjoch Kralow wotmě so w towarschowni derje wopytany „wječor za starschich“, hdźež dźěći hodownu hru pschedstajichu, a k. wučer Rječka wo wukubłanju dźěći k zhromadźenym starschim rěčeschе. Knjez direktor Nowak, zarjadowar tychle „wječorow“, poréča tež hischće něschto wo nowej schuli, kotraž so bórzy z nastawacym naléćom twarić počnje, a to zady nowoho sudnistwa, z boka ratarskeje schule. Wuznamjenjeny bě tónle wječor tež z pschitomnosću knjeza biskopa Dr. Schäfera.

— Po „direktoriju“ (cyrkwinskej protyce) za 1908 matej sakskej diöcezy lětsa 113 katholskich swětnych duchownych pod zhromadnym biskopom. Z nich su 36 Serbja, 1 Polak a druzy Němcy. Zwonka diöcezy pschebywaju 4, na wumjeńku 4, khoraj, zo njemóžetaj wjacy zastojnstwo wukonjeć, staj 2, na studijach 1. Złoty měschnisti jubilej budźe lětsa swjećić k. farar Jan Nowak, prjedy w Kamjencu, nětk w Drježdźanach na wumjeńku (18. dec. 1908); sléborny jubilej měschnistwa změjetaj 27. měrca Jakub Bart, farar na wumjeńku w Pančicach, a Franc Čornak, farar w Radebergu. Najstarschi duchowny je prälat Józef Juhr na wumjeńku w Lipsku, rodźeny 5. měrca 1825 w Drježdźanach a wuswjećeny 8. meje 1850. Po nim je najstarschi monsignore Jakub Wornar w Khróscicach, rodźeny 18. apryla 1828 w Dubrjeńku a na měschnika wuswjećeny 8. dec. 1854.

— Dotalny vikar na wučerskim seminaru knjez P. Bruger bu do hód za statnoho seminarskoho wučerja wobkrućeny a je nětko tež titul wyschschoho wučerja dostał.

— Kartki za kołoježdnych płaća wot nětka 1 hr., za to pak njetrjebasch sebi kóžde lěto nowu kupić, pschetož tajka kartka ma nětko trajnu płaćiwosć.

W **Bolborcach** su, kaž S. N. pisaja, žiwnoscerjej Grofje cyganjo patoržicu z joho kschinje na najstwi 1200 hr. pjenjez kranyli. Tydźeń prjedy běchu pola njoho wows kupowali a pschi płaćenju wučuschlili, hdźe wón pjenjezy khowa.

Z **Běčic.** Na našej hońtwje trjechi wěsty ryćerkubler město zajaca honjerja do wobliča a wutrobna. Přiwołany lěkar móžeše jenož někotre šrótowe kulki zwućahać, druhe wostachu w čele.

Z **Kukowa.** Nasche Kasino měješe 5. jan. swoje měsačne posedźenjo. Zeńdźe so 47 sobustawow a 1 hósć. Pschedsyda wotewri zhromadźiznu z postrowjacymi słowami a pschejeschе na čole nowoho lěta pschitomnym zbožo w swójbje a w hospodarstwje, pokoj a měr we wutrobje. Z dobom džakowasche so za dostatu dowěru a wupraji pschećo, zo bychu stare kschiwdźenja a njedorozemjenja zakryte a zabyte byłe. Knjez Hawsch poda rozprawu wo zličbowanju na lěto 1907. Dokhodow bě 165 hr. 10 pj., wudowkow 111 hr. 5 pj., potajkim zbytk 54 hr. 5 pj. Tu khwilu zamoženjo wučini 467 hr. 89 pj. Pschedsyda rozprawjeschе wo hodownym wobradźenju, kotrež bě so tśeći swjaty dźeń wotmělo. Wobdariło bě so 53 ludźi. Z dalschich wuradźowanjow ma so zdźělić, zo chce so towarstwo tež pschi jubilejnym swjedźenju Hnadneje Knjenje 23. jan. pschi Božej służbje z khorhoju wobdźělić, na čož so hischće na tutym městnje dopomina. W mjenje towarstwa džakowasche so pschedsyda knjezej kublerjej Mlynkej z Kanec za nałożenu prócu wo času interregna. Skónčnje poda tež krótki pschehlad wo ważnych swětnych a cyrkwinskich podawkach minjenoho lěta. Z tym skónči so žiwa rozmołwa.

Z **Kukowa.** Wutoru dopołdnja wokoło 10 hodźin wudyri na knježim dworje w domskim woheń. Prjedy hač je wuprasnył a prjedy hač so ludźo na njón dohladachu, je so hižo dlejschi čas pod tšechu dymił. Kak je nastał, so z wěstosću rjec njehodźi. Kaž so powěda, je blizko wuhenja pódla holčacych komorow wuschoł. Spalił je so kryw domskoho a z nim zwisacych hródźi. Wurjadne sylne wjelby woheń wot pschizemja wotwobročichu. Tohodla móžesche so skót (30 schtuk) bjez stracha wuwjesć. Zakładne murje njewobschkodźene stoja, tež lěwe swisle, mjez tym zo je so wot prawych dźěl porazył. Trawjenk pak je do čista so spalił, tež tójschto syna. Čeledź móžesche swoje smachi w prawym času wurumować.

Wschelaka schkleńčana nadoba pak je rozbita. Je wschak bjez dźiwa, hdyž z khwatkom so běha a nosy. Z wokolnych sykawow bě Khróścańska prěnja, druha Wotrowska. By-li woheń w noch nastał, zawěsće bjez njezboža woteschło njeby. — Mnozy dopomnichu so na woheń wječor 1. febr. 1867, hdźež so na samsnym dworje stare bróžnje wotpalichu. Je byk to hrózbny napohlad. Tehdy spali so 205 wowcow.

Z **Wotrowa.** Na swjatych Tsjoch Kralow bu mjez druhimi knježimi tež nasch wjelečesćeny knjez kanonik a farař Jakub Herrmann wot krala w audiency pschijaty.

Z **Drježdżan.** Knjez farař Müller pschewozmje faru w Pischnje hakle z 15. januarom. Hač do jutrow budże wón tež hischće w progymnasiju hodźiny dawać, něhdże 11 za tydźeń.

Z **Lipska.** Nižozemski generalkonsul de Liagre je 76 lět stary zemrěł. Z nim zhubi wosebje tež tamnischa katholska wosada woporniwoho spěchowarja wschěch dobrych zamérow.

Z **Kulowa.** Z nowym létom je Neitschowa knihiczischćerńja a nakład „Kulowskoho tydźenika“ do rukow Hendricha Kindermanna pscheschła.

W **Filipsdorfje** budże so póndźelu 13. t. m. 42. róčnica zjewjenja swjateje Marije swjećić. Swjatočne kemsche změje arcytachant Buder z Liberca a předowanjo farař Fleck z Hainspacha.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Sejm srjedu zasy w swojim dźěle pokročowasche. Z postanjenjom počesći so 19. dec. zemrěty zapósłanc Kunat. Na to pschija so etat za dwórsku lěkarnju, pschipóznachu so wschelake prawozdanja z periody 1904/05, kaž tež žadanka 165000 hr. za rozschěrjenjo kolijow na tworowym dwórnischću w Drježdżanach-St. (rozprawjeŕ zapósłanc Kokla).

— Pschi kralowskej hońtwje na Wildenhajnskim revěrje bu srjedu 400 zajacow zatsělenych. Kral zatjěli jich 52.

— Wójnske ministerium je nahle wukaz dało, zo so wojerskim hudźbnikam za jězby na koncerty njesmědźa wjacy wojerske jězdne kartki na železnicach pschedawać. To su sebi civilni hudźbnicy wuskutkowali.

— Pestalozzijowe towarstwo je w zańdźenym lěće z 71400 hriwnami 1210 wudowow a 888 syrotow po sakskich wučerjach podpjerało.

— Do najnjezbožownischich wschěch njezbožownych drje dyrbja so ličić hłuchoněmi slepi. Tajkich je w Sakskej pschez 20 žiwych. Generalmajor z Hagen w Loschwicach je sebi za nadawk stajił, tychle wbohich něschto wuwučić dać, zo bychu w dźěle troschku spokojenja naschli.

— Za 3 wólbne wokrjesy za kejžorstwowy sejm (Budyschin-Kamjenc, Drježdżany-Nowe město a Riza-Wulki Hojn) chcedźa liberalni wosebitu organisaciju zarjadować. K tomu kóncej su w Lipsku wosebitoho sekretara postajili. Bóh dak, zo wjele zboža měli njebychu.

— W lěće 1905 je w Sakskej 88432 ludźi wumrěło, z nich 3106 nahleje smjerće a 1387 w smjertnym njezbožu. Pschi kolesowanju wonjezbožichu smjertnje 7, pschi kumpanju 50, pschi smykanju na lodże 12, z wužiwanjom zajědojcenych jědźow 15; do wody padnywschi tepichu so 212, płuny morichu 25, lěkarstwa 12; z alkoholom so zajědojcichu 8; zaduschenych abo zadajenych bu 27, spalenych 59, woparjenych 22, zmjerznjenych 17; błysk zarazy 9, milina 6, rozbuchnjenja 4 atd.

Němska. Kejžorstwowy póst chce w běhu léta 38 khěžow z 91 wobydlenjemi za swojich nižschich zastojnikow we wschelakich městach twarić. K tomu je so wot sejma 700000 hr. pschizwoliło.

— Němska kupuje kóžde léto za něhdże 80 hač 90 milionow hriwnow koni z wukraja wjacy, hač jich do wukraja pschedawa.

— Nowe dawki pschińdu. Njewě pak hischće so, kajke. Najwjacy wuhladow ma tobak, zo budże prózdnu pokładnicu kejžorstwa pomhać pjelnić dyrbjeć. Ma so mjenujcy na cigarowe bančiki dawk położić. Zo to kurjerjow jara bolało njeby, tróschtuje jich knježerstwo z tym, zo w druhich krajach ludźo w tobaku wjele wjacy dawkow płaća hač w Němskej. W Jendźelskej z 42 milionami wobydlerstwa pschinjese tobakowy dawk 365 milionow hr., w Francozskej ze 40 mil. wobydlerjemi 360 milionow hr., w Awstriji ze 47 mil. wobydlerjemi 241 milionow hr., w Italskej ze 34 mil. wobydlerjemi 184 milionow hr., w Schpanskej z 19 milionami wobydlerjemi na 104 milionow hriwnow, a w Němskej, kotraž ma 63 milionow wobydleri, wotćisnje tobak dotal jenož 83 milionow hriwnow. Na hłowu by potajkim tobakowy dawk wučinił w Jendźelskej 6,3 hr., we Francozskej 9, w Italskej 4 a w Němskej 1,6 hr.

— Harden bu pjatk k 4 měsacam jastwa a k zapłaćenju wschěch procesowych wudawkow zasudźeny. Tež wudawki prěnjoho procesa psched kawnischim sudom ma płaćić. Harden je revisiju zapołożił.

— Khostanska komora w Freiburgu zasudźi krawca Józefa Erebergera k 2 létomaj 2 měsacomaj a 1 tydźenjej jastwa. Wón běsche mjeno swojoho bratra, zapósłanca Matiasa Erebergera, znjewužiwajo jebał a kranył.

— Basnik W. Busch je w 76. lěće swojoho žiwjenja w Mechtshausenu wumrěł.

— (Stari ludźo.) W małym pschedměsće Wilfel pola Hanovera, kotrež ma jenož 2400 wobydleri, nadeńdźesch mnohich ludźi, kotsiž su pschi swojej wysokej starobje hischće strowi a čerstwi kaž ryba we wodże. 96lětny wumjeńkar Cordes khodźi kóždy tydźeń do Hanovera a wobstara sam swoje kupowanja. 90lětna žónska Stelter wschědnje, njedźiwajo na wjedro, do drjewa khodźi. Prjedawschi gmejnski pschedstojićeŕ Bok, 88 lět stary, khodźi kóždu póndźelu na hońtwu a je

hischće w poslednich tydźenjach 3 zajacy a 18 korniklow zatšělik. Hobr po schtaktnosći je prjedawschi podwyschk pschi hanoverskej gardże Franc Jäger, 85 lět stary. Tež wučeŕ Sandmann je pschi swojich 84 lětach jara čiły. Jako „njepowalny dub“ w cyłym městačku płaći 83 lět stary Bohn, kiž wschě domjace dźeła wobstara a wschědnje wjetsche pschekhodźowanja sebi popscheje. 87 lětny bur wobhladuje w lěće a w zymje swoje pola. 87 lět stara žona Damman sama swoju zahrodku ryje a pleje. Nimo mjenowanych je tam hischće na 30 ludźi w starobje wot 70 hacž 80 lět. A wschitcy su zróstni a čili. — Zbožowne městačko!

Pruska. Póndźelu wječor so w Barlinje błyskasche a deschćowasche. Deschćik hnydom zmjerzny a wulicy běchu z lodom pschikryte. K tomu hischće khětro wětsik dujesche. Bjez dźiwa, zo mnohi so wobsuny a padźe. Někotsi spytachu sebi z tym pomhać, zo sebi rubischča wokoło wobuća zwjazachu. Pschi padnjenju je so w Barlinje samym 102 wosobow wobschkodźiło. Podobnje běsche tež druhdźe a samo w Budyschinje je někotryžkuli z čěkom bliže k zemi pschischoł, hač bě jomu lubo.

— W sejmje rozestajesche srjedu minister financow Rheinbaben etat a rjekny, zo budże za lěto 1908 něhdże 322 milionow hr. wjacy trěbnych, hač dokhody wučinja. K tomu budże požčonka, 252 milionowa, nuzna. Cyły deficit lěta 1907 smě so na 45—68 mil. hr. wobličić. Ma so z powyschenjom dokhodnoho dawka wurunać. Za zastojnikow ma so 77 milionow hriwnow mzdy wjacy hač dotal płaćić. Cyły etat ma 3362000000 hriwnow dokhodow a runje telko wudawkow.

— We wokolnosći Halle su 3 wandrowscy, 2 dźěłaćerjej a 1 stólčkipleće wonka na pućach zmjerzli. — We Westfalskej chcychu mać, džowka, syn a toho njewjesta na želizkach abo smykawkach po zamjerznjenej rěcy Leda do Leer so smykać. Lód pak so pschełama a wschitcy so tepichu. — Pola Borkena namakachu starca, kotryž běsche z dwórnischća chcył domoj hić, nazajtra zmjerznjenoho na puću.

Pólska. W Ruskej so Polacy, hdyž ze zarjadowanjom konstitucije swobodnischi duch wěć poča, hnydom žiwje a horliwje za swoju mkodosć starać započachu. K tomu kóncej załožichu „Macierz szkolnu“, zo by schule załožowała a džeržała. Tale Maćica měješche w 683 „kołach“ abo wotrjadach w lońschim lěće 810 tysac rubli dokhodow! 1. oktobra žadasche „Maćica“ wo dowolnosć za wotewrjenjo 1247 pólskich schulow a za wobkrućenjo 316 wučerjow. Knježerstwo pak pschizwoli jenož 681 schulow a wobkruči jenož 159 wučeri. Wothladarni za dźěći bu 317 załoženych, ludowych knihownjow 505 a za dorosćenych, kotsiž čitać a pisać njemóža, buchu kursy zarjadowane. Z pomocu „Maćicy“ bu 63000 wosobow rozwučenych a 14401 dźěći zastaranych. Z knihownjow sebi 400544 ludźi knihi požčowachu. Sobustawow měješche „Maćica“ 116341. Tele wulkotne kulturne dźěło Polakow pak so Rusej njespodobasche: knježerstwo je spomožne towarstwo „Macierz polska“ rozwjazało!

Awstrija. Bywschi minister Dunajewski je 85 lět stary w Krakowje zemrěł. Wón běsche dołhi čas prawa ruka Taafowa. 1885 rjekny němskej lěwicy do woči. zo so w Awstriji tež bjez Němcow knježić hodźi. Wón je rakuske financy na wěstu pódu stajił a běsche jako Polak pschećel Słowjanow.

Čzechi. Po rozličenju dokhodow a wudawkow za češke kralestwo wučinjeja wudawki na lěto 1908 91758263 krónow a dokhody 67761077 krónow, deficit potajkim nimale 24 milionow krónow, abo 3 miliony wjacy hač loni.

Khrowatska. Banus Rakodczay je tola wotstupić dyrbjał. Joho nastupnik je baron Rauch. Nadźijomnje je sprawnischo pschećiwo Khorwatam zmysleny, hač kruty Rakodczay bě.

Rom. Bamž chce statne sekretarstwo tak zarjadować, zo by wone tsi wotdźěle měko, jedyn za politiske należnosće, druhi za wurjadne cyrkwinske należnosće a tseći za ryćerske rjady. Na čole tychle wotrjadow maja stać Scapinelli, Benigni a Marini, wězo wschitcy pod statnym sekretarom Merry del Valom. Romske nowiny pak tónle wotpohlad pscheja.

Schwedska. Nowy kral Gustav njecha so krónować dać. Měni, zo so tale ceremonija wjacy do naschoho časa njehodźi a njetrjebawschi wjele pjenjez sebi žada. Wón chce tak jednorje hač móžno žiwy być. Mjezynarodne poćahi pak sebi tola wjele representantnych wudawkow žadaja. Te so wotstronić njehodźa.

Ruska. Spěschnik, kotryž z Barlina do Pětrohroda jězdźi, poča so pola stacije Pleskawy palić. Pasažerojo khwatnje wuskakachu. Wačoki a wjele pjenjez pak so jim spalichu.

Bołharska je swoje dokhody na 1908 wobličiła na 196983000 fr., to je 5 milionow wjacy hač loni. Tež móžesche minister financow „sobranji“ zdźělić, zo je z lońschoho lěta 23 milionow zbyło a zo ma kraj nimo toho hischće 36 milionow fr. pjenjez k ruchy za twar železnicow. To bychmy takle tež rad wot naschich financministrow słyscheli! Ale njewěrimy, zo so toho dočakamy.

Maroko. General Drude je khorosće dla komando francozskoho wójska zkožić dyrbjał. Na joho město je general d'Amade stupił. Někotre splahi drje su so podćisnyle, ale njeměrow njecha pschecy hischće kónc być.

Amerika. John Rockefeller dari Chicagskej universiće z nowa 2191000 dolari (nimale 9 milionow hriwnow).

Wšelčizny.

* Ze seršćemi psow a kóčkow so mnohe khorosće přenošuja. L.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Karl, Oskara J. M. Felixa, tepjerja w Budyšinje, s. — Marija, Franca Lassmanna, tyšerja w Budyšinje, dź. — Hendrich, Rudolfa Knüve, brodutruharja w Hodźiju, s.

Zemrěći: 3. januara: Karl, Oskara J. M. Felixa, tepjerja w Budyšinje, s. (1/4 hodźiny). — 8. januara: Arnold Hofmann, nastroje-twarjeŕ w Budyšinje, 57 l. 5 m. 28 m.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 80. 81. 85. 87. 88. 90. 91. z Budyšina: Hańža Wočyna, Marija Dučmanowa, Jurij Frencl, Hańža Grólmusowa, Madlena Welsowa, towarstwo kath. rjemjeslnikow, Madlena Hajnec, 82. Marija Smolina z Baćonja, 83. kapłan L. Wojciech we Wulkich Střělicach, 84. Jurij Hejduška ze Židowa, 86. Jakub Delan z Wunjowa, 89. Marija Grubertec w Drježdźanach, 92. wučeŕ Mikławš Hajna w Konjecach, 93. inspektor Jurij Kubanja w Hohenholc (Pomorskej), 94. 95. z Drježdźan: dwórski prědaŕ kanonikus Jurij Kummer, inspektor Pětr Lehmann, 96. prior P. Malachias Stingl w Osseggu.

Dobrowólne dary za towarstwo atd.: Hańža Grólmusowa z Budyšina 1 hr., Marija Grubertec w Drježdźanach 30 pj., inspektor Jurij Kubanja w Hohenholc 40 pj.

K Božomu dźěśću su za **„fond“** towarstwa ss. Cyrilla a Methodija darili, wukupiwši so z tym wot wšěch pisnych nowolětnych zbožopřećow:

Kk.: kantor Mikławš Bur w Königshainje 5 hr., Hańža Grólmusowa z Budyšina 2 hr., inspektor Pětr Lehmann w Drježdźanach 5 hr. 40 pj.

Za cyrkej w Zdźeri k „Božomu dźěśću“ z wutrobnym přećom: „Bóh chcył dalšich dobroćeri zbudźić!“ su darili:

Kk.: z Budyšina: tach. registrator Mikławš Holka 10 hr., N. N. 2 hr., Pětr Libš 5 hr., wučeŕ em. Kral z Radworja 3 hr., H. W. z B. 3 hr., njemjenowana z Budyšina 10 hr., kantor Mikławš Bur w Königshainje 20 hr.

Za **„Raj“**, časopis za dźěći, so woteda: z Njebjelčanskeje šule 1,50 hr., wučeŕ Jurij Hoker w Myšecach 1 hr., kubleŕ Wićaz w Myšecaeh 1 hr., Jakub Rynč w Kamjenjej 1 hr., Jakub Kral, wučeŕ em. w Radworju 1 hr., N. N. 1 hr., Hańža Hantušec w Radworju 1 hr., Lejna Běmarjec w Kamjenjej 1 hr., z Radwořskeje šule 2,40 hr., z Róžeńčanskeje šule 5 hr., Jakub Brězan w Ralbicach 1 hr. Zapłać Bóh!

Wšitkim lubym přećelam a znatym jenož z tutym najwutrobniše **zbožopřeća k nowomu lětu 1908** sćelu, złożiwši z dobom dar za „Serbski Dom“ w Budyšinje:

Kk.: po 10 hr.: L. S. w M. Hw., Eng. Soloviow w Koburgu, po 5 hr.: kantor Bur w Königshainje, knjeni W. w Hodźiju přez V., kantor Jordan w Popojcach, sekretaŕ Delenčka w Marijinej Hwěźe, prof. dr. Muka w Freibergu, po 3 hr.: wučeŕ Słodeńk w Pančicach, faraŕ Hicka w Kamjencu, faraŕ em. Handrij Dučman w Dubinje, wučeŕ em. Jenč w Kluču, faraŕ Handrik w Huscy, faraŕ Mrózak w Hrodźišću, kubleŕ Króna w Bukecach, faraŕ Mikela w Malešecach, dr. med. Rachel w Pančicach, faraŕ Matej Handrik w Slepom, E. H. Kubjenc w Drježdźanach, po 2 hr.: faraŕ Jurij Wingeŕ w Lubiju, Jakub Libš w Hornim Hunjowje, faraŕ Kral w Dubinje, wučeŕ Lodny w Rakojdach, zapósłanc Soba w Čornjowje, kubleŕ Jakub Cyž w Stróžišću, faraŕ Sykora w Minakale, po 1 hr. 50 np.: kantor Zarjenk w Budyšinje, po 1 hr.: wučeŕ Rachlowc w Budyšinje, kandidat Jan Jordan w Naumburgu, kantor Hajno Jordan w Gubinje, 20 krónow: abiturienći w Táborje, 9 krónow: Fr. Tajrych w Táborje, 4 króny: prof. Ad. Černý w Prazy, rěčnik Dr. Herrmann w Budyšinje 3 hr., faraŕ Kubica w Bukecach 2 hr., rěčnik Wićaz w Budyšinje 2 hr., kubleŕ Jakub Delan w Hornim Hunjowje 2 hr., wučeŕ Adolf Sommer w Budyšinje 2 hr., statny radźićel Holan w Nižnim Nowgorodźe 5 hr.

Listańja redakcije: Do Fr.: Prědowanjo »7-dnjowsko advent prědarja« njemóžemy wóćišćeć. Wězo ma wjele prawje. Tola błudna wučba z rjanych słowow wšudźe won kuka. Njestoji dha też w swjatym pismje, zo smědźa jenož ći prědować, kotřiž su pósłani? Štó pak je joho pósłał? A njestoji tam też, zo ma kóždy cyrkej posłuchać, cyrkej, při kotrejž Jězus wostanje dźeń jako dźeń? Tosame, štož wón wěšći, zo Jězusowy přikhad před durjemi stoji, su druzy cyle tak hižo před 50, 100, 900, haj, hižo za časy swjatych japoštołow wěšćili. Ale cyle tak złe drje w našim času tola njeje, kaž za časy Noeowe. Też dźensniši dźeń namakaće hišće we wšěch ludach wosrjedź złych mnohu dobru sprawnu dušu, kotraž wěrnje, budź w pokuće, budź w njewinowatosći, Bohu služi. Tuž njemějće za zło, hdyž Wam tón raz po woli być njemóžemy. Dźak za fotografije a přeća. —

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Sechec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósťwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj też serbski. [9

Za zhotowjenjo **zawěsćenjow** poruča so
Willy Mader, Budyšin, Žitne wiki 12.
Zastupjeŕ:
Gothaskeje **žiwjenjozawěsćaceje banki** A.-G. Gotha,
wóhnjozawěsćacoho towarstwa „Němski Phönix“,
zarunanskoho a **znjezboženskoho zawěsćenja** (Haft- u. Unfallversicherung) hornjorhynskoho zawěsćeŕskoho towarstwa w Mannheimje. [10

Drobnostki.

* Burik, rozmołwja wo železnicy: To pak ći běše wozow, dwě mašinje běštej zapřehnjenej.

Wotročk: A kotra bě podsobnik a kotra za brózdnika?

* A.: Jenož tomu so dźiwam: Tón človjek, hdyž »so napije«, dźěła za dweju.

B.: Njedźiwajcy! Wopica tola ma 4 rucy.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Naše na čistosć słodu swědomiće wupruhowane - - - -

kofeje

w płaćiznach po 90 a 100 pj. punt, parlowy kofej po 100 a 120 pj. punt, předewšim pak měšany kofej po 120 pj. punt z tutym wšitkim, kotřiž rad šalku dobroho kofeja wupija, należnje poručamoj. [6

Ginzel a Ritscher,

Budyšin, wulka bratřka hasa 6.

Wićne płaćizny:

	w Budyšinje 4. jan. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 9. jan. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	76	18	2	18	19	18	70
Rožka . . . kórc po 160 punt.	15	20	16	48	16	32	16	80
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	16	13	58	12	22	12	74
Pšeńca, žołta . .	10	45	10	60	10	70	11	—
Rožka	9	50	10	30	10	20	10	50
Ječmjeń	9	40	9	70	8	80	9	10
Wows, kórc abo .	8	30	8	50	8	—	8	30
Hroch	10	—	13	—	—	—	12	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K. . . .	19	50	20	—	11	50	12	—
Běrny	2	50	2	75	—	—	2	70
Pšeńčna muka . .	12	75	21	—				
Ržana muka . .	12	25	16	25				
Syno	3	25	3	75	3	—	3	60
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	5	16	5	34	—	—	5	70
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	3	90	—	—	3	83
Prosata 504 (w Kamjencu 184) jene	7	—	15	—	8	—	16	—
Butra 1 kg	2	20	2	40	2	—	2	30
Jeja, mandl	1	35	1	50				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 7,25, Pšeńčny gris 7,25, Ržany gris 8,—.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 7. jan. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	29—48 hr.,	rězna waha	63—87 hr.
2. Byki,	„ „	„	„	33—46 „		64—79 „
3. Kruwy a jałojcy,	„ „	„	„	28—44 „		55—77 „
4. Ćelata,	„ „	„	„	40—52 „		67—81 „
5. Swinje,	„ „	„	„	41—50 „		55—64 „

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: Žitne wikl 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.

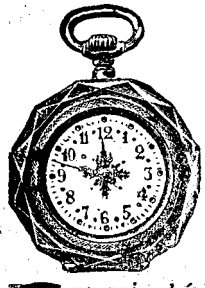
Dalokoreczak: hamt Budyšin čo. 307 a 334. [5

poruča:

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju kruchate wapno (kalk)

w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniśco.

Nanajtuńše płaćizny.

Wulki skład

časnikow,

rjećazkow, złotych a optiskich wěcow.

Prěni specialny wustaw za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikaŕ

Budyšin

Serbska droha, rózk žitn. hasy.

Założene 1857. [7

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Pjenjezy danimy tu khwilu [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju z 4 %
„ měsačnym „ „ 4½ % } na lěto.
„ štwórć- a połlětnym „ „ 5 %

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

19]

Handrij Nowak

meblowa twornja

Moltkowa droha 9. *Budyšin.*

Kajserowe panorama
rózk Hošic a Seminarskeje drohi.
Tutón tydźeń:
Kejžorske manevry w Šlezskej.
Podwólnje přeprošuje
8] **Lejna Petzoldowa.**

Čohodla so ćwělujeće?
Hnydom so pomha!
Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
20] w **Kamjencu,**
Pfortenska droha 7 I.

E. Hantusch & Co.
◇ **Budyšin,** ◇
Lubijska droha 10
: Fabrikski skład :
poruča so k zhotowjenju
- - - a postajenju - - -
narownych kamjeni
wšěch družin z čornoho a pisanoho žornowca, marmora a pěskowca.
Jara rjane a čiste napisma,
: też w serbskej rěči. :
Swědomite wuwjedźenjo.
— Najtuńše płačizny. — [16

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. služby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Krajan.
Katholska protyka
na přestupne lěto
1908
słuša do kóždeje swójby.
Dostanješ ju za 30 pj. w našich expedicijach a pola klamari.

»Jednota« towarstwo katholskich Serbow w Budyšinje
změje tón króć město porjadneje zhromadźizny **małe zawjeselenjo: njedźelu 12. januara** (Spěw, dźiwadło a reje).
- - - Započatk we 8 hodźinach w kath. towaršni. - - -
Přistup jeno za sobustawow a jich swójbnych, wosebje přeprošenych hosći abo štóž je sebi kartku wobstaral wot wubjerkownikow. [18

Radworska »Meja«
změje **njedźelu 12. wulkoho rózka 1908** wječor wot 7 hodźin pola Delanec w Radworju - - - - - - - - -
spěwny wječor
z cyle nowymi spěwami a hromaj: [17
„Nanowa suknja“ a **„Rohowin Štyrinohač“.**
Na kotryž jeno z tutym lubje přeprošuje **»Meja«.**

Jednota towarstwo kath. Serbow w **Drježdźanach**
změje **wutoru 14. januara 1908** wječor z dypkom 8 hodź. w **Palmowej zahrodźe** (Pirnanska droha 29) swój - - -
30. załoženski swjedźeń
wobstojacy z wojerskoho koncerta kapale gardyjězdnych pod nawjedowanjom kral. saksk. stabnoho trubarja k. Stocka, z přećelniwym sobuskutkowanjom knjenje dr. Böhmoweje, knjeza komornoho spěwarja Glommy z Kralowohroda a khora serbskich družkow, a z bala hač do ranja 4 hodźin.
Zastupne kartki móža so wotewzać w našim towarstwowym lokalu (Bartowy hosćenc, hornčerska droha 8) a pola sobustawow.
Wšitkich lubych Serbow wutrobnje přeprošuje
15] **předsydstwo.**

- - Wojerske towarstwo - -
za Konjecy a wokolinu
změje **njedźelu 12. januara 1908** wječor 1/2 7 hodźin - - - w **„herbskej grychće“** w **Ralbicach** swój - - -
załoženski swjedźeń
wobstojacy z **wojerskoho koncerta** kapale pěšoho połka čisło 178 w Kamjencu pod sławnjeznatym - - - wjedźenjom kral. stabnoho hobista Biera. - - -
Program poskići krasne čisła instrumentalneje hudźby.
Po koncerće **bal** za **hosći.**
Wšitkich přećelow z bližšeje a dalšeje wokoliny wutrobnje přeprošuje [22] **Předsyda.**

Kulowske „Bratrowstwo“
změje **njedźelu 19. januara 1908** wječor w 7 hodźinach w Braunerec hosćencu swój [21
10. załoženski swjedźeń
ze spěwami a hru: **„Stary Serb“.** Wjeselohra w 4 jednanjach.
Wšitkich lubych Serbow jeno z tutym najwutrobnišo přeprošuje **předsydstwo.**

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćělětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towařstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towařstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 3. Lětnik 46. | **Redaktor: Jakub Šewčik.** | **18. januara 1908.**

Předprajeń

k 30lětnomu założeńskomu swjedźenjej „Jednoty“ w Drježdźanach 14. januara 1908, přednjesena wot knježny Hany Cyžec.

Serb swój korjeń w serbskej zemi ma,
Rosće tam, a rozpřesćera
Hałzy, kćenja k njebjesam.
Bože słónčko z njebjes módrych
Dele hlada, swěći, wohrjewa. —
Serbej w Serbach derje je.

Łužica, o krajo krasny,
Sy naš statok, domina.
Tam bě naša kolebka:
Luba mać ze słódkim směwkom
Tujkała ze serbskim spěwkom, —
Serbske słowčka wučiła. —

Złote časy nimo su. Z cuzby
Do Łužicy zhladujemy,
Zbóžne sony sonujo. — — —
Tola sony same njejsu žiwe,
Njezahrěja wutrobu.
Skutki płaća, skutki steja,
Stutki budźa žiwjenje.

To su Serbjo zapřimnyli.
Sadźili su serbsku hałžku
Do zemje, do něhdy serbskej',
Zo so přimnje, rosće, kćěje.

„Jednota“, to serbska hałžka,
Třiceći lět rostła je,
Rozrostła we cuzej zemi.
Miły khłódk nam podawa.

Rosć, a zeleń so, a kćěwaj,
Serbska sadźeń w cuzych honach!
Bože słónčko tebje hrěje,
Wjeršny Bóh će žohnuje.

Handrij Dučman-Wólšinski.

Dopomnjeńka na zemrětu kralowu Karolu.

Hakle přez wozjewjenja ze žiwjenja francozskoho hrabje Fleurya, swěrnoho přećela Napoleona III., bu znate, zo měješe njeboćička kralowa něhdy wuhlady na trón francozskeje kejžorki. W swojich zawostajenych spisach powjeda Fleury, kak je Napoleonej, hdyž běše hišće presidenta republiki, dźiwajo na z nowawutworjenjo kejžorstwa, jónu raznje předstajił, zo ma so w prawym času, a to bórzy, za towařšnicu žiwjenja rozhladować. Dyrbješe pak k wobkručenju swojoho tróna jenož mjez knježeŕskimi swójbami w Europje pytać. Napoleon posłuchaše kedźbliwje na Fleurya a wotmołwi jomu skónčnje: „Sym so hižo tohodla z mojej ćetu, wulkowójwodku Šćěpanku Badenskej (rodźena Beauharnais), dla jeje wnučki pryncesny Karole Wasa rozmołwjał.“ Za dalšoho srjedźićerja za tutu žeńtwu wuzwoli sebi Napoleon wulkowójwodu Ludwiga III. Hesenskoho, kiž bě Francozam jara přikhileny. Hdyž so Napoleon w juniju lěta 1852 do Strasburga a Badena poda, dosta Fleury nadawk, do Darmstadta pućować, hdźež prynca Wasa, nana pryncesny Karoly, nadeńdźe. Dokelž měješe tute ważne poselstwo cyle tajne być, zamołwi swój přikhad z tym, zo wulkowójwodźe wulki rjad čestneje legije přepoda, kotryž sebi tón sam připowšny. Hrabja Fleury bu jara přećelnje přijaty, powědaše wo tym a tamnym, też, z kajkimi wobćežnosćemi bě sebi wóz najimał, kotryž by joho do hrodu dowjezł. Wokoło 4 hodźin bě swjatočna hosćina. Do njeje bě hižo Fleury wulkowójwodźe list wulkowójwodki Šćěpanki přepodał, w kotrymž bě nadawk francozskoho pósłanstwa wujasnjeny. Wokoło 6 hodźin da jomu wulkowójwoda pisomnu wotmołwu na tutón list,

hdyž bě so prjedy z pryncom Wasa zrěčał. Ertnje k tomu hišće přistaji: „Wuprajće presidenće republiki (Napoleonej) mój dźak za česć, kiž je so mi z poskićenjom rjada stała. Z dobom pak wobžaruju, zo so Waš nadawk dopjelnić njehodźi, byrnjež tež ja to z cyłej wutrobu sebi přał. Přepozdźe sće z tutej należnosću so zaběrał.“ Při tym zhladny na prynca Wasa, kiž tomu přihłosowaše a sam hišće doda: „Moja dźowka je hižo ze sakskim kronprincom slubjena, štož so wróćić njehodźi.“ Hišće w tej samej nocy wróći so Fleury do Baden-Baden, hdźež Napoleonej wupowěda, kak bě poselstwo so bjez wuspěcha skónčiło. — Hač bychu so stawizny dźewjatnatoho lětstotka hinak pletłe, by-li Karola Wasa město Eugenije z Montija kejžorka Francozow była?

Z Łužicy a Sakskeje.

Z **Budyšchina.** Dźenja tydźenja běšche so w Serbskim Domje wužšchi wubjerk wjesnoho wólbnoho towaŕstwa zeschoł. Po powitanju pschez knjeza pschedsydu, Wrobla-Lětonjanskoho, zastupi so hnydom do wuradźowanja. Jednasche so wo to, koho budźemy do kulturneje rady wolić, a schto mamy sebi wot njoho žadać: Byki wubjeracy zakoń ma so pak cyle wotstronić, pak so na wschitkich wobsedźeri stotu rozschěrić, mkodym ludźom nima so do 17. léta dowolić, do fabrikow khodźić a t. d. K tomu powoła so bórzy zjawna wjetscha zhromadźizna do Serbskoho Domu, na kotruž so nasch kandidat pscheprosy. Dale jednasche so wo wěstej schulskej należnosći a wotpósła so protestowacy telegram na ministerium kulta pschećiwo wobsadźenju cyrkw. wučeŕskoho města w serbskej wosadźe z němskim wučerjom. Knjez zapósłanc Zoba w tejle należnosći z wyschnosću poreči. A hischće wo tym a druhim so rada składowasche.

Z **Budyšina.** Njedźelu běše sebi „Jednota“ zabawny wječor wuhotowała. W 1. dźěle wustupi knjez cyrkw. wučeŕ Rječka ze swojimi spěwaŕkami a spěwarjemi, kotříž nam 8 rjanych serbskich spěwow wuspěwachu: „O Bethlehem“ a „Njebjo, zemja, zraduj so“, hodownaj ludowaj spěwaj po pólskim a češkim hłosu, „Dźeń haša“, kwartett wot Kocora, „Swjaty Jurij“, „Naš dźěd“ a „Klip klap“ wot Zejlerja, mało znaty, ale prawje rjany ludowy spěw „We hajku“ a skónčnje měšany khor z Pilkoweje „Smjertnicy“: „Hohej, tu hladajće“. Spěwy žnjachu derje zasłużenu khwalbu. Kak zo su tola tu a toho pohnuše, zo so też přizamknje drje hišće małej, ale tola pilnej a wustojnej črjódcy spěwarjow! Po spěwach hraješe so wjeselohra „Khěžny kluč“. Naš pismawjedźeŕ, knjez Hejduška, běše ju za serbske jewišćo připrawił a też ju wuwučił. Do syteje wole je so při njej kóždy nasmjeć mohł, wosebje hdyž Witka Tutku škrěješe, zo njemóže do khěže, a hdyž po žortnym zwjertnjenjom rólow nadobo Herta Tutkowa a Hapla Witkowa rano w 3 hodź. mužow susodow prošeštej, zo byštaj jeju tola nutř pušćiłoj. Róle běchu derje wobsadźene. Wšitcy, też nócny stražnik a Wórša, swoju wěc derje činjachu, najlěpje drje Herta a Hapla. — Po dźiwadle zawjerća so serbska reja, a wuskóčne nóžki tupotachu hač do ranja. Sala běše hač do poslednjoho kućika wobsadźena. Njech pak so też porjadne měsačne zhromadźizny přecy prawje pilnje wopytuja.

— Na łužiskich seminarach běchu póndźelu a wutoru pschijimowace pruhowanja. W Lubiju běchu so 40 zamołwjeli, na katholskim seminaru w Budyschinje pak jenož 25 za wučeŕstwo a 4 za präparandu.

— Na krajnostawskim seminaru buchu ze 64 pruhowanych šuleri 54 na seminar přijeći. Wot jutrow budźetej tam dwě šestej rjadowni. W Lubiju přijachu so 28, wotpokazani buchu 11.

— Z 1. januarom su stare fosforowe zapałki, „schwabłćki“, zaschłe. 75 lět dołho su ludźo z nimi zapaleli, ale nětko je kruće zakazane, tajke zapałki dźěłać abo pschedawać.

— Majenk tachantskoho kubła, L., bu 12. nov. 1907 wot ławniskoho suda k 100 hr. pokuty zasudźeny, zo bě sekretara Schwindta z kschudom sunył, hdyž so tutón hórscheschе, zo joho synka z pola honi, na kotrymž zmija puschćeschе. Mimo toho bu Schwindtej 200 hr. ćerpjacoho pjenjeza pschicpěte. Wobaj běschtaj so na wyschschu instancu powołałoj, tola tuta póndźelu prěni wusud wobkrući.

Z **Hrubjelčic.** Na hońtwje wudunychu srjedu 36 zajacam živjeńčko.

Budestecy su, kaž też druhe nasche serbske wosady, loni z nowa pschikład kschesćanskeje wopornjwosće podałe. W cyrkwinskich woporach nawda so 1744 hr., za misionstwo 2800 hr. a za postajenjo wosadneje diakonisy 1300 hr. Na swj. Tsjoch Kralow wotměta kolekta za misionstwo mjez pohanami wunjese 361 hr.

Z **Radworja.** Kaž „B. N.“, „B. T.“ a „S. N.“ pisachu, měješe Radworska nalutowarnja wutoru tydźenja swójbny wječor w Kindermanec hosćencu. Pschedsyda Jan Hantusch powita hosći (na 150), na čož měješe k. Linsmayer z Erfurta 3 hodźiny trajacy pschednoschk wo dobywanju a rozesćěłanju khilisalpetra, amoniaka, fosfata, guana a Domaschoweje muki, wožiwjeny ze swětłowymi wobrazami. Po połhodźinskej pscheschtawcy, w kotrejž so serbske spěwy spěwachu, sćěhowasche pschednoschk wo wójnje 1870/71 ze swětłowymi wobrazami, ke kotrymž so pschizamknu wopyt Hamburgskoho pschistawa. —

Pschispomnjenjo red.: Prosymy należnje, zo bychu so tola rozprawy wo wschěch zhromadźiznach naschich towarstwow też nam skale, wosebje prosymy wo rozprawy skutkowanja jenotliwych towarstwow, bilancy a t. d.

Do Radworja. Horliwe a swěrne skutkowanjo Radworskeje „Meje“ je znate, a njedźelu 12. januara smy so wo tym z nowa pscheswědčili. Wokschewjeny a pozběhnjeny wróćisch so pschecy z tajkoho wječora, z tajkeje zabawy, kaž bě też tónle 13. założeński swjedźeń. Wosebje dyrbi so Radworskim swjedźenjam wulka česć dać, zo je wschitko nizke a wobsuwate daloko wot nich zdalene a zo su twarjene na ryzy serbskosći. Po prawym drje so to samo rozemi, zo ptak spěwa, kajkiž ma pysk, ale w naschim kraju dźě masch tajkich mudrych ludźi, zo móżesch dźesać króć předować a dźesać lět, hač tola skónčnje ... »Porjad« wobsahowasche 12 čiskow, mjez nimi dźiwadle: Nanowa sukna, wot sobustawow Prazskeje „Serbowki“, a stary, ale hischće čerstwy kruch prěnjoho čěskoho dramatika nowoho časa, W. R. Klicpery: Rohowin Schtyrirohač (nic — nohač). „Meja“ ma pilny a posluschny měschany khor, kotryž schtyri króć jara rjenje wustupi w serbskich składbach, zhurmonisowanych wot naschoho mischtra Pawoła Pilka-Hodźijskoho. Nowej běschtej też hodownej pokerluschkaj, kotrejž je hižo „Raj“ pschinjesł a Michał Nawka wobdźěłał. Tohorunja dyrbju krasnu Krawcowu kompositiju „K hwězdźičkam slěbornym“ wopomnić, kotraž drje je kóždoho zajała. Hdyž hischće napisam, zo bě też kwartet a solo z duom na programje a zo buschtaj nimo toho wótčinskej basni zrěčniwje a zahorjenje pschednjesenej, wuznaje drje kóždy, zo wjacy žadać njemóżemy. A tuž za Wasche dźěło a prócu a zradowne hodźiny mějće nasch wutrobny dźak! — Zajimać čitarjow budźe, zo je k 13. założeńskomu swjedźenjej „Meje“ sam minister hrabja z Hohenthal dowolnosć dał. Lubosćiwy čitař so posměwkuje — ale je tomu tak. Pjatk psched swjedźenjom z Budyschina město wočakowaneje dowolnosće pschińdźe — zakaz. Sobotu, wičny dźeń, so dwaj do města puschćischtaj, ale na hejtmanstwje zakaznje nochcychu naspjet brać. Ale zběhny so k dwěmaj hischće tśeći muž, kotryž njedźelu do Čornjowa dorazy. Dźěsche telegram k ministrej, wot ministra do Budyschina a wottam skoku zasy do Čornjowa, zo so wschitko pschizwola. Njedźelu popołdnju w dwěmaj pak Radworscy wupósłancy na hejtmanstwje pismo dóstachu a z dowolnosću k swjedźenjej jěchachu, kotryž měješe so za někotru hodźinku spočeć. — Wopisane puće a schmjaty běchu z pschičinu, zo knjez zapósłanc Zoba sam też na swjedźeń z ministerskej dowolnosću jědźeschе ...

Z **Pančic.** Tudomne ratarske — nic burske — towarstwo měješe zańdźenu wutoru swoje 155. posedźenjo. Założene bu wone 29. decembra 1871 přez ryćerkublerja Albana z Querfurth. Wone přisłuscha wokrjesnomu towarstwu za Hornju Łužicu w Budyšinje. Předsyda, knjez inspektor Fiedler, wotewri zhromadźiznu z postrowjacymi słowami. Hdyž bě so zapis přečitał, kroči so k wólbam. Wosta wšitko při starym. Zličbowař poda přehlad wo pokładnicy: 84 hr. 21 pj. dokhodow, 46 hr. 65 pj. wudawkow, zbytk 37 hr. 56 pj. Zamoženjo wučinja 148 hr. 68 pj. Potom měješe kowarski mištr Wajza z Kukowa přednošk „wo kowanju koni“. Přichodna zhromadźizna je 27. januara. Budźe so při tym też wo swójbnym swjedźenju jednać.

Z **Njebjelčic.** Dźiwajo na swoje wobsedźeństwo w Njebjelčanskej wosadźe (knježi dwór w Pěskecach) je nam Joho Majestosć kral Friedrich August nahladny dar k wobnowjenju našeje cyrkwje pósłał. Dwě nowej woknje při wulkim wołtarju budźetej nas a našich potomnikow přecy dopominać na woporniwu lubosć našoho lubowanoho krala.

Z **Wotrowa.** W minjenym, z Božej pomocu dokonjanym lěće narodźi so a dosta swj. kschćeńcu 13 dźěćatkow (loni 17), 7 hólčatkow a 6 holčatkow. — Pokhowanych bu na nasch kěrchow 10 čěłow (loni 12), 6 dorosćenych a 4 dźěći. — Pschipowědanych bu 6 porow (loni 8), 4 porow (loni 7) bu pola nas wěrowanych. — K Božomu blidu pobu 2839 (loni 2760). — Wunoschk cyrkwinych woporow a składowanjow bě sćěhowacy: za afrikanske missiony 50 hr., za Lyonske misionske towarstwo 75 hr. 30 pj., za swj. Józefowe towarstwo 31 hr. 20 pj., za swjaty row w Jeruzalemje 22 hr., póstna jałmožna 60 hr., towarstwo Afrika 63 hr., swj. Bonifacijowe towarstwo, orientalske cyrkwje a schule 25 hr., za swjaty row w Jeruzalemje 17 hr. 68 pj., za swjatoho wótca jakož Pětrowy pjenjezk 75 hr. 32 pj., za miłosćiwych bratrow w Prazy 17 hr., za nowe twarjomne cyrkwje 50 hr. a za dźěćatstwo Jězusowe 75 hr.

Z **Grunawy.** Albertowomu towarstwu je njeboh kralowa Karola za khorownju w Grunawje 40000 hriwnow wotkazała.

Z **Kulowa.** Wuwjedźerja twarow, k. Pětra Miča, potrjechi póndźelu na rězaku swojoho syna pschi rězanju łatow njezbožo: kokopika wotrězny jomu pokazowaš a srjedźny porst praweje ruki a wobschkodźi zkoty porst.

— Njedźelu wotmě so w Braunerec hosćencu derje wopytany wojerski koncert, wuwjedźeny wot kapale sakskich husarow regimenta „kral Albert“ z Wulkoho Hojna pod wodźenjom stabowoho trubarja Beka. Wschě čisła so wubjernje piskachu a jara spodobachu. Po koncerće plecěsche so pschi spěschnych rejach wjesoła zabawa dale.

— Tule njedźelu zmeje „Bratrowstwo“ w samsnym salu swój 10. założeński swjedźeń, wobstojacy ze spěwow a z dźiwadła. Wjele njedźeli dołho hižo sobustawy so w spěwach wu-

wučuja a rjany powučacy serbski dźiwadłowy kruch wuknu. Zo so wscho derje radźi, za to rukujetaj wustojnaj knjezaj, kotrajž spěw a dźiwadło wuwučujetaj. Kak jim wschu prócu mytujemy? Zo bohaće swjedźeń wopytamy. Tuž, lubi Serbjo, khwatajće tule njedźelu wschitcy na załoženski swjedźeń „Bratrowstwa“ do Kulowa!

— Załkadny twar železnicy z Kulowa na Dubrjeńk do Wósłinka je hotowy. Za něschto měsacow budźe cžara dotwarjena.

Z **Drježdžan.** Wutoru wječor swjećeschе „Jednota“, towarstwo katholskich Serbow w Drježdžanach, swój 30. załoženski swjedźeń w rjanym wulkim salu „Palmoweje zahrody“. Mnohosć ludu bě so zeschka, wjele Serbow a Serbowkow z Drježdžan a mnoho hosći z blizka a z Łužicy. Sam najdostojnischi knjez biskop Dr. Aloisius Schäfer běsche pschikhwatał k swojim lubym Serbam. Widźachmy tam dale kk.: vikariatnoho radźićela Fischera, fararja em. Jana Nowaka, fararja em. Handrija Dučmana, fararja J. Rjenča, fararja J. Krala z Dubina, far. Hartmanna, fararja Manfronia a někotrych druhich němskich duchownych z Drježdžan, far. M. Zura a tach. před. J. Schewčika z Budyschina, zapósłancow Koklu a Zobu, hamtskoho sudnika Dr. Hejduschku, Dr. Böhmu, financnoho assessora Imischa atd. atd. Jara spodobasche so nam, widźeć telko serbskich žonow a knježnow w rjanej narodnej drasće, schěsć samo w krasnej družčej pysche. Swjedźeński program běsche jara wustojnje zestajany. Kapała gardyjězdnych we swojich rjanych uniformach powita wubranu zhromadźiznu ze swjedźeńskim pokhodom wot Stoka a z ouverturu wot Latanna. Z rjanymi serbskimi słowami witasche potom pschedsyda „Jednoty“, knjez Wićaz, pschitomnych, ztołmačujo witanjo też do němčiny, a wunjese serbski stawu duchownej a swětnej wyschnosći. Na to sćěhowasche posawnowe solo z opery „car a ćesla (Lortzing) a po nim pschednjese knježna Cyžec z nježnym čućom a w dokonjanej formje serbski prolog. Sćěhowachu tři serbske spěwy z Dučmanowoho „Wodźana“, wot družkow spěwane. Kaž styst a ból po zhubjenym zbožu to z tych čistych, jasnych schijow klinčesche a prósтwa k njebju wo wumoženjo „Maruschki“. „Maruschku“ pak samu, njezbožownu žonu „Wodźana“, zaslyschachmy w 3 solospěwach z „Wodźana“, kotrež mischtrowscy nam serbski zaspěwa knjeni Dr. Böhmowa, rodźena Pólka. Wulke pschipóznaco žnějesche też komorny spěwar E. Glomme z Kralowca ze swojimi spěwami a deklamacijemi. Joho krasny pokny hłós so zarywasche hłuboko do wutrobow a wokschewjesche dusche podobnje, kaž nježne zynki knjeni Dr. Böhmoweje, kotraž hischcże też 3 němske spěwy zaspěwa. Kapała piskasche ouverturu z „Tancred“ (Rossini), khor pućowari z „Tannhäuser“ (Wagner) a „valse caprice“ (Bode), xylophonowe solo, žnjesche pak wosebity aplaus z „wěnčkom serbskich melodijow“, wot fararja Dučmana zestajenym. Kak to tola rjenje klinčesche: „Dobry wječor, maćerka“, „Schtó to myśli, schtó to wěri“, „Skhiliwa je so jědleńka“, „Hischće Serbstwo“ atd. Mócne placanjo pohnu kapaku, zo hischće raz piskasche naschu narodnu hymnu. Z „modlitwu jězdnych“, piskanej z pólnymi trompetami, kajkež so jenož pola sakskeje kavalerije trjebaja, so koncert dostojnje skónči a hłosy Kocoroweje „Zelena ta meja“ wołachu wusłóčne nóžki do reji, do kotrychž bu hischće schtyri króć woprawdźita narodna serbska reja zaplećena. — Dostojnje woprawdźe je „Jednota“ swój 30. załoženski swjedźeń swjeciła, a zawěsće zasy trochu wohrěwa mjeze wschěmi pschitomnymi lubosćz a swěru k narodnosći, wot Boha luboho nam datej. Wulki dźak słuscha nic jenož pschedsydźe, knjezej Wićazej, a wschitkim sobuskutkowacym, ale też njesprócniwomu wótčincej fararjej H. Dučmanej, kotryž je z wulkej prócu so wo serbski program postarał. Hdyž wotkhadźachmy w późdnjej hodźincy, wokschewichu nas někotři młodźi Serbjo, kotřiž běchu so bratrowscy za blido w pschedsalu zesydali, ze stajnje rjanym spěwom: „Hdźe statok mój?“ Ach haj, njech so wschitcy Serbja w cuzbje pschebywacy tola pschecy a pschecy zasy dopominaju na swoju serbsku domiznu, a to nic jenož w myślach, ale też w skutkach! Njech so swěru skhadźuja k serbskej zabawje, k serbskomu spěwu, njech swěru čitaja też „Kath. Posoł“ a wopruja po swojich mocach scherpatku za nasche narodne potrěbnosće. — Njech kčeje dale „Jednota“ a hromadźi w swojim klinje wschěch Drježdžanskich Serbow a Serbowkow w lubosći k wěrje, narodej a wótčinje!

W **Drježdžanach** čitachmy wozjewjenjo: „Wulki serbski lodowy swjedźeń wot $^1/_2$8—$^1/_2$11, staroněmske drasty su dowolene.“ Schto też to je tam serbske było?

Z **Lipska.** Wěsta Döll, kotraž 24lětnomu knihiskładnikej Gieglerjej hospodarstwo wjedźesche, je 17. novembra 1907 tutoho morika, wotwjertnywschi w nocy płun, zo so spjacy zadusy, a hač do zańdźenoho tydźenja cžko spody koža skhowane měła. Wudawasche, zo je Giegler zapućował. Skónčnje pak bu njekhmanistwo wuslědźene a mordarka jata.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Kronprync Jurij je srjedu swoje 15. lěto dokónčił.

— Njeboh kralowa Karola je postajiła, zo ma so z dowolnosću krala pschez 7000 pschedmjetow z kraloweje zawostajeństwa w loteriji k lěpschomu „wustawej za braschniwych“ wulosować. Losow budźe 75000. Te so wězo bórzy pschedaja, dokelž budźe sebi zawěsće mnohi pscheć, zo by měł wopomnjeńku na dobru kralowu.

— Dr. Beck je z 15. t. m. ministerstwo kulta pschewzał. Ministerialny direktor woprawdźity tajny rada Dr. Wäntig joho w mjenje zastojnikow w ministeriu kulta postrowi. Prjedawschi minister

ze Schlieben pschebywa na swojim kuble w Holbinje. Joho duch žanych wjetschich napinanjow wjacy njeznjese, zajimuje pak so žiwje hischće za wschě należnosće.

— Legacionski radźićel Nostitz-Wallwitz, znaty ze swojim wuprajenjom wo „konserwatiwnym pódlanskim knježenju“, je „po swojim pscheću“ z ministerija zwonkownoho k wokrjesnomu hejtmanstwu w Drježdžanach pschesadźeny, dostawschi titul knježerskoho radźićela.

— Sejm. Póndźelu podawasche zapósłanc Zoba rozprawu wo „krajnej khudobje“, „zastaranjo khudych khorych“, wo wudawkach za zjawne należnosće, wo měrjenjach hranicow, wo akademiji grafiskoho wumjekstwa w Lipsku, wo wumjekskorjemjeslniskich schulach w Drježdžanach, Plawnje, Kamjenicy atd. Bjez debaty so žadanki pschijachu.

— „Bautzener Tageblatt“ pschinjese srjedu na prěnim měsće artikl wo nowym towarstwowym zakonju, kotryž na kóncu wosebje na nasch wokrjes džiwa a na horcn bitwu spomina, kotraž so pschi poslednich wólbach do kejžorstwowoho sejma tu z wěsteje strony pschećiwo Serbam, wosebje pschećiwo naschomu časopisej wjedźesche. § 7 nowoho zakonja (zo so njesmě na zhromadźiznach serbski rěčeć) zezda so nětko — tak to wony artikl, kotryž je z H. N. podpisany, kónči — stronje, kotraž bě za M. Ercbergera była, „witany nastork k skutkownej pschećiwnej agitaciji, kotraž by tež woprawdźe wuspěch měła, hdy by wony § 7 po namjeće knježerstwa so pschijał, pschetož potom bychu so katholscy Serbjo, kotsiž so pschi poslednich wólbach centrej (Drježdžanskomu! — red.) pschizamknyć njemóžachu, hórcy zjebani widźeli a jich swěra a pscheswědčenjo byschtej plistu mjez woči dostatoj. Woni centrowi wolerjo pak drje su so podarmo wjeselili, pschetož k změrowanju naschich Serbow móžemy wobkrućić, zo smědźa, hdyž nowy towarstwowy zakoń płaćiwosće nabudže, so nadźeć, zo jim wyschnosće nanajdale napscheco pschiňdu a zo so jim prawo njewozmje, zjawne zhromadźizny w maćernej rěči wotměwać.“

K tomu móžemy dodać, zo zapósłancaj Gräfe (Biskopicy) a Weber (Lubij) na stronje swojich serbskich wolerjow stojitaj a zo z cyłym dorazom w Barlinje pschećiwo zakazej maćerneje rěče na zjawnych zhromadźiznach wustupujetaj. Swěra swěru płodźi. Pschecy zasy móže so kóždy pscheswědčić, zo smy Serbam spomožnu politiku wjedli. Na to ani spominać njechamy, schtó je nam wobarał pschi poslednich wólbach na zjawnej zhromadźiznje (w Khrósćicach) serbski rěčeć a kotre nowiny su rěčnika tohodla pschimałe, zo bě chcył serbski rěčeć, njech tež nětko hinak pisaju. —

— W Zitawje budže 28. januara wudowa Geierowa swój 102. narodny dźeń swjećić. Wona njeje ženje kruće khora była, ale hač do 70. léta kruće dźěłać dyrbjała, a bywa nětko w „khudej khěži“ zastarana. Jeje pomjatk je hischće swěrny. Wě so hischće na Napoleona dopomnić, kak je 19. augusta 1813 na „schibjency“ pola Zitawy wójsko wobhladował. Jeje ćěło pak počina khětro kipre być a žada staruschka za smjerću a wěčnym wotpočinkom.

— W Freibergu zajachu „wandrowskoho“, pschi kotrymž 195 hr. pjenjez namakachu. Tukachu na paduchstwo. Tola so wukopa, zo ma „khudy wandrowski“ 9000 hr. zamoženja na wschelakich nalutowarnjach zapołożene, a zo běsche sebi jenož dań zběhnył k „pschikusowanju“ na swojim pućowanju.

— W Lipsku je profesor Hasse, wjednik wschoněmskoho zwjazka, wumrěł.

Němska. Komisija, kotraž wo nowym **towarstwowym zakonju** wuradźuje, je § 7 tohole zakonja takle pscheměnika: „Jednanja w zjawnych zhromadźiznach maja so prawidłownje w němskej rěči stać. Ma-li so w zjawnej zhromadźiznje w cuzej (t. r. w njeněmskej, red.) rěči jednać, dyrbja zarjadnicy tejele zhromadźizny z najmjeńscha 3 raz 24 hodźin do započatka zhromadźizny policajskej wyschnosći zhromadźiznu wozjewić. Pschi wozjewjenju dyrbi so zdźělić wotpohlad, zo ma so w cuzej rěči jednać a dyrbi so tale cuza rěč woznamjenić. W zhromadźiznach, hdźež su zarjadowarjo tajke wozjewjenjo zakomdźili, njesmě so žana cuza rěč trjebać.“ Tež sebi komisija žada, zo bychu zastojnicy, kotsiž pschećiwo prawej zhromadźiznu njepschizwola, z 150 hr. khostani byli.

— Kejžorstwowy sejm jednasche wo § 838 staćanskoho zakonja. Tón ma so tak pscheměnić, zo so njetrjeba žane zarunanjo płaćić, jeli je so komu schkoda ščinika pschez domjace zwěrjo, hdyž je wobsedźeŕ trěbnu kedźbnosć nałożował. Z wuwzaćom socialdemokratow běchu wschě wjetsche strony za tele pscheměnjenjo, kotrež nic jenož ratarstwo, ale wschón sreni staw z radosću powita. Tež wuradźowachu wo zakonju, z kotrymž maja so pschećahowace ptački schkitać. — Wuswojowacoho zakonja dla běchu Polacy interpelaciju podali. Hačrunjež Nieberding rjekny, zo tale należnosć do pruskoho sejma słuscha a zo kancleŕ tohodla na interpelaciju njewotmołwi, jednasche sejm tola wo njej. Seyda (Polak) praji, zo so wuswojowaca pschedkoha hrubje pschima swjatych prawow Polakow, zo so njeda zjednać ze statnym prawom, zo je njesłyschane łamarstwo wschoho prawa a zakonja. Hompesch wupraji so w mjenje centra pschećiwo pschedkłozy, z kotrejž so do socialdemokratiskoho stata kroči.

Po Dr. Weberu (direktor Lubijskeje banki), kotryž k interpelaciji wo wysokim diskonće rěčesche, je w Němskej $4\frac{1}{5}$ miliardy złota we wobkhadźe. Weber tež napominasche k zlutniwosći, zo njebychu pschecy zasy nowe požčonki trěbne byle. — Wjerch Inn- a Knyphausen, pschedsyda panskeje komory, je schtwórtk zemrěł. Joho wopomnjeco so z postanjenjom počesći. — Pschekupski zwjazk z Čornej Horu so w 3. čitanju pschija. Potom so w pólskej interpelaciji pokročuje. Hekscher (swob. zjedn.) so

nadźija, zo pańska komora revolucionarnu wuswojowacu pschedkohu začisnje. Ledebour (soc.) rěči tohorunja pschećiwo, kaž tež Radziwiłł (Pol.), kotryž pschedkohu vandalismus mjenuje, a Delsor (Els.) a Potthoff (swob. zjedn.), kiž tež praji, zo joho strona ke kanclerjej žaneje dowěry wjacy nima, jenož Görcke (narodol.) a Böhme (hospod.) rěčitaj za pschedkohu.

— Za präsidentu kejžorstwoweje banki je Rudolf Havenstein pomjenowany. Tale banka je 1905 na 111 miliardow hr. pschedžěłała!

— Póstowi nižschi zastojnicy žadaja powyschenjo mzdy. Listynoscherjo maja na dźeń 3,20 hr. dostawać, na wsach létnje 1000—1500 hr.

— Hdyž so w Němskej žně započinaja, pschičahnu kóžde léto tysacy Polakow z Galiciskeje w Awstriji a druhich kónčin k nam na žně. Pschekhódnej staciji stej Oswięcim a Ścakowa. Tamo léto je so tu na 110692 dźěłaćeri pschewjesło, loni zawěsće na 120000. Dokelž so w Pruskej zakoń wuswojenja pschećiwo Polakam pschiwozmje, prascha so jara, hač Polacy dale Pruskim rycerkublerjam a najeńkam na dźěło pschińdu. Z tym by so njedostatk burskich dźěłaćeri wězo powjetschił. Kajke scěhwki to za cyke ratarstwo změje, njehodźi so hischće pschewidźeć. Polakam so njemóžemy dźiwać, zo so wobaraja a zo skónčnje swojim pschesćěharjam służić nochcedźa.

Pruska. Njedźelu wotměchu so w Barlinje 8 a w pschedměstach 14 socialdemokratiskich zhromadźiznow jako demonstracija pschećiwo dotalnomu wolbnomu prawu do pruskoho sejma. Socialdemokraca žadaja za pruski sejm tosame wólbne prawo, kaž za kejžorstwowy sejm. Po zhromadźiznach chcychu potom demonstrantojo (na 20000) ke kejžorowomu hrodej cahnyć. Policija dyrbjesche kruće, časćischo z tesakom, so črjódam napschećo stupić, zo njebychu swój wotpohlad wuwjesć mohke. 4 policajowje a 30 z demonstrantow su ranjeni.

— § 13 wuswojowacoho zakonja je so nětko tak pscheměnił, zo so knježerstwu prawo pschicpěje, 70000 hektarow pólskeje zemje z mocu tam Polakam wukupić, hdźež to za němcowstwo jako nuzne spóznaje. Jenož cyrkwje a kerchowy maja być wuwzate. Tola tež to je a wostanje surowa njeprawda.

— Wuswojowaca pschedkoha bu schtwórtk ze 198 hosami pschećiwo 110 pschijata. 3. čitanjo je dźensa a zmeje samsny wunoschk.

— Dawk na jězdne kartki je wina, zo mějachu pruske železnicy loni 10 milionow hriwnow dokhodow mjenje.

Rom. Swjaty wótc pschija němskoho zapósłanca z Mühlberga w swjatočnej audiency.

Jendźelska. W dźiwadle w Boyertownje, městačku z 3000 wobydlerjemi, rozbuchny swětkowy aparat. W płomjenjach a tłóčency pschińdže 167 ludźi wo žiwjenjo, 150 bu ćežcy ranjenych. Cyke město płaće a žaruje.

Maroko. Mjez tym zo so w poslednim času zdasche, kaž by pschećiwny sultan Muley Hafid na pschiwisku zhubjował, dóńdže nahle pschekwapjaca powěsć, zo je sultan Abdul Aziz wotsadźeny a Muley Hafid w Fecu, prěnim měsće Maroka, za sultana wuwołany. Ulemajo (wyschschi duchowni) a schórsojo (zemjenjo) su so za swjatu wójnu pschećiwo „rumi" (cuzym) wuprajili.

Wšelčizny.

* Njerozomne a z dobom hrube dyrbi so mjenować wašnjo, konjej přez měru wopuš přitřihać. Wbohe, wot muchow čwělowane skoćo je přez to nastajnje w njeměrje, a to je husto z přičinu, zo kóń kopa, kusa a so spłóša. Nazhonjenjo wuči, zo kóń z krótkej wopušu dla stajneje njeměrnosće wjacy cyroby trjeba, chce-li trošku při dobrym ćěle a při mocach zwostać. Tohodla kóždy wobsedźeŕ sam sebi škodźi, hdyž konjej wopuš přikrótši.

* Surowa zyma před 394 lětami. Khronika městačka Grinberga w Ślezskej powěda nam wo surowej zymje w lěće 1513 hač 1514. Započa so hižo 28. oktobra a traješe njepřestawajcy hač do hapryla. Wódra zamjerzny 11. novembra a wosta zamjerznjena do 17. měrca. Ludźo po njej khodźachu a jězdźachu. Dokelž wšě młyny zamjerznychu, bě muka jara droha. Wětrnikow hišće njemějachu. Ludźo, zwěrina w lěsu a ptački w powětře zmjerznychu. Woda bě žadna, dokelž wšě rołki zamjerznychu. Zmjersk zniči nimale wšě winowe pjeńki a sadowe štomy. Dołhe léta traješe, prjedy hač so njesměrna škoda zasy zaruna. — Nawopak pisa khronika wo miłej zymje w lěće 1507 hač 1508. W oktobru 1507 kćějachu róže k druhomu razej; w novembru zběrachu truskalcy. Nimale přez cyłu zymu honjachu skót na pastwu.

* Dokhódne dawki. Cyłe zamoženjo, za kotrež su so 1906 w Sakskej dokhódne a dorunanske dawki płaćiłe, wučinješe po wotćehnjenju dołha atd. 2520 milionow hr., wjetšinu tutych milionow tworjachu mzdy, mjenujcy 1340 milionow. Jenož w Drježdźanach a Lipsku samym wučinjachu mzdy, wot kotrychž dyrbjachu so dawki płaćić, po 220 milionach! Lipsk měješe wšo hromadźe 11 milionow, Drježdźany 10 milionow dokhodnych dawkow płaćić. Potajkim tejle 2 měsće płaćitej samej telko, kaž cyła druha Saksonska hromadźe.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1908. Kk.: 97. direktor Dr. Grolmus w Lipsku, 98—100. 102. 104—106. 111. 112. 117. z Budyšina: Mikławš Šołta, Marija Wehnertec,

seminarist Beno Cyž, Marija Krawcowa, Michał Rab, Hana Rychtarjowa, Marija Měnjowa, Jan Helgest, Mikławš Šuster, Michał Hejduška, 101. Jakub Wjesela, twarski wjednik w Kielu, 103. Jan Bryl w Drježdżanach, 107—109. tři njemjenowani, 110. Jan Pjetaš w Małsecach, 113. farař em. Jakub Bart w Pančicach, 114. Max Šafrich ze Židowa, 115. Jakub Heša w Ronsbergu, 116 Jurij Lebza ze Sł. Boršće, 118—123. z Khrósćic: Jurij Rychtař, Hana Kóžnikec, Hana Donatowa (Holascyna), Marija Zyndžic, Hana Skalic, Michał Jenč, 124. 125. z Kozarc: Hana Kmečowa, Hańža Lejderowa, 126. 127. z Noweje Wjeski: Michał Wobza, Jakub Šuster, 128. 129. z Worklec: Jakub Salowski, Jakub Bódlink, 130. 136. z Pozdec: Jan Kubańka, Pětr Wałda, 131. Jurij Trenkler ze Smječkec, 132. Jakub Běr z Kopšina, 133. Jakub Just z Jaseńcy, 134. 135. z Hórkow: Mikławš Khěžka, Jurij Lisnar, 137—146. z Wotrowa: kanonik a farař Herrmann, Mikławš Šołta, Mikławš Čornak, Jakub Ćemjera, Mikławš Cyž, Madlena Juršec, Jakub Cyž, Mikławš Hajdan, Petr Nowak, Jakub Nowak, 147—152. ze Žuric: Jan Šwarc, Jurij Cyž, Hańža Cyžowa, Jan Pjetaš, Jurij Rjeda, Jurij Wjenka, Jakub Cyž, 153—156. z Kašec: Jakub Rjeda, Pětr Cyž, stud. theol. Jan Cyž (w Prazy), Jakub Šołta, 157—160. z Krjepjec: Mikławš Koch, Mikławš Knježk, Mikławš Pječka, Jakub Lebza, 161. 162. z Kanec: Pětr Nagl, Jakub Čórlich, 163. Jan Hajna z Nowodwora.

Dobrowólne dary za towarstwo atd.: Jan Bryl z Drježdżan 40 pj., Jakub Heša z Ronsberga 35 pj.

K Božomu dźěšću su za **„fond“** towarstwa ss. Cyrilla a Methodija darili, wukupiwši so z tym wot wšěch pisnych nowolětnych zbožopřećow:

Michał Rab z Budyšina 1 hr.

Za cyrkej w Zdźeri k „Božomu dźěšću“ z wutrobnym přećom: „Bóh chcył dalšich dobroćeri zbudźić!“ su darili:

Wot sobustawow žiwoho różowca we Worklecach a wokolinje 50 hr., njemjen. přez knjeza kapłana Delana 30 hr.

Wšitkim lubym přećelam a znatym jenož z tutym najwutrobniše **zbožopřeća k nowomu lětu 1908** scelu, złożiwši z dobom dar za „Serbski Dom“ w Budyšinje:

Kk.: (zabyło so kwitować) exp. P. Šołta w Hajnicach 1 hr., farař Michał Wjesela w Königshainje 5 hr.

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: **Žitne wiki 12 a Karoladroha 13.** — Skład: **Karoladr. 13.**

Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastanišćo. Nanajtuńše płaćizny.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4I

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźełanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósťwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj tež serbski. [9

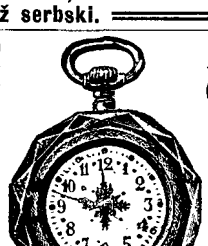
Naše na čistosć słodu swědomiće wupruhowane - - - -

kofeje

w płaćiznach po 90 a 100 pj. punt, parlowy kofej po 100 a 120 pj. punt, předewšim pak měšany kofej po 120 pj. punt z tutym wšitkim, kotřiž rad šalku dobroho kofeja wupija, należnje poručamoj. [6

Ginzel a Ritscher,

Budyšin, wulka bratřka hasa 6.

Wulki skład

časnikow,

rjećazkow, złotych a optiskich wěcow.

Prěni specialny wustaw za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikař

Budyšin

Serbska droha, rózk žitn. hasy.

Założene 1857. [7

Drobnostka.

* Prěni susod (k druhomu, kotryž je zaso rěznika pósłał): Njewěm, što ze swojej jałojčku chceš, zo so z njej tak drožiš. Dźowku by hnydom dał, jenož zo by žadyn přišoł.

Druhi susod: Haj, ludźo k ničemu njejsu, ale skót pak płaći.

Čohodla so čwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumětske zuby, plomby wšěch družin, Porjedźenja jara tunjo. Křiwe zuby so zrunaja. Zuby so wućahnu. Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

20] w **Kamjencu,**

Pfortenska droha 7 I.

Liebsch, [11

sudniski aktuar zw. służby

34 na Sukelnskej hasy 34

pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.

Rěči serbski.

Telefon čisło 177.

Přesadźowanjo ležomnosćow.

Kulowske „Bratrowstwo“

změje jutře **njedźelu 19. januara 1908** wječor w 7 hodź. w Braunerec hosćencu swój [21

10. założeński swjedźeń

ze spěwami a hru: **„Stary Serb“.** Wjeselohra w 4 jednanjach.

Wšitkich lubych Serbow jeno z tutym najwutrobnišo přeprošuje **předsydstwo.**

Lubijska banka.

Lubij w Sa. Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Pjenjezy danimy tu khwilu [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju z 4 %
„ měsačnym „ „ 4½ % } na lěto.
„ štwórć- a połlětnym „ „ 5 %

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Wične płaćizny:

		w Budyšinje 11. jan. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 16. jan. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.		18	2	18	47	18	19	18	70
Rožka . . . kórc po 160 punt.		16	48	16	59	16	48	16	96
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.		13	16	13	58	12	22	12	74
Pšeńca, žołta . .	50 kg abo centnar	10	60	10	87	10	70	11	—
Rožka		10	15	10	37	10	30	10	60
Ječmjeń		9	40	9	70	8	80	9	10
Wows, kórc abo .		8	50	8	75	8	20	8	50
Hroch		10	—	13	—	—	—	12	50
Woka		8	50	10	—				
Jahły		15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.		19	50	20	25	11	50	12	—
Běrny		2	50	2	75	—	—	2	80
Pšeńčna muka . .		12	75	21	—				
Ržana muka . .		12	25	16	25				
Syno		3	40	3	75	3	30	3	60
Słoma 100 kg, młóćena	z cypami	5	—	5	16	—	—	5	58
	z mašinu	3	—	3	90	—	—	3	83
Prosata 1020 (w Kamjencu 283) jene		8	—	17	—	8	—	16	—
Butra 1 kg		2	20	2	40	2	—	2	40
Jeja, mandl		1	35	1	50				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 7,25, Pšeńčny gris 7,25, Ržany gris 8,—.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 13. jan. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	29—48 hr.,	rěžna waha		63—87 hr.
2. Byki,	„ „	„	„	33—46 „			64—79 „
3. Kruwy a jałojcy,	„ „	„	„	27—43 „			54—76 „
4. Ćelata,	„ „	„	„	37—48 „			64—78 „
5. Swinje,	„ „	„	„	42—51 „			56—65 „

- - Towarstwo - - katholskich knježnow - - w Ralbicach - -

změje **jutře njedźelu 19. januara** swoju **měsačnu zhromadźiznu.** Započatk ¼4 hodź. Wo bohaty wopyt prosy]24] **předsyda.**

Ratarska šula w Budyšinje.

Přichodny **lětny semester** započnje so **wutoru 28. hapryla 1908.** Zamołwjenja nowych wučomcow přijima podpisany direktor, kotryž je tež rad zwólniwy, wšelake naprašowanja zwotmołwjeć. [23

Budyšin. **Prof. dr. Gräfe.**

Wulki skład nowočasnych vogtlandskich **gardinow** kaž tež **přikrywki na łoža, łožowe šaty, płatowe-, barchentowe- a normalne šaty, šórcuchi, dypsačne rubiška, předkošlki, kornarje, krawaty** atd. w najwjetšim wubjerku po najtuńšich płaćiznach poruča [4

Martha Bräuer

Budyšin, Moltkowa droha 2.

Prošu, spytajće znaty **wubjerny parlowy kofej** za **1 hriwnu** woprawdźe sylne měšenjo.

Hans Lindner (prjedy P. Hofmann) překupstwo kolonialnych tworow, spirituozow a cigarow rózk serbskeje a šulerskeje 25] hasy.

Kajserowe panorama

rózk Hošic a Seminarskeje drohi.

Tutón tydźeń:

Mexiko.

Podwólnje přeprošuje

8] **Lejna Petzoldowa.**

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćělětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so scelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 4. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Šewčik. | 25. januara 1908.

Jubilejny swjedźeń Hnadneje Knjenje Bernardy.

Wurjadny dźeń w stawiznach klóštra Marijineje Hwězdy bě zańdźeny štwórtk, 23. januara. Na spomnjenym dnju dopjelnichu so 25 lět, zo bu nětčiša Hnadna Knjeni Bernarda Kasper za předstojićerku klóštra wuzwolena a přez tehdyšoho knjeza probsta Dr. Eiselta jako visitatora 27. januara 1883 poswjećena. Wot założenja klóštra w lěće 1248 je jenož sydom předstojićerkow wjacy hač 25 lět knježiło, w přerězku nimale kóžde sto jenož jena. Znata poniżnosć jubilarki drje njerad swětnych počesćowanjow požada. Tola klóštr a cyła wokolnosć njedaše so wottrašić, ale zradowaše so sobu na žadnym swjedźenju. Mnohe deputacije, mjez nimi klóštrscy dźěłaćerjo a zastojnicy, předstojićerstwa šulskeje gmejny a wokolnych wsow, wjesne towarstwa a jenotliwcy wuprajachu dźeń a dny do časa swoje najnutrniše zbožopřeća a dźak, z dobom krasne dary poskićujcy, tak wot klóštrskich knježnow drohotny antipendium (płašć před wołtař), na kotrymž knježny na dwě lěće tajnje dźěłachu, a druhe. Srjedu wječor wotmě so k česći jubilarki wulkotny faklowy a lampionowy ćah, wšo do hromady na 300 swěcow. Z dypkom w 6 hodźinach ćehnješe dołhi ćah, na kotrymž so cyła wjes a wokolnosć, mjez nimi nimale 200 dźěći, wobdźěli, na čole połk hercow, dokoła wokoło klóštra. Woprawdźe krasny a z dobom wobkuzłacy napohlad w błyšću magnesiowych faklow poskići ćah starych ryćerjow, zdrasćenych po wašnju 13. lětstotka z jich wupyšenymi konjemi, dopominajo na Bjarnata III. nad Kamjencom, założerja našoho klóštra, a jomu podatych wasalow. K stronomaj kročeše wósom panošow w pyšnej drasće. To je so bjez dwěla najlěpje spodobało. Šulska młodosć spěwaše třihłósnje jedyn dźakowny a jedyn khwalbny kěrluš, serbscy a němscy. W mjenje klóštrskich dźěłaćeri dźakowachu so Hańža Bjaršowa z Kukowa a dźěłaćeŕ Młynk ze Stareje Cyhelnicy za wšě dobroty, kotrež je česćena jubilarka w běhu 25 lět jim a mnohim khudym bližšeje a dalšeje wokoliny wopokazała, a slubichu jej dalšu swěru, lubosć a přikhilnosć a wuprajichu nutrnu próstwu, zo by Bóh luby Knjez našej lubej Hnadnej Knjeni hišće na mnohe časy čiłosć a strowosć wobradźić chcył, zo mohła dale tak darniwje skutkować za potrěbnych a khudych. Poručeŕ wojeŕskeje wobory knjez Narćik z Kukowa wunjese třikróčnu sławu, kotraž so wot stow a stow přitomnych wospjetowaše a šumjo so roznjese po klóštrskim dworje. K tomu přidruži so wutřěl mjerzara. Ruješe a hrimaše z wótrym hłosom, zo wokna šćerčachu, kněže so zatřasechu, skót a ludźo so nastróžachu. Na kóncu wječorneje swjatočnosće wotpali so wulkotny wohnjostroj, kajkiž klóštr hišće widźał njeje. Na wysokim nastroju pokazaštej so krasnje wobswětlenaj pismikaj B. K. a ličba 25. Druhe připrawy škrě mjetajo so wjerćachu a praskachu, zo daloko a šěroko wšo ržeše a třepotaše. K druhomu razej ćehnješe ćah po klóštrje wokoło a potom tež po hornjej wsy, hdźež so rozwjaza a so rozpušći. Klóštr a wjes běštej wot wjele tysac swěčkow wobswětlenej. Zawěsće kóždy, kiž je so při ćahu wobdźělił, pak jenož přihladował, wróći so do swojoho domu spokojeny z tym, štož je widźał a słyšał. — Nimo měry bohate a woprawdźe wutrobne wobdźělenjo ze wšěch stron a stawow při tutym jubilejnym swjedźenju je njedwělomnje z dopokazom, zo je sebi nětčiša Hnadna Knjeni wšón lud, bližši a dalši, wobeju narodow a wěrywuznaćow, dobyła a přikhiliła. A to móže so z dobrym

prawom zjawnje wuznać. Bóh zdźerž nam hišće na dołhe časy našu Hnadnu Knjeni.

Nazajtra, hdyž hišće směrki njeswitachu, witaše wutřěl mjerzara z horjatym hłosom, a to 25 razow, ważny dźeń. Dopołdnja 1/4 10 hodźin bě swjatočna Boža mša z Te Deum, kotruž dostojny knjez monsign. can. farař Wornař z Khróšćic z assistencu kk. fararja Hicki z Kamjenca a kapłana Justa z Khróšćic swjećeše. Jako paranymf skutkowaše knjez pater Guardian z Rumburga. Hišće druzy duchowni, wjesne towarstwa ze swojimi khorhojemi, šulske dźěći a mnohosć pobožnoho luda porjeńšichu pozběhowacu swjatočnosć ze swojej přitomnosću a sćelechu horce přeća k njebju. Dopołdnja 1/2 12 hodź. dóńdźechu: kk. wokrjesny hejtman z Craushaar, hamtski hejtman z Erdmannsdorf, klóštrski bohot z Posern, senior Jakub Skala a druzy hosćo k Hnadnej Knjeni, přejachu jej zbožo a bohot přepoda jubilarcy z krótkej naréču wot Joho Majestosće krala spožčenu slěbornu medalju Karoly, kotruž jej priorka připowsny. Hnuta podźakowa so česćena jubilarka za tute njenadźite wuznamjenjenjo a přija je poniżnje bóle jako počesćowanjo za klóštr, hač za swoju wosobu.

Připołdnju bě swjedźeński wobjed, při kotrymž so na 60 hosći wobdźěli, swětne a duchowne wyšnosće, mnozy přećeljo z blizka a z daloka. Při nim wunjese knjez propst Leopold Schneider sławu Joho Majestosći kralej Friedrichej Augustej, kotromuž so tež hołdowaca depeša pósła. Potom rěčeše knjez z Posern, dźiwajo na ważnosć dnja a sławješe Hnadnu Knjeni, knjez wokrjesny hejtman z Craushaar a monsign. Wornař sławještaj klóštr a knjeza propsta. Knjez senior Skala wupraji přeća duchowneje wyšnosće. Mjez tym dóńdźe sćěhowacy dźakny telegram Joho Majesćosće krala:

„Při swjedźenju 25lětnoho jubileja wysokodostojneje knjenje abatisy zhromadźenym hosćom dźakuju so wutrobnje za wospjet wuprajene swěrne zmyslenjo.

Friedrich August.“

Nimo toho bě hišće cyła kopica zbožopřejacych telegramow a listow dóšła, mjez nimi tež telegram wot pryncesny Mathildy.

Krasny a we wšěm wurjadnje derje poradźeny swjedźeń je nětko so minył. Dopominać pak budźemy so dołho hišće na njón. Česćenej jubilarcy pak přiwołamy hišće jónu z połnej wutrobu: Ad multos annos!

Z Łužicy a Sakskeje.

Z **Budyšchina.** Džensa zapokaže so na tachantstwje nowy propst, prjedawschi minister ze Seydewitz, a zmeje so pschipołdnju k joho česći wjetscha hosćina, na kotruž su zastupjerjo wyschnosćow pscheprosćeni.

— Wagonowa tworn ja (Busch) derje dźěła. Mějesche loni 719657 hr. brutodobytka (tamo lěto 649892 hr.). Čisty dobytk wučinja 212294 hr. (loni 155645 hr.), tak zo so lětsa 8 % (loni 6 %) dividendy wudźěli.

— Zańdźenu sobotu běschtej sebi dwě dźěśći, 10lětna holčka a 8lětny hólčec, na ćeńki Sprejiny lód zwěriłej. Lód so pschekama, a dźěśći byschtej so zatepiłej, njeby-li jeju dźěkaćer w papjerniku, Bakcar z rjekowskej zmužitosću wodźe wutorhnył.

— Zjawna ludowa zhromadźizna (socialdemokratiska) wotmě so pjatk tydźenja w „Krónje“. Gradnauer rěčeschе wo „towarstwowym zakonju“. Pschiwza so resolucija pschećiwo zakazej, zhromadźizny wonka pod hołym njebjom wotměwać, a pschećiwo zakazej wuživanja maćerneje rěče. Schmidt rěčeschе wo wotmyslenym dawku z tobaka. Zhromadźizna wupraji so pschećiwo tajkomu dawkej. Tež zapósłanc H. Gräfe běschе z Barlina list póslał, zo budźe pschećiwo tomule dawkej hłosować.

W **„Adolfowej hěće“** pola Khrósta wudyri póndźelu rano w 3 hodź. Boži woheń a zniči cyły srjedźny dźěl fabriki, kotraž je jena z najwjetšich tejele družiny w Němskej. Dźěła dźě w njej na 700 ludźi, mjez nimi 250 Polakow. Škoda, kotruž je woheń na tworni načinił, zničiwši wosebje tež nimale wšě drohe mašiny, wučinja 400000 hr. Wulku škodu pak počerpi fabrika tež z tym, zo njemóže hižo skazane twory dodawać. Wosebje běchu w poslednim času wulke skazanki dóšłe z Khinskeje, Ameriki, Španiskeje a Portugalskeje. Ze sykawow běše Brěmjenjanska najprěnja. Běše jich tam mnoho přijěło: z Kamjenej, Hućiny, Khwaćic, Małsec, Minakała, Budyšina atd.

Z **Radworja.** Straschny woheń w blizkej fabrichy Adolfshěće je najskerje pschez wotskočenjo elektriskeje schkrički na palomne wěcy nastał. Fabriska wohnjowa wobora a něktore blizke sykawy běchu drje hnydom k ruce, ale na njezbožo roły, kotrež za trjebaj nastawacy woheń do wschěch twarjenjow wulku mnohosć wody k haschenju wuliwaja pschez maschinownju, w płomjenjach stojacu, wjedźechu. Duž so 10 mjeńschinow po wudyrjenju wohnja skóncowachu a wodu zapowěchu; tak běchu hascherjo jeničcy na ručne plumpy pokazani. Na zbožo fabricny direktor a wyschschi inženěr zymnu krej wobkhowaschtaj a pschehe wschim ze wschěch kotołow paru a płun zwupuschćeschtaj. By-li so na to zabyło, bychu kotoły rozlećałe a twarjenja, sykawy a hascherjow

do powětra rozprasnyke. Po něčim pschijědžechu też dalsche sykawy, haj telefonischy na pomoc zawołanej, też Budyschska wjesna sykawa a automobilska parna sykawa tamnischeje wozowoje fabriki. — Na twarjenjach a maschinach nastata schkoda so ze zawěšćenjom zaruna. Wulka njeluboznosć mózesche lohcy za krajinu z tym nastać, zo by wjele dźěłaćerjow runje nětkle w zymje dźěło zhubiło. Tola, kaž słyschimy, stoji jenož schamotowa cyhelnica a někotre mjenšche dźěle druhich wotdźělenjow. A jich dźěłaćerjo drje dosahowacoho dźěła na wupalnischću namakaja.

Z **Lejna.** Tu swjećesche pobočne ratarske towarstwo, wotnožka wokrjesnoho hornjołužiskoho towarstwa w Budyschinje, zańdźenu srjedu swoje 300. posedźenjo. Towarstwo załoži so w lěće 1853, hdyž bě so prjedawsche towarstwo za Khróšćansku a Wujezdźansku wosadu rozwjazało. Rycerkubleŕ Lindner bě na 37 lět z joho pschedsydu. Pschi joho 25lětnym jubileju jako pschedsyda — 23. novembra 1881 — pschepodaschtej nimo druhich darow knježnje Wawrikec z Nuknicy a Jordanec z Češchkec slěborny ławrjencowy wěnc, schtož z rozprawy nětčischoho pschedsydy, k. kublerja Smoły z Nuknicy, słyschachmy. Mnozy sobustawy a hosćo běchu na swjedźeń pschikhwatali, a knjez prof. Dr. Gräfa z Budyschina rěčesche „wo woćehnjenju młodoho skotu a joho picowanju na podkozy nowischich nazhonjenjow". Rozprawu wo 54lětnej dźěławosći towarstwa poda k. kantor Hila.

Pschi sćěhowacej hosćinje wunjese pschedsyda sławu kralej a kejžorej, Dr. Gräfa jubilejnomu towarstwu, wuznajo pschi tym, zo je nastork k załoženju burskich towarstwow z Hornjeje Łužicy wuschoł* a khwalesche serbskich burow a serbski lud. Wjesoła zabawa plećesche so pschi rejach hač do ranja dale. —

Njemohł so po zhromadźiznje „Serbskoho burskoho towarstwa" po jutrach w Njeswačidle też podobny swjedźeń wuhotować? Wschako mamy nasche serbske towarstwa, kotrež też dokonjeja, serbski lud po horcym dźěle zabawić a zawjeselić.

(Pschisp. red.: Nimamy ničo pschećiwo tomu, ale wažnische a nuznische je, zo wschitcy naschi burjo a ratarjo do serbskoho burskoho towarstwa pschistupja a do joho zhromadźiznow pilnje khodźa!)

Z **Ralbic.** Kaž słyschimy, je knjez farar Mikławsch Bjedrich, kotryž hižo dołhi čas w khorowni w Barlinje pschebywa, so na duchownu wyschnosć wobroćił z prošbu, zo by joho khorosće dla pensionowała. Wobžaruje so powschitkownje, zo tónle nadobny a wobdarjeny knjez so wjacy do swojoho zastojnstwa njewróći.

Z **Ralbic.** Towarstwo katholskich knježnow w Ralbicach měješe njedźelu 19. jan. po nyšporje swoju derje wopytanu prěnju měsačnu zhromadźiznu. Předsyda přeješe wšitkim sobustawam wjele zboža k nowomu lětu, zo bychu wšitcy wěrne wutrobne zbožo też namakali w swěrnym a swědomitym dopjelnjenju swojich winowatosćow napřećiwo Bohu a winowatosćow swojoho powołanja. Zdźěliwši, zo je towarstwo ze swojimi wustawkami wot duchowneje wyšnosće připóznate a wobkrućene, přednošowaše wo pilnosći křesćanskeje knježny. Pilnje dźěłać dyrbimy. To žada sebi Bóh, naša strowota, naša winowatosć přećiwo staršim a předstajenym a naše hospodarstwo. Pilnosć zakhowa křesćansku knježnu pak też před hrěchom. Dokelž pilna, dźěława knježna nima časa, nima lóšta k hrěšenju a přewinje też lóžšo wšitke jej hrožace strachi. Lěnja knježna pak ma přecy čas, ma přecy lóšt k hrěšenju a čěło lěnjeje je k hrěšenju też bóle přihotowane a nakhilene. Też duch, rozom lěnjeje je tupy w rozeznawanju mjez dobrym a złym, a tak też přesłaby, złe wotpokazać a přewinyć. — Po tym powědaše předsyda, kak stej pjenježk a minuta jenož małej, snadnej, cyle njenahladnej wěcy, kak pak wobej wulku ważnosć wobsedźitej, štož nas napomina, pjenježk a minutu derje wužiwać. Po někotrych druhich rozmołwjenjach so wjesele rozeńdźechmy z přećom na zasywidźenjo 3. njedźelu februara po nyšporje. Budźa wólby! — Přitomnych běše 51 sobustawow. Też hosćo běchu nas z wopytom počesćili: knjeni wučeŕka Šewčikowa a Hana Čornakowa z Ralbic, knjeni Martha Wićazowa z Konjec a knježna Hana Weclawec z Rakec. Wuprajichu młodomu towarstwu swoje zbožopřeća. Też z tutym hišće dźak za wopyt! Přejemy sebi, zo by při kóždej zhromadźiznje ta abo druha hospoza nas wopytała a tak so přeswědčiła wo spomožnym skutkowanju knježnacoho towarstwa we wosadźe.

Z **Kamjenca.** Njedźelu wotmě so tu wulka zhromadźizna za „nowy seminar" w Kamjencu. Měšćanosta Dr. Feiga zhromadźiznu wotewri a witasche wosebje zapósłancow Hartmana (Budyschin), Koklu (Khróšćicy), Renča (Kamjenc) a Träbera (Arnsdorf). Kamjenc je so hižo dawno wo seminar prócował a jón też lubjeny měł. A nětko dyrbjał nadobo do Biskopic pschińć? W Biskopskim wokrjesu masch jenož 1 město a 39 wsow, w Kamjenckim pak 4 města a 123 wsow a 3 razy wjacy wobydlerstwa. Nimo toho je Kamjenc hižo w lěće 1906 za nowy seminar 100000 hr. poskićał. Jako zastupjeŕ Kamjenc-

* Najstarsche ratarske towarstwo je w Klukschu, potom sćěhuje ratarske towarstwo nad „Čornej Wodu" a jako tsće Lejnanske. Po pschikładze Łužicy hakle su so też druhdźe ratarske towarstwa załožowake.

ſkeje wokoliny rjekny k. Koklа, zo je, kaž tež ći druzy 39, z pſcheſwědčenjom w ſejmje namjet podpiſak, zo nima nowy ſeminar do Biſkopic, ale do Kamjenca pſchińć. Zapóſłancam wupraji zhromadźizna dźak a pſchipóznaco.

W **klóſchtrje Marijinym Dole** je 20. januara ze ſwjatymi ſakramentami wobſtarana zbóžnje zemrěła knježna Felicitas Marija Koklic, rodź. 12. oktobra 1836 w Lejnje. Swjatočne ſluby je njebohčička wotpołožiła 26. julija 1864. Wona bu ſchtwórtk dopołdnja pohrjebana. Dobra ſerbſka knježna, wotpočuj w měrje!

Z **Kulowa.** Njedźiwajcy na žałoſtnje rozjěźdźene puće běſche ſo tola njedźelu wječor telko ludźi na 10. załoženſki ſwjedźeń ſpěwarſkoho towarſtwa „Bratrowſtwo“ zeſchło, zo bě wulka Braunerec ſala hač do poſlednjoho kućika wobſadźena. Tež z Konjec a Ralbic běchu dobri ſuſodźa a pſchećeljo pſchiſchli. Hdyž běſche najdalſchi wočakowany hóſćź dojěł — hroznoho puća dla z khětro zapozdźenjom — ſo ſwjedźeń něſchto do 8. hodźiny započa. Krasnje nam ſpěwarki a ſpěwarjo „Bratrowſtwa“ zaſpěwachu ſchtyrihłósne měſchane khory: „Hdyž bych był ptačatko“ (ludowy ſpěw), „Kak dźiwnje ſwět ſo wobroća“ (Dr. Pilk), „Mi nihdźe ſo tak njelubi“ (Dr. Pilk) a „Na kóždu hałžku lěha“ (Beethoven). Čiſte kaž ſlěbro klinčachu jaſne hłoſy a noſchachu nježne čuća luboſće k narodej a k wótčinje z wutrobow do wutrobow. Njewěmy, koho mamy bóle khwalić: hač dirigentu, kotryž ſerbſki njerozemjo tola takle krasnje ſerbſke ſpěwy wuwučuje, abo horliwy měſchany khor, kotryž z tajkim nježnym začućom a z tajkej eksaktnoſću nam ſpěwaſche. Po ſpěwach poręča redaktor „Kath. Póſła“ k ſwjedźeńſkej zhromadźiznje. Dźak a pſchipóznaco za wulcy ſpomožne ſkutkowanjo „Bratrowſtwa“ wuprajiwſchi, rozeſtaji wón z wótčińſkimi ſłowami, kak nuzne a ważne woſebje za naſch cźas a w naſchich wobſtojnoſćach dobre towarſtwa ſu, kak nuzne je woſebje „Bratrowſtwo“ za Kulowſku woſadu, zo by ſpěchowało a množiło w cyrkwi čeſć Božu a mjez ſobuſtawami a woſadnymi bratrowſku luboſć. Njech tola wſchitcy, kotrymž je Bóh lnby Knjez wobradźił rjany hłós, tónle dar tež k joho čeſći nałožuja a ſo jako horliwe ſobuſtawy „Bratrowſtwu“ pſchizamknu, woſebje tež čeſćeni hoſpodarjo a cźeſtne knježny a bjezporočni mkodźencojo. Njech pak tež nimo „Bratrowſtwa“ w Kulowſkej woſadźe hiſchće bóle rozkćěje towarſtwo ſwjateju Cyrilla a Methodija. Tež tute je ſebi jako hłowny nadawk wuzwoliło, ſpěchować češć Božu a Serbow ſpomoženjo, a wudawa tohodla hižo 46. lěto ſwój časopis „Katholſki Poſoł“, zo by rozſyrwał a hajił lubóſć k wěrje, k narodej a wótčinje po wſchěch katholſkich Serbach. Do kóždeje katholſkeje ſwójby ſłuſcha dźenſniſchi dźeń katholſki časopis, do ſerbſkeje ſwójby ſerbſki. Jenički katholſki ſerbſki časopis pak je „Katholſki Poſoł“. A tuž ſłuſcha „Kath. Poſoł“ do kóždeje ſerbſkeje katholſkeje ſwójby, a město 80 ſwójbow dyrbjałe jón z najmjeńſcha 200 ſwójbow wulkeje a dobreje Kulowſkeje woſady kóždu njedźelu do domu witać, zo by woſtała a ſo pſchecy zaſy z nowa wobkručiła Serbow ſwěrna luboſć k cyrkwi a wótčinje. Ze ſławu bamžej Piej X. a kejžorej Wilhelmej II. rěčnik ſłónči. Nětk wuſtupichu na jewiſchću hrajerjo a hrajerki a pſchedſtajichu nam wótčinſku hru „Stary Serb“ wot J. Barta. Sami ſu ſo hračcy wuwučowali, nawjedowani wot knjeza Woka, kotryž jara derje „ſtaroho Serba“ pſchedſtajeſche. Wulkotnje tež hrajachu „Kóžnik“, „Milka“ a „Arnoſcht“. Njedźakowniſche róle mějachu „Jan Starc“, „Mudroch“ a „Hubak“, kaž tež „Arnoſchtka“, „Marja“ a „Hanka“. Tola tež woni a wone běchu ſo do ſwojich rólow derje zaźiwili, a tak žnjachu wſchitcy, tež ſłužobnaj, derje zaſłuženu khwalbu dźakownoho pſchipoſłuchaŕſtwa. Skónčnje pſchińdźechu wězo tež reje k ſwojomu prawu. Njech dha nětko wobčerſtwjene z rjanym ſwjedźenjom zaſtupi „Bratrowſtwo“ do 2. dźeſatka a njech ſo jomu dopjelni ſłowo „Staroho Serba“: „Pſchichod je naſch!“

Z **Drježdźan.** K rozprawje wo załoženſkim ſwjedźenju „Jednoty“ mamy dodać, zo běſche taſama tež piſne a telegrafiſke zbožopſcheća doſtała. Najbóle ju zwjeſeli ſerbſki telegram „ſerbſkoho blida“ z Lipſku, wot Dr. Grólmuſa pſchipóſłany.

Z **Kamjenicy.** Krematorium abo ćěłopaleŕnja měješche w prěnim lěće ſwojoho wobſtaća 17000 hr. dokhodow. Čiſty dobytk wučinja 4400 hr.

Z cyłoho ſwěta.

Saſka. Łoſy loterije za kraloweje wuſtaw za braſchniwe dźěći (je jich tam tu khwilu 36) płaća po 2 hr. Wuloſowanjo ſtanje ſo w měrcu. Dobyća ſu rjane dopomnjeńki na njebohu kralowu Karolu.

— Sejm. Hornja Hórka a wokolina běſche wo tworowe dwórniſchćo proſyła. Dźěžnikecy pak ſu pſchećiwnu peticiju podałe. Pſchećo Hornjeje Hórki bu wotpokazane. Żeleznica Kötzſchenbroda-Elſterwerda ma ſo na dwukolijatu wutwarić a pſchizwoli ſo 2100000 hriwnow jako prěnja rata. Wutoru jednaſche ſo wo pſchedkłozy, dyrbjenſke wotćehnjenjo njeporadźenych dźěći naſtupacej.

— Na město zemrětoho zapóſłanca Kunata bu ſrjedu Behrens (konſ.) za 5. Drježdźanſki wokrjes woleny. Behrens je wot 1895 hač 1906 Janowe město zaſtupował.

Němſka. Póndźelu 27. januara ſwjeći kejžor Wilhelm II. ſwoje 49. narodniny. Tež my Serbja pſchejemy jomu z cyłeje duſche ſchkit a hnadu Wjerſchnoho, zo by hiſchće dołho knježił k ſpomoženju cyłoho kejžorſtwa!

— Barlinſka měſćańſka nalutowaŕnja je w poſlednim kwartalu lońſchoho lěta 6635000 hriwnow wjacy wupłaćiła hač pſchijała.

— Kejžorſtwowy ſejm. W budgetowej komiſiji hórſcheſche ſo Erzberger na ſchpatne zaſtaranjo wojakow pſchi manevrach a Noſke (ſoc.) na pſchenapinanjo pěſchich regimentow, kotrež ſu hač do 65 kilometrow za dźeń hić dyrbjeli. Miniſter wójny znapſchećiwi, zo ſo žadyn wojak zaſtaranja dla wobćežował njeje, ſylne napinanjo pak je ſobu wotpohlad manevrow. 40—50 kilometrow puća za naſche regimenty ničo woſebitoho njeje. Skhorjeło je pſchi manevru jara mało. Wſcho hromadźe ſu kejžorowy manever ſobu činili 55837 wojakow. Na prěnim dnju, 9. ſeptembra, běchu 137 na nohi ſkhorili, na poſlednim dnju, 11. ſeptembra, naliči ſo 333 na nohi khorych. To je woprawdźe jara ſpokojacy reſultat.

Komiſija pſchizwoli 800000 hr. za wojeŕſke ſamokhody. § 1 towaŕſtwowoho zakonja pſcheměni ſo w komiſiji po namjeće ſwobodomyſlnych takle: „Swoboda towaŕſtwow a zhromadźiznow smě ſo jenož tak daloko wobmjezować, hač to tónle zakoń pſchedpiſuje a pſchipuſchća.“

— Proces pſchećiwo hrabjomaj Hohenauej a Lynarej je ſo započał. Zjawnoſć je wuzamknjena. Zaſtupjeŕ wobſkórżby žada, zo by hrabja Hohenau byl wuſwobodźeny, Lynar pak k 1 lětej a 4 měſacam jaſtwa zaſudźeny.

— Peters je ſwój proces pſchećiwo Bennigſenej dobył. Tutón bu čeſćeranjenja dla k 100 hriwnam abo 2 njedźelomaj jaſtwa a k zapłaćenju kóſtow zaſudźeny.

— Kaž rěka, budźe kanonikus Kloſke za Hněžno-Poznańſkoho archbiſkopa pomjenowany.

— Hłowna zhromadźizna kodźniſtwowoho towaŕſtwa, njedźelu w Frankobrodźe wotměta, njeje rozkoru wotſtroniła. Pſchedſyda a wjednik, hrabja Salm a general Keim, drje z pſchedſydſtwa wuſtupiſchtaj, ale njelubiſchtaj z nimaj njeſpokojnym Bayeram, Badenſkim a dr., zo ſo wjacy wolić dać nochcetaj. Nakhwilnje nawjedujetaj nětko towaŕſtwo profeſor Buſley a komercijny radźićel Ravené.

Pruſka. 19. januara je kejžor w Barlinje rjady wudźělał. 3821 bu wuznamjenjenych, mjez nimi preſident pruſkoho ſejma, Kröcher, preſident kejžorſtwowoho ſejma, hrabja Stolberg-Wernigerode (z rjadom čeŕwjenoho worjoła 2. rjadownje), Dr. Spahn (centrum, rjad čeŕwjenoho worjoła 3. rjad. ze ſeklu), Dr. Porſch, hrabja Praſchma atd.

— Wutoru zrazychu ſo 2000 muži, kotſiž ſu bjez dźěła, z policiju. Tuta demonſtrantow z wótrej brónju rozehna. Mnozy buchu ranjeni. Demonſtracije ſo w běhu tydźenja woſpjetowachu.

— Zo je politika Pruskeje přećiwo Polakam cyle wopačna a njekřesćijanska a tohodla bjeze wšoho wuspěcha, na to smy my hižo wjacy króć pokazowali. To wobswědčuje nětko też evangelski Němc, ryćerkubleŕ Pawoł Fuss nad Witusowom w Poznjańskej. Na 30 lět je tam z ratarjom a znaje wobstojnoſće do čista. W knižcy, kiž je wudał, piše takle: „Přez zakhadźenjo wyšnoſće wudyri bitwa mjez Němcami a Polakami, dokelž tući njechachu być přeradnicy na swojim ludźe a swojej zemi. Bórzy zhonichu, zo chcedźa jim narodnoſć wzać a to z wěſtoſću, hdyž ſo zakaza, nabožinu w šulach w maćerščinje wučić. Nětko zwjazachu ſo kručišo. Što pak je ſćěhwk tajkoho wukaza? Ničo dobre! Je ze škodu za lud a kraj. Potom skorži ſo na nabožnu liwkoſć a přiběranjo powróćeŕſtwa. Polacy zapołožichu za swoje kubła dostate pjenjezy na wěſte banki a započinachu porjadne žiwjenjo. Přez pruske pjenjezy nahromadźichu sebi bohatſtwo a kupowachu sami ſtatoki a ležomnoſće. Hospodaŕſcy je to za Němcow wulka škoda. Mnozy pólſcy dźěłaćerjo wopuſćeja krajinu a wućahuja k wječoru. Žadyn dźiw, zo nasta njedoſtatk na dźěławym ludźe. Tomu njemóže přićehnjenjo němſkich burow wotpomhać, dokelž ſu też na cuzych dźěłaćeri pokazani. Polacy njejſu wot lěta 1848 zběžkaŕſkeje myſle měli. Po Hakatiſtach dyrbjało w Poznjańſkej ſo z přeradnikami wšo mjerwić, khódy połne politiſkich khoſtancow być. Ale tomu tak njeje. To ſu wšo bajki a łžě, štož ći trubja. Slepja jenož němſki lud. Njepłaća Polacy ſwěrnje swój dawk a njejſu też jako wojacy swoju winowatoſć činili? Polacy, wosebje pjaty armejſki korps w Poznjanju, ſu runje tak swoju krej za krala a pruſki kraj přeleli kaž Němcy. To pak sebi mnozy přeja, zo by ſo to zabyło, zo njetrjebali jenož sprawnoſće dla napřećo nim dźakowni być a jim we wšěm runoprawoſć dać. Přinjeſmy jim tola lubosć a dowěru napřećo a wotſtroňmy ranjace zakonje. Njech też ſo žiwja při wulkim krajnym blidźe kaž kóždy druhi poddan. Potom ſo njedowěra ſama zhubi a budźa z wjeſołoſću zasy pruſcy poddani.“

Awſtrija. Wulkowójwoda Toſkanſki, Ferdinand IV., je w Sólnohrodźe wčora tydźenja zemrěł, 72 lět ſtary. Wot toho časa, hač bu joho kraj, Toſkanſka, z nowej Italſkej zjednoćeny (1860), bě wón w Awſtriji žiwy. Woženi ſo dwójcy. Z mandźelſtwa wuńdźe 9 dźěći, mjez nimi Leopold „Wölfling“ a znata Luiza, kotraž je ſwojomu nanej wjele zrudoby načiniła.

Čechi. 5. a 6. januara wotměchu ſo mjez wotpóſłancami katholſkich čěſkich organiſacijow ważne wuradźowanja, kotrež ſo z tym skónčichu, zo ſo wšitcy čěſcy katholikojo zjednoća k ſpomožnomu dźěłu na hospodaŕſkim a politiſkim polu.

— W Budźejowicach bu msgr. Hůlka na biſkopa wuswjećeny. Přitomni běchu: kardinal Škrbenský a biſkop Frind z Prahi, a biſkop Doubrava z Kralowje Hradca.

— W Libercu su so paduschi do kschižneje cyrkwje kamali, tabernakl a kapalny kamor rozpačili a buschkwje wurubili.

Italska. Pola Aquabella njedaloko Milana zrazyschtaj pondźelu wječor železničnaj ćahaj do so. 11 wosobow bu morjenych.

Serbija. W schěrokich worschtach ludu pschibjera nuza. Wyschnosć na to mysli, kak by hrožacomu hłodu wobarała.

Amerika. W Clevelandźe (Ohio) nastupi w bližšich dnjach Čech Koudelka biskopski trón. Wón je rodźeny z Klatova w Čechach a jako 14lětny hólčec ze swojimaj staršimaj do Ameriki wupućował. Dostawši měšnisku swjećiznu je jara horliwje skutkował: natwari w Clevelandźe cyrkej za 2 milionaj a šulu za 1 milion. Koudelka je też molerˊ a je swoju cyrkej sam wumolował. Je też wudał česko-jendźelsku rěčnicu, kaž też wšelake paćerjace a šulske knihi. Budźe to prěni češki biskop w Americy.

— Mjez Amerika a Japanska hrozy wójna. Japanjenjo z črjódami pacifikske nabrjohi wopuschćeja. Reka, zo wótčina reserwy woła.

Ptači kwas.

Naše dźěći maja dźensa wosebity swjedźeń. A čohodla? Ptačatka maja wulku hosćinu, přetož sróka je wšitkich na kwas přeprosyła a też na dźěći njeje zabyła, ale do kóždoho domu nosy dobre zbytki z kwasnoho blida. A kajke to juskanjo mjez dźěćimi! »Maći, nano, hladajće, kak dobre kuski je mi sróka na taleŕ nakładła!« —

Kak też to ptački tón kwas swjeća? Chcemy sebi jón wobhladać. Nadeńdźemy tam też wjele znatych!

Sróka je so wudała a to na hawrona. Joho drje sebi dyrbješe wzać, njechaše-li ničo wot swojeje česće zhubić; přetož »zemjanka sebi wozmje zemjana« a runjeż też sróka do zemjanskoho stawa njesłuša, njechaše tola stare prawidło postorčić. Hnydom na prěni wokomik widźimy, zo słušatej hromadźe. Jeju podobny ćěłotwar a jeju bjez mała jenajke wašnja nam to pokazuja. Nawoženja, hawron, je skoro cyle tak twarjeny kaž sróka, jenož zo je troehu wjetši a sylniši a zo ma też krasny podnosak, štož dźěn jemu jako mužej cyle derje přistoji. Nímo toho je też jeju žiwjenjo cyle podobne. Wobej matej samsny kharakter, štož jimaj lubi zbožowny přichod. — Bórzy stej so tohodla zjednałoj a z wulkej pychu chcetej nětko swjećić swój kwas. Wšo so róji mjez ptačkami, přetož skoro wšitke su přeprošene a mnozy znaći slubjeneju budźa na kwasu při wšelakich dźěłach pomhać.

Tak je sebi starosćiwy nawoženja za rěznika wuprosył kraholca. Zawěrno je derje wolił; přetož rěznika, kiž swoje rjemjesło lěpje rozemi hač kraholc, drje mjez ptačkami njenamakaš. — Čohodla też njedyrbjał so na rězanjo wustać, hdyž dźěn je hižo nje- krasnu črjódu putkow, kurwotow, hołbi atd. zarězał? Nimo toho je też sylny a rozważny dosć, haj w tej měrje, zo so samo ludźi njestróži, štož spóznajemy hižo, hdyž joho ćmowej, hłuboko ležacej woči wuhladamy. Dołho łaka druhdy wyše dwora lětajo, doniž so kokoška njepokaza. A wuhlada-li ju, zwinje so w runej měrje na nju, njedźiwajcy na dźowku, kotraž runje kury picuje, hrabnje ju ze swojimi wótrymi pazorami a fuk je zaso z tučnej pječenju. To je woprawdźe rěznik, zo sebi khmańšoho přeć njemóžeš, kiž tebi skoćo nic jenož derje zaměża, ale też hišće za darmo wobstara. — Tola kwasna kucheń hišće njeje natwarjena. — Też na nju je sebi nawoženja pomyslił. Za twařskoho mištra je sebi wrobla wuzwolił. Wěrno wšak je, zo tutón swoje hnězda hewak jara wulkotnje njetwari, ale zo je khětro njerodny. Za to pak je też z kóždym twarom bórzy hotowy. A tu wšak so też wo rjanosć njejedna, ale twar ma so prawje w skoku wuwjesć. Potajkim je wrobl k tomu najpřisprawniši.

Postajeny dźeń, 25. januar, tu je. Z blizka a daloko khwataja ptaki a ptačatka na kwas. A kajke to wjeselo w kwasnym domja. Lědma doběhać może baćon, zo by wšěch tych lačnych hosći spokojił, přetož wón samlutki je postajeny za tóčku. Jenož zbožo, zo ma tak dołhe nohi, hewak z cyła dočinił njeby. Tola wón wšak je hižo wot wšoho spočatka k tomu wuzwoleny a zo by jomu zastojnstwo wołožił, je jomu Bóh luby Knjez hnydom karan natworił, w kotrymž może pić roznošować. W swojim dołhim pysku ma mjenujcy mjasny měšk, tak zo może přecy w nim wodu wokoło nosyć. Ale tóčka ma też měć dobru hubu, zo by so z hosćimi zabawjał a z nimi žortował. — Myslu, zo žadyn bóle zabawjacy njeje, hač baćon. Njech je, hdźež chce, njech je sam abo z druhimi, přeco ma něšto k powědanju. A kóždy też rady na njoho posłucha; samo nam so lubi joho klepot z pyskom. Kuchařka je kurwota. Ta wólba njeje wólbr. Kurwota wšak wě, što ma hosćom dobre přihotować, hdyž sama ženje ničo hłupe njejě. Kóžde zornjatko, kóždu mušku a wačku je hižo wobtała. Za myjeŕku w swojej kuchini pak je sebi sama wuzwoliła škrěkawu, dokelž mysli, zo budźe hosćom ćim lěpje słodźeć, hdyž wuhladaja tak přistojnu a tak čistu myjeŕku, kaž škrěkawa je. Jeje toileta je najrjeńša. Rjany somoćany kołp na hłowje so błyskoce w jasnej brunej barbje a pjeŕka leža, kaž by kóžde wosebje składła.

Při kwasnej hosćinje samej widźimy hnydom při njewjesće sowu. Ju je sebi mjenujcy sróka za słónku wuzwoliła, přetož je nadobna žona, kiž może sebi na krasnosć swojeje drasty něšto być zdać. Je wuhotowana kaž zemjanka; tysacy čornokromkatych běłych blečkow błyšća so kaž parle na jeje brunožołtych, židźanych pjerjach a před woči je sebi ścahnyła krasny běły šlewjeŕ. — Ale też nawoženja dyrbješe měć słónku. Njeje trjebał dołho pytać a wubjerać, přetož što by so lěpje k tomu hodźał, hač wróna? Nimo toho, zo je w swojej jasnej čorninje a w swojich błyskotacych čornych črijkach rjana, je też, runje kaž jeje towařška sowa, sylna dosć, zo mohła słončić, t. r. zakitać nawoženju a njewjestu. — Jako družki wuhotowane su přišłe žołma, kawka a kabija. Kak zwubjerana je jich družća pycha! Jena zyboli so přemo druhu; žołma w swojej čornej, běłej a zelenej, kawka w čornej z módrym a zelenym so přeměnjacej a wosebje krasna kabija we wšěch možnych barbach. Najrjeńša ze wšěch pak, mała šćihlica, je zrudna kwas wopušćiła, přetož widźeše, zo jeje dla nasta jenož zwada. Kóždy chcyše ju měć při sebi, kóždy chcyše so z njej zabawjeć, přetož je woprawdźe mały jandźelk: šikwana, znjesliwa a njewinowata. — Swataj staj nawoženi a njewjesće škórc a carž. Z wulkimi kročelemi dźensa wustupujetaj, přetož derje wěstaj, zo móžetaj so w swojej swjatočnej pyše widźeć dać. A zawěrno, čorny kabat, kajkiž dźěn swatej přisłuša, přistoji jimaj cyle wubjernje.

(Skóčenjo přichodnje.)

Wšelčizny.

* Za kurjeri. Wuhlady na tobakowe žně na kupje Kuba su wurjadnje rjane. Tola brachuje na dešćiku. Jelizo skoro

dešćik njepřińdźe, tobak zežołtni. Potom je jara hórki. Dróžši pak tohodla budźe, dokelž wulki njedostatk surowiny knježi. Wšelake firmy na Kubje kupuja surowinu w Bremenu a Hamburgu wróćo, zo bychu jenož swojich wotebjerarjow spokojili. Na Kubje nima ani jenički překupc wjetši skład. — Kurić trubku tobaka, budźe droha dobrota.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Jan, Fr. Jana Petirša, dźěłaćerja, † w Trutnowje w Čechach, po smjerći nar. s. — Kurt, Franca J. Warecha, překupca w Budyšinje, s. — Pawoł, Hawštyna M. Salma, khěžerja a pohonča na Židowje, s.

Wěrowanaj: Jan Lipič, kowař w Budyšinje, z Mariju Khr. Pjechec, słužownej w Bozankecach.

Zemrěła: 13. januara: Hilžbjeta Hiršec, šwalča z Budyšina, 52 l. 10 m. 5 dn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 164. 180. 186. z Budyšina: Marija Mičkec, Jakub Młynk, Madlena Opicowa, 165. 166. z Hajnic: expositus Pawoł Šołta, wučeŕ Pawoł Rječka, 167. Ernst Polank z Mnišonca, 168. Pětr Měrćink z Bělčec, 169—172. z Ralbic: kapłan Jakub Žur, cyrkwinski wučeŕ Jurij Šewčik, Pětr Lebza, Wórša Błažec, 173—175. 191. 192. z Konjec: Jurij Čornak, Madlena Kralowa, Mikławš Buk, Michał Woko, Pětr Brězan, 176—178. 195. z Nowoslic: Michał Kórjenk, Jakub Pečak, Hana Cyžowa, Marija Bukec, 179. Michał Žurk z Łazka, 180. 193. 194. ze Šunowa: Hana Krawžic, Jurij Žur, Michał Mět, 181. Mikławš Šejda z Trupina, 182. Pětr Hernašt z Rachlowa, 184. Jan Rječka z Hnašec, 185. August Rychtař z Wuric, 187. Jurij Wenel z Boršće, 188. Mikławš Rab z Jawory, 189. Madlena Hančkowa z Kulowa, 190. Jakub Měrćink z Hrubjelčic, 196. Mandrij Młynk z Dalic.

Za cyrkej w Zdźěri: Na Šołćic křćiznach w Brěmjenju nawdate 7 hr. Zapłać Bóh!

Naše na čistosć słodu swědomiće wupruhowane - - - -

kofeje

w płaćiznach po 90 a 100 pj. punt, parlowy kofej po 100 a 120 pj. punt, předewšim pak měšany kofej po 120 pj. punt z tutym wšitkim, kotřiž rad šalku dobroho kofeja wupija, należnje poručamoj. [6

Ginzel a Ritscher,
Budyšin, wulka bratrka hasa 6.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Drobnostki.

* A.: Kak so ći moja njewjesta lubi? — B.: Ranić će nochcu, ale, njeměj mi za złe, přećelo, trochu hłupikojta so mi zda. — A.: Prawje maš, ale runje tajku sym chcył. — B.: Njeręč dźiwne wěcy, čomu tola tak? — A.: Dokelž sebi mje mudra njeby brała.

* Mać: Janko, što to, ty dźěš sy so tajke wulke nanowe škórnje wobuł! — Jank: Póńdu — do Ameriki.

* Jěwa běše prěnja mandźelska, kotraž mužej njewobradźi — přichodneje maćerje.

Češke přisłowa. Khudoba — robota. — Hdźež je rjosa, ma rjane dźěło kosa. — Wuzka brózda, šěroka skiba.

Wićne płaćizny:

	w Budyšinje 18. jan. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 23. jan. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	18	2	18	47	17	85	18	27
Rožka . . . kórc po 160 punt.	16	48	16	59	16	—	16	48
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	16	13	44	12	22	12	74
Pšeńca, žołta	10	60	10	87	10	50	10	75
Rožka	10	15	10	37	10	—	10	30
Ječmjeń	9	40	9	60	8	80	9	10
Wows, kórc abo	8	50	8	75	8	—	8	30
Hroch	10	—	13	—	—	—	12	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	50	21	—	11	50	12	—
Běrny	2	50	2	75	—	—	2	80
Pšeńčna muka	12	75	21	—				
Ržana muka	12	75	16	75				
Syno	3	40	3	75	3	30	3	60
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	84	5	—	—	—	5	42
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	3	90	—	—	3	83
Prosata 822 (w Kamjencu 327) jene	8	—	18	—	7	—	15	—
Butra 1 kg	2	20	2	40	2	30	2	60
Jeja, mandl	1	35	1	50				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 7,25, Pšeńčny gris 7,25, Ržany gris 8,—.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 20. jan. 1908:

1. Woły,							62—86 hr.
2. Byki,					32—45 „		62—76 „
3. Kruwy a jałojcy,					26—41 „		52—74 „
4. Ćelata,					36—48 „		63—73 „
5. Swinje,					38—47 „		52—61 „

živa waha centnar wot — rězna waha

19]

Handrij Nowak
meblowa twornja

Moltkowa droha 9. *Budyšin.*

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Pjenjezy danimy tu khwilu [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju z 3½%
„ měsačnym „ „ 4 %
„ štwórć- a połlětnym „ „ 4½% } na lěto.

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: **Žitne wiki 12 a Karoladroha 13.**— Skład: **Karoladr. 13.**

Dalokoróčak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Sechec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prózstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj tež serbski. [9

Ralbičanske burske towarstwo

změje **njedźelu 2. februara** popołdnju w 5 hodź. hłownu zhromadźiznu w **Konjecach.**

Wo bohaty wopyt prosy
26] **předsydstwo.**

Kajserowe panorama
rózk Hošic a Seminarskeje drohi.

Tutón tydźeń:

Tirol.

Podwólnje přeprošuje
8] **Lejna Petzoldowa.**

E. Hantusch & Co.

◇ **Budyšin,** ◇
Lubijska droha 10
: Fabrikski skład :
poruča so k zhotowjenju - - - a postajenju - - -
narownych kamjeni
wšěch družin z čornoho a pisanoho **žornowca, marmora a pěskowca.**
Jara rjane a čiste napisma, : też w serbskej rěči. :
Swědomite wuwjedźenjo.
— Najtuńše płaćizny. — [16

Čohodla so čwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
20] w **Kamjencu,**
Pfortenska droha 7 I.

Před změrcom so wujednawši česć ranjace słowa, kotrež sym napřećiwo wěrnosći wo **Mariji Rachelowej** w Jitku rěčała, z wobžarowanjom jako njewěrne wróćo bjeru a warnuju, je dale rozšěrjeć. [27

Hana Šedźina w **Jitku.**

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćernje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so scelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towařstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towařstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 5. Lětnik 46. | **Redaktor: Jakub Šewčik.** | **1. februara 1908.**

Swj. Marije čistosćenja.

(Swěčk Marije.)

»Kotrohož sy, knježna, w templu woprowała.« (Rad. różowc.)

Hdyž židźa wokoło lěta 536 do Khr. z Babylonskoho zajeća so wróćichu, počachu hnydom z nowotwarom templa. Ale starcy, kotřiž so hišće na stary, z njewšědnej krasu wuhotowany templ Salomona dopomnić wědźachu, płakachu, widźicy, zo nowy templ hižo njebudźe runja prjedawšomu na pyše a krasnosći. Jich tróštowaše profeta Aggaeus prajo: „Tak praji Knjez: přińdźe wočakowany wot wšitkich narodow a napjelnju tutón dom z krasnosću ... Wjetša hišće budźe krasnosć tutoho druhoho domu, dyžli prěnjoho“ (t. j. Salomonowoho). Štož tehdy profeta Boži w duchu widźeše — mjenujcy zo do nowoho templa syn Boži sam přińdźe — so dopjelni, hdyž bu Jězus na rukomaj swojeje maćerje do templa njeseny a tam Bohu woprowany. Na tónle podawk chce nas dźensniši swjedźeń dopomnić, kiž rěka „Čistosćenja swj. Marije“ abo „Swěčk Marije“.

Po židowskim zakonju běše kóžda mać po porodźe dźěsća 40 dnjow dołho njećista, t. r. njehódna, do templa zastupić. Hdyž bě tutón čas nimo, měješe do templa hić a tam wopor čistosćenja přinjesć, pak jehnjo a hołbja abo — jeli bě khuda — dwě tujawcy abo dweju młodeju hołbjow. Po tym bu wot měšnika za zakońscy čistu spóznata. Dokelž bě Marija khuda, přinjese wopor khudych: dweju młodeju hołbjow. Při tutej přileżnosći bu Jězus Bohu předstajeny, jomu woprowany a z joho swj. służby wukupjeny. Po Mójzesowym zakonju měješe mjenujcy kóžde mužske prěnjorodźeństwo służbje Božej přisłušeć, dokelž bě je Bóh při wukhadźe z Egipta hnadnje zdźeržał, zničo wšitke prěnjorodźeństwo Egiptčanow. Hdyž pak bu pozdźišo splah Levijowy za měšnistwo postajeny, dyrbjachu so prěnjorodźeni druhich splahow wot służby Knjeza wukupić. Wukupny pjenjez wučinješe něhdźe 13 hr. Jězus běše nětko prěni a jenički syn swj. Marije. Tohodla přinjese joho mać do templa, zo by joho tam předstajiła, woprowała a wukupiła. Wězo wobaj zakonjej — tón, kotryž čistosćenjo a a druhi, kotryž woprowanjo a wukupjenjo předpisowaše — njeměještaj płaćiwosće ani za Jězusa, ani za Mariju. Tola wobaj — Najswjećiši, kotryž swjatosćenja, a Najčisćiša, kotraž čistosćenja njepotrjebowaše — podćisnyštaj so zakonjej, zo byštaj nam byłoj z rjanym přikładom poniżnosće a posłušnosće.

Dwě potajnosći dźensa česćimy: woprowanjo Knjeza a čistosćenjo Marije. Khrystus bywa w templu předstajeny přez ruku Marije; Khrystus zjewi so jako swětło swěta, Marija je přinjese do templa; Khrystus so Bohu wopruje, Marija pak k tomu swojoho syna podawa. Kaž bu nam Jězus přez Mariju daty, tak bywa też wěra do Jězusa přez česćowanjo Marije a jeje swjedźenje podpjerana a zdźeržana. A tak je też dźensniši swjedźeń z cyła a su wobrjady cyrkwje na tutym dnju wosebje z wurazom wěry do syna człowjeka.

Swjedźeń, kotryž bu hižo lěta 494 wot bamža Gelasija zarjadowany, rěka też „Swěčk Marije“, dokelž wěriwi w prjedawšich časach na božej mši swěčki w rucy dźeržachu, a dokelž so hišće dźensa na tutym dnju swěčki swjeća a wobkhad ze swěčkami so wotměwa. Swjećenjo swěčkow dopomina na słowa česćomnoho starca Simeona, kotryž bóžske dźěćatko na rucy wzawši je sławješe jako „swětło k rozswětlenju pohanow a jako khwalba ludu Israela (Luk. 2, 32). Jězus je swětło wot swětła, swětło swěta, „kiž rozswětla kóždoho człowjeka, přikhadźacoho na tónle swět“ (Jan. 1, 9). Swěčka woznamjenja Jězusa: Čisty wósk, kotryž knježniska pčołka

z kwětkow nahromadźi, joho najčisćiše ćěło, służoh joho dušu, swětło joho bóžstwo. Swjatočny na poswjećenjo swěčkow sćěhowacy wobkhad ma nas dopomnić na pućowanjo swj. swójby do templa, na zetkanjo so tam ze Simeonom a Hanu a nas wučić, zo bychmy stajnje khodźili w swětle Khrystowym, wobkedźbujcy wšitke joho kaznje, a joho, hdyž přińdźe, powitać móhli z palacej so swěčku Božeje hnady a dobrych skutkow, ze starcom Simeonom prajicy: „Nětko pušćiš swojoho służownika, knježe, po swojim słowje w pokoju.“

Z Łužicy a Sakskeje.

Z **Budyschina.** Dźensa tydźenja bu prjedawschi minister ze Seydewitz jako propst naschoho tachantstwa zapokazany. Za swědkow tohole wobrjada běsche sebi spomnjeny knjez wuzwolił krajnoho starschoho hrabju z Lipy-Biesterfelda a komornika z Boxberga. Po zapokazanju běsche na tachantstwje swjedźeńska hoscina, na kotrejž so nimo spomnjenych a wschěch tachantskich knjezow wobdźělichu: wokrjesny a hamtski hejtman Craushaar a Carlowic, wyschschi měšćanosta Kaeubler, präsident krajnoho suda Hagemann, baron Vittinghof, tajny cyrkwiny radźićel Meyer a dr. — Budyschski kapitl je w lěće 1212 wot Mischnjanskoho założeny, a zo by wot tutoho wotwisny wostał, bu w statutach postajene, zo ma propst Budyschskoho kapitla stajnje jedyn z Mischnjanskich kapitularow być. To hischće dźensa płaći. Mischnjanski kapitl pak je wot časa reformacije lutherski. A tohodla ma tachantstwo lutherskoho propsta. Wězo wón do tachantskich należnosći ničo rěčeć nima.

Z **Budyšina.** Wjesne wólbne towarstwo bě do „Serbskoho Domu“ dźensa tydźenja wjetšu zhromadźiznu powołała a na nju też tajnoho radźićela Steigera přeprosyło, zo by rozprawu dał wo swojim skutkowanju w krajnej kulturnej radźe. Zešło bě so na 90 ratarjow ze wšěch stron našoho wokrjesa, wot Bukec hač do Njebjelčic. Knjez Steiger wosebje wo bykiwubjeracym zakonju rěčeše, kotryž je telko njespokojnosće zbudźił. Wón wobkrućeše, zo je z połnym přeswědčenjom za tónle zakoń był, dokelž budźe z wulkim wužitkom wosebje za mjeńšich ratarjow. Z nim so naš skót (oldenburgska družina) polěpši, a tak so plahowanjo skotu, na kotrež smy tola pokazani, wunošniše ščini. Wšudźom, hdźež tónle zakoń maja, drje su z woprědka też so na njón hóršili, ale dźensa jón dowukhwalić njemóža, dokelž su so přeswědčili, kak jara wužitny wón je. Zapósłanc Kokla zakoń po ważnišich paragrafach rozpominaše. Wón njeje tak wótry a wobćežny, kaž sebi někotři mysla. Wón a wšitcy ratarjo su w sejmje za njón hłosowali, dokelž so z nim ratarstwu woprawdźe posłuži. Knjez Benš z Bóžic žadaže, zo by so zakoń na wšě byki rozšěrił. Přećiwo tomu rěčeše Hejna z Kanec, měnjo, zo bychu płaćizny bykow potom přewysoko zrostłe. Za zakoń rěčachu: kk. Šewčik z Wudworja, Křižan z Hornjeje Hórki, Wyrt a druzy. Tak je nadźija, zo so naši ratarjo z tymle nowym zakonjom spřećela wšitcy, a zo do kulturneje rady knjeza Steigera z nowa wuzwola, kiž dźěn je z najmjeńša nětko nam woprawdźe derje zmysleny.

— Do katholskoho seminara su lětsa, kaž słyschimy, pjećoch Serbow pschijeli. To je skónčnje zasy jónu zwjeselaca ličba.

— Njedźelu pschipołdnju lećeschе cyle nizko pschez nasche město powětroń wot wječora k ranju a zbudźi powschitkownu kedźbnosć wulkich a małych měšćanow. Sobotu bě wón z Mühlheima nad Ruru so zběhnył a je so njedźelu pola Kamjenca w Schlezskej na zemju puschćił. W nim je fabrikant Schubert ze Zitawy, kotryž běsche z Dernburgom w Africy, z 2 druhimaj knjezomaj rjany kruch Němskeje pschelećał. Budyschin je pječa z powětronja hladacym krasny napohlad poskićał, najrjeńschi na cyłej jězbje.

— W tudomnych kasarmach je wojak na sprostnjenjo schije ćežcy skhorił. Wón a 7 druzy buchu tejele straschneje khoroscе dla do lazareta póslani.

Nowy pjenjez. W bližschim času maja so 25pjenježkarje bić. Budźa pječa 22—23 milimetrow w pschemērje wulke, potajkim trochu wjetsche hač 10pjenježkarje a něschto mjeńsche hač hriwnarje.

Kedźbu! Wopačne pjećmarkowki su jara rozschěrjene. Spóznajesch je na tym, zo je w napismje „Gott mit uns“, kotryž na kromje čitasch, pismik i njejasnje wubity.

W **Hornjej Kinje** wotpali so wčora tydźenja Larasec połna pólna bróžeń. Nimo wjele žnjow su so też ratarske maschiny a reblowany wóz spalike. Laras ma zawěsćene.

Z **Hajnic.** W zańdźenym z Božej pomocu dokonjanym lěće narodźi so w naschej wosadźe 51 (loni 47) dźěći; mjez nimi 8 (5) njemandźelskich. Pohrjebanych bu 36 (27) wosobow. Pschipowědanjow bě 12 (13). Swjatych woprawjenjow 898 (328). Domawobstarani buchu 23 (20). Na talerju nahromadźi so 254,16 hr. a za nowu cyrkej 607,03 hr. Njemjenowany dobroćeŕ dari 560 hr. za nowu monstrancu, tak zo mózemy nětko też 13hodźinsku pobožnosć k Najswjećischomu wotmėwać; a druhi dobroćeŕ z Pančic dari 500 hriwnow za cyrkwinsku fundaciju w Hajnicach. Wupraja so z tutym wutrobny dźak a zapłać Bóh za wschě dary. —

Zańdźenu njedźelu měješesche nasche holče towarstwo swój załoženski swjedźeń. Na 150 knježnow bě so hromadźe zeschło, nawjedowanych z Budy-

schina wot knjeza seniora Skale a ze Scheřachowa wot knjeza kapłana Poselta. Knjez präses Schołta postrowi lubowitanych hosći, a potom poskići so hra „Hodowne pschekwapjenjo“ a sćěnowe wobrazy. Hudźba, dobry kofej a tykanc wokschewjachu hosći, kotsiž 12 hr. za naschu nowu cyrkej nawdachu.

Z **Radworja.** Njedźelu 26. januara měješe tudomne „Towarstwo čerwjenoho křiža“, tež sanitatna kolona mjenowane, swój prěni założeński swjedźeń. Wón wobstoješe ze spěwow (serbskich), deklamacijow, žiwych wobrazow wo skutkowanju čerwjenoho křiža a z dźiwadła. — Towarstwa čerwjenoho křiža wobstoja z mužow a młodźencow, kotřiž su wot lěkarja wuwučeni, kak maja při njezbožach w fabrikach, na železnicy, na twarach, při wohnjach wopalenych a ranjenych wukhować, zawjazować a jim prěnju lěkarsku pomoc poskićeć, doniž lěkar njedóńdźe. Nosydła, zawjazowanski płat a trěbne lěkarstwa ma tudomne towarstwo w swojim hosćencu přihotowane; tež železniski wóz na dwórnišću hodźi so k woženju ranjenych připrawić. Rozwučenjo dostawa towarstwo wot stabowoho lěkarja Dr. Krala z Budyšina. Towarstwa čerwjenoho křiža so tohodla mjenuja, dokelž maja jako znamjo swojoho zastojnstwa čerwjeny křiž na běłe dno wušity na rukawje a na čapcy.

Z **Radworja.** Wopytowarjam, kotsiž běchu so w bohatej ličbje na założeńsku swjedźeń sanitetneje kolony zeschli, spodobachu so najbóle serbske khory, kotrež zaspěwa pilna „Meja“ (Na Drinopolu; Ja sym sebi žonu wzał; Tamburica z cunim hłosom), wo čimž swědčesche njepschestawace, mócne placanjo. Dopokaz za to, zo naschim Radwoŕčanam tola hischće lubschi swjedźeń serbski! — Sanitetna kolona sama na sebi pak je spomožna a dobra wěc. Jeje sobustawy su tež w měrje pschi tóždym njezbožu hnydom a rady k pomocy.

Z **Radworja.** Zańdźena wutora běsche za tudomnu wosadu swjedźeńsku dźeń, ale swjedźeń zrudneje družiny; pschetož na nim pschewodźachmy swojoho cyrkwinoho wučerja Pětra Schołtu k rowu. Pschewodny ćah wobstojesche ze wschěch 4 rjadownjow schulskich dźěći, z wojerskoho towarstwa a Katholskeje Bjesady, wobeju z khorhowju do čornoho schlewjera zawalenej, a ze spěwarskoho towarstwa Meje, kotrež duchy po puču a pola rowa schtyrihłósnje spěwasche. Za nimi kročachu duchowni, a to nimo wosadneju duchownoju kk. senior Skala, farař Zur, direktor Nowak a seminarski wyschschi wučer Klaus z Budyschina a kapłan Zur z Ralbic. Potom sćěhowasche kaschć, kotryž schulscy pschedstojerjo njesechu, a za nim pschiwuzni, mjez nimi k. expositus P. Schołta, bratr zemrětoho, a njepschehladna syła pschewodźerjow, wosebje tež wjele wučerjow, blizkich a dalokich, katholskich a lutherskich, Serbow a Němcow. Pola rowa wuspěwa po dokonjanych modlitwach hischće wokrjesna wučerska konferenca (towarstwo), ke kotrejž Radwoŕscy wučerjo pschiskuscheja, pohrjebny kěrlusch. W jeje mjenje położi też wučer Hilbrich-Wjelkowski z počesćowacymi słowami pyschny wěnc na row. W potom sćěhowacej pohrjebnej rěči, kotraž běsche njepschihódnoho wjedra dla w cyrkwi, spominasche wosadny knjez farař wosebje na njespróchne a njesebične skutkowanjo njeboh wučerja Schołty w towarstwach, w schuli a cyrkwi. Swjatočne requiem, pschi kotrymž, kaž hižo pschi pohrjebje, kk. kapłanaj Zur-Ralbičanski a Mič-Radwoŕski posłužowaschtaj, pohrjebne wobrjady wobzamknu.

Město wěncoweje pychi dadźa tudomne towarstwa a zjednoćeństwa po katholskim waschnju Bože mschě čitać (spěwane reqiem z wustajenymi marami), a to póndźelu 3. februara spěwarske towarstwo Meja, nazajtra schulske pschedstojerstwo, schtwórtk 13. februara nalutowarnja a nazajtra schulske dźěći.

† Pětr Schołta narodźi so 29. haprila 1851 we Wotrowje, docpě potajkim starobu 56 lět 9 měsacow a 26 dnjow. Wón poby najprjedy krótki čas w Drježdźanach, bórzy pak bu do Radworja powołany, hdźež je wot lěta 1870, to je 37 lět skutkował. — Njech wotpočuje w měrje.

Z **Rakec.** Tudomne serbske towarstwo „Lipa“ wotměwasche 12. januara zabawny wječor, ryzy serbski. Pilnym Rakečanam słuscha dźak a sława za tak njesprócniwe dźěło. Tajkich ludowych towarstwow jenož wjacy w evangelskich Serbach!

Z **Barta.** Tudomny farař k. Matek swjećesche njedawno swój 25lětny zastojński jubilej. Sobustawy hłowneje předarskeje konferency pschepodachu jubilarej pyschnu adresu ze spěwom knjeza fararja Waltarja-Njeswačidlčanskoho.

Z **Marijineje Hwězdy.** Zańdźenu póndźelu zjednoćichu so hischće raz mnozy hosćo pschi swjedźeńskej hosćinje. Nimo klóschtrskich zastojnikow a najeńkow běchu pscheprosćeni gmejnscy pschedstojićerjo z Kukowa, Pančic, ze Swinjarnje, z Kanec, Wotrowa, Jawory a z Mikoćic, zastupjerjo schulskeje gmejny, deputacije wjesnych towarstwow a někotsi jenotliwcy. Wysokodostojny knjez propst Leopold Schneider spominasche w swojej narěči na běh krasnoho jubilejnoho swjedźenja, na kotrymž je so cyła wokolina wobdźěliła, schtož je Hnadnu Knjeni wulcy zwjeseliło, zradowasche so na pschezjenosći, kotraž mjez gmejnami a klóschtrom knježi. Wupraji nadźiju, zo by też w pschichodźe tak wostało, wunjese na to sławu, ke kotrejž pschitomni mócnje pschihłosowachu. Dale sławjachu kk. wučer Skodeńk Hnadnu Knjeni, kowarski mischtr Wajza kujeza propsta a pater Alexander Joho Majestosć kejžora Wilhelma II. Po wobjedźe podachu so hosćo do abtaje, hdźež so z klóschtrskimi knježnami dlějschi čas rozmołwjachu. Bohužel bě jedyn ze sławnych „rycerjow“ khorosće dla zadźěwany, pschi hosćinje pschitomny być. Jomu so dopisnica z mjenami wschěch wobdźělnikow pschipósła. Wot

klóschtrskoho bohota, knjeza z Posern, dóńdże postrowjaca depesscha, na čož so wobzamknu, dźaknu wotmołwu wróćić. Wjesoła zabawa plećesche so w propstowni dale, hač do samoho wječora. —

Srjedu a schtwórtk běschtaj wjesołaj dnjej za schulsku mkodość. Nimale 200 dźěći dostachu w klóschtrje tykanc a kosej. Na jubilejnym dnju mějachu też klóschtrscy dźěkačerjo swjaty dźeń a swoju wosebitu hosćinu w Pančicach. Tak su nětko wschitcy spokojeni, runje kaž spokojnje je so wotmił wurjadny swjedźeń.

Z **Kamjenca.** Wokrjesny wubjerk hamtskoho hejmanstwa wobkruči wobzamknjenja gmejnskeju radow w Nowoslicach a Schunowje, wysokosć mzdy gmejnskoho pschedstojićerja nastupace, kaž też wobzamknjenjo Ralbičanskeje gmejnskeje rady, počahowace so na zapłaćenjo dohladowarja pschi rejach.

Hamtske wozjewjenja. Na 4. februara 1908 postajeny termin za dyrbjenske pschesadźowanjo Kućankec ležomnosće, zapisaneje w Smjerdźacej na 2. kopjenje, w Róžeńće na 38. kopjenje ležomnosćnych knihow, je zběhnjeny. — 18. januara 1905 w Drježdźanach zemrěta wučerka schwalčistwa Marta Köhlerec je mjez druhimi jako herbow swojoho 70000 hr. wučinjacoho zamoženja postajiła potomnikow Karla Bohuluba Köhlera (narodź. 26. augusta 1803 w Kamjencu), najstarschoho syna 28. decembra 1840 w Budyschinje zemrětoho sólwažerja Jana Jurija Köhlera. Schtóž by potajkim jako potomnik tamnoho Köhlera, wo kotrymž so njewě, hdže a hdy je zemrěł, žane prawo na wone herbstwo měł, ma so hač do 31. měrca 1908 pola Kamjenskoho hamtskoho sudnistwa zamołwić.

Wojerowske towarstwo serbskich burow swjeceše njedawno swój 23. załoženski swjedźeń. Joho zasłužbny pschedsyda je knjez Lapstich. Na swjedźeń bě so něhdże 300 ludźi zeschło.

W **Drježdźanach** je farar em. Jan Braunstein w 77. lěće swojoho žiwjenja nahle zemrěł.

Z **Lipska.** Kaž „S. N.“ pisaja, je so džowka serbskoho wótčinca, knjeza direktora Pohonča, na ruskoho wjerćha Michała Aleksandrowiča Sulukidsa wudała.

Z cyłoho swěta.

Saksa. Sejm. Jenohłósnje pschiwzachu so wschitke žadanki za ministerstwo kulta, kaž też za ev.-luth. krajne konsistorium a katholske konsistorium. — Njebjelčanske schulske pschedstojićerstwo bě so wobćežowało na wschelakosć rozsudźenjow najwyschscheje schulskeje wyschnosće, jednacych wo pschedčasnym puschćenju pokročowanskich schulerjow. Sejm pak pschizamknu so měnjenju deputacije, zo ma schulski dohladowar prawo, namjety na puschćenjo z pokročowanskeje schule pruhować. Zapósłanc Kokla žada, zo by so džiwajo na wulki njedostatk čeledźe, časćischo hač dotal dispensa wot 3. lěta pokročowanskeje schule dawała. Zimmermann (ref.) měni, zo so petentam jedna wo wujasnjenjo, hač schulske pschedstojićerstwa tele prawo maja abo nic. Minister kulta Dr. Beck postrowiwschi zapósłancow, rěčo prěni raz w 2. komorje, praji, zo chce so za cyrkej a schulu stajnje z čopkej wutrobu starać. Schtož Njebjelčičansku należnosć nastupa, dyrbi to też w pschichodźe tak wostać, zo dohladowar pruhuje, hač su schulerjo we wědomosćach dosć pokročili, kotrychž chce schulske pschedstojićerstwo do časa ze schule puschćić. W Njebjelčicach zda so pschedčasne puschćenjo prawidło być, po zakonju pak dyrbi wone jenož wuwzaćo być. Ministerium dyrbi na to hladać, zo by spomožne zarjadowanjo prokočowanskich schulow so we wschitkich dypkach pschewjedło a zo bychu mkodźi ludźo z praktiskimi wědomosćemi wobohaćeni móhli do žiwjenja stupić. Starke (kons.) tohorunja žadanja petentow njepodpjera, měni pak, zo bychu so w nuznym času schulerjam próźdniny pschizwoliłe. Schill (nardl.) je pschećiwo Kokli toho měnjenja, zo so njeby často schuleŕ do 3. lěta ze schule puschćił. Namjet deputacije, peticiju njewobkedźbowanu wostajić, so jenohłósnje pschija. Lěpschi dóńt měješe peticija Lipščanskich wučerkow ručnoho dźěła. Minister Beck pschilubi, zo so wyschnosć w bliżschim času wo to postara, zo bychu so dokhody tajkich wučerkow polěpschiłe a też snadź so jim pensija pschizwoliła.

— Khorosćz prjedawschoho ministra ze Schlieben je so zhórschiła a puta joho trajnje k kožu.

— Saksa ma 24 seminarow ze 471 wučerjemi, 4238 schulerjemi a 413 schulerkami.

Němska. Kejžorowe narodniny su so po cyłym kejžorstwje w schulach a swjedźeńskich zhromadźiznach swjećiłe. Wjele wosobow dosta čestne wuznamjenjenja, mjez nimi też duchowny Pank w Lipsku (medalju čerwjenoho kschiża 3. rjad.).

— Kejžorstwowa banka je diskont zasy na 6 % ponižiła. Pjenjez počina zasy wjacy być.

— Njedosahacych dopokazow dla bu hrabja Hohenau wuwinowany, hrabja Lynar pak bu zasudźeny k 1 lětu a 3 měsacam jastwa, za njehórnosće, kotrež je ze swojimi poddatymi činił. Tola pak też Hohenau hischće swoje myto dostanje. Wojerski čestny sud joho zawěsće z wojerskoho stawa wustorči.

— Mjez tym zo dołh němskoho kejžorstwa 4003,5 mil. hr. wučinja je pruski statny dołh na 7963,7 mil. hr. narostł. — „Germania“ a po njej „Volksfreund“ pschinjeseschtej z khwalacym pschewodom wućah ze spisa prof. Ehrhardta (na kathol. theol. fak. w Straßburgu), w kotrymž so kruće bamžowa encyklika pschećiwo modernismu pschima. „Corresp. Romana“ to „Germaniji“ z dobrym prawom porokuje.

— Pschez samokhód (auto) je so w Němskej wob lěto na 4000 njezbožow stało. Wot 1. hapryla hač do 30. septembra 1906 buchu pschez njón 51 ludźi morjeni, loni w tym samym času 82, zranjenych na 3000. Materialna schkoda staji so na 600000 hriwnow. Najwjac njezbožow (2290)

je so ſtako pſchez pſcherychle jězdženjo. W 500 padach njehodźeſche ſo poſtajić, ſchtó je njezbožo zawinował, dokelž jězdžeŕ ſpěſchnje wuċekny. W 120 padach ſo jomu to njeſchlachći. Pjenježne khoſtanja wězo tež ſnadne njeběchu. — Haj, z automoplom jězdźić je droha wěc!

— We wólbnym wokrjeſu Pleß-Rybniku, hdźež běſche farař Skowroński swój mandat złožił, běchu Polacy fararja Wajdu, centrum tohorunja pólſkoho fararja Boidla, kejžorſtwowa ſtrona prynca Ratiborſkoho a ċeŕwjeni Dahniſcha jako kandidatow poſtajili. Wajda doſta 15091 hłoſow, pryne Ratiborſki 5252, Boidl 3116 a Dahniſch 345. Polacy ſu potajkim dobyli.

— „W Kölnje zhromadźeni němſcy biſkopja“ ſu paſtyŕſki liſt za ſwojich duchownych wudali, w kotrymž bamžowu encykliku pſchećiwo modernišmej khwala a poručeja.

Pruſka. Sejm. Miniſter z Arnim wupraji pſchećo, zo by dźiwajo na ratarſtwo ſo pſchedprajenjo wjedra w ſewjernej Němſkej lěpje zarjadowało. Za ratarſtwo a lěſniſtwo w rańſchich provincach pſchizwoli ſo 1429000 hr. a za ſpěchowanjo koloniſacije w rańſchej Pruſkej a Pomorſkej 2 milionaj hr. (pſchećiwo Polakam, ſo ſamo wě!) — Roeren (centr.) wobċežuje ſo na dowolene rozſchěrjenjo njehórnych wobrazow. Nic wumjełc, ale ſudnik ma rozſudźić, ſchto je njeſchwarne. Tež Campe (narodl.) je toho měnjenja. — Jednaſche ſo tež wo drohoće wuhla. Pſchičina tejeſameje ſu tež wo 9 milionow hr. powyſchene mzdy. Mjez tym zo hewak w Němſkej dźěłaċeŕ w pſcherěžku 1550 hr. doſtała, wučinja mzda hewjerjow we wuhlowych podkopkach w pſcherěžku 1880 hriwnow. W zańdźenym lěċe je ſo w Němſkej 205 milionow tunow wuhla wudobyło, 22 milionow je ſo z wukraja pſchiwjezło, 20 milionow pak wuwjezło.

— Panſka komora wuzwoli ſebi Manteuffla za pſchedſydu a Dr. Beckera (Köln) za 1. měſtopſchedſydu. Kardinal Kopp wotewri jednanjo wo pſchedłozy pſchećiwo Polakam a rěċeſche pſchećiwo wuſwojenju. Wjeŕch Bülow měnjeſche, zo je tajke wuſwojenjo nuzne z němſkoho ſtojniſchća. Wjeŕch Radziwiłł ſchkitaſche Polakow. Tohorunja rěċachu pſchećiwo ſurowej pſchedłozy hrabja Thiele-W., měſċanoſta Bender (Wrótſław) a hrabja Droſte-Viſchering. Wěc pſchepoda ſo komiſiji.

— W poſlednich 5 lětach buchu w Pruſkej 79 wotprawjeni, 70 mužſcy a 9 žónſkich.

Awſtrija. We Winje je, 75 lět ſtara, zemŕěła hrabinka Fünfkirchen, z kotrejž běše njeboh kralowa Karola nutrnje ſpřećelena.

Morawa. Za měſtodžeržićela bu knjez z Heinold pomjenowany.

Francozſka. Miniſter zwonkownych Pichon měješe ważnu rěč w komorje. W njej rjekny, zo ſo Francozſka w Maroku złožuje po Algecirazakće. Njeměr a roſċaca anarchija pak dyrbješchtej z mocu być poduſchenej. General Drude je wſcheje khwalby hódny. General d'Amade ma ſamſne inſtrukcije, zo by wójſko na domojwrót pſchihotował. Prawy ſultan je Abdul Aſiz. Potom złoži miniſter kedźbnoſć na aliancu z Ruſkej, na ſpſcheċelenjo ſo z Jendźelſkej a Italſkej. 15 měſacow ſmy, dźeſche wón dale, wuzſcy ſpſcheċeleni ze Schpaniſkej, tohorunja z Japanſkej a Siamom, a chcemy ſłužić ſwětowomu měrej.

— Kardinal Richard je wutoru zewŕěł, 89 lět ſtary.

Ruſka. Knjeżeŕſtwo chce ſwoje wot Japanow nimale zničene łódźſtwo (flotu) wobnowić a poſylnić a żada k tomu 2 miliardże rubli, kotrež bychu ſo w běhu 15 lět na łódźniſtwo wudać dyrbjałe. Duma pak ſo droži, tule żadanku pſchijeċ. Tola Ruſka dyrbi ſo na morju poſylnić, a tuž njeje njemóžne, zo by ſo tež 3. duma domoj póſłała, by-li ſo w tejle naležnoſći knjeżeŕſtwu ſpjećowała. — Dumje je ſo żadanka pſchedpokožiła wo wutwarjenjo ſibirſkeje żeleznicy do dwěkolijateje, ſchtož ma 157320000 rubli płaćić.

— Na ſtatnej bancy w Pětrohrodźe je ſo na 2 milionaj rubli pjenjez pſchekſchiwdźiło. Dweju zaſtojnikow ſu do pſchepytowanja wzali.

Ptači kwas.

(Pokročowanjo město skóńčenja.)

Hdyž smy sebi nětk hoſći za njewjeſćinskim blidom wobhladali, podajmy so z nimi na rejwansku łubju a wobhladajmy sebi tam hišće druhich hoſći a hercow! Krasne zynki, kiž hižo za blidom słyšachmy, powědaja nam, kak wubjernych hercow su sebi skazali. A woprawdźe, tu sedźi dźěn naša najlubša husleŕka, łastojčka! Žadyn dźiw potom, hdyž je hudźba rjana; hižo wona sama by hoſći spokojić mohła. Wšak so też my naposłuchać njemóžemy, hdyž nam na dworje abo w hródźi na swojich husličkach zahraje. Ale też zbytni tŕo hercy rozymja swoju wěc derje. Mały konopačk je cyły ċerwjeny, tak duje do swojeje piśćałki. Ma pak też krasny hłós. Wšitcy so wjeselimy, hdyž mały, wjesoły ptačk hižo w měrcu swoje pěsničku zanošuje. Tak jasne a čiste su zynki, zo dyrbimy sebi nimoměrnje na piśćałku myslić. — Naš luby škowronċk je też přišoł ze swojej klarinetku a što wón do rjanych hrónċkow spěwać wě, je kóždomu znate. — Skóńčnje sedźi tu hišće mały kralik z kózłom. Runjež je tak mały, zo joho lědom wuhladaš, njeje tola tak słaby na hłós. Cyle wubjernje hraje na swojim »kózle«, přetož kaž zynki kózła klinča joho spěwy. — Dobrych hercow potajkim su sebi kwasarjo wobstarali. Woni wšak dokonjeja, kwasnym hoſćom něšto wjeſołych rejkow zapiskać a jich zabawjeć, hdyž su też nam wšitcy štyrjo tak lubi a hdyž so też my hižo naposłuchać njemóžemy, hdyž jeničkoho z nich wusłyšimy. Kóždy čuje dźensa mocy dosć w swojich nohach a rejwje jenu štučku za druhej. Samo hupak by sebi smjeŕć rady po rejwařku došoł, ale wo njoho wšak žana njerodźi: hdyž dźěn też njedźerži na čistotu; by-li trochu na so hladał, njeby wokoło njoho tak smjerdźało. Tohodla dyrbi nětko přihladować, kak so druzy wjesela. Ale tuta wjesołosć so nahle zkazy. Čorny kós je so wopił. Ničo nowoho wšak tajke něšto pola njoho njeje, to wšitcy wěmy, kiž znajemy joho nahrabnosć. Abo sy traš jónu kosa na zahrodźe abo w lěsu widźał, kiž njeby runje jědł? Njepřestanje prjedy, doniž wjacy njemóže. Tuž drje je k wěrjenju, zo je kós wšón palenc sam wupił. Ale to njeby wšak hišće najhórše lózystwo było, njeby-li też młodu nje-

winowatu pocpulu sobu zawjedł, tak zó też wona sedźi pjana při nim. Jej drje to wbohej za zło měć njemóžemy, přetož w swojej dźěćacej njewinowatosći njeznaješe hišće złe sćěhwki palenca. Na tutu njekhmanosć kosa mjerzaše so najbóle čapla. Prawje wšak ma, tola njechamy jej pomhać, přetož derje wěmy, zo je khětro wulki zazłobjeńc. Stanje-li so jej něhdźe křiwda, hnydom torha sebi hubu, a běda tomu, kotrohož ze swojim wótrym pyskom zruba! Dokelž sebi mysli, zo je krótko přišła při palencu, tohodla zakhadźa, zo so wšitcy hosćo wustróža. Tola też mnozy z nich sebi wšitko lubić dać njechaju a tuž rosće hołk a hara na łubi. Stare njepřećelstwa wotućeja. Žadyn wadźak njecha dobru přileżnosć spuščić, zo njeby swojomu njepřećelej prajił, štož ma hižo dawno na wutrobje. (Přichodnje skónčenjo.)

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Hedwig, H. Adolfa Winklera, wojnarja w Budyšinje, dź. — Albert, J. F. Bruna Stencla, seminarskoho wyššoho wučerja w Budyšinje, s. — Hana, H. Mikławša Kubaša, dźěłaćerja w Budyšinje, dź. — B. Jurij, Mikławša Lebzy, dźěłaćerja w Budyšinje, s. — Sofija, Hendricha Andrzejaka, wojnarja w Budyšinje, dź.

Zemrěći: 23. jan.: Marija Welsec (mjen. Wulenkowa w Budyšinje, 74 l. 11 m. 1 dź. — 25. jan.: Hendrich Rebisz, dźěłaćeř w Khrósće (w Adolfowej hěće), † w tudomnej khorowni, 24 l.

Radwoř. Zemrěłoj: Pětr Šołta, cyrkwiny wučeř w Radworju, nimale 57 lět. — Hana Mičcyna z Khasowa, rodź. Ćemjeric z Łusća, nimale 41 lět.

Ralbicy. Křćeni: Pawoł B., Jurija Nuka, khěžkarja a murjerja w Róžeńće, s. — Hana, Pětra Handrika, khěžkarja a dźěłaćerja w Šunowje, dź. — Pawoł, Madleny Čochec, służownej w Šunowje, s.

Wěrowanaj: Michał Domaška, ćěsla w Khróśćicach, z Hańžu Budarec, wobsedźerku žiwnosće w Koslowje.

Zemrěli: 31. dec.: Marija, Michała Domaški, khěžkarja a dźěłaćerja w Smjerdźacej, mandźelska, 73 l. 3 m. 9 dn. — 5. jan.: Kata, Pětra Neka, khěžkarja a murjerja w Šunowje, dź., 1 l. 4 m. 10 dn. — 24. jan.: Jakub Ćemjerec z Ralbic († w Nowej Wjescy), 56 l. 7 m. 15 dn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 197. Jakub Nowak z Wudworja, 198—201. z Róžanta: adm. P. Sćěpan Kocian, wučeř Rachel, Jakub Šołta, Jurij Klimant, 202. 203. z Pěskec: Jurij Šołta, Jakub Klimant, 204. 210. z Dobrošic: Jurij Mič, Mikławš Mencl, 205—209. ze Smjerdźaceje: Michał Matka, Madlena Suchec, Marija Wićazec (Lehmanec), Marija Kmečowa, Jurij Matka, 211. Jan Bjarš z Łazka, 212—217. ze Sernjan: Jakub Šołta, Michał Rjenčka, Michał Domaška, Madlena Šejdźina, Pětr Žur, Pětr Rocho, 218. Jakub Serbin z Nowoslic, 219. Vac. Kotrch, probošt w Roudnicach.

Na lěto 1907 su dozapłaćili sobustawy čo.: 833—911. Ličba **900 je prěni raz docpěta!** Prosymy należnje wo dalše **dozapłaćenja zastatych přinoškow,** kaž też wo zapłaćenjo lětušich.

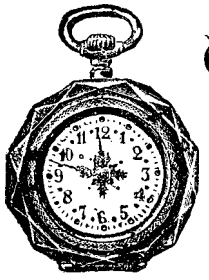
Za **„Raj“**, časopis za dźěći, so woteda: Pančičanska šula 4,60 hr., Ralbičanska šula 3 hr., Radwořska šula 2,50 hr., k. kapł. Mič z Radworja 1 hr.

Listarnja redakcije: Do D.: My za komdźenjo druhich njemóžemy, ale so sobu mjerzamy. Mjez tym drje sće žadanku dostał? Přećiwo »Meji« hamtske hejtmanstwo ničo nima, ale wone počina z cyła krućišo być při dowolenju zabawow, hdźež so zastup bjerje. kotrohož čisty wunošk njejo za powšitkowne dobro postajeny. »Meja« chcyše jón za swoju khorhoj nałožić. — Do Ł.: So samo wě, zo so jara wjeselimy z pilnoho sobudźěła. Tajka khronika by wězo dosć zajimawa była. Ale z wozjewjenjom chcemy hakle k lětu započeć, dźěłać pak hižo lětsa. Dobre polěpšenjo.

Češke přisłowo.

Cuze njeżadam, swojoho so njepušćam.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, róžk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 27. jan. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	28—47	hr.,	rězna waha	62—86	hr.
2. Byki,	„	„	„	32—45	„		62—76	„
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	26—41	„		52—74	„
4. Ćelata,	„	„	„	40—50	„		68—80	„
5. Swinje,	„	„	„	40—49	„		54—63	„

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósťwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj też serbski. [9

Naše na čistosć słodu swědomiće wupruhowane - - - -
kofeje
w płaćiznach po 90 a 100 pj. punt, parlowy kofej po 100 a 120 pj. punt, předewšim pak měšany kofej po 120 pj. punt z tutym wšitkim, kotřiž rad šalku dobroho kofeja wupija, należnje poručamoj. [6
Ginzel a Ritscher,
Budyšin, wulka bratrška hasa 6.

E. Hantusch & Co.
◇ **Budyšin,** ◇
Lubijska droha 10
: Fabrikski skład :
poruča so k zhotowjenju - - - a postajenju - - -
narownych kamjeni
wšěch družin z čornoho a pisanoho žornowca, marmora a pěskowca.
Jara rjane a čiste napisma, : też w serbskej rěči. :
Swědomite wuwjedźenjo.
— Najtuńše płaćizny. — [16

Wulki skład nowočasnych vogtlandskich **gardinow** kaž też **přikrywki na łoža, łožowe šaty, płatowe-, barchentowe- a normalne šaty, šórcuchi, dypsačne rubiška, předkošlki, kornarje, krawaty** atd. w najwjetšim wubjerku po najtuńšich płaćiznach poruča [4

Martha Bräuer

Budyšin, Moltkowa droha 2.

Sušene a marněrwane

29] **ryby,**

Brunšwigske

warjeninowe konserwy,

Rbynski sadowy kompot

kupujeće derje a tunjo pola

August Führmann jr.

Kamjenc, Anger 16.

Dalokorečak 225.

Čohodla so čwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin, Porjedźenja jara tunjo. Křiwe zuby so zrunaja. Zuby so wućahnu. Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

20] w **Kamjencu,**

Pfortenska droha 7 I.

Prošu, spytajće znaty

wubjerny parlowy kofej

za **1 hriwnu**

woprawdźe sylne měšenjo.

Hans Lindner (prjedy P. Hofmann)

překupstwo kolonialnych tworow, spirituozow a cigarow

róžk serbskeje a šuleńskeje

25] hasy.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 25. jan. wot hr.	wot pj.	hać hr.	hać pj.	w Kamjencu 30. jan. wot hr.	wot pj.	hać hr.	hać pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	76	18	19	17	42	17	85
Rožka . . . kórc po 160 punt.	16	—	16	48	16	—	16	24
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	16	13	44	12	22	12	74
Pšeńca, žołta	10	45	10	70	10	25	10	50
Rožka	10	—	10	30	10	—	10	15
Ječmjeń	9	40	9	60	8	80	9	10
Wows, kórc abo	8	50	8	70	8	—	8	20
Hroch	10	—	13	—	—	—	12	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	50	21	—	11	50	12	—
Běrny	2	50	2	75	—	—	2	80
Pšeńčna muka	12	75	20	75				
Ržana muka	12	75	16	75				
Syno	3	50	3	80	3	30	3	60
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	84	5	—	—	—	5	—
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	3	90	—	—	3	83
Prosata 840 (w Kamjencu 168) jene	9	—	19	—	7	—	15	—
Butra 1 kg	2	30	2	40	2	40	2	60
Jeja, mandl	1	35	1	50				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 7,25, Pšeńčny gris 7,25, Ržany gris 8,—.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Pjenjezy danimy tu khwilu [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju z $3^1/_2$ %
„ měsačnym „ „ 4 % } na lěto.
„ štwórć- a połlětnym „ „ $4^1/_2$ %

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: **Žitne wiki 12 a Karoladroha 13.** — Skład: **Karoladr. 13.**

Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hać na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Swobod. zjednoćeństwo kath. wučerjow s. Luž. změje swoju prěnju lětušu zhromadźiznu **srjedu 12. februara** popołd. 1/2 4 hodźin w **Radworju** pola Domanic. 1. Přednošk: „Wo słowakskej šuli“. 2. Zdźělenja. 3. Namjety.
31]

Ralbičanske burske towarstwo
změje **njedźelu 2. februara** popołdnju w 5 hodź. hłownu zhromadźiznu w **Konjecach**.
Wo bohaty wopyt prosy
26] **předsydstwo.**

Katholska Bjesada w Ralbicach
změje swoju měsačnu zhromadźiznu — **nic jutře**, ale za tydźeń, **njedźelu 9. febr.**, po nyšporje 3/4 4 hodź.
34] **Předsydstwo.**

Kajserowe panorama
rózk Hošic a Seminarskeje drohi.
Tutón tydźeń:
Newyork a Niagara.
Podwólnje přeprošuje
8] **Lejna Petzoldowa.**

Dr. med. Reuss
statn. přip. zubjacy lěkař
Kamjenc
při klóštrskich wrotach.
Plomby, wumjełske zuby, bjezbolostne wućahowanjo zubow.
K rěčam 8—12 a 2—6. Njedźelu jenož dopołdnja. [30

Khěža č. 23 w **Smjerdźacej** je na předań. Přez 3 kórcy žita su wusyte. Něšto syna, słomy, nepli a inventara so sobu předa. [35

Lubych knjezow kolegow prošu, zo bychu to, štož su w šulach za »Raj« dostali, w redakciji »Kath. Posoła« wotedali, jeli hišće njejsu. Wo dalšim wuwiću »Raja« pozdźišo we wosebitym lisće. Wutrobny dźak pak za dotalnu podpjeru!

Rachlowc,
redaktor »Raja«.

Najwutrobniši dźak
a zapłać Bóh

za wšě dopokazy nutrneje lubosće při pohrjebje našoho horcolubowanoho nana

knjeza **B. Pětra Šołty,**
cyrkw. wučerja w Radworju.

W Radworju, 28. jan. 1908.

28] **Zrudni zawostajeni.**

32] **„Zapłać Bóh“**

přejemy přezahe zemrětomu

cyrkwin. wučerjej Pětrej Šołće

za dołholětne skutkowanjo w tudomnej šuli, wosebje za wótcowsku lubosć k dźěćom a za spomožnu přezjenosć ze šulskim předstojeństwom a z wosadu.

Njech wotpočuje w měrje!

Šulske předstojeństwo w Radworju.

Zjawny dźak

wuprajamy njeboh knjezej cyrkwinomu wučerjej

Pětrej Šołće,

swojomu zličbowarjej, za njesebične a sprócniwe dźěło. Njech jomu zličbowař njebjeskeje nalutowańje płaći z pjenjezom, kotryž mole zničić a paduši pokradnyć njemóža!

Předsydstwo a dohladnistwo
33] **Radwořskeje nalutowańje.**

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 6. Lětnik 46. | **Redaktor: Jakub Šewčik.** | **8. februara 1908.**

Kralomordarstwo w Portugalskej.

Žadławy njeskutk je so sobotu 1. febr. wječor 1/2 6 hodźin w Lisabonje stał. Hdyž so kral Karlos ze swojej mandźelskej a swojimaj synomaj, z vile Vicosa so domoj wróćiwši, we wočinjenym wozu k hrodej wjezeše, poča so wosrjedź města do woza třěleć. Policija z třělenjom wotmołwi. Nasta powšitkowny hołk a šmjatańca. K wozej přistupi muž a wutřěli z revolvera do krala a joho dwójcy trjechi. Ludźo storhnychu mordarja k zemi, při čimž hišće 3. raz, ale do powětra, wutřěli. Mjez tym bě druhi čornobrodaty muž w dołhim płašću přistupił a kronprynca dwójcy třělił, mjez woči a do wutrobna. Hdyž chcyše třeći raz wutřělić, wurazy jomu policaj bróń z rukow a zarazy joho z tesakom. Na to přijědźe wójwoda z Oporto na samokhodźe a přewodźeše z revolverom w rucy kralowski wóz do blizkoho marinearsenala.

Hrabja Francisco, kralowa ordonanca, kotryž pěši pódla woza kročeše, zatřěli na měsće jenoho z kralomordari, jenoho druhoho zatřěli policaj.

Hdyž krala do arsenala dowjezechu, bě wón hižo wudychał, kronprync bě hišće 5 mjeńšinow žiwy.

Młódši prync abo infant Manuel bu na rucy a podbrodźe ranjeny Kralowa wosta njezranjena, hačruniž bě po prěnim wutřělenju postanyła, zo by kronprynca ze swojim ćełom škitała.

Ministerium zwonkownych wozjewja, zo bě ličba kralomordarjow 6, kotřiž běchu z karabinerami a revolverami wobrónjeni. Politiscy agitatorojo su jich kupili. Pola jenoho z morjenych namakachu měšk pjenjez, kotryž bě za swój njeskutk doprědka dostał. To běše Francoza. Druhi mordař rěka Manuel Buica, wučeř w Lisabonje. Třeći mordař, kotryž bu zatřěleny, je pječa ze Španiskeje, a jedyn štwórty z Italskeje. Rěka pak, zo ći tři, kotrychž su jako mordari zajeli, z mordarstwom ničo činić nimaju, a też z tych 3 morjenych drje dwaj žanaj mordarjej njeběštaj. Wjetšina mordari je potajkim twochła. Wyššomu dwórskomu maršalej běše policija wozjewiła, zo kralej smjerć hrozy, tutón pak bě zakomdźił, to kralej zdźělić a so wo lěpši škit za njoho postarać. Zhoniwši wo mordarstwje je so potom sam zatřělił.

Kral Dom Karlos narodźi so 28. sept. 1863 a stupi na trón 19. okt. 1889. Lěta 1886 woženi so z Amaliu Bourbonskej, kotraž jomu 2 synaj porodźi, kronprynca Dom Luisa 21. měrca 1887 a infantu Manuela 15. novembra 1889. Kral je nětk Dom Manuel II.

Bamž da kralowej Amaliji a kralej Manuelej swoje nutrne sobužarowanjo wuprajić, tohorunja němski kejžor, sakski kral a wšitcy europscy wjerchojo. Też we wšěch sejmach žarowanske słowa morjenymaj wěnowachu, z wuwzaćom wuherskoho.

W Portugalskej měješej skoro wšu móc w rukomaj dwě politiskej stronje, konservativna a liberalna, kotrejž jena po druhej knježeštej a swojim mužam wunošne městačka wobstaraštej. Kraj na tajke wašnjo dźeń a hłubšo do dołha lězeše. Tohodla so kral Karlos rozsudźi, bjez parlamenta knježić, doniž wobstojnosće porjedźene njebudźa, a postaji na čoło knježerstwa ministra Franka. Tutón wustupowaše jako rozsudny diktator a prócowaše so na wšě wašnjo, njeměrne elementy přewinyć a wótčinje přihotować lěpši přichod. Jomu so też poradźi, statny deficit z 30 milionow na 10 pomjeńšić. Na 3000 zastojnikow, kotřiž jenož mzdu bjerjechu, ale ničo njećinjachu, ze służby pušći. Ale njespokojnosć politi-

skich přećiwnikow rosćeše. Tuta njespokojnosć je drje też sobu dopomhała k wuwjedźenju kralomordarstwa. Haj, někotři samo měnja, zo běchu mordarjo wot republikanari kupjeni a zo mějachu cyłu kralowsku swójbu zamordować, zo by so potom mohła republika wuwołać. Franko je nětk wotstupił a joho nastupnik je admiral Ferreira do Amaral. Tutón je wustojnych muži ze wšěch politiskich stron za swoje ministerstwo dobył. Snadź so jomu poradźi, krajej měr a pokoj wróćić. Diktator Franko Portugalsku wopušći.

Kral Manuel II. je so z proklamaciju na swój lud wobroćił, w kotrejž njekničomne mordarstwo zasudźa a přilubja, zo budže wšě mocy napinać za lěpše swojeje wótčiny a zo by sebi dobył lubosć portugalskoho luda. „Budu też", praji wón, „škitać katholsku wěru a politisku wustawu kralowstwa."

Za cyłu Portugalsku je štyriměsačne žarowanjo předpisane. Zjawne zawjeselenja wuwostanu 8 dnjow. Też wšitke europske dwory žaruja; sakski 3 njedźele.

Swjatočny pohrjeb krala Karla a kronprynca je dźensa, sobotu.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z **Budyšchina.** Wojak Wilhelm je tola na sprostnjenjo tyła zemrěł. Nasche hamtske nowiny běchu to z wopředka prěte. Wojakaj Leuschner a Duschek staj na samsnu strafchnu khorosć skhorikoj. Kaž so zda, ju wobaj pschětrajetaj. Strach, zo by so epidemija rozschěrika, je wotwobroćeny.

W **Budeschecach** bu 7. syn cěsle Kalaucha z Mnischonca kschćeny. Kalauch běsche sebi krala za kmótra wuprosył, kotryž 50 hriwnow wjazanja pósła.

Ze **Schěrachowa.** Zo tu khwilu papjery tak nizko stoja, je z pschičinu, zo měšćanska nalutowarnja, kotraž mózesche tamo lěto 13000 hriwnow z čistoho dobytka městu pschiwobroćić, lětsa ničo do měšćanskeje pokładnicy dać njemóže. Měšćanska rada dyrbi tohodla jara lutować. Ale pschi wschej zlutniwosći budźa tola lětusche wudawki 15510 hr. wučinjeć, dokhodow pak je jenož 6800 hr. Z wotkel tych falowacych 8710 hr. brać?

Z **Radworja.** Na Swěčk Mariju wotmě tudomna „Katholska Bjesada" swój 34. załoženski swjedźeń, wobstojacy z dweju dźělow. Prěni wopřiješe přednošk knjeza fararja J. Nowaka wo pućowanju po swjatym kraju a zhromadnu wječeř, druhi pak bjesadu. Tutón poskići najprjedy 50 swětłowych wobrazow, z acetilenowej swěcu na wulkej běłej płachće woznamjenjenych, kotrež w přednošku wopisane města, krajiny a ludźi swjatoho kraja widźomnje předstajachu. Za dalšu zabawu běše so swjedźeński wubjerk, kk. kapłan Mič a wučerjej Andricki a Nawka, postarał, kotryž z 10 čisłami spěwow, deklamacijow, žortnych wustupow a dźiwadła swój nadawk jara khwalobnje dokonja. Z druhich sobuskutkowarjow měješe najwjacy časa a prócy nałožić Rjeńč-Kamjenjanski. Zo běše cyła zabawa jenož serbska, so samo rozemi. Rejow tudomna Bjesada při swojich swjedźenjach njewotměwa, a dopokazuje z tym, zo so też bjez tych wjesoła zabawa přihotować hodźi, přetož swjedźeń traješe hač do 2 hodźin, a zawěsće so nikomu wostudźiło njeje. Też wo to, zo by něšto „nutřpřišło", towarstwu činić njeje; tohodla nichtó, hač jenož sobustawy a jich swójbni, přistupa nima, też za pjenjezy nic. Swójby, kotrež chcedźa so při załoženskim swjedźenju rad wobdźělić, tych mužowje abo nanowje njech jeno jako sobustawy do towarstwa zastupja. — Tak běše też tutón swjedźeń, kaž wšě prjedawše, woprawdźity „swójbny swjedźeń" za sobustawy a jich swójbnych.

Přispomnjene njech hišće je, zo so cyły zabawny dźěl hižo popołdnju jónu za sobustawy „Towarstwa knježnow" předstaješe, za čož zarjadowarjam a hrajerjam w mjenje tutoho towarstwa zasłużeny dźak wuprajamy. Nazajtra so předstajenjo swětłowych wobrazow za dźěći, dopołdnja za wulke, popołdnju za małe, wospjetowaše.

Z **Radworja.** W blizkej Adolfshěće so zańdźenu wutoru wječor hižo zasy palesche. Tola so tón raz poradźi, woheń z fabricynymi hasčerskimi pschiprawami zaleć. Tuž so jenož suschenja kaolina (porcelinoweje zemje) wotpali. Nastata schkoda něhdźe 2000 hr. wučinja.

Łomsk a **Khróst** buštej 1839 do jeneje politiskeje gmejny zjednoćenej, dokelž tehdy w Khrósće nichtó njebě, kotryž by čitać a pisać mohł (?). Nětko pak wobě wsy hižo dawno žadatej, zo byštej byłej dźělenej, ale přecy podarmo. Tu khwilu ma Łomsk w gmejnskej radźe wjetšinu. Zastupjerjo Khrósta tohodla wjacy do „hromady" njekhodźa prajicy, zo jich Łomsćenjo tola přehłosuja. Běchu so pak z peticiju na sejm wobroćili, zo by so jim skónčnje samostatnosć přicpiła. Wo tejle peticiji jednaše štwórtk tydźenja prěnja komora. Referent komornik z Boxberg peticiju wyšnosći k rozmyslenju poručeše. Minister z Hohenthal pak rěčeše přećiwo dźělenju. Čini to dźiwny zaćišć, wón měnješe, hdźež chcetaj so mandźelskaj po złotym kwasu dźělić. Tajny radźićel Steiger pak, kotryž wobě wsy na 45 lět znaje, rěčeše za dźělenjo, a tohorunja wyšši měšćanosta Keil.

W **Kamjencu** je so katholske towarstwo dźěłaćeri założiło. Pschedsyda je knjez farař Hicka.

Naschich lubych čitari w Kamjencu prosymy, zo bychu so prawje pilnje na towarschnym žiwjenju we wosadze wobdźělili, zo pak bychu so tež wo nowe sobustawy za towarstwo Cyrilla a Methodija starali, zo by tola tež w Kamjencu a wokolinje, kaž wschudźom druhdźe, tele nasche spomožne towarstwo so bóle a bóle rozschěrjało, a nic woteběrało.

Ze **Słońcy.** We wustawje za duchakhorych je influenca wudyrika, ke kotrejž je so hischće hłowjaca khorosć pschimdała. 257 wosobow, mjez nimi 60 zastojnikow a słužobnych, bě hač do kónca januara skhoriło. 134 pak je jich zasy wotkhorjeło. Wumrjeło je jich 7, mjez nimi tež Rabowa z Jawory. Tež k. farar Winger=Lubijski, kotryž tam za katholskich duschipastyrstwo wukonja, bu wot influency natyknjeny, zo njemóžesche zańdźeny tydźeń słužbu zastawać, Sobotu a njedźelu zastupowasche joho tohodla knjez Kielmann z Budyschina.

W **Seitendorfje** wobradźi Bóh luby Knjez čěsli Schustrej trójniki.

Z **Kulowa.** Wostudka influenca, kotraž lětsa po wschěm swěće zakhadźa, je tež w naschim městačku jara wjele ludźi natykła. — Z knjezom kapłanom Cedzichom, kotryž běsche sebi w hodownym tydźenju nohu złamał, so zasy porjedźa. Knjez farar Krause je mjez tym wschě duschipastyrske dźěło sam zastarać dyrbjał. Pschi joho wysokej starobje a pschi rozschěrjenej wosadze to ničo make njeje. Wschudźom słyschisch nutrne zdychowanjo, zo bychu tola wobstojnosće so bórzy zasy polěpschiłe, a zo by so wosebje serbskim dźěćom spowědna wučba tež zasy serbski podawała.

Z **Kulowa.** Do naschich schulow khodźi 423 dźěći. Z nich su 416 katholske a 7 lutherske; 362 je z města, 61 ze zaschulowanych wsow. Ličba dźěći stajnje rosće. Na stawnistwje bu 182 porodow zapisanych a jenož 94 zemrěcow; potajkim je so 88 ludźi wjacy narodźiło hač wumrěło. Telko pschibytka so za wjele lět njepomni.

— Kejžorowe narodniny buchu tež pola nas swjatočnje wopominane. Měšćanska rada a zastupjerstwo dźěchu zhromadnje ke mschi, tohorunja wojerske a veteranske towarstwo a wobora. Po swjatočnym Te Deum so towarstwa do swojich lokalow rozeńdźechu. Popołdnju běsche na pincy hosćina, pschi kotrejž k. měšćanosta Schlossarek kejžorej sławu wunjese. Wojerske towarstwo pak wotmě wječor patriotiski komers. Swjedźeńske posedźenjo z hosćinu wotmě tež towarstwo katholskich wučerjow z Kulowa a wokoliny. Swjedźeńsku rěč měješe tu knjez farar Krause.

Z **Koćiny.** Knjeza wučerja Schoenitza su k 1. haprylej na Kulowsku šulu powołali. Hdy bychmy tola za naše drobne dźěćatka dostali serbskoho wučerja!

We **Wochozach** je so loni 36 dźěćatkow narodźiło, a to jenož 9 holcow, hólcow pak 27, mjez tutymi tež raz trójniki, kotrež su strowe a čiłe wostałe.

W **Kamjenicy** je na Swěčk Mariju zbóžnje zemrěł farar Józef Müller. Hižo poslednje pok lěta běsche wjele khorowaty. Tydźenja pak bu wot Bożeje ručki jaty. Tola pak so hischće zasy tak porjedźi, zo móžesche pschi poknym wědomju nutrnje swjate sakramenty mrějacych dostać. Józef Müller narodźi so 23. meje 1843 w St. Vith w Rhynskej a bu 16. novembra 1866 w Kölnje na měschnika wuswjećeny. Běsche potom lěto z kapłanom w Kamjenicy, 3 lěta w Plawnje a wot lěta 1870 kapłan a katechet w Drježdźanach. 1891 dowěri so jomu Kamjeničanska fara. Z kak wulkej luboscu wosadni na nim wisachu, běsche najlěpje widźeć, hdyž 1906 swój 40lětny měschnisti jubilej swjećesche. Njeboh farar mějesche wutrobu poknu luboste k cyrkwi a k wosadnym. Hdźež jenož móžesche, tam ze swojim rjanym słowom a tež ze schćedriwej ruku tróschtowasche a pomhasche. Swjatočne ekseqwije wotměchu so srjedu dopołdnja. Pohrjeb wotmě so pschipołdnju w 12 hodźinach. Z Budyschina běsche knjes senior Skala na pschewodźenjo pschischło.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Kral Friedrich August wopyta wot 18.—22. februara Lipsk a dojědże sebi pschi tutej składnosći 22. februara tež do městačka Taucha.

— W Tšélanskej vili je na 8000 pschedmjetow ze zawostajenstwa kralowy Karoly wustajenych, kotrež su postajene jako dobyća w loteriji za wustaw braschniwych. Losy (75000) tejele loterije so po 2 hr. pschedawaju. Wustajeńcu je sebi kral wobhladał, kaž tež prync Jan Jurij z mandźelskej.

— Sejm. Schtwórtk wječor běsche präsidenta Mehnert zapósłancow 2. komory a ministrow do sejmownje k „wječeri" pscheprosył. Běsche to zasy raz trochu hinasche a zabawnische žiwjenjo hač wschědnje. — Pschidawk k bydlenskomu pjenjezej, kotryž je so statnym zastojnikam pschizwolił a hižo wupłaćił, wučinja hromadże 908151 hr.

— Ministerium kulta je so na japoschtołski vikariat wobroćiło, zo bychu katholscy fararjo (za evangelskich to wězo tež płaći) pschi wotpadach wot katholskeje cyrkwje tole wobkedźbowali: 1. Jeli wotpadnik fararjej jako joho wosadny znaty, njesmě so wot njoho žadać, zo by hakle swoju pschisłuschnosć ke katholskej cyrkwi ze žanym wuswědčenjom dopokazał. 2. Njeje wotpadnik fararjej wosobinscy znaty, potom smě so wot njoho žadać dopokaz, zo ke katholskej cyrkwi słuscha. K tomu dosaha cyrkwinske wuswědčenjo (tschćeńcy, firmowanja, pschijeća) abo tež swětne (pschizjewjacy lisćik [Meldeschein], wobydlerski lisćik, wobkrućenjo zapłaćenja cyrkwinoho dawka). 3. Pschijeco wotzamołkwjenja njesmě so wotwisne činić wot wuswědčenjow, kotrež maja so zwonka Sakskeje wu-

stajić. 4. Powołanjo na adresnik ma być dosahacy dopokaz, zo wotpadnik do fary słuſcha.

— W Drježdžanach je so towarſtwo za powětroństwo w Sakſkej założiło. Je ſebi też hižo z Augsburga powětroń póſłać dało, kotryž 1437 kubikmetrow wopſchija. 1. měrca ſo tutón z płunańnje w Reiku prěni raz do powětra puſchći.

— Za nowoho měſćanoſtu w Kamjenicach bu Sturm wuzwoleny. Kral pomjenowa joho też za ſobuſtawa prěnjeje komory.

— Měſćanſka rada w Lipſku je wobzamkła, zo móže kóždy ſwoje dawki ze ſchekami płaćić. Też Drježdžany chcedža tónle pſchikład ſćěhować. Schtóž ma potajkim běžne zličbowanjo na bancy, tón trjeba jenož ſchek wuſtajić, t. r. na cedulku ſumu napiſać, a ſchek do měſćanſkeje pokładnicy póſłać. Ta ſo potom ſama wo to poſtara, zo ſo tale ſuma na bancy jej pſchipiſa. Z tym ſo hara a dań zalutuje.

— Lipſk chce ſebi hiſchće jenu milinarnju twarić, a to za $16\frac{1}{2}$ miliona hr. Budže to najwjetſcha milinarnja Němſkeje.

— W Schneebergu začuchu wutoru rano zemjerženjo. Běſche tak ſylne, zo na cyrkwinej wěži ſwěcy haſnychu. Też we Vogtlandže a w namjeznych Čechach tele zemjerženjo pytnychu.

Němſka. Kejžorſtwowy ſejm. W komiſiji pſchija ſo zakoń, po kotrymž změja linijowe kódže město 25 lět jenož hiſchće 20 lět ſłužić. Też druhe žadanki za kóždníſtwo, z kotrymiž ſo nowe hobrſke wudawki ludej nakładuja, ſo pſchijachu. Jenož Polacy a čerwjeni běchu pſchećiwo tomu. Cokorowa komiſija wobzamkny pſchećiwo ſtatnomu ſekretarej Stenglej, zo ma ſo dawk z cokora wot 1. oktobra 1909 ze 14 hr. na 10 hr. wot 100 kg ponižić. — Hrabji Zeppelinej pſchizwoli ſejm za joho twjerdy powětroń a za joho nałożenu prócu 2150000 hr. Zeppelin ſo nadžija, zo budže ſwój nowy powětroń, kotryž za Němſku twari, tak wudoſpołnić móc, zo nic jenož 40 km, kaž nětčiſchi, ale 60 km za hodžinu poleći, a zo budže 100 hodžinow dołho w powětſje woſtać móc. — Pſchi wuradžowanju wo wojeriſkim etaće ſo žada: zo reſerwiſtojo njebychu na žnjach k wuwućowanju dyrbjeli (centrum), zo by kóždy wojak za lěto junu mohł darmo do domizny na wopyt dojěć (konſerv.), zo by wojeriſka ſłužba jenož 1 lěto traka (ſoc.), zo by ſo wojakam mzda powyſchiła (ſoc.) a zo by ſo wojeriſke khoſtace prawo pſcheměniło (ſoc), mjez tym zo komiſija reſoluciju poruča, po kotrejž by ſo też pola kawalerije 2lětna ſłužba zawjedła. Za poſledniſchu žadanku rěči woſebje Häuſler (centr.), ſtary bayerſki general. Jomu w mjenje bayerſkeje armeje general z Gelbſattel znapſchećiwi, zo by tajke pſchikrótčenjo njeſkutk był, wukonjany na wójſko: 3. lětnik ma podwyſchkam pomocny być pſchi wuježchowanju remontow, ma wobćežniſche patrouille wobſtarać a z 3. lětnika bjeru ſo też podwyſchkojo. Bebel pak je centrej džakowny a ſo nadžija, zo ſo wone też hiſchće raz za jenolětnu ſłužbu wupraji. — W komiſiji wozjewi miniſter Breitenbach, zo ſu ſo hižo prěnje kročele ſtake dla reviſije dawka z jězdnych kartkow. Tónle dawk je z pſchičinu, zo ſu dokhody z pruſkich železnicow wo 10 mil. wróćo ſchle, dokelž něik mnozy radſcho w nižſchej rjadowni jězdža. Miniſter pak też pſchilubi, zo ſo 4. rjadownja njepodroži. Schekowy zakoń bu w komiſiji njepſcheměnjeny pſchijaty, tohorunja zakoń wo ſchkitanju ptačkow.

— Sekretař ſtatnoho pokkada, ze Stengel, widži, zo je jomu njemóžne, financy kejžorſtwa polěpſchić, tohodla chce wotſtupić. Jako joho naſtupnika mjenuja Frankobrodſkoho měſchćanoſtu Adickeja. Rěka też, zo miniſter wójny, Einem, kotryž je khory, ſwoje zaſtojnſtwo złoži.

— Profeſor Ehrhardt w „Köln. Volksztg.“ zjawnje wobžaruje, zo je tak wótrje pſchećiwo bamžowej encyklicy piſał a wuznawa ſo jako ſwěrny a wěriwy ſyn katholſkeje cyrkwje. Też „Germania“ bije na ſwoju wutrobu a wobžaruje, zo je wony artikl wozjewiła.

— Profeſor dogmatiki na Mnichowſkej univerſiće, Schnitzer, je ſo podobnje kaž Ehrhardt pſchećiwo bamžowej encyklicy wuprajił, kaž też farař Würzberger. Poſledniſchi pak je ſo hižo zaſy nakazał. Schnitzer pak ma ſwoju hłowu. Hordoſć naduwa ludži a ſlepi.

— Wójwoda Altenburgſki, Ernſt, na ſmjerć khory leži. Wón je 16. ſeptembra 1826 rodženy a knježi wot lěta 1853.

Pruſka. Sejm. Knježeŕſtwo žada 45 mil. hr. za dalſche wotkrыćo kamjenjowuhlowych podkopkow w Dortmundſkim rewěrje. Centrum žada, zo by ſo ze ſamſnym wotpohladom też 25 mil. hr. za Schlezišku poſtajiło, a ſo tak wuhlowej nuzy ſkerje wotpomhało. Miniſter Delbrück njeje pſchećiwo tomu. Wěc pak ma ſo w komiſiji dowuradžić. — W komiſiji Panſkeje komory je ſtrona pſchećiwnikow ſurowoho „wuſwojowacoho zakonja pſchećiwo Polakam“ tak ſylna, zo njeje njemóžne, zo komora tule pſchedkohu začiſnje.

Francozſka. Loni je Francozſka 66 milionow hektolitrow wina plahowała a Alžeriſka $8\frac{1}{2}$ miliona hektolitrow. Pornjo lětej 1906 by to 13 milionow hektolitrow wjacy było.

Portugalſka. Mjez tymi, kotſiž buchu pſchi atentaće morjeni, je też wěſty Dapoſta. Toho bě něſchto mjeńſchinow do njeſkutka joho knjez, zkótnikař, na póſt po znamki póſłał. Z toho by potajkim wukhadžało, zo je cyle njewinowaty zatſělany. Pſchi atentaće buchu też 4 wojacy, někotſi policajojo a pſchihladowarjo ranjeni. Anarchiſtojo wobkrućeja, zo je atentat ſkutk republikanarjow. — Z Liſabona ſo piſche: Hdyž kralowa pſchi čołomaj muža a ſyna ſedžeſche, zaſtupi diktator Franko. Kralowa džeſche, z ruku na čele pokazujo: „To je Waſch ſkutk!“ Franko zblědny, zajakota někotre ſłowčka a wotſali ſo zaſy. Kralowej pak wuronichu ſo ſylzy. — Kral Manuel noſy ranjenu ruku hiſchće pſchiwjazanu. Wona pak pomału hoji.

Ruska. Pschez měsac dołho je so pschećiwo generalej Stössel proces wjedł dla pschepodaća twjerdźizny Port Arthura Japanam. Krasne wěcki so pschi tym wukopachu. Wschelacy swědkojo a wěcywustojni dopokazachu, zo Stössel na žadyn pad swoje winowatosće jako komandant Port Arthura zastał njeje, zo je nawopak wjele njeprawdy skućił a wosebje pschečasnje twjerdźiznu pschepodał. Też druzy wysocy wojacy njejsu so zadźerželi, kaž by to jich pschiskuschnosć była. Tohodla žadasche na kóncu procesa wobskorżeŕ, zo by general Stössel był k smjerći zasudźeny a zo by samsne khostanjo też trjechiło generalow Reissa a Focka. General Smirnow pak ma so na 10 lět do jastwa sadźić. Kaž rěka, njebudźa zakitarjo hinaschi wusud docpěć móc. Najskerje pak car generałow wot smjerće wobhnadźi.

— Ruska też swój powětroń twari, a to cyle z ruskoho materiala. W septembru dyrbi być hotowy.

Amerika. W New-Yorku wotmě so w katholskej cyrkwi swjatoho Patrika wosebne wěrowanjo: baronka Glandy Vanderbildec, kotraž ma 222 milionow hr. zamoženja, zawda ruku a wutrobu wuheŕskomu hrabji Szechenyjej. Nic jenož njewjesćinski hród bě z tysacami a tysacami kčejacymi orchidejemi wobwěncowany, też cyrkej bě z drohotnymi kwětkami wupyschena, kaž je to jenož tajkim bohačkam możno. Swjaty wótc bě młodymaj mandźelskimaj swoje požohnowanjo póskał. Na kwasnu hosćinu bě 350 hosći pschischło.

Ptači kwas.

(Skónčenjo.)

Žołty knadźik huntori so na sykorku a je so tak rozhorił, zo ju skónčnje, wbohu, runje mjez woči klesnje. Tola je sykorka woprawdźe tak wboha, abo je sebi tu plistu zasłużiła? Runjež bě so mały, žołty mužik trochu jara zabył, sym tola na joho stronje. Sykorka je paduch a rubježnik, přetož stajnje łaka na młode ptačatka, dosahnje-li žanoho, rozruba jomu ze swojej wótrej sekerku, kaž mjeno hižo praji, hłowu, zo by swoju kłósćiwosć z mhozami wbohoho spokojiła. Też tohodla pomham knadźej, dokelž sym přeswědčeny, zo je sykorku jenož w najwjetšej bolosći mjez woči dyrił, w bolosći, kiž ma nan, kotryž je hižo wjele swojich dźěći přez spomnjenoho rubježnika zhubił.

Što pak matej ročk a zyba hromadźe? Njemóžemy sebi wujasnić, kak mohł jedyn z njeju njekhmanik być, mamy tola wobeju tak rady krasnoho spěwa dla. Njestarajmy so tak jara wo tutu wadu, njeje dźěn tak zła! Wobaj stej jenak lubowanej a wobaj matej jenak wysoke stojišćo mjez ptačkami a tuž běše zaso jónu žarliwosć z přičinu jeje wady, kaž dźěn to pola nas we wšědnym žiwjenju też bywa. Ženje njejstej hromadźe dobrej; husto możeš widźeć, kak so mjez sobu šćuwatej, hdyž n. př. na samsnym polu zornješka zběratej. Šěrack hakle bě so rozhněwał! Hroznje rubaše ze swojim wótrym pyskom do šěreje pliški, swojoho njepřećela. Też wonej hidźitej so hižo dawno a to podobnych přičinow dla, kaž tamnej. Husto wuhladaš jeju we wadźe, jenož někajkeje muški dla. Wosebje pak bě so srokopjelej tu na kwasu jónu poradźiło. Tón króć możeše so wuswarjeć. Z nim wšak so z cyła derje njewobkhadźuje, wadźi so z kóždym. Ćichi Michał pak běše při cyłej wadźe wusnył. Wón wšak so wohlada do wadow druhich, kiž joho ničo njestaraja. Njewidźiš joho też ženje we wobkhadźe ze swojimi towaršemi, ale přeco sedźi sam na swojim štomje — je lěni. Jenož hdyž je hłódny, móže joho wótry pysk ptačkam k njezbožu być; tohodla běchu też wšitcy wjesoli, zo bě wusnył a jedyn napominaše druhoho, zo njeby joho wubudźił.

Łysačk bě so do drózny dał, zo je jomu wšelake wudma nadawała. Zawěsće je druhdy hroznje připosłuchać, kak so tutej dwaj wadźitej, hdyž drózna z wysokoho duba při haće na łysačka woła, tutón pak na haće płowajo na nju; žadyn njecha prěni přestać. Tola drózna jomu z wjetša tak nadawa, zo wón skónčnje z hrózbu mjelči. A tohodla bě so też do njeje dał, haj samo wobskorżił ju bě a hnydom na kwasu dyrbješe so jednać. Tola běše wšak so jara njesprawny sudnik wuzwolił, kiž wěc hišće pohórši. Dokelž je přeco tak samostatna a dokelž so wo nikoho njestara, měnjachu, zo budźe kokula najsprawnišo sudźić; njeběše tola ze žanym z njeju spřećelena. A tu běchu derje trjechili! Kokula je sama njekhmany muž, kiž druhich rad jeba. Je znate, zo swoje dźěći sama njekubłuje, ale zo swoje jejka druhim małym ptačkam do hnězda kładźe, kiž je wulahnu a młode potom picuja. Njech ma přičinu, kajkuž chce, sprawny tutón čiń njeje. Hdyž njecha abo njemóže swoje dźěći sama woćahnyć, nima je tola druhim na šiju powšeć, kiž so potom wbohe wo črjódu dźěći staraja, njewědźicy, zo maja cuze. Njedźiwamy so potajkim, zo je, dokelž sama čiste swědomjo nima, njesprawnje sudźiła. Wšitcy běchu z wusudom tak njespokojni, zo by ke krwawnym wadam dóšło, njebychu-li tam někotři byli, kiž měr lubuja.

Kanja, kiž je přecy tak znjesliwa, bě hižo dołho dosć přihladowała tutej hroznej wadźe; skónčnje njemóžeše so wjacy zdźeržeć. Z pomocu hercow, kiž so też bojachu, zo budźa na posledku dyrbjeć sami rejwać, pohnu sołobika, zo by tak prawje krasnje zaspěwał. A woprawdźe, joho spěw překłapi hnydom wšitkich tych zazłobjenych tak, zo dyrbjachu so wšeje wady wostajić a na njoho posłuchać. Sołobikej dyrbjachu so dźakować, zo je ze swojim Boha khwalacym hłosom ducha njepřećelnosće z kwasa zahnał, a zo so ptači kwas w najrjeńšej přezjenosći skónči. Sołobikej sława!

J. P.

Cyrkwinske powěsće.

Khrósćicy. Křćeni: Jurij, Michała Wóskoho z Lejna, s. — Marija, Hańže Mawčoweje z Hory, dź. — Johana Hańža, Pětra Pana, listynošerja z Kukowa, dź. — Michał Pawoł, Jurija Šustera, kněžkarja z Worklec, s. — Madlena, Jana Hančika, kněžkarja z Jawory, dź. — Jurij, Bjedricha Gusty Memmerta, dźěłaćerja z Jaseńcy, s. — Jurij Aloysius, Jakuba Kmječa, žiwnosćerja z Khrósćic, s. — Hańža Martha, Mikławša Kronsa, kněžkarja z Hory, dź. — Jakub Józef, Michała Šrama, žiwnosćerja z Khrósćic, s. — Marija Madlena Herta, Jakuba Wawrika, kublerja z Nuknicy, dź. — Hańža, Jurija Lisnarja, žiwnosćerja z Wětenčy, dź. — Józef, Michała Šołty, kněžkarja ze Swinařnje, s.

Wěrowani: Mikławš Hermann, pjekař z Njebjelčic, z Hanu Pětrancec z Miłoćic. — Jakub Biesolt, šewc ze Sernjan, z Mariju Šěrakec z Wudworja.

Zemrěli: 1. jan.: Jan Jurij, Jana Jurija Hěblaka, kněžkarja w Starej Cyhelnicy, s., 1 l. 7 m. 10 dn. — 2. jan.: Michał Symank, kněžkař z Wudworja, 78 l. 4 m. 4 dn. — 4. jan.: Hańža, † Pětra Frencla, kněžkarja z Khrósćic, mandź., 76 l. 4 m. 6 dn. — Michał Čornak, žiwnosćeŕ z Hórkow, 62 l. 8 m. 26 dn. — Kata, † Jana Lipiča, kublerja w Ćěškecach, mandź., 87 l. 5 m. 10 dn. (khow. w Baćonju). — 7. jan.: Jurij, Jurija Robla, kublerja w Čornecach, s., 2 dn. (khow. w Baćonju). — 8. jan.: Marija Nowakec, † Jakuba Nowaka, kněžkarja z Wučkec, dź., 74 l. 3 m. 22 dn. (zemr. w Kukowje). — 10. jan.: Jan Dinař, žiwnosćeŕ

z Jaseńcy, 73 l. 9 m. 10 dn. — 16. jan.: Hana, Jurija Knopa, dźěłaćerja z Jaseńcy, dź., 1 l. 1 m. 18 dn. — 24. jan.: Jakub Ćemjera, † Michała Ćemjery z Ralbic, s., 56 l. 6 m. 20 dn. (zemr. w Nowej Wjescy, khow. w Ralbicach). — 27. jan.: Marija, Jakuba Pjecha, kublerja ze Smječkec, mandź., 67 l. 11 m. 19 dn.

Ralbicy. Zemrěła: 30. jan.: Marija, Pětra Bura, kněžkarja w Šunowje, mandź., 57 l. 7 m. 22 dn.

Drobnostki.

* Cyganga: „Bjeŕće so na kedźbu před mužom z módrymaj wóčkomaj.“ — Žona: „Tón njeje strašny. To dźěn je mój muž. Módre woči je wčora wječor wote mnje dostał.“

* Handrij: „Wy dźěn sće mi strowy zub wućahnył.“ Truhaŕ: „Budźće wjesoły, zo je won, prjedy hač was bolić poča.“

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumětske zuby, plomby wšěch družin, Porjedźenja jara tunjo. Křiwe zuby so zrunaja. Zuby so wućahnu. Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

20] w **Kamjencu,**

Pfortenska droha 7 I.

Kóždy štwórtk dostawam čerstwe

łupače, kabliau, šole, čerwjenojazyčki, zelene jerje.

Dale poručam:

pječene jerje, delikatesowe jerje, Bismarkowe jerje, skulane mopsy w tyskach, Ruske sardiny, **wolijowe sardiny** atd.

Gustav Küttner nasl.

Richard Weigel.

Najtuńše kupowanske žórło za zasypředawari a za wulkokonsumentow. [40

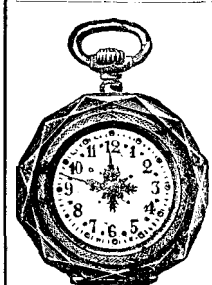
Wićne płaćizny:

	w **Budyšinje** 1. febr. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w **Kamjencu** 6. febr. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	51	18	2	17	42	17	85
Rožka . . . kórc po 160 punt.	15	76	16	24	15	68	16	—
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	16	13	44	11	98	12	32
Pšeńca, žołta . .	10	30	10	60	10	25	10	50
Rožka	9	85	10	15	9	80	10	—
Ječmjeń	9	40	9	60	8	50	8	80
Wows, kórc abo	8	50	8	70	7	75	8	—
Hroch	10	—	13	—	—	—	12	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	50	2	75	—	—	3	—
Pšeńčna muka	12	75	20	50				
Ržana muka	12	75	16	50				
Syno	3	40	3	80	3	50	4	—
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	84	5	—	—	—	5	—
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	3	90	—	—	4	—
Prosata 840 (w Kamjencu 175) jene	9	—	18	—	8	—	17	—
Butra 1 kg	2	30	2	40	2	30	2	60
Jeja, mandl	1	20	1	35				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 7,—, Pšeńčny gris 7,25, Ržany gris 8,—.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 3. febr. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnaŕ	wot	28—46 hr.,	rězna waha	62—84 hr.
2. Byki,	„ „	„	„	31—44 „		61—75 „
3. Kruwy a jałojcy,	„ „	„	„	26—40 „		52—73 „
4. Ćelata,	„ „	„	„	40—50 „		68—80 „
5. Swinje,	„ „	„	„	40—49 „		54—63 „

Wulki skład

časnikow, rjećazkow, złotych a optiskich wěcow.

Prěni specialny wustaw za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikaŕ

Budyšin

Serbska droha, rózk žitn. hasy.

Założene 1857. [7

Bože martry, krjepjeńcki, statuy, jandźelki, swěčniki

poruča při wulkim wubjerku nanajtuńšo

Max Mütze

Budyšin. — Bohata droha 11.

1] Wosebity wustaw za zaramowanjo swjećatkow.

Cyrkwinske molowanjo.

3]

Wosebitosć:

Stare wašnjo molowanja.

Wuwjedźenjo w kóždym stilu a wašnju.

Swědomite rysowanjo a zestajenjo barbow.

Polichromowanjo a pozłoćenjo wołtarjow, klětkow, stacionow, figurow.

Hendrich Hinrichs.

Lipsk, Weststrasse 29.

Wobličenja a skicy darmo.

Z prima-referencami mózu służić.

Liebsch, [11

sudniski aktuar zw. służby

34 na Sukelnskej hasy 34

pisaŕnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.

Rěči serbski.

Telefon čisło 177.

Přesadźowanjo ležomnosćow.

Z mojeho nakłada atd. so na farje w Budyšinje předawaja:

I. Nabožne knihi.

1. Duchowna Różownja swj. Marije. 1872. 517 stron. Płać.: 1,50 hr. hač do 4,50 hr.
2. Smjertnička. 1873. 120 stron. Płać.: 25 pj. a 40 pj.
3. Hwězda, modlitna knižka. 1880. 104 stron. Płać.: 25 pj., 60 pj. a 90 pj.
4. Khwalće Knjezowe mjeno. 1882. 503 stron. Płać.: 1 hr., 2,50 hr. a 3,40 hr.
5. Róčna Swjatnica kath. křesćana. 1883. 1260 stron. Płać.: 2,50 3,50 a 5,00 hr.
6. Wěnašk Jězus-dźěćatkej. 1886. 40 stron. Płać.: 30 pj.
7. Žiwjenja Swjatych. 1864—1904. 1092 stron. Płać.: 5 hr. a 6,50 hr.

II. Powučne, zabawne spisy:

8. Serbske rukopisne drobnostki. 1869. 26 stron. Płać.: 25 pj.
9. Surowstwa napřećo Piusej VI. a VII. 1870. 28 stron. Płać.: 15 pj.
10. Pismowstwo kath. Serbow. I. 1869. 104 stron. Płać.: 1,20 hr.
11. „ „ „ II. 1874. 52 stron. Płać.: 50 pj.
12. Dwójnikaj. Powědančko. 1872. 31 stron. Płać.: 25 pj.
13. Othilia, slepa holčka. 1873. 44 stron. Płać.: 30 pj.
14. Marija wumožena khora. 1874. 25 stron. Płać.: 20 pj.
15. Při maćeŕnym rowje. 1874. 31 str. Płać.: 25 pj. 16. Wodźan. 1896. 36 str. Płać.: 50 pj.
17. Złote hrody. 1897. 54 str. Płać.: 60 pj. 18. Boži narod. 1901. 39 str. Płać.: 50 pj.
19. Dźesać lět za serbskim blidom w Lipsku. 1903. 20 stron. Płać.: 25 pj.
20. Pěseń wo zwonu. 1905. 46 stron. Płać.: 60 pj.

12] **Handrij Dučman-Wólšinski.**

Magnetopath H. Thomas

Sukelnska droha 1a. **Budyšin.** pódla Mohroweje předawaŕnje wobuća.

Wustaw za naturske hojenjo.

Hojace srědki: **vitalna elektrika, woda, gymnastika, podźělna masaža, podźělne parjenja, homöopatija.**

K rěčam wšědnje wot 9 hač do 1 hodź.

Wuspěchi pola wšěch **khorosćow čuwow** (nervow); při sylnym hłowubolenju, při nervosnych haćenjach dźěławosće wutroby a žołdka, při haćenjach požića, při khorosćach **jatrow, jěrchenjow** a **črjewow**; při widlišćach, jendźelskej khorosći, ischias, wići, hysteriji, při sprostnjenjach, zahorjenjach, haćenjach krewje, lišawach, lemjenjach atd.

Dołholětne nazhonjenja. ——— Připóznaća a dźakprajenja po stach.

41] **Khori so też doma wopytuja.**

Naše na čistosć słodu swědomiće wupruhowane - - - -

kofeje

w płaćiznach po 90 a 100 pj. punt, parlowy kofej po 100 a 120 pj. punt, předewšim pak měšany kofej po 120 pj. punt z tutym wšitkim, kotřiž rad šalku dobroho kofeja wupija, należnje poručamoj. [6

Ginzel a Ritscher,

Budyšin, wulka bratŕka hasa 6.

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.

Dalokoreč̌ak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

češke brunc wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowaŕnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Swob. zjednoćeństwo kath. wučerjow s. Łuž.
změje swoju prěnju lětušu zhromadźiznu **srjedu 12. februara** popołd. 1/4 hodźin w **Radworju** pola Domanic. 1. Přednošk: „Wo słowakskej šuli“. 2. Zdźělenja. 3. Załožne čitanjo a ličenjo. 4. Přečo dźěći tak ćežko serbski wuknu? a kak tomu wotpomhamy? 5. Namjety. [36

Katholska Bjesada w Ralbicach
změje **jutře njedźelu 9. febr.** po nyšporje 3/4 hodź. swoju **měsačnu zhromadźiznu.** Zajimawe přednoški su přilubjene. Wo bohaty wopyt prosy [37] **předsydstwo.**

Do Ralbic!
Njedźelu 9. febr. porjedźa so tudy w **herbskej grychće** wubjerne čerstwe - **„kózłopiwo“.** Popołdnju budźe so hrać (Spielball) a wječor su reje. Wo bohaty wopyt prosy
39] **Jurij Wałda.**

Sušene a marněrwane
29] **ryby,**
Brunšwigske
warjeninowe konserwy,
Rbynski sadowy kompot
kupujeće derje a tunjo pola
August Führmann jr.
Kamjenc, Anger 16.
Dalokorečak 225.

Kajserowe panorama
rózk Hošic a Seminarskeje drohi.
Tutón tydźeń:
Rujana a Bornholm.
Podwólnje přeprošuje
8] Lejna Petzoldowa.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Sechec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prózstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj też serbski. [9

19]
Handrij Nowak
meblowa twornja
Moltkowa droha 9. *Budyšin.*

Lubijska banka.
Lubij w Sa. Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Pjenjezy danimy tu khwilu [2
při kóždodnjowskim wupowědźenju z 3 1/2 %
„ měsačnym „ „ 4 %
„ štwórć- a połlětnym „ „ 4 1/2 %
} na lěto.

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

„Zapłać Bóh“

za wšě dopokazy křesćanskeje lubosće a miłosće při dołhej, ćežkej khorosći a při pohrjebje našeje lubeje maćerje **Marije Burowejc** ze Šunowa.

W Šunowje, 2. februara 1908.

38] **Zrudni zawostajeni.**

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so ścelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 7. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Šewčik. | 15. februara 1908.

Katholska strona w Čechach

je so před wólbami do sejma z powołanjom na wšón katholski češki lud wobroćiła. Z tohole powołanja hłowny wobsah swojim čitarjam dźensa podawamy:

„Stojimy na stojnišću njepowróćomnych statnych prawow a swobodow zemjow swjatowjacsławskeje krony z cyła a češkoho kralestwa wosebiće. W ramach wulkoho Habsburgskoho stata njepřestanjemy najraznišo hajić samozakoństwo češkoho kralestwa. Tohodla budźemy žadać rozmnoženjo a rozšěrjenjo samozarjadnistwa zemskoho, wokrjesnoho a wosadnoho a zautonomisowanjo politiskoho knježenja. Wšo móžnje chcemy so starać wo rozšěrjenjo wosobinskich prawow a politiskich swobodow wobydleri, wo porjedźenjo nětčišoho wólbnoho prawa, kotrež ma so hač do najšěršich worštow ludu rozšěrić. Žadamy rozsudnje rune prawo a samsnu ważnosć za wšě narody. K najdróžšomu herbstwu luda ličimy swoju swjatowjacsławsku, katholsku wěru. Nihdy na nihdy njepřipušćimy, zo bychu so hdźe jeje prawa a swobody přikrótčiłe, zo bychu so jeje zarjadowanja někak haćiłe. Njebudźemy ćerpjeć, zo by našej wěrje a našej cyrkwi što křiwdźił, zo by ju što ponižował, hanił a wotstorkował. Lubosć k wótčinje, narodej a wěrje dyrbi přede wšěm w šuli so zašćěpować. Tohodla budźa naši pósłancy žadać, zo bychu wučerjo zakońske winowatosće swědomiće dopjelnjeli. Mamy dale za swoju winowatosć, skutkownje so starać za narodohospodarske pozběhowanjo našoho ludu a wo wobkrućenjo joho derjeměća. Na wšě móžne wašnjo chcemy so starać za rólnistwo a podpjerać wšě ratarske należnosće. Dźěłaćerstwo ma dostać samsne towaršne a hospodarske prawo, kaž druhe stawy. Katholska strona chce tež so starać wo polěpšenjo krajnych financow a chce z druhimi češkimi stronami we wšěch ważnych, wótčinu nastupacych prašenjach zhromadnje postupować. Jenož to budźe pytać a činić, štož češki lud jednoća a posylnja, toho pak so stajnje wostajić, štož lud drjebi a šćěpi.“

Přejemy katholskej stronje dobyćo we wólbnej bitwje a mócny rozkćěw!

Něšto z Ameriki.

Južny Washington, hdźež loni w lěće přebywach, běše něhdy wulki jězor. Nětko je cyła krajina, „Walla-Walla County“ mjenowana, porosćena ze „sage brush“, rostlinu, na wrjós podobnej, kotrejež małe keřčki su w lěće rjane zelene a w zymje suche kaž drjewo. Tu a tam su keřčki sylniše a maja zdonk kaž ruka tołsty, tola z wjetša „sage brush“ njeje wyši, hač w Serbach doma wrjós w lěsach. Ale tu njeje žadyn lěs, ani štoma njewidźiš, wšudźom jenož samón „sage brush“. Wšón kraj zda so ći być šěroka pusćina. Wětr zakhadźa tu hórje hač na šěrym morju; zemja je samón pěsk. Tón často dosć wětrec hólcy roznjemdrjene hrabnu a jón dźiwje mjetaju, zo w powětře lěta husty kaž sněh a do woči će šwika, zo dyrbiš dźěłać přestać. Hdźež pak su so žane koruzki do zemje zapušćiłe, zo wětr k pěskej njemóže, tam maš dobru płódnu rolu, runje tak dobru kaž w Kaliforniskej. Wšitko móžeš na njej plahować, a wšo tu tak ruče rosće, zo dawa dwoje žně. Dokoła wokoło wobdawa cyłu krajinu mócny hórski khribjet. Indianojo dźě wobkrućeja, kaž spomnich, zo je tale cyła krajina prjedy něhdy wulki jězor była. Tohodla je pěskowa zemja tak nimo měry płódna. Na jenej stronje je hórski khribjet přełamany. Rěka Columbia River tam přez

njón běži. W starym času su so pječa tam wody jězora přełamałe, horka wostajiwši naturski móst, kotryž pak je po času so zesypał. Jenož wopomnjeńka na tónle móst je wostała, tak mjenowanej „dwě sotře“. Dwaj wysokaj stołaj staj kaž z hórskich skałow wurostłoj a dwě figurje, tohorunja skalnatej, na nimaj sedźitej. Hort luda je jimaj narjekł „Dwě sotře“. Mnohosć zastarskich wěcow, kotrež na brjohomaj rěki so namakaju, swědči za to, zo su tu na brjohach jězora sydlili w dawnych časach Indianojo.

Dokelž je zemja bjez wody njepłódna a dokelž so tu lědy w zymje kusk deščika dźe, powodźuje so kraj z kanalisaciju tak, zo je, kaž hižo prajach, potom póda najpłódniša. Tysacy akrow zemje leža tu njedótknjene a čakaja na wobdźěłanjo. Pěsk a wětřik tu wězo człowjekej druhdy k lubu činitej a tež tu a tam něšto škody, hewak pak tu skoržić nichtó njemóže. Zemja spróchnomu wobdźěłarjej wobradźa zažne a bohate płody. Běrny zezrawja tu dwójcy, łuku móžeš posyć štyrikróć a t. d. Wšo tu jara khětře rosće. Hakle 1905 nazymu, 1. sept., je so ze zasydlenjom a wobdźěłanjom tejele krajiny počało, ale hižo je so jeje napohlad wjele přeměnił. Tamne lěto w lěče nihdźe ani štomika a ani pólka, a loni hižo běchu štomy nasadźane po tysacach, a druhe a třeće žně su z płódnych zahonow dom khowali. H. Słodeńk.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z **Budyšchina.** Po pschikładze druhich diecezow je tež nasch wjeledostojny knjez biskop so rozsudźił, za sakske duchownstwo wosebite hamtske nowiny wudawać. Prěnje čisło tychle „hamtskich wozjewjenjow“ je hižo wuschło a wopschija list, z kotrymž so „w Kölnje zhromadźeni biskopja“ na swojich duchownych wobroćeja, zo bychu po zasadach bamžoweje encykliki kruće stali pschećiwo wschěm błudnym nowotarstwam jako swěrni pastyrjo duschow.

Budyšska Jednota wotmě njedźelu swoju hłownu za minjene lěto płaćacu zhromadźiznu. Wopyt bě bohaty, hačrunjež pak by hišće mohł lěpši być, hdyž je so tuta zhromadźizna wjacy króć w towarstwje wozjewjała. Postajeny porjad hłowneje zhromadźizny, podate přehlady a nowowólby wupjelnichu połnje cyły wječor. Přehlad wo powšitkownym skutkowanju towarstwa bě naš zapisowař k. Hejduška jara wustojnje z protokolow zestajał. Z toho widźachmy, zo Jednota tež loni njeje lěnjoho pasła, ale stajnje dźěłała. Pokładnik knjez tach. wučeř Wjerab přednjese nam jara dokładny přehlad nastupajo dokhodow a wudawkow a rozjasni nam naše pjenježne wobstojnosće, kotrež nas k lutowanju napominaja. Naš njewustawacy spěwarski wjednik, k. cyrkw. a tach. wučeř Rječka, pak poda hač do maličkosćow dokładny přehlad wo dźěle a wobdźělenju našich spěwarjow a spěwarkow, kóždy a kóžda zhoni samo, kelko króć je w běhu lěta spěwarsku hodźinu na wutorach wopytał. Je woprawdźe k wobdźiwanju, zo často při tak liwkim wopyće spěw. hodźin jich nawjedowař lóšta a lubosće k wěcy njezhubja. Njech tola njeje podarmo joho razne přeprošenjo na wšitkich, kotrymž je Bóh dar spěwa spožčił, zo bychu so tola tež hólcy a muže kaž holcy a žony na tychle spěwarskich hodźinach wobdźěleli a tónle wopor za Jednotu přinjesli, hdyž so tola hewak tak mnohe wječory štó wě hdźe a kak zaćepu. Spěwarske hodźiny započnu so zasy 25. februara wječor ½9 hodźin w towaršni, hdźež dźěn běchu tež dotal. Předsyda podźakowa so wšitkim tymle knjezam najwutrobnišo w mjenje towarstwa, zo su swoje zastojnstwa z tajkej prócu wukonjeli a tak njesebičnje dźěłali a wopory přinjesli. Potom sćěhowachu wólby. Předsydstwo bu dotalne z nowa wolene a to knježa: Žur, Šewčik, Wjerab a Hejduška. Za wubjerkownikow pak buchu woleni (tuči maja so kóžde lěto druzy wolić): Cyž, Šuster a Koprij. Pokładnikowy dotalny pomocnik nochcyše wjacy wólbu přijeć, tuž ma so nětko druhi pomjenować. Tak bě so nam čas jara khětře pominył z dźěłom a ze spěwami. — Přistupiłe je abo přiwzatych bu w zańdźenym lěče 15 nowych sobustawow, njech so ličba w nowym lěče podwoji. W přerězku běchu jenotliwe zhromadźizny wot 73 wosobow wopytane; tež tu móže so ličba wo mnoho powjetšić. W 10 hodźinach bu zhromadźizna skónčena. Njech tež Jednota w nowym lěče dale kčeje a přibjera!

Z **Budyšchina.** „Bautzener Tageblatt“ we schtwórtkownym čisle jara kruće bamža Pia X. pschima dla joho wustupowanja pschećiwo modernismej, wumjetujo jomu, zo ma jenož na lombardsku nižinu wobmjezowany horizont atd. A tola tež mnozy katholscy Serbja tele nowiny z čitanjom podpjeraju. Kak so to znjese ze swědomjom a z luboscu k cyrkwi?

— Za tydźeń wuhotuje towarstwo katholskich rjemjeslnikow w swojej towarschni póstniski swjedźeń. W džiwadle so pokaže, z kajkimi pryzlemi a tryskami nad Rhynom póstnicy swjeća. Hosćo su lubje witani. (Hladaj nawěschtk.)

— Wot 1. oktobra 1908 ma 4. rjadownja na železnicach w Sakskej tež na njedźelach a swjatych dnjach jězdźić. Tež wo zasyzawjedźenju wróćnych kartkow a wo wotstronjenju dawka z kartkow so jedna.

— Sprostnjenjo tyła je sebi nětko też w nowych kasarmach wopor žadało. Tśjo nětko na tule khorosćź w lazareće leža. Lazaret je tukhwilu połny khorych, dokelž też influenca mjez wojakami zakhadźa a dokelž so wschitcy trochu podhladni w lazareće a pschitwarjenych barakach wobkedźbuja.

Z Małoho Wjelkowa. Nascha nalutowarnja wotmě njedźelu swoju khownu zhromadźiznu. Dokhodow a wudawkow běsche loni po 143493 hr. 85 pj., čistoho dobytka 1014 hr. 35 pj. Sobustawow bě 5 woteschko a 11 nowych pschistupiło, tak zo jich ličba na 89 postupi.

Z **Radworja.** Nascha „Meja“ wotmě 9. febr. swoju 13. porjadnu khownu zhromadźiznu. We lońschim lěće mějachmy pschez tysac hriwnow wudawkow. Najebać toho ma „Meja“ pak hischće na 200 hr. na Radworšej nalutowarni. Ale nowu khorhoj njebudźemy hischće drje lětsa swjećić. To bě na zhromadźiznje słyscheć. Wosebje so pasiwne sobustawy zapjeraju. Wotměte wólby zjewjuja, zo wubjerk wostanje samón, hač do Handrija Schołty z Lutowca, kotryž na městno Jurija Hančki zastupi, dokelž nam tutón nětko počina wustawać. „Meja“ je też swojoho čestnoho pschedsydu, knjeza cyrkw. wučerja Schołtu psched krótkim zhubiła — dokelž je po Božej woli nam woteschoł do kraja wěčnoho spěwanja — da-li Bóh. R. i. p.

Z Radworja. „Swob. zjedn. kath. wučerjow serbsk. Łužicy“ měješe swoju 1. lětušu zhromadźiznu 12. febr. w Radworju pola Delanec. Přitomnych běše 12 sobustawow a hosćej. W dlějšej narěči předsyda na našoho zemrětoho sobustawa, njeboh knjeza cyrkw. wučerja Šołtu, spominaše. Přitomni potom postanywši so z ćicha pomodlichu. Porjadny přednošk měješe knjez kapłan Andricki, kotryž běše z dalokich kónčin přikhwatał, ale posłucharjow z bližšeje wosady tu bohužel njebě. Rěčnik wopisowaše nam čerpjenja a bědźenja wbohich Słowakow we Wuherskej pod Madjarami, złožujo so wosebje też na wobstojenja w šuli — přirunjowaše naše serbske bědy z tamnymi a prošeše přitomnych, wobkhować swoje sympatije zacpětomu „Slovenskomu“ narodej. Po přednošku běše živa rozmołwa, dopokaz to, zo rěčnik na prawu trunu sahnywši, je też přitomnych zahorił. Knjez Hajna, jako administrator „Łužicy, namołwješe, serbske pismowstwo podpjerać z tym, zo kóždy sobustaw je też płaćacy woteběrar „Łužicy“. Potom pokazowaše k. Nawka, kak dźěći lohko čitać a ličić nawučiš, a wotmołwi na prašenjo, čohodla naše dźěći tak ćežko serbski wuknu, z tym, zo dopokazowaše, kak su naše šulske serbske knihi často mało po serbskej syntaksy złożene. Knjez cyrkw. wučer Šewčik poda zličbowanjo z l. 1907 — mamy na 80 hr. zamoženja. Pokazowaše pyšnu knihu „schematismus“. Powědaše wo swojim wuspěcha połnym wopyće (z knjezom kollegu Braunerom) pola tajn. radź. Dr. Kühna w Drježdźanach dla noweje fible. K swjatkam drje změja ju naše dźěći. Jako je wašnjo, w „zjednoćeństwje“, budźe też za wotemrětoho sobustawa, k. cyrkw. wučerja Šołtu, spěwane rekwiem. Přinošk na přitomne lěto ma zaso 2 hr. wučinjeć. Po namjeće předsydy chcemy w našich šulach město „Kinderfreund“ zaso „Muttersprache“ zawjesć. Wučer a organist Rachel je ze „Zjednoćeństwa“ wustupił, štož so z wobžarowanjom k wědźenju wza. Skhadźowanka traješe na $3^1/_2$ hodźiny. Přichodna budźe w juniju w Bačonju. Zapisowar.

Z **Hórkow.** (Zapozdźene.) W novembru zańdźenoho lěta swjećeschtaj swój złoty kwas pschi spokojacej strowosći wumjenkarskaj mandźelskaj Pětr Młynk a Madlena rodźena Zwónkec (Lehmanec) z Khróšćic. Pschi tajkich wurjadnych swjedźenjach stawa so też druhdy, zo so jubilarskaj mandźelskaj też wot samoho krala počešćitaj. Tohodla bě nasch sejmski zapósłanc, knjez Kokla z Khróšćic, z ministrom wysokoho kralowskoho dwora wo spomnjenej należnosći poręčał, a tónsamy bě wěc joho Majestosći pschepodał. Zdasche so hižo, zo je wscho zabyte. Tola zańdźeny tydźeń so jubilarnymaj mandźelskimaj wot krala Friedricha Augusta 50 hriwnow jako jubilejski dar z pismom pschipósła. Z džakom a z nutrnej prósstwu k Bohu za derjemćo wysokoho kralowskoho domu wonaj hnutaj tónle dar pschijeschtaj.

Z **Ralbic.** Nasche burske towarstwo wotmě njedźelu 2. februara t. l. swoju derjewopytanu 20. khownu zhromadźiznu. Knjez Wićaz-Rózenćanski, powitawschi pschitomnych, wobžaruje, zo so młode sobustawy tak mało na zhromadźiznach wobdźěluja. Pscheje towarstwu zróst a kćew do 20. lěta, a z prósstwu, zo by njebjeski hospodař też dale nasche rólnistwo žohnował a schkitał, skónči swoju narěč.

Zličbowanjo pokładnika, k. cyrkwinoho wučerja Schewčika, pokaza w lěće 1907 15201,69 hr. dokhodow a 14492,47 hr. wudawkow, potajkim 709,22 hriwnow zbytka. Sobustawaj Handrik-Schunowski a Brojer-Ralbičanski mataj zličbowanjo pschehladać.

Do pschedsydstwa a wubjerka buchu na dalsche 3 lěta z nowa ći sami zasy wuzwoleni, jenož za Rózant bu kubleŕ Jakub Cornak jako dowěrnik nowy pomjenowany.

Symjenja a hnoje njech sebi sobustawy hač **do 16. t. m.** pola wubjerkownika skazaja.

Zakoń we wubjeranju błykow zda so sobustawam być stronisći a njesprawny, dokelž so z nim małym ludźom wulka ćeža nakładuje, kotrejež móže so bur zminyć. Tohodla dyrbi so khowne towarstwo prosyć, zo by napschećo zakonjej zakročiło. Nadźijamy so, zo też druhe towarstwa namjet podpjeraja. — (Ćeža njebudźe tak wulka, kaž wužitk. Red.)

— W zhromadźiznje katholskeje Bjesady wopisowaše minjenu njedźelu knjez wučeŕ Hajna strašne zemjerženjo w krajinje Buchara w Asijskej a z tym zwisowace zapuščenjo města Karatek a zničenjo joho wobydlerjow. Dale rěčeše knjez wučeŕ Rachel wo socialnym prašenju a rozestaja program socialnych demokratow. Rěčnik měni, zo je jenička prawa wotmołwa na socialne prašenjo słowo Jězusowe: „Dajće kejžorej, štož je kejžorowe, a Bohu, štož je Bože!“ Knjez předsyda spomina, kak bohužel duch njespokojnosće tež mjez serbskim katholskim ludom počina křidła rozšěrjeć. Zapisowaŕ je wustajeńcu w kralowskim hrodźe „Strehlen“ wopytał a spomni na złotu wutrobu zemrěteje kraloweje Karoly za běd-nych a hubjenych. Skónčnje poda hišće knjez Hajna zwučeny politiski přehlad. — Přichodna zhromadźizna budźe 1. měrca.

— Kaž słyschimy, so knjez faraŕ Bjedrich khorošće dla k 1. haprylej nascheje fary wzda. Patronat, klóschtr swj. Marijineje Hwězdy, je tohodla nasche farske město wupisał. („K. T.“)

Ze **Smječkec.** Pjatk 7. februara přewodźachmy na Khróšćanske polo Bože powšitkownje znatoho a česćowanoho knjeza Bryla (Krala), kotryž bě wysoku starobu 81½ lěta docpěł.

Hospodarjam. Žitne płaćizny padaja. A skoro so zda, zo hižo wjacy wysoko njepostupja. Do časa su na schpatne žně w dalokich krajach skoržili. W Indiskej a Awstralskej su hischće skónčnje deschćika dosć měli, zo so žně hischće trochu zhrabachu a zo so nowy wusyw nanajlěpje poradźi. W Indiskej žito dosaha a w Awstraliji maja nadobo hischće 10 milionow metercentnari pscheńcy wysche. Argentinska pak móže 40 milionow metrakow wuwjezć. Wschudźom wočakuja bohate nowe žně a liči so z tym, zo pscheńca a žito nazymu hischće dale w płaćiznje spadnjetej. Tež płaćizna skotu stajnje dale spaduje.

Z **Drježdźan.** Po wjacorych roztšělenjach stołpow a wobłukow je so pioněram tež poradźiło, sylny 7. wobłuk staroho Augustowoho mosta roztšělić. Do 64 dźěrow běchu 275 patronow natykali. Z mócnym rozbuchnjenjom so wobłuk rozwali, wschu wokolinu na čas do tołsteje mróčele kura a procha zawaliwschi. Kralowscy pryncojo ze zajimanjom roztšělenju pschihladowachu.

— Pschi maschinotšělbowym wotdźělenju je wojak Diersche na sprostnjenjo tyła wumrěł.

— Esperanto rěka nowa rěč, kotruž su wunamakali a zestajeli z tym wotpohladanjom, zo by so po wschěm śwěće rozschěriła a so tak stała mjezynarodna rěč wschěch ludow. Mnozy hižo su tule rěč nawukli. W lěće budźe w Drježdźanach wulki zjězd Esperantistow cyłoho śwěta. Wočakuja na 2000 zastupjerjow wschelakich narodow. Hač je tež hižo žadyn Serb tule rěč nawuknył, njeje nam znate. Wunamakaŕ esparanta rěka Dr. Zamenhof.

Z **Plawna.** Knjez kapłan Rösler je za kapłana pola dwórskeje cyrkwje w Drježdźanach pschesadźeny. Do Plawna pak pschesydli so z dźensnischim dnjom na joho město knjez kapłan Salm ze Seitendorfa.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Prjedawschi minister ze Schlieben je 8. februara w Hołbinje wumrěł. Wón běsche wot 1. meje 1898 wokrjesny hejtman w Budyschinje, doniž joho kral w februaru 1906 za ministra kulta do Drježdźan njepowoła. Bórzy pak tak skhori, zo wschě lěkowanja ničo wjacy njepomhachu. Pschi generalnych debatach po wotewrjenju sejma drje slónčnje tež poreča. Ale z tejele joho rěče bě jasnje widźeć, kak ćežcy je khory. Hižo 10. dec. 1907 bu pensionowany. Njeboh Schlieben běsche jara wustojny a pilny zastojnik a lubuschk kralowy. We wosebitym čahu dźě tež kral Friedrich August póndźelu do Hołbina na pschewodźenjo pschijědźe. Žadne a wulke to wuznamjenjenjo za muža, kotryž bě tola hižo na wumjenku. Tež nasch knjez biskop Dr. Schäfer z kk. seniorom Skalu a scholastikom Löbmanom njeboh ministra k rowu pschewodźesche. Wón dźě běsche tež pschećiwo katholikam sprawnje zmysleny, a wosebje bě stajnje biskopej Dr. Kuščanskomu jara pschikhileny byk. Nowy pohrjebny zakoń dźě je tež wosebje joho zasłužba. Wulki dźak dołži jomu pschede wschim tež Budyschin a wokolina: nowy móst pschez Sprewju, kotryž so bórzy twarić počnje — pschihoty na woběmaj brjohomaj pschecy dale pokročuja — je tak rjec joho skutk. Tohorunja je pschedłoha wo nowym cyrkwinym a schulskim dawku, kotryž chce dawkowe ćeže sprawnischo rozdźělić, pod joho ruku nastała. Wěžo hakle zmeje sejm wo njej jednać. Nam Serbam? Pschi wopyće krala njemóžachmy wot wokrjesnoho hejtmanstwa docpěć, zo by kral do „Serbskoho Domu“ zastupił, dyrbjachmy so spokojić z hołdowanjom psched domom, schtož wěžo nam druzy hischće móžne ščinili njebychu. Tež wo koncesiju za nasch „Serbski Dom“ smy so pola njoho podarmo prócowali.

— Sejm. Za nowotwar Lipščanskoho dwórnischća pschizwoli so 4. rata 5465000 hr.

Schtwórtk je sejm wo nowym a za nas wulcy ważnym zakonju wo cyrkwinskich a schulskich dawkach jednał a pschedłohu jenohłósnje zakońskej deputaciji pschepodał. Za tydźeń podamy wo tym nadrobnischu rozprawu.

— Hdyž kral njedawno z Kloče do Drježdźan jědźesche, widźesche po drózy staruschku žónku pomału k Drježdźanam kročo. Pohonč dyrbjesche zastać. Zhoniwschi wot žónki, zo chce do Drježdźan, nuzowasche ju do woza. Napraschowasche so 76lětnu za jeje wobstojnosćemi nanajpschećel-

niſcho. Skónčnje ſtaruſchka pózna, z kim ſo wjeze a chcyſche ſo zamołkwjeć, zo je tak khroble rěčała. Ale kral jej wobaraſche a wza ju ſkoro hač k jeje bydlenju ſobu.

— Na evangelſkich ſeminarach ſu lětſa 1013 a na katholſkim w Budyſchinje 25 ſo pruhować dali, zo bychu ſo wot jutrow na wučerſtwo pſchihotowali. Pſchijatych bu 710 evangelſkich a 20 katholſkich hólcow. Zo by wučerjow hižo pſchewjele było, njeje wěrno. Pſchetož tukhwilu zaſtawaju hiſchće 60 ſeminariſća wučerſke městna.

— 25,81 % Saſkeje je z lěſom poroſćene (a 25,83 % cyłeje Němſkeje!). Nimale połojca (45 %) wſchoho lěſa ſłuſcha ſtatej.

— Kejžorſtwowy ſejm w Barlinje jednaſche też wo wudawkach za ſaſke wójſko. Tute žada ſebi 61,5 mil. hr. Wójnſke miniſterium (miniſter, ſchefojo tſjoch wotdźělow, 9 wyſchkow jako radźićeljo, 5 civilnych radźićeli, 3 ſanitätni wyſchcy, 5 pomocnych referentow a 63 zaſtojnikow) ſamo trjeba 441380 hr. Za wojeŕſke duchownſtwo (2 wyſchſchej fararjej a 9 diviſijnych fararjow, mjez nimi 2 katholſkaj) a cyrkwine potrěbnoſće žada ſo 85438 hr. Pjenježneje mzdy doſtawaja wyſchcy 3716414 hr., podwyſchcy a mnžſtwa 5583655 hr. Za žeźiwjenjo mužſtwa a koni je wućiſnjene 14,4 mil. hr. (7,2 mil. hr. za khlěb a picu, 6,3 mil. hr. za jědže); za zdraſćenjo 3,6 mil. hr., za manevry 190000 hr., za twarby 181000 hr., za kupowanjo koni 1242000 hr., za bróńje a municiju 3570000 hr. a t. d. Z wurjadnych jenokróćnych wudawkow chcemy naſpomnić 160000 hr. jako 1. ratu za nowokwar magazina w Budyſchinje, 417000 hr. dalſchich pjenjez za nowe kaſarmy jězdnych w Budyſchinje a 4 milionow hr. (6. rata) za kupjenjo a pſchiprawjenjo wojeŕſkoho wuwučowaniſchća pola Kinsbórka.

Němſka. W měſacu februaru zhromadźuje ſo kóžde lěto w Barlinje ſtajna komiſija krajnorataŕſkoho kolegija, zo by wo njedoſtatku burſkich džěłaćeri wuradźowała. K tomu wſchelake namjety ſtaja. Tak ma ſo najimanjo nakhwilnych džěłaćeri pſchez to wołožić, zo wſchelake zakońſke krutoſće pſchećiwo wukrajnikam, woſebje Polakam, ſo wotſtronja. Płaćizna na żeleznicy ma ſo poměrnje ponižić hač na 50 procentow. Ze ſrjedźneje Ruſkeje měke wulke čŕjódy ſłowjanſkich džěłaćeri do Němſkeje ſo wuwožeć. Tam móža hiſchće wjele tyſacow parować. Zakońſcy dyrbjało ſo poſtajić, zo džěłaćerjo ſmědźa jenož na tym městnje džěłać abo ſebi tam džěło pytać, na kotrež ſu najimane. Wukrajni džěłaćerjo dyrbjeli ſo krućiſcho zaſydlić ſměć. Pſchećahanjo młódſchich džěłaćeri do měſtow a do pſchemyſła měko ſo hač do dwacytoho lěta zakazać. Pſchiſtajerjo maja ſo ſtajnje a kruće dohladować, zo njebychu njenaźhonitych džěłaćeri nawabili, z džěła hić a druhdźe ſo pſchiſtajić, a na to waſchnjo pſchez nich a hoſpodarjow ſo wobohaćili.

— Kejžorſtwowy ſejm. Mjez mnoho druhimi mjeńſchimi wěcami jednaſche ſejm też wo trěbnym wjetſchim ſchkiće pſched ſamokhodami, kotrež ſu, kaž prync ze Schönaich ſkoržeſche, loni 152 ludźi morili. Nieberding rjekny, zo ſo tajki zakoń pſchihotuje. Wot oktobra 1906 hač do oktobra 1907 ſu automobile 3934 znjezbožennjow zawinowałe. 88 % winowatych jědźeri bu zwěſćenych, 9 % twochnychu a 3 % ſo podarmo prócowachu, twochnyć. Do njezboża pſchińdźe 2519 ludźi, morjenych bu 145.

— Influenca je też kanclerja Bülowa powalika. Něſchto dnjow dyrbjeſche we łožu tčeć. Nětko pak ſo zaſy porjedźa.

— Wójwoda Ernſt Altenburgſki je w 82. lěće žiwjenja zemrěł. Joho naſlědnik je Ernſt II., njeboćičkoho wnuk, rodźeny 31. auguſta 1871. Swjatočny pohrjeb wotmě ſo wutoru. Też ſakſki kral ſwojoho ſuſoda k rowu pſchewodźeſche.

— Wuwóz Němſkeje w lěće 1907 wučinjeſche 44966973 tunow wſchelakich tworow, 144879 kruchow ſkotu, 6201597 kłobukow, 1667 wozow, 444240 čaſnikow, 4237 tunow jerjow, 1064 kołčow, 567300 hektolitrow piwa, 1860663 bleſchow ſchampanſkoho a t. d. To wſcho běſche hódne 7120,7 milionow hriwnow (w lěće 1906: 6478,6 mil. hr., w lěće 1905: 5841,8 mil. hr.). Dowóz z cuzych krajow do Němſkeje wučinjeſche 66008671 tunow wſchelakich tworow, 7634175 kruchow ſkotu (!), 4111207 kłobukow, 1391 wozow, 1779116 čaſnikow, 1300420 tunow jerjow, 570 kołčow, 436546 hektol. piwa, 1860664 bleſchow ſchampanſkoho a t. d. w hódnoće 8863,4 mil. hr. (1906: 8438,6 mil. hr., 1905: 7436,3 mil. hr.).

— Profeſor Schnitzer je ſwoje dogmatiſke pſchednoſchki ſkónčić dyrbjał. Wón prěje wſchelake dźiwy Jězuſowe, kaž na pſchikład z mortwych zbudźenja, wuſtrowjenja a rozmnoženjo khlěba. Schnitzer je ſuſpendowany, to rěka, wón njeſmě wjacy měſchniſke zaſtojnſtwo wukonjeć. Pädagogiku wón dale pſchednoſchuje. Tola bohoſłowcam ſu biſkopja zakazali, pſchednoſchkam pſchipoſłuchać.

Profeſor Schnitzer je dowoleńcu doſtał a tohodla ſwoje pſchednoſchki ſkónčił.

— Sylny wichor ze ſněhowej wějencu je tydźenja wjele ſchkody načinił, zrozſtorhawſchi wjele telegrafowych grotow a wobſchkodźiwſchi też wjele twarjeni. Tu a tam ſo też hrimaſche, kaž na pſchikład we Wrótſławju, Kölnje atd.

— W Němſkej je ſo loni 2977 ćěłow w krematorijach ſpaliło, a to w Goće 465, w Heidelbergu 103, w Hamburgu 466, w Jenje 195, w Mannheimje 138, w Offenbachu 177, w Mohuču 256, w Eiſenachu 96, w Heilbronje 69, w Karlsruzy 109, w Ulmje 200, w Kamjenicy 414, w Bremenje 145, w Stutgarće 135 a w Koburgu 9. w Jendźelſkej a Schotiſkej bu loni 6499 ćěłow ſpalenych.

Pruſka. W Panſkej komorje je komiſija wuſwojowacu pſchedkohu w tym zmyſłu pſcheměnika, zo ma zdźěděene wobſedźeńſtwo, a wſcho, ſchtož

so z najmjeńscha 10 lět w samsnych rukach namaka, wot wuswojowanja wuwzate wostać. Hačruniž zastupjeŕ knježeŕstwa raznje pschećiwo tajkomu pscheměnjenju wustupowasche, bu wone tola z 18 pschećiwo 7 hłosam pschijate. Kak zo tola hischće sprawnosć nad hrubej namocu dobudże. Dżensa ma komisija w tejle wěcy druhe čitanjo a 25. februara budże so w plenum wo njej wothłosować.

— Lětsa budża w Hóricach po 5 lětach zasy passionske hry wot junija hač do septembra.

Awstrija. Po pschikładże Jendżelskeje je so w Awstriji psched 25 lětami „pósstowa naluto-waŕnja“ zarjadowała k wulkomu żohnowanju za lud. Na kóncu 25. lěta swojoho wobstaća ličesche tale nalutowaŕnja 2064403 lutowari ze 219 milionami krónami zapołożenymi pjenjezami. Najbóle wužiwaju tule nalutowaŕnju mali ludźo a dźěći. Tež schekowy wobkhód, na kotryż so skónčnje tež němski póst pschihotuje, wobstara hižo wot něschto lět awstrijski póst. Loni je 46 milionow schekow w hódnosći něhdże 22 miliardow krónow rozesłał abo pschepisał.

— Minister kulta Marchet chce we Winje samostatnu włóschsku (italsku) juridisku fakulta założić.

— W posedżenju delegacijow napominasche Klofač knježeŕstwo ke kedźbnosći napschećo Němskej, kotraż na Balkanje a w Małej Asijskej awstrijske pschemysło dusy. Dzieduszycki spominasche na wupokazowanjo krajanow z Pruskeje a na strach, kotryż wobsedżerjam krajanam w rańschich pruskich provincach hrozy. Schto dha je so stało, so wón praschesche, zo Němska tak mało na swojoho zwjazkarja dźiwa? Awstrija je pschecy Němskej k woli (w Algeciras a w Haagu), ale schto dha Němska za Awstriju čini? Polacy budża pschichodnje jenoż za tajke zwjazki, w kotrychž tež zwjazkaŕ swjate prawa druhoho ważić wě. Jendrzejowicz schwikasche prusku politiku pschećiwo Polakam. – Hač sebi w Barlinje tele jednanja trochu rozmysla? Dyrbjał zwjazk woprawdże tak kruty być, zo so njeby mohł rozwjazać? Njemohła dha so Awstrija z Ruskej a Francowskej zjednoćić? Schto by Němska potom prajiła?

— Podobnje našej loteriji je loto w Awstriji rozšerjene. Samo najkhudši wopruja na nje swój kroš, a tak rosće hubjenstwo a samomordaŕstwo bojaznje. K tomu chce socialdemokratiska strona zadźěwać a je tohodla w sejmje namjet stajiła, loto zakońscy zakazać, k čomuž móže kóždy rozomny čłowjek přiłosować. Katholske strony dźěn to tež hižo dawno żadaja. Tola ma z njoho kraj přez 12 milionow čistoho wunoška. K zarunanju tohole wupadka mělo so k powyšenju dawkow kročić. To njebudże telko hospodaŕskeje škody načinić kaž loto. — Pola nas wšak tež mnozy swoje zasłużene kroški při loteriji na njewěste rozmjetaja, z nadźiju na wulki lós. A přecy jich zasy zjeba. Dajmy radšo pjenjezy do našich nalutowaŕnjow. Tam so nam cyle wěsće z danju wróća, jeli sebi je požadamy.

Čechi. W Karlowych Warach su nowe ćopłe žórło nadešli. Maja tam nětk wšo hromadże 20 žórłow, z kotrychž so tysacam strowota a městej bohatstwo žórli.

Portugalska. Samowólnje běsche njeboh kral Karlos swoju civilnu lisćinu (mzdu, kotruž kraj kralej płaći) wo 800000 fr. powyschił. Młody kral Manuel je so hnydom tohole powyschenja wzdał. — Sobotu wotmě so swjatočne pschewjezenjo čełow krala a kronprynca do cyrkwje swjatoho Vincenza, pschi čimž běchu nimale wschitcy europscy monarchojo zastupjeni. W cyrkwi wostaschtaj kaschćej dwaj dnjej wustajenaj a móżesche lud żarujo nimo njeju kročić. Na 20000 je nimo schło. Cischćeńca bě z časami tak wulka, zo buchu njedźelu někotre dźěći zatłóčene. Pónđżelu buschtaj kaschćej pschi hobrskim wobdźělenju luda do wjerchowskoho rownischća pschenjesenaj.

— Diktator Franko je do Genuy wotjěł. Rěka, zo chce so pozdźischo něhdże w Němskej zasydlić.

Turkowska. Dokelž so zda wučinjena wěc być, zo němski kejžor, hdyž budże we swojim hrodże na kupje Korfu pschebywać, vilajet Janina wopyta, je sultan poručił, zo maja so tam puće wuporjedźić a wojacy nowu drastu dostać.

Wšelčizny.

* Nowe lěto. Před 9 lětami mějachmy lěto, kotrež ličeše w cyłym 19. lětstotku najwjacy 9, mjenujcy 1899. Tehdy so njetrjebawši wadźachu, hač so lětstotk z tutym lětom 1899 skónči abo hakle z 1900. Njetrjebawši prajimy, přetož so tola samo rozemi, zo so dźesatk ženje z 9 njeskónči, ale z 10! 20. lětstotk je so tuž započał z 1. januarom 1901. Pola 1899 a 1908 wučinja přěčna suma 9, a tohorunja 9, hdyž wobej lěće hromadże zličiš:

1899 = 1 + 8 + 9 + 9 = 27 = 2 + 7 = 9
1908 = 1 + 9 + 0 + 8 = 18 = 1 + 8 = 9

3807 = 3 + 8 + 0 + 7 = 18 = 1 + 8 = 9

Zajimawe tež je, hdyž ličbu nowoho lěta wot zady pisaš a k prawej ličbje přiličiš. Dostanješ same 9, a w přěčnej sumje zasy 9:

1908
8091

9999 = 9 + 9 + 9 + 9 = 36 = 3 + 6 = 9

Njech tele „dźewjatki“ wšěm prawje wjele zboża přinjesu! Njech kóždy naš čitaŕ při wšěm, štož započnje, wšě „9“ kuli!

* Paderewski, tu khwilu najsławniši pólski hudźbnik, je za direktora Waršawskoho konservatorija pomjenowany.

* Sakscy bohačkojo. Štó dha je bohačk? Štóž ma 10, 15 abo 20 tysac hriwnow lětnych dokhodow? Nam by so tajki zbožowny wězo bohačk zdał, ale šěršomu swětej tale horstka tysacow hišće njedosaha. Tón mjenuje hakle potom človjeka bohačka, hdyž ma z najmjeńša 50000 hr. lětnych dokhodow. W Sakskej su loni 1523 tajkichle bohačkow naličili. 1083 mějachu dokhodow 50000 hač 100000 hr., 319 móžachu za lěto 100000 hač 200000 hr. do kapsy tyknyć, 74 pak 200000 hač 300000 hr., 28 wosobow 300000 hač 400000 hr., 8 wosobow 400000 hač 500000 hr. a wjacy hač poł miliona hr. 11 wosobow. Najbohatši muž Sakskeje měješe loni 899740 hriwnow dokhodow (prosymy wopomnić: dokhody [dań, zasłužba] a nic traš zamoženjo!). Kóždy dźeń wobradźi jomu potajkim 2465 hr., z kóždej hodźinu kapny jomu 102,50 hriwnow do móšny. Statnych dawkow dyrbješe wón 44900 hr. płaćić, nimale telko drje tež šulskich, gmejnskich a t. d. W najnižšej dawkowej rjadowni (400 hač 500 hr. dokhodow) běše 288000 wosobow, kotrež hromadźe wo 84578 hr. mjenje dawka płaćachu, hač 11 najbohatšich Saksow (z wjacy hač poł milionom hr. dokhodami). Tychle statny dawk wučinješe mjennjcy 367000 hriwnow.

* Barlinscy bohačkojo. W cyłej Sakskej nimaš muža, kotryž by milion abo hišće wjacy lětnych dokhodow měł. W Barlinje pak je jich 18 tajkich muži. „Najkhudši“ z nich měješe jenož 1045000 hr. k přečinjenju, najbohatši pak 3035500 hr. Dawkow płaćeše tutón (dokhodnych) 121400 hr., tamón 41800 hr. Mjenje hač milion, ale wjacy hač poł miliona móža kóžde lěto přečinić a přetrjebać 39 Barlinarjo. W cyłej Němskej je něhdźe 7400 milionarow. Jich zhromadne zamoženjo wobliča so na 12 miliardow hriwnow.

* Pjenjezy. Skónc lěta 1907 běše we wobkhodźe němskich pjenjez: 4385460000 hr. złotych, 899030000 hr. sleběrnikow, 82310000 niklow a 19550000 koprowych, wšo hromadźe potajkim 5 miliardow 386 milionow a 350 tysac hriwnow.

* Katholska wěra w Jendźelskej. Po najnowšim ludličenju je w Jendźelskej, kaž „Catholic Direktory“ na lěto 1908 wozjewja, 4075 katholskich duchownych, mjez nimi 1421 mnichow, z poslednich jara wjele Francozow, kotřiž ze swojoho wótcnoho kraja wuhnaći w Jendźelskej druhu domiznu namakachu. 45 nowych cyrkwjow so w minjenym lěće natwari, 33 w Jendźelskej a 12 w Šotskej. Katholikow bydla w Jendźelskej a Šotskej 2180000 a w Irskej 3320000. W jendźelskich kolonijach so w Asijskej 2085000, w Africy 350500, w Americy 2810000, w Australskej 1092000 katholikow naliči; k tomu přińdu hišće 215000 na Gibraltaru, Malće a Gozo. Wšo hromadźe ma potajkim Wulkojendźelska 12053000 katholikow.

W sewjernej Americy a w Mexiku bydli přez 120000 katholskich Indianow, za kotrychž duchowne potrěbnosće 276 duchownych, 166 bratrow a na 700 miłosćiwych sotrow so staraju. W Alascy, hdźež 18000 Indianow a 15000 Eskimow bydli, su Jezuitojo přez 5000 do katholskeje cyrkwje přijeć móhli, při čimž jich sotry swj. Hany podpjerachu. M. W.

* Mloko. Za lěto přetrjeba so w Němskej 17 miliardow litrow kruwjacoho mloka. Ličimy litr jenož po 10 pjenježkach (w městach płaći 18 pj. a wjacy), by to 1700 milionow hriwnow wučiniło. — Železa zo w Němskej jenož za 986 milionow hriwnow lětnje wudobywa.

* Překlepany. Překupc kupi w Parizu wot nahladneje swójby wolijowy wobraz za 10000 fr. Běše přeswědčeny, zo je to original. Kak pak so swójba zadźiwa, hdyž ju překupc wobskorži, zo wobraz njeje original, ale jenož wot prěnjotnoho wobraza wotmolowany. Dóńdźe k procesej. Sud rozsudźi, zo je wobraz woprawdźe original. Překupc přěhra. A tole dźěn bě jenož chcył. Wšě nowiny wo procesu pisachu a wo wobrazu, a ze wšěch kónčin přikhadźachu lubowarjo wumělstwa. Za 80000 fr. skónčnje wobraz předa. Rjana warba!

* Drohi pos. W Londonskim krystalowym palastu wotmě so 52. wustajeńca psow. Najdróžši z nich słušeše lady Hallandowej a płaćeše 200000 hr. Bě to mały pekingski psyčk. — Po psach přińdźechu kóčki. Blawkanjo změni so z mjawčenjom. Wšě družiny mickow běchu widźeć, a mjez nimi tajke po 20000 hr. Dwaj kocoraj płaćeštaj samo kóždy 23000 hr. To sebi Pólkečan Fryca swojoho „kocora“ tuńšo kupuje.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kl.: 220. 221. 243. 244. 248. 254. z Budyšina: Mikławš Kubaš, Marija Hermannowa, Hana Pjetašowa, Jakub Žur, Michał Łusčanski, tach. wučeŕ Jan Kranc, Madlena Bokowa; 222—230. z Radworja: Jakub Čornak, Mikławš Suchi, Jan Brycka, Michał Klimant, Marija Dučmanec, Knježe holcy, Madlena Wünčec, Jakub Šołta, wučeŕ em. Jakub Kral; 231. Pětr Wjerab z Khelna; 232. Michał Žur z Lutowča; 233. Mikławš Nawka z Miłkec; 234. 235. z Khasowa: Karl Krempka, Mikławš Kubaš; 236. 237. z Kamjenjeje: Jan Handrik, Jakub Rječk; 238. Mikławš Pjetaš z Boranec; 239. 240. z Bronja: Mikławš Kopr, Kata Kudźelowa; 241. Jakub Šołta z Hodlerja; 242. Mikławš Wólman z Łuha; 245. Mikławš Šanda z Jaseńcy; 246. Mikławš Wels

z Hněwsec; 249. 250. ze Zdźěrje: wučeŕ Michał Nawka, Pawoł Kóst; 251. Hemplec, służowna w Drježdźanach; 252. Dr. Franc Přikryl, farař w Thein na Morawje; 253. P. Ławrjenc Barnaš, guardian kapucinow na Hradčanach w Prazy; 255. 284. z Budyšina: Jakub Koprij, Pětr Zarjenk; 256. wučeŕ Felix Pětranc w Lipsku-Gohlis, 257. kapłan Florian Fencl z Wodňan; 258. 259. 282. z Khrósćic: Marija Pjetašec, Jakub Holka, Michał Wawrik, 260—262. z Časec: Hańža Hajnowa, Michał Donat, Marija Špitankowa, 263. 264. z Lejna: Madlena Cyžec, Jurij Domaška, 265. Michał Zynda z Hory; 266. 267. z Noweje Jaseńcy: Jakub Laras, Marija Nowakec; 268. 269. z Prawoćic: Hana Cyžowa, Jan Lešawka; 270. 271. z Nuknicy: Jakub Lebza, Jakub Wawrik; 272. 273. ze Zejic: Jakub Domš, Hana Wjenkowa; 274. 275. z Hórkow: Jakub Hejduška, Michał Jakubaš; 276. 277. z Wučkec: Jnrij Cyž, Jakub Knježk; 278. 279. z Worklec: Michał Trenkler, Michał Šewc; 280. Marija Zyndźina z Łusča; 281. Mikławš Glawš z Noweje Wjeski ($^1/_2$); 283. Jan Rječka z Dźěchorjec; 285. Dr. Mořic Hruban, kejžorstwowy a zeński zapósłanc we Wołomucu; 286. 287. z Wětenćy: Michał Delan, Kata Pjechowa.

Dobrowólne dary za towaŕstwo atd.: Jakub Wawrik z Nuknicy 1 hr.

Za fond tow. ss. Cyrilla a Methodija: Towaŕstwo »Bratrowstwo« w Kulowje 6 hr. 50 pj., Karl Krempka w Khasowje 50 pj., P. Ławrjenc Barnaš, guardian kapucinow w Prazy 1 hr. 40 pj., wučeŕ Felix Pětranc w Lipsku-Gohlis 2 hr. 40 pj., Jakub Koprij z Budyšina 1 hr., Pětr Zarjenk z Budyšina 50 pj., J. Ž. z R. 30 pj., N. N. 6 hr., přez redaktora 1 hr. Zapłać Bóh!

Za cyrkej w Zdźěri: Na Pěškec-Hamplec kwasu w Drježdźanach 4 hr., njemjenowany z D. (za duchownoho) 40 hr., přez redaktora 2 hr., Hańža Měrćinkowa z Hrubjelčic 2 hr. Zapłać Bóh!

Za Serbski Dom: kk. komerciski radźićel M. Truc w Koburgu 9 hr. 95 pj., wučeŕka M. Kramattowa w Prazy 4 hr.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Pawoł, Jozefa Moosmüllera, skałarja w Naundorfje, s. — Teresia, Oswina Lauermana, dźěłaćerja w Budyšinje, dź.

Wotrow. Křćeny: Jan Karl, Gottlieba Murasa, šwajcarja w Kašecach, s.

Wěrowani: Michał Kocor z Jitka, dotal służowny w Žuricach, z Hańžu Wjenkec z Wotrowa.

Zemrěći: Herta, Jana Statnika, dźěłaćerja we Wotrowje, mandźelska, 64 l. 10 m. 15 dn. — Jakub, Mich. Hermanna, khěžkarja we Wotrowje, s., 11. 6 m. 14 d.

Listaŕnja redakcije: »Московиць«: Wšo žadane dostanjeće. Posyłka je došła. Też skónčeni a pjenjez. »Wobrazki« njemějachmy hišće khwile přečitać. Za zběrku do muzeja hižo do prědka dźak. Wutrobny postrow! — P. Fl. F. we Wodńanech: Wulki dźak za list a sympatije. Tajka wotmyslena pomoc budźe nam jara witana. Tu maće adresy: J. Cyž, cand. theol. Praha III, lužický seminář; wučeŕ F. Rachlowc, Bautzen (»Kath. Posoł«); wučeŕ Nawka, Sdier b. Klix, O.-Lausitz.

Magnetopath H. Thomas

Sukelnska droha 1a. **Budyšin.** pódla Mohroweje předawaŕnje wobuća.

Wustaw za naturske hojenjo.

Hojace srědki: **vitalna elektrika, woda, gymnastika, podźělna masaža, podźělne parjenja, homöopatija.**

K rěčam wšědnje wot 9 hač do 1 hodź.

Wuspěchi pola wšěch **khorosćow čuwow** (nervow); při sylnym hłowubolenju, při nervosnych haćenjach dźěławosće wutroby a žołdka, při haćenjach požića, při khorosćach **jatrow, jěrchenjow** a **črjewow**; při widlišćach, jendźelskej khorosći, ischias, wići, hysteriji, při sprostnjenjach, zahorjenjach, haćenjach krewje, lišawach, lemjenjach atd.

Dołholětne nazhonjenja. ——— Připóznaća a dźakprajenja po stach.

41] **Khori so też doma wopytuja.**

Drobnostki.

* Hans: „Wjeselu so kóždy króć, hdyž človjeka zeznaju, kotryž móže jomu sčinjenu křiwdu zabyć.“

Matij: „To budźeš so tuž na mojim susodźe radować. Skorži přećiwo železnicy dla wobškodźeneje nohi, a kóždy wokomik zabudźe hinkać.“

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisaŕnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Ŕěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo leżomnosćow.

Wučomnoho hólca
pyta pjekaŕ **Šołta** w Budyšinje na Garbarskej hasy. [44

Zwónk,
ženjeny, so k 1. haprylej do **Lubija** pyta. Wšo dalše zhoniš na **farje** tam. [43

K dźensnišomu čisłu přiłoha.

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćeŕnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 7 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 15. februara 1908.

Kajserowe panorama
rózk Hošic a Seminarskeje drohi.
Tutón tydźeń:
Čorny lěs.
Podwólnje přeprošuje
8] **Lejna Petzoldowa.**

Prošu, spytajće znaty
wubjerny **parlowy kofej**
za **1 hriwnu**
woprawdźe sylne měšenjo.
Hans Lindner (prjedy P. Hofmann)
překupstwo kolonialnych tworow, spirituozow a cigarow
rózk serbskeje a šuleŕskeje
25] hasy.

Sušene a marněrwane
29] **ryby,**
Brunšwigske
warjeninowe konserwy,
Rbynski sadowy kompot
kupujeće derje a tunjo pola
August Führmann jr.
Kamjenc, Anger 16.
Dalokorečak 225.

Warjeninowe
42] a
sadowe konserwy
prima kwalita
krute pakowanjo.
Malenowe, truskalcowe, marulowe, melange marmelada.
Calif. afranc. Catharinske
slowki,
kaž tež
krušwy, brěški, marule
atd.
Gustav Küttner nasl.
Richard Weigel.

Na swój **póstniski swjedźeń**
njedźelu 23. februara wječor we **8** hodź., wobstojacy z **dźiwadła** „Póstniske tryski“ a **reji,** wutrobnje přeprošuje
tow. kath. rjemjeslnikow w Budyšinje.
Zastupne kartki su hižo tež do prědka dostać pola k. präsesa J. Delana. [45

Ratarska šula w Budyšinje.
Přichodny **lětny semester** započnje so **wutoru 28. hapryla 1908.** — Zamołwjenja nowych wučomcow přijima podpisany direktor, kotryž je tež rad zwólniwy, wšelake naprašowanja zwotmołwjeć. [23
Budyšin. **Prof. dr. Gräfe.**

Specialita: Nabožne předmjety
za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne kříže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.
Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Ecke Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

46] Pruhowanjo a zhotowjenjo
błyskowodow
hródźnych připrawow, hródźnych woknow, samonapojakow za skót.
Třěchi a wrota ze žołmatoho blacha,
Wrota, frontne lěsycy, skhodowe wobłoženja.
Kładźenjo płuna.
Hendrich Paulinus, zamkarski mištr.
Budyšin. Hornčeŕska droha 41.

Willy Mader
Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.
Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.
poruča: [5
češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 8. febr. wot hr.	wot pj.	hać hr.	hać pj.	w Kamjencu 13. febr. wot hr.	wot pj.	hać hr.	hać pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	51	18	2	17	34	17	68
Rožka . . . kórc po 160 punt.	15	76	16	24	15	20	16	—
Ječmjeń . . . kórc po 140 punt.	12	95	13	30	11	98	12	32
Pšeńca, žołta . .	10	30	10	60	10	20	10	40
Rožka	9	85	10	15	9	50	10	—
Ječmjeń	9	25	9	50	8	50	8	80
Wows, kórc abo	8	40	8	60	7	60	7	90
Hroch	10	—	13	—	—	—	12	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	50	2	75	—	—	3	—
Pšeńčna muka	12	75	20	50				
Ržana muka	12	50	16	50				
Syno	3	50	3	80	3	50	4	—
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	84	5	—	—	—	5	—
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	3	90	—	—	4	—
Prosata 582 (w Kamjencu 175) jene	9	—	20	—	9	—	17	—
Butra 1 kg	2	30	2	50	2	40	2	70
Jeja, mandl	1	5	1	20				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 7,—, Pšeńčny gris 7,25, Ržany gris 8,—.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 10. febr. 1908:

1. Woły,								62—85 hr.
2. Byki,								63—78 „
3. Kruwy a jałojcy,								52—75 „
4. Ćelata,								66—78 „
5. Swinje,								52—61 „

	živa waha		centnař	wot	28—47 hr.,	rězna waha		

Lubijska banka.

Lubij w Sa. ◆ ◆ ◆ ◆ Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Pjenjezy danimy tu khwilu [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju z 3½%
„ měsačnym „ „ 4 %
„ štwórć- a połlětnym „ „ 4½% } na lěto.

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4I

(Seehee restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj tež serbski. [9

Wulki skład nowočasnych **gardinow** vogtlandskich

kaž tež **přikrywki na łoža, łožowe šaty, płatowe-, barchentowe- a normalne šaty, šórcuchi, dypsačne rubiška, předkošlki, kornarje, krawaty** atd. w najwjetšim wubjerku po najtuńšich płaćiznach poruča [4

Martha Bräuer

Budyšin, Moltkowa droha 2.

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

20] w **Kamjencu,**

Pfortenska droha 7 I.

E. Hantusch & Co.

◇ Budyšin, ◇

Lubijska droha 10

: Fabrikski skład :

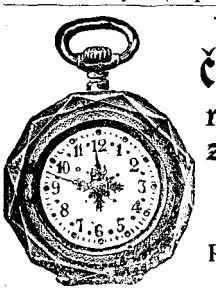
poruča so k zhotowjenju - - - a postajenju - - -

narownych kamjeni

wšěch družin z čornoho a pisanoho **žornowca, marmora a pěskowca.**

Jara rjane a čiste napisma, : też w serbskej rěči. :

Swědomite wuwjedźenjo.
— Najtuńše płaćizny. — [16

Wulki skład

časnikow,

rjećazkow, złotych a optiskich **wěcow.**

Prěni specialny wustaw

za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikař

Budyšin

Serbska droha, róžk žitn. hasy.

Założene 1857. [7

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so scelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 8. Lětnik 46. | **Redaktor: Jakub Šewčik.** | **22. februara 1908.**

Dwoje hody w Moskwje.

Žadyn swjedźeń za cyłe lěto njebywa tak radosćiwy a wozbožowacy za kóždoho člowjeka, kaž je to swjedźeń lubosće a zboža — hody! Štó njeby póznał, zo je so při Božim narodźe člowjestwu z nowa wotewrił — paradiz, našoho njezakhódnoho zboža zhubjeny raj, zo na tutym swjedźenju je Boži jandźel ze swojim wohniwym mječom wotstupił wot zamknjenych wrotow ze swojeje straže a z njebjes přizjewił „měr, a pokoj wšěm člowjekam dobreje wole!“ Haj, w Betlehemje je zeskhadźał z korjenja Jesse nowy štom póznaća, kiž z wěčnym swětłom rozjasnjeny rozećěri ćěmnotu wšoho złoho a na cyły swět wulinje hnady połne swětło Bóžskeje wěry, nadźije a lubosće.

W znamju lubosće, z kotrejž je Bóh sam člowjestwu Wumožnika spožčił, swjećimy potajkim hody. Z wosebitymi wobrjadami pak přihotuje so přede wšim za dźěći patoržica, předwječor hodownych swjatych dnjow, na kotrymž Boże dźěćo wobradźa. Štó by so z pohnutej wutrobu njedopomnił na swoje młodostne lěta a njewopomnił zboža toho njewinowatoho dźěćatstwa, kotrež je z rajom, ze złotym wěkom našoho žiwjenja! Zawěsće njezminješ so tajkich spominanjow potom, hdyž maš sam přileżnosć, haj zbožo, patoržicu swjećić w klinje swójby mjez dźěćimi!

Žedźił sym so wjele, wjele lět za tajkim zbožom. — Lětsa je mi Boże dźěćo wobradźiło kruch »kralestwa«, wo kotrymž płaća Zbóžnikowe słowa: „Dajće dźěćatkam ke mni přińć a njewobarajće jim, přetož jich je njebjeske kralestwo!“

Nihdy wězo sebi myslił njejsym, zo mój slubjeny kraj traš budźe ležeć za pomjezami łužiskeje domizny, za hranicami wótčiny, najmjenje wšak, zo nastupju w dalokej Moskwje prěni stupeńk swojoho wučeŕskoho powołanja. A tola, prjedy hač bě so lětko nakhiliło ke kóncej, sedźach hižo w swojej »šlarafiji« — běch do Ruskeje zajěł.

A dokelž »Ruski kalendař« po času na wobej nozy wo tydźeń khromi, swjećachmy hody wězo tež dwě njedźeli pozdźišo dyžli w Serbach. Tehdom pak, hdyž je po serbskich domach a wjeskach Boże dźěćo wobradźało, rumpodich dom wot domu khodźo šerił, a naši Serbjo patoržicu hodowali, su w pomjatku mi stupałe wšelakore pisane wobrazy žiwje před dušu, wobrazy a wobrazki z dawno a njedawno minjenych lět, wosebje z hodownymi barbami narysowane.

Na křidłach młodosće zalećachu myslički wróćo přez njepřewidźomnu přestrěń swěta a časa, wróćo do wótcnoho statoka w domiznje. W duchu chcych zakłapać wo znate durje staršiskoho domu, tola ně, khwilku dyrbjach pozastać, dyrbjach nasłuchać a so rozhladować. —

Ćichi swjaty wječor. Hwězdźički na njebju so zybola jena slěborniša, druha złoćiša dyžli same slěbro a złoto. Jasne njebjeske swětleška zhladuja na zemju kaž jandźelow wóčka. W somoćanym sněhu widźiš jich krystalny wotbłysk. A swěrny pastyŕ, měsačk, jich strażuje a wodźi. Cyła Boża přiroda dřěma w zymskim sparu. W stwórbje wšo kaž wotemrěte — je zyma. K hórcy tula so ródna wjeska. Jenož šěroki puć wjaza ju k towaršnomu žiwjenju. Drobne dźěći su zamjerznjene haty wopušćiłe, kiž traš hišće před hodźinku běchu wożiwjene z ropotom a haru smykacych so ludźičkow, małych zmjerskow a pjerskow. Nětko měsačk majka hładźinu ze swojimi pruhami a hładkuje a swětli lód ze škleńčanym błyšćom. Hewak ani tu, ani tam ničo so njepiknje. Samo sanje ze zapřahom

klinkotatych koni su přestałe so přejězdźować. W tajkej ćišinje knježi majestatnosć zymskeje přirody, w kotrejž začuwaš přitomnosć Božu. Zhladuješ-li pak do azura njebjes módriny k slěbornym hwězdam a maš-li škričku wěry we wutrobje, nabywaš z dobom wědomjo wo wuznamu wulcy važnoho wokomika, kotryž je před nimale dwaceći stami lět w historiji wotewrił aeru křesćanstwa: nowy testament. W tom čłowjestwo wozbožowacym momentu wobnowja so wěki starodawnosće a njeličomna syła duchow wumoženych přez přikhad Emanuela zjednoćuje so ze khwalospěwami njebjeskich mocow w Božej nocy. Haj, w tajkim měrje a pokoju přirodźinskim je ći, kaž by z njebjeskich zferow so k zemi znošował wony hodowny postrow z nowa, z kotrymž je jandźel přizjewił narod Syna Božoho. Patoržica je — a Bože dźěćo stupa z ćichej kročelu jako wozbožowace słónco wšoho dobroho po kraju, kłapa so ludźom do domu, nosy swój štomik z tysacorymi wobradźeńkami sobu a staja jón wosrjedź dźěćacoho paradiza za znamjo póznaća dobroho a złoho, wudźělujo wšěm miłe dary swojeje lubosće. — Pójmy mjelčo za nim. Kaž z machotom jandźelskich křidłow wjedu kročałki Božoho dźěsća wšudźe tam, hdźež wone wobradźa „dom wot domu khodźo po pěknych dźěćatkach, kotrež z maćerku a z nanom su w ćichich komorkach“. — Je zwobradźało, też doma. Słyšu to zradostnoho zwonjenja dźěćacych hłosow. Nochcu pak tych móličkich w jich wjeselu zamylić, tuž jenož mjelčo pohladam přez wokno, što čini jich tak zbožownych. —

Zawěrno staj to nan a mać byłoj, kiž Bożedźěsćowe dary staj zrjadowałoj kóždomu po starobje a pěknosći w hódź. Hrajki a zabawki, rjane, pisane wěcki a wěcy, kóždomu dźěsću po něčim, štož je runje najnuznišo trěbne a najpřihódniše. A zawěsće rozemitaj staršej najlěpje „Bože dźěćo“ honić, byrnjež byštaj dyrbjałoj hač do města, do Budyšina abo Kamjenca, haj „za Kamjencom za horami“ hač do Drježdźan za nim běžeć. Wosrjedź tutych wobradźeńkow pak zyboli so štomik Božoho dźěsća rozswěćeny, wozdobjeny a błyšćaty w swojej pisańkosći, też w małych poměrach rjany, něžny a lubowany wot wšitkich móličkich. Wšo hromadźe skutkuje harmoniscy: Mać, nan, wowka wokoło črjódki dźěći, strowe, wjesołe, haj zbožowne dźěći wokoło hodowneho štomika a Božodźěsćowych darow, jusk, radosć nad radosću, kiž jewi so na jenej stronje w zbožownym začuću: lubosć dawać — lubosć brać pak na druhej, to wšitko dodawa žiwe barby k harmoniskomu wobrazu hodownoho zboža serbskeje swójby! Njech tajkich zbožownych spokojnych swójbow měwa naša ródna Łužica sta a sta! —

Ćicha nóc, swjata nóc! Hdyž wotmjelkłej stej hołk a hara a po serbskim kraju so rozlěha spar a ćišina po zwobradźenju, bliži so pomałku dwanata hodźina — Boža nóc. A zwony wołaju a witaju nabožny serbski lud k Božomu narodu. Serbow syły słuchaju z pobožnym hnućom hodownej powěsći, kiž njese so ze zwukom mjedźanych ertow do wšoho kraja, a khwatajcy du do swjatnicow swojoho Boha, zo bychu nowo-rodźenomu dźěćatku we žłobju so modlili, přetož „Khrystus naš Zbóžnik tu je“. —

(Přichodnje dale.)

Zakońska předłoha za cyrkwiny a šulski dawk.

Po dotalnym prawje maja w Sakskej nabožne mjeńschiny za cyrkej a schulu wjetschiny sobu dawki płaćić. Z tym su tajke mjeńschiny dwójcy bite: z prěnja, zo sami tele dokhody zhubja*, z druha, zo dyrbja druhich hischće za to podpjerać. Z wuwzaćom něktorych padow we Łužicy su nětko katholikojo w Sakskej wschudźom w mjeńschinje. Jako pschikład wzmijmy Huska. Huskowski hrabja je katholik a ma w Husey a druhich evangelskich wsach swoje rycerkubła. Dawki z tychle kubłow płaća so wschudźom evangelskim. Też akcijowe towarstwa płaća swoje dawki wschudźom wschě za evangelske cyrkwje a schule, a tola su też katholikojo akcionarojo. To je jara wulka njeprawda. Tomu chce nowa pschedłoha wotpomhać. Po njej njedyrbja so wjacy wot katholikow dawki za cyrkwje a schule druhowěriwych, a nawopak też nic wot druhowěriwych za katholske cyrkwje a schule (na pšch. Radwoŕ) dawać. Wo tejle wulcy važnej pschedłozy jednasche tamny tydźeń 2. komora. Minister kulta Beck ju poručesche, zo bychu so njesprawnosće dotalnoho dawkipłaćenja wotstroniłe. Po pschedłozy ma pak też patronatske prawo wotpočować, jeli je patron druheje wěry (n. pšch. Radwoŕ). Dyrbjałe-li někotre wosady pschez nowy zakoń, zo wjacy wot druhowěriwych dawki brać njesmědźa, do pjenježnych wuzkosćow pschińć, dha je za tajke pady 30000 hr. podpjery ze statneje pokładnicy wustajene. Městopschedsyda Opic (kons.) měni, zo je pschedłoha nowočasnym žadanjam pschiměrjena, zo pak jej jara wulke zadźěwki napschećo stoja. Wulka wjetschina joho politiskich pschećelow njeje za cyle tajku pschedłohu, kaž je ju knježerstwo pschedpołožiło. Dotalne prawo poltšeća lětstotka wobstoji, a hdy by so tak nahle wotstroniło,

* Za katholikow to pschez 37000 hr. wučinja, schtož z njeprawom lutherskim wosadam kóžde lěto płaća.

by to z wulkej schkodu za evangelske wosady było (ale knjez Opico, je dha to prawda, so z cuzym kublom wobohaćić? z twojoho stojnischća sebi też wot paducha nichtón žadać njesmě, zo by kranjeny pjenjez wróćił, dokelž dźěn by z tym schkodował! Red.) Zasadnje wschak joho strona pschećiwo tomu njeje, zo so njeby z ležomnosćow, kotrež katholikam słuscheja, wjacy za evangelske cyrkwje dawk zběhał, ale kraj dyrbjał potom połnje za tónle wupadk zaskočić. Dokelž evangelske wosady chcedźa swojich duchownych lěpje płaćić. Dr. Vogel (narodl.) je zasadnje za pschedkohu, ale njemysli, zo by so nětko hižo pschewjesć dała. Też žada wón, kaž Opic, khmańschu mzdu za evangelskich duchownych. Schanc (kons.) ma wschelakore na pschedkozy wustajeć, wosebje też to, zo ma fiskus wot cyrkwinoho dawka wuswobodźeny być. Behrens (kons.) rěči za pschedkohu, dokelž sebi ju sprawnosć žada. Minister Beck so po słyschenju telko pschećiwjenjow wo pschedkohu boji, njespuschća pak nadźiju, zo so w deputaciji wscho hischće zhładkuje. Mzdy evangelskich duchownych su hakle 1906 z nowa powyschene. Wón pak pschećiwo dalschomu polěpschenju njeje. Ludowym schulam dyrbi konfesionalny kharakter so zakhować. Kokla (kons.) wita w mjenje mjeńschinow pschedkohu, kotraž chce wschelke kschiwdy a njesprawnosće wotstronić. Pschedkoha ma podpismo zemrětoho ministra Schliebena. Joho wopomnjeco njehodźi so lěpje počesćić, hač z pschijećom pschedkohi. Minister financow Rüger znapschećiwi Opicej, zo stat dosć za cyrkej čini. Też w nowym etaće so žada 3218000 hr. za evangelsku a 115000 za katholsku cyrkej, 12 milionow za ludowe schule a 4 miliony za seminary. Powyschenjo statnoho pschinoschka za cyrkwje by stat do bankrota hnało. Starke (kons.) pschihłosuje Opicej, Rühlmann (ndl.) je za pschedkohu, Träber (kons.) pschećiwo, dokelž so wot fiska a wot druhowěriwych dawki brać njesmědźa. Goldstein (soc.) měni, zo je schkoda časa, kotryž so na tule pschedkohu nałoži, dokelž tola ničo z njeje njebudże. Skónčnje so pschedkoha jenohłósnje zakonjodawacej deputaciji pschipokaza. Chcemy so nadźeć, zo sprawnosć nad sebičnosću Opica a joho pschiwisfka dobydże a zo so pschedkoha hischće w tymle sejmje pschiwozmje. Daj to Bóh!

Z Łužicy a Sakskeje.

Z **Budyschina.** Srjedu tydženja wotmě nascha „Cäcilia“ z najbližschimi pschibuznymi swoju zhromadnu wječeŕ, kotruž běsche jej tachantstwo w towarschowni wuhotowało. K zabawje so też něschto kuskow zaspěwa a zehra wot někotrych — knježnow. Mužske hłosy mějachu najskerje prózdniny. —

— Njedźelu swječesche „towarstwo knježnow“ swój założenski swjedźeń. Knjez präses, senior J. Skala, móžesche z wjesołosću połnu salu sobustawow a hosći (mjez nimi sotrowskej towarstwje z Radworja a z Hajnic z knjezomaj pschedsydomaj, fararjom Nowakom a kapłanom expos. P. Schoktu) witać a so pscheswědčić, kak rjanych sympatijow je sebi towarstwo wudobyło. Hłowny dźěl swjedźenja bě wulki dźiwadłowy kruch „swjata Jadwiga“, wustojnje a w krasnych drastach pschedstajeny.

— Wutoru běsche sebi „mužske towarstwo“ swjedźeń wuhotowało. Zasy běsche sala w towarschowni kopata. Město płačkow, kotrež hnujace sceny njedźelnoho nabožnoho krucha z mnohich wobličow wunućichu, rozlěhowasche so wutoru pschecy zasy a zasy čerstwy směch po sali. Pschetož wjeselohra „Nježni pschibuzni“ też najtupischoho pokhmurjaka k wutrobnomu směchej nawabi. Reje swjedźeń skónčichu.

Z **Budyschina.** Srjedu, 26. februara, su **wólby do kulturneje rady.** Nasch kandidat je tajny ökonomisti radźićel Steiger, kotryž je pschilubił, interesy serbskoho burstwa, wosebje też małych ludźi, zastupować. Joho tuž wolće wschitcy, schtóž maće prawo, wolić. Dale maja so schtyrjo wolić do ratarskoho powołanskoho zjednoćenstwa. W poslednich 6 lětach nas tu zastupowachu čile knježa: ökonomisti radźićel Brühl (Luh), kubleŕ Jokusch (Budyschin), kubleŕ Zur (Njebjelčicy) a žiwnosćeŕ Schmidt (Kindisch). Z wěsteje strony, kotraž by rad burow wotstorčiła a wscho „wulkim“ do huby stykała, so nětko w „B. N.“ hischće 2 panikaj poručataj. Lubi Serbja, njedajće so zamylić a wolće wschitcy jenož tych runje mjenowanych muži zasy, kotsiž su nasch interes jara derje zastupowali. A dźiće wschitcy k wólbje, zo so panačkam njeby poradźiło, Zura a Schmidta wustorčić! Napischće sebi tuž kóždy, mjena naschich 4 muži na wólbnu cedulku, wschě schtyri na jenu!

— Pschi skónčenju redakcije dońdże hischće pschipis za srjedźinu wólbu, w kotrymž so město Brühla a Jokusha poručataj Böhme a Nicke. Hłowna wěc je za nas, zo so na kóždy pad wola naschi ludźo. Wjesne wólbne towarstwo so hischće dźensa zeńdże, zo by pschez swojich dowěrnikow wolerjam direktiwu dało. Po njej so njech wschitcy maja. Najskerje budże wona tale: 1. Zur (Njebjelčicy), 2. Kschižan (Hornja Hórka), 3. Delan (Horni Hunjow) a 4. Schmidt (Kindisch).

— Wudawki naschoho města Budyschina su na 1908 z 970291 hr. wobličene a dokhody 825860 hr. Wotkhad potajkim 144431 hr. wučinja. 160400 hr. ma so z gmejnskim dawkom (3,4 simplow) kryć a 38031 hr. pak so z měšćanskeje pokładnicy wzać, kotraž ma pjenjez dosć.

— Do krajnoho wustawa (jastwa) buchu schtwórtk 30 duchakhori khostancy z Waldheima we wosebitym čahu pschiwjezeni. Za nich je so cyła wulka khěža wosebiće pschetwarika, w kotrejž móža 50 duchakhori pschebywać.

Z **Njebjelčic.** Wjesoły pachoł njeseše wutoru Wonec hólcam „Staroho“. Tući joho hrabnychu, rjenje wumolowachu a joho

ze słomjanym mužom na khribjeće na konja sadźichu. Z musiku a spěwom přiječha lepjeny, wot mnohich přihladowarjow wobdźiwany, ze „starym dźědom“ domoj! — Tak mytuje so „Staroho nošenjo“!

Ze **Zjerje.** Wčzora tydźenja bu dźěkaćerjej w tachantskim lěsu, Janej Kopačej, wot hamtskoho hejtmana Carlowitza w pschitomnosći knjeza seniora Skale „česstne znamjo za swěru w dźěle“ pschepodate. Kopač hižo pschez 30 lět na tachantskim dźěła.

Z **Kamjenca.** Nasche spěwarske towarstwo „Cäcilia“ sebi kóždolětnje dwaj swjedźenjej wuhotuje: cyrkwinski a swětny. Cyrkwinski s prědowanjom bě loni njedźelu 24. novembra popołdnju w 5 hodź. Swětny, kiž jako zakoženski swjedźeń sobu płaći, bě zańdźenu njedźelu, 16. februara, w hosćencu „pola města Drježdźan“. Swjedźeń bě wot swójbnych derje wopytany. Pschitomnych postrowi präses towarstwa, knjez farar B. Hicka, namołwjejo tych, kotsiž móža derje spěwać, k zastupej do „Cäcilije“, zo bychu k česći Božej spěw hajili, hdyž je tola prěni nadawk Cäcilianskoho towarstwa, so za dobry cyrkwinski spěw starać. — Spěwy buchu wschě jara derje pschednjesene, a je dirigent, knjez cyrkwiny wučeŕ J. Wjacsławk, wulku prócu na nawučenjo tychsamych nałožił. Tež žortnaj kruchaj so wschěm derje spodobaschtaj.

Z **Kulowa.** Schpatny póstniski tryk wuwjedźe so léta 1838 w Kulowje. W sali krawskoho mischtra Wenki na Kamjenskej drózy 3 bu maskowy bal za „noblesu“ z Kulowa, Wojerec a Kamjenca wuhotowany. Tež bohaći kublerjo z wokolnosće buchu pscheproscheni. Kóžda maska dyrbjesche schěsnak zastupa płaćić, njemaskowany wopytar pak toleŕ. Psched durjemi palesche so smoła w pónowjach. W sćinje tohole błukoho swětła kročachu čerwjeni gardistojo z helebardami a barskimi měcami, ludej pschistup wobarajcy. W sali pak so maski a pschihladowarjo pschi zynkach Wernerowoje kapale nanajlěpje zabawjachu. Wosrjedź nocy zastupi židźana maska, kotraž běsche prědku a zady ze samymi kłóschćeńkami napowschana. Ale na khribjeće a na wutrobnje stojesche wulki zakaz: „Njekłóschć!“ Ale schtwórt hodźinki so hischće minyło njebě, a wschě słódkosće běchu so z maski zhubiłe. Bjez dźiwa, zo wurubjena maska hnydom zasy ćekny. Tola, schto to? Na dobo so wschitcy do wěstych kućikow w domje tłóčachu a mnozy w najwjetschim khwatku z khěže ćěkachu. — Bonbonki běchu ze spěschnje skutkowazym wotwjednym srědkom pjelnjene byłe. Wjeksowu masku njejsu ženje wuslědźić móhli, ale w pomjatku su ju mnozy čas žiwjenja wobkhowali.

Z **Wojerec.** Pola Krawcec kwasowachu. Čerstwje nóžki na rejowacej kubi stupotachu. W khěži pak so murjeŕ Baland z Kulowa mjez tym z 28 puntami swinjacoho mjasa a kołbasy woženi a měješe so z procha. Nazajtra ze swojej 6-hłowatej swójbu pschi tunim wobjedźe sedźo so njemało stróži, hdyž polcaj pječeń a kołbasu popjerjować pschińdźe —

Z **Kamjenicy.** Na sprostnjenjo tyła w Drježdźanach zemrěty wojak bu w tudomnej ćěkopaleŕni spaleny.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Sejm. Prěnja komora jednasche tydźenja wo peticiji, zo směłe holcy też kaž hólcy a z hólcami hromadźe na gymnasij khodźić. Minister kulta Beck pschi tym rjekny, zo je prěnje a pschirodźene polo dźěławosće za žonu domjacnosć, pschida pak, zo nasch čas mnohu holcu z domu ćeri, ju nuzuje, zo by sebi sama swój khlěb zasłužiła. Wina na tym je wosebje to, zo so pschecy mjenje muži ženi, schtož dyrbi so jara wobžarować. Wo zarjadowanju wyschschoho holčoho studija chce minister pschichodnomu sejmej zakońsku pschedłohu pschedpokožić. — Peticija spisaćela Doubravy z Drježdźan (lutherscy ženjeny katholski duchowny!), zo směł titul „Dr. theol.“ wužiwać, bu wotpokazana.

Druha komora. Komisija, kotraž wo nowym wólbnym prawje wuradźuje, budźe hakle kónc hapryla ze swojim dźěłom hotowa. Wuradźowanja su tajne, tuž so njewě, kak wěcy stoja. — Srjedu jednasche sejm wo hońtwinskim zakonju. Zoba (kons.) pokazowasche na to, kak je w poslednim sejmje minister pschilubił, zo so cyle zestarjeny hońtwinski zakoń z léta 1864 dokładnje porjedźi, a wobžarowasche, zo so to stało njeje. Kokla (kons.) měni, zo so skoro strachuje, džensa rěčeć, dokelž rěka: kóždy raz, hdyž so wo hońtwu jedna, dyrbja Łužićenjo so słyschećeć dać (wjesołosć). Z tym, zo so w Pruskej a Sakskej čas tšelenja wschelako započina, schkoduja sakscy hońtwjerjo. Smejnam, kotrychž ležomnosć je mjeńscha hač 150 akrow, dyrbjało so tež dowolić, samostatnu hońtwu tworić. Minister z Hohenthal znapschećiwi: Hdy bychu so sorniki hižo wot meje tšeleć směłe, by so ličba naschich sornow jara pomjeńschiła. Tworjenjo mjeńschich hońtwinskich wokrjesow drje njeby wjele spodobanja naschło. Ze słowow swojoho pschedkhadnika sebi wón njemóže wzać, zo by wón dokładnu revisiju zakonja pschilubił. Goldstein (soc.) praji: Hońtwa poprawom wulkich knježi něschto stara a nic małych (oho-wołanjo). Dajće mi wuréčeć, moji knježa kolegojo z Łužicy. Tu njeje wscho w rjedźe. Čzohodla njeporjedźi so cyły zakoń? Sym z Łužicy wschelake pschipisma dostał wot małych ludźi, kotsiž na schkodu pschez dźiwinu nastatu skorža a na njerune rozdźělenjo hońtwinskoho pjenjeza. Tón dyrbjał so po dawkskich jenotkach rozdźěleć a nic po ležomnostnych. Minister z Hohenthal praji, zo by tón burik swoju schkodu wěsće zarunanu dostał, hdy by so město na Goldsteina, na hońtwinsku jednotu wobroćił. Frencel (kons.) je po słowach ministra Metzscha też dokładnu revisiju wočakował.

Andrä (konſ.) měni, zo je ſakſki hońtwinſki zakoń wubjerny. Pſchećiwo Goldſteinej praji Hübner (ſw.-konſ.), zo ſkerje wulcy wobſedžerjo pſchi rozdžělenju pjenjez ſchkoduja hač mali. Zakoń bu ſtónčnje pſchijaty.

— Kral Friedrich August pſchebywa tele dny w Lipſku, zo by ſebi wſchelake fabriki, wulkowobkhody a wuſtawy wobhladał, a tež pſchednoſchki někotrych univerſitnych profeſorow ſłyſchał.

— Loterija za wuſtaw braſchniwych k wopomnjeću kralowy wudowy Karoły budže hižo 24. februara wuloſowana, dokelž ſu loſy rozpſchedate.

— Zo bychu ſo wróćne kartki zaſy zawjedke, ſo prěje. Za to pak maja ſo dwójne kartki wudawać, kotrež budža kaž tež jednore 4 dny płaćić, njebudža pak tuńſche hač dwě jednorej kartcy.

— „Sakſka banka“ płaći lětſa 10 % dividendy (loni 8 %).

— Na kraju (z wuwzaćom městow z 2250000 wobydlerjemi) maſch w Sakſkej 381 policajow. To by na 6000 wobydleri a za něhdže 34 kóſnych kilometrow jedyn „muž zakonja“ był. Finančna deputacija 2. komory je ſo tohodla za rozmnoženjo wjeſnych žandarmow wuprajiła. W Barlinje pſchińdže na 300 wobydleri policaj.

Němſka. Kejžorſtwowy ſejm. W budgetowej komiſiji praji Dernburg, zo budže w afrikanſkich kolonijach jenož za twar tajkich železnicow, kotrež ſo zapłaća. Pſchekupſtwo w Togo a w Kamerunje kčeje. Pſchinoſchk kejžorſtwa za rańſchu Afriku je wo 1½ miliona hriwnow wróćo ſchoł. Tam hiſchće wjele njezběhnjenych pokładow tči. Też Mariany a Karoliny ſo rjenje wuwiwaju. Z čornuchami dyrbi ſo zhromadnje džěłać. K tomu je trjeba, zo maja k běłym dowěru. Wſchě njeſprawnoſće pſchećiwo nim maja wuwoſtać (a pſchećiwo Polakam? Red.).

— Za Stengelowoho naſlědnika je, kaž rěka, Sydow, póſtowy ſtatny podſekretar, wubrany.

— Po poručnoſći gouverneura ze Schuckmanna buchu Hererojo na dnju kejžorowych narodninow z wójnſkoho jeća wuſwobodženi.

— W Buſchowym cyrku w Barlinje wotmě ſo w pſchitomnoſći 7000 ludźi hłowna zhromadžizna zwjazka ratari. Dr. Röſike wuradžowanja započawſchi rjekny, zo je zwjazk z Bülowowej politiku cyle ſpokojom a zo ma k njomu poknu dowěru (pſchihłoſowanjo). Zo by ſo njedoſtatkej na čeledźi wotpomhało, dyrbi ſo za to ſtarać, zo by ſo rataŕſki džěławy lud na wſach zaſydlić mohł na ſwojim. Z burſtwa kčeje zbožo cyłej wótčinje. Pſchedsyda z Wangenheim rěčeſche wo hoſpodaŕſkim położenju, ſpominajo na žně a drohotu žita a mjaſa. Dr. Hahn pak poda rozprawu: zwjazk je pſchi wólbach 241 kandidatow wſchelakich ſtron podpjerał, z kotrychž buchu 138 woleni. Lećakow je 3 miliony rozeſłał. 84 zapóſłancow liči zwjazk do ſwojich ſobuſtawow. Pſchi wólbach do bayerſkoho ſejma je zwjazk 46 kandidatow podpjerał, z kotrychž buchu 34 woleni, do pruſkoho ſejma 18 (9), do ſakſkoho 13 a t. d. Zhromadźiznow wotmě zwjazk loni 8586. Sobuſtawow pſchibu 8000 a liči ſo jich dženſa 290000; 85 proc. ſu mali wobſedžerjo, 14½ proc. ſrěni kublerjo a ½ procenta wulkokublerjo. Zwjazkowy časopis wukhadža w 210000 exemplarach. Knihownja liči 17134 zwjazkow. Za 7 mil. hr. picowacych ſrědkow a hnojow bu pſchepſchedatych. Centralna kaſa je 178 mil. hr. pſchedžěłała. Zwjazk ma 26 wyſchſich zaſtojnikow a 146 piſarjow. Mócne placanjo powita dalſchoho rěčnika, prjedawſchoho miniſtra Podbjelſkoho. Wón praji, zo je zwjazk ratari knježerſtwo pohnuł, zo ſo nic jenož za induſtriju, ale ſkónčnje też za rataŕſtwo ſtarać počina. Sylne burſtwo je ſkónčnje też najwěſćiſchi rjap za kčejacu induſtriju. Skónčnje napominaſche Podbjelſki pſchitomnych nanow a maćerje, zo bychu ſwojich ſynow w bohabojoſći, we ſwěrje ke kejžorej a krajej a w luboſći k rataŕſtwu wukubłali. Ryćerkubler Bok rěči wo dawkach a je za dawki z piwa, tobaka, dividendow a burzy a pſchećiwo ſpirituſowomu monopolej.

Pruſka. Sejm. Prälat Dr. Jaždżewſki wobćežuje ſo, zo knježerſtwo ćežkoty čini, hdyž ma ſo hdže žana katholſka cyrkej twarić, woſebje, ma-li za pólſki lud być. Też ſo ze zjawnych fundacijow pólſkim wſam a woſadam žana podpjera njepſchizwola a też němſkim katholikam ſo tu ſchiwdži. Doſtawaju jenož ¼, lutherſcy pak ¾ podpjerowacych pjenjes. Mikoſćiwym ſotram ſo też njetrjebawſche zadžěwki kładu w jich ſkutkowanju, a khori ſo woſebje w pólſkich krajinach z njeprawom do khorownjow, hdžež ſu diakoniſy, ſćelu. Rěčnik ſkorži dale z hórkimi ſłowami na podtlóčowanjo Polakow we ludowych ſchulach. Samo w nabožinje bjerje ſo džěćom maćerna rěč a ani městnoſće k wudžělenju ſpowědneje wučby ſo w mnohich ſchulach (n. pſch. w Poznanju) wjacy njepſchizwola. Miniſter Holle wotmołwi, zo ſu podpjerowace pjenjezy poſtajene k poſylnjenju němčiny (!). Za wučerjow ma ſo „oſtmarkenculaga“ (= judaſchowa mzda za pſcheněmčenjo pólſkich a ſerbſkich (?) džěći powyſchić.

— Komiſija Panſkeje komory je też w druhim čitanju pſcheměnjenjo wuſwojowaceje pſchedkohi pſchijała (ze 14 pſchećiwo 11), tak, zo budže ſo jenož ta ležomnoſć Polakam z mocu wotkupić móc, kotraž hakle bu wot wobſedžerja za poſledne 10 lět kupjena. — Z Poznańſkoho ſu 170 němſcy burja do pruſkeje komory peticiju pſchećiwo wuſwojowanju pólſkali.

— W lěće 1907 je w Pruſkej 2724 ludźi na ſproſtnjenjo tyła ſkhoriło a 1224 z nich je wumrěło.

Pólſka. Ćežka kwakla tłóči Polakow. W Ruſkej nima tuchwilu 8 pólſkich diecezow biſkopa, a próždne ſu nimo toho ſtoły 18 biſkopow ſufraganow. Też

w Hněznje njeje hischće pschecy arcybiskopski stoł wobsadżeny.

Awstrija. W Nisku (Galič) bu kandidat pólskeje ludoweje strony, Bojanowski, pschećiwo kandidatej knježeńskeje strony wuzwoleny. Z toho nasta zwada, w kotrejž pschiwisnicy podležaneje strony Bojanowskoho z nožom zakłóchu.

— Awstrija chce pschez Bosnisku do Saloniki železnicu twarić (Sarajewo—Mitrovica—Saloniki) a tak tamnu krajinu swětej bóle wotewrić. Z tym wězo też wliw a móc Awstrije w tych kónčinach zrosće. To jej Ruska zawidźi, a mjez woběmaj statomaj pschibjera tohodla wěsta napjatosć. Francozske nowiny też na ruskej stronje stoja. Rěka, zo sebi nětk Ruska wot sultana też koncesiju za železnicu žada, kotraž by pschez Serbijsku hač na mórski brjoh Čorneje hory, do Antivari abo Dulcigno, wjedła.

Francozska. W St. Etienne su nowu mitrailleusu pruhowali a za dospołnu pschipóznali. Tónle mordarski instrument wuplunje za mjeńschinu 650 wutšelow.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Wěrowani: Jan Jurij Bilke, fabrikski dźěłaćer w Budyšinje, z Martu Almu Fritzsche, fabrik. dźěłaćerku na Židowje.

Zemrěli: Jurij Jakub Kral, kněžeŕ a dźěłaćeŕ w Budyšinje, 47 l. 2 m. 4 dn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 288—291. z Brěmjenja: Jan Wićaz, Jan Wołdrich, Jan Hančik, Mich. Kóč; 292. 293. ze Zdźerje: Jan Šmarander, Jan Čórlich; 294. Aug. Robl ze Židowa; 295—302. z Miłoćic: Michał Wornač, Mikławš Pjech, Pětr Kral, Madlena Fulkowa, Jakub Šołta, Jan Wočka, Michał Kokla, Jurij Šlosar, 303. Madlena Knježkec w klóštrje Marijnej Hwězdźe; 304. Michał Zopa z Haslowa; 305—308. z Ralbic: Pětr Žur (čo. 19), Jurij Čornak, Jak. Wnuk, Jakub Manjok; 309—313. z Konjec: Michał Wićaz, Marija Wjacsławjec, Jakub Čornak, Pětr Čornak, Mikł. Čornak; 314—316. ze Šunowa: Mikławš Šejda, Mikł. Šołta (korčmaŕ), Jakub Wels; 317. Hana Bjenšowa z Nowoslic; 318—321. z Radworja: Jan Šenk, Jan Karl Nawka, Jakub Běrk, Michał Rjeńč; 322. Jan Pollenk z Hodlerja; 323. Mikławš Žofka z Bronja; 324—326. z Boranec: Mikławš Miklič, Jakub Delan, Hańža Wjerabowa.

Za fond tow. ss. Cyrilla a Methodija: Aug. Robl ze Židowa 50 pj., přez redaktora 50 pj., Michał Zopa z Haslowa 1 hr. 50 pj. Zapłać Bóh!

Za cyrkej w Zdźěri: Na Rjenčec-Wićazec kwasu w Brěmjenju nawdate 46 hr. 50 pj. Zapłać Bóh!

Drobnostki.

* Prošeŕ: „Sym tak hłódny —“. — Knjeni: „Woprawdźe? Ale ja myslu, zo so dźěła bojiće.“ — Prošeŕ: „Ow ně! Ale moje hubjenstwo mje přewodźa. Sym dalokowidźacy. Hdyž so k dźěłu přiblížu, njemóžu je widźeć.“

* Hospoza: „Kruwařka běž wšak a pohladaj na kur z wuhenja, z wotkel wětřik duje.“ — Kruwařka (so wróćiwši): „Wot spody, přetož kur runu měru horje stupa.“

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Wučomnoho hólca

pyta pjekaŕ **Šołta** w Budyšinje na Garbarskej hasy. [44

Kajserowe panorama

rózk Hošic a Seminarskeje drohi.

Tutón tydźeń:

Siciliska kupa, Korsika, Sardiniska.

Podwólnje přeprošuje

8] **Lejna Petzoldowa.**

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: **Žitne wiki 12** a **Karoladroha 13.**—Skład: **Karoladr. 13.**

Dalokoŕečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju kruchate wapno (kalk)

w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

19]

Handrij Nowak

meblowa twornja

Moltkowa droha 9. *Budyšin.*

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.

Bože martry □ smjertne kříže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -

Drježdźany-A., Ecke Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Wićne płaćizny:

	w Budyšinje 15. febr. wot hr.	wot pj.	hać hr.	hać pj.	w Kamjencu 20. febr. wot hr.	wot pj.	hać hr.	hać pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	—	18	36	17	—	17	34
Rožka . . . kórc po 160 punt.	15	52	15	76	14	88	15	52
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	95	13	16	11	98	12	32
Pšeńca, žołta . .	10	—	10	80	10	—	10	20
Rožka	9	70	10	15	9	30	9	70
Ječmjeń	9	25	9	40	8	50	8	80
Wows, kórc abo	8	30	8	60	7	30	7	60
Hroch	10	—	13	—	—	—	12	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	50	2	75	—	—	3	—
Pšeńčna muka	12	75	20	—				
Ržana muka	12	50	16	25				
Syno	3	40	3	80	3	50	4	—
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	84	5	—	—	—	5	—
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	66
Prosata 840 (w Kamjencu 279) jene	12	—	20	—	9	—	17	—
Butra 1 kg	2	40	2	60	2	40	2	60
Jeja, mandl	1	5	1	20				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 7,—, Pšeńčny gris 7,25, Ržany gris 8,—.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 17. febr. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	28—47 hr.,	rězna waha	62—85 hr.
2. Byki,	„ „	„	„	33—45 „		63—77 „
3. Kruwy a jałojcy,	„ „	„	„	26—42 „		52—75 „
4. Ćelata,	„ „	„	„	38—49 „		66—78 „
5. Swinje,	„ „	„	„	40—48 „		54—62 „

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Pjenjezy danimy tu khwilu [2
při kóždodnjowskim wupowědźenju z 3½%
„ měsačnym „ „ 4 %
„ štwórć- a połlětnym „ „ 4½% } na lěto.

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4I

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prózstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj tež serbski. [9

Sušene a marněrwane
29] **ryby,**
Brunšwigske
warjeninowe konserwy,
Rbynski sadowy kompot
kupujeće derje a tunjo pola
August Führmann jr.
Kamjenc, Anger 16.
Dalokoreńčak 225.

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
20] w **Kamjencu,**
Pfortenska droha 7 I.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a optiskich wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, róžk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. služby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Štóž je mojomu, 2. februara zemrětomu mužej, wokołonošerjej **Hadamej Reimje** za nohajcy a t. d. hišće što dołžny, je z tutym napominany a prošeny, tónle swój dołh hač do srjedź měrca mi zapłaćić. [48

Agata zwud. **Reimowa**
w Šěrachowje č. 181.

Na swój **póstniski swjedźeń**
jutře njedźelu 23. febr. wječor we **8** hodź., wobstojacy z **dźiwadła** „Póstniske tryski“ a **reji,** wutrobnje přeprošuje

tow. kath. rjemjeslnikow w Budyšinje.

Zastupne kartki su hižo tež do prědka dostać pola k. prásesa J. Delana. [45

Zwóńk, ženjeny, so k 1. haprylej do **Lubija** pyta. Wšo dalše zhoniš na **farje** tam. [43

Magnetopath H. Thomas

Sukelnska droha 1a. **Budyšin.** pódla Mohroweje předawarnje wobuća.

Wustaw za naturske hojenjo.

Hojace srědki: **vitalna elektrika, woda, gymnastika, podźělna masaža, podźělne parjenja, homöopatija.**

K rěčam wšědnje wot 9 hač do 1 hodź.

Wuspěchi pola wšěch **khorosćow čuwow** (nervow); při sylnym hłowubolenju, při nervosnych hačenjach dźěławosće wutroby a žołdka, při hačenjach požića, při khorosćach **jatrow, jěrchenjow** a **črjewow**; při widliščach, jendźelskej khorosći, ischias, wići, hysteriji, při sprostnjenjach, zahorjenjach, hačenjach krewje, lišawach, lemjenjach atd.

Dołholětne nazhonjenja. ——— Připóznaća a dźakprajenja po stach.

41] **Khori so tež doma wopytuja.**

49]

C. F. Gierisch,

Kamjenc, torhošćo 7

Dom módnych tworow

poruča

k **pjezlam, suknjam, falam** a **rubiškam**

čorne a pisane tkaniny najlěpšeje čistowołmjaneje kajkosće, hładke a mustrowane, swětłe a ćmowe **musliny,** čorne a pisane mustrowane **židźane tkaniny, flanele** k **spódnim suknjam, košlacy barchent, blidowe** a **ložowe šaty, ćělne šaty, dypsačne rubiška, gardiny, ložowe přikrywki, sofowe přikrywki, tkaniny** k **běhakam, tepichi** a wjele druhich artiklow.

Najwjetši wubjerk! ——— Najtuńše płaćizny!

C. F. Gierisch, Kamjenc, torhošćo 7.

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.
Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 9. Lětnik 46. | **Redaktor: Jakub Šewčik.** | **29. februara 1908.**

Dwoje hody w Moskwje.

(Pokročowanjo.)

Druhi wobraz wunurja so mi z dopomnjećow: Hody w Prazy.

Tam sym je často swjećił, pak mjez krajanami w serbskim seminaru, pak pozdźišo samlutki pola čěskeje maćerje abo zasy zhromadnje ze swojimi sobustudowacymi w »studentskich kollegijach«.

Hody doma być mjez swojimi, je wězo najrjeńši swjedźeń, dokelž wobwiwa wón wosebje jenož swójbu z najmłódnišej, najbóle hodownej poeziju. Tola też w cuzbje njepozhubjuja hody swojoho poetiskoho razu ani tu, ani tam; jenož zo je človjek dobreje wole, swoje hody swjeći woprawdźe swjatočnje! A też w Prazy je hody jara rjenje! —

Naši Pražscy studenća, zwostanu-li přez swjate dny w serbskim seminaru, wuhotuja sebi wjesołe wječory w hodownych prózdninach. Wosebje patoržica dyrbi styskanjo zahnać kóždomu khowancej, serbskomu kaž němskomu. We »wulkim museju« (studijowni) wutwari so improvisowane jewišćo, za kotrež postara so wosebita komisija, kiž ma też repertoar a režiju na starosći. Druhi komitej zasy wobstarawa loteriju a hodowny štom, nakupuje za wšo wšelake zabawki a rjane wěcki k wjeselu. To su tak přihoty k patoržicy, mjez tym zo kuchařka wari, pječe a smaži po swojim wumjełstwje też wjele dobroho za swjate dny; potajkim w cyłym domje hodowna poezija! A je patoržica tu, potom so naši hólcy wjesele zabawjeja a wutrobnje so zraduja: kěrluše sebi zaspěwaju, rozswěća wulki a bohaće wudebjeny štom Božoho dźěsća, zahraja wustojnje wjesołe kruchi a štuki při swojim dźiwadle, a z napjatosću wočakuje kóždy wulosowanjo swojich čisłow w loteriji, přede wšěm wězo hłowne dobyćo. Samón jusk a wysk, sama radosć a wjesoła zabawa knježi w serbskim seminaru při swjedźenju lubosće: wšitcy su so „zhodźili“. — Skónčnje też jich dušu a wutrobu jimaju nutrniše hišće hnuća Bóžskeje lubosće, kotrejž w domjacej kapali so přinoša wopor Božeje mšě, hdyž w Božej nocy stupa knjez präses před nimi k wołtarjej z modlitwu: Introibo ad altare Dei, ad Deum, qui laetificat juventutem meam. —

Najzbožowniše hody su bywałe, hdyž smy je swjećili z eksercicijemi a z nimi dostojnje zakónčili stare lěto. Na was časy, hdyž spominam ....

Też zwonka seminara je po cyłej Prazy hodowny šum a hołk a swjatočny tołkot. Jenož jónkróć minychu so mi tam hody w ćichej samoće bywši na hospodźe pola „paní Wurmové“. Bě to khuduška wudowa, prosćička čěska maćerka, kotraž ze swojej khorowatej dźowku pod starosćemi a w nuzy so pjerješe přez žiwjenjo; njewěm drje, hač je hišće žiwa, abo hač so jej lěpje wjedźe hač tehdom, ale wone hody zwostanu mi njezapomnite za žiwo. Běchmy sebi dobri, haj lubowachmy so, dokelž jenajki wosud samoty a wopušćenosće wjazaše nas, a naše wutroby tuleše k sebi z přećelskej lubosću. We wzajomnej rozmołwje wo hodownych kěrlušach a wašnjach tu pola Čechow a tam pola Serbow miny so patoržica. Spěwachmy „koledy“ ze zastarskich knihow paćerskich, kajkež k swj. třom kralam dospołnišo nam zaspěwać přikhadźachu mali słowakscy pasličkarjo abo po serbsku „Šlabakowje“. — K zabawje pušćachmy też worješkowe škorpizny po wodźe, zo bychmy nawědźili, kotrohož z nas „čołmik“ so najprěniši ponóri. Toho žiwjeńčko pječa najprjedy wuhasnje! —

Wony idylliski swjatok hodowny připomina mi cyle hodowne zabawjenjo wnučkow

»Našeje Wowki«. Tu dźěn začuch žiwje kusk swójbnoho žiwjenja »Babičky« z powědańčka Boženy Němcoweje, kotraž je našim Serbam tohorunja rjenje zeserbšćena w »Našej Wowcy«, přihódne a jara zabawne čitanjo za serbske swójby!

Tuž też to w swójbje paní Wurmové běchu nam wšěm hody z nutrnym wokřewjenjom, kajkež dopřeje poniżnym wutrobam spokojnosć, byrnjež by też była stowaršena z khudobu, haj bě tu — to kusk žiwjenja Nazaretskeje swójby.

Ani swjećenjo hód pola wojakow w Drježdźanach, ani w studentskich kollegijach njezbudźuje tajkoho nutrnoho wothłósa, dokelž ani tu, ani tam njebywa wutroby-wohrěwaceje poezije domjacnosći tak samownej. A potom kazy cyłu swjatočnosć też swětarski duch pychařstwa, zymnoty, njewěry, kiž wozyba hač do dna duše, kotraž žedźi za luboscu a wozbožowacym wěrnym, swěrnym přećelstwom.

To pak we wojeŕstwje njenamakaš, kiž je sćělesnjene komando a disciplina a měšeńca čłowjeskich powahow bóle njemoralnych, bóle hrubych hač lubych, miłych dobrych ludźi. A też w šěrokich worštach studentstwa dyrbiš sebi přećelow pytać tajkich, kotřiž ći porozymja a z tobu čuja, ze słowom: powahi swojoho runjeća! — W Pražskich studentskich kollegijach pak wosławichmy hodowne swjate dny najrjeńšo zasy mjez sobu doma. Traš sedmy dźěl wšěch khowancow — maju tam 214 městno — zwosta přez prósdniny w Prazy, dobri přećeljo postarachu so wo wobradźeńki a dary, kotrež buchu w loteriji wulosowane, tak zo dobu kóždy něšto. Hłowne dobyćo bě stajnje sleborny časnik. Też z piwom a trubkami so wšěm porjedźeše, kiž zawěsće słodźeše wjele lěpje hač wojeŕski punč a tobak, »kotryž po běrnišću wonja« a je »sylny za tři mužow«! A młodźency, kiž běchmy ze wšěch kónčinow słowjanskoho swěta, zaspěwachmy sebi swoje rjane narodne pěsnje, zo cyła kollej jenož tak klinčeše a nimoducych wabješe k připosłuchanju. Rjane běchu to hodźinki wjesela, přećelstwa, studentskeje młodosće, na kotrež so rad spomina, lube to časy, kiž čas žiwjenja z pomjatka njezhinu! —

Nimo, wšitko nimo — před lětkom hišće tam w jich towaršnosći, a tukhwilu dźe patoržica z ćichej kročelu nimo. Lětsa sedźu zasy raz samlutki hač do połnocy, zo bych wopominał, hdy, hdźe a kak sym w žiwjenju hižo swoje hody swjećił. Wšelako je bywało, wšelako — situacije měnliwe, přeměnjace so kaž časow běh, ale w dopomnjeću na přětrate złe a dobre dny korjeni wokřewjenjo a dosćčinjenjo: Wokřewjenjo, hdyž wopomniš, kak rjenje to běše tehdom, a dosćčinjenjo, hdyž začuwaš, kak wjele lěpje je to nětkle! A kłoniš swoju hłowu, kotraž we hłubokich mysličkach ponurjena wotpočuje w dłóni rukow, před Božej luboscu a miłoscu, a nimowólnje so ći rucy spinatej, a z duše wuhronja so ćichi paćeŕ hodowny:

»Khwalba budź Bohu we wysokosćach!«

(Přichodnje dale.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z **Budyschina.** Sobotu wuradźowaſche naſche wjeſne wólbne towaŕſtwo wo wólbach do kulturneje rady a do powołanſkoho zjednoćeńſtwa. Za Budyſchſke a Kamjenſke hamtſke hejtmanſtwo poſtajichu ſo jako kandidaća: a) do rady tajny radźićel Steiger, b) do zjednoćeńſtwoweje zhromadźizny: ryćeŕkubleŕ Kſchižan w Hornjej Hórcy, kubleŕ Jokuſch w Budyſchinje, kubleŕ Zur w Njebjelčicach a žiwnoſćeŕ Schmidt w Kindiſchu. Za Lubijſki-Zitawſki wokrjes poſtajichu ſo: radźićel Reichel (Strahwalde), kotryž ſerbſki rěči, a dale Frohberg, Hähnel, Förſter a Held. Wólby ſu ſo ſrjedu wotměłe. Wunoſchk nam hiſchće znaty njeje. Nadźijamy ſo, zo je ſo direktiva wólbnoho towaŕſtwa wobkedźbowała, a zo ſu naſchi kandidaći woleni. Dale rozprawjeſche knjez zapóſłanc Zoba wo wſchelakich wuradźowanjach w ſejmje, wo dóńće hońtwinſkoho zakonja, wo nadźijach a ſtrachach dla wólbnoho prawa atd. Powſchitkownje ſo też pſcheco wupraji, zo bychu wſchitcy ſamoſtatni Serbjo do wólbnoho towaŕſtwa pſchiſtupili. Pſchinoſchk je ſo za lětuſche z 25 pj. na 50 pj. powyſchił a ma wot k lětuſchoho 1 hr. wučinić, zo by towaŕſtwo ſwój nadawk z čim wjetſchim dorazom wuwjeſć mohło.

Z **Budyschina.** Póndźelu wotmě ſo zhromadne poſedźenjo pſchedſydſtwa a wubjerka Maćicy Serbſkeje. Wuradźowaſche ſo wo wſchelakich należnoſćach, „Serbſki Dom“ naſtupacych. Poſtaji ſo rjad za hłownu zhromadźiznu, kotraž budźe jutrownu ſrjedu, 22. hapryla. Wſchitcy lubi Serbjo ſu na nju hižo dźenſa wutrobnje pſcheproſcheni. Ze zawoſtajenych wobſchěrnych rukopiſow Roſtoka a Wjele ma ſo alfabetiſki zapis pſchirodoſpytnych mjenow zeſtajeć a w „Časopisu“ wudać, z dobom pak też ſo woſebita kniha zhotowić a wſchěm ſerbſkim ſchulam ſo darić.

Z **Budyschina.** Wutoru 25. februara zemrě tu nahle a ćiſche Michał Wels, khěžeŕ tudy, prjedy kubleŕ w Hněwſecach. Daloko a ſchěroko bě znaty tónle jednory, dobry a ryzy ſerbſki bur. Wukhadźeſche z derje znateje ſwójby Welſec w Hrubjelčicach; joho wuj bě drje mnohim ſtarſchim ludźom hiſchće znaty: něhduſchi faraŕ Wels we Wotrowje, kotryž naſchoho lubowanoho zemrětoho też lěta 1866 w Budyſchinje w ſerbſkej cyrkwi

wěrowaſche. Kaž joho prjedownik w Hněwſecach a pſchichodny nan, Michał Cyž, tak bě po tutoho ſmjerći 1893 naſch zemrěty tež hač do ſmjerće dołholětny kěběťař tudomneje farſkeje cyrkwje „Naſcheje Lubeje Knjenje“, kaž tež jeje ſchćedriwy dobroćel. Bóh mytuj joho luboſć, ſwěru a dobroćiwoſć z wěčnym mytom njebjeſkim, troſchtuj joho zawoſtajenych, a daj lubomu zemrětomu wěčny wotpočink a wěčne ſwětło njech jomu ſwěći! —r.

— Towaŕſtwo katholſkich rjemjeſlnikow běſche ſebi w połnej ſali ſwojoho doma njedźelu wjeſołu póſtniſku zabawu wuhotowało. Pryzle a tryſki rhynſkoho karnevala ſo na jewiſchću jara žiwje pſchedſtajichu, zbudźujcy pſchecy zaſy a zaſy jaſny ſměch pſchihladowarjow. Reje w póſtniſkej pyſche ſo dźiwadła pſchizamknychu.

— Knjez minoriſt J. Plewka z Budyſchina doſtanje 8. měrca w Straßburgu ſubdiakonatſku a diakonatſku ſwjećiznu.

— Z torhanjom kěžow za nowy móſt ſu nahle pſcheſtali. Suſod Liter pječa zadźěwki čini ſwojich pincow dla. Pſchipóznaco měſćanow a tež wjeſnjanow drje ſebi z tym njedobudźe, pſchetož wſchitcy žadoſćiwje na nowy móſt čakaja. Z twarom muſeja ſo tež někak haći.

— Wot póſta ma ſo nimo „čerwjeneje“ ſchule droha twarić, kotraž ſo kónc ſukelńſkeje drohi na „žitne wiki“ wulinje.

— Na ſproſtnjenjo tyła je dale ſkhorjeł wojak Weigel (6. komp.). Hewak pak ſo wſchitcy, na tule khoroſć čerpjacy, porjedźeja.

— Lubijska banka je swoje lońše lěto z 558124 hr. čistoho wunoška skónčiła (tamne lěto 567780 hr.); móže tohodla zasy kaž loni 6 % dividendy płaćić (360000 hr. za 6 milionow hr. akcijow). 60000 hr. so Delcredere fondej připokaže a 2000 hr. za dobre skutki. Po wotpiskach za mobiliar (35337 hr.) a po wotčehnjenju tantiemow so hišće 40585 hr. (loni 39780 hr.) na nowe zličbowanjo přenjesu.

Z **Budyſchina.** Běchu-li naſchi wótcojo wulcy wuſtojni pčołarjo, njehodźi ſo tole wo nětčiſchich Serbach powſchitkownje a wo wſchěch ſerbſkich ſtronach prajić. Tole ſpóznawſchi, chce „pčołaŕſke towaŕſtwo w Delnim dole Sprewje“ lětſa we Khróſćicach wo wuſtojnym pčołarjenju rozwučować. Pſchednoſchować budźe ſo ſerbſki, a rozwučowanjo ma ſo započeć tſeći dźeń jutrow popołdnju w 2 hodź. Měſtnoſć rozwučowanja ſo hiſchće pozdźiſcho wozjewi.

Hamtſke wozjewjenjo. Za kryćo wudawkow lěta 1907 maja wobſedźerjo koni a howjadow płaćić: 1. wot kóždoho konja 3,26 hr. (k zarunanju ſkoćaceje khoroſće), 2. wot kóždoho howjada pod tſi měſacy, potajkim tež wot ćelatow, 23 pj.; tohorunja wot kóždoho howjada pſchez tſi měſacy ſtaroho tež 23 pj. (k zarunanju khoroſće), a 3. wot kóždoho howjada pſchez tſi měſacy ſtaroho 1,26 hr. (k zarunanju doręzanjow). Tele dawki maja ſo hnydom zběhać a hač do 1. hapryla wot gmejnſkich pſchedſtojićeri na hamtſke hejtmanſtwo zapóſłać.

Z **Budyšina.** Naše wokrjesne hejtmanſtwo, abo ſakſka Hornja Łužica, měješe 2. decembra 1907: 19473 koni, 1 mula, 63 wóſlikow, 116222 howjadow, 4438 wowcow, 93551 ſwini, 47412 kozow, 360345 pjeriny, 17561 kołčow; 24254 proſatow, jehnjatow a kózlatow bu 1907 zarězanych.

W cyłej Sakſkej je w poſlednim lěće ličba koni wo 1686 přirośtła (0,99 %), ličba howjadow pak wo 23723 (3,35 %), ličba ſwini wo 35941 (5,08 %), kozow wo 5839 (4,22 %), wowcow wo 2370 (3,72 %) a pjeriny wot lěta 1900 wo 424942 (2,38 % za lěto).

Z **Kamjenca.** Skótličenjo 2. decembra 1907 měješe za Kamjenſke hamtſke hejtmanſtwo tele ličby: 4018 koni, 5 wosowow, 26021 howjadow, 1008 wowcow, 26945 ſwini, 8679 kozow, 70607 pjeriny, 4454 kołčow; rězanych bu 2471 proſatow, jehnjatkow a kózlatkow.

Z **pola.** Nalutowaŕnje Neuwiedſkoho (Erfurtſkoho) zwjazka hotuja ſo na zwjazkowu zhromadźiznu, kotraž budźe ſo njedźelu 8. měrca wječor w 6 hodźinach w Njeſwačidle wotměwać. Wopytowarjam poſkići najprjedy knjez wučeŕ Domaſchka-Luhowſki wulcy zajimawy pſchednoſchk wo prawym wužiću ſadu. W druhim dźělu poda podzwjazkowy direktor wobraz ſwojoho pućowanja po Paläſtinje a Egyptowſkej. Knjez Linsmayer z Erfurta budźe k wopiſanym měſtam ſwětłowe wobrazy poſkićeć.

Zhromadźizna budźe potajkim wjele powučnoho, ale tež wjele zajimawoho poſkićeć. Duž zhromadźće ſo wſchitcy 8. měrca w Njeſwačidle!! Tež tajcy, kotſiž ſobuſtawy žaneje nalutowaŕnje njejſu, ſměd̆ža zhromadźiznu wopytać.

W **Herrnhuće** je biſkop Herrnhutſkich „bratrow“, Bek, 73 lět ſtary zemrěł. Wón běše Serbam přećelnje zmyſleny.

Ze **Slepoho.** Tudomna nalutowaŕnja ma 76 ſobuſtawow a je loni 208000 hr. pſchedźěłała. Lutowanſke pjenjezy wučinjachu ſkónc prěnjoho lěta 25000 hr., na kóncu druhoho 52000 hr. a kónc lońſchoho lěta 64000 hr. Reſerwny fond je na 832 hr. narośtł.

Z **Delnjeje Łužicy.** „Zytanka ſa ſerbſke žiſchi“ rěkaju najnowſche delnoſerbſke knižki, z kotrychž dyrbja dźěći bjez wučerja ſerbſki čitać wukny̆ć. Wobrazki a rjane powědańčka knižku debja. Płaći jenož 25 pj.

W **Drježdźanach** běchu ſebi knježny a knjenje „Jednoty“ pod wuſtojnym nawjedowanju knježny Hany Cyžec póndźelu póſtniſku zabawu pola „Bartec“ pſchihotowałe a na nju ſobuſtawy a pſchećelow pſcheproſyłe. Wopyt bě jara bohaty.

Zapósłanc Zoba, zastupjerjo „Čornoboha“ a awstrijskoho towaŕstwa „Fügnera“ běchu tež pschikhwatali. Narodna drasta bě derje zastupjena. Reje skónčichu so rano z kofejom a pampuchami. Na serbske potrěbnosće we Łužicy so pschi wschim wjeselu tež dopomnichu.

W **Dubinje** dosta katholska cyrkej nowe pischćele z 9 regiśtrami a 2 manualomaj, twarjene wot Jemlicha z Drježdžan. 18 lět je so mkoda wosada z harmonium spokojić dyrbjała.

☞ **Pschipokožena** je dźensnischomu čiśku reklamowa karta dwórskoho dodawaćela H. Trümpera w Drježdžanach (pschirunaj tež joho nawěschtk). Móžemy tule firmu wschěm k wobkedźbowanju poručeć. Prosymy pak wschěch, zo bychu so pschi kupowanju stajnje na nawěschtk w „Kath. Pósle“ powołali! To płaći tež pschi kupowanju pola wschitkich druhich firmow, kotrež w „Katholskim Pósle“ nawěschtki wozjewjeja. Ruka ruku myje! Schtóž je z nami, z tym tež my!

Z cyłoho swěta.

Sakska. Sejm. K należnosćam żeleznicow poręča Renč (Kamjenc), wobžarujo, zo ma so tak mało żeleznicow twarić a zo wosebje za Łužicu ani pjenježka so nima. 20 lět hižo so žada połnócna narańscha żeleznica (Wulki Hojn—Kamjenc—Radwoŕ) a pschecy hischće knježeŕstwo tele sprawne žadanjo dopjelnić njecha. Minister financow Rüger praji, zo wschak dyrbi so z pjenjezami lutować. Za poslednje 6 financperiody do joho ministerstwa je Sakska 88 milionow hriwnow za twar żeleznicow wudała. Hischće 1905 mějachmy 37 żeleznicow, kotrež ani telko njepschinjesechu, schtož sebi jich zarjadnistwo žadasche. Tohodla smě so jenož pomałku w twarje nowych żeleznicow postupować. Zo by sebi knježeŕstwo nimo darmotnoho wotstupjenja ležomnosćow hischće pjenježny pschinoschk k twarej žadało, kaž je Renč měnił, njeje wěrno, ale wopomnić so tónle pokiw mohł (wulka wjesołosć). Knobloch (Radeberg) žada tohorunja twar połnócnonarańscheje żeleznicy. Žadyn dźěl kralestwa njeje tak khudy na żeleznicach kaž tónle. Kokla (Khrósćic) pschedrěčnikej połnje pschihłosuje. Prosy knježeŕstwo, zo by tola energiscy twar tejele żeleznicy zapschimnyło. Za statne hospodaŕstwo njeje ničo ważnische a za tule krajinu ničo nuznische, hač najručischi twar žadaneje żeleznicy. Hartmann (Budyschin) praji, zo Wósporska-Radwoŕska żeleznica zmyska nima, jeli so do Kamjenca a Kinsbórka dale njewjedźe. Też za wojeŕstwo je tala čara ważna. Też dyrbi sebi minister financow pomyślić, zo so z tejle čaru wobkhód z Pruskeje do Sakskeje pschepokoži. Zawěsće njebudže tale żeleznica njewunoschna. Minister Rüger: Knježeŕstwo nětko ničo k tomu prajić njemóže, dokelž w tejle wěcy bórzy swoje nahlady pisomnje pschedpokoži. Träber (Arnsdorf) a Greulich (Gröba) tež za tule żeleznicu rěčeschtaj.

— Lipščanske nowe dwórnischćo budže 116 milionow hriwnow płaćić. K tomu pschinoscha Pruska 52, Sakska 47 a Lipsk 17 milionow hr.

— Cwikawa je swojomu wyschschomu měšćanosće Keilej 3000 hr. wosobinskeje lětneje pschikłohi pschizwolika, dokelž jeje financy derje stoja a Keil hižo 10 lět měšćanoscći.

Němska. Kejžorstwowy sejm pschija zakoń wo telefunkach w 3. čitanju. Tohorunja schekowy zakoń. Nowy sekretar kejžorstwowoho pokkada, Sydow, so wutoru parlamentej pschedstaji a džesche, zo ma so wo jara ważnych praschenjach swojoho zastojnistwa najprjedy dokładnje informować, a zo tohodla w bližšim času často do sejma pschikhadźeć njebudže, khiba jenož pschi ważnischich należnosćach. Derje nazhonity podsekretar Twele budže joho tu zastupować. Wo kejžorstwowym justicnym hamće plećechu so wuradžowanja wjele dnjow. Mnoho wědžachu wschelacy a z prawom na němskej justicy wustajeć. Roeren (centr.) wosebje žadasche krućische zakročenjo pschećiwo njepóćiwym wobrazam. W Němskej so 52 firmow z tajkim njerjadom žiwi. Z resolucijow pschijachu so: jenajke pschewjedženjo khostanja w kejžorstwje, pschizwolenjo diätow za ławnikow a pschisažnych, pschipuschćenjo wschěch stawow k pschisažnym a ławnischim sudam, powyschenjo zarunanja za swědkow a wěcyznajerjow, zo maja khostancy, kotryž njećestnoho skutka dla njesedža, prawo, sebi sami jěść wobstarać.

— Wutoru běsche kancler Bülow k sebi na hosćinu pscheprosył nowoho sekretara pokkada, Sydowa, pruskoho ministra pschekupstwa Delbrücka, Bayerskoho a Badenskoho wupósłanca a 12 zapósłancow z blokowych stron, mjez nimi Wagnera a Junka ze Sakskeje. Jednasche so wo reformje financow.

— Hererow z wójnskoho ječa hischće puschćili njejsu, kaž bě so to ke kejžorowym narodninam postajiło, dokelž su hischće jara njeměrni a njespuschćomni.

— Afrikanska wójna je sebi 384 milionow hr. žadała. — Statny sekretar ze Stengel je pschi swojim wotkhadže wot kejžora wulkokschiž rjadu čerwjenoho worjoła dostał. Joho naślědnik Sydow budže z dobom pruski minister, zo by w financnych należnosćach Němskeje wjetschi wliw na Prusku měł.

— W Rendsburgskej khostarni zhotowjachu khostancy, nawjedowani wot dohladowarja, wopačne pjećhriwnarje. Pschi wudawanju tajkich falschowankow bu dohladowar ze žonu lepjeny a jaty.

Pruska. Panska komora jednasche srjedu wo pschedłožy wuswojowanja. Rozprawjeć Burgsdorff džesche, zo wjetschina komisije njemóže do toho zwolić, zo by so ležomnosć, kotraž je wot starschich herbowana abo hižo 10 a wjacy

lět w rukach wobsedźerja, Polakam z mocu wuswojić měła. Hrabja Mirbach praji: kak by so po cyłej Němskej z hněwom kschičało, hdy by Ruska němskim Baltam chcyła wobsedźeństwo wuswojić. Tuž: „Schtož njechasch, zo so tebi stanje, nječiń też druhomu!“ Pschećiwo wuswojowacej pschedkosy rěčeschtaj też Wilms (Poznań) a Lucius z Balhausen. Kancler Bülow ju zakitasche. Hórscheschе so na wukraj, kotryž chce so do znutskownych němskich należnosćow měscheć. Pschedkoha je drje kruta, ale nuzna za němcowstwo w rańschich kónčinach. Generalny pólny marschal Haeseler praji, zo je pschedkoha pschećiwo statnej wustawje. Kaž wón, rěči też ze Schulenburg pschećiwo njej. Minister z Rheinbaben a Adikes ju zakitataj. — Schtwórtk rěčesche wjerch Radźiwiłł pschećiwo pschedkozy. Schto dha su Polacy złoho činili? Hrabja Bodo z Eulenburg rěči hrubje pschećiwo Polakam, tohorunja profesor Schmoller. Kardinal Kopp praji, zo so tu wo prawa jedna, kotrež złamać swědomjo zakazuje, a zo je tohodla pschećiwo pschedkozy. Tohorunja staj pschećiwo njej Tzschammer a Buch. Wjerch Bülow wobkruća, zo so stat a němcowstwo hinak zakhować njehodźi, hač z namócnym wuswojowanjom Polakow! Žada pschijeco pschedkohi po namjeće Adikса. Tónle namjet so skónčnje ze 143 pschećiwo 111 hłosam w 2. čitanju pschija! Z tym dobudu potajkim zasy wobzamknjenja 2. komory płaćiwosće, też po wótcach herbowane statoki budža wuswojowane. 3. čitanjo skónc měrca drje ničo wjacy njepscheměni.

— Njedźelu wotměchu Polacy w Charlottenburgu ludowu zhromadźiznu. Pschez 600 krajanow bě so zeschło. Rěčesche so wo projekće wuswojowanja a wo potłóčowanju pólskeje rěče w zjawnym žiwjenju.

Oldenburgska, hdźež ratarstwo, wosebje plahowanjo skotu, tak rjenje kčeje — sobu płód bykiwubjeracoho zakonja! — ma pjenjezy wysche. Same železnicy su pschez 1200000 hr. čistoho zbytka wotčiske. Sejm je tohodla wobzamknył, dawki wo 10 procentow ponižić. Zbožowni ludźo!

Cechi. W Prazy zemrě Svatopluk Čech, wulki, haj z Vrchlickým sobu najwjetši češki basnik. Wón so narodźi 21. febr. 1846 w Ostredku a po skónčenych prawizniskich studijach nanajpilnišo na polu češkoho pismowstwa dźěłaše. Joho powědańčka a basnje słušeja do najrjeńšich parlow češkeje poezije. „Słowjanske spěwy“, „W sćinje lipy“, „Čerkes“, „Lešetinski kowař“, „Wjacsław z Michalovic“, „Powědańčka, arabeski a humoreski“, „Broučkowy wulět na měsac“ su jenož někotre z joho mnohich rjanych dźěłow.

— Wólby do sejma mějachu na kraju tónle wunoschk: 39 češka ratarska strona, 1 češka kath. ludowa strona, 2 Młodočechaj, 14 němska ratarska strona, 2 němska pokročowanska strona, 2 Wschoněmcaj, 6 němska radikalow a 1 němski schesćanski social.

Nižozemska. W Haagu zrazy so wóz, w kotrymž prync a kralowna so wjezeschtaj — prync sam jědźesche —, z elektriskim wozom, zo so 3 koła kralowskoho woza złamachu. Džiw, zo so ani kralownje, ani pryncej ničo njesta.

Italska. Po wjele zadźěwkach a schmjatancach bu prjedawschomu ministrej Nasiej proces sčinjeny dla pschekschiwdźenja zjawnych pjenjez. Wjele stow tysac statnych pjenjez je so pod ruku zhubiło. Wusud rěka: 11 měsacow jastwa, 290 lirow khostanskoho pjenjeza, zapłaćenjo kostow procesa a wuprajenjo, zo 4 lěta a 2 měsacaj njeje khmany, zjawne zastojnstwa wukonjeć.

Rom. Z wulkej swjatočnosću česćowasche so tu 1500lětne wopomnjeco zbóžneje smjerće wulkoho cyrkwinskoho wótca, Jana Chrysostoma abo Złotohuba. Za poslednich pjeć lětstotkow Rom podobnych ceremoniow widźał njeje. Wone wotměchu so w auli vatikanskeje basiliki w grekskim ritu. We swjatočnym čahu zastupi patriarcha Antiochiski, Cyril VIII., pschewodźany wot Melchitow, Chaldejkow, Maronitow, Bołharow a Rusinow — jich drohotne cyrkwinske drasty zbudźowachu wosebitu kedźbnosć. Potom pschińdźe bamž Pius X. we swjatočnym pschewodźe kardinalow a swětnych a duchownych komornikow. Grekiki khor joho powita ze spěwom: „polychronyon“ (na mnohe časy). Hdyž bě so swjaty wótc na trón pscheđ wołtarjom, kotryž wosrjedźa stojesche, posydnył, započa so po grekskich wobrjadach Boža mscha, kotruž patriarcha Cyril swjećesche. Jomu asistowachu archybiskop Szepticki z Lwowa, archybiskop z Beiruta a biskop bołharski. Archybiskop Amazei, poklaknywschi so pscheđ bamžom, poda jomu knihu evangeliow. Pius X. ju požohnowa prajo grekisku formulu. Podobnje też bamž na koschenjo pokoja po grekisku wotmołwi: pokoj wschěm! Japoschtołske wěrywuznaco bu po grekisku a po łaćonsku spěwane. Pschi pschežohnowanju bamž na klakatku klečesche. Dwěhodźinske kemsche skónčichu so z bamžowym požohnowanjom.

Ruska. General Stössel bu za pschečasne pschepodaco Port Arthura k smjerći zasudźeny. Sud pak chce cara prosyć, tele khostanjo pscheměnić do 10lětnoho jastwa na twjerdźiznje, džiwajo na to, zo je so wobsadka pod joho komandom rjekowscy zadźerżała. Kaž je znate, je kejžor w swojim času Stösselej najwyschschi němski wójnski rjad „pour le mèrite“ spožčił! Też je znate Stösselowe wuprajenjo, zo su Němcy bojazliwcy, kotrychž zezatsčeć njeby schkoda była. General Fock pschi wusudźe z porokom woteńdźe, Reiß a Smirnow buschtaj wuwinowanaj.

Amerika. W Denveru zatsčeli njedźelu italski anarchista katholskoho měschnika Heinrichsa pschi wudźělenju swjatoho woprawjenja w cyrkwi. Mordar bu jaty.

Wšelčizny.

* Kak bu Khinska wo boha bohatša. (Wěrny podawk z 19. lětstotka.) W kamjeńtnych dupach (kružnych kortach) Khinjenjo něhdy žito tołkachu. Hdyž bu młyn zawjedźeny, buchu dupy jako mězniki wo rjedź pól zestajane.

Runje so njebjo zakhmuri, krjepy padachu, njewjedro so bližeše. Tu pućowař nimo tajkeje dupy přińdźe. Korčmy blizko njebě, a k ludźom nochcyše. „Horka mje dešćnik škita“, mysleše, „jeno delka přemoknu.“ Dupu wuhladawši do njeje zaléze, čapny so, wupiny dešćnik a běše přez cyło škitany. Po dešćiku suchi dale ćehnješe. Tež dupa njebě ani kapki dostała.

Wjesnjenjo přišedši korto suche wuhladachu. „Kak je to móžno? To je wjacy hač kamjeń, to je bóh. Toho móžemy trjebać, zo by přewulke dešće wotdźeržował.“ Tak rěčachu. A donjesechu korto do pagody (pohanskoho templa) — a modlachu so k njomu.

Hdyž so pućowař hdy wróći, budźe so rjenje dźiwać —, joho rěčam njebudźa wěrić, změja joho za łharja a błazna.

Tak bu Khinska wo přiboha bohatša.

M. N.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Wěrowani: Gustav Ludwig, dźěłaćeŕ na Židowje, z Idu M. Kralec, dźěłaćeŕku, tam.

Křćeni: Kurt, Jana Hollmanna, formarja w Budyšinje, s. — Jan, Benno Kurjata, stražnika w Budyšinje, s. — Oskar, Jozefa Pietschmanna, khěžerja a skałarja w Smilnej, s. — Ernst Kurt, Maxa Rafelta, klampnarja w Budyšinje, s. — Cäcilija, Jurija Kurjata, krawskoho mištra w Budyšinje, dź. — Marhata, Jana Delana, listynošerja w Budyšinje, dź.

Zemrěł: Michał Wels, khěžeŕ w Budyšinje, prjedy kubleŕ w Hněwsecach, 65 l. 5 m. 15 dn.

Njebjelčicy. Wěrowani: Mikławš Propst, skałař z Njebjelčic, z Hanu Polakec z Kulowa. — Mikławš Bart, młyńk z Khróśćic, z Hańžu Nowakec z Njebjelčic.

Křćeni: Lejna, Jurija Hejduški, skałarja w Serb. Pazlicach, dź. — Hańža, Jurija Žura, kublerja w Njebjelčicach, dź. — Jan, Jurija Korenga, žiwnosćerja w Njebjelčicach, s. — Bronisław Jozef, Kažiměra Poceka, dźěłaćerja w Prószu, s. — Pawoł, Jurija Šołty, čěsle w Njebjelčicach, s.

Zemrěli: Marija zwud. Škodźina z Njebjelčic, 81 l. 10 m. (zemrě we Worklecach). — Madlena zwud. Lisnarjowa (Wojnarka) z Pěskec, 72 l. 4 m. 10 dn. — Michał Šewc, khěžkař ze Serb. Pazlic, 75 l. 11 m. 23 dn.

Za fond tow. ss. Cyrilla a Methodija: Mikł. Žur z Njebjelčic 2 hr. Zapłać Bóh!

Za „**Raj**“, časopis za dźěći, je so dale wotedało: Zdźerjanska šula 3 hr., Khróśćanska šula 9 hr., H. P. z Budyšina 3 hr., Bačońska šula 1 hr. 18 pj.

Za cyrkej w Zdźěri: Na małym póstniskim zawjeselenju serbskich holcow w Drježdźanach nawdate: 5 hr., k tomu hišće woprowałe w Drježdźanach: Hana Dučmanec 5 hr., Hana Wirtec 2 hr. a Madlena Wirtec 50 pj. (přez Hanu Cyžec tam). Zapłać Bóh!

Listarnja redakcije: Do R.: Do toho čisła njebě wjacy móžno nastawčk přijeć. — Do Ł.: Njemóžemy za wočišć w tajkej formje zamołwjenjo přewzać. Listnje wjacy.

Prošu, spytajće znaty
wubjerny parlowy kofej
za **1 hriwnu**
woprawdźe sylne měšenjo.
Hans Lindner (prjedy P. Hofmann)
překupstwo kolonialnych tworow, spirituozow a cigarow
rózk serbskeje a šuleŕskeje
25] hasy.

E. Hantusch & Co.
◇ Budyšin, ◇
Lubijska droha 10
: Fabrikski skład :
poruča so k zhotowjenju
- - - a postajenju - - -
narownych kamjeni
wšěch družin z čornoho a pisanoho žornowca, marmora a pěskowca.
Jara rjane a čiste napisma,
: tež w serbskej rěči. :
Swědomite wuwjedźenjo.
— Najtuńše płaćizny. — [16

Friedrich August Näumann
Kamjenc.
Założene 1827. Dalokoročak 33.
Čorne a pisane tkaniny k woblekam, židźane tkaniny,
hładke a damaserowane
konfekcija za knjenje a dźěći,
bluzy, kostumy, kostumowe suknje, spódnje suknje, trikotaže, nohajcy, tepichi, gardiny, portiery, blidowe přikrywki, přikrywki na łoža, tkaniny za běhaki, linoleum we wšěch šěrach,
łožowe šaty, wupjeŕki atd.
Wulkotny wubjerk!
5 % rabata, hdyž při kupjenju hnydom zapłaćiš! [51

Willy Mader
Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.
Dalokoročak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.
poruča: [5
čěske brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kósikowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 22. febr. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 27. febr. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	—	17	51	17	—	17	42
Rožka . . . kórc po 160 punt.	15	52	15	60	14	88	15	52
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	95	13	16	11	98	12	32
Pšeńca, žołta . .	10	—	10	30	10	—	10	25
Rožka	9	70	9	85	9	30	9	70
Ječmjeń	9	25	9	40	8	50	8	80
Wows, kórc abo	8	20	8	40	7	30	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	12	50
Woka	8	50	10	—				
Jahły	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K.	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	50	2	75	—	—	3	—
Pšeńčna muka	12	75	19	50				
Ržana muka	12	50	16	—				
Syno	3	40	3	80	3	50	4	—
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	84	5	—	—	—	5	—
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	50
Prosata 720 (w Kamjencu 333) jene	10	—	24	—	11	—	20	—
Butra 1 kg	2	70	2	90	2	50	2	70
Jeja, mandl	—	90	1	5				

(50 kg abo centnar)

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,75, Pšeńčny gris 7,25, Ržany gris 7,75.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 24. febr. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnař	wot	27—46	hr.,	rězna waha	60—83	hr.
2. Byki,	„ „	„	„	32—43	„		62—75	„
3. Kruwy a jałojcy,	„ „	„	„	25—40	„		50—69	„
4. Ćelata,	„ „	„	„	38—49	„		66—78	„
5. Swinje,	„ „	„	„	40—48	„		54—62	„

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Pjenjezy danimy tu khwilu [2
při kóždodnjowskim wupowědźenju z 3½%
„ měsačnym „ „ 4 %
„ štwórć- a połlětnym „ „ 4½%
na lěto.

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4I

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prózstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj tež serbski. [9

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a optiskich wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, róžk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Sušene a marněrwane ryby,

29] Brunšwigske
warjeninowe konserwy,
Rbynski sadowy kompot
kupujeće derje a tunjo pola
August Fährmann jr.
Kamjenc, Anger 16.
Dalokoróčak 225.

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
20] w **Kamjencu,**
Pfortenska droha 7 I.

Jednota w Drježdźanach.

Njedźelu 8. měrca 1/2 8 hodź. **serbske** Bože służby. Swj. spowědź wot 6 hodźin.

Wutoru 10. měrca přednošk wjeledostojn. k. wojeŕskoho fararja **Rjenča**. Započatk z dypkom 9 hodź.

54] Přeprošuje
Michał Wićaz, předsyda.

Kajserowe panorama

rózk Hošic a Seminarskeje drohi.

Tutón tydźeń:

Francózska Šwica.

Podwólnje přeprošuje
8] **Lejna Petzoldowa.**

Bože martry

we wšěch wuwjedźenjach, k **wěšenju** a k **stajenju.**

Bože martry za šule, smjertne křižiki, figury swjatych a krjepjenčki z porcelina, **dary k 1. swj. woprawjenju, swjećatka**

w ramach a njezaramowane we wšěch płaćiznach
50] poruča
přećelniw. wobkedźbowanju

Rudolf Wilhelm
Serbska dr. 16 a zadn. Bohata hasa 9.

Wulki skład nowočasnych **vogtlandskich** **gardinow**

kaž tež **přikrywki na łoža, łožowe šaty, płatowe-, barchentowe- a normalne šaty, šórcuchi, dypsačne rubiška, předkošlki, kornarje, krawaty** atd. w najwjetšim wubjerku po najtuńšich płaćiznach poruča [4

Martha Bräuer
Budyšin, Moltkowa droha 2.

Wučomnoho hólca

pyta pjekaŕ **Šołta** w Budyšinje na Garbarskej hasy. [44

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Ecke Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Žane nutřłamanjo wjacy!

— **Najlěpši škit** —
nožičkace lěsyčki
elegantny napohlad!
Mjez druhim sym do wšěch kasow nowoho **justicnoho twara** tajke lěsyčki zhotowił.
☛ Wuwjedźe so nanajručišo. ☚

Einst

Heinrich Paulinus
— **Budyšin** —
Horńcerska droha 41.

Jetzt

☛ **Poruča so wosebje za kněže na kraju.** ☚ [52

Zjawny dźak a wutrobne zapłać Bóh

wupraja so z tutym hišće přezahe zemrětomu dołholětnomu **khěbčtarjej** farskeje cyrkwje „Našeje Lubeje Knjenje“ a jeje **dobroćelej**

Michałej Welsej,

khěžerjej w Budyšinje a prjedawšomu kublerjej w Hněwsecach.

Bóh chcył joho njesebične dźěło a sćedriwu dobroćiwosć mytować z njebjeskej zbóžnosću.
R. i. p.

W Budyšinje na dnju joho pohrjeba, 29. februara 1908.

53] **Mikławš Žur**, farař.

☛ Dźensnišomu čisłu je připołożeny »**Pastyŕski list**« k. biskopa **Dr. Aloysia Schaefera** a »**Póstny porjad**«.

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so ścelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 10. Lětnik 46. | **Redaktor: Jakub Šewčik.** | **7. měrca 1908.**

Swjaty póstny čas.

„Wopomń, o človječe, zo sy proch a zo so do procha zasy wróćiš!“ Tak přiwoła nam cyrkej minjenu srjedu, hdyž popjeł na naše čoło sypaše. Haj, woprawdźe khutny to wobrjad, kiž je cyle přiměrjeny časej, kotryž nětko započinamy. Wón bywa za nas mócne napominanjo, zo bychmy so na swój kónc a swoju smjerć dopomnili. A kak wužitne a nuzne to bywa, wosebje po tutych dnjach njepoměrnosćow a wjeselow, hdźež telko ludźi zabywa swojeje dostojnosće, Knjezej křiwdźa, haj joho křižuja ze swojimi hrěchami. „Wopomń, človječe, zo sy proch“, to je tón hłós, kiž ći do wutroby klinči, hdyž na swěće pytaš swoje zbožo. Wšitko, štož maš a wobsedźiš, štož lubuješ tu na zemi a wužiwaš: wšitko je proch! Smjerć tež tebje přewobroći do procha, njech sy bur, njech kněžkař. Wot žanoho z nas njewostanje wjacy hač horstka prochu. Te „wopomń“ njepłaći pak jenož za naše ćěło, ale tež a poprawym jenož za našu dušu. Ta so njepřeměni do popjeła, ale dyrbi před sud Boži stupić w smjerći. Zo by tam wobstała, k tomu chcemy wužić swj. póstny čas. Chcemy wopominać hórke ćerpjenjo a smjerć Zbóžnika, modlicy so wšědnje bolosćiwy różowc zhromadnje po swójbach, a přewodźujcy prawje často Jězusa na puću křiža. Swěrnje chcemy dźeržeć póstnu kaznju a z tym trochu wotpokućić naše hrěchi. Z nutrnej želnosću so jich wuznajmy w swjatej jutrownej spowědźi, zo bychmy hrěchej wotemrěći, žiwi byli Bohu. Lohka budźe nam potom něhdy zemja, hdyž so ćěło wróći zasy do popjeła. Na póst pokutnoho žiwjenja budźe sćěhować hordozne alleluja njebjeske.

Pohrjeb Swjatopołka Čecha.

Wulkotnje wědźa Češa swojich wulkich muži česćić. Njedźelu popołdnju su Praha a wotpósłancy a zastupjerjo cyłoho čěskoho naroda (hač samo z Ameriki), haj cyłoho słowjanskoho swěta wopokazali poslednju česć swojomu sławnomu basnikej a spisowaćelej Swjatopołkej Čechej. We wulkotnje wupyšenym Pantheonu kralowsko-čěskoho museja bě kašć wulkoho zemrětoho sobotu a njedźelu wustajeny był šěršomu ludej, kotryž k njomu w njeličomnych syłach pućowaše. A njedźelu připołdnju bě so do Pantheona zešła cyła češka elita, zastupjerjo knježerstwa, města Prahi a druhich češkich městow, wědomostnych, wumělskich, literarnych wotrjadow, wojerstwa a t. d. Po cyrkwinych wobrjadach měještaj rěč: w mjenje kral. hłownoho města Prahi, kotrež bě wuhotowanjo poslednjeje česće na so wzało, starosta Dr. Groš, a w mjenje literarneje družiny sławny češki poeta Jarosław Vrchlický, wuzběhujo zemrětoho jako mištra pjera ryzy čěskoho a słowjanskoho. — Před musejum běchu natwarjene čorne pilony, z kotrychž sapachu wysoke płomjenja. Po cyłym puću swěćachu so elektriske a płunowe swěcy, zmahowachu so z kněžow čorne khorhoje. Krótko po 2 hodź. wuńdźe wulkotny pohrjebny ćah. Před kašćom kročachu přez 20000 přewodźerjow: zastupjerjo towarstwow, korporacijow a deputacijow, dźěławoho ludu, studentstwa wšěch słowjanskich narodow (tež Serbow, kotrychž zastupjerjo wosebitu kedźbnosć zbudźichu), sokolstwa a t. d. a t. d., posledniši (pěši a jězdni) sami z wjacy hač 50 khorhojemi. Połtřeća hodźiny dołhi bě přewodźerski ćah. Před samym kašćom kročachu sokolojo z krasnymi, hobrskimi wěncami, a wyše toho sćěhowaštaj dwaj wozaj, z wěncami zasypa-

nej, njesechu so standarty z mjenami wšitkich literarnych wupłodow basnikowych, kročeše Pražke spěwarske towarstwo „Hlahol“, cyły puć krasne češke kěrluše spěwajo. Kašć wjezeše so w šěsćpřežnym, złotym, do flora wuwitym a z pletwami wudebjenym pohrjebnym wozu kral. hłownoho města Prahi. Jón wobdawaše dwójny špaléř studentow a sokolow z tesakami w rucy. Za wozom kročachu přibuzni, starosta města Prahi a měsćanska rada, zastupjerjo university, wědomostnych, wumělskich a literarnych towarstwow a wustawow a t. d. a t. d. a njeličomne syły ludu. — Wulicy a naměsta pak (tež hobrskej Wjacsławske a Karlowe naměsto), přez kotrež wulkotny ćah so hibaše, běchu hač do poslednjoho městačka napjelnjene z ludźimi, žane wokno njebě prózdne, haj samo třěchi mjerwjachu so z ludźimi, tak zo njebudźe přemało prajene, kaž samo němske nowiny pisaja, zo je přihladowarjow było statysacy. Riegerjej su Češa wopokazali wulkotnu, dotal njewidźanu poslednju česć, ale pohrjeb Čechowy bě hišće wulkotniši, imposantniši ... Na kral. Wyšehradźe su joho pokhowali. Tam jomu poslednje božemje do rowa wupraji redaktor „Narodn. Listow“, zapósłanc Anýž. Po poslednich cyrkwinskich wobrjadach hižo směrki padachu. Běše po 6 hodź. Pomału a ćiše so njeličomne pasmo ludźi rozwjazowaše. Stysk a žel wotpočowaše nad kralowskej Prahu. Same zwosta na Wyšehradźe ćěło wulkoho basnika, kiž za žiwe dny bě cyły narod nosył we wutrobje, kiž pak je, zemrěty nětk, žiwy we wutrobje cyłoho naroda ... -y-

---

Z Łužicy a Sakskeje.

Z **Budyšchina.** Wólby do katholskoho schulskoho pschedstojićerstwa wotměchu so póstnicy wutoru z tymle wuspěchom: rěčnik a notar M. Cyž, seminarski wyschschi wučeŕ Dr. Förster, w. ökon. komisar Dilger, sekretar Schěrak, klampnarski mischtr Domschka za město a kublerjej Guda-Hrubjelčanski a Gäbler-Zajdowski za wsy. Wot wjesnych běchu jenož 4 wolić pschischchli, z měsćanow 46.

Z **Budyšchina.** Twar muzeja na žitnych wikach njeje so wot wokrjesnoho hejtmanstwa dowolił.

Z **Tšelan.** Wobhladowanjo kobłow a srěbcow z mytowanjom změje so 14. hapryla wot pschipołdnja 1/2 1 hodźin.

Ze **Schěrachowa.** Na čoło nascheje schule ma so direktor postajić. Pjeco wučerjo su so na tele městno zamołwili. Z nich so 13. měrca direktor wuzwoli.

Z **Bukec.** Njedźelu tydźenja swjećeschе tudomne serbske towarstwo swoje 200. posedźenjo. Pschedsyda Króna poda w powitanskej rěči pschehlad skutkowanja towarstwa wot joho założenja léta 1876 hač do dźensnischoho dnja. Zapósłanc Zoba wunjese slawu kralej. Knjez kantor Keŕk slawjeschе pschedsydstwo, pschedsyda towarstwo, městopschedsyda pschednoscherjow, Zoba knježny a knjenje a serbskich wótčincow, k. Króna zapósłanca Zobu jako staroscziwoho zakitarja serbskeje narodnosće atd. Po namjeće k. Skopa wotmě so zběrka za „Serbski Dom“, kotraž 39 hriwnow wuda. Po hoscźinje započa so ze „Zelena ta meja“ wjesoły bal. Swjedźeń běschе wězo ryzy serbski.

Z **Ralbic.** Kaž słyschimy, pschesydli so knjez farař Hicka z Kamjenca 1. hapryla jako farař do Ralbic.

Z **Kamjenca.** Wokrjesny wubjerk hamtskoho hejtmanstwa je pschipóznał pschidawk k § 2. reglementa za twar pućow Prawoćanskeje gmejny a wobzamknjenjo Ralbičanskeje gmejny, mzdu pschedstojićerja nastupace, je pschizwolił dismembraciju ležomnosći łopjeno 4 ležomnostnych knihi w Nowej Wjesy, a łopjeno 17 w Němskich Pazlicach, za łopjeno 33 w Hórkach pak jenož z wobmjezowanjom.

— Mjehki sněh běschе popjelnu srjedu w nocy groty telegrafa roztorhał, zo bě Kamjenc wot wschoho zwonkownoho telefonskoho wobkhoda wotrěznjeny. Tež někotre žerdźe běchu so złamałe.

Z **Kamjenca.** Tudomna akcijowa piwarnja je loni 12611 hektolitrow piwa nawariła, 1211 hektolitrow wjacy hač tamne léto, a móžeschе tak 6. léto swojoho wobstaća ze 26082 hr. čistoho wunoschka skónčić. Akcionaram wudźěli so 8 procentowska dividenda.

Z **pola.** Na železniskej čarje z Lubija pschez Wósport, Radwoŕ do Budyschina jězdźi wurjadny „dźiwadłowy ćah“, kotryž w 10. hodźinje pschez Radwoŕ „nuts“ jězdźi a so w 1/2 12 hodźin wot tam zasy won wróća. Tutón ćah tež tule njedźelu, 8. měrca, pojědźe. Hospodarjo Budyschskich abo Wotrowskich stron, kotsiž chcedźa zhromadźiznu nalutowarnjow w Njeswačidle wopytać, móža jón k nuzy wužić. Woni trjebaja dobru hodźinu do Radworja pěschi hić abo z kołom jěć a so tam 3/4 10 hodźin na železnicu sydnyć. Za kolesarjow, pěschich abo z wozom pschikhadźacych je wječor tež měsačk. Tež tajcy, kotsiž sobustawy nalutowarnjow njejsu, maja pschistup.

Z **Kulowa.** Knjez kapłan Cedzich je Bohu dźakowano na swoju złamanu nohu zasy cyle wustrowjeny a móže swoje duchowne zastojnstwo z nowa poknje wukonjeć. 24. februara je spowědnu wučbu započał, a to serbski. Z toho so my starschi jara wjeselimy, dokelž je nam wscho na tym zaležane, zo bychu dźěći nanajdostojnischo k swjatym sakramentam schłe. To pak smě so jenož wočakować, hdyž so w maćeŕnej rěči rozwučuja a pschihotuja, dokelž maćeŕna rěč zamóže wutrobu hłubscho a wěrnischo hnuć a zahorić hač cuza. Wězo ma knjez kapłan z tajkej wučbu wjele prócy, dokelž

dźěći bohužel w naschich schulach ani serbski čitać njewuknu. To hakle dyrbi je knjez kapłan sam wučić. Njech tola starschi doma też so trochu wo to staraja, zo dźěći serbski čitać wuknu, a tak knjezej kapłanej dźěło troschku wolóža. Najlěpschi srědk za to je, zo ma kóžda swójba „Katholski Posoł" a zo sebi starschi wot dźěći jón kóždu njedźelu wótse čitać dadža.

Z **Kulowa.** Póndźelu wotmě towarstwo katholskich rjemjeslnikow swój póstniski swjedźeń pola „Braunerec", kotryž so nanajlěpje poradźi. Vicepräses Jäkel, powitawschi hosći, poreča wo załoženju towarstwa a wunjese slawu knjezej präsesej Cedzichej. Wutoru wuhotowa so maskowy čah, kotryž so po hasach pschez město hibasche. Najlěpje spodobachu so hońtwjerjo a sykawa.

— Za dołholětnu swěrnu słužbu w samsnej swójbje dostachu wot komunalnoho sejma pruskoho markhrabstwa Hornjeje Łužicy myta: 1. hospodar Jan Rečela w Koćinje 75 hr., 2. hospoza Hana Matijeschkec w Kulowje 50 hr., 3. hospoza Marija Roblec w Brěžkach 50 hr. a 4. hospoza Kata Rečelec w Koćinje 50 hr.

— Njedźelu tydźenja wotmě ratarske towarstwo Kulowskeje wosady jara derje wopytany a radźeny swjedźeń, wobstojacy z dźiwadła („Prawy" a „Pschelesećeny"), spěwow a reji. Mócny směch zbudźi też „Mudry Hans".

Z **Delnich Sulschec.** W naschej wobnowjenej a powjetschenej kapali smy póstnicy póndźelu a wutoru zasy prěni raz Božu mschu měli, a to za naschu wjesnu młodosć. Knjez farar Krause je nam cyrkwičku poswjećił. Wona je podlějschena a powyschena; tšěcha, dłóžba (dno), chór, ławki a sthodźenki su nowe. Też wokoło wołtarja je wscho nowe. Wěžička je tohorunja ponowjena a zelena wobarbjena. Relikwije na wołtarju su nowy kaschćik dostałe. Cyła kapała je potajkim dospołnje wobnowjena. Njech dha so w njej prawje pilnje sthadźuja młodźi a stari k nutrnym modlitwam, zo by so bohaće žórliko z njeje na cyku wjes žohnowanjo Boże!

Z **Drježdžan.** Influenca počina trochu wotebjerać. Je pak tu też žałostnje lětsa zakhadźała. Nazhonity lěkar je nam prajił, zo je na 50000 ludźi w naschej residency na nju khorych było. Jara wjele je jich też wumrěło a hischće mrěje. Na jeničkim dnju bu wóndanjo na Tolkowskim kerchowje 67 ćěłow pohrjebanych, na wschěch Drježdžanskich kerchowach na wonym dnju pschez 150 ludźi! Na zahorjenjo płucow leżesche psched 2 njedźelomaj w Drježdžanach 6000 ludźi khorych.

Z **Wolešnic** w rudnych horach. Pjatk tydźenja zemrě tu farar Wendelin Trenkler po krótkej, ale jara bolostnej khorosći. W šiji běchu so jomu žałzy znutřka wujědmiłe. Při tym bě kusk jětřenja někak do kreje přišło a ju zajědojćiło. Hnydom spózna knjez farar, zo so smjerć z khwatkom bliži, a požada štwórtk wječor swojoho susoda, exposita Wenku w Aue, kotryž bě joho hakle připołdnju w dobrej nadźiji wopušćił, wo wudźělenjo sakramentow mrějacych. Tomu pak hižo wjacy móžno njebě, špatnoho zjednoćenja železnicy dla, wječor do Wolešnic doječ, a telegrafowaše tohodla do Kamjenicy. Z wottud też k. kapłan Just hišće w prawym času dojědźe. Khory z najwjetšej nutrnosću a z dospołnym podaćom do wole Božeje swj. sakramenty w nocy dosta a po njewuprajomnych, sćerpnje znjesenych bolosćach pjatk rano 1/2 7 hodź. swoju dušu Wjeršnomu přepoda. Knjez farar Trenkler narodźi so 26. nov. 1868 w Seitendorfje a bu 8. dec. 1892 na měšnika wuswjećeny. Jako kapłan skutkowaše w Šěrachowje, Cwikawje a Kamjenicy. Před 6 lětami bu jomu wobćežna a wotležana młoda Wolešničanska wosada dowěrjena, kotrejež prěni farar wón bě. Wosadni běchu jomu z wulkej lubosću přikhileni. To so najlěpje wopokaza při joho pohrjebje, zańdźenu póndźelu. Cyrkej bě přepjelnjena. Sylzy błyšćachu so we wšěch wočach a wótře mnozy płakachu, hdyž konsistorialny radźićel Manfroni z Drježdźan z klětki k wosadźe wo njeboh fararju poreča. Njeskónčny skoro běše ćah, kotryž ćěło z cyrkwje na nimale poł hodźiny zdaleny kerchow přewodźeše. 19 duchowni bratřa sypachu pjeršć za nim do rowa — poslednje božemje tu na zemi. Tuž spij dha w měrje, swěrny a pokorny dźěłaćerjo we winicy Knjeza!

Z cyłoho swěta.

Sakska. Tydźenja wotmě zwjazk ratari w Drježdźanach krajnu zhromadźiznu. Pschedsyda za Sakisku, Andrä, praji w powitanskej rěči, zo ma zwjazk po cyłej Němskej na 300000 sobustawow, a zo lětsa z 1 milionom hr. dokhodami liči. Joho politika je němska narodowa. Němske ratarstwo zamóže, kaž je to też Bethmann-Hollweg wobswědčił, kraj z mjasom a khlěbom zastarać. W Sakskej ma zwjazk 27613 sobustawow a 91499 hriwnow lětnych dokhodow. Wón a druzy zwjazkej pschisłuschacy zapósłancy njebudža za žane wólbne prawo hłosować, z kotrymž by so wjesny wliw pschikrótćił k lěpschomu městow. Khowny pschedsyda zwjazka, Wangenheim (Barlin), rěčesche wo pschekupskich wučinjenjach a wobžarowasche, zo je centrum zawinowako, zo smě so mloko a smjetana bjez cła do kraja wozyć. Z tym ratarstwo ćežcy schkoduje. Měnjesche też, zo je nětčischi „blok" wupkłób prócowani ratarskoho zwjazka. Redaktor Oertel praji: Němsku we wukraju nihdźe njelubuja, starajmy so wo to, zo so jeje boja. Centrum ma we swojim klinje dobre, narodowe elementy, ale wone chce pschecy prěnje husle hrać, a to so jomu nima pschizwolić. Dale rěči wo towarstwowym zakonju, wita rěčny parą-

graf, „w kotrymž trasch mohło so jenož za naschich kraloswěrnych Serbow a też za Mazurow wuwzaco činić.“ Nowe dawki su trěbne. Dyrbja so na tobak, piwo, burzu, surrogaty, margarinu, gramofony, na wuhlo, kotrež do wukraja dźe, położić. We wólbnym prawje dyrbi so rozdźěl mjez měšćanskimi a wjesnymi wokrjesami zakhować. Burstwo je prěnjorodźena dźowka kraja, na nje dyrbi so pschede wschim dźiwać; dyrbi so wobkručić a swěrne wostać kralej a Bohu. „Wscho so měnja na zemi, jenož troje nic: stary ćmowy lěs, scheŕa rola a módre njebjo. My burja chcemy wostać zakorjenjeni w swojej roli, wutroby pak k njebju.“ Ökonomski radźićel Brühl poreča hischće wo čeledźinskej nuzy a měnjesche, zo měli so hrozne njeskutki z pukami khostać.

— Sejm. Wudawki za evangelske a katholske duchowne wyschnoscże buchu pschećiwo hłosej Goldsteina (soc.) pschizwolene.

— Kral je mandźelskej prynca ze Schönburg-Waldenburg, Mariji Maison z Lobenstein, spožčił zemjanski titul „hrabinki z Bug“. Prync Schönburg narodźi so 1872 na hrodże w Gauernicach pola Drježdźan, hdźež joho nan hischće sydli. 1892 wróći so wón w Coplicach do klina katholskeje cyrkwje a woženi so 1897 z dźowku Don Karla, prynccsnu Alicu Burbonskej. Kardinal Sarto, nětčischi bamž Pius X., jeju w Benatkach zwěrowa. Tele mandźelstwo pak bu psched dwěmaj lětomaj wot japoschtołskoho stoła jako wot wschoho započatka njeplaćiłe spóznate. Njedawno je so nětk prync z Mariju Maison z Lobenstein woženił, z kotrejž bu w Bambergu zwěrowany.

Němska. Komisija je § 7 towarstwowoho zakonja (zo ma so na zhromadźiznach jenož němski rěčeć) w 1. čitanju zaćisła. 2. čitanjo budże 11. měrca.

— Dawk z cokora so 1. haprila 1909 na 10 hr. wot 100 kilogr. poniži, jeli su so do toho časa zakonje dale, kotrež kejžorstwowe dokhody z najmjeńscha wo 35 milionow hr. powjetscha.

— Po nowym zakonju ma so čeśćeranjenjo Majestoće pschichodnje jenož khostać, hdyž je schtó tosame z wotpohladom, zkomyslnje a z pschekładźenjom wuprajił. Khostanjo móže so hacž na tydźeń pomjeńschić. Po schěść měsacach pschesćěhanjo tohole pschestupjenja dla zalětni.

— Hetman z Goeben, kotryž běsche wóndano majora Schoenebeka w Allensteinje zatšélił, je sebi w jastwje žiwjenjo wzał, schijinu žiku pschekłówschi.

— W Koburgu bu 28. februara wjerch Ferdinand Bołharski z prynccsnu Eleonoru Reuß-Köstric wot tamnischoho katholskoho fararja Dr. Thiemy w farskej cyrkwi wěrowany. Njedźelu běschtaj młodaj mandźelskaj w katholskej cyrkwi w Gerje w kemschach. Pschi tutej składnosći pschepoda so fararjej nahladny pjenježny dar wjerćha za wosobinske potrěbnosće.

Prusa. Sejm. Wutoru pschija 2. komora wusswojowacu pschedłohu, kaž bě so w panskej komorje pschiprawiła, z wulkej wjetschinu. Za nju hłosowachu konserwativni a narodoliberalni.

Bayerska. Pschedsyda sejma a wjednik bayerskoho centra, Orterer, swjećesche swój 25lětny jubilej zapósłanstwa. Pschedsyda je wón wot lěta 1899. Też politisey pschećiwnicy khwala joho wustojnosć a njestroniske zmyslenjo. Prync-knježićer spožči jomu komturny kschiž bayerskoho krónowoho rjadu.

Čechi. W Budźejowicach su Češa we wólbje do sejma Němcam mandat wotdobyli.

— Katholska ludowa strona je drje pschi poslednich wólbach so jenož z 1 zapósłancom spokojić dyrbjała, ale je so tola rjenje posylnika. To je widźeć z ličby wotedatych hłosow. Pschi pschedposlednich wólbach měješe jenož 700 hłosow a nětko zwjedże jich 32000. — Dotal bu do češkoho sejma wolenych 92 Čechow (42 ratarska strona, 35 Młodočesca) a 65 Němcow.

Krowatiska. Wólby su za krowatisku opposiciju derje wupadnyke. Z 88 liči wona 52 hłosow.

Italska. Swobodni murjerjo běchu sebi wotmyslili, po pschikładze „bratrow“ w Francozskej wučbu nabožiny ze schulow wustorčić. W tym zmysku stajichu namjet w komorje deputěrowanych. Tola tónle bjezbóžny nadběh na nabožnistwo w schulach bu z jara wulkej wjetschinu wotražený.

Monte Carlo. Madźarski molerˇ Kardos běsche w hrajeŕni wschě swoje pjenjezy pschěhrał. Direkcija poskićowasche jomu 1000 fr., zo by wotjěł a so ženje wjacy njewróćił. Kardos pak wo tym ničo wědźeć njechasche, ale požči sebi wot wuherskoho magnata 2000 fr. Sydże so zasy za roulettowe blidko a hrajesche. Na joho lěwicy sedźesche Parižanka, na prawicy amerikanska milionarka. Kardos pschěhrawasche złoty po złotym, a hdyž bě wschitko pschěhrał, wućeże khwatnje ze zaka revolwer a zatsěli so. Mortwy zwjeze so Parižanc na klin. Schkrik a hara po cyłej sali. Służobnicy čełko wotnjesechu, a za hodźinku so zasy dale — hrajesche. Na stólcu samomordarja doby bohaćk w krótkim času 500000 fr.

Persiska. Hdyž chcyschce so pjatk tydźenja schah Muhamed Ali z Teherana do Doschantapeha podać, čisny něchtó z tšěchi na wulicu dwě bombje. Jena rozbuchny w powětrje, druha na zemi psched schahowym samokhodom. Tšjo jězdni buchu morjeni a 20 ranjeni. Schah pak w samokhodże njesedźesche, ale wjezesche so za nim we wozu. Jomu so ničo njesta. Ze straženi wobdaty wróći so zasy do swojoho hrodu. Po rozbuchnjenju bomby poča eskorda jězdnych do wschěch stron tšeleć a zezatsěla 12 wosobow! Atentat na schaha je wuraz njespokojnosće z joho znutskownej a zwonkownej politiku. Persarjo so boja, zo mohła so jim konstitucija zasy wzać a zo mohł wliw Ruskeje a Jendźelskeje jim ze schkodu być.

Argentiniska. W Buenos Ayres čisny čłowjek bombu za präsidentu Alkortu, hdyž z woza

zlězewschi do swojoho domu dźěsche. Bomba pak njerozbuchny. Njekrasnik chzyshche ćeknyć, bu pak popadnjeny a jaty. Rěka Reji a je 22 lět stary.

Maroko. Francozska je w Kasablancy do prawych kopschiwow pschimka. Pschecy hischće tam njeje měr sčinić mohła, nawopak: dyrbjesche z nowa 4000 muži k posylnjenju wójska do Maroka wotpósłać. Ma jich tam nětk 13000.

Amerika. W Clevelandźe wudyri w schuli woheń. Na 150—200 dźěći je so spaliło.

(Připósłane.)

Što z našim hólcom budźe?

Jutry so bliža. Starši a zastaraćeljo maja so rozsudźić wo stawje a powołanju pachołow, kotřiž šulu wopušća.

Wjacy hač bohatym čini tele prašenjo starosće z časnymi kubłami mjenje žohnowanym a khudym. Rad bychu widźeli, zo by pachoł prawje bórzy sebi pjenjezy zasłužił a na swojimaj nohomaj stał. Tohodla mnozy hólca ze šule runu měru do fabriki wjedu, dokelž tam hnydom pjenjezy zasłuži. Njewopomnja pak, kajkim stracham je tam młodźenc wustajeny a kak joho tak kaž z ćežkim rjećazom na čas žiwjenja k njestrowomu fabrikskomu dźěłu připutaja. Druzy chcedźa ze swojoho syna měć zastojnika abo překupca. Na rjemjeslnistwo pak, a tu zasy wosebje na šewstwo, so skoro nichtó wjacy njedopomni. Njedostatk wučomcow bywa tuž tež kóžde lěto wjetši. Njeda wšak so prěć, zo fabriki rjemjeslnistwu wjele škodźa, ale wěrno pak tež je, zo móže dobry a wušikny šewc tež dźensa hišće w swojim rjemjesłu namakać dobre dno. Tež so zabyć njesmě, zo rjemjeslniskomu wučomcej z molom tajke strachi za ćěło a dušu njehroža kaž fabrikarjej, zo nawopak pod stajnym dohladom wustojnoho a česćomnoho mištra so młoda wutroba znadobni, so něžny kharakter skrući. Tež zakońscy je w našim času za młodych rjemjeslnikow nanajlěpje postarane. Wosebite šule a wotdźělne kursy poskićeju kóždomu składnosće dosć, zo móže so hač nanajdospołnišo w swojim rjemjesłu wudokonjeć.

Tohodla wobroća so Budyšska dyrbjenska jednota šewcow na starších a zastaraćelow z próstwu, zo bychu při wólbje powołanja so tež na šewstwo dopomnili. Dobrych a wustojnych mištrow jednota rad wukaže. **Předsydstwo.**

Přispomnjenjo redakcije: Tež my wotradźamy cyle raznje, zo bychu hólcy, šulu wukhodźiwši, do fabrikow khodźili. Najsprawniše a najstrowše je a wostanje za nich burstwo. Ale rjemjesło so tež zanjerodźić njesmě. Bychmy jara wjeseli byli, hdy bychmy wjacy hač dotal měli dobrych serbskich rjemjeslnikow na wsach wosebje, ale pak tež w městach. Tuž njech tola nichtó swojomu synej njewobara, hdyž chce być šewc abo krawc, kowař, pjekař, blidař a t. d., ale njech stara so wo to, zo by woprawdźe derje swoje rjemjesło nawuknył a wostał tež dobry křesćan a Serb.

Slepaj.

(Khinska bajka.)

I.

Běštaj slepaj w Honanje, rodźenaj z města Cangčufu; taj chcyštaj sebi wołóžić. Khodźeštaj w hromadźe — slepy slepoho wodźeše. To pak njeje šwarne, kaž hnydom póznaješ.

Hdyž raz po torhošću (běchu wiki) dźěštaj, rjekny prěni druhomu: »Ty, sławny bratře, strašnje chce so mi ryby; kupmoj jenu!« A druhi dźeše: »Bratře, prawje maš, mi so runje tak dźe; tež ja bych raz rybu jědł.« A naprosywši sebi někotre sapejki (feńki) kupištaj rybu, a to žiwu. »Haj, žiwa ryba, ta hišće njewonja, budźe zabiće derje słodźeć.« Z rybičku we wodźe khwataštaj dom, zo byštaj sebi ju k jědźi přihotowałoj. — »Bratře«, rjekny prěni, »mamoj jeno jenu, to wjele kusać njezmějemoj: hłowna wěc je rybjaca poliwka. Wulinmoj tohodla rybu z wodu do hornca a zwarmoj, — a změjemoj poliwku a rybu zdobom!« »Tak je prawje, sčińmoj tak!« rjekny druhi.

A wodu z rybu do hornca zlinywši počeštaj tepić. Rybičcy bu wězo bórzy horco we wodźičcy, napinaše tuž swoje mocy a — plusk! zleća z hornca na suche. Slepaj pak toho njepytnyštaj, warještaj dale a mysleštaj spochi, kak dobra ryba budźe. Za khwilku jedyn łžicu wzawši woptawaše. »Kak słodźi?« wopraša so druhi. »Ach, wubjernje derje!« »Daj mi tež woptać.« Wopta tež a rjekny: »Haj, woprawdźe wubjernje słodźi.«

Po khwilcy: »Njech je dosć tepjene, ryba je mjehka zwarjena;. chcemoj nětk jěsć!« Sydnyštaj so dobreje mysle za hornc a počeštaj laptać — najprjedy poliwku. Dolipotawši na dnje za rybu pytaštaj, zo byštaj sebi słodźeć dałoj. Tola ryby njenamakaštaj. Što to? Prěni mysli, zo je druhi rybičku sam šlapnył, bjez toho, zo by jomu što dał. A druhi na prěnjoho tuka. Nó, počeštaj so wuréčować, potom z rukomaj placać a bić. Prěni druhomu zełharja wumjetowaše, zo je wšo sam spóžerał; druhi pak prěnjomu, zo chce winu na njoho storčić. Běše to hara, zo ludźo wonka zastawachu.

Někotři wćipnicy zastupichu, a wuhladawši, kak so tu dwaj pjerjetaj, prašeju so: »Štoha je so stało?« A zhoniwši přičinu bitwy dźiwachu so: »Što? Wo rybu so bijetaj? Tu pódla hornca leži!« Aha —. Nětk spóznaštaj wbohaj, zo staj kóždy druhomu křiwdźiłoj, a běše jimaj žel, zo běštaj so prałoj. A slubištaj sebi na dalše — přećelstwo.

2.

Raz po drozy ćehnještaj, a jedyn přez korb hałzow padźe, kotryž při puću stoješe. Rozhněwa so, wza korb a roztepta. Drjewař, kotrohož korb běše, z měrom přihladowaše, mysleše pak: »Čakajtaj, to wamaj wotpłaću!« A sćěhowaše jeju z dala, zo slepaj njepytnyštaj.

Za khwilu so pod štom sydźeštaj. »Sławny bratře«, prěni poča, »mam we łaheji (bleši) hišće palenca, pijmoj, mi je tak mjehko w žołdku.« — »Bratře«, wotmołwi druhi, »mi je runje tak, pijmoj!« Wzaštaj wačok, z wačoka łahej a škleńčku. Na strowjo!

Prěni nala. »Pij ty prěni, sławny bratře«, rjekny druhomu a podawaše jomu škleńčku.

Ale drjewař bě so přilišćił a — prjedyž druhi dósta, škleńčku wupił. »Ale ta je prózdna«, rjekny druhi, »chceš mje za błazna měć?« Prěni pak dźeše: »Sym tola połnu nalał, to pak sy rozlał. Ale chcu ći hišće škleńčku napjelnić.« Tola też druhu drjewař wupi a też třeću.

Druhi wězo mysleše, zo jemu prěni stajnje prózdnu dawa, a so skónčnje surowje rozhněwa. Po wuměčowanju so do pukow daštaj a biještaj so dołho dołho.

Drjewař pak měješe dlějšu žerdź sobu, na kotruž by korb wěšał. Šudrowaše z njej, zo by so zdało, jako bychu mandarina (wyššoho zastojnika) na nosydłach njesli. Sam pak po mandarinsku takle rěčeše: »Što činitaj, njeplechaj? Před swojim knjezom wjacy hrozy nimataj?« Slepaj wěrještaj, zo mandarin rěči, a naboještaj so njemało. Mandarin (drjewař) pak dale swarješe: »Što staj do njedočinkow, zo so bijetaj, hdyž sym přitomny? Skoda, zo njejsym służownikow sobu wzał, hewak běda wamaj! Tola mału dopomnjeńku dóstanjetaj. Ty so poklakń!« Kutung, kutung, kala, kala! so puki na khribjet sypachu. Hdyž měješe tón dosć, dósta też tamón. »Zou-pa! (Dale!)« zawoła mandarin a šudrowaše, kaž bychu joho dale njesli.

»Što to do pukow běše?« rjekny prěni; »mi so zda, zo smój z nošnej žerdźu dóstałoj.« — »Też mi so tak zdaše«, znapřećiwi druhi. »To běše tola spodźiwna wěc. Chcemoj so tola wot nětka lěpje znjesć hač dotal.« Haj, chcemoj!

Hač staj přećelej wostałoj, što wě? M. N.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Ernst, Franca Čihačka, skałarja w Jeńkecach, s. — Alexander, Alexandra Kunca, wojnarja w Budyšinje, s. — B. Rudolf, F. Benna Bjarša, kamjenjećišćerja w Budyšinje, s. — Franciska, A. Webza, fabrikanty w Budyšinje, dź.

Wěrowanaj: K. B. Louis Hartung, překupc w Budyšinje, z H. Khrystinu, zwud. Riedlowu tudy.

Zemrěła: 29. febr.: Hilžbjeta, Mikławša Krawčika, dźěłaćerja w Budyšinje, dź., 1 l. 10 m. 13 dn.

Ralbicy. Křćeni: Bjarnat Pětr, Pětra Šołty, žiwnosćerja we Łazku, s. — Jadwiga Teresija, Jakuba Krala, kněžkarja w Smjerdźacej, dź. — Marija Monika, Mikławša Lipiča, korčmarja w Nowoslicach, dź.

Wěrowani: Jurij Bjeńš, rěznik w Pančicach, z Mariju Rachelec (Hessec) z Ralbic. — Jakub Buk, kubleŕ w Konjecach, z Hańžu Čornakec z Konjec. — Jurij Grós, kněžkař w Šunowje, z Hańžu Hrjehorjec z Konjec.

Zemrěli: 6. februara: Marija Teresija, Mikławša Čóški, kublerja w Ralbicach, dź., 5 m. 15 dn. — 10. febr.: Pětr Pawoł, Mikławša Šneidera, kněžkarja w Smjerdźacej, s., 5 m. 9 dn. — 4. měrca: Michał Šwejda, žiwnosćeŕ w Konjecach, 33 l. 6 m. 2 dn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kł. 327. Michał Lipič z Čěškec; 328. 330. z Budyšina: August Barš, Hana Zimmermannowa; 229. 331. z Prahi: kapłan Franc Malý pola swj. Hendr., student Jurij Hantuš; 332—347. z Njebjelčic: Jan Dórnik, Jakub Lenš, Marija Kralowa, Bosćij Pjech, Jurij Łušćanski, Madlena Roblowa, Michał Woch, Jakub Zmij, Mikł. Žur, Marija Žurowa, Jakub Wawrich, Mikławš Křižank, Jurij Korjenk, Pětr Grós, Handrij Probst, Jurij Žur (Štruhař); 348—362. ze Serbskich Pazlic: Jurij Lebza, Jurij Šuster, Jurij Kral, Pětr Krawčik, Pětr Haška, Jakub Lukaš, Hana Mikławšcyna, Jakub Robl, Pawoł Šuster, Jakub Weclich, Jakub Bart, Michał Šołta, Jakub Lebza, Mikł. Lehmann, Jurij Rejška; 363. Mich. Lehmann z Pěskec; 364. 365. z Wudworja: Mikławš Bryl, Mikł. Zarjenk; 366. Michał Lehmann z Łusča; 367—369 382. z Khrósćic: Pawoł Wingeŕ, kapłan Mikławš Dórnik, Michał Lebza, Hańža Larasowa; 370. Hańža Disnarjec z Hórkow; 371—374. z Noweje Wjeski: Hańža Kochowa, Jurij Wojnař, Marija Khilankec, Jak. Bělk; 375. hrod. zahr. Jakub Mět z Worklec; 376. Jurij Wels z Wučkec; 377. Hana Jakubašowa ze Zejic; 378—381. z Drježdźan: Kata Domaškec (1/4), Hana Wirtec, Madlena Wirtec, Hana Dučmanec, 383. Jozefa Seifertowa, knjeni nad Dobrošicami; 384. Handrij Henka z Dźěchorjec; 385—387. z Wotrowa: Jakub Buk, Mikławš Symank, Michał Robl; 388. Jakub Dźisławk z Nowodwora; 389. 390. z Kanec: Hańža Wawrikowa, Hana Šołćina, 391. J. Laukus z Drježdźan; 392. farař J. Stranc w Lipsku.

Dobrowólne dary za towarstwo atd.: J. Laukus z Drježdźan 40 pj., farař J. Stranc w Lipsku 40 pj.

Za cyrkej w Zdźeri: Handrij Henka z Dźěchorjec 2 hr., w swj. Antonijowej biksy namakany 2 hr.

Za Serbski Dom: »Město wěnca na row wulkoho čěskoho basnika a spisowaćela Swjatopołka Čecha wěnuje Maćičnomu Domu Serbowka w Prazy 10 hr.«

Bože martry,
krjepjeńčki,
statuy,
jandźelki,
swěčniki
poruča při wulkim wubjerku nanajtuńšo
Max Mütze
Budyšin. — Bohata droha 11.
1] Wosebity wustaw za zaramowanjo swjećatkow.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarńja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Specialita: Nabožne předmjety
za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne kříže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.
Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Ecke Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Kuchinska nadoba wšěch družin.
Poručam **kuchinske zarjadowanja** w modernym barbjenju „šěre“.
55]
Zhotowjam je we wšěch płaćiznach.
Handrij Noack, twornja mebli
Budyšin, Moltkowa droha 9.
Rěču też serbski.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 29. febr. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 5. měrca wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	—	17	25	17	—	17	50
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	99	15	28	14	88	15	52
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	46	12	74	11	98	12	32
Pšeńca, žołta . .	10	—	10	15	10	—	10	30
Rožka	9	37	9	55	9	50	9	80
Ječmjeń	8	90	9	10	8	50	8	80
Wows, kórc abo	8	—	8	15	7	30	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	12	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	50	2	75	—	—	3	—
Pšeńčna muka	12	75	19	50				
Ržana muka	12	50	16	—				
Syno	3	40	3	80	3	50	4	—
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	84	5	—	—	—	5	—
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	83
Prosata 840 (w Kamjencu 234) jene	10	—	24	—	10	—	19	—
Butra 1 kg	2	70	2	90	2	50	2	70
Jeja, mandl	—	90	1	5				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,75, Pšeńčny gris 7,25, Ržany gris 7,75.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 2. měrca 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	25—44 hr.,	rězna waha	58—80 hr.
2. Byki,	„	„	„	30—42 „		60—74 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	24—40 „		50—72 „
4. Ćelata,	„	„	„	40—50 „		68—80 „
5. Swinje,	„	„	„	38—46 „		52—60 „

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date: [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju	3 %		
„ měsačnym „	3½ %	danje	
„ 3měsačnym „	3¾ %	na lěto.	
„ 6- a 12měsačnym „	4 %		

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

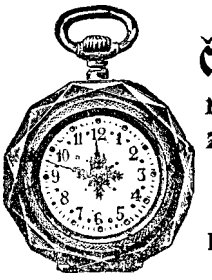
Serbski dom.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4I

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prócstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj tež serbski. [9

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow, złotych a optiskich wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Willy Mader

Wobsedźer firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.
Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334. [5
poruča:
češke brune wuhlo krupčanskich a woseskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniśćo. Nanajtuńše płaćizny.

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
20] w **Kamjencu,**
Pfortenska droha 7 I.

Jednota w Budyšinje.

Jutře njedźelu měšačna zhromadźizna. - - - - -

Wutoru 10. měrca započinaja so zasy porjadne spěw. hodźiny. - - - - - [60

Kajserowe panorama

rózk Hošic a Seminarskeje drohi.

Tutón tydźeń:

Pućowanjo po Rhynje.

Podwólnje přeprošuje

8] **Lejna Petzoldowa.**

Jeli zo

homöopathiske lěkarstwa trjebaće, dha namakaće najwjetši skład tajkich, wot dr. Schwabe z Lipska woteběranych,

w měsćanskej lěkarni

na hłownym torhošću

61] **w Budyšinje.**

Dr. med. Reuss

statn. přip. zubjacy lěkař

Kamjenc

při klóštrskich wrotach.

Plomby, wumjelske zuby, bjezbolostne wućahowanjo zubow.

K rěčam 8—12 a 2—6. Njedźelu jenož dopołdnja. [30

Cyrkwinske molowanjo.

3]

Wosebitosć:

Stare wašnjo molowanja.

Wuwjedźenjo w kóždym stilu a wašnju.

Swědomite rysowanjo a zestajenjo barbow.

Polichromowanjo a pozłoćenjo wołtarjow, klětkow, stacionow, figurow.

Hendrich Hinrichs.

Lipsk, Weststrasse 29.

— Wobličenja a skicy darmo. —

Z prima-referencami móžu służić.

Towarstwo Serbskich Burow.

Pobočne towarstwa, kotrež dotal hišće přinošk do **hłowneje** pokładnicy na **lěto 1907** wotwjedłe njejsu, njech to hač do **poslednjoho tohole měsaca** sčinja.

56] Hłowne předsydstwo.

Nalutowańnje maja **tutu njedźelu** w **6** hodźinach pola **Weberec** w **Njeswačidle zwjazkowu zhromadźiznu.** [58

Mam česć, z tutym wozjewić, zo sym - - -

w **Budyšinje na Bismarckowej drozy 15**

w **prěnim poskhodźe** za - - - - - - - - -

khorych na woči privatnu kliniku

wotewrił.

Budyšin, w měrcu 1908.

Dr. Eichert,

wóčny lěkař.

Najwutrobniši dźak a zapłać Bóh

wuprajamy jeno z tutym za telko wopokazow wěrnoho sobužarowanja, za wopytanjo pustywječora, dary wěncow a k rowupřewodźenjo našoho nam tak nahle přez smjerć wotewzatoho luboho a njezapomnitoho mandźelskoho, nana a dźěda

Michała Welsa,

khěžerja w Budyšinje,
prjedy kublerja w Hněwsecach.

W Budyšinje, w Hněwsecach, w Dalicach a we Wučkecach

na dnju pohrjeba, 29. februara 1908.

57] **Zrudni zawostajeni.**

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćěłany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 11. Lětnik 46. | **Redaktor: Jakub Šewčik.** | **14. měrca 1908.**

Dwoje hody w Moskwje.

(Pokročowanjo.)

II.

Na swjatych Třoch Kralow bě pola nas w Moskwje patoržica, miły, luby, radosćiwy Boži wječor. —

Hdyž běch loni na słowjanskim wječoru na Velehradźe, přinjese so připitk pólskim maćerjam, kotrež tak wubjernje swoje dźěći wukubłuja. Zbožo bě mi popřało, tole njeposrědnje póznać, přijawši městno domjacoho wučerja w pólskej swójbje, z kotrejž běch so w Prazy zeznał. Z njej a mojim přećelom a khowancom, panom Michasom z Czudowskich, přesydlich so do Moskwy, poslednjeje to stacije mojoho lońšoho pućowanja. Zawdawši ródnej Łužicy na dlějšu dobu božemje, wujědźechmy wutoru 17. septembra, po swjedźenju Cyrillo-Methodijskeje zhromadźizny w Pančicach, popołdnju z Kamjenca na Drježdźan do Barlina, hdźež cyły tydźeń přebywachmy. Překi přez Poznańsku přejědźechmy na Poznań a Gnězno k pobrjoham Wisły do Torunja, ródnoho to města sławnoho astronoma Kopernika.

Hakle nazajtra, štwórtk 26. septembra, wopušćichmy Němsku, w Otločinje přez jeje hranicy so zwjezywši a w Alexandrowo wustupichmy na zemju pólskoho kralestwa, do kotrohož hłownoho města Waršawy wječor zawitachmy. Tež we Waršawje přebywachmy cyły tydźeń a hakle wutoru 1. oktobra přesydlichmy so do Smolenska, hdźež dyrbješe so knjeni pola doktora, knjezowoho bratra, cyły měsac lěkować. Rjany měsac winowc, posledni měsac rjaneje nazymy, pominy so w Smolensku, tak zajimawym městačku, kaž je to naš Budyšin, nam wšěm skoro přebórzy. Njedźelu w nocy wujědźechmy ze Smolenskeje gubernije, a kruta ruska zyma nastawaše, hdyž nazajtra dopołdnja 27., abo 14. oktobra ruskeje protyki, do Moskwy zajězdźowachmy.

Dwaj měsacaj minyštaj so tak rjec we wšědnej jenajkosći, dokelž bě to doba wotpočowanja; při wšěm wotpočinku wšak dyrbjachmy so tež w nowym bydlenju zdomjacnić, štož z druhimi słowami rěka, dyrbjachmy sebi statok wobsydlić a přihotować, kaž ptačata w naléću swoje hnězda twarja w Serbach. A za nas „studowacu młodźinu“ bě po prózdninach. Zasy bě čas studijow tu, w kotrymž dyrbješe kóždy z nas wuknyć. Pan Michas (Michał) měješe so do realgymnazija přihotować; pobychmoj mjenujcy pola direktora Mazinga, kotromuž připowědźichmoj zaměry, zo chce po nowym lěće jako wučomc do třećeje rjadownje zaztupić. Wšo derje; na to přikhadźeše stary direktorowy famulus do pana Michaska jako instruktor k pruhowanjam, a wšědne studium so poča. Panna Tolička (Antonina), Michasowa sotra, wotkhadźeše do francozskoho pensionata, a młódšoho bratřika „paniątka Koćika“ (Konstantina) zapřahach sam do šule jako prěni joho domjacy wučeř. Studijne róle běchu rozdźělene a dźiwadło Musow „musarum sapientiae, prudentiae et scientiae“ so započa, doniž so hody njepřibližichu. —

Ale też za mnje, seniora-syna Musow, nasta tu w Moskwje nowa žiwjeńska epocha. Nowy swět, lud, kraj, haj dwaj narodaj, mi hač dotal hišće njeznataj, hačrunjež Serbam tak přibuznaj, haj blizki to serbskomu po duchu a rěči a wěrje narod pólski, a po rodu z najmjeńša serbskomu też přibuzny narod ruski — tajke nowe poměry w nowym swěće póznawać wuknyć, to zawěsće znamjenja kusk šule žiwjenja! A tak přesydliwši so do Moskwy, do wutroby ruskoho wulkomócnarstwa na „dalnym wostoku“ swěta

europskoho, sym zastupił do klina wulkeje swójby słowjanskeje, do swójby dźěći Sławy jeneje zhromadneje maćerje nas Słowjanow, „almae matris“ cyłoho Słowjanstwa. W znamju „słowjanskeje wzajomnosće“ sym wopušćił wšo, štož je w swěće starym a za mnje derje znatym mi bywało tak lube a drohotne: domiznu, Łužicu a Prahu, zo bych tu w swójbje pólskeje narodnosće wuknył póznawać cyłe Słowjanstwo, zo bych dale też sam rozšěrił znajomstwo swojoho łužisko-serbskoho naroda, zo bych swojim Serbam też podawał jadro swojeje słowjanskeje nawědźitosće a wukonjał póslanjo dobroho Słowjana a kowanoho Serba. — —

Hodowne naše prózdniny započachu so hakle z patoržicu.

Pan Michas bě přestał „lekcye robić“ złożiwši „swoju matru“ w stronu; wón bjez toho čuje so z ćerpjerjom, přesćěhany přez požadanjo konvencionelnych formalnosći, zo ma zdźěłany człowjek z wuswědčenjom „matury“ abo „zrałosće“ stupić do žiwjenja: To žiwjenjo, kiž w nětčišich wobstojnosćach ruskich za Polakow je z ćernjowym, křižowym pućom runje tak kaž w Němskej. A tajke křiwdy modernisowanoho „šklavstwa“ (njewolnistwa), kajkež su so tu a tam Polakam načiniłe, kotrež rozhorjeja cyły zdźěłany swět a ironisuja civilisaciju tak kulturnych (!) narodow, kaž chcetaj to być němski a ruski, hłuboko hižo začuwa młoda wutroba mojoho přećela Michasa, horliwoho syna pólskoho narodowca. Ćim bóle, hdyž je zbožowniše słowjanske narody zeznał, kiž swobodnje so rozwiwaju, byrnjež by to cyłe zbožo jenož w tom zależało, zo smědźa maćeŕnu rěč wužiwać a zjawnje spěwać a narodnje dźěłać!

„Štož za žiwjenjo wědźeć trjebam, a štož sym hižo nawědźił, to wšitko mam wot luboho nana, a jomu so za cyłu swoju wědomosć dźakuju!“ praji pan Michas, a prawje ma, hačrunjež w druhim připadźe hewak rěka, zo człowjek njewuknje za šulu, ale za žiwjenjo! — Pan Michasek ma nimo toho swoju knihownju, na kotruž móže hordy być. W njej překhowawa cyłu rjadu literarnych knihi ródnych spisowaćelow, a też wubjerk ruskich ma k čitanju, wšo dary swjatočne a hodowne wot swojoho nana abo přećelow; štož pak swojoho nima, móže dowupjelnić z maćeŕneje abo nanoweje bohaćišeje knihownje. A tak też z tohole žórła čerpa dalše sebjezdźěłanjo, kajkež jomu wěsće žana ruska šula poskićeć njebudźe: zdźěłanosć narodnu! Nawopak, štož pólske šulske poměry w Ruskej nastupa, zamkaju pólske šule, kotrež je „Macierz Polska“ swojomu ludej z woporami wšoho naroda wudźeržowała, w kotrychž je ródnu zdźěłanosć swojich dźěći pěstowała a swěrnje so starała za narodny dorost. Zrudnje je na to pomyslić, zo tajku kulturnu instituciju móže zapowědźić namóc pobratrowskoho naroda słowjanskoho, ke kotromuž spohladuja wšitcy druzy jako na wumožerja a wozrodźerja Słowjanstwa! —

Narodne wohnišćo Polakow je potajkim we wuzkim kruhu swójby, hdźež staršej samej swoje dźěći wukubłujetaj a wučitaj, tak daloko hač so to hodźi; w staršim wěku wězo dyrbi dźěćo też do šule khodźić, zo by sebi elementarne wědźenjo přiswojiłe. Tohodla je też pan Michas sebi wuzwolił realgymnasium, panna Antonina zastupiła do francozskoho pensionata, a mały Koćik też dostał domjacoho wučerja.

(Přichodnje dale.)

Z Łužicy a Sakskeje.

3 **Budyšchina.** Wčora, pjatk, rano 1/4 3 hodźin wušny w Knjezu kujez wyšchi wučeŕ em. Józef Schmiedek w 89. lěće swojoho žiwjenja. Mnozy naschi čitarjo su k njomu na tachantsku schulu do schule khodźili, a so zawěsće z pobožnym Wótčenaschom na joho khudu duschu dopomnja. Pohrjeb budźe póndźelu 16. měrca. Józef Schmiedek narodźi so 17. augusta 1819 a bě hač do swojeje wuslužby lěta 1888 pschez 47 lět z wučerjom tachantskeje schule. R. i. p.

3 **Budyšchina.** Rjana a natwarjaca dźiwadłowa hra „Swjata Jadwiga“ budźe so jutse njedźelu 15. měrca z nowa w towaŕschni hrać. (Hladaj nawěschtk w dźensnischim čisle.) Schtóž sebi tule hru wobhlada, so zawěsće kać njebudźe. Wunoschk je za załožomny wustaw za dźěći postajeny.

— Na katholskim seminaru wotměwachu so tutón tydźeń pruhowanja kandidatow. Mjez 20 kandidatami staj 2 Serbaj.

3 **Budyšchina.** Do kulturneje rady bu za hamtskej hejtmanstwje Budyschin a Kamjenc wuzwoleny tajny ökonomiski radźićel Steiger w Budyschinku a do zhromadźizny powokanskoho zjednoćeństwa kubleŕ Žur w Njebjelčicach a žiwnoscéŕ Schmidt w Kindischu, a jako zastupjerjej ökonomiskej radźićelej Brühl we Luzy a Böhme w Debrikecach. Wjesnomu wólbnomu towaŕstwu njeje so tuž poradźiło, wschěch swojich kandidatow pschetłóčić — běsche so trochu pozdźe do boja dało —, ale móže z wunoschkom wólby spokojom być. Pschetož joho kandidataj Žur a Schmidt staj na prěnim měsće wolenaj.

W **Njeswačzidle** wotmě so njedźelu 8. měrca 5. podzwjazkowa zhromadźizna Raiffeisenskich nalutowaŕnjow w Budyschskej krajinje. Podzwjazkowy nawjedowaŕ, knjez faraŕ Nowak-Radwořski, wotewrjwschi posedźenjo hnydom po 6 hodź. witasche

pschitomnych. Běschе jich na 300. Nic jenoż zastupjerjo wschěch k zwjazkej słuschacych naluto-warnjow, ale też wjele hoschći. Prěni (hkowny) pschednoschk mějeschе knjez wučeŕ Domaschka-Luhowschi wo lěpschim zwužitkowanju sadu. To ma so docpěć pschede wschim ze założenjom sadaŕ-skoho a pschedawaŕskoho zjednoćeństwa. Wažnosć tajkoho zjednoćeństwa wobstoji w tym: 1. Zo zadźewa tunjomu rozpschedaću sadu; zo so na Budyschske wiki telko sadu nadobo njenawala; a zo so pschedawanjo wikowarjam wotstroni. 2. Zo so zjednoćeństwo postara wo hódnu płaćiznu za sad; zo ma dale zarjadowanja krajnoho sadaŕ-skoho towaŕstwa kedźbu; zo wobkhowa jónu dobytych woteběrarjow z dobrym poslužowanjom, a zo stajnje nowych pschidobywać pyta. 3. Zo tutón zwjazk naschim hospodarjam pschedawanjo wolóžuje z tym, hdyž pódlanske dźěła: jako schćipanjo, wuběranjo, zawalenjo atd. płodow, wobstarać dawa ze swojimi wučenymi ludźimi; hdyž dale wschě pisanja wobstara, a skónčnje z tym, zo kóždomu hospodarjej procentualnje wužitk z tajkoho direktnoho pschedawanja stajnje sobudźěli. 4. Zo zwjazk też skónčnje dopomha wschěm hospodarjam, swoje schtomy lěpje pěstować a bóle kedźbu měć.

Tajki zwjazk ma so we Luzy założić. Kóždy móže so jomu pschizamknyć. Knjez Domaschka je rad zwólniwy, swoje rady kóždomu dać. Wón poruča wosebje za naschе zahrody: Canada rejnety — a zymske blidowe jabłuko —, za drohi a puće: Schćećinske a Landsbergske. Kóždy hospodaŕ pak dyrbjał schtomiki kupować w rataŕskej schuli w Budyschinje, nihdy pak něhdźe na wikach.

Druhi pschednoschk měješe knjez faraŕ Nowak wo kraju a ludźoch w slubjenym kraju a w Egiptowskej. Rěčnik wopisowasche jara zajimawje nazhonjenja a zaćischće, kotrež je na swojim pućowanju loni dostał. Krasne swětkowe wobrazy k tomu podawasche knjez Linsmayer z Erfurta.

Namjety a podzwjazkowe należnosće budźa na zhromadźiznje wubjerka rozpominane. Knjez Linsmayer pschida hischće wobrazy wo Schwicy a Rhynje (wot žórła hač k wulkej. Čas so khwatajcy miny a kónc běschе $^3/_4$11 hodź. A mudrischi je so zawěsće kóždy domoj wróćił.

Wosebity džak pak słuscha zarjadowarjej zhromadźizny, knjezej fararjej Nowakej!

Bóh dał, zo bychu naschi hospodarjo z tajkich rjanych skhadźowankow wuknyli, so stajnje złożować po zasadźe wótca Raiffeisena: Pomhaj sebi sam, a też Bóh pomha tebi.

(Pschispomnjenjo redakcije: Z pschećelnoho dopisa njewukhadźa, hač je so na zhromadźiznje serbsći abo němsći rěčało. Myslimy, zo běschtaj pschednoschkaj serbskaj.)

Z Radworja. Naša „Katholska Bjesada“ měješe 23. februara swoju lětušu prěnju zhromadźiznu. Městopředsyda wotewri skhadźowanku po 5 hodźinach. Knjez kapłan Mič wěnowaše słowa připóznaća a džaka našomu wotemrětomu pokładnikej, knjezej cyrk. wučerjej Šołće. Přitomni k česći njebohićkoho postanychu. — Knjez kapłan měješe też přednošk wo sudźenju a wusudźenjach w srjedźnym wěku; poda dale rozprawu wo dźěławosći towaŕstwa w minjenym lěće; poda rozprawu wo wupožčowanju knihi — štož njebě zwjeselace —, dokelž jara mało sobustawow knihownju wužiwa. — Na kónc běchu wólby z aklamaciju, na dalše 3 lěta płaćace (1908—1911). Z nowa wuzwoleni buchu kk.: předsyda faraŕ Nowak, městopředsyda Mikławš Kubaš-Khasowski a zapisowaŕ wučeŕ Jan Andricki. Prěni raz swojej zastojnstwje dostaštaj kk.: wučeŕ Jurij Šołta jako pokładnik a kapłan Mič jako knihownik. Dale buchu wubjerkownicy woleni: za Radwoŕ k. Mikławš Šołta (alejski) wosta, — za Bronjo k. Mikławš Rječk wosta, — za Kamjenjej k. Jan Handrik, kubleŕ, wosta, — za Měrkow a Lutowč bu nowy: k. wjesny předstojićeŕ J. Kasper-Měrkowski, — za Boranecy wosta Mikławš Pjetaš, — za Khelno tohorunja: pjekaŕ Jan Krawc, — za Miłkecy, Hodleŕ, Łuh, Khasow: wosta Mikławš Kubaš. Z nowa woleny bu Jakub Čornak (Lorenc) z Radworja jako zastupnik při nošenju khorhowje.

Z Ralbic. Tudomne towaŕstwo za zawěsćenjo howjazoho skotu zaruna sobustawam škodu na sćěhowace wašnjo: 1. Dostanje sobustaw zarunanjo z krajneje pokładnicy, potom płaći towaŕstwo hišće 50 hriwnow za hłowu. 2. Dyrbi so mjaso zahrjebać a njepłaći krajna kasa ničo, dha płaći so z towaŕstwoweje pokładnicy za kóžde 50 kilogr. mjasa po 40 hr. 3. Njepřijima so kruwa do krajneje zawěsćeŕnje a mjaso přińdźe na „Freibank“, potom dostanje sobustaw wot towaŕstwa 50 hriwnow. 4. Tohorunja dostanje 50 hriwnow w kóždym padźe tón, kotryž dyrbi skoćo kajkejeżkuli přičiny dla dorězać, byrnje by so mjaso za dobre („bankwürdig“) spóznało.

Přinoška budźe so lětsa za kóždu kruwu płaćić 1 hriwnu (loni 1,20 hr.).

Z Marijineje Hwězdy. Či schesćo rycerjo, kotsiž pschi jubileju Hnadneje Knjenje w hołdowacym čahu so wobdźělichu, darichu jubilarcy krasny wulki wobraz z drohotnym pozłoćanym wobłukom, na kotrymž su na konjoch sedźo wot swojich panoschow wobdaći rysowani. Gmejnski pschedstojićeŕ z Kukowa, knjez kubleŕ Woleńk, wobraz Hnadnej Knjeni pschepoda, kotraž jón z džakom a wulcy zwjeselena pschija. Rjany wobraz debi nětko abtownju.

Z Kamjenca. Katholikojo maja lětsa 50 %, to je połojca statnoho dokhodnoho dawka lońschoho lěta, schulskoho dawka płaćić.

Z **Kamjenca.** Knjez farař B. Hicka je so rozsudźił, w Kamjencu wostać, a je so tohodla Ralbičanskeje fary zasy wzdał. Mjeno nowoho Ralbičanskoho fararja drje budźemy za tydźeń wozjewić móc.

Z **Kulowa.** Njedźelu wotmě serbske spěwarske towarstwo „Bratrowstwo" hłownu zhromadźiznu, kotraž bě jara derje wopytana. Knjez pokładnik Zomak poda rozprawu wo dokhodach a wudawkach. Tesame wučinjachu pschez 1000 hriwnow, w pokładnicy zwosta pak jenož 9 hr. Dotalne pschedsydstwo bu z nowa wolene. Sobustaw Möller namołwjesche z horliwymi słowami sobustawow, zo bychu w cyrkwi prawje pilnje sobu spěwali a tak wosadźe so dźakowni wopokazali, za lońsche rjane dary za khorhoj. Podobnje poreča wot wutroby k wutrobam sobustaw Zomak. Bohu dyrbi towarstwo swoje prěnje mocy wěnować, potom budźe tež Bóh žohnować joho prócowanjo. Pschede wschim dyrbjała młodosć so hischće pilnischo na spěwanju wobdźělić.

Do **Woleschnic** pschińdźe pječa knjez farař Bange z Gery 1. haprila za fararja. Mjez tym je tam knjez kapłan Werner z Drježdźan administrator.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Wutoru běsche kral wjetschu hosćinu wuhotował. Mjez mnohimi druhimi běchu na nju tež pscheprosćeni: wyschschi měšćanosta Dr. Kaeubler (Budyschin), tajny ökon. radźićel Steiger (Budyschink) a zapósłanc Kokla (Khrósćicy).

— Sejm. Póndźelu jednasche so w 2. komorje wo peticiju profesora Hoffmanna, zo bychu so jutry na wěsty datum położiłe. Minister kulta so tež za to wupraji, měnjo, zo tež cyrkej ničo pschećiwo tomu měła njeby. Po Försterowym namjeće bychu so jutry swjećić měłe tšeću njedźelu po zastupje naléča, potajkim mjez 4. a 11. haprylom, po namjeće Hoffmanna pak njedźelu po 5. haprylu. W prěnim padźe bychu so jutry hibałe mjez 7 dnjemi, w poslednischim mjez 6 dnjemi. — Srjedu žadasche zapósłanc Bar, zo by komisija, kotraž wo nowej wólbnej pschedłozy 3 měsacy hižo tajnje wuradźuje, to słónčnje zjawnje činiła. Na tribunje pschitomne pschipośłuchařstwo Bara z tajkim hołkom podpjerasche, zo so präsident Mehnert nućeny widźesche, tribuny wuprózdnić dać. Hdyž bě so to stało, potom hakle so wuradźowanja dale plećechu. Skónčnje bu tež zasy pschistup na tribuny dowoleny. Barowy namjet bu deputaciji wólbnoho prawa pschipokazany.

Němska. W kejžorstwowym sejmje poreča srjedu zapósłanc Gräfe (Biskopicy) ważne słowa. Žadasche postupowanjo w socialnej politicy. Tola, praji wón, na pschemoh běhanjo wschěch, zo bychu sebi lubosć dźěłaćeri dobyli, njeje sprawne. Nuznische by było, so starać wo srěni staw a rjemjesło, pschetož stat sam ma najwjetschi interes na tym, zo wobstoja samostatne existency. Srěni staw čuje so zabyty a wróćo stajeny.

— Kejžor je jendźelskomu marine-ministrej Tweedmouthej w jendźelskej rěči list pisał. Z toho w Jendźelskej wulke rozhorjenjo nasta, zo so němski kejžor do jendźelskoho kódźnistwa měscha. Skónčnje pak so tola wobkruči, zo je to jenož pschećelny privatny list był, a zo je wscha hara njetrjebawscha. Tuž je wěc zasy w rjedźe. Ale podawk nas wuči, zo pschećelstwo Jendźelskeje z Němskej jara krute njeje.

— Čestny sud je hrabju Hohenaua ze stawa wyschkow wustorčił a jomu prawo wotrjekł, rjady a čestne znamjenja nosyć. Nowische powěsće pak to zasy přeja.

— Kejžorstwowa banka je změnkowy diskont na $5\frac{1}{2}$ a lombardowu dań na $6\frac{1}{2}$ % ponižiła.

— Němska banka je loni 91 miliardow hr. pschedźěkała, 6 miliardow hr. wjacy hač tamne léto. Wona ma 4439 zastojnikow.

— Po wzajomnych wučinjenjach smě Ruska kóžde léto 130000 a Awstrija 80000 swini do Němskeje pschedać. Woprawdźe pak je Ruska loni jenož 78000 a Awstrija jenož 478 swini k nam pschewjezła. Nawopak je Němska 25039 swini wuwjezła. Z toho je widźeć, zo ma Němska sama swini dosć.

— Wuhlowe podkopki tež we Łužicy něschto njesu. To widźimy z toho, zo „brunicowe podkopki Eintrachthütte" w Delnjej Łužicy létsa 24 % dividenty płaća.

— W Meiningach je so dźiwadło wotpaliło. Wone je ze 630000 hr. zawěsćene.

Pruska. Po posledním ludličenju bě ličba lutherskich dźěći z měschanych mandźelstwow w Pruskej wo 101940 wjetscha, hač ličba katholskich dźěći. Preč tohodla z měschanymi mandźelstwami.

Bayerska. Prync-knježićeŕ Luitpold swjećesche 12. měrca swoje 87. narodniny.

Čechi. Lědom su Češa swojoho drje najwjetšoho basnika, Čecha, tak wulkotnje pokhowali, dyrbja z nowa słyšeć ze zrudnej wutrobu, zo je zasy wotešoł na wěčny wotpočink jedyn z najwuznamnišich joho synow: srjedu, 11. měrca, rano zemrě, ze swjatymi sakramentami wobstarany, nahle präsident akademije kejžora Franca Józefa, k. k. wyšši twarski rada a architekt Józef Hlávka — maecen češkoho naroda, joho wulki dobroćel. 77 lět je tutón njewšědny čłowjek docpěł. Njebě so w bohatych wobstojnosćach narodźił, ale přez njewšědnu energiju, pilnosć a wobdarjenosć bě wulkoho zamóženja nabył. Tola njeje tute khował sam za so, ale bohaće a šćedriwje nałožował na narodne češke potrěbnosće: 400000 krónow dari jako zakład na „Češku akademiju wědomosćow a wumjełstwa" w Prazy, 200000 krónow jako zakład za moleŕsku akademiju w Prazy,

300000 krónow za čěski studentski kolej, 250000 krónow na překupsko-politiski wotdźěl čěskeje akademije a 2 milionaj krónow za dalše wědomostne a druhe narodne potrěbnosće. Woprawdźity maecen! Mało wustawow, towarstwow budże, w kotrychž njeby pytnył tuteje šćedriweje ruki. Mnoho talentam a ducham je Hlávka poskićił bohateje přileżnosće, so wuwić a wudospołnić, mnoho wupłodam a dźěłam dopomhał do zjawnosće. Ze swojej bohatej šćedriwosću je wosebje wón sobu położił zakład za lěpši přichod čěskoho naroda. Tohadla je też joho wuznam njewšědny, trajacy. Swědki tuteje šćedriwosće njezańdu, a nihdy njezhinje w dźaknej wutrobje zbožownoho čěskoho naroda wopomnjećo tutoho maecena. -y-

Ruska. Wažne posedźenjo wotmě so w dumje, kotraž běše dospołnje zhromadźena, w přitomnosći japanskoho a němskoho wupósłanca. Gučkow, wjednik oktobristow, dźesche, zo budże duma knjeżerstwo stajnje podpjerać w schkitanju rańschich mjezow. Iswolski, minister zwonkownych, rjekny, zo drje je wójna z Japanskej za Rusku njezbožowna była, zo pak je tola jenož to zhubiła, schtož běše prjedy jónu hižo Japanskej skuschało abo schtož k Japanskej so chilesche, ničo pak njeje přischisadźiła wot swojoho. Loni w lěće je Ruska ze zwjazkarjom Japanskeje, z Jendźelskej, so zwjazała a też z Japanskej samej je do sprawnoho pschećelstwa stupiła, a też z Němskej a ze Zjednoćenymi Statami wostanje na dalsche spschećelena. Jenohłósnje pschija duma (jenož socialdemokraca napschećo hłosowachu) Iswolskoho zakońsku pschedłohu, měr wobkrućaca. Z toho je widźeć, zo je so Ruska zasy trochu zhrabała.

Cornohórska je swoju prěnju železnicu wotewriła, kotraž wjedże z Baru do Nikšica. Nětko w Europje nimaš wjacy kraja bjez železnicy. Čornohórska běše poslednja.

Schpanska. Hnězdo anarchistow a republikanarjow je Barcelona. A tola je kral, njedźiwajo na wschě móżne wobaranja a wotradźowanja, so rozsudźił, ze swojim ministrom Mauru tele město wopytać. Joho prěni puć bě do cyrkwje, hdźež so „Te Deum“ zaspěwa. Cyły puć, po kotrymž kral we wotewrjenym wozu po měsće jědźesche, běsche z wójskom wobstupjeny. Nimo wójska pak stražowachu kralowe žiwjenjo hischće 1500 žandarmow, 800 policistow, 40 detektivow a wjele tajnych policistow. Po wjacydnjowskim pschebywanju je so kral zasy do Madrida wróćił.

Khinska a Japanska. Khinska je japansku parnu łódź „Tatsu maru“ skonfiskowała, dokelž měnjesche, zo łódź tšelby khinskim zběžkarjam pschiwoża. Japanska pak wobkruća, zo su tšelby do Portugalskeje skazane, a żada wot Khinskeje: wróćenjo parnika a tšelbow a pjenježne zarunanjo. Napjatosć mjez žołtymaj susodomaj pak drje so bjez złych sćěhnkow minje.

Z Pomorskeje.

Psched někotrymi lětami hižo pisachmy, kak w Pomorskej za časy reformacije vandalismus njeje tak złě zakhadźał, kaž w mnohich druhich krajinach. Tohodla nadeńdźesch tam hischće wjele wopomnjenjow na prjedawschi katholski čas. Mjez druhim je spomnjenja hódna pólna kapałka njedaloko městačka Soldina. Zajimawe je, schtož sebi ludźo tam wo tamnej kapałcy powědaja.

Běsche to w lěće 1736. Njepschestawajcy cahachu wójnske sły pschez pomorsku krajinu. Wbohich wobydlerjow wurubichu a města a wsy jim spalichu. Wschitkim doprědka jěchasche młody jězdny, kotryž so wosebje wuznamjenjesche pschez swoje Boha hanjenjo a kleczo. Bližachu so městačku Soldinej. Z boka puća na pólku stojesche mała kapałka, a w njej wisasche Boża martra. Kschiž wuhladawschi, zawoła jězdny: „Dołho dosć njejsym tajki kschiž wjacy wuhladał. Tón chcu ze swojej tšelbu derje trjechić — a njetrjechju-li, na měsće chcu padnyć mortwy k zemi.“ Storhny swojoho brunačka na bok a zaměri swoju tšelbu na Božu martru. Wutšeli. Kóń so spłóschi a stawasche dźiwi. Ze wschej mocu ćisny njekrasnika na zemju. Mortwy wosta jězdny ležo — bě sebi schiju zwinył. Boża martra pak bě njezranjena, wutšel bě nimo schoł. Tamni jězdni, to wuhladawschi, ćekachu wustróżeni z tuteje krajiny. — Zo bě to Bože khostanjo za tajki njeskutk, je bjez dwěla. —

W Soldinje wotměwaju so też katholske Bože służby, a to 8 króć wob lěto w powostancy (kapałcy) prjedawscheje cyrkwje swjateje Katyrny. J. Kr.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćena: Jadwiga H., Jana P. J. Majevskoho, tyšerja w Budyšinje, dź.

Zemrěła: 12. měrca: Hańża Hušmanec, dźěłaćerka w Budyšinje, 17 l. 5 m. 14 d.

Khrósćicy. Křćeni: Hana Marija, Michała Šliža, dźěłaćerja z Lejna, m. dź. — Jurij Jan, Mich. Strawsa, žiwnosćerja ze Smječkec, m. s. — Hana, Mikł. Měrćinka, žiwnosćerja z Hory, m. dź. — Hańża, Marije Kindermannec, służowneje z Khrósćic, dź. — Kata, Jana Domaški, khěžkarja z Dobrošic, m. dź. — Marija Hańża, Mikławša Kóska, khěžkarja z Worklec, m. dź. — Madlena, Michała Herrlicha, khěžkarja z Bóšic, m. dź. — Jurij Jakub, Jakuba Rebiša, kublerja z Kanec, m. s. — Pawoł, Jakuba Bräuerja, khěžkarja z Łusća, m. s. — Madlena, Jurija Handriki, khěžkarja z Dobrošic, m. dź. — Albert Bernhard, Bernharda Hawša, kraw. mištra z Pančic, m. s. — Pawoł, Mikł. Pječki, žiwnosćerja z Noweje Wjeski, m. s. — Hańża Hilžbjeta, Pawoła Grofy, žiwnosćerja z Khrósćic, m. dź.

Wěrowani: Jurij Mič, žiwnosćeŕ w Dobrošicach, z Hanu, m. dź. Jakuba Bruska, kublerja z Miłoćic. — Mikławš Dyrlich, khěžkař w Nowej Wjescy, z Mariju, m. dź. Michała Rjelki, wojnarja z Worklec. — Jakub Suška, m. s. † Jana Suški, khěžkarja z Jaseńcy, z Hańžu Wajdlichec, m. dź. † Ad. Wajdlicha, khěžkarja z Wětenćy.

Zemrěći: Ernst Adolf Lenš, žiwnosćeŕ z Haslowa, 68 l. 11 m. 19 dn. (khow. w Baćonju). — Mikławš Knebl, žiwnosćeŕ ze Sulšec, 41 l. 2 m. 2 dn. (khow. w Baćonju). — Hana, zawost. m. dź. † Michała Bělka, khěžkarja ze Serb. Pazlic, 71 l. 10 m. 9 dn. (zemrě we Worklecach). — Jakub Kofer, dźěłaćeŕ z Now. Wjeski, 64 l. 8 m. 3 dn. — Jakub Nowak, khěžkař z Jaseńcy, 62 l. 7 m. 28 dn. — Hańża, zaw. mandź. † Karla

Haasy, zastojnika z Drježdžan, 86 l. 16 dn. — Alfons Jan, m. s. Jakuba Zarjenka, kublerja z Jawory, 8 m. 23 d. (khow. we Wotrowje). — Marija Marta, m. dź. Michała Winarja, žiwnosćerja z Hory, 4 m. 22 dn. — Jakub Runga, kněžkař ze Śmječkec, 53 l. 6 m. 17 dn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk. 393—395. z Ralbic: Pětr Bräuer, Jakub Šwejda, Mikławš Frencl; 396. 397. z Konjec: Michał Čornak, Hana Šwejdźina; 398. 399. ze Šunowa: Pětr Kurjat, Mikławš Kral; 400. 401. z Nowoslic: Kata Lebzyna, Mikławš Bětka; 402 Pětr Šołta z Łazka; 403—405. z Róžanta: Jurij Glawš, Jakub Wićaz, Madlena Wincańka, 406. Hana Bjenšowa ze Sernjan.

Za fond tow. ss. Cyrilla a Methodija: Jan Rječka z Hnašec 1 hr.

Za cyrkej w Zdźeri: Wot njemjenowaneje (přez P. Dominika) 2 hr., A. S. z R. 8 hr., M. B. z P. 3 hr.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske,
hypothekske, dismembraciske,
testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Prošu, spytajće znaty
wubjerny parlowy kofej
za **1 hriwnu**
woprawdźe sylne měšenjo.
Hans Lindner (prjedy P. Hofmann)
překupstwo kolonialnych
tworow, spirituozow a cigarow
rózk serbskeje a šuleńskeje
25] hasy.

Mantle a šlawchi
za jězdne koła z garantiju a
bjez njeje, **nakhribjetniki**
kaž tež wšitke artikle za jězdne
koła poruča najtuńšo
63] **Otto Büttner**
Budyšin. hłowne torhošćo 9.

Jeli zo
homöopathiske lěkarstwa trjebaće, dha namakaće najwjetši skład tajkich, wot dr. Schwabe z Lipska woteběranych,
w měšćanskej lěkarni
na hłownym torhošću
61] **w Budyšinje.**

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 7. měrca wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 12. měrca wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	25	17	50	17	—	17	50
Rožka . . . kórc po 160 punt.	15	26	15	80	15	4	15	52
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	46	12	74	11	98	12	32
Pšeńca, žołta . .	10	15	10	30	10	—	10	30
Rožka	9	55	9	75	9	40	9	70
Ječmjeń	8	90	9	10	8	50	8	80
Wows, kórc abo	7	80	8	10	7	30	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	12	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	50	21	—	10	50	11	10
Běrny	2	50	2	75	—	—	3	—
Pšeńčna muka	12	75	19	75				
Ržana muka	12	50	16	25				
Syno	3	40	3	80	3	50	3	80
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	84	5	—	—	—	5	—
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	83
Prosata 708 (w Kamjencu 273) jene	9	—	23	—	13	—	22	50
Butra 1 kg	2	60	2	90	2	50	2	80
Jeja, mandl	—	90	1	5				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,75, Pšeńčny gris 7,25, Ržany gris 7,75.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 9. měrca 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnař	wot	25—44 hr.,	rězna waha	58—80 hr.
2. Byki,	„ „	„	„	30—42 „		60—74 „
3. Kruwy a jałojcy,	„ „	„	„	24—40 „		50—72 „
4. Ćelata,	„ „	„	„	40—50 „		68—80 „
5. Swinje,	„ „	„	„	38—45 „		52—59 „

Willy Mader
Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.
Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.
poruča: [5
češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju kruchate wapno (kalk)
w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniśco. Nanajtuńše płaćizny.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4I
(Seehee restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźełanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj tež serbski. [9

Z mojeho nakłada atd. so na farje w Budyšinje předawaja:

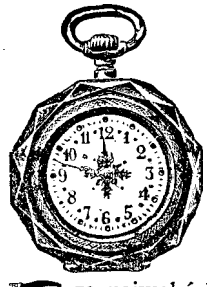
I. Nabožne knihi.

1. Duchowna Różownja swj. Marije. 1872. 517 stron. Płać.: 1,50 hr. hač do 4,50 hr.
2. Smjertnička. 1873. 120 stron. Płać.: 25 pj. a 40 pj.
3. Hwězda, modlitna knižka. 1880. 104 stron. Płać.: 25 pj., 60 pj. a 90 pj.
4. Khwalće Knjezowe mjeno. 1882. 503 stron. Płać.: 1 hr., 2,50 hr. a 3,40 hr.
5. Róčna Swjatnica kath. křesćana. 1883. 1260 stron. Płać.: 2,50 3,50 a 5,00 hr.
6. Wěnašk Jězus-dźěćatkej. 1886. 40 stron. Płać.: 30 pj.
7. Žiwjenja Swjatych. 1864—1904. 1092 stron. Płać.: 5 hr. a 6,50 hr.

II. Powučne, zabawne spisy:

8. Serbske rukopisne drobnostki. 1869. 26 stron. Płać.: 25 pj.
9. Surowstwa napřećo Piusej VI. a VII. 1870. 28 stron. Płać.: 15 pj.
10. Pismowstwo kath. Serbow. I. 1869. 104 stron. Płać.: 1,20 hr.
11. „ „ „ II. 1874. 52 stron. Płać.: 50 pj.
12. Dwójnikaj. Powědančko. 1872. 31 stron. Płać.: 25 pj.
13. Othilia, slepa holčka. 1873. 44 stron. Płać.: 30 pj.
14. Marija wumožena khora. 1874. 25 stron. Płać.: 20 pj.
15. Při maćerńym rowje. 1874. 31 str. Płać.: 25 pj. 16. Wodźan. 1896. 36 str. Płać.: 50 pj.
17. Złote hrody. 1897. 54 str. Płać.: 60 pj. 18. Boži narod. 1901. 39 str. Płać.: 50 pj.
19. Dźesać lět za serbskim blidom w Lipsku. 1903. 20 stron. Płać.: 25 pj.
20. Pěseń wo zwonu. 1905. 46 stron. Płać.: 60 pj.

12] Handrij Dučman-Wólšinski.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a optiskich wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Bože martry

we wšěch wuwjedźenjach,
k **wěšenju** a k **stajenju.**
Bože martry za šule,
smjertne křižiki,
figury swjatych a
krjepjenčki z porcelina,
dary k 1. swj. woprawjenju,
swjećatka
w ramach a njezaramowane
we wšěch płaćiznach
50] poruča
přećelniw. wobkedźbowanju

Rudolf Wilhelm
Serbska dr. 16 a zadn. Bohata hasa 9.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.	Zarjadowanjo zamoženja.
Lombardowanjo.	Effekty so khowaju
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.	we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Změnkowy diskont a inkasso.	Kamorowe kašćiki (safes).
Změnkowa domizna.	Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date: [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju		3 %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3½ %	
„ 3měsačnym	„	3¾ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwuměłšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Ecke Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
471] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Kajserowe panorama
rózk Hošic a Seminarskeje drohi.
Tutón tydźeń:
Wopyt we wuhlowych podkopkach.
Podwólnje přeprošuje
8] **Lejna Petzoldowa.**

Wulki skład nowočasnych **vogtlandskich** **gardinow**
kaž też **přikrywki na łoža, łožowe šaty, płatowe-, barchentowe- a normalne šaty, šórcuchi, dypsačne rubiška, předkošlki, kornarje, krawaty** atd. w najwjetšim wubjerku po najtuńšich płaćiznach poruča [4
Martha Bräuer
Budyšin, Moltkowa droha 2.

E. Hantusch & Co.
◇ Budyšin, ◇
Lubijska droha 10
: Fabrikski skład :
poruča so k zhotowjenju - - - a postajenju - - -
narownych kamjeni
wšěch družin z čornoho a pisanoho žornowca, marmora a pěskowca.
Jara rjane a čiste napisma, : też w serbskej rěči. :
Swědomite wuwjedźenjo.
— Najtuńše płaćizny. — [16

Čohodla so ćwělujeće?
Hnydom so pomha!
Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
20] w **Kamjencu,**
Pfortenska droha 7 I.

Kněža z 10 kórcami wobsytoho wotnajatoho pola a łuki, abo też bjeze wšoho je tunjo na předań w Sernjanach čisło 29. Dalše zhoniš čo. 10 tam. [62

St. Hedwig - - (Swj. Jadwiga) - - - dramatiska hra w 5 jednanjach -
budźe **jutře njedźelu 15. měrca** wječor w 8 hodźinach w **katholskej towaršni** z nowa hrata. — Zastup 60, 40 a 20 pj. — Čisty wunošk je postajeny za wustaw za dźěći. [65

Wuprózdnjene: městno cyrkwinoho wučerja při štyrirjadownskej němsko-serbskej šuli w Radworju.
Kollator: Najwyšša šulska wyšnosć. — Dokhody nimo swobodnoho bydlenja na šuli a wužiwanja zahrodki: 1230 hr. wot šule, 353,45 hr. wot cyrkwje, kaž też zakońske mytowanjo za dwě połletnej nadhodźinje w pokročowacej šuli. Štóž chce so zamołwić, ma serbskeje rěče mócny być a swoju prózdnu z trěbnymi podłožkami hač do 26. měrca podpisanomu zapósłać.
Budyšin, 12. měrca 1908.
Kralowski wokrjesny šulski dohladowař.
64] **Schütze.**

46] Pruhowanjo a zhotowjenjo
błyskowodow
hródźnych připrawow, hródźnych woknow, samonapojakow za skót.
Třěchi a wrota ze žołmatoho blacha,
Wrota, frontne lěsycy, skhodowe wobłoženja.
Kładźenjo płuna.
Hendrich Paulinus, **zamkarski mištr.**
Budyšin. Hornčeŕska droha 41.

Mam česć, z tutym wozjewić, zo sym - - -
w **Budyšinje na Bismarckowej drozy 15**
w **prěnim poskhodźe** za - - - - - - - - -
khorych na woči privatnu kliniku
wotewrił.
Budyšin, w měrcu 1908.
Dr. Eichert,
wóčny lěkař.

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so ścelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 12. Lětnik 46. | **Redaktor: Jakub Šewčik.** | **21. měrca 1908.**

Swjedźeń přizjewjenja swj. Marije.

„Hlej, knježna podejmje a porodźi syna a joho mjeno budźe Emmanuel, t. j. »Bóh z nami«, rěkać.“ Is. 7, 14.

Hdyž młódne naléćo zasy k nam přikhadźa, hdyž stwórba Boža po zymskim swojim wotpočinku wotuća k nowomu žiwjenju, hdyž Bože słónčko z mócnišimi pruhami zemju hrěje a dlěje swět wobswětla, hdyž kóždy w sebi začuwa nowu móc žiwjeńsku, a nowa radosć a nadźija napjelnja wšitkich wutroby: tehdy swjeći cyrkej swjedźeń swjateje Marije přizjewjenja, lětne to dopomnjećo najwjetšoho, najsławnišoho, najspodźiwnišoho a najwjeselšoho podawka, kotryž je so hdy stał w běhu časow. Štyri lěttysacy dołho zdychowaše človjestwo nad zrudnym herbstwom Hadamowym a přecy nutrnišo žedźeše za wumožnikom, doniž na dźensnišim dnju jomu njezeskhadźa hwězda zboža. Dźensa je Bóžske słowo, druha wosoba najswjećišeje Trojicy, w klinje knježny so mjaso sčiniło, zo mjez nami by bydliło. Dźensa wopušći posoł Boži, arcjandźel Gabriel, njebjeske hona a zestupi do krajiny Galilejskeje, do Nazaretha ke khudej a ponižnej knježnje Mariji, zo by jej wozjewił, zo je wona mjez wšitkimi žónskimi jeničcy hódna, być woprawdźita maćeř syna Božoho.

Tola sćěhujmy Knjezowoho jandźela do samotnoho přebytka najswjećišeje knježny! Zastupiwši, takle k njej rjekny: »Strowa sy, hnady połna. Knjez je z tobu; žohnowana sy mjeze žónskimi.« Tutón postrow zda so jej, ponižnej knježnje, přewysoki być, hač zo by jón na so počahować mohła; haj mysli samo, zo chce snadź djaboł ju spytować. Tohodla změruje ju jandźel: zo je hnadu namakała pola Boha, zo je wuzwolena k maćeri Wšohomócnoho. Marija pak je Bohu slubiła knježnisku čistotu. Toho sluba so njecha wzdać. Na to zjewi jej jandźel, zo so jeje knježniska čistota njezrani, dokelž Duch swjaty na spodźiwne wašnjo na nju přińdźe; přetož pola Boha njeje žana wěc njemóžna. Tu zwoli najswjećiša knježna do wotpohladanjow Božich a praji: »Hlej, sym służownica Knjeza; stań so mi po twojim słowje.« Kak nadobny a radostny to wokomik! W nim sta so wočłowječenjo druheje Bóžskeje wosoby, najwjetši skutk, kotryž je Bóh dokonjał za nas človjekow. Na tutym dnju bu Marija pozběhnjena nad wšitke stworjenja w njebju a na zemi. Z połnym prawom ju křesćanstwo česći wyšše wšitkich jandźelow a swjatych w njebjesach jako dźowku wěčnoho Wótca, jako maćeř jednorodźenoho Syna Božoho a jako wjele lubowanu njewjestu Ducha swjatoho. Kaž něhdy wyšši měšnik rjekowsku žónsku Judith — sławi swjata cyrkej Mariju ze słowami: »Ty sy sława Jeruzalema, radosć Israela, česć našoho ludu. Ty sy zmužiće jednała, a posylnjena bě twoja wutroba, dokelž čistotu lubowaše.«

Cyrkej swjeći tónle radostny dźeń 25. měrca a je jón swjećiła hižo w japoštołskich časach. Marije přizjewjenja pak njeje jenož swjedźeń najzbóžnišeje knježny, ale też swjedźeń Knjeza: hdyž je spočatk našoho wumoženja. Na krwawne wašnjo sta so wumoženjo človjestwa w ćerpjenju a wumrěću Jězusa; na njekrwawne wašnjo so wšědnje wobnowja při woporje Božeje mše; swój započatk pak měješe w potajnym wokomiku joho wočłowječenja. Z tutym je přeznaturski porjad do swěta přišoł. To wuznawa cyły křesćanski swět, hdyž sčini Jězusowe wočłowječenjo k srjedźišću wšitkich swětnych podawkow a wot joho naroda čas liči doprědka a wróćo. Zaměr a nadawk wšitkich swětowych podawkow a stawiznow pak je: dokonjeć skutk Khrystowy, wobnowić wšitko w Khrystusu. Tohodla też howri wo wosobu

Jězusowu najwjetša bitwa, kotruž je swět hdy widźał, mjenujcy bitwa njewěry přećiwo wěrje. Najbóle pak zběha so njewěra přećiwo wosobje Syna Božoho a potajnosći wočłowječenja.

Runje tutu potajnosć česći dźensa swjata cyrkej, a nic jenož dźensa, ně, wšědnje ju wopomina tři króć: rano, připołdnju a wječor, hdyž klakanjo bije. Słyšiš-li tohodla z wěže katholskeje cyrkwje zwón wołać k »jandźelskomu powitanju«, tu wopomń, kajki swětwobjimacy wuznam to ma, a z tysacami, kotřiž so »jandźel Knjeza« modla w domach, na polach a wosrjedź ćichich murjow klóštra, też ty knježnisku maćeř postrow a z dźakom přećiwo najswjećišej Trojicy tamny wokomik wokrasni, w kotrymž je so jednorodźeny Syn dostojnił, człowječe mjaso na so wzać a mjez nami bydlić.

Dwoje hody w Moskwje.

(Pokročowanjo.)

Patoržica bě nas potajkim prěni króć z kwakle wupřahnyła. Za to pak přihotowa nam hodowna poezija swoju robotu. Dźěchmoj z panom Michaskom na hermank „rumpodicha“ abo „dziada“ honić, zo by Bože dźěćo nam tola też swój štomik wobradźiło. „Arbatskaja ploščad“ runaše drje so porubanomu lěsu, ale štomy běchu jedyn wjetši dyžli druhi a žadyn w hódź. Skónčnje wuwalichu namaj šmrok. „Tón budźe prawy“, dźeše pan Michas, a hnydom jón do křiža zespinachu. —

Kupiwši štomisko za 2 rublaj 25 kopejkow (něhdźe 5 hriwnow) ćehnjechmy so z nim domoj, t. r. dwaj mužskaj dyrbještaj jón njesć, tak wulki wón bě a ćežki. Knjez a knjeni widźicy wodradu, byštaj drje nas štyrjoch najradšo „z comtr prochom a mochom“ wumjetłoj, ale kupjene bě kupjene.

Za dwě, tři hodźinki hordźeše so štom hižo k našej powšitkownej spokojnosći a wulkomu wjeselu w najrjeńšej, pisanej pyše, z kokrejž běchmy jón wuhotowali: štom Božoho dźěsća, woblečeny do drasty hodowneje poezije, bě rjany kaž jutrowny kónik serbskoho křižerja a wubudźowaše dźěćom lube dopomnjeća na lěpše, hišće złoćiše časy, dožiwjene na knjezowym kuble w Kručicach. Tam je bywało rjeńšo, wjeselšo, hinak, kaž je to w nětčišim času, a wěrju to radlubje, hdyž přirunam wobrazki ze złotoho wěka pana Michasa a kčějace před lětami hišće wobsedźeństwo, kotreż sym před měsacom sam zawohladał, tak rjec skoro w rozwalinach a pustoće. —

Po cyłym domje rozlěhowaše so dźensa lubozna wóń, pokhadźejo z kuchnje, hdźež knjeni sama „hodowne menu“ přihotowaše, přetož stara, wobožna kuchařka bě runje patoržicu „obšejd“ dostała dla swojoho njekhmanoho zadźerženja. Kaž póznawam, bywaju tu służobne skoro wšitke jenak dobre abo njedobre, pakosćate, njećesane. Knjez a knjeni znajetaj kuchařske wumjełstwo nade wšitke kuchařki, a tuž słodźi dwójcy tak derje, hdyž knježstwo samo wari. Dźensa bě to čuć hač do poslednjoho kućika, kak pod knjeninymaj rukomaj so pječe, wari a smaži, a tale lubozna wóń zbudźowaše dwójny apetit. Běchmy dźěn so dołho dosć posćili, prjedy hač prěnja wječorna hwězdźička nam k jědźi kazaše. Jeničcy čaj k snědani a zasy čaj k swačini, to bě był začink za cyły póstny dźeń. Z cyła čaj je tu w Ruskej wšědne „dochtyrstwo“, kiž so z najmjeńša tři króć wob dźeń na blido přinoša, a to po ruskim wašnju: cyły kachlonk wody, kotraž so w „samowaru“ pari. Samowar słuša do kuchinskoho hospodarstwa wšěch ruskich domjacnosćow. Pojědu-li přichodnje do Serbow, wozmu sebi wěsće tajke stworjeńčko sobu, dokelž so mi zda, zo bych ruski samowar hižo parować njemohł tak mało kaž čajpićo; přetož to je moja a nas wšěch prěnja a poslednja ruska solidarita: Čaj k snědanju, čaj k swačini, čaj po wobjedźe a čaj po wječeri, haj, čaj, čaj, čaj — my pijemy a warimy swój čaj!

Zajimawosće dla chcu tu podrobnišo rozprawjeć wo Božim wječoru, kak swjeći so w pólskich swójbach wobrjadniwje, štož mohło w něčimžkuli być serbskim swójbam přikładne.

Pod běły rub rozesćele so na blido syno za znamjo, zo bu Jězusdźěćatko do žłobja na syno położene. Prjedy hač so k blidu syda, wobjimuja a koša so dźěći ze staršimaj, wupraja sebi jedyn druhomu swoje přeća a dźaki za wopokazane dobroty, podawajcy sebi Božodźěsćowe dary lubosće. Kóždy łama z kóždym „oblaty“ (njepřežohnowane woblatko) a zasy so wokošuja. Na to hakle sćěhuje zhromadna jědź. Naše „menu“ wobsahowaše něhdźe pjeć grychtow: rybjaca poliwka, wšelake pječene a smažene ryby, „łamance“ a „strucel“, to su pječwa z makom a mjedom, abo też wosušk ze safranom a skónčnje „kutia“, měšeńca z hrocha, ryže a pšeńcy. Z napojow pijachmy „syto“, z mjedu přihotowane, a „naliwku“, likeur z nakładźenych do palenca jahodow. A k tomu přikusowachu so wšelake kłóšćeńki „bakalia“, měšeńca z marmelady, karamelow, bastile, konviturow, worjechow atd. —

Po wječeri zaspěwachmy rjane pólske kěrluše k česći a khwalbje Božoho dźěsća,

rejwachmy też a juskachmy kaž dźěći na přemoh, młodźi a stari, wulcy a mali — luba to a miła patoržica, kotraž wutrobu wohrěwa. Hdyž bě so Boža nóc nakhiliła, so wšitcy zhromadnje poklaknychmy před „Matku Bosku Częstochowsku“ a modlachmy so k jeje Bóžskomu dźěćatku. —

Nazajtra dźěchmoj z panom Michasom też do cyrkwje hody swjećić: Dušu jima a wutrobu pozběhuje róčny swjedźeń hodowny wosebje tu, hdźež nad wołtarjom hodowna hwězda wuliwa swoje błyšćate swětło na syły pobožnych modlerjow. Hwězda ze swojimi pruhami swěći kaž symbol wěry, kotraž z pruhami hnadow swjatoho Ducha zapaduje do kóždeje človjeskeje wutroby, kiž hišće zamóže lubosć zapřijeć tak nutrnje, zo sćěhuje z pohnućom a rozkaćom hodownej hwězdźe, kaž woni swjeći tři mudri z rańšoho kraja. A radostnje zaklinči wot wołtarja a zanjese so z khora kaž z jandźelskimi hłosami: Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus bonae voluntatis! Sto a sto ponižnych dušow, kiž su cyrkej přepjelniłe, kłonja so Bohu Knjezej z modlenjom, šeptajcy: Laudamus te, benedicimus te, adoramus te! —

Zawěrno, tak połne a přepjelnjene cyrkwje nihdźe — ani pola nas Serbow hižo wjacy nic — njenamakaš, kaž wšudźe w pólskim kraju: Polacy su wulcy nabožny narod! Dawno drje sym to hižo wědźał, ale widźał a wo woprawdźitosći dospołnje přeswědčił sym so hakle na swojim pućowanju, hdźežkuli zastupich do pólskoho „kosćioła“ (cyrkwje). A w Moskwje je čućiwy njedostatk, zo maju tu katholikowje jenož dwě cyrkwi: rjanu, wulku pólsku a wjele mjeńšu francozsku. We wulkej wotměwaju so Bohosłužby za wšitke katholske ludnosće a prědowanja za wšě narodnosće, w francozskej jenož za Francozow. W prěnišej knježeri pokora, přihódna Božomu domu, w francozskej po zdaću bóle zwonkowne paradowanjo, a pychařstwo. Wonka před cyrkwju widźiš cyłu rjadu bědnych prošerjow w roztorhanych drastach, bóle do lapow zawitych hač zwoblekanych, hłódnych a wuhłódnjenych stworjenjow. Też „paraduja“. A nimo nich zajězdźuja w klinkotatych sankach abo khodźa pěši wupikani knjezykojo abo wufrizěrowane madamy a mademoisellki we šumjacych, židźanych a somoćanych abo atlasowych wodźewach, wobramowanych kožuchach, zo tajki rozdźěl ludźacych worštow, kiž so runje na tutych městnach w extremach dótkaju, človjeka hač do duše wozyba!

Kóžde dźesać kročeli zetkawaš so z bědakom; njepřestawajcy přesćěhajo du za „barinom“ abo barinju“ (hnadny knjez, hnadna knjeni) a skorža swoju nuzu, jedyn, zo hižo njeje dwaj, tři dny ničo jědł, „dajće bědnomu kopejčku na khlěb“. Druhi prosy „wo papirosku“ (cigarettu), třeći wo šerpatku „na wódku“, a tak chce kóždy, haj kóždźički chce něšto. Nihdźe telko bědnych postawow widźał njejsym, kaž runje tu po cyłej Moskwje, prošerjow wšelakorych kategorijow mužskich a žónskich we wosobnišich a hubjeńšich drastach, pjanych a strózbych dźěći a staršich, potřěbnych traš, kiž woprawdźe dźěła nimaju, a njepotřěbnych, lěnikow, kotrymž so jenož dźěłać nochce, strowi a khori, brašniwi, — woni wšitcy dopokazuja, kajku bědu je předlońska revolucija w Ruskej zawostajiła, wšudźe, wšudźe personifikowana běda! — A na druhej stronje bohatstwo, kiž pak sebi často z paduchstwom rucy podawa: tu so bjerje wot cuzoho, tam so kranje, we wšelakich nuanzach přiswojeja sebi cuzoho kubła!

Tola preč z njezwjeselacymi mysličkami, su dźěn hody, radosćiwy swjedźeń po cyłej, wulkej, haj wulkotnej Moskwje.

Wulkotna je Moskwa jako imposantne wulkoměsto ruskoho razu. Ma-li „złota Praha“ swoje krasy, samownosće, wabjacy k spodźiwanju napohlad a jimacy raz jako hłowne město kralestwa Češkoho, jako słowjanska metropola a tak rjec kralowska wudowa historiskich časow, ma też Moskwa wjele přibuznoho z Prahu, štož so tu z krótka wopisać njeda.

(Skónčenjo přichodnje)

Z Łužicy a Sakskeje.

3 **Budyšchina.** Wyšchšchi schulški radźićel Schütze poda so k jutram na wumjeńk. Joho nastupnik jako schulški dohladowaŕ budźe schulški radźićel Bach z Lubija.

— 3 20 na katholskim seminaru pruhowanych kandidatow dostachu w zadźerženju: 16 I, 4 Ib; we wědomosćach: 2 Ib, 5 IIa, 3 II, 5 IIb, 3 IIIa, a 2 III; w hudźbje: 1 Ib, 3 IIa, 4 II a 2 IIb.

3 **Budyšchina.** Wokrjesny hejtman z Crausshaar ma wot 23. měrca hač do 15. hapryla dowoleńcu. Mjez tym zastupuje joho tajny radźićel Beeger.

— Měšćanski radźićel Reichert bu jako tajki do Drježdźan wuzwoleny.

— Kołojězdni, kotříž hischće nowe pschedpisane kartki po 1 hriwnje nimaja, njech sebi je skerje lěpje wobstaraja. Kohož policaj bjez tajkeje kartki lepi, móže so na khostanjo hač do 60 hriwnow abo na jastwo hač do 14 dnjow pschihotować.

3 **Delnjeje Łužicy.** Wóndanjo wotmě so w Khoćebuzu konferenca evangelskich fararjow. Na

njej jednaſche ſo też wo to, hač je w ſerbſkich woſadach fararjam ſerbſka rěč trěbna a wužitna. Wſchitcy měnjachu, zo je wužitne a derje, hdyž farař ſerbſki rozemi, mnozy měnjachu, zo pak to runje trěbne njeje. Wěſty knjez rjekny, zo maja Serbjo dwoje požadanjo: hdyž ſo jim němſki farař njelubi, chcedźa měć ſerbſkoho, a hdyž ſo jim ſerbſki njeſpodoba, pſcheja ſebi němſkoho. Caſnikař pſchiſpomnja, zo je to w mnohich woſadach woprawdźe tomu tak, a wobžaruje tajku — njewobſtajnoſć.

— Wjerbańſke ſpěwańſke towarſtwo wotmě rjany ſwjedźeń ze ſerbſkimi ſpěwami, kotrež ſo jara ſpodobachu.

Kulowſka woſada. Towarſtwo ſſ. Cyrilla a Methodija je w Kulowſkej woſadźe nětk doſpołnje zarjadowane. Na joho čole ſtoji za woſadny wokrjes k. kapłan Cedzich jako wubjerkownik. Dowěrnicy ſu: za měſto Kulow: Mikławſch Woko a Jakub Zomak; za Kulowc: kubleŕ Michał Schołta; za Němcy: kubleŕ Jakub Wawrij; za Nowu Wjes: kubleŕ Pětr Mawki; za Sulſchecy: kubleŕ Michał Michawk; za Salow: kubleŕ Jakub Schołta; za Kočinu: kubleŕ Jakub Serbin (Salowſki); za Hóſk: kubleŕ Jakub Hernaſcht; a za Rachlow; kubleŕ Pětr Hernaſcht. W Dubrjeńku a w Brěžkach nima towarſtwo ſſ. Cyrilla a Methodija dotal žanych ſobuſtawow. Smy pak kublerja Pětra Młodźeńka (Dubrjeńk) a žiwnoſćerja Michała Nikolajdeſa (Brěžki) proſyli, zo byſchtaj kóždy za ſwoju wjes dowěrniſtwo pſchijakoj a mjez ſuſodami Poſoł rozſchěrjakoj. Nadźijomnje naſcha próſtwa podarmo njebudźe. Wſchitcy mjenowani dowěrnicy ſu zwólniwi, „Katholſki Poſoł“ kóždu njedźelu z Kulowſkeje fary do ſwojeje wſy za wſchě ſobuſtawy ſobu noſyć a jim do domu wobſtarać. Też móža ſo pſchinoſchki knjezam dowěrnikam płačić.

Z **Kulowa.** Tudomne wojeńſke towarſtwa ma 225 ſobuſtawow a 1365 hr. zamoženja. Ze zakłada kralowy Auguſty móžeſche towarſtwo loni mjez 12 wudowow 100 hr. rozdźělić. Na hłownej zhromadźiznje ſo dotalne pſchedſydſtwo z nowa zaſy wuzwoli.

Z **Drježdźan.** Na ſwjatoho Józefa bu tu knjez diakon Mott na měſchnika wuſwjećeny.

Z **Lipſka.** Grekſko-katholſkim Ruſam, Serbam, Bołharam a Albanam je ſo dowoliło, zo ſmědźa we wěſtym lokalu ſwoje Bohoſłužby ſwjećić.

Z **Prahi.** Na městno zemrětoho knjeza fararja Müllera dyrbješe ſo jako farař do Kamjenicy (Chemnitz) powołać naš knjez präses A. Rotzinger. Wšitkich khowancow serbskoho seminara zaja strach a zrudoba. Čim wjetša pak bě naša radoſć, hdyž na ſwjatoho Józefa dóńdźe dopis wot knjeza biſkopa, zo nam wostanje z präſesom naš wulcy važeny a lubowany k. A. Rotzinger. Z radoſću ſmy jomu hnydom přinjeſli zaſtaničko a přez prěnjoho präfekta tołmačili našu radoſć a naš najnutrniši džak. Do ſylzow hnuty ſo knjez präſes džakowaše, wułožujo w hnujacej narěči, zo by harmonija, kiž zjewja ſo w ſpěwje tak krasna a lubozna, też dale knježiła mjez nim a khowancami a też mjez khowancami ſamymi. — Tak z radoſću wozjewjamy, zo njezhubimy drohoho knjeza präſesa a přiwołamy jomu: Ad multos annos! -y-

Z cyłoho ſwěta.

Sakſka. Socialdemotratiſke nowiny rozſchěrjeja powěſć, zo ſtej ſo konſervativna a narodoliberalna frakcija na wólbne prawo zjednoćiłoj, po kotrymž maja ſo zapóſłancy jenož po pluralnym waſchnju wolenja wolić, a to tak, zo změje kóždy wolerſ hłós wjacy, kotryž je 1. ſamoſtatny a zaſyhdleny, 2. wěſteje ſtaroby (45 lět ?) a 3. kotryž ma wěſtu wzdźěłanoſć abo dokhodow wjacy hač 1900 hr. Drježdźańſke nowiny drje piſaja, zo je tale nowinka wumyſlena a zełžana. Ale my pak wěmy, zo je z najmjeńſcha z wulkoho dźěła wěrna. Miniſter z Hohenthal drje by potom wězo woteńć dyrbjał. Na 2 njedźeli je ſebi hižo dowoleńcu wzał. Jako joho naſtupnik mjenuje ſo wokrjeſny hejtman Rumpelt a hrabja Victum. Po nowym knježerſtwowym načiſku měłe komunalne zwjazki jenož 31 zapóſłancow wolić.

— Sejm. Komiſija za wuradźenjo wólbnoho prawa je wobzamkła, zo budźa jeje jednanja wot nětka zjawne. Też wo dotalnych jeje jednanjach ſmě zjawnoſć wſcho zhonić.

Schtwórtk běſche też rěč wo hamtſkich nowinach. Zapóſłanc André praji, zo je ſo powſchitkowne pſcheco wuprajiło, zo bychu ſo hamtſke nowiny wotſtroniłe. Deputacija pak je ſo pſcheſwědčiła, zo wyſchnoſće tele nowiny parować njemóža, wona pak ſo nadźija, zo ſo wyſchnoſće w hamtſkich nowinach do politiki měſcheć njebudźa. (Też ſchćuwanjam „evangelſkoho zwjazka“ dyrbjałe tele nowiny njepſchiſtupne być; najlěpje pak: preč z hamtſkimi nowinami! Red.) Opitz praji, zo ma prawica to za ſwoju winowatoſć, hamtſke nowiny nic jenož zdźeržeć, ale też podpjerać. (Hdyž na tejle hałzy ſama ſedźi! Red.) Miniſter z Hohenthal měni, zo knježerſtwo trjeba hamtſke nowinarſtwo, praji, zo je komiſija za nowe wólbne prawo pilnje dźěłała, a zo ma dobrn nadźiju, zo změja jeje wuradźowanja ſpomožny wuſpěch.

Němſka. Sejm. Pſchi jednanjach wo „ſchulſkej komiſiji“ žadaſche centrowc Schnejder rozſuduje, zo by ſo w ſchulach jenož łaćonſke piſmo trjebało k piſanju a čitanju. Z tym by ſo wjele hary a prócy w ſchulach zalutowało a z dobom by ſo z wotſtronjenjom „němſkich“ abo „ſchwabſkich“ piſmikow ze ſchulow wotſtroniła ſobu hłowna pſchičina krótkowidźenja dźěći. Hižo za časy Friedricha Wilhelma I. je ſo łaćonſke piſmo powſchitkownje zawjeſcź měło; zo ſo to tehdy njeſta, na tym bě jenož joho ſmjerć wina. Naj-

nahladniſchi pädagogoju a wučency ſu ſo dawno za kaćonſke piſmo wuprajili, kaž Leipnic, Klopſtok, Herder, Goethe, Humbold a druzy. — (Naſche ſkowčka wo Gräfowej rěči ſu ſo tydženja z dźěla wopak zrozemiše, jakož by Gräfa pſchećiwo dźěłaćerjam byk. Schtóž joho khětro dołhu rěč ſwědomiće pſchečita, kotruž wobmjezowanoho ruma dla pſchinjeſć njemóžemy, ſpóznaje, zo je wón jara horliwje za dźěłaćeri rěčał, žadajo wosebje to, zo ſo njeby z dźěłaćerjemi kaž z njewólnikami wobkhadźało, a zo by ſo bóle na to dźiwało, zo bychu dźěłaćerjo ſo móhli ſamoſtatni ſčinić. Pſchi wſchej ſtaroſći za dźěłaćeri pak njeſmě ſo zabyć na ſrěni ſtaw, na rjemjeſlnikow a ratari.)

— Kejžor Wilhelm poda ſo w bliſchim času na kupu Korfu. Ducy po puću zetka ſo 25. měrca w Benatkach z italſkim kralom Viktorom Emanuelom. Wot tam potom na ſwojej łódźi „Hohenzollern“, kotraž je hižo pſched něſchto časom ſo na daloki puć podała, na ſwój loni kupjeny hród na Korfu dojědže. Na dompuću poſtrowi kejžor we Winje ſwojoho zwjazkarja Franca Józefa.

— Twjerdy worjech ma „blok“ kuſać z naćiſkom towaŕſtwowoho a burſowoho zakonja. Knježeŕſtwo njecha nihdy hinaſchu rěč hač němſku za zjawne zhromadźizny pſchipuſchćić.

— Dla njeněmſkeje rěče na zhromadźiznach je knježeŕſtwo z „blokom“ kompromis ſčiniło, kotryž z krótka takle rěka: „Na zjawnych zhromadźiznach ma ſo němſki rěčeć. To pak njepkaći za mjezynarodne kongreſy a wólbne zhromadźizny po wozjewjenju wólbnoho dnja. Dalſche wuwzaća ma kóždy kraj za ſo rjadować. Tu khwilu pak dyrbi tam, hdźež ſtarozaſydleny lud z njeněmſkej rěču bydli, jeli po poſlednim ludličenju wjacy hač 60 % wobydleŕſtwa wučinja, w běhu prěnich 20 lět po wudaću tohole zakonja, ſobuwužiwanjo njeněmſkeje rěče dowolene być, jeli je powołał zjawneje zhromadźizny z najmjeńſcha 72 hodźin do njeje to policiji wozjewił.“ To je a woſtanje njeprawda: Maćeŕna rěč je Boží dar, a ſchtóž ju potkóčuje, hrěſchi pſchećiwo Bohu. Smy ſo w tej wěcy z nowa do Barlina wobroćili.

— Nowy ſchekowy zakoń nabudže z 1. haprylom ſwoju płaćiwoſć.

— Zamoženjo invalidnych, khorobnych a njezbožowych pokładnicow wučinjeſche kónc lěta 1907 hromadže 1960 milionow hriwnow.

— W Friedbergowym konkurſu wučini wſchón doł pſchez 4 miliony hriwnow. Dołžnicy dyrbja ſo z $^1/_4$ % ſpokojić. To rěka, ſchtóž ma 100 hr. doſtać, doſtanje jenož 25 pjenježkow.

— 18. měrca miny ſo w Barlinje ſocialdemokratiſka demonſtracija nimale měrnje. Jenož 12000 ſo pſchi njej wobdźěli.

— Zo je Dernburg prawy muž na čole němſkich kolonijow, bywa z kóždym dnjom jaſniſcho. Joho kolonialny program, kaž je jón wón w komiſiji a tež w ſejmje wuwił, zepjera ſo na zaſadu ſprawnoſće a woprawdźitoſće. Knježeŕſtwo, praji wón, dyrbi być ſprawne a derjezmyſlene pſchećiwo běłym a čornym abo domoródnym. Kolonialni zaſtojnicy dyrbja wobſtojnoſće znać, rozhladnje poſtupować a dłeje w zaſtojńſtwach woſtać. Miſiony dyrbja ſo dale podpjerać. Żeleznicy dyrbja ſo tam twarić, hdźež je nadźija, zo ſo zadanja. Kolonije dyrbja ſame ſwoje żeleznicy zadanić. Najprjedy ma ſo twarić żeleznica z Mrogoro do Tabora a Uſambarſka żeleznica. Hnydom po poſedźenjach ſo Dernburg zaſy do koloniow poda.

— W afrikſkej koloniji hiſchće pſchecy Symon Copper měr njedźerži. Pſchećiwo njomu bu hejtman z Erkert ze 430 wojakami a 700 wjelbłudami (kamelami) póſłany. 16. měrca joho w kalaharſkich horach zetka. W naſtatej bitwje padže hejtman z Erkert, leutnant Ebinger a 12 muži. 9 ſu ćežcy ranjeni, 8 ſnadnje. Njepſchećel zhubi 58 mortwych a 7 buchu jeći, a ćekny do hórſkich khowankow.

Pruſka. Prynca Joachima Albrechta Pruſkoho je kejžor z wójſka wuſtorčił bjez dowolnoſće, uniformu noſyć. Prync bě ſo z kekleŕku Sulcerec zapletł. Tuſamu namołwił, zo by zdanliwje ſo na Winſkoho barona Liebenberga wudała a tak zemjanſke mjeno doſtała. Dźělenjo wot Liebenberga pak ſo nětk haćeſche, dokelž pječa kekleŕka ſlubjene pjenjezy jomu zapłaćić njemóžeſche. Njedźiwajo na to pak prync z kekleŕku dźeržeſche. To bě wina, zo kejžor zakroči. Prync je hižo Barlin wopuſchćił a budže we wukraju žiwy. —

— Samokhody hrózbnje zakhadźeja. Na ſamſnym dnju pſcheje ſamokhód jendźelſkoho wupóſłanca w Barlinje muža, zo mortwy leža woſta, a druhi ſamokhód zaje do 4 wojakow, z kotrychž jenoho ćežcy, druhich lóžſcho zrani.

Awſtrija. Kejžor Franc Józef počina zaſy khorwaty być a dyrbi ſo jara na kedźbu brać. Cyły kraj hotuje ſo na woſławjenjo joho jubileja.

Rom. Kardinal Caſali del Drago je wutoru wumrěł.

Serbija je Turkowſkej žadanku pſchednjeſła, zo bychu ſo pſchizwoliłe pſchihoty za twar „Dunaj-Adriatiſkeje żeleznicy“ wot Merdare na ſerbſkich hranicach pſchez turkowſku krajinu nimo Priſchtiny a Prizrenda do St. Giovanni di Medua na adriatiſkim morju. Najſkerje Turkowſka pſchećiwo twarej tejele ważneje żeleznicy ničo njezměje. By dźěn za nju ſamu tež wužitna była.

Khorwatiſka. Dokelž je narodna opoſicija pſcheſylna a madźarſke knježeŕſtwo w ſejmje pſchećiwo njej ničo wučinić njemóže, bu ſobotu nowy ſejm pſchi wotewrjenju hnydom na njewěſty čas zaſy rozpuſchćeny. Khorwatoju tajku hrubu njeprawdu z mócnym hołkom witachu. Su dołho doſć madźarſku hordu kwaklu njeſli. Žadaja ſkónčnje ſwoje dobre prawo.

Khińſka je japanſku łódź „Tatſu Maru“ zaſy puſchćiła a japanſke žadanjo dopjelnika.

„Swój telefon.“

Rucy w zaku a dymku w hubje zhladowaše so posmĕwkujo Kukečan Mots z woknom na drohu. Dźĕłaćerjo w módrych kabatach łažachu po wysokich žerdźach horje a dele, kładźechu grót a wjerćachu bĕłe kłobučki na železne hoki. Dźĕłachu pilnje a bjez komdźenja. Dopołdnja chcychu hišće zhotowić telefon; a potom mĕješe naš Mots „swój telefon“, stož bĕ z dawna joho horca žadosć.

„Kajke wolóženjo to budźe! Wostudłe pisanjo kartow a listow z dobom zastanje, dokelž maja wšitcy hižo telefon. Z dalokorečakom lutuješ na pórće, na wobłuću, na konju a wozu, na času, kiž je telko hódny kaž pjenjez, njetrjebaš won do hroznoho wjedra, tak lutuješ na strowoće, a Bóh wě, na čim wjac. Po času hakle so wšo wukopa.“ Hdyž sebi naš Mots to tak do rozoma rĕčeše, bĕ wo tym přeswědčeny, zo je telefon za njoho cyle nuzna wěc.

Kata, joho žona, so tež mjelčo wjeseleše. Njetrjeba dźĕn wjac pěši k rĕznikej, ke klamarjej, k šwalči a k druhim. Skaza a wučini to wšo z telefonom, a do domu přinjesu jej žadane potrjeby za ludźi a za nju, a wšĕ nowinki tež najprjedy zhoni. To budźe krasnje! —

Hordźe stupi Mots prĕni raz k „swojoma telefonej“, wza wobłuk z přimadłom z hóčki, dowjeze jón z waha k wuchej a zaklinka. „Prošu, čisło 234!“ To so jomu trošku wótře wusuny, zo so „kašćik“ na sćĕnje zatřasny a mała Hanka w kolebcy so nastróža. Tež zastojnik na hamće mórkotaše dla tajkoho sylnoho wołanja. „Wo wodaco“, stonaše Mots do „kašćika“. Z blizka stoješe Kata z błyšćatymaj wočomaj a štyrilětny Juřk wuwaleše šibawje woči, kaž by chcył nowy kašćik z nimaj překłóć.

So wotmołwi. Rĕčeše z bratrowcom w „měsće“, kiž ma čisło 234. Tež Juřkej złoži připrawu k wuchej. Tón nahle wotskoči wot telefona a wjesele wołaše: „Wuj dźe, słyšu joho, a přinjese mi něšto sobu“. Staršej so směješetaj. Popołdnju klinkotaše pola Motsec stajnje. Wołaše dźĕn wšĕch znatych z daloka a šěroka. Na wječor zdychny Mots wšón zbožowny: „Wubjerna to připrawa!“ A spokojeny dźĕše lehnyć. „Změjemy z toho wulki wužitk“, šepny žonje. Zo bjez telefona wjac živy być njemóže, to sebi hišće njewuplapny. A žonje dźiješe so, zo móže nětko jenu służownu holcu parować. „Što hižo z tym zalutuju?“

* * *

Nazajtra rĕčeše so we wsy jenož wo Motsec telefonje. Přińdźechu susodźa a susodźinki do dwora, wšitcy započinachu wo telefonje. To so Kaće spodobaše. Kóždomu tež přilubi, zo smě do njoho rĕčeć, hdyž jón potrjeba. To so jim čim bóle lubješe a khwalachu na wšĕ móžne wašnjo Motsec „rĕčnik“. So zaklinka. „Dobre ranjo!“ postrowi so přez telefon. Kata zajuska. „To dźĕn je Mots“ — dźaknje so pokłoni a popowjeda z nim. Mots rĕčeše z „města“, hdźež bĕ sebi dojĕł. Bĕše dźĕn sobota, wičny dźeń. Kata dźĕše do dźĕła. Po cyłym domje na nju dźĕło čakaše. Tež mĕješe Hanku na starosći. Juřk sebi sam čas začĕri. Připołdnjo so bližeše. Kata wari wobjed. Nadobo so zawrjeskota. Bĕžeše k telefonej. Wótry wrjeskot wubudźi Hanku z kupjelnoho spara. Nastróžana křičeše, kaž by prosko kałał. Biskopski Bańcik, žitny překupc, chce Motsej pšeńcu wotkupić. Hanka škrĕčeše mjez tym dale, zo bĕ w Biskopicach słyšeć. Mać spytaše ju změrować. Hdyž bĕ so jej to skónčnje poradźiło, dźĕše zasy do kuchiny. Mjez tym bĕ tu mloko wubĕžało a pječeń so přismudźiła; a pos a kóčka so wadźeštej wo ćwak kołbasy, kotruž bĕ kóčka z blida pokradnyła. Pječeń chcyše žona Motsej předstajić, hdyž popołdnju so z „města“ wróći. — Prĕni raz rozmjerza so na telefon. —

Hnydom telefonowaše Motsej, kiž mĕješe we „złotym konju“ posedźenjo dla byki wuběracoho zakonja. To zhoniwši, so tež Mots rozhori. „Wobjeduju dźensa w měsće“, wotmołwi Kaće, štož hewak joho wašnjo njebĕ. Při tym nadeńdźe „dobrych“ přećelow, kotřiž „joho“ nowy apparat wuzběhowachu hač do mróčelow. Mots smědźeše za dóstatu khwalbu selenu worćiznu zapłaćić. To joho zamjerza. Pjenjezy dźĕn lubowaše. We wutrobje pak zakliwaše „swój telefon“.

Po času mjerwješe so ze susodami, kiž chcychu z woprědka wo ważnych, pozdźišo pak tež wo cyle wšĕdnych wĕcach rĕčeć. Bĕše nĕchtó skhorjeł, pak ze skotom so njezbožo stało, pak nĕchtó zemrĕł, pak nihdźe woheń wudyrił, to wučinjachu a wunošowachu přez Motsec „rĕčnik“. Tola pak skazachu sebi tež dymki, židźany cworn, karty za panorama, wuhlo, francozske kornikle, češke piwo, wołmjane nohajcy, koče kože, cuze hnoje, tykancy ke křćiznam, runklowe symjo, howjaze kałdony, šnórki a canki a druhi pras a čapr. Kata drje při tym zhoni, hdźe je so něšto stało, hdźe a što susodźa kupuja. Při tym sebi husto druzy jich a susodow k telefonej žadachu. Motsec dom bĕ runja hołbjeńcej. Ani hodźinki měra. Stajny škrĕk a wrjeskot. — *(Skónčenjo přichodnje.)*

Wšelčizny.

* Zběrku meteorow je marquis de Mauroy vatikanskomu observatoriju (abo hwězdarni) darił, mjez nimi tež najstarši znaty meteor z lěta 1740.

Cyrkwinske powĕsće.

Budyšin. Wĕrowanaj: Pawoł M. Zange, grenaděr w Drježdźanach, z Hilžbjetu Ossmannec z Budyšina.

Zemrĕli: 12. měrca: Hilžbjeta, Franca Krautwursta, krawskoho mištra w Budyšinje, dź., 2 m. 16 dn. — 13. měrca: Józef Šmidek, wyšši wučeŕ em. w Budyšinje, 88 l. 5 m. 25 dn. — Jan F. Kral, pjekař w Hućinje († w Budyšinje), 39 l. 10 m. — 16. měrca: Anton Hr. Daniš, krawc w Budyšinje, 39 l. 10 m. 6 dn. — 17. měrca: Hana, M. Antona Kureka, dźĕłaćerja w Bobolcach, dź., 4 l. 6 m. 28 dn. — 18. měrca: Emilija, M. Antona Kureka, dźĕłaćerja w Bobolcach, dź., 1 l. 8 m. 24 dn.

Filipsdorf. Duchowne exercicije: 1. za měšnikow 20.—24. julija, 3.—7. a 24.—28. augusta; 2. za wučeri 27.—31. julija; 3. za knjezow 31. aug.— 4. sept.; 4. za muži a młodźencow 22.—26. julija; 5. za žony a holcy 27. hapryla — 1. meje, 18.—22. meje, 1.—5. junija, 6.—10. julija, 17.—21. augusta, 5.—9. oktobra. — Poslednje zastaniśćo na sakskej železnicy: Nowy Gersdorf. — P. Jan Oberdörfer, C. S. S. R. rektor.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 407. wojeński farař Jakub Rjenč w Drježdźanach, 408. Jurij Mička z Hodlerja, 409. Jurij Khěžka z Khelna, 410. Mikł. Grólmus z Radworja, 411. Mikławš Wićaz z Kamjenjeje, 412. Hańža Gudźina z Hrubjelčic, 413. Marija Koplanscyna z Wětenčy, 414. Pětr Renner, klóštrski bětnař z Kukowa, 415. Fr. Damian Delenk w New Yorku, 416. Kasino w Kukowje, 417—421. z Němcow: Michał Čórlich, Pětr Čórlich, Pětr Mětaš, Pětr Popjela, Jan Šiman.

Dobrowólne dary za towarstwo atd.: Fr. Damian Delenk w New Yorku 9 hr. 40 pj.

Za fond tow. ss. Cyrilla a Methodija: k. far. Jakub Stranc w Lipsku-Lindenawje 5 hr. Zapłać Bóh!

Za cyrkej w Zdźeri: Hana Libšec w Zdźeri 11 hr., swójba ze Zdźerje 20 hr., wot sobustawow wĕčnoho modlenja w Budyšinje 16 hr. 10 pj., Kata Kudźelka z Bronja 3 hr., H. ze Z. 20 hr., kapłan Michał Mič z Radworja 20 hr. Zapłać Bóh!

Drobnostki.

Češke přisłowa. Cuze kubło twoje zežerje. — Sam pokrutu ma, za skibku běži. — Za cuzym dźe z horšću, čert dźe za nim z měchom. — Ze swojoh' kaž mucha, z cuzoho kaž woł (jě). — Čerwik mały powali štom wulki. — Błazn, dźěćo, wopiłc wšitko wubledźi. — Baćoń žabje njepowě, zo ju w haće popadnje. — Hdźež je kruwka, tam je trawka. — Nóc khwali ranjo a dźeń wječor. — Hdźež je měd, tam su wosy. — Hdźež kćenja njeje, tam sadu nječakaj. — K tomu ma kowař klěšće, zo so njeby spalił. — Kajkaž muka, tajki khlěb. — Štož w domje trjebaš, susodej njedaš. — Štóž doma sedźi, njewě kak je wonka. — Štóž doma nima wjesela, w korčmje wjes'la njenam'ka.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Mantle a šlawchi

za jězdne koła z garantiju a bjez njeje, **nakhribjetniki** kaž też wšitke artikle za jězdne koła poruča najtuńšo

63] **Otto Büttner**

Budyšin, hłowne torhošćo 9.

Jeli zo

homöopathiske lěkarstwa trjebaće, dha namakaće najwjetši skład tajkich, wot dr. Schwabe z Lipska woteběranych,

w měsćanskej lěkarni

na hłownym torhošću

61] **w Budyšinje.**

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 14. měrca wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 19. měrca wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	25	17	50	17	—	17	34
Rožka . . . kórc po 160 punt.	15	20	15	52	15	4	15	52
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	46	12	74	11	62	12	4
Pšeńca, žołta . .	10	15	10	30	10	—	10	20
Rožka	9	50	9	70	9	40	9	70
Ječmjeń	8	90	9	10	8	30	8	60
Wows, kórc abo	7	80	8	10	7	30	7	60
Hroch	10	—	13	—	—	—	12	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K.	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	50	2	75	—	—	3	—
Pšeńčna muka	12	75	19	75				
Ržana muka	12	50	16	25				
Syno	3	40	3	75	3	30	3	80
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	67	4	84	—	—	5	—
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	83
Prosata 798 (w Kamjencu 366) jene	10	—	25	—	9	—	22	50
Butra 1 kg	2	60	2	90	2	60	2	70
Jeja, mandl	—	90	—	98				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,75, Pšeńčny gris 7,25, Ržany gris 7,75.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date: [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju 3 %
„ měsačnym „ 3½ % } danje
„ 3měsačnym „ 3¾ % } na lěto.
„ 6- a 12měsačnym „ 4 %

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.

Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju kruchate wapno (kalk) w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Wuprózdnjene: městno cyrkwinoho wučerja při štyrirjadownskej němsko-serbskej šuli w Radworju.

Kollator: Najwyšša šulska wyšnosć. — Dokhody nimo swobodnoho bydlenja na šuli a wužiwanja zahrodki: 1230 hr. wot šule, 353,45 hr. wot cyrkwje, kaž tež zakońske mytowanjo za dwě połletnej nadhodźinje w pokročowacej šuli. Štóž chce so zamołwić, ma serbskeje rěče mócny być a swoju próstwu z třěbnymi podłožkami hač do 26. měrca podpisanomu zapósłać.

Budyšin, 12. měrca 1908.

Kralowski wokrjesny šulski dohladowař.

64] **Schütze.**

Ratarska šula w Budyšinje.

Přichodny **lětny semester** započnje so **wutoru 28. hapryla 1908.** — Zamołwjenja nowych wučomcow přijima podpisany direktor, kotryž je tež rad zwólniwy, wšelake naprašowanja zwotmołwjeć. [23

Budyšin. **Prof. dr. Gräfe.**

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.

***Bože martry* □ *smjertne křiže* □ *rózowcy* □ *swjećatka* □ krjepjenčki** atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -

Drježdźany-A., Ecke Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Kuchinska nadoba wšěch družin.

Poručam **kuchinske zarjadowanja** w modernym barbjenju „šěre“.

55]

Zhotowjam je we wšěch płaćiznach.

Handrij Noack, twornja mebli

Budyšin, Moltkowa droha 9.

Ręču tež serbski.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4I

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, próstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj tež serbski. [9

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 16. měrca 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnař	wot	24—43	hr.,	rězna waha	57—79	hr.
2. Byki,	„	„	„	30—40	„		60—73	„
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	23—39	„		49—70	„
4. Ćelata,	„	„	„	42—52	„		70—82	„
5. Swinje,	„	„	„	38—45	„		52—59	„

K bližacym so jutram

poručam so k zhotowjenju **narownych pomnikow,** kaž tež k staferowanju starych a nowych **železnych křižow** z rukowanjom za woprawdźite a trajace pozłoćenjo. [66

Adolf Redl, rězbař

Kamjenc, Połčniska dr. 19.

Čohodla so čwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin, Porjedźenja jara tunjo. Křiwe zuby so zrunaja. Zuby so wućahnu. Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

20] w **Kamjencu,**

Pfortenska droha 7 I.

Liebsch, [11

sudniski aktuar zw. służby 34 na Sukelnskej hasy 34 pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.

Rěči serbski.

Telefon čisło 177.

Přesadźowanjo ležomnosćow.

Wulki skład

časnikow,

rjećazkow, złotych a optiskich wěcow.

Prěni specialny wustaw

☛ za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin. ☚

R. Mersiovsky, časnikař

Budyšin

Serbska droha, rózk žitn. hasy.

Założene 1857. [7

Hólčec, kotryž jutry šulu wukhodźi a lóšt ma, piwarstwo nawuknyć, njech so zamołwi pola piwarskoho mištra w **klóštrje Marijnej Hwězdźe.** [67

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.

Čišć Smolerjec knihićišćernje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćěłany 4,60 hr.; na pósće štwórćětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 13. Lětnik 46. | **Redaktor: Jakub Šewčik.** | **28. měrca 1908.**

Dwoje hody w Moskwje.

(Skónčenjo.)

Hdyž so prěni króć po Moskwje překhodźowach a zawohladach Moskwu wodźetu ze sněhom, zezdawaše so mi kaž widźomna, žiwa bajka. A dźensa, hody, zasy kaž z pisanymi khěžkami, wěžkami a cyrkwičkami hromadu zestajana hodowna hrajka! Haj telko pisanych barbow na domach a cyrkwjach traš njewobsahuje žadyn kašćik molerja, kaž tu wšudźom so pisanić widźiš, a w tom podobaju sebi wšitke ruske města, mjeńše abo wjetše, je potajkim wěrno, zo Słowjenjo pisanosć barbow lubuja, a Rusowje lubuja ju přede wšěmi. Narodna barba je běła, módra, čerwjena, a při kóždym swjedźenju zmahuja so w tych barbach khorhowje po cyłej Moskwje. Domy zastarske maju čerwjeny zwjerch abo módry, samo też zeleny, wosebje wutwarjene wosebniše khěže su jara pisane. Na cyrkwjach powšitkownje narańšoho stilu su kupule zwonka módre molowane a ze złoćanymi hwězdami posyte jako firmament. A tak pisani so cyła Moskwa kaž kwět tropiskeje rostliny, jenož zo w snězy njezahinje, ale přez joho běłosć hakle nabywa kuzłorjany napohlad. Moskwa w zymje a w snězy móže jenož być z Moskwu, bjeze sněha a zymy by po mojim zdaću pozhubiła połojcu swojeje krasy! Ale kajka to druhdy zyma, skoro njeznjesliwa, hdyž dostupuje na 25, haj 28 a 30 stopnjow reoměrkow, štož w Moskwje bywa maximum. Pikota to, zo ći wuši zmjerznu a krej w žiłach sprostnje. —

Zajimawy puć wjedźe naju z panom Michasom ze a do „koscioła“, kotryž je skoro tři štwórće hodźiny zdaleny. Khodźimoj jón rad pěški, dokelž je to naju njedźelske překhodźowanjo. Rad dźemoj přez „Kreml“, Moskowske „Hradčany“, też w cyłym swěće sławnje znate a najsławniše centrum hłownoho města při rěcy Moskwy, kotraž jón na južnej stronje wobliwa. Dźemoj-li wokoło kasarmow, wudźeraju na naj „smjertne woka“ 800 kanonow, na bitwišću zesběranych wokoło Borodina po Napoleonskej wójnje 1812. Wot tud je potajkim Napoleon Wulki zhladował na palacu so Moskwu, tu su byłe mjezy joho njewobmjezowanych dobyćerstwow, z wotkelž je też jako dobyćer ćěkać dyrbjał, zo by sam njenamakał w Ruskej swój row jako tysacy a tysacy joho wojakow. Też tajke dopomnjeća na wosud, kiž je njewinowatych ludźi potrjechił, wozybaju hroznje! — Palasty, cyrkwje a tři „sabory“ (domy), klóštry, sudniske twarjenja a justicny palast, wosebje pak wojerske kasarmy, to wšo hromadźe wučini sławny Moskowski „Kreml“, kotryž wuznamjenja so z wulkotnym pomnikom kejžora Alexandra II. a zajimawym „Carkolokol“ při zwonicy Ivana Wulkoho. „Kolokol“ je hobrski zwon, kiž je při wohnju lěta 1737 do zemje so zapadnywši wulki kruch sebi wułamał. Nětko stoji ze swojim črjopom připódla na naměsće jako pomnik, dopominajo na zakhódnosć wšeje wulkosće, runjež kaž zahrodka wokoło městna, hdźež je był wulkowjerch Sergius přez bombu zamordowany. Też přepjatej wulkomocy kopa wosud rowy ćim žałostnišo! Zyma je, a tuž khwatamoj po šěrokich wulicach a wulkich naměstach, kaž su to „Lubjanskaja“ a „Teatralnaja ploščada“, „Ochotnyj rjad“, spěchamoj přez „Arbatskuju ploščadu“ do wulicy „Sivcevo-Vražskavo pjereuloka“, zo bychmoj k snědani njeskomdźiłoj. Wonka zyma třeska, nutřka je ćopło a rjenje, su hodowne swjate dny. —

Na swjatoho Jana zajědźechmy sebi tři na koncert do „Pólskoho domu“, do kotrohož běchmy dostali „zaproszenie na wieczór

muzykalny i tańcujący, mający się odbyć w Sali Biblioteki Polskiej". „Polska Biblioteka" je kusk přećelnej oasy za Moskowskich Polakow, kotřiž w njej wužiwaju trochu swojeje domjacnosće w hewak dosć njehospodnej „Rossiji". W tom domje čuja so swoji, a tuž chcychu tež hody trochu zhromadnje so zawjeselić. Na programje běchu wšelake rjane čisła muzikalne, kotrež knježa, knjenje a knježny na swojich nastrojach wuwjedźechu. Spěwne čisło běše jeničke, a te přednjese knjeni Lednicka, při čimž sym so wulcy dźiwał, zo spěwa francowski a nic někotru pólsku pěseń, hačrunjež jeje mandźelski chce pječa być ze założerjom „Słowjanskoho kluba" w Moskwje! — —

Nihdźe hewak njekhodźimy, nic na koncerty a tež nic do dźiwadła, přetož mamy wšitko doma a zabawy nadosć. Pola knjeza skhadźuja so moleŕscy wumjełcy, hudźbnikowje a spěwarjo, haj přikhadźeja tež druzy přećeljo, zdźěłani a wučeni mužowje sem, zo by so z intimnoho wobkhadźowanja a wzajomnoho póznaća pomałku drje — Rusowje su jara pomałcy ludźo —, ale čim wěsćišo spěchowałe zbliženjo a wupěsćiło porozemjenjo wobeju sebi tak blizkeju narodow.

Domjace swójbne wječorki su w datych poměrach za dźěći třeće žórło a podłožk zdźěłanja, kajkež budźa je w pozdźišim žiwjenju trjebać, hdyž ze swójbnoho klina póndźa samostatnje do swojich powołani: Powučowanjo zdźěłanych staršich, čitanjo narodno-literarnych knihow domjacych autorow, hudźba a spěw při zabawje, njezabywši reji, to wšitko skutkuje ze zbožownym wuspěchom na wukubłanjo dźěći, kotrež wužiwaju zbožo, wobsedźeć nana a mać, kotrajž so za duchowne a čělne derjeměco z woprowanjom wšěch mocow staratej. Našomu serbskomu intelligentnomu dorostu, kaž wšěm młodym synam a dźowkam našeje ródneje Łužicy bych z wutrobu přał, zo bychu w swójbach doma pola staršich měli tajke duchowne wohnišćo wzajomneje lubosće, swěry, woporniwosće, zo bychu měli žórło njedowučerpaceje lubosće a swěrnosće napřećo narodnosći, kaž je to w pólskim narodźe, potom njebychmy měli telko wotrodźencow wjacy, a potom, serbska Łužica, njebychmy so sež wo twój přichodny wosud wjacy strachować trjebali! Bóh dał!

Serbin-Moskwič.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z **Budyšchina.** Jeli so § 7 towaŕstwowoho zakonja po znatym kompromisu wot kejžorstwowoho sejma pschiwozmje, njebychmy my Serbja na žanej zjawnej zhromadźiznje (nimo wólbow) wjacy serbski rěčeć směli, dokelž w žanym hamtskim hejtmanstwje 60 % wobydleŕstwa njewučinjamy. Po swojich słabych mocach so nascha redakcija w Barlinje prócuje, tule hrožacu njeprawdu wotwobroćić. Nic hamtske hejtmanstwa (w Pruskej krajne wokrjesy), ale jenotliwe wsy a gmejny maja po procentach wobydleŕstwa rozsudźowace być; hewak njech cyły zakoń radscho so zaćisnje.

Z **Budyšchina.** Lubijski „Postillon" pschinoscha 18. 3. z „Dstd. Korr." nastawćk „delnjołužiskoho ratarja" wo Serbach. Nimo někotrych wěrnosćow čitamy tam tež tele blady: „Na cuzy słowjanski »pak« hlada Serb ze zacpěćom. We swojej narodnej wsy rěči najradscho němski; pschetož němčina je za njoho rěč zdźěłanoho a wosebnoho muża .... Narodneje kultury Serbjo nimaja. Hakle psched něschto lětami su němscy wučency serbsku pisomnu rěč zestajili, kedźbuhódny to wědomostny pospyt, wo kotrymž pak lud ničo njewě .... Polacy a Češcha su so wo Serbow prócowali, ale podarmo. Jenož mjez katholikami w połdnju je so jim — myslu, jenož w jenym padźe — poradźiło, serbski towaŕstwowy dom natwarić za pschednoschki a t. d. w serbskej rěči. Powschitkownje może so rjec, zo so serbschćina wot pisneje němskeje rěče jenož tak rozeznawa, kaž někajki němski dialekt, na pschikład platdeutsch." Za tajkule mudrosć dyrbjake so prāmije wudźělec: čestna jstwička we Wulkej Słóncy! Serb na žanoho človjeka ze zacpěćom njehlada, tež nic na swojich češkich, słowakiskich a pólskich bratrow. Jenož hłupikojći a nadući so swojeje maćerneje rěče hańbuja, rozomni Serbja nihdy nic. Serbjo su pług, a tuž tež kulturu prjedy měli hač Němcy, a jich rěč je mjeze wschěmi rěčemi na swěće sobu najkrasnischa a najbohatscha na twórbach, kaž kóždy wěcywustojny pschida. Schtó dha ći Němcy su a hdźe, kotsiž su psched něschto lětami serbsku pisomnu rěč zestajili? Nam, kiž wjele lět hižo serbski pisamy, žani tajcy znaći njejsu. My pak wěmy, zo so w Barlinje khowa serbski pschełožk nowoho zakonja wot Mikławscha Jakubicy z léta **1548.** A prjedy hischće je był wudaty serbski katholski katechismus, hižo pod biskopom Janom VI. A serbski lud wo serbskim pismowstwje ničo njewě? Komu so tu smjeć njecha, hdyž wopomni, zo poměrnje žadyn lud telko w swojej maćernej rěči njećita kaž Serbja? Češcha a Polacy su so wo nas prócowali? To drje tola nichtó dopokazać njemóže. Prócowali su so wo nas jenož — Němcy, ale nic za nas, ale za so. Serbski Dom su sebi Serbjo sami natwarili. Schtož su nam druzy k tomu dali, njeby ani na tšěchu dosahało. Zo pak je serbschćina naposledku jenož někajki němski dialekt, to spisaćelowu hłuposć krónuje. Nas pak njech wony nastawćk napomina, zo bychmy sebi stajnje wysoko ważili swoju serbsku rěč a byli a wostali we wschim swěrni Serbja.

Wschako dźěn hižo Zejleŕ spěwa: „Schtóž za Serbstwo so hańbuje, tón němskich plantow hódny je.“

— Druhi wojak, Leuschner, je na sprostnjenjo tyła zemrěł, a wojak Lejke je hłowjacej khorosći podležał.

Z **Wjelećina.** Tachantske kubło je po wotkhadźe knjeza Fesslera na najeńka Giesnera přešło.

— Knjez kantor Hanka je so z dowolnosću ministeria za direktora pomjenował.

W **Reichenawje** swjećachu sotry (trójniki) Marta, Klara a Marja Lěhnjec swoje 30. narodniny. Dwě stej wudatej, jena hischće swobodna.

We **Weigsdorfje** je kublerja Linku jenička kruwa za 11 měsacow wo 4 ćelata wobohaćiła.

Z **Ralbic.** Nasche farske město so hakle po jutrach, najskerje k 1. meji, wobsadźi.

Z **Pančic.** Wčora, pjatk 27. měrca, bě so 25 lět minyło, zo bu knjez farař Jakub Bart na měšnika wuswjećeny. Přejemy knjezej jubilarej, našomu sławnomu basnikej, z nutrnej wutrobu wjele zboża!

— Na samsnym dnju swjećeše tež knjez farař Čornak w Radebergu swój sleborny měšniski jubilej.

Ze **Smječkec.** Zo bychu so w kat. čo. 11 tu kermušu, domkhowanku a póstnicy reje wotměwać směle, Kamjenecski wokrjesny wubjerk přizwolił njeje.

Z **Kamjenca.** W naschim wuzběhowacym wokrjesu poby lěta 1228 muži na měrje. Z nich buchu 731 wróćo stajeni, 15 wumustrowani, 72 do krajneje wobory, 67 do reserwy pschipokazani, 1 wuzamknjeny a 342 jako khmani wuzběhnjeni (172 k pěschkam, 54 k pólnej artileriji, 25 k grenaděram, 11 k tšělcam, 10 k trainej, 9 k pioněram, 8 k hulanam, 7 k huzaram, 7 k hońtwjerjam, 6 k jězdnej artileriji atd.).

Z **Kulowa.** Njedźelu po kemschach wotmě burske towaŕstwo pola Jakubeca derje wopytanu zhromadźiznu. Pschedsyda, hamtski pschedstojićeŕ Handrika, powita pschitomnych. Po pschečitanju poslednjoho zapiska a po skazanju nowych symjentnych běrnow (ze Schönberga pola Zhorjelca) měješe rataŕski wučeŕ Scholc ze Zhorjelca powučacy pschednoschk wo khorosćach domjacych zwěrjatow. Po jara zajimawym a zrozemliwym pschednoschku bu 25 sadowych schtomikow darmo mjez sobustawy wulosowanych, kaž tež pjeć dobyćow nowych běrnow.

— 1. hapryla swjeći knjez kantor Tiltsch sleborny jubilej swojoho zastojnstwa. Pschez 20 lět słutkuje wjelećesteny knjez jubilar jako wučeŕ w naschim měsće. Wosebje dyrbi so z dźakom a khwalbu pschipóznać joho wopornjwa staroscź wo serbski cyrkwinski spěw. Hačruniž sam ani słowćka serbiki njerozemjesche, njenastróża so tola prócy, hdyž lěta 1895 nowe kěrluschе za kschižeri wućesche a nowe kěrluschace hłosy. A hdyž lěta 1898 so serbske spěwanske towaŕstwo „Bratrowstwo“ zakoži, běsche je zasy knjez kantor Tiltsch, kotryž wučenjo a wodźenjo spěwa luboścjwje pschewza. Jomu mamy so za mnohi rjany serbski wječor dźakować. Pschejemy tohodla knjezej jubilarej z cyłej wutrobu, zo chcył jomu Bóh luby Knjez hischće wjele strowych a wjesołych lět spožćić a jomu wschu wopornjwu a luboścjwu zeńsku prócu a staroscź mytować něhdy z wěčnej zbóžnosću! — (Wutrobne pschećа wupraja tež redakcija.)

— Pschichodnu srjedu pschesydli so nasch póst do nowotwara na Kamjenceskej drózy. Swětke a rumne jstwy nowoho pósta so k swojomu nadawkej derje pschihodźa.

Z **Drježdźan.** Sobotu bě radźiny sekretar Wićaz z Biskopic ze žonu a dźěśćomaj sem pschijěł a w hosćencu, hdźež bě psched 10 lětami swój kwas swjećił, sebi jstwu wotnajał. Njedźelu rano namakachu starscheju a dźěśći mertwych we ložach. Nan běsche z pschizwolenjom žony swojim a sebi sam omu z jědom sawdał. Winu tohole njeskutka storka w zawostajenym liśće na ćežke myśle, kotrež su joho zajake.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Kral Friedrich August je tydźenja do južnoho kraja wotjěł na Sigmaringi, Mnichow, Bocen, Milano do Genuy. Z tam pojědže na Lloydowym parniku „Wulki Kurwjerch“ wokoło Schpaniskeje a Francozskeje do Antwerpow a wróći so 9. hapryla zasy do Drježdźan.

Na swojim pućowanju pozasta kral Friedrich August w Bocnje. Dźěsche tam wutoru rano kemschi a poda so z cyrkwje sam, bjez pschewoda, pěschi do susodnoho Griesa k swojej dźowčičcy, prynceśnje Hancy Monicy Piji, we vili „Habsburg“ bydlacej. Dźěsche potom z njej a z dwórskej knjenju hrabinku Vitztum-Ekstädt do promenadow na koncert. Pschi kralowym pschikhadźe a wotkhadźe hrajesche wojerska kapała sakisku hymnu. Wróćiwschi so do vile, pschija kral swojoho něhdyschoho wukubłarja a něićischoho benediktinskoho mnicha z Oër, kotryž w griesskim klóschtrje pschebywa, w audiency, a wobjedowasche z prynceśnu sam. Popołdnju sebi z njej a z jeje knjenjomaj na horu Virgl dojědže. — W kralowym mjenje pschijědže 5. hapryla komornik z Criegern prynceśnje hač do Innsbruka napschećo. Prynceśna pojědže potom pschez Mnichow do Lipska, hdźež so z kralom trjechi, kotryž ju na swojim dompuću z mórskoho pućowanja potom sobu do Drježdźan wozmje, hdźež budże z druhimi kralowymi dźěćimi hromadźe wukubłana.

— Na swjatu Mariju dźěsche kral w Bocnje k swjatym sakramentam a wotjědže po wobjedže do Genuy, rozžohnowawschi so z prynceśnu Hanku nanajwutrobnischo.

— Sejm. Nowozarjadowanjo ludowoho schulstwa. 31 narodoliberalni su namjet

ſtajili, zo by kněžerſtwo, dźiwajo na potrěbnoſće naſchoho časa a na poſtup pädagogiki, ludowe ſchulſtwo z nowa rjadowało, duchowne dohladniſtwo wotſtroniło, wo hłubſche a ſchěrſche zdźěłanjo wučeri ſo poſtarało a tomu wotpowědowacy zakoń ſejmej pſchedpokłoźiło. Swobodomyſlni pak žadaja hiſchće wjacy: 1. jednotnu ſchulu z wotſtronjenjom ſtawowych ſchulow, 2. reformu naboźiny, 3. wotſtronjenjo duchownoho dohladniſtwa a t. d. Najprjedy rěči Hettner. Je pſchećiwo bjeznaboźniſkej ſchuli, khwali ſimultanſku ſchulu, ale poruča za ſakſke wobſtojnoſće konfeſionelnu (kaž ju mamy. Red.). Měni, zo pak k tomu tworjenjo woſebitych ſchulſkich gmejnow (kaž nětko) trěbne njeje, ale zo dyrbi politiſka gmejna ſo zhromadnje za konfeſionelne ſchule ſtarać. (To by za katholikow w jara mnohich městach wulke wołóženjo było, pſchetoż ſu z wjetſcha khudźi a dyrbja často pſchewyſoke ſchulſke dawki płaćić, čim bóle, hdyž akcijowe towarſtwa a t. d. wſchě dawki jenoż proteſtantſkim ſchulam płaća.) Duchowne dohladowarſtwo ma ſo wotſtronić. W žanej rjadowni njeſmě wjacy hač 40 (dotal 60) dźěći ſo wuwučować, a za kóžde 80 (dotal 120) dźěći ma ſo nowy wučeŕ poſtajić. Mechaniſke z hłowy wuknjenjo ma ſo wobmjezować. Wučerjo dyrbja ſo z pſchidaćom 7. lěta hiſchće dokładniſcho zdźěłać. Kóždy wučeŕ ma prawo dóſtać, na univerſiće ſtudować, je-li wólbokhmane pruhowanjo z IIa wobſtał. Jim ma ſo tež hońtwa dowolić. Günther (ſw.) žada jednotnu ſchulu a reformu naboźneje wučby. Město cyłeje biblije ſměłe dźěći jenoż wućah do rukow dóſtać (kaž katholſcy to dawno maja. Red.), a žada ſimultanſke ſchule. Miniſter kulta Dr. Beck wukožuje ważnoſć ludowych ſchulow a ſpomina na žohnowanjo ſchulſkoho zakonja z lěta 1873. Njeje drje na nim wſcho doſpołne, a něſchtožkuli mohło ſo po telko létach porjedźić. Ale pſchi tym dyrbi ſo na to hladać, zo je to, ſchtož ma ſo nowe zawjeſć, woprawdźe khmańſche, hač dobre ſtare. Wuprajene pſcheća ſo wſchě wuwjeſć njehodźa, chce pak je pruhować, woſebje pſcheća narodoliberalneje ſtrony. Günther njech w ſwojim měſće Plawnje ſpyta ze zawjedźenjom jednotneje ſchule. To je ſchulſkim gmejnam dźenſa hižo mózne. Miniſterium pak za tele ſchule njebudźe. Město biblije chce miniſterium biblijſku čitanku dowolić, hdźež ſchulſke pſchedſtojićerſtwa to ſebi žadaja. Na žadyn pad pak njeſmě ſo konfeſionelny kharakter ſchule wotſtronić. Wěſte duchowne dohladowarſtwo budźe za ludowe ſchule tež w pſchichodźe ſo zakhować dyrbjeć. Duchownym ſkuſcha wulki džak za žohnowanjo, kotrež je jich dohladowarſtwo pſchinjeſło. Ličba dźěći w jenej rjadowni měła ſo wězo pomjeńſchić, ale hač na 40 drje to derje njepóńdźe. Wſy bychu wjele ćežow z toho měle. Prózdniny budźa hižo lětſa z najmjeńſcha we wjetſchich ſchulſkich gmejnach jenajke z prózdninami na ſrěnich ſchulach. Hońtwa je tež duchownym zakazana. Sedme lěto ma ſo na ſeminarach zawjeſć, tola tak, zo ſo ſeminariſća lěto prjedy pſchijimaju. Pokročowace ſchule maja ſo hiſchće dale wuwić. Kóždy tydźeń dyrbjało ſo z najmjeńſcha 6 hodźin wuwučować. Tež za holcy bychu tajke ſchule wužitne byłe. Wučerjo njech pak ſo tež za wſchón pſchichod wuznamjenjeja z dotalnej ſwěru, pilnoſću a zahorjenoſću jakož ſchkitarjo najſwjećiſchich kubłow luda, dowěrjenych jim dźěćacych duſchi. W mjenje konſervatiwnych rěči Dr. Schanc a namjetuje, wěc próſtwowej deputaciji pſchipokazać. Goldſtein (ſoc.) žada wotſtronjenjo ſchulſkoho pjenjeza, darmotne zaſtaranjo dźěći ze ſchulſkimi knihemi, wotſtronjenjo kija a t. d. Wutoru wotmołwi miniſter Dr. Bek z krutymi ſłowami Goldſteinej. Opitz ma wotſtronjenjo duchownoho dohladowarſtwa za ſpomožne, kſcheſćanſke zakłady naſcheje ſchule pak ſo njeſmědźa podrywać. Pflug (nl. a wučeŕ ze Žitawy) praji, zo by ſo ličba dyrbjenſkich hodźin (32) pomjeńſchić měła, duchownſke dohladowarſtwo njeje trěbne, 7. ſeminarſke lěto ma ſo na kóncu pſchidać. Hähnel ſpomina na khude wjeſne gmejny, kotrymž ſo pſchewulke pjenježne ćeže nakładować njeſmědźa. Miniſter měni, zo budźe po ſkyſchenju pſchećow komory ze ſchulſkimi dohladowarjemi jednać a wuradźować, ſchto by najlěpſche było za naſche ſchule. Starke (konſ., jenički duchowny [ev.] w komorje) žada, zo by kněžerſtwo duchownych ſkerje lěpje wot lokalnoho ſchulſkoho dohladarſtwa wuſwobodźiło! Merkel (nl.): Nětčiſcha ſchula telko njedokonja, kelkož ſebi woporow wot gmejnow žada. Dyrbi pſchede wſchim dźěći bóle za jich powołanjo wotćahnyć a ſtat ma wjacy podpjerow dawać. Holcy dyrbja tež do pokročowanſkeje ſchule khodźić. Miniſter Dr. Bek: Tež hdyž namjetaj njebyſchtaj ſo podałoj, by wón pſchichodnomu ſejmej reviſiju ſchulſkoho zakonja pſchedpołożił. Namjet na ſkónčenjo debaty ſo pſchija, hačrunіž chcychu hiſchće 20 rěčeć. Próſtwowa komiſija změje wo tej wěcy dale wuradźować.

Němſka. Kejžorſtwowy ſejm. Stawkowanjo žurnaliſtow. Schtwórtk tydźenja rěčeſche zapóſłanc Erzberger ke kolonialnomu etatej a praji mjez druhim, zo maja Čornuchojo tež njeſmjertnu duſchu kaž my. Pſchi tychle ſłowach naſta na lěwicy a na tribunje, hdźež žurnaliſtojo za ſwoje nowiny piſaja, ſměch a hara. Zapóſłanc Gröber (centr.) praji k ſuſodam: „To ſu cifami rancarjo (ſaubengel), kaž poſledni raz. Müller-Meiningen to žurnaliſtam donjeſe. Tući žadachu pſchez poſyłſtwo präſidentu wo doſćčinjenjo a Gröbera wo wróćowzaco ſwojich ſłowow. Präſident Stolberg wuprají drje ſwoje wobžarowanjo, zo ſu tajke ſłowa ſo prajiłe, ale porokowaſche tež žurnaliſtam jich ſo nutsměſchenjo do rěči. Z tym ſo žurnaliſtojo njeſpokojichu, ale wopuſchćichu wſchitcy (pſchez 80) nimo 2 centrowſkeju tribunu z hrózbu, zo njebudźa wo jednanjach ničo rozprawjeć, doniž ſo jim doſćčinjenjo njedoſtanje. Z dobom wuprajichu a wobkrućichu, zo ſo njeje

nichtón tohodla smjał, zo je so wo njesmjertnej duschi rěčało, ale dokelž je Ercberger mjakotawje rěčał. Wot pjatka njemějachu tuž žane nowiny žane rozprawy wo jednanjach sejma, hač jenož centrowske. Sobotu wupraji Gröber zwólniwosć, zo chce swoje ranjace słowa wróćo wzać, jeli bychu žurnalistojo najprjedy swoje mylace zadźerženjo wobžarowali. Ći pak do toho njezwolichu, ale žadachu najprjedy wot Gröbera wróćowzaćo joho słowow. Wutoru je nětk Gröber za swój „njeparlamentarski wuraz" wo wodaćo prosył a su žurnalistojo schtwórtk (srjedu, na katholskim swjatym dnju posedźenja njebč) zasy swoje dźěło pschewzali.

Wutoru měješe kancler Bülow politisku rěč. W Maroku njesmědźa hospodarske interesy Němskeje schkody cerpjeć. Na Balkanje knježi wulka rozhorjenosć nic jenož mjez kschesćanami a Turkami, ale bóle hischće mjez wschelkimi kschesćanskimi ludami. Krwawe njeskutki mjez nimi wschitcy wobžaruja, ale ważnische, hač to trasch podusyć z rozražењom nětčischich tamnischich wobstojnosći je, zo so zakhowa měr a pschezjednota mjez wulkomocami. List, kotryž je kejžor jendźelskomu ministrej Tweedmouthej pisał, je był privatny list pschećelnoho zmyslenja, kajkiž pisać nichtón žanomu mócnarjej zakazać njemóže.

Sejm pschija etat kanclerja a etat zwonkownoho hamta.

— Dokelž profesor Schnitzer swoje błudy wróćo wzać njecha, je so wulka exkommunikacija na njoho wuprajiła. Z tym je z cyrkwje wuzamknjeny.

Pruska. Komorje zapósłancow je so zakoń zekundarnych železnicow pschedpołožił. W nim so mjez druhim žada rozschěrjenjo kolijow na čarje Zhorjelc-Khoćebus za 5150000 hr. a na čarje Bukow (Hohenboka)—Falkenberg za 4150000 hriwnow; z cyła so za železnicy žada 137 milionow hriwnow.

— Kejžor je 20. měrca Polakow wuswojowacy zakoń podpisał.

Awstrija. Maturka (poslednje pruhowanjo), před kotrejž někotryžkuli oktavan (wučomc poslednjeje rjadownje gymnasija) třepotaše, je so wo wjele wołóžiła. Wot lětušoho léta wuwostanje při pisomnych pruhowanjach přełožk z wuwučowaceje rěče do łaćonsciny, a też z mathematiki njebudźe so wjacy pisomnje pruhować. Za přełožk z łaćonsciny do wuwučowacoho jazyka dowoluje so trjebanjo słownika. W nastawku dostanu maturanći tři themata na wubjerk. Hortne pruhowanja budźa so jenož hišće ze 4 předmjetow činić, a to z łaćonsciny abo cěsciny, z wuwučowaceje rěče, z awstrijskich stawiznow a z rakusko-wuherskeje zemjepisneje statistiki a z mathematiki. Pruhowanjo z fysiki wupadnje, za to budźe w 2. semestru oktavy kóždy tydźeń wospjetowaca hodźina za fysiku. Štóž pisomne pruhowanjo njewobstoji, budźe tola k hortnomu připuščeny, dyrbi pak też z toho předmjeta hortne pruhowanjo činić, w kotrymž je w pisomnym přepadnył. Z jenotliwych předmjetow so censury dawać njebudźa, ale kandidat dostanje powšitkowne wuswědčenjo, zo je za wysoke studium khmany. Štóž njewobstoji, móže maturku za poł léta abo za léto wobnowić. Tola to skoro wjacy móžno njebudźe, přepadnyć.

Cechi. Wulki wótčinc a dobroćel swojoho ludu, Józef Hlávka, je něhdźe 14 milionow krónow zamoženja zawostajił. Nimo wšelakich mjeńšich wotkazanjom je w testamence postajił, zo ma so 70% zawostajenstwa wužić k podpjerje čěskeje wědy a wumjelstwa a 30% k podpjerje wobdarjenych studentow na čěskimaj wysokimaj šulomaj w Prazy.

Morawa. Njedźelu wotmě katholske čěske burske towarsto w Brnje hłownu zhromadźiznu. Na 2000 socialdemokratow pschećiwo njomu zakhadźeć počachu, pluwajcy na duchownych a druhich wobdźělnikow zhromadźizny. Policija dyrbjesche zakročić.

Khorwatiska. 53 zapósłancow narodnoho zjednoćenstwa, mjez nimi też prjedawschi ban, hrabja Pejaczewić, su so z powołanjom na lud wobroćili, w kotrymž płaja, zo je nětčische knježstwo pschećiwo wustawje. Napominaja Khorwatow, zwjazka ze Serbami so džeržeć, knježerske wosoby bojkotować a měr zakhować.

Italska. Srjedu witasche italski kral Viktor Emanuel němskoho kejžora z kejžorowej, kaž też prynca Augusta Wilhelma a prynceznu Viktoriu Luizy w Benatkach.

Jendźelska. Premierminister Campbell-Bannermann je hižo dlejschi čas straschnje khory. Pschi wopyće naschoho kejžora w Jendźelskej je so najskerje pschenapinał.

Ruska. Po wobličenju ministerstwa kulta móža ze 144184000 wobydleri hobrskeje Ruskeje jenož 26558000 čitać; potajtim ma Ruska pschez 117 milionow analfabetow. Bychu-li w Ruskej, kaž pola nas, wschitke dźěći dyrbjałe do schule khodźić, by so 265000 nowych schulow załožić dyrbjało, a město dotalnych 9 milionow by kraj 110 milionow rublow lětnje na schulstwo ważić dyrbjał.

— Pschedsyda prěnjeje dumy, Muranzew, a 143 zapósłancow, kotsiž běchu po rozpuschćenju dumy so we Wiborgu zeschli a so z połowanjom na lud wobroćili, su kóždy k tsjom měsacam jastwa zasudźeni. Hischće do jutrow dyrbja khostanjo nastupić. Kadetojo prócuja pak so wo wotstorčenjo hač do kónca meje.

— Statny dołh je na 9 miliardow zrostł, 2 miliardźe su poslednje 3 léta spóžerjałe.

— Generala Stössela je car wot khostanja smjerće k 10létnomu jastwu wobhnadźił. Hdyž pak generala do Pětro-Pawołeje twjerdźisny pschi-

wjedźechu, njebě tam za njoho žana cela próždna. Po wjacy hodźinskim čakanju bu skónčnje pódla Nebogatowa komorka wuprózdnjena, kotraž 8 kósnych metrow měri.

Amerika. W Clevelandźe bu Čech Józef Koudelka na biskopa wuswjećeny w pschitomnosći 3 arcybiskopow, 12 biskopow, 200 duchownych a njeličomneje sykły wěriwych.

Hłosy z luda.

(Bjez zamołwjenja redakcije.)

Wjele so w serbskich a němskich nowinach pisa a napomina, zo maja so zakhować dobre a rjane ludowe wašnja. A tola móžeš so přecy zasy a zasy přeswědčić, zo tajke dobre wašnja so zhubjuja, často k wulkej škodźe luda.

Z najrjeńšich našich serbskich wašnjow jene su jutrowne jejka k zelenomu štwórtkej. A hlej! tež tele rjane a wuznamne wašnjo někotři wotstronjeć počinaju, dawajcy k zelenomu štwórtkej město kurjacych jeji cokorowe. Skoro so njezda wěrje podobne być, ale tola tomu tak je: naše serbske hospozy předawaja rjane dobre kurjace jeja po 5—6 pjenježkach a kupuja za to cokorowe po 10, 20, 50 pj., zo bychu je swojim mótkam dale! Kajki to njerozom! Njeje dha kurjace jejo khmańše, rjeńše a strowše hač cokorowe abo marcipanowe? Hdźe dha wostanje wuznam tohole wašnja? Naturske jejo je znamjo nastawacoho žiwjenja, znamjo horjestaća —, ale tola nic cokorowa kulka! A kajke je to hospodarjenjo, hdyž to dobre, štož maš, za tuni pjenjez předawaš, a město toho něšto špatniše dróžšo kupuješ?

Tohodla njedawajće, serbske kmótry a serbscy kmótřa, k „zelenomu štwórtkej“ žane žołdk-kažace cokrowinki, ale po dobrym starym wótcow wašnju „jutrowne jejka“, kotrež wam waše putki nanjesu.

Serbski bur.

(Połnje přihłosujemy. Prosymy wšěch našich přećelow, zo chcyli kruče přećiwo tajkomu kaženju serbskich wašni wustupować. Redakcija.)

„Swój telefon.“

(Skónčenjo.)

Za měsac měještaj Mots a Kata telefon hač do šije syty. Rubješe dźěn jimaj dźeń wote dnja domjacy měr a pokoj. Tola so njepřeradźištaj a njeseštaj wostudłu ćežu bjez hóršenja dale. Hdyž susodźa a druzy wjesnjenjo runje wokoło připołdnja k »rěčnikej« přikhadźachu, žerješe a paleše to Motsa jara. A Katu nic mjenje. Mots bě hewak měrny a znjesliwy človjek a jako tajki znaty. Dźeń a bóle přiběraše pak pola njoho njemdrosć a łoskočiwosć, a ludźo hižo měnjachu, zo je z časami „tajki dźiwny“.

Jónu wutoru — běštaj před pjećimi lětami na tutym dnju do swjatoho mandźelstwa stupiłoj — přičampa Šćedrakowa, najbližša ale njerodna susodźinka. Chcyše do „města“ poréčeć z klamarjom Bergarom, zo móže jomu jenož wósom kan butry, dwě kopje jeji a mandl twarožkow přewostajić. Někotre słowa wo wjedru a žnjach so prajichu kaž bě wašnjo, a wotkhadźujcy zhladowaše wćipnje na blido, kiž bě dźensa bohaće přikryte, dźiwajo na ważny dźeń. Roznjemdrjeny wudyri Mots: „Čohodla runje nětko přiléze, stare drjechmo. Kak jenož wudźěraše! Roznjese nas po wsy, ta sróča wopuš.“ Hižo na wječor bě znate, kak su Motsec „derje žiwi“.

Wot toho časa wotpokaza Mots kóždoho, kiž chcyše připołdnju telefonować. Njechaše sebi do wšěch hornčkow a skličkow hladać a nuchać a potom so wobrěčeć dać. To bě někotromužkuli k nosej. A křiwe mjezwoča a krótke strowjenja sćěhowachu.

Čas kermušow so přibliži. Motsec swójba jědźeše k wujej do Wonec. Jstwu, kiž telefon hospodowaše, zawrjechu. „Nimam swój telefon jenož za druhich“, měnješe Mots. „Prawje maš“, doda Kata. „Činja sebi tak hižo prawo na njón.“ Wuj so wo nowym „rěčniku“ wuprašowaše. „Dobra wšak tajka připrawa je“, naspomni Kata. „Bjez prócy sebi to a tamo wobstaraš; ale stajny klink a wrjeskot a njeměr w domje skónčnje pře wuši dźe.“ Kata wróći so hišće prěni dźeń z kermuše, mějo dwór a dom a telefon na starosći. Mots zwosta tři dny, kiž w měrje přeżiwi, štož dyrbješe „swojoho telefona“ dla hižo dlěžši čas doma parować.

Hdyž domoj dóńdźe, njemóžeše jomu Kata khětře dopowjedać, kelko razow je Pječakowa wćera z telefonom rěčała. Pječak, přečinjaty človjek z předołženym kubłom a z wjetša swoje žiwe dny w „měsće“ při piwje, winje a kartach wužiwajo, postaješe žonje přez telefon, što maja doma dźěłać a činić. „Snadź jomu ta raz přez »rěčnik« wozjewi, zo so z cyła wjacy z „města“ wróćić njetrjeba, zo su dołžnicy kubło předali“, přistaji mjerzacy Mots.

Nadobo so zaklinka. Mots wza wobłuk z hóčki. „Prajće raz Šćedrakowej, zo su připósłane jeja zalehnjene a zasmjerdźane, butra z margarinu splacana a twarožki z čerwjemi přetočene. Kak móže mi tajke wěcy předawać! Čert sam na tajku njerodu a na tajke jebanstwo!“ „Do mojoho telefona so njezeli a njesakruje! To sebi sam wobstarajće“, wotmołwi rozhorjeny Mots a powsny wobłuk na hóčku. „Zasmjerdźanych jeji a twarožkow dla po wsy běhać a z wjesnym pósłom być? To by mi było“, zakhadźeše a hewrjekaše Mots, zo cyły dom rżeše a domjacy ze strachom třepotachu.

Wječor wuzna Kaće, zo ma mysle, telefon zwottorhać dać. „Pola nas njeje wjacy rjenje“, měnješe z khutnym hłosom. Podaštej so k spanju. Srjedź nocy wusłyša wótre bićo a dumpanjo do duri a woknow. Zastróżany stany. Z wokna so skhiliwši wuhlada gmejnskoho předstojićerja Šołtu. Chcyše po lěkarja do „města“ telefonować, dokelž je joho dźowka ćežcy skhorjeła — ju strašnje hikałka storkaše. „Tomu so tola zapowědźić njemóžu“, mysleše Mots a wotewri khěžu. — Lědma pak bě Šołta nohi z dwora sćahnył, wza Mots cyły njemdry zuwak a rozbi „rěčny“ kašćik, zo třeski po jstwje lětachu. „Kónc ma być běhanja a łażeuja“, bórčeše a dźěše wołóženy lehnyć. —

Měr a pokoj knježitej nětko zasy w Motsec domje. +

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeny: Hendrich, M. Gustava Kučki, žiwnosćerja w Bošicach, s.

Zemrěł: 20. měrca: Józef Teubner, fabrikski dźěłaćeŕ na Židowje, 56 l. 6 m. 14 dn.

Filipsdorf. Duchowne exercicije za muži a młodźencow budźa wot 22. hač do 26. junija, a nic julija, kaž w poslednim čisle mylnje stoješe.

E. Hantusch & Co.

◇ Budyšin, ◇
Lubijska droha 10
: Fabrikski skład :
poruča so k zhotowjenju
- - - a postajenju - - -
narownych kamjeni
wšěch družin z čornoho a pisanoho **žornowca, marmora a pěskowca.**
Jara rjane a čiste napisma,
: też w serbskej rěči. :
Swědomite wuwjedźenjo.
— Najtuńše płaćizny. — [16

Čohodla so čwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby,
plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
20] w **Kamjencu,**
Pfortenska droha 7 I.

Friedrich August Näumann
Kamjenc.
Założene 1827. Dalokoreč̌ak 33.

Čorne a **pisane tkaniny**
k woblekam,
židźane tkaniny,
hładke a damasěrowane
konfekcija za knjenje a dźěći,
bluzy, kostumy,
kostumowe suknje,
spódnje suknje,
trikotaže,
nohajcy,
tepichi,
gardiny,
portiery,
blidowe přikrywki,
přikrywki na łoža,
tkaniny za běhaki,
linoleum we wšěch šěrach,
łožowe šaty,
wupjeńki atd.
Wulkotny wubjerk!
5 % rabata, hdyž při kupjenju hnydom zapłaćiš! [51

Jutrowne kěrluše za křižerjow za 25 pj. su w Budyšinje na farje dóstać.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 21. měrca wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 26. měrca wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	—	17	50	16	66	17	—
Rožka . . . kórc po 160 punt.	15	—	15	23	14	72	15	4
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	62	12	4
Pšeńca, žołta . .	10	—	10	30	9	80	10	—
Rožka	9	37	9	52	9	20	9	40
Ječmjeń	8	80	9	—	8	30	8	60
Wows, kórc abo	8	—	8	20	7	20	7	60
Hroch	10	—	13	—	—	—	12	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	50	2	75	—	—	3	—
Pšeńčna muka	12	75	19	75				
Ržana muka	12	50	16	25				
Syno	3	40	3	75	3	30	3	80
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	67	4	84	—	—	4	96
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	83
Prosata 1044 (w Kamjencu 407) jene	10	—	25	—	9	—	20	—
Butra 1 kg	2	60	2	80	2	60	2	70
Jeja, mandl	—	86	—	90				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,75, Pšeńčny gris 7,25, Ržany gris 7,75.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 23. měrca 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	25—44 hr.,	rězna waha	58—80 hr.
2. Byki,	„	„	„	„	30—41 „		60—74 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	„	24—40 „		50—72 „
4. Ćelata,	„	„	„	„	40—52 „		68—82 „
5. Swinje,	„	„	„	„	38—45 „		52—59 „

K **jutram** poručam wulkotnje krasne nowinki ke
kemšacym falam,
wubjernje rjane tkaniny w cyle nowych barbach a mustrach.
Najnowše mustry za **nahłowjace rubiška,** kastlkate a smužkate.
Wulkotne nowe **muselinowe fale** w ćmowych a swětłych barbach.
Najrjeńše čorne tkaniny za **pjezle** a **fale.** Najwjetši wubjerk.

Alphons Schauseil
Budyšin. [75

Wulki skład nowočasnych vogtlandskich **gardinow**
kaž też **přikrywki na łoža, łožowe šaty, płatowe-, barchentowe- a normalne šaty, šórcuchi, dypsačne rubiška, předkošlki, kornarje, krawaty** atd. w najwjetšim wubjerku po najtuńšich płaćiznach poruča [4
Martha Bräuer
Budyšin, Moltkowa droha 2.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Bože martry
we wšěch wuwjedźenjach,
k **wěšenju** a k **stajenju.**
Bože martry za šule,
smjertne křižiki,
figury swjatych a
krjepjenčki z porcelina,
dary k I. swj. woprawjenju,
swjećatka
w ramach a njezaramowane
we wšěch płaćiznach
50] poruča
přećelniw. wobkedźbowanju
Rudolf Wilhelm
Serbska dr. 16 a zadn. Bohata hasa 9.

K zelenomu štwórtkej

so należnje poruča:

Nowa Jězusowa Winica z kěrlušemi, w rjanym zwjazku po 6 hr. 50 pj. a 7 hr.
Pobožny Wosadnik po 2 hr. 70 pj., 4 hr. a 4 hr. 50 pj.
Khwalće Knjezowe mjeno po 2 hr. a 2 hr. 50 pj.
Róčna Swjatnica po 3 hr. 50 pj. a 5 hr.
Nowy Zakoń, rjenje zwjazany 6 hr.
Pražske Jězusdźěćatko, paćerjaca knižka, po 70, 100 a 125 pj.
Křesćanska młodosć, přewodna knižka, po 60 a 75 pj.
Žiwjenja Swjatych, 1092 str., rjenje zwj. 6,50 hr.

Wšitke knihi su dóstać w Budyšinje na farje, kaž tež přez kk. duchownych.

Ludowe towarstwo za kath. Němsku.

Budyšin.

Njedźelu 29. měrca 1908 wječor we **8** hodźinach zarjaduje so w salu **„Měšćanskeje zahrody“** - - - -

Přednoškowy wječor.

Rěčnik: **Knjez assessor Hausmann z Barlina.**

K tomu so wšitcy česćeni sobustawy ze swójbnymi přećelnje přeprošuja. [68

Hosćo su witani! Zastup je darmo!

Přepołoženjo wobkhoda.

Swojim wjelewažnym kupowarjam z tutym k wědźenju dawam, zo sym swoje překupstwo wo wjele powjetšił a na **Budyšsku drohu 4** přepołožił.

Robert Jahn, Kamjenc w Sa.

Překupstwo z posamentami, trikotažemi, wołmjanymi tworami a šatami. [69

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne kříže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Rózk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4I

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prózstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj tež serbski. [9

Dwě **suprošnej rancy** na předań w Haslowje čo. 1. [70

K bližacym so jutram

poručam so k zhotowjenju **narownych pomnikow,** kaž tež k staměrowanju starych a nowych **železnych křižow** z rukowanjom za woprawdźite a trajace pozłoćenjo. [66

Adolf Redl, rězbař
Kamjenc, Polčniska dr. 19.

Khěža

z klamarstwom wot 40 lět za kóždy druhi wobkhód a jako privatny dom so hodźaca, z rjanej sadowej zahrodu, 5 mjeńšinow wot klóstra **Marijnoho Doła** krasnje ležaca, je **hnydom** pod přihódnymi wuměnjenjemi na **předań** pola wobsedźerja **Augusta Jungi, Altstadt** pola Wostrowca w Sa. čo. 30. [71

Byk k plahowanju.

Byka, kotryž so wubjernje hodźi k připuščenju a k wubjerkej, ma na předań

Skótplahowanska jednota we Wudworju.
Šewčik, kubleŕ.

Tež je tam rjany symjeńtny wows (propst), centnar po 10 hr., dostać. [74

Hólčec, kotryž jutry **šulu wukhodźi a lóšt ma, piwarstwo nawuknyć, njech so zamołwi pola piwarskoho mištra w klóštrje Marijnej Hwězdźe.** [67

Wšěch, kotřiž su mojej sotře njeboh šwalči **Mariji Swonec** (Rybakec) w **Kukowje** něšto dołžni abo traš družče wěcy wot njeje maja, **pominam,** zo chcyli to hač do **15. hapryla** wotedać pola knjeza Cyža (Brankačka) w Kukowje. [74

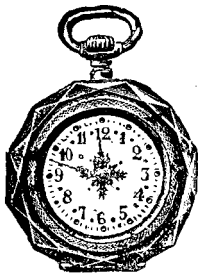
Michał Swon w Budyšinje.

K dźensnišomu čisłu přiloha.

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 13 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 28. měrca 1908.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarńja za kupowanske,
hypothekske, dismembraciske,
testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo leżomnosćow.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Mantle a šlawchi
za jězdne koła z garantiju a bjez njeje, **nakhribjětniki**
kaž też wšitke artikle za jězdne koła poruča najtuńšo
63] **Otto Büttner**
Budyšin, hłowne torhošćo 9.

Jeli zo

homöopathiske lěkarstwa trjebaće, dha namakaće najwjetši skład tajkich, wot dr. Schwabe z Lipska woteběranych,

w měsćanskej lěkarni

na hłownym torhošću
61] **w Budyšinje.**

Lubijska banka.

Lubij w Sa. Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

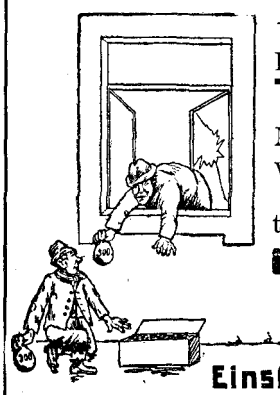
Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date: [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju		3 %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3½ %	
„ 3 měsačnym	„	3¾ %	
„ 6- a 12 měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

Žane nutřłamanjo wjacy!

— **Najlěpši škit** —
nožičkace lěsyčki
elegantny napohlad!
Mjez druhim sym do wšěch kasow nowoho **justicnoho twara** tajke lěsyčki zhotowił.
Wuwjedźe so nanajručišo.
Heinrich Paulinus
Budyšin
Hornčerska droha 41.

Einst Jetzt

Poruča so wosebje za kněže na kraju. [52

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: **Žitne wiki 12 a Karoladroha 13.** — Skład: **Karoladr. 13.**
Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.
poruča: [5
češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju kruchate wapno (kalk)
w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Privatni 4%. | Khapki. | Čapki. | Krawcy 10%.

Zhorjelski překupski dom

Jan Schaaf.

Budyšin. :: :: :: :: :: :: Bohata droha 29.

Prěnje wosebite překupstwo

za serbske drasty.

Wołmjane čorne posamenty

za jaki (kuty)

—.35, —.50, 1.—, 1.50 hač do 2.75.

Herkules porty (čorne)

w 5 kajkosćach a 10 šěrokosćach.

caki (čorne).

Banty a sekle z pisanych posamentow.

Běle špachtlowe canki we wulkim wubjerku po znatych tunich płaćiznach.

Francy, wołmjane a židźane.

Zelene židźane **rubiška**

w krasnych nowych mustrach.

Čorne židźane banty

wosebje šěroke a ćežke k seklam.

knefle,
lacki,
canki,
šnóry

a wšitko štož so we

šwalčistwje

trjeba.

[72

Šwalče dostawaju 10%, **privatni** 4% rabata.

Rěči so serbski. **Rěči so serbski.**

Dźěćace suknički. | Fale. | Korsetowe štałty. | Nohajcy. | Košle. | Kolowy. | Šlipsy. | Slě. | Šemisety. | Kornarje. | Gardiny. | Zawěški.

Krajna wołma. | Sylna wołma. | Wutrobołopješkata wołma.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćěłany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so scelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towařstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towařstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 14. Lětnik 46. | **Redaktor: Jakub Šewčik.** | **4. hapryla 1908.**

Wustawki
towařstwa swateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

§ 1.

Mjeno, prawowe postajenjo a sydło towařstwa.

„Towařstwo swjateju Cyrilla a Methodija“ je zapisane towařstwo po § 21. stećanskoho zakonja a ma swoje sydło w Budyšinje.

Ličba sobustawow je njewobmjezowana. Zarjadniske lěto je protyčne lěto.

§ 2.

Zaměr towařstwa.

Zaměr towařstwa je spěchowanjo wótčinskoho a nabožnoho zmyslenja joho sobustawow, kaž tež socialne a politiske wuwučowanjo katholskich Serbow z cyła.

Tónle zaměr pyta towařstwo docpěć:

a) z wudawanjom towařšnoho časopisa „Katholski Posoł“,
b) z nakładowanjom a rozšěrjenjom spomožnych knihow a spisow,
c) ze zhromadźiznami.

§ 3.

Sobustawstwo.

Sobustawy su:

a) rjadne, b) wurjadne, c) čestne sobustawy.

Rjadny sobustaw móže kóždy połnolětny katholski Serb być, kiž ma čestne prawa (stećanske) a w němskim kejžorstwje bydli.

Wurjadne sobustawy móža tež wšitcy druzy katholikojo być, tež žónske.

Čestne sobustawy hłowna zhromadźizna po namjeće předsydstwa pomjenuje.

Sobustawstwo so dobudźe z hortnym abo pisomnym zamołwjenjom pola sobustawa předsydstwa abo wubjerka a z přepodaćom sobustawskoho listka.

Sobustawstwo přestanje:

a) ze smjerću,
b) ze samowólnym wustupjenjom,
c) ze zhubjenjom čestnych stećanskich prawow,
d) z njezapłaćenjom lětnoho přinoška za 3 lěta.

Wustup so stanje z hortnym abo pisomnym wozjewjenjom pola sobustawa předsydstwa abo wubjerka, kotrež pak hakle za přichodne zarjadniske lěto płaći.

§ 4.

Winowatosće sobustawow.

Kóždy sobustaw ma lětnje 3 hr. přinoška płaćić a zaměry (interesy) towařstwa štož móže spěchować. Wón jeno ze swojim lětnym přinoškom rukuje a zhubi z wustupom wšě prawo na zamoženjo towařstwa.

Štóž na raz 100 hr. zapłaći, je sobustaw na čas žiwjenja.

§ 5.

Prawa sobustawow.

Kóždy sobustaw dostanje towařstwowy časopis „Katholski Posoł“ darmo a wšitke wot towařstwa wudawane spisy za poniženu płaćiznu. Kóždy rjadny sobustaw ma we wšitkich hłownych zhromadźiznach towařstwa połne prawo hłosowanja.

§ 6.

Předsydstwo

wobstoji z 5 wosobow, a to:
z předsydy a městopředsydy,
prěnjoho a druhoho pismawjedźerja,
a pokładnika.

§ 7.

Prawa a winowatosće předsydstwa.

Předsydstwo wo wšitkich towařstwo nastupacych należnosćach wobzamkuje, khiba zo je wobzamkowanjo wo něčim hłownej

zhromadźiznje abo předsydstwu a wubjerkej zhromadnje zawostajene.

Předsydstwo ma kóžde lěto hłownej zhromadźiznje wo dokonjanym zarjadniskim lěće rozprawu a zličbowanjo podać.

Płaćiwje wobzamkować móže so jeno w posedźenju předsydstwa, do kotrohož su wšitke sobustawy předsydstwa z wozjewjenjom předmjeta wobzamkowanja přeprošene, a hdyž su k najmjeńšomu tři sobustawy předsydstwa přitomne.

Předsydstwo z jednorej wjetšinu hłosow wobzamkuje; hdyž so hłosy runaja, je namjet wotpokazany. Předsydstwo móže wo wudawkach hač do 500 hr. samostatnje wobzamkować.

§ 8.

Prawowe zastupowanjo towarstwa.

Towarstwo zastupuje nutřka a wonka, wosebje tež pola sudnistwa a w skórźbach, předsyda.

Předsyda ma hłownu zhromadźiznu a posedźenja předsydstwa powołać, w tychle zhromadźiznach předsydstwo měć a je nawjedować.

Městopředsyda zastupuje předsydu, hdyž je tón zadźěwany, a ma potom wšě prawa a winowatosće předsydy.

Prěni pismawjedźeŕ (redaktor) ma towarstwowy časopis redigować, korrekturu wot towarstwa wudawanych knihow a spisow wobstarać a w zhromadźiznach protokol wjesć.

Druhi pismawjedźeŕ ma prěnjoho w redakciji „Katholskoho Posoła“ podpjerać, a hdyž je prěni pismawjedźeŕ zadźěwany, toho zastupować.

Pokładnik ma přinoški a wšitke druhe dokhody towarstwa hromadźić, skład knihow na starosći měć a kóžde lěto hač do spočatka meje předsydstwu zličbowanjo podać.

Wón ma prawo, samostatnje kwitować. Zličbowanja ma do zapłaćenja předsyda signować.

§ 9.

Wubjerk.

Wubjerk, kotryž ma z najmjeńša 8 sobustawow, podpjera předsydstwo ze swojej radu.

Sobustawy wubjerka maja so po móžnosći ze wšelakich wosadow wuzwoleć.

Wubjerkownicy su zarjadnicy towarstwa za jim připokazane wokrjesy.

§ 10.

Prawa a přisłušnosće wubjerka.

Wubjerkownicy maja:

1. so starać, zo bychu sobustawy porjadnje towarstwowy časopis dostawali,
2. wot sobustawow w prawym času přinoški zběrać a pokładnikej wotedawać,
3. za lěto z najmjeńša jenu wokrjesnu zhromadźiznu wotměć,
4. wo pilne a prawočasne dopisowanjo do „Katholskoho Posoła“ ze swojoho wokrjesa so starać,
5. při wudawkach přez 500 hr. z předsydstwom wobzamkować. Při tajkich posedźenjach maja z najmjeńša 3 sobustawy předsydstwa a 2 sobustawaj wubjerka přitomni być.

Zo bychu tele přisłušnosće skutkownje a spomožnje dopjelnić móhli, maja sebi wubjerkownicy dowěrnikow wubrać, a to w kóždej wsy z najmjeńša jenoho. Cile dowěrnicy dyrbja wot předsydstwa připóznaći być a maja wubjerkownika w joho skutkowanju podpjerać.

§ 11.

Zhromadźizny.

Kóžde lěto ma so w měsacomaj meji abo juniju hłowna zhromadźizna wotměć.

Posedźenja předsydstwa a zhromadne posedźenja předsydstwa a wubjerka maja so wot předsydy, kaž budże trjeba, powołać, posledniše pak z najmjeńša dwójcy za lěto.

§ 12.

Předmjety, wo kotrychž ma hłowna zhromadźizna wobzamkować.

Wobzamkowanju hłowneje zhromadźizny su tele předmjety přewostajene:

1. wólba předsydstwa a wubjerka,
2. připóznaćo lětnoho zličbowanja a wotwjazanjo předsydstwa wot zamołwjenja,
3. pomjenowanjo čestnych sobustawow,
4. přeměnjenjo wustawkow,
5. rozwjazanjo towarstwa a skónčne postajenjo wo towarstwowym zamoženju.

Předsydstwo a wubjerk mataj so na 3 lěta wolić.

Lětne zličbowanjo mataj wubjerkownikaj pruhować, kotrajž so stajnje na hłownej zhromadźiznje pomjenujetaj.

Na hłownu zhromadźiznu maja so wšitcy sobustawy přez „Katholski Posoł“ z najmjeńša tydźeń do njeje z wozjewjenjom městna a porjada přeprosyć.

Zo bychu wobzamknjenja we hłownej zhromadźiznje płaćiłe byłe, dosaha jednora wjetšina hłosow, z wuwzaćom pak 4. a 5. dypka. Hdyž so hłosy runaja, je namjet zaćisnjeny.

Přeměnjenjo wustawkow (dypk 4) móže so jenož z wjetšinu dweju třećinow hłosow přitomnych stać.

Wšitke wučinjenja a wobzamknjenja hłownych zhromadźiznow, posedźenjow předsydstwa a zhromadnych posedźenjow předsydstwa a wubjerka maja so do protokolnych knihi zapisować. Protokole dyrbja so wot pismawjedźerja a předsydy podpisać.

§ 13.

Rozwjazanjo towarstwa.

Towarstwo móže so jenož potom rozwjazać, hdyž su so we dwěmaj na so sćěhowacymaj porjadnymaj hłownymaj zhromadźiznomaj kóždy raz z najmjeńša štyri pjećiny přitomnych porjadnych sobustawow za to wuprajili.

Poslednja hłowna zhromadźizna ma potom wo zamoženju towarstwa rozsudźić. Tola pak smě so towarstwowe zamoženjo jenož nałožić k zakładej abo wustawej k spomoženju katholskich Serbow.

W Budyšinje, 15. septembra 1907.

Towarstwo swjateju Cyrilla a Methodija.

Jakub Skala, senior,
předsyda.

Jakub Šewčik, tach. prědar,
pismawjedźeŕ a redaktor.

„Towarstwo swjateju Cyrilla a Methodija“ bu 20. decembra 1907 wot Budyšskoho hamtskoho sudnistwa pod čisłom 11 do towarstwowoho registra zapisane.

Z Łužicy a Sakskeje.

3 **Budyschina.** Dźensa swjeći so w naschej diecezy wólbny dźeń Budyschskoho tachanta, knjeza biskopa Dr. Aloisia Schäfera. Bóh spožč jomu swoje najbohatsche žohnowanjo! Swětna swjatočnosć změje so 28. haprila.

3 **Budyschina.** Tydźenja pschebywasche na tachantstwje jako hósć sławnje znaty profesor Dr. Mausbach z Münstera. Nasche město so jomu wulcy jara spodobasche. Tež serbski musej a pokłady tachantskeje cyrkwje je z wulkim zajimanjom sebi wobhladał.

3 **Budyschina.** Njedźelu wotmě tu němske katholske ludowe towarstwo pschednoschkowy wječor. Zo by so sala „měšćanskeje zahrody“ sterje wupjelnika, běchu tež swójbni pscheproscheni. Tola wopyt njeběsche bohaty. Někotre blida wostachu cyle prózdne. Naličichmy pschez połdra sta pschitomnych, kotsiž tež salu towarschownje pschepjelnili njebychu. Porjadna zhromadźizna towarschow bě ludowoho towarstwa dla wupadnyła, ale jenož mała horstka rjemjeslnischich towarschow běsche na pschednoschku. Hdźe běchu tamni? Tohodla njemóže nichtón za zło měć, hdyž so jim jich porjadna njedźelska zhromadźizna njebjerje. Schtóž chce z nich hdźe druhdźe hić, tomu dźěn so to njewobara. Wězo by runje njedźelski pschednoschk za nich jara pschihodźacy był: w ludowym towarstwje rěčesche mjenujcy knjez asesor Hausmann z Barlina dwě połnej hodźinje bjez pschetorhnjenja (!) wo socialnych zakonjach, rjemjeslnistwo nastupacych, wo kotrež je so tež wosebje centrum wjele a z wuspěchom starake. — K tomu chcemy dodać słowčko k rozjasnjenju wo naschim stojnischću k ludowomu towarstwu Němskeje. 3 někotrych stron a wot wěstych ludźi je so wobkrućało, zo smy my (Katholski Posoł) pschećiwnicy tohole towarstwa. To pak je tołsta łža.* My z połnym pschipóznaćom a wobdźiwanjom zhladujemy na dźěławosć ludowoho towarstwa a pschejemy jomu z cyłej wutrobu dalschi rozkćěw, wosebje tež w Sakskej a tež w Budyschinje — ale nasche katholske ludowe towarstwo sš. Cyrilla a Methodija, dawno psched němskim założene, nam wone na nihdy zarunać njemóže. Nawopak. Hdy by w naschich serbskich katholskich wosadach so rozschěriło němske ludowe towarstwo, by to za nje same jenož móliči wužitk był (nanajwjacy, trasch na 700 sobustawow a 500 hr. létnje wjacy, to za towarstwo ze 600 000 sobustawami žadyn wuznam nima), za nas pak najwjetscha schkoda, dokelž by so z tym zlemiło žohnowanja połne skutkowanje towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija. A to by był spočatk kónca naschoho katholskoho Serbowstwa. Tohodla stojmy swěrnje a kruće ke khorhoji towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija, kotraž so w pschecy rjeńschim dobyćerskim błyschću zmahuje nad naschej złotej, horcolubowanej serbskej domowiznje!

Přemjenjenjo w duchownstwje. Direktor farař P. Richter, dotal při dwórskej cyrkwi w Drježdźanach, je so jako farař do Drježdźan-Löbtau přesydlił, farař P. Haselberger pak z Löbtawy jako kapłan do Lipska. Lipsčanskomu kapłanej W. Klesse je so dušipastyrstwo w Lipsku-Golisu připokazało. Kapłan A. Boenert w Lipsku bu za administratora w Gerje pomjenowany, z wotkelž je so k. farař W. Bange do Wolešnic přesydlił na město zemrětoho knjeza fararja Trenklera. Kamjeničanska fara so hakle 1. meje wobsadźi, a poda tele wobsadźenjo dalšim přeměnjenjam nastork, wosebje mjez łužiskimi duchownymi.

3 **Huski.** Wóndanjo spłóschischtaj so tu nowokupjenaj knježskaj konjej, pschi čimž pohonč 3opa z woza padnywschi so ćežcy zrani.

---

* Pschir. nasch programowy artikl „Nascha politika“, Kath. Posoł 1904, čisło 3, 4, 5, 6 a 7, wosebje str. 58, hdźež wuraznje prajichmy, zo mamy němske ludowe towarstwo za Němcow za nuzne, haj „za nimo měry nuzne wosebje w městach“. Stojimy hischcze dźensa połnje na zasadach tamnoho artikla, kotryž najnaležnischo k wobkedźbowanju porućamy.

Ze **Schěrachowa.** Ze započatkom schulskoho léta dostanje tudomna schula, na kotrejž nimo duchownoju sedmjo swětni wučerjo wuča, knjeza wučerja Röslerja z Lipska jako direktora.

Z **Radworja.** Nimo hłownoho pósta we wsy założi so tu k 1. haprylej hischće pomocny póst na dwórnischću, tak zo mamy nětko dwě dwórnischći a dwaj póstaj.

We **Khwaćicach** wotpali so njedźelu rano domske murjerja Pjeracha.

W **Kupoji** wotpalischtaj so wutoru w nocy Strympic a Kózlic statokaj.

W **Jenschecach** pola Rakec wotpalichu so 3 statoki z 10 twarjenjemi. Schkoda je wulka.

Z **Pančic.** Pjatk tydženja swjećeše knjez farař emer. a serbski spisowaćel J. Bart-Ćišinski swój sleborny měšniski jubilej. Wotrowska wosada, kotraž je jomu za joho stajnje witanu wupomoc jara dźakowna, dari jubilarej ćežki złoty časnik. Też z druhich stron dóńdźechu mnohe rjane dary a wulka syła zbožopřejacych listow a telegramow.

Ze **Zitawy.** Socialdemokratiske nowiny „Khudy čert za Hornju Łužicu" su wukhadźeć pschestałe. Na jich město su wjetsche nowiny stupiłe, z mjenom „Ludowe nowiny za dźěławy lud Hornjeje Łužicy".

Z **Marijinoho Dola.** Pjatk tydženja wotpalichu so 4 kórcy klóschtrskoho lěsa.

Z **Radeberga.** Pjatk tydženja swjećeše tudomny farař knjez Franc Čornak swój sleborny měšniski jubilej. Dokelž je knjez farař Čornak też Serb, dodamy k tomu hišće někotre drobnostki. Też Serbja dźěn tohole horliwoho knjeza znaja, kiž jónu też někotry čas w Khrósćicach jako druhi kapłan skutkowaše. A na joho zemrětoho nana drje so też mnozy hišće dopomnja, kiž bě před 40 lětami klóštrski pólcaj. Před 25 lětami swjećeše joho syn, nětčiši Radebergski farař, swoju primicu, a kwas wuhotowachu jomu Roblecy we Wudworju. Swój sleborny kwas wotmě pjatk 27. měrca w Radebergskej cyrkwi, a to jenož cyrkwinscy, dokelž dźěn smy hišće w posće žiwi; tuž ma so jubilej za wosadnych swjećić hakle jutrownu póndźelu.

Cyrkwinski swjedźeń je so jara derje poradźił. K jubilejnej Božej mši bu knjez farař swjatočnje ze swojoho wobydlenja w procesijonje do cyrkwje wjedźeny. Na to měješe knjez kanonik dwórski předař Kummer z Drježdźan krasne a jadriwe předowanjo wo nadawku a dostojnosći měšnika, z čimž też we wulkotnym wobrazu pokaza rjanosć katholskeje cyrkwje ze swojimi njeskaženymi a njekhabłacymi wěrnosćemi a hnadownymi žórłami swjatych sakramentow — z čohož też bě zasy spóznać njewurjeknite zbožo dźěsća swjateje cyrkwje, katholskoho křesćana. Cyrkej bě też, hačrunjež bě dźěławy dźeń, cyle napjelnjena z wěriwymi. Po předowanju bě swjatočna Boža mša, na kotrejž so sćěhowacy knježa sobu wobdźělichu: farař Žur z Budyšina a farař Hicka z Kamjenca jako paranymfaj; farař Kral z Dubina a farař Pól z Njedźichowa jako diakon a subdiakon.

Cyrkej a fara běštej kaž kwětkowa zahroda wupyšenej, a zbožopřeća wot přikhadźacych so wotměnjachu z telegramami. Přejemy jubilarej też z tutym hišće „ad multos annos!" Njech też njezabudźe na Serbow, mjez kotrymiž je jónu swój primicny kwas swjećił a w prěnich lětach duchownstwa skutkował a kotrohož sleborny jubilej też z wuwzaćom jenoho serbscy duchowni pomhachu wokrasnić.

Z **Drježdźan.** Hdyž zańdźenu wutoru Jeje Kralowska Wysokosć pryncesa Mathilda po swojim wšědnym nałožku w kralowskej holi so přejěchowaše, a tón króć druhi raz na nowym młodym konju, zetka grenaděra z konjom. Tutón poskoči trochu; čohož so pryncesineje kóń znapłóša; poskoči tak nahle, zo jězdnu knjeni wotćisny. Ta njećujcy bolosći jěchaše ze swojim přewodnikom, wyššim hródźnym mištrom z Haugkow, hišće cyłu hodźinu pře lóšt. Hdyž pak so ducy domoj tola lěkarjej přepytać da, so z Röntgenowymi pruhami wupokaza, zo jej kóń njebě jeno na nohu stupił, ale zo bě sebi też prawu wobručku nad rjebłami złamała a žiły hnuła. Wysoka pacientka pak njeleži, ale khodźi wonka, moluje a pisa z lěwicu; na bolosće wokoło złamaneje kóstki njeskorži, ale na tajke w khribjeće. Bohu dźak, zo njebě hórje. F. R.

Z **Drježdźan.** Loni zemrěty medicinalny radźićel Dr. Spann je też „wustawej kralowy Karole" za braschniwych 2000 hr. wotkazał.

— 5. haprylu swjeći khatholska dwórska cyrkej 200lětne wopomnjeće swojoho poswjećenja (5. IV. 1708), tola pak njebu tehdy poswjećeny nětčischi krasny, wot mischtra Chiavaria pozdźischo wuwjedźeny twar, ale mała, k hrodej pschitwarjena kapała.

— W Drježdźanach su so zjednoćili k zhromadnomu skutkowanju: evangelske towarstwo dźěłaćeri, katholske towarstwo dźěłaćeri, Hirsch-Dunkerowe a schćesćanske zjednoćenstwa, němsko-narodowy a Lipščanski zwjazk pschekupskich a mnoho druhich zjednoćenstwow. Pschezjednota sylni. To njechamy też my Serbja zapomnić. Wschitke nasche towarstwa dyrbja do zhromadnoho zwjazka stupić.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Sejm. Pschi debaće wo inspekciji twornjow (fabrikow) wozjewi tajny radźićel Röscher,

zo je so loni w Sakskej wjacy hač 1000 dźěłaćeri „za swěru w dźěle“ wuznamjeniło.

Za invalidow z wójny 1870/71 wobzamknu sejm powyschenjo podpjery.

Prěnja komora je so schtwórtk do jutrownych prózdnin rozeschła.

— Na namjet krajneje kulturneje rady je ministerium postajiło, zo móže so tym wukrajnym dźěłaćerjam, kotsiž z wuswědčenjom němskoho lěkarja dopokaža, zo su pschi zastupje do Němskeje w Myslowicach na jětra schćěpjeni, wot kóždoho sakskoho lěkarja wuswědčenjo schćěpjenja dać, kotromuž su so w běhu tydźenja po schćěpjenju k pschehladanju pschedstajili. Lěkař ma tajkich do schćěpjenskeje lisćiny wukrajnikow zapisać. Tosamo płaći tež za swójbnych tychle dźěłaćeri.

— Radźićel z Nostic-Walwitz, znaty ze swojoho nadběha na konservatiwne „pódlanske knježerstwo“, Sakску wopuschći a 1. junija jako pschednoschowacy radźićel do Weimarskeje statneje służby zastupi.

Němska. Zo njeby w zwonkownej politicy cyle wosamoćena staka, Němska trojzwjazk skoro napadnje pěstoni. Dlěje, hač bě wotmyslene, wosta kejžor w Benatkach, nic jenož, zo by na rjanych čołmikach po kuzkokrasnym měsće jězdźił, ale zo by z italskim kralom a joho ministrom Tittoniom wo ważnych politiskich praschenjach jednał. Wutoru hakle je Benatki wopuschćił. Njeje pak runy puć na kupu Korfu jěł do swojoho nowoho hroda, ale po italskich krasnych brjohach rjanosće wobdźiwał, wosebje tež Syrakus. Chce trasch z tym italski lud za so dobyć? Tón wschak Němcam dobry njeje, kaž druhe ludy tež nic. Na dompuću wopyta kejžor swojoho druhoho trojzwjazkarja, awstrijskoho kejžora. Zo chce tež z tym wo ważnych politiskich należnosćach rěčeć, je bjez dwěla. Čohodla by hewak hižo njedźelu kancleŕ Bülow sebi do Wina dojěł?

— Kejžorstwowy sejm. Pschi wuradźowanjach wo wojerskim etaće hórschachu so někotsi na to, zo wyschcy wojakam hrozne wudma dawaju a zo so w manevrach druhdy pschewjele napinanja wot mužstwa žada. General Sixt z Arnim lubjesche pschepytowanjo a porjedźenjo. Pschi etaće sprawnosće dźesche sekretar Nieberding, zo za poslednje 16 lět kriminalita mjez mkodymi njeje pschibjerała. Naćisk k nowomu khostanskomu prawu so sejmej w zymje pschedpołoži. Naćisk zakonja wo póstowych schekach pschipokaza so budgetowej komisiji. Novela k pjenjezowomu zakonjej žada, zo bychu so 25pjenježkarje biłe a telko slěbrowych pjenjez, zo by město dotalnych 15 na hłowu wobydlerstwa 20 hr. pschischło. Arendt žada, zo bychu so tež tsihriwnarje (= tolerje) biłe. Wo noveli ma 14-sobustawska komisija dale wuradźować. Resolucija Gampowa žada za póstowych zastojnikow w pólskich krajinach „ostmarkenculagu“. Centrum, socialdemokraća a Polacy su pschećiwo tomu. Wothłosowanjo sta so po mjenach. Resolucija bu ze 163 hłosami pschećiwo 142 pschijata. Dammowy namjet, zo by so zasy tuńsche porto za susodstwo zawjedło, bu zaćisnjeny. Namjet centra, zo maja so na swjatych wječorach (psched njedźelemi a swj. dnjami) pakety jenož hač do 6 hodźin pschijimać, bu z 131 pschećiwo 110 hłosami pschijaty.

Schtwórtk počachu so wuradźowanja wo towarstwowym zakonju a pschijachu so §§ 1, 1a, 9a, 2 a 2a z hłosami bloka. Bursowy zakoń je blok w komisiji pschijak. W budgetowej komisiji pschija so twar železnicy z Dar-es-Salaama do Tabory a daletwar železnicy do Keetmanshoopa w Africy. Centrum hłosowasche z blokom.

— Kejžorstwowy etat je runje w prawym času dowuradźeny a pschijaty. Etatne lěto započina so z 1. haprylom a kónči z 31. měrcom. Hotowy wschak je, ale kak! Zwjazkowe staty maja 121 milionow matrikularnych pschinoschkow płaćić. Tola pak jim mózno njeje, wjacy hač 24 milionow wotedać. Zbytk, 97 milionow hr., trjebaja tohodla hakle za 3 lěta (1911) zapłaćić. Ale z čim? Nimo falowacych 97 milionow hr. pak w etaće hischće 316 milionow faluje. Cyły deficit potajkim 413 milionow wučinja. To zawěrno zwjeselace njeje. Nazymu změje „blok“ a pschede wschěm wězo knježerstwo samo pokazać, kak so z nowymi dawkami trěbne pjenjezy zwjedu.

— Kejžor je sebi pola Američanow do črjopka stupił. Je prajił, zo nowy za Němsku pomjenowany wjelewupósłanc Hill njebudże tak derje Ameriku representować móc, kaž dotalny bohatschi knjez Tower. Schto to koho stara? praja hordźi Američenjo.

— Po haprylu póstake su nowiny „März“ wschelke swoje sotry, tež „Gerausmil“ wozjewiwschi wumyslenu list kejžora na Tweetmutha a toho wotmołwu. Wosebje Tweetmuthowy list běsche tak dźiwnje spisany, zo bě haprylkarstwo tola hnydom spóznać. Wone nowiny pak mějachu listaj za wěrnaj.

Pruska. Nowowólby do pruskoho sejma budźa 3. junija. — Minister financow, Rheinbaben, pokazowasche w panskej komorje na straschnje rosćacy dołh komunow abo gmejnow. Za poslednje 9 lět su tesame k staromu dołhej dwě miliardźe nowoho napraskale! Konservatiwna frakcija žada, jeli so towarstwowy zakoń z § 7, kaž je z kompromisa wuschoł, wot kejžorstwowoho sejma pschiwozmje, zo by so krajnym sejmam nanajkhětsischo zakonjowy naćisk pschedpołožił, po kotrymž by Serbam, Mazuram a Litwinam so dowoliło, na zjawnych zhromadźiznach w maćernej rěči rěčeć. Francozam je so to za Elsaß-Lothringsku hižo nimale wěsće pschilubiło. Naschej zapósłancaj so tež wo to prócujetaj.

W Panskej komorje wobćežowasche so Strukmann (Hildesheim) na to, zo so w Borkumskich kupjelach pschećiwo židam znaty hanjacy spěw spěwa a so z cyła židam njemózne čini, tam pschebywać. Minister z Moltke rjekny, zo su wyschnosće napominane, pschećiwo tajkomu worakalstwu zakročić.

Zapósłanc Arnim (konf.) namjetowaſche, zo by ſo wot 220 milionow, kotrež knježerſtwo za kupowanjo železniſkich wozow a t. d. žada, 50 milionow wotſchmórnyło, dokelž financy za tym njejſu. Tónle namjet ſo pſchija.

— We Wrótſławju wudžělešche kardinal Kopp 25. měrca 84 alumnam ſubdiakonatſku a 27. měrca diakonatſku ſwjećiznu. Ze ſwjećenych ſłuſcha 59 do pruſkoho dźěła a 15 do awſtrijſkoho dźěła Wrótſławſkeje diecezy, dale ſłuſcha jich 6 do Pražſkoho a 3 do Wołomucſkoho arcybiſkopſtwa a 1 (Hübner z Woſtrowca) do Budyſchſkeje diecezy.

Francozſka. 30lětny bankier Rochett (prjedy „piccolo“ a pinčnik!) je za 5 lět cyku ſchwitu akcijowych towarſtwow a bankow założił a z tym 150 milionow frankow z wjetſcha mjeńſchim ludźom pſchekſchiwdźił. Su drje joho tyknyli, ale wo jich pjenjezy wojebanym to wjele tróſchta njepoſłuži. Rjech je to z nowa wučba wſchěm, zo ſwoje pjenjezy na njewěſte akcije njerozbrója, ale radſcho do naſchich nalutowarni na wěſtu dań dawaja.

Cyrkwinske powěsće.

Radwoŕ. Wěrowani (w februara): Michał Rjeńč z Jaseńcy z Hańžu Wićazec z Brěmjenja.

Wumrěli (w februaru a měrcu): Ernst Zimmer z Khelna, 68 lět. — Michał Rjehork z Radworja, 72 lět.

Njebjelčicy. Křćeni: Hana, Jakuba Matki, połkublerja w Pěskecach, dź. — Jurij Jakub, Jurija Brycki, khěžkarja w Njebjelčicach, s. — Jurij Pawoł, Jurija Šulcy (Kóreńka), žiwnoſćerja w Pěskecach, s.

Należnoſće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 422. 423. z Kamjenca: farař Bernhard Hicka, najeńk Michał Hauptmann; 424. ryćeŕkubleŕski najeńk Jan Smoła w Šwosdorfje; 425. inspektor Jakub Smoła w Dorfstadt w K.; 426. expositus Pawoł Knježk w Marienbergu; 427. 428. z Brěmjenja: Michał Hołdrich, Pawoł Šołta.

Za fond tow. ss. Cyrilla a Methodija: k. expositus Pawoł Knježk w Marienbergu 6 hr., njemjen. 50 pj.

Dobrowólne dary za towarſtwo atd.: Karl Mišnař z Budyšina 50 pj., ſłužowna Hemplec w Drježdźanach 40 pj., Drježdźanska »Jednota« 40 pj. — Zapłać Bóh!

„Serbski Hospodař“ bě samostatna přiloha Posoła, a so jeno z nim rozeſćełaše; hewak pak z Posołom ničo činić nima. Abonentne pjenjezy so tež jeno k woli z tymi za Posoł hromadźachu a so potom **redaktorej Hospodarja** wotedawachu. Tuž potajkim **njemóža** so za tutón časopis hižo zapłaćene pjenjezy wot přinoška za towarſtwo ss. Cyrilla a Methodija (abonentnoho pjenjeza Posoła) wotćahować. To so z tutym na mnohe doprašowanja k wjedźenju dawa. Wězo wobžarujemy jara, zo je **„Serbski Hospodař“** takle hospodarić přeſtał.

Za cyrkej w Zdźeri: M. H. z R. 9 hr., N. N. z Kozarc 5 hr., njemjen. 50 pj.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach: Njemjenowana z K. 3 hr.

Za Serbski Dom: Rudničanska Měšćanska Bjesada přez M. A. 72 hr.

Za cyrkej we Wulkim Šunowje: Přez knjeza seniora Skalu N. N. 2 hr., A. S. z R. 8 hr., M. B. z P. 4 hr. — Za cyrkej w Aue: sobustawy žiwoho różowca z Khrośćic 8 hr. 10 pj.

Cyrkwinske molowanjo.

3]

Wosebitosć:

Stare wašnjo molowanja.

Wuwjedźenjo w kóždym stilu a wašnju.

Swědomite rysowanjo a zestajenjo barbow.

Polichromowanjo a pozłoćenjo wołtarjow, klětkow, stacionow, figurow.

Hendrich Hinrichs.

Lipsk, Weststrasse 29.

— Wobličenja a skicy darmo. —

Z prima-referencami mózu służić.

Dr. med. Reuss

statn. přip. zubjacy lěkař

Kamjenc

při klóštrskich wrotach.

Plomby, wumjełske zuby, bjezbolosłne wućahowanjo zubow.

K rěčam 8—12 a 2—6. Njedźelu jenož dopołdnja. [30

Wićne płaćizny:

	w Budyšinje 28. měrca wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 2. hapr. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	—	17	25	16	66	17	—
Rožka . . . kórc po 160 punt.	15	—	15	23	14	40	14	88
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	62	12	32
Pšeńca, žołta	10	—	10	15	9	80	10	—
Rožka	9	37	9	52	9	—	9	30
Ječmjeń	8	80	9	—	8	30	8	80
Wows, kórc abo	7	90	8	—	7	20	7	60
Hroch	10	—	13	—	—	—	13	—
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	30	2	60	—	—	3	—
Pšeńčna muka	12	50	19	50				
Ržana muka	12	25	16	—				
Syno	3	20	3	70	3	30	3	80
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	67	4	84	—	—	4	33
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	83
Prosata 990 (w Kamjencu 332) jene	10	—	24	—	9	—	19	—
Butra 1 kg	2	60	2	80	2	50	2	80
Jeja, mandl	—	75	—	90				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,75, Pšeńčny gris 7,25, Ržany gris 7,75.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 30. měrca 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	25—45	hr.,	rězna waha	58—80	hr.
2. Byki,	„	„	„	30—42	„		60—75	„
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	24—40	„		50—73	„
4. Ćelata,	„	„	„	40—50	„		68—80	„
5. Swinje,	„	„	„	38—45	„		52—59	„

Z mojeho nakłada atd. so na farje w Budyšinje předawaja:

I. Nabožne knihi.

1. Duchowna Róžownja swj. Marije. 1872. 517 stron. Płać.: 1,50 hr. hač do 4,50 hr.
2. Smjertnička. 1873. 120 stron. Płać.: 25 pj. a 40 pj.
3. Hwězda, modlitna knižka. 1880. 104 stron. Płać.: 25 pj., 60 pj. a 90 pj.
4. Khwalće Knjezowe mjeno. 1882. 503 stron. Płać.: 1 hr., 2,50 hr. a 3,40 hr.
5. Róčna Swjatnica kath. křesćana. 1883. 1260 stron. Płać.: 2,50 3,50 a 5,00 hr.
6. Wěnašk Jězus-dźěćatkej. 1886. 40 stron. Płać.: 30 pj.
7. Žiwjenja Swjatych. 1864—1904. 1092 stron. Płać.: 5 hr. a 6,50 hr.

II. Powučne, zabawne spisy:

8. Serbske rukopisne drobnostki. 1869. 26 stron. Płać.: 25 pj.
9. Surowstwa napřećo Piusej VI. a VII. 1870. 28 stron. Płać.: 15 pj.
10. Pismowstwo kath. Serbow. I. 1869. 104 stron. Płać.: 1,20 hr.
11. „ „ „ II. 1874. 52 stron. Płać.: 50 pj.
12. Dwójnikaj. Powědančko. 1872. 31 stron. Płać.: 25 pj.
13. Othilia, slepa holčka. 1873. 44 stron. Płać.: 30 pj.
14. Marija wumožena khora. 1874. 25 stron. Płać.: 20 pj.
15. Při maćerńym rowje. 1874. 31 str. Płać.: 25 pj. 16. Wodźan. 1896. 36 str. Płać.: 50 pj.
17. Złote hrody. 1897. 54 str. Płać.: 60 pj. 18. Boži narod. 1901. 39 str. Płać.: 50 pj.
19. Dźesać lět za serbskim blidom w Lipsku. 1903. 20 stron. Płać.: 25 pj.
20. Pěseń wo zwonu. 1905. 46 stron. Płać.: 60 pj.

12] **Handrij Dučman-Wólšinski.**

Časćišo wuznamjenjena přenija

Wocheinska překupska pčołarnja

pčołarja **M. Beveca,** postmistra,
dodawaćela ratarskoho ministeria Zjednoć. Statow Ameriki
we **Wocheiner-Feistritz,** Hornja Krajnska, Awstrija
předawa najtuńše **hornjokrajnske pčoły,** kotrež su
powšitkownje připóznate jako najpilniša a najkrućiša pčołaca
družina w Krajnskich original-kołčach, sylne ludy, 2 hač
3 roje dawace, za 9½ hač 12 hriwnow wot tud. 80]
Naturske roje franko 9 hr., matka 4 hr.
Zo so skazanki najswědomićišo wobstaraja a zo ludy
žiwe dóńdu, za to so rukuje.
Powučenjo, kak maš z pčołami wobkhadźeć, so kóždomu
kupcej darmo připołoži.
Česćacym skazankam najpodwólnišo so poručejo zwo-
stawam z wuznamjenjacym počesćowanjom a z pčołarskim
postrowom najpoddaniši
Firma wobstoji 18 lět. **horjeka mjenowany.**

Wšitke nowinki k jutram

su dóšle a poručam

kemšace fale

lubozne krasne mustry w najnowšich barbach.

Najnowše mustry

k nahlowjacym rubiškam,

muslinu

wulkotne nowinki w čmowych a swětłych barbach.

Corne tkaniny za pjezle a fale

we wjetšim wubjerku, hač sebi myslić móžeš.

Alphons Schauseil

Budyšin. [79

K bližacym so jutram

poručam so k zhotowjenju
narownych pomnikow,
kaž tež k staferowanju starych
a nowych **železnych křižow**
z rukowanjom za woprawdźite
a trajace pozłoćenjo. [66

Adolf Redl, rězbař
Kamjenc, Połčniska dr. 19.

19]

Handrij Nowak

meblowa twornja

Moltkowa droha 9. *Budyšin.*

Massivna kněža

je w **Zdźeri** čo. 6 hnydom na předań. W Zdźeri je kapała (kóždej 2 njedźeli kemše), šula, dwórniščo (Bahnhof), w zymje a lěče stajnoho dźěła dosć. [77

K zelenomu štwórtkej

so należnje poruča:

Nowa Jězusowa Winica z kěrlušemi, w rjanym zwjazku po 6 hr. 50 pj. a 7 hr.

Pobožny Wosadnik po 3, 4 a 4 hr. 50 pj.

Khwalće Knjezowe mjeno po 2 hr. a 2 hr. 50 pj.

Wšitke knihi su dóstać w Budyšinje na farje, kaž też přez kk. duchownych.

Róčna Swjatnica po 3 hr. 50 pj. a 5 hr.

Nowy Zakoń, rjenje zwjazany 6 hr.

Prażske Jězusdźěćatko, paćerjaca knižka, po 70, 100 a 125 pj.

Křesćanska młodosć po 60 pj.

Žiwjenja Swjatych, 1092 str., rjenje zwj. 6,50 hr.

Wučomnoho hólca

pyta [81

A. Biesold na Bohatej drozy. Tydźeńska mzda 1 hr.

Jutrowne kěrluše za křižerjow za 25 pj. su w Budyšinje na farje dostać.

K 27. měrcej,

k 25lětnomu wopomnjeću mojeje swjećizny

su so mi z blizka a z daloka mnohe a lube spominanja, dopisy a dary dostałe. Wurjadnje pak je mje zwjeselił dopokaz lubosćiweje přikhilnosće a wosebny dar **Wotrowskeje farskeje wosady.**

Wšitkim dobrym přećelam do Serbow a dale Serbow **najwutrobniši, najhorcyši dźak!**

Pančicy, 29. měrca 1908.

J. Bart-Ćišinski,

78] farař em. a spisowaćel.

Přepołoženjo wobkhoda.

Swojim wjeleważenym kupowarjam z tutym k wědźenju dawam, zo sym swoje překupstwo wo wjele powjetšił a na **Budyšsku drohu 4** přepołožił.

Robert Jahn, Kamjenc w Sa.

Překupstwo z posamentami, trikotažemi, wołmjanymi tworami a šatami. [69

Najwutrobniši dźak a zapłać Bóh

wuprajamy z tutym za wšitke wopokazy lubosće a sobužarowanja, za wopytanjo pusty wječora, dary wěncow a k rowupřewodźenjo našoho luboho a njezapomnitoho, nam přez smjerć, po krótkej khorosći někotrych dnjow, tak ruče wotewzatoho, luboho a njezapomnitoho mandźelskoho a nana

Michała Rjehořka,

žiwnosćerja w Radworju.

W Radworju a Šěrachowje na dnju pohrjeba, 24. měrca 1908.

76] **Zrudźena mandźelska a dźěći.**

K dźensnišomu čisłu 2 stronje přiłohi.

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

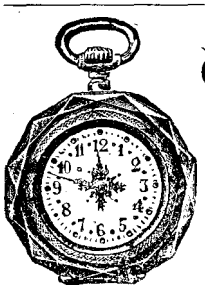
Přiloha k čisłu 14 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 4. hapryla 1908.

Jeli zo

homöopathiske lěkarstwa trjebaće, dha namakaće najwjetši skład tajkich, wot dr. Schwabe z Lipska wotběranych,

w měsćanskej lěkarni

na hłownym torhošću
61] **w Budyšinje.**

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Mantle a šlawchi

za jězdne koła z garantiju a bjez njeje, **nakhribjetniki** kaž też wšitke artikle za jězdne koła poruča najtuńšo
63] **Otto Büttner**
Budyšin, hłowne torhošćo 9.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwuměłšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ rózowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.
Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Rózk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.
Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.
poruča: [5
češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastanišćo. Nanajtuńše płaćizny.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.	Zarjadowanjo zamoženja.
Lombardowanjo.	Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.	Kamorowe kašćiki (safes).
Změnkowy diskont a inkasso.	Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.
Změnkowa domizna.	

Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date: [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju		3 %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3½ %	
„ 3 měsačnym	„	3¾ %	
„ 6- a 12 měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 41

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prózstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj też serbski. [9

Privatni 4%. | Khapki. | Čapki. | Krawcy 10%.

Dźěćace suknički. | Šlipsy.

Zhorjelski překupski dom

Jan Schaaf.

Budyšin. :: :: :: :: :: :: Bohata droha 29.

Fale. | Slě.

Prěnje wosebite překupstwo

za serbske drasty.

Korsetowe štałty. | Šemisety.

Wołmjane čorne posamenty

za jaki (kuty)

—.35, —.50, 1.—, 1.50 hač do 2.75.

Herkules porty (čorne)

w 5 kajkosćach a 10 šěrokosćach.

caki (čorne).

Nohajcy. | Kornarje.

Banty a sekle z pisanych posamentow.

Běłe špachtlowe canki we wulkim wubjerku po znatych tunich płaćiznach.

Francy, wołmjane a židźane.

Zelene židźane **rubiška**

w krasnych nowych mustrach.

Košle. | Gardiny.

Čorne židźane banty

wosebje šěroke a ćežke k seklam.

knefle, lacki, canki, šnóry

a wšitko štož so we

šwalčistwje

trjeba.

[72

Kolowy. | Zawěški.

Šwalče dostawaju 10%, **privatni** 4% rabata.

Rěči so serbski. **Rěči so serbski.**

Krajna wołma. | Sylna wołma. | Wutrobołopješkata wołma.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so ścelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 15. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Šewčik. | 11. hapryla 1908.

Slub a žeńtwa.

Swjaty wótc bamž Pius X. je před krótkim dwoji mandźelski zakoń wudał; jedyn płaći za katholsku cyrkej cyłoho swěta, druhi jenož za nětčiše němske kejžorstwo. Prěniši zakoń počina ze słowami „Ne temere“ a je 2. augusta 1907 wudaty. Tón budźe płaćić wot přichodneje jutrownički. A druhi zakoń počina ze słowom „Provida“, je 18. januara 1906 wudaty a płaći hižo wot jutrow 1906.

Hłowne postajenja wobeju bamžoweju zakonjow su tute:

I. Slub.

1. Wot jutrow tutoho lěta dyrbi slub, zo by płaćiwy był a cyrkwinske prawa dobył, so pisomnje zwjazać. Lisćinu (urkunde), za kotruž smědźa so formularije trjebać, dyrbitaj nawoženja a njewjesta samaj, dale farař abo biskop abo z najmjeńša dwaj swědkaj podpisać.

Hdyž nawoženja abo njewjesta abo wobaj pisać njemóžetaj, dyrbi so to na lisćinje naspomnić a potom dyrbi ju nimo 2 swědkow hišće dalši (potajkim z najmjeńša třeći) swědk podpisać, kiž je při slubje přitomny. Štóž pisać njemóže, swědk być njesmě.

2. Hdyž so tajki (płaćiwy abo cyrkwinski) slub wjaza, je jara přejomne, zo so před fararjom wjaza a zapisa. Hdyž pak so slub bjez fararja (potajkim jeno před swědkami) wobzamknje, ma so porjadnje fararjej wobzamknjenjo sluba wozjewić, zo by wón je do wosebiteje slubjeńskeje knihi zapisał; slubjeńska lisćina pak abo swěrny wotpisk lisćiny ma so fararjej za farski archiv wotedać.

3. Hdyž mjez wosobami přecy trajace zadźěwki (na přikład krejne přećelstwo) wobstoja, kotrychž dla do mandźelstwa zastupić njemóža, khiba zo dispensu dostanu, dha tajke wosoby, doniž dispensy dostali njejsu, też cyrkwinscy płaćiwje so slubić njemóža. Nimokhódne zadźěwki, t. r. zadźěwki, kotrež same přestanu, kaž na přikład zakazany čas, wobzamknjenju sluba njezadźěwaja.

4. Za rozwjazanjo płaćiwje wobzamknjenoho sluba njeje wosebita forma, na přikład pisomne wozjewjenjo wole wobeju, předpisana. Tola na předpisane wašnjo (kaž je w 1. dypku rozpisane) wobzamknjeny slub tak dołho płaćiwy wostanje, doniž so dopokazało njeje, zo je so wo prawdźe rozwjazał.

Zakońske sćěhwki sluba, wosebje štož zarunanjo nastupa, hdyž jeno jedyn ze slubjeneju bjez winy slub zběhnje, zastupja, byrnje slub też na spomnjene wašnjo wobzamknjeny njebył.

5. Wobzamknjenjo kanoniskoho slubjenja abo požadanjo fararja abo ordinaria (biskopa) k tomu njeje nuzne wuměnjenjo za zastupjenjo do mandźelstwa. Potajkim móža też dale tajcy bjez zadźěwanja do mandźelstwa zastupić, kotřiž prjedy tajkoho swjatočnoho (cyrkwinskoho) sluba wobzamkli njejsu. Wužitne pak budźe, zo so wot nětka sluby swjatočnje před fararjom a dwěmaj swědkomaj wjazaja, abo tola pisomnje před dwěmaj swědkomaj a wotedaćom lisćiny na farje.

(Skónčenjo přichodnje.)

Bołmońčka.

Dominica palmarum — njedźela palmow je so zasy přibližiła. Před wočomaj křesćana zjewja so hnujacy wobraz. Naš Zbóžnik ćehnje swjatočnje do Jeruzalema. Jako ludźo zasłyšachu, zo Jězus přikhadźa, wuńdźechu z palmowymi hałzami jomu napřeco .... wołachu a prajachu: „Hosanna synej

Davidowomu! Žohnowany budź, kiž přikhadźa w Knjezowym mjenje! Hosanna we wysokosćach!“

W našej swjatej cyrkwi so k wopomnjeću na tutón biblijski podawk na Bołmońčcy bołmina swjeći a wosebity procesijon so zarjaduje. We wšelakich katholskich krajinach namakamy na tutym dnju mnohe rjane wašnja a nałožki. Ale hłowna wěc wostanje tola wopomnjećo tamnoho dnja, na kotrymž lud Knjezej wyskaše, samsny lud, kotryž za něšto dnjow w zasakłej hidźe wołać słyšimy: „Křižuj, křižuj joho!“ Něšto pohnuwace hrózbne je w tutym nahłym přeměnjenju powšitkownoho zmyslenja. Njepřeměnity stajnje jenajki je jenož tón zwostał, kotryž tam bjeze wšeje bojosće hrožacomu smjertnomu wosudej napřećo kroči. Jězus wědźeše, zo je Jeruzalem město, kotrež swojoho profetu mori. Wón běše hižo na dosć razow nazhonił, zo knježace kruhi w Israelu jomu na wšě móžne wašnjo złe skónčenjo přihotować spytowachu. Ale naš Zbóžnik podćisny so woli swojoho njebjeskoho Wótca. Bě sebi wědomy, zo ma po tutej woli smjerć na křižu krónować joho wumožeński skutk.

Spodźiwani a hłuboko wohańbjeni widźimy tajku swěru a tajku lubosć k człowjekam. My zrozymimy, zo bołmońčna epistla khutnje a należnje nas napomina: Tak mjenujcy budźće we sebi zmysleni, jakož też Khrystus Jězus běše! Njekhabłaca swěra we wěrje, a dokładna ryzy poniżnosć, hdyž ma so wyšša wola dopjelnić; wozbožowace přeswědčenjo: Bóh knježi a wjedźe wšitko derje — to dyrbjało kóždomu zasada być, kotryž chce być přiwisnik Khrystowy.

W tutych dnjach martrownoho tydźenja wosebje chcemy ze wšej khutnosću rozpominać, zo je něšto wulkotne: žiwjenjo křesćana złożene po słowach swj. Pawła: „Njehańbuju so Khrystowoho evangelija, dokelž wone je móc Boża, kotraž zbóžnych čini wšěch do njoho wěrjacych!“ Kak spodźiwna móc tróšta, hdyž křesćan runje w ćežkich a hórkich dnjach spomina na wšěch swěrnych najswěrnišoho, na Wumožnika, za hrěšny swět do smjerće kročacoho! Hdyž nas něšto ćeži, padńmy ćerpjacomu Jězusej k nohomaj na kolena, a wón nas prošacych posylni. Spominajmy na to, što je wón za nas činił, zo bychmy spóznali, što smy winowaći, też za njoho, za sebje a za sobućłowjekow činić! To su myslički za Bołmońčku .... Wone nas přewodźuja do ćichoho martrownoho tydźenja a pokazuja hižo na Jězusa na křižu wisacoho. Wone nas ponižuja, ale też pozběhuja. Wone nam na jazyk kładu nic jenož na wokomiki, ale jako nutrne wěrywuznaćo žiwjeńske: Hosanna synej Davidowomu! Žohnowany budź, kiž přikhadźa w Knjezowym mjenje! Hosanna we wysokosćach!

Z Łužicy a Sakskeje.

Přeměnjenjo mjez duchownstwom. Z 1. meju wobsadźi so ze smjerću k. fararja Müllera wosyroćena prěnja fara w Kamjenicach, kotraž so z dobom pornjo Drježdźanskej (dwórskej) a Lipsčanskej (swj. Trojicy) wuzběhnje, z knjezom tachantskim prědarjom Jakubom Šewčikom, po woli najdostojnišoho knjeza biskopa. Za tachantskoho prědarja přińdźe k. wyšši kapłan Maršner z Wostrowca do Budyšina. Na tutoho město přesydli so knjez kapłan Fuchs z Königshajna do Wostrowca. Dotalny druhi Wostrowčanski kapłan Jeriga dostanje wuprózdnjene kapłanstwo w Seitendorfje. Za druhoho kapłana do Wostrowca je powołany nowoswjećeny měšnik Mott. Do Ralbic přesydli so jako farař knjez kapłan Jan Just z Khrósćic, na tutoho město knjez kapłan Jurij Delan z Budyšina, mjez tym zo knjez kapłan a administrator Jakub Žur dostanje Budyšske serbske kapłanstwo. Z tym so wězo też redaktorstwo „Katholskoho Pósła“ přeměni, wo čimž pozdźišo wjacy. Bóh Wjeršny njech wšitko k dobromu wjedźe a njech přewodźa wšěch z bohatym žohnowanjom!

3 **Budyšchina.** Na ratarskej schuli zarjaduje so kursus z knihiwjednistwa za praktiskich, samostatnych hospodari, kotryž so sobotu 9. meje započnje a 16. meje skónči. Kursus je darmotny, też trěbne knihi so darmotnje poskića. Wschо dalsche zhonisch pola direktora ratarskeje schule. — Mamy tajki kursus za jara spomožny. Zo mnohi hospodař pschecy hłubje do dołha lěze, toho wina je často ta, zo žanych hospodarskich knihi njewjedźe. Kóždy, schtóž chce dźensnischi dźeń wobstać a k něčemu pschińć, dyrbi ličić móc, dyrbi pschekupc być.

— Na zakładach k nowomu mostej so pilnje twari. Wot Serbskoho Domu masch hižo rjany wuhlad na Drježdźansku drohu, do serbskoho kraja.

— „Sächsische Volksztg.“ pschipóznawa rjekowstwo a sprawne zmyslenjo zapósłanca Gräfy, kiž je pschećiwo 7. § hłosował. A kak je tamna strona pschećiwo joho kandidaturje zakhadźała a pschećiwo tym, kotsiž po swojim swědomju hinak ujesmědźachu, hač Gräfu wolić. W Oschatzskim wokrjesu je Drježdźanske centrumske wjednistwo konservativnoho Giesu podpjerać dało. Tón njeje pschećiwo 7. § hłosował. Potajkim!

Po haprylu su, kaž tydźenja pisachmy, nowiny „März“ wjele swojich sotrow póslałe

z wumyslenymaj listomaj; też centrumske nowiny („Köln. Volksztg“, „Germania“ [nic „Gerausmil“, kaž bě ju čišćeŕski zmylk překŕćił] a dr.) běchu so ponorić dale. Nětko rěka, zo so přećiwo „Měrcej“ sudniscy zakroči „worakawosće“ dla, dokelž dźěn listaj so na kejžora počahujetej. Też „Posoł“ chcychu po haprylu pósłać. Njeje pak so dał za błazna měć. Připósła so nam mjenujcy tale nowinka: „Při rjedźenju studnje wurychu dźěłaćerjo pola Lisy někotre sudobja połne złotych a slěbornych pjenjez. Pjenjezy su z dźěla pólske, z dźěla serbske. Serbske pokhadźeja z časa serbskoho wjeŕcha Jacza z Köpenik. Su jara derje zakhowane. Na jenej stronje maja wobraz z podpismom „Jaczo“, na zadnej ličbu lěta „1150“. Kaž smy so přeswědčili, je so tale „namakanka“ też druhim časopisam připósłała, kotrež su ju za wěrnu wotćišćałe. Wbohe!

W **Hnaschecach** zemrě ratař Kral na zajědojćenjo krwě. Pschi mjetanju kupjenoho hnoja běšche z ruku so bolacoho blečka na mjezwoču dótknył. Z tym běchu khemikalije wumělskoho hnoja do krwě pschescheke, a za někotre hodźiny bě njezbožowny mortwy. Bjeńće so tuž na kedźbu!

W **Zarěču** wotpali so statok dźěłaćerja Jana Jenča, kotryž so při wurumowanju ćežcy wopali.

W **Khróśćicach** je hižo dwě njedźeli dołho šula zamknjena, dokelž bě dźowčička knjeza kantora Hile na difteritis skhorjeła.

Z **Kukowa.** Zańdźenu njedźelu měješe nascha „Bjesada“ swoje měšačne posedźenjo. Pschedsyda, knjez wučeŕ Słodeńk, powita sobustawy a hosći, wosebje knjeza fararja Barta a pschejeješe jomu k joho 25 lětnomu měschnistkomu jubilejej zbožo w mjenje towaŕstwa z próstwu, zo by Bóh na mnohe lěta hischće spožčił móc a strowosć, zo mohł dołho hischće skutkować za Serbow khwalbu a mjeno. Po pschečitanju zapisa poda pschedsyda zwučeny rozhlad po bližšich a dalschim swěće. Potom poreča nasch basnik Čischinski k zhromadźenym razne a jadriwe słowa, słowa, kotrež mějachu po wuznaću rěčnika Serbow wutrobu a swědomjo zhrěć a jich mjenej a česći derje činić. Z wobschěrnoho pschednoschka zdźělimy sćěhowace:

Tu khwilu jimatej dwě nimo měry ważnej praschęni cyły swět a to nationalne a socialne. Rěčnik chce dźiwajo na krótkosć časa jenož prěnje bóle wuwić a rozjasnić a pschi tym so na Europu zkožić. „National“ je nětko heslo w hubje tysac a tysac ludźi. Schto dha je nationalne praschenjo? Wone stara so wo to, kotry narod ma po kreji a rěči, po zamoženju a nabožnistwu někajku rólu na swěće hrać a kotry lud skónčnje z knjezom wostanje na naschim dźěle swěta. Prěni lud w Europje su Słowjenjo po ličbje a pokhadźe, je jich na 150 milionow. Rěča drje wschelake rěče. Tola, schtóž je derje serbscy nawuknył — nic wjazorić, kaž pola nas — tón móže so z druhimi Słowjanami zrozemić. Psched někotrymi lětami je so wot słowjanskich wučenych namjet stajił, powschitkownu słowjansku rěč wutworić. K tomu by so serbo-khorwatiska najlěpje pschihodźała. Trasch w pschichodźe k dobromu kóncej dóńdźe. — Hrěschny njerozom a tołsta kołwrótnosć potajkim je, swojim dźěćom maćeŕnu rěč brać, kaž to tajcy naduwakojo činja. Tam a sem so „knježnička“ z města, hdźež chcyšche cuzeje zdźěłanosće a „kultury“ nabyć a swoju narodnu drastu z „češćnischej“ pscheměnić, domoj wróći, so wuréčejo, zo je serbsku rěč zabyła. Ně, něschto druhe je tam zabyła — je to phi a hańba! — Narodna rěč je nam wot Boha data. Bóh njeje podarmo schtwórtu kaznju postajił: „Češćuj nana a mać, zo by so ći derje schło a ty dołho žiwy był na zemi.“ Schtóž maćeŕnu rěč tepta a ju druhim z wutroby dreje, pschehrěschi so pschećiwo kazni Božej a ma Boże khostanjo wočakować. Boža sprawnosć drje z wjetscha dołho čaka, prjedy hač pschima, pschaha, khosta a bije. Běda tym wotrodźeńcam, tomu prakej, kiž najdróžšche a najwjetšche kubło zemšske ludej bjerje a niči. Zaslepjeni starschi syća swoje serbske dźěći, kiž lědma hubu wočinjeja, z cuzymi zynkami a słowami, byrnjež so z nimi dajili. Schtóž swoju maćeŕnu rěč njewobknježi, też druhe rěče khmanje njenawuknje. Kelko časa Němc potrjebuje, zo swoju rěč derje móže. Hdyž sym z Kukowskeje schule schoł, w tamnej dobje, kiž někto swoje „krasne“ płody w naschej wsy a wokolinje wupłodźuje, njemóžach serbscy, tohodla też nic němscy. A tak dyrbjach energiscy so gratu pschimać, zo bych z češću wobstał. Njeswarju na Němcow, kaž so z někotrych stron mi porokuje. Chcu jenož wobarać njesprawnosćam pschećiwo Serbam, kotrež kóždy widźi a móže z rukomaj hrabać. Wězo wěrnosć rad njeskyscha. Ta pali, schćipa a kala. Wobhladajće sebi raz běh a žiwjenjo tajkich ludźičkow, kotsiž so swojeje maćeŕneje rěče hańbuja, ju hidźa a zacpěwaja. To wschak lud też widźi, schto na tajkich renegatach je. A kak pola nich z hospodarstwom stoji? — Wo tym radscho mjelču. Schtóž nječeści to, schtož je jomu Bóh do wutroby zaschćěpił, tón też z Boha njeje. Dokelž su mnozy Serbja swoju narodnu češć zhubili, tohodla tak zrudnje z nami Serbami stoji a jenomu je žel wbohoho luda. Tola češć a khwalba za nas je, zo pschisłuschamy wulkej słowjanskej swójbje. Tak dołho, hač kóždy chce, wostanje wón Serb, byrnjež joho bóle pschimali, tłóčili a wusměšcheli. — Nationalne zamoženjo ludow njezapjera so na pschemyslo a pschekupstwo. To stoji wscho na lohkich nóžkach. Narodna zemja je bohatstwo, kotrež wobrót časow ani rubić, ani zničić njemóže. Tohodla dźeržmy sebi swoje namrěte kubła a statoki. — Dale rozłoži rěčnik ličbu, rěče, pokhod a wěru romanskich a germanskich ludow a skónči swoje słowa ze starym serbskim heslom: „Woči k njebju, rucy k dźěłu, dowěru k sebi.“

Pschi rozmołwje so pschejeſche, zo bychu Serbja ſwoje časopiſy najprjedy podpjerali, potom druhe a ſo tež prócowali: ſerbſcy čitać wuknyć a we ſwojej maćerńej rěči ſo wudoſpołnić. Te dźewjeć pismikow, kiž ma ſerbſka rěč wjacy hač němſka, kóždy nawuknje, hdyž jenož chce.

Z **Kukowa.** Wumjeńkarka Marija zwudowj. Glawſchowa je za wumoženjo dźeſća pſched zatepjenjom pjenježne myto dóſtała.

Ze **Sernjan.** Njedźelu 29. měrca wotmě Ralbičanſka nalutowarńja wurjadnu zhromadźiznu. Po dźeńſkim porjedźe měješche ſo wobzamknyć, kak ma ſo dołh, kotryž je nam njeſwěrny zličbowar nadźěkał, zarunać. Tu zhonichmy, zo napraſkany dołh wučini něhdźe 23500 hr. To je rjany pjenjez, kotryž je zaſy z naſcheje lubeje ſerbſkeje role wzaty a do cuzby wotnjeſeny na ženje zaſywidźenjo. Jenički tróſcht traſch nam woſtanje, zo ſo wſchě pjenjezy njejſu na njewužitne waſchnjo rozmjetałe, ale zo ſu ſo tola někotre derje nałožiłe .... Kak pak móžeſche ſo to ſtać? ſo něchtóžkuli praſcha. Haj wina ſo dawa pak pſchedſydſtwu, pak dohladowarſtwu. Jenička wina drje běſche zličbowar ſam, dokelž dowěru, kotruž k njomu wſchitcy mějachu, z nohomaj teptaſche. Prěč dźěn ſo njehodźi, zo ſo traſch pſchewjele dowěrjeſche. To ſo dopokaza z tym, zo dołžnicy, kotſiž ſwój dołh zapłaćichu, dołžne liſty w rukach zličbowarja woſtajichu, a tak dołh, dawno zarunany, lěta dołho w knihach dale běžeſche. Tak tež žanomu revizorej wot zwjazka móžno njebě, někajki deficit namakać. Tola preč ze wſchim dalſchim mudrowanjom. Z Božej pomocu a z pſchezjenoſću tež pſchez tutu horu pſchińdźemy. A zo ſmy pſchezjeni, za to bě z dopokazom tuta zhromadźizna, dokelž wſcho, ſchtož ſo wobzamknu, ſo jenohłósnje wobzamknu. Naſchich lubych bratrow pak proſymy, zo bychu nas po móžnoſći ſobu podpjerali, a to ſo hodźi z pſchiwobroćenjom jich nalutowanych pjenjez.

Z **Ralbic.** W naſchej poſlednjej „Bjeſadźe“ rozžohnowachmy ſo w duchu z naſchim wjelezaſłužbnym, lubym fararjom, wyſokodoſtojnym knjezom Mikławſchom Bjedrichom, kotryž je ſo khoroſće dla dźeń 1. hapryla na wotpočink podał. Hłuboko hnući poſłuchachu pſchitomni wutrobnym ſłowam knjeza kapłana Žura, kotryž nam joho žiwjeńſki běh poda.

Knjez Bjedrich narodźi ſo w ćichej wjeſcy naſcheje woſady. W lěće 1884 na duchownoho wuſwjećeny, bu wot duchowneje wyſchnoſće pósłany za kapłana do Ralbic. Po ſmjerći knjeza kanonika fararja Benſcha 1888 za adminiſtratora pomjenowany, je měł jara mnoho wobožnoho a njeluboznoho zarjadowanja. W započatku lěta 1890 wopuſchći Ralbicy a dźěſche jako kapłan do Njebjelčic, hdźež tamniſchi knjez farař kanonik Smoła ſtraſchnje khorowaſche. Hiſchće teſame lěto knjez Smoła zemrě, a knjez Bjedrich wróći ſo zaſy k nam jako farař. W tutym ſwojim zaſtojńſtwje je ſo njepſchestawajcy měrnje a horliwje prócował wo duchowne pozběhnjenjo woſady. — W lěće 1894 natwari nowu wěžu a wobſtara do njeje — z pomocu někotrych woſadnych — kraſne nowe zwony. Nowa fara bu natwarjena, a horliwje činješche pſchihoty na doſpołne wobnowjenjo domu Božoho. Tola bohužel njebě jomu spožčene, tuto wobnowjenjo, za kotrymž bě tak wutrobnje žedźił, wuwjeſć. W auguſće 1905 dyrbješche ſo ćežkeje khoroſće dla wſchitkoho dźěła wzdać a poda ſo na ſtrowjenjo do Worklec, Loſchwitz a Weißenſee, wotčakowanoho wuhojenja pak njedocpě. —

K joho počeſćowanju ſo pſchitomni poſběhnychu a wuzwolichu ſebi knjeza fararja em. Bjedricha jenohłósnje za čeſtnoho ſobuſtawa. Horcy džak a wutrobne pſcheća woſady pſchewodźeja wjelelubowanoho knjeza na dalſchi puć joho žiwjenja!

Knjez Rachel-Rózečanſki powědaſche hiſchće wo ſpiſach Albana Stolza a knjez Hajna něſchto wo politicy.

Pſchichodna zhromadźizna budźe 3. meje w 6 hodźinach w Ralbicach.

Z **Kulowa.** Katholikam we Wojerowſkim wokrjeſu poručataj ſo jako kandidataj do pruſkoho ſejma konſervatiwnaj z Götz a z Lucke. Götz je njepſchećel katholſkich Polakow. Katholikojo a Serbja, tež evangelſcy, dyrbjeli z nim jednać a ſwoje wuměnjenja ſtajić. Jeli njecha ſprawny być tež pſchećiwo katholikam a Słowjanam, dha njeſmě tež wot nich žadyn hłós dóſtać. Potom dyrbjał ſo tam ličacy kandidat poſtajić. Snadno dóńdźe k wužſchej wólbje, a potom ſo lóžſcho z kandidatom jedna.

— Towarſtwo katholſkich rjemjeſlnikow měješche njedźelu tydźenja ſwoju hłownu zhromadźiznu. Teſamo ma 67 aktiwnych a 106 čeſtnych ſobuſtawow. Wudawki wučinjachu 433,15 hr., dochody 470,67 hr. Zamoženjo je na 630,25 hr. narоſtło.

W **Komorowje** wotpali ſo ſrjedu w noc Wićazec domſke z hródźemi a kólnju. Woheń je w ſuſchacej komorje wuſchoł.

Z **Radeberga.** Naſcha katholſka woſada ſwjećeſche njedźelu ſlěborny měſchniſki jubilej ſwojoho horliwoho knjeza fararja Franca Čornaka. Po cyrkwinſkej ſwjatočnoſći na jubilejnym dnju ſamym, wo kotrejž hižo piſachmy, wotmě ſo 28. měrca ſchulſka ſwjatočnoſć w ſchuli, debjena ze ſpěwami, deklamacijemi, rěčemi a darami. Sobotu 4. hapryla počeſćichu woſadne towarſtwa knjeza jubilara z drohotnymi darami a cäcilianſke towarſtwo zaſpěwa jomu zaſtaničko. Tež w Biſkopicach, hdźež ſo z Radeberga Boże ſłužby džerža, pſchekwapichu džakowni wěriwi knjeza fararja njedźelu z hołdowacymi darami a pſchećemi. Woſebita a njezapomnita ſwjatočnoſć pak ſo jubilarej k čeſći njedźelu wječor w „Kaiſerhofje“ w Radebergu pſchihotowa. W bohatej ličbje běchu ſo woſadni zeſchli, a ſamo z Miſchna, z měſtna prjedawſchoho ſkutkowanja, běchu pſchećeljo pſchikwatali.

Jako zastupjeŕ města bě pschischoł měšćanosta a w mjenje vikariata a konsistoria radźićel Manfroni a sudnik Dr. de Lasalle. Swjatočnosć cäcilianske towaŕstwo nawjedowasche. W naŕeči skawjesche joho dirigent, wučeŕ Banda, měschnisku dostojnosć a zasłużby jubilara. Knježna Kórjenkec z Kamjenca pschekrasnjesche wječor ze swojim spěwom, ke kotromuž so druhe spěwy a dźiwadłowy kruch pschitowaŕschichu. Srjedu 8. haprila, na wopomnjeńskim dnju primicy, swjećesche jubilar Božu mschu psched wustajenym Najswjećischim a z Te Deum. Ad multos felicissimosque annos!

Z **Drježdźan.** Kral je so z mórskoho pućowanja hižo wutoru do Drježdźan wróćił. W Lipsku so z prynceznu Hanu Moniku Piu trjechiwschi, je ju sobu do swojoho hrodu wzał.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Sejm. W druhej komorje jednasche so póndźelu wo „katholskich cyrkwjach a wustawach“ (kap. 97 w etaće). Dr. Vogel (nardl.) praji, zo po sakskej wustawje so žane klóschtry zakłožić a žane duchowne rjady pschipuschćić njesmědźa. Sobustawy cyrkwinskich rjadow abo kongregacijow też jako jenotliwcy w Sakskej skutkować njesmědźa. Evangelskomu ludej so zda, zo so tele postajenjo kruće dość njewobkedźbuje. Ličba schěrych sotrow so w Sakskej stajnje pschisporja. Je jich hižo pschez 100. To je pschećiwo duchej wustawy. Evangelski zwjazk je so tohodla na ministerium kulta wobroćił; te pak je jón wotpokazało, měnjo, zo ličba sotrow wotpowěduje ličbje katholikow. Na Wintergartendrózy w Drježdźanach je khorownja z 8 sotrami a na Käufferdrózy masch 24 sotrow. Prjedy stojesche w Drježdźanskim adresniku jako wobsedźeŕ tychle zakładow biskop Łusćanski a potom Dr. Schäfer, a nětko: „katholski zakład swjatoho Józefa“ a katholski dom sotrow, filialka kongregacije schěrych sotrow. Tole rozschěrjenjo so z naschej wustawu njeznjese. Komora a knježeŕstwo mataj winowatosć, tule wěc kruće pruhować a wunoschk pruhowanja komorje zdźělić. (Žiwe pschihłosowanjo.) Beck (minister kulta) praji, zo tu wěc njeznaje. Sem so počahowace praschenja su pak so stajnje kruće po zakonju pruhowałe. Jenož za zastaranjo khorych a khudych su so sotry pschizwolile, a to też jenož na čas. Spomnjenu wěc w adresniku budźe knježeŕstwo pruhować. Pschisporjenjo sotrow so wujasnja z pschisporjenjom katholikow, a też z toho, zo też njekatholikojo rad schěre sotry ke khorokožej sebi wuproschuja. Ministerium ma za swoju swjatu pschisłuschnosć, zo so mjezy, kotrež wustawa a zakonje konfesionam stajeja, kruće wobkedźbuja, zo by so zakhował konfesionalny měr. Starke (kons.) je z wotmołwu ministra spokojom. Dźiwajo na hobrske pschisporjenjo katholskeje cyrkwje w Sakskej (1885: 89900; 1900: 197000) dyrbjałe so jej poměrnje wjetsche srědki pschizwolić. Wón sebi njemysli, zo so tele rozmnoženjo wujasnić da z dźěławosće sotrow, ale tale dźěławosć móže k pschekročenjam wjesć. Trochu wina su evangelscy, kotsiž měnja, zo schěre sotry lěpje khorych wothladuja a je tohodla sebi žadaja. Evangelska cyrkej bohužel dosć srědkow a sotrow nima. We Němskej masch pornjo 35000 katholskim sotram jenož 15000 evangelskich diakoniskow. Vogel dźakuje so ministrej za pschilubjene pruhowanjo, a nadźija so, zo so hischće tomule sejmej wunoschk zdźěli. Dr. Brückner-Lipsk (kons.): W swojej 40lětnej lěkaŕskej dźěławosći je spóznał, zo su mjez schěrymi sotrami wubjerne wothladowaŕki, tola pak też tajke, kotrež so za wothladanjo khorych njehodźa. Evangelske sotry pak na kóždy pad pornjo nim stoja. Schkoda jenož, zo je jich ličba mała. Na to so kapitel 97 z 80945 hr. jenohłósnje pschizwoli. Bar (sw.) so prascha, čohodla němsko-katholske wosady wjacy statneje podpjery dostać nimaja a žada, zo by so jich próstwa knježeŕstwu k wobkedźbowanju poručiła. Joho namjet pak so wotpokaza. (To chcedźa rozomni a schesćanscy mužojo być, kotsiž z toho pohórschk bjeru, zo mamy miłosćiwe sotry! Jich ličba nam zmolom njedosaha. Su dha trasch za stat a evangelsku cyrkej schěre sotry straschnische, hač powaleŕska a bjezbóžna socialdemokracija? A ta po sakskej wustawje njeje zakazana. Psched tej njech Vogel a towaŕschojo radscho wótčinu a evangelsku cyrkej schkitaja. To by mudrischo a nuznischo było. Red.)

— Wěsty Kruse w Drježdźanach je za hakatistiske towaŕstwo pschećiwo Polakam 300000 hr. wotkazał. Hdy bychu tola też Serbjo w testamentach druhdy na swoje narodne winowatosće so dopomnili. Wosebje poručamy towaŕstwo swjateju Cyrilla a Methodija.

— W Drježdźanach wotmě so njedźelu wulka zhromadźizna katholskoho ludowoho towaŕstwa za Němsku z rěčomaj zapósłancow Pfeiffera a Merschmanna.

— Kaž w druhich wulkich městach wuknu nětko też w Drježdźanach někotsi policistojo cuze rěče, mjenujcy jendźelsku a francozsku. Też na sakskich železnicach hižo so wot dweju lět na to dźiwa, zo bychu někotsi zastojnicy tejle rěči rozemili. To so stawa, zo bychu so hosćo z cuzby, kotsiž němski njemóža, zrěčeć móhli. To je jara rozomne. Ale hischće rozomnischo by było, hdy by so też na to dźiwało, zo bychu so zastojnicy zrěčeć móhli też ze Serbami, Polakami a Čechami, kotrychž je tu wjacy, hač Jendźelčanow a Francozow, a kotsiž też ze swojimi dawkami zastojnikow žiwja! Čohodla pschecy tajkale dwojaka njesprawna měra?

(Pokročowanjo texta w pschiłozy strona 129.)

* Žort. Bosćij (k wuhnjerjej): „Mištrje, wy budźeće zawěsće dołho žiwy!“

Wuhnjeŕ: „Tak? Čohodla měniće?“

Bosćij: „Tohodla, zo so sušene mjaso dołho dźerži!“

E. Hantusch & Co.

◇ Budyšin, ◇
Lubijska droha 10
: Fabrikski skład :
poruča so k zhotowjenju
- - - a postajenju - - -
narownych kamjeni
wšěch družin z čornoho a pisanoho **žornowca, marmora a pěskowca.**

Jara rjane a čiste napisma,
: też w serbskej rěči. :
Swědomite wuwjedźenjo.
— Najtuńše płaćizny. — [16

Friedrich August Näumann
Kamjenc.

Założene 1827. Dalokoročak 33.
Čorne a pisane tkaniny k woblekam, židźane tkaniny,
hładke a damaserowane
konfekcija za knjenje a dźěći,
bluzy, kostumy, kostumowe suknje, spódnje suknje, trikotaže, nohajcy, tepichi, gardiny, portiery, blidowe přikrywki, přikrywki na łoža, tkaniny za běhaki, linoleum we wšěch šěrach,
łožowe šaty, wupjeńki atd.
Wulkotny wubjerk!
5 % rabata, hdyž při kupjenju hnydom zapłaćiš! [51

Najwyšše płaćizny

płaći za **kózlace kože,** za **kozace, kruwjace, ćelace kože** atd. [90

Heinrich Lange

při serbskej katholskej cyrkwi
a na žitnym torhošću 11,
napřeco »Złotej hwězdźe«.

K bližacym so jutram

poručam so k zhotowjenju **narownych pomnikow,** kaž też k staršerowanju starych a nowych **železnych křižow** z rukowanjom za woprawdźite a trajace pozłoćenjo. [66
Adolf Redl, rězbař
Kamjenc, Połčniska dr. 19.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 4. hapr. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 9. hapr. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	16	74	17	—	16	50	17	—
Rožka . . kórc po 160 punt.	14	75	14	91	14	40	14	80
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	62	12	5
Pšeńca, žołta	9	85	10	—	9	70	10	—
Rožka	9	22	9	32	9	—	9	25
Ječmjeń	8	80	9	—	8	30	8	60
Wows, kórc abo	7	40	8	—	7	20	7	50
Hroch	10	—	13	—	—	—	13	—
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K.	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	30	2	60	—	—	3	—
Pšeńčna muka	12	25	19	25				
Ržana muka	12	—	15	75				
Syno	3	20	3	65	3	30	3	80
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	67	4	84	—	—	4	33
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	83
Prosata 990 (w Kamjencu 359) jene	9	—	23	—	9	—	19	—
Butra 1 kg	2	80	3	—	2	60	2	80
Jeja, mandl	—	83	—	90				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 6. hapr. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	25—45 hr.,	rězna waha	58—80 hr.
2. Byki,	„	„	„	30—42 „		60—75 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	24—41 „		50—73 „
4. Ćelata,	„	„	„	40—51 „		68—81 „
5. Swinje,	„	„	„	41—48 „		56—64 „

Willy Mader

Wobsedźer firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.
Dalokoročak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.
poruča: [5
češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hač na kóžde železnično zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Šokolada, marcipan, fondant, gelee atd.
Jutrowne jejka
po wšěch płaćiznach. [91
Šokolada, marcipan, atrapy atd.
Jutrowne zajacy
we wulkim wubjerku.
Jutrowne poskićenske korbiki, bonboniery
atd., rjenje pjelnjene, we wšěch płaćiznach.
Fabrikski skład
Gerling & Rockstroh
Budyšin. **Znutřkowna Lawska hasa 10.**
150 filialkow w Němskej. Twornja w Drježdźanach-A.

Wulki skład nowočasnych **vogtlandskich** **gardinow**
kaž tež **přikrywki na łoža, łožowe šaty, płatowe-, barchentowe- a normalne šaty, šórcuchi, dypsačne rubiška, předkošlki, kornarje, krawaty** atd. w najwjetšim wubjerku po najtuńšich płaćiznach poruča [4

Martha Bräuer
Budyšin, Moltkowa droha 2.

Žitne měchi,
mučne měchi,
słomniki a [89
słomjane hłowaki,
picne měchi za konje,
wozowe plany,
šěry płat k płachtam,
khomotacy płat,
kožu k rjedźenju wozow
a **woknow**
poruča we wulkim wubjerku
po fabrikskich płaćiznach

Heinrich Lange
11 Žitne torhošćo 11,
z napřeća »Złoteje hwězdy«.

Čohodla so ćwělujeće?
Hnydom so pomha!
Wumělske zuby,
plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w **Kamjencu,**
Anger čo. 12 I
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Dawkowe reklamacije
93] wudźěłujetaj
J. a E. Koban
při žitnych wikach 4.

Wšitke nowinki k jutram
su dóšłe a poručam
kemšace fale
lubozne krasne mustry w najnowšich barbach.
Najnowše mustry
k nahłowjacym rubiškam,
musliny
wulkotne nowinki w ćmowych a swětłych barbach.
Čorne tkaniny za pjezle a fale
we wjetšim wubjerku, hač sebi myslić móžeš.
Alphons Schauseil
Budyšin. [79

Přepołoženjo wobkhoda.
Swojim wjelewažerym kupowarjam z tutym k wědźenju dawam, zo sym swoje překupstwo wo wjele powjetšił a na ☛ **Budyšsku drohu 4** ☚ přepołožił.
Robert Jahn, Kamjenc w Sa.
Překupstwo z posamentami, trikotažemi, wołmjanymi tworami a šatami. [69

Jutrowne kěrluše zakřižerjow za 25 pj. su w Budyšinje na farje dostać.

Wučomnoho hólca
pyta [81
A. Biesold na Bohatej drozy.
Tydźeńska mzda 1 hr.

Za wšě wopokazma lubosće při khorosći a smjerći našeje njezapomniteje lubeje maćerje, sotry, přichodneje maćerje a wowki

Marije Gudźineje rodź. **Leńšec**

wosebiće přez wopytowanjo pustoho wječora a wobdźělenjo při přewodźenju wupraja zrudni zawostajeni z tutym swoje najwutrobniše:

87] **Zapłać Bóh!**

W Dalicach, Hrubjelčicach, Wotrowje, Stróžišću a Budyšinje na dnju pohrjeba, 9. hapryla 1908.

Jednota w Budyšinje.

změje **jutře njedźelu** [93
měsačnu zhromadźiznu.

Powołanjo!

Tachantske konsistorium swj. Pětra w Budyšinje ma w zarjadnistwje zakłada, kotryž je **Jakub Anton Mecnar,** kanonikus tachantskoho kapitla swj. Pětra w Budyšinje, testamentarisey zawostajił, po možnosći dospołnje **ličbu, mjena a přebywanjo nětko žiwych potomnikow** założerjowych bratrow a sotrow zestajeć.

Tohodla so čile potomnicy napominaja — tak daloko hač njejsu hižo tu w lisćinje podźělnikow zapisani —, zo bychu so z předpołożenjom wuswědčenjow swojoho pokhada pola aktora zakłada, knjeza justicnoho radźićela rěčnika **Seyferta** w Budyšinje, zamołwili.

82] Budyšin, na tachantstwje, dźeń 31. měrca 1908.

Tachantske konsistorium swj. Pětra.

Ceresia Tammerowa,

překupska žona z doběrkami,
je 7. hapryla w Šěrachowje wumrjeła. Štóž ma jej hišće što płaćić, njech to bórzy pak **pokładnikej** tohole časopisa woteda pak póscele na: Józef Tammer, bětnar w Šěrachowje čo. 221. [84

Předsydstwo a wubjerk
towarstwa swj. Cyrilla a Methodija

změjetaj **jutrownu srjedu** dopołdnja w 10 hodź. **ważne posedźenjo** w Serbskim Domje.

Sobustawy so jenož z tutym a należnje přeprošuja.

Předsydstwo.

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budźe **jutrownu srjedu 22. hapryla** popołd. w 3 hodź. w Serbskim Domje. — Porjad: 1. Rozprawy, 2. nekrologaj, 3. namjety. — Sobustawow a přećelow wutrobnje přeprošuje

83] **předsydstwo.**

XXXIV. nalětnja skhadźowanka serb. stud. młod.

wotměje so **jutrownu srjedu 22. hapryla** dopołd. w 10 hodź. w Serbskim Domje. — Na nju přeprošuje wšěch serbskich studowacych a česćenych přećelow studowaceje młodźiny

W Hornim Wunjowje, w haprylu 1908.

Karl Wyrgač, stud. theol.,
85] t. č. hł. starši.

Wšěm lubym přećelam w Serbach

wuprajam za dary, dopisy a telegramy

k 25lětnomu wopomnjeću mojeje měšniskeje swjećizny

86] **najwutrobniši dźak.**

W Radebergu. **Franc Čornak,** farař.

Zjawny dźak
a wutrobne „Zapłać Bóh tón Knjez!“

přiwoła z tutym **Ralbičanska katholska Bjesada**

- swojomu njezapomnitomu, horcolubowanomu -
- fararjej, wysokodostojnomu knjezej -

Mikławšej Bjedrichej

při joho wotkhadźe na wotpočink.

Bóh mytuj jomu bohaće wšitku prócu a lubosć, kotruž je w času swojoho skutkowanja w našej wosadźe tak nadobnje wusywał! Stajnje budźemy z dźakownosću na njoho spominać.

88] **Ralbičanska kath. Bjesada.**

K dźensnišomu čisłu 4 strony přiłohi.

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 15 „Katholskoho Posoła“.

Sobotu 11. hapryla 1908.

Němska. Kejžorſtwowy ſejm. „Blok“ žałoſtnje dźěła. Joho pſchećiwnicy drje naſtajnoſći na njón ſwarja, wumjetuja jomu lenjoſć a to a druhe. Ale nam ſo zda, zo dźěła doſć a — wězo też — zrudnje doſć. Njejſmy jomu dobri, na žadyn pad. Zacpiwamy joho njekharakternoſć a politiſku brutalnoſć. Ale, ſchtó dha je blokej k joho hrubej mocy dopomhał? „Posoł“ je wot wſchoho započatka na to pokazował, ſchto knježeſtwo z Bülowom na čole (abo lěpje: z kejžorom?) chce a čohodla je ſtaru wjetſchinu zlemiło. Zo antiblokowe nowiny, wosebje też centrowſke, ſwarja na nowy kurs a ſtajnje nadběhuja blokowu twjerdźiznu, je bjez dźiwa. Ale, hdy bychmy ſo jich woprašcheli: lubi pſchećeljo! wuznajće z prawdu: njejſće hižo wobžarowali, zo pſched połdra lětom na ſwojej woli wobſtaſchće, hačrunjež wědźeſchće, ſchto hrozy? Hdy byſchće tehdy tamne 9 milionow wjacy pſchizwolili a tak kruće na tym njewobſtali, zo ma z wěſtym dnjom ſo ličba afrikanſkich wojakow pomjeńſchić — zawěrno, to telko ſchkodźako njeby, kaž nětk ſo ſchkody čini na financach a na ſprawnoſći. Schto ſće docpěli? Zo ſo waſcha wjetſchina wróći z wólbow ſylniſcha, — w tom ſće ſo hroznje zjebali. Zo blok rozpadnje — to traſch też tak bórzy njedočakaće. Zo blok karu zawjeze do błóta a dołha napraſka zo ſtrach — to pak ſo nam njezda być žane doſćčinjenjo, to je runje to najzrudniſche na cyłej wěcy. Tohodla ſo nam ſtajne ſwarjenjo njelubi. Z tym ſo blok jenož hiſchće krući a dobra wěc čim bóle podrywa. Pſchejara ſtajnje dźiwać jenož na ſtroniſke interreſy, njetyje na dołho. Bóh dał ſkoro ſtrowſchi a ſprawniſchi wětr zaſy zaduwać po kejžorſtwje, wosebje w ſnutſkownej joho politicy, kotraž je znamjo Kajnowe ſebi na čoło dyrła z § 7. towaŕſtwowoho zakonja. Raznje ſchwikaſche Polak Radźiwiłł ſurowoſć § 7. a wobſtoržowaſche kanclerja, zo ſamopaſchnje pſchima do pſchedwidźomnoſće Božeje, kotraž je wſchelake ludy dopuſchćiła. Wjetſchina čini ſo ſměſchna. Swjate lubjenja pruſkich kralow ſo łamaja. Jako kſchesćan kónčam ſe ſłowami pſalma: z horta njepſchećelow pſchihotujeſch mi ſławu. Spahn (cent.) zaſudźa ſurowu njeprawdu, kotraž ſo z tymle paragrafom pſchikrywa. Wužiwanjo maćerneje ręče zakazać, je pſchećiwo naturſkomu zakonjej. Wuręč, zo by potom Pruſka ſama za ſo pſchećiwo Polakam tajki zakoń wudała, je runje tak wjele hódna, kaž wuręč paducha: hdyž ja to njebych pokradnył, by to nječhtón druhi wzał. Grégoire (Lothringſki) ſpokoja ſo z reſolnciju, po kotrejž ſo Francozam prawo na jich ręč njebjerje, a budźe za § 7 hłoſować. (To je kſchesćanſke zmyſlenjo! Red.). Sakſki wupóſłanc hrabja Vitzthum z Ekſtädt praji ſo počahnjo na jomu wuprajene pſcheća wſchelakich ſakſkich ſapóſłancow (wosebje Gräfy a Webera. Red.), zo ma ſakſke knježeŕſtwo wotpohlad, **Serbam w Sakſkej bydlazym wuwzacza wot prěnjoho wotdźěła 7. §** („Jednanja w zjawnych zhromadźiznach maja ſo w němſkej ręči ſtać.“ Red.) **pſchizwolicz.** (Pſchihłoſowanjo na prawicy a lěwicy.) Po wſchelkich ręčach za a pſchećiwo § 7 pſchija ſo tónſamón ſobotu z 196 hłoſami pſchećiwo 177. Naſch zapóſłanc Gräfa je pſchećiwo tomule njeſprawnomu paragrafej hłoſował. Zaſtupuje nas potajkim derje. Dale ſu nimo centra, Polakow a ſocialdemokratow pſchećiwo § 7 hłoſowali ſwobodomyſlni Dohrn, Hausmann, Naumann-Hofer a Potthoff a reformar Köhler. Wjednicy kſchesćanſkich jednotow Behrens, Burkhard a Stöker hłoſowachu za njón, tohorunja Schwabacher (nl.), kotryž Litwinow zaſtupuje, kaž też Lothrinčan Grégoire, mjez tym zo joho towaŕſchej Labroiſe a Wendel pſchitomnaj njeběſchtaj. 3 ſo wothłoſowanja zdźeržachu, 2 hłoſaj běſchtaj njepłaćiłoj. — Pónduelu ſo cyły towaŕſtwowy zakoń w 2. čitanju pſchija a ſrjedu bě 3. čitanjo. Gröber (cent.) mjenuje § 7 zjawne łamanjo prawa. Dietrich (konſ.) dźeržı Spahnej joho ſyna napſcheco, kotryž je w tychle dnjach w zjawnym piſmje wobkrućił, zo z pólſkeje ſtrony Němſkej ſtrach hrozy a zo ma ta winowatoſć, ſo brónić a wobarać. Junck (nl.) wuznawa, zo tu naturſke prawo ničo njepłaći (To ſmy daloko pſchiſchli w Němſkej. Red.). Skónčnje ſo cyły zakoń z 194 hłoſami pſchećiwo 168 pſchija, 5 ſobu njehłoſowachu. Wot 15. meje ma zakoń płaćić. — Potom pſchija ſo burſowy zakoń z 203 pſchećiwo 168 hłoſam. W njembrym ſkoku do — prědka! Na to ſo ſejm hač do 28. hapryla na próźdniny rozeńdźe.

— Łódźniſtwowy etat, kotryž je kejžorſtwowy ſejm pſchijał a za čož je Tirpic ſobuſtawſtwo Panſkeje komory doſtał, ma tajkile napohlad: z 1. haprylom twarja ſo 4 linijowe łódźe, 2 pancernikaj, 4 małe ſchižaki, a 2 ſpecielnej łódźi. Dale ſo započnu bórzy twarić: 3 linijowe łódźe, 1 pancernik, 2 małaj ſchižakaj a 1 kanonowy čołm. Wſcho hromadźe potajkim budźa ſo na raz 19 nowych wójnſkich łódźi twarić. K tomu pſchiſtupi hiſchće 24 torpedowcow a njeznata ličba podmórſkich čołmow, kotrež ſu z dźěła hižo loni pſchizwolene.

— Kancler Bülow chce ſo bórzy do Roma podać a pſchi tutej ſkładnoſći też bamža wopytać. Z Roma poda ſo kancler jako kejžorowy hóſć do hrodu Achilejon na kupje Korfu.

Awſtrija. W Trſchicach zemrě inženěr Polak, kotryž je ſchulſkomu towaŕſtwu ſłowinſkomu 100000 krónow wotkazał.

Italſka. Pſchi pohrjebje murjerja, kotrohož 1500 dźěłaćeri pſchewodźachu, njechaſche policija

dźěłaćerjam dowolić, po wěstych drohach hić, zo njebychu pschećiwo Awstriji psched jeje wupósłanstwom demonstrowali. Z toho nasta zwada. Policija tšěleschе a dźěłaćerjo so wobarachu. Tšjo wostachu mortwi ležo, 29 policistow a wjele dźěłaćeri bu zranjenych. Po cyłym měsće zastajichu dźěłaćerjo nazajtra dźěło, krónujcy prěnju hkupość z wjetschej hischće druhej.

Jendźelska. Premierminister Campbell-Bannermann je khorosće dla zastojnstwo złožił. Joho naslědnik rěka Asquith.

Portugalska. Do komory deputěrowanych buchu wuzwoleni: 62 regeneraderjo, 59 progresistojo, 17 njewotwisni, 2 narodowcaj, 5 republikanarjo, 7 dźiwi a 3 Frankowcy.

Amerika. W Scrantonu w Pensylvaniji wotmě so zhromadźizna wjele tysac Polakow, zo bychu pschećiwo pruskomu wusnojowacomu zakonjej protestowali. Biskop Hoban poručа k zhromadźenym, zo bychu so spuschćeli na sprawnosć Božu a njezhubili nadźiju, zo skónčnje prawo tola dobudźe.

Jutrowne jejka.

Wašnjo, k zelenomu štwórtkej jejka dawać, je hižo prastare. W srjedźnym wěku. hdyž bě póst krućiši hač nětk, bě samo wužiwanjo jeji w nim zakazane. Z horcym žedźenjom wočakowachu tohodla wšitcy jutrowničku, hdźež po »suchich dnjach« knježeše zasy »tučna kucheń« a wulki jejowy plinc na blidźe bě znamjo skónčenja dołhoho posta. Jutrowničku rano swjećachu so jeja w cyrkwi. A bórzy wuwi so wašnjo, přećelam a znatym poswjećene jejo jako swjedźeński dar poskićić. W běhu časow bě tutón nałožk powšitkowny, tež hišće tehdom, hdyž bě dowolene, w posće jeja jěsć. Z woprědka dawachu so běłe jeja, kaž je kury njesu. W 16. lětstotku započinachu pak ludźo jeja barbić. Francowski kral Ludwik XV. powoła sławnych molerjow, kaž Lawreta a Watteaua, kotrajž wumjełske wobrazy na jeja rysowaštaj, kiž potom kral rozdźěli. W museju we Versailles khowaja so hišće tajke jeja. W zańdźenym lětstotku započinachu cokrowe a marcipanowe jeja dawać, a Paris wudawa kóždu jutrowničku na połtřeća miliona frankow za nje.

Tola mnohomu je tajke šokoladowe jejo, kiž ma jenož wulkosć kurjacoho, přešpatne. Před někotrymi lětami skaza sebi jendźelski lord pola konditora w Londonje jejo, tři metry wysoke a połdra metra šěroke. W nim móžeše dorosćeny človjek derje hospodować. Hobrske jejo, kiž 1000 puntow bonbonow wobsahny, pósła lord swojej njewjesće, dźowcy južno-afrikanskoho miliardera. Zo mohło so wone na dwórnišćo a potom na łódź přenjesć, wudźěłachu wosebite nosydła, kotrež sedmjo mužojo njesechu. Jejo same płaceše 10000 hr. a transport hač do Afriki tež wězo tuni njebě, dokelž dyrbjachu so wosebite připrawy nałožeć, zo so »hobrisko« njeby wobškodźiło. Zbožownje tam dóńdźe, k wjeselu překłapjeneje njewjesty. Amerikanojo pjelnja tajke wumjełske jeja z drohotnymi pjerśćenjemi, naručnicami a druhimi złotymi wěcami. Te z najmjeńša žołdk njeskaža, kaž šokoladowe a marcipanowe, kiž tež w serbskich swójbach so poskićuja a tak dobre wótcowske wašnjo wotstronjeja. +

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćenaj: Erich, Hermanna Braunera, krawca w Budyšinje, s. — Rosa, Jurija Thiemanna, rězniskoho mištra w Budyšinje, dź.

Zemrěli: 1. hapryla: Jurij, Jana Kulasa, molerja w Budyšinje, s., 1 l. 4 m. 14 dn. — 5. Błažij Soppa, knježski prěni pohonč w Huscy, 47 l. 2 m. 1 dź. — 6. Marija Madlena zwud. Gudźina rodź. Leńšec z Dalic, † w Hrubjelčicach, 73 l. 5 m. 19 dn.

Khrósćicy. Křćeni: Jurij Adolf, Franca Bergera, klampnarja z Khrósćic, s. — Madlena Hilžbjeta, Jakuba Franca Rjenča, knježoho najeńka z Worklec, dź. — Mikławš, Mikławša Krečmarja, khěžkarja z Worklec, s. — Albert Józef, Pětra Pjetaša, hosćencarja a rěznika z Worklec, s. — Jurij Józef, Jurija Nowaka, žiwnosćerja z Noweje Wjeski, s. — Jurij Józef, Pětra Symanka, žiwnosćerja z Khrósćic, s. — Marija, Jana Bjarša, žiwnosćerja z Łušća, dź. — Józef Mikławš, Michała Reticha, dźěłaćerja z Pančic, s. — Marija Józefa, Jakuba Hejduški, kublerja z Hórkow, dź. — Marija Józefa Teresija, Mikławša Henčla, žiwnosćerja z Kozarc, dź. — Lejna Marta, Marije Kocorec ze Swinjarnje, dź. — Jurij Anton, Michała Šołty, listynošerja z Khrósćic, dź. — Madlena Marija, Jana Frömicha, khěžkarja z Worklec, s. — Pawoł, Augusta Šołty, khěžkarja z Hatow, s.

Zemrěći: 8. měrca: Pětr Šäfer, dźěłaćeŕ, Michała Šäfera, žiwnosćerja z Hrańcy, s., 45 l. 1 m. 24 dn. — 10. Marija Rychtarka, † Jurija Rychtarja z Kukowa, mandź., 61 l. 8 m. — 14. Marija, Jurija Pana, žiwnosćerja ze Swinjarnje, mandź., 38 l. 6 m. 18 dn. — 21. Madlena Marija, Mikławša Zarjenka, tótki z Khrósćic, dź. — Marija, † Michała Šwona, dźěłaćerja z Kukowa, dź., 58 l. 5 m. 4 dn. — 25. Madlena, Jakuba Šěrca, khěžkarja z Khrósćic, mandź., 52 l. 5 m. 17 dn. — 26. Jakub Cyž, žiwnosćeŕ z Worklec, 58 l. 1 m. 14 dn. — 19. Jurij Pawoł, Handrija Handriki, žiwnosćerja z Baćonja, s., 2 m. 10 dn. (khowany w Baćonju).

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 429. Jurij Špon ze Słoneje Boršće; 430. Jakub Rebiš z Kanec; 431. wučeŕ Jurij Słodeńk w Pančicach; 432. Marija Pólowa z Miłoćic; 433—436. z Budyšina: Madlena Delenkec, Jan Kućank, Karl Mišnaŕ, zwóńk Mikławš Bjedrich; 437. Marija Hantušec, służowna w Drježdźanach (1/4); 438—441. z Khrósćic: Hana Wjacslawkowa, Handrij Lehman, Hana Dučmanowa, Hana Frenclowa; 442. Jakub Spitank ze Zejic; 443. August Šworak z Jaseńcy; 444—455. ze Smječkec: Pětr Matek, Jurij Tryčk, Jakub Wjenka, Pětr Šołta, Michał Symank, Michał Dźisławk, Jakub Pjech, Hana Kudźelowa, Jakub Šuster, Hańža Jakubašowa, Michał Šiman II, Michal Šiman I; 456. 457. z Hory: Pětr Nowak, Michał Rjeda; 458. 459. z Kozarc: Marija Serbinec, Pětr Bětka; 460. Michał Frencl ze Stareje Cyhelnicy; 461—466. z Worklec: kapłan Józef Papež, Hana Hermanowa, Madlena Rjelkowa, Madlena Budarjowa, Jakub Młynk, Pětr Ledźbor; 467. 468. z Nuknicy: Mikławš Jawork, Jakub Kral; 469. Madlena Klimanowa z Wudworja; 470. Hańža Šrajbarec z Noweje Jaseńcy; 471. 472. z Drježdźan: Towarstwo kath. Serbow »Jednota«, służowna Hemplec; 473. Mikławš Błažik z Ralbic; 474. 475. z Konjec: Mikławš Matka, Pětr Suchi; 476. Michał Kućank z Nowoslic; 477. 478. ze Šunowa: Michał Šołta (rěznik), Jakub Mikławšk; 479. Jurij Błažik z Łazka.

Listarnja redakcije: Do R.: Wutrobny dźak. Pisaće jara rjenje. Trochu pak dyrbjachmy krótčić. Napišće zasy raz něšto. — Do P.: Bohužel so wěc njeda přeměnić. — Do Dr.: Smy z dźakom posyłku zasy wróćo pósłali ju wužiwši. Tola tele čisło bě hižo přepjelnjene. Nam wšak je tež styskno.

Privatni 4%. | Khapki. | Čapki. | Krawcy 10%.

Dźěćace suknički. | Šlipsy.

Zhorjelski překupski dom

Jan Schaaf.

Budyšin. :: :: :: :: :: :: Bohata droha 29.

Fale. | Slě.

Prěnje wosebite překupstwo

za serbske drasty.

Korsetowe štałty. | Šemisety.

Wołmjane čorne posamenty

za jaki (kuty)

—.35, —.50, 1.—, 1.50 hač do 2.75.

Herkules porty (čorne)

w 5 kajkosćach a 10 šěrokosćach.

caki (čorne).

Nohajcy. | Kornarje.

Banty a sekle z pisanych posamentow.

Běle špachtlowe canki we wulkim wubjerku po znatych tunich płaćiznach.

Francy, wołmjane a židźane.

Zelene židźane **rubiška**

w krasnych nowych mustrach.

Košle. | Gardiny.

Čorne židźane banty

wosebje šěroke a ćežke k seklam.

knefle, lacki, canki, šnóry

a wšitko štož so we

Šwalčistwje

trjeba.

[72

Kolowy. | Zawěški.

Šwalče dostawaju 10%, **privatni** 4% rabata.

Rěči so serbski. **Rěči so serbski.**

Krajna wołma. | Sylna wołma. | Wutrobołopješkata wołma.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarńja za kupowanske,
hypothekske, dismembraciske,
testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo leżomnosćow.

Jeli zo

homöopathiske lěkarstwa trjebaće, dha namakaće najwjetši skład tajkich, wot dr. Schwabe z Lipska woteběranych,

w měsćanskej lěkarni

na hłownym torhošću
61] **w Budyšinje.**

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Bože martry

we wšěch wuwjedźenjach,
k **wěšenju** a k **stajenju.**
Bože martry za šule,
smjertne křižiki,
figury swjatych a
krjepjenčki z porcelina,
dary k 1. swj. woprawjenju,
swjećatka
w ramach a njezaramowane
we wšěch płaćiznach
50] poruča
přećelniw. wobkedźbowanju
Rudolf Wilhelm
Serbska dr. 16 a zadn. Bohata hasa 9.

Časćišo wuznamjenjena prěnja
Wocheinska překupska pčołarńja

pčołarja **M. Bevca,** postmištra,
dodawaćela ratarskoho ministeria Zjednoć. Statow Ameriki
we **Wocheiner-Feistritz,** Hornja Krajnska, Awstrija
předawa najtuńše **hornjokrajnske pčoły,** kotrež su powšitkownje připóznate jako najpilniša a najkrućiša pčołaca družina w Krajnskich original-kołčach, sylne ludy, 2 hač 3 roje dawace, za $9^1/_2$ hač 12 hriwnow wot tud. 80]
Naturske roje franko 9 hr., matka 4 hr.
Zo so skazanki najswědomićišo wobstaraja a zo ludy žiwe dóńdu, za to so rukuje.
Powučenjo, kak maš z pčołami wobkhadźeć, so kóždomu kupcej darmo připołoži.
Česćacym skazankam najpodwólnišo so poručejo zwostawam z wuznamjenjacym počesćowanjom a z pčołarskim postrowom najpoddaniši
Firma wobstoji 18 lět. **horjeka mjenowany.**

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.	Zarjadowanjo zamoženja.
Lombardowanjo.	Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.	Kamorowe kašćiki (safes).
Změnkowy diskont a inkasso.	Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.
Změnkowa domizna.	

Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date: [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju		3 %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	$3^1/_2$ %	
„ 3měsačnym	„	$3^3/_4$ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.
Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

46] Pruhowanjo a zhotowjenjo
błyskowodow
hródźnych připrawow, hródźnych woknow, samonapojakow za skót.
Třěchi a wrota ze žołmatoho blacha,
Wrota, frontne lěsycy, skhodowe wobłoženja.
Kładźenjo pluna.
Hendrich Paulinus, **zamkarski mištr.**
Budyšin. Hornčeŕska droha 41.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćěłany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěstki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 16. Lětnik 46. | **Redaktor: Jakub Šewčik.** | **18. hapryla 1908.**

Halleluja!

Hordoznje zanjesene wot cyrkwje při wołtarju Božim rži dźensa jutrowne halleluja z mócnym zwukom po wšěm swěće, dobyćo a krasnosć Zbóžnika připowědujo. Radostnje juska kóžda křesćanska wutroba. Dobyćo Khrystowe je też jeje nadźija. Nic ničo ju wjacy zatrašić njemóže. Njech spytowanja skaženeje natury, njech prudła złoho ducha, njech přesćěhanja swěta ju krjudźa a wjedu w horju a zrudźbje wulkoho pjatka na kalvarsku horu žiwjenja: Štóž Khrysta so dźerži, z nim přětraje, přewinje wšitko, a z cyłeje duše budźe po martrownym tydźenju tohole žiwjenja zajuskać móc radostne halleluja wěčneje jutrownički! Tuž budźmy a wostańmy swěrni Jězusej křižowanomu. Zawěrno, kaž za njoho, tak też za nas so přeměni wša ćěsnosć, wšě horjo, wšón kříž do zbóžnoho horjestaća, do krasneje jutrownički njebjeskeje!

Ćěsno a zrudno je też nam, serbskomu ludej. Na kříž drje runje nas njepřibiwaju, ale zda so, kaž bychu tola nas zastorčić chcyli a wustorčić z Jeruzalema, a kříž dosć ćežki nam k njesenju na ramjo kładu. — Njebojmy so. Stupajmy mužnje a wutrajnje do prědka, před sobu widźo stajnje tu hwězdu, kotraž też Zbóžnikej jenička swěćeše: wolu Wótca w njebjesach! Po ćmowych a často dosć woprawdźe ćernjowych pućach powjedźe wona też nas k radostnomu horjestaću. Smy mólički ludźik a słaby. Ale Bohu tola nic mjenje luby narod hač žadyn druhi. Słabe a njenahladne dźěn runje Bóh sebi wuzwola, zo by wohańbił sylne a mócne. Tuž z radosću juska wosrjedź hłubokeje ćěsnoty a zrudźby tola też serbska wutroba dźensa a spěwa: halleluja! halleluja!

Tuž dha spěwajće, lubi mi serbscy a pobožni křižerjo, spěwajće dźakne a khwalbne a nadźiju zbudźace halleluja, zo so zwuk joho roznjese po wšěch serbskich wjeskach a honach, a zo rozhrěje wutroby wšě ke skutkownej lubosći k Bohu a k narodej.

Halleluja!

Slub a žeńtwa.

(Skónčenjo.)

II. Žeńtwa.

1. Katholikojo wšitkich krajow, też tajcy, kotřiž su so wot katholskeje cyrkwje dźělili, móža wot jutrow tohole lěta mjez sobu płaćiwe mandźelstwo jenož założić, hdyž před fararjom abo biskopom městna abo před měšnikom, kiž je wot jenoho z njeju k tomu połnomóc dostał, a před k najmjeńšomu dwěmaj swědkomaj wupraja, zo so do mandźelstwa bjeru.

2. Zo by wěrowanjo dowolene było, je trěbne, zo ma nawoženja abo njewjesta we farskim wokrjesu (wosadźe) wěrowacoho fararja swoje wobydlenjo abo tam z najmjeńša hižo měsac přebywa. Chcetaj-li slubjenaj w druhej farje so wěrować dać, trjeba wěrowacy farař dowolnosć tamnoho fararja, kiž je za dowolene wěrowanjo přisłušny. Za wěrowanjo tajkich, kotřiž sydlišća abo wobydlenja nimaja, ma farař, z wuwzaćom nuzy, dowolnosć biskopa abo joho zastupnika požadać.

Farař jeno potom płaćiwje assistuje (abo wěruje), hdyž je požadany abo prošeny, nic z mocu abo ćežkim strachom nuzowany, wuprajenjo konsensa slubjeneju přiwozmje (t. r. słowo, zo so do mandźelstwa bjerjetaj, słyši).

3. Porjadnje ma so wěrowanjo před fararjom njewjesty (pola měšanych mandźelstwow před fararjom katholskoho dźěła) stać, jelizo sprawna wina njezamołwja.

4. Hdyž je w straše smjerće (w smjertnej nuzy) njemóžne, fararja abo biskopa abo wot njeju zmócnjenoho měšnika w prawym času powołać, móže so mandźelstwo k spokojenju swědomja a k legitimowanju potomnikow před kóždym měšnikom a dwěmaj swědkomaj płaćiwje wobzamknyć.

5. Nuzna žeńtwa bjez duchownoho. Hdyž je w krajinje hižo měsac abo dlěje njemóžne, fararja abo ordinaria (biskopa) abo prawje zmócnjenoho měšnika k wěrowanju dóstać, móže so mandźelstwo płaćiwje a dowolenje zwjazać z tym, zo slubjenaj před dwěmaj swědkomaj zjawnje wuprajitaj, zo so do mandźelstwa bjerjetaj.

Wurjadnje zwjazane mandźelstwa (w 4. a 5. dypku wopisane) dyrbja so tak khětře hač móžno do přisłušneje wěrowanskeje knihi zapisać, potajkim přisłušnomu fararjej so wozjewić. Też ma so wot nětka do knihi křćenych zapisować, hdyž je štó so wěrował.

6. Měšane mandźelstwa mjez katholikami a protestantami su a wostanu zakazane, jelizo sprawna a ważna kanoniska přičina k tomu njepřikhadźa a wobaj dźěłej trěbne zawěsćenja dospołnje a po prawje dałoj njejstaj a katholski dźěł dispensu wot zadźěwka wšelakosće wěry dóstał njeje. Po dóstatej dispensy dyrbja so tajke mandźelstwa po cyrkwinskim wašnju před fararjom a dwěmaj swědkomaj wjazać. Tamni katholscy slubjeni ćežcy hrěša, kotřiž před njekatholskim duchownym abo jeno pola stawnika abo na někajke hinaše njecyrkwinske wašnjo do mandźelskoho zwjazka zastupja. Hdyž katholikojo tajke měšane mandźelstwo wobzamkujcy wo sobuskutkowanjo njekatholskoho duchownoho žadaja, abo tajke dopuščeja, so dalšoho přestupjenja winowaći činja a do cyrkwinskich khostanjow zapadnu.

7. Njedźiwajcy toho su měšane mandźelstwa wot nětka po cyłym němskim kejžorstwje płaćiwe, byrnjež też w formje wot cyrkwje poručenej wobzamknjene njebyłe; wuwzaty je tón pad, hdźež je njekatholski dźěł prjedy katholskej cyrkwi přisłušał a je so pozdźišo wot njeje dźělił.

8. Wosoby, kotrež wot naroda katholske njejsu, njech su křćene abo njekřćene, hdyž mjez sobu do mandźelstwa zastupuja, na formu slubjenja a wěrowanja, za katholikow předpisanu, zwjazane njejsu.

* * *

Wo tutych ważnych a zakładnych postajenjach „Kath. Posoł“ dalše rozjasnjace nastawki přinjese.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z **Budyšina.** Tachantske konsistorium wupisuje wot 1. hapryla dwoje stipendium po njeboh kanoniku Maru, jene po 150 hr. za studowacych na wučeŕskich seminarach abo na akademijach, a jene po 90 hr. za tajkich, kotřiž rjemjesło abo wumjełstwo wuknu. Prawo na tutej stipendiji maja jenož katholscy Serbja, a to přede wšim ći, kotřiž su z Marec přećelstwa abo z Njebjelčanskeje wosady. Próstwy wo stipendij maja so hač do 15. meje na konsistoriju wotedać z wuswědčenjom pokhada, censurow a zadźerženja.

— Jutrownička w Budyšchinje z jejkami, caktami a z druhim po Hrodźišchku dele kuleja, kaž je znate. Pšchistojnje so tole pak pšchecy nještawa. Kak lohko móže so na pšchikład wbohim dźěćom něschto stać, hdyž jabłuka abo druhe wěcy tak do nich funkaja, zo sad na zemi do wjele kruchow rozporchnje. Wschelacy druzy knježa zasy dary ze zamyślom do wody mjetaja, a maja potom hobrske wjesełe nad tym, hdyž cyłe črjódy hłupych hólcow za sadom do Sprewje skakaju. To njeje wjac strowe wjesełe. Starschi, hladajće swoje dźěći!

Z **Budyšchina.** Jutrownu srjedu, 22. hapryla, budże „Serbski Dom“ swědk ważnych wótčinskich wuradźowani. Dopołdnja zeńdźe so tam pšchedsydstwo a wubjerk towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija, zo by so zaběrało z wólbu nowoho redaktora a radu składowało wo dóńce „Katholskoho Pósła“. W samsnym času budże studowaca młodźina, nascha nadźija, so wobnowjeć w horliwym prócowanju wótčinskim. Popołdnju pak zmeje nascha Maćica Serbska, prěnje hłowne towarstwo cyłoho naroda, swoju lětnu zhromadźiznu. Na nju pschede wschim pscheproschujemy wschěch naschich lubych čitarjow. — Bóh, kiž ludy wodźi, njech ze swojim žohnowanjom płódnosć spožči wschitkim naschim wuradźowanjam!

— Přichodnu srjedu, 22. hapryla, popołdnju we 2 hodź., potajkim do hłowneje zhromadźizny M. S., zmeje hudźbny wotrjad wosebitu zhromadźiznu w Serbskim Domje. Jednać budże so tam wo dotal nahromadźenych a wupytanych spěwach za dźěći, wo programach lětušich spěwanskich swjedźenjow, wo zestajenju historije serbskich spěwanskich towarstwow a t. d. Wšitke sobustawy a přećeljo wotrjada su lubje na wopyt prošeni.

— Sobotu 25. hapryla wječor 1/2 8 hodź. wuhotuje naš sławnje znaty komponist Bjarnat Krawc ze swojim „žónskim khorom“ „Wjesły spěwny wječor“ w „Krónje“. Program poskića bohaty a krasny wubjerk najrjeńšich spěwow wšelakich ludow. Zastupne kartki po 1,50 hr.,

1 hr., 75 pj., 50 pj. a 30 pj. su dostać w Rühlec knihipřekupstwje.

Z **Budyšina.** Swoju měsačnu zhromadźiznu wotmě tudomna Jednota zańdźenu njedźelu 12. hapryla. Trochu njedowěrnje běchmy tu zhromadźiznu na porjadnej njedźeli wostajili, dokelž bě dźěn też w měsće hermank. Ale zhromadźizna bě woprawdźe bohaće wopytana a bě też dosć zajimawa a čas so pominy, zo njewědźachmy, hdźe wosta. Spěwy a přednoški so wotměnjachu. Dwaj sobustawaj spěwnoho wotrjada, knježnje Mjenjec a Rychtarjec z Budyšina, zwjeselištej nas z derje přednjesenymaj deklamacijomaj, basnjenymaj wot H. Zejlerja a J. Šewčika. Hłowny přednošk měješe knjez městopředsyda tach. prědař Šewčik. Wulcy zajimawe běchu to wěcy, — mjenujcy powědaše nam wo wšitkich narodach Europy, kelko jich tu mamy, hdźe bydla, kak sylne jenotliwe su po ličbje a kak so jim powšitkownje wjedźe. Žałostnje pilnje bě to zestajana statistika. Na kóncu přednoška praješe też towařstwu swoje božemje, hdyž ma nětko bórzy (1. meje) Budyšin wopušćić a so do Kamjenicy (Chemnitz) po woli knjeza biskopa — a tohodla też po Božej woli — jako farař přesydlić. Napominaše też Jednotu, zo bychu wostali sobustawy přecy swěrni Serbjo, kaž też wón wostanje Serb, byrnjež też był mjez ludom druhoho naroda. Ze spodźiwanjom posłuchachu přitomni na poslednje słowa, so prašejo, hač je woprawdźe wěrno a móžno, zo so nam tak zasłužbny a horliwy Serb wozmje a do cuzby póscele ...

Potom přečita nam knjez rěčnik też hišće rjanu baseń, kiž je knjez farař Handrij Dučman poswjećił Drježdźanskej »Jednoće« k jeje 30lětnomu założeńskomu swjedźenjej a na to dósta kóždy přitomny jedyn čišćany eksemplar teje sameje.

Naš swěrny sobustaw Šenkař bě swjećił swój sleborny kwas, k čomuž jomu też Jednota přez předsydu swoje zbožopřeća wupraji a jomu zaspěwa spěw: „Něhdy wóčko swětłe mějach“, kotryž knjez tach. wučeř Wjerab solo spěwaše a zhromadźizna wotmołwješe. Skónčnje poděka hišće předsyda knjez farař Žur někotre jadriwe słowa na božemje wotkhadźacomu knjezej, dźakowaše so za rjany přednošk, towařstwo wupraji swój zjawny dźak a česćownosć z postanjenjom.

Też spomni předsyda na wšelke křiwdy a křiwe sudźenja, kiž su so wotkhadźacomu knjezej stawałe, ale pak też napominaše, zo njebychmy my na postajenja knjeza biskopa njetrjebawši swarjeli, dokelž duchowny w katholskej cyrkwi dźěn je tu za wšitkich, tu njeje, kaž swjaty Pawoł praji, ani Žida ani Gricha, ale smy Khrystusowi. Katholska cyrkej je za wšitke narody postajena, tak też jeje duchowni. Tuž też na swój narod zasakły duchowny njeje duchowny po duchu swjateje cyrkwje. Nimo toho přisaha też duchowny při měšniskej swjećiznje swjećacomu biskopej a joho naslědnikam posłušnosć. Też ma duchowna wyšnosć, biskop, wjetši a dokładniši přehlad wobstojnosćow a potřěbnosćow w cyrkwi, hač jednotliwi wěriwi. Tuž mamy so do Božeje wole podać, kotraž wšitko k dobromu wjedźe.

Tohorunja wozjewi też předsyda w mjenje knjeza kapłana Delana joho božemje towařstwej, kotryž bě zadźěwany přińć, dokelž měješe nawjedowanjo zhromadźizny towaršow; też wón nas wopušći 1. meje a tuž so też tomu knjezej zjawny dźak wupraji za wšitku lubosć a prócu, kiž je Jednoće w času swojoho tudomnoho přebywanja wopokazał. — Na kóncu wuspěwa so hišće spěw jako božemje: „Što, lubi přećeljo, so dyrbi prajić, hdyž nastawa nětk hórke dźělenjo?“

W běhu wječora bě so też poručało wo założeńskim swjedźenju a bu postajeny na 3. njedźelu (nic druhu) t. j. 17. meje a ma so wotměć po zwučenym wašnju. Druhu njedźelu pak zhromadźizny njebudźe. Ž.

— „Sächs. Volkszeitung“ pische, zo je Gräfa z lubosću k blokej na swojich serbskich woleri zabył, hdyž je za towařstwowy zakoń hłosował, po tym hač bě trójcy swój hłós pschećiwo 7. § wotedał. My so za tule njetrjebawschu „staroscźiwosć“ wo nas a naschoho zastupjerja jara dźakujemy. K jich tróschtej pak wozjewjamy, zo smy cyle ze zadźerženjom Gräfy spokojom a zo je wón po naschej woli jednak. Za hołu a často dosć njerozomnu demonstraciju my ženje byli njejsmy. Nam jednasche so jenož wo to, zo § 7 padnje a pschećiwo njomu je Gräfa kóždy raz rjekowschy hłosował. **Bychu-li to też czi czinili, kotrychž je centrum** budź hnydom w prěnjej budź we wuzschej wólbje **podpjerało, by tónle § 7 so zaczisnył!** Tole njech sebi „S. V.“ spomjatkuje a wosebje jeje pschehorliwy dopisowar, kotryž měješe nuzne, też nas z listom powučeć. Njech jenož druzy wschitcy swoju politisku winowatosć tak dopjelnja kaž my. Za to, zo su so druzy do kopschiwow sydnyli, a zo jich nětko wožahuja, tola my njemóžemy. My smy w tuttym nastupanju wscho docpěli, schtož bě mózne. Bychmy-li po „Drježdźanskim“ a njepowołanym druhim komandże pschi wólbach jednali, njeby Gräfa pschećiwo § 7. hłosował a njebychmy pschez njoho a druhich wot sakskoho knježerstwa pschilubjenjo wusłutkowali, zo so nam Serbam maćeźna rěč na zjawnych zhromadźiznach połnje pschizwoli. Zo bychu so naschi „staroscźiwi pschećeljo nad Łobjom“ za nas w tym

nastupanju starali, njejsmy ničo zhonili. To bychmy byli pschedaći. Ně, tak hłupi tola Serbjo njejsu, zo bychu so wot rjanych słowow dali zamylić. My chcemy skutki! A so zasy a zasy praschamy: schtó je tehdy w Khróšćicach nam wužiwanjo maćerneje ręče njemóžne sčinił? Njech nam „Sächs. Volksztg." wotmołwi. Na płodach jich spóznajeće.

— W Spearville w Kansasu (Amerika) je 28. měrca nasch swěrny sobustaw J. Beser po dlějschej khorosći zbóžnje zemrěł. Wón je w dalokej cuzbje hač do swojeje smjerće swěrny wostał swojomu narodej a swojej katholskej wěrje, a tohodla směmy so nadjeć, zo je jako „swěrny wotročk" dostał „myto" njebjeske. R. i p.

Z **Khróšćic.** Za rozwučenjo w pčołarjenju, kotrež so třeći dźeń jutrow popołdnju w 2 hodźinomaj w našej herbskej grychće započnje, je so tónle dnjowy porjad postajił: 1. Kak maja so pčólnicy a kołče w nich postajić a z kajkimi kołčemi maš pčołarić. 2. Kak maš z pčołami wobkhadźeć. 3. Kak maš pčoły hladać, hdyž wone zymski měr wopuščiwši so k nowomu dźěłu hotuja. 4. Na čo maš w naleču dźiwać a kak docpěješ wuspěchi w naleču. 5. Kajki hłowny předmjet maš sebi při swojim pčołarjenju postajić. To je bohaty porjad za prěni pčołařski dźeń w Khróšćicach, a pódla chce přednošowař hišće wšelake, štož je wón hižo loni pola nas přednošował, do přednoškow sobu zaplesć za tych, kotřiž tam loni njeběchu abo kotřiž su tež to a tamne ważne wob lěto zabyli. Zo bychmy pódla tež hišće čas za swobodnu rozmołwu wobkhowali, dyrbimy cyle wěsće z dypkom 2 hodźin započeć. Wšako je třeći dźeń, zo móže so kóždy z časom na nohi nastajić.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Kral swjećeschе sobotu słěborny jubilej swojoho zastupa do čělnoho regimenta grenaděrow čo. 100. Z teje pschičiny wotmě so parada, pschi kotrejž so krónprync Jurij w 1. a prync Friedrich Kschesćan w 5. kompaniji wobdźělischtaj. 1. kompagnija dosta česćace pomjenowanjo „čělneje kompagnije".

— Hrabja z Hohenthal je so schtwórtk zasy z Meran domoj wróćił.

— **Nowe wólbne prawo** nastupajo su konservativni z narodoliberalnymi kompromis sčinili. Po nim změje, kaž so słyschi, wólbny zakoń něhdźe tónle napohlad: 1. powschitkowna, tajna a direktna wólba, 2. schtóž ma wěstu starobu abo wobsedźeństwo, schtóž je zasydleny, schtóž ma wjetschu zdźěłanosć abo wjetsche dawki płaćić, njezmeje jenož jedyn, ale 2—3 hłosy. Hač so Hohenthal a knježerstwo z tutym namjetom spokoji, so hischće jara prascha. Kral je z nim a z ministrom Rügerom póndźelu dołho jednał, zawěsće tejele wěcy dla.

Němska. Tydźenja je kejžor Wilhelm II. z mandźelskej na kupu Korfu dojěł. Grekski kral Jurij pschikhwata na kupu k joho powitanju. Na 5 samokhodach poda so potom kejžor ze swojej swójbu a z pschewodom wot pschistawa do swojoho krasnoho hrodu Achilejona. Romske nowiny wobkrućeja, zo chce kejžor na dompuću swjatoho wótca we Vatikanje wopytać.

— Statny sekretar znutskownych należnosći z Bethmann-Hollweg dosta wulkoschiž rjadu čerwjenoho worjoła a pruski minister pschekupstwa Delbrück bryljanty k I. rjadej čerwjeno worjała za — pschijeco towarstwowoho a bursowoho zakonja.

— Kejžorstwo je 250 milionsku požčonku wupisało a Pruska 400 milionsku. Pjenježnicy su wscho hromadže 710 milionow hr. za njej zapisali. Tuž je so wěc radźiła.

— W Barlinje je so póndźelu w nocy garnisonska cyrkej wotpaliła. Wołtař, klětka, dupa, swjećata, z cyła wscha rjana nadoba cyrkwje je zničena. Tež wschě wójnske trofeje, khorhoje, wosebje z francozskeje wójny, spalichu so z wuwzaćom jeničkeje. Hač je woheń z wotlećenjom miliny z grota nastał, njeje cyle jasne.

— Na žałostne waschnjo bě mordař schewskoho Blechera skóncował, rozrězawschi jomu hłowu na kusti. Po dołhim pytanju je policija skónčnje mordarja wuslědźiła we wosobje 43lětnoho schewca Heidera a joho zajała, hdyž so wutoru rano zahe wot wohnja garnisonskeje cyrkwje domoj wróćesche.

— Po 8hodźinskim jednanju zasudźi khostanska komora w Metzu fararja Mansuya w Arsu k 2 njedźelomaj twjerdźizny a 40 hr. pokuty za joho předowanjo na dnju kejžorowych narodnin.

Awstrija. Pólska ludowa strona je do pólskoho kluba zastupiła. Z tym so wliw Polakow zasy posylni.

— (Halič.) We Lwowje wutsěli njedźelu muž trójcy z revolvera do městodźeržićela hrabje Potockija, hdyž bě joho tutón w audiency pschijał. Hrabja bórzy na to zemrě, dostawschi prjedy hischće swjate sakramenty. Mordař je rutenski studenta Siczinsky.

Rom. Srjedu bu kancler Bülow w hodźinu trajacej audiency wot swjatoho wótca pschijaty, na čož kancler ¾ hodźin pola bamžowoho statnoho sekretara, kardinala Merry del Vala, pschebywasche. Wutoru běsche italski kral Bülowej k česći hoscinu za 34 wosobow wuhotował. — Bamž dari kanclerjej Bülowej drohotnu brožu.

Jendźelska. Kral Eduard poda so po dlějschim pschebywanju w Biaricach wutoru na něschto dnjow do Pariza, hdźež bu w eliseju swjatočnje witany.

Ruska. Duma pschizwoli lětnje 6900000 rubli, zo bychu so po cyłym carstwje ludowe schule rozschěrjake.

Serbija. Z ministrom Pašićom na čole je so nowy kabinet wutworił. Ministerja znutskownych należnosći, wójny a zjawnych dźěłow su z nowymi mocami wobsadźene (Milosavljewić, Stepanowić).

We wobměhowanej twjerdźiznje.

Powěda stary wojerski wyšk.

Wot A. Kowalskoho, serbscy připrawił J. W.

Běše kónc novembra. Hižo přez tydźeń mjelčachu Japanowje a wostajachu nas na pokoj. Snadź běchu jich k tomu pohnułe wšelake njewuspěchi; khiba pak też, zo so na nowe nadběhi hotowachu. Mjez tym bě so do mjerznjenja dało. Po cyłych dnjach duješe wětr z dołhoho ranja a zanošowaše k nam lodowe mhły z hórskich hłubin Koreje, hdźež bě hižo hłuboki sněh. K wotměnjenju přihna nam město krupow też hdys a hdys drobny, wšo přesakłacy pěskowy proch, kotryž do wočow a do wušow, do huby a po cyłym ćěle so rozležy a wšo kołowokoło nas z drobnymi šćerčacymi zornjatkami napjelni. — Nocy bywachu bojaznje ćiche. Lodźany frinkotacy błyšć wupjelnjowaše njebjesku přestrěń w tych bjez kónca dołhich, njewuprajnje ćmowych nocach. Ćicho bě nad twjerdźiznje a nasypami — ale bě to dźiwny hrózbny, poražacy měr, měr po přenapinanju, měr, kaž w čežkim šerjacym snje. Doniž bě swět wokoło nas z hustej kurjawu, kaž ze šlewjerjom zapowsnjeny a wot nas kaž wotrěznjeny stojachu samo straže přeco kaž spicy. Njehibachu so, ale kaž sprostnjene stojachu na swojim městnje mjez nasypami abo mjez pokhmurjenymi njestworami hobrskich kanonow. Kaž we womorje wěšachu wojacy hłowu, hdyž so skoro kaž po porstach tam a sem hibachu. Ze zymu zadyrkujcy, do kulki stłóčeni kaž stadło wowcow w hroznym wjedrje, drěmachu do smjerće mučni wojacy a spicy šeptachu wo hrózbnych podawkach přetratoho dnja. Po powětře pak rżeše njewustawacy błuki hołkot šumjacoho zdalenoho morja. Kaž ćežka dušaca mróčel leżeše w powětře wóń njeličomnych, njepohrjebanych tłajacych člowskich ćěłow našich přećelow, kaž też njepřećelow, wodych hinašoho žiwjenja, hrózbnoho žałosnoho žiwjenja, kaž wuzdaty wobraz přemyslenoho člowjeka, kaž zło wěšćaca pohroza. O, kak napjelnjowachu tele poklate wječory a nocy naše duše ze žahłym zadwělowanjom a rudźachu je do smjerće. Duša wustupowaše na křidłomaj mysli a smudźaceje čwěle móhł rjec z ćěła a stpěješe tam, hdźež wopušćeny naš wótcny dom stoješe, hdźež běchu lube drohe hłosy słyšeć, hdźež so hinaše žiwjenjo hišće hibaše . . ., preč, won z toho hrózbnoho zakuzłanoho kuta a z toho železnoho koła njepřećelskich wójskow, tłajacych ćěłow, z toho wěnca nasypow, hrjebjow a twjerdźenjow, kotrež za třělnym prochom a krwju wonjachu, kotrež běchu wot kulow wšě dźěrawe, kotrež běchu wot pokhmurjenych, njewušnych ludźi dźěłane a pjelnjene.

Tajki bě to wječor, hdyž lěkař Šewyrow a ja na nizkim drjewjanym borle w swojej do zemje wurytej komorcy leżachmoj. Běchmoj swoju khudušku wječeř zešlapałoj, kotraž z časće konjacoho mjasa, małoho zbytka rybjacych konserwow a čornoho pražeńca (cwibaka) wobstoješe. Mjelčicy zhladowachmoj horje k wjerchej. Wulke čorne borkawy brunčachu přelětujcy. Ćiše syčeše a frunčeše mała petrolejowa lampka, a jeje na wutrobičku podobne płomješko sapaše a kurješe so w tym mazanym, rozbitym cylindru. Wonka howrješe wichor a šlipaše ze sněhom a prochom.

Nadobo so z roztorhanym pjelšćom poćehnjene durička šěroko wotewrichu, a z wulkim hołkom wali so wyšk Kulikov k namaj nutř. Wrjeskotajo wusydźe so na jeničkim dodźeržanym stólcu a zawoła: »Wěsće-li hižo to najnowše?« »Što dha? Zo so Kuropatkin bliži? Zo so měr sčini? To tola rěkće!«

»Ně, to nic! Ale za štyri dny zwaži so Nogi na posledni wšo rozrisowacy nadběh na Port Arthur! . . . To budźe krasny žort!«

»Ach, tónle posledni, wšo rozrisowacy nadběh na Port Arthur je nam hižo znaty! Na kóždy pad pak to njeje žana zwjeselaca powěsć, wy pak so błyšćiće z radosću.«

»Nó, tak so z najmjeńša ta wěc tola skónčnje skónči! Pak dobudźemy, pak nohi zwróćimy! Ale nimo toho je mi wulkotna myslička přišła. Tuž też hnydom ke generalej doleću . . .«

»To tola wočakńće! Što dha maće?«

»Cyle jednora wěc. Dopomniće so hišće na wonu hłubinu pola čisła 203? Ha-ha! . . . Nó hlej — hewak ničo, ha-ha! Ja poleću!« Wyšk poskoči a wuleća!

»Wbohi raws — je też, kaž so zda, hižo w mozhach zamućeny. Nětk też tón hišće wowrótni! — Škoda toho młodoho člowjeka,« dźeše lěkař a zynčeše sam při sebi. »A to tola nic, tón njeje wrótny. Je sebi jenož nowy trysk wumyslił.«

W tamnych dnjach nastawachu pola nas (Rusow) najkrhóbliše a wěrje najnjepodobniše projekty, kak měli so Japanowje wutupić. Njenastawachu snadź, dokelž bjez nich njeńdźe, ale dokelž mysle wójnskoho ludu na něšto druhe złožowachu a přepjatym ćuwam někajki wupuć wotewrjachu. Někajka worakawa myslička by so někomu wulahnyła, a hnydom lećeše jeje zbožowny wuslědźeŕ k swojej wyšnosći. Wosebje so złota młodosć z tajkimi napadami woznamjenješe. Ci młodźi ludźo runachu so druhdy šulerjam . . . Bjez tajkich tryskow by so nam tu njewuprajnje wostudźiło. (Přichodnje dale.)

Wšelčizny.

* Słomjany časnik je šewski mištr Wagner w Strassburgu za 15 lět sprócnje a wumělscy zhotowił. Časnik je meter a 70 cm wysoki a wšitke joho dźěle su ze słomy wudźěłane. Časnik dźe cyle prawje a bu na wustajeńcy w přemysłowym museju w Barlinje powšitkownje wobdźiwany.

* 203 milionow do kura. Loni je so w Španiskej za 203043682 pesetow tobaka wukuriło, a tola ma Španiska jenož 19 milionow wobydleri. Stat wšak ma z tohole „kura“ rjany wužitk, mjenujcy 133 milionow.

* Wudźeŕ. Muž wudźeše hižo dlějši čas při brjozy rěki, z blizko ducha-khorownje. Přez murju přihladowaše khowanc wustawa a so skónčnje wopraša: „Što tu činiš?“ — „Wudźu“, bě wotmołwa. — „Kak dołho hižo wudźiš?“ — „Wósom hodźin.“ — „Sy što popadnył?“ — „Ně!“ — „Pój nutř“, praji duchakhory a kiwny z ruku.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Jurij, Jana Pičmana, dźěłaćerja na Židowje, s. — Hilžbjeta, Jana Spychały, krawca w Budyšinje, dź. — Hana, Měrćina Koreka, dźěłaćerja w Hodźiju, dź.

Ralbicy. Křćeni: Jan, Jakuba Hicki, pohonča

w Šešowje, s. — Hana, Mikławša Čornaka, žiwnosćerja w Konjecach, dź. — Hana Marija, Franca Józefa Kokerta, młynka we Łazku, dź. — Pawoł, Michała Rachele, kněžkarja w Šunowje, s. — Jurij Max, Jurija Frencla, kněžkarja w Nižej Wsy, s.

Zemrěći: 9. měrca: Hana, Mikławša Čornaka, žiwnosćerja w Konjecach, dź., 1/4 hodź. — 16. Hana, Jakuba Narćika, kněžkarja w Šunowje, zaw. mandź., 70 l. 11 m. 8 dn. — 17. Michał Čóška, wumjeńkař w Ralbicach, 75 l. — 22. Marija, Michała Brojera, kněžkarja w Šunowje, zaw. dźowka, 78 l. 8 m. 10 dn. — 12. hapryla: Mikławš Kućank, kubleŕ w Ralbicach, 67 l. 4 m. 27 dn. — 14. Marija, Jakuba Glawša, kněžkarja we Łazku, zaw. mandź., 70 l. 6. m. 16 dn.

Listańja redakcije: Wšěm lubym přećelam, sobudźěłaćerjam a čitarjam přejemy z hłubin duše zbožowne a radostne swjate dny.

Jeli zo

homöopathiske lěkařstwa trjebaće, dha namakaće najwjetši skład tajkich, wot dr. Schwabe z Lipska woteběranych,

w měsćanskej lěkańi

na hłownym torhošću

61] **w Budyšinje.**

Wulki skład

časnikow,

rjećazkow,

złotych a optiskich wěcow.

Prěni specialny wustaw

za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikař

Budyšin

Serbska droha, rózk žitn. hasy.

Założene 1857. [7

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby,

plomby wšěch družin,

Porjedźenja jara tunjo.

Křiwe zuby so zrunaja.

Zuby so wućahnu.

Zuby so wurjedźa,

a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

w **Kamjencu,**

Anger čo. 121

prjedy R. Wunderlichowy

92] zubjacy atelier.

Wićne płaćizny:

	w Budyšinje 11. hapr. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 9. hapr. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	16	9	16	74	16	50	17	—
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	48	14	75	14	40	14	80
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	62	12	5
Pšeńca, žołta . .	9	70	9	85	9	70	10	—
Rožka	9	5	9	22	9	—	9	25
Ječmjeń	8	80	9	—	8	30	8	60
Wows, kórc abo	7	40	8	—	7	20	7	50
Hroch	10	—	13	—	—	—	13	—
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K.	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	30	2	60	—	—	3	—
Pšeńčna muka	12	25	19	25				
Ržana muka	12	—	15	75				
Syno	3	20	3	65	3	30	3	80
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	67	4	84	—	—	4	33
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	83
Prosata 798 (w Kamjencu 359) jene	9	—	23	—	9	—	19	—
Butra 1 kg	2	70	2	90	2	60	2	80
Jeja, mandl	—	83	—	90				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 13. hapr. 1908:

1. Woły,							58—80 hr.
2. Byki,							58—72 „
3. Kruwy a jałojcy,							50—72 „
4. Ćelata,							68—84 „
5. Swinje,							56—64 „

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.

Dalokoreč̌ak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd.,

k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)**

w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniśćo. Nanajtuńše płaćizny.

Kuchinska nadoba wšěch družin.

Poručam **kuchinske zarjadowanja** w modernym barbjenju „šěre“.

55]

Zhotowjam je we wšěch płaćiznach.

Handrij Noack, twornja mebli

Budyšin, Moltkowa droha 9.

Ręču tež serbski.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarńja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.

Žitne měchi,

mučne měchi,
słomniki a [89
słomjane hłowaki,
picne měchi za konje,
wozowe plany,
šěry płat k płachtam,
khomotacy płat,
kožu k rjedźenju wozow
a **woknow**
poruča we wulkim wubjerku
po fabrikskich płaćiznach

Heinrich Lange

11 Žitne torhošćo 11,
z napřeća »Złoteje hwězdy«.

Najwyšše płaćizny

płaći za **kózlace kože,** za **kozace, kruwjace, ćelace kože** atd. [90

Heinrich Lange

při serbskej katholskej cyrkwi
a na žitnym torhošću 11,
napřećo »Złotej hwězdźe«.

Hospoza so pyta.

Dokelž so dotalna woženi, pyta so k 1. meji na **kubło** w **Kukowje nowa hospoza.** Tasama ma warjenjo za čeledź a picowanjo ćelatow wobstarać. Zamołwjenja njech so stanu pola ratarskoho zarjadnistwa klóštra Marijneje Hwězdy. [94

Ceresia Tammerowa,

překupska žona z doběrkami,
je 7. hapryla w Šěrachowje wumrjeła. Štóž ma jej hišće što płaćić, njech to bórzy pak **pokładnikej** tohole časopisa woteda pak póśćele na: Józef Tammer, bětnar w Šěrachowje čo. 221. [84

Lubijska banka.

Lubij w Sa. Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.	Zarjadowanjo zamoženja.
Lombardowanjo.	Effekty so khowaju
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.	we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Změnkowy diskont a inkasso.	Kamorowe kašćiki (safes).
Změnkowa domizna.	Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date: [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju		3 %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3½ %	
„ 3měsačnym	„	3¾ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Šokolada, marcipan, fondant, gelee atd.

Jutrowne jejka

po wšěch płaćiznach. [91

Šokolada, marcipan, atrapy atd.

Jutrowne zajacy

we wulkim wubjerku.

Jutrowne poskićenske korbiki, bonboniery
atd., rjenje pjelnjene, we wšěch płaćiznach.

Fabrikski skład

Gerling & Rockstroh

Budyšin. **Znutřkowna Lawska hasa 10.**
150 filialkow w Němskej. Twornja w Drježdźanach-A.

Přepołoženjo wobkhoda.

Swojim wjelewažanym kupowarjam z tutym k wědźenju dawam, zo sym swoje překupstwo wo wjele powjetšił a na **Budyšsku drohu 4** přepołožił.

Robert Jahn, Kamjenc w Sa.

Překupstwo z posamentami, trikotažemi, wołmjanymi tworami a šatami. [69

☛ **Pjatk 1. meje** póńdźe **procèsion** z Khróśćic do **Filipsdorfa.** Rano w 5 hodź. Boža mša. [97] **Wjednik.**

Powołanjo!

Tachantske konsistorium swj. Pětra w Budyšinje ma w zarjadnistwje zakłada, kotryž je **Jakub Anton Mecnar,** kanonikus tachantskoho kapitla swj. Pětra w Budyšinje, testamentariscy zawostajił, po możności dospołnje **liču, mjena** a **přebywanjo** wšěch **potomnikow** załožerjowych bratrow a sotrow zestajeć.

Tohodla so čile potomnicy napominaja — tak daloko hač njejsu hižo tu w lisćinje podźělnikow zapisani —, zo bychu so z předpołożenjom wuswědčenjow swojoho pokhada pola aktora zakłada, knjeza justicnoho radźićela rěčnika **Seyferta** w Budyšinje, zamołwili.

Budyšin, na tachantstwje, dźeń 31. měrca 1908.

Tachantske konsistorium swj. Pětra.

82]

Wučomnoho hólca

pyta [81

A. Biesold na Bohatej drozy.

Tydźeńska mzda 1 hr.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

»Raj« časopis za dźěći je wušoł a je k dostaću w expedicijach »Kath. Posoła« a na šulach za 3 pj.

Předsydstwo a wubjerk towarstwa swj. Cyrilla a Methodija

změjetaj **jutrownu srjedu** dopołdnja w 10 hodź. **ważne posedźenjo** w Serbskim Domje.

Sobustawy so jenož z tutym a należnje přeprošuja.

Předsydstwo.

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budźe **jutrownu srjedu 22. hapryla** popołd. w 3 hodź. w Serbskim Domje. — Porjad: 1. Rozprawy, 2. nekrologaj, 3. namjety. — Po zhromadźiznje posedźenjo předsydstwa a wubjerka. — Sobustawow a přećelow wutrobnje přeprošuje

83] **předsydstwo.**

XXXIV. nalětnja skhadźowanka serb. stud. młod.

wotměje so **jutrownu srjedu 22. hapryla** dopołd. w 10 hodź. w Serbskim Domje. — Na nju přeprošuje wšěch serbskich studowacych a česćenych přećelow studowaceje młodźiny

W Hornim Wunjowje, w haprylu 1908.

Karl Wyrgač, stud. theol.,
85] t. č. hł. starši.

Towarstwo Serbskich Burow.

Hłowna zhromadźizna budźe **njedźelu 26. hapryla** popołdnju $^1/_2$**4** hodźin w knježim hosćencu w **Njeswačidle.**

Dźeńśki porjad: 1. Rozprawa. 2. Zličbowanjo. 3. Wólba pokładnika za hłowne towarstwo. 4. Přednošk knj. ryćeŕ-kubleŕskoho najeńka Rjenča-Worklečanskoho. 5. Rozmołwa a eventuelnje namjety.

Wšě pobočne towarstwa a hosći přeprošuje z tutym

96] **hłowne předsydstwo.**

Přesadźowanjo

kołčow, prózdnych a z pčołami, a wšelakich **nastrojow wutoru 21. hapryla 1908** dopołdnja w **11** hodźinach w **Kukowje** čo. 64. [95

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]

(Sechec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prózstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj tež serbski. [9

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.

Bože martry □ smjertne kříže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -

47] **Drježdźany-A.,** Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćěłany 4,60 hr.; na pósée štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 17. Lětnik 46. | **Redaktor: Jakub Šewčik.** | **25. hapryla 1908.**

Božemje.

Tak styskno je dźensa mojej wutrobje. Dyrbi dźěn so dźělić wot serbskoho naroda, z kotrohož ma krej a žiwjenjo, dyrbi so dźělić wot »Katholskoho Pósła«, w kotrymž a z kotrymž je wosebje w poslednim času swoju lubosć k narodej a wěrje wuliwała po wšěch našich lubych wjeskach a domach. Rěč nima słowow dosć, zo by mohła wopisać tule jěru bolosć wutroby! — —

Z cyłej dušu sym był redaktor Posoła. Mnoho sym jako tajki měł dźěłać a mnoho też wustać a ćerpjeć. Ale runje to je tak kruće mje z nim sputało, dokelž sym dźěłał a ćerpjeł stajnje jenož za česć Božu a Serbow spomoženjo. Žadyn pismik njejsym pisał z hinašim wotpohladom. Tohodla je też Wjeršny žohnował bohaće moje redaktorstwo. Jomu budź dźak! Za poměrnje krótki čas je so mócnje rozwił a rozšěrił »Kath. Posoł« a je postupił też na pjenježnoho wunoška nahladny skhodźeńk. Wšěm wězo ludźom njeje so lubił, hdyž dyrbješe wotkrywać jich hrěšnu liwkosć a zaspanosć duchownu, zasudźeć jich wopačne, cyrkwi a wótčinje škódliwe zasady. Ale komuž česć Boža a naroda wěrny postup hišće na wutrobje ležeštaj, tón bě z nami a podpjeraše nas. Ženje hišće »Kath. Posoł« telko wěrnych přećelow a dopisowarjow měł njeje, kaž tu khwilu, nic jenož mjez Serbami, ale samo też mjez sprawnje zmyslenymi Němcami. Wšitcy běchu a su w tym přezjeni, zo ma »Kath. Posoł«, a nichtón druhi, być wjednik katholskich Serbow. Toho sym sebi přecy wědomy był a sym tohodla stajnje kročił po puću, kotryž před Bohom a swědomjom za prawy spóznach, njedźiwajo na njepřećelske nadběhi, njedźiwajo na wšelake hórkosće a křiwdy, ani na škodu, kotraž mi we wšelakim nastupanju z toho rosćeše. Njech so wo mojim redaktorstwje sudźi kaž chce, to mi žadyn naš njepřećel njebudźe porokować móc, zo sym so bojał abo zo sym pytał swoje lěpše, swoju khwalbu. Dźěłał sym jenož za Boha a narod.

Zo nětko redaktorstwo złožuju, zo wotkhadźam ze Serbow — to zawěrno so njestawa po mojej woli. Wjacy króć hižo so mi poskićachu wunošniše a nahladniše městna a zastojnstwa zwonka Serbow, ale wšo sym wotpokazał. Tón króć pak wobarach so podarmo. Knjez biskop bě so přeswědčił, zo za wuprózdnjene ważne a wobćežne městno fararja w Kamjenicach, wosady z 17000 dušemi, so runje hodźi moja słaba wosoba. Joho krutej woli dyrbjach so jako měšnik podćisnyć. A měšnik sym a chcu być přede wšěm. Runje jako měšnik też sym pisał Posoł, jako měšnik dźěłał za swój lud. Jako měšnik a prědař sym z klětki a w spowědnym stole často napominał k posłušnosći přećiwo předstajenym, přećiwo Bohu, kotrohož městno zastupuja. A nětko njedyrbjał sam posłušny być? Też, hdyž njebych při swjećiznje přisahi złožił, być biskopej posłušny, bych so tola podćisnył joho woli, dokelž spóznawam w njej wolu Božu. A tu chcu dokonjeć stajnje a we wšěm, byrnjež też wutroba druhdy so kwěkała. Najdostojniši knjez ma ważne přičiny, mje postajić na čoło hobrskeje prěnjeje fary w Kamjenicach, kotrež tu mjenować njecham, zo njeby so zdało, kaž bych so khwalić chcył. To pak tu zjawnje směm a dyrbju prajić, zo tele moje powołanjo na tak zamołwjenja połne městno ze strony biskopa njeje nihdy měrjene přećiwo Serbowstwu a wosebje nic přećiwo »Kath. Pósłu«. Biskop sebi Serbow wysocy waži. Nuznje trjeba serbskich duchownych w němskich wosadach herbskich krajow, hdźež je wjele stow čěskich a pólskich katholikow. Němscy duchowni pak w Sak-

skej njemóža žanu słowjansku rěč, mjez tym zo mnozy serbscy nic jenož němscy, ale też čěscy a pólscy rozymja. Też »Kath. Posoł« ma knjez biskop za cyle nuzny, a wuraznje sebi přeje, zo by cyłe serbske duchownstwo pilnję za njón dźěłało a zo by wšón lud jón z lubosću čitał. Je pak też toho měnjenja, zo dyrbjało so założić za redaktora samostatne městno. A to je woprawdźe cyle nuzne. Nětčiše přeměnjenjo to najjasnišo dopokazuje. Tohodla, moji lubi, kotrymž woprawdźe něšto na »Kath. Pósłu« zaleži, woprujće něšto za „fond“, starajće so wo to, zo by bórzy tak so rozrostł, zo bychmy móhli Posołej dać njewotwisnoho redaktora. To dyrbi so stać.

Ze wšelakich stron su so z listami a peticijemi na knjeza biskopa wobroćili, zo by mje w Budyšinje wostajił. Jim a wšěm, jednotliwcam a towarstwam, kotřiž su też mje z listami počesćili, wuprajam swój nutrny dźak za připóznaćo mojoho dźěła. Prošu pak też wšěch, zo bychu so nětk spokojili a knjezej biskopej połnu dowěru a lubosć wobkhowali. Zo maja někotři Němcy, kotřiž Serbow čuć njemóža a rozkóěw »Katholskoho Pósła« ze zawisću wobkedźbuja, radosć z mojoho přesadźenja, a zo zmohi Serbow ničaceje germanisacije sylnišo na Budyšsku metropolu so waleć počinaju, to njeda so přěć. Ale na knjeza biskopa tajcy šćuwarjo wliwa nimaju. Wón je njewotwisny wot druhich, woprujo wopor nowoho zakonja, mje za přihódnoho spóznał za wone městno. Hišće jónu tuž prošu: Lubosć a přikhilnosć k biskopej nihdy na nihdy woliwknyć njesmě. Mjenujeće mje we swojich listach Serbow wjednika, wótca a t. d. Tuž dha posłuchajće mje też dźensa, hdyž takle was prošu. Činju też to z lubosću k wam a narodej.* A dale was prošu: Stójće kruće ke »Katholskomu Pósłu«, wosebje w tymle kritiskim času. Přenjesće wšu wašu lubosć a dowěru na mojoho nastupnika. Wón budźe zawěsće z Božej hnadu stupać dale po dotalnym puću, a we ważnišich prašenjach chcu wutrobnje rad też z Kamjenicy podawać radu a pokiw. Knjezow wubjerkownikow wosebje prošu, zo bychu nětk horliwišo hišće wukonjeli swoje ważne zastojństwo po žadanjach wustawkow, a dowěrnikow sebi bórzy zwubjerali. Wšitcy dyrbja so hibać a to přecy a přecy. W kóždym domje dyrbi być »Kath. Posoł« a kóždy dyrbi porjadnje płaćić swój přinošk a zhromadźizny njesmědźa so zabyć. Potom nam nichtón rjap złamać njemóže.

Tuž dha dźi w Božim mjenje; tuž dha božemje lubowany »Kath. Pósle«! Dźi a přiwołaj kóždomu lubomu čitarjej, kóždej lubej čitarcy w Serbach a w cuzbje moje najnutrniše, najhorcyše Božemje! — Ty pak, njebjeski Wótče, pohladaj hnadnje na ćežki wopor, kotryž wote mnje žadaš, a kotryž ći w dźěsćowskej posłušnosći přinošam, a wuliń za njón ćim bohatše žohnowanjo na mój lubowany serbski lud a kraj! A jeli twoja wola, zo so žiwy wjacy njewróću do rjaneje Łužicy, zo swojej wóčcy zańdźelu k wěčnomu sparu w dalokej cuzbje, dha tola njech moje ćěło sprochnje w zemi mojich wótcow, zo nad mojim rowčkom by ronił so z wutrobow serbskich nutrny paćeř za moju khudušku dušu.

Božemje, božemje!

Jakub Šewčik, redaktor.

Posedźenjo pschedsydstwa a wubjerka towarstwa sw. Cyrilla a Methodija

wotmě so jutrownu srjedu dopołdnja w Serbskim Domje. Z pschedsydstwa běchu wschitcy knjeza pschitomni (Skala, Cyž, Schewčik, Wjerab a Zur), z wubjerkownikow běchu pschischli: Winger, Symank, Słodeńk, Rjeda, Hajna a Delan; też witachmy někotrych ważnych hosći. Z wuradźowanjow najważnische jenož podamy. Knjez pokładnik Zur poda swědomity rozhlad po zamoženju towarstwa. Tesame je mócnje rozrostło. Wučinjesche loni jenož 591 hr., a hlej, létsa 2704,87 hr.! A nimo toho je fond narostł na 997,95 hr., tak zo cyłe zamoženjo towarstwa tu khwilu wučinja **3702,79 hr.** To je woprawdźe hobrski postup a lubi nam rjany pschichod. Po skowach knjeza pschedsydy staj so wosebje knjezaj redaktor a pokładnik wo tajkle wunoschk postarałoj z napinacym a njewustawachym wopornjwym dźěłom, za čož so jimaj jenohłósnje postaji čestny dar po 300 hr. a 150 hr. Po namjeće knjeza Słodeńka so wobzamknu, zo ma so pschichodnje zličbowanjo wo dokhodach a wudawkach Posoła a wo wudawkach a dokhodach z towarstwowych knihi wosebje wjesć.

---

* Tym, kotřiž wo moju strowotu so boja, chcu k spokojenju zdźělić, zo wšak so w Kamjenicy bóle njebudu napinać trjebać, hač tu, skerje mjenje. Nětko dźěn mam tele zastojństwa: 1. sym tachantski předar; 2. dušipastyr we wustawje jatych (mam tuž kóždźičku njedźelu dwójcy předować, předować też kóždy swjaty dźeń a kóždu druhu sobotu katechesu a t. d.); 3. redaktor »Kath. Pósła«; 4. sekretar Maćicy Serbskeje; 5. kustos serbskoho museja; 6. centralny präses wšěch sakskich towarstwow kath. rjemjeslnikow; 7. zarjadnik a předsyda towaršownje; 8. direktor towaršneje nalutowarnje; 9. předsyda khorobneje pokładnicy swjatoho Józefa; 10. tołmačnik z pólšćiny, češćiny a serbšćiny na sudach a radnicy; 11. direktor lokalnoho towarstwa swj. Bonifaca; 12. dohladowar tachantskich a khudych hólcow (21). To wšo sebi prócu žada a čas. Wosebje prěnje tři zastojnstwa žadaja sebi kóžde skoro cyłoho muža. Mój naslědnik w předarstwje dźěn też so wot 2., 3. a t. d. zastojnstwa wuswobodźi. Tola, to hižo njesłuša sem.

Z čistoho wunoschka, kotryž je Posoł pschinjesł, pschipokaza so 1000 hr. fondej za redaktora.

Hłowna zhromadźizna budźe 14. junija popołdnju w 4 hodź. w Njebjelčicach.

Dokelž dotalny redaktor Budyschin wopuschći, pomjenowa so za joho naslědnika knjez kapłan J. Zur, kotromuž budźetaj wosebje knjez senior Skala a knjez farař Winger k pomocy. Za wubjerkownika na město z Khrósćic wotkhadźacoho knjeza kapłana Justa wuzwoli so joho nastupnik knjez kapłan Delan. Knježa wubjerkownicy so prosscha, zo bychu zarjadowali lokalne zhromadźizny a wo zapłaćenjo pschinoschkow so starali, kaž tež wo pilne dopisowanjo.

Nowomu redaktorej daj Bóh zbožo!

Kralowski dekret čo. 23. Naćisk k nowomu zakonjej za cyrkwinske a šulske dawki.

Tónle dekret chce wulku njesprawnosć wotstronić, pod kotrejž katholikojo Sakskeje ćerpja, dokelž so dawki z ležomnosćow a t. d. k jich wulkej škodźe skoro wšě jenož lutherskim cyrkwjam a šulam přiwobroćeja. Tute dawki wučinjachu 1901 něhdźe 57 000 hr., z kotrychž jenož 600 hr. katholske cyrkwje dostachu, mjez tym zo 56 400 hr. evangelskim připadny. Dekret žada, zo by so přichodnje dawk z ležomnosći tej cyrkwi abo šuli płaćił, kotrejž wobsedźeŕ přisłuša. To je po prawym tola wěc, kotraž so sama rozemi. A tola, kaž to w swojim času zhonichmy, hdyž 2. komora wo tutym naćisku jednaše, wobaraja so mnozy, katholikam to přewostajić, štož jim po wšěm prawu słuša. Mjez tym hač komisija hišće wo tutym naćisku wuradźuje, njepřestawa evangelski zwjazk přećiwo njomu šćuwać. W Kamjeničanskich nowinach přima hrubje njeboh ministra Schliebena, kotryž je tutón naćisk sejmej předpołožił, jomu wumjetujo, zo je tajke zabłudźenjo (?) „khostanjo za to, zo je pod palmami tachantstwa w Budyšinje khodźił!“ Haj, samo přećiwo kralej so šćuwa.

My smy tehdy jenož z krótka rěč našoho zapósłanca Kokle naspomnili. Dźensa chcemy ju lubym čitarjam po stenogramje nadrobnišo podać.

»Moji knježa! Sym ministrej kulta a koledzy Behrensej jara dźakowny za jeju słowa ... Stoju cyle na pódźe tejele zakońskeje předłohi, kotrejež nuznosć a spomožnosć wosebje připóznawam. Witam tónle naćisk wosebje w mjenje wosadow mjeńšiny. Moji knježa, tale předłoha chce dawki za cyrkej a šulu mjez křesćanskimi wuznaćemi sprawnišo rozdźělić. Jeje wotpohlad je: Kóždomu to swoje! Štóž ma přećiwo statej tesame winowatosće, dyrbi tež nastupajo cyrkwinych a šulskich dawkow měć samsne prawa. Tohodla: Kóždomu to swoje!

Předłoha budźe we wšelakorych wobstojnosćach wšelako skutkować. Tu w herbskich krajach drje su jenož katholske mjeńšinske wosady, w Hornjej Łužicy pak maš też evangelske mjeńšinske wosady n. př. we Wostrowcu, Šěrachowje, Seitendorfje a t. d. Moji knježa! Też tutym přinjese naćisk wužitk, nic jenož jenomu, ale woběmaj wuznaćomaj. Tele evangelske wosady we Łužicy su też jara potrěbne, dokelž dźěn su mjeńšiny, a ja jim tónle naćisk z cyłej wutroby popřeju, po kotrymž ze swojich ležomnosći nic wjacy za cyrkej a šulu wjetšiny dawki dawać trjebać njebudźa, ale za swoju. Potajkim, moji knježa, zakoń njeje stroniski. Mamy wšak zakoń wo cyrkwinych a šulskich dawkach, ale je zestarjeny, za naš čas nic wjacy připrawjeny, swjeći swój 70 lětny jubilej, a wot toho časa, hač bu tónle zakoń daty, su so časy přeměniłe. Physiognomia (napohlad) našoho kraja a wobydleŕstwa je so přeměniła. Zakoń wo swobodnym přećahowanju je zawinował małe přećahowanjo ludow. Narody a wuznaća su so tak rjec změšałe, a tohodla so tónle zakoń njemóže wjacy jako přisprawnjeny připóznać. Za tele nowe nastate mjeńšinske wosady dyrbi so tola też duchownje starać, cyrkwje a šule dyrbja so twarić, zo njebychu duchownje a moralnje hinyłe, zo njebychu wěru zhubiłe. Moji knježa! To je tola hłowna wěc! Kak pak je to móžno, hdyž dyrbja přisłušnicy mjeńšinskich wosadow z jich ležomnosćow cyrkwine a šulske dawki wjetšinje płaćić? Tónle naćisk wupraja potajkim khwalobnu zasadu, zo smědźa so kóždomu wuznaću, kóždej gmejnje jenož za jejne należnosće dawki nakładować.

Dyrbjałe-li z tym wjetšinske gmejny škodować, dha dźěn ma § 32 30 000 hr. statnych pjenjez přihotowanych k jich podpjerje, kotraž so wěsće hišće powjetši, budźe-li trjeba. K statnym dokhodam dźě wšitke wuznaća přinošuja.

M. k.! My, kotřiž hižo dlěje tutomu wysokomu domej přisłušamy, wěmy zo smy so před lětami zaběrali z peticijemi konfesionalnych mjeńšinow, w kotrychž so to žadaše, štož nětčiša předłohu lubi. Peticije tehdy wuzběhowachu, kak wysoke dawki maja katholikojo wosebje w herbskich krajach za cyrkej a šulu płaćić, dokelž dyrbja z jich ležomnosći dawki płaćić za cyrkej a šulu wjetšiny a nimo toho hišće swoju cyrkej a šulu twarić a zdźeržeć. M. k.!

Kotry sprawnje zmysleny muž njezměje z tutymi gmejnami sobuželnosć?

Zakonjowa předłoha pak chce też akt nabožneje moralki. M. k.! wy mje znajeće. Njech kóždy po swojej wěrje zbóžnosć pyta. Ale tole chcu tola naspomnić. Runje tu w Drježdźanach su mi ludźo, kotrychž nastupa, prajili: „Smy z katholskeje cyrkwje do evangelskeje přestupili, dokelž su dawki za cyrkej a šule pola katholikow za nas přez měru wysoke; nětko słušamy do gmejny wjetšiny, płaćimy wjele mjenje cyrkwinych a šulskich dawkow, ale“ — bohužel — „wěrimy, štož chcemy!“ M. k.! tale přičina k přeměnjenju wěry drje tola bjezporočna njeje (jara prawje!), njeje moralna, to njeje žane přeswědčenjo wo wěrje.

Wjele je so pisało w nowinach a rěčało na synodźe a snadź też druhdźe wo katholskich patronatach nad evangelskimi cyrkwjemi. Tu maće tele prawa na poskićacym talerju: hłosujće za předłohu, a wone su wotstronjene.

Namjetuju, zo by so předłoha připokazała zakonjodawařskej deputaciji mojedla też zhromadnje z financnej deputaciju A. Ale wočakuju sprawne a přikhilne pruhowanjo tohole zakońskoho naćiska. Znaju, moji knježa! wašu lubosćiwu, wašu přećiwo nabožnym mjeńšinam sprawnje zmyslenu wutrobu. (Wjesołosć.) Budźeće rad za předłohu hłosować, a dźeń, na kotrymž so tónle zakoń přiwozmje, budźe w analach sakskich stawiznow zapisany jako dźeń znjesliwosće a zhromadneje křesćanskeje lubosće, a konfesionelne mjeńšiny budźa knježeŕstwu a sejmej stajnje dźakowne.

Moji knježa! Předłoha ma podpismo zahe zemrětoho ministra kulta ze Schlieben. Joho wopomnjećo njemóžeće lěpje česćić, hač hdyž tutomu joho poslednjomu dźěłu přihłosujeće. A nětčišomu wot nas česćenomu ministrej kulta z tym joho zastojnstwo a dźěło wjele wołóžiće. Tohodla kóńčam: Čerstwje do dźěła!« (Bravo!)

Maćica Serbska

wotmě jutrownu srjedu w Serbskim Domje swoju 61. hłownu zhromadźiznu. 65 sobustawow bě so na nju zeschło, wosebje też wjele młódšich, schtož je pschedewschim wažne. Po powitacych słowach k. pschedsydy fararja Kschižana poda sekretař towarstwa Schewčik hłownu rozprawu wo dźěławosći Maćicy w poslednim lěće. Towarstwo je pjenježnje nětko zasy tak postajene, zo móže sebi na wudawanjo nowych ludowych spisow myslić. Tuž njech so wěcywustojni pjera pschimaju a wosebje powědańćka za lud Maćicy k wudaću pschepodawaju. Nowy móst, kotryž wot Serbskoho Domu runu smuhu do serbskoho kraja powjedźe, njech serbski lud čim nutrnischo k domej a k Maćicy pschiputa. Kóžde lěto reviduje wubjerk z najmjeńscha jónu cyły dom a wschě pokładnicy a wobsedźeństwa. Wo tym rozprawjesche pschedsyda wubjerka, farař Kubica, a knjez wubjerkownik farař Žur pschečita protokol wo wotmětej reviziji. Wo Serbskim Domje, to rěka wo joho dokhodach a wudawkach poda rjany pschehlad zarjadnik, knjez rěčnik a notar Cyž. Dokhodow měješche dom loni 15010.45 hr., mjez nimi 1829.02 hr. dobrowólnych darow. Danje měješche so płaćić 9071.51 hr., dawkow 1130.87 hr., za porjedźenja 930.40 hr., za nowu nadobu w sali a kofejowni 327.65 hr. a druhich wudawkow 143.55 hr. Wschěch wudawkow bě potajkim 11603.98 hr., tak zo zby čisty wunoschk 3406.47 hr. Z tutoho so nałoži 3000 hr. k wotpłaćenju, 300 hr. k załoženju železnoho fonda a zbytk wosta w pokładnicy. Dom so potajkim derje dani, a z kóždym lětom budže wunoschk wjetschi. Zarjadnikej wupraji so zjawny dźak. Wo knižnej pokładnicy poda pschehlad pokładnik Čeč. Dokhodow běschе 4588.69 hr. (mjez nimi 1016 hr. pschinoschkow a 1742 hr. z pschedatych knihi a protykow) a wudawkow 3388.69 hr., tak zo cyłe zamoženjo wučinja 5927.60 hr. Wo knihowni rozprawja k. wyschschi wučeŕ em. Fiedleŕ. 157 knihow je so Maćicy loni dariło a nimo toho je 25 wědomostnych wustawow swoje spisy z naschim „Časopisom“ mjenjało, tak zo je so knihownja zasy jara wobohaćiła. Wo muzeju poda rozprawu kustos J. Schewčik, wuzběhujo wosebje drohotne dary misionara Franki, kotryž je nasch muzej z nimo měry wažnej zběrku tibetanskich starožitnosćow wobohaćił, a na krasne pokazki domjacoho wuschiwanja, wot wučerki Filomeny Kramattoweje darjene, kotrež dyrbjałe nasche schwalće pilnje studować a po nich w schulach wuschiwać wučić. Nadrobnischi pschehlad darow je wočischćany w Časopisu M. S. čo. 117, str. 141. Knihiskładnik knjez kantor Kapleŕ khoroscze dla pschitomny njebě. W minjenym lěće je so 8004 spisow, mjez nimi 5468 „Pschedźenakow“ a 736 „Časopisow“ rozschěriło.

Po zemrětym sobustawje, cyrkw. wuč. P. Schołće, poda nekrolog knjez cyrkw. wučeŕ Jan Andricki-Radworski, po njeboh lěkarju Błažiku knjez farař Kubica-Bukečanski. Z postanjenjom počesći zhromadźizna wopomnjeću zemrěteju. Nowych sobustawow bu na to pschijatych 24, a to kk. wučerjo Jan Rachela a Józef Hajna w Rózeńće, Jan Renař a Franc Kral w Khrósćicach, kublerjej M. Delan z Baćonja a J. Robl z Čornec a student Hantuschk z Radworja a 17 wurjadni. Zajimawa wěc: mjenowani su wschitcy katholscy. Evangelskich Serbow je tola wjele wjacy, ale žadyn nowy sobustaw z nich lětsa njepschistupi! Postrowjace listy běchu pschipóslali dr. Muka z Opatije, hdźež na wustrowjenju pschebywa, Alfons Parczewski a sotra Melania, wučeŕ Bryl, k. Cudźowski a Ludwik Kuba. Knjez farař Handrik-Slepjanski pschepoda w mjenje

wumĕłſkoho wotrjada dwaj kraſnaj molowanaj wobrazaj, „kmótru“ z Noweje Wſy pola Slepoho a „pohrjeb w Slepom“, kotrajž je kupił z pſchinoſchkow k. kanonika Herrmanna. Jara pilnje dźĕła hudźbny wotrjad, kaž bĕ to z rozprawy k. cyrkw. wuč. J. Rječki ſpóznać, też hiſtoriſki a belletriſtiſki, wo kotrymajž farař dr. Renč a kapłan M. Andricki popowĕdaſchtaj. — Po namjeće naſchoho komponiſta, k. Bj. Krawca, dyrbjał ſo na Maćičnym dnju ſpĕwny ſwjedźeń zarjadować. Hudźbnomu wotrjadej bu to na wutrobu połoženo. Wjetſchu debatu zbudźi praſchenjo, hač dyrbja ſo konjency w Serbſkim Domje dale pſchenajimać abo nic. Wupſchahowanjo ma tam pak na kóždy pad woſtać. Wſchelcy knježa wučerjo (Hila, Krawc, Słodeńk, Nawka, Andricki a dr.) žadaja, zo by Maćica nowe kompoſicije a ſpĕwy naſchich komponiſtow wudała, pſchihodźace ſo za ſerbſke ſpĕw. towarſtwa. To ma ſo ſtać. Knjez Bj. Krawc ſwoju zbĕrku k tomu daruje. Knjez farař Nowak ſpomina na njedoſtatk, zo evangelſcy Serbjo w Budyſchinje žanoho towarſtwa nimaju. Knjez pſchedſyda chce ſo prócować, muži, kotſiž bychu tajke towarſtwo założić a wjeſć mĕli, za to zahorić. Sławna nĕhdy „Bjeſada“ je wuſnyła. — Za Dom ſkładowachu pſchitomni 36.75 hr. Njech je też tuta hłowna zhromadźizna zaſy nowe płódne ſćenjo na ſchtomje kulturnoho rozwića ſerbſkoho luda. Po pſchečitanju protokola a wuſpĕwanju narodneje hymny ſo Maćicarjo zaſy rozeńdźechu, z nowa zahorjeni k dobrym ſkutkam za ſwój lud.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z **Budyšina.** Runje kaž z duchownymi, tak so też z wučerjemi lĕtsa w našej Łužicy wšitko přeměnja. Do Róžanta, hdźež bě druhi wučeŕ knjez Rjeda (dźe do Wostrowca), přikhadźa knjez Hajna z Kukowa, do Worklec na město knjeza Lipiča (dźe tohorunja do Wostrowca) knjez Jenich z Budyšina, a do Khróśćic na město němskoho wučerja knjez Kral z Radworja. Do Njebjelčic přińdźe na město Němca zasy Němc, knjez Wüst. W Radworju a w Zdźeri hišće ničo wěste postajene njeje. Budyšin dostanje k. Wernera na město do Lipska wotkhadźacoho knjeza Kranca.

— Zańdźenu srjedu dopołdnja w 10 hodź. wotewri knjez stud. theol. Wyrgač nalĕtnu skhadźowanku studowaceje młodoſće ze spĕwom »Hišće Serbstwo njezhubjene«. Po přečitanju wustawkow podawachu so jenotliwe rozprawy. Serbowka je dale pilnje dźĕłała po znatym programje. Delnja Łužica njeje přez studowacych zastupjena. Knjez wučeŕ Jordan z Gołbina pak nam něšto powĕ wo Delnjołužiskej studowacej młodźinje. Societas Slavica Budissinensis je z pomocu knjeza fararja Jakuba zasy wožiwiła. Po žadanju knjeza rektora su sebi nowe wustawki wudźĕłali. Swoboda nima lohke dźĕło, tola so pilnje prócuje — je dźĕ jich tam nětkle rjana syła. W Sorabiku — su, dokelž su jenož theologowje, wosebje w theologiskich prašenjach praktiscy dźĕłali. Włada njebĕ zastupjena. Tola wĕm, zo je loński starši Cyž pilnje dźĕłał a rjadował (wosebje knihownju). Dostanu też skónčnje něšto wjacy Serbow do seminara. — Po rozprawach namołwješe hłowny starši studowacych, slubjene přinoški do »Raja« a »Zahrodki« też woprawdźe pilnje podawać. Za městno lĕtušeje hłowneje skhadźowanki su Poršicy postajene. Sćĕhowachu namjety za přichodnu hłownu skhadźowanku. Za hłownoho staršoho namjetowachu knjeza bohosłowca Wjacsławka z Hórkow (Serbowčan), za prĕnjoho podstaršoho knjeza Scholza z Khoćebuza (Delnjołužičan — z tym so wo tym pojedna), za druhoho knjeza Kaplerja z Budyšina (Sorabičan), za městno skhadźowanki Ralbicy. Knjez stud. Wjenka staji namjet, zo by so serbske studowace towarſtwo »Adolf Černý« w Prazy přijało do zwjazka serbskich studowacych towarſtwow. Knjez wučeŕ Pětranc přečita list knjeza Bryla z Moskwy, kotryž też wšelake zajimawe namjety podawaše — wo tych potom na hłownej skhadźowancy. Wutrobne słowa poréča hišće knjez Šwjela, farař w Khoćebuzu, namołwjejo wosebje našich młodych Serbow, wopytować też bratrow w krasnej Delnjej Łužicy. Zhromadźizna — derje wopytana — skónči so z našej hymnu »Naše Serbstwo z procha stawa«. — Tak so hotujće, lubi Serbja, też lĕtsa zasy na hłownu skhadźowanku do Poršic! K.

Z **Budyſchina.** To bĕchu lĕtſa zymne a hrozne jutry. Sněh a deſchć a wĕtſik ſo prócowachu, radoſtne halleluja poduſyć. Woſebje pónděelu popołdnju padachu wulke ſněhowe mjećele, zo bĕchu wječor hiſchće tſĕchi ze ſněhom wodźete. Podobnje kažate wjedro mĕjachu po cyłej Němſkej, Francozſkej a Awſtriji. Naſchi ſchižerjo ſu ſo zawĕſće čim bóle Bohu ſpodobali. Rataŕſke dźĕło ſo na polach wĕzo z tajkim wjedrom njelubje haći, ale njeſpuſchćimy nadźiju.

— „Kulenjo jeji“ z Hrodźiſchka lĕtſa zymne a mokre wjedro trochu pokazy. Tola mjez 3. a 4. hodźinu bĕ wjedro tola tajke něšajke a móžachu ſo dźĕći hiſchće zawjeſelić doſć. Hrĕjachu ſo pſchi „bitwičkach“ wo kalane dary, woſebje wo tykance.

— W tudomnej żelezolijeŕni bu jutrownu ſobotu pſchi rjedźenju maſchiny dźĕłaćeŕ Döhler wot grata hrabnjeny a wobſchkodźeny, zo bórzy wudycha.

Z **Radworja.** Za cyrkwinoho wučerja bu, kaž ſłyſchimy, knjez J. Andricki pomjenowany, a

město druhoho statnoho wučerja wobsadźi so najskerje z knjezom Nawku, kotrohož běchu k 1. haprylej ze Zdźerjanskeje schule k wojakam powowali, ale k jutram zasy wot wojeńskeje służby wuswobodźili. W Zdźeri wuwučuje knjez Schołta. Prjedawschi Zdźerjanski wučeŕ, knjez Čoch, pschespydli so z Wostrowca do Kamjenicy. Trjebaja słowjanskoho wučerja, dokelž masch tam w jenej schuli pschez 60 češkich dźěći, kotrež němski njerozemja.

Z **Radworja.** Schto je wina, zo so lětsa na kschižeŕskim procesionje tak mało wobdźělichu? Naličichmy jenož 17 porow, a to 11 z Radwoŕskeje wosady a 6 z měšćanskeje a do Radworja nic zafarwanych wsow, mjez nimi tež tachantski zapschah. Nima dha Radwoŕska wosada wjacy koni? K tomu pschikhadźa, zo na pschikład w Baćońskim procesionje skoro kóždy hospodaŕ sobu jěcha, a w Radwoŕskim mózesch jich na porstach pscheličić. Su tola jow tež muzojo, kotsiž hewak wědźa słowo rěčeć, hdźe su jich skutki? Komu k woli dha schtó sobu jěcha, jeli to Bohu k česći nječini? Kotru wutrobu njedyrbjako to pohnuć, a byrnje by była zymna kaž kamjeń, hdyž so po naschich polach a honach jutrowne kěrlusche zanoschuja, njech je ratař abo nic, „a wschě zela so nětk zelenja, drjewa so běla wot kčenja“ — haj cyła stwórba Boža zasy wožiwja. My prosymy wo radźenjo a zdźerženjo zemje płodow. Tohodla je tež cyle prawje, zo nasche koniki wot smjerće stanjenomu Zbóžnikej poswjećimy a jomu z nimi hołdujemy, kotrež nam naschu rolu wobdźěłaja, zo sebi nasch wschědny khlěb a wschu potrjebu wobstaramy. Do měšćanskeje wosady pak wutrobny džak, zo su nasch procesion podpjerali, z prózstwu, zo bychu so k lětu, da-li Bóh, jich tež hischće wjacy wobdźělili. -t.

Z **Ralbic.** Hač runje jutrownička so najrjeńscha njepschihotowasche a tež najrjeńscha njeběsche, běsche tola Ralbičanskich kschižeri wjacy hač loni, mjenujcy 46 porow. Kschižerjo běchu sebi dospołnje wědomi, zo k Božej česći jěchaja a su po starym zwučenym dobrym waschnju wschitko derje wukonjeli. — Kulowskich kschižeri běsche lětsa wokoło 20 porow mjenje hač hewak. Smy jich jenož 65 porow naličili.

W **Khrósćicach** swjećeschе 18. haprila monsignore farař kanonik Jakub Wernař swoje 80. narodniny. Knjez Wernař je najstarschi sakski duchownY we służbje. — Tež „Katholski Posoł“ jomu pscheje z cyłeje dusche wjele zboża!

Z **Khrósćic.** Nasche jeničke serbske pčołaŕske towaŕstwo „Serbska Pčólnica“ bě sebi knjeza wučerja Sommera tsěći dźeń jutrow pscheprosyło, zo by nahladnu črjódku towaŕschow a hosći wo tym, schtož doma praktisey dźěłaju, tež theoretisey rozwučił. W tym zmysłu wotewri pschedsyda knjez Kmjeć zhromadźiznu z powitacymi słowami a pokaza na to, zo maja so w naschim času tež pčołarjo z wědomosću wobrónić, chcedźa-li na tym polu něschto docpěć, runje kaž je to nětko w ratařstwje, a dźakowasche so tohodla „Sprewinskomu Dołej“, zo je nam rěčnika pschipósłało.

Rěčnik złoži so na hižo wozjewjeny dźeński porjad a dowjedźe nas najprjedy do časow starych Serbow, kotsiž z wjetscha jenož pčokarichu, zo bychu něschto „skódke“ w domje měli. Na tym stojnischću my wězo wjac njestojimy. Zo pak by hižo wysoke dosć byłe, rěčnik podpisał njeby. Nětko je pčokarstwo hospodaŕski faktor. My mamy z mjedom wikować. W tym nastupanju je na naschich wikach zrudnje. Z nazhonjenja wě, zo płody, kotrež so na Drježdźanskich wikach wotpokazachu, na pódlanske so cisnychu, a tak buchu kupcy zjebani. Tež schtož so pola klamarjow pschedawa, wjele hódne njeje. Wukhwaluja drje kóždy tydźeń garantowany čerstwy měd. Z wotkel je a schtó garantuje, wězo njezhonisch. Ważne tohodla je, k zhromadnomu pschedawanju tworow so zjednoćić a w Budyschinje srjedźischćo załožić. Tu móhli konsumentojo z dowěru kupować. Kajki měd so druhdy ludźom poskićuje, mózemy z toho widźeć, zo bě njedawno wěsty pschekupc z Roßweina w Běłych Noslicach punt „čistoho“ mjedu po 65 pj. pschedawak, mjez tym zo na Drježdźanskich wikach, kotrež ma najprjedy pschejěć, chce-li do naschcje Łužicy, 120 pj. płaćesche. —

Nětko rozwuči rěčnik, hdźe mamy kołče stajeć. W městach, kaž w Lipsku — a tež w swojim času w Budyschinje — maja je někotsi samo na tšěsche. To ma tež swoje dobre. Wokolnosć nima strach, zo mohłe pčoły ludźi abo skót zwožahać. Najkhmańscho pak je, twjerdu pčólnicu natwarić. Tam a sem nadeńdźesch kołče po zahrodźe rozbrójene. Nic jenož, zo so psches to trawa niči, tež pčoły njehodźa so dokładnje wobhladać. Pčólnica ma w blizkosći khěže stać. Wulět pčołow ma być k połdnju. To je najmudrische, schtož rěčnik sam z nazhonjenja wě. Hdyž je zyma kruta a dołha, słónco wot połdnja najlěpje hrěje a tak pčoły z časom wožiwja a zahe wuleća. Wot ranja su wětsiki syre a zymne. K wječoru so kołče na dołhich čopłych dnjach tak zhrěja, zo so měd w nich schkrěje. Pčoły wopuschća bydlischćo a powsnu so jako kić psched kołč a pasu lěnjoho, dokelž so nutska sparja. Městno pčólnicy k połnocy je hubjene, hdyž su w naléču njepschihódne dny. Powětr so njezhrěje, pčoły njewuleća a so njewučisća, wostanu radscho w stwičcy, pschez to nastanu khorosće, doniž wbozy wobydlerjo wokolo meje njebohe njejsu. Pčólnica ma so tež z bokow kryć a w schkitacym kuće stać pódla wysokich murjow, zo dyrbi pčoła do wysokosćow leće. Pčokarić hodźi so z kóždym kołčom, njeradźi pak so ze słomjanymi tunami. Schtóž chce swoje pčoły stajnje na wočomaj měć, dyrbi sebi tajke kołče wobstarać, hdźež pčoła płasty do ramikow twari. (Pokročowanjo pschichodnje.)

Z **Njebjelčic** wujěcha jutrowničku 36 porow kschižeri do Wotrowa. Wotrowski procesion měješche 26 porow.

Z **Lahowa.** Sadarske towarstwo pilnje dźěła a prócuje so, zo by sobustawy pohonjało k wužitnomu sadarjenju. Za wustojne wothladanje sadowe zahrody buschtaj z čestnym diplomom wuznamjenjenaj Jakub Hicka w Radworju a F. Bartko w Njeswačidle.

Z **Marijineje Hwězdy.** Jutrowničku pschepoda knjez probšt P. Leopold w pschitomnosći hnadneje knjenje a sekretara Delenczki knjezej kublerjej Herrmannej z Khróšćic rjany wobraz na wopomnjeco a počesćowanje, zo lětsa 51. raz so na kschižerskim procesionje wobdźěli.

W **Kamjencu** wotpali so jutrowničku nowe masiwne, na 40 metrow dołhe składnischco abo kólnja Bergera na brjohowej drózy. 10lětny hólčec běsche woheń z wohnjostrojskimi žabkami zamischkrił. 3 kozy so sobu spalichu, kaž tež 100 měchow muki, 100 centnari wowsa, wozy, maschiny a t. d. Ze zwonkownych sykawow dojědźe Jěžowska prěnja k wohnju.

We **Wostrowcu** wobdźěli so na kschižerskim procesionje 73 jěchari, w Königshajnje 62 a w Grunawje 30. W Seitendorfje bu procesion na mkode jutry wotstorčeny.

W **Klingenthalu** zakoži so z 1. meju duchownske město. Prěni expositus budźe tam k. kapłan Schindler, dotal w Kamjenicy.

Z cyłoho swěta.

Sakska. K jutram je w ćischću wuschła wobschěrna rozprawa wo wuradźowanjach komisije, kotraž měješche so a ma so hischće z nowej wólbnej pschedłohu zabjerać. Rozprawa je tak wobschěrna (44 stron), zo ani wućah podać njemóžemy ruma dla. Hłowne dypki smy wschak we swojim času hižo naspomnili. Kaž je znate, njeje tele wuradźowanja dotal k žanomu kóncej wjedłe, khiba k tomu, zo budźe pak hrabja Hohenthal trochu swoje stojnischco pscheměnić dyrbjeć, pak wotstupić abo naćisk wróco wzać. Hač by so sejm tejele wěcy dla rozpuschćił, so tola jara prascha.

Němska. Kejžorowej swójbje so pschebywanjo w Achileju na kupje Korfu jara spodoba. Knježi tam swjatočne žiwjenjo. Hosćiny a wulety so wotměnjeja. Započatk meje so kejžor ze swójbu na łódźi „Hohenzollern" z kupy Korfu zasy wróći. 6. meje wopuschći w pschistawje Pola morjo a poda so do Wina ke kejžorej Francej Józefej a potom na Donaueschingen do Straßburga. We Winje zetka so tež ze sakskim kralom, kotryž so tohorunja na jubilejnych swjatočnosćach kejžora Franca Józefa wobdźěli.

Słowakojo žaruja tu khwilu wo swojich najhorliwišich wótčincow, kotrychž su Madźarojo do jastwa sadźili. Handrij Hlinka, Dr. Šrobar, Tomik, Janček, Janovec, Jesenský a Vlkolinski sedźa w Szegidinje; Juriga, Porubsky, Albiny, Polák a druzy we Wacowje.

Słowjeńcy rjenje we swojej kulturje postupuja. Narodne zamoženjo po wupokazach statistiki čerstwje rosće. Wosebje město Lublań kroči hordźe na čole wšoho postupa. Tež nabožne žiwjenjo kćěje. We Lublańskej diecezy maš 1333 katholskich cyrkwjow a 227 kapałow (z 11 klóštrami). Swětnych duchownych ma dieceza 557, klóštrskich 320 (mjez nimi 27 cisterskich) a knježnow 531.

Italska bě so dotal podarmo prócowała, po pschikładze druhich wulkomocow w Turkowskej swój póst zarjadować. Zo by skónčnje Turkowsku k pschizwolenju nuzowała, pósła swoje wójnske łódźnistwo pschećiwo Turkowskej. Tola te hischće do turkowskoho morja dojěło njebě, hdyž bu Italskej pschizwolene, zo smě, kaž druzy, w 5 turkowskich městach (Konstantinopel, Smyrna, Saloniki, Jeruzalem a Vallona) póstu załožić.

Rom. Hrozne boharubjeństwo su jutrowničku na bamžowej Božej mschi skućili židža profesor Feilbogen z Wina z mandźelskej a swakowej, dostawschi z druhimi swjate woprawjenjo z ruki swjatoho wótca. Pschez awstrijske wupósłanstwo běchu pschistup k tejle Božej mschi dostali. To so tola wjacy njedyrbjało mózno sćinić.

Jendźelska. Prjedawschi premierminister Campbell-Bannerman je 72 lět stary zemrěł.

Ruska. Prjedawschi ruski wupósłanc w Barlinje, hrabja Schuwaloff, je w Jalće 78 lět stary zemrěł. Kejžor Wilhelm I. a tež nětčischi kejžor běschtaj jomu jara pschikhilenaj. Wón je so wuznamjenjał jako wojak, wosebje we wójnje pschećiwo Turkam pola Filipopla 1878, a jako diplomata (jako wupósłanc w Barlinje wot 1885 hač 1894).

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Marhata, Jana Šabla, fabrikskoho dźěłaćerja w Budyšinje, dź. — Bohumił, Aloisa Janaša, tyšerja w Budyšinje, s. — Olga, Gustafa Otty, šewca w Dobruši, dź. — Marhata, Friedricha Studničnoho, kowarja w Budyšinje, dź. — Jan, Pawoła Delenka, bětnarja w Budyšinje, s.

Zemrěći: 16. hapryla: Karl, Friedricha Bauera, skałarja w Zemicach, s. († w měšćanskej khorowni tu), 9 l. 2 m. 3 dn. — 17. Marija dźělena Starkowa rodź. Klingstec w Budyšinje, 75 l. 11 m. 19 dn. — 17. Max, Maxa Poča, formera w Budyšinje, s., 1 l. 11 m. 23 dn. 21. Gustaf Filip, wumjeńkař w Słonej Boršći, 77 l. 9 m. 3 dn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 480. katechet Franc Jedlička w Budjejowicach, 481. Jan Kětan z Boršće, 482. Jakub Kliman z Kamjenca, 483. wučeŕ Arnošt Holan w Budyšinku, 484—486. z Khelna: Jan Mjeń, Jakub Rječka, Jakub Měrćink, 487. Mikławš Grubert z Radworja, 488. Jan Mička z Khasowa, 489. Mikławš Kasper z Boranec, 490. wučeŕ Jan Renner w Khróšćicach, 491. Jakub Šelc ze Šunowa.

Za fond tow. ss. Cyrilla a Methodija: farař Jurij Wingeŕ w Lubiju 10 hr.; farař Jurij Hejduška w Reichenawje 10 hr.; farař Mikławš Žur w Budyšinje 10 hr.; božemje redaktorej N. N. 10 hr.; wot Bryla 40 pj.

Za cyrkej w Zdźeri: Z Budyšina (w biksy za póstnu jałmožnu namakane): 5 hr. + 5 hr. + 3 hr. + 5 hr.

Za „Raj“, časopis za dźěći, je so dale wotedało: Z Radwořskeje šule 3 hr.; z Konječanskeje šule 3 hr.; knjeni Z. 1 hr.; N. N. 1 hr.; knježna Hanka C. z Drježdźan 2 hr.; knježna Haňža H. z Radworja 1 hr.; knjeni K. 40 pj.; k. farař Wingeŕ z Lubija 5 hr.; k. wučeŕ Holan z Budyšinka 1 hr.; k. Bartuš z Khapow 1 hr.; k. farař Křižan 50 pj. Rachlowc.

Listarnja redakcije:
Do Vodňan: Mějće wutrobny dźak za přeća. Při wopyće Budyšina wobroćće so na našu redakciju. — Moskwič: Wšo je so wobstarało. Horcy dźak! — Do R.: To čisło so wobstara. Srjedu pak njezměju wjacy k wopytej wustawa khwile.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

☞ **Pjatk 1. meje** póndźe **procesion** z Khrósćic do **Filipsdorfa.** Rano w 5 hodź. Boža mša. [97] **Wjednik.**

Wulki skład nowočasnych **vogtlandskich** **gardinow** kaž też **přikrywki na łoža, łožowe šaty, platowe-, barchentowe- a normalne šaty, šórcuchi, dypsačne rubiška, předkošlki, kornarje, krawaty** atd. w najwjetšim wubjerku po najtuńšich płaćiznach poruča [4

Martha Bräuer
Budyšin, Moltkowa droha 2.

Najwyšše płaćizny
płaći za **kózlace kože,** za **kozace, kruwjace, ćelace kože** atd. [90

Heinrich Lange
při serbskej katholskej cyrkwi a na žitnym torhošću 11, napřeco »Złotej hwězdźe«.

Teresia Tammerowa,
překupska žona z doběrkami,
je 7. hapryla w Šěrachowje wumrjeła. Štóž ma jej hišće što płaćić, njech to bórzy pak **pokładnikej** tohole časopisa woteda pak póśćele na: Józef Tammer, bětnaŕ w Šěrachowje čo. 221. [84

J. a E. Koban, při žitnych wikach 41
(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósťwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj tež serbski. [9

Specialita: Nabožne předmjety
za cyrkej a dom, jednore hač k najwuměłšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☞ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Rózk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Horcy dźak

za telko wopokazow wutrobnoho dźělbraća při smjerći našoho tak zahe do wěčnosće wotwołanoho luboho syna, swěrnoho mandźelskoho a starosćiwoho nana, knjeza

Michała Šołty,
překupca we Wotrowje.

98] **Hłubokozrudźeni zawostajeni.**

Wšitkim, kotřiž su našomu lubomu mandźelskomu a nanej

Mikławšej Kućankej,
kublerjej w Ralbicach,

při joho dołhej a ćežkej khorosći wopory křesćanskeje lubosće přinjesli, kaž też za wopytowanjo pustoho wječora a k rowupřewodźenjo wuprajamy z tutym

naš najwutrobniši dźak a zapłać Bóh!

W Ralbicach, 16. hapryla 1908.

99] **Hłubokozrudźeni zawostajeni.**

☞ K dźensnišomu čisłu 2 stronje přiłohi. ☜

Adresa redaktora: J. Šewčik, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 17 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 25. hapryla 1908.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 18.hapr. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 23.hapr. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	16	9	16	74	16	50	17	—
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	48	14	75	14	40	14	80
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	62	12	5
Pšeńca, žołta . .	9	70	9	85	9	70	10	—
Rožka	9	5	9	22	9	—	9	25
Ječmjeń	8	80	9	—	8	30	8	60
Wows, kórc abo	7	40	7	80	7	20	7	50
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	—
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	30	2	60	—	—	2	80
Pšeńčna muka	12	25	19	25				
Ržana muka	12	—	15	75				
Syno	3	20	3	65	3	20	3	60
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	67	4	84	—	—	4	16
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	50
Prosata 990 (w Kamjencu 246) jene	9	—	22	—	8	—	19	—
Butra 1 kg	2	70	2	90	2	60	2	80
Jeja, mandl	—	83	—	90				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 21. hapr. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	25—45	hr.,	rězna waha	58—80	hr.
2. Byki,	„	„	„	28—40	„		58—72	„
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	23—40	„		49—72	„
4. Ćelata,	„	„	„	44—55	„		74—86	„
5. Swinje,	„	„	„	40—47	„		55—62	„

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.
Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.
poruča: [5
češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Přepołoženjo wobkhoda.

Swojim wjeleważenym kupowarjam z tutym k wědźenju dawam, zo sym swoje překupstwo wo wjele powjetšił a na **Budyšsku drohu 4** přepołožił.

Robert Jahn, Kamjenc w Sa.

Překupstwo z posamentami, trikotažemi, wołmjanymi tworami a šatami. [69

Jeli zo

homöopathiske lěkarstwa trjebaće, dha namakaće najwjetši skład tajkich, wot dr. Schwabe z Lipska woteběranych,

w měsćanskej lěkarni

na hłownym torhošću
61] **w Budyšinje.**

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikaŕ
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Čohodla so čwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w Kamjencu,
Anger čo. 12[I]
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. služby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.

E. Hantusch & Co.

◇ Budyšin, ◇
Lubijska droha 10
: Fabrikski skład :
poruča so k zhotowjenju
- - - a postajenju - - -

narownych kamjeni

wšěch družin z čornoho a pisanoho žornowca, marmora a pěskowca.

Jara rjane a čiste napisma,
: też w serbskej rěči. :
Swědomite wuwjedźenjo.
— Najtuńše płaćizny. — [16

Friedrich August Näumann

Kamjenc.

Założene 1827. Dalokoreč̌ak 33.

Čorne a **pisane tkaniny k woblekam, židźane tkaniny,** hładke a damasěrowane konfekcija za knjenje a dźěći, **bluzy, kostumy, kostumowe suknje, spódnje suknje, trikotaže, nohajcy, tepichi, gardiny, portiery, blidowe přikrywki, přikrywki na łoža, tkaniny za běhaki, linoleum** we wšěch šěrach, **ložowe šaty, wupjeńki** atd.

Wulkotny wubjerk!
5 % rabata, hdyž při kupjenju hnydom zapłaćiš! [51

Žitne měchi,

mučne měchi, słomniki a [89
słomjane hłowaki, piene měchi za konje,
wozowe plany,
šěry płat k płachtam, khomotacy płat, kožu k rjedźenju wozow a **woknow**
poruča we wulkim wubjerku po fabrikskich płaćiznach

Heinrich Lange

11 Žitne torhošćo 11,
z napřeća »Złoteje hwězdy«.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date: [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju		3 %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3½ %	
„ 3 měsačnym	„	3¾ %	
„ 6- a 12 měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Žane nutřłamanjo wjacy!

— **Najlěpši škit** —
nožičkace lěsyčki
elegantny napohlad!
Mjez druhim sym do wšěch kasow nowoho **justicnoho twara** tajke lěsyčki zhotowił.
Wuwjedźe so nanajručišo.

Heinrich Paulinus
Budyšin
Hornčeŕska droha 41.

Poruča so wosebje za kněže na kraju. [52

Šokolada, marcipan, fondant, gelee atd.

Jutrowne jejka

po wšěch płaćiznach. [91

Šokolada, marcipan, atrapy atd.

Jutrowne zajacy

we wulkim wubjerku.

Jutrowne poskićenske korbiki, bonboniery
atd, rjenje pjelnjene, we wšěch płaćiznach.

Fabrikski skład

Gerling & Rockstroh

Budyšin. **Znutřkowna Lawska hasa 10.**
150 filialkow w Němskej. Twornja w Drježdźanach-A.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 18. Lětnik 46. | **2. meje 1908.**

Tym, kotřiž na duchownych swarja.

Ze spisow Albana Stolca připrawił njeduchowny.

Njerozom a hłuposć je, hdyž so ludźo wot njewěriwych nowinow naščuwać dadźa přećiwo swojim duchownym. Přirunajće tola njestroniscy duchownych a swětnych knježich. Tajki swětny ma žonu a dźěći, kotrež dyrbja a chcedźa po knježsku wućehnjene być; tohodla mnohi z nich njedawa wjele khudym a swojim służownym často dosć jenož telko, zo njećeknu abo do spytowanja njepřińdu, přez padušstwo abo njeswěru so sami zapłaćić. Tohodla žadaja sebi tak mnozy swětni zastojnicy přecy hišće wjacy mzdy a přiložkow bjez kónca.

Kak stoji w tutym nastupanju z katholskimi duchownymi? Njepřeju ani, zo su w duchownym stawje přecy też někotři, kotřiž so trósku runaja tamnomu njezbožownomu japoštołej, kotryž při poslednjej wječeri w Jeruzalemje tak ruče staže a sam woteńdźe. Tajcy duchowni, kotřiž maja hypotheki na roli Hakeldama, budźa přecy, dokelž njeje na swěće stawa, ani staw bamžow a kejžorow, w kotrymž człowjek swobodneje wole měł njeby, ćežcy zhrěšić a junu zatamany być. Ale to su nanajbóle liberalni duchowni, kotřiž korčmu bóle lubuja dyžli brevier, a kotrymž pjenjezy, hordosć a wjeselo žiwjenja bóle na wutrobje zaleži, hač nabožnistwo a cyrkej.

K tutym pak njepřisłušeja wjele. A wot duchownych z cyła tu rěču, wot tych, kotřiž su křesćanscy dušipastyrjo. Ke komu dźe muž abo žona abo młodźenc abo knježna we wulkej duchownej nuzy? Snadź k hamtskomu sudnikej abo hajńkej abo dohladowarjej drohow abo na póst? Zawěsće nic. Derje wědźa, zo tam knježi jenož zakoń, a tón přikazuje, husto dosć też wulku krutosć — ale smilnosć nihdy, njeje-li zastojnik sam wosobinscy jako dobry człowjek a křesćan smilny. Duchownych pak runje jich zastojnstwo pohnuwa, zo bychu miłosćiwi byli. Zetkach junu wonka na drózy slepoho, kotryž ze swojim kijom a rózkom do wsow khodźeše, zo by sebi někotre pjenježki zasłužił ze swojim zrudnym piskanjom. Po tym, hač bě mi wupowědał, zo je hižo wot swojoho dźěćatstwa slepy, praješe: „Njejsće wy duchowny?“ — Woprašach so, čohodla měniš, zo sym duchowny? — Tuž da wotmołwu: „Rěč duchownych je mjehša, lubosćiwša, hač swětnych ludźi.“ — Samo tutón slepy běše začuł, zo je měšnik přez swoje powołanjo hižo na to pokazany, z ludźimi miłosćiwje wobkhadźeć.

To też khudźi najlěpje wědźa. Njenamakaš lohko faru, hdźež njebychu přez cyłe lěto wob dźeń 6 abo 7 pućowarjow zaklinkali a wo jałmožnu poprosyli. Pola wysokoho swětnoho zastojnika z rědka hdy wandrowski zakłapa; ma strach, zo do swojich pućowanskich knižkow dóstanje njelube znamješko, abo zo joho sadźa.

Pomysl sebi dale: Hdy by w někajkej nuznej należnosći wosrjedź nocy pola swětnoho knjeza zakłapał, pomoc pytajo, snadź pola fabrikanty, zastojnika, abo pola bohatoho swobodnoho murjerja — ći su wšitcy bohaći —: haj, to by rjenje trjechił; to drje by jeno z woknom won zasłyšał: „Měj so z procha, njekničomniko! sy pjany? Je to čas, człowjeka wobćežować? Jeli hnydom njewoteńdźeš, zawołam policiju!“ A z hněwom a swarom by so wokno zaprasnyło. — Dźi pak w nocy k duchownomu, njech je w dwanaćich abo w dwěmaj, a zaklinkń wutrobiće na farje, a hdyž něchtó z woknom pohlada a ty prajiš, zo je tón abo ta ćežcy khory abo khora a žada za swj. sakramentami — hlej, tu njetrjebaš dołho čakać. Kluč w khěžnych durjach so wobwjertnje

a „knjez“ wustupiwši poda so do cyrkwje, wozmje Najswjećiše a sćěhuje će do twojoho domu. A hdyž w samsnej nocy — duchowny je lědma domoj přišedši so do łoža lehnył, zo by hišće trochu wotpočnył — druhi přikhadža, też zaklinkuje a praji: Nan ze smjerću bědźi a ma žadosć za duchownym: dha tutón bjez komdźenja a swara hnydom stanje a poda so ke khoromu. — Wuznajće sami: Haj, tak je! Chceće snadź być njedźakowniši hač psyk, a hišće swarjeć přećiwo duchownym? — A tola nadeńdźemy tu a tam nadosć ludźi, kotřiž so w tutym nastupanju wjele hubjeńšo zadźerža dyžli pos, kotromuž sy kusk khlěba skićił. (Přichodnje dale.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z **Budyšina.** W poslednim čisle Posoła praješe naš dotalny redaktor, knjez Jakub Šewčik, tutomu časopisej a joho čitarjam swoje božemje. Njedźelu 26. hapryla činješe to w tachantskej cyrkwi, jako tachantski prědař, a tusamu njedźelu wječor chcyše też wón, jako prjedawši präses a nětko centralny präses towaršow, a z nim też nětčiši präses towaršow, knjez kapłan Delan, w towaršni swoje božemje prajić. Knjez kapłan Delan pak bě zadźěwany, sam sobu do towaršnje přińć, dokelž bě mjeńšu operaciju přětrał a měješe zymnicu, tuž bě jomu lěkař zakazał, tam do towaršnje dele hić. Tola postajena swjatočnosć měješe so wotměć, dokelž dźěn hewak wjacy přileżnosće njeby było. Rjad běše pak sćěhowacy — podamy tu wšo z krótka dla ruma w Pósle, hewak by cyłe čisło so dyrbjało z tym napjelnić. Swjatočnosć započa so $^1/_2$9 hodźin wječor.

1. Najprjedy bu na klavěrje hrata přezpólna musika (Šubert) štyriručnje wot kk. wučerjow (tachantskeje šule a seminara) Šwopy a Englera. 2. Na to sćěhowaše rjana deklamacija, wosebje k tomu připrawjena, woběmaj knjezomaj, Šewčikej a Delanej, poswjećena, wopominajo jeju postajenjo k towaršam, kaž też jeju wšelake prócy a dźěła. 3. K tomu so přizamkny wjacyhłósny spěw towaršow: „Słódki měr.“ 4. Potom wustupi knjez čestny präses scholastikus a šulski radźićel Löbmann, kotryž woběmaj knjezomaj nětk zjawne „božemje“ poswjeći, jeju skutkowanjo wopisowaše a zjawny dźak wupraješe: knjezej Šewčikej, kiž bě towarstwo wodźił wot lěta 1899 hač 1906 jako lokalny präses a jomu swoje mocy poswjećił, towaršownju powjetšił, nalutowarnju pěstował ... mjez tym zo je sebi knjez Delan jako präses wot lěta 1906 hač 1908 też wulke zasłužby dobył, towarstwo w duchu Šewčika dale wjedł, a wosebje bě joho skutk wulkotny swjedźeń poswjećenja noweje khorhowje. W lěće 1904 bu knjez Šewčik też central-präses wšěch zjednoćenjow towaršow w Sakskej a jako tajki wón to też dale wostanje (před nim měješe tuto zastojństwo knjez biskop Dr. theol. Wahl). Na posledku přepodachu so woběmaj wotkhadźacymaj knjezomaj też dary towaršow, knjezej Šewčikej 4 garnitury rjanych točenych winowych škleńcow a knjezej Delanej krasny wobraz klóštra „Maria Laach“ z wokolinu. 5. Zasy zaklinča rjany spěw towaršow a po wuspěwanju tohosamoho wustupi 6. knjez senior Skala we mjenje wyšnosće wopominajo dźěło a skutkowanjo wobeju knjezow, wupraja jimaj za to też zjawny dźak wyšnosće nětko při dźělenju, hdyž wotkhadźa knjez Šewčik po woli knjeza biskopa jako farař do wulkeje Kamjeničanskeje wosady a knjez Delan jako prěni kapłan do wulkeje Khrósćanskeje wosady, zo by staršomu knjezej jako bóle nazhonjeny na stronje a k pomocy był. Na kóncu wupraji woběmaj knjezomaj hišće junu připóznaco a zbožopřeća na puć. 7. Zasy zaklinča rjany spěw a po nim 8. wustupi knjez Šewčik, zo by też tu w towaršni prajił swoje božemje, kaž bě to dopołdnja činił w cyrkwi. Wón poda tu z krótka hišće přehlad wo nadawku zjednoćenjow towaršow a wo swojim skutkowanju a wo swojej starosći za towaršow a jich dom. 9. Zasy zaklinčachu zynki klavěra a 10. sćěhowaše deklamacija sobustawa towaršow, kotraž praji božemje a wobsah zbožopřeća na puć, a k tomu přizamkny so 11. zasy spěw, wopisujo pućowanjo, prajo božemje a so nadźijejo zasywidźenja. 12. Knjez Simon też hišće skónčnje wupraji dźak a božemje w mjenje čestnych sobustawow, na čož so 13. knjez Šewšik podźakowa a wšitkim swój dźak złoži, kotřiž su hdy a hdźe sobuskutkowali za zbožo towaršow a towaršnje, kaž też za dary a wopyt tutoho wječora. — Sala towaršownje bě so też hišće wot wotkhadźacoho knjeza wobnowić dała a měješe rjany napohlad porno prjedawšomu wočornjenomu rumej.

Tuž też Posoł přiwoła woběmaj knjezomaj swoje božemje a daj Bóh zbožo na puć z prósstwu, njezabudźtaj też w přichodźe na tutón naš jenički časopis katholskich Serbow! m. —

Z **Budyšina.** Zańdźenu sobotu 25. hapr. B. Krawc ze swojim Drježdźanskim žónskim khorom w Budyšinje koncertowaše. Prěni raz při tutej składnosći wohladachmy w našim měsće spěwy z rejkami a hrajkami.

Tajke něšto njehodźi so wopisować. To dyrbiš widźeć a słyšeć na dobo. Krasnje bě! Ale też wšo druhe, štož Krawcowe přez 80 wosobow sylne towarstwo poskićowaše, bě woprawdźe wulkotne. Słyšachmy rjane wjesołe wjacyhłósne khory tak derje kaž z rědka hdy. Nimo toho spěwaše E. Pichler (spěwař dwórskeje opery) 5 žortne wěcki, a kral. musikus Zenker dwójcy na čelle zapiska. To wšo móžeše hižo za 30 pj. wužiwać. Škoda tohodla, zo hišće wjacy wopytowarjow so zešło njebě. Škoda! To dyrbjeli junu słyšeć tajcy, kotřiž husto mudruja, zo nichtó bóle musiku njeznaje, hač herc z „brumštola“. Škoda też, zo tam hišće wjacy sobustawow našich serbskich spěwarskich towarstwow njebě, a tajkich, kotřiž sebi přecy rad mysla, zo hižo štó wě što zamóžeju.

Ze **Schěrachowa.** Ważne pscheměnjenjo sta so započatk nowoho schulskoho lěta w tudomnej schuli. Rozwiće schule žadasche mócnje wo nowoho direktora, a tak zapokaza póndźelu 27. haprila knjez wyschschi schulski radźićel Schütza knjeza Franca Röslera — dotal wučerja w Lipsku — jako prěnjoho direktora Schěrachowskeje schule. Knjezej fararjej Krečmarjej wupraji knjez Schütza džak schulskeje rady za dotalne swěrne skutkowanjo w schuli.

Z Wjelećina. Też tudy bu nowe direktorske městno założene, a dotalny kantor knjez Hanka swjatočnje jako nowy direktor zapokazany.

Z **Khróšćic.** (Pokročowanjo a skónčenjo pschednoschka wo „pčólnych kołčach“ w pčołarskim towarstwje „Serbska Pčólnica“):

My mamy dwě družinje kołčow, dołhe a wysoke abo ležaki a stojaki. Prěnjotne su pola nas z wjetscha z domom. Djerson je prěni do ramikow twarił, we Łužicy w lěće 1850 farař Rjeda, kiž je pola njoho pobył a wot njoho wuknył. Ležaki móžemy horjeka wotkrić, pschihódne wosebje za započerjow a kotsiž so pčołow boja. Tola maja też swój njedostatk, su mjenujcy pschenizke. Rěčnikej su stojaki lubsche, maja so wot zady posłužować. [Nětko rysuje rěčnik wobě družinje kołčow na taflu.] Na pčołarskim zježdźe w Kölnje nad Rhynom lěta 1873 zjednoćichu so na wěstu měru, tak mjenowanu normalnu, schtož je jara ważne. Stojaki maja z wjetscha schtyri etaže (poskhody), do kotrychž so dwoje ramki, dołhe a krótke, powscheja. Hornja etaža mjenuje so mjednica. Ludźo sebi mysla, zo pčoły zmjerznu. Ně, z hłodom wumru, dokelž tam mjedu nimaja, hdźež jón trjebaju. To rěčnik z tym wobkrući, zo je w Ruskej pčoły w hołych schtomach bjeze wschoho schkita nadeschoł a zymu ze 40 stopjenjemi Celsija su pschětrałe. Hdyž trasch tu abo tam někoho k pčołarjenju wabisch, móžesch słyscheć: „Džiće mi z waschimi pčołami. Was wone znaja.“ Tak rěči jenož njenazhonity človjek. Kak chcedźa mje nowe pčoły, kotrychž je so wob dźeń na 3000 narodźiło, hižo znać! Wone su často tak skludne a so na človjeka zwuča, jedna so jenož wo to, kak z nimi wobkhadźujesch. Wokoło pčołow budź ćichi a měrny. Kur njeje potajnstwo, jich změrować. Čim bóle do nich pachasch, čim bóle so rozzłobja a často samo do womory padaja, trjebaja k žiwjenju runje tak čerstwy powětr, kaž kóžde druhe zwěrjatko. Nic njetrjebawschi kurić. Hižo prosta dymka k tomu dosaha. Nic pak do srjedź płasty pachać, jenož na bokach. Wopiłca pčoły njeznjesu, dokelž alkoholny dym jomu ze schije sapa. Wo njón njerodźa. Tohodla też nic z wonjacymi wěcami so namazać. Sylna pótna wóń też jim hódź njeje, potajkim prjedy so z čerstwej wodu a kisałom wumyć. Hdyž my nasche kołče, hdźež w jenym na 60—80000 žiwych stworjenčkow bydli, wočinjamy, činimy tak prawje měrnje. Pčoła chce jenož swój raj zakitować. Wona derje wě, hdyž žahadko puschći, zo z tym swoje žiwjenčko pschisadźi. Pčoła nima jenož měd dźěłać, ale ma też načisk (jejka) a čerk wohrjewać, so starać, zo čěr njeby hłodu tradał, ma też na straži stać. Kak mamy so pschećiwo žahadku wobarać? Někotsi tyknu sebi khapu. Tola po času so nascha krej na tutón jěd zwuči, zo jeje wjac njepotrjebamy. Wosebje mamy pčoły hladać, hdyž wone zymski měr wopuschćiwschi so k nowomu dźěłu w naléću hotuja. W kuli sedźo pschětraja zymu. Měd wone jenož pschedźěłkaju, zo sebi čěłko scoplu. Też sebi w hubje pokład skhowaja. W normalnej zymje w měsacu decembru jenož punt mjedu pschetrjebaju. Pčoły, kotrež su hač do posledka mučku a mjedowu brěčku nosyłe, z wjetscha wonka pschi kuli wisaja a potom na podpołożenu desku padaja. Pschi 10° Celsija započnu wulětować. Najprjedy so pčoła wučišći, dokelž je pschez zymu njerjad w črjewje skhowała. Pschez to husto žonam schaty wumazaja, schtož je wězo njelubo. Tola wschě na dobo kołč njewopuschća. Dźe so porjadu. To je wězo spodźiwne. By to z wulkim njedostatkom za čěrk było, bychu-li pčoły z dobom wschitke wulećałe. Schtó by jón potom wohrjewał? Prěni dźeń wězo wjele njedźěłaja. Měd a mučku njepožadaja, khiba wodu, zo bychu mloko za čěr pschihotowali. Z dźěła je jim jara schkódna, dokelž je hischće zymna, a nasrěbana woda čěłko wustudźuje. Tohodla ma so na městnje něschto napramić, hdźež limku wodu nadeńdu. Bórzy so na to zwuča. Wódnik móže być sud, z kotrohož pschez honač telko wody kapa, kelkož pčoły trjebaja, pak też schkła abo pónoj. Jeli to zakomdźimy, dźe pčoła dale. To je ze schkodu. Hižo stare pschisłowo praji: „W naléću je kóžda pčoła dobry sakski kroschik hódna.“ Druhdy dźe też k hnójnicy laptać, tam su sele. Tohodla dajmy do wody prisku sele. My jej k wodźe dopomhamy, hdyž też do pankow jenostronskich ramikow wodu

z cokorom linjemy. Njeńdu=li pčoły w naléću hnydom won, nic je tohodla honić. To je njerozom. Wone same wědźa, hdy je prawy čas. Pčoły žadaja też za kwětkojtej mučku. W zaźnym naléću na łukach a w zahrodźe tajku njenadeńdu. Dajmy jim muku z młyna. Ma so tam pschihotować, hdźež k wodźe lětaju a maja wobnožki, kaž bychu na rózičkach pobyłe. Pschi tym nas pčoły powuča. Mamy sebi napisać a papjerku tam pschityknyć, do kotrychž kołčow noscha, do kotrychž zasy nic. Z toho wěmy, hdźe mučku njepotrjebaja, pak čěrik, pak tam matka njeje, pak njenaćiskuja. Hdźež so pčołki z wopředka naboja, potom pak so zas změruja, je wěste, zo tam matka je. Ma w naléću druhdy waschnjo, w kołču wokoło łazyć. Njepytajmy pak tohodla za njej. Najkhmańscho je, matki na składźe měć a sebi sam je plahować, schtož rěčnik nadrobnischo rozpowěda. Hdyž pčołki naćiskuja, je jara złe. Njejsu za tón kołč wjac khmane. Najlěpje je, předku dźěru zawrjeć a pčoły z ramikami wot zady won wzać a na słónčku je wotmjesć. Pčoły wotlětuja a chcedźa zasy do swojoho kołča. Tola tam wjac njeje, a du tohodla k susodej. Su połne mjedu a witaja jich nic z ruku, ale z jazyčkom a su z pomocu tamnomu ludej, pschińdźe wjele dźěłaćeri. Hdyž jahody w zahrodźe zakćewaju, potom kruće pčokarić. Ważne za nas je pódla rapsa akacija, kostrjanc, pšowa jahodźina a lipa. Schtož chcemy z pčołow měć, dyrbi do spočatka julija hotowe być.

Jeli prajidmo: „rój w meji je kaž fóra syna“, swoje prawo ma, dha tola pola nas to njepkaći, ale hakle pozdźischo. W dalschim rozkładźe rěčnik, kak matka twari, a to w kołach. Rójenju pčołow zadźěwać, lohko njeje. Stanje so wosebje tehdom, hdyž chce so pčoła pschisporić. Hdyž tale móc wotući, powsnje so prózdny płast do srjedźa, zo maja pčoły z nowa dźěłać. Skónčnje naspomni rěčnik, zo nima so měd klukać zeleny schtwórtk, kaž su to naschi prjedownicy činili, ale wosrjedź léta. —

Pschedsyda so rěčnikej dźakowasche za wobschěrny pschednoschk. Trajesche z 10 mjeńschinow pschetorhnjenjom na połtsća hodźin. Pschi rozmołwje wozjewi knjez kantor Hila, zo je pódla „pčólnicy“ (zahroda za pčoły) też w ludu słowo „pčolenc“ (khěžka za nje) so wutworiło. Rěčnik chce wo tym w starych lisćinach slědźić. Pčolenc woznamjenja w Ruskim „pčólnik w lěsu“. Z dobom pschepros sobustawow 24. meje do Husli na zhromadźiznu tamnischoho ratarskoho towarstwa. Knjez zapósłanc Kokla sebi pscheje, zo bychu Serbja wurjadnu pilnosć pčoły sebi pschiswojili, idealnu zmysl hajili a nic stajnje na materialny wužitk hladali. Chcemy swoje statoki schkitać, kaž pčoły, a cuzbarstwu wobarać. Knjez wučer Skodeńk wita nowe towarstwo a pohonja pčokarjow, nic pčokarstwo jenož jako „sport“ hladać, ale so prócować, zo pschez nje nasche narodne zamoženjo rosće a so rozmnoža. —

W běhu léta powoła so zasy zhromadźizna, ma pak so bóle wozjewić, zo by wobdźělenjo bohatsche było hač tón raz. Z tutym pschećom skónči pschedsyda 1/2 6 hodźin zhromadźiznu. S—k.

Z cyłoho swěta.

Ze Serbow. Najmjeńschi słowjanski ludźik smy my Serbja. Najmjeńschi — najrjeńschi. Najmjeńsche dźěćo w swójbje je wschěm najdróžsche, lubuschk wschitkich. A tuž też njech je serbski ludźik w naschim rozhladze najpréńschi.

Hdyž tak piero nastajam a do Serbow hladam, muči so mi wóčko a wutroba. Nasch luby Posoł by so měł żarowansku drastu woblec — a schtož pisam, klinči kaž nekrolog za Jakubom Schewčikom. Něchtó je prajił, zo bě jomu, hdyž zhoni, zo nas Schewčik wopuschći, tak, kaž by jomu schtó hłowu wotčak. Njech prajisch, schtož chcesch, hač sy pschećel abo njepschećel, hač bě ze wschěm spokojom abo nic, to so njehodźi přeć, zo smy redaktora zhubili, kotryž wědźesche, schto chcyschе, kotryž bě wurjadny organisator, a muž bjez bojosée, kotryž za to, schtož za prawo pózna, njedźiwajo na prawo ani na lěwo ze wschěmi mocami dźěłasche, kotryž do kulki hromadu njezlěze, hdyž so na njoho zahanjachu, joho pschimachu. A pschipódla njebě čisty idealista, kiž za swojim idealom leći a na drobne človječe a wosebje drobnuschke serbske žiwjenjo njedźiwa — ale bě to ryzy praktik. Za to swědči rozrost Posoła za joho redaktorstwo, pschirost abonentow, nadoba inseratow, kotrež nam pjenjezy njesu. Schewčik a Zur, redaktor a pokładnik, staj z njewustawacej prócu docpěkoj, zo ma „Katholski Posoł“ dotal njeslyschany čisty wuzbytk, kaž bě to w poslednim čisle rozpisane.

To su zasłužby, kotrež jomu nichtó zapréć njemóże. A hdyž tu na nje spominam, njećinju to, zo bych joho khwalił abo jomu so lischćił. Po mojim zdaću ma kóždy z nas swjatu winowatosć, swojomu ludej służić, kóždy po swojich mocach, a schtóž ma pjeć talentow, njech pjeć, a schtóž ma jedyn, njech jedyn pschidobudźe. Pisam to jenož, zo byschće zrozemili, schto smy z nim zhubili. Trjebachmy kaž wschědny Boži khléb organisatora, kotryž by naschu horstku ze żeleznymi wobručemi hromadu skował, pschetož Serbja radźi rózno lězu, njejsu hischće nawukli być jedyn za druhoho. Trjebachmy muża, kotryž wědźesche, schto chcyschе a so nikoho njestróži, muża, kiž njetrubjesche jenož do cuzeje truby, kotryž cuzomu khlébej cakta njerěkasche, kotryž po Serbach jenož po porstach njekhodźesche, z bojosće, zo mohł někoho ze spanja wubudźić abo sebi do kopschiwow stupić. A tajki bě nasch Jakub Schewčik. — A tuž schkoda Tebje. Wězo budźesch tajki też do Kamjenic prawy — ale my budźemy će ćežko parować. Schtóž je raz nohu z Łužicy stajił — tón ma 99 ze sto razow za nasch narod ruch wuspinanej. Kelko je tam po herbskich krajach

serbskich knjezow rozpróschenych, kotsiž za studentske lěta horliwje a wobrótnje z pjerom a skowom džěłachu — a někto jich mało hdy na serbskej Maćičnej zhromadźiznje wohladasch — mało hdy so z jich pjerom w serbskich časopisach zetkasch. Pschenadobne zastojńske džěło drje je wschě jich mocy do służby wzało, zo za maćerku serbsku srjódki njezbywa. To, schtož nam bě, wězo tam hižo za nas być njemóžesch. Wostanjesch nam swěrny — wo to pokoj. Wutrobu nam wostajisch ćopku — mocy změjesch poswjećić druhim. Bożemje!

Saksa. W druhej komorje naschoho sejma je so pschipiśmo knjeżerstwa wozjewiło, po kotrymž ma so z 1. oktobrom toho lěta na sakskich železnicach nowy porjad započeć, zo budże, kaž hižo w Pruskej dawno je, też na njedźelach a swjatych dnjach na železnicach schtwórta klassa kaž na džěławych dnjach jězdźić.

— Budyschski wjesny wólbny wokrjes je na druhu komoru naschoho sejma dwě peticiji póstał, zo by so § 96 čeladnoho porjada z 2. meje 1892 pscheměnił, nastupajcy pschistajenjo čeladnikow, kotsiž su swojomócnje służbu wopuschćili, a zo by so zakazało, młodych ludźi wobeju splahow do dokonjanoho 17. lěta žiwjenja do fabrikow na džěło pschijimać. Wobě peticiji je deputacija za wobćežowanja a peticiji do wuradźowanja pschijała.

Němska. Tysac milionow hriwnow nowoho dołha němskomu kejžorstwu w krótkim pschibudże, tak zo potom cyły dołh Němskeje na 5000 milionow abo pjeć miliardow hriwnow zrośće. To je z tym nastało, zo je nowy němski sejm nowe wudawki bjez měry pschizwolał, njedźiwajo na to, kak za to trěbne dochody zwjedże. Němska změje potom kóžde lěto nimale 200 milionow hriwnow danje płaćić.

Bayerska. Minjenu póndźelu je njezbožowny kral Otto w Bayerskej, syn krala Maximiliana II., swoje 60. lěto dokonjał. Hižo 1872, hdyž we wójnach 1866 a 1870 w kwartiromaj prynca Karla a kejžora Wilhelma pschebywasche, so začěmnjenjo ducha pola njoho pokazować počinasche. Duchakhoroho prynca najprjedy do hrodu Nymfenburga pola Mnichowa, potom do hrodu Schleißheima dowjezechu. Z kónc 70tych lět pschesydlichu joho do hrodu Fürstenried pola Mnichowa, hdźež hischće pschebywa. Joho duch je cyle začěmnjeny. Po zrudnym skónčenju krala Ludwika II., joho starschoho bratra, w Starnbergskim jězorje 13. junija 1866 bu prync Otto za krala w Bayerskej wuwołany, dokelž sebi wustawa tak žada. Wot toho dnja pak w Bayerskej woprawdże knježi joho wuj prync Luitpold, kotryž pak kruće na tym wobstoji, zo Otto woprawdże kral wostanje a w tym nastupanju so wustawa wobkedźbuje.

Z Galicišeje. De profundis słyschisch pola Polakow w tomle rjanym jutrownym času, hdźež hewak Alleluja rži po cyłym kschesćanskim swěće. Zaruja wo swojoho naměstnika w Haliču (Galicišej), hrabju Potockoho, kotryž padże zabity z kulkami rusinskoho mordarja. Tónle njeskutk kaž z bengalskim swětłom poswěći na poměr Polakow a Rusinow, kotsiž porno sebi, Polacy w nawječornej, Rusinjo we wukhodnej Galicišej sydła. Cyły tón kraj słuschesche w swojim času do něhduschoho pólskoho kraleństwa. Polacy pak nihdy na to njedźěłachu, zo bychu druhe narody zwotnarodnjowali, druhe rěče zaničeli. Pola nich płaćesche woprawdże słowo: Njech kóždy rěči, kaž je jomu jazyk narostł. Wschitcy čujachu so kaž bratrja a sotry, kaž dźěći jeneje zhromadneje maćerje, pólskeje rzeczpospolity (republiki rěče). Tuž je bjez dźiwa, zo so z časom też pólscy zemjenjo mjez rusinskim ludom zasydlichu. To dźěn bě tón kraj, hdźež mějachu pólscy ryćerjo stajnje na straži stać. Tu so spochi wójna wjedźesche z pohanskimi tartarami, kotsiž so z Krimskeje pokupy do kschesćańskich krajow dobywachu. Tohodla běchu tele krajiny posyte z pólskimi wobsadkami. Mnohi pólski ryćer pschečini tam cyle žiwjenjo w stajnych bitwach z pohanskim prakom. Za swoje służby poskići jomu pólski kral puste lada, na kotrež nichtó prawa njemějesche, kotrež pólskej krónje słuschachu. Druzy pólscy zemjenjo ženjachu so do rusinskich swójbow, a dokelž bě pólska rěč a kultura bóle rozwita — rusinska rěč njebě tehdom z cyła hischće do literatury zawjedźena — spólschćichu so po něčim tute něhdy rusinske zemjanske swójby, runje kaž je so to w swojim času też pola nas Serbow stało. Też serbske zemjanske swójby su so najručischo zněmčile, tak zo dźensa ani jenoho staroho serbskoho zemjanskoho rodu nimamy. Podobnje sta so to też pola Rusinow. Też w Haliču je pramało rusinskich zemjanskich swójbow zbyło. Knježe dwory słuscheja z wjetschoho dźěła Polakam, a Rusinjo su knježi dźěłaćerjo. Toho su so někto rusinscy agitatorowje pschimli. Schćuwaju lud na pólskich kublerjow, wopowědujcy, zo je to ruska zemja, do kotrejež su Polacy kaž wschi nalězli, zo jim Polacy chlěb bjeru, z jich potom so kormja. A Rusin tomu na słowo wěri — a tuž je tam hesło mjez ludom nastało: „Preč z kraja z Polakami — ruska zemja Rusinam“.

A něhdźežkuliž su hižo tele hesło w skutku wuwjedli. Zo bychu Polaka z knježoho dwora wukadźili — palachu jomu bróžnje a hródże, na polach žitne stohi (fajmy), zajědojćowachu ryby w hatach a rěčnistwach, zawdawachu skotej w hródźi — tak zo njebě wutrać, zo dyrbjesche Polak pschedać — a schtó kupi? Trasch Rusin? Bożedla! Němc abo žid, kiž jich hischće bóle wudrěje. Ale Němc a žid bywa jim lubschi, dyžli słowjanski pólski bratr. To je so też pokazało, hdyž so we Winskim sejmje interpellacija pschećiwo němskomu zakonjej zapokoži, po kotrymž změje knježerstwo prawo, Polakow z mocu z domu a role wuhonjeć. Zastupjerjo wschěch słowjanskich ludow, kotrež bywaju we Winskim sejmje zastupjene, kaž jedyn muž protestowachu pschećiwo njeprawdże, kajkaž so

Polakam w Prusach stawa — jenož rusinscy zapóslancy so wotsalichu. Dźeržachu z Němcami. Bjez dźiwa, zo sebi Polacy powědaju, zo mjez Rusinami pruska hriwna dźěła.

Bjez dźiwa tež, zo wschě hakatistiske nowiny wopominajcy hrózbny njeskutk, kotryž bě Rusin skućił nad Halićskim bohotom, winu na Polakow storkaju, kaž bychu Polacy doma, hdyž maja móc, runje tak Rusinow podtłóčowali, kaž Bramborscy Polakow.

Kak so z tym podtłóčowanjom Rusinow woprawdźe ma, njech sćěhowacy podawk wujasni: Běsche njedawno w Krakowje na wopyće wěsty Słowak. Słowacy bydla we Wuherskej, w połnócnych horatych krajinach, z kotrymiž Wuherska z Morawskej a z Galiciskej mjezuje. Słowakam so we Wuherskej wjele lěpje njewjedźe, hač Polakam w Němskej. Tohole słowakskoho hosća so nětko Polak Dr. Koneczny woprascha:

„Schto bychu Słowacy činili a kak bychu so pschećiwo Madjaram zadźerželi, hdy bychu: 1. Po cyłym słowacskim kraju ludowe schule byke słowacske; 2. hdy byschće měli 5 słowacskich gymnasijow, a k tomu hischće w madjarskich gymnasijach słowacske paralelki (rjadownje, w kotrychž so po słowacsku wući), kelkož byschće trjebali; 3. hdy by na universiće w Peschći było sydom słowacskich professurskich katedrow (professorskich wučerskich stołow) a hdy by wam k tomu hischće mózno było, wjacy takich katedrow dóstać, doniž so wosebita słowacska universita njezałoži; 4. hdy by słowacska rěč dospołne prawo měła w schuli, na sudnistwje a w kóždym zastojnstwje; hdy bychu so w słowacskej rěči wotměwale sudniske jednanja; hdy by kóžda gmejna, kotraž by zechcyła, nic jeno sama mohła po słowacsku wuradźeć a jednać, ale tež z wyschschimi zastojnikami; hdy bychu hamtske wozjewjenja byke a dyrbjake so tež po słowacsku stać; hdy by po cyłych Wuhrach njemózno było, někajku póstowu wěc do rukow dóstać, hdyž by njebyło pódla madjarskoho tež słowacski napis; 5. hdy bychu wschitcy knježerscy zastojnicy we słowacskim kraju słowacsku rěč móhli; 6. hdy bychu słowacske towarstwa a narodno-kulturalne wustawy podpjery dóstawali wot wuherskoho sejma w Peschći, pschizwolene wot madjarskeje wjetschiny; 7. hdy by pschedsyda wuherskoho sejma posedźenjo nic jeno w madjarskej, ale tež we słowacskej rěči wjedł a hdy bychu słowacscy zapóslancy na sejmje spochi słowacski rěčeli a hdy by madjarska wjetschina to za cyłe pschinarodźene prawo Słowakow měła a sama słowacsku rěč znała a na słowacske rěče runje tak poskuchała kaž na madjarske: Byschće wy tež potom hischće Madjarow za swojich njepschećelow, podtłóčerjow wudawali?"

Słowak wotmołwi: „Na to sebi njemóžemy ani myslić. To bychmy Madjarow za swojich bratrow měli."

„A hlejće", wotmołwi jomu Polak Dr. Koneczny, „wschitke tele prawa wužiwaja pola nas Rusinjo — a potom trubja do swěta, zo jich podtłačujemy!"

„W tajkim padźe Rusinam njerozemju", wotmołwi Słowak.

Z toho widźimy, kak so z podtłóčowanjom Rusinow w Haliču woprawdźe ma, na kotrež hakatistiske nowiny z połnej hubu pluwaja, zo bychu so z tym sami wusprawnosćili psched swětom, zo Polakow teptaja do błóta.

Rom, 26. hapryla. Swjaty wótc pschija dźensa swjećacoho biskopa z Poznańskeje, najdostojnischoho knjeza Dr. Likowskoho, w privatnej audiency. Knjez biskop pschedstaji bamžej deputaciju ze swojeje diöcesy.

Z **Ameriki** a **Ruskeje** pisaju wo straschnych zapuścenjach, kotrež su wichory a woda načinike. W amerikanskich Zjednoćenych Statach zakhadźesche tak mjenowany tornado. Je to žałostny wichor, podobny na tak mjenowanu powětrnu trubu, jenož zo je wjele hórschi a wobschěrnischi. Tornado leći po kraju we wuzkim pasmje, něhdźe 100 metrow hač $2\frac{1}{2}$ kilometrow schěrokim. Za to pak je joho puć čim dlějschi a hrózbnischi. Wscho po puću spowala a zebjerje, schtož nima cyle wurjadneje krutosće. Tsoji tajki tornado wopyta 24. haprila Zjednoćene Staty w Americy. Prěni nasta w staće Luiziana, lećesche na kusche ranjo pschez krajiny Missisipi a Alabama a hakle w staće Georgia popuschći. Druhi pozběže so tón samy dźeń na pomjezach statow Missisipi a Alabama a tseći zehna so w staće Texas. Wschudźe, hdyž je tornado pobył, su telegrafy roztorhane, tak zo nimamy hischće dokładnischich powěsći wo rozsahłosći načinjenych zapuścenjow. Do toho časa je so hižo wobličiło, zo je w staće Luiziana 70 ludźi, w staće Missisipi a Alabama w kóždym po 50, w staće Texas 35 a w staće Tennessee 30 wosobow w tym straschnym wichorje zahinyło. Wscho hromadźe naličichu hač dotal 500 mortwych a 800 ranjenych a wobschkodźenych. Materialne schkody su hobrske. Na wěstym městnje zniči prěni tornado na 10 jendźelskich mil wobsahowacej pschestrěni do čista wschitko, sywy zapuści, rolu rozry, domy rozwali a tsěschne kozoły a rjady na mile daloko rozsunka. Hdyž ćahnu po puću ludźi pschekwapi, wotnjese jich na 100 metrow wysoko w powětrje a puschći jich něhdźe druhdźe dele na zemju. Něhdyž ćahnuliž bě cyłe sepje rozpadankow, hrjadow, ludźacych a zwěrjacych ćělow nakopił. Z města Citroville w staće Missisipi pisaju, zo je tornado wosobowy ćah na kolijach lepił a dwaj wozaj połnaj ludźi wottorhnył a wotnjesł. Hač dotal njemóžachu zhonić, schto je so z wozami a ludźimi stało. Najskerje su wschitcy zahinyli.

We wobłěhowanej twjerdźiznje.

(Pokročowanjo.)

»Dowoli-li mi Waša Excelenca to a to wuwjesć?«

»Kajku dha maće ideju?«

»Tak a tak . . .« —

»Derje! . . . Činće to, ale jenož na swoje samsne zamołwjenjo!«

»Dowoliće-li mi tež wojakow sobu brać?«

»Wojakow wam njedam. Jeli so dobrowólni k tomu přidruža, njech mojedla z wami sobu du!«

Tajkich dobrowólnych by kóždy přeco ruče našoł, a potom dachu so do dźěła, te duchapołne ideje w skutku wuwjesć. Wostachu-li ćile młodźi ludźo při žiwjenju, wobdźiwowachu jich wšitcy jako rjekow — a z horda khodźachu ći khróbolacy mjez swojimi towaršemi. —

Njeběch so mylił. Něhdźe za dwě hodźinje stupi Kulikow zasy do našeje komorki. Bě nimale wjesołeje mysle a sydźe so runje tak wótře na tón jenički stoł. »Móžeće mi gratulować!« wurazy jachlo.

»K čomu dha? Ach sym zhudał, dowolichu wam pola sotry Alexandry w lazareće něšto dnjow wotpočnyć!« měnješe Dr. Šewyrow ironiscy, spomniwši na Kulikowu lubosć.

»Njebledźće žortow! . . . Mój zamysł je so najbóle spodobał, a trěbnych dobrowólnikow sym tež hižo zehnał. 12 khróbłych zabitych pachołow! . . . haj, to skerje něšto budźe.«

»Powědajće nam tola trochu wobšěrnišo! Što dha maće do zamysła?«

Kulikow powědaše. Wšo bě jara jednorje a jara derje mózno. Khinscy wobhonjerjo běchu předrasćeni na japanskich wojakow w njepřećelskim

(Pokročowanjo texta w přiłozy strona 159.)

Wiče płaćizny:

	w Budyšinje 25. hapr. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 30. hapr. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšenca, žołta, kórc po 170 punt.	17	—	17	51	16	50	17	—
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	—	15	20	14	40	14	80
Ječmjeń . . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	62	12	5
Pšenca, žołta	10	—	10	30	10	—	10	40
Rožka	9	28	9	50	9	50	9	75
Ječmjeń	8	80	9	—	8	30	8	60
Wows, kórc abo	7	40	7	80	7	30	7	50
Hrooh	10	—	13	—	14	—	14	—
Woka (50 kg abo centnar)	8	50	10	—				
Jahły	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K.	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	30	2	60			2	80
Pšenična muka	12	75	19	75				
Ržana muka	12	25	16	—				
Syno (z cypami / z mašinu)	3	40	3	80	3	30	3	75
Słoma 100 kg, młóćena	4	67	4	84	—	—	4	16
	3	—	4	—	—	—	3	50
Prosata 1020 (w Kamjencu 279) jene	9	—	23	—	9	—	18	—
Butra 1 kg	2	60	2	80	2	50	2	80
Jeja, mandl	—	83	—	90				

Pšenične wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeničny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

Čohodla so čwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumětske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w **Kamjencu,**
Anger čo. 12[I]
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Wutrobny dźak.

Wšitkim, kotřiž su našoho lubowanoho mandźelskoho, nana a syna, knjeza

kublerja Jakuba Čórlicha z Kanec,

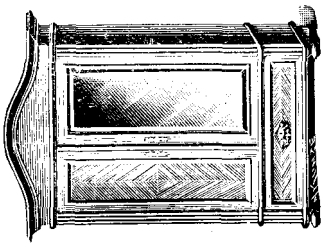
w krótkej khorosći wopytowali, jomu na pusty wječor khodźili a joho k rowu přewodźeli, wosebje **Kukowskomu Kasinej** tež za njesenjo, wuprajamy z tutym naš **najnutrniši dźak** a **„Zapłać Bóh!“**

W Kanecach, 28. hapryla 1908.

104] **Zrudźeni zawostajeni.**

Rěči tež serbski!

Wšitke družiny
mehlow za wobydlenja
poruča [102
w dobrym trajacym wuwjedźenju
po najtuńšich płaćiznach
Handrij Noack,
Budyšin, Moltkowa droha 9.

Pjelšćowe twory
wšěch družinow (pjelcy abo kožuchi atd.) a wšě druhe strachej molow wustajene wěcy přijima ze zawěsćenjom před molami a wohnjom na skhowanje w lěče [100

Hendrich Lange
11 na žitnych wikach 11
znapřeća »Złoteje Hwězdy«.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Živnosć
čisło 46 w **Khelnje** pola **Radworja** z 11½ kórcami pola a łukow je na předań. [103

K dźensnišomu čisłu 4 strony přiłohi z **jězdnym planom železnicow.**

J. a E. Koban, při žitnych wikach 41
(Sechec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźełanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj tež serbski. [9

Za wšitku našim dźěćom wopokazanu wótcowsku **lubosć** a woporniwu **starosć** wuprajamy wjeledostojnomu knjezej kapłanej

Jakubej Žurej

při joho **wotkhadźe** z Ralbičanskeje wosady **najnutrniši dźak.** Bóh płać jomu nadobnje!

[105

1. V. 1908.

Starši Konječanskeje šulskeje gmejny.

Najwutrobniši dźak a nutrne „Zapłać Bóh!“

přiwołamy wjeledostojnomu knjezej kapłanej

Jakubej Žurej

při joho wotkhadźe do Budyšina za wšitku joho lubosć a wšitke prócy, z kotrymiž je tu tak horliwje skutkował za **česć Božu** a **dušow zbóžnosć** w cyrkwi a šuli!

Bóh mytuj jomu bohaće a žohnuj joho nadobnje w nowym powołanju!

W Ralbicach, dźeń 30. hapryla 1908. [101

Mikł. Čornak, khěbětař. **Mich. Čornak,** khěbětař.
Jurij Šewčik, cyrkw. wučeŕ. **Mikł. Bräuer,** zwónk.

Za tute čisło zamołwity: M. Žur, faraŕ.
Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Ćišć Smolerjec knihićišćeŕnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 18 „Katholskoho Posoła“.

Sobotu 2. meje 1908.

(Pokračowanjo ze strony 157.)

lěhwje byli a běchu zhonili, zo so Japanowje pod zemju na dołhowječornu stronu k hłubinje pola čisła 203 ryja bjez dwěla, zo bychu tele městno před Rusami wobsadźili a wottud po ćmě w nocy nahle wupad na naše wobtwjerdźenja sčinili. Tymle podzemskim dźěłam njehodźeše so nětko wjacy zadźěwać — to bě přepozdźe; ale za to hodźeše so tymle přemudrym Japanam žałosna krwawna kupjel zepřihotować. Pomysli sebi, hdyž Japanowje ze swojich krytych khódbow w nocy wulězu, hłubinu wupjelnja a we wjacorych kolonach doprědka ćahnu, měješe jim za khribjetom hnydom syła minow rozbuchnyć. Čerjachu-li woni potom do prědka, rozbuchowachu też tu miny a jich dalši puć stoješe też w płomjenjach. Ze strachom rozběža so potom zawěsće njepřećeljo do wšěch bokow,. ale do koła wokoło bychu so potom z walčkami a ze słomu wusłane hrjebje rozpalałe, kotrež běchu wšudźe z kałačojtym grotom wobćehnjene. Za wšo druhe postaraja so hižo jich wzajomna ćišćeńca a derje wuměrjene wutřěle Rusow.

Dr. Šewyrow připosłuchaše napjeće a wali so potom z tajkej njemdrosću na Kulikowa, kajkohož joho hišće prjedy ženje widźał njeběch.

»A wo tym wšěm rěčiće tak spokojnje, tak ze zymnej krewju? Sće wy z cyła hišće wyšk Kulikow? Tón samy młodźenc, kotryž runje won wot šulskeje ławki na wójnu ćehnješe? Kotryž tak hnujace listy swojej sotře Lizcy do Kijewa pisaše? ... Njezapřijeće dha z cyła, kak so z wašim zamysłom sam do wočow bijeće?! Prajće mi, zo so mylu, zo wy to sam njejsće!«

Wón běhaše rozhorjeny po jstwje a wali so potom na mnje.

»Přečo mjelčiće k tomu, Iwano Pawlowičo?! Njewidźiće-li, kak so joho duša w tołstej ćmě přepaduje?!«

Ale też Kulikow nětk zareji, zo Doktor wo tej cyłej wěcy smorže rozymi, zo je laik, civilista, zo je wójna něšto cyle hinaše a zo je wón sam wojownik, zo njeje mječ žadyn rózeń do pječenja, zo je najwažniši nadawk kóždoho wojaka njepřećelej škodźeć, kelkož jenož zamóže ... Machny ze zacpěćom z ruku na Doktora a ćerješe njeprajiwši Božemje wotsal.

Doktor wali so na swoje borło, hrabaše so za hłowu a mórčeše před sobu: »Mój Knježe Božo, přečo dopušćuješ to wšitko na swěće?«

Tři nocy za sobu łažachu wyšk Kulikow a joho 12 towaršowje, hdyž jeno bě so začmiło a hdyž bě dźeńske swětło zymnomu swětłu hwězdow z puća šło, tak kedźbliwje, hač jeno bě możno, z našich nasypow. Kaž hady spuščachu so dele do ćmoweje hłubiny, z kałačojtym grotom, ze słomu a dźěłom, ze křinkami połnymi bałmy k třělenju a z měškami napjelnjenymi z pólvrom. Něhdźe wo połnocy wróćachu so někotři po wšelake jim potřebne wěcy, a wijachu so potom zasy po horje dele. Na ranjo pak zasy wšitcy hromadźe na nasypy horje wulězechu, čorni kaž čerty, wot wjerška hłowy hač do stopy zapróšeni a błóćani, z rozkwěkanymi rukami a ze zapadnjenymi wobličemi, z wótrje so błyšćatymi wočimi.

Do wyššacych rěčow so njedawši lehnychu so hnydom a spachu hač do přichodnoho wječora. W skoku potom pošlapawši, pušćichu so na samsne wašnjo zasy dele, zo bychu swój hrózbny, potajny zaměr dowuwjedli.

W štwórtej nocy mějach też ja stražować. Hdyž tak w jednatej hodźinje jednotliwe straže wopytowach, zasłyšach nadobo jenu stražu zawołać: »Štó tu je?« »Z nami je Bóh a knježna Marija!« běše wotmołwa.

To běchu naši třinaćo. Móžeše słyšeć, kak grót žaśćerkota. Cyle z waha rěčachu mjez sobu a hnydom zaso womjelknychu. Něchtó poča so cyle kedźbliwje na nasyp krosnić. Potom zeskočichu někotři — a krosnowachu so tohorunja na nasyp. Čěmne człowske postawy wustupowachu za namódro-čerwjenym njebjom. Zaso zeskočichu — a Kulikowy hłós bě słyšeć. »Stajće to tu, tak ... Potom mamy to hermetiscy zawrjeć ... Jutře dyrbimy kóncy z deskami přibić a to w sćěhowacym rjedźe čisło 1, potom 3, na to 2 a naposledku te nječisłowane! ... Nětk pak dźěćatka, domoj! Dobru nóc!

Wysoka postawa měrješe so po ćmě na mnje. Zetkachmoj a póznachmoj so. »Dobry wječor, Iwano Pawlowičo!

»Dobry wječor! Přečo tak zahe wróćo?«

»Smy, štož bě trjeba, dokonjeli a wobzamknychmy wotpočować na swojich ławrjencach. Nó, wěsće wy, to budźe tam šwarna měšeńca. Walčkow a słomy a druhoho palidła je tam z hromadami. Ha-ha-ha!«

Tele smjećo klinčeše cyle njepřirodźenje, tak kaž by so człowjekej njechało smjeć a so tohodla sebje samoho k tomu nućił, zo by njepřeradźił, kak je zmysleny.

»Słyšće, sće wy też strowy?«

»Hłuposć ... ha ... ha! Mučny sym, wězo jara mučny ... Wuspju so — a wšo so zhubi, kaž by z ruku wotrěł. Ale wěsće wy, słyšiš tam pod zemju hižo kopać z motykami. Njewuprajće energiscy a wutrajni ludźo su ćile Japanowje — čert njech jich zežerje! Dźiwnje ći pak bywa, hdyž po ćmě pod sobu w zemi takle kopać słyšiš: je ći kaž bychu 'žno tótkowje ći row ryli! ... brr! ... Na, dobru nóc, Iwano Pawlowičo, dobru nóc!« (Přichodnje dale.)

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeny: Korla, Jakuba Hajny, krawskoho mištra w Budyšinje, s.

Zemrěći: 23. hapryla: Augusta rodź. Trinksec, Michała Fórmana, dźěłaćerja na železnicy w Budyšinje, mandźelska, 48 l. 3 m. 21 dn. — 24. Wilhelmina rodź. Funkec, Jakuba Šäfricha, stacionskoho assistenty zw. sł. w Budyšinje, mandźelska, 69 l. 9 m. 14 dn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 492. Michał Winkler z Borśće, 493. farař Jurij Wingeŕ w Lubiju, 494. 495. z Khrósćic: zapósłanc Michał Kokla, Mikławš Kral, 496. Mikławš Handrika z Jaseńcy, 497—499. z Hórkow: Jakub Handrika, Pětr Šilak, Jakub Hejduška, 500. wučeŕ Jurij Renner we Worklecach, 501. Madlena Laukusowa z Łusća, 502. Jakub Wawrik z Lejna.

Za fond tow. ss. Cyrilla a Methodija: M. C. z B. 3 hr., farař Jurij Wingeŕ w Lubiju 50 hr., přez Jakuba Šewčika, tach. prědarja, 16 hr.

Za cyrkej w Zdźeri: farař Jurij Wingeŕ w Lubiju 50 hr., na Kosćijec křćiznach w Zdźeri 9 hr., na Handrikec křćiznach w Radworju (přez knjeza wučerja Šołtu ze Zdźerje) 9 hr. 50 pj.

Za Serbski Dom: Přez Jakuba Šewčika, tach. prědarja, 15 hr.

Listarnja redakcije: Rozprawa wo hłownej zhromadźiznje T. S. B. móže so hakle za tydźeń wočišćeć. Je wobžarujomnje pućowała mjez Budyšinom a Ralbicami, dokelž bě přezahe list na nowoho redaktora tu adresowany — tuž bě pósł jón zasy dale pósłał.

Z mojeho nakłada atd. so na farje w Budyšinje předawaja:

I. Nabožne knihi.

1. Duchowna Róžownja swj. Marije. 1872. 517 stron. Płać.: 1,50 hr. hač do 4,50 hr.
2. Smjertnička. 1873. 120 stron. Płać.: 25 pj. a 40 pj.
3. Hwězda, modlitna knižka. 1880. 104 stron. Płać.: 25 pj., 60 pj. a 90 pj.
4. Khwalće Knjezowe mjeno. 1882. 503 stron. Płać.: 1 hr., 2,50 hr. a 3,40 hr.
5. Róčna Swjatnica kath. křesćana. 1883. 1260 stron. Płać.: 2,50 3,50 a 5,00 hr.
6. Wěnašk Jězus-dźěćatkej. 1886. 40 stron. Płać.: 30 pj.
7. Žiwjenja Swjatych. 1864—1904. 1092 stron. Płać.: 5 hr. a 6,50 hr.

II. Powučne, zabawne spisy:

8. Serbske rukopisne drobnostki. 1869. 26 stron. Płać.: 25 pj.
9. Surowstwa napřećo Piusej VI. a VII. 1870. 28 stron. Płać.: 15 pj.
10. Pismowstwo kath. Serbow. I. 1869. 104 stron. Płać.: 1,20 hr.
11. „ „ „ II. 1874. 52 stron. Płać.: 50 pj.
12. Dwójnikaj. Powědančko. 1872. 31 stron. Płać.: 25 pj.
13. Othilia, slepa holčka. 1873. 44 stron. Płać.: 30 pj.
14. Marija wumožena khora. 1874. 25 stron. Płać.: 20 pj.
15. Při maćerńym rowje. 1874. 31 str. Płać.: 25 pj. 16. Wodźan. 1896. 36 str. Płać.: 50 pj.
17. Złote hrody. 1897. 54 str. Płać.: 60 pj. 18. Boži narod. 1901. 39 str. Płać.: 50 pj.
19. Dźesać lět za serbskim blidom w Lipsku. 1903. 20 stron. Płać.: 25 pj.
20. Pěseń wo zwonu. 1905. 46 stron. Płać.: 60 pj.

12] **Handrij Dučman-Wólšinski.**

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, róžk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Žitne měchi,

mučne měchi,
słomniki a [89
słomjane hłowaki,
picne měchi za konje,
wozowe plany,
šěry płat k płachtam,
khomotacy płat,
kožu k rjedźenju wozow
a **woknow**
poruča we wulkim wubjerku po fabrikskich płaćiznach

Heinrich Lange

11 Žitne torhošćo 11,
z napřeća »Złoteje hwězdy«.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.	Zarjadowanjo zamoženja.
Lombardowanjo.	Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.	Kamorowe kašćiki (safes).
Změnkowy diskont a inkasso.	Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.
Změnkowa domizna.	

Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date: [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju		3 %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3½ %	
„ 3měsačnym	„	3¾ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwuměłšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne kříže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Róžk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Jězdny plan železnicow

płaći wot 1. meje 1908 hač do 30. septembra 1908.

4. rjadownja njedźelu a na sakskich swjatych dnjach wupadnje.

▪▪▪▪▪▪▪▪ woznamjenja, zo ma so kartka přikupić (Zuschlagskarte).

Z Drježdźan do Zhorjelca.

Wozowa rjadownja	1—4	1—3	2. 3.	1—4	1—4	1—3	1—4	D 1—3	1—4	1—4	1—3	1—4	1—4	1—4	1—3
Z Drježdźan-St.	12,10	1,05	—	6,03	7,00	8,45	8,58	10,19	12,22	3,03	5,00	5,23	8,00	9,34	10,00
Drježdźan-N.	12,20	1,15	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,30	12,35	3,14	5,09	5,33	8,10	9,45	10,07
Arnsdorfa	1,00	—	—	6,48	7,54	—	9,50	—	1,08	3,48	—	6,06	8,45	10,18	—
Biskopic	1,25	—	—	7,14	8,18	—	10,15	—	1,34	4,11	—	6,30	9,09	10,48	10,46
Zemic	1,31	—	—	7,21	8,25	—	10,22	—	1,41	4,18	—	6,37	9,16	10,55	
Žičinka	1,40	—	—	7,30	8,34	—	10,31	—	1,50	4,27	—	6,46	9,25	11,04	
Budyšina	1,49	2,07	4,20	7,46	8,43	9,46	10,45	11,27	2,05	4,42	6,05	7,01	9,40	11,18	
Kubšic	—	—	4,36	7,56	—	—	10,55	—	2,15	4,52	—	7,11	9,50	11,28	
Pomorc	—	—	4,48	8,04	—	—	11,03	—	2,23	5,00	—	7,19	9,58	11,36	
Lubija	—	2,29	5,33	8,25	—	10,08	11,23	11,50	2,42	5,15	6,28	7,39	10,17	11,52	
Do Zhorjelca	—	2,52	6,43	9,03	—	10,31	12,00	12,14	3,20	5,52	6,52	8,17	10,54	12,29	

dale do Žitawy

Ze Zhorjelca do Drježdźan.

Wozowa rjadownja	1—3	1—4	1—4	1—4	1—3	1—4	1—4	D 1—3	1—4	1—4	1—4	1—3	1—4	2. 3.
Ze Zhorjelca	2,00	—	4,17	—	8,55	7,58	11,17	2,11	2,21	4,25	6,58	8,57	9,07	11,20
Lubija	2,25	—	4,59	—	9,20	8,44	11,45	2,36	3,07	5,09	7,43	9,21	9,51	12,48
Pomorc	—	—	5,14	—	—	8,59	12,01	—	3,22	5,21	7,59	—	10,06	1,14
Kubšic	—	—	5,22	—	—	9,07	12,08	—	3,30	5,29	8,06	—	10,14	—
Budyšina	2,46	3,55	5,34	6,52	9,41	9,21	12,23	2,57	3,45	5,43	8,22	9,42	10,26	1,36
Žičinka	—	4,06	5,46	7,04	—	9,33	12,35	—	3,57	5,55	8,34	—	10,38	—
Zemic	—	4,16	5,56	7,14	—	9,43	12,45	—	4,07	6,05	8,44	—	10,48	—
Biskopic	—	4,26	6,11	7,23	—	10,04	12,56	—	4,18	6,16	8,57	—	11,01	—
Arnsdorfa	—	4,49	6,32	7,47	—	10,25	1,17	—	4,40	6,36	9,19	—	11,21	—
Do Drježdźan-N.	3,39	5,21	6,58	8,20	10,34	10,51	1,43	3,51	5,04	7,02	9,45	10,31	11,53	—
„ Drježdźan-St.	3,48	5,37	7,10	8,32	10,43	11,03	1,55	4,00	5,16	7,16	9,57	10,40	12,05	—

Z Budyšina do Rakec.

Z Rakec do Budyšina.

Tu maja wšitke ćahi 2., 3. a 4. rjadownju.

6,36	7,53	11,42	2,09†	3,20	5,00	8,32	10,35	11,20*	Z	Budyšina	Do	6,20	7,34	8,56	11,33	1,54	2,49	4,30*	7,52	8,11	10,11†
6,43	8,00	11,49	2,17†	3,29	5,08	8,39	10,43	11,27*	„	Ratarjec	„	6,13	7,27	8,49	11,26	1,47	2,42	4,23*	7,45	8,04	10,04†
6,47	8,05	11,54	2,22†	3,35	5,14	8,43	10,48	11,31*	„	Židowa	„	6,08	7,23	8,44	11,22	1,42	2,37	4,18*	7,40	7,59	10,00†
6,55	8,13	12,02	2,32†	3,45	5,22	8,50	10,56	11,39*	„	Mał. Wjelkowa	„	6,00	7,15	8,37	11,15	1,35	2,30	4,10*	7,33	7,52	9,53†
7,08	8,30	12,14	2,43†	4,01	5,34	9,01	11,07	11,49*	„	Radworja	„	5,49	7,05	8,27	11,04	1,25	2,17	3,59*	7,22	7,41	9,42†
7,15		12,20	2,49†		5,41		11,13		„	Khasowa	„	5,42		8,19		1,18		3,52*	7,14		
7,25		12,29	2,59†		5,51		11,23		„	Njeswačidła	„	5,32		8,10		1,09		3,42*	7,03		
7,33		12,37	3,07†		5,59		11,31		„	Šešowa	„	5,24		8,03		1,02		3,34*	6,54		
7,40		12,44	3,15†		6,07		11,39		Do	Rakec	Z	5,16		7,55		12,54		3,26*	6,45		

† Jězdźi jenož sobotu, njedźelu a sakske swjate dny.
* Jězdźi jenož 3. meje, 8. junija, 5. julija, 2. aug., 6. sept.

* Jězdźi jenož njedźelu a sakske swjate dny.
† Jězdźi jenož 3. meje, 8. junija, 5. julija, 2. aug., 6. sept.

Z Radworja do Lubija.

Z Lubija do Radworja.

Tu maja wšitke ćahi 2., 3. a 4. rjadownju.

—	8,30	12,17	—	4,01	—	9,01	—	11,49*	Z	Radworja (dwórn.)	Do	7,01	10,56	2,13	—	7,32	9,41*	—			
—	8,37	12,24	—	4,10	—	9,08	—	11,56*	„	Radworja (zastan.)	„	6,54	10,49	2,06	—	7,25	9,34*	—			
—	8,45	12,31	—	4,20	—	9,14	—	12,02*	„	Lutowča	„	6,48	10,43	2,00	—	7,19	9,28*	—			
—	8,55	12,40	—	5,00	—	9,21	—	12,08*	„	Wulkeje Dubrawy	„	6,41	10,36	1,53	—	7,12	9,22*	—			
—	9,07	12,51	—	5,10	—	9,31	—	12,18*	„	Klukša (Zdźerje)	„	6,26	10,24	1,39	—	6,58	9,11*	—			
—	9,59	1,14	—	5,45	—	9,51	—	12,38*	„	Barta	„	6,05	10,02	1,17	—	6,36	8,51*	—			
7,23	10,28	1,37	4,10	6,03	6,30	10,09	10,12†	12,56*	„	Wósborka	„	5,46	9,38	12,55	4,00	6,15	8,33*	12,02†			
8,06	11,06	2,15	4,48	—	7,14	—	10,50†	—	„	Ketlic	„	—	8,56	12,11	3,21	5,29	7,55	11,26†			
8,18	11,18	2,27	5,00	—	7,26	—	11,02†	—	Do	Lubija	Z	—	8,45	12,00	3,09	5,18	7,44	11,15†			

† Jězdźi jenož na njedźelach a swjatych dnjach.
* Jězdźi jenož 3. meje, 8. junija, 5. julija, 2. augusta, 6. septembra.

Z Biskopic do Zitawy.

Ze Žitawy do Biskopic.

1—4	1—4	1—4	1—4	1—4	1—4	1—3	Rjadownja			1—3	1—4	1—4	1—4	1—4	1—4
7,18	—	10,40	2,19	4,37	9,27	10,46	Z	Biskopic	Do	6,02	9,00	12,38	3,20	5,47	10,35
7,57	—	11,23	3,54	5,15	10,02	—	„	Wjelećina	„	5,36	8,26	12,03	2,44	5,12	10,00
8,03	—	11,30	3,00	5,21	10,08	—	„	Šěrachowa	„	5,30	8,17	11,53	2,35	5,03	9,51
8,36	9,24	12,05	3,35	5,57	10,37	11,34	„	Habrachćic	„	5,06	7,49	11,24	2,07	4,36	9,23
8,44	9,31	12,13	3,43	6,05	10,45	11,41	„	Neugersdorfa	„	5,00	7,39	11,15	1,58	4,26	9,14
9,22	10,40	12,51	4,23	6,44	11,23	12,22	Do	Žitawy	Ze	4,11	6,54	10,30	1,12	3,38	8,26

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Z Kamjenca do Arnsdorfa. — **Z Arnsdorfa do Kamjenca.**

Tu maja wšitke čahi 2., 3. a 4. rjadownju.

5,45	8,40	12,16	3,02	7,16	9,25	10,22	Z Kamjenca Do	7,35	11,16	1,59	5,40	8,46	10,12	12,21
6,06	9,01	12,39	3,22	7,38	9,48	10,52	Połčnicy	7,18	10,58	1,42	5,23	8,29	9,51	12,04
6,26	9,19	12,58	3,40	7,58	10,07	11,16	Do Arnsdorfa Z	6,56	10,38	1,21	5,02	8,09	9,24	11,44

Jeli zo

homöopathiske lěkarstwa trjebaće, dha namakaće najwjetši skład tajkich, wot dr. Schwabe z Lipska woteběranych,

w měsćanskej lěkarni

na hłownym torhošću

61] **w Budyšinje.**

Z Lubija do Habrachćic (Ebersbacha). — **Z Habrachćic do Lubija.**

Tu maja wšitke čahi 2., 3. a 4. rjadownju.

5,47	8,46	11,38	3,08	5,21	8,08		Z Lubija . . Do	8,15	11,16	1,34	2,31	4,57	7,26	10,04
6,35	9,11	12,01	3,32	5,45	8,42		Do Habrachćic Z	7,51	10,55	12,49	2,09	4,34	6,50	9,35

Z Lubija do Žitawy. — **Ze Žitawy do Lubija.**

1—4	1—4	1—4	1—4	1—4	1—3	Rjadownja	1—4	1—4	1—4	1—4	1—4	1—4	2. 3.
5,25	8,48	11,54	2,44	6,32	7,54	Z Lubija . do	8,19	11,14	2,28	5,01	7,33	9,08	11,50
5,53	9,18	12,24	3,32	7,00	8,47	Herrnhuta	7,49	10,45	1,59	4,24	6,59	8,39	11,26
6,30	9,52	12,59	4,23	7,34	9,32	do Žitawy . Z	7,10	10,02	1,23	3,38	6,00	8,00	10,20

Ze Zhorjelca do Žitawy. — **Ze Žitawy do Zhorjelca.**

Tu maja wšitke čahi 2., 3. a 4. rjadownju.

4,55	8,53	12,08	2,13	4,24	8,27	11,10	Ze Zhorjelca do	7,42	10,32	11,49	3,55	8,25	11,09	
5.25	9,19	12,32	2,38	4,48	8,53	11,34	Wostrowca	7,20	10,07	11,25	3,30	8,00	10,46	
5,32	9,24	12,37	2,45	4,53	9,00	11,39	Rusdorfa	7,15	10,01	11,19	3,25	7,54	10,41	
6,01	9,52	1,04	3,18	5,20	9,30	12,06	do Žitawy Ze	6,49	9,31	10,50	2,58	7,27	10,15	

Přepołożenjo wobkhoda.

Swojim wjelewažerym kupowarjam z tutym k wědźenju dawam, zo sym swoje překupstwo wo wjele powjetšił a na **Budyšsku drohu 4** přepołožił.

Robert Jahn, Kamjenc w Sa.

Překupstwo z posamentami, trikotažemi, wolmjanymi tworami a šatami. [69

Z Budyšina do Wjelećina.

Wozowa rjadownja	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4
Z Budyšina	4,55†	5,56*	7,12	10,47	1,18†*	2,06	4,39	7,25	9,12
Dźěžnikec	5,03†	6,08*	7,24	10,56	1,30†*	2,14	4,47	7,34	9,20
Budestec	5,11†	6,17*	7,35	11,03	1,39†*	2,21	4,55	7,41	9,27
Do Wjelećina	5,22†	—	7,50	11,16	—	2,34	5,07	—	9,40

Z Wjelećina do Budyšina.

Wozowa rjadownja	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4
Z Wjelećina	—	6,05†	8,25	12,06	—	2,59	5,20	—	10,06
Budestec	5,09*	6,18†	8,39	12,17	12,42†*	3,17	5,40	7,50	10,17
Dźěžnikec	5,18*	6,24†	8,45	12,23	12,52†*	3,28	5,51	7,56	10,23
Do Budyšina	5,29*	6,31†	8,52	12,30	1,04†*	3,38	6,01	8,03	10,30

† Jězdźi jenož sobotu a póndźelu.
* Jězdźi kóždu póndźelu, abo hdyž je tehdy swjaty dźeń, wutoru.
†* Jězdźi jenož sobotu, njedźelu a swjate dny.

Z Kamjenca do Biskopic. — **Z Biskopic do Kamjenca.**

Tu maja wšitke čahi 2., 3. a 4. rjadownju.

5,50	11,30	2,03	7,02	Z Kamjenca Do	8,34	2,56	6,06	10,36		
6,08	11,49	2,21	7,25	Thonberga	8,17	2,36	5,42	10,16		
6,17	11,58	2,30	7,36	Halštrowa	8,10	2,28	5,30	10,08		
6,40	12,21	2,56	8,03	Porchowa	7,47	2,04	4,51	9,42		
7,03	12,44	3,21	8,27	Do Biskopic Z	7,25	1,40	4,20	9,15		

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.

Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju kruchate wapno (kalk) w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Najwyšše płaćizny

płaći za **kózlace kože,** za **kozace, kruwjace, ćelace kože** atd. [90

Heinrich Lange

při serbskej katholskej cyrkwi a na žitnym torhošću 11, napřeco »Złotej hwězdźe«.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 27. hapr. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnař	wot	25—46 hr.,	rězna waha	58—81 hr.
2. Byki,	„	„	„	28—41 „		58—73 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	23—41 „		49—73 „
4. Ćelata,	„	„	„	42—53 „		72—84 „
5. Swinje,	„	„	„	40—48 „		55—63 „

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towařstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towařstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 19. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **9. meje 1908.**

Nowy redaktor.

W Božim mjenje přijimam redaktorstwo „Posoła“, kotrež je so mi 22. hapryla na zhromadźiznje předsydstwa a wubjerka napołožiło. Njemóžach wopřijeć, kak su sebi runje moje słaby mocy k tomu zhladali. Wy „dyrbiće“ přijeć, tak rěkaše, a tuž dyrbjach prajić „ja chcu“. Jako swěrny sobustaw towařstwa swjateju Cyrilla a Methodija sebi też hinak pomhać njemóžach, dokelž wjednicy, samo wotkhadźacy redaktor, mi khorhoj do rukow tłóčachu. Tuž přimam so khorhowje swojoho luboho serbskoho naroda a slubju, zo z tutej khorhowju chcu k Božej česći a Serbam k spomoženju dale kročić po samsnym puću, kotryž je mój předkhodnik, wjelezasłužbny knjez farař Šewčik, „Posołej“ pokazał. Přinjesu čopłu wutrobu sobu, kotraž bije za zbožo swojoho serbskoho ludu. Za wěru, narod a wótčinu chcu swoje mocy woprować. Moje słabe mocy same pak njedosahaja, nadawk „Posoła“ dopjelnić. Wšitcy dyrbiće redaktora podpjerać: z pisanjom a woteběranjom. Wosebje pak prošu wjeledostojnoho knjeza seniora Jakuba Skalu, kaž też kk. fararja Žura a Wingera wo swěrnu podpjeru w mojim redaktorstwje. Knjez farař Šewčik pak budźe też w cuzbje swoje kedźbne a wobhladniwe wóčko nad „Posołom“ wobkhować, a tuž prošu, připósćelće mi časćišo waše nazhonjenja a pokiwy, kaž też pohnuwace a wozbožace słowa za swój serbski narod.

A wy, česćeni woteběrarjo „Posoła“, čitajće „Posoł“ z tajkej lubosću, z kajkejž so wón pisa.

Bóh Wjeršny pak chcył žohnować naše zhromadne dźěło!

Jakub Žur, redaktor.

Tym, kotřiž na duchownych swarja.

Ze spisow Albana Stolca připrawił njeduchowny.

(Pokročowanjo.)

Dale, kak ma so z wašimi dźěćimi? Ke komu maja najwjacy lubosće a dowěry, hač runje k duchownomu — a tutón ma też nanajbóle waše dźěći rad. Wuwučuje tesame w nabožinje, napomina je, zo bychu wam posłušne byłe, dari jim hdys a hdys swjećatko, přihotuje je dołho a sprócniwje na prěnje dóstaćo swjatych sakramentow. — Štó je najwjacy wustawow za khude dźěći założił? Duchowni su to činili, a to ze swojimi pjenjezami. Je-li też stat někotre zarjadował, dha su wone předrohe, a ći knježa, kotřiž su je zawjedli, njejsu za nje ničo woprowali, ale ludej za to napołožili dawkow wjac a wjac. — Sće dha slepi, njepóznawajcy rozdźěl mjez křesćanskej lubosću a swětnym duchom?

Potom chcu ći hišće něšto prajić, mjenujcy něšto wo spowědź-słyšenju. To je jara ćežka wěc, ćežša hač cyły dźeń na polu dźěłać abo w swojim rjemjesle. Zo dyrbi so spowědnik husto při tym poćić, pak zymu mrěć — za tym hač je čas — a zo dyrbi často wot ranja hač do wječora we wuzkim stole sedźeć: to njeje hišće najćežše; přetož druzy ludźo dyrbja so też poćić abo zymu mrěć. Najćežše je, na tutu mnohosć hrěchow posłuchać, w skoku so dopomnić: za čim dyrbju so prašeć, što dyrbju prajić, kajku pokutu napołožić, směm wotwjazać, zo bych trjebaj sam před Bohom wobstał? — Haj, je lóže, sam k spowědźi hić, dyžli spowědź słyšeć. — Čohodla čini to duchowny, mjez tym zo mnohi wysoki

zastojnik hač do samoho dopołdnja we łožu leži a wječor za piwowym karančkom sedźi? To je Zbóžnik duchownomu přikazał, a čim bóle je wón służownik Khrystusowy, čim swěrnišo to čini. Tohodla je też japoštołam a jich naslědnikam prajił: „Štóž was zacpěje ... zacpěje toho, kotryž je mje pósłał.“ To potajkim płaći też wo swarach a tamanju přećiwo duchownym.

Ći ludźo pak, kotřiž maja hišće křesćanstwo, wědźa, koho a kelko maja wo dobrym měšniku. Hdyž tajki bywa snadź přesadźeny abo wumrje, je to njezbožo za cyłu wosadu, a je zrudoba a žarowanjo w křesćanscy zmyslenych swójbach, jako by nan wotešoł abo wumrěł. Hdyž pak někajki swětny zastojnik ze smjerću abo železnicu wotjědźe, njepłaka žadyn človjek, khiba zo towarstwo, w kotrymž je sebi kóždy wječor žołdk z piwom a płuca z kurom napjelnił a kazył — za nim praji krótke božemje!

Čohodla pak so w korčmach a nowinach tak husto runje na duchownych swari? Na to je hižo před 1900 lětami Jězus Khrystus, kotryž měšnistwo założi, jara jasnu wotmołwu dał, zo njebychu so sprawni duchowni dali zamylić, hdźež bywaju hidźeni a přeščěhani, prajicy:

„Jelizo was swět hidźi, wěsće, zo je mje prjedy dyžli was hidźił. Byšće-li ze swěta byli, by swět, štož je joho, lubował, dokelž pak ze swěta njejsće, ale ja was ze swěta wuzwolich, tohodla hidźi was swět.“ (Jan 15, 18—19.) — Čim bóle potajkim duch swěta w jenej wosadźe knježi, požadosć mjasa, požadosć wočow a hordosć žiwjenja, ćim bóle je duchowny hidźeny wot swětnych knjezow a wot najnjekhmanišich človjekow a pičkow. Duchowny je a wostanje dopomnjeńka druhoho swěta, nabožiny a wěry, runje kaž će kerchow dopomina na smjerć, hač chceš abo nochceš. — Jenož tajki duchowny, kotryž radši do korčmy dźe hač do spowědnoho stoła, kotryž při piwnym blidźe w nowinkach swěta sobu jedna a khromje a wostudle na klětcy rěči a kotromuž pastyřski list prawje ze šije njecha: jenož toho swět napokoj wostaji, haj khwali!!?

(Přichodnje dale.)

Hłowna zhromadźizna „Towarstwa Serbskich Burow“.

Njedźelu 26. hapryla měješe serbske hospodarstwo swój zjězd w Njeswačidle. Hdyž sebi pschedstajimy, zo do njoho słuscheja serbscy burja, žiwnoscerjo, khěžkarjo, pčołarjo, sadarjo, też rjemjeslnicy a zastojnicy a hischće druzy, kotsiž zwisk z nim pytaja a namakaja, dha wězo za pschedsydu zwjeselace njeje, hdyž tam jenož horstku tych „swojich“ nadeńdźe, kotsiž so wo prawdźe za naschu wěc zajimaja. — Knjez zapósłanc Kokla wotewri zhromadźiznu wokoło 4 hodźin w mjenje pschedsydstwa, wupraji swoje wjeselo nad pschitomnosću někotrych starych sobustawow, kotsiž běchu psched 20 lětami w Pančicach towarstwo założili. We swojej rozprawje pokaza na powschitkowne hibanjo ratarstwa w zańdźenym lěće a pschejesche sebi, zo by nasche towarstwo po cyłych Serbach z domom było. Njesměmy jenož sami za so dźěłać, ale do zhromadnoho zwjazka stupić, dokelž pschezjenosć sylni a zmužni hischće khabłacych. Cyła serbska intelligenca měła do nas słuscheć. Nas wschěch ma wobjimać solidarnosć, kschesćanska, narodna a towarschna lubosć. Njechamy so pózrjeć dać wot cuzbarstwa. Dale zhonichmy z rozprawy, zo bě so wubjerk w minjenym lěće raz w „Serbskim Domje“ w Budyschinje zeschoł, hdźež so dźenski porjad hłowneje zhromadźizny postaji. Doraznje skorjesche na njerodnosć a liwkosć pobočnych towarstwow dla płaćenja pschinoschkow. Čohodla runje tu tajka zlutniwosć, hdyž so druhdźe a wosebje na njeserbske wěcy z hordosću pjenjezy rozmjetaja? Loni a lětsa je so towarstwo pschi wólbach do sakskoho a němskoho sejma z wuspěchom wobdźěliło, też pschi wólbje do krajneje kulturneje rady, do kotrejež buschtaj wobaj burskej kandidataj wuzwolenaj, k mjerzanju njepschećelskeje strony. To so jenož hodźi docpěć, hdyž muž pschi mužu stojimy. Dale pokaza pschedsyda na lońsche za bura zwjeselace žitne a skótne płaćizny. Nětko su trochu spadnyłe, nadźijomnje so zasy zběhnu. Zrudźace je, zo serbske statoki do rukow cuzoho naroda pschećudu, a tak so nam serbska zemja bóle a bóle pod nohomaj zhubjuje. W bližschej wokolnosći stej so dwě serbskej kuble na ryzy Němcow pschedałoj. Tu dyrbjała so statistika wjesć, kiž by nam woči wotewrika. Serbske swójby zańdu a druha generacija je hižo pscheněmčena. Z wjetscha čahaju mnozy do městow, samo do wulkich, a pschisporja tam proletariat. Na serbskej čeledźi počina brachować. Prjedy to njebě. Jenož tam a sem čehnjechu „za Drježdźanami na wulku mzdu“ a zo bychu němscy nawuknyli. To wscho so nětko w domiznje poskićuje. W burstwje so mnohim wjac dźěłać njecha, a w hródźi někotrejžkuli holčcy smjerdźi. Čeledź wjac tajka njeje, kaž prjedy. Dyrbimy sebi ju wočahnyć a zdźeržeć pytać, z njej pschećelnje wobkhadźować, dobre časopisy jej do rukow dawać a z dobrym pschikładom do prědka hić. Husto so porokuje buram, zo so wo čeledź dosć njestaraja, maja jstwu sami za so. Tola tam čeladni rad njećahnu, hdźež su burej „stajnje na wočomaj“. Kotsiž tak rěča, su hižo skaženi. Potajkim bur sam wina njeje. Skónčnje raznje napominasche, ze swěru a lubosću hromadu dźeržeć, wot nowoho sebi to pschiswojić, schtož je naschomu hospodarstwu nuzne a trěbne, a tak hospodarić, zo njebychu

nas „njemudrych“ z naschich herbowanych statokow wučerili. — Pschitomni, kotrychž ličba bě mjez tym na 28 pschirostka, raznym a wěrnym słowam mócnje pschihłosowachu. —

Dokhodow měješe towarstwo 81,60 hr., wudawkow (z pschipisanej danju) 79,60 hr., potajkim w pokładnicy 2 hr. Zamoženjo wučinja 1838 hr. Po wjacorych namjetach wuzwoli so skónčnje podpisany za pokładnika a zapisowarja. Ma nětko zastate pschinoschki zběrać. [Z dobom należnje proschu, pschi tutym dźěle mje po móžnosći podpjerać. Adressa: Georg Melzer, Lehrer in Panschwitz.] — Po namjeće knjeza kantora Hile maja so wustawki zhotowić a k tymsamym listno pschidać, hdyž pobočne towarstwa so pschez swojoho pschedsydu zapisaja. Potom móžemy je k porjadnomu płaćenju nućić. Stać so nješchto dyrbi; tak wurjadna njerodnosć nima so dale wjac poležkować. —

Nětko sćěhowasche pschednoschk knjeza najeńka Rjenča-Worklečanskoho. Rěčesche wo běrnach abo neplach. Hdyž so jenajke družiny dołho dosć sadźeja, pozhubjuja na wulkosći, khmanosći a wunoschku. Z dawna hižo plahuja so běrny ze symjenja, kotrež w tych zelenych kulkach so namaka. Kóžde zornjatko [je jich w kóždej kulcy na 400] ma so wosebje kłasć, a hdyž ma kopjeschko, so sadźić. Nimale z kóždoho nastanje nowa družina. Druhdy je symjo njećiste, schtož so na wschelakosći kopjenow wupokaza. Psched 27 létami bě w Němskej 2600000 hektarow (9490000 korcow) z běrnami zwobsadźanych, nětko pak 13975000 korcow. Tute leżomnosće wunjesechu 1907 8080 milionow centnarjow běrnow. Kak so nětko na hospodarske potrěbnosće rozdźěla?

13½ % k symjenju,
3½ % za človječu chyrobu,
47½ % za skót,
4½ % dźe do fabrikow,
7 % do paleńjow,
12½ % zhnije, zmjerznje, pak so rozjězdźi.

Zbytne 11½ % nam kupcy wotebjeraju. A za kajku płaćiznu? Kupuja je z pola centnar za 90, haj samo za 70 pjenježkow. Tohodla chcemy zbytne běrny [na 1000000 centnarjow] suschić. Cohodla kóžde léto na amerikanski majs 140 milionow hriwnow woprować, hdyž mamy tosame w naschich běrnach? Mamy pschi postajenju družinow na to hladać, kelko wutka běrny maja a kotre naschomu skotej tyja. Pschez dołhe leženjo zhubja běrny na khmanosći, schtož rěčnik statistiscy dopokaza. —

Pschedsyda so rěčnikej dźakowasche a wupraji nad tym swoje spodobanjo, zo so jako Serb tež k Serbam dźerži, a nadźija so kruće, zo tež w pschichodźe nam swěrny wostanje.

Na to wuwi so jara živa rozmołwa. Najwažnische praschenjo je, kajke družiny pola nas najlěpje tyja. K jědźi hodźa so wosebje Primel, Festa, Silesia, Dabers (nascha stara cyblowa), Jendźelska a druhe. Schtóž chce nasche nowe družiny zawjesć abo swoje běrny wotbyć, njech so dowěriwje na knjeza najeńka Rjenča wobroći. Chce we wschěm posłužić. —

(Skónčenjo pschichodnje.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Cyle mjelčo je lětsa rjane naléčo, skoro njenadźicy a nahle, hačrunjež dawno wočakowane — skónčnje přišło. Z wjesołosću je slěbro w rołcy poskočiło, hnydom wo cyły kruch. Nó, běše wšak čas! To bě druhdy dźě w februaru čoplišo hač w přeměńkatym haprylu. A njechaše meju do kraja pušćić, tež naše Filipsdorfske modleńske črjódy su so hišće dyrbjałe hrěć. A wěsće su wone nam meju wuspěwać pomhałe. Haj, a tak dha my swarjachmy na wjedro a zymu, kukachmy po šěrych mjezach, podarmo kukachmy do swětłych bróžnjow a komorow — a hlej, za hunami mjelčo, po porstach naléčo přitupota lube a na raz do pisaneje pychi wobali płoty a štomy. Budź powitane naléčo rjane, wšak kryješ w klinje kćenjow połnym te přichodne lube Bože žně. Njech su požohnowane, my njebudźemy lěnjoho pasć, ale pilnu ruku swěrnje tež přiložimy. K nam meja přišła rjana. K nam witaj!

Z Budyschina. Z wotkhadom knjeza kapłana Delana z Budyschina běsche towarstwo rjemjeslniskich swojoho prāseša zhubiło. Nětko bu tute towarstwo nowomu tachantskomu prědarjej knjezej Alfredej Marschnerej dowěrjene, kotryž bu zańdźenn njedźelu wot čestnoho pschedsydy, wjeledostojnoho knjeza scholastika Löbmanna, jako prāses towarschom pschedstajeny.

— Měšćanska nalutowarnja a krajnostawska banka w Budyschinje budźetej wot 1. oktobra t. l. $3^{3}/_{10}$ procenta danje dawać.

Z Ralbic. Wulcy ważnaj dnjej za stawizny našeje wosady běštaj 2. a 3. meja. Duchowna wyšnosć běše po přeću klóštra Marijineje Hwězdy, patrona wosady, na wuprózdnjene farske městno powołała dotalnoho prěnjoho kapłana knjeza Jana Justa w Khrósćicach. Nowy knjez farař bu dźeń 1. meje w tachantskim konsistoriju wobkručeny a wotjědźe sobotu popołdnju ½4 hodźin ze zapřahom knjeza Mikł. Čornaka, khěbětarja w Ralbicach, z Khrósćic. Na mjezach Ralbičanskeje wosady běše k. twarski mištr Rocho ze swojimi dźěłaćerjemi čestne wrota postajił, na kotrychž bě napis widźeć: »Benedictus, qui venit in nomine Domini!« Tu přepodaštej Rochec dźowčičcy knjezej fararjej kóžda kwěćel nalikow, joho pokornje powitawši. Tam wočakowachu pak tež 4 křižerjo nowoho knjeza fararja a postrowiwši joho w mjenje wosady, přewodźachu joho k Ralbicam.

Też Nowoslicy chcychu nowomu dušepastyrjej swoju česćownosć a lubosć wopokazać. Pola kapałki postrowi joho pod čestnymi wrotami, na kotrež běchu napisali: »Bóh žohnuj Waš zastup!« gmejnski předstojićeŕ Jakub Möller z pokornymi słowami.

Ralbicy same pak běchu so swjatočnje wupyšiło. Z wěže zmahowachu so khorhowje a też z Brězanec statoka, sydła „Katholskeje Bjesady“. Cyrkej a fara běštej z pletwami debjenej, a česstne wrota před keŕchowom a přede wsu wěšćachu, zo spóznawa wosada w nowym knjezu fararju swojoho wot Boha jej pósłanoho duchownoho wjednika.

Přede wsu wočakowachu wosadni přikhad knjeza fararja. Knjez kapłan Rjeda z Njebjelčic, přewodźany wot knjeza administratora P. Šćěpana z Róžanta, z wutrobnymi słowami k. Justa w mjenje wosady powita. Widźomnje překwapjeny wot telko lubosće, dźakowaše so knjez faraŕ za wulkotne powitanjo, wobkrućejo, zo, kaž so jomu tu wulka lubosć wopokazuje, też wón wosadźe njese sobu wutrobu połnu lubosće. Wobkrućeše, zo budźe tu skutkować ze wšěmi mocami za to, zo by wjedł jomu dowěrjenu wosadu zbožownje po puću k wěčnej zbóžnosći.

Zwony zazwonichu. Wosadni zaspěwachu kěrluš: »Přińdź swjaty Ducho stworićel!« a w swjatočnym ćahu wjedźechmy knjeza fararja po „nowym“ puću do domu Božoho. Prědku kročachu šulske dźěći ze 4 wosadnych šulow, pyšene z khorhojčkami, šerpami a wěncami, ze swojimi wučerjemi; potom sćěhowaštej „Katholska Bjesada“ a „Wojeŕske towaŕstwo“ z khorhowjomaj. Wulka syła wosadnych ćah wobzamkny. W cyrkwi wuspěwachmy „Lauretansku litaniju“, a ze swjatočnym požohnowanjom skónči so swjatočnosć.

Sobotu wječor wrjeskachu třělby a mały wohnjostroj wobswětleše nawjes.

Njedźelu dopołdnja sta so swjatočne zapokazanjo. W swjatočnym procesionje, při kotrymž so też zasy wosadnej towaŕstwje z khorhowjomaj wobdźělištej a šěsć małych družkow z Ralbičanskeje šule, wjedźechmy wjeledostojnoho knjeza fararja Justa do přepjelnjenoho domu Božoho. Před wołtaŕ přišedši, zanjese wón: »Veni Creator Spiritus«. Hdyž běchu so někotre štučki kěrluša a přisłušne modlitwy wuspěwałe, zestupi wysokodostojny knjez senior J. Skala na klětku a předstaji wosadźe nowoho fararja w hnujacym a zahorjacym prědowanju wo dobrym pastyrju. Napominaše staršich, młodźencow, knježny a też dźěći, zo bychu rady posłuchali na hłós fararja jako wot Boha pósłanoho pastyrja wosady. Namołwješe pak też knjeza fararja, zo by był swěrny pastyŕ swojoho stadła. Skónčnje přepoda jomu pola wulkoho wołtarja swjatočnje w mjenje duchowneje wyšnosće kluče, kotrež knjez senior z rukow zastupjerja patronata, wjeledostojnoho knjeza P. Adriana, přija.

Nětk měješe nowy knjez faraŕ Just prěnju swjatočnu Božu mšu w swojej wosadźe z asistencu k. kapłana Delana a k. administratora P. Šćěpana kaž też k. P. Adriana jako paranymfa.

Po Božich służbach přejachu nowomu fararjej zbožo: wosadni wučerjo, gmejnscy předstojićerjo, khěbětarjej, Kath. Bjesada, wojeŕske towaŕstwo a »Lilija«.

Připołdnju zhromadźichu so mjenowani knježa duchowni, ke kotrymž bě so hišće wysokodostojny knjez monsignore J. Wornaŕ z Khrósćic přidružił, zo by tak swojoho dotalnoho kapłana česćił, kaž też cyrkw. wučeŕ Šewčik a wučeŕ Hajna I. k małej hosćinje na farje.

Skónčamy tule rozprawu z přećom: Bóh luby Knjez žohnuj nowoho knjeza fararja Justa nadobnje ze swojej hnadu, zo by tu mohł stajnje skutkować k česći Božeje a k spomoženju dušow. Ad multos annos!

Z Ralbic. Za našu „Bjesadu“ běše njedźelska zhromadźizna wuznamna a ważna. Wjelečesćeny duchowny wodźeŕ našeje wosady a dotalny předsyda towaŕstwa, wysokodostojny knjez kapłan Jakub Žur, bě nas wopušćił. Tohodla powita městopředsyda, knjez Jurij Wićaz-Róženčanski, našoho nowoho fararja, wysokodostojnoho knjeza Jana Justa, přejo jomu wot wutroby zbožo a Bože žohnowanjo k joho zastupej do wosady a też do „Bjesady“. Z wutrobnymi słowami so nowy knjez faraŕ za krasne powitanjo dźakowaše, a přilubi nam, zo chce a budźe ze wšitkimi mocami dźěłać za duchowne zbožo jomu dowěrjeneje wosady. Namołwja pak też k prawje pilnomu wopytej zhromadźiznow. Hłowny dźěl zhromadźizny wupjelnješe zahorjacy přednošk knjeza wučerja Rachela-Róženčanskoho, kotryž běše sebi, dźiwajo na dźensniši dźeń, jako předmjet wuzwolił: „Dostojnosć a móc katholskoho duchownoho.“

Dokelž myslu, zo by derje było, cyły přednošk w „Posole“ wozjewić, nochcu tu wo nim dale rozpominać. Rěčnik skónči z napominanjom, zo chcemy stajnje kruči być w swjatej katholskej wěrje a nowoho knjeza fararja česćować jako wudźělerja hnadow Božich. —

Dale wopominachmy ze słowami dźaka horliwe skutkowanjo dotalnoho předsydy, nětčišoho kapłana a redaktora knjeza Jakuba Žura. Zapisowaŕ dósta wot zhromadźizny

čestny nadawk, zo ma z listom jomu horcy džak a wutrobne přeća „Bjesady“ wuprajić.

Z politiskoho přehlada knjeza Hajny-Konječanskoho běše widźeć, zo wuhlady na politiskim wobzoru njejsu jara krasne.

Jako noweju sobustawow přijachmy wysokodostojnoho knjeza fararja J. Justa a knjeza wučerja Józefa Hajnu-Róženčanskoho. Na swj. Trojicu budźemy nowoho předsydu wolić. —k.

Z Kukowa. Swoje měsačne posedźenjo měješe „Bjesada“ minjenu njedźelu. Wopyt bě jara słaby. Njedźiwajo na „mortwe sobustawy“ bě zhromadźizna pscheswědčena, zo je z wulkoho dźěla njepschihódnosć časa wina na tak słabym wobdźělenju. A tohodla so jenohłósnje wobzamkny, zo maja so wot hopryla hač do oktobra posedźenja w 7 hodźinach wotměwać. Towarstwo žaruje wo swěrnoho sobustawa kublerja Jakuba Córlicha z Kanec, kotrohož je smjerć tak nahle z nascheje srjedźizny wotewzała. Pschedsyda wupraji jomu hischće džak do rowa a cichi „Wótče nasch“ sobustawow scěhowasche joho do wěčnosće. R. i. p. — Nětko džeržeše knjez wučer Skodeńk jara časowny pschednoschk „wo towarstwach“. Z njoho zdźělujemy scěhowace:

Towarstwa su tak stare kaž človjestwo. Stojachu pschi spočatku na najnižschim skhodźeńku. Wěžo njeznajachu ludźo w prastarych časach tajkich a tajkich towarstwow, kajkež nowischa modernska „hyper-kultura“ płodźi. Jenajki dóńt a jenajke podeńdźenja wjazachu ludźi, a tak nasta towarschnosć a pschećelstwo. Ludźo zjednoćichu so tež po pokhadźe. Tak widźimy wulke „swójby“, w kotrychž knježeschе „wótc“ po naturskim prawje, bjez swětnych zakonjow a wustawkow. Pschinoschki tež njepłaćachu. Zbožowny časo! Pozdźischo hromadźichu so ludźo jenajkeje wěry, jenajkoho naroda a powołanja, jenajkich politiskich nahladow a z druhich z dźěla „hłupikojtych“ pschičinow, kaž wopředka spomnich. Tola zaměry towarstwow měrjachu so druhdy pschećiwo krajnym zakonjam. Tohodla wyschnosće kručischo na jich wuwiću zhladowachu, wosebje w powróćerskich časach. W naschim času ma nimale kóžde towarstwo wot wyschnosće wobkručene być. Nasche towarstwa, kotrež cyły serbski kraj a lud wobeju wěrywuznaćow wopschijeja, su Maćica Serbska, Towarstwo Serbskich Burow, Wjesne wólbne towarstwo a Towarstwo Pomocy. Jsch heslo a zaměr je wědomosć, hospodarstwo, politika a luboscć k bližschomu. Krasny to, haj wulkotny nadawk! Hižo pschez 60 lět prócuje so Maćica Serbska, nascha maćer, nasch lud wědomostnje a duchownje zběhnyć, maćernu rěč, narodne waschnja a nałožki wobkhować. Nima pak połnoho wuspěcha, dokelž mnozy duchowni a wučerjo a druzy zdźělani, powołani wjednicy naschoho luda ze zawrjenymaj rukomaj pschihladuja, kak wbohi lud mrěje narodnu smjerć. Cuzy tłóča so do nas, załožuja cuze towarstwa a zaslepjeni Serbja klonja so psched nimi. Tam maja časa a khwilu a pjenjezy, jenož nic za serbske. Njedawno Serbske Nowiny pisachu, kak zrudnje ze Serbstwom w Ketličanskich a Bukečanskich stronach stoji. W druhich kónčinach njeje wjele lěpje. Tam, hdźež so Serbja narodnosć swleku, tam hinje skawjena serbska pokornosć, bohabojaznosć a kralosměrnosć, za to pak pozběha njespokojny a powrócerski duch khroble swoje tschidła. Schtóž swoju narodnosć zacpěwa, tomu tež ničo druhe wjac swjate njeje. Nic jenož, zo su wschelacy zdźěłani z pomocu serbskich pjenjez swoje powołanjo docpěli pschez podpjeru Towarstwa Pomocy a nětko wo swój lud so njestaraja a jón zaprěwaja — ně, woni hischće dobrych pschez swój hubjeny pschikład kaža. Tak woćahnu sebi Serbja swojich najhórschich njepschećelow sami mjez swojim ludom. Kóždy rozomny Němc je nasch pschećel. Pschi wudźělenju srědkow z pokładnicy Towarstwa Pomocy za studowacych dyrbjało so wosebje na to kedźbować, hač su starschi dobri Serbja a hač próstwar tež garantuje za trajace narodne zmyslenjo. — Pschi lońschich wólbach do němskoho sejma je Wjesne wólbne towarstwo kandidata porjada zmužiće podpjeralo, wo kotrymž bě pscheswědčene, zo ma za Serbow duschu a wutrobu. Tomu so „Kath. Posoł“ pschizamknu. Wschelacy Serbja so pschizamknychu, tehdom tajkim, kotrež pschećiwo naschim zaměram dźěłachu. Wo Serbow zbožo jim činić njeběsche. Wjesne wólbne towarstwo postaja samostatnje kandidata, zo bychu Serbja w sakskim sejmje tež zastupjeni byli, wobkedźbuje wólbne hibanjo a stara so wo to, zo bychu so zakonje w schuli a cyrkwi prawje trjebałe. Wschě mjenowane towarstwa žadaju sebi lětny pschinoschk wot 5—6 hr. Kelko wjac mohło so docpěć, hdy bychu wschitcy Serbja hromadu dźerželi a swoju wěc podpjerali. Skónčnje rozłoži rěčnik nowy towarstwowy zakoń, kiž wot 15. meje t. l. do skutka stupi. — Pschitomni džakowachu so jomu z postanjenjom. Pschi debaće naspomni knjez Cischinski, zo tam, hdźež so Serbstwo z mocu potłóčuje, jara złě stoji z wěru, nabožinu a moralnosću. Spominasche tež na wotkhad knjeza fararja Schewčika, kiž je w swojim času jeničcy prawu politiku wjedł. A za to smy my dóstali kralowske pschipóznaćo a biskopowy džak. Wjacy sebi tola žadać njemóžemy. Z dobom je to dopokaz, zo je wjetschina Serbow na prawym puću była. — W pschichodnej zhromadźiznje poreći knjez Cischinski wo socialnym praschenju. — „Bjesada“ pschistupi jako korporativny sobustaw Maćicy Serbskej.

Z Kamjenicy. Pjatk 1. meje je knjez Jakub Schewčik Budyschin wopuschćiwschi so do Kamjenicy podał, zo by swoju faru pschewzał. Wutrobnje swojoho nowoho, wot Boha póstanoho fararja witachu hižo na dwórnischću kk. kapłanojo Mayr, Schindler a Just a na farje khěbětarjo. Njedźelu

3. meje pschijědže z Drježdžan knjez konsistorialny präses Plewka, kotryž nowoho fararja wosadže pschedstaji. Wo swjedženju za tydžeń rozprawu podamy. Wysokodostojnomu knjezej fararjej Jakubej Schewčikej pak pschejemy wutrobnje wjele zboža a Božoho žohnowanja!

Z Kulowa. Kaž w nowinach čitamy, su dźěłaćerjo w jenej pěskowej jamje pola Rachlowa 10 metrow schěroke pohanske pohrjebnischćo namakali. Wjele stow popjelnicow, schkličkow a sudobjow z popjelom a kosćemi, kaž tež z mjedźanymi wěcami napjelnjene, so tam wurychu. Někotre z tutych wěcow buchu pschez njewědomosć dźěłaćerjow wobschkodźene abo zničene. — Nadźijamy so, zo do naschoho serbskoho muzeja so wotedadža. — Tež loni na zymu su tohornja pschi twarjenju noweje železnicy 10 popjelnicow pschi Salowskim puću namakali.

Na **Filipsdorfskim** processionje je so lětsa něhdže 372 wosobow wobdźěliło.

Z cyłoho swěta.

Němska. Blizke wólby do pruskoho sejma centrum a Polakow zasy w pschećelstwje namakaja. Centrum Polakam tři sejmske mandaty pschepodawa (po jenym we wokrjesach Pschěčynsko-Rybnickim, Raćiborskim a Opolskim), za čož su na swój bok Polacy slubili, zo budža centrowych kandidatow we wschěch wokrjesach podpjerać. — Kompromis je wěc, na kotruž wschelcy hladaju wschelako, tež někotři praja, zo je runjewon zhniła wěc. Ale tutón pólsko-centrowy kompromis je naležnosć jara ważna, dobra a jenički rozomna. W najmócnischim, w nabožnym praschenju, centrum a Polacy stoja na jenym stojnischću, ruku w ruku, a w narodnym nastupanju je centrum jenička strona w Němskej, kotraž je sprawna a swěrna k Polakam była; z druheje strony pak tež centrum pólsku pomoc w Schlezkej trjeba, we Westfalskej a na Rhynje. Staj so bratraj rozeschkoj, ale rozdźělenaj pobywschi, staj nawukkoj, so ważić, a so póznakoj a zeschkoj z nowa.

— Ludowe towarstwo němskich katholikow měješe kónc minjenoho lěta 584278 sobustawow. Za lěto 1907 je towarstwu 59500 sobustawow pschibyło.

Awstrija. Kejžor Franc Józef hižo 60. lěto w Awstriji knježi; lětsa w decembru je dokonja. Za tónle dejmantowy jubilej so wulkotne pschihoty činja a swjatočnosće su so hižo započake. Cyle wurjadna swjatočnosć so wotmě minjeny schtwórtk pschipołdnju. W kejžorskim hrodže w Schönbrunje zjěždžowachu so němscy zwjazkowi wjerchojo: kejžor Wilhelm, kralaj sakski a würtembergski, princregent bayerski, dale knježićerjo Badenski, Anhaltski, Koburgski, Meklenburgski, Oldenburgski, Brunschwigski, Lipski, Reußski, Schaumburgski a měšćanosta Hamburgski, zo bychu češćowanomu kejžorej zbožo pscheli. Město Win bě so krasnje na swjedžeń wuhotowało.

— Němski minister-krajan z Čech, Franc Peschka, je pjatk 1. meje w nocy, z Božej ručku jaty, zemrěł. Peschka běsche, kaž joho češki kollega Präschek, rólnik, a dopokaza z tym, zo stej tež ratarskej ramjeni khmanej za pozłoćeny ministerski frak. Prawje sedžako pak jomu tele woblečenjo — a w rakuskich njeměrnych wobstojnosćach je to bjez dźiwa — ženje njeje. Hischće popołdnju psched smjerću rjekny zapósłancej Udržalej: „Tole ničo za mnje njeje, budźesch widźeć, zo mje z toho Boža ručka zajmje!“ Pschebórzy so słowo dopjelni. Peschka je prěni rakuski minister, kotryž je w aktiwiće, to je w służbje, zemrěł, nic na wumjeńku. Po zmysłenju běsche němski nacional (hačrunjež ze słowjanskim mjenom), a liberal.

— Professor Dr. Ludwik Wahrmund, wučer cyrkwinskoho prawa na theologiskej fakulće w Innsbrucku, je njekhmanu knihu połnu njeprawdy a pschisłodźenjow wudał, kotruž drje židža a liberalni khwala, kotraž pak je wschěch swěrnych katholikow njesměrnje rozhoriła a pohórschiła. Po cyłej Tirolskej a z dźěła tež druhdže w kraju z płomjenitym słowom a z pismami žadaju katholikowje, zo by tutón njehódny professor wotstronjeny był. Kak móže dale človjek, kotryž cyrkej hani a jeje waschnja směschi a wučby tepta, wot stata płaćeny wučeŕ katholskich bohoslowcow w katholskej Tirolskej wostać! W posledních dnjach je tež cyła prawica panskeje sejmownje abo sejmownje knjezow doraznu, haj wótru interpellaciju ministrej-präsidentej Beckej doručiła. — Je to rjany skutk tutych knjezow abo pairow, kotryž drje budže tež skutkowny, hdyž žadaju, hdyž protestuja „knježa“. Knježa maja móc, a hdyž woni Beckej służbu wupowědža, Beck so podwoli abo pódže.

Češka. W Prazy budže schtwórtk 14. meje w 10 hodź. jubilejna wustajeńca pschekupskeje komory swjatočnje wotewrjena, a jubilejna reka, dokelž ma so z njej 60lětne knježenjo kejžora a krala Franca Józefa woskawić. Praha je srjedźischćo pilnoho a bohatoho češkoho kralestwa a jako stworjena za wustajeńcy; tam wotmě so lěta 1791 prěnja wustajeńca na kontinenće z cyła, a jubilejnu wustajeńcu z l. 1891 ma tež wjele Serbow w pomjatku, dokelž su ju wopytali a wobdźiwali. Lětuscha wustajeńca njebudže z cyłych Čech, wobsahuje jenož wobwod Pražskeje komory; ale njedźiwajcy na to budže wjetscha a wjele wulkotnischa dyžli 1891. Wona pokaže, kak je češki narod w posledních 17 lětach pokročił tež na polu pschekupstwa, rjemjesła a pschemysła (industrije). Němcy w Čechach su psched 2 lětomaj w Libercu (Reichenbergu) wustajeńcu hotowali; dopokaz wschak, zo woni industriju w Čechach wobknježuja, so njeje poradźił, a lětsa w Prazy budža docyła porażene a budža pschipóznać dyrbjeć, zo so w češkim kralestwje 4 milliony Čechow ani w industriji njedawaju pschedobyć wot 2 millionow sobuwobydlerjow němsk-

skoho jazyka. Do kajkich rozměrow je so wustajeńca rozrostka, z toho póznawamy, zo w njej 2300 firmow wustaja, mjez tymi 300 němskich. Tutej ličbje pak dwoju prawdu wozjewjatej: z prěnja, zo maju Čechowje tež w pschemysku hobrsku pschewahu, a z druha, zo woni njejsu měrej wotkhileni, ně, pschikhileni. W Libercu tamne lěto žanoho Čecha njejsu pschipuschćili, w Prazy lětsa su, a runjež jich njeje ani sedmina, maja rune prawo, wschón officielny aparat wustajeńcy je čěsko-němski. Nic nadknjeżstwo Čechowje chcedža, jenož rune prawo, chcedža měr. Cyła wustajeńca budże dźěło měra, kotryż je sebi loni kejžor a kral Franc Józef, hdyž dwě njedźeli w Prazy na kralowskim hrodże sydlesche, tak naležnje pschak. Joho wutrobna žadosć so takle dopjelni, a wón tež lětsa Prahu wopyta. Wotewri pak krasnu wustajeńcu, wo kotrejž budże tež tu hischće pisane, sam pschichodny knjeżeŕ, arcywójwoda Franc Ferdinand. Tuž nastawa Prazy wulki rjad swjedźenjow a wjele hosći budże witać. Nic mjenje hač 4 milliony wopytowarjow wustajeńčne město w Schtomowniku wočakuje wot meje hač do oktobra.

— Na Pražskich Winohrodach zemrě póndźelu rano wulki politik Dr. Józef Herold, w lěče 1891 a sčěhowacych duchowny wjednik młodočěskeje strony a jedyn z najwažnischich ludźi w kralestwje. Wón bě hakle 57 lět a wuznamjenjesche so z wurjadnym rěčniskim darom. Krótko za sobu su Čechowje wjacy wulkich mužow zhubili, Riegra, Gregra, Engla, Swjatopołka Čecha. Nětko za nimi z Pantheona češkoho museja schtwórtk wunjesechu tež Herolda.

Wuherska. Naschi čitarjo su hižo časčischo zhonili, kak Madjarowje druhe ludy pschesćěhuja; najhórje pak so tam Słowakam wjedże, kotsiž su surowscy teptani. Tak nimaja tam, hačrunjež je jich pschez 2 milionaj, ani jeničkeje słowakskeje wučerńje; tež spominamy hischće dotal z hrozu na krwawne swjećenjo cyrkwje (!) w Ružomberskim pschedměsću Černowej, hdyž su pólcajowje do ludu tšeleli kaž we wójnje. Pschi tej składnosći bu tehdom słowakski wótčinc a Ružomberski farař Handrij Hlinka mjenowany, kotryż je Černowskim cyrkej natwarił, a za to, zo bě za swój lud zahorjeny, wot novembra sem hižo w Szegedinskim jastwje sedźi. Póndźelu su joho nětko z nowa w Budapeschći za dwaj nastawkaj w nowinach sudźili a nowe $1\frac{1}{2}$ lěta a 400 krónow khostanja k tomu jomu pschidali. A to w Madjarskej swoboda rěka.

Rom. Swjaty wótc Pius X. pschija 4. meje zastupjerjow centralnoho komiteja za hłowne zhromadźizny němskich katholikow. Joho pschedsyda, hrabja Droste-Vischering Erbdroste, adressu čitasche, w kotrejž komitej swjatomu wótcej k joho jubilejej zbožo pscheje, za joho starosć wosebje wo njezranjenosć wěry so džakuje a njepowalnu swěru pschisłubuje. Bamž, kiž je swoju dybawosć zas cyle pschewinył, so wutrobnje džakowasche za modlitwy katholikow a napominasche k pschezjenosći a lubosći. — Na to pschija swjaty wótc pschedsydstwo missionskeje jednoty němskich žónskich a wobhlada sebi bohatu wustajeńcu paramentow abo cyrkwinskich drastow, kotrež su žónske w Němskej k česći bamžowoho jubileja pschihotowałe. Swoje wulke spodobanjo nad krasnymi dźěłami wopokazawschi, swjaty wótc pschećo wupraji, zo bychu knjenje same paramenty po potrěbnosći wudźělałe.

Galiciska. Za nastupnika morjenoho hrabje Potockoho je kejžor Franc Józef universitnoho profesora, tajnoho radźićela Michała Bobrzynskoho za naměstnika abo bohota w Galicisku pomjenował. Krajny marschal budże tajny radźićel hrabja Stanisław Badeni.

Jendźelska. Wot katholskich knjenjow a knježnow w Jendźelskej a Irskej so swjatomu wótcej Piej X. krasny jubilejny dar pschihotuje: k złotomu swjedźenju swojoho měschnistwa dóstanje 100 keluchow, zo bychu do khudych cyrkwjow rozdźělene byłe. Swjatoho wótca wutroba budże z tym nimo měry zwjesełena, dokelž njeje za njoho wjetscheje radosće, khiba móže-li khudym pomhać a dawać.

W **Ruskej** scheri wulka woda. Hobrskej rěcy Wolga a Oka stej wustupiłoj. W Moskwje stej najbohatschi pschekupski dźěl města, tak mjenowane Zamoskworeczie — a wokolina carskoho hrodu Kremla powodźenej. Tež rěka Dnjepr stupa. Powodźenjo je wosebje wokolinu a města Mohilew, Homel a Kijow potrjechiło. — Z Moskwy telegrafuja, zo je tele powodźenjo woprawdźita katastrofa. Delnje dźěle města stoja pod wodu. Něhdźežkuli je woda hač do woknow prěnjoho poskhoda dostupiła. Cyłe wulicy runaja so rěčnischćam, zo jenož hischće widźisch wulične latarnje z wody tčeć, zo so či zda, kaž bychu po wodże płowałe. Kaž w Benatkach (Venedig) jězdźa po wulicach nic z wozami, ale po čołmach. Miline (elektriske) swětło je hasło, dokelž elektriska centrala pod wodu stoji. Hobrske składy tworow su zničene. Najbóle bity je khudy lud, kotryż w niže położenych dźělach města bydli. Na wjele železnych čarach su čahi dyrbjałe pschestać jězdźić, dokelž je woda železniske mosty sobu wzała. Złě je tež za wjesny lud. We wokolinje města Moskwy stoji wjele wsow cyle pod wodu. — Podobne hrózbne powěsće pschikhadźeja z druhich ruskich městow. A pschecy hischće woda stupa.

Haj — prawje ma nasch Zejleŕ:
Wostań w kraju,
— To či praju. —
W twojim kraju narodnym!

Amerika. W Apparleida S. Paola w Brasiliskej je hruby človjek z Brasiliskeje měschnika P. Schaumbergera z rjadu redemptoristow frjedź běłoho dnja na dróze psched wočomaj mnohich morił. Měschnik pokornje duchy so rózowc modlesche. Z djabołskeje hidy pschećiwo duchownym so spomnjeny mordaŕ ze słowami: „Čakajće trochu,

z paterom ja wotliču, toho stóncuju", za nim puschći, joho porazy a z tjojim wutšélom ze swojeje pistolije zatšéli. Mordarja drje su zajeli, tola schto so jomu dale stanje? Smjertne khostanjo je w Brasiliskej wotstronjene. Pater Schaumberger běsche jara dostojny měschnik, kotrohož wschitcy lubowachu a česćachu.

Wšelčizny.

* Wysoka staroba. Njedawno přijědźe do Pětrohroda kozaka Mikołaj Garuzkow z Bałuna. Wón je 142 lět stary a so, kaž tamniše nowiny pisaja, hišće runje dźerži. — Skoro so nam wěrić njecha. —

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Hilžbjeta, Pawoła Janika, zamkarja w Budyšinje, dź. — Herta, Józefa Walčika, šewca w Budyšinje, dź. — Bjarnat, Jurija Žura, fabrikskoho dźěłaćerja w Budyšinje, s.

Wěrowanaj: Franc Peterwaldski, překupc w Lipsku, z Jadwigu Breitkopfec w Budyšinje.

Zemrěł: 5. meje: Jan Hoza, wumjeńkař w Budyšinje, 76 l.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 503—507. z Ralbic: Mikławš Čornak, Mikławš Bräuer (zwóńk), Michał Žur, Michał Narćik, Jurij Rachel; 508. Jurij Frencl z Nižeje Wsy; 509. Jakub Peregal z Nowoslic; 510. Madlena Henčowa z Konjec.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach: Přez knjeza exposita Šołtu: Filipsdorfski procesion přez knjeza wjednika Šěrca 30 hr. 93 pj. Za postawu swj. Józefa wot dobroćerjow 60 hr. Za dwě khorhoji wot dweju dobroćerjow 110 hr.

Za cyrkej w Zdźeri: Přez knjeza kapłana Žura M. K. **100 hr.**

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.

Počehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k polstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

E. Hantusch & Co.
◇ Budyšin, ◇
Lubijska droha 10
: Fabrikski skład :
poruča so k zhotowjenju
- - - a postajenju - - -
narownych kamjeni
wšěch družin z čornoho a pisanoho žornowca, marmora a pěskowca.
Jara rjane a čiste napisma,
: tež w serbskej rěči. :
Swědomite wuwjedźenjo.
— Najtuńše płaćizny. — [16

Serbske blido
kóždu wutoru po 5 hodź.
w našej kofejowni.
Wšitcy dobri Serbja su witani.

K dźensnišomu čisłu přiloha.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 2. meje wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 7. meje wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	—	17	51	17	34	17	85
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	99	15	44	15	20	15	68
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	62	12	4
Pšeńca, žołta . .	10	—	10	30	10	20	10	50
Rožka	9	38	9	65	9	50	9	80
Ječmjeń	8	80	9	—	8	30	8	60
Wows, kórc abo	7	50	7	75	7	50	7	90
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	—
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	30	2	60	—	—	2	80
Pšeńčna muka	12	75	20	—				
Ržana muka . .	12	25	16	25				
Syno	4	25	4	45	3	60	4	—
Słoma 100 kg, młóćena {z cypami	4	67	4	84	—	—	4	33
Słoma 100 kg, młóćena {z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	50
Prosata 1272 (w Kamjencu 303) jene	10	—	24	—	10	—	20	—
Butra 1 kg	2	50	2	70	2	50	2	80
Jeja, mandl	—	83	—	90				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 4. meje 1908:

1. Woły,								
2. Byki,								
3. Kruwy a jałojcy,								
4. Ćelata,								
5. Swinje,								

1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	24—41 hr.,					57—77 hr.
2. Byki,	„	„	„	28—40 „					58—73 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	23—40 „					48—73 „
4. Ćelata,	„	„	„	37—49 „					65—79 „
5. Swinje,	„	„	„	38—45 „					53—60 „

rězna waha

»Jednota« tow. kath. Serbow w Budyšinje

nima jutře **10. meje** zhromadźiznu, ale **za tydźeń 17. meje** swjeći **załoženski swjedźeń.**

Započatk budźe wječor we 8 hodźinach.

Přistup maja jeno sobustawy a jich swójbni, druzy pak, jeli zo su sebi khartki wobstarali. [108

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Bydlenjo, přihodźace so za rjemjesłnika (wosebje **bětnarja**), je k wotnajeću w **Čornecach** p. **Baćonja.** (Prašeć so tam čo. 3.) [106

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

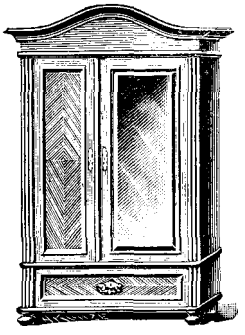
Přiłoha k čisłu 19 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 9. meje 1908.

Přepołożenjo wobkhoda.

Swojim wjeleważenym kupowarjam z tutym k wědźenju dawam, zo sym swoje překupstwo wo wjele powjetšił a na ☛ **Budyšsku drohu 4** ☚ přepołožił.

Robert Jahn, Kamjenc w Sa.

Překupstwo z posamentami, trikotažemi, wołmjanymi tworami a šatami. [69

Wšitke družiny
meblow za wobydlenja
poruča [102
w dobrym trajacym wuwjedźenju
po najtuńšich płaćiznach

Handrij Noack,
Budyšin, Moltkowa droha 9.

☚ Rěči też serbski! ☛

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.
Dalokoročak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.
poruča: [5
čěske brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju kruchate wapno (kalk)
w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. ☛ Nanajtuńše płaćizny. ☚

Pjelšćowe twory

wšěch družinow (pjelcy abo kožuchi atd.) a wšě druhe strachej molow wustajene wěcy přijima ze zawěsćenjom před molami a wohnjom na skhowanje w lěče [100

Hendrich Lange
11 na žitnych wikach 11
znapřeća »Złoteje Hwězdy«.

Wulki skład nowočasnych vogtlandskich **gardinow**
kaž też **přikrywki na łoža, łožowe šaty, płatowe-, barchentowe- a normalne šaty, šórcuchi, dypsačne rubiška, předkošlki, kornarje, krawaty** atd. w najwjetšim wubjerku po najtuńšich płaćiznach poruča [4

Martha Bräuer
Budyšin, Moltkowa droha 2.

Najwyšše płaćizny

płaći za **kózlace kože,** za **kozace, kruwjace, ćelace kože** atd. [90

Heinrich Lange

při serbskej katholskej cyrkwi a na žitnym torhošću 11, napřeću »Złotej hwězdźe«.

Cyrkwinske molowanjo.

3]
Wosebitosć:
Stare wašnjo molowanja.
Wuwjedźenjo w kóždym stilu a wašnju.
Swědomite rysowanjo a zestajenjo barbow.
Polichromowanjo a pozłoćenjo wołtarjow, klětkow, stacionow, figurow.

Hendrich Hinrichs.
Lipsk, Weststrasse 29.
— Wobličenja a skicy darmo. —
Z prima-referencami mózu służić.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Žitne měchi,

mučne měchi, słomniki a [89
słomjane hłowaki, picne měchi za konje,
wozowe plany,
šěry płat k płachtam, khomotacy płat, kožu k rjedźenju wozow a **woknow**
poruča we wulkim wubjerku po fabrikskich płaćiznach

Heinrich Lange

11 Žitne torhošćo 11,
z napřeća »Złoteje hwězdy«.

Bože martry,
krjepjeńčki,
statuy,
jandźelki,
swěčniki
poruča při wulkim wubjerku nanajtuńšo

Max Mütze

Budyšin. — Bohata droha 11.
1] Wosebity wustaw za zaramowanjo swjećatkow.

Jeli zo

homöopathiske lěkarstwa trjebaće, dha namakaće najwjetši skład tajkich, wot dr. Schwabe z Lipska woteběranych,

w měsćanskej lěkarni

na hłownym torhošću
61] **w Budyšinje.**

Čohodla so čwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby,
plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

w Kamjencu,
Anger čo. 12[I]
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Wulki skład

časnikow,

rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.

Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]

(Sechec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósťwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj tež serbski. [9

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.	Zarjadowanjo zamoženja.
Lombardowanjo.	Effekty so khowaju
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.	we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Změnkowy diskont a inkasso.	Kamorowe kašćiki (safes).
Změnkowa domizna.	Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date: [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju		3 %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3½ %	
„ 3měsačnym	„	3¾ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

46] Pruhowanjo a zhotowjenjo

błyskowodow

hródźnych připrawow, hródźnych woknow, samonapojakow za skót.

Třěchi a wrota ze žołmatoho blacha,

Wrota, frontne lěsycy, skhodowe wobłoženja.
Kładźenjo płuna.

Hendrich Paulinus, zamkarski mištr.

Budyšin. Hornčeŕska droha 41.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ rózowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Rózk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so ścelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 20. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **16. meje 1908.**

Tym, kotřiž na duchownych swarja.

Ze spisow Albana Stolca připrawił njeduchowny.

(Pokročowanjo a skónčenjo.)

Je pak tu hišće druha přičina, kotrejež dla wšelacy zastojnicy a swobodni murjerjo we swojich nowinach přećiwo duchownym šćuwaju. Woni maja mjenujcy strach, nic před duchownymi, ale před ludźimi, kotřiž drje maja sylne kosće, ale ani kněže, ani pola a tež nic pjenjezy — před tak mjenowanymi dźěłaćerjemi. Tamni knježa su ze swojim přikładom a swojimi nowinami k tomu dopomhali, zo tež wšelacy khudźi njechadźa ničo wjacy wo Bohu wědźeć, ale jenož wo dobrym žiwjenju, a zo wjacy prawo a wobsedźeństwo sobučłowjekow njećesća, kaž to někotři knježa, kotřiž maju móc k tomu, tež činja. Potajkim tući knjezykowje maju strach, jakož bychu wot daloka słyšeli bojazny ropot a hrimot, jako by so khudy muž zběhał přećiwo nim. Tohodla chcedźa podćišćowany lud přećiwo duchownym a katholikam našćuwać, zo by na někoho mohł šćowkać, do někoho kusać. Mysla sebi, potom budźe jich a jich knjenje na pokoj wostajić. — Hdyž pak je so jónu krejpřeleco a zběžk započał, potom krewjelačnosć hišće rosće, kaž jónu w francozskej revoluciji. Rozdźěl pak budźe wulki. Hdyž woprawdźe swědomići duchowni wot pjanych revolucijonarow morjeni bywaju, kaž je so w Parizu před něhdźe 100 lětami stało, tu so pobožne duše wuswobodźa k lěpšomu žiwjenju, hdyž bu powjaz — mjenujcy jich ćěło — z kotrymž buchu k zemi putani, rozrěznjeny. Nawopak — hdyž bywa bohačk morjeny, njepřinjese jomu smjerć wumoženjo, ale dóstanje z tymi, kotřiž joho morichu, samsne bydło, mjenujcy w heli, zo by wěčnje wot nich čwilowany był.

Nizkomu dźěłaćerjej abo khěžkarjej hišće něšto k rozpomnjenju! Čohodla so daće přećiwo duchownym našćuwać? Što je wam duchowny złoho činił? Je Boža wola, zo we swětnych wěcach wyšnosć posłuchamy. Štóž pak njecha posłušny być, bywa k tomu nućeny z wótrej mocu, na přikład, zo waše dźěći 8 lět dołho do šule khodźa, zo so wam waši synojo we swojich najlěpšich lětach wozmu a so wuwučić dadźa na njezbožownu wójnu, zo dawkow dawaće do syteje wole. —

Boža wola pak tež je, zo křesćan w nabožnych wěcach cyrkej posłucha. Jeli pak to njechaš, nuzuja će duchowni z mocu k tomu? Hdyž njechaš njedźelu ke mši khodźić, štó će k tomu nući? Hdyž jutrownu spowědź njewotpołožiš, přińdźe traš policaj a wotwjedźe će do spowědnoho stoła? Hdyž na pjatkach mjaso jěš, bywaš snadź do jastwa ćisnjeny abo wo 5 hriwnow wokhostany? — Dyrbiš sam wuznać, katholska cyrkej će w měrje wostaji, jeli jej zjawnje abo potajnje njeswěrny bywaš abo docyła wot njeje wotpadnješ. Čohodla so potajkim dawaš přecy a stajnje našćuwać přećiwo duchownym, jako bychu twoji najwjetši njepřećeljo byli? —

Na kóncu podam ći hišće stawiznu, kotruž w starych, zaprošenych knihach namakach. Něhdy překupc z hermanka domoj jěchaše. Wuwikowany pjenjez měješe we swojim płašću, kotryž bě zady so k sedłej připasał. Pódla konja joho swěrny pos běžeše. Hdyž do lěsa přijěcha, zlěze z konja a přiwjaza joho k štomej, dokelž chcyše wotstupić. Hdyž nětk zasy konja wotwjaza, na drohu přiwjedźe a dale jěchaše, poča psyk jara njeměrny być, šćowkaše, žałosćeše a kusaše konja do nohow. Překupc sebi tute dźiwne zadźerženjo swojoho psa hinak wujasnić njemóžeše, hač zo je na dobo wot

skaženosće nadpadnjeny. W tutym straše wza pistolu a wutřěli do psa. Ćežko ranjeny so tutón do lěsa wróćejo wlečeše. Knjez, njewědźo što ma to rěkać, jěchaše za nim a namaka joho na 'městnje, hdźež bě prjedy zastał, mortwoho a při nim swój płašć z pjenjezami, kotryž běše tam zhubił. Swěrne skoćo běše joho chcyło na to kedźbnoho sčinić.

Krótka wučba z toho je: Duchownych-žrački činja runje tak z duchownymi, kaž tamny překupc ze swojim psom. Překupc pak je to činił w njewědomosći, duchownych-žrački pak to činja z djabołskeje złósće. Kaž chcyše pos swojoho knjeza před škodu zakhować, tak chcedźa duchowni človjekow před wěčnej škodu wukhować, před zahubu duše; někotři so při tym rozhorja — kaž tamny pos —, ale nic z hidy přećiwo wam, ale zo bychu was wumožili. Naščuwany človjek pak pyta, zo by duchownoho z wočow a — jeli by mohł — też ze swěta wotstronił. Ale tak je přecy było. Khrystus, kotryž je so wočłowječił, zo by, štož je zhubjene, pytał a wumožił, bu ćwilowany hórje hač hdy žane stworjenjo. Runje tak japoštołojo, runje tak njeličomna syła swjatych muži, kotřiž buchu jako misionarojo pohanow wot započatka křesćanstwa sem hač do dźensnišoho dnja ćwilowani. A hdyž so dźensniši dźeń pola nas měšnicy krawnje njemorduja, tak bywaja tola duchownje mordowani přez njerozomnu hidu, hanjenjo a přisłodźenjo.

Dosłowo. Tak pisaše Alban Stolc, jara sławny katholski ludowy spisaćel Němcow, lěta 1873, w času tak mjenowanoho kulturnoho wojowanja, hdźež so wjele přećiwo katholskej cyrkwi a jeje duchownstwu pisaše a rěčeše, najbóle też w Badenskej, Albanowej domiznje. Joho słowa pak też dźensa hišće płaća; přetož też dźensa a też pola nas namakamy nadosć ludźi, kotřiž njerozomnje a njepřistojnje wo duchownych rěča. A tola je to njeprawda. Přetož wopomń: kelko dobrotow su ći duchowni hižo wopokazali, wjacy hač štó druhi na swěće, wjacy hač twoji starši. Ty mi wězo, jeli sy naduty mudračk, wotmołwiš z porstom na so pokazujo: „Ja hišće ničo wot duchownoho dóstał njejsym a ženje měć njecham.“ Wbohi! Posłuchaj! Hižo při nastupjenju twojoho žiwjeńskoho puća wotewza měšnik wot tebje zrudne herbstwo Hadama a sčini tebje z hrěšnoho dźěsća herbu njebjes. Dopomń so na twój šulski čas, kak so „knjez“ za tebje staraše, kak će dobroćiwje rozwučowaše we swjatej wěrje, kak će z wulkej prócu přihotowaše na swjate sakramenty, kak w prěnjej swjatej spowědźi wot tebje wotewza čežu hrěchow a će dowjedźe k njebjeskej hosćinje swjatoho woprawjenja. Dopomń so na tamny krasny dźeń a čas, hdyž twoje wóčko so błyšćeše w jasnosći swjateje njewinosće, hdyž twoji staršej a přiwuzni sylzu dźaka a radosće wuhronichu: dopomń so na to a potom budźeš so kać, zo sy hrubje a hroznje rěčał wo służownikach Knjeza. — Ale też dale hišće će přewodźeše a přewodźa ruka měšnika: Kak často sy zhubił w boju časnoho žiwjenja wěčne žiwjenjo duše, t. j. prawo na wěčnu zbóžnosć. Snadź běše twojich hrěchow wjele, kaž pěska při morju, a ty měnješe, zo dyrbiš zadwělować. Štó će wumoži? Měšnik, w stole miłosće. A skónčnje će dopomnju na twoju poslednju hodźinku: Hdyž budźe twoje ćěło runja staromu twarjenju počeć do hromady padać, hdyž budźe hela wšě mocy napinać, zo by twoju dušu rubiła, hdyž budźe tebi styskno a smjertny pót ći na čoło stupi: tehdy budźeš za měšnikom žadać. Bóh dał! zo by zbóžnje wotešoł z tutoho swěta. Nazhonići ludźo pak praja, zo runje ći, kotřiž při kóždej přileżnosći přećiwo duchownomu swarja, často nahle abo bjez swjatych sakramentow wumru.

Tohodla přestań, jeli sy to hdy činił, na duchownych swarjeć. A přińdźeš-li do towarstwa, hdźež tón abo tamny z tym počina, zakazaj jomu hubu, a njeposłucha-li će, woteńdź khroble. Jeli pak woprawdźe wopačnosć widźiš na nich, tak wopomń, zo je Bóh móc měšnistwa położił na kipre človjeske ramjo. To by dyrbjał jandźelow za měšnikow postajić, a ani ći njebychu wšitkim prawi byli. A dale: Nimaš sam hrěcha? Jeli nic, potom ćisń prěni kamjeń do nich. A skónčnje: Ty njebudźeš za nich trjebać zamołwjenjo dawać, ale woni za tebje.

Ně, njechamy jeno swarjeć na měšnikow, ale w nětčišim strašnym času, hdźež so zasy, kaž wokoło lěta 1873, wšitko zběha přećiwo cyrkwi a nam, chcemy kruće stać a muž při mužu chcemy z našimi duchownymi, kotrychž sebi Bóh z našeje srjedźizny wuzwoli, wojować za swjate herbstwo našich wótcow: za wěru a póćiwosć. Našich měšnikow pak chcemy přecy a stajnje w česći měć „jako służownikow Khrystusowych a wudźělerjow potajnosćow Božich.“ (1. Kor. 4, 1.)

Prus abo Rus?

Hudańčko to je, zo je so ruska politika pschećiwo Polakam tak nahle cyle pschemeniła. Njedawno hischće juschachu Polacy za kordonom a

hladachu pokni nadźije do pschichoda. Hižo podawachu Moskalom (Rusom), na kotrychž prjedy prawy Polak njepohlada, z kotrymiž so za jene blido njesyny, bratrowsku ruku. Mjeno „Moskal", něhdy w pólskim horće wudmo kaž „Samaritan" pola židow, hižo nikoho njeschcrjesche, njewohańbowasche. Wscho bě na najlěpschim puću do wujednanja dweju najmócnischeju słowjanskeju narodow. Ruska bě kantaru, na kotrejž wohniwoho pólskoho zrěbca dotal kruće dźeržesche, trochu popuschćika. Pólsku katholsku wěru bě pschipóznała a rozputała z tolerancnym zakonjom. Pólska rěč dyrbjesche prawo dóstać w pólskim kraju, w pólskich schulach. Polakam so dowoli pólske schule zakładować. Bjez kombdźenja wutwori so Pólska Maćica a załožowasche po wschěm kraju schule za swoje pjenjezy. Pólscy zapósłancy žadachu w ruskej dumje za autonomiju a ruska mócna strona kadetow jim pschihłosowasche. Nowy raj switasche Polakam w Ruskej, mjez tym - zo so Pruska na to měrjesche, swojich pólskich poddanow dowuspinać, a jim jazyk wuwjazać a zemju pod nohomaj wotćahnyć.

Tu sta so ważny podawk. Ruski car zetka so z němskim kejžorom. A z dobom poča z Pětrohroda hinaschi wótrischi wětr wuć do Warschawy. Maćica so rozwjaza a z Maćicu zhubichu so pólske schule. Policija so zaso do dźěła da. Kłódy so pjelnjachu a z Warschawy a z cyłeje Pólskeje ścelechu ludźi do Sibirskeje.

Nowy wólbny zakoń wotewza Polakam nanajwjacy mandatow. Něhdy strona rozrisowaca, jazyčk pschi wazy, kaž so praji, su Polacy w dumje nětko drobnostka, wo kotruž so mało schtó stara. Z próżdnymaj rukomaj su so zapósłancy njedawno domoj wróćili. Też z nabožnej tolerancu hižo hroznje klaca. Wjele zasłužbnoho biskopa Roppa we Wilnje su z kraja wuhnali a Wilnjansku kapitulu hroža rozpuschćić, dokelž hischće Roppa za swojoho biskopa wuznawa a njecha nowoho wolić. Po pismiku je so katholskej cyrkwi swoboda dała — ale ta swoboda je jenož na papjerje. Abo kajka je to swoboda, hdyž masch tam 8 diöcesow bjez biskopa a ze 17 sufraganow, za kotrychž je po poslednim konkordace mjez japoschtołskim stołom a ruskim knježerstwom w krajnym budźeće mzda wustajena, nadeńdźesch tam jenož hischće tsjoch. Wscho hromadże je w Ruskej tu chwilu 24 biskopskich a sufraganskich městnow njewobsadźenych (!). Po starym pólskim waschnju witachu Polacy biskopa, hdyž na visitaciju do wosady pschińdże, wujěchawschi jomu na konjoch napscheco, kaž je to też w Serbach waschnjo. Jězdni bywachu narodnu pólsku drastu woblečeni. Zastupi-li biskop do wsy, tšělachu z mozdźěrow (mörserow) a witachu swojoho pastyrja z radostnym wokanjom. Wscho to je nětko nanajsurowischo zakazane runje kaž w Pruskej. Njeje to dźiwnje?

Hačrunjež je so pječa katholskej cyrkwi w Ruskej swoboda dała, ma tola jenož prawosławna cyrkej prawo, za swoju wěru propagandu činić. Něhduschi unići (ludźo, kotsiž su z prawosławneje na katholsku wěru pschestschli, wobkhowajcy wobrjady a rěč pschi służbach Božich po swojim dotalnym waschnju) w Chełmskej diöcesy wužichu prěnje dny ruskeje swobody a pscheńdźechu wostajiwschi wschoho na romski wobrjad. To bě jich zbožo. Dźensa hižo wyschnoće to dopuschćike njebychu, nawopak mysla hižo na to, kak bychu jich zasy na prawosławnu wěru zwjedke.

Zo bychu tutej njepócćiwej propagandże napschecо dźěłali, su w Krakowje započeli pisma wudawać w pólskej, ruskej a rusinskej rěči z napisom: „Katholske wotmołwy". W tutych pismach so łžě a pschisłodźenja prawosławnych popow a mnichow pschećiwo katholskej cyrkwi a wěrje wotkrywaju a wotpokazuja. W Ruskej su te pisma wězo zakazane, ale njedźiwajcy nańdu z Krakowa puć do Ruskeje. Wschako su też w prjedawschich časach Krakowscy duchowni, njedźiwajcy na to, zo jim kłóda a Sibirska hrożesche, skradźu cyłe dusche-pastyrstwo w tamnych krajinach wukonjeli. Cyłe tamne krajiny prawosławni agitatorojo z pamfletami pschećiwo katholskej cyrkwi zasypuja, a na tu robotu dóstawaja pjenjezy ze statnych dokhodow. Ale katholikam njeje dowolene, so wobarać a k tomu popularne spisy wudawać. To dyrbi so we wukraju, w Krakowje stać. Knježerstwo je wukrajnym misionaram zakazało, na Podlasce a do Chełmschćizny (krajinje w Ruskej) pschikhadźeć. Wójna z Krakowskimi duchownymi so z nowa započina. A k čomu to? Wschako tola w časach najwjetscheje mocy absolutneje Ruskeje so ćile měschnicy sylnischi wopokazowachu hač cyłe stadło knježerskich zastojnikow. A nětko mysliće, jich pschemóc? — Tak je so za Polakow a katholsku cyrkej w Ruskej wscho pscheměniło. Schtó też to za tym tči? Trasch Bülow?

Hlowna zhromadźizna „Towarstwa Serbskich Burow".

(Skónčenjo z čisła 19.)

Ze znutskownych należnosćow njech so jenož zdźěli, zo jedyn sobustaw, kiž je so dwójcy wotpalił, pjenjeżnu podpjeru (30 hr.) dósta. Khamor ma so kupić, zo bychu towarstwowe akty, spisy, listy atd. so hromadźike a zarjadowake. 20lětne wobstaco towarstwa ma so ze swójbnym wječorom w Małym Wjelkowje w nazymnym času woswjećić. —

W poslednich lětach je towarstwo ważenu podpjeru w knjezu, nětčischim fararju Jakubu Schewčiku, kiž je Serbow wopuschćiwschi so do Kamjenicy (Chemnitz) pschesydlił, měko. Joho dźěławosć, spisaćelstwo a skutkowanjo k pozběhnjenju narodnoho žiwjenja nasche towarstwo z tym pschipózna, zo joho jenohłósnje za čestnoho sobustawa pomjenowa. —

Naležnoſće wólbnoho towaŕſtwa zbudźichu khětro žiwu rozmołwu. Ma ſo hiſchće bóle a woſebje w Kamjenſkim wokrjesu zakorjenić a wuwić. Pſchinoſchk je jenož 50 pj. wob lěto. —

W mjenje Ralbičanſkoho towaŕſtwa pokaza knjez wučeŕ Schewčik na njeſpokojnoſcź mjez małymi ludźimi dla byki-wuběracoho zakonja, dokelž ſo wſchelaka płaćizna žada. Tola z wjacorych ſtron ſo znapſchećiwi, zo maja runje mali najwjetſchi wužitk z toho, a zo je ſo knjeźerſtwo z jich ſtrony (woſebje z Rudnych Hór) k wudaću tajkoho zakonja namołwjało. Bur, kiž byki dźerži, je zamołwity za njezbožo, kotrež ſo pſchi puſchćenju w hródźi ſtanje. A wſchě byki wuběrać, by droha zapłata za kraj była. Pſchez zakoń ſo khmanoſć ſkotu powjetſchuje a ſtrach dla natykowacych khoroſćow ſo pomjeńſchuje. Njejaſnoſć knjeźi hiſchće mjez ſwobodnymi a winowatymi zjednoćenjemi. Ničo pak ſo tak ćopłe njeje, kaž ſo wari, a zaſtojnik, kiž změje pola nas nad wuwjedźenjom zakonja ſtražować, zawěſće nikoho krjudować njebudźe, kaž je hižo wuznał. Dyrbi ſo bóle na powſchitkowny wužitk hladać, a tutón nichtó prěć njemóže. —

Hdyž ſo próſtwy z naſcheje ſtrony na ſejm ſćelu, ma ſo to zapóſłancomaj prjedy wozjewić. Druhdy hakle ze zapiſa peticijow zhonitaj, wo čim ſo jedna (tak Njebjelčicy, Stróžiſchćo, Khaſow atd.).

Skorźeſche ſo też na wulki ſtótny dawk, kotryž burſki lud wobćežuje. Z tym ſo jara zajimawa zhromadźizna wokoło 7 hodźin ſkónči. Radźijomnje ſo pſchichodny raz wjetſcha ličba na wuradźowanjach wobdźěli.

Swój pſchinoſchk zapłaćichu Mało Wjelkowſke towaŕſtwo na 1907, też Bukečanſke, Ralbičanſke a Khróſćanſke, Ralbičanſke też hižo na 1908. Vivant sequentes!

Jurij Słodeńk, zapiſowaŕ.

Z Łužicy a Sakskeje.

Hrubjelčicy. Njedźelu w noch bórzy po 12 hodźinach je ſo tu bróžnja wotpaliła, kotraž fabrikantej cementa, Ernſtej Marſchnerjej w Budyſchinje, ſłuſcha.

Ze **Schěrachowa** a ſuſodnoho **Korzymja** je 7. meje 5 ſwójbow (23 doroſćenych a 5 dźěći) do Braſiliſkeje wućahnyło.

Wudwor. Na narodnym dnju Joho Majeſtoſće krala Friedricha Auguſta, pónděelu 25. meje, wječor w 7 hodźinach budźe, kaž druhe lěta, też we Wudworju zaſy ſwjedźeńſka hoſćina, na kotruž ſo Serbja wutrobnje pſcheproſchuja.

Z Pančic. Woprawdźe rjany dźeń bě zeskhadźał minjenu njedźelu 10. meje klóštrskej wokolinje. „Lipa Serbska“ bu tam njedawno sadźena — t. j. serbske spěwaŕſke towaŕſtwo założene wot knjeza wučerja Słodeńka — a jeje prěni wustup bě: krasny koncert zańdźenu njedźelu. Witachmy tu wjele dalokich, ſławnych hoſći, też z evangelskich ſtron, mjez druhimi kk. našoho basnika Jakuba Ćišinskoho, našeju zapóſłancow Zobu a Koklu, notara Cyža jako zaſtupjerja předſydſtwa towaŕſtwa Maćicy Serbskeje, fararja Žura jako zaſtupjerja předſydſtwa towaŕſtwa ss. Cyrilla a Methodija, fararja Justa, administratora Šćěpana a kapłanow Delana a Dórnika, wučerjow: Fiedlerja (wyšši wučeŕ), Rječku jako zaſtupjerja Budyšſkeje Jednoty, Hajnu, Adrickoho, Nawku, redaktora Smolerja, zaſtupjerjow serbskeje ſtud. młodźiny z gymnaſija a evangelskoho ſeminara a hišće wjele druhich.

Štož serbski wječor ſam naſtupa, běchu wſitcy w tym přezjene, zo je ſo krasnje poradźił. K wulkomu wuſpěchej dopomha wosebje knjeni Dr. Bejmowa z Drježdźan, znata ſławna ſpěwaŕka, kotraž też Drježdźańſku „Jednotu“ pilnje podpjera. Dokelž je rodźena Pólka, wupraja derje a jasnje serbske ſłowa a dorozemi jim też. A wobdźiwali ſmy jeje jasny, wobkuzłacy hłóſ. Knjeni Dr. Bejmowa ſpěwaše Słodeńkowe ſolo „Bóh to chce“, někotre ſola Maruški z „Wodźana“ (wot Kocora a Dučmana) a z knjezom kantorom Hilu krasny duett „Wodźan a Maruška“. Smy česćenej knjeni wulcy dźakowni za tajku woporniwu lubosć k nam Serbam. Tohorunja jako hoſćo ſkutkowachu ſobu knježnje Kordinec z Budyšina, znatej přez prjedawše serbske koncerty, a knjez wučeŕ Lipič z Wostrowca. Tući a knjez wučeŕ Słodeńk wuſtupichu z kwartetomaj „Khwalena budź fijałka“ a „Róžu chcu ſej płodźić“ (Kocor) a w terceće „Hdyž dźeń ſo nakhila“ (Krawc). Měšany khor zaſpěwa „Bóh žohnuj tebje, Łužica“ (Kocor), „Lubše luže, hoglědajšo“ (Delnjołužiſki), „Syrotka“ (khor ze ſolami — Kocor), „Božemje horam“ (Kocor). Na klawěrje přewodźeše knjez Buſchen-Hagen, ſławny Drježdźańſki wumjełc. Přitomnym ſo wſitko jara derje ſpodobaše. Dźak pak ſłuša też knježnomaj Kordinec, knjezej kantorej Hili a knjezej wučerjej Lipičej, kotrohož bychmy radšo tu mjez nami zdźerželi.

Do dźiwadła poréča naš basnik knjez Jakub Ćišinski. Powita najprjedy česćene ſpěwaŕki a ſpěwarjow z daloka a wſitkich lubych Serbow. Na to ſo ze zahorjenjom wobroći na wſitkich přitomnych a myſlički tuteje naréče běchu: „Lipa Serbska“ je dźensa wuſtupiła prěni raz, a to derje. Njech je wona ſtołp serbskoho ſkutkowanja! Mału hodźinku k połdnju a k wječoru ſu hižo Němcy — tuž ſmy tule na ſtraži serbskeje zemje. Tale ſtraža dyrbi kruće ſtać — wot toho wjele wotwiſuje. Naši wótcojo ſu ju dźerželi ze serbskej pjaſću a

ju zawostajili njezranjenu, njenadrjebjenu. Tute swjate kubło chcemy też my dźeržeć ze serbskej pjasću, ze serbskej wutrobu. Stojmy kruće a swěru, z ćopłej wutrobu a z krutej serbskej ruku hajmy a škitajmy našu serbsku zemju! Hańba nam, jeli by so našeje winy dla hruzlik nam pominył! Trać dyrbi serbska khorhoj, zawostać!

Po tym wšitcy wuspěwachu „Hdźe statok mój“. — Zawěšk so zasy zběhny, a přitomni so smjeć njejsu wjacy zastali, hač so zawěšk zasy spušći. Hraješe so „Čestny bóńčk“, wot Mikł. Andrickoho. Po dźiwadle wupraji knjez kubleŕ Króna z Bukec młodomu towařstwu we swojim a w mjenje Bukečanskoho serbskoho towařstwa najwutrobniše zbožopřeća. Kaž su woni straža na narańšich stronach Serbowstwa, tak njech je to „Lipa Serbska“ na nawječornych! Knjez wučeŕ Słodeńk přečita hišće depeše a listy, kajkež běchu pósłali: knježna Cyžec z Langebrücka, kk. prof. Dr. Muka z Freiberga, kapłan Mikł. Andricki ze Žitawy, student J. Šołta z Drježdźan, Wólman z Budyšina, stud. theol. Wyrgać z Lipska, towařstwa Sorabikum, Serbowka a Drježdźanska Jednota. Po programje so wjesoła zabawa dale plećeše — rejwachu a bjesadowachu. Zajimawa bě wosebje bjesada — podachu so tam někotre jara dobre namjety; nadźijomnje so też swěru wuwjedu! Z krótka, cyły swjedźeń je so krasnje poradźił, a klóštrscy Serbja móža so toho wjeselić. Wojujće jenož zmužiće dale swój swjaty bój za našu narodnosć, za našu serbsku rěč, za našu serbsku zemju! Bóh je z nami! — c.

Z Pančic. Často so wobžarowasche, zo tu njejsu nihdźe serbske paćerjace knihi dóstać. Tomu je nětk wotpomhane. Knjez **Glawsch,** pschekupc w Pančicach, je, kaž pschedawanjo Posoła po jenotliwych čiłach prjedy hižo, też nětko skład serbskich paćerjacych knihi, Jězusoweje Winicy a Pobožnoho Wosadnika pschijał, a móža sebi Serbja klóschtrskeje wokoliny nětko też tam tute knihi kupować. Wschitke pscheća w tym nastupanju też knjez Glawsch radlubje dopjelni.

Klóschtr Marijina Hwězda. Njedźelu 10. meje popołdnju wopyta tudomny klóschtr Joho kralowska Wysokosć prync Jan Jurij ze swojej wysokej mandźelskej a jeje kralowskej Wysokosću prynceznu Mathildu. W 6 hodźinach wotjědźechu potom z automobilom do Budyschina, hdźež inkognito pobychu a wottud zasy do Drježdźan.

W Drježdźanach je lětsa wulka wumjelska wustajeńca. Wona bu 1. meje swjatočnje w pschitomnosći Joho Majestosće naschoho krala jako jeje protektora swjatočnje wotewrjena. W nowischim času su wschelacy wumjelcy so do kolijow zabludźili, na kotrychž jich pschistojny človjek scěhować njemóže. Też Drježdźanska wustajeńca wschelake tajke zabłudźenja pokazuje. Hižo reklamowy wobraz, kotryž wustajeńcu wozjewja a k jeje wopytej namołwja — móžeš jón husto dosć widźeć —, tóždomu lohcy zhudać dawa, kajki duch wschelake wumjelske wupkody tam dychaja. Zawěsće budźe wschěch rozomnych a derjezmyslenych wjeselić, zo je — kaž so cyle wěste podawa — też kral sam swoje njespodobanjo nad tajkim wumjelstwom wuprajił, hdyž na dnju wotewrjenja po jenotliwych salach pscheńdźe. Też nazajtra pschi hosćinje je to pschedsydźe wustajeńcy, tajnomu dwórskomu radźićelej profesorej Kuehlej, cyle raznje prajił a pschistajił, zo swojich dźěći do teje wustajeńcy słać njemóže. Woprawdźe też kralowi synojo hač dotal we wustajeńcy samej byli njejsu, jeno wotdźělenjo za wumjelstwo a kulturu pod sakskimi kurwjerchami su sebi wobhladali.

Z Drježdźan. Prync Max, bratr naschoho krala, profesor na Freiburgskej universiće we Schwicy, je, kaž nowiny pisaja, ćežcy skhorjeł.

Z Kamjenicy. Dźeń 1. meje rano wopušći knjez J. Šewčik Budyšin a lubu serbsku Łužicu, zo by přewzał zastojnstwo fararja prěnjeje Kamjeničanskeje wosady. Tale wosada słuša k najwjetšim cyłoho kralestwa. Liči dźěn po poslednim ludličenju na 17000 duši, kotrež po 126 lutherskich wosadach rozpjeršene bydla. Zamołwjenja połne to fararstwo! Na dwórnišću bu nowy knjez farař powitany wot swojich třoch kk. kapłanow (— štwórty sydli jako expositus w Mitweidze —). We dwěmaj wozomaj dojědźechu knježa k farje na kónskim torhošću. Tu powita knjeza fararja w durjach drobnuška holčička z kwěćelom nalikow, horjeka pak wosrjedź wonjatych kwětkow witachu joho šěre sotry a zastupjerjo cyrkwinskeje wosady. Wječor wotmě so swjatočny mejski nyšpor z prědowanjom. Po nim witaše towařstwo katholskich rjemjeslnikow we swojim nowym fararju też z dobom swojoho centralnoho präsesa we swjedźeńskej zhromadźiznje. Swjatočne zapokazanjo sta so njedźelu 3. meje přez knjeza präsesa konsistorija J. Plewku. We swojej wobšěrnej a jara zajimawej naréči spominaše z dźakom na zemrětoho knjeza fararja Müllera, kaž też na joho předkhadnikow, z kotrychž móže syn serbskoho kraja, Pětr Nowak, płaćić jako założeŕ nětko hižo na 100 lět wobstojaceje wosady. Rozłoži potom starosć knjeza biskopa wo tule hobrsku wosadu a přičiny, kotrychž dla je runje tohole knjeza za fararja do Kamjenicy powołał. Na to přepoda z hnujacymi słowami nowomu fararjej cyrkwiny kluč, kluč wot tabernakla a sćeńske knihi. Nětk stupi nowy farař prěni raz na klětku swojeje farskeje cyrkwje. Z ćežkej wutrobu je so wot swojeje lubeje domizny dźělił, z ćežkej wutrobu

zwolił do přewzaća tak zamołwjenja połnoho zastojństwa, spóznawši pak we woli biskopa wolu Božu, přijima z połnej dowěru a krutej nadźiju pastyŕski kij a chce być dobry pastyŕ swojomu stadłu, jomu poskićejo stajnje wěrnu, woporniwu a wšěch wobjimowacu lubosć. Wot wosadnych pak žada sebi posłušnosć, sćerpnosć a modlitwu. Na to swjećeše swjatočnu Božu mšu, kotraž so z „Te Deum“ skónči. — Wutoru bu knjez farař w I. šuli swjatočnje witany. W turnańi běchu so wyšše rjadownje (na 400 dźěći) zešłe. Knjez kapłan Schindler swjećeše Božu mšu. Po njej witaše knjez direktor Grohmann knjeza fararja a lubješe jomu w mjenje šule přikhilnosć a posłušnosć. Z rjanymi słowami přepoda holčka kwěćel, na čož knjez farař k dźěćom poréča, je napominajo k pilnosći a pobožnosći. Samsny dźeń wječor běše posedźenjo šulskoho předstojićerstwa, k česći nowomu fararjej trochu swjatočnje wobrubjene. — Štwórtk wječor pak wuhotowa so we wulkej rjemjeslniskej sali wosadny swjedźeń k witanju nowoho fararja. Farař druheje Kamjeničanskeje fary, knjez Katzschmann, powita wutrobnje swojoho susoda. Knjez kapłan Schindler měješe swjedźeńsku réč, w kotrejž wukładowaše zwjazk mjez měšnikom a ludom, fararjom a wosadu, pastyrjom a stadłom. Běda tym, kotříž tónle zwjazk podrywaja. Z próstwu wo Bože žohnowanjo za nowoho fararja a za jomu dowěrjenu wosadu skónči swoje wutrobne słowa. Knjez farař Šewčik dźakowaše so za swjatočne a wutrobne witanjo, kotrež bu jomu přihotowane, z čohož widźi, zo wosada joho z dowěru přijima. Spomni na podawk ze starych časow: před 909 lětami (999) je prěni biskop do Budyšina přišoł, štož stawizny wědźa — Eiko, pokhadźacy z ludu Głomačow, potajkim z Kamjenickoho kraja, a je na měsće drjewjaneje natwarił kamjeńtnu cyrkej k česći swj. Jana w Budyšinje. Nětko sćele Budyšski kraj swojoho syna za fararja do Kamjenicy. Réčeše potom wo pokoju, kotryž chce přinjesć człowjeskej duši, wosadźe a też pokoj ze wšitkimi sobubydlacymi. Skónčnje dźakowaše so knjezej kapłanej Schindlerej za wšu prócu, z kotrejž je so za wosadu starał za čas wuprózdnjenoho farařstwa. Dlějši čas přebywachu wosadni ze swojim nowym fararjom hromadźe so zabawjejo. Wokoło $^1/_2$12 hodźin skónči so swjedźeń.

— Njedźelu 10. meje bě towařstwo žónskich swój założeński swjedźeń přihotowało jako witanjo swojoho nowoho direktora (fararja) we wulkim salu Thalije. Khor knježnow wuspěwa swjedźeński witacy spěw, knježna přednjese prolog přepodawajcy fararjej kwěćel; potom so dwaj dźiwadłowej kruchaj hraještaj.

Z Kamjenicy. Knjez kapłan Schindler pschesydli so 19. meje na nowozałożene duchownske městno jako expositus do Klingenthala. Za kapłana do Kamjenicy pschińdże knjez Józef Mühr.

W Zhorjelcu je so sobotu 9. meje žałostne njezbožo stało. Tam twarja nowy wulki dom za spěwne swjedźenje, kotryž je na 750000 hr. wobličeny. Architektej Sehringej w Charlottenburgu bě twar pschepodaty. Hižo dléje bě rozkora mjez nim a měšćanskej radu, kotraž běsche pschešwědčena, zo je twar pschelohki a dżeržeć njemóże. Sehringej pak knježeŕstwo z dwojim wusudom prawo da. Kak sprawna bě starość měšćanskeje rady była, so sobotu pokaza. Cyle nahle so hobrska tšécha puschći a dele sypny, dźěl murjerjow potorhnywschi. Na twarje bě wjetscha ličba dźěłaćerjow, wosebje stukatorow z Drježdźan, kotrychž rozpadanki pohrjebachu. Z nich bu 4 zaraženych a tójschto druhich ranjenych.

Z cyłoho swěta.

Bayerska. Bayerscy biskopja, kotrychž je wósom, su psched krótkim zhromadne wuradźowanja měli a na to zhromadny pastyŕski list wudali. We nim woni wosebje wuprajeja pschezjenosć z bamžowej encykliku pschećiwo „moderniśtam“, to réka: nowotarjam, kotśiž wěru katholskeje cyrkwje kaža a ze zdanliwej „wědomosću“ nowoho časa porjedźeć chcedźa. Po pscheću swjatoho wótca změja bayerscy biskopja pschichodnje kóžde lěto swoje sthadźowanki.

Awstrija. Němski kejžor je z pschileżnosće swojoho pschebywanja we Winje 2000 hriwnow Winskim khudym a 500 hr. za němske towarstwo pomocy darił. Würtembergski kral je tohoruja za khudych we Winje 1000 hr. a za němske towarstwo pomocy też 1000 hr. darił.

Ceska. K jubilejnym swjatočnosćam do Wina so też Narodne dźiwadło z Prahi hotowasche, zo by 3 swojich najwosebnischich hrow wustajiło. Tola Wolf a joho wuschćuwani bratśja tajki hołk zehnachu, zo Praha wotpowě. Ći wbozy hólcy so bojachu, zo někotre dźiwadłowe pschedstajenja Win počešchća a hrožachu nic jenož z pischćałami, ale też z pukami. A samo so rozymi, zo so z tym luboś ludow k městej Winej njerozmnoži, kotrež chce tola jich wschěch zhromadne hłowne kejžorske město rěkać. Z dobom z češkim też pólske, khorwatske a słowinske dźiwadło we Winje wotpowěchu a tuž budźa słowjanske dźiwadła město zo we Winje, w Prazy hrać. Widźimy, hdźe narodnostna zaślepjenosć wjedźe. A prawje Słowjenjo činja, hdyž do so dżerża a njeńdu, hdźež chcedźa jich z plistami witać. Staruschkoho kejžora jenož je nam a jim žel.

Z Roma Barlinske konserwatiwne nowiny Kreuzzeitung wot pschećela tutych nowin zaji-

mawu rozprawu wozjewjeja. Rozprawnik mjez druhim piſa: „Bolako nas je, hdyž w proteſtantſkej kapali hrodu Caſarelli (němſkoho pósłanſtwa) ſo cyle cuzy čujachmy. Bołmončku a čichi (wulki) pjatk prědowanja cyle modernſkoho wobſaha słyſchachmy. Bołmončku nas ničo na ważnoſć tuteje njedźele njedopominaſche. Jenička rjadka z epiſtle „Kóždy njech je zmyſleny, kaž Jězus Khryſtus tež bě“, prědarjej pſchileżnoſć poſkićeſche, ſwojim pſchipoſłucharjam moralne prědowanjo dźeržeć, pſchetož zmyſleny być kaž Jězus Khryſtus, to rěka, joho woſobu we ſebi wutworjeć; a wulki pjatk prědać z Barlina jako hójſć ſwoju mudroſć z tym wozjewi, zo ſwoje hłuboke myſle do ſady zjednoći: „Jězus prěni njeje był, fiž je za ſwoje pſcheſwědčenjo wumrěł, wón tež poſledni njebudźe“ .... „Ach, ja ſym jara zrudna“, praji mi ſtara knjeni z Norwegſkeje, kotraž pſchi nas ſtojeſche, „to dźě žane ſchcheſćanſtwo njeje, to je jeno zymna moralka.“ Móżeće ſebi myſlić, ſchto my začuwamy, kotſiž ſmy z Pruſkeje? Budźe ſo nam rozymić, zo njemóżachmy ſo rozſudźić, ſebi jutry zas něſchto podobne poſkićić dać. Dźěchmy tohodla do cyrkwje němſkich katholſkich ſwj. Marije dell'Anima. A woprawdźe, tu prědowanjo cyle po evangeliju ſłyſchachmy. Prědać wuſchiknje ſwoje ſłowa na epiſtlu a ſćenjo złożowaſche. Jězus Khryſtus wumrěwſchi hrěcha dla je wot ſmjerće ſtanył k naſchomu wuſprawnjenju a nas wujednał z Bohom. Wón, żiwy, nas wubudźa k nowomu żiwjenju; wón winowy pjeńk, my prućata, wěra a ſkutki dyrbja to dopokazać. Njeżarujće tež wo ſwojich zemrětych, ſtanjeny jich z rowow wubudźi. To běchu njeprějomnje evangelſke myſlički, a muż, fiž je wupraji, rěčeſche w horcych zwukach nutſkownoho pſcheſwědčenja. Żo tutón rozdźěl bě bolоſtny za evangelſkoho kſcheſćana, drje ſo njetrjeba zawěſćeć.“

Ruſka. W ruſkich jaſtwach knjeża ſurowje zrudne wobſtojnoſće, dokelž ſu pſchepjelnjene. Kijewſke jaſtwo, wobličene na 690 jatych, ma 2207 jatych. W Odeſſy je město 804 jich nětkle 1610, w Jekaterinoſławje město 324 wſcho hromadźe 942 jatych. Tuż dyrbja jeći huſto hromadźe bydlić a často móża jenož ſedźo ſpać. Dokelž je w jaſtwach wſchitko pſchepjelnjene, njeje žadyn porjad, a pſchez to wudyrja tam mnohe khorhoſće.

Amerika. Amerikanſki lud njeje hiſchće cyle bjez wěry a ſebi wſcho wot ſwojoho präſidenta lubić njeda. Tutón běſche minjenoho novembra 1907 wukaz dał, zo ma ſo na nowych pjenjezach w pſchichodźe dotalne wopiſmo: „In God we trust“ („Na Boha ſo dowěrjamy!“) wuwoſtajić. A tak też bórzy potom nowe pjenjezy bjez tutoho heſła wuńdźechu. Tola Rooſevelt njeběſche z ludom ličił. Tón ſo z móznym proteſtom pſchećiwo nowomu zarjadowanju zběhny, tak zo Rooſevelt hižo 13. novembra wozjewi, zo je napiſmo jeno teſame češćujo wuwoſtajił, dokelž ſo tola runje pſchez to jeno wonječeſći, zaćiſchći-li ſo na kóždy pjenjez. Jako heſło na rjany nacionalny pomnik by pak ſo w pſchichodźe dale jara derje hodźało, docyła ma kongreſ wo wěcy ſkónčnje rozſudźić. Tutón je 16. měrca t. l. z 255 napſcheco 5 hłoſam wobzamknył, zo ma napiſmo jako heſło dale na wſchěch pjenjezach wostać. Tak wobkhowaju Amerićenjo ſwoje „In God we trust“ na pjenjezach. Francozſki lud je ſebi loni podobne napiſmo ze ſwojich pjenjez bjez wjetſchoho proteſtowanja wzać a ſo tak wot energiſkich Amerikanow wohańbić dał.

We wobłěhowanej twjerdźiznje.

Powěda stary wojerſki wyšk.

Wot A. Kowalskoho, serbscy připrawił J. W.

(Pokročowanjo z čisła 18.)

Nazajtra před wječorom puščichu so Japanowje w ćmičcy do ataki, hdyž běchu nas prjedy 5 hodźin dołho bombardowali.

Dopomnju so na to hišće cyle jasnje, kaž by so to dźensa stało. Hołkot kanonow wočichny, a posledni, hrózbny wothłós dodudni mórčo kaž poslednje nimo šumjace zmohi, we hłubinach a škałbach susodnych hór. Město toho nasta bojazna čišina. Wohidny pólvrowy kur wupřesćeraše so daloko a šěroko kaž pawčina a wonješe za żehliwym żelezom. Njebjo bě z hustymi, šěrymi, na čorno so błyskotacymi mróčelemi přikryte, kotrež so spěšnje dale žołmjachu, a jenož k wječoru sapaše hišće hnydom nad wobzorom żahła khroma kaž rozškrěty kopr. Z wjelekróć přezhibnjenym rjapom wustupowachu z tuteje żehliweje zadneje sćěny kaž z čornej tušu molowane hórki a skały a twjerdźe. Přez nje padaše wot zady měrna čerwjenizna kaž by z kowarnje płomjo sapało. Za nasypami bě so hižo cyle začěmniło a jenož na hłowy a ramjenja wojakow swěćachu hišće dohašowace wječorne zerja. Te pokhmurjene khutne, ze skhadźacej brodu posyte, na kósć a kožu wuskhnyte rózkate wobliča so njehibnychu, ale zhladowachu njewustawajcy k wječoru, kaž bychu byłe z mosaza zlate. Njebě tu žaneje hary, žanoho hibnjenja słyšeć. Bjez dźiwa! Cile wojacy wědźachu hižo do časa, što maja činić. Wšitcy čujachu so kaž jedyn muż; wšitcy běchu jeneje mysle, jenoho začuwanja, wšitcy połni napjatoho strachoćiwoho wočakowanja, přetož njezměnjomny, njewotwobroćomny wosud so bliżeše. Wšitcy wudźěrachu z wočemi, kotrež běchu zwučene, we ćmě a kurjawje so rozpóznać; njehladachu jenož z wočomaj, ale póznawachu z cyłym swojim čěłom, ze wšěmi zmysłami, ze wšěm swojim začuwanjom, kaž bychu w tychle čěłach tysac króć nawótrene woči tčałe, kotrymž so ničo wukhować njemóżeše, hdyžkuli so tam deleka před nimi něšto hibaše, żana njerunosć, žadyn kamušk, też nic ći kaž mrówje so kedźbliwje pohibowacy móličzy ludźo.

Njeběch pytnył, zo bě Kulikow ke mni přistupił a kaž ze sna so wubudźich, hdyž so mojoho ramjenja dótkny a z waha z błukim hłosom, po kotrymž bě póznać, kak jara běchu joho čuwy přepjate, mi do wucha šepny: »Słyšće, Iwano Pawlowičo, zapomnich wam tónle list přepodać. Wzmiće jón! ... Wohladamoj-li so jutře rano zasy, wozmu jón naspjet, hewak ... přepodajće jón sotře Alexandrije Nikolajewnje ... Do prědka ... nutrny dźak! ... Njewěrno, napadnje je ćicho?« »Haj, jara ćicho!« ... wotmołwich ... »potom budźe hišće bóle ćicho«.

»Potom ... hišće bóle ćicho!« ... wospjetowaše Kulikow moje słowa a wróći so na swoje městno,

tam, hdźež běchu te miline (elektriske) groty, kotrež nas z druhimi wobtwjerdźenjemi zjednoćachu, ćile nježiwi słužownicy a spěšni pósły našich myslow a wotpohladow.

Bórzy bě so cyle zaćěmniło. Čerwjena smuha na zapadže bě nimale dohasła a jenož mała na módrjeńšěra mróčel bě hišće widźeć.

Njewěm, kelko časa so nětko pominy, běch hižo pozabył, čas měrić. Běch mohł rjec kaž sprostnjeny a njewustróžach so ani khwilki, hdyž bě wot toho městna, hdźež měješe Kulikow być, elektriski zwónčk słyšeć: Dobrowólnik, kotryž bě delka k wobkedźbowanju zwostał, poda, kaž bě wotrěčane, prěnje znamjo:

»Wjele je so jich nahromadźiło.«

»Prěni signal«, zašepta z waha a skedźbliwje Kulikow.

Z woneje hłubiny sapny žołte połmjo, sćěhowaše syła błukich dudławych rozbuchnjenjow, wutrěle wrjeskotachu, hrózbne kriki zlětowachu hač k nam horje. Hnydom na to bě zasy wšitko ćicho. Cyle mjelčo zazwoni elektriski zwónčk.

»Druhe znamjo« — dźeše Kulikow ćiše a rozważnje.

Zasy wusapny žołte płomjo, zasy błuke, mócne rozbuchnjenja, bojazne škrěki, ale hižo klinčachu bóle z blizka.

»Třeće! . . . Bjez čisła! . . .«

Zasy rozbuchny, a w tym wokomiku kidachu so rěki milinowoho swětła z našich twjerdźow tam dele do hłubiny a kaž na postrow zaržachu naše kanony.

Předstajće sebi čornu ćmu, kotraž bywa něhdźežkuliž z hobrskimi swětłymi mječemi hač do zemje dele rozrubana a přez te škałby su jenotliwe wjerški hór widźeć. Předstajće sebi njebjo, kotrež z hustymi mróčelemi tołstoho kura nad nami wisa, a zemju, kotraž nam pod nohomaj třepoce a kotraž je posyta z rozdrětymi čłowskimi ćełami. Předstajće sebi sta mosaznych klamow, kotrež snopy swětło-čerwjenoho wohnja wusapuja a cyły powětr z hołkom najwšelakorišich hłosow, ze rženjom a hrimotom, z wrjeskotom a praskotom, z hwizdanjom a šumjenjom napjelnjuja. K tomu sebi hišće předstajće tysacy čornych čłowskich postawow, kotrež wot zmohow jasnoho milinoho swětła wobswěćene z ćeńkim wótrym wućom po šěrej zemi nadběhowachu z wohnjom a kurom sapace nasypy, a wopomńće skónčnje, zo bě so zemja před nami, nimale před našimaj nohomaj, rozstupiła a mohł rjec mały wotdźěl hele wotkryła.

(Přichodnje skónčenjo.)

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeny: Pawoł, Jana Rječki, žiwnosćerja w Dźěchorjecach, s.

Wěrowani: Jurij Jakubaš, kubleŕ we Worklecach, z Hańžu Krawcec z Khelna. — Pětr Žur, dźěłaćeŕ w Budyšinje, z Hańžu Larasec z Khrósćic (na Židowje).

Zemrěći: 9. meje: Jan Pič, bětnarski mištr w Budyšinje, 60 l. 11 m. (pohrjebany na tuchorju). 12. Karolina, Bohumiła Topiča, kowarja w Dobruši, dź., 1 l. 2 m.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 511. Hana Symankowa ze Šěrachowa; 512. Madlena Lipićowa z Kukowa; 513. Hańža Šołćic z Pančic; 514. Jurij Žur z Budyšina; 515. 516. z Kulowa: Michał Kral I., Mikławš Böhmer.

Za »Raj«, přiloha za dźěći, darichu: Knjez faraŕ Jakub 1 hr., k. kubleŕ Młynk 1 hr., k. Dr. G. 50 pj., z Khrósćanskeje šule 6 hr. 40 pj. Rachlowc.

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik
we wšěch płaćiznach k dóstaću pola překupca [111
Glawša w Pančicach.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 11. meje 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnaŕ	wot	28—43	hr.,	rězna waha	58—79	hr.
2. Byki,	„	„	„	28—41	„		58—73	„
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	24—41	„		48—73	„
4. Ćelata,	„	„	„	38—50	„		66—80	„
5. Swinje,	„	„	„	40—48	„		55—63	„

»**Jednota**« tow. kath. Serbow w **Budyšinje**
swjeći **jutře njedźelu 17. meje** wječor we **8** hodź. swój
załoženski swjedźeń
(wobstojacy ze spěwow, dźiwadła a reji).
Přistup maja jeno sobustawy a jich swójbni, druzy pak, jeli zo su sebi khartki wobstarali. [109

Najwyšše płaćizny
płaći za **kózlace kože,** za **kozace, kruwjace, ćelace kože** atd. [90
Heinrich Lange
při serbskej katholskej cyrkwi
a na žitnym torhošću 11,
napřeco »Złotej hwězdźe«.

Procesion do Krupki
póndźe **pjatk 5. junija** t. l. z **Wotrowa.** Rano w 5 hodź. Boža mša. — Štóž by chcył potom procesiony dale wodźić, so prosy, zo by to bórzy dobroćiwje wozjewił pola dotalnoho wjednika [110
Jakuba Šěrca
w **Khrósćicach.**

K dźensnišomu čisłu dwě stronje přiłohi.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćeŕnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 20 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 16. meje 1908.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[1]
(Seehee restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźělanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj tež serbski. [9

Přepołoženjo wobkhoda.
Swojim wjeleważenym kupowarjam z tutym k wědźenju dawam, zo sym swoje překupstwo wo wjele powjetšił a na **Budyšsku drohu 4** přepołožił.
Robert Jahn, Kamjenc w Sa.
Překupstwo z posamentami, trikotažemi, wołmjanymi tworami a šatami. [69

Specialita: Nabožne předmjety
za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne kříže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.
Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Sukna a płatna k płokanju,
módroćišć, kattuny, satin, musselin atd.
poruča [112
C. G. Fiebiger
Budyšin. Serbska droha 5 a 7.

200 cigarow (trubkow) darmo!
Kupuju wulke konkursowe składy atd. a rozesćelu w krótkim času **200 dospołne 6 pj. cigary za 10 hr. 70 pj. abo 200 dospołne 8 pj. cigary za 12 hr. 70 pj.** Nimo toho přidam 200 cigarow **darmo** za daleporučenjo. Potajkim tónkróć **400 cigarow za 10 hr. 70 pj. abo 400 cigarow za 12 hr. 70 pj.** Jeno tón, kiž hač do 26. meje skaza, dóstanje te 200 cigarow darmo. Zawěsćace listno (garantija): pjenjezy wróćo, hdyž so cigary njespodobaja. Adressa: **A. Kauffmann Nachf.,** Cigarren-Fabrik-Lager, **Hamburg 36.** [115

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarńja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Bože martry,
krjepjeńčki,
statuy,
jandźelki,
swěčniki
poruča při wulkim wubjerku nanajtuńšo
Max Mütze
Budyšin. — Bohata droha 11.
1] Wosebity wustaw za zaramowanjo swjećatkow.

E. Hantusch & Co.
◇ Budyšin, ◇
Lubijska droha 10
: Fabrikski skład :
poruča so k zhotowjenju - - - a postajenju - - -
narownych kamjeni
wšěch družin z čornoho a pisanoho **žornowca, marmora a pěskowca.**
Jara rjane a čiste napisma, : też w serbskej rěči. :
Swědomite wuwjedźenjo.
— Najtuńše płaćizny. — [16

Žitne měchi,
mučne měchi,
słomniki a [89
słomjane hłowaki,
picne měchi za konje,
wozowe plany,
šěry płat k płachtam,
khomotacy płat,
kožu k rjedźenju wozow
a **woknow**
poruča we wulkim wubjerku po fabrikskich płaćiznach
Heinrich Lange
11 Žitne torhošćo 11,
z napřeća »Złoteje hwězdy«.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 9. meje wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 14. meje wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	25	17	76	17	34	17	85
Rožka . . . kórc po 160 punt.	15	20	15	52	15	20	15	68
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	62	12	4
Pšeńca, žołta . .	10	15	10	45	10	20	10	50
Rožka	9	50	9	70	9	50	9	80
Ječmjeń	8	80	9	—	8	30	8	60
Wows, kórc abo	7	50	7	80	7	50	7	75
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	—
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K.	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	30	2	60	—	—	2	80
Pšeńčna muka	12	75	20	—				
Ržana muka	12	25	16	25				
Syno	3	50	3	90	3	60	4	—
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	67	4	84	—	—	4	33
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	50
Prosata 1140 (w Kamjencu 376) jene	10	—	24	—	9	—	19	—
Butra 1 kg	2	50	2	70	2	50	2	70
Jeja, mandl	—	83	—	90				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date: [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju 3 %
„ měsačnym „ 3½ %
„ 3měsačnym „ 3¾ %
„ 6- a 12měsačnym „ 4 %

danje na lěto.

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: **Žitne wiki 12 a Karoladroha 13.** — Skład: **Karoladr. 13.**

Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd.,

k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastanišćo. Nanajtuńše płaćizny.

Jeli zo

homöopathiske lěkarstwa trjebaće, dha namakaće najwjetši skład tajkich, wot dr. Schwabe z Lipska woteběranych,

w měsćanskej lěkarni

na hłownym torhošću

61] **w Budyšinje.**

Čohodla so čwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin, Porjedźenja jara tunjo. Křiwe zuby so zrunaja. Zuby so wućahnu. Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier

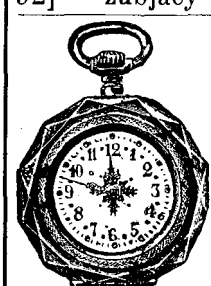
Kurt Handlos

w **Kamjencu,**

Anger čo. 12[1]

prjedy R. Wunderlichowy

92] zubjacy atelier.

Wulki skład

časnikow,

rjećazkow, złotych a optiskich wěcow.

Přeni specialny wustaw za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikaŕ

Budyšin

Serbska droha, rózk žitn. hasy.

Założene 1857. [7

Pjelšćowe twory

wšěch družinow (pjelcy abo kožuchi atd.) a wšě druhe strachej molow wustajene wěcy přijima ze zawěsćenjom před molami a wohnjom na skhowanje w lěće [100

Hendrich Lange

11 na žitnych wikach 11 znapřeća »Złoteje Hwězdy«.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćěłany 4,60 hr.; na pósće štwórćělětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 21. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **23. meje 1908.**

Zlutniwosć a ludy.

Mjez sćěhwkami prěnjoho hrěcha je jara rozšěrjeny tón, zo skoro kóždy čłowjek pěknje wo sebi mysli a sebje khwali, druhich pak sudźi a pali. Činja tak jenotliwi, činja cyłe ludy, a při tym wšitcy do hromady sebje samych jebaju. Němcy na přikład wukhwaluja swěrnosć jako swój specielnje němski narodny počink a wjele khwalena je znata »němska swěra«. Druzy zasy hinak praja, a my sami smy na swojej koži začuli, što to běše, surowa lesć wójwody Gera. Abo njeje tutón njekrasniski njeswěrnik na jedyn raz třiceći serbskich knjezow na hosćinu přeprosył a wšitkich na jedyn raz morił? — A tak ma so też z druhimi samownosćemi a počinkami jenotliwych a narodow. Někotre ludy su lohkomyslne a z cyła lohke mjenowane, druhe wužiwaju khwalby, zo su zlutniwe a rjadne, a najpisaniši wobraz tu wězo Amerika podawa, hdźež je so tajka měšeńca narodow naběžała, prawy Babylon. Jendźelski nowinar Speaze je wěc přepytował.

Po joho nawědźenjach je najzlutniwiši ze wšěch narodow, kotrež su do Unije abo Zjednoćenych Statow přićahnyłe, Grek, Gricha. Grek sćele swojej swójbje, kotraž je doma wostała, za lěto w přeměrje 250 frankow, t. j. 70 toleŕ. Po Grekach su prěni Włochowje abo Italianowje, kotřiž lětnje 150 frankow nahospodarja. Rakuscy abo awstriscy Słowjenjo kóžde lěto wokoło 120 hriwnow přez morjo sćelu. Potom pak přikhadźamy na połnocy k ludam, kotrež wjele na bok njekładu. Tak składuje Rus jenož 60 hriwnow lětnje, Dan a z cyła Skandinavjan 58 hriwnow, Jendźelčan jenož 28 a Němc 16 hriwnow. Tak je jendźelski nowinar wuličił, a móžno je, zo ma prawje. Jara zlutniwi a hospodarscy su, kaž wšitcy wěmy, też ći wbozy »šlabačkowje«, kotřiž dyrbja daloko do swěta ćahać a samo hač k našim dobrym serbskim hospozam a maćerjam, dokelž doma byli njejsu, hdyž je Boži jandźel bohatstwa rozdźělował. Też pólscy dźěłaćerjo, kotřiž hač z Ruskeje nětko zasy přićežechu, njejsu jenož pobožni a wjele hodźin daloko do katholskeje cyrkwje khwataju, ale tohorunja wulcy hospodarscy. W tutym cuzym měsće, w kotrymž nětkle sedźu a wjele na dom myslu, je so nam też loni tajki młody Polak zarazył, hdyž runje swojej mandźelskej domoj 38 hriwnow na póst wjezeše, za měsac chcyše sam za pjenjezami a k žonje jěć. Bohužel sta so hinak, wbohi čłowjek założi z kołom do elektriskeje tramwaje a na měsće bě mortwy. Wón wosta tu a pjenjezy z nim, dokelž je měsćanska kasa na pohrjeb zebra. Ach, kak zrudno!

Wšitcy rozhladni mužowje wšak sudźa, zo je najlěpši a najmudriši tón, štož doma wutrać wě a doma po česći a zlutniwje so žiwi. O, derje wěm, zo burske dźěło njeje měd lizać, sym to sam nic jenož spytał, ale dokładnje nazhonił, hdyž sym za pluhom khodźił, z cypami so zahanjał, snopy wjazał a podawał. Tola ani w městach njejsu jenož bale a koncerty, a dyrbiš so mócnje prócować; a też na wsach njeje jenož drějeńca, ale su też kwasy, kołbasy a kermuše, a toho wšoho w městach njeje. Štož pak w cuzbje najbóle boli, je styskanjo! Wěš, kak to je, hdyž so wot wutroby styska? Hdyž za cyłe měsacy njezasłyšiš słódkoho słowa w maćerskej rěči, hdyž też w cyrkwi sebi njemóžeš po swojim z wosadu zaspěwać a Bože słowo serbski słyšeć? Haj, ja praju, zo so runje na njedźelach a swjatych dnjach (kotrež wšak su tak tu ....) najbóle a najwutrobnišo styska. A potom tón cyły lubozny serbski

kraj, rowy mojich dobrych, přećelow a krejnych! Njeje móžno, na nich so poklaknyć .... Z duše rěči mi tohodla naš njesmjertny Handrij Zejleŕ, hdyž spěwa:

Doma, doma rjenje je,
Wjerchi horow złoćiše,
Hdźež du sćežki po skalinach
A po dołach, po runinach
Khodźa stadła pisane:
Doma, doma rjenje je!

Doma, doma rjenje je,
Milišo wětr zadunje,
Hdźež tam rěčki pluskotaja
We nich lóštne ryby hraja,
Hdźež naš dwór a khěža je:
Doma, doma rjenje je!

Doma, doma rjenje je,
K tomu lubosć ćehnje mje,
Hdźež sym dźěćo wotujany,
Z rjanym bantom powijany,
Tam mi lóšt a zbožo kće:
Doma, doma rjenje je!

Praj, serbski człowječe! Njehnuje ći tón spěw dušu? Praj, je tak abo njeje? Zawěsće, je. Su tole jenož hołe, słomjane słowa, hłuche kaž hłuchi kłós, a njejsu to skerje wutrobnje hłuboke začute hrona a njerěči z nich krej? Ach, rěči, a z teje přičiny će basnik w druhej basni prosy a ja će prošu z nim:

Wostań w kraju,
To ći praju,
W swojim kraju narodnym;
Sy też khudy,
Žiw so tudy
Po česći a spokojny.

Njepraj: »Druhdźe
Lěpje budźe!« —
To ći zapisane njej';
W kóždym měsće
Nam'kaš wěsće
Złe a dobre změšane.

K połdnju hori (horje)
Rjeńši stwori
Bóh l'by Knjez kraj człowjekam:
Tam pak smudźi
Słónčko ludźi,
Hrozna zwěrina tam je.

Połnóc zymna,
Dołho ćemna
Njem'že też će zwjeselić;
Maš tam delka
Bara, wjelka
A khlěb tam tak žadny je.

Tuž ći praju:
Wostań w kraju,
Hdźež złe z dobrym runa so;
Ćerpić, dawać,
K dźěłu stawać
Wšudźe dyrbiš zawěsće. —

To hakle mějachmy tu wóndanjo tajkoho mištra z Brasilskeje. Po třoch lětach prěni króć je ze žonu a dźěsćomaj přijěł zasy pohladać, kak doma je. Tón je nam napowědał wěcow! Kóždy wě, zo na swój nowy wótcny kraj, hdźež je so zasydlił a wohnišćo założił, njeje swarjeł. Ale zamjelčał njeje: Štóž so njehodźi, njech tam njekhodźi. Hobrske je bědźenja přětrał! Kelko so wutradał a hłodu wustał! Prjedy hač běchu štomiska spušćane a někajka khěžka z klocow zbita. Prjedy hač bě něšto role spřihotowaneje a kruwka so paseše. Aj, to dyrbješe zmjehčene europske ćěło a žołdk so wjele zwučić. — Wčora tu zasy běše, sylzy tajkim mužam běžeć přestachu, ale trochu drje so jomu we wočomaj ćmiše! Přetož hišće wčora su wotjěli. Nócku a dźeń su přejěli a nětkle w Bremjenje sedźa, stawy kaž wołoj wobćežene a wumučnjene. Jutře ze switanjom wupłunu na ocean, o krasny wěsće napohlad — ale jězba bjezstrašna njeje a jara dołho traje, połna njeluboznych a wobćežnych ćwělow. W prěnjej rjadowni mój muž njemóže jěć, a niže, ow, to je we łódźi połno ludu a wšelakoho ludu! Swoje najlěpše dźěćka stara Europa za morjo njesćele; su wuwzaća, wězo: ale powšitkownje maš, kaž w bróžni, hdyž wějeće; wěsće, što dale leći .... Přez dwě njedźeli budźa so z tym cuzym ludom storkać, mórskeje khorosće hižo so njeboja, ale pře to: dwě njedźeli jenož woda a woda a wysoke njebjesa. Přetož potom budźa w Rio de Janeiro. Budźe kołsanja kónc, budźe twjerda zemja.

Naš farmaŕ je, hdyž so domoj nastaji, wšelake žadne rostliny a zwěrjata tamnišeje dźiwiny sobu wzał, wjetšinu z nich mnydom w přistawnym měsće Antwerpach w Hollandskej předał a někotre tudy přewikował. Za tele pjenjezy pak je zasy tu wšelakoho klimpota nakupił, kotryž budźe joho nowym krajanam nowy a tohodla w nich derje spjenježeny. Praktiski mužik sy, mužo! A wot Rio de Janeiro kónc ze železnicu, a dale kaž póńdźe! Kruwka by so snadź zaběžała była; tu je, prjedy hač wotjěcha, předał, nowa njebudźe droha, kupi so nowa a za štyri njedźele budźe wopušćena farma zasy wožiwjena. Tam budźe sebi wětřik z palmowymi krónami hrać, mócniše tam słónco swěći a nam skoro k wěrje njepodobne

je, kajke je tam mohł rjec wólne rostlinstwo. Ale też njerodźe tam wjele rosće a móžno, zo budźe někotra z prócu wurodźena sćežka w lěsu cyle zasy zarosćena. Tuž nowe nastawaju dźěła, a štó wě, hač budźe w samej nocy přecy měr. W samej blizkosći Indianowje bydla, prawi čerwjenokóžni — a hórši hač ći su hišće muški. Drobne, ale złe, dokelž je jich přewjele. Njenadźicy so druhdy na nóc nawala njeprošene, z miknjenjom so rozlězu po cyłej »jstwě«, po polcach, po wjerše a do łoža, a změrom zasy ćahnu za khwilu. Ale běda, jeli štó z wočomaj miknje abo z ruku zamacha, hnydom ma nós a wuši połnej tejele drobneje njerodźe. — —

— Ale my wšak do Brasilskeje ani njechamy! — Tola rozmyslće sebi: Budyšin, Drježdźany! Je to móžno, zo by tu wšo złote było? Też měšćanske khěže maja swoje khribjety, a te nam wone ženje pokazać njechadźa. Cyle po prawdźe to nihdy njeje a něšto so za tym kryje. Nihdy města njejsu jenož rjane fronty a pyšne wukładne wokna. A nihdy wone njejsu jenož elektrika, ale też sćiny. Čim čorniše, ćim běliše swětło, Běda a khudoba a wšo, štož z tym zwisuje: też duchowneje nuzy, duchowneje khorosće a zhniłosće njepočinkow a njepóćiwosće wjele.

Zhromadne měnjenjo wšěch rozhladnych ludźi tohodla je: Zbožowny lud, kotryž so doma zamóže zeživić. Při našim małym snadnym ludźiku je to ćim važniše. Naše burske towarstwa a nalutowarnje maja tu krasny nadawk, naš mały lud zdźeržeć. Parcelować kubła, hdyž jědu a małych ludźi na nich zasydlić, ći so też najlěpje přepjeru: žiwnosće su w našich poměrach žiwjenjo naroda, kotryž nam hewak woteběra na wsach. — Tola to njech wam někotry narodny ökonom lěpje wukładźe, a z cyła poł mojoho nastawčka do »Hospodarja« słuša. Tón pak je sebi sam něhdźe zašoł abo zajěł; samo z Brasilskeje, hdy by sebi tam zajěł był, mohł dom być. Ž.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Njedźelu 17. meje swjećeše tudomna „Jednota“ swój VI. założeński swjedźeń w katholskej towaršni. Porjad běše kaž hewak, spěwanjo, dźiwadło a reje. Bu poskićene, štož so ze słabymi mocami hodźi docpěć wosebje ze spěwanjom a mamy so wulkej sćerpnosći a njewustawacej prócy knjeza cyrkw. wučerja Rječki dźakować, zo so hišće spěwaše pohladujo na špatny wopyt spěwańskich hodźin wosebje ze strony muži. Dźiwadłowy kruch: „Po założeńskim swjedźenju“, wjeselohra w jenym jednanju, kotruž bě knjez Hejduška z němskoho připrawił a nam ze swojimi hrajerjemi a hrajeŕkami předstaješe, so cyle derje poradźi. Tuž dyrbimy wšitkim, kotříž su so wo poradźenjo VI. założeńskoho swjedźenja tak njesebićnje postarali, swój čas a mocy woprowali, najwutrobniši dźak wuprajić. Wopyt běše bohaty a sala napjelnjena.

Z Hnaschec. Psched někotrymi létami tudy muža, wěstoho E. Holana, pola pólwerníka ze Sprewje wućahnychu, hdźež bě duchy domoj zaležł a na wósom hodźinow pschenocował. Samsny dźěłaćeŕ minjenu póndźelu pschi Dobruschanskim hrodźischku zasy po dźěle do rěki padny. Tónkróć so zatepi. Wbohi človjek, srjedź tsicećich lět stary a nježenjeny, trochu tutkasche.

Ze Scherachowa. Tudomna twornja „Wünsches Erben“, kaž też Budyschinska „Weigangec twornja“ nimatej dosć dźěła, a tuž w tydźenju někotre dny njedźěłaja. Wjele dźěłaćeri a dźěłaćeŕkow je pschez to bjez dźěła a mzdy. — A na wsach čeledźe nimaja! Njeje dha rozomnischo, na wsach słužić, dyžli njewěstosći twornjow so wustajeć?

Z Radworja. Po pomjenowanju knjeza Andrickoho za cyrkwinoho wučerja je nětko schulske pschedstojićeŕstwo knjeza Nawku za druhoho statnoho wučerja w Radworju wuzwoliło.

Z Radworja. Zańdźeny tydźeń zasy w klóschtrje mikosćiwych sotrow w Trjebnicach (w Schlezskej) črjódka nowych knježnow klóschtrske sluby wotpołoži. Mjez nimi běschtej też Serbowcy z naschoje krajiny, a to Hilžbjeta (nětko Marhata = Margareta) Pětrjencec ze Zdźerje a Marija (po klóschtrsku Susana) Cyžec ze Stróžischća. Bóh žohnuj jeju spomožne skutkowanjo a zdźerž jimaj móc a strowotu w ćežkim powołanju! — Khorownje, kotreż bychu nuznje serbske mikosćiwe sotry trjebałe, njech generalnu pschedstojerku w Trjebnicach wo to prosćha. Tajku próstwu móža też gmejnscy pschedstojerjo tych wsow zapósłać, kotreż swojich khorych do tajkich khorownjow ćelu.

Z Drježdźan. Naschi Serbja w Drježdźanach mějachu minjenu njedźelu rjany nalětny wulět, kotryž bě tamnische towarstwo „Jednota“ zarjadowało. Wobdźělenjo bě bohate, někotryžkuli serbski spěw zaklinca a wězo na serbsku reju też njebu zabyte.

Pschichodnu njedźelu 24. meje pak budźa też zasy serbske kemsche po zwučenym waschnju nětko w $^1/_2$8 hodźinach. Jeno by so pschało, zo by też tu wobdźělenjo prawje bohate było, zo bychmy tak pokazali, zo sebi tule dobrotu w cuzbje też važić wěmy. Wosebje njech na tesame njezabudu nasche serbske holcy, kotrychž je tu tola cyła črjóda a kotreż tu hewak na rejwanskich łubjach we schwarnej ličbje w rjanej narodnej drasće widźimy a w serbskich kemschach bohužel znadź jeno tsi abo schtyri nadeńdźechmy.

We hłownej zhromadźiznje „Jednoty“ bu knjez Wićaz zasy za pschedsydu wuzwoleny. Lohke wschak tute zastojnstwo tu w Drježdźanach po znatymi wobstojnosćemi njeje, ale dobra wola a horliwy duch wjele zamožitej. (Wutrobne daj Bóh zbožo! — Redakcija.)

Z Drježdźan. Po poručnosći Joho Majestosće krala je so tajny radźićel professor Dr. Fiedler z Drježdźan do Freiburga w Schwicy k Joho Wysokosći pryncej Maxej podał, zo by so z nim wo joho khorosći rozmołwił a potom kralej rozprawu podał. Kaž je pryncowy privatny sekretar do Drježdźan pisał, njeje prync Max njedźiwajo khorowatosće na universiće pschednoschki džeržeć pschestał. Móže być, zo je prync sebi w zymje zeschkodźał, dokelž wón jara rady w duschipastyrstwje wupomoc poskića. Tuž drje je wěste, zo khorosć tak straschna njeje, kaž prěnje powěsće prajachu.

Z Wachwic srjedu pisachu, zo je tam blizko pschi kralowskej vili njedźelu w nocy francozski wučeŕ Gautier, kiž kralowskich pryncow francozski wuči, wot njeznatoho muža nadpadnjeny a z nožom do wutrobna kłóty był. Měnjachu, zo je so tamón muž we wosobje molił a na druhoho kakał. Policija pak je za wěcu kruće slědźiła — a nětko je so wukopało, zo je cyły nadpad bajka. Wučeŕ je sebi to wumysłił, zo by so interessantny činił; je sebi drastu, kaž je so jomu dopokazało, wot nutska sam pschekłół a na wutrobnje najskerje so sam z nožikom z waha rěznył. Gautier mějesche hižo wupowědźene a so z Drježdźanskeje khorownje. hdźež nětko je, k pryncam wjac njewróći.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Nowy zakoń, nastupacy powyschenjo mzdy za wučerjow ludowych schulow a pschinoschki knježeŕstwa za schulske wosady, bu po namjetach financneje deputacije A w druhej komorje pschijaty.

— Prěnja komora je přećiwo 7 hłosam wobzamkła, zo so namjet, zo swjedźeń Tŕoch Kralow so na njedźelu přepołoži, knježeŕstwu k rozważenju poruči. Knjez biskop a knježeŕstwo staj přećiwo tomu. W druhej komorje hižo je też zapósłanc knjez Kokla přećiwo tomu rěčał.

— Wot 15. meje płaći nowy towaŕstwowy zakoń. Po tutym maja so zjawne politiske zhromadźizny w nowinach, wot policije postajenych, abo z plakatami na zjawnych městnach wupowěsnjenych wozjewić. Tute wozjewjenjo ma so stać w němskej rěči a telko do časa, zo nowiny hischće w prawym času prjedy zhromadźizny do rukow policije pschińdu. Za tajke wozjewjenjo su pola nas postajene: „Bautzener Nachrichten“, „Bautzener Tageblatt“ a „Kamenzer Tageblatt“.

Němska. Toleŕ abo tsihriwnarje pschińdu bórzy zasy, hdyž też w nješchto mało pscheměnjene.

— W Kölnje je pschi poslednich wólbach za měšćanski wubjerk centrum skawnje dobyło. Wschitcy tsjo kandidaći centra su ze schwarnej wjetschinu wuzwoleni. Dobyće je čim skawnische, dokelž bě ze strony liberalnych tak kaž centra so z njewschědnej mocu wojowało. W měšćanskim wubjerku je nětko 27 sobustawow centra, 1 protestant, kotrohož je centrum woliło, a 17 liberalnych.

Rakuska. Swobodomyslni studenći na rakuskich universitach ze wschej mocu swoje samostatne knježstwo džeržeć a wobkrućić pytaja. Žadyn srědk, žanu namóc, žadyn zběžk a ropot njezacpěja, zo bychu swoje tyranstwo pschećiwschćeli. W katholskej Rakuskej ma so na universitach wscho ćerpjeć, jenož nic katholske zmyslenjo. To je zasada swobodomyslnych a židowskich studentow, to je też zasada wjetschoho džěla professorow, kotsiž studentskich herjekarjow zjawnje abo tajnje zakituja. Dokelž je w nowischim času katholska strona kschesćanskosocialnych, nawjedowana wot skawnoho Luegera, počała na universitu swoju wosebitu kedźbnosć złożować a chce universitam zas kschesćanskoho ducha a katholskim studentam runoprawo na nich dobyć, su so swobodomyslni cyle na nich wottorhnyli. W rakuskim sejmje je wosebje češki zapósłanc Masaryk, kiž je jako zažrany njepschećeŕ katholskeje cyrkwje znaty, wjednik tutych wojowanjow. Na universitach je najbóle wustupowanjo professora Wahrmunda w Insbruku, kiž je tam dotal katholske cyrkwinske prawo (!) wučił, pschećiwo katholskej cyrkwi woheń cyle rozpalił. Katholski lud wosebje w Tirolskej so pschećiwo tomu zběhny, a sami swobodomyslni so na čas postrózichu. Tola rakuske knježeŕstwo je so jeno z tym spokojiło, zo joho pschedsyda baron Beck rjane a razne slubjenja wupraji, zo budźa katholske należnosće „z połnej krutosću zakonja zakitane“, minister kulta Marchet pak ze swobodomyslnimi džeržи. Tuž je studentam nětk khrobłosć wobnowjena. To so pokaza w tychle dnjach wosebje w Hradcu w Styrskej a w Insbruku. W Hradcu měješche so katholski student, kiž je sekretaŕ burskich towaŕstwow, na doktora promowować. K tomu bě 150 burow jako hosći pscheproschenych. Tym pak liberalni studenći do universitу zastupić njedachu, też katholske studentske towaŕstwo, kotrež bě na promociju swojoho sobustawa w swojej studentskej pysche („wichs“) pschischło, na wschě waschnjo pschimachu a pschesćěhachu. Hołk a puki běchu wurazy „zdźěkanja“ tutych studentow. A kónc ropota bě, zo rektor promociju wotpraji. Podobne ropoty studenći w Insbruku pschihotowachu, dokelž běchu tsjo katholscy studenći na universitu w studentskich barbach swojoho katholskoho towaŕstwa pschischli. Njeměry z universitу na hasy pscheńdźechu a cile zastupjerjo „zdźěkanosće“ a „swobody“ čahachu psched dom katholskoho towaŕstwa a katholskoho časopisa, hdźež wschě wokna wubichu, kotrež mózachu dosahnyć. Universita bu na por dnjow zamknjena. Też we Winje běchu wschelake njeměry na univer-

ſiće, tam pak ſkónčnje policija kručiſcho wuſtupi a měr ſčini. Hdy bychu njezrake hólčiſka — hinak tutych „ſtudentow“ mjenować njemóžemy, dokelž njeſtuduja, ale jeno na haru wukhadźeja — pola jenak zmyſlenych profeſſorow pomoc njenamakali, by drje bórzy měr byk. W tu khwilu pak tež na univerſitach rektor abo ſenat profeſſorow ujeknježa, ale njezrakły ludźik ſtudentow.

— Pſchi Winſkich ſwjedźenjach je tež jakſki kral, kaž tež bayerſki prynceregent kóždy po 1000 hriwnach khudym zawoſtajik.

— Z Prahi čěſke nowiny piſaja, zo w druhej połojcy junija kejžor Franc Józef na dwaj dnjej do Prahi pſchijědźe jubilejnu wuſtajeńcu wopytać.

Z Galiciſkeje. Pſched tſjomi njedźelemi piſachmy wo poměru Ruſinow a Polakow w Haliču. Atentat na Haličſkoho bohota je wěc hiſchće pohórſchik. Ruſinſcy radikalowje a ſocialiſtowje wužiwaju njeſkutk k tomu, zo bychu pſchečiwo pólſkim wulkim kubleŕjam w narańſchich Haličſkich ſtronach hiſchće bóle ſchćuwali. Agitatorowje wukhwaluja Sičinſkoho za joho mordaŕſtwo, činja z njoho narodnoho rjeka, myja z njoho wſchu winu, wobkruċeja, zo maſch prawo, njepſchećela zarazyć, zo to njeje žadyn hrěch, dokelž dźěn je ruſinſki Bóh cyle hinaſchi hač pólſki. A dopokaz za to je, zo maja Ruſinjo tež w cyrkwi wſcho hinak hač Polacy. A ruſinſki lud je hiſchće tak čěmny a njezdźěłany, zo tajkim bajkam wěri. A to móže měć jara złe ſćěhwki. Schtó rukuje za to, zo ſo rozſchćuwany a zawjedźeny lud raz na knježe dwory a hrody njewali? Tohodla namjetuje wěſty pólſki wulki kubleŕ, zo bychu ſo po cyłym Haliču kemſche po mortwych za njebohoho zamordowanoho bohota wotměwake, a to runje tak w ruſinſkich kaž w pólſkich cyrkwjach, zo by lud do toho pſchiſchoł, zo cyrkej toho mordaŕſtwa njeſkhwaluje, a zo bě Potocki póċċiwy čkowjek, za kotrohož ſo ſłuſcha modlić. Z najmjeńſcha by ſo měła rěč ruſinſkoho arcybiſkopa Szeptyckoho, kotruž bě wulki pjatk pſchi wotkrytu ſwj. Kſchiża měł, mjez ludom rozſchěrjeć a ruſinſcy duchowni bychu ju měli z klětki ludej čitać. Lěpje z časom pſchečiwo zaſchćuwanju ludu z měrnymi ſrědkami dźěkać, hač potom z bajonetami zawjedźeny lud k rozomej zehnać. A woprawdźe hódna je ta rěč, zo by ſo po cyłym kraju čitała. Szeptycki je wubjerny prědaŕ. Jenož někotre myſlički z joho prědowanja njech naſpomnju.

„Kaž hrózbne widźenjo ſtoji nam wſchěm pſched wočomaj njeſkutk, pſched 21 dnjemi dokonjany. Naſche měſto, naſcha ludnoſć bu ze ſwědkom hroznoho njeſkutka, a z pſchičinu powſchitkownoho ſtraſchnoho pohórſchka. Čkowjek, kotryž bě jenož po mjenje kſchesćan, dokonja ſurowe mordaŕſtwo nad najwyſchſchim zaſtupjerjom ſwětneje mocy w naſchim kraju. W njezapſchijomnym zaſlepjenju zwaži ſo, z nohomaj poteptać kaznje Boże, tu najwažniſchu z kaznjow Božich — njedyrbiſch mordować —, a rozlata krej njewinowatoho čkowjeka, kotryž bě hiſchće w poſlednjej khwili žiwjenja złožił nadobny pſchikład kſchesćanſkoho pſcheſwědčenja (hdyž ſo Potockoho po atentaće praſchachu, hač maja po lěkarja póſłać — wotmołwi, mi je knjez nuzniſchi dyžli lěkaŕ) ....

Zjawny njeſkutk ma ſo zjawnje zaſudźić, dyrbi mjez kſchesćanami wubudźić razny kruty proteſt, proteſt rozhórčenja a wohidnoſće pſchečiwo tajkomu znječeſćenju zakonja Božoho. Ale nam zaleži čim bóle, dokonjany njeſkutk tamać, dokelž bě tón, kiž jón ſkuči, we ſwojim zaſlepjenju chcył z tym naſchomu narodej poſłužić .... Hižo to, zo ſo mordaŕſtwo dźerži ſkutkow, z kotrymiž ma ſo ſwjatej a nadobnej narodnej wěcy ſłužić, rěka, narodnu wěc ſamu wopancać a ju do błóta teptać. Dotal njebě naſche narodne wotućenjo ani z jenej krjepku krewje wopancane, dotal njeċeżeſche na wagy ſprawnoſće Bożeje pſchečiwo nam ani jena ſylza wudowy a ſyrotow. A na tej wagy je jena tajka ſylza čežſcha hač wobrónjene legiony. Dźenſa widźimy z bolacej wutrobu prěnju krawu kapku na běłym płachću luboſće k wótčinje, a ſchtóžkuli wótčinu lubuje a kóždy, ſchtóž chce dźěkać za ſwój narod a jomu žiwjenjo poſwjećić, dyrbi tu krej zetrěwać, dyrbi ze ſłowom a ſkutkom pokazać, zo ta krej naſch běły płach njewopanca, zo mjez narodnymi ſkutkami a dokonjanym njeſkutkom njebě, njeje a, da-li Bóh, njebudże ničo wzajomnoho, zo móżetej narodnoſć a njeſkutk ſo jenož w khorobłej duſchi toho njekraſnika zjednoċić, kotryž njeſkutk ſkuči.

Jeli tohodla z rozhórčenjom tamamy krawny ſkutk jako kſchesćenjo, to hiſchće čim bóle jako Ruſinjo dyrbimy proteſtować pſchečiwo ſamej myſliċy, zo je móżno, ſwjatej narodnej wěcy ſłužić z krawnymaj rukomaj. Ně, ně, božedla nic! Narodej ſłuži ſo z luboſću, z dźěkom a woporniwoſću — narodej ſłuži ſo ze ſwjatoſću a póċċiwoſću. A daloko njech wot toho dźěka woſtanu ći, kotſiž ju podnurjeja do bjezdna krewje a błóta .... Z bojoſće, zo njebychu jich wuwołali za njewótčinſkich ludźi, boja ſo z wjetſcha ludźo, zjawnje tamać njeſkutki ſwojich krajanow, hdy bychu jim byłe nanajpſchečiwniſche. W tom je za narod ſtrach, zo je mało tych, kotſiž ſu ſprawnje a ſtajnje zwólniwi, zjawnje zakitować pſchedewſchim zakoń Boži. Strach je w tom, zo bywa dźeń wote dnja tych wjacy, kotſiž chcedźa w politicy ſwobodni być wot wſchěch pſchiſłuſchnoſćow kſchesćanſkoho žiwjenja; ſtrach je w tom, zo njepſchečelſke nowiny, zo powſchitkowne měnjenjo winu a zamołwjenjo na cyły lud wala, a tak naſtawa za naſchich ludźi ſpytowanjo, zakitować a ſo ſolidariſować z njeſkutkom. A hižo ſmy widźeli, kak ſo žadoſć za wjećenjom ſamowólnje a ſlepje wobroći pſchečiwo ludźom, kotſiž nanajdale ſtojachu wot kóždoho podhlada, zo njeſkutk zakituja. Strach hrozy, zo zjawne měnjenjo wyſchnoſć k njeſprawnym repreſſalijam nakkoni, kotrež bychu, kaž kóžda njeſprawnoſć, hiſchće bóle poměry zaſchmjatake a

naſche hižo tak doſć ćežke žiwjenjo hiſchće pohórſchiłe .... Złožmy tohodła pola pſcheſwjatoho rowa naſchoho Zbóžnika ſwjatočny ſlub, zo joho ſwjate evangelium a joho ſwjaty zakoń njepſcheſtanje też za nas być z wjednikom a ſwětkom w naſchim žiwjenju, ſwójbnym kaž też towarſchnym a narodnym."

— Skutki ruſinſkeje agitacije pſchećiwo Polakam ſtkadźeja. Hdyž ſo minjeny ſchtwórtk Polak Koblańſki ze Staniſławowa wróćeſche, zaſtupiſchtaj jomu dwaj Ruſinaj, Duranowicz a Wiwczareńko, puć praſchejcy ſo: „Schto ſy?" A hdyž jimaj wotmołwi, zo je Polak, počeſchtaj joho ze ſochorami pſchez hłowu bić, doniž ſo z krewju polaty k zemi njezwali. Njewuſchnikaj na to ćeknyſchtaj.

— Hdyž ſo w městačku Medyce pólſcy burja pſched Božej martru zhromadźichu a počachu kěrluſche ſpěwać, wuleća z korčmy ruſinſki korčmař a da ſo z kijom do ludźi rejo: zo pſched ſwojim domom pólſkich kěrluſchow njećerpi.

To ſu płomjeſchka, tu a tam ze zemje ſapace, z kotrychž pak móžeſch póznać, kak ſo tam pod zemju wari a pari.

Litawſka. Na Litwje (Lithauen) rozpočinaju z nowa pólſku rěč pſcheſćěhać. Do Mińſka je wukaz dóſchoł, zo njeje dowolene, na zhromadźiznach towarſtwow pólſkeje rěče wužiwać a zo ma ſo zhromadźizna rozpuſćić, hdy by ſo w njej pólſki rěčało. Pruſki duch w ruſkim kabaće.

Ruſka. Khinſki póſłanc w Pětrohrodźe dóſta wot ſwojich krajanow z Chabarowſka depeſchu: Wčora zaſtupi ruſki wojeńſki wyſchk do khinſkoho džiwadła, rozkaza z hru popſchestać a wſchitkich pſchihladowarjow bjez wuwzaća, też wjele bohatych khinſkich kupcow, do kłódy wotwjeść. Zajeći zapóſłachu ſkóržbu pola policajnoho inſpektora, ale bjez wuſpěcha. Tuž nětk khinſkoho póſłanca w Pětrohrodźe na pomoc wołaju. Njewěmy, hač je wſcho tak było, kaž w depeſchi ſtoji, abo pſchečo je ſo to ſtało, ale to ſo zda, zo Khinſka a Ruſka wot toho časa, zo bě ſo w Portsmouth japańsko-ruſki měr ſčinił, cyle wjacy njeharmonujetej. Tehdy ſo poſtaji, zo ma ſo Mandźurſka Khinſkej wróćić — ale Japańska a Ruſka z tym nuzno nimatej. Amerikańſke nowiny tukaja, zo ſtej ſo Ruſka a Japańska pſchećiwo Khinſkej zrěčałoj. Hdy by to wěrno było, by ſebi człowjek trochu wujaſnić mohł, pſchečo ruſki wyſchk pſchećiwo Chaborowſkim Khinjanjam tak energiſcy wuſtupuje.

We wobłěhowanej twjerdźiznje.

Powěda stary wojerski wyšk.
Wot A. Kowalskoho, serbscy připrawił J. W.
(Skónčenjo.)

Hłubina ležeše tak jasnje přede mnu kaž moja ruka. Nježny ćeńki kur z njeje wustupowaše. Palachu so z walčkami a słomu wupjelnjene hrjebje. Hdys a hdys zapopadźe so keřk a swěćeše so kaž hodowny štom. Dołhe žahłe pasma ćehnjechu so po zemi a wusuwachu žehliwe jazyki. Mina po minje rozbuchny z mócnym hrimotom, z kurom a płomjenjom lětachu kamjenje a zemja a druhe ćežke kruchi do powětra.

A tak wot horjeka a deleka wot zemje wobswětlene howrjachu a žołmjachu so njeličomne postawy, kaž spodźiwne sćiny, horje a dele. Ludźo wijachu a mjetachu so tam a sem, zadźerachu so wo kóždu stopu zemje, pospytowachu so předobyć prez kur a płomjenja, padachu do hrjebjow, wudobywachu mróčele škrow, lećachu kaž žahłe smolnicy dale a zadźernjowachu so skónčnje na kałačojtych grotach. — Groty so do nich zakusowachu a walichu je wo zemju ... Ludźo padachu a zaso pospytowachu stanyć, ale njezamóžachu. Z kurom nimale zadušeni, wot wohnja woslepjeni, zesmudźeni, wopaleni, walachu so, kaž wrótni na zemi, wujachu, kaž bjez rozoma, powalachu so mjez sobu a mrějachu w tym žałosnym tołku. Druzy założichu wo miny a na małe častki roztorhani zlětowachu do powětra. Z njebjes pak šumjachu syčo a frunčo, kaž železne krupy, karteče a šrapnele, rozbuchowachu z wrjeskotom, rozlětowachu na cyłu syłu so błyšćacych hwězdow a roznošowachu na wšě strony zapuśćenjo a smjerć. Zdawaše so ći, kaž bychu so tam w tej hłubinje sta — tysacy ludźi na jenym měśće tam a sem kolebali a dźiwju reju kaž wowrótnjeni rejwali. A też zemja, płomjenja a kur so po zdaću sobu wjerćachu ... A tak žałostne nječłowjeske wućo stupaše wot tam k nam horje, zo ći krej we žiłach sprostny, włosy na hłowje stawachu a kóžda jednotliwa włóska kaž wrjećeńca so wiješe.

Japanowje wotmołwjachu z mordařskim wohnjom z jich kanonow a třelbow a wobswěćowachu nětk też našu stronu ze swojimi wobswětlerjemi (Scheinwerfer). Bu jasno kaž wo dnjo. Za našimi nasypami poča so wšo dźiwje hibać. Khori so wlećechu ze swojich lazaretow, zo bychu naše rědke rjady dowupjelnjeli. Kóždy, kotryž móžeše hišće khodźić, z jenej ruku hišće hibać, přikhwata zasy na swoje prjedawše městno. Dźiwny to napohlad, hdyž widźeše tychle klakacych bědnych, hinkacych zawjazanych wojakow, kotřiž hłuboko dojeći mjelčachu a za bitwu lačnjachu, kotřiž běchu přišli, zo bychu po boku swojich towaršow smjerć namakali.

Kołowokoło ta hrózbna hra woslepjacoho swětła, kaž by rój šeršenjow po powětře ćahnył. Kołowokoło tak surowe wućo mosaznych tlamow, tajke hwizdanjo a šumjenjo, wrjeskotanjo a praskanjo, zo so ći zdaše, kaž by žałosne njewjedro howriło w mróčelach a na zemi, kaž bychu so wote dna zatřasowałe horiska.

Dopomnju so hišće, kak so wustrózach, hdyž so nětko Kulikow zaso ke mni přibliži a z dobom z pjasću na zatrašnu hłubinu pokazowaše. To dźěn bě cyle hinaše, cuze wobličo, błěde kaž sćěna, zapoćene, z na čoło wuwornjenymaj nawočomaj, přez kotrež čeć dźiwje rozcybanych włosow wisaše, z njewšědnje swětłymaj a tola nimale bjez ducha wočomaj, z hroznje so šćěrjacymaj hubomaj. Kaž bě widźeć, wołaše z cyłym hłosom, ale do mojoho wucha doleća jenož hwizdacy šepot.

»Ha-ha-ha, Iwano Pawlowičo, ha-ha-ha!... Hlej, kak rejwaja, rejwaja! Hladajće tola, kak rejwaja, te wopicy! Kaž popki, kaž žiwe popki, moje popki, ha-ha-ha!«

Přiskočich k njomu, wzach joho za ruku a zawołach:

»Dopomńće so tola, mój přećelo! ... Mój Božo, hdźe dha maće swój rozom!«

»Ach, wostajće mje! ... Přiwołajće jeno moju sotru, moju mać, sotru Alexandru Nikolajownu, wšitkich, wšitkich! Njech sebi jeno to wobhladuja, tónle žort! Ha-ha-ha! Kak te wopicy tam we wohnju rejwaja! Moje popki! Ha-ha-ha!«

»Přestań, mój bratře! Přińdźće zasy k sebi! Znajeće mje? Ja to sym, Iwan Pawlowič, słyšiće?«

»Hladajće jenož, kak tam skakaja a rejwaja, trom — trom! ... Tola pst-pst! Du bliže a bliže!«

»Mjelčće — wyško!«

»Pušćće mje, dyrbju tam! ... Ha-ha-ha!«

Wutorže so a z hobrskim skokom přeleća přez nasyp. Potom čerješe dale dele a leće z wupřestrjenymaj rukomaj k hłubinje.

Běch-li to ja sam abo bě to štó druhi, abo zezda so mi to jenož: něchtó wołaše z cyłej šiju: Zadźeržće joho, zadźeržće! Wón je přemysleny, wrótny!«

Wulećach za nim, ale w tom wokomiku rozbuchny bomba — kaž dopušćenjo Bože — runje nad Kulikowej hłowu a pokida joho z wohnjom. Po Kulikowje njebě ničo wjacy widźeć.

Začuch, kak tele wšo spóžerace płomjenja też moju dušu wožahachu, kak tołsta kurjawa mi hłowu zalehny. Widźach hišće, kak so pasmo Japanow přibližowaše a naše nasypy so do kura zawalichu. Stupach, njewěm přečo, z toho městna, hdźež běch stał, wróćo a přeńdźech nimo tych wojakow, kotříž kaž přesłapnjeni do boka stupachu. Hrimot kanonow mje přewodźeše. Kročach po tej třepotacej zemi. Zeńdźech do kryteje nizkeje na row podobneje khódby a wuńdźech skónčnje na prózdne městno. Zetkach so črjódu mužemi, kotříž ranjenych wotnošowachu a widźach, kak z nosydłow krej na rozswětlenu zemju kapaše. Zasy kročach po krytych khódbach, tu wo někoho załožiwši, tam na prašenjo wotmołwjejo, zasy wustupich na městno, kotrež bě wot rozswětlerjow wobswětlene. Tu zetkach so z horstku wojeńskich wyškow. Najwjetši a najstarši z nich poréča słowčko ke mni, ja pak so walich před nim na zemju, wupřestrěch rucy a bórbotach sam při sebi: »Njemóžu — njemóžu wjacy!« ...

Z dobom pozbych wědomja.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Marhata, Jakuba Preussa, překupca w Budyšinje, dź. — Madlena, Richarda Bienerta, wojnarja w Budyšinje, dź. — Marhata, Jakuba Rychtarja, žiwnosćerja w Dalicach, dź. — Hana, Józefa Šołty, pjekarja w Budyšinje, dź. — Hawštyn, Pawoła Zangi, grenaděra w Drježdźanach, s.

Wěrowanaj: Jakub Šenkař, fabrikski dźěłaćeŕ w Budyšinje, z Hańžu Pičmanec, służownej w Hornim Wunjowje.

Zemrěći: 14. meje: Richard, Gustafa Kučki, žiwnosćerja w Bošicach, s., 1 l. 8 m. 26 dn. — 17. August Ernst w Budyšinje, 68 l. 2 m. 2 dn.

Radwoŕ. Wěrowani: Jurij Włóski ze Swinařnje z Hańžu Menclec z Kamjenjeje. — Jan Delan z Radworja z Madlenu Grubertec z Bronja.

Zemrěći: Hana Šäferka ze Zdźerje, 74 l. — Jakub Henka z Radworja, 67 l. — Marija Fórmanka z Lutowća, 84 l.

Za cyrkej kralowny swjatoho rózarija w Radworju. Darichu: Njemjenowany ze Zdźerje 20 hr., M. Knappowa z Łuha 2 hr., na Rainišec křćiznach w Radworju 3 hr., njemjenowany z Bronja 3 hr., M. Kasper-Zdźerjanski w Khrystianiji (Norwegskej) 31 hr., njemjenowany z Hodlerja 5 hr., mandźelskej z Radworja 10 hr., M. Fórmanec-Lutowčanska w Drježdźanach 2 hr., ze zawostajeństwa † Hańže Fulkoweje z Radworja 75 hr., na Włóskec-Menclec kwasu w Kamjenjej 7 hr.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach: Přez knjeza exposita Šołtu: Knježna M. Šołćic z Kanec 10 hr.; na Žurec-Larasec kwasu w Budyšinje přez Madlenu Pičowu 8 hr.; za postawu swjatoho Aloysia wot knježnacoho a žónskoho towarstwa w Hajnicach 60 hr.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Sechec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósťwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj też serbski. [9

Specialita: Nabožne předmjety
za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.
Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Sukna a płatna
k drastam
113] poruča w bohatym wubjerku
C. G. Fiebiger
Budyšin. • Serbska droha 5 a 7.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisařnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.
Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Serbja w Drježdźanach!

Jutře njedźelu 24. **meje** w 1/2 8 hodź. su **serbske Bože służby** w dwórskej cyrkwi. Wot **rano 6** hodź. přileżnosć k **spowědźi.** [117

Swob. zjednoćeństwo kath. wučerjow serb. Luž. změje swoju **II.** lětušu zhromadźiznu **srjedu 3. junija** popołdnju w 3 hodź. w **Baćonju.** 1. Přednošk. 2. Namjety. 3. Zdźělenja. [116

Najwyšše płaćizny

płaći za **kózlace kože,** za **kozace, kruwjace, ćelace kože** atd. [90

Heinrich Lange

při serbskej katholskej cyrkwi a na žitnym torhošću 11, napřeco »Złotej hwězdźe«.

Wurjadne poskićenjo! [118

Mužske dospołne **suknowe woblečenja** wot **12 hr.**
Mužske lětnje přewobleki wot **10 hr.**
Mužske suknowe kolowy we wšěch barbach wot **4 hr.**
Wulki skład njepřemačnych **wjedrowych pelerinow** za knjezow a hólcow we wšěch dołhosćach a płaćiznach.
Wulki wubjerk **běłych** a **pisanych lacow, poćakow, kolowow** do dźěła, normalne a barchentowe **košle.**
Skład wšoho **stawowskoho drasćenja,** kaž kuchařskich, konditorskich, frisěrskich, rězniskich a służowniskich **jakow, kitlow** za molerjow, rězbarjow a pismikistajerjow, **bluzy** za murjerjow a dejerjow.

Kamjenc, na torhošću. **Richard Zobler.** Kamjenc, na torhošću.

Wulki skład nowočasnych vogtlandskich **gardinow** kaž też **přikrywki na łoža, łožowe šaty, płatowe-, barchentowe- a normalne šaty, šórcuchi, dypsačne rubiška, předkošlki, kornarje, krawaty** atd. w najwjetšim wubjerku po najtuńšich płaćiznach poruča [4

Martha Bräuer

Budyšin, Moltkowa droha 2.

E. Hantusch & Co.

◇ **Budyšin,** ◇
Lubijska droha 10
: Fabrikski skład :
poruča so k zhotowjenju - - - a postajenju - - -
narownych kamjeni
wšěch družin z čornoho a pisanoho žornowca, marmora a pěskowca.
Jara rjane a čiste napisma, : też w serbskej rěči. :
Swědomite wuwjedźenjo.
— Najtuńše płaćizny. — [16

Lubijska banka.

Lubij w Sa. Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date: [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju		3 %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 1/2 %	
„ 3 měsačnym	„	3 3/4 %	
„ 6- a 12 měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

K dźensnišomu čisłu dwě stronje přiłohi.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćefnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 21 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 23. meje 1908.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 16. meje wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 21. meje wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	25	18	15	17	34	17	85
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	40	15	41	14	88	15	36
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	62	12	4
Pšeńca, žołta . .	10	15	10	45	10	20	10	50
Rožka	9	—	9	50	9	30	9	60
Ječmjeń	8	80	9	—	8	30	8	60
Wows, kórc abo	7	50	7	70	7	40	7	70
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	—
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K.	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	30	2	40	—	—	2	70
Pšeńčna muka . .	12	75	20	—				
Ržana muka	12	25	16	25				
Syno	3	60	4	—	3	60	4	—
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	67	4	84	—	—	4	50
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	66
Prosata 1290 (w Kamjencu 312) jene	10	—	24	—	10	—	19	—
Butra 1 kg	2	60	2	80	2	50	2	70
Jeja, mandl	—	83	—	90				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 18. meje 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	25—45 hr.,	rězna waha	57—81 hr.
2. Byki,	„	„	„	27—40 „		57—72 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	23—40 „		48—72 „
4. Ćelata,	„	„	„	38—51 „		66—82 „
5. Swinje,	„	„	„	40—49 „		55—64 „

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.
Dalokoreč̌ak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.
poruča: [5
čěske brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kósťkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju kruchate wapno (kalk) w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Přepołoženjo wobkhoda.

Swojim wjeleważenym kupowarjam z tutym k wědźenju dawam, zo sym swoje překupstwo wo wjele powjetšił a na **Budyšsku drohu 4** přepołožił.

Robert Jahn, Kamjenc w Sa.

Překupstwo z posamentami, trikotažemi, wołmjanymi tworami a šatami. [69

Žitne měchi,

mučne měchi, słomniki a [89
słomjane hłowaki, picne měchi za konje,
wozowe plany,
šěry płat k płachtam, khomotacy płat, kožu k rjedźenju wozow a **woknow**
poruča we wulkim wubjerku po fabrikskich płaćiznach

Heinrich Lange

11 Žitne torhoščo 11,
z napřeča »Złoteje hwězdy«.

Čohodla so čwělujeće?

Hnydom so pomha!
Wumětske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w **Kamjencu,**
Anger čo. 12[1]
prjedy R. Wunderlichowy 92] zubjacy atelier.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow, złotych a optiskich **wěcow.**
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikaŕ
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Privatni 4%. | Khapki. | Čapki. | Krawcy 10%.

Dźěćace suknički. | Šlipsy.

Zhorjelski překupski dom

Jan Schaaf.

Budyšin. :: :: :: :: :: :: **Bohata droha 29.**

Fale. | Slě.

Prěnje wosebite překupstwo

za serbske drasty.

Korsetowe štałty. | Šemisety.

Wołmjane čorne posamenty

za jaki (kuty)

—.35, —.50, 1.—, 1.50 hač do 2.75.

Herkules porty (čorne)

w 5 kajkosćach a 10 šěrokosćach.

caki (čorne).

Nohajcy. | Kornarje.

Banty a sekle z pisanych posamentow.

Běle špachtlowe canki we wulkim wubjerku po znatych tunich płaćiznach.

Francy, wołmjane a židźane.

Zelene židźane **rubiška**

w krasnych nowych mustrach.

Košle. | Gardiny.

Čorne židźane banty

wosebje šěroke a ćežke k seklam.

knefle, lacki, canki, šnóry

a wšitko štož so we

šwalčistwje

trjeba.

[72

Kolowy. | Zawěški.

Šwalče dostawaju 10%, **privatni** 4% rabata.

Rěči so serbski. **Rěči so serbski.**

Krajna wołma. | Sylna wołma. | Wutrobołopješkata wołma.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćěłany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 22. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **30. meje 1908.**

Kralowe narodniny we Wudworju.

Kaž kóžde lěto, tak swjećachu też lětsa Serbja nawječornych stron zhromadnje kralowe narodniny pola Nowakec we Wudworju. Ženje hišće wobdźělenjo při swjedźeńskej hosćinje njeje tak bohate było kaž zańdźenu póndźelu — nimale 100 wosobow Nowakec pěkny dom hospodowaše. Samo z narańšich stronow našoho krajika běštaj swěrnaj bratraj přikhwatałoj, knjez zapósłanc Zoba a knjez kubleŕ Króna z Bukec.

W 7 hodźinach powita knjez zapósłanc Kokla zhromadźenych, wjeselo so na tak bohatym wobdźělenju. Dopomni na to, kak jara je w našim času autoriteta trěbna a zo je to naš nadawk, ju škitać a hajić. Po sławje na našoho lubowanoho krala Bjedricha Augusta wuspěwachu zhromadźeni »Krala Bóh požohnuj«. Po čimž bórzy so přimaše naš basnik Jakub Ćišinski, naš swjedźeński rěčnik, słowa. Joho rěč bě tak zajimawa, zo ju tu dospołnje podamy:

Česćeni hosćo, lubi přećeljo a swěrni Serbja!

Njewočakowanje wulka črjóda nahladnych serbskich mužow a přeswědčenych wótčincow je so dźensa jowle zešła z blizka a z daloka našeho serbskeho krajika a je přećelnje, we wutrobach mějo lubosć a serbsku zahorjenosć, jow so rozsydała. W hromadźe jow so zabawjamy a wjeselimy, ale też ważne wěcy za serbski lud a kraj sebi rozpowědujemy a wuradźujemy.

Na tule zhromadnu lubosć intelligency a burstwa a na wobeju wótčinske dźěło bych toast wunjesł a słowo rozjasnjenja prajił.

Serbska intelligenca! Serbske burstwo! My dyrbimy we přećelstwje a swěrje a wutrajnosći hromadu stać, hromadu dźeržeć, w hromadźe dźěłać za naš lubowany serbski lud a kraj; dyrbimy w hromadźe skutkować na duchownym a ćělnym zbožu a derjeměću našeho ródneho luda; dyrbimy w přezjednosći ruku w rucy pozběhować naš serbski narod w kulturnym a materialnym nastupanju, t. r. dyrbimy pozběhować wukubłanje jeho rozuma a wutroby a wobtwjerdźować serbske hospodarstwo jako strowy kužoł a nuzny stołp našeje narodneje existency, našeho narodneho byća a tyća a wutraća.

Dyrbimy kruće, sprawnje a swěrnje w hromadźe dźeržeć, dokelž dobrych Serbow je mało a njepřećelow wjele. Čim mjeńši ludźik, ćim krućišo dyrbimy ruku w rucy stać a dźěłać, ćim krućiša dyrbi być naša přezjednosć.

Hišće smy — Bohu dźakowano — knježa na našej serbskej zemi; o napinajmy wšitke mocy ducha a ćěła, spinajmy hłowy, spinajmy pjasće, zo też we přichodźe wěki na wěki wostanjemy knježa na serbskej zemi. Z hłowu, z wutrobu a z ruku do dźěła, zo Serbja Serbja wostanu!

Tole, lubi přećeljo, tole je naš krasny a ważny nadawk. We swědomitym a swěrnym dopjelnjenju tuteje našeje přisłušnosće, we wutrajnym wukonjenju tutoho nadawka dyrbimy pytać česć a hordosć na stronje intelligency a na stronje burstwa.

My intelligenći chcemy a dyrbimy serbski lud duchownje, kulturalnje, we wučenosći, wědomosći, wumjełstwje, w pismowstwje a w nowinarstwje zastupować, naše serbske prawa w cyrkwi, šuli a w gmejnje hajić a škitać, wam k rucy a k pomocy być we zjawnych a officialnych należnosćach a prašenjach, z jenym słowom: my intelligenći chcemy móc a klink a česć serbskeho mjena duchownje hajić a škitać.

Wy pak, burstwo, hospodarjo, dyrbiće nam z horcej wutrobu a z krutej ruku dźeržeć a khować naš serbski kraj, našu serbsku zemju jako zakład a zdonk našeje

existency. Wy dyrbiće nam kubłać a wotćahnyć w serbskim duchu a z pomocu serbskeje rěče waše dźěći, serbske wukhować waše swójby; wy dyrbiće nam kryć a škitać waše statoki jako kolebku młodeho žiwjenja, jako strowe wobnowjenje našeho ródneho splaha; wy dyrbiće z krutej a pilnej pjasću dźeržeć naše serbske wobsedźeństwa, našu rolu a holu, kotrejž sće dóstali wot serbskich prjedownikow; dyrbiće sedźeć na wašich statokach tak kruće, zo was nichtó a ničo njemóže z nich wuwabić a wustorkać, žadyn cuzbnik z wonka, žadyn njepřećel z nutřka; wy dyrbiće tu po staršich namrětu zemju jako swjate kubło, z njebjes wam date a dowěrjene, njezranjene, njepomjeńšene, njeskóncowane přepodać do rukow wašich dźěći, wašich potomnikow.

To je waš nadawk, serbscy hospodarjo, runje tak krasny a ważny jako nadawk intelligency. — Hdyž budźe intelligenca we swojim powołanju a zastojństwje, hdyž budźe burstwo na swojim statoku a polu tónle nadawk połny česće a hordosće pilnje a swěrnje a wutrajnje dokonjeć, potom je přichod serbskeho naroda zawěsćeny, potom budźe nam kěć zbožo a wjeselo, potom budźe nam zrawić w duchu móc a we wšědnym žiwjenju spokojnosć, potom budźe so błyskać a wyskać česć serbskeho mjena. Haj potom smy dopjelnili, kaž stare hesło napomina: Bohu k česći a Serbam k wužitku!

Na tute krasne słowo zběham swoju škleńcu a praju: Intelligenca a burstwo, zjednoćenej we swěrnej lubosći serbskeje wutroby, zjednoćenej ruku w rucy we wutrajnym dźěłu na serbskej zemi, woči złoženej k njebju, rucy hotowej k dźěłu a sylnu a hordu dowěru k sebi, takle, haj takle stojmy kruće a dźěłajmy hospodarscy, zo by wšitke naše prócowanje było a tyło Bohu k česći a Serbam k wužitku!

Na to, lubi Serbja, sebi bratrowscy a serbowscy připijmy!

Po tutej zahorjacej rěči spěwachmy »Rjana Łužica«. Knjez wučeŕ Słodeńk wozjewi, zo je so kralej pósłał zbožopřejacy telegram tohole wobsaha: »120 stajnje kraloswěrnych serbskich ratarjow z Budyšskich, Lubijskich a Kamjenskich stron tu we Wudworju k swjedźeńskej hosćinje zhromadźenych, přeje Joho Majestosći na dźensnišim dnju najbohatše Bože žohnowanjo. W najpodwolnišej česćownosći a w swěrnej podatosći w mjenje wšitkich Kokla, Zoba.«

Wutoru rano dóńdźe kralowa wotmołwa: »Joho Majestosć kral Bjedrich August je so nad připósłanymi zbožopřećemi jara zwjeselił a dawa so zhromadźenym dźakować. von Criegern, Oberst u. Flügeladjudant.«

Knjez zapósłanc Zoba wobžarowaše, zo pola evangelskich Serbow tajkele zhromadne skutkowanjo mjez burstwom a intelligencu njewobstoji. Tomule zhromadnomu dźěłu sława! Knjez wučeŕ Słodeńk pokaza, zo je zadźěwk wuwića narodnosće často to, zo so mnozy z našich młodych Serbow, tež we našich stronach, tak mjenowanej »modern kulturje« přizamknu a stare serbske wašnja wjacy w česći nimaja. W prjedawšich časach su Serbja swój kraj z mječom a z pjasću škitali, ale přez přeradu a njepřezjednosć — naš stary słowjanski hrěch — su jich njepřećeljo zbili. Dźensa drje z tajkimi brónjemi swój krajik škitać njetrjebamy, tola njesměmy nihdy zańdźeleć woči a drěmać słódcy. Hdyž budźemy hromadźe dźěłać, wšitke stawy, wšitke staroby, wobě wěrje kaž jeni, potom nam nihdy žadyn njepřećel njezeškodźi. Po tym spěwachu přitomni knježa wučerjo (běchu tu z tutych stron nimale wšitcy) dwójny kwartett »Z dychom swjatoh' Jana«, po čimž přednjese knjez wučeŕ Kral z Khrósćic krasnu baseń Jakuba Ćišinskoho »W žrałych žitach«. A zasy wustupi tamny kwartett z wjesołym »Hanka budź wjesoła«.

Na to namołwješe nas naš luby přećel z Bukec, knjez Króna, hromadźe dźeržeć, kaž su to naši Serbja před 60 lětami činili, hdyž założichu »Maćicu Serbsku«. Porokowaše serbskim buram, zo su tak mało z nich sobustawy tutoho najstaršoho serbskoho towarstwa a přeješe sebi, zo mohł k lětu jutry tam k najmjeńšomu 30 ratarjow-sobustawow postrowić. Knjez Wićaz z Różanta rěčeše wo burskich towarstwach a namołwješe wosebje młodych serbskich ratarjow do nich zastupić a je wopytować — tam móža zeznać prawy serbski duch. Pod škitom našoho lubowanoho krala chcemy dźěłać a spěwać »Bohu k česći, Serbam k wužitku!« — Sćěhowaštej hišće sławje: jena knjezej hosćencarjej a joho domej za tak wulkotnu hosćinu; druha knjezej wučerjej Słodeńkej, agitatorjej a organisatorej tutoho swjedźenja. Dwójny kwartett zaspěwa na to »Sto lět kaž mi dźens je«. Z tym bu officielny dźěł swjedźenja skóńčeny. Swobodna zabawa a bjesada plećeše so hišće dale hač do rańšich hodźinkow. Bě to krasny swjedźeń — swjedźeń přezjednosće a lubosće. Ow, zo by wostało to dale tak, tajke zhromadne skutkowanjo burstwa a intelligency — potom so nam tež njezhubi naša serbska zemja, naše nam swjate serbske statoki! — Něšto podobne dyrbjało so tež w narańšich stronach Serbstwa zarjadować — ma to nimo měry wulki wuznam tajki swjedźeń! —c.

Z Łužicy a Sakskeje.

Budyšchin. Jako spěwar w naschej farskej cyrkwi znaty knjez Mikławsch Rječka z Dźěžnikec dósta za swěrne, pschez 30 lět dołhe skutkowanjo jako wjesny rychtar a t. d. čestny bronzowy kschiž na zelenym a trójcy běłosmuschkatym banće. Bóh daj naschomu lubomu krajanej tutón dar kralowskoho pschipóznaća mnohe lěta w strowosći a powschitkownym zbožu nosyć.

Hnaschecy. Minjenu sobotu wječor swjećesche pólverniski dźěławy lud w Dobruschanskej korčmje kralowe narodniny. Najprjedy knjez wjednik hauptman Rychtar k zhromadźiznje swjatočnje poreča a kralej skawu wunjese. Na to sćěhowasche za wschěch dźěłaćerjow hosćina, wězo darmo, pschi čimž někotrsi hercy Budyschinskoho regimenta čo. 103 koncertowachu. Po hosćinje bě zabawa, kotraž wobstojesche ze wschelakich dźiwadłow a reji.

Z Khrósćic. Po wotkhadźe knjeza fararja Justa z Khrósćic do Ralbic bě też město předsydy našeje „Jednoty“ wuprózdnjene. Za nowoho předsydu wuzwolichmy sebi knjeza Jakuba Koklu-Lisaka z Khrósćic. Přejemy młodomu předsydźe wjele zboža a nadźijamy so, zo „Jednotu“ powjedźe po starych dobrych kolijach, zo by serbski spěw zaklinčał k Božej česći a Serbam k wjeselu.

— Zańdźenu srjedu wječor wuhotowachu sebi sobustawy „Klinki“ wulku hosćinu k doswjećenju kralowych narodninow pola Wjeńkec w Khrósćicach.

— Hdyž su so w poslednjej zhromadźiznje nowoho młódnoho „towarstwa knjeżnow“ wustawki wuradźowałe a přijałe, móže so nětko towarstwo knjeżnow za Khrósćicy a wokolnosć jako założene wobhladować a wuprajamy należne a derje měnjene přećo: Čestne knjeżny! wšitke nutř do towarswa! Tak wotmołwiće tym, kotřiž sebi hubu torhaja na nowe towarstwo, njewědźo, što rěča.

Z **Pančic** pschinjese nam Posoł w čisle 20. dobru nowinku. „Lipa Serbska“, wot Skodeńka w Pančicach sadźena, je so pschimnyła — je so zazeleniła a rjenje zakćěła. Za to swědči swjedźeń njedźelu 10. meje. Nas je ta powěsć wulcy zwjeseliła. Widźimy postup w serbskim žiwjenju, a z kóždym tajkim postupom rosće nam wutroba.

Postup je w tym, zo je nam zasy serbske spěwarske towarstwo pschibyło, a z tym hrodźisko za serbski kraj a lud. Ważimy sebi pschede wschim spěwarske towarstwa. Powěda so, zo je Luther ludźi do cyrkwje nuts spěwał. Njech je tomu, kaž chce, ale wěsta wěc je, zo spěw najhłubscho do wutroby pschima, najbóle k sebi wabi, najmócnischo duschu hrěje. Kaž z wichorom dźěchu pod Gravelotte pólske połki do wohnja, hdyž jim pruska wojerska hudźba hrajesche do wuschow: „Boże coś Polskę.“ A zo smy hischće Serbja a, da-li Bóh, wostanjemy, mamy so nanajwjacy dźakować serbskomu spěwej. Z čim budźachu naschi serbscy wótčincy zaspany narod serbski? Smoleŕ hromadźesche narodne pěsnje, Zejleŕ dźěłasche po narodnych pěsnjach swoje pěsničky, Kocor je komponowasche, Fiedleŕ hotowasche w Budyschinje skawne serbske koncerty w Lawec salach, w serbskim kraju skhadźachu spěwarske jednoty — wscho so rozspěwa doma, na polu, na łubi a pschi piwje — a hlej, serbski lud wotući ze straschneje womory a z radosću zaspěwa: „Nasche Serbstwo z procha stawa.“ Tuž jenož njewustawajmy spěwać, zo so nam Serbjo z nowa do procha njelehnu, zo z nowa njewusnu. Njeby trasch w kóždej serbskej katholskej wosadźe serbske spěwarske towarstwo wobstać mohło? Nasch lud z radosću spěwa — a naschi wučerjo su Bohu dźak serbskeje mysle a wutroby. Njeby to krasna wěc była, hdy by kóždy samostatny wučeŕ też swojich spěwarjow měł? W prjedawschich časach sćelechu, kaž je so mi prajiło, němske wosady pod Wostrowcom a Marijinym Dołom najwjacy musikalnych wučomcow do wučerskoho seminara w Budyschinje. Tehdom pak by tam też w kóždym domje husle abo trompejty abo druhe hudźbne nastroje nadeschoł. Tehdom hischće z huslemi, trompejtami a bubonami na kemschach dźěłachu. Nětko je to pschestako — a wot toho časa wotebjera też, kaž mi to hudźbny seminarski wučeŕ powědasche, ličba hudźbnischich wobdarjenych hólcow w tamnej krajinje. Tuž, zo so nam dar Boži spěwanja njepominje, zo so serbske wucho nawótsi za kóždy zynk a serbske hłosy so wudospołnja, njech so, hdźež so někak hodźi, haji serbski spěw a hudźba. Haj, też hudźba njeměła so zanjerodźić. Něhdźežkuliž zaslyschisch po swjatoku harmoniku abo pischćałku. Młody čeladnik sebi popiskuje. Ale schkoda — njedóstawa so jomu wučby — a tak z časom wjazuje — pscheda hudźbny nastroj a nakupi sebi za wuwikowane pjenjezy trubkow abo fajfu tobaka, popschejo sebi pólku palenca abo hraba za kartami — a naposlědku bywa z hudźbnika prawy wotlepjeŕ. Njeby trasch duschna wěc była, hdy bychu naschi hudźby wustojni młody dorost trochu do wučby wzali a pachołow w hudźbje rozwučowali? Njeby to lěpje było, hač zo so tón młody lud po swjatoku po wsy honi a do kutow kazy a za płotami tołka? Snadź by nam tak raz dorostł serbski orchester. To by zasy była kročel do prědka.

Druhi zwjeselacy postup so w Pančicach w tym pokaza, zo bě swjedźeń ryzy serbski. Też to je kročel do prědka. Pančicy płaćachu hač do njedawna za najbóle wobhroženu posiciju w naschim serbskim katholskim kraju. Lud je tam hižo bóle naměschany, a kaž my Serbja smy — z pschewulkeje pokornosće a bojazliwosće njewěrjesche sebi serbska ludnosć, byrnjež tu ze starodawna domjaca a porunjo cuzym we wulkej wjetschinje była, prawje serbscy wustupować. Ale wot toho časa,

zo je so towarstwo swjateju Cyrilla a Methodija bóle wožiwiło, zo bě w Pančicach hłowna a potom pobočna zhromadźizna toho towarstwa, rozhibachu so tež Pančicy — a nětko mamy tam hižo nimo kasina hischće druhe serbske towarstwo. A zo njespi, pokaza njedźela 10. meje, a zo njewusnje, za to nam rukuje energiski dirigent. A runje w tym zaleži dalschi wuspěch. Skodeńk zasy dźěła, tak kaž je dźěłał za studentske lěta na skhadźowankach a potom w Radworju. W Pančicach z wopředka trochu popuschćowasche. Skoro bojachmy so, zo su Samsonej kudźerje zwotsihali, ale nětko je zasy stanył a powjazy roztorhawschi wrota wusadźił. Stara móc je jomu do kosćow stupiła — njech wutraje hač do konca.

Pančičanski ryzy serbski wječor je so krasnje radźił. Schtó chcył nětko hischće prajić, zo by hdźe druhdźe na serbskich swjedźenjach trjeba było měschenja. Schtó chcył sokobikej za zło měć, zo jenož ze sokobičim hłosom spěwa? Běch za studentske lěta raz w narodnym dźiwadle na „Prodané nevěstě“ (Pschedana njewjesta). A hlej, tu w češkim dźiwadle na češkej narodnej operje běchu moji susodźa sami Němcy a rozmołwjachu so w pschestawkach mjez sobu němski. Tuž tež nam žadyn rozomny Němc za zło njezměje, zo w Serbach jenož serbski spěwamy, serbski hrajemy — a hdyž jeno so jomu schto hódne poskići, pójdźe tež na serbski wječor. Tuž njech je a wostanje: Serb njech w Serbach jenož serbski spěwa, serbski hraje, serbski rěči.

Lubiło je so nam tež, zo w Pančicach tež knježa wučerjo z druhich wsow a wosadow sobu wustupowachu. Mamy rjanu syłu serbskich wučerjow, hdy bychu wschitcy hromadźe stali a pschi koncertach sebi pomhali, by to za kóžde nasche spěwarske towarstwo wulka dobrota była. Wučerjo bychu tak tworili rjap, kotryž wscho hromadźe dźerži.

A skónčnje je so nam wulcy spodobało, zo bě so na tónle serbski wječor nic jeno syła ludu, ale tež nascha inteligenca sporo zeschła, knjezaj zapósłancaj, zastupjerjo towarstwow Maćicy Serbskeje, Cyrilla a Methodija, Bukečanskoho serbskoho towarstwa, Budyschskeje Jednoty, serbskeje studowaceje młodźiny, wosadni a wokolni duchowni a wučerjo. Hdyž lud widźi, kak sebi zdźěłani Serbjo ryzy serbsku zabawu waža, potom po něčim wotwuknje, cuzomu khlěbej cakta rěkać. Tuž jeno po tym puću dale, a hischće njeje zhubjene Nasche Serbstwo!

Z Kukowa. „Katholska Bjesada“ skhadźuje so kóždu pr ě nj u njedźelu měsaca wječor w 7 hodź. hač do oktobra. Pschichodna zhromadźizna je 14. j u n i j a.

Z Drježdźan. Po wotćehnjenju wschitkich wudawkow a wosebje herbskoho dawka, 7648 hr. wučinjacoho, je z loterije njeboh kralowny Karole 145530 hr. 53 pj. za wustaw běbnych zbyło a tutomu wustawej so pschepodało.

Freiberg. Tydźenja běchu paduschi w kralowskich hětach Muldenhütte drohotny kotoł z platina, kiž na 70000 hr. płaći, pokradnyli. Kradnjeny kotoł su wučomcy we wentoku njedaloko hětow zas namakali a dźěłaćerjo jón wukhowali.

Z Prahi. Wustajeńca je wotewrjena. Hač dotal ju wopyta přez 100000 ludźi. Je woprawdźe wulkotna. 2600 firmow wustaja, mjez nimi 2300 češkich a 300 němskich. Wustajeńca wopřija 400000 □m, twarjenišća same, kotrychž je tu 21 wosebitych, wulkich a 38 privatnych, 75000 □m. Wyše toho namakaš tu cyłu syłu zabawnych twarow: korčmow, kinematografow, biofonowych dźiwadłow, karusselow, wulkich smykańcow atd. Dohromady naličiš tu wjac hač 100 twarjeni. — Kaž wšě wulke wustajeńcy, njebě tež Pražska při wotewrjenju hišće dospołnje hotowa. Budźe to hišće hač do 1. junija trać. W započatku junija přińdu tu sobustawy kejžorskoho dwora z Wina. Kejžor sam přijědźe wokoło 18. junija. To kiwaja Prazy nazdala zasy krasne lońše kejžorske dny. -y-

---

Z cyłoho swěta.

Sakska. Pschi składnosći kralowych narodninow su mnozy čestne wuznamjenjenja dóstali: Superior Schmittmann w Lipsku krónu k Albrechtowomu rjadej, w Drježdźanach: tajny radźićel Lufft we vikariaće komtur 2. kl. Albrechtowoho rjada, farar radźićel Hartmann ryćerski kschiž 1. kl. a wyschschi wučeŕ Schmidt (kiž je něhdy wučeŕ kralowskich dźěći był) 2. kl. Albrechtowoho rjada. We Łužicy je kanonikus Rönsch, farar we Wostrowcu, ryćerski kschiž 1. kl. Albrechtowoho rjada dóstał. — Mikławschej Rječcy, gmejnskomu rychtarjej w Dźěžnikecach, je kral zhromadny čestny kschiž spožčił. — Swobodny knjez z Viettinghoff-Riesch nad Njeswačidłom, Łužiski krajny podstarschi, je za kralowskoho komornika pomjenowany.

Němska. We wschelakich dźělach Němskeje su minjeny tydźeń surowe njewjedra zakhadźake. We Barlinje padachu krupy wulke kaž włóske worjechi, drohi běchu tam a sem łohć wysoko powodźene. — W Halli buchu wschelake drohi straschnje počerjene a na wulkim pohrjebnischću wschitke pomniki spowalane. — Ze wschěch dźělow Turinskeje podobne powěsće pschikhadźeja, tak tež z Belgiskeje, z krajinow nad Rhynom, nad Moselu, nad Nekarom, nad Mohanom, z Alpow, Tyrolskeje a Schwicy. Schkoda na pućach, drohach, železnicach, na khěžach a wosebje na polach a winicach je wschudźe njesměrna.

Pruska. Do pruskoho sejma budźa w pschichodnym měsacu wólby. Srjedu 3. junija maja so wólbni mužojo wuzwoleć. Wschě strony wschitke

moch napinaja, zo bychu z wólbow posylnjene wuschke. Wosebiće wažne je, zo su zas Polacy so z centrom zjednoćili, schtož pschede wschim w Schlezskej dobre wuhlady poskića. Zawostajiwschi tsi mandaty Polakam je sebi centrum pomoc Polakow w cykej Schlezskej zawěsćiko. Podobnje budże tež w Poznańskej, Nawječornej Pruskej, nad Rhynom a we Westfalskej. Schtož Poznańsku a Nawječornu Pruisku nastupa, je tam 67,85 a 51,44 procentow katholikow a ći mějachu dotal 16 zapósłancow swojeje strony mjenje hač jim pschisłuscha. Zo je rozkora mjez centrom a Polakami dotal we Westfalskej a nad Rhynom wjele schkodżała, je posledni wukhód wólbow dopokazał.

Morawa. Rakuski kejžor je 16. meje Msgr. Dr. Antonina Stojana za njesydlacoho kanonika wołomuckeje kapitole pomjenował. To je so raz woprawdże česć mużej stała, kotromuž česć słuscha, mużej, kotryž je duscha cykoho katholskoho hibanja na Morawje. Dwě hwězdże jomu swěćeschtej pschi wschim, schtož činjesche — cyrkej — a wótčina. Kaž njeboh biskop Stroßmajer horjesche a hori so za woblubjenu mysličku njeboho bamža Leona XIII. wschěch wuznawarjow greksko-ortodoxneje wěry, a mjez nimi wosebje wschě słowjanske narody zasy do klina katholskeje cyrkwje nawróćić. Tohodla dźěła za rozschěrjenjo a zaschćěpjenjo Cyrillo-Methodijskeje ideje a zarjaduje na Velehradże, hdżež swj. Methodij jako biskop sydlesche, a na swj. Hostynje słowjansko-katholske zjězdy, kotrež z dobom wěrje a narodnosći służa. Tež katholscy Serbja bywachu tam w prjedawschich časach skoro porjadnje zastupjeni. Dr. Stojan ženje njezaby na najmjeńschi słowjanski ludźik. Schtož wěm, čita tež „Katholski Posoł". A tohodla je z wěstym prawom tež nasch. A tuž so z cykej wutrobu wjeselimy, zo je so jomu tale česć stała, a pschejemy jomu z hłubin dusche: „Daj Bóh zbožo!"

Schwica. We Schwicy wokoło Luzern a Zug je 23. meje wulki wichor zakhadżał a čežki mokry sněh je zemju ze 30—40 cm tołstym posleschćom wodżeł. Schtomy su pak złamane pak wukorjenjene, telegrafy su pschetorhnjene. Zně su zničene a schkoda wučinja wjacy milionow frankow.

Belgiska. Zakostne njezbožo na železnicy. Pola Contich njedaloko Antwerpena zajědże Brüsselski spěschnik z cykej mocu do druhoho čaha, kiž na zastanischću w Contich čakasche a bě khopaty połny dźěłaćeri a pobožnych pućowarjow. Tsi zadnje wozy tutoho čaha spěschnikowy parnik cyle rozmjeće a ludźi w nich. Z nich bu pschez 40 na měsće morjenych a 100 ranjenych, z kotrychž su hischće někotsi wumrěli. Pschičina njezboża běsche, zo kolije pschesunjene njeběchu, zo mohł spěschnik nimo pschińć. Najskerje je zastojnik pschi pschesuwje wěc pschehladał.

Francozska. Zo katholskej cyrkwi pschesćěhanja skerje k wužitku dyžli k schkodże służa, so we Francozskej jasnje pokazuje. Wosebje swobodne wuwiću, kotrež bě cyle wuspinane, doniž bě cyrkej wot stata wotwisna, so dźeń a bóle pokazuje. Psched krótkim je wjednik katholskich republikanow, Piou, pismo wozjewił, w kotrymž dotalne podeńdźenja cyrkwje pschi jeje dźělenju wot stata a po nim rozpisuje. Wón pokazuje, kajke zbožo je za katholsku cyrkej we Francozskej bylo, zo swjaty wótc Pius X. so njeje dał zamolić, ale je kruće wschitko wotpokazował, z čimž chcyschse francozske njewěriwe knježerstwo katholsku cyrkej wuspinać, a zo je tajne lesće jeje njepschećelow wotkrył. — Piou dale praji:

„Ženje njebě telko ludźi w cyrkwjach widżeć; njewočakowane mjena pokazachu so na zapisnych listach, kotrež žadachu, zo maja duchowni we swojich farach wostacź; moralska nahladnosć duchownstwa dźeń jako dźeń pschiběra; pschekory mjez katholikami so zhubjeja, duchowny z kapale wukadża do ludu a pyta zwisk w ludże ... Wotućenjo, kotrež so prjedy njemóžne być zdasche, so ze wschěch stron wozjewja. Na rozwalinach konkordata so spodźiwnje zas z nowa twarić počina: małe seminary zas nastawaja a wobstaraja wukubłanjo duchownych, kultusowy pjenježk (pschinoschki za zdźerženjo cyrkwinskoho žiwjenja a žiwjenjo duchownych) je tak kaž wschudżom zawěsćeny, wschudże so farske a dale diöcesanske komitee tworja. Nazhonjenjo prěnje njewěstośće rozpjerschi a njedospołnośće porjedźi. Hdyž sebi skutk, kotryž je cyrkej za někotre měsacy dokonjała, wobhladasch, sy ze spodźiwanjom kaž woprosłnjeny. Město zamožitych wotročkow smy my pschez mudrosć bamža khudźi, ale swobodni ludźo ... Ruin cyrkwje su wěschćili, tola njejsu ju ani posłabić móhli. Wona je wjele bóle pokazała, kajka móc hischće w jeje korjenjach bydli. Wichor je nad starym dubom powěł, njeje pak jomu schkodźeć zamohł. Jeno někotre suche hałžki su zwotpadałe."

Skónčnje napomina Piou swojich katholskich krajanow, zo bychu kruće stali a też w politiskim žiwjenju njepowalnje hromadu dźerželi.

— Za krótki čas, doniž staj po nowym zakonju cyrkej a stat we Francozskej dźělenaj, su w Parizu dźesać nowych cyrkwjow a kapałow twarili a sedm nowych farow załožili. Tež maja tam srědki, schtyri dalsche farske wosady załožić a jim cyrkwje natwarić. Zo by njekschesćanski stat so jich zmocować njemohł, su cyrkwje jako domy akcijowych towarstwow za twarjenja wozjewjene. Katholikojo su nawukli kedźbować.

Ruska. Jendźelski kral Eduard wopyta w bliższim času ruskoho cara. Też francozski präsident Fallières so z ruskim carom wopytawschi skandinawiskej dworaj zetka. Njedźelu je präsident hižo do Londona pschijeł.

Wšelčizny.

* Swěrna modlitwa. Na Wroblec kuble wopyt wočakuja, a dokelž też wšelake

drobne ćetki a slědne hubki přińdu, je Wroblec mać cyłu kopičku plinčkow a pampuškow na polcach nakładła. Dokelž pak chce pohladać, hdźe hosćo jědu, mału Hertku takle napomina: Zo so mi ničoho njedótknješ, Hertka, Bóh tón Knjez wšitko widźi. — Mjez tym je mać před dwór wušła, a Hertka styknywši ručcy so modli: Luby Božo, na khwilku so wobroć!

* Knjeni: Holca, cyły boži dźeń we špihelu přestojiš. — Marija, Na rjane „swjećatko“ (!) so přecy zas rad kuknje.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Franc, Korle Hoppy, wustawskoho dohladowarja w Budyšinje, s. — Marija, Jana Lukaša, rězniskoho mištra na Židowje, dź. — Theresija, Jana Lipiča, kowarja w Budyšinje, dź.

Wěrowani: Jan Cymer, ökonom w Budyšinje, z Hanu zwud. Horakowej rodź. Kolic w Budyšinje. — Richard Rosner, šćětkař w Budyšinje, z Luisu Plümerec, šwalču w Bielefeldźe.

Zemrěći: 20. meje: Marija, Jana Starkbauera, murjerja w Budyšinje, dź., 6 m. 19 dn. — Pawoł, Jana Rječki, žiwnosćerja w Dźěchorjecach, s., 19 dn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 517. Jakub Šěrc z Khrósćic; 518. 520. z Budyšina: Pětr Žur, Hana Měnjec; 519. Jan Krawc ze Židowa; 521—523. z Jawory: Marija Zarjenkowa, Marija Wawrijowa, Madlena Jakubašowa; 524. Marija Měnjec z Ćemjerc.

Za cyrkej w Zdźeri: Njemjenowana z Budyšskeje wosady 30 hr.

Za »Raj«, přiloha za dźěći, darichu: Njemjenowany 5 hr.; z Budyšskeje šule 50 pj.; z Klóštrskeje šule (holčeje) 7 hr. 50 pj.; na Wudworjanskim swjedźenju 29 hr. Rachlowc.

Žitne měchi,

mučne měchi,
słomniki a [89
słomjane hłowaki,
picne měchi za konje,
wozowe plany,
šěry płat k płachtam,
khomotacy płat,
kožu k rjedźenju wozow
a **woknow**
poruča we wulkim wubjerku
po fabrikskich płaćiznach

Heinrich Lange

11 Žitne torhošćo 11,
z napřeća »Złoteje hwězdy«.

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumětske zuby,
plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w **Kamjencu,**
Anger čo. 12[I]
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 25. meje 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnař	wot	24—42	hr.,	rězna waha	56—78	hr.
2. Byki,	„	„	„	27—40	„		57—72	„
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	23—40	„		47—72	„
4. Ćelata,	„	„	„	40—52	„		68—83	„
5. Swinje,	„	„	„	40—48	„		55—63	„

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ **smjertne křiže** □ **różowcy** □ **swjećatka** □ **krjepjenčki** atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Přepołoženjo wobkhoda.

Swojim wjelewažnym kupowarjam z tutym k wědźenju dawam, zo sym swoje překupstwo wo wjele powjetšił a na ☛ **Budyšsku drohu 4** ☚ přepołožił.

Robert Jahn, Kamjenc w Sa.

Překupstwo z posamentami, trikotažemi, wołmjanymi tworami a šatami. [69

Najwyšše płaćizny

płaći za **kózlace kože,** za **kozace, kruwjace, ćelace kože** atd. [90

Heinrich Lange

při serbskej katholskej cyrkwi a na žitnym torhošću 11, napřeću »Złotej hwězdźe«.

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik

we wšěch płaćiznach k dóstaću pola překupca [111

Glawša w Pančicach.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 23. meje wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 27. meje wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	—	17	51	17	34	17	85
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	90	16	24	14	88	15	36
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	62	12	4
Pšeńca, žołta . .	10	—	10	30	10	20	10	50
Rožka	9	38	9	53	9	30	9	60
Ječmjeń	8	80	9	—	8	30	8	60
Wows, kórc abo .	7	50	7	70	7	40	7	70
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	—
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	50	21	—	10	50	11	—
Běrny	2	30	2	60	—	—	2	80
Pšeńčna muka	12	25	19	75				
Ržana muka	12	—	16	—				
Syno	3	60	4	—	3	60	4	—
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	67	4	84	—	—	4	50
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	66
Prosata 1266 (w Kamjencu 81) jene	9	—	24	—	10	—	21	—
Butra 1 kg	2	70	2	80	2	50	2	70
Jeja, mandl	—	83	—	90				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date: [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju		3 %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3½ %	
„ 3 měsačnym	„	3¾ %	
„ 6- a 12 měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.

Dalokorčcak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby 34 na Sukelnskej hasy 34 pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.

Rěči serbski.

Telefon čisło 177.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikaŕ

Budyšin

Serbska droha, rózk žitn. hasy.

Założene 1857. [7

Sofy (konopeje)
a
matracy

poruča
po najtuńšich płaćiznach

L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Dr. med. Reuss
statn. přip. zubjacy lěkaŕ

Kamjenc

při klóštrskich wrotach.

Plomby, wumjełske zuby, bjezbolostne wućahowanjo zubow.

K rěčam 8—12 a 2—6. Njedźelu jenož dopołdnja. [122

Holca ze wsy, wokoło 16 lět stara, so pyta **do Budyšina** jako domjaca holca a tež sobu k dźěłu na polach. Ma so zamołwjeć w klamach a. d. Petrikirche 3. [120

Hłowna zhromadźizna towařstwa swj. Cyrilla a Methodija

budźe **njedźelu 14. junija 1908 popołdnju wot 4 hodźin**

w Njebjelčicach.

Porjad: 1. powitanje, 2. přednošk, 3. rozprawa wo pokładnicy towařstwa a připóznaćo zličbowanja, 4. rozprawa wo skutkowanju towařstwa w minjenym lěće, 5. namjety.

Wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Wurjadne poskićenjo! [118

Mužske dospołne **suknowe woblečenja** wot **12 hr.**

Mužske lětnje přewobleki wot **10 hr.**

Mužske suknowe kołowy we wšěch barbach wot **4 hr.**

Wulki skład njepřemačnych **wjedrowych pelerinow** za knjezow a hólcow we wšěch dołhosćach a płaćiznach.

Wulki wubjerk **běłych** a **pisanych lacow, poćakow, kołowow** do dźěła, normalne a barchentowe **košle.**

Skład wšoho **stawowskoho drasćenja,** kaž kuchařskich, konditorskich, frišerskich, rězniskich a služowniskich **jakow, kitłow** za molerjow, rězbarjow a pismikistajerjow, **bluzy** za murjerjow a dejerjow.

Kamjenc, na torhošću. **Richard Zobler.** Kamjenc, na torhošću.

Swob. zjednoćeństwo kath. wučerjow serb. Łuž. změje swoju **II. lětušu zhromadźiznu srjedu 3. junija** popołdnju w 3 hodź. w **Baćonju.** 1. Přednošk. 2. Namjety. 3. Zdźělenja. [116

(Přisp.: Na tym dnju je też Boža mša za † sobustawa cyrkw. wuč. Pětra Šołtu.

C. G. Fiebiger

Budyšin. • Serbska droha 5 a 7.

Płatowe a bałmjane twory.

Šatowe wuhotowanja.

Najtuńše, krute płaćizny! [114

J. a E. Koban, při žitnych wikach 41

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj też serbski. [9

Procesion do Krupki

póńdźe **pjatk 5. junija** t. l. z **Wotrowa.** Rano w 5 hodź. Boža mša. — Štóž by chcył potom procesiony dale wodźić, so prosy, zo by to bórzy dobroćiwje wozjewił pola dotalnoho wjednika [110

Jakuba Šěrca
w Khrósćicach.

Rjana žiwnosć,

3/4 hodźiny wot **Budyšina, nowe twarjenja,** 11 kórcow pola a łuki, z inventarom a žnjemi je **hnydom** abo pozdźišo **na předań.** Napłaćenja žada so z najmjeńša 3000 hr. Wšo dalše je zhonić w expediciji »Posoła«. [119

Jstwa za swójbu w **Khrósćicach** čisło 24 je hnydom k přenajeću. [121

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so ścelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 23. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **6. junija 1908.**

Jutry pola Rusow.

»W Ruskej šeri wulka woda.« Tule powěsć w 19. čisle „Katholskoho Pósła“ čitawši pozastach nimowólnje při epilogu k tutej katastrofje, w kotrymž mje słowa našoho njezapomnitoho Handrija Zejlerja z mócnym pohnućom wutroby dopominaju na mój wóteny kraj. A tak dyrbju — chcyjo, nochcyjo — ze swojim lubym krajanom, kotryž mje tak swěrnje kóždu srjedu wopytować khodźi, zasy raz něšto nowych nazhonjenjow wuměnić. Njemóžu čestnomu čitarjej wuprajić, z kajkej wćipnosću wočakuju a witam němoho a tola tak zrěčniwoho serbskoho bjesadnika z Łužicy do domu „k swojomu serbskomu blidu“. — „Wostań w kraju, to ći praju. — W twojim kraju narodnym!“ Słowa mojomu wuchu klinča ze rta „Pósła“ kaž sarkastiski kompliment, kiž je do wulkeje wody padnył a mje k jěromu rozjimanju sobu torha! Haj, haj, zawěšće wěrno, wjetšeje ironije žiwjenja njepóznach hišće dyžli tudy, nic traš při powodźenym rěčnišću, ale při wulkej wodźe časow ćečenja, w kotrymž hladam na rozwaliny zboža a njezboža, lubosće a hidy, přećelstwa a njepřećelstwa, kotrež kaž z wulkej wodu človjekej tu a tam rozdrjebja wšitko, štož swoje mjenuje, často dosć samo tež žiwjenjo. W tym nastupanju runatej so čas a woda jako jejo jeju. —

Hdyž tole pišu, je drje nimo wšo, wulka woda a jutry, tola začišće radosće a horja su njehinite zwostałe w pomjatku; potajkim nimo su nětko tež prěnje jutry w Moskwje. Njezawohladach drje tu Serbow pyšne črjódy křižerjow, kotrež hewak kóždy króć mi wutrobu jimachu k jutrownomu halleluja, wohladach pak tudy jutrowne swjatočnosće ruskoho naroda w ženje hišće njewidźanej wulkotnosći a krasy. „Z mortwych-wstaćo“ wulcy sławnoho jubilara a ruskoho spisaćela hrabje Tolstoja wšak běch hižo čitał, tu pak z wočomaj nawidźach a dožiwich někotre žiwe jednanja z tohole romana. A tudy na žiwym jewišću zrozymich najjasnišo a rozymju přecy a lěpje radosćam a bolosćam najwjetšoho słowjanskoho naroda.

Myslu, zo Rusowje nimaju wulkotnišoho swjedźenja za cyłe lěto dyžli ruske jutry. Wšě přihoty k nim na to hižo pokazuja. Zwonka to wobkedźbuješ wšudźe nimo cyrkwjow ducy. Moskwa ma cyrkwjow njesměrnje wjele, štož je dopokaz za nabožne zmyslenjo ruskoho ludu, kotrež wšak je słowjanskim narodam z wjetša wšěm jenak samowne. Praha ze swojimi 60 cyrkwjemi a sto wěžemi zda so być snadnuška porno Moskwje z jeje stotorymi wěžemi a cyrkwjemi, kotrež wšudźe tu k njebju pokazuja. A štóž khodźi daloko, šěroko po Moskwje, tomu so tole wulkoměsto być zda jako njepřetorhnjeny cyłk k sebi zworštowanych farskich wosadow: Cyrkej, domy kołwokoło, wulica, nowy komplex domow, twarjenjow wšelakoho stila, a zasy cyrkej, tak so to wotměnja w tutym morju domow; khiba zo jeničke wuwzaćo čini wulke šěroke centrum města wot pobrjohow Moskwy hač za Kremlom a wony dźěl wulkich naměstow a bulewarow (šěrokich drohow).

Wulki pjatk zastupich z młodym přećelom do kathedrale »chrama Christa Spasićela« (swjatnicy Khrysta Wumóžnika) — wulkotny to a hobrski Moskowski dom, hdźež wusłyšachmoj krasny spěw psalmow; spěw, kajkiž ze wšej wustojnosću a wumjełscy přednoša cyrkwinski khor, je zawěšće jimacy tež za druhowěriwoho, a tola njeje to spěw z theatralnej hudźbu, kaž słyšiš jón na přikład w Drježdźanskej dwórskej cyrkwi.

Rusowje staraju so w tym nastupanju za dospołnosć a dostojnosć swojich boho-

službow nimo měry. Njezapomnity zwostanje mi mój prěni wopyt — bě to na kejžorskim swjedźenju w novembrje — w tutej kathedrali, hdźež zasłyšach wulkotny khor spěwarjow přednošować rusku missu, kotruž metropolit wotměwaše.

Jutrownu sobotu před kóždej cyrkwju, na njej kaž wokoło njeje twarja so wozdoby a wobłuki, kotrymž připinaju so wolijowe lampki wšelakorych barbow a kwěty wšelakich družin; tak też wupyšuja so wšě kapałki, haj swjećata. Křižujcy a kłonjo so před kóždym khodźa pobožni nimo, a runje tutón dźeń spěcha a khwata wšo po měsće. Nochce tola nichtó so z nuznym dźěłom zakomdźić, zo by traš z dostojnosću křesćana njemohł swjećić naposledy jenički róčny swjatok w cyrkwi abo při cyrkwi. A kajki to swjatok! Swjatočnosć knježi majestotna po cyłym wulkoměsće, hdyž směrki počnu padać, a čim bóle so połnóc bliži, čim bóle też přiběra ważny raz swjatoka. Syły ludu wšoho naroda kroča po wulicach, Moskwa woživja, kaž nihdy na žanym druhim swjedźenju. Wjac a přecy wjacy saje so jich ze wšěch domow a najwjacy saha kročel do Kremla. Zbožowny kóždy, kiž móže tam so k črjódam přidać — w Božej nocy z mortwych-wstaća. Kelkož ludu zamóže Kreml wopřijeć, telko Moskwičow so do njoho tłóči. A tłóča so njepřestawajcy ze wšěmi wrotami. Runja so tole rojenjo wšoho Moskowskoho wobydleŕstwa tak prawje tym zmoham, kotrež tamle k nohomaj so wokoło Kremla walejcy nimo šumja — zmoha storka zmohu.

Ze zajimawosće zarjadowachmoj so też mój jako njerozdwojita dwojica do tohole žołmjenja ludu. W tysacorych swěcach, swětleškach a swěčkach počeše wšón Kreml so rozjasnjeć, wosebje kołwokoło klóštrow a cyrkwjow, hdźež palachu so na připrawach lampki, wěže same buchu ze swěcami rozswěćene, bě wšudźe wšo swětło. Z napjatosću złožowachu so woči wšitkich tudy zhromadźenych k wyšinam cyrkwje „Iwana Velikoho“. Tam horjeka wotpali so dys a dys čeŕwjeny woheńčk, swěčki sapotachu kaž žehliwe wóčka do ćmoweje nocy, a hlej, tu wjeze so na dobo jene tajke wóčko do ćmy, wyše a pak zasy niže leći to w powětře, jako by so tam někajki duch znošował, ale ně, to je swěčka z ballonom puščena do powětra, a tu hišće jena — wšo hlada, so dźiwa a so směje. Tale měšeńca ludu pak njehowri a njehaleka; přistojnje a ćiše rozmołwja so kóždy z kóždym. W tutej massy ludnosće w tajkej wokolinje je swjatočny měr a pokoj. Při wočakowanju ważnoho wokomika, kotryž ma z jenym razom zastupić, słyšiš takrjec wutroby pukotanjo a kłapanjo wšěch tych, kotřiž wokoło tebje so hibaju, je to kaž ćiche modlenjo jandźelske na jenej stronje a na druhej zasy kaž spar wonych stražnikow před Khrystusowym rowom. Bywa to swjatočna khwila při tajkej napjatosći; haj jako by človjek před rowom tam w Getsemani był a widźał, kak so nadobo kamjeń wotwala a wotewrja row, hdyž wulki jutrowny zwón na cyrkwi „Iwana Velikoho“ z mócnym a hłubokim połnozwukom zaréči do wutrobow wšěch: „Christos voskrese!“ — A „vaistino voskrese!“ klinči to z wotmołwu z duše hłubin prawosławnych, a z wothłosom njesu so zwuki jutrownoho zwona wot cyrkwje k cyrkwi. Nětko žołmi kaž jene morjo w zwukach mjedźanych rtow po cyłej, dalokej, šěrokej Moskwje: Ruski narod swjeći swoje jutry! —

O, zo by je hižo swjećił wot naroda k narodej, jako narod přezjeny a wulki, jako wulka swójba, w kotrejž bratr čuje z bratrom, zo njeby był rozdźěl wysokoho abo nizkoho rodu a pokhadźenja, nic poklećo materialisma pola wysokich a pjanstwa a lěnistwa pola nizkich kaž wysokich: Bóh dał, zo by z rowa zahuby stanył narod jedyn, swobodny, moralny wojowarski a dobyćerski za křesćansku prawdu a prawa narodne! —

(Přichodnje dale.)

Wróć so! Wšitko so ći woda!

Dyš a dyš nadeńdźeš we wulkich městach plakaty, kaž njedawno w Barlinje, pak nawěšchtki w nowinach, kotrež tajki žałostny wothłós zadwělowacych starschich po świće roznjesu, zo by so njeporadźene hólčišco do wótcnoho domu wrócilo, kotrež bě, něschto skućiwschi, z bojosću ćekło. Wróć so! Tak wołasche też pschekupstwo, pschemysło, rjemjeslnistwo a hospodarstwo za tajkim ćekancom. Tola nic pschez plakaty a nawěschtki. Njeje dźěn dobrowólnje do cuzby schoł. „Wyschscha wola“ joho do zajeća nuzowasche. Puć k swojim bě jomu zaschlahany, kotsiž so na kulojtym, błyschćatym wobliču hewak zradowachu, joho pschećelnje witachu a jomu hołdowachu a sebi jón plahowachu, zo by so płódnje rozmnožił. Podarmo so njeje prosyło. Ćekanc wróći so zasy do swojeje swójby, ke kotrejž joho stołětne zwjazki putachu. Z wotewrjenymaj rukomaj — ně, z wotewrjenej pjasću witamy joho do nascheje prózdnjeje móschny. — Je to nasch stary, dobry t o l e ć. Lědma wróći so po tutym znatym mjenu. Schtóž je k smjerći wotsudźeny, tomu nichtó k žiwjenju njedopomha. Schto nam wo mjenu! Woprawdźe je to samón pjenjez, kotryž chce nam zwjazkowna rada, kaž so powěda, zasy wobradźić.

Pschejemy drje sebi wjele, schtož nam potom kraj zapowědźi a druhdy też dyrbi. Tu pak je nam k woli. „Tři hriwny“ so nam wróća. Hdy bychu so hižo w kapsy kulałe. Zabył drje nichtó na toleć njeje, kaž też nic na joho wotemrětych pschećelow, na nórt, schěsnak, slěborny a schlezynski bejm. Njerad je nas wopuschćił. Wobkhadźesch-li z nim rozomnje, bórzy so ći kruće zasydli a wostanje swěrny swojomu wobsedźerjej. Najradscho khowa so w nohajcach, hdźež snadź zlutniwa hospoza na njón zabudźe a druzy jón wučuschla. Zastarski toleć je nazhonity muž, pschekročiwschi daloki a schěroki swět. Z wowku by na pschemoh bał, by-li rěčeć mohł. We wschelakich družinach hordźi so na „schnórach“ naschich družkow. Měješche dźěn pryedy nimale kóždy krajik „swój“ toleć. A hdyž tajki „mazuch“ jako „zeleny schtwórtk“ do rukow dźěći dóńdźe, khětse wurjedźa joho a tyknu joho do pokładnicy, hdźež joho bratrja ze spodźiwanjom nad joho błyschćom na njoho zhladuja. Kaž panik wupjera so mjez nimi. Wě dźěn, schto płaći a kóždy jomu runja njeje. W starych časach bě wón małe zamoženjo. Samo ćelo móžesche sebi za njón kupić. Schto su dźensa „tři hriwny“? Hdyž so natorhnu, bórzy so rozmazaja. To ći tak wulětaja. Někotre dobre „doutniki“, něschto „Hajnspachskich“, k tomu pleco z hromakom — po tolerju je. Stary toleć so dołho dźeržeschе, t. r. doniž so njepschećini. A pschez wuměnjenjo so jomu móc zlemi.

Joho žiwjenjoběh njecham tu wospjetować. By to cyła stawizna była. Je so hižo na tutym městnje raz stało. Hłowna wěc je, zo zasy k nam pschińdźe. Napohlad mjez woći a kabat budźe wězo hinaschi. Zawěsće budźe „uniformowany“ po wojerisku, wschě jenak po cyłym Němskim kraju. Schto wo to! Hdyž jenož jich rjanu črjódku wobsedźiš. „Wbohoh' slěpca“ nasch Zejleć toho mjenuje, kiž žane nima. A schto z nim docpěješ, nam też praji: „A masch jich dosć, dha najhórschi ći rejwaju też čerći.“ J. S.

Češka „Maćica šulska“.

W poslednich lětdźesatkach je so wjele stow tysac Čechow wućahowało do hač dotal cyle němskich krajinow Češkeje a Rakuskeje. Tak je na př. w podkopkach pola Krupki na 150000, we Winje na 500000 Čechow. Rady jich jenož židowscy a němscy wobsedźerjo wulkich podkopkow, twornjow atd. widźa. Němski lud pak boji so z dobrym prawom, zo so wšo počěšći. Dokelž pak maja w jednotliwych šulskich radach wjetšinu, njedowola nihdźe češke šule założić, hačrunjež je husto połojca wšěch dźěći češka. Dźěći su tak nuzowane, němske šule wopytować, hdźež je wězo wo to postarane, zo z nich nastanu dobri Němcy. Zo by so tomu zadźewało, su w lěće 1880 češcy wótčincy założili češku „Matice školska“ (Maćicu šulsku), kotraž ma dobrowólne dary hromadźić a z nich wšudźom tam češke šule twarić a podpjerać, hdźež su češke dźěći nuzowane, do němskich khodźić. We češkej maćernej rěči maja so dźěći wuwučować a tak na cuzej zemi hajić a sebi wukhować rěč a narodnosć. — Hižo 28. lěto skutkuje tuta „Maćica šulska“ z najwjetšim wuspěchom. Je pak też wuběrnje organisowana. Swoje srjedźišćo ma w Prazy a po cyłym kraju, po Čechach, Morawje a Šlezsku, ma swoje filialki a wotdźělenja. Z njewšědnej wutrajnosću a zahorjenosću dźěła kóžde wotdźělenjo, zo by zajim a interessa njewuhasła a nuzna narodna wěc była dźeń a žiwiša. To pokazowaše też wosebje minjena njedźela, hdyž měješe Maćica w Prazy swoju hłownu zhromadźiznu. Před zastupnikami ze wšěch češkich kónčin poda so rozprawa wo lońšim skutkowanju. A tu móžeše kóždy tak prawje widźeć, što je a kak skutkuje Maćica. Za jeničke lěto 1907 je přijimała z dobrowólnych darow, z wotkazanjow, z rozpředaća pohladnicow, zapalkow atd. 784000 krónow a wudawała 772000 krónow. Jeje fondy a wotkazanja wučinjeja přez 900000 krónow. 116 wustawow je Maćica ze swojimi srědkami loni dźeržała, a to: dwaj gymnasijej po 8 rjadownjach, z direktoromaj a 21 profesorami, 60 ludowych šulow z 133 rjadownjemi a 136 wučerjemi a 54 dźěćiwukubłacych wustawow z 72 pěstońcemi. Wšo dohromady wuwučowaše so loni w maćičnych šulach 12625 dźěći. Wšě wudawki, kotrež je „Maćica šulska“ hač dotal na šule nałożiła, 12⅓ milijonow krónow wučinjeja. To je češka woporniwosć. Tak Čech skutkuje za swoju rěč, za swój narod.

A kaž Češa maju w Rakuskej też druhe słowjanske ludy swoje maćične šule. Polacy: „Macierz szkolna“, Khorwatojo: „Družba ss. Čirila i Metoda“, Słowincy: „Družba ss. Cirila in Metoda“. Też Němcy znaja wužitnosć tajkich Maćicow. Su sebi założili „Schulverein“.

A my Serbja? Njeby snadź też nam tajka „Maćica šulska“ wulcy spomožna była? Nic drje, zo bychmy założowali ryzy serbske šule. To njedowoleja zakońske wobstojnosće. Ale też pola nas by mohła tajka „Maćica“ nadosć skutkować; měnju: přez mytowanjo a nakładowanjo dobrych serbskich šulskich knihi, přez rozdźělenjo tajkich na khude dźěći, přez wosebite zarunanjo wučerjam po wuspěchu, kotřiž dźěćom přiswojeja serbske čitanjo a pisanjo, atd. Mysłu, zo njeby tak špatne było, sebi tuto rozważić. -y-

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšcina. Schtwórtk, 4. junija, běšche światočne poswjećenjo zakładnoho kamjenja za nowu tachantsku schulu („katholsku měšćansku schulu"). Dotalna tachantska schula je 1838 dotwarjena, służi potajkim swojomu nadawkej 70 lět. Pschi pschibywanju ludnosće a zaměrach schulskoho wučenja jeje rumy wjac njedosahaja. W běhu lětdźesatkow su so w twarjenju wschelake pscheměnjenja stałe, wobydlenja za wučerjow so do schulskich jstwow pschetwarjałe atd., a po natwarjenju nowoho seminara stej tež dwě schulskej jstwě w starym seminaru so hischće k pomocy wzać dyrbjałoj. Tola wscho to njeje dosahało, tak zo schulska wyschnosć kruće žadasche, zo by so nowa schula twarika. Schulske pschedstojićerstwo je tohodla hižo lěta dołho wuradźowało a wupuć pytało. Wosebje wot lěta 1905 sem je za pschihódnym městnom za nowu schulu pytało. W nutskownym měsće pschihódnoho twarnischća wjac njeje, tuž je so dyrbjało dale wonka pytać. Po wschelakich pospytach je pschedstojićerstwo skónčnje wot měšćanskeje rady twarnischćo na Mättigowej drózy, za nowym sudnischim hrodom pódla ratarskeje schule, kupiło, a to po 5 hr. za □meter, za 25380 hr. Po pschedźěłanym planje Drježdźanskoho architekta Tandlera so nowy twar pod dohladom měšćanskoho twarskoho radźićela Göhre a dweju joho zastojnikow wot twarskoho mischtra Kaupa wuwjedźe a k lětu dokonja. Lětsa naléto započawschi su podtwar tak daloko wuwjedli, zo móžesche so zakładny kamjeń poswjećić. To so sta schtwórtk w 11 hodź. W pschitomnosći zastupjerjow schulskeje wyschnosće hamtskoho hejtmana z Karlowitz, schulskoho radźićela Bacha a měšćanskoho twarskoho radźićela Göhre, dale cyłkoho schulskoho pschedstojićerstwa, wučerjow a někotrych wosadnych dokonja to k. senior Skala, kotrohož tudomni duchowni wobdawachu. Najprjedy dźěći prěnich rjadownjow spěw wuspěwachu, na to pschedsyda knjez notar Cyž zakładnu lisćinu a krótke stawizny tudomneje tachantskeje schule pschedčita. We swojej rěči knjez senior po słowach swj. Pawoła (1. Kor. 3, 11): „Druhi zakład njemóže nichtó położić, khiba tón, kotryž je położeny, kotryž je Khrystus Jězus", wukłoži, kak ma Khrystus, wěrny zakład wěrnosće a žiwjenja („ja sym puć, wěrnosć a žiwjenjo"), tež za tule kscheścansku katholsku schulu być jenički zakład wschoho wučenja, wschoho kubłanja k póćiwosći. Rěč dokonjawschi knjez senior poswjeći zakładny kamjeń a cyku městnosć. Potom lisćinu, stawizniski pschehlad, zapis wyschnosćow, duchownych a wučerjow, měšćansku adresnu knihu a Bennokalender do blachoweje kschinki zacynichu, kschinku do kamjenja zasadźichu a zamurjowachu. Na zakładny kamjeń potom pschitomni zastupjerjo wyschnosćow, schulskoho pschedstojićerstwa a schule kóždy z pschihódnymi słowami tši króć klepnychu. Luboźny spěw dźěći światočnosć wobzamknu. — Bóh daj twarej zbožowny postup a zakitaj jón psched njezbožom.

Khrósćicy. Też „Jednota" wuhotowa sebi swjedźeń kralowskich narodninow minjenu njedźelu w 6 hodź. pola Wjeńkec. Program wopřiješe 2 khoraj a 3 kwartety z Kocorowych »Hórskich spěwow«, kotrež je komponist „Jednoće" poswjećił, dale 3 składby Słodeńka: »Hdy bych był ptačatko« (khor), »Ta ćma, ta ćma« (khor), »Za Kamjencom za gorami« (kwartet), Dr. Pilkowy »Wječor je blizko« (solo z khorom), Krawcowy »Postrow domowiny«, duet »Wowčerjowy spěw« (ludowy spěw) a žortny duet »Kurjerjej«. Wšelake čisła so spěwachu z přewodom orchestra. Knjez hudźbny direktor Eilenberg z Budyšina bě tu swojich najlěpšich hercow póslał — tohodla bě hudźba też woprawdźe dobra. Pod wustojnym nawjedowanjom knjeza kantora Hile so spěwarjam wězo wšitko poradźi. Naspomnić chcu, zo też tu wokolni knježa wučerjo nimale wšitcy zasy sobu skutkowachu. Knjezaj Skala a Graf běštaj wustojnej kurjerjej — Na kónc hrajachu hišće knježna Hanka Hilic, knjezaj Kokla jun. a Kral mały žorćik wot Rachlowca »Ducy z kermuše«. — Při tafli měješe knjez sejmski zapósłanc Kokla, čestny předsyda „Jednoty", swjedźeńsku rěč. Pokaza na stare prajenjo: »Kotryž lud Bóh lubuje, tomu wobradźi dobrych kralow.« My smy stajnje tajkich dobrych wjerchow měli. Dopokaz za to su posledni štyrjo: wučeny a sprawny kral Jan, ryćeński a wustojny kral Albert, wjele pruhowany, ale sćerpliwy a wobstajny kral Jurij a ludej přikhileny a pobožny kral Friedrich August. Jomu so wunjese sława a so wuspěwa kralowska hymna. Knjez Kokla jun., předsyda „Jednoty", witaše hosći, kotřiž běchu w tak bohatej ličbje přikhwatali. Zjawny dźak towarstwa wupraji knjezej fararjej Justej z Ralbic, dotalnomu předsydźe „Jednoty", za joho horliwe skutkowanjo. — Knjez wučeŕ Kral přednjese Ćišinskoho baseń »W zrałych žitach«. Knjez kantor Hila pak sławješe runje słyšane słowa jako słowa złote. To je Boža hnada, štóž móže słowa takle stajeć. Přečitaštej so telegram wot knjezow Skale, Žura, Nowaka, Žura a Rječki z Budyšina, kotřiž běchu zadźěwani, sami tu přińć, a list wot knjeza stud. theol. Wyrgača, staršoho towarstwa Sorabicum a t. č. hłownoho staršoho serbskeje studowaceje młodźiny. (Ta bě tu też zastupjena přez knjeza gymn. Křižana — Societas Slav. Bud.). Na to poréča naš basnik, knjez Jakub Ćišinski, krasne słowa: Jednota, jene z najstarših spěwarskich towarstwow (36 lět), ženje njeje

čisće wusła — to pola našich towařstwow hižo něšto rěka. Khwalba budź tym, kotřiž su towařstwo wjedli a nawjedowali. Přez cyłe dołhe lěta je jedyn knjez towařstwo wučił spěwać z wulkej prócu a sćerpnosću, knjez kantor Hila. Cyłe zarjadowanjo Khrósćičanskeje wosady swědči wo joho wustojnosći. — Tak so też tutón swjedźeń, kotryž bě ryzy serbski, krasnje poradźi. Wuzběhuju to wosebje; dokelž nětk zasy zaklinč jenož serbski spěw — doma chcemy spěwać w rěči domjacej! R.

Do Njebjelčic rěka naſche heſło jutſe za tydźeń, na ſw. Trojicu. Ženje drje Njebjelčicy hiſchće tajkeje ſerbſkeje zhromadźizny měłe njejſu. Po wobzamknjenju pſchedſydſtwa a wubjerka „Towařſtwa ſſ. Cyrilla a Methodija“ ma ſo tam potajkim lětſa hłowna zhromadźizna tohole towařſtwa wotměć pola Žurec-Kralec (w korčmje) tam. Tohodla pſchińdźće wſchitcy wokolni Serbja, mužojo, mkodźency, žony a knježny w połnej ličbje. Ale też z druhich wosadow khwatajće do Njebjelčic, ſchtóž jeno móže někak woteńć; tajka hłowna zhromadźizna je tola ważna za nas wſchitkich. Też ſu Njebjelčicy zajimawe ze ſwojej w najnowſchim času wumjeſcy wumolowanej cyrkwju! (Hladaj też nawěſchtk na ſtronje 208.)

Z Njebjelčic. Něšto žadne počina być, čestne knježny jako družki na kwasu widźeć. Tuž běše ćim bóle zwjeselace, hdyž minjenu wutoru tu z najmjeńša 6 družkow na Hrehorjec-Žurec kwasu widźachmy. Sława čestnym družkam!

Z Marijneje Hwězdy. Kralowſki knihownik, k. Dr. Pfeiffer z Bamberga, kiž centrumſki wokrjes Cronach-Lichtenfels w němſkim ſejmje zaſtupuje, pſchebywaſche tu minjenu póndźelu z naſchim zapóſłancom Gräfu, zo by Serbow zeznał, za kotrychž ſo jara zajimuje. We Swinarni žadaſche ſebi wot tamniſcheje hoſćencarki ſerbſki ſpěw, kotryž wona ze znatej wuſtojnoſću wuwjedźe. To ſo jomu tak ſpodobaſche, zo ſebi towařſchny ſpěwnik ſkaza a počnje něſto ſerbſke ſpěwy wuknyć. Tu zaſy widźimy, zo zdźěłani Němcojo z dalokeje cuzby česća ſerbſki lud a narod — wo kotrymž je wot naſchoho zapóſłanca ſłyſchał — a jich waſchnja a nałožki, mjez tym zo ródni ſwoju češć z nohomaj teptaja. Wobhlada ſebi też klóſchtr a cyrkej, hdźež doſć maćizny za wědomoſć a wumjełſtwo nadeńdźe, pſchi čimž ſwoju hobrſku zdźěłanoſć wotkry. Woſebje ſpodobaſche ſo jomu też ſerbſka draſta, a naſpomni pſchi tym, zo je w joho domiznje na 20 wſow, kotrychž twar a mjena na Serbow pokazuje, hdźež też tam a ſem ſerbſkej podobnu draſtu hiſchće namakaſch. Pſchi wjeſołej zabawje pſchečinichmy něktore zajimawe hodźinki. Zwjeſelace je, zo w kſcheſćanſkej pſchezjenoſći ſkutkujetaj centrum a reformać za poſtup a zbožo kraja. To mohło někotromužkuli z pſchikładom być. Z toho pak też widźimy, zo ma naſch zapóſłanc pſchećelow we wſchelakich politiſkich ſtronach.

Ze Serbow. Nacional-liberalnaj zapóſłancaj Weber a Baſſermann, kotrajž Lubijſki a Wojerowſki wokrjes w němſkim ſejmje zaſtupujetaj, ſtaj za § 7., nětko 12. w towařſtwowym zakonju, hłoſowałoj. Byrnjež Baſſermann ſlubił, zo budźe Serbam k woli, njeje tola ſwoje ſłowo dźeržał. A tamny, wot nam Serbam pſchikhileneje ſtrony też k tomu namołwjeny, ſo docyła wo nas ſtarał njeje. Haj, je ſo wuprajił: „Schto je mi wo Serbach.“ To chcemy ſebi za pſchichod ſkhować. Nětko też wěmy, ſchto mamy wo liberalnych dźeržeć. To nam doſaha.

Z cyłoho swěta.

Sakſka. Jara ćežke hrimanja ſu wutoru wſchelake krajiny Sakſkeje domapytałe. Najhórje běſche w Miſchnje, hdźež ſtraſchny zlíwk woſebje w dole rěčki Tribiſche wſcho powodźi a žałoſtnu ſchkodu načini. Kněžu „Paradiesgarten“ je woda podmlěła a powaliła, też druhe twarby ſu ſpowalane. Jena žona bu wot padaceje murje zaražena.

Pruſka. Wólby do pruſkoho ſejma ſu ſrjedu byłe. Jenotliwe ſtrony nimale jenak ſylne woſtanu. Blokowy ſejm, kajkiž nacionalliberalni, ſwobodomyſlni a ſwobodokonſerwatiwni pſchećiwo centrej a konſerwatiwnym docpěć pytaju, drje docpěty njebudźe. Centrum je 5 ſydłow dobyło: 2 w Eſſenje, 3 we Schlezyſkej, wyſche toho ma hiſchće wuhłady pſchi wužſchich wólbach. Wulku ſchkodu zmėja ſwobodomyſlni (Freiſinn), kotſiž ſu w Barlinje 5 ſydłow na ſocialdemokratow zhubili. Či ſu dale hiſchće dwě ſydle dobyli, tak zo do nowoho pruſkoho ſejma 7 ſocialdemokratow zaſtupi. Swobodomyſlni ſu ze zapřećom nimale wſchěch ſwojich dotalnych zaſadow tak kaž wo wſchón kredit pſchiſchli.

Dotal je wuzwolenych 129 konſerwatiwnych, 97 centrum, 57 ſwobodokonſerwatiwnych, 59 nacional-liberalnych, 20 ſwobodomyſlnych, 15 Polakow, 6 ſocialdemokratow atd.

W **Belgiſkej** ſu minjeny tydźen nowowólby za dźěl ſydłow w ſejmje a ſenaće (druhej a prěnjej komorje) měli. Wuſpěch wólbow za katholſku ſtronu, kotraž ma w Belgiſkej wjetſchinu, cyle pſchijomny był njeje. Katholikojo ſu tſi mandaty w Lüttich, Huy a Tongeru zhubili, za to mandat w Mons dobyli. Dobytk ſu měli ſocialiſtojo, kotſiž ſu katholikam jene ſydło, liberalnym pak ſchtyri ſydła wzali. Knježerſtwu ſo porokuje, zo wjele pjenjez, woſebje na pſchepyſchne twarjenja, bróji. — Za ſenat ſu katholikojo liberalnym někotre ſydła wotdobyli.

Ruſka. W Pětrohrodźe je pſched krótkim ſłowjanſki zjězd zaſtupjerjow nimale wſchitkich ſłowjanſkich narodow był. Z powěſći, kotrež ſu wo nim do nowin pſchiſchłe, ſćěhuje, zo ſu jenotliwe narody ſo mjez ſobu zbližiłe a zjednoćiłe.

Najwažnischе je, zo su so Polacy z Rusami wujednali. Polacy so wzdadźa žadanja za autonomiju (samostatnosću) w Ruskej Pólskej, ruske strony z pschizwolenjom ruskoho knjeżerstwa so zwjazaja, zo budźa dospołne runoprawo Polakow we wschitkich należnosćach zjawnoho žiwjenja zastupować. Znaty wjednik Čechow, zapósłanc Kramarz, je tute zrozymjenjo Polakow z Rusami wuwjedł. Wschitcy su wo tym pscheswědčeni, zo su wosebje poslednje njezbožowne zakonje Pruskeje pschećiwo Polakam to wuskutkowałe. Pschi dotalnym podtłóčowanju, kotrež mějachu Polacy wot ruskoho knjeżerstwa ćerpjeć, běsche wujednanjo bjez dwěla njemóžne wostało, hdy by Pruska Polakow sebi dobrych zdžeržała a jich hač do wuhnaća ze statokow njepschesćěhała.

Khinska. Khinski hobr je wotućił a počina mócnje so hibać. Profesor Pětr Chang, kotryž tu khwilu w Americy puću je, pische w jenej New-Yorkskej nowinje: „Wot časow poslednjoho zběžka Boxerow je so Khinska spodźiwnje rozwiła. Khinska je z lětstyšac dołhoho spara wotućiła, wschudže skhadźa, rosće a kčeje nowa młoda kultura. Schtóž je wosebje namórske provincy psched dźesać lětami znał, je cyle pschekwapjeny a zadźiwany nad powschitkownym rozwiću.“ Schtóž pak by sebi myślił, zo je hida pschećiwo cuzym z tutym wotewzała, by so schwarnje mylił. Narańschi asiatski Lloyd, kotryž w Schanghai wukhadźa, pische wo tym praschenju: „Hida pschećiwo cuzym je poslednje lěta nimoměry pschiběraka. Nadźija, zo budże Khinska, spóznawschi, kelko dobroho wot wukraja dóstanje, z časom počeć cuzych mjenje hidźić, njeje so dopjelniła, nawopak, runje te worschty luda, kotrež najwjacy dobrotow z wukraja dóstachu, najbóle a wjele sylnischo hač prjedy cuzbnikow hidža. W prjedawschich časach hladasche Khinjan ze zacpěćom na cuzych na „čerwjeno-włosatych barbarow“ a „cuzych čertow“, a cuzbnik móžesche husto w khinskich městach a we wsach słyšeć: „Frankuaitse sata!“ („Barbarski djabol, zarażće joho!“) Tehdom hischće bě kóždy Khinjan wo tym pscheswědčeny, zo je jenož wón „syn njebjes“ a „knjez zemje“ a zo je Khinska „jenički kraj zemje“ a zo jenož w Khinskej človjekojo bydla, wschudže druhdže pak barbarojo, dźiwi, kotsiž maja hnadže Khinjanow so dźakować, zo su docyła žiwi. Kopica kžow a směschnych a hłupych powědańčkow bě lud tak zaslepiła, zo móžesche hida napschećo cuzym z najmjenscha so wodać. — Dźensa wěcy cyle hinak stoja. Młha hłupośće a njeznatośće cuzych wobstojnosćow je so zhubiła z najmjenscha w zdźěłanych worschtach luda. Lud dźensa derje wě, zo su běli Europjenjo w zdźěłanosći a kulturje wjele dale hač žołći Khinjenjo. Lud derje spóznaje, zo ma wot Europy hischće wjele wuknyć, chce-li so też na wyschschi skhodźenk kultury zběhnyć, ale za to, za wschě dary Europy njeje nam dźakowny — ně, je w starej hordosći žałostnje ranjeny, zawidźi nam naschu wyschschu kulturu a hidźi nas z cyłeje wutroby. Dźensa njesłyschisch wězo wjacy: „Frankuaitse sata!“ ale za khribjetom ći pjasć w zaku khowaja a mjez woći su husto dosć najbóle lubosćiwi. Prjedy spomnjeny profesor Pětr Chang je 30 lět stary a dwě lěće katholski duchowny. Pjeć lět stary bu jako dźěćo ke kschesćanstwu pschestupjenjeju starscheju kschćeny. Poslednje 10 měsacow pućowasche z němskim biskopom Henninghausom w južnym Schantungu a nawukny pschi tym też němscy. Wo tamnej němskej misiji praji: W južnym Schantungu bydli 12 milionow pohanow. Hdyž biskop Henninghaus tam psched 26 lětami misionske dźěło započa, namaka 125 katholikow. Dźensa liči joho diöcesa 40000 kschćenych katholikow a runje tak wjele tajkich, kotsiž so na swjatu kschćeńcu pschihotuja; 12 khinskich a 60 europskich duchownych mjez nimi skutkuje. Schule, khorownje a hospitale so za duchowne a čelne potrěbnosće wěriwych staraju. Na theologiskim seminaru w Jenčaufou studuje 74 khinskich młodźencow, kotsiž chcedźa něhdy jako měschnicy kschesćanstwo mjez swojim ludom rozschěrjeć. Biskop Henninghaus je mandarin 3. rjada, potajkim też mjez Khinjanami česćeny. (Joho prjedownik na biskopskim stole, Anser, bě mandarin 1. rjada, potajkim runja najwyschschim zastojnikam khinskoho kraja.) Je to rjany dopokaz za to, zo Khinjenjo, tak sylnje kaž hewak Europskich hidźa, tola njesprócne a njesebićne skutkowanjo europskich duchownych a misionarow pschipóznawaju a sebi waža.

Amerika. Pola wołtarja zakłóty. Farař Lubely w St. Louis njedźelu tydženja k wołtarjej dźěsche, zo by rańsche dźeržał. Hdyž bě k wołtarjej pschistupił, pschiběža wosebje zhotowany knjez po cyrkwi hač k wołtarjej na měschnika, a prjedy hač móžesche schtó tomu zadźěwać, joho wjac króć wot zady kłó. Duchowny so pola wołtarja sypny, a hdyž jomu na pomoc pschiběžachu, hižo wjac wo sebi njewědźesche. Mordarja hnydom zajachu; je to bohaty pschekupc ze St. Louis, kiž je pječa wo rozom pschischoł.

Wšelčizny.

* Wo čornym mosće pola Brěžkow so w ludowym horće mnoho powěda. W bozowym keŕku při mosće stoji kříž, ze žornowca hrubje wućesany. Wo tymle křižu dźe tale powěsć: Před lětstotkami bydleštaj w Brěžkach mandźelskej, kotrajž běštaj z pilnosću a zlutniwosću sebi rjane zamožeńčko nahospodariłoj. Na stare dny přepodaštaj swoje kubło bjez dołha jeničkomu synej. Tón sebi z wosady pěkne serbske holčo wubra za njewjestu. Wulke činjachu so přihoty za kwas. Něšto dnjow do njoho jědźeše nawoženja z wotročkom do Kulowa po piwo a druhe třebne wěcy. Ćma hižo zemju přikrywaše, hdyž so wróćeštaj. Drjewjany tehdy hišće móst njeměješe

žanych wobłoženjow. Hdyž po nim po ćmě domoj jědźeštaj, zajě koło přez kromu, a wóz so přewali. Wotročkej so poradźi, zbožownje wotskočić, nawoženja pak padźe do wody a wóz a nakład na njoho, jomu hłowu smjertnje zrani. Na kwasnym dnju přewodźachu joho na keŕchow. Štó chcył wopisać zrudobu staršeju a njewjesty? Pusty běše swět nětko za nana a maćerju. Předaštaj kubleško, kotrež je z boka Brojerec žiwnosće stało a so pozdźišo wotpaliło, a začahnyštaj do Kulowa na wumjenk, zo byštaj tu blizko domu Božoho ćim horliwišo Bohu służić mohłoj. K wopomnjeću na swojoho lubowanoho syna pak postajištaj tamny kamjentny křiž. — Wo mosće też so hišće wšelake baje baja wo złotych pokładach, kotrež su pod keŕkami tam zahrjebane, wo mužach, kotřiž wosrjedź nocy při wohnju sedźo w pónowi złoto měšeja, a podobnych přiwěrkach.

* Dźiw so stał. W Křiwicach bě mały mužik žiwy, kotryž bě wjele mjeńši, hač štó w cyłej wsy. A to wón skónčnje njebě wina, ale hórje bě, zo so mały Křiwičan druhdy wopi. Tak też jónu pjany přińdźe a so do łoža lehny. Palenc-walenc pak jomu mozhy motaše a prěki pódłu so waleše. Na dobo zawoła: Žona, žona! — Što pak je so stało! — Dźiw je so stał a wulki. Hladaj dźě, kak sym narostł! Poslešćo mi njedosaha a łožo je krótke! — Njebožatko bě na prěki zaležł.

* Dźěćacy rozomčk. 6lětny Jank so do šule hotuje. Mać: Čomu wobroćeš nohajcu (štrympu) na ruby bok? — Jank: Dokelž je na prawym dźěrawa.

* Mać (pokhostawši syna chce, zo by sam winu wuznał): Praj synko, za čo sy puki dóstał? — Synk (rozhněwany): Widźiš, maći, kak njesprawna sy! Biješ mje, a njewěš za čo.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Wěrowani: Franc Webs w Budyšinje z Hanu Šołćic z Radworja. — Jurij Buk, žiwnosćeŕ a ćěsla w Khelnje, z Hanu Winklerjec ze Słoneje Boršće.

Zemrěłoj: 29. meje: August Nickel, dźěłaćeŕ na Židowje (we wokrjesnym wustawje), 67 l. 6 m. 27 dn. — 1. junija: Paulina rodź. Jänchen, Rudolfa Šmita, stólcywobćahowarja w Budyšinje, mandźelska, 55 l. 1 m.

Khrósćicy. Křćeni: Jurij, Handrija Cyža, kněžkarja z Łuha, s. — Marija Madlena, Jurija Bisolda, kněžkarja z Kanec, dź. — Jurij Anton, Mikławša Kronsa, kněžkarja z Khrósćic, s. — Hańža a Hana, Michała Bjenša, žiwnosćerja z Jaseńcy, dwójn. — Jurij Jan, Vincenca Moše, dźěłaćerja z Worklec, s. — Hana, Mikławša Pečaka, žiwnosćerja z Jaseńcy, dź. — Jan Jakub, Pětra Rachele, kněžkarja z Jawory, s. — Jan a Marija, Michała Nowaka, ćěsle z Kukowa, dwójn. — Hana, Hańže Leimerec z Noweje Jaseńcy, dź. — Pawoł, Mikławša Handrika, korčmarja z Jaseńcy, s. — Hana, Jana Handrika, skałarja z Pančic, dź. — Jan, Pětra Woka, žiwnosćerja z Hrańcy, s. — Jakub, Jakuba Kocha, kněžkarja z Noweje Wjeski, s. — Jan, Mikławša Rjenča, skałarja z Dobrošic, s. — Jan, Jakuba Ledźbory, šewca z Kukowa, s. — Franc Jan, Jana Krala, murjerja z Kukowa, s. — Madlena, Jakuba Suški, kněžkarja z Worklec, dź. — Michał, Mariany Mirechi, dźěłaćeŕki z Wučkec, s.

Wěrowani: Jakub Robł, m. s. Pětra Robla, žiwnosćerja z Hory, z Hańžu, m. dź. Jakuba Běra z Khrósćic. — Pětr, m. s. Mikławša Nowaka z Hrańcy, z Madlenu, m. dź. † Mikławša Cyža z Lejna. — Jakub, m. s. Mikławša Nowaka ze Smječkec, z Hańžu, m. dź. Michała Čornaka z Hórkow. — Jakub, m. s. † Jakuba Jancy z Bóšic, z Hańžu, m. dź. Jakuba Šćapana z Dobrošic. — Pětr, m. s. † Michała Lebzy z Dobrošic, z Mariju, m. dź. † Jakuba Rachele z Nowych Bóšic. — Jurij, m. s. Mikławša Nowaka, žiwnosćerja w Smječkecach, z Hańžu, m. dź. Mikławša Handriki, žiwnosćerja w Koslowje.

Zemrěli: 4. hapryla: Hańža, † Jakuba Hejdana z Kukowa, mandź., 77 l. 2 m. 13 dn. — 7. Madlena, † Jurija Šołty z Jawory, dź., 77 l. 9 m. 15 dn. — 9. Marija, † Mikławša Młynka z Hórkow, mandź., 81 l. 6 m. 15 dn. — 13. Madlena, Michała Rachele z Wudworja, mandź., 56 l. 2 m. 7 dn. — 23. Jurij Čórlich, kubleŕ w Kanecach, 43 l. 10 m. 1 dź. — 28. Hana, † Mikławša Sopy z Prawoćic, dź., 74 l. 5 m. 30 dn. — 30. Jurij Korjeńk z Noweje Wjeski, 68 l. 2 m. — 1. meje: Hana, Hańže Leimerec z Noweje Wjeski, dź., 3 dn. — 12. Michał Ryćeŕ, žiwnosćeŕ z Łušća, 50 l. 6 m. 20 dn. — 15. Jurij, Hany Hušmanec, służowneje, s., 2 m. 11 dn. — 24. Hana, † Jurija Rjenča z Worklec, mandź., 74 l. 11 m. 1 dź.

Ralbicy. Křćeni: Jan Jurij, Mikławša Bräuera, žiwnosćerja z Ralbic, s. — Pawoł, Pětra Jenki, kněžkarja ze Smjerdźaceje, s. — Hana Rosalija, Jakuba Wowćerka, žiwnosćerja ze Sernjan, dź. — Hana Hańža, Jurija Žura, kublerja z Ralbic, dź.

Wěrowani: Jurij Brězan, žiwnosćeŕ w Smjerdźacej, m. s. † Michała Brězana, bywšoho žiwnosćerja w Konjecach, z Madlenu Šelcec, m. dź. Jakuba Šelca, žiwnosćerja ze Šunowa. — Michał Glawš, kubleŕ ze Serbskich Pazlic, m. s. † Jakuba Glawša, kublerja we Serbskich Pazlicach, z Hańžu Wjacsławkec, m. dź. Jakuba Wjacsławka, žiwnosćerja ze Smjerdźaceje.

Zemrěła: 30. hapryla: Marija Lubkec z Ralbic, 82 l. 5 m. 4 dn.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach: Přez knjeza expositu Šołtu: Wot wumjeńkarja Šołty w Kanecach 50 hr.; wot knjeza wučerja Schwarzbacha w Blumbergu 5 hr.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Wulki skład nowočasnych vogtlandskich **gardinow** kaž też **přikrywki na łoža, łožowe šaty, płatowe-, barchentowe- a normalne šaty, šórcuchi, dypsačne rubiška, předkošlki, kornarje, krawaty** atd. w najwjetšim wubjerku po najtuńšich płaćiznach poruča [4

Martha Bräuer
Budyšin, Moltkowa droha 2.

Hłowna zhromadźizna towařstwa swj. Cyrilla a Methodija

budźe **njedźelu 14. junija 1908 popołdnju wot 4 hodźin w Njebjelčicach.**

Porjad: 1. powitanjo, 2. přednošk, 3. rozprawa wo pokładnicy towařstwa a připóznaco zličbowanja, 4. rozprawa wo skutkowanju towařstwa w minjenym lěče, 5. namjety.

Wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Khrósćanska nalutowařnja

wotdźerži swoju 32. porjadnu **generalnu zhromadźiznu njedźelu 14. junija** popołdnju 1/24 hodź. w sali herbskeje grychty w Khrósćicach. — Dźeńśki porjad: 1. Zličbowanjo a bilanca 1907. 2. Wuswobodźenjo předsydstwa a dohladowařstwa. 3. Rozdźělenjo dobytka. 4. Wólby po wustawkach. 5. Namjet wo powyšenju zastupnoho pjenjeza.

123] **Předsydstwo towařstwa:** Michał Kokla.

Wosebje derje wuwite, dospołnje do blešow zrałe a přez to też jara **tyjomne wina** a to:

Rhynske a Pfalcske wina.

lětnik	1905	**Bodenheimske**	blešu po	80	pj.
-	1903	**Lörsweilerske**	- -	90	-
-	1904	**Oppenheimske**	- -	100	-
-	1904	**Forster Riesling**	- -	110	-

Moselske wina.

lětnik	1905	**Maringerske**	blešu po	80	pj.
-	1905	**Graacherske**	- -	90	-
-	1906	**Winningerske**	- -	100	-
-	1904	**Piesportske**	- -	125	-

Bordeauxske wina.

		Medoc fin	blešu po	90	pj.
lětnik	1904	**St. Emilion**	- -	125	-
-	1904	**St. Christoly**	- -	140	-
-	1904	**Pontet Canet**	- -	150	-

Sekt za bowle.

Gustav Küttnera nasl.

126] Richard Weigel.

Winopředawařnja a winowe jstwy.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 1. junija 1908:

1. Woły,	žiwa	waha	centnař	wot	25—45	hr.,		
2. Byki,	„	„	„	„	31—40	„		
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	„	24—40	„		
4. Ćelata,	„	„	„	„	43—54	„		
5. Swinje,	„	„	„	„	42—48	„		

rězna waha: 57—81 hr. / 53—72 „ / 47—72 „ / 71—86 „ / 57—63 „

Procesion do Albendorfa

pojědže **22. junija** (póndźelu) z wosebitym ćahom rano we 8 hodź. z **Ebersbacha.** Płaćizna za tam- a wróćojězbu 10 hr. 50 pj. [125

August Kunze, hosćencař towařšnje w Słanknowje.

Kubło na předań.

We **Žuricach** je přeměnjenja dla **kubło čo. 11** z něhdže 30 kórcami pola a 20 kórcami łukow a lěsa ze swobodneje ruki na předań. Na požadanjo přidadźa so 4 kruwy, 1 kóń, wjacy wozow, něšto gratu a ratařske mašiny. Štóž je zwólniwy je kupić, **njech so hač do 18. junija** na wobsedźerja tam wobroći. Wuměnjenja su za kupca po móžnosći lohke. [124

Rjana žiwnosć,

3/4 hodźiny wot **Budyšina, nowe twarjenja,** 11 kórcow pola a łuki, z inventarom a žnjemi je **hnydom** abo pozdźišo **na předań.** Napłaćenja žada so z najmjeńša 3000 hr. Wšo dalše je zhonić w expediciji »Posoła«. [119

Jstwa za swójbu w **Khrósćicach** čisło 24 je hnydom k přenajeću. [121

»Raj« **časopis za dźěći** je wušoł a za 3 pj. dóstać w expedicijach »Kath. Posoła«.

K dźensnišomu čisłu přiłoha.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 23 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 6. junija 1908.

Z mojeho nakłada atd. so na farje w Budyšinje předawaja:

I. Nabožne knihi.

1. Duchowna Różownja swj. Marije. 1872. 517 stron. Płać.: 1,50 hr. hač do 4,50 hr.
2. Smjertnička. 1873. 120 stron. Płać.: 25 pj. a 40 pj.
3. Hwězda, modlitna knižka. 1880. 104 stron. Płać.: 25 pj., 60 pj. a 90 pj.
4. Khwalće Knjezowe mjeno. 1882. 503 stron. Płać.: 1 hr., 2,50 hr. a 3,40 hr.
5. Róčna Swjatnica kath. křesćana. 1883. 1260 stron. Płać.: 2,50 3,50 a 5,00 hr.
6. Wěnašk Jězus-dźěćatkej. 1886. 40 stron. Płać.: 30 pj.
7. Žiwjenja Swjatych. 1864—1904. 1092 stron. Płać.: 5 hr. a 6,50 hr.

II. Powučne, zabawne spisy:

8. Serbske rukopisne drobnostki. 1869. 26 stron. Płać.: 25 pj.
9. Surowstwa napřećo Piusej VI. a VII. 1870. 28 stron. Płać.: 15 pj.
10. Pismowstwo kath. Serbow. I. 1869. 104 stron. Płać.: 1,20 hr.
11. „ „ „ II. 1874. 52 stron. Płać.: 50 pj.
12. Dwójnikaj. Powědančko. 1872. 31 stron. Płać.: 25 pj.
13. Othilia, slepa holčka. 1873. 44 stron. Płać.: 30 pj.
14. Marija wumožena khora. 1874. 25 stron. Płać.: 20 pj.
15. Při maćerńym rowje. 1874. 31 str. Płać.: 25 pj. 16. Wodźan. 1896. 36 str. Płać.: 50 pj.
17. Złote hrody. 1897. 54 str. Płać.: 60 pj. 18. Boži narod. 1901. 39 str. Płać.: 50 pj.
19. Dźesać lět za serbskim blidom w Lipsku. 1903. 20 stron. Płać.: 25 pj.
20. Pěseń wo zwonu. 1905. 46 stron. Płać.: 60 pj.

12] **Handrij Dučman-Wólšinski.**

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Čohodla so ćwělujeće?
Hnydom so pomha!
Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w Kamjencu,
Anger čo. 12[1]
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Woprawdźe čistu
malenowu jušku,
limettu
a bjezalkoholnu
jabłukowu jušku
poruča [127
Gustav Küttnera nasl.
Richard Weigel
Serbska droha 10.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 30. meje				w Kamjencu 4. junija			
	wot		hač		wot		hač	
	hr.	pj.	hr.	pj.	hr.	pj.	hr.	pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	—	17	51	17	—	17	51
Rožka . . . kórc po 160 punt.	15	—	15	40	14	40	14	86
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	20	12	90
Pšeńca, žołta . .	10	—	10	30	10	—	10	30
Rožka	9	38	9	50	9	—	9	25
Ječmjeń	8	80	9	—	8	—	8	50
Wows, kórc abo	7	50	7	70	7	20	7	50
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	—
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	—	20	50	10	50	11	—
Běrny	2	30	2	60	—	—	2	80
Pšeńčna muka	12	50	19	50				
Ržana muka	12	—	15	77				
Syno	3	60	4	—	3	—	3	50
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	50	4	67	—	—	4	50
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	66
Prosata 1260 (w Kamjencu 292) jene	10	—	24	—	10	—	20	—
Butra 1 kg	2	50	2	70	2	20	2	60
Jeja, mandl	—	83	—	90				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske,
hypothekske, dismembraciske,
testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo leżomnosćow.

E. Hantusch & Co.
◇ Budyšin, ◇
Lubijska droha 10
: Fabrikski skład :
poruča so k zhotowjenju
- - - a postajenju - - -
narownych kamjeni
wšěch družin z čornoho a pisanoho
žornowca, marmora a pěskowca.
Jara rjane a čiste napisma,
: też w serbskej rěči. :
Swědomite wuwjedźenjo.
— Najtuńše płaćizny. — [16

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny
wustaw
za najwobćežniše porjedźenja
wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.
Poćehnjenja za matracy a sofy
kaž wšě k pólstrowanju trěbne
wěcy su dóstać po fabrikskich
płaćiznach. [107

46] Pruhowanjo a zhotowjenjo
błyskowodow
hródźnych připrawow, hródźnych woknow,
samonapojakow za skót.
Třěchi a wrota ze žołmatoho blacha,
Wrota, frontne lěsycy, skhodowe wobłoženja.
Kładženjo płuna.
Hendrich Paulinus, **zamkarski mištr.**
Budyšin. Hornčerska droha 41.

Lubijska banka.
Lubij w Sa. • • • • **Nowygersdorf.**
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.	Zarjadowanjo zamoženja.
Lombardowanjo.	Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.	Kamorowe kašćiki (safes).
Změnkowy diskont a inkasso.	Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.
Změnkowa domizna.	

Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date: [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju		3 %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3½ %	
„ 3měsačnym	„	3¾ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.
Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Willy Mader
Wobsedźer firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.
Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.
poruča: [5
češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow,
salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety,
kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd.,
k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)**
w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastanišćo. Nanajtuńše płaćizny.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźełanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prózstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju leżomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj też serbski. [9

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 24. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **13. junija 1908.**

Jutry pola Rusow.

(Pokročowanjo a skónčenjo.)

Zastupichmoj też hišće do cyrkwje, z kotrejež nastupowaše so k procesionej. Skoro kóždy dźeržeše zapalenu swěčku w rucy, z najmjeńša kóždy ruski človjek. Njemějach jeje, dokelž běchmoj tak njejabcy a skradźu sobu nutř přišloj. Rozhladowachmoj so kaž cuzbnikaj po cyrkwi a druhdy też so wobhladnychmoj, što dale budźe. Tu klepny mje něchtó na ramjo a pobožna žónska podawaše mi swěčku z njezrozymliwymi słowami. Začeŕwjeniwši so wzach wot njeje swěčku a zaswěćich ju k Božej česći. Njewěm drje, što bě sebi tale dobra duša wo mni mysliła, ale po jeje zdobnym zdaću traš dyrbješe tola kóždy měć w rukomaj jutrownu swěčku; tuž težto mějicy dwě, da mi jenu. Procesion miny so nimo naju won, lud spěwaše kěrluše z radostnymi hłosami a wobkhadźeše we swjatočnym ćahu wokoło cyrkwjow. Sylne hibanjo a žołmjenjo wšěch tudy zhromadźenych nasta, wšo tłóčeše so za procesionom abo wokoło njoho. Běchmoj so nahladałoj wšeje rjanosće, kotraž je wulcy imposantna wosebje za toho, kiž tajke něšto zawohlada prěni króć, a dosć mučnaj wudobychmoj so ze wšoho tołka k južnym murjam twjerdźizny. Tołsta kurjawa waleše so z Moskowskeje rěki, kotraž bě hižo štwórty dźeń brjohi, wulicy a wokolne khěže počrěła ze swojim roznjemdrjenym žiwjołom. Kaž po šěrokim jězoru walachu so jeje wody drje z waha a tola wšitko ze sobu torhajcy mócnje a mócnišo dale; haj powodźenjo bě samo ludźi zajało w jich wobydlenjach a zahnało na třěchi, hdźež dyrbjachu wbozy swoje jutry swjećić. —

Njejasnje nurjachu so jutrowne swětleška z wulkeje młhy kaž błudne swěčki. Zadźiwany hladach do tohole spodźiwnoho nócnoho chaosa, jako by to był kuzłapołny swět, ćemny swět za hłubinami rowa. Tu nadobo so zabłyskny na lěwo a z cyłym wotmachom wrjesny to kaž z hrimotom bubot, čorny a běły kur měšeše so z młhu a kurjawu. Z nowa błysk a wrjesk, raz, dwaj, tři, štyri, pjeć — na bastiji hrimotaju kanony z jutrownymi wutřělemi Khrystusowe z mortwych-wstaćo.

„Christos voskrese, Khrystus je wot smjerće stanył! — Vaistino voskrese, zawěrno je horjestanył!“ to je jutrowny postrow Rusow, při kotrymž so tři króć wzajomnje wokošuja. A při tom zapominaju so stare zwady a překory. Tuž Knjezowy pokoj budź z wami a tohodla tole zdobne wašnjo košenja, tři króć.

A nětko je jutrowny čas. Kóždy wěriwy prawosławny Rus je so naposćił. dokelž ruske posćenjo je krute, za cyły čas samo lute suche dny bjez mjasnoho jědźenja. K jutram sebi tohodla ćim bóle hołduje, napječe a nawari sebi wšoho dosć, „kuličow z paschu“, to je ruska jutrowna baba, kotraž zastupuje serbske tykancy a wosuški. Wón jě „okorok“ abo jutrownu šunku z jejami, barbjenymi a molowanymi, kaž wšudźe druhdźe, a njezabywši napojow, pije swoje nalivki a přede wšěm wódku abo palenc; z wjetša pak nic z měru wužiwajo, ale trubi a ž.... tu lihowinu do sebje tak, zo za wšě tři swjate dny, haj, cyły tydźeń ze swojoho delirija so lědy wustrózbni. To je mór šěrokich massow ludu, je jěd też intelligentnych worštow. A w tom času pokazuje też Moskwa tule ranu na ruskim ḥobrskim ćěle, pokazuje zrudne postawy — rjekow dnja — swoju bědu, swoje horjo! Zawěrno je hižo na času, zo by so někajka pomoc přećiwo ducha a ćěła mordarstwu, tak zakhadźacomu runje w najnižšich worštach,

skerje lěpje wurodźiła a z wumóžeŕskej ruku začahnyła do hewak hišće tak dobroho jadra ruskoho naroda. Ruska wódka je z moraliskim powodźenjom šěrokich a najšěršich rjadow ruskoho ludu: wopiłstwo towaršuje so z lěnistwom, z padušstwom a płodźi hišće wjele wjacy druhich njekhmanosći. A kak je tu z młodźinu zdźěłanych a njezdźěłanych Rusow, je zrudnje spominać! Šeri tu njeduch njeŝwarnosće, kiž suta z kajkichžkuli pismow. Šamawe, nječestne brošurki, krejćečace romany a kajkižkuli praskot čitanja wjacy, to je duchowna cyroba dorostu młodoho a staršoho. A za tuni pjenjez wšitko to nakupiš. Młody student wopoja so a nasyća swój hłód a z tym swoje žiwjenjo nakazy. Też moraliska běda w ruskej towaršnosći je wulka! — A što lud, prosty, wopušćeny lud? — Je jara wbohi. Nima dosahacych šulow za swoje dźěći, njedóstawa nuznoho rozwučowanja, nima dosahacych abo skoro žanych towarstwow wonka na kraju, ani duchownych srjedźišćow, z kotrychž by wukhadźało prawe swětło — a horjeka?! Njeje lubosće a porozymjenja za massy.

W Ruskej je trjeba wulkoho missionskoho dźěła, kulturnoho dźěła mjez prostym ludom. Tón dyrbi so najprjedy ze swojoho zacpětoho położenja zběhnyć abo sćahnyć k swětłosći a zdźěłanosći běłoho dnja. Šěroke přestrěnje kraja dyrbjałe so kolonisować z dobrymi dźěłaćeŕskimi mocami, kotrež měłe so mjez ruski lud zasydlić, zo bychu jomu pokazałe, kak ma dobru pódu ruskeje zemje wobdźěłać z pilnosću, wustojnosću a wutrajnosću. A ruski kraj by skoro był žohnowana rola a joho lud by był ze zamóžnym rólnikom a bohaty. Na tym puću by so Ruska rozwiła bórzy k wjele hódnišomu hospodaŕskomu stawej, hač to we swojej nětčišej njerodźe je. Człowjek, kiž znaje hospodarstwo druhich narodow, pilnosć a prócu, dźěławosć a zbožownu mysl swojoho naroda, a wuměnjenja, pod kotrymiž móže samo khuduška póda płody přinjesć, tón wě też rozsudźić, što so pola cuzoho naroda docpěć hodźi abo njehodźi! Nochcu křiwje sudźić ani křiwdy činić ruskomu ludej, ale z wěrnosću prajić, tu korjeni wina njepočinkow na wšěch stronach. Nuznje trjeba budźe wulkoho kulturnoho dźěła, prjedy hač budźe ruski narod w najšěršich worštach wuknyć hospodarić ze swojej kulturu, kotraž drje je wulka, ale z molom nic přikładna za druhe narody, kotrychž by Rus chcył rad porušćić. Nawuknje-li lud pilnje dźěłać, nic dlěje lěnjoho pasć a pić, ale strózby so gratu přimać, a poda-li jomu ruska intelligenca z najnutrnišim porozymjenjom ruku, hdyž potajkim duchowna a ćělna dźěławosć zapřimnje do ruskoho zhniłoho ćelesa, potom směmy wot Ruskeje wočakować, zo dopjelni nadobny nadawk kulturnoho póslanja, ke kotromuž dźěn je jako jedyn z najmócnišich europskich narodow powołany — narod ruski!

Njech z Boha zaswita bórzy najzbožownišа ruska jutrownička! —

Serbin-Moskwič.

Rivalej.

W Europje hižo dlějšchi čas Jendźelska a Němska mjez sobu rivalisujetej. Schtoż je Bismark we swojim času prajił: Němcy njeboja so nikoho, khiba Boha — cyle njetrjechi. Wot Francozskeje a Ruskeje drje tu khwilu žana hrózba na Němcow njeńdźe. Francozska ma dźě skoro jenoż hischće poł tak wjele ludźi kaž Němska, a Ruska ma drje ludu dosć, ale njewě sebi z nim rady. Ruska-japanska wójna je pokazała, zo je to hobr z hlinjanymaj nohomaj. Awstriska a Italska pak stej z Němcami we zwjazku. Tuž, koho bychu so Němcy bojeć měli? A tola jich na stajnosći něschto scheri. Je to Jendźelska. Schto nam pomha nasche milionowe wójsko pschećiwo Jendźelskej, wot morja a wot najmócnischoho kódźnistwa schkitanej, kotraž móže, hdyž so jej wuzdanje, Němcam puć do swěta zaraćić. Ani Napoleon, kotryž bu ze wschěmi z knjezom, Jendźelskej dyby njezedrě. Tuž je po prawom Jendźelska jenička, kotraž móže so Němcam stupić, a chce-li Němska prěnje słowo měć na swěće, budźe so dyrbjeć z Jendźelskej rozprawić. To też wschitcy čuja, Jendźelčenjo a Němcy, byrnjež so hischće bóle wopytowali a do wočow rjenje rěčeli. Za khribjetom ripaju na so a ze zubami tschipja. Tohodla też wobaj rivalej za tym dźetaj, zo byschtaj sebi pomoc swojich bližschich a dalschich susodow zawěścikoj, a tuž staj kejžor Wilhelm a kral Eduard na stajnosći duchy po puću, wopytujetaj swojich kolegow a rubataj puće swojej politicy. Ale kóždy ma pschi tom swoje waschničko. Kejžor Wilhelm jědźe na wopyt z hołkom a błyschćom. Wschón swět na njoho hlada, wo nim rěči a joho słowa podawaja so wot rta ke rtej. Kejžor Wilhelm je mischtr rěče.

Kral Eduard je z ćicha mužik, a hdyž schto zjawnje praji, njetschaše so zemja. Hdyž běchu němscy měšćanostowje w Londonje, praschesche so jich, kak so jim w Londonje lubi a pschejesche jim rjane wjedro. Njewěrno, to za politiku njewonja. Też Eduard njesedźi wjele doma. Pak wujědźe sebi do Pariza abo do Madrida, do Italskeje abo Awstriskeje, a nětko póńdźe k carej na wopyt. Njehraje też spchi tom wulkoho knjeza. Wobleče so kabat, staji so cylindaŕ, zapali sebi trubku, a z kjeschkom w ruce puschći so do swěta. A spodźiwnje — wot toho ćichoho, njenahladnoho mužika dźe hrózba. W Němcach hižo sebi hłowu

łamaja, ſchto tam z carom zwora, widźa hižo ze zemje roſć zwjazk mjez Jendźelſkej, Ruſkej a Francozſkej. Eduard wjele wo politicy do ſwěta njetrubi — ale wot wucha do wucha rěči a za ćichim dźěła. Wobaj knježerjej chcetaj to ſamo wězo kóždy wot ſwojoho boka, ale kóždy dźe po druhim puću. Schtó tež to prěni do kónca dóńdźe?

Ze žiwjenja zwěrjatow.

W bitwje pod Eslingami nad rěku Dunajom (Donawa) padźe trompetař francozskoho jězdnoho połka (regimenta), Jakub Lamon. Joho swěrny kóń wosta při joho ćěle stojo a njedopušći nikoho k njomu. Kejžor Napoleon wuhlada po bitwišću jěchajo wójnu mjez konjom, ćěło swojoho knjeza wobaracym, a wojakami, kotříž mějachu ćěła hrjebać. Napoleon poruči, konja při ćěle mortwoho trompetarja wostajić. Swěrne skoćo wosta cyłu nóc při zemrětym Lamonje stojo. Na ranjo poča kóń ćěło swojoho knjeza ze zubami z městna na městno přenošować a wobnuchowaše je wot stopy hač do wjerška hłowy. Skónčnje, hdyž bě wša próca podarmo, wbohoho přećela zbudźić, zarjehota kóń zrudnje a wali so struchły při ćěle swojoho knjeza.

Lěta 1812 zhubi wěsty koprola z wójska Eugenija Beauharnaisa (Boharnoho), přeprawiwši so přez rěku Berezinu, swojoho luboho psyčka Meffina, kotrohož bě sebi sobu do wójny z Rusami wzał. Wróćiwši so domoj do Francozskeje žarowaše wojak dołho wo swojoho małoho přećela. Mysleše, zo je dawno po nim. Jenoho wječora sedźeše před wrótkami swojoho statoka. Tu wuhlada serśćatoho psa, suchoho kaž šćěpu, kotryž lědom hišće łažeše. Psyk přiłači so k njomu a poča so jomu liščić. Koprola joho njemdry wotehna. Potom pak sebi joho bóle wobhladawši dźeše sam při sebi: „Hač tež to njeje naposledku mój wbohi Meffino?“ Lědma bě so jomu mjeno Meffino wusunyło, zadyrkny pos, přiskoči, wjesele zaśćowka, skiwleše a poča koprolowej rucy lizać. Stary wojak kazaše jomu, wšelake kuski činić, kotrež bě we swojim času Meffina nawučił — a hlej, tón psyčk je wšě bjez poroka wuwjedźe. Běše wučinjena wěc, zo bě to joho stary lubušk, Meffino. Małe mudre skoćatko bě tysacy wjeršt přeběžało, přez sta rěkow přepłuwało, bě hłód a zymu a njeličomnu nuzu přetrało, lědma někak hišće žiwe bě skónčnje puć do domizny wuslědźiło a naposledku swojoho knjeza našło.

Podobne pěkne počinki nakhadźamy tež pola słonow (elefantow). Hajncy, lakomni słonoweje kosće, zaćěrja słonow do lěsnych husćinow, kotrež potom ze wšěch stron zapaleja. Wbohe zwěrjata duša so w strašnym dymje. Ale při tom njemysla na to, zo bychu přede wšim same wućekłe, ale najbóle maja na starosći swoje młode. Kuleja a storkaja je dale wot wohnja preč, lija wodu na nje a škituja je ze swojimi samsnymi ćěłami před wohnjom a kulemi, doniž skónčnje same trjechene njepadnu.

Płahowanjo ſwini.

Wěſty ökonomiſki radźićel Brandt z Nowoho Města n. R., kotryž wulku kormjerńju za ſwinje wobſedźi, wóndanjo něſchto w nowinach wozjewjowaſche, ſchtož mohło tež někotrych čitarjow naſchoho Poſoła zajimać a ſnadź tež k pſchirunanju ſwojich wobſtojnoſćow namołwjeć. Brandt kupuje ſtajnje 2—3 měſacy ſtare proſata, kotrež potom 6 měſacow dołho kormi, a to pſchecy 120 na dobo. Pſchedawa potajkim kóžde lěto wokoło 240 tučnych hunčatow k rězu. Za wothładanjo tuteje črjódki je jenož jedyn woſebity wotročk poſtajeny.

Wudawki za Brandtowu ſwinjarńju ſo takle wobliča:

Cyroba za 240 ſkoćatow . . .	11638,80 hr.
Mzda za woſebitoho wotročka	800,00 hr.
Daň za hródź, lěkař a dr. . .	500,00 hr.
Docyła ſo potajkim wuda:	12938,80 hr.

Z mjaſa bu w pſcherěžku 0,80 hr. za 1 kilogram wuwikowane.

Wotličiſch-li pjenjezy, kotrež běchu k nakupjenju młodych proſatow trěbne a nimo toho hiſchće 10% wſchelakeje ſchkody, zwoſtanje Brandtej 15552,20 hr. dochodow, tak zo dobytk ſtónčnje 2613,40 hriwnow wučinja.

Kelko kapitala je kóždy raz ke kupowanju trěbne, njehodźi ſo rjec, najſkerje pak tola nic wjacy hač 6000 hr. Wotćehnjeſch-li ſebi tohodla hiſchće 6% za nałożeny pjenjez, w tymle padźe 360 hr., woſtanu 2253,40 hriwnow čiſtoho wunoſchka.

Brandt njeje z tajkim wikowanjom ſpokojom, dokelž dyrbi po prawom wot tuteje ſumy hiſchće wſchelake wěcy ſebi wotćahować.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyſchina. „Towaŕſtwo Pomocy“ za ſtudowacu ſerbſku młodoſć wotměwaſche ſrjedu, 10. junija, ſwoju hłownu zhromadźiznu, wopytanu wot 23 ſobuſtawow. Hłowna rozprawa wo ſkutkowanju minjenoho lěta ſo njemóžeſche podać, dokelž knjez ſenior Skala běſche dyrbjał do Prahi wotjěć. Pokładnik, knjez wučeŕ Polan, poda zličbowanjo, z kotrohož widźachmy, zo zamóženjo towaŕſtwa 23799,52 hriwnow wučinja. Darow a pſchinoſchkow je w minjenym lěće mjenje było. Knjez

farař Mrózak ſtaji namjet, zo by ſo pſchichodnje pſchi rozdźělenju ſtipendijow za tym hladako, hač ſtudowani, kotſiž wo pomoc proſcha, tež woprawdźe ſerbſki dźěłaja. Tutón namjet bu pſchijaty. Živu debatu wubudźi knjez Dr. Muka. Schkoda, zo joho namjet tak wjele pſchećiwnikow namaka, zo wón ſkónčnje swój namjet zaſy wróćo wza. Nadźijomnje pak budźa ći, kotſiž ſu w ſtudentſkich lětach podpjeru wot towaŕſtwa dóſtawali, pſchichodnje ſo džakowniſchi towaŕſtwu wopokazać.

Z Budyšina. Srjedu po swjatkach, 10. junija, měještej po zhromadźiznje „Towaŕſtwa pomocy“ tež předsydstwo a wubjerk Maćicy Serbskeje posedźenjo, kotrež předsyda knjez farař Křižan-Hodźijski nawjedowaše. Po wotkhadźe knjeza fararja Šewčika do Kamjenicy běštej městnje sekretara a musejownika njewobsadźenej, tuž wotměchu so najprjedy wólby a buchu sćěhowacy knježa woleni: farař Žur za sekretara, tach. wučeŕ Wjerab za musejownika, kotrejž zastojnſtwje do předsydstwa słušatej. Dokelž pak bu tak zasy městno we wubjerku wuprózdnjene, hdyž bě farař Žur dotal wubjerkownik, bu na joho městno woleny farař Rjeda. Po wólbach bě khětro dołha debata wo nakładowanju wjacyhłósnych spěwow, štož dźě bě so w nalětnjej hłownej zhromadźiznje jutry přilubiło. Tohodla bě předsyda na tute swjatkowne posedźenjo hnydom zastupjerjow hudźbnoho wotrjada skazał, knjezow: cyrkwinoho wučerja Rječku, komponista Krawca a wučerja Słodeńka. Wěc bu wujednana, Maćica budźe po něčim wudawać komposicije Krawca, Kocora, Pilka a druhich, a započnje so z tym hnydom hižo lětsa. Tuž dóſtanu naše ſerbſke ſpěwaŕſke towaŕſtwa po něčim maćizny dosć do rukow — wjacyhłósnych spěwow, hornjo- a delnjołužiſkich. Tež ſtudowaca młodosć chce pomhać a wosebje wudawać Kocorowe komposicije.

Maćične wudawanjo tajkich spěwow powjedźe Bjarnat Krawc w přezjenosći z hudźbnym wotrjadom.

Přez prócowanjo knjeza professora Muki dósta Maćica zasy rjany molowany wobraz, Radyserba Wjele. Je to rjany wulki wobraz, kotryž je zhotowiła wumjełscy knježna Honzikowa w Prazy (ma hódnosć z najmjeńša 500 hriwnow).

Wšelake druhe nutŕkowne należnosće so tohorunja hišće wuradźichu, tež dwaj nowaj sobustawaj buštaj přijataj, a skónčnje hišće professor Muka cyle raznje namjetowaše, zo by tež Maćica Serbska wotměwała pućowanske zhromadźizny we wšelakich serbskich wsach a zo bychu so tak potom tež přecy zasy nowe sobustawy dobywałe, zo njeby ličba tutoho tak ważnoho towaŕſtwa wotebjerała a wotemrěwała, ale přecy bóle přibjerała. — Potajkim bě tuta zhromadźizna předsydstwa a wubjerka jara płódna a ważna a bu wječor w 7 hodźinach skónčena. Ze 14 sobustawow wobeju wotdźělenjow běchu 10 přitomni, druzy 4 pak dokładnje zamołwjeni.

Z Bělčec. Po horcych tužnych dnjach pſchiéeže ſchtwórtk pſched tydźenjom k nam wulke njewjedro z wulkim deſchćom. Błyſk dyri do bróžnje kublerja Nowaka, kotraž ſo cyle wupali. Deſchć běſche tak wulki, zo we wſy wſcho plowaſche.

Z Hněwjec. Zańdźenu ſobotu pſchipołdnju wokoło $^1/_2$12 hodźin wotpali ſo tu maka khěžka, kotraž wudowje Pětrowej ſłuſcheſche. Wobſedźerka běſche ſama swój ſtatok zapaliła. Tuž policija ju tež do Budyſchina wotwjedźe. Kaž rěka, njeje wona cyle prawa we hłowje.

Z Baćonja. Srjedu před tydźenjom witaše knjez kantor Symank sobustawy ſerbſkoho zjednoćeństwa kath. wučerjow do Baćonja. Dźewjećo běchu ſo tam zešli. Předsyda, najprjedy na wšelakore přeměnjenja pokazujo, witaše nowe wobličo a přeješe zbožo na puć wšěm lubym knjezam, kotřiž ſu našu ſerbſku Łužicu wopuśćili. Tež na njeboh' cyrkwinoho wučerja Šołtu ſo ſpominaše. Potom přednošowaše knjez kapłan Mič wo šulskich wobſtojnoſćach ſrjedźnoho wěka, při čimž ſkhodźeńki ſtaroho wuwučowanja wot najnižšeje ludoweje šule hač do university raznje wopiſa, kóždoho tajkoho wuſtawa zwiſk ze žiwjenjom rozkładźe a ważnosć docyła wuzběhny. Na to bu krótka rozprawa podata přez wulke, Boha zacpěwace duchowne hibanjo w našim času, kotromuž »monismus« rěkamy. Skónčnje ſo wšelake towaršne należnoſće wuradźichu. W přichodnych zhromadźiznach dyrbi ſo tež wjacyhłósny spěw wučić. Nazymu budźe najſkerje wjetša ſwójbna zhromadźizna.

Z Ralbic. K ſwjatkam dósta naša cyrkej wot njemjenowanych dobroćerjow rjanu ławku pola wołtarja ke klečenju za měšnika. Zapłać Bóh! Nadźijomnje ſo też hišće druzy šćedri dobroćerjo namakaja, kotřiž nam dopomhaja, ławki do presbyterija k sedźenju za duchownych a cyrkwinych zastojnikow wobnowić, wšako ſu wosadni w cyrkwi też nowe ławki dóſtali.

Z Kulowa. Njedźelu, 31. meje, ſwjećeſche naſcha woſada ſwjedźeń ſwojoho patrona a ſchkitarja, ſwj. Bonifacija. Dopołdnja běſche ſwjatočna Boža mſcha ze ſerbſkim prědowanjom, kotrež měješche naſch wjelelubowany knjez farař Krawža. Wukładowaše nam z jaſnymi ſłowami žiwjenjo ſwjatoho Bonifacija napominaſche nas, zo bychmy ſćěhowali žiwjenjo ſwojoho ſchkitarja ſwj. Bonifacija a tak ſo z nim jónu w njebjeſach zwjeſelić móhli. Popołdnju běſche ſwjatočny nyſchpor z mej-

ſkej pobožnoſću. Po tym wulkotny wobkhad po měſće, na kotrymž ſo wobdźělichu dźěći wſchitkich ſchulow, wſchitke towarſtwa ze ſwojimi khorhowjemi. Towarſchowje njeſechu poſtawu ſwj. Bonifacija a joho relikwije, ſerbſke druźki poſtawu ſwj. Marije a němſke poſtawu ſwj. Józefa. Tež „Bratrowſtwo“ ſo wobdźěli na tutym wobkhadźe ze ſwojej krasnej khorhowju, kotraž nam ze ſwojim rjanym ſwjećatkom pſchedſtaja ſkowjanſkeju japoſchtołkow ſſ. Cyrilla a Methodija, nas dopominajo, zo bychmy ſwěrnje k ſerbſkej khorhowi ſtali a wopory za swój ſerbſki narod a wěru pſchinjeſli, kaž ſtaj tež tutaj japoſchtołaj za zbožo naſchoho naroda njeſměrne wopory pſchinjeſłoj. Ważmy ſebi tohodla tež w naſchej ſerbſkej Kulowſkej wosadźe swój narod jako dar Boži! Schtóž ſwoju narodnoſć zacpěwa, tomu wjele k wěrjenju njeje, tón ſkónčnje tež wěru zapřeje, hdyž tuta jomu počina wobćežna być.

Z Kulowa. Srjedu 3. junija wotměwachu ſo tež pola nas, kaž po cyłej Pruſkej, wólby wólbnych mužow za ſejm. Jako tajcy buchu pola nas woleni kk. farař Krawža, měſćanoſta Schloſarek, wučerjej Roßmy a Hajdan, ſobuſtaw rady Rychtař, wuheńmjećeŕſki miſchtr Wels, pſchekupc Hejduſchka a rólnik Hejdan. Wſchitcy ſu centrumſcy, kotſiž pak budźa za konſervatiwnoho kandidata hłoſować. Zo budźetaj konſervatiwnaj kandidataj v. Götz a v. Lucke wuzwolenaj, je nětko nimale wěſte.

Z Kulowca. Kubleŕ Michał Schołta, pſchedſyda ſerbſkoho towarſtwa „Bratrowſtwa“, bu za gmejnſkoho pſchedſtojićerja wuzwoleny.

Z cyłoho swěta.

Sakſka. Kral Friedrich Auguſt je ze ſwojimi ſynami minjeny tydźeń do Tarviſa w Tyrolſkej wotjěł a ſobotu tam pſchijěł.

— Poſedźenja ſakſkoho ſejma ſu hač do oktobra toho lěta wotſtorčene. Krótko do ſwjatkow běſche hiſchće ważna rozmołwa we woběmaj komoromaj dla katholſkich miłoſćiwych ſotrow. Zapóſłanc Dr. Vogel w druhej komorje bě ſo pſched něktorym časom wobćežował, zo ſchěre ſotry (měnjeſche drje z cyła wſchě miłoſćiwe ſotry) maja we Sakſkej zaſydlenja („Niederlaſſungen“), kotrež ſu pſchez zakoń 1876 zakazane, dale, zo tež druhe poſtajenja ſpomnjenoho zakonja (kotrež katholſku cyrkej w Sakſkej wuwjazuja) ſo druhdy pſcheſtupuja. W druhej komorje nětko kultusminiſter Dr. Beck w jara wuſtojnej a dokładnej rěči dopokaza, zo poroki ſprawne njejſu. Spomnjene ſotry zaſydlenja nimaja, jeno hromadźe bydla. Rozymi ſo, zo dyrbi jena z nich domjacy rjad wjeſć, tež w pobožnoſćach nawjedowoć, kotraž potom „wyſchſcha“ rěka. Zo bychu domy, w kotrychž miłoſćiwe ſotry bydla, „filialki“ Wrótſławſkoho maćerſkoho domu byłe, njemóže ſo wobkrućeć. Wobſedźeŕ tutych domow je ſwjatoho Józefowe załoženjo, kotrež naſch biſkop zaſtupuje. Tež druhe poroki miniſter dokładnje wotpokaza. Naſch zapóſłanc knjez Kokla ſo na debaće wobdźěleſche. Spomniwſchi na to, zo ſo zda, jakož by ſo nowe kulturne wojowanjo w Sakſkej započeć měło, pokazowaſche woſebje na ſpomóžne ſtutkowanjo ſotrow, kotrež měło ſo ſpěchować a nic hańć. W prěnjej komorje wuži knjez biſkop pſchileżnoſć, zo w dźěiſchej wuſtojnej rěči tež jako najwyſchſchi duchowny naſchoho kraja njeprawoſć ſpomnjenych porokow a wobſkorżowanjow wotpokaza.

Němſka. Kejžorowa Auguſta Viktorija ſrjedu dopołdnja w Podſtupinje (Potsdam) w parku Sansſouci z kejžorom jěchaſche. Na dompuću, hdyž ſo kejžorowa z kejžorom rozmołwjeſche, ſo jeje kóń njejabcy potkny a padźe. Kejžorowa ſo z konja zwjeze, pſchi čimž ſebi ruku khětrje wobdrě, tak zo ſylnje krawjeſche. Daleſcheje ſchkody ćerpjeła njeje, budźe pak tola ſo něktory čas dźeržeć dyrbjeć. Jeje pućowanja ſu mjez tym wotpowědźene.

— Kejžor Wilhelm je tón tydźeń w Schlezſkej pobył. Wſchudźe joho ſwjatočnje witachu, woſebje w Lignicach a Hajnawje.

— Lětſa zeńdźe ſo internacionalny eucharistiſki kongres, kotryž ſo loni w Metzu wotdźeržowaſche, w Londonje a dyrbi ſo pſchi tym prěnja generalna zhromadźizna wſchěch jendźelſkich katholikow wotměwać. Swjaty wótc k tomu kardinala legata do Jendźelſkeje póſćele, prěni króć zaſy za wjacy ſtow lět. Kongres wotewri ſo 9. ſeptembra a budźe 5 dnjow trać. Na 200 biſkopow ſo k tomu wočakuje. Na čole pſchihotowacoho komiteja ſtoja knježa: arcybiſkop Bourne z Weſtminſter, wójwoda z Norfolk a lord Ripon.

Awſtrija. Ropoty na rakuſkich univerſitach dale traja. Na něktorych ſu pſchednoſchki cyle wotpowědźene, jeno pruhowanja ſo dźerža. Najſkerje ſo ſemeſter pſchedčaſnje zamknje. A to wſcho njedźiwajcy toho, zo je znaty Wahrmund ſo ſkónčnje podćiſnyć dyrbjał a wuprajił, zo w tom ſemeſtru žanych pſchednoſchkow wjac dźeržeć njebudźe. Liberalni ſtudenći a jich pſchiwiſk pak ſo z tym njeſpokoji. Woni chcedźa zaručenjo, zo ſo „ſwoboda“ univerſitow pſchimać njebudźe.

— W Prazy bu ſkowjanſki pſchekupſki kongres wotewrjeny, na kotryž je tež 600 pólſkich pſchekupcow pſchiſchło. Na tutym kongreſſu ma ſo wo hoſpodarſkich a kulturnych praſchenjach ſkowjanſtwa jednać.

Portugalſka. Kaž piſaja, běſche ſo za 10. junija nowy komplot pſchećiwo kralowſkej ſwójbje pſchihotował, kotryž woſebje republikanſka ſtrona podpjeraſche. Njeje pak ſo poradźił, a policija je mnohich zajała.

Wšelčizny.

* »Z druhim kóncom.« Před někajkim bayerskim sudnistwom měješe so prosty burik zakitować. Wón běše ducy na polo, hdyž hnój runać dźěše, cuzoho psa zetkał,

kotryž so jomu do sćežki stupi a woči na njoho powuwali, jako by burika chcył na měsće pohrjebać we swojej khlamje. Burik pak dołho njemysleše, přimny so brónje, kotruž dźeržeše, a njepřećela z widliščom zaštapi, tak zo so wali. Samo so rozymi, zo wobsedźeŕ psa bura wobskorži. Ale tón so njestróži, a hdyž so sudnik na njoho zatorže: „Čomu to njejsće najprjedy z druhim kóncom (z toporom) na psa šoł?“ wón měrnje wotmołwi: „Wšak wón też z druhim kóncom na mnje šoł njeje.“

* Z Nimrodow krajow a bajow: Při was drje je wjele kurwotow? — Ow, knježe, wjele; kurwotow połne štomy. — Ale pomysl dźě, človječko, kurwoty tola na štomy njeńdu! — A hdźe so maja zatyknyć kurwoty hač na štomy, hdyž je na zemi kurwotow połno nasydane?

* Žona: Kak to tak, mužo, zo telko wjele ze spanja rěčiš? — Muž: To je z toho, zo mi žona hewak rěčeć njedowoli.

* Mudre dźěćko. Ćeta so praša: Praj mi Pawlko, štó je tebje stworił? — Pawlk, na kus łohća wyše zemje pokazujo: Takle wjele, to je mje Bóh tón Knjez stworił, a te druhe 'žno sym sam narostł.

* Pěši kaž za wozom (čěske přisłowo praji). Blizkich přećelow nimam. — Kak to, su wšitcy wumrěli? — Ně, ale zbohatli su.

* Starinki. L. 1524 bu přikazane, zo maja so w předměstach Khoćebuza wšě pjecy zwottorhać „měra a přezjednoty dla“; jenož 3 wostachu, zo by so w nich len sušił.

Lěta 1539 přikaza markhrabja Hans Küstrinski, zo maja so Serbja do Khoćebuzskeje tkalcowskeje jednoty (innung) jako mištrja přijimać, štož běše dotal zakazane. Słowa wukaza su tele: My smy jim (Khoćebuzskim tkalcam) z jich wolu a dźiwajo na to, zo je to jim a jich dźěćom wužitne za rozšěrjenjo jich rjemjesła, dowolili, zo smědźa tych, kotřiž su serbskoho rodu, do swojoho rjemjesła přijimać z tym prawom: Woni dyrbja kóždoho, kotryž je w serbskim ludźe swoje rjemjesło prawje a porjadnje nawuknył, jako mištra přijeć za swoje khósty. Druhim serbskim měšćanam pak, kotřiž tkalcuja a kotřiž pola žanoho prawoho mištra wukli njejsu, njesmě so wobarać, chcedźa-li do tkalskeje jednoty zastupić, dyrbja pokazać, zo su z čestnoho mandźelstwa rodźeni, a dyrbja za to, zo pola prawoho mištra wukli njejsu, 4 kopy grošow płaćić. Dale přikaza markhrabja, zo dyrbi měšćanska rada tkalcow w jich prawach škitać, też „štož te serbske nastupa“. Podarmo žadachu Němcy, zo bychu so Serbam tele prawa zasy wzałe. Hans wotmołwi: „Štož je přikazane, je dobre a prawe.“ Za časy třicećilětneje wójny tkalcy wokhudnychu. L. 1638 běchu w Khoćebuzu jenož hišće 8 mištrja. Zo bychu swój dołh w němskej cyrkwi (47 toleri) zapłaćili, za kotryž ani dań wotwjesć njemóžachu, předachu swoju „tkalcownju“. Pozdźišo drje nastachu zasy lěpše časy, ale w nowišim času su twornje tkalcowstwo zničili. Khoćebuzska tkalcowska jednota ma jenož hišće 9 sobustawow, z kotrychž pak hižo žadyn wjacy njetkaje. Bórzy so też ze serbskich burskich jstwow koleska a motedła minu. Bóh dał pak, wostali stare dobre počinki a přiběrała čestnosć a pobožnosć. — Tak piše w „Casniku“ A. Frankenberg. A „Casnikaŕ“ přispomina: „Tu we Skjarboscu njeje lětsa w zymje prěni raz žana přaza. Přadło wšak so hižo dawno wjacy njeje, holcy so jenož hromadźe skhadźowachu. Na Lutolskej přazy wjerća so hišće tři koleska.“ — W Hornjej Łužicy drje so też nihdźe wjacy w Serbach njepředźe. Jako hólčec sym pak hišće pilnje „mužika wjerćał“ a wjele wjesela a zabawy měł při serbskej přazy.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćenaj: Jan, Michała Klimanda, wozyswětlerja w Budyšinje, s. — Friedrich, Jana Kulasa, molerja w Budyšinje, s.

Wěrowani: Wilhelm Bittner, zamkaŕ w Budyšinje, z Martu Šołćic, dźěłaćeńku w Budyšinje. — Theodor Eistert, knihiwjednik w Drježdźanach, z Emu Šafrichec w Budyšinje.

Zemrěłoj: 6. junija: Jaroslav Mauer, nožekowaŕ w Budyšinje, 23 l. 4 m. 16 dn. — 10.: Jakub Šliž, privatier w Budyšinje, 86 l. 3 m. 20 dn.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 525. 528. 530. 531. z Budyšina: Madlena Kubicec, Mikławš Mechela, Jakub Mechela, Jan Šołta; 526. Hana Bušec z Hórkow; 527. Jakub Mechela z Łusća; 529. Jurij Wóski ze Židowa; 532. 533. z Konjec: Madlena Hawkowa, Michał Janca; 534. Jakub Narćik ze Šunowa.

Čohodła so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumětske zuby,

plomby wšěch družin,

Porjedźenja jara turjo.

Křiwe zuby so zrunaja.

Zuby so wućahnu.

Zuby so wurjedźa,

a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

w Kamjencu,

— Anger čo. 12 —

prjedy R. Wunderlichowy zubjacy atelier.

92]

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 6. jun. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 11. jun. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	—	17	51	17	—	17	51
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	60	15	—	14	40	14	80
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	20	11	90
Pšeńca, žołta . .	10	—	10	30	10	—	10	30
Rožka	9	13	9	37	9	—	9	25
Ječmjeń	8	80	9	—	8	—	8	50
Wows, kórc abo	7	50	7	70	7	—	7	40
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	—
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	—	20	50	10	50	11	—
Běrny	2	30	2	50	—	—	2	80
Pšeńčna muka	12	25	19	25				
Ržana muka	12	—	15	50				
Syno	3	60	4	—	3	—	3	50
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	50	4	67	—	—	4	50
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	66
Prosata 1110 (w Kamjencu 219) jene	9	—	23	—	10	—	21	—
Butra 1 kg	2	50	2	60	2	10	2	60
Jeja, mandl	—	83	—	90				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 9. junija 1908:

1. Woły,					27—42 hr.,	rězna waha	59—78 hr.
2. Byki,					32—41 „		64—73 „
3. Kruwy a jałojcy,					25—41 „		48—73 „
4. Ćelata,					48—57 „		78—89 „
5. Swinje,					40—47 „		55—62 „

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.

Dalokoreč̌ak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. ☛ Nanajtuńše płaćizny. ☚

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.

Bože martry □ smjertne kříže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -

Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

☛ **Hłosy** za kěrluše Pobožnoho Wosadnika z přidawkom su njewjaz. na předań po 60 pj. pola pokładnika.

Serbske blido
kóždu wutoru po 5 hodź.
w našej kofejowni.
Wšitcy dobri Serbja su witani.

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik
we wšěch płaćiznach k dóstaću
pola překupca [111
Glawša w Pančicach.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarńja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo leżomnosćow.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow, złotych a optiskich wěcow.
Prěni specialny wustaw
☛ za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin. ☚
R. Mersiovsky, časnikaŕ
Budyšin
Serbska droha, róžk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Sofy (konopeje)
a
matracy

poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Woprawdźe čistu
malenowu jušku,
limettu
a bjezalkoholnu
jabłukowu jušku
poruča [127
Gustav Küttnera nasl.
Richard Weigel
Serbska droha 10.

Hłowna zhromadźizna towařstwa swj. Cyrilla a Methodija

budźe **njedźelu 14. junija 1908 popołdnju wot 4 hodźin w Njebjelčicach.**

Porjad: 1. powitanjo, 2. přednošk, 3. rozprawa wo pokładnicy towařstwa a připóznaco zličbowanja, 4. rozprawa wo skutkowanju towařstwa w minjenym lěće, 5. namjety.

Wutrobnje přeprošuje **předsydstwo.**

Sukna a płatna k drastam

113] poruča w bohatym wubjerku

C. G. Fiebiger

Budyšin. • Serbska droha 5 a 7.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.	Zarjadowanjo zamoženja.
Lombardowanjo.	Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.	Kamorowe kašćiki (safes).
Změnkowy diskont a inkasso.	Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.
Změnkowa domizna.	

Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date: [2

při kóždodnjowskim wupowědźenju		3 %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3½ %	
„ 3měsačnym	„	3¾ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4I

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prózstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj tež serbski. [9

Jednota tow. kath. Serbow - w Budyšinje -

njezměje jutře njedźelu 14. jun. měsačnu zhromadźiznu, ale **za tydźeń 21. junija.** [128

Ralbičanska Bjesada

jutře njedźelu **14. junija zhromadźiznu njezmĕje,** dokelž so přeje a přisłuša, zo bychu sobustawy do Njebjelčic na zhromadźiznu tow. ss. Cyr. a Method. šli. **Přichodna** zhromadźizna **5. julija.**

129] **Předsydstwo.**

Cyrkwinske molowanjo.

3]

Wosebitosć:

Stare wašnjo molowanja.

Wuwjedźenjo w kóždym stilu a wašnju.

Swědomite rysowanjo a zestajenjo barbow.

Polichromowanjo a pozłoćenjo woltarjow, klětkow, stacionow, figurow.

Hendrich Hinrichs.

Lipsk, Weststrasse 29.

— Wobličenja a skicy darmo. —

Z prima-referencami mózu służić.

Bože martry, krjepjeńcki, statuy, jandźelki, swěčniki

poruča při wulkim wubjerku nanajtuńšo

Max Mütze

Budyšin. — Bohata droha 11.

1] Wosebity wustaw za zaramowanjo swjećatkow.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so scelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 25. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **20. junija 1908.**

Cyrkwinske wobstojnosće we Francozskej.

Dźeń 9. decembra 1905 wupraji francozski stat swoje dźělenjo wot cyrkwje. Jenostronscy rozwjaza knježerstwo konkordat z lěta 1801, kotryž prawa a winowatosće wobeju mocow — cyrkwje a stata — po możnosći rjadowaše. To so sta na njekničomne hrube wašnjo k jara wulkej škodźe cyrkwje we Francozskej, pod čimž pak wězo tež swjaty wótc jako wyšši pastyr katholskeje cyrkwje a tež jenotliwe dźěle a sobustawy bolostnje ćerpja. Jeničke, štož w tutym zrudnym času kóždu katholsku wutrobu pozběhuje a tróštuje, je khwalby hódna posłužnosć biskopow a duchownych, kotřiž so wšitkim rozsudam a postajenjam bamža podćisnychu a tak nadźiju tych, kotřiž hrózbne schisma we francozskej cyrkwi wočakowachu, zničichu. Pius X. zaćisny přez encykliku „Vehementer“ (z 11. febr. 1906) francozski rozwjazowacy zakoń. Podobnych pismow wuńdźe hišće wjac, kaž allokucija (rozjasnjenjo) z 21. februara 1906, encyklika „Gravissimo“ z 10. augusta 1906, w kotrychž hišće wótrišo wustupuje a tajke postajenja jako schisma podpjerace tama.

K zrozymjenju tutoho „dźělenja“ dyrbi so sćěhowace wopominać. We wulkej francozskej revoluciji (před wjac hač 100 lětami) bě so katholska cyrkej wotstroniła. Napoleon I. pak bě ju zasy připóznał, štož běše, kaž sam wuzna, z wulkim zbožom za cyłu Francozsku. „Najwjetšu dobrotu, kotruž sym Francozskej wopokazał, je, zo sym jej zasy katholsku wěru dał,“ Wón běše mjenujcy 15. julija 1801 z bamžom Piom VII. konkordat wujednał.* W tutym přizwola so knježerstwu prawo, zo smě sebi same biskopow pomjenować. Wšitke metropolske, biskopske a farske cyrkwje, kotrež bě w revoluciji stat na so torhnył, přewostajichu so biskopam k wužiwanju. Tola konkordat ničo njepraji, komu wone słušeja. Bamž pak slubi (w artiklu 13.) sam za sebje kaž za swojich nastupnikow, zo chce wobsedźerjow cyrkwinskich kubłow, kotrež běchu w revoluciji na kajkežkuli wašnjo sebi přiswojili, w jich wobsedźeństwje wostajić. Za to so zasy knježerstwo zwjaza, biskopam a fararjam přiměrnu mzdu zawěsćić.

W přichodnym lěće, 8. hapryla 1802, wuńdźe pak jenostronski statny zakoń, tak mjenowane „organiske artikle“. Tute wopřijachu postajenja, kotrež so z konkordatom, lěto prjedy wujednanym, njeznjesechu. Biskopam so tu zakazuje, diöcesy bjez dowolenja knježerstwa wopušćić (artikel 20.). Na tajke wašnjo měješe so swobodnomu wobkhadej biskopow z Romom zadźěwać abo je pod statny dohlad stajić. Dale rěča „organiske artikle“ wo wobmjezowanju 10 francozskich arcybiskopstwow a 50 biskopstwow a dale farow, kaž tež wo statnej mzdźe wšitkich, kotřiž nabožne służby wukonjeja (Kultusdiener). Kultowe twarjenja słušeja, kaž so dale postaja, narodej, ale wostanu biskopam k wužiwanju. Zarjadowanjo cyrkwinskoho zamóženja wjedu „zjawne kultowe wustawy“, kotrež su juristiske wosoby a móža jako tajke prawa dobyć a samostatnje jednać. Najważniši „zjawny kultowy wustaw“ je tak mjenowana „fabrika“, t. j. łokalna cyrkej (kathedrala abo farska cyrkej). Zamóženjo cyrkwjow a cyrkwinscow wobeju mjez sobu. [Zastupjer cyrkwje je přede wšim bamž.] — Encykliki su wot bamža podpisane pisma na wšěch abo wjac biskopow. Wone mjenuja so po słowach, z kotrymiž so započeja.

* Konkordaty su wujednanja mjez legitimnymi zastupnikami katholskeje cyrkwje a wěstoho stata k harmoniskomu zarjadowanju prawow a winowato-

skich wotkazanjow rjaduje cyrkwinska rada, wobstojaca z fararja, gmejnskoho předstojićerja (abo měšćanosty) a 5 abo (we wosadach z 5000 a wjac dušemi) 9 muži z ludu. K tutym „zjawnym kultowym wustawam“ słušeja dale biskopske tak mjenowane „blidowe kubła“ (Tafelgut), z kotrychž biskop dźěl swojich dokhodow dóstawa, tachantske, seminarske a farske kubła a wosadna pomocna kassa za duchownych wumjeńkarjow abo na wusłužbje.

Pius VII. njeje napřećo „organiskim artiklam“ protestował, hačrunjež běchu, kaž je so hižo prajiło, zakładnym postajenjam konkordata napřećiwne. Wón spokoji so z tym, zo w allokuciji 34. meje 1802 přećo wupraji, zo budźa nadźijomnje časej přiměrjene a nuznje přeměnjene. Konkordat a organiske artikle běchu potajkim ze zakładom cyrkwinskoho a cyrkwinsko-statnoho prawa we Francozskej. Na nich bě założene zjawno-prawne stojniščo katholskeje cyrkwje w tutym kraju.

(Přichodnje dale.)

Hłowna zhromadźizna towarstwa ſſ. Cyrilla a Methodija w Njebjelčicach.

Minjene lěta mějachu za nasch „Katholski Posoł“ wulku wažnosć, dokelž towarstwo ſſ. Cyrilla a Methodija bu z nowa organisowane. Na hłownych zhromadźiznach w Ralbicach a Pančicach wuradźowachu a postajichu so statuty za tute nasche towarstwo, zo by juristiske prawa dóstało, a 20. decembra 1907 bu wone wot Budyschskoho hamtskoho sudnistwa pod čiſłom 11 do towarstwowoho registra zapisane. Po wustawkach ma so kóžde lěto w měsacomaj meji abo juniju hłowna zhromadźizna wotměć. Tak běsche to tež lětsa. Dźeń najswj. Trojicy běsche tónle wuzwoleny wot Boha z tak wurjadnje rjanym wjedrom wokrasnjeny dźeń, na kotrymž do Njebjelčic na lětuschu hłownu zhromadźiznu towarstwa khwatachmy. Njebjelčenjo běchu za to tež dźakowni, zo běchmy sebi jich wjesku za lětusche ſkhadźowanjo wuzwolili. Pschińdźechu w bohatej ličbje poskuchać na swjedźeńskoho rěčnika.

Z cyła, kaž jich nyschpor nam swědčeſche, so zda, zo Njebjelčanska wosada hischće kruće hromadu dźerži. Wosada, jena z najmjeńschich naschich serbskich wosadow, a tola, hdyž do Njebjelčic do wsy pschijědźechmy, hibasche so wulkotny dołhi procession m u ž i z kěrchowa do cyrkwje — běsche mjenujcy nyschpor po mortwych, kaž po suchich dnjach drje to najbóle we wschěch serbskich wosadach je. Tónle napohlad nas hłuboko natwarjowasche a zwjeseli, a to čim bóle, hdyž zhonichmy, zo na tute nyschpory, kaž z cyła róčne časy tež Pěskowčenjo, kotsiž hewak z Božimi skužbami lěpschoho a bližschoho puća dla bóle do Rózanta so dźerža, do swojeje farskeje cyrkwje pschińdu. Derje tak! To ma wulki wužitk, hdyž wosadni, kotsiž hewak filialne cyrkwje wopytuja, so tež swojeje farskeje cyrkwje kruće dźerža. Tak wosadny farař swoje stadło tež lěpje zeznaje, woni pak joho, a tak je lěpscha pschezjenosć a lubosć mjez wosadnymi a fararjom.

Běsche hižo 4 hodźin so minyło, hdyž w Žurec-Kralec korčmje so zeńdźechmy. W ½5 hodźin wotewri pschedsyda, knjez senior S k a l a, zhromadźiznu pokazujo na to, zo dźensnischa zhromadźizna njeje politiska, ale swójbna. Powita z wutrobnymi słowami hosći a sobustawy z blizka a z daloka. Zjewi zbožopschejacy telegram, kotryž bě towarstwo „Serbowka“ z Prahi póſłała, kaž tež postrowy kk. fararja Schewčika a kapłana Andrickoho. Knjez farař W i n g e r z Lubija pschednoschowasche nam z jadrowymi słowami w zběžnej zrozymliwej ryči wo k h a r a k t e r n o s ć i. Ludźo kharaktera, kruteje wole, kiž po wěstych dobrych zasadach so mamy, dyrbimy my Serbja być. Najlěpschi pschikład, kajkoho kharaktera mamy być, je nam Jězus sam. Wón nječini po módźe, njerěči tak, zo by so ludźom swojeje wokolnosće spodobał, ale čini, schtož běsche joho nadawk, ke kotremuž bě na swět póſłany. Hromadźesche wokoło so prostych jednorych mužow, njedźiwajo na to, hač budźe so to wulkim ludźom, pismawučenym a farizejam lubić. Runje tak tež we wučbje. Farizejowje wučachu, kóždomu zke ze złom wotpłačić, Jězus pak napschećo stupi a wuči lubosć. Jězus njeboji so, samo tajeństwo farizejow wotkrywać. Tež wučownicy běchu mužojo krutoho kharaktera a kruteje wole, kotsiž za to, schtož běchu a schtož mějachu być, najćežsche woporv pschinjesechu, samo za to swoje žiwjenjo pod ćežkimi martrami woprowachu.

Runje tak pak mamy tež my Serbja ludźo kharaktera być, wosebje we w ě r j e. Nic jenož z nawučenja kemschi a k swjatym sakramentam khodźić abo tohodla, dokelž tež druzy khodźa, ně, ze žiwej wěru a z krutym pscheswědčenjom, zo je to Knjezowa pschikaznja, a zo je to za twoje duchowne a ćělne zbožo nuznje trěbne. Dale mamy tež kharaktery być w n a r o d n o s ć i — so nic bojeć jako Serbja so pokazać a jako tajcy tež zjawnje wustupować ze swojej r ě č u, z čitanjom serbskich časopisow a knihow a ze serbskimi napismami na rowach swojich pschibuznych wotemrětych. Bóh je sčinił, zo běchu naschi wótcowje Serbja, zo smy my synowje a dźowki starschich serbskoho naroda. Schtož pak je wot Boha, je swjate a toho njetrjebamy a njedyrbimy so ženje haňbować. Tu njepłaći tež wuměć, smy maka črjódka jenož, a tuž so wjacy dodźeržeć njemóžemy. Swjatych japoschtołow běsche tež maka črjódka, ale woni běchu mužojo kruteje wole a kharaktera a tak dobychu swět. Tuž tež my so njebojmy,

njerymy sebi sami row a njepschikrótčmy sami žiwjenjo swojoho naroda. K tomu nimamy prawa. Ze serbskej rěču daloko njepschińdžesch, rěka — ale po słowjanskich krajach pschińdžesch ze serbskej rěču dale, hač z jenej nic słowjanskej, dokelž serbsku rěč Słowjan druhoho jazyka hischće skerje zrozymi. Tuž je kóždoho winowatosć, swoju rěč hajić a ju sebi čistu zdžeržeć — nic naměscheć z cuzymi słowami. Skónčnje pak dyrbimy tež kharaktery być w hospodarjenju, zo kruče a zlutniwje to hromadu dźeržimy, schtož wobsedźimy. Rólnik njemóže być knježik, kotryž w rjanym hrodźe sedźo na swoje pola jenož z woknom won hlada a z časami w rjanym wozu, dźensa w tajkim, jutse hinajschim, sebi wujědźe. To wschitko płaći drohi pjenjez. Pschez pschewulke wudawki pak pschihotujesch khudobu, tak zo sy skónčnje nuzowany, swoje rjane wobsedźeństwo pschedać. Kubła do cuzych rukow pschedawać, pak dyrbi nětko kónc być. Kóždoho ruzika, kiž k zhubjenju dźe, je wulka schkoda. Kubła a serbsku zemju sebi zdžeržeć, to njech je nasche heslo za pschichod. Tak dołho hač to budźe, budźemy njepschewinjomni. Hdyž pak je tak daloko, zo je so zemja pod naschimi nohami zhubiła, smy pschewinjeni. Čłowjek pschewinje swojoho pschećiwnika, hdyž je so jomu poradźiło, joho ze zemje wuzběhnyć. W powětse joho dźeržo, zo pschećiwnik wjacy na zemi so zaprěć njemóže, joho lohcy zadajischi.

Tež serbske žony a knježny dyrbja krutoho kharaktera być, schtož drastu nastupa. Hdyž we swojej narodnej drasće so někomu pokažesch, kotryž tule drastu hischće njeznaje, njezacpěwa će tutón, hdyž na tebje hlada. Wón chce twoju drastu sebi wobhladać, dokelž je tuta za njoho něschto nowe. Praj, schto ty činisch, hdyž něschto nowe widźisch? Zacpěwasch tule nowu wěc, hdyž na nju hladasch? Potajkim to njeje hańba, ale česć, hdyž maja druzy tebje takle zańć, zo za tobu hladajo sebi twoju rjanu pschistojnu drastu wobhladuja. Nic ty, kiž to česćisch, schtož masch wot swojeje maćerje, trjebasch so hańbować, hańbować dyrbi so něchtó druhi.

Knjezej rěčnikej pschitomni mócnje pschihłosowachu a na namołwjenjo knjeza pschedsydy wuprajichu jomu swój dźak tež z postanjenjom.

Pokładnik knjez farař Zur poda rozprawu wo skutkowanju towarstwa, pokazujo na wuwiće Posoła. Tež ze zličbowanja zhonichmy, zo je so jara derje hospodarikło.

Wschěch dokhodow w lěće 1907 běsche	5437 hr.	8 pj.
Wschěch wudawkow w lěće 1907 běsche	3311 hr.	48 pj.
Zbytk z lěta 1907	2125 hr.	60 pj.

Zamóženjo towarstwa docyła wučini na kóncu lěta 1907: 3712 hr. 97 pj. Z toho widźimy, zo su nasche financy w minjenym lěće derje rostłe, schtož je zasłužba prjedawschoho redaktora, knjeza fararja Schewčika, a pokładnika, knjeza fararja Zura. Tak dyrbi so nětko dale dźěłać, wosebje tež na fond za redaktora njezabudźmy, zo za njón woprujemy. Tajki fond je tohodła jara ważny, zo by redaktor pozdźischo mohł z njoho zarunanjo dóstać a bóle njewotwisny so stać wot druhoho zastojnstwa, w kotrymž jomu za Posoł mało časa wostanje.

Wosebje pak je winowatosć Serbow, Posoł podpjerać z wotebjeranjom a porjadnym płaćenjom. Tež nawěschtki do Posoła póśćelće, hdyž maće něschto wozjewić. Kupujće pak tež pola tych, kotsiž w Posole swoje twory poručeja, a powołajće so na to, zo pola nich tohodła kupujeće, dokelž w Posole anoncuja.

Knjez wučeŕ Hajna, kiž běsche z knjezom kantorom Symankom zličbowanjo pschehladał, wobkrućesche, zo je pokładnik jara swědomiće a swěrnje kassu wjedł, tak zo je wschitko prawe. Tež zhromadźizna pschipózna tute zličbowanjo za prawe a tak bu pokładnik wuswobodźeny.

Na praschenjo, hač njeby lěpje było, hdy by so abonnentny pjenjez z póstowej pokazku zběrał, knjez pschedsyda dźakuje so dowěrnikam za dotalne swědomite zběranjo abonnentnoho pjenjeza wotmołwi, zo by tak dale wostało, kaž hač dotal, a toho měnjenja běchu wschitcy druzy.

Knjez farař Kubasch na pschednoschk so poćahujo měnjesche, hdyž maja dźěći serbske knihi čitać, dyrbja tež lěpje serbscy čitać nawuknyć. W prjedawschich lětach je to lěpje było, hdyž su swoju serbsku fiblu měli. Nětko pak tajku wjacy nimaja. Tuž měło so za to starać, zo by tajka serbska fibla zasy do schule pschischła. Wschak je tola zakoń za nas, kotryž postaja, zo maja serbske dźěći w naschich serbskich schulach serbski a němski čitać wuknyć. A to je tež cyle sprawnje a prawje. Hdyž serbske dźěći najprjedy derje serbski čitacź nawuknu, potom móža tež wjele lěpje němski čitać. Knjez wučeŕ Schewčik na to wotmołwi, zo je nowa serbska fibla, kotruž su z wulkej prócu wobdźěłali kk. wučerjo: Brauner, Symank, Schewčik a Nawka, w manuskripće hižo hotowa, tak zo, da-li Bóh, pschichodne jutry so tuta we wschěch serbskich schulach zawjedźe.

Knjez kubleŕ Pjech z Mikočic wupraji pschećo, zo bychu tola wosebje tež wučeni Serbja z dobrym pschikładom do prědka schli, zo njebychu za Serbow jenož słowa, ale tež skutki měli, t. r. zo bychu to, schtož druhich nastupajo narodnosć wuča a napominaja, tež sami wobkedźbowali. To so wě, k tomu tež „Posoł" pschihłosuje, dokelž schtož jenomu płaći, to tež druhomu, a hdyž ći, na kotrychž lud z česćownosću hlada, abo z najmjeńscha so to žada, dobry pschikład njedawaja, je podarmo nasche dźěło. Stare pschisłowo praji: verba movent, exempla trahunt, t. r. słowa namołwjeja, pschikłady pak ćahnu.

Bóh dał, zo by lětuscha zhromadźizna bjez wuspěcha njewostała. Złote symjo je so wusywało

a nadźijomnje je tež do dobreje role padnyło. Njech ju nětko płody za tym! Ze spěwom: „Hischće Serbstwo njezhubjene“ stónči so zhromadźizna w 3/47 hodźin.

„Raj.“

„Raj“, časopis za pěkne dźěći, wukhadźa wot 4. julija tutoho lěta kóždu štwórtu sobotu.

Tak so wobzamkny na Bože spěćo w Dubinje. Dokelž z Dubina přikhadźa tajka pjenježna podpjera, zo je mi móžno, „Raj“ nětko časćišo wudawać. Naš wjelezasłužbny wótčinc, knjez farař Handrij Dučman-Wólšinski, je tutón dobroćel našich serbskich dźěći. W mjenje našich małuškich jomu tež tudy najhorcyši dźak za tule woporniwu lubosć wuprajam.

Tak wuńdźe lětsa (hač do jutrow 1909) hišće jědnaće čisłow „Raja“. Naše dźěći jón dóstanu w šulach přez knježich wučerjow abo kapłanow. Płaćić budźe čisło 2 pjenježkaj, tute lětsa potajkim 22 pj. To je tak mały wudawk, zo móže kóžde dźěćo „Raj“ dźeržeć. A zawěsće je jomu „Raj“ spomóžniši hač te njeserbske časopisy za dźěći, kotrež so pola nas tež rozšěrjeja. Wězo su tele časopisy dobre a rjane, to nichtó njepřeje, ale njejsu za naše dźěći pisane. Sym so sam přepokazał, kak mało naše dźěći z nich rozymja. Tuž dźě dowolće, serbscy starši, wšitcy wašim dźěćom, čitać naš „Raj“. Jeli pak chcył też štó z wotrosćenych, kotryž so za „Raj“ zajimuje, jón čitać, njech sebi jón da sobu přinjesć ze šule abo njech direktnje skaza pola mje (Rachlowc, Crostwitz b. Kamenz i. Sachsen). Płaćizna by potom (přez póst připósłana) wučiniła 60 pjenježkow. A skónčnje: štóž ma a je dobreje wole, tón njech też wopruje šerpatku za fond „Raja“. Dary so porjadnje w „Katholskim Posole“ kwituja. Tak dha mje podpjerujće wšitcy, zo bychmy našu młodosć sebi woćahnyli bohabojaznu, dobru serbsku!

Rachlowc.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Brěmjenja pola Radworja. Tudomny tkěžkař Jan Hańčik, kotryž pschez 30 lět w blizkej fabricy Margarethenhěće dźěła, dósta „čestne znamjo za swěru w dźěle“. Wuznamjenjenjo jomu knježerstwowy assessor von Herder w joho dźěłarni pschepoda.

Z Kamjenca. Radostny dźeń bě minjena njedźela, 14. junija, za katholske kasino w Kamjencu. Na tym dnju swjećeše wone w hosćencu „pola města Drježdźan“ swój 30. założeński swjedźeń. Sala bě so rjenje wupyšiła z čerstwymi brězami a rostlinami; postawy swjatoho wótca Pia X., krala Friedricha Augusta sakskoho, a němskoho kejžora Wilhelma, wobdate wot zaswěćenych swěčkow, kaž też rjana khorhoj kasina činjachu rjany začišć na přikhadźacych. Po 7 hodźinach powita towarstwowy předsyda, knjez farař Bernard Hicka, přitomnych, wosebje knjeza fararja Rudolfa z Drježdźan, kiž bě jako swjedźeński rěčnik přišoł, dale našeju stajneju swěrneju hosćow knjeza fararja Justa z Ralbic a knjeza fararja Pohla z Njedźichowa. Předsyda spominaše na minjene 30 lěta, z dźakom dopomni so na założerja kasina, monsignore kanonika a fararja Wernarja, a rozłoži, kak je też kasino dny wjesela a zrudoby přeżiwiło; ze sławu na swjatoho wótca a na sakskoho krala skónči swoju naréč. Stojo so „Krala Bóh požohnuj“ wuspěwa. Hdyž bě hudźba někotre kruchi piskała a běchu so někotre spěwy wuspěwałe, měješe knjez farař Rudolf swjedźeńsku réč. Rěčeše wo křesćanstwje a wo nabožnistwje. W jasnych słowach rozestaja, zo dyrbi sebi człowjek woboje: křesćanstwo a nabožnistwo, važić. Spěwy: měšane a mužske khory, kaž też kwartety spěwaše wubjernje tudomne spěwarske towarstwo „Cäcilia“ pod wustojnym nawjedowanjom knjeza cyrkwinoho wučerja J. Wjacsławka. — Dołho hišće wostachu přitomni w rjanej zabawje; njech rosće a kćěje dale katholske kasino w Kamjencu.

— Rozprawu z katholskeje bjesady w **Kukowje** za tydźeń podamy. Red.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Krala Friedricha Augusta je kejžor Wilhelm na „Kielski tydźeń“ pscheprosył. Kral so 25. t. m. do Kiela poda a njedźelu 28. t. m. zas wróći.

Pruska. Wólby do pruskoho sejma maja, kaž je nětko wučinjene, tutón wuspěch:

Centrum	104	w poslednim sejmje	96
Konserwatiwni	152	= =	142
Swobodokonserwatiwni	59	= =	65
Nacionalliberalni . . .	64	= =	77
Swobodomyslna strona	28	= =	24
Swobodomyslny zwjazk	8	= =	9
Polacy	15	= =	13
Socialdemokraći . . .	6	= =	0
Bjez frakcije	6	= =	0

To je wscho hromadźe 442 zapósłancow; wysche toho hischće jena wužscha wólba.

Kaž je widźeć, su centrum 8, konserwatiwni 10 a Polacy 2 sydle dobyli; swobodokonserwatiwni pak 6 a nacionalliberalni 13 sydłow zhubili. To je razne zasudźenjo liberalisma w Pruskej. Kom-

promis abo wólbne wujednanjo mjez centrum a Polakami je so jara spomóžne wopokazało.

Něschto cyle nowe za pruski sejm su 6 socialdemokraći.

— Pruska politika pschećiwo Polakam je we wěstym zmysłu panslavistiska. Hač dotal njemóžesche poprawom rěče być wo panslavismje, dokelž dže so dwaj najmócnischej słowjanskej ludaj, Rusowje a Polacy, widźeć njemóžachu. Wjednicy pólskoho ludu wočakowachu pomocy z cyłkoho swěta, wot Francozskeje a Jendželskeje a schtó wě hdže, ale ženje wot swojich najbližschich susodow, Rusow. Hdyž njedawno hischće Rusowje z Japanami wojowachu, skuschachu sympathije Polakow z wjetscha Japanam, a někotryžkuliž Polak drje sebi we wutrobje praji, hdyž so Rusam njeschlachćesche, — „to je wam strowo — to śe sebi nad nami nahrěschili.“ Dženja hinaschi wětr w Pólskej wěje. Polacy póznawaja, zo je jenož jedyn srědk, germanisaciji wućeknyć, a to, zo so skhowaja pod schidła hobrskeje Ruskeje, zo so z Rusami wujednaja. Hižo njemyśla na to, Rusku rozwalić a na jeje rozpadankach nowe pólske kralestwo natwarić — wědža, zo so tajke kralestwo dženja hižo dodžeržało njeby — žadaja jenož za tym, zo bychu so pod ruskim nadknjejstwom swobodnje rozwiwać móhli. Tohodla so tež Polacy, jeli móžno, na wscho-słowjanskim kongressu, kiž ma so k létu w Pětrohrodže abo w Moskwje zarjadować, wobdźěla; tohodla tež žanoho Polaka hižo za pscheradnika njetamaja, kotryž do ruskich statnych służbow zastupi, kaž bě to hewak waschnjo. Polacy chcedža w skutku pokazać, zo jim na rozkćěwje Ruskeje zaleži, zo sebi pscheja mócnu Rusku, kotraž by pangermanskomu duchej so stupić mohła, prajicy: Hač dotal a nic dale! Hdy by so poradźiło, Rusow a Polakow dowujednać, by to za Pruskich njewitany wuspěch pruskeje politiki był — hotowe fiasko. Nad Bülowom je hischće Bóh Wjerschny w njebjesach a człowječe puće njejsu puće Boże!

Awstrija. Ropot swobodomyslnych studentow na universitach hischće dale traje, hačrunjež je professor Wahrmund w Insbruku jim z tym podłohu wzał, zo je pschednoschki wotpowěk. Kaž z wjetscha pschecy, je tež tudy — złe hižo počało dobre skutkować: Katholscy słowjansey studenći su wobzamkli, so organisować. W Prazy su psched krótkim skhadźowanku měli a słowjansku ligu (zwjazk) katholskich akademikow wobzamkli. Sydło ma we Winje być, jeje zaměr spěchowanjo słowjanskich a katholskich idejow mjez słowjanskimi studentami, zastupowanjo zhromadnych interessow a wzajomne podpjeranjo. We wschěch universitnych městach maja so nabožne towarstwa założeć. Tež skhadźowanka zjawnje zasudźi namocowanjo (terrorismus) pschećiwo katholskim studentam a streik na rakuskich universitach, na kotrymž so tež słowjansey liberalni studenći wobdźěleja. — Katholscy studenći w Insbruku kruće stoja a su cyle pschezjene z cyłym katholskim tyrolskim ludom, kotryž je dla straschnych hanjenjow a pschiskodźenjow na katholsku cyrkej hač na najbóle rozhorjeny. — Wahrmundowe cyrkej hanjace pisma je protestantski wučenc Naumann, kiž so jako spisowaćel „Pilatus“ mjenuje, jara dokładnje dopokazał jako njewědomostne, wopačne a schćuwace.

— We Wippach w Styrskej je na swjatu Trojicu mkody człowjek tachanta kanonika Erjavca (72 lět staroho) skóncował. Tachant Erjavec měješe wulku Božu mschu, pschi kotrejž bě njeznaty mkody człowjek pschitomny. Po Božej mschi so człowjek za wobydlenjom tachanta praschesche. Na farje hnydom do jstwy duchownoho zastupi, nahle wulki kamjeń wucžahny a z nim joho tak do hłowy dyri, zo wón hnydom pohkuscheny padny. Potom joho z kamjenjom bijesche, z nožicami jomu krk pscherěžny a joho mori. Wbohi morjeny měješe na 50 ranow. Dokelž tachantej nichtó k pomocy njeběsche, radźi so złóstnikej, ćeknyć. Dokelž su někotre wěcy pokradnjene, je drje tu rubježne mordarstwo srjedź běkoho dnja. Kaž z Wina wozjewjeja, su mordarja, wěstoho Pangera, w Terschće zajeli.

Ruska. Kral Eduard a car Mikławsch staj so w Revalu zetkałoj a hromadże porečałoj a sebi ruce stłóčikoj a so potom zasy rozeschłoj. Staj sebi prajiłoj, zo chcetaj pomhać měr na swěće zdźeržeć a we wschelakich ważnych politiskich praschenjach pschezjene wustupować. Ale to je tež wscho, schtož je swět zhonił, a z toho njemóžesch sebi wjele wzać. Nowiny zhudawaja, schto staj na mysli měłoj — ale wonaj sebi njejstaj z ničim wuplapłoj. Prawaj diplomataj.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćenaj: Hubert, Julija Stošika, hrabinskoho lěsnoho dohladowarja w Demjanach, s. — Bruno, Rocha Wrsaly, skałarja w Spytecach, s.

Wěrowanaj: Max Gärtner, drašler w Pirnje, z Fridu Hazec ze Židowa.

Zemrěłoj: 12. junija: Erich, Hermanna Braunera, krawca w Budyšinje, s., 3 m. 6 dn. — 13. jun.: Marija Madlena zwudowjena Zyndźina rodź. Čumpjelec w Budyšinje, 78 l. 7 m. 22 dn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1908. Kk.: 535. wučeŕ Franc Kral w Khrósćicach, 536. Pětr Kušk z Hórkow, 537. Michał Nowak z Noweje Wjeski, 538. Jakub Měrćink z Hory, 539. Jakub Wjerab z Brěmjenja, 540. Dr. N. N., 541. Madlena Hajdanec, służowna w Drježdźanach.

Za fond tow. ss. Cyrilla a Methodija: Madlena Hajdanec, służowna w Drježdźanach 80 pj.

Za cyrkej w Zdźeri: Na Pjetašec-Hermanec kwasu w Pančicach nahromadźene wot braški 3 hr. 20 pj.

Za »Raj«, časopis za dźěći, darichu: Knjez Jakub Rynč z Kamjeneje 1 hr.; k. dir. Grólmus z Lipska 1 hr.; k. Jurij Just z Khrósćic 1 hr.; z Njebjelčanskeje šule 3 hr.; N. N. 50 pj. Rachlowc.

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik
we wšěch płaćiznach k dóstaću
pola překupca [111
Glawša w Pančicach.

Čohodla so ćwělujeće?
Hnydom so pomha!
Wumětłske zuby,
plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w **Kamjencu,**
Anger čo. 12[1]
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Willy Mader
Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wikl 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.
Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.
poručaja:
češke brune wuhlo krupčanskich a wosebskich marikow,
salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety,
kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd.,
k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno** (kalk)
w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na
kóžde železniczne zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny. [5

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 13. jun. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 18. jun. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	—	17	51	17	—	17	51
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	60	14	75	14	40	14	80
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	20	11	90
Pšeńca, žołta	10	—	10	30	10	—	10	30
Rožka	9	13	9	25	9	—	9	25
Ječmjeń	8	80	9	—	8	—	8	50
Wows, kórc abo	7	50	7	60	7	—	7	40
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	—
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	10	50	11	—
Běrny	2	30	2	60	—	—	2	80
Pšeńčna muka	12	25	19	25				
Ržana muka	12	—	15	50				
Syno	3	60	4	—	3	—	3	50
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	50	4	67	—	—	4	50
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	66
Prosata 1110 (w Kamjencu 219) jene	9	—	24	—	10	—	21	—
Butra 1 kg	2	20	2	40	2	10	2	60
Jeja, mandl	—	83	—	90				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[1]
(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj tež serbski. [9

Žane nutřłamanjo wjacy!

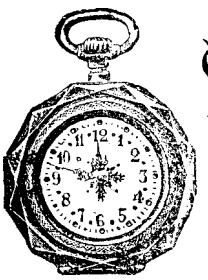
— **Najlěpši škit** —
nožičkace lěsyčki
elegantny napohlad!
Mjez druhim sym do wšěch kasow nowoho **justicnoho twara** tajke lěsyčki zhotowił.
Wuwjedźe so nanajručišo.
Heinrich Paulinus
Budyšin
Hornčerska droha 41.

Einst
Jetzt
Poruča so wosebje za kněže na kraju. [52

C. G. Fiebiger
Budyšin. • Serbska droha 5 a 7.
Płatowe a bałmjane twory.
Šatowe wuhotowanja.
Najtuńše, krute płaćizny! [114

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarńja za kupowanske,
hypothekske, dismembraciske,
testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.
Poćehnjenja za matracy a sofy
kaž wšě k pólstrowanju trěbne
wěcy su dóstać po fabrikskich
płaćiznach. [107

Wulki skład
nowočasnych
vogtlandskich **gardinow**
kaž też **přikrywki na łoža, łožowe šaty, płatowe-, barchentowe- a normalne šaty, sórcuchi, dypsačne rubiška, předkošlki, kornarje, krawaty** atd. w najwjetšim wubjerku po najtuńšich płaćiznach poruča [4
Martha Bräuer
Budyšin, Moltkowa droha 2.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. měrca 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		3 %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3½ %	
„ 3měsačnym	„	3¾ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

Wosebje derje wuwite, dospołnje do blešow zrałe a přez to też jara **tyjomne wina** a to:

Rhynske a Pfalcske wina.

lětnik	1905	**Bodenheimske**	blešu po	80	pj.
-	1903	**Lörsweilerske**	- -	90	-
-	1904	**Oppenheimske**	- -	100	-
-	1904	**Forster Riesling**	- -	110	-

Moselske wina.

lětnik	1905	**Maringerske**	blešu po	80	pj.
-	1905	**Graacherske**	- -	90	-
-	1906	**Winningerske**	- -	100	-
-	1904	**Piesportske**	- -	125	-

Bordeauxske wina.

		Medoc fin	blešu po	90	pj.
lětnik	1904	**St. Emilion**	- -	125	-
-	1904	**St. Christoly**	- -	140	-
-	1904	**Pontet Canet**	- -	150	-

Sekt za bowle.

Gustav Küttnera nasl.

126] **Richard Weigel.**
Winopředawarńja a winowe jstwy.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 15. junija 1908:

1. Woły,						28—44	hr.,	rězna waha	60—80 hr.
2. Byki,	„	„	„	„		33—43	„		65—70 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	„		29—42	„		49—74 „
4. Ćelata,	„	„	„	„		44—55	„		74—87 „
5. Swinje,	„	„	„	„		40—48	„		55—63 „

rězna waha	60—80 hr.
	65—70 „
	49—74 „
	74—87 „
	55—63 „

Česćenym Serbam w Budyšinje a wokolnosći najpodwolnišo k wjedźenju dawam, zo sym tudy

w Budyšinje na kamjeńtnej hasy 12

předawarńju železnych a worclowych tworow,

grata, točnikow, brusow, potrjeby za pólstrowanje a powjazarskich tworow

pod firmu

August Hajna

wotewrił.

Prošu, moje předewzaco dobroćiwje podpjerać a poručam so z počesćowanjom

August Hajna.

131] ☛ Přispomnju, zo serbscy rěču! ☚

Jednota tow. kath. Serbow - w **Budyšinje** - zmeje **jutře njedźelu 21. jun.** měsačnu zhromadźiznu wječor we 8 hodź. [132

Česćenym Serbam w Radworju a wokolnosći k wjedźenju dawam, zo sym so

w Radworju

(w starym domje k. Wjerša)

zasydlił a poručam so za wšě sedlarske dźěła, tež k zhotowjenju mojomu powołanju přihodneje domjaceje nadoby.

Pawoł Schöbel

— sedlarski mištr —

w Radworju. [130

Kubło na předań.

We **Žuricach** je přeměnjenja dla **kubło čo. II** z něhdźe 30 kórcami pola a 20 kórcami łukow a lěsa ze swobodneje ruki na předań. Na požadanjo přidadźa so 4 kruwy, 1 kóń, wjacy wozow, něšto gratu a ratarske mašiny. Štóž je zwólniwy je kupić, **njech so hnydom** na wobsedźerja tam wobroći. Wuměnjenja su za kupca po móžnosći lohke. [124

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.

Bože martry □ **smjertne kříže** □ **rózowcy** □ **swjećatka** □ **krjepjenčki** atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -

47] **Drježdźany-A.,** Rózk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Najwutrobniši dźak a zapłać Bóh

za wšě dopokazy nutrneje lubosće w khorosći, na pustywječorach a při pohrjebje našoho wjelelubowanoho nana a dźěda

knjeza Mikławša Šołty we Wotrowje

wupraja

zrudni zawostajeni:

Pawoł Šołta, expositus w Hajnicach.
Georgia Šołćic, wóršulka w Lubodole.
Jan Šołta, inspektor w Marijnym Dole.
Hana Hawšowa, rodź. Šołćic, piwarcowa w Marijnej Hwězdźe.
Mikławš Šołta, časnikar w Serajewje a dźěći-dźěći.

We Wotrowje, 19. junija 1908. [133

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćěłany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so ścelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 26. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **27. junija 1908.**

Cyrkwinske wobstojnosće we Francozskej.

(Pokročowanjo.)

Nětk sćěhowaca perijoda hač do započatka tutoho lětstotka je za našu wěc jenož w tym ważna, zo so w njej wulki podawk lěta 1905 přihotuje. Přeměnjenjo, ke kajkomuž přez „dźělacy (rozwjazowacy) zakoń“ dóńdźe, njestawa so wězo nadobo a bjezsrědkownje. Kajke knježeŕstwo by sebi zważić mohło, so njejabcy z nimale 2000-lětnej zańdźenosću dźělić, hdyž njeby wědźało, zo wjetšina ludu wjac wěrnje a swěrnje k nabožniskomu zawostajenju swojich wótcow njestoji? We Francozskej wěra dawno wjac z najwjetšim kubłom ludu njeje; powšitkownje pokazuje so liwkosć, haj njepřećelnosć přećiwo wěrje. A tak wostanu słowa wěrne: „Duch časa a duch ludu je tež duch prawa.“ Zjawne „dźělenjo“ by drje so dlěje wotdźeržeć dało, njebychu-li so wěste podawki stałe; tola žana diplomacija njebě skónčnomu dźělenju zadźěwać mohła.

Hižo Mirabeau bě we wulkej revoluciji prajił: „K tyću noweje swobody je nuzne, wotstronjenjo katholskeje wěry w cyłej Francozskej.“ Wosebje pak wot časa założenja třećeje republiki (1870) započina so njepřećelske zadźerženjo knježeŕstwa přećiwo katholskej cyrkwi. Štož bě hač dotal liberalna opposicija była, bu nětko knježeŕska strona: republikanska stojo přećiwo kruće wěrjacej legitimnej Orleanskej a Bonapartiskej stronje. Dokelž běchu posledniši wěriwi, dóńdźe z časom k tomu, zo bě, kiž wěrješe, tež z dobom přećiwnik republiki, a tak wojowaše so přećiwo republicy a demokratiskej swobodźe w mjenje wěry. Z tym pak sebi katholscy sami najwjacy škodźachu a su snadź sami wina, zo su nětko přesćěhani. Woni su „praktiske dźělenjo wěry a nowišeje kultury sami přewjedli, radšo hač zo bychu so prócowali, harmoniski zwjazk mjez wěru a sprawnym kulturnym žadanjom našoho časa energiscy a z wuspěchom zwjazać.“ Leo XIII., jich wopačne stojnišćo póznawši, bě tohodla francozskim katholikam připoručił, nic so z njepřećelemi republiki přećiwo knježeŕstwu zjednoćić, ale wěcy wzać a brać, kajkež su, t. r. republicy so přizamknyć. Tola lěta dołha opposicija přećiwo knježacym bě tak zakorjenjena, wosebje we wyššich worštach, zo swjatoho wótcowa rada njebu słyšana; woni wojowachu dale, zo bychu bórzy knježstwo zasy na so torhnyli; a tym, kotřiž so po bamžowej radźe mějachu, njepřećeljo njewěrjachu, dokelž tajki nahły „wobrot“ zrozymić njemóžachu. Tuž republika so wo swoje wobstaćo boješe a wotmołwi na tajke wojowanjo: Počachu cyrkej ze statnoho žiwjenja wustorkować: civilne mandźelstwo a joho dźělenjo so podpjeraše, swjate křiže so ze šulow a sudnistwow wotstronichu, wučba, kotruž běchu hač dotal kongregacije a klóštrske rjady wudźělałe, so jim zakaza, duchowne rjady buchu z kraja wupokazane.

Kak to započachu? Rěkaše: „Klóštry maja wulke zamóženjo, na wšě 1 miliardu 700 milionow. Tajki pjenjez mohł so derje k zawěsćenju dźěłaćerjow trjebać. Tuž dyrbjachu hladać, kak móhli klóštrske zamóženjo na so torhnyć. Zo bychu to docpěli, postaja nowy zakoń, zo ma so k wobstaću a k założenju rjadownych towarśnosćow statna dowolnosć wuprosyć, hačrunjež zakoń lěta 1901 dospołnu towarśtwowu swobodu zawěsćeše. Podarmo pisaše Pius X. w decembru 1903 na präsidenta Loubeta, zo přiwzaćo tajkoho zakonja rěka podćišćenjo nabožnych kongregacijow, kotrež

žanoho druhoho zaměra nimaju, hač wukubłanjo a wučenjo młodosće. Tola njemějachu bamžowe słowa žanoho wuspěcha. Wšelake rjady (Jesuića, Dominikanojo, Benediktinojo, Chartusojo, Karmelitki atd.) rozpředachu na to swoje ležomnosće a wopušćichu njedźakowny wóteny kraj. Wjetši dźěł klóštrow podćisny so a prošeše wo zakońscy předpisanu dowolnosć, ale buchu hač na trapistow a khorych wothladace rjady wotpokazane. Haj knježeŕstwo wotewza jim kubła, rozpředa je a wuwikowa za nje nic drje 1 miliardu 700 milionow, ale jenož 8 milionow. Za tak směšny pjenjez so tute kubła rozmjetachu, zo sebi wjele ludźi (wosebje wězo židźa) na jara lohke wašnjo swoje kapsy napjelni. Wěriwi katholikojo pak je njekupowachu, z dźěła dokelž někotři biskopja z exkomunikaciju hrožachu, z dźěła pak też, dokelž wědźachu, zo tak njesprawne kubła njebychu jim byłe k zbožu, a też zo žanych najeńkow a kupcow za nje namakali njebychu. Kajke sćěhwki tajke surowe zakhadźenjo přećiwo cyrkwinskim rjadam měješe, widźimy z toho, zo knježeŕstwo nic jenož 125 wustawow, kotrež běchu so po wudaću towaršnoho zakonja lěta 1901 bjez dowolnosće nowe założiłe, ale też 2500 staršich wustawow, připóznatym rjadam słušacych, zamkny, hačrunjež słowa a zmysł zakonja dale wobstaćo tajkich wustawow zawěsćeše. Wo prjedy slubjenym invalidnym a starobnym zawěsćenju wězo žaneje rěče wjac njebě, hdyž bě wabidło swoju wěc dokonjało. Hižo w lěće 1904 zakaza so wšitkim rjadnym wučerjam wša wučba, dokelž so tuta „z wučbu republikanskeje towaršnosće njerunaše“. Tak zniči zakoń 1452 wustawow křesćanskich šulskich bratrow a 2817 wustawow žónskich rjadow. Nětko cyły swět spózna, zo ma republika wotpohlad, katholsku cyrkej we Francozskej zničić. Z njesłyšanej njekničomnosću kročeše hidypołne knježeŕstwo na nastupjenym puću dale. Króna wšoho prócowanja měješe być dźělenjo stata a cyrkwje.

(Přichodnje dale.)

Ruska politika we Finskej.

Lětsa je so sto lět minyło, zo su Rusowje Finsku Schwejdam wotewzali a Ruskej jako samostatne wulkoknjejstwo pschizamkli. Finowje su cyle samostatni, jenož zo je jich wulki wjeŕch ruski car, pozdźischo hakle su też finske wójsko z ruskim zjednoćili. Hewak ma Finska wscho sama za so, też pjenjezy. Ale njedźiwajcy na to so Finowje spochi rokoća. Hdyž so lětsa schwejdski kralowc z ruskej wulkowjeŕchowku ženjesche, wužichu finscy studenći tónle wokomik k demonstracijam za schwejdskich rjekow, kotsiž běchu psched 100 lětami w bitwach z Rusami zahinyli. Zadachu wot finskoho gubernatora dowolnosć, zo bychu směli na Allandskich kupach wotměć žarowansku swjatočnosć a schwejdskim rjekam postajić pomnik. Gubernator jich próstwu zaćisny, a pola cara njetrjechichu lěpje. — A prawje tak. Finowje nimaja na nicó skoržić. Njezhubichu lěta 1808, hdyž jich Ruska Schwejdam wudrě, swojeje swobody, dokelž dźě žaneje njemějachu. Duschachu so tehdom pod schwejdskim nadknjejstwom. Wschudźe w jich kraju knježesche schwejdska rěč, w zastojnstwach, w schulach. Finowje smědźachu dawki płaćić a krej za Schwejdow rozliwać, ale knježerjo běchu sami Schwejdowje. Hdy by jich Ruska je schwejdskich pazorow njewudrěła, by snadź hižo finska rěč a narodnosć so ze swěta pominyła. Ruska zkama schwejdsku pschemóc we Finskej a wot toho časa zhraba so finski narod, tak zo je nětk wjetschi knjez w swojej zemi, hač Čech w Čechach, haj samo wjetschi hač Madjar we Wuhrach.

Tuž bychu so Finowje skerje Rusam dźakować měli, zo su jich ze schwejdskeje kwakle wupschahnyli. Ruske nadknjejstwo pschinjese jim hischće druhi wužitk. W Schwejdskej běchu Finowje pschikowani germanskomu splahej, kotryž bě sylnischi hač finski lud a jomu dospołnje cuzy. W Ruskej pak mózachu ruku zawdać swojim krajanam, kotsiž su rozprószcheni po cyłej sewjernej Ruskej hač k sibirskej rěcy Jenisseji a k połdnju hač do penzenskeje a samarskeje gubernije. A Finowje su to też dokładnje wužili. Ruska knježi nad tymile finskimi splahami hižo něhdźe 500—1000 lět a pschecy hischće sydla tele splahi na swojich městnach a so rozmnožeja. Žadyn z nich njeje so poruschćił. A jeli někotre finske splahi hinu, njeje ruske knjejstwo wina, ale njekhmane klima w tych krajinach. Haj samo w najbližschim susodstwje ruskeje stolicy Pětrohroda su so hischće do dźensnischoho dnja finske wosady zakhowałe a nichtó na to njemysli je poruschćić. Njedźiwajcy na to pak Finowje spochi pschećiwo Rusam schkaraja a dźěkaja pola swojich krajanow wosrjedź Ruskeje nic jeno za swoju narodnosć, ale też za lutherstku wěru, kotruž chcedźa swojim krajanam ruskoho ortodoxnoho wuznaća importować. Bjez dźiwa, zo potom konflikty z ruskimi wyschnosćemi nastanu. Za časy ruskeje revolucije bě Finska skhow wschěch ruskich rokoćerjow. Finska jich nic jeno hospodowasche, ale też wobróni, haj runjewon mobilisowasche. Z toho to pschiňdźe, zo wschě ryzy ruske strony kschiwje na Finsku zhladuja. Wschudźe, hdźež so někak hodźi, Finska Ruskej puće zaschlahuje. Tak Finska njecha dowolić, zo bychu jeje železnicy byke z ruskimi zjednoćene, tak zo by mohł z ruskich hnydom na finske kolije pschejěć. Stacija finskich železnicow w Pětrohrodźe njebě pschizamknjena k ruskej syći železniskich kolijow. A to wobkhod jara haćesche, dokelž Finska nihdy njepschizwoli, zo bychu so finske železniske kolije

ſměłe k ruſkim pſchizamknyć. Tuž ničo njezbyh, hač zo car ſam z wukazom to poruči. Finſka nima žaneje rozomneje pſchičiny, ſo tomu pſchećiwjeć. Njetrjeba ſo bojeć, zo jim Ruſka někak hoſpodarſcy zeſchkodźi. Ruſka nima wjacy pſchemyſła (induſtrije) jako Finſka. Nawopak maja Finowje ſkoro cyłe łódźniſtwo na baltiſkim morju w ſwojimaj rukomaj. Finſcy rybacy zaſtaraja Pětrohród a druhe ruſke měſta z rybami. A zo je ſo finſke mlokarſtwo, ſkotarſtwo a ratarſtwo tak rozwiło, maja ſo woſebje Pětrohrodej dźakować, hdźež móža wſcho za najdrózſchi pjenjez wotbyć. Jeli potajkim Finſka pſchećiwo Ruſkej ſchkara, je to jenož ſlepa złóſć. A jeli jim Ruſka druhdy na porſty klepnje, njech jeno ſebi huby njetorhaja, kaž by jim Ruſka kſchiwdu činiła. Finowje bychu 'žno „mores“ nawukli, hdy bychu poł łěta pod pruſkej pjaſću tčeli.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyſchina. Srjedu, na ſwjatoho Jana, w 9 hodź. wudźěli najdoſtojniſchi knjez biſkop w tachantſkej cyrkwi ſwjaty ſakrament měſchniſkeje ſwjećizny knjezomaj Pawołej Hübnerej z Woſtrowca a Ludwikej Englertej z Dallau w Badenſkej. Knjez Hübner je ſwoje ſtudije we Wrótſławju, knjez Englert we Freiburgu w Brisgowje a w Paderbornje dokonjał.

Z Budyšina. Minjenu njedźelu měješe „Jednota“ swoju měsačnu zhromadźiznu, na kotruž běše so šwarna črjódka zešła. Njemějachmy pak ani předsydy, ani městopředsydy. Předsyda, knjez farař Žur, přihotowaše so, mjez tym zo my w towaršni so hromadźachmy, na wotjědźenjo do kupjelow na štyri njedźeli. Naš dotalny městopředsyda, k. redaktor a tach. prědař Šewčik, pak je so jako farař do Kamjenicy přesydlił. Tuž wotewri a nawjedowaše w započatku knjez wučeŕ Rječka zhromadźiznu. Hdyž bě so protokol poslednjeje zhromadźizny přečitał, wolachmy nowoho městopředsydu, jako kotryž bu knjez kapłan Žur wuzwoleny. Runje hdyž běchmy z tym hotowi, zastupi knjez kapłan do našeje srjedźizny, witachmy joho z placanjom a knjez wučeŕ Rječka ze słowami w mjenje „Jednoty“, z dobom jomu wozjewjejo, zo su Jednoćenjo joho sebi za městopředsydu wuzwolili. Knjez kapłan přiwza tute zastojnſtwo, poděka wutrobne słowa k zhromadźenym, z kotrymiž přeco wupraji, zo bychu starši swoje dźěći serbski čitać wučili a z cyła narodnosć sebi ważili. Knjez Rječka čitaše nam někotre za nas Serbow zajimawe wěcy. Skónčnje wuradźowachmy wo přichodnym wuběće. Hdy — hač w juliju abo w auguſće — a do kotroho kónca wulět budźe, to wubjerk dale wuradźi a we swojim času w „Posole“ wozjewi. Tak spěwachmy, zabawjachmy so a wuradźowachmy a dźěchmy zwjeseleni a wokřewjeni zasy domoj. — Přispomnić so ma, zo su nětko hač do prózdninow kóždu wutoru wječor we 8 hodź. spěwańske hodźiny.

Z Hajnic. Hajničenjo mějachu lětſa na Boże Ćěło woprawdźe dźeń, kotryž bě nam Bóh darił. Běſche prěni raz, zo mějachmy tu ſwjatočny wobkhad z Najſwjećiſchim zwonka cyrkwičky. Wurjadni dobroćerjo běchu nam k tomu dopomhali, zo nam woſebitu monſtrancu, njebjeſa a dwě cyrkwinej khorhowi darichu. Jim hiſchće jónu horcy dźak a „zapłać Bóh“! Jaſne pruhi z módrych njebjes wobſwětlachu jaſnje nanajrjeńſcho poradźenu ſwjatočnoſć. Hajničanſke ſpěwarſke towarſtwo a twornjowa wobora prócowaſchtej ſo wo pozběhowacy ſpěw a wo porjad mjez wulkej črjódu pobožnych a mnohich pſchihladowarjow. Schěſć bohaće zaſtupjenych mužſkich a žónſkich towarſtwow dachu Najſwjećiſchomu čeſtny pſchewod. Hižo dawno běchu ſo małe druźki na to wjeſeliłe, zo ſměďźa rózički ſłać. Woſadni běchu nam bohaće ćějace kwětki nanoſyli, zo mózachmy wołtarki a woſebje wulki wołtař z pomocu wuſchikných „ſchěrych ſotrow“, kotrež w naſchej krajinje ze ſchuleŕkami něſchto čaſa ſtrowoty dla pſchebywaja, rjenje wudebić. Tola mała kapałka, mała kapałka! hdy změjemy rumnu cyrkej? hdyž ſo dalſchi dobroćerjo nad nami ſmila. —

Z Khróśćic. (Zapozdźene.) Njedźelu, 14. jun., podołdnju $^1/_2$4 hodźin měješe naſcha nalutowańa ſwoju hłownu zhromadźiznu, kotraž bě jara derje wopytana, ſchtož knjez pſchedſyda Kokla pſchi zawodnej a poſtrowjacej rěči z khwalbu wuzna. W mjenje dohladowarſtwa poda městopſchedſyda knjez kubleŕ Jakub Wawrik z Nuknicy zličbowanjo na lěto 1907. Z toho zhonichmy, zo bě 363 132,32 hr. dokhodow a 328 599,45 hr. wudawkow. Bilanca ſtaji ſo na 405 354,70 hr. aktiwow a 402 699,07 hr. paſſiwow, potajkim wunoſchk 2655,63 hr. Woboje ſo jako prawe wobkruči. Po wuſtawkach ma ſo čiſty wunoſchk rozdźělić: dwě tſećinje do założeńſkoho fonda 1770,42 hr., 20 procentow do reſervnoho 177,04 hriwnow. Dohladowarſtwo a pſchedſydſtwo namjetowaſchtaj, ze zbytnych 708,17 hr. za Khróśćanſku ſchulu 150 hr., za Worklečanſku 100 hr. a za Pančičanſku 50 hr. ke kupjenju wuwučowańſkich potrěbnoſćow nałožić, ſchtož ſo tež jenohłósnje pſchija. Ze ſrjedźizny zhromadźizny ſo namjetowaſche, dalſche 408,17 hr. do ſobuſtawow rozdźělić. Pſchitomnym ſobuſtawam ſo 2 hr. a njepſchitomnym 4 % dividendy pſchipokazachu, kotraž ſo wot 1. julija wupłaćuje. Schtóž ſwoju dividendu hač do 31. decembra wotewzał njeje, potom pſchipadnje wona ke kaſſy. Na to ſćěhowachu wólby. Woſta wſchitko pſchi ſtarym. Dokelž ma towarſtwo nětko na 25 000 hr. zamóženja, ſo zaſtupny pjenjez na 10 hr. powyſchi. Nowe ſobuſtawy maja

pak z tym hnydom podźěł na towaŕstwowym zamóženju. Zaſtupny pjenjez ſo njepłaći, hdyž ſwójbni ſobuſtawſtwo ſwojich zemrětych pſchibuznych naſtupuja. Pſchedſyda woſebje porokuje, zo je ſo wo poſlednjej hłownej zhromadźiznje (12. decembra 1907) dopis do Poſoła pſchipóſłał, kiž bě z dźěła njewěrny a ranjacy. Schtož je ſo tehdom wo wotſtronjenju ſerbſkich waſchnjow rěčało, njeje ſo pſchi zhromadźiznje, ale po njej ſtało. Z cyła rěčnik tak měnił njeje, kaž je ſo wutrubiło. Je jenož z dobrym prawom wupłody nałožkow kritiſował, kotrež naſchej narodnej čeſći ſchkodźa. Dale ſpominaſche ſo na płaćenjo tworow, z čimž khětro klaca. 200 exemplarow invalidnoho zawěſćenja towaŕſtwo ſkaza a je darmo mjez ſobuſtawy rozdźěli, hdyž bě pokładnik na jeju ważnoſć pokazał. Z tym ſo ſtónči zhromadźizna.

Z Kukowa. Njedźelu, 14. junija, wječor měješe Kukowska »Katholska Bjesada« swoju měsačnu zhromadźiznu. Wosebje zwjeseli nas wurjadny wopyt dalokich hoſći: kk. farař Žur a kral. notar Cyž z Budyšina, wučerjo Andricki z Radworja, Hajna z Konjec, Rachel z Róžanta, Jurk a Wjerab z Budyšina. Wobzamkny so, zo změje towaŕstwo štwórtk, 2. julija, wulět na Klóštrsku horu pola Zymic a zo sebi tamniše skały při połnym dźěle wobhladamy. Z Pančic woteńdźemy $^3/_4$11 hodźin do Halštrowa. Hoſćo su nam witani. W krasnym přednošku rozjasni knjez Ćišinski socialne prašenjo. Z krótka rozpowěda hišće jónu nacionalne prašenjo, kotrež ludy po narodźe, po maćernej rěči hromadźi. Tola nacionalne staty njejsu swětej hišće wobradźiłe měr a pokoj. Prašenjo wjetšeje ważnoſće je socialne prašenjo. Tu so njedźiwa na kejžora, krala, wěru, narodnoſć. Wšě ludy maja so zjednoćić do jenoho cyłka. Człowjek jenož k człowjekej słuša. Běchu časy, hdźež stoješe na čole ludu kejžor. Čohož trjebaše, měješe dosć na dosć. Swój lud jenož podtłóčowaše, krjudowaše — to bě perioda tyranstwa. Tajki kejžor njemóžeše pak sam wobstać; tuž měješe swojich vasalow, wotročkow. Z tych so wutwori po něčim zemjanstwo. Ći pak lud hišće hórje krjudowachu a wumocowachu, jako rubježni ryćerjo. To bě perioda rubježnistwa. Tola też jich hrody a hrodźišća spowala revelucija. Třeća perioda rěka: móc pjenjez, kapitala. Ta pak je bohudźak wjeřšk swojeje pychi a — hańby překročiła. Też wona je so słaba wopokazała. A nětko skhadźa perioda dźěła. Přez dźěło, sprawne dźěło so rozsudźi jenož socialne prašenjo. Přez nje dyrbi so wurunać, štož su tamne periody zawinowałe. Socialne prašenjo wšak pola wšelakich w dobrym klinku njestoji. Wone pak njeje tesamo, kaž socialna demokratija. Tola socialni demokratojo maja kusk wot socialnoho prašenja, najlěpši kusk. Woni pak zabudu, zo człowjek nima jenož ćěło, ale też njesmjertnu dušu. Kak so tele prašenjo nětko wuwije, njewěmy. Póńdźe-li ze złym, budźe powšitkowna revolucija — póńdźe-li z dobrym, budźe to wjele dlěje trać, prjedy hač k tomu dóńdźe. Najdale je tele wuwićo pokročiło w sewjernej Americy. Hdźe je telko pjenjez, telko zboža kaž tam? — My Serbja pak so njetrjebamy starać wo tele prašenjo. Kaž smy zbožowni byli, tak chemy to dale być. A byrnjež jenož mału khěžčičku měł a jenož kórc pola, sy tola knjez na swojim! Prócować dyrbimy so, zo by so mzda pola nas pozběhnyła. Často dosć njeje płaćizna runa dźěłej. Přecy wostanje wěrna Zejlerjowa pěseń: »Wostań kraju, to ći praju« a t. d. My chcemy tu tak dźěłać, zo sebi hajimy swoje domjace zbožo, Bohawěru a swědomjo, swoju ródnu zemju! — Mócne přihłosowanjo pokaza, kak bě so přednošk posłucharjam spodobał. Živa rozmołwa nasta potom wo prašenjach našeje čeledźe dla. Wona njewěri, zo ma so tu doma najlěpje. Ćišći so radšo do městow a fabrikow, hdźež jenož powjetša proletariat. Swobodniše živjenjo ju tam wabi. — Běchu to jara zajimawe hodźinki w »Katholskej Bjesadźe«! R.

Z Hornjoho Lichtenawa. Tuta wjeſka leži blizko Połčnicy. Srjedu pſched tydźenjom zakhadźeſche tam njewjedro tak hrózbnje, zo ſo najſtarſchi ludźo tajkoho njezboža dopomnić njemóža. Krupy, kotrež na 20 mjeńſchinow k zemi padachu, běchu z dźěła kaž kurjace jeja a ſu někotre płody docyła zničiłe. Žita, woſebje rožka, ſu tak zbite, zo na polach jenož tam a ſem hiſchće kłóſku ſtojo wuhladaſch. Njebych-li ſam ze ſwojimaj wočomaj widźał, bych njewěrił. Hoſpodař, z kotrymž ſo do rěči dach, mi wuzna, zo dyrbi ſebi létſa khléb kupować, haj hiſchće ſymjo k wuſykej. Nětko hižo rožku ſyku a chcedźa ju ſkotej dawać. Něpa a neple (běrny) ſu też khětro čerpjeke. Zelo je kaž dźěrkawe. A jenož tſjo ſu zawěſćeni. Kelko je ſo zbiło, móžeſch hižo z toho ſudźić, zo tamniſchi ryćerkubleŕ za potrjechene žita na 25000 hriwnow zawěſćeńſkoho zarunanja dóſtanje. Tak je ſo mi prajiło. A potom hakle wſchitcy druzy. Podobnje je njewjedro howriło w Delnim Lichtenawje, mjenje w Reichenbachu. — Bóh zwarnuj nas pſched tajkim njezbožom.

Z cyłoho swěta.

Němſka. Prync Ernſt Auguſt, druhi ſyn wójwody z Kumberlanda je jako leutnant do bayerſkoho wójſka zaſtupił. To je ważna kročel k wujednanju domu Kumberlandſkoho z Pruſkej. Kaž je

znate, je wójwoda z Kumberlanda potomnik kralow Hannoverskeje. Hdyž je Pruska tute kraleſtwo wzała (annektowała), běſche žadanjo wójwody za hannoverskim kralowſkim trónom dotal zadźěwk joho wujednanja z němſkim kejžorom. Wójwoda Kumberland pak ma tež prawo na Braunſchweigiki trón. Hdyž bě dotalny regent Braunſchweigſkeje wumrěł, nadźijachu ſo, zo Braunſchweigſka zas porjadnoho knjeżerja dóſtanje. Zo by to zmóžnił, wotſtupi wójwoda ſwoje prawo na Braunſchweigſku ſwojomu druhomu ſynej Ernſtej Auguſtej, kiž ſo tež wſchoho žadanja za Hannoverſkej wzda. Tola Pruſka ſo pſchećiwo njomu ſpjeći, dokelž ſo joho nan tamnoho žadanja njewzda, a Braunſchweigſkej ſo zaſy regent pſchedſtaji. Ze zaſtupjenjom prynca Ernſta Auguſta do bayerſkoho wójſka — ſchtož je ſo bjez dwěla z pſchihłoſowanjom kejžora ſtało — zda ſo, zo počahi mjez Pruſkej a Kumberlandſkej ſwójbu ſo polěpſcha. Hač je naſtupjenjo knježenja w Braunſchweigu za prynca, doniž je joho nan hiſchće žiwy, móžne, ſo njewě. Nětčiſchi prync-regent by knježenjo bjez dwěla hnydom a rady złožił.

Pruſka. Njedźelu, 21. junija, je hrabja Balleſtrem, prjedawſchi pſchedſyda němſkoho ſejma, na ſwojim kraſnym hrodźe w Plawniowicach w Hornjej Schlezſkej ze ſwojej mandźelſkej, rodźenej hrabinku Saurma-Jelč, złoty kwas ſwjećił. Ze wſchěch ſtronow ſu ſo jimaj k ważnomu dnjej znamjenja najwyſchſcheje češće a wutrobnoho podźěla dóſtałe. Jeju mandźelſtwo móže ſo jara zbožowne mjenować: ſcheſćo ſynojo a tſi dźowki ze ſwojimi pſchiſłuſchnymi złoty kwas wokraſnjachu. Tute zbožo je wěrne žohnowanjo ſchtwórteje kaznje. Stary Balleſtrem, joho nan, běſche nadobny dobroćel cyrkwjow a mnohich ſpomóžnych wuſtawow; tute počinki ſu na ſyna a joho potomnikow pſcheſchłe. Swěra napſcheco ſwjatej cyrkwi, woporniwoſć za cyrkwinſke, ſpomóžne a ſocialne wotpohlady, njewuſtawaca ſtaroſćiwoſć za ſwojich zaſtojnikow a dźěłaćerjow ſu počinki, kotrež hrabju Balleſtrema wuznamjenjeja. — Hrabja Balleſtrem je jedyn z najbohatſchich zemjanow cyłeje Němſkeje. Joho wobſedźeńſtwa wučinjeja hromadźe na 40000 jutrow (pruſkich kórcow), wuhlowe a druhe podkopki hiſchće wjac. To ſpóznajemy z toho, zo tójſchto pſchez 30000 dźěłaćerjow w joho ſłužbach ſtoji. Wón pak też njezakomdźi, za nich ſo ſtarać, ſpominajo na ſłowa biſkopa Emanuela ſwobodnoho knjeza z Ketteler, zo dźěłodawar je ſwojim dźěłaćerjam wjac winojty, dyžli jeno jich zaſłużenu mzdu. — Z wjaclětnym pſchedſydſtwom w němſkim ſejmje je hrabja Balleſtrem w cyłej Němſkej ſebi luboſć a wobdźiwanjo dobył, też pola politiſkich pſchećiwnikow. Pſchetož němſki ſejm hiſchće žanoho pſchedſydy měł njeje, kiž by tak wuſchikuje, njeſtroniſcy a pſchećelnje ſwoje zaſtojnſtwo wukonjał, kaž je wón to činił. Wo tym ſu też joho pſchećiwnicy z nami pſchezjene. Čim bóle dyrbimy ſo dźiwać a wobžarować, zo po woſudnym 13. dec. 1906 dyrbjeſche ſkawny muž wotſtupić, bjez toho zo by ſo jomu ſłowčko dźaka a pſchipóznaća wuprajiło. Zajimawe je a drje mało znate, zo je hrabja Balleſtrem w kulturkampfu — kaž mnozy wuznawarjo naſcheje cyrkwje — też we kłódze pobył a ſwoje „khoſtanjo“ tehdom ſwěru wotſedźał. — W lěće 1903 bu Balleſtrem, kotromuž kejžor titul „Excellenc“ ſpožči, do pruſkoho domu knjezow jako herbſki ſobuſtaw powołany.

Bayerſka. Kaž „Münchner Zeitung“ piſa, je Mnichowſki archybiſkop v. Stein — namołwjany z próſtwami wſchěch Mnichowſkich fararjow — wobzamknył, ſwjedźeń ſwjatoho Benna zběhnyć a na ſćěhowacu njedźelu pſchepołožić, a je próſtwu wo pſchizwolenjo ſwjatoho ſtoła k tomu hižo do Roma wotpóſłał. — W Mnichowſkej kathedrali na jenym z nabočnych woltarjow je drohotna relikwija: hłowa ſwjatoho Benna. Swjaty Benno je patron Bayerſkeje, joho ſwjedźeń je tohodla pſchikazany ſwjaty dźeń.

Awſtrija. Zo je nětčiſche knjeżerſtwo cyle hiſchće w putach liberaliſma, ſo pſchi kóždej pſchileżnoſći pokazuje. Zo móže ſkandal na univerſitach tak dołho trać a tak khroble wuſtupować, to je jeno móžno z tym, zo ſu knjeżerſtwo ſamo a profeſſorojo univerſitow z njezrałymi hólcami pſchezjene. Ta wěc je ſkónčnje kejžorej ſamomu ſćerpnoſć wzała. Pſchetož pſched krótkim kejžor pſchi woſebitej pſchileżnoſći kultusminiſtrej Marchetej praji: „Čińće tola ſkandalej ſkoro kónc. Rjane towarſtwo ſu waſchi rektorojo!“

Najnowſche, ſchtož je liberaliſmus pokazał, je njepſchećelſtwo pſchećiwo bamžowomu nunciej we Wienje. W minjenym tydźenju běſche tam mjenujcy k češći 60lětnoho knjeżeńſkoho jubeleja kejžora Franca Józefa we Wienje wulkotny hiſtoriſki čah, ſwjatočnoſć, kajkejež Wien hiſchće wohladał njeje. Wſchitcy diplomatojo abo póſłancy cuzych knjeżerjow běchu k tomu pſcheproſchenja dóſtali — jenož jich wjednik (doyen), bamžowy nuncius wjerćh Granito di Belmonte nic. Tohodla też nuncius k ſwjatočnoſći pſchińć njemóžeſche, hačrunjež bě čeſtny pſchedſyda ſwjedźeńſkoho wubjerka hrabja Wilczek joho woſobinſcy pſcheproſchował. Njepſchitomnoſć nuncia bě jara napadna, woſebje kejžorej a ſobuſtawam kejžorſkoho domu ſamoho. Wina je na miniſtru ſwobodnym knjezu z Aehrentala, kotryž chcyſche nunciej z tym ſwoje njepſchećelſtwo pokazać, zo joho officialnje njepſcheproſy. Kajke ſćěhwki tón „diplomatiſki pad“ hiſchće změje, dyrbi ſo wočakać.

— Cyła wjeſ Zirl pola Insbruka je ſo wotpaliła: 164 domow, mjez nimi cyrkej, fara, póſt a gmejnſka khěža. Kaž praja, ſu małe dźěći woheń zamiſchkriłe. Pod rozpadankami nadeńdźechu dwě ſpalenej woſobje, tola hiſchće někotrych pytaja. Schkoda na 1200000 krónow wučinja; zawěſćena ſuma jeno pokojcu wučinja.

Wuherſka. Pruſowje a Madjarowje ſu jena krej. Tohodla ſympatiſuja Madjarowje tak z Pru-

ſami, zo ſo w ſwojim čaſu ſamo w nowinach piſaſche, zo ſu ſebi Madjarowje jenoho z Hohenzollerſkich pryncow za pſchichodnoho wuherſkoho krala zhladali. Zo tajkomu prawomu zažranomu Madjarejej wſcho, ſchtož z Prus wukhadža, wonjo, a wſcho, ſchtož ma rakuſke mjeno, ſmjerdźi, ſam nazhonich, hdyž pſched nješchto lětami pſchez Peſć do Tatrow pućowach. Bjez dźiwa, zo Madjarowje też wot Pruſow wučbu k ſebi bjeru, hdyž ſo wo to jedna, Słowjanow a tu woſebje wbohi khuduſchki ſłowacſki lud dračować a podteptać. Wot lěta 1898 hač do lěta 1908, potajkim za 10 lět, je ſo w 86 politiſkich proceſſach 452 woſobow na 78 lět 17 dnjow jaſtwa a na 33523 krónow khoſtanja zaſudźiło. Lěta 1907 naličichmy 34 politiſkich proceſſow, w kotrychž madjarſcy ſudnicy 242 woſobow na 12 lět 7 měſacow a 20 dnjow jaſtwa a na 11807 krónow khoſtanja zaſudźichu. W prěnich tſjoch měſacach lěta 1908 wotby ſo 12 proceſſow a w nich zaſudźichu 51 woſobow na 39 lět 8 měſacow jaſtwa a na 5050 krónow pjenježnoho khoſtanja.

K tomu hiſchće pſchiſtupuje kowačiſki proces, w kotrymž dwě woſobje na 5, ſchěſć na 3, wóſom na $2\frac{1}{2}$, ſchěſnaće na 2, a jenu na 1 měſac, a dwě na 15 dnjow jaſtwa a wſchěch hromadže na 6280 krónow pjenježneje pokuty zaſudźichu. Narodnoho ſłowacſkoho martrarja, fararja Hlinku, kotryž tu khwilu w Szegedynje w jaſtwje pokući za to, zo je prawa wbohich Słowakow zaſtupował, zaſudźichu z nowa na $1\frac{1}{2}$ lěta ćežkoho jaſtwa a na 400 krónow pjenježneje pokuty za dwaj artiklaj, kotrejž bě w Skaliſkich ludowych nowinach wozjewił, krótko prjedy hač joho do jaſtwa wzachu. — Zajimawy budże nowy proces, kotryž cyłej wſy Hochſchtetto w preſburſkim komitaće za to hrozy, zo ſu ſłowacſcy burja druhoho martrarja za narodnu wěc, Ignaca Pollaka, hdyž ſo z kłódy wupuſchćeny domoj wróći, z wulkej radoſću witali a na rukomaj noſyli. Dokelž bě pſchi tutym witanju na 1000 ludźi pſchitomnych, změja Madjarowje haru, jich wſchěch w jaſtwach zamĕſćić.

Bjez dźiwa, zo tohodla wjele Słowakow z kraja dźe. Wot lěta 1906—1907 wopuſchći 41815 Słowakow ſwoju wótčinu. To je Madjaram do boka. Trjebaju Słowakow, zo bychu jim pomhali ſamoſtatne wuherſke kraleſtwo dotwarić. Tohodla je ſo zakoń wudał, zo móža mužſcy wot 17. lěta jenož z dowolnoſću miniſterſtwa nutſkownych należnoſćow a krajneje wobory złożiwſchi doprědka 50 hač do 1000 krónow kawcije z kraja wupućować. Doma jich widźeć njemóža — a z kraja won jich njepuſchća. Rodźeni katowje wbohich Słowakow!

Perſiſka. We hłownym měſće Teheranje ſu hičo dlějſchi čas zběžki pſchećiwo nowomu ſchahej. Tón z wulkej ſurowoſću pſchećiwo njeſpokojnym wuſtupuje, wſchelakich nahladnych poddanow je hižo wotprawić dał, kóždy dźeń khěže tajkich, kotſiž ſu k zahubje zapiſani, bombardować a wurubić dawa. Jenož Europjanam ſo dotal žana ſchiwda ſtała njeje.

Wšelčizny.

* Prawe wotmołwjenjo. Portier w Drježdźanskej galeriji: „Předešćniki so tudy pola mje skhowaja, doniž so zas wróćiće.“ — Cuzbnik: „Čohodla to.“ — Portier: „Dokelž so nutřka deščik njeńdźe.“

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Ella, Pawoła Fache, tyšerja we Wuricach, dź. — Jan, Karla Weissa, hornčeŕsk. mištra w Budyšina, s. — Richard, Karla Ansorge, tworniskoho mištra w Budyšinje, s.

Wěrowanaj: Jakub Binner, skałař w Budyšinje, z Mariju Madlenu Kralec z Budyšina.

Zemrěli: 19. jun.: Marija zwud. Šěrakowa rodź. Rachlicec w Budyšinje, 82 l. 2 m. 27 dn. — 20. jun.: Jakub Pjetaš, krawc w Hněwsecach, 76 l. 4 dn. — 21. jun.: Khata zwud. Hajnowa rodź. Lebzec ze Sloneje Boršće, 72 l. 9 m. 26 dn.

Za cyrkej w Zdźeri: Na Pjetašec-Hermanec kwasu w Pančicach nahromadźene wot braški **4** hr. 20 pj., nic 3 hr. 20 pj., kaž běše w poslednim čisle kwitowane.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 22. junija 1908:

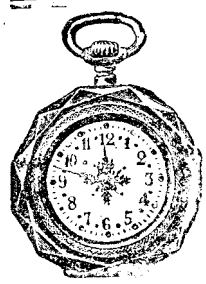
1. Woły,	žiwa waha	centnař	wot	27—42	hr.,	rězna waha	57—78	hr.
2. Byki,	„	„	„	30—41	„		62—73	„
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	27—40	„		47—72	„
4. Ćelata,	„	„	„	42—54	„		72—84	„
5. Swinje,	„	„	„	40—47	„		55—62	„

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźĕłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prόstwownych pismow wšĕch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rĕčimoj też serbski. [9

Specialita: Nabožne předmjety
za cyrkej a dom, jednore hač k najwumĕlšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.
Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarńja za kupowanske,
hypothekske, dismembraciske,
testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Čohodla so ćwělujeće?
Hnydom so pomha!
Wumělske zuby,
plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w Kamjencu,
Anger čo. 12[1]
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

malenowu jušku,
limettu
a bjezalkoholnu
jabłukowu jušku
poruča [127
Gustav Küttnera nasl.
Richard Weigel
Serbska droha 10.

Wićne płaćizny:

	w Budyšinje 20. jun. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 25. jun. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	—	17	51	17	—	17	51
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	60	14	75	14	40	14	80
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	20	11	90
Pšeńca, žołta . .	10	—	10	30	10	—	10	30
Rožka	9	13	9	25	9	—	9	25
Ječmjeń	8	80	9	—	8	—	8	50
Wows, kórc abo	7	50	7	60	7	—	7	40
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	30
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	10	50	11	—
Běrny	2	30	2	60	—	—	2	80
Pšeńčna muka	12	—	19	—				
Ržana muka	12	—	15	50				
Syno	3	60	4	—	3	—	3	50
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	50	4	67	—	—	4	50
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	66
Prosata 1110 (w Kamjencu 275) jene	9	—	24	—	11	—	20	—
Butra 1 kg	2	10	2	40	2	10	2	40
Jeja, mandl	—	83	—	90				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju	2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym „	3 %	
„ 3měsačnym „	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym „	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.
Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

Sukna a płatna k płokanju,
módroćišć, kattuny, satin, musselin atd.
poruča [112
C. G. Fiebiger
Budyšin. Serbska droha 5 a 7.

Walter Noebel w Budyšinje, Bohata dr. 14.

Wulke saisonowe wupředawanjo hač do pjatka 3. julija.

Wšitke saisonowe artikle hač na třećinu płaćizny poniżene.

Wosebje poručomne:

1 wubjerk **kostumowych sukni**, jedn. a barbjenych, běłych płatowych a piqué;
1 wubjerk **blusow**, židźanych, musselinowych, batistowych atd., posled. nowosće;
1 wubjerk **sukničkow za dźěći** hač do 4 lět, dźěćacych **kapow**, wušiwanych **kłobučkow**, wšelakich **płašćow**.
Běłe šaty za žónske, **spódnje suknje** z alpaka, satina a płatu.
1 wubjerk **ručnych dźěłow, paskow, cankow, wušiwanjow.**
1 wubjerk **falow, sparnych wodźećow, košli za sport.** [134

Do Łazka!

Jutře njedźelu 28. a też **pónjdźelu 29. junija** popołdnju po nyšporje budźe so pola mje **swinjo wukuleć.**

Podwolnje přeprošuje

135] Franc Kokert.

Dr. med. Reuss

statn. přip. zubjacy lěkař

Kamjenc

při klóštrskich wrotach.

Plomby, wumjełske zuby, bjezbolostne wućahowanjo zubow.

K rěčam 8—12 a 2—6. Njedźelu jenož dopołdnja. [122

Sofy (konopeje) a matracy

poruča

po najtuńšich płaćiznach

L. Glatzel

w Budyšinje,

pod bórklinom čo. 2.

Počehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Willy Mader

Wobsedźeř firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13.—Skład: Karoladr. 13.

Dalokoročak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

běske brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Wutrobny dźak!

Wróćiwši so wot rowa našeje lubowaneje maćerje a přichodneje maćerje

Khaty zwudow. Hajnoweje
ze Słoneje Boršće,

rodź. **Lebzec** z **Konjec**, zawost. mandź. njeboh **Mikławša Hajny** ze **Słonoje Boršće,**

wuprajamy wšitkim, kotřiž su ju na khorołožu a potom na pustywječoru wopytowali a w tak bohatej ličbje k rowu přewodźeli a jej telko česće a lubosće wopokazali, naš **najwutrobniši dźak** a **„Zapłać Bóh tón Knjez!“**

W Słonej Boršći, 24. junija 1908.

Jurij Lebza a mandźelska **Marija** rodź. **Hajnec.**
Madlena a **Hana Hajnec**, dźowcy.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćělany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 27. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **4. julija 1908.**

Cyrkwinske wobstojnosće we Francozskej.

(Pokročowanjo.)

Posledni nastork k tomu da pomjenowanjo biskopow. Knježeŕstwo wězo namjetowaše bamžej jenož republikanscy zmyslenych duchownych za biskopow. Hač běchu tući za tajke zastojństwo khmani a hač mějachu hódnosć, kaž sebi ju kanoniske prawo žada, wo to so knježeŕstwo njestaraše. Bamž pak wobsta na swojim prawje, njehódnych kandidatow wotpokazać. Sćěhowaše znaty wopyt präsidenta Loubeta při italskim dworje a protestna nota statnoho sekretara, kardinala Merry del Val-a, na katholske mócnarstwa (28. hapryla 1904). To wudawaše so jako wonječesćenjo a zapěćo francozskoho naroda. Knježeŕstwo wotwoła swojoho pósłanca pola swjatoho stoła (21. meje 1904). Přeprošenjo Lavalskoho a Dijon-skoho biskopa do Roma k zamołwjenju — po artiklu 20. organiskich artiklow njesmědźachu tući bjez dowolnosće knježeŕstwa swoje wosady wopuśćić — dowjedźe k dospołnomu roztorhnjenju diplomatiskich zwjazkow mjez francozskim knježeŕstwom a kuriju (30. julija 1904).

Po powšitkownym ludoprawu woznamjenja to započatk wójny, zjawnoho njepřećelstwa.

Tehdyši minister Emil Combes, něhdyši katholski bohosłowc, předpołoži hižo kónc oktobra t. s. lěta komorje načisk dźělacoho zakonja, woprawdźitoho podćišćowacoho zakonja. Mjez tym dyrbješe Combes druhich winow dla zastojństwo złožić; na joho městno stupi Bienvenu Martin, kotryž 5. februara 1905 komorje wo wjele přećelniši načisk dźělacoho zakonja předpołoži; tutón bu 8. julija 1905 w komorje z 341 hłosami přećiwo 233, 7. dec. 1905 w senaće ze 179 hłosami přećiwo 103 přijaty, 9. dec. t. s. l. wot präsidenta a ministrow podpisany a 11. decembra wozjewjeny. Dźělenjo stata a cyrkwje bě so woprawdźe stało.

Tutón dźělacy zakoń postaja: 1. Republika garantuje „swobodu swědomja“; wona dowola wšitke wukonjenja kulta z tymi wobmjezowanjemi, kotrež su powšitkownoho zjawnoho porjada dla w zakonju samym postajene. 2. Republika njepřipóznawa, njepłaći a njepodpjera žanoho kulta. Wot 1. januara 1906 zhubja so kultowe budgety. Dokelž knježeŕstwo žadyn zjawny kult wjac njepřipóznawa, zběhnu so dotalne zjawne kultowe wustawy; wone maja so jenož nakhwilnje wužiwać, doniž nowa organisacija přewjedźena njeje. Na jich městno stupja zwjazki privatnych wosobow, t. m. associations cultuelles, „kultowe towarstwa“. Tute towarstwa, kotrež dyrbja so po zakonju za zdźerženjo a wudokonjenjo kulta pjenježnje starać, maja wobstać ze 7 wosobow w gmejnach z mjenje hač 1000 wobydlerjemi, z 15 wosobow w gmejnach z 1000—20000 wobydlerjemi, a z 25 wosobow we wšitkich wjetšich gmejnach. Najpozdźišo za lěto (potajkim 9. dec. 1906) maja so dotalne wustawy zběhnyć. Njejsu-li so hač do toho časa žane kultowe towarstwa wutworiłe, kotrymž by so zamóženjo dotalnych kultowych wustawow přepodać mohło, dha so tute zamóženjo gmejnskim wustawam, kotrež we wosadźe leža, za khorych a za dobre skutki přewostaja.

Kajka njeprawda přećiwo cyrkwi to je, pokaže nam sćěhowace rozpominanjo. Cyrkwinske kubła, kotrež 1789 sebi stat přiswoji, wobliča so po tehdomnišej jich płaćiwosći na 15 miliardow frankow (frank = 80 pjenježkow). Po nětčišej płaćiwosći bychu lětnje na wšě 250 milionow frankow wunjesłe. Kóždolětny kultowy budget wu-

čini pak jenož 40 hač do 45 milionow frankow; to bě woprawdźe dołh, kiž bě stat cyrkwi winojty; wón so płaćeše winowatosćow dla, kotrež bě stat säkularisacije dla w konkordaće a w organiskich artiklach na so wzał. Nětko je też tute płaćenjo zastajił. Ale z tym njebě hišće dosć. Přez artikel 7 zakonja so zamóženjo zjawnych dobroćerskich wustawow „zjawnym a zjawnowužitnym wustawam“ připokazuje. Płaćiwosć tajkich kubłow wobliča so na 400 milionow frankow. Přez artikel 5. přepoda so zamóženjo cyrkwinskich wotkazanjow, kotrež do wudaća organiskich artiklow wuńdźechu — z wjetšoho dźěla běchu to zawostajenja za Bože mšě za wotemrětych — statej; tute zamóženjo wučinja něhdźe 25 hač 30 milionow frankow. Móžeše swjaty wótc k tajkomu wobkradnjenju cyrkwje přihłosować?

Wosebje duchowni so přez zakoń ćežcy potrjechja. Tola postaji so hišće, zo duchowni, kotřiž su při wozjewjenju zakonja přez 60 lět a z najmjeńša 30 lět za swoje cyrkwinske służby wot stata płaćeni byli, dóstanu lětnu pensiju, wučinjacu $^3/_4$ prjedawšeje mzdy. Duchowni, kotřiž su přez 45 lět stari a z najmjeńša 25 lět swoju służbu dokonjeli, dóstanu kóždolětnje połojcu swojeje prjedawšeje mzdy. We woběmaj padomaj njesmě pensija 1500 fr. (1200 hr.) překročić. Tola je zasy jara ćežko, tajku pensiju dóstać, dokelž dyrbi pisomna próstwa wjele pućow přeńć, prjedy hač so přizwoli, a dale ma wyšnosć prawo, ju tym, kotřiž wo nju proša, nic wupłaćić. Z toho widźimy, zo chcedźa tak na kóžde wašnjo krjudować. Dale dóstanu duchowni, na kotrychž so hornje postajenja njepoćahuja, přez 4 lěta, wot wotstronjenja kultowoho budgeta ličene, zarunanjo: za prěnje lěto połnu mzdu, za druhe $^2/_3$, za třeće $^1/_2$, za štwórte lěto jenož $^1/_3$ swojeje prjedawšeje mzdy. We wosadach z mjenje hač 1000 wobydlerjemi traje kóžda tutych periodow dwě lěće. Potom móža duchowni hladać, kak so žeziwja. W srjedź decembra počachu biskopow z palastow honić. Někotři je wopušćichu, wot policistow wjedźeni, wjetši dźěl pak hižo prjedy. Ludźo na hasach přećiwo tomu demonstrowachu, při čimž też ke krejpřeleću přińdźe. Też kardinal Richard, Parizski arcybiskop, tehdy 87 lět stary, dyrbješe swój palast wopušćić. Hodźinu do připowědźenoho přikhoda statnoho komisara, kotryž měješe kardinalej rozkaz k wopušćenju palasta přinjesć, wopušći tutón swoje wobydlenjo. Monarchiski zapósłanc Denys de Cochin přewostaji kardinalej swoje privatne wobydlenjo. Tysacy wěriwych běchu so před palastom zešli, zo bychu swojomu wuhnatomu pastyrjej a w nim cyrkwi swoju přiwisnosć wuprajili a přećiwo brutalnomu přesćěhanju protestowali. Tak mjenowana „Dobrowólna garda najswjećišeje wutroby“ wupřahny konje z woza, w kotrymž kardinal sedźeše, a wjezeše joho mjez tysacami a tysacami ludźi dołhi puć hač do Babylonskeje drohi. — Z tutoho babylonskoho wuhnaća je Bóh joho hižo k sebi wzał do wěčneje domizny.

„Dźělenjo“ samo by wšak so hišće znjesć hodźało, tola na žane wašnjo njemóže so ćerpjeć, zo chce stat cyrkwi wustawu přinuzować, kotraž so z jeje zasadami njeznjese. Zo to jara liberalne a konsekwentne njeje, so samo rozymi. Hdyž mataj so hižo stat a cyrkej dźělić, dha sebi też stat žane prawa nad cyrkwju žadać njesmě hač te, kotrež jomu powšitkownoho porjada dla też nad druhimi zjednoćenjemi přisłušeja; wón dyrbi potajkim też nabožnym towarstwam dowolić, sebi swoju wustawu dać a po njej kročić. Zakoń postaja, zo ma na městno rozwjazaneje organisacije wot stata předpisana organisacija stupić, kotraž so z cyrkwinskim zarjadowanjom njeznjese: kultowe towarstwa, kotrež smědźa so zasy k wjetšim zwjazkam zjednoćić a tak, chcedźa-li, dotalne zarjadowanjo do farow a biskopstwow zasy zawjesć. Zo w tym strach schismatiskoho wutworjenja wosadow leži, je bjeze wšoho widźeć. Nic duchownska wyšnosć ma farske a biskopske wosady wobmjezować a nutřkownu organisaciju kultowych towarstwow a zwjazkow přewjesć, ale ludźo sami. Tući su jako juridiske wosoby wobsedźerjo cyrkwinskoho zamóženja; ći maju postajić, hač a kajke wudawki smědźa a dyrbja so za Bože służby a za zdźerženjo duchownoho činić, tola stoja woni w tym nastupanju pod statnym dohladom. Cyrkwinske reservne fondy smědźa so jenož we wobmjezowanej ličbje założeć.

(Přichodnje dale.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšcina. Najdostojnischi knjez biskop poda so z knjezom seniorom Skalu do Ebersbacha, Nowoho Gersdorfa a Eibawy, hdźež sebi twarnischća za katholsku cyrkej abo schulu wobhladaschtaj. Potom dojědźeschtaj do Nowoho Leutersdorfa, hdźež bě $^1/_2$7 hodźin swjatočne powitanjo. Nazajtra njedźelu knjez biskop dopołdnja w Nowym Leutersdorfje 85 a popołdnju w 4 hodź. we Wulkim Schnuowje 32 wosobam swj. sakrament firmowanja wudźěli.

Z Budyšcina. Kaž kóždolětnje, tak też lětsa Budyschski proceſſion na swj. Marije domapytanjo

do Rózonta dźěsche. Tón raz běsche wobdźělenjo z města Budyschina samoho něschto sylnische. Knjez kubleŕ Jakub Cyž ze Stróžischća kantorjesche zasy z wulkej wustojnosću a wutrajnosću, a to hižo 28. króć. Jomu wutrobny dźak. To njeje maličkosć, 4 hodźiny daloko hić po puću, kotryž pschez hórki a doły wjedźe a pódla stajnje spěwać a wótse so modlić. Nimo toho běsche to lětsa čim ćežsche, dokelž skoro stajnje w mróčeli procha dźěchmy. Běchmy kaž mkyńcy. Tež dyrbi so z khwalbu wuzběhnyć, zo su mnozy, kotříž bychu hewak bližschi puć domoj hić móhli, hač do Skoneje Borschće sobu schli, hdźež so procession hakle rozwjaza. To je dobry pschikład! To je prawje a tak so tež skuscha, zo so tam hromadźimy, hdźež procession woteńdźe, a tam zasy wschitcy so wróćimy, hdźež so procession skónči. Prosyło drje je so wjele, a wosebje tež wo deschćik, kotryž nuznje trjebamy. Swjata Marija zawěsće nam wschitko wuprosy, schtož trjebamy a schtož budźe k naschomu lěpschomu.

We Wostrowcu je nowoswjećeny měschnik knjez Hübner na sș. Pětra a Pawoła swój prěni wopor Božeje mschě swjećił. Předowanjo měješe knjez farař Katschmann z Kamjenicy II.

Z **Kulowa.** Srjeda, 1. julija, běsche za nas dźeń wjesołosće a radosće. Swjećesche dźě na tym dnju syn z naschoje wosady, nowoswjećeny měschnik knjez Max Beier z Kulowa, swjatočnje swój prěni wopor Božeje mschě. W 9 hodź. dowjedźechmy knjeza primicianta, pschewodźanoho wot mnohich duchownych a małych družkow, serbskich a němskich, do cyrkwje, hdźež po wuspěwanju: »Veni Creator Spiritus« knjez farař Fiebiger z Bunclawy najprjedy němske swjedźeńske předowanjo dźerżesche. Na to sćěhowasche swjatočna Boža mscha nowoswjećenoho měschnika, pschi kotrejž assistowachu kk. farař Fiebiger jako paranymf, farař Hicka jako diakon a kapłan Czedźich jako subdiakon. Po kemschach bě serbske swjedźeńske předowanjo, w kotrymž knjez farař Schołta wukładowasche powołanjo a zamołwjenjo měschnika. — To běsche woprawdźe za naschu wosadu wjesoły dźeń, hdyž skónčnje po wjac lětach zas jenoho měschnika z naschoje wosady prěni raz k wołtarjej pschistupić widźachmy. Bóh dał, zo by nascha wosada zas to była, schtož běsche w minjenym lětstotku, hdyž běsche wona žórło, z kotrohož wjele dobrych serbskich duchownych wukhadźesche. — Knjez primiciant je syn naschoho wjelelubowanoho njezapomnitoho wyschschoho wučerja Augusta Beiera, kotryž je loni wumrěł; tež joho macź smy psched někotrymi njedźelemi pokhowali.

Z Kulowa. Pola Rachlowa su z nowa popjelnicy wuryli. Schkoda pak; zasy staj dwaj Zhorjelskej knjezaj je dobyłoj, tak zo za nasch Serbski musej zas ničo njewosta. — (Njecha so něchtó z Kulowskich Serbow wo to prócować, zo bychu so tola někotre popjelnicy tež za Serbski musej dobyłe? — Red.)

W Drježdźanach je 1. julija Franc Suchánek, prjedawschi konsistorialny a sudniski radźićel, wumrěł. Zemrěty je prjedy dołhe lěta w Drježdźanskim katholskim konsistoriu džěłak, pódla tež wjac lět jenički katholski tydźenik „Bennoblatt“ ze wschej swěru redigował. R. i. p.

We Freibergu je pschisažny sud Gretu Beier, džowku měšćanosty, kotraž je 14. meje 1907 w Kamjenicy swojoho nawoženju zatšělika, k smjerći wosudźił.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Joho Majestoś kral Friedrich August je so 2. julija na pućowanjo do Cwikawskoho wokrjesa podał a wróći so sobotu zas do Drježdźan.

— Dawk za jězdne listki na železnicy so zas zběhnje — to so jako wěste wozjewja. Wschitke staty Němskeje su so pječa pschećiwo dawkej wuprajiłe, dokelž tutón dawk wjele mjenje pschinjese hač je so wočakowało (23 millionow). Za to budźe so někajki druhi dawk wunamakać dyrbjeć.

Pruska. Pruski sejm bu 30. junija zamknjeny. W krótkim času swojich posedźenjow je zakoń wobzamknył, zo smědźa so za evangelske cyrkwje nałohi (anlagen) na zbytk zběhać. W dalschim sejmje ma so potom zakoń wo powyschenju mzdy evang. lutherskich duchownych wobzamknyć.

— Filosofiska fakulta Barlinskeje universitу je professora Bernharda, kotrohož bě kultusminister z Kiela do Barlina bjez praschenja fakulty powołał, wotpokazała. W spomnjenej fakulće hižo tśjo professorojo nacional-ökonomiju wuča; Bernharda bě ministerstwo powołało, dokelž je prěni dźěl wjetschoho pisma wo pólskim praschenju wudał. Pschećiwo joho wosobje fakulta ničo nima, tola sebi njecha lubić dać, zo so k tśjom hischće schtwórty professor powoła, bjez toho zo by fakulta so słyschała.

Awstrija. Streik swobodomyslnych studentow je na khwilu skónčeny, a pschednoschki su na universitach, też w Insbruku, zas so započałe. Měr je zastupił z tym, zo je Wahrmund na Pražsku universitu pschesadźeny, a zo su skónčnje universitne wyschnosće počałe trochu krućischo pschećiwo herjekarjam wustupować. „Na khwilu“, praju, mjenujcy hač do lětnich prózdninow. Na zymu so najskerje hara zas započnje, pschetož swobodomyslni so hižo na zymu hotuja. — Zo je Wahrmund do Prahi pschesadźeny, so Pražanam zawěsće lubić njebudźe. Pražska němska universita za nahladnischu płaći dyžli Insbrukska. Bjez dwěla budźe so Praha wobarać, tajkoho professora cyrkwinskoho prawa pschijeć. Móže być, zo minister Wahrmundej na jene lěto dowoli, do wukraja hić, snadź do Pariża, zo by so na druhi pschedmjet pschihotował, kotryž budźe skerje pschednoschować móc. W Hradcu so swobodomyslni „studenći“ też

dale jara schamawje zadźerża. Studentski katholski zwjazk Carolina swjećeschе psched krótkim 20létny jubilej swojoho wobstaća. Tu pschiležnosć tamni wužichu, zo na wschě waschnjo katholskich studentow hanjachu a pschesćěhachu. Pschedsyda ministeria, baron Beck, je kschesćansko-socialnym zapósłancam słubił, zo budże tež katholskim studentam za zjawne wustupowanjo połny zakit statneje auktority poskićeć, a zo je to winowatosć knježerstwa, za porjad a měr na wysokich schulach so starać.

— Wschitcy znajemy brusakow. Pschikhadźeja lěto wob léta k nam nic jeno z brusami, ale tež z nožemi, harmonikami a z druhim takim drobjasom. Je to wjesoły ludźik, spěwa sebi a hudźi, a to so ludźom lubi, a tuž su wschudźom rjenje witani. Serbskej rěczi bórzy zwuknu, a prawje rjenje wědźa naschim hospozam po hubje rěčeć. Ale z wotkel so ći ludźo k nam bjeru? Cahnu wot połdnja hač za Wienom sem. Jich domizna je južna Styrska, Korutanska, Krajina a sahaja k połdnju hač na same pobrjohi adriatiskoho morja. Wěžo njejsu w tychle krajinach cyle sami z knjezom. Tež mjez nimi su so Němcy a bóle k połdnju Włoschi rozlězli. Najhusćischo sydla w Krajinje, a tuž maja tam tež najwjacy prawa. Mjenuja so Słowincy abo Słowjency a njeschměsch jich změschećе ze Słowakami, kotsiž tež do Serbow khodźa, kotrymž pak su Serbja „schlabakow" narjekli. Tući pschikhadźeja z cyle druhoho kónca swěta, wot sewjerneje Wuherskeje, sem. Słowjencow, kotsiž nam swojich brusakow scelu, je něhdźe połdra milliona. Němcy so hižo spuschćachu na to, zo tónle ludźik bórzy doschlapnu —, ale Słowincam so do němskoho kutła njecha a so kruće zapjeroja. A dokelž dźensnischi dźeń hospodarjenjo a zamóžnosć najwjacy płaći a hospodarjenjo jenož ze zhromadnymi mocami so rozwić móže, tohodla su pschez cyły kraj husty syć burskich towarstwow rozćahnyli. Te towarstwa rostu a lćeja a z nimi rosće zamóžnosć a sebjewědomjo mjez słowinskim ludom, a z tym so zasy kruči rjap, tak zo 'žno so cuzomu duchej njelkonja a so cuzym wjelkam póžrěć njedadźa. Rozomne, časej pschimèrjene hospodarjenjo pak žada wot burskoho ludu tež wěstu měru zdźěłanosće. Kaž je nasch Čischinski we Wudworje pschi hosćinje prajił — burski lud a intelligenca dyrbitaj sebi ruku zawdać k zhromadnomu skutkowanju. Tohodla su so tež Słowjency wo to starali, zo bychu słowinske srjedźne schule (gymnasije a realki) dóstali. My Serbja bohužel žaneje nimamy a so drje tež žaneje njedočakamy. Słowinski časopis „Zora" je nětko zajimawu statistiku wozjewił, z kotrejež zhonimy, kelko léta 1907 w krajach, wot Słowincow mjenje bóle wobydlenych, srjedźnych schulow naličichu a kelko bě schulerjow, kotsiž do tych schulow khodźachu. Po tej statistice bě tam wscho hromadźe 35 srjedźnych schulow z 9911 schulerjemi a mjez tutymi bě 4047 Słowincow. Nimo toho bě 21 srjedźnych schulow, w kotrychž je słowinska rěč pschipuschćena, to rěka, hdyž je wěsta liczba słowinskich schulerjow, potom so słowinske parallelki wotewrja, pobočne rjadownje, w kotrychž so słowinscy wuči. K tomu pschińdźe hischće jena tajka schula, w kotrejž so jenož w nižschich rjadownjach słowinscy wuči. Wučerjow je 552, z nich 205 słowincow. Zajimawy je poměr liczby schulerjow do liczby wobydlerstwa. Na 10000 wobydlerjow w Krajinje naličichu 30,9 % gymnasiastow a 10,1 realistow Słowincow, a 76 gymnasiastow a 76 realistow Němcow. W južnej Styrskej su liczby za Słowjencow 15,2 a 0,3 a za Němcow 40 a 18, w Korutanskej je poměr 11,5 a 1,5 za Słowjencow a 31 a 13 za Němcow a na adriatiskich pobrjohach su liczby Słowincow 22,6 a 9,4, liczby Němcow 121 a 112 a liczby Włochow 33 a 36. Z toho drje je widźeć, kak hischće Němcy, podpjerani wot rakuskoho knježerstwa a zepjerajcy so na swoje bohatstwa, wschudźe zwjerćha płowaja — zo pak so tola tež Słowincy kruće gratu pschimaja a za wyschschim zdźěłanjom hrabaja. Za to je tež z dopokazom, zo Słowincy tu khwilu we Wienje wo słowinsku universitu wojuja. Pólscy a čěscy wučency bychu wězo pschi započatku na słowinskej universiće radlubje wupomhali.

— Wuherski primas biskop Vaszary poruči, zo ma so w duchownym seminaru ostrohomskeje diöcesy kóždy wučomc, hač je Słowak abo Madjar, we słowakskej rěči rozwučować. Słowakske hodźiny budźa obligatne, t. r. kóždy budźe winowaty, je wopytować. Primas sebi žada, zo by kóždy duchowny rěče ludu, jomu dowerjenoho, swědomy był a tak swojomu wótčinskomu powołanju lepje służicz mohł. Dawno by so to hižo stać mělo.

— Rusinjo wojuja na dwě stronje. Zahanjeja so pschećiwo Polakam, ale z dobom zadźeraja so tež mjez sobu. Ukrajincy, rusinscy radikalowje, rozpósłachu njedawno kołopis na swojich dowěrnikow, zo bychu wschudźe so wo to postarali, zo bychu mocy nadobyli w staroruskich towarstwach. Tohodla ujech schtóžkuli so da za sobustawa tutych towarstwow zapisać, zo bychu tak Ukrajincy w nich wjetschinu dóstali a potom z mocu towarstwa na stronu Ukrajincow pschewjedli. Starorusku stronu zničić a jeje mandaty na so storhnyć, maja Ukrajincy za swój najnuznischi nadawk.

— Njedawno wuda stanisławski rusinski biskop Chomyschin kołopis za swojich duchownych, zo bychu njedowoleli, na wsach ludowe čitarnje zakožować, jeli sami tele čitarnje nawjedować njezamóža. Z takimi čitarnjemi rozschěrjachu mjenujcy Ukrajincy porjadnje njewěru a socialismus mjez ludom. Hdźež bě tajka čitarnja, kažesche a rozschěrjowasche so lud a tež w hospodarjenju njepokračowasche. Ukrajincam bě wězo biskopski zakaz smjerć do boka. Zadachu, na biskopu so wjećić a jomu wschě skutkowanjo mjez ludom skazyć a znjemóžnić. Prěni króć to pospytachu w Černowicach.

Hdyž chcyſche tam ruſinſka wosada biſkopa Chomyſchina powitać, zhromadźi ſo na dwórniſchću ſyła ruſinſkich ſtudentow a powita biſkopa z herjekanjom a pluwanjom. Samo ſkowa „ſwinjo, boranje, paduſche“ a podobne dyrbjeſche biſkop zaſkyſcheć. A tajcy hepjeljo mjenuja ſo ruſinſcy akademicy. To budźe kraſna něhduſcha ruſinſka intelligenca.

— Hrabja Ferdinand Chotek, wuj wjerchowki Hohenbergoweje, mandźelſkeje arcywójwody Franca Ferdinanda, dari ſwoje ryćerſkubło Volſchow w Plzeńſkej krajinje Bratram Najſwjećiſchoho ſakramenta. Hrabja Ferdinand Chotek nima dźěći.

— Towaŕſtwo z mjenom „Němſka frěnja ſchula za ſewjernu Morawu“ wobzamkny na ſwojej zhromadźiznje w Nowym Jičinje ſćěhowacu reſoluciju: Zhromadźeni žadaja, zo by ſo na wſchěch ſrjedźnych ſchulach w Čechach a na Morawje a w Schlezſkej obligatuje zawjedła wučba čěſkeje rěče tak, zo by kóždy ſchuleŕ po zakonju nućeny był, čěſki wuknyć. Pſchichod němſkeje narodnoſće w tutych krajach z tym pječa zwiſuje. Jenož budźa-li Němcy čěſki móc, zamóža ſo čěſkeje konkurrency wobróć. Miniſter Badeni we ſwojim času toſamo chcyſche — ale tehdom Němcy z hłoſom wujachu, kaž by ſo jim z tym měła ſchiwda ſtać.

— Mortwomu češkomu baſnikej wzachu z rukow kſchižik a rózarije. Lětſa naléto zemrě w Prazy ſławny baſnik Swjatopołk Čech. Tež Poſoł je wo tym piſał. Njeboćičkoho ſotra, kotraž je cyłe ſwoje žiwjenjo bratrej wěnowała, bě jomu do mortweju rukow kſchižik a różowc dała. A tu ſo něſchto ſta, ſchtož je hač dotal w Čechach bjez pſchikłada było. Swobodni myſlerjo, češcy njewěriwcy, poſtarachu ſo wo to, zo ſo znamjo katholſkoho kſcheſćana (Čech bě katholik), kſchiž a różowc, ze ſproſtnjeneju rukow baſnikowoho ćěła zhubi a zo ſo jomu za to do rukow ſtłóči kwěćel róži. A tola njebě Čech ſobuſtaw njewěriwoho towaŕſtwa ſwobodnych myſlerjow a ženje z nimi dźeržał njeje. Schtóž Boha wonjećeſćuje, njećeſći tež pokoj ćłowjećoho ćěła. Tajki je hórſchi, dyžli dźiwje ludy w Africy a Amerieh, kotrež ſwojim wotemrětym nabožnu češć wopokazuja.

— Morawſke časopiſy pſchinjeſechu powěſć, zo bě ſocialny demokrat S. z Ujezda pola Sokolnicy na Morawje ſwoju žonu ze żeleznym horncom tak do hłowy ſmoknył, zo ſo k zemi zwali, a to tohodla, dokelž bě žona „Wótče naſch“ ſpěwała. Wbohu žonu donjeſechu do khorownje a bjezbóžnika počerja na ſudniſtwo. Haj, wſchak haj, ſocialnym demokratam je nabožnoſć „privatna wěc“ (!)

— Njechaſche wumrěć bjez Boha! Naléto mějachu katholikojo z Piſka a z wokolinu w tymle měſće zhromadźiznu. Katholſki zapóſłanc M. mějeſche na njej poręčeć. To ſocialnych demokratow a njewěriwych ſwobodomyſlnych tak paleſche, zo zhromadźiznu znjemóžnichu a nazajtra żeleznińſke kolije wobſchkodźichu, zo by ćah, z kotrymž chcyſche katholſki zapóſłanc do Prahi wotjěć, z kolijow wujěł. Ale na zbožo ſo z časom na to dohladachu, ćah z časom zaſtajichu a kolije naprawichu. Mjez njewěriwymi herjekarjemi wuſtupowaſche pſchede wſchimi wěſty C. „Puſchće mje na nich“, rejeſche, „ja dźenſa něſajkoho duchownoho Cibana rozmjatu.“ Nazajtra zaſypny ſo tónle ćłowjek pſchi dźěle. Ćežko ranjenoho donjeſechu joho do khorownje. Tu žadaſche khory hnydom, zo bychu po knjeza póſłali, zo chce być wobſtarany. Sta ſo po joho woli. Hřěſchnik wujedna ſo z Bohom a kajeſche ſo ſwojich wčoraſchich rěči a ſkutkow. Dźiwna to wěc! Ludźo, njewěriwi hač do żra koſći, začuja hnydom we ſebi wěrjacu wutrobu a nabožne zmyſlenjo, a byrnjež lěta dołho wěru wuſměſcheli, hdyž jeno ſmjerć na nich ſahnje. Pſchećiwo wěrje ſchćuwachu a na wſchěm poſledku hrabaja za wěru. Wěčnoſć wrota wotewrja, a to jich ſcheri.

Belgiſka. Pſchichodny ſeptember budźe wulki pobožny ćah Belgiſkeje młodoſće do Roma pućować. Hižo je ſo telko wobdźělnikow zamołwjało, zo budźe wjac woſebitych ćahow na żeleznicach trěbnych.

Schpaniſka. Kralowa Viktorija je pſched tydźenjom w St. Eldefonſo prynca porodźiła. Tutón druhi ſyn krala Alfonſa bu 30. junija kſchćeny a dóſta mjeno Jaime. Joho kmótr bě bayerſki regent prync Luitpold.

Ruſka. Pola Alexandropola je 30. junija ſurowy zliwk był. Njeſměrna mnohoſć wody ſo z horow do dolinow wali, wſcho ſobu torhajcy. Na wſchě ſto ludźi je wo žiwjenjo pſchiſchło.

— Srjedź Moſkwy a Kurſka ſu zaś ſurowe zliwki byłe. Rěki ſo tak napjelnichu, zo cyłe krajiny počerichu, a woda mnohe żeleznične moſty podmlě.

Wšelćizny.

* W Hněžnje wumrě rentnaŕ Matej Wenglewski w 104. lěće ſwojoho žiwjenja. Joho mandźelska, z kotrejž je 76 lět woženjeny był, je hišće žiwa.

* Definicija. Studnje ſu, hdźež małe dźěći druhdy nutŕpadaja, prjedy hač ſu wodźete.

Cyrkwinske powěſće.

Budyšin. Zemrěłoj: 25. jun.: Józef Siber, dźěłaćeŕ z Breitehrenberga (we wokrjesnym wuſtawje na Židowje), 38 l. 8 m. 21 dn. — 28. junija: Jan, Karla Weiſſa, hornčeŕſk. miſtra w Budyšinje, ſ., 17 dn.

Ralbicy. Křćeny: Jan Jurij, Pětra Wowčeŕka, žiwnoſćerja z Koſlowa, ſ.

Wěrowani: Michał Krawčik, žiwnoſćer z Worklec, z Mariju Jurjancec ze Sernjan. — Jan Domaška, dźěłaćeŕ z Lejna, z Hanu Měſkankec z Koſlowa. — Jurij Grubert, khěžkaŕ z Noweje Wjeſki, z Haňžu Krawcec ze Smjerdźaceje.

Zemrěty: 24. jun.: Michał, Michała Paſki, žiwnoſćerja ze Šunowa, ſ., 8 m. 25 dn.

Khróſćicy. Křćeni: Pawoł, Jana Kronſa, khěžkarja w Khróſćicach, ſ. — Jakub, Mikławša Žofki,

kněžkarja we Worklecach, s. — Jurij Pawoł, Jakuba Mróza, žiwnosćerja w Khrósćicach, s. — Hana, Jana Jurija Šołty, kublerja w Jaseńcy, dź. — Bruno Pawoł, Marije Hajnec z Kukowa, s. — Marija Johanna Juliana, Jana Renarja, wučerja w Khrósćicach, dź. — Hana Marija, Michała Kobalca, kněžkarja w Nowej Wjesey, dź.

Wěrowani: Jan, m. s. Jakuba Pjetaša, žiwnosćerja w Pančicach, z Hańžu, m. dź. Michała Herrmanna, dźěłaćerja w Kukowje. — Mikławš Wowčeŕk, žiwnosćeŕ w Smjerdźacej, z Mariju Handrikec, słužownej we Worklecach. — Otto Max Kowall, wučeŕ w I. wokrjesnej šuli w Drježdźanach, z Mariju, m. dź. Jakuba Deleńčki, sekretara w klóštrje Marijnej Hwězdźe.

Zemrěli: Marija, mandź. † Karla Bisnaka, kowarja we Worklecach, † w Hórkach, 75 l. 5 m. 27 dn. — Hana, Hańže Brojerec z Worklec, dź., 8 m. 7 dn. — Mikławš Pječka, wumjeńkaŕ w Miłoćicach, 76 l. 3 m. 21 dn. — Hana, † Pětra Nowaka z Hórkow, mandź., † w Nuknicy, 73 l. 7 m. 11 dn. — Hańža, Mikławša Žofki, kněžkarja we Worklecach, mandź., 38 l. 7 m. 13 dn. a Jakub, Mikławša Žofki, kněžkarja we Worklecach, m. s., 22 dn. — Knježna Vincencija Marija Zocher, konventualka w klóštrje Marijnej Hwězdźe, 73 l. 3 m. 16 dn. — Pawoł, Jana Kronsa, kněžkarja w Khrósćicach, s., 24 dn. — Khata, † Jakuba Hěblaka, žiwnosćerja w Serbskich Pazlicach, mandź., † w Khrósćicach, 78 l. 1 m. 12 dn.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 542. Jurij Dürlich z Budyšina, 543. Jakub Kral (kubleŕ) z Ćemjeric, 544. 545. z Ralbic: Madlena Kórjeńkowa, Marija Wałdźina, 546. August Eiselt z Lejna, 547. Jakub Pječka z Hórkow, 548. Pětr Krawža z Khrósćic, 549. Mikławš Ryćerja z Worklec (½ l.)

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach: Přez knjeza P. Dominika njemjenowany 2 hr., přez knjeza fararja Krečmarja ze Šěrachowa 5 hr.

Češke přisłowa.

Doma jěz, štož maš, pola ludźi, štož ći dadźa. — Čiń wšo, kaž so da, a nic kaž so zda. — Dobrych maju tam ludźi, stykaj jich do měcha, změšej: přecy maš njedočinka z wjećha. — Prjedy: Ćěkaj holca, hólcy du; nětko: Hólcy skoku, holca dźe. — Štož mam w domje, to je moje.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 27. jun. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 2. jul. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	—	17	51	17	—	17	51
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	60	14	75	14	40	14	80
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	20	11	90
Pšeńca, žołta . .	10	—	10	30	10	—	10	30
Rožka	9	13	9	25	9	—	9	25
Ječmjeń	8	80	9	—	8	—	8	50
Wows, kórc abo .	7	50	7	60	7	40	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	30
Woka	8	50	10	—				
Jahły . . . . . 50 kg abo centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	—	20	50	10	50	11	—
Běrny	2	30	2	60	—	—	2	80
Pšeńčna muka . .	12	—	19	—				
Ržana muka . .	12	—	15	50				
Syno	3	60	4	—	2	80	3	50
Słoma 100 kg, młóćena {z cypami	4	34	4	50	—	—	4	16
Słoma 100 kg, młóćena {z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	66
Prosata 810 (w Kamjencu 279) jene	8	—	22	—	10	—	21	—
Butra 1 kg	2	30	2	40	2	20	2	50
Jeja, mandl	—	83	—	90				

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: **Žitne wiki 12 a Karoladroha 13.** — Skład: **Karoladr. 13.**

Dalokorčćak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča:

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju kruchate wapno (kalk)

w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastanišćo. Nanajtuńše płaćizny. [5

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj też serbski. [9

Sukna a płatna

k drastam

113] poruča w bohatym wubjerku

C. G. Fiebiger

Budyšin. Serbska droha 5 a 7.

Z mojeho nakłada atd. so na farje w Budyšinje předawaja:

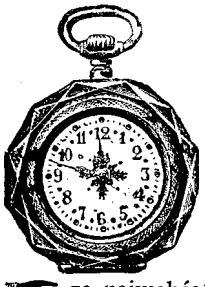
I. Nabožne knihi.

1. Duchowna Różownja swj. Marije. 1872. 517 stron. Płać.: 1,50 hr. hač do 4,50 hr.
2. Smjertnička. 1873. 120 stron. Płać.: 25 pj. a 40 pj.
3. Hwězda, modlitna knižka. 1880. 104 stron. Płać.: 25 pj., 60 pj. a 90 pj.
4. Khwalće Knjezowe mjeno. 1882. 503 stron. Płać.: 1 hr., 2,50 hr. a 3,40 hr.
5. Róčna Swjatnica kath. křesćana. 1883. 1260 stron. Płać.: 2,50 3,50 a 5,00 hr.
6. Wěnašk Jězus-dźěćatkej. 1886. 40 stron. Płać.: 30 pj.
7. Žiwjenja Swjatych. 1864—1904. 1092 stron. Płać.: 5 hr. a 6,50 hr.

II. Powučne, zabawne spisy:

8. Serbske rukopisne drobnostki. 1869. 26 stron. Płać.: 25 pj.
9. Surowstwa napřećo Piusej VI. a VII. 1870. 28 stron. Płać.: 15 pj.
10. Pismowstwo kath. Serbow. I. 1869. 104 stron. Płać.: 1,20 hr.
11. „ „ „ II. 1874. 52 stron. Płać.: 50 pj.
12. Dwójnikaj. Powědančko. 1872. 31 stron. Płać.: 25 pj.
13. Othilia, slepa holčka. 1873. 44 stron. Płać.: 30 pj.
14. Marija wumožena khora. 1874. 25 stron. Płać.: 20 pj.
15. Při maćeŕnym rowje. 1874. 31 str. Płać.: 25 pj. 16. Wodźan. 1896. 36 str. Płać.: 50 pj.
17. Złote hrody. 1897. 54 str. Płać.: 60 pj. 18. Boži narod. 1901. 39 str. Płać.: 50 pj.
19. Dźesać lět za serbskim blidom w Lipsku. 1903. 20 stron. Płać.: 25 pj.
20. Pěseń wo zwonu. 1905. 46 stron. Płać.: 60 pj.

12] **Handrij Dučman-Wólšinski.**

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a optiskich wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, róžk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Čohodla so čwělujeće?
Hnydom so pomha!

Wumělske zuby,
plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w **Kamjencu,**
Anger čo. 12I
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.	Zarjadowanjo zamoženja.
Lombardowanjo.	Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.	Kamorowe kašćiki (safes).
Změnkowy diskont a inkasso.	Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.
Změnkowa domizna.	

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3 měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12 měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Róžk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Přesadźowanjo hosćenca.

Wutoru 7. julija 1908 dopołdnja w 10 hodź.

ma so dźělenja herbstwa dla do zawostajeństwa zemrětoho hosćencarja **Jakuba Bermicha** w **Haslowje** słušaca hosćencowa ležomnosć z nowišej rejwanskej salu a k tomu słušacymi polami a łukami, něhdźe 20 kórcow wulka, tam na měsće samym přez podpisanoho swobodnje na přesadźowanjo předawać. Na ležomnosći wotpočuja połne korčmarske prawizna kaž też prawo na wukonjenjo bětnarjenja, klamarstwa a rěznistwa.

Přesadźowanske wuměnjenja so prjedy wozjewja.

Wukazanjo darmo přez podpisanoho.

Hermann Liebsch,
137] **sudniski aktuar zw. sł.**
přisahany a zjawnje postajeny přesadźowar.

Njedźelu 12. julija t. l.
wuhotuje
„Lilija“ spěwny wječor
w Ralbicach.
Započatk w 7 hodźinach. [138

46] Pruhowanjo a zhotowjenjo
błyskowodow
hródźnych připrawow, hródźnych woknow, samonapojakow za skót.

Třěchi a wrota ze žołmatoho blacha,
Wrota, frontne lěsycy, skhodowe wobłoženja.

Kładźenjo płuna.

Hendrich Paulinus, zamkarski mištr.
Budyšin. Hornčerska droha 41.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 29. junija 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	28—43	hr.,	rězna waha	58—79	hr.
2. Byki,	„	„	„	32—42	„		64—74	„
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	28—41	„		48—73	„
4. Ćelata,	„	„	„	40—52	„		70—82	„
5. Swinje,	„	„	„	43—51	„		58—66	„

Jednota tow. kath. Serbow - w **Budyšinje** - změje **njedźelu 12. julija** wječor we 8 hodź. porjadnu zhromadźiznu z přednoškom. [139

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Wulki skład nowočasnych **vogtlandskich** **gardinow**
kaž też **přikrywki na łoža, łožowe šaty, płatowe-, barchentowe- a normalne šaty, šórcuchi, dypsačne rubiška, předkošlki, kornarje, krawaty** atd. w najwjetšim wubjerku po najtuńšich płaćiznach poruča [4

Martha Bräuer
Budyšin, Moltkowa droha 2.

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.

Počehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Dźak.

Wšitkim, kotřiž su nam na kajkežkuli wašnjo při našim twarje k pomocy byli, wuprajimoj najwutrobniše **„Zapłać Bóh tón Knjez!“**

W Konjecach, 2. 7. 08.

Jurij Wowčerk
140] a **mandźelska.**

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na póśće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so ścelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 28. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **11. julija 1908.**

Cyrkwinske wobstojnosće we Francozskej.

(Pokračowanjo a skónčenjo.)

Kaž zestajenjo tajkich kultowych zwjazkow, tak je tež jich rozpušćenjo cyle we woli sobustawow. We wěstych padach móža samo sudnistwa tajke towarstwa a zwjazki rozpušćić; farar do nich ničo rěčeć nima, biskop hišće mjenje, a bamž za knježerstwo docyła njewobstoji. Wšak je Briand 28. dec. 1906 w senaće wuprajił, zo so žana katholska hierarchija připušćić njesmě, kotraž pod dohladom někajkeje wukrajneje mocy (Vatikan) stoji; wón nochce z Romom jednać, přetož monarchiske bamžowstwo a demokratiska republika so zjednoćić njedatej. To praji jedyn z najwyššich zastojnikow republiki, kotraž je z absolutnym samoknježerjom wšitkich Rusow zwjazk zwjazała.

Bjez dźiwa, zo je swjaty wótc francozskim katholikam zakazał, kultowe towarstwa tworić abo jim přistupić (w encyklicy „Gravissimo“ 10. augusta 1906). Njesprawne je, hdyž so za to bamžej wumjetuje, zo je swojeje hłowy. Słyšće, kak samo Emil Combes, kiž k dźělacomu zakonjej nastork da, sudźi. Pisa w „Neue Freie Presse“ Nr. 15229, 13. januara 1907: „Wutworjerjo tutoho zakonja začisnu tule organisaciju, kotraž so za bóžsku ma .... Město toho, zo bychu dušepastyrjej a přede wšěm najwyššomu pastyrjej starosć wo zarjadowanjo towarstwow přewostajili, činja woni pastyrja wot swjatoho stadła wotwisnoho. Stadło ma pastyrja wjesć. Stadło powjedźe pastyrjow po tučnych pastwach a bohatych honach swojich kubłow. Stadło budźe kubła dohladować, při čimž budźe móc přileżnostnje, tak husto hač so jomu zechce, pastyrjej tradać dać. Je hłuposć, tajke spjećowanjo swjatoho wótca, kultowe towarstwo připušćić, zasakłosć mjenować a powazy připisać, hdyž joho tola wyšša njepřeměnjomna wučba wobknježi a wjedźe.“ Tak knjez Combes. Škoda, zo tak pozdźe rozoma nabywa. Samo wot protestantskeje strony je so (přez Dr. Knypera, prjedawšoho minister-präsidenta nižozemskoho a nětčišoho theologiskoho professora na „Swobodnej universiće“ w Amsterdamje) dopokazało, „zo je organisacija kultowych zjednoćenjow, kaž ju francozski zakoń zarjaduje, postajenju jeničkeje wot Boha założeneje cyrkwje cyle napřećo“.

Po zakonju swjatoho wótca njejsu so tež žane tajke towarstwa założiłe, kaž bě zakoń wočakował. Artikel 9. dźělacoho zakonja praji: „Njeje-li towarstwa, kotrež by wobsedźenstwo zjawnoho kultuwoho wustawa přewzało, připokazaja so wone na rozkaz knježerstwa gmejnskim wustawam za khudych a dobroćerskim wustawam w cyrkwinskej wosadźe ležacym.“ Tohodla připokaza zakoń 2. januara 1907 arcybiskopske a biskopske palasty, fary, seminary, wobsedźerjam, t. j. statej, departementam a gmejnam k wólnomu wužiwanju. Wobydlerjo tutych khěžow dyrbjachu tohodla je wopušćić. Dale; zamóženjo, kotrež so přez to (zo tež dobroćerske wustawy do druhich rukow přeńdźechu) zaměrej wotkazanjow wzachu, wučinja někajke 400—600 millionow frankow.

Dale postaja „dźělacy zakoń“ wo Božich službach: Bože služby su w přichodźe zjawne a kóždomu přistupne. Tola maja so tajke „zhromadźenja“ na policiji do časa wozjewić a wot tuteje so přizwolić. Tomu wězo katholscy duchowni přihłosować njemóžachu, a tuž njemějachu so po rozkazach, hačrunjež mějachu za kóžde tajke přestupjenjo zakonja 5—12 frankow khostanja płaćić. Tež wjele processow so z toho

wuwi, tak zo bu knježeŕstwo nuzowane, puć koncessijow nastupić. Nowy „zakoń za zhromadźizny“ z 9. měrca 1907 dowoli, zo směd́ža so kajkežkuli zhromadźizny bjez policajnoho dowolenja a wozjewjenja na policiji wotměwać. Tuž směd́ža so tež Bože służby bjez dowolenja swjećić. Po „dźělacym zakonju“ bě knježeŕstwo na městnach, hdźež so kultowe towaŕstwa njewutworja, cyrkwje zamknyło. Tola zakoń z 2. januara 1907 postaja, zo dyrbja cyrkwje tež na tajkich městnach přistupne być.

Tež zakoń z 2. januara 1907 je Pius X. začisnył přez encykliku (6. januara 1907), kotraž započnje ze słowami (je francozscy spisana): „Une fois encore“ („hišće jónu“). Štož cyrkwinske kubła nastupa, je, kaž swjaty wótc praji, tutón zakoń woprawdźe padušski, a na wukorjenjenjo kulta so poćahujo je wón anarchiju zorganisował z tym, zo ma swětna wyšnosć móc, wo wobsedźeństwje kultowych twarjeni rozsudźeć. Fararjo su cyle woli gmejnskich wyšnosćow předaći; woni dyrbja najwjetše materialne ćeže njesć; z dobom pak su jim wšitke žórła k zasłuženju na najsurowiše wašnjo zatykane. Briand (minister kulta) bě mjenujcy postajił, zo ma duchowny při cyrkwi přistajeny za nju n. př. wšě twarne wudawki zarunać atd.

Běchu tež mjez katholikami tajcy, kotřiž bamžej njezjednoćiwosć a twjerdosć wumjetowachu, ćim bóle, hdyž bě na zjawne přišło, zo je so wjetšina francozskich biskopow za kultowe towaŕstwa wuprajiła. Tež prošachu francozscy katholikojo bamža, „zo by jim dowolił, so po zakonju měć, wón dyrbi na škodu myslić, kotruž woni přez joho zasakłe zadźerženjo ćerpja“. Ale tam nima so tola na wužitk hladać, hdźež so wo zakładne principy jedna. Raznje posudźi Emil Combes sam zadźerženjo swjatoho wótca, je škitajo. W „Neue Freie Presse“ Nr. 15222 ze 6. januara 1907 wón pisa: „Ně, Pius X. njeje zasakły. Wón jedna jako bamž, sebi wědomy swojoho zastojnstwa a zakładneje wučby, kotruž njezranjenu zakhować je joho swjata winowatosć. Joho njezjednoćiwosć njeje njezjednoćiwosć človjeka, ale wučby, a tu přeměnić abo zapřeć njeje jomu dowolene. Z dobrym prawom ma wón za swoju winowatosć, ju wozjewić, nochce-li we wěcach katholskeje wučby swoju winowatosć zanjechać.“

Skónčnje njech so hišće přispomni, zo je zakazane, někajke nabožne znamjenja, swjećata a statuwy na zjawnych twarjenjach abo zjawnych městnach wustajić, z wuwzaćom na kultej służacych twarjenjach, na pohrjebnišćach, rownych pomnikach, musejach a wustajeńcach. — Nabožna wučba, kotraž so w šulach hižo prjedy wjac wudźěleć njesměd́ješe, smě so dźěćom wot 6 hač 13 lět starym z wonka šulskoho časa přednošować.

Francozscy protestantojo so lohcy zakonjej podćisnychu. To samo wukrajni protestanći zasudźuja. „De Standaard“, hłowny organ nižozeńskich protestantow, piše: „.... Katholscy tajke towaŕstwa njetworjachu a wzdachu so radši kóždoho materielnoho dobytka, hač zo bychu swoju duchownu samostatnosć pušćili .... Bože służby maja so we »swojej« cyrkwi dźeržeć; tola te twarjenjo njeje cyrkej, hdźež so jenož jako cuzy z hnadu ćerpiš. Budźe potajkim surowe wojowanjo. Tola ma so připóznać, zo cyrkej za wulke duchowne kubło wojuje. K našej zrudobje njemóžemy zamjelčeć, zo katholska cyrkej wyšše stojnišćo wobkhowa hač protestantojo, kotřiž so we wšitkim zakonjej podćisnu. To zda so praktiske a měrlubowace być, je pak bjez kharaktera.“

Pius X. ma potajkim prawje. Z dobrym prawom smě we swojej encyklicy „Une fois encore“ prajić: „My wočakujemy bjeze wšoho stracha rozsud stawiznow. Tute budźa prajić, zo smy jeničcy na zakitanjo wjetšich prawow Božich hladajo nic swětnu móc ponižić, nic přećiwo někajkej knježeŕskej formje wojować, ale njedótkomne założenjo našoho Knjeza a mištra Jězusa Khrystusa wobarać chcyli.“

Wězo je postajenjo katholskeje cyrkwje we Francozskej potajkim jara ćežke. Tola tohodla so nadźije wzdać njesměmy; to by rěkało, na Božej předwidźiwosći zadwělować. Swjata cyrkej je hižo wjetše přesćěhanja přetrała, hač nětčiše francozske su. Spominajmy jenož na Jendźelsku pod Henrichom VIII. a Hilžbjetu. W njezbožu a nuzy pokaza so khostaca, ale tež staroséiwa a hójaca móc Boża. Hdyž wěriwi katholikojo swoje winowatosće dopjelnja, wosebje episkopat a klerus, kaž jedyn muž swěrnje skutkujetaj, potom budźe republika cyrkwi z najmjeńša swobodu wróćić dyrbjeć, zo mohła so po swojich zakonjach a potrěbnosćach zarjadować. Idealne zmyslenjo, zahorjenosć za wulku swjatu wěc a přeswědčenjo wo jeje wěčnej ważnosći njech wopory polóža, kotrež su so přinjesć dyrbjałe! „Lubosć wšitko zamóže.“

Kotry pak je nětko prěni a najważniši nadawk francozskich katholikow? Nětčiše poměry njedowola jeno, hladać, zo katholikowje přez wutworjenjo katholskeje strony (kaž snadź naše centrum) politisku móc na so sćahnu. Ně! „Pytajće najprjedy kralestwo Boże a joho sprawnosć.“ Prěnja wino-

watosć je, křesćanstwo, kaž je Khrystus wučił, zasy w dušach zakorjenić, křesćanske přeswědčenjo a zmyslenjo do wutrobow zasadźić, křesćanske žiwjenjo womłodźić a zahorić. „Instaurare omnia in Christo!“ („Wobnowić wšitko w Khrystusu!“)

To su zrudne podawki a wobstojnosće. Cyła hela so zběha přećiwo cyrkwi, ale na skału je naša cyrkej natwarjena. Zmohi, wodow nawale šumja wokoło njeje, hrabaja hrózbnje wujo za njej, zo bychu ju sćahnyłe k sebi do bjezdna hłubokosćow. Cyrkej pak zhladuje zrudna daloko a šěroko po wujacym morju bolostnje, ale z nadźiju; wšak njemóže so zničić, hdyž skała stoji njepowalnje, hdyž same helske mocy jej škodźeć njemóža. „Et portae inferi non praevalebunt.“ —u— „s.“

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšchina. W Paderbornje je minjeny schtwórtk, 9. julija, generalna zhromadźizna Bonifacijowoho towarstwa była. Tež najdostojnischi knjez biskop Dr. Schäfer a senior Skala staj zhromadźiznu wopytałoj. Bonifacijowe towarstwo je za cyłu Saksku najwažnische towarstwo, dokelž ma te wosebity nadawk za cyrkwinske, nabožne należnosće w druhowěriwych krajinach abo diasporje rozpjerschenych katholikow so starać. W Saksej, wosebje w herbskich krajach, je nimale jeno diaspora, we Łužicy drje mamy dwě krajinje, kotrejž stej z najwjetschoho dźěla katholskej (tak mjenowany serbski a němski wokrjes), mamy pak tež we Łužicy wjele diaspory. Nimale wschěm katholskim wosadam su katholikojo w diasporje pschipokazani, we wschelakich městach a wsach, hdźež katholskeje cyrkwje a schule njeje, su tež hižo stacije za nabožnu wučbu a Boże służby założene. Tak w Bjarnaćicach-Kunnersdorfje z Wostrowca, w Hirschfeldźe ze Seitendorfa, w kupjelach Oppelsdorfje z Reichenawy, w Hörnicach, Olbersdorfje, Ullersdorfje a Jonsdorfje ze Zitawy, w Hainewaldźe, Waltersdorfje a Seifhennersdorfje z Wulkoho Schunowa, w Eibawje, Nowym Gersdorfje a Ebersbachu z Nowoho Gersdorfa, we Wulkej Swójicy (Großschweidnitz) z Lubija, w Nowosalcu, Wjelećinje, Jazońcy a Sohlandźe ze Schěrachowa, w Kinsbórku z Kamjenca atd. Kaž potrěbnosće nastawaja, maja so tež stacije załožeć. Wosebje wulka nuza je w rozschěrjenych pschemysłowych wsach južneje Łužicy, kotrež běchu dotal nimale wschě Nowoleutersdorfskej wosadźe pschipokazane. Po załoženju duchownskoho města a natwarjenju kapały we Wulkim Schunowje, kotrež je wulke, jara wulke woporv žadało, je hischće podobna duchowna nuza w Ebersbachu, Nowym Gersdorfje a Seifhennersdorfje, hdźež je wschudźe katholska mjeńschina 700 abo 800 duschi, a nimaja cyrkwje, schule, duchownoho. Potrěbnosće rostu, srědki pak su wutrjebane na to, schtož je so hižo załožiło. Tuž je pomoc trěbna, a tu ma dobywać Bonifacijowe towarstwo. Też w naschich katholskich wosadach, z najmjeńscha w najwjacy z nich, je towarstwo założene. Sobustawy porjadnje małe dary za należnosće towarstwa wopruja. Zas a zas na to pokazujemy, kak nuzne tute towarstwo a woporniwosć tajkich katholikow je, kotsiž maja doma porjadne cyrkwinske wobstojnosće. Čim bóle so tute składowanja poručeja, dokelž wscho, schtož so w naschej diöcesy za Bonifacijowe towarstwo nahromadźi, tu też za nasche potrěbnosće wostanje.

Z Budyšchina. W lěče so wjele pućuje. W časach parowozow, železnicow, automobilow a parokódźow to wjacy tak ćežke njeje kaž něhdy, hdyž běchu wozy z kónimi jeničcy srědk, dalsche kraje dosćahnyć. A kak dołho tajka jězba trajesche. Hinak nětko. Schtóž ma někak próždniny, tón sebi wuleći, je-li sebi trěbny nervus rerum, t. r. pjenjezy, k tomu nalutował. Druhoho zas woła winowatosć. Pschetož pschikhadźeja zhromadźizny, kongresy, skhadźowanki atd. Hischće druhi dyrbi sebi pomoc pytać w kupjelach a sanatorijach, kotrež dźě su wosebje w čopłych měsacach wotewrjene, mjez tym hač je w nazymu a w zymje tam z wjetscha wscho wopuschćene a zezamkane.

Z poslednischich pućowacych móžemy na dweju naschich znatych spomnić. Knjez kantor Bur z Königshajna je w juniju we Wildungach pobył, w tamnych kupjelach, hdźež je psched 13 lětami na Donjebjeswzaća swjateje Marije (15. augusta 1895) njezapomnity, wjelezasłužbny knjez prälat Buk wumrěł, kotrohož zemske powostanki pschi zakładnym kamjenju Bačońskeje cyrkwje wotpočuja. Zajimawe je, schto je so knjezej kantorej Burej tam podeschło. W Reinhardsquelle, hdźež wón pschebywasche, je też kniha za cuzych, hdźež so hosćo zapisuja a něschtožkuli pschispomnjeja. Knjez Bur tam serbski napisa: „Jeli tu Serbja přińdu, wutrobny postrow jim wšitkim. Cant. Buhr, Königshain (Lausitz).“ — A hlej, dwaj dnjej pozdźischo spody tutych słowow stojesche: „Z wesselom čitach tute postrowjenje. Dr. Bulang, Redacteur Senftenberg, Lausitz geb. Wende.“ Tak staj dwaj Serbaj so w cuzbje postrowiłoj, njeznajetaj pak so, hačrunjež trasch so wschědnje zetkujetaj. W kurlišće mjeno hischće njeběsche. — Druhi naš znaty je komerciski radźićel Trutz z Koburga, rodźeny z Kukowa, kotryž je psched krótkim we Wildungach operaciju zbožownje pschetrał.

Z Budyšina. Sobotu před tydźenjom, 4. julija, bu tu swjatočnje nowa „ludowa čitańnja“ w domje Oskara Buttera na žitnym torhošću čisło 2 w 1. poskhodźe wotewrjena. Wyšši měšćanosta Dr. Kaeubler pokazowaše we swojej rěči, kak nuznje wosebje w nětčišim času je, zo so ludej dobre knihi a časopisy poskićeja

a zo lud je też čita. Wupołożenych je tam 49 politiskich nowinow, 31 časopisow a wjele dobrych knihi. Też „Katholski Posoł“ a „Serbske Nowiny“ tam su. Wotewrjena je tuta ludowa čitańnja kóždy dźěławy dźeń připołdnju wot 11—2 hodź. a popołdnju wot 4—9 hodź.; njedźelu a swjate dny pak jenož popołdnju wot 4—7 hodź. Zastup je darmo.

Z Kukowa. (Na klóschtrskej horje.) Schtwórtk 2. julija wuleća sebi „Kukowska Bjesada“ na klóschtrsku horu pola Zemic. Njedźiwajo na horcotu a proch zeńdźe so po wschelakich drohach, pućach a ścežkach skónčnje na 52 ludźi; mjez nimi nahladna črjódka žonow a holcow. A k tomu wschě serbske. „Čornuch“ dowjeze nas porskajo z Halschtrowa hač k samej horje. Cuzy a wobydlerjo tamnischich stron wčipnje zhladowachu, hdyž na dwórnischću a we wsy ze Serbami so mjerwjesche. Wusměschak naschu narodnu drastu nichtó njeje. To jenož ći bledźa, kotsiž so hańbuja, serbscy khodźić. Z někotrohožkuli statoka nas serbscy strowjachu. Potajkim Serbstwo w tamnych kónčinach hischće zaschłe njeje.

Po krótkim wobjedźe a pschipitku podachmy so do skałow. Nadosć jich tam masch. Hora sama je luta skała. Rozhladniwy wjednik nas wodźesche a powučowasche. Wosebje zajimawe bě za tych, kotsiž sami w skałach dźěkaja. Tam so jim wotewri polo nětčischoho pschemysła a moderneje techniki. Ze spodźiwanjom hladasch, schto wscho elektrisa móc wukonja. Tam wona kamjenje ruba, klepa, zběha, ćaha, wozy, mlěje, toči, hkadkuje a schtó wě, schto wjac. Hdźež samo zhromadna človjeska móc ničo njewuskutkuje, to z lohka wuwjedźe milina.

Kajku socialnu ważnosć tute skały za tamnu wokolnosć maja, widźimy z toho, zo jenož jena firma, a to Kunath z Drježdźan, kotraž bě nam zdwórliwje wjednika poskićiła, na 900—1000 ludźom dźěło dawa a wob lěto pschez million hriwnow mzdy wupłaćuje.

Z wjetscha su skalni dźěłaćerjo domoródni a z bližscheje wokoliny. Mjez nimi je na 200 Serbow. Nimale kóždy schtwórty muž je Serb a so jako tajki čuje. To njech so z česću wuznaje.

Hdyž běchmy sebi tak daloko wscho wobhladali, też w kantinje pobyli, sahachmy z waha k wjerschkej nimo „Zaby“. — Tak réka wulki kamjeń, kiž pschi ścežcy leži. Baje so wo nim, zo su ći tsjo wobsedźerjo hory so na nim skhadźowali a sebi wuradźowali. Tohodla namakasch tam tsi hłuboke sydła. Druzy zasy sebi powědaja, zo tam tsi knježničći skradźu so zeńdźechu a na swojich lubych čakachu. Najskerje su „sedźo“ wostałe. —

Potom nawalichmy so do hospody, hdźež bě hižo w sali za nas pschihotowane — kany z kofejom a tykanc. Z dalokowidami wobrónjeni dóndźechmy sebi po kofeju na wěžu. 112 stupnow bě někotromužkuli ćeža. Schtóž pak chcyssche swět sebi wot horjeka wobhladać, njemóžesche so jeje dlić. Wysoka wschak je. Ale do njebjes tola hischće kuknyć njemóžesch. Wot tam tróschku dale widźisch, hač z naschcje nižiny. Mócnje wupjerasche so k ranju Čornobóh, kotryž — da-li Bóh — k lětu wopytamy, schtož sebi mnozy hižo lětsa pscheja. Dele so spěschnischo stupasche.

W sali wuwi so bórzy čiłe žiwjenjo. Mjez tym bě so tam ludu naběžało. Na samym dnju mějachu dźěći z blizkeje wsy swój schulski swjedźeń. A tak so tam wscho mjerwjesche ze starymi a młodymi; muzikami a žónkami. A hdyž sebi jedyn serbski schmórnychmy, też cuze nóžki po takće njeznateje reje poskakowachu. Serbske spěwy zanoschachu so po sali. Radosć a wjesołosć pschewza wschěch. „Wěschćerka“ — skerje stara bachtawa — tłóčesche so do nas a chcyssche nam z dłónje wěschćić, pak karty kłasć a z tym pschichod wotkryć. Njelepi nikoho. Kóždy skhowa swój nórt w kapsy. Darniwy sobustaw wali pičałku do sale a wjesele pschipichmy sebi na joho a naschu strowosć. Nazdar!

Pschekhětse minychu so wjesołe hodźinki, na kotrež budźe zawěsće kóždy hischće dołho spominać. — Hdyž běchmy so pola Kmochec wuja tróschku najědli a napili, dowjeze nas železnica zasy do domjacych honow. Zeschkodźał wulět nikomu njeje a zhubił so też nichtó njeje. Nazajtra běchu wschitcy domoj, někotsi prjedy, druzy pozdźischo. — A k lětu na Čornobóh!

W Smječkecach a wokolnosći je tyfus wudyrił. Wjacy wosobow hižo we Worklečanskej khorowni leži. Hejtmanstwo je duchownu wyšnosć prosyło, zo by so mjez tym hišće něšto wjacy miłosćiwych sotrow k wothladanju khorych do Worklec póslało.

Z Wotrowa. Póndźelu 6. julija swjećeschtaj swój połstałětny złoty kwas wumjeńkać a hižo 30 lět khěbjetać Jakub Symank a joho mandźelska Marija rodźena Nowakec (Wornačec) z Wotrowa. Dopołdnja w 3/4 10 hodź. wokachu wschitke zwony jubilarskeju mandźelskeju z jeju dźěćimi a swójbami do Božoho domu. Też druhich pobožnych ze wsy běsche so wjele naschło. Wulki wołtař bě rjenje wupyschemy.

W 10 hodź. stupischtaj jubilarskaj mandźelskaj ze swojimi krejnymi pschibuznymi psched wołtař Boži. Knjez kanonik J. Herrmann wopominasche pscheběžany čas dołhich 50 lět, pokazujo na ćežkosće a radosće a napominajo jeju k lubosći a džakownosći napschećo Bohu, k dowěrje na joho hnadu a mócnu ruku, pschejesche jimaj zbožowny wječor žiwjenja a něhdy myto njebjeske za sprócniwe, wutrajne, šwěrne žiwjenjo a dobre serbske hospodarjenjo na zemi. Ze wschelakich wočow widźachmy sylzy so ronić; knjez rěčnik sam běsche wschón hnuty. Po tutej rěči sta so wobnowjenjo prěnjoho sluba a swjatočne požohnowanjo z Te Deum. Na Božej mschi pschistupischtaj jubilarskaj mandźelskaj k swjatomu woprawjenju.

Po kemschach běšche wjesoła hoscina pola Symankec za blizkich pschibuznych; tež kk. kanonik Herrmann a farař Bart so wobdźělischtaj. Popołdnju pschikhadźachu Wotrowčenjo na kofej a dołho so zabawjachu a wjeselachu a skónčichu złoty kwas ze zhromadnej wječerju.

Luboznу bě to wječor, kaž wječor jeneje swójby; pěknje so pokazowasche serbska luboscˊ, pschećelnosć a swěrnosć. Powschitkownje napadowaschtaj jubilarskaj mandźelskaj ze swojej čikoscu a strowoscu ducha a ćěła — wobaj raznу typ serbskoho sylnoho kharaktera.

Dóschła běšche hižo a hischće cyle popołdnjo pschikhadźesche wulka kopica zbožopschećow a darow. Najrjeńscho zwjeselik a najbóle wuznamjenik pak je jubilarskeju mandźelskeju nasch miłoscˊiwy kral Friedrich August, kotryž běsche na njeposrědnu próstwu knjeza kanonika Herrmanna póslał swój wulki wobraz w pyschnym dubowym wobłuku z derje pozłoćanym wěncom, krajnym woponom a kralowskej krónu — krasne wopomnjeco za Symankec potomnikow!

Jubilarskimaj mandźelskomaj pschejemy hischće wjele radostnych a zbožownych strowych lět.

Z Kulowa. Nascha cyrkej je zasy nowu pychu dóstała, mjenujcy dwě rjanej ławcy do presbyterija. Tutej je nasch tyscheŕ Bernhard Bulang wumjelscy rjenje dźěłał.

Z Kamjenicy. Tudy moleše pokračowanski šuleŕ srjedź hodźiny wučbu. Hdyž wučeŕ joho khostaše, njechaše so podćisnyć, ale so spjećiwješe. Za to bu wotsudźeny k 5 tydźenjam jastwa. Tam móže sebi nětko swój skutk a njeskutk rozmyslić.

W Prazy w klóštrje benediktinow Emaus bu P. Alban Schachleitner za nowoho abta wuzwoleny. P. Alban je za Bonifacijowe towarstwo w Čechach sebi z wustojnym a njewustawacym dźěłom najwjetše zasłużby dobył. Spomnjene towarstwo wudawa němski časopis St. Bonifacius, kotrohož redaktor P. Alban je, a češki Sv. Vojtěch, wosebje přećiwo hibanju „preč wot Roma".

Z cyłoho swěta.

Sakska. Z 1. oktobrom zhubi stary toleŕ jako pjenjez docyła swoju płaćiwosć, tak zo njebudźe potom tež na zjawnych kassach jako połny pjenjez wjacy přiwzaty. Štóž tolerje ma, móže je nětko hišće hač do 30. septembra, na přikład na póśće, wuměnić. — Tež stare 50 pjenježkarje z napismom „50 Pfennige" zhubja z 1. oktobrom swoju płaćiwosć we wobkhodźe a budźa so hač do 30. septembra 1910 jenoż hišće na zjawnych kassach přiwzać. Tuž budźa wot 1. oktobra 1908 jenoż hišće $^1/_2$ hriwnarje z napismom „$^1/_2$ Mark". — Na město tolerja dóstanjemy bórzy nowe tři-hriwnarje z napismom „Drei Mark". We wulkosći budźa starym tolerjam runa.

Němska. Schtó je wina, zo njeje kejžor Wylem II. žadyn pschećel Polakow? We swojim času, hdyž bě hischće hrabja Eulenburg, kotrohož nětko wopačneje pschisahi winuja, kejžorowy lubuschk a dowěrnik, bě tež pólski hrabja Kosćielski pola kejžora jako basnik, elegant a rycheŕ wot stopy hač do wjerschka hłowy persona gratissima, t. r. nanajwidźanischa wosoba. Běchu to časy, hdyž Polacy „ugodowu" politiku wjedźechu, t. r. politiku, kotraž měješe Němcow z Polakami wujednać. Tehdom doby sebi Kosćielski pschimjeno „Admiralski", dokelž bě Kosćielski pólskich zapósłancow pohnuł, zo za pschisporjenjo němskoho łódźstwa hłosowachu, tak zo měješe so knjeżerstwo Polakam džakować, zo pschedłoha pscheleže. Wězo bě nětk Kosćielski hakle prawje kejžorowy muž. Nichtó pak to Kosćielskomu bóle njezawidźesche, dyžli něhduschi němski póslanc we Wienje, hrabja Eulenburg. Hrabja Kosćielski joho do wočow kałasche. Hdyž bě nětko lěta 1894 na wustajeńcy we Lwowje w Haliču hrabja Kosćielski pschi hosćinje z horcymi słowami pólski porečał, telegrafowasche Eulenburg hnydom kejžorej, zo je Kosćielski wschěm katam něhduschoho pólskoho kraleństwa wjećenjo lubił a wěschćił, zo Pólska zasy z procha stanje. Kosćielski tajkich słowow trjebał njebě. Z njeprawdu běchu jomu je podsunyli. Ale kejžor to wěrjesche — a Kosćielski hižo proh joho domu pschestupić njesmědźesche. A z Kosćielskim zhubichu tež Polacy wschu sympathiju pola kejžora. A wot toho časa datuje nowa antipólska politika, kotraž bě z Bismarkom tak kaž pohrjebana była. Tule nowinku su Barlinske nowiny „Roland" wučuschliłe. Njewěmy, hač je do słowa wěrna. To pak je wěsta wěc, zo Eulenburg na Polakow rad schćěpku čisny. Je-li tomu tak, kaž „Roland" pische, by to klassiski pschikład był, kak mało kharaktera w politicy knježi. Wosobinska sympathija abo antipathija rozsiruje často w politicy, byrnjež knjeżerske nowiny do swěta trubiłe, zo so jenoż jedna wo wótčinsku narodnu wěc (!).

Awstrija. Sičinskoho, mordarja hališčskoho bohota hrabje Potockoho, je ławniski sud we Lwowje wutoru, 30. junija, k smjerći wotsudźił. Mordař ma być wěschany. Pólske nowiny pisaja, zo by so za mordarja pola kejžora próstwa wo miłosć zapołożiła, dokelž je sebi to knjeni hrabinka Potocka, prjedy hač do Pariza wotjědže, wuraznje pschała. To swědči wo ryzy kschesćanskim zmyslenju nadobneje wudowy, hač pak by politiscy mudrje było, njekrasnika pschelutować, so tola jara prascha. Rusinjo z radikalnoho lěhwa su mjenujcy tak zaslepjeni a fanatisowani, zo zjawnje Sičinskoho njeskutk skhwaluja a joho samoho jako narodnoho rjeka skawja. W rusinskich nowinach a na dopisnicach zetkawasch so spochi z joho wobrazom. W Kanadze w Americy założuja Rusinjo

towarſtwa z mjenom Sičinſkoho. W New-Yorku wudawaja liſty, debjeńki a wopomnjeńčka z joho wobrazom. A tola je a woſtanje Sičinſki mordař. Też w politicy płaći: „Njedyrbiſch mordować“, a zaſada: „Njeſměſch zło činić, zo by z toho dobro naſtało.“ Dobry traſch zaměr ženje njewoſprawnja njekhmany ſrědk.

Ruſka. W Pětrohrodźe zemrě hrabja Ignatiew, wjednik ruſko-panſlaviſtiſkeje ſtrony. We ſwojim času, w létach 1864—1878 bě z ruſkim póſłancom w Carohrodźe (Konſtantinopoli) byk. Joho politicy maja ſo Bołharjo dźakować, zo buſchtej bołharſka cyrkej a bołharſke wjerchowſtwo ſamoſtatnej.

Wšelčizny.

* Wučeŕka (Hancy, kotraž je zasy wša šešerjata a njemyta do šiča přišła): Hanka, što tola bychu dźěći rjekłe, hdy bych ja tajki mazuch do šule přišła? — Hanka: Ja ničo rjekła njebych, hewak bych dyrbjała po šuli wostać.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Kŕćenaj: Jan, Franca Holaneca, kowarja w Budyšinje, s. — Marhata, Jana Rječki, dźěłaćerja w Hnašecach, dź.

Wěrowani: Jakub Hejduška, słužowny w Zejicach, z Madlenu Rychtarjec, słužownej w Budyšinje. — Fryc Kaup, twarski mištr w Budyšinje, z Marhatu Fleišerec tu.

Njebjelčicy. Kŕćeni: Marija, Jurija Wałdy (Kocha), žiwnosćerja ze Serbsk. Pazlic, dź. — Madlena Hana, Jurija Wałdy (Buka), žiwnosćerja ze Serbskich Pazlic, dź. — Hana, Jana Šwejdy, skałarja ze Serbsk. Pazlic, dź. — Jurij, Jurija Krala, kublerja a korčmarja ze Serbsk. Pazlic, s.

Wěrowani: Jakub Rjehoř, kubleŕ w Konjecach, z Mariju Žurec (Kralec) z Njebjelčic. — Michał Rjelka, wojnař we Worklecach, z Hanu Pjetašec z Njebjelčic. — Jurij Wjeńka ze Smjerdźaceje, z Hańžu Kletec z Pěskec.

Zemrěli: 15. meje: Hana, Michała Leńša z Njebjelčic, mandź., 62 l. 9 m. 26 dn. — 3. jun.: Jurij, Jurija Šołty z Pěskec, s., 2 m. 2 dn. — 23. jun.: Handrij Brojeŕ, wumjeńkař ze Serbsk. Pazlic, 86 l. 7 m.

Należnosće našoho towarſtwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 550. 551. z Różanta: Marija Domašcyna, Jakub Hančka, 552. 553. ze Sernjan: Madlena Kralowa, Mikł. Koplanski, 554. Jurij Šołta z Pěskec, 555. Michał Šejda ze Smjerdźaceje, 556. Marija Hankec z Hatow, 557. Jakub Bjedrich z Łazka.

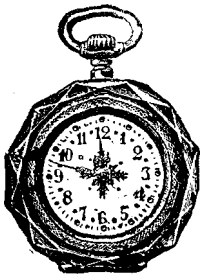
Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach: Přez knjeza Krečmera w Šěrachowje 5 hr.

Za cyrkej w Lubiju: Přez k. fararja Krečmera w Šěrachowje 5 hr.

Za cyrkej w Zdźeri: Njemjenowana z Budyšina 10 hr. Na Rječkec-Winarec kŕćiznach w Radworju 20 hr. Marija Rječkec z Khelna 8 hr.

Za »Raj«, časopis za dźěći, darichu: N. N. 1 hr., z Wotrowskeje šule 1 hr. 5 pj., z Khrósćanskeje šule 7 hr. 20 pj., z Radwořskeje šule 10 hr., přez k. adm. Šćěpana 50 pj., přez k. kapł. Žura 1 hr. 50 pj.

Listařnja redakcije: Do Vodňan: Hdyž přińdźeće, wopytajće mje. Wutr. postrow. — J. Č.: Džak a wutrobny postrow. Nawěštk płaći 4 hr. 56 pj. — Do Kral. Hradca: Zapłać Bóh! Wutrobny postrow! Wjele zboža!

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik
we wšěch płaćiznach k dóstaću pola překupca [111
Glawša w Pančicach.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 6. julija 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnař	wot	27—42	hr.,	rězna waha	57—78 hr.
2. Byki,	„	„	„	30—40	„		62—72 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	28—40	„		48—72 „
4. Ćelata,	„	„	„	42—53	„		72—83 „
5. Swinje,	„	„	„	42—48	„		57—63 „

Specialita: Nabožne předmjety
za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne kříže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.
Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Rózk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
471
Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

C. G. Fiebiger
Budyšin. • Serbska droha 5 a 7.
Płatowe a bałmjane twory.
Šatowe wuhotowanja.
Najtuńše, krute płaćizny! [114

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 4. jul. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 9. jul. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	25	17	67	17	—	17	51
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	40	14	60	14	40	14	80
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	20	11	90
Pšeńca, žołta . .	10	15	10	45	10	—	10	30
Rožka	9	—	9	13	9	—	9	25
Ječmjeń	8	80	9	—	8	—	8	50
Wows, kórc abo	7	40	7	60	7	40	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	30
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	—	20	50	10	50	11	50
Běrny	2	30	2	60	—	—	3	—
Pšeńčna muka	12	—	19	—				
Ržana muka	12	—	15	50				
Syno	3	60	4	—	2	60	3	50
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	34	4	50	—	—	4	16
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	76
Prosata 1236 (w Kamjencu 208) jene	8	—	22	—	11	—	20	—
Butra 1 kg	2	30	2	50	2	40	2	70
Jeja, mandl	—	90	—	98	—	—	1	5

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50

Lubijska banka.

Lubij w Sa. ... Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju $2\frac{1}{2}$ %
„ měsačnym „ 3 % } danje
„ 3měsačnym „ $3\frac{1}{2}$ % } na lěto.
„ 6- a 12měsačnym „ 4 %

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.

Dalokoročak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowafnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju kruchate wapno (kalk)

w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo leżomnosćow.

Sofy (konopeje) a matracy

poruča
po najtuńšich płaćiznach

L. Glatzel

w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

w **Kamjencu,**

Anger čo. 12[1]

prjedy R. Wunderlichowy 92] zubjacy atelier.

Surowa trupawosć (Rauda)

pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja. Přez **„Junka“** narostu krasne kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Jednota tow. kath. Serbow - w **Budyšinje** - změje **jutře njedźelu 12. julija** wječor we 8 hodźinach - porjadnu zhromadźiznu - z přednoškom. [139

Kofejownja
w Serbskim Domje

poruča [144
swój dobry kofej po kankach a po šalkach a wšitke **ćopłe** a **zymne jědźe.**
Jězdne koła so radlubje tu khowaja.

Bože martry,
krjepjeńčki,
statuy,
jandźelki,
swěčniki
poruča při wulkim wubjerku nanajtuńšo

Max Mütze

Budyšin. — Bohata droha 11.
1] Wosebity wustaw za zaramowanjo swjećatkow.

Česćenym Serbam w Radworju a wokolnosći k wjedźenju dawam, zo sym so

— w Radworju —
(w starym domje k. Wjerša)

zasydlił a poručam so za wšě sedłarske dźěła, tež k zhotowjenju mojomu powołanju přihodneje domjaceje nadoby.

Pawoł Schöbel
— sedłarski mištr —
w Radworju. [130

Šulerjo, kotřiž chcedźa w zymje **ratarsku šulu** wopytować, namakaja **dobru hospodu** w dobrej serbskej katholskej swójbje, kotraž cyle blizko při ratarskej šuli bydli. Wšo dalše zhoniš na **cyhelnskej hasy čo. 3 delka.** [143

Njedźelu 12. julija t. l. wuhotuje

»Lilija« spěwny wječor
w Ralbicach.

Započatk w 7 hodźinach.

Po znatym wašnju přeprošujemy jenož na tutym městnje přećelow serbskeje zabawy a naše towarstwa.

145] **Předsydstwo.**

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósťwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Za wšitke dopokazy lubosće a dźakownosće a za lube zbožopřeća a dary při **50lětnym mandźelskim jubileju** wuměńkarja a khěbjetarja - **Jakuba Symanka** a joho mandźelskeje - **Marije** rodź. **Nowakec** (Wornačec) we **Wotrowje** 6. julija w domje Božim a při přećelnej hosćinje - wupraja w mjenje cyłeje Symankec swójby -

najwutrobniši dźak

Jan Symank,
142] kubleŕ we Wotrowje.

Wšitkim, kotřiž su našej lubej njebo maćeri

Mariji zwudowjenej Roblowej,
rodźenej Deleńkec w Čornecach,

při jeje khorosći na wšelake wašnjo swoju lubosć wopokazali, tež na pustym wječorje so wobdźěleli a ju k poslednjomu wotpočinkej přewodźeli, wuprajamy tež z tutym swój

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh!“

W Čornecach, 6. julija 1908. [141

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćefnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so scelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 29. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **18. julija 1908.**

Płomješko.

Napisał Henryk Sienkiewicz, přeserbšćił Serbin.

Bě to w kónc septembra po wukopowanju běrnow. Hdyž bě najatym neplezběrarjam mzda za cyły čas pólneje roboty wupłaćena, zebrachu wšitcy swoje hižo doprědka nawjazane brěmjenja a brěmješka a na podwječor woteńdźechu do najbližšeje stacije k železnicy. Wojciech Lipiecki, pachoł spod Kościana, kotryž bě z někotrymi druhimi najeńkami sobu z kralestwa do »Bramborskeje« přićahnył a sobu z nimi dźěłał, zwosta samlutki naspjet. A to tohodla zwosta, dokelž čuješe so někak słaby, přez to, zo bě so cyły dźeń z běrnami nosył, měchi zasypował a z połnymi měchami so po polu ćahał. Potom pak zadźerža joho też hišće druha należnosć. Hišće raz dyrbješe do baraka wróćo, tam, hdźež běchu ćile ludźo za cyły čas swoje bydła měli; chcyše dźě sebi swój wobraz Maćerje Božeje Częstochowskeje a wołojowu lampku sobu wzać. Jako pobožny pachoł bě sebi swjećene wěcy nad swojim łožom (t. r. spalna deska, tajka, kaž běchu w cyłym baraku wšitke za ludźi přihotowane borła) w kućiku był powsnył, a jomu bě jich jara škoda, ćim bóle, zo dźě lutherscy Němcy jich njebychu zawěsće w česći měli. Tuž wróćeše so wón po wupłaćenju mzdy w kencli pomałku do baraka, wutwarjenoho na kromje šěrokoho pola pod lěsom, wotmysliwši sebi ducy po puću, zo w nim nócku hišće přespi, derje sebi wotpočnje a nazajtra rano po skónčenym pakowanju pocehnje za druhimi — domoj.

Tola stupaše so jomu někak dźiwnje, njesporje — a měješe začućo, jako byštej joho nozy byłej słomjanej, čuješe, zo joho křiž boli a zo při kóždym pohibowanju joho we wutrobnju něšto kała, jako bychu tam byłe hozdźe nasadźane. Bu jomu zyma a zasy horco. Před samym barakom bě pachołej hižo cyle hubjenje. Lědma zastupi a lědy też swoju lampku před wobrazom zaswěći, tu wali so z wotmachom tak dołhi hač bě na swoje borło. Tu maš! Kak bu jomu zatrach, hdyž nětko zrozymi, zo bě na njoho přišła ćežka khorosć, a to tak nahła a ćežka, kaž w lěće njewjedro.

Nadobo wšu móc w kosćach pozhubi. Chcyše sebi křiž sčinić, tola ćežcy zběhaše so ruka. Zwjedźe ju k čole, potom zasy zwjeze so sama wot so na wutrobno, ale k lěwomu ramjenju ju hižo njedowjedźe. Tak ležeše wón cyły čas bjez hibnjenja jako pjeńk. Dokelž pak tu ležeše při wědomju, přewza joho přede wšěm njewurjeknita ćěsnosć a styskanjo za ludźimi, kotřiž běchu hižo wotešli; zo je tu tola tak samotny zwostać dyrbjał, jako cuzbnik w cuzbje! Jenož Bóh wě, hdy nětko štó zasy sem přińdźe za tym barakom pohladać, a štó jomu też to poskići karanč wody? — Kak bě tu tola hewak kóždy wječor bywało połno hary a žiwjenja — wšudźe lute rozmołwy, ludźacych hłosow halekanjo a zwady a spěw a směch! Tola nětko je wšo wućichło — a wšudźe je ćicho. Khiba zo myše we wšěch přitwarkach započnu hospodarić; w podzymje zawobstaraja dźě so před hłódnej zymu a z polow noša sebi swoje žně. Słyšiš jich rymzanjo. A blizko wuhasnjenoho wohnišća, w hromadźe hrochowiny, piskaja pólne šwjerče.

Lipiecki rozhladuje so po borłach, pod sćěnami stojacych, nadźijejo so, zo traš něchtó je sebi tu zaležał a też zwostał; hlada k durjam, hač też to so nichtó njewróći zabywši sebi něšto, ale ničo njeje ani widźeć, ani słyšeć. A tónle barak! Jomu so zda być tak wulki kaž hišće ženje a we swojej hłubinje tak ćmowy, pokhmurjeny, jenož lampka při swjećeću jón trochu roz-

swětluje. Pachołej je někak dźiwnje k wutrobje, jako by njebył swój — prosto bojaznje! Hdy by tola jenička človječa duša pola njoho była — hdy by jeničke pólske słowo za sćěnu so słyšeć dało, jeničke jenož! Ničo nic njezasłyšiš. Zo by miłosćiwy Bóh chcył hnadnje wotwobročić, tudy w tajkej pusćinje skhorjeć abo naposledku wumrěć bjez duchownoho knjeza, bjez spowědźe a sakramentow! A přińdźe jomu do mysli, zo, by-li tak wumrěł, bychu joho bramborscy pohrjebali na lutherskim kerchowje abo naposledku bychu joho něhdźe w polu pod khójnami zakopali ...

Před tym chcyła mje, Maćeŕ Miłosće, a ty, swjata knježna Barbora, patronka dobreje smjerće, zakitać. Lipieckomu stupachu z khorosće, žałosće a starosće sylzy do wočow. Pozběhnywši wóčcy k płomješku, kiž pod wobrazkom sapotaše, poča so modlić: „Pod Twój zakit wućekamy so, swjata Boža rodźićeŕka“ — a modleše so z wulkej horliwosću a nutrnje, přetož to jene wón derje wědźeše, zo budźe z nim zlě, hdyž Wona joho njewumóži. Ale při modlenju počeše so jomu tak někak hłowa wjerćeć, zo njezamóžeše paćeŕ dokónčić. Najprjedy přeběrachu joho wšelakore khorobne začuwanja, doniž joho skónčnje zymnica hrabny, a tuž měješe začuwanja, jako by jomu něchtó hłowu a wutrobnjo połne žehliwoho wuhla nasypał. A bu to z nim hladajcy hórje, přecy bóle pozhubi jasne wědomjo, při čimž so jomu nahle zezda, zo póčnu łoža khodźić jene za druhim, kaž čŕjóda hus — a zo z baračneje třěchi ćahnu so dołhe, do zemje sahace powrjestła, wobłěpjene z rójemi čornych wulkich muchow. Wón zańdźeli woči, zo by toho hižo njewidźał; bě dźě w tym tajka hrózba, zo joho husaca koža woběža. Njedźiwajo toho pak bě tola hišće telko duchapřitomnosće wobkhował, zo sebi doreča, kak wšitko to je jenož hołe zdaćo a zo po prawdźe tu ničo njeje. Hdyž z nowa woči wotewri, stojachu łoža kaž prjedy pod sćěnami, žane čorne powrjestła njewisachu hižo wjacy z pokrywa a płomješko lampki paleše so spokojnje nad nim. Čuješe pak so za to žałostnje khory a bě jomu dźiwnje, zo bě so wšitko to tak rychle nawaliło. Dołho dosć bě wón ležał bjez toho, zo by so pohibnył, jenož hubje a zuby třepotachu jomu, dokelž zymnica joho njebě hišće popušćiła. A z nowa zasy spłuny so tajka žehliwa žołma na njoho a z nowa wosłabnychu jomu mysle. A dokelž bě to w zymnicy, widźeše wšelake wěcy pak hrózbne, pak miłe, a nadobo zjewi so jomu zbóžne widźenjo.

Tak jasne bě to wšo, zo Lipieckomu njedosahaše rozeznaco, po kotrymž dyrbjał sebi rjec, zo je to, štož widźi, wo snje; nawopak, bě přeswědčeny, zo je Maćeŕ Boža woprawdźe dźiw skutkowała a jandźelam poručiła, joho za wokomik přenjesć do Kosćiana.

Hlej, tu wón kroči přez šěroki lipowy hosćenc z města k swojej zahrodźe ...

(Přichodnje skónčenjo.)

Polacy bojkotuja němske twory.

Hdyž pruski sejm zakoń dźěłasche, po kotrymž dyrbjesche knježerstwo prawo měć, Polakow z mocu z jich statokow wusydleć, wěschćachu mnozy rěčnicy, zo móže so tajka njeprawda na samych Němcach z tym wjeśić, zo Polacy pod ruskim knjejstwom němskich tworow hižo kupować njebudźa. Zo čile mužowje podarmo njeschertjachu z pólskim bojkotom, dopokazuja skóržby němskich twornikow a pschekupcow, zo Polacy w Ruskej wot němskich firmow ničo wjacy brać njechadźa. Tež mórske kupjele nad baltiskim morjom, hdźež so hewak z Polakami wscho mjerwjesche, su nětko bjez witanych pólskich hosći, kotsiž hewak spory pjenjez w němskich kupjelach wostajichu. Tajkoho bojkota so Němcy nadźeli njeběchu, a tuž jich to pali a žerje. Zo bychu so nětko móhli na někoho wutschaś, kidaja swoje złoby na rakuskoho wičnoho ministra Dr. Fiedlera. A schto dha je tón mužik skućił? Nó, wón je so skhróblił, rakuske wične komory na to dopomnić, zo je nětko najpschihódnischa doba za rakuskich twornikow, sebi w ruskej Pólskej nowych dobrych kupcow za swoje twory dobyć. To je nětko Němcam smjerć do boka. Kak smě sebi rakuski wičny minister zwažić, z wrótneje pruskeje politiki pschećiwo Polakam wužitk za swojich krajanow pytać? Naschi wschoněmcy činja runje tak, kaž by Rakuska pruska provinca była, a kaž by rakuski wičny minister w Barlinje so Bülowa praschećeć dyrbjał, hač smě rakuski twornik swoje twory pólskim kupcam poskićeć. Skónčnje wschak je Rakuska sama wina, zo sebi mnozy mysla, zo so we Wienje piknyć njesmědźa, doniž w Barlinje z hłowu njepschikiwnu. Pschečo je tak wotročscy so po Barlinskich receptach we swojej politicy złožowała, tak zo móžesche kejžor Wilhelm we swojim času pschi Algeciraskej kekliji rakuskoho ministra Gołuchowskoho swojoho swěrnoho sekundanta titulować.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Srjedu pschebywaschtaj tu minister kulta Dr. Beck a tajny schulski radźićeŕ Dr. Kühn a wopytaschtaj ratarsku schulu a katholski seminar.

Z Budyšina. Naša „Jednota“ wotmě minjenu njedźelu swoju porjadnu měsačnu zhromadźiznu. Dźiwajo na „Schiessblejchu“,

kotrejež wothłós hač do našoho sala klinčeše, běše zhromadźizna jara derje wopytana. Wuspěwawši kěrluš: „Chcemy jenej knježnje spěwać“, přečita knjez Hejduška protokol poslednjeje zhromadźizny. Hdyž nichtó druhi so njezamołwješe k přednošowanju, rěčeše městopředsyda, kotryž zhromadźiznu wjedźeše, něšto wo zbožu a wo rozdźělu mjez zbožom, kotrež socialdemokrat kaž tež křesćan wobaj pytataj. Zbožo, za kotrymž socialdemokrat dźe, je přemałe, traje jenož čas krótkoho žiwjenja; křesćan pak prócuje so nic jenož wo časne, ale tež wo wěčne; wo časne, tak daloko hač so pod zeńskimi wobstojnosćemi docpěć hodźi, a wo wěčne, kotrež pak wšitke naše předstajenja přesahuje. Dale je zbožo, kotrež socialdemokrat pyta, jeničcy zwonkowne zbožo, mjez tym zo wutroba prózdna a njespokojna wostanje. Wšitko zwonkowne pak je njewobstajne a hinite, a tež wutroba je njeměrna, doniž njewotpočuje w Bohu. Tuž dha njech socialdemokraća so bóle prócuja, bjez Boha pak njenamakaja to, štož chcedźa měć; štóž so wo wěčne zbožo njeprócuje, podarmo tež dźěła za časne. — Hač do $^1/_2$11 hodźin zabawjachmy so ze spěwom a rozmołwjenjom. Na kóncu wotpósłachmy z dopisnicu postrow našomu předsydźe, knjezej fararjej Žurej, do Wörishofena.

Z Hnašcec. Srjedu pšeched tydźenjom wopyta miniſter wójny tudomny kralowſki pólvrnik. Pšchewodźany wot někotrych wysokich wojeŕſkich knjezow pšchikhwata dopołdnja w automobilu z Drježdźan a po krótkim pšchebywanju wotjědźe zas tam.

Z Radworja. Minjenu póndźelu popołdnju w 7 hodź. dyri pšchi sylnym njewjedrje błyſk do Schćapanec bróžnje. Tola jenož tšěchu trochu roztorha, njezapali pak. Bróžnja hakle bu loni natwarjena, hdyž bě so lěto prjedy wotpaliła.

Z Adolfshěty pola Radworja. W tudomnej fabricy štwórtk tydźenja pólski dźěłaćeŕ nahle wumrě. Dokelž běše joho krótko prjedy druhi dźěłaćeŕ bił, rozšěri so powěsć, zo je tón smjerć zawinował. Tohodla bu ćěło do pohrjeba po poručnosći statnoho rěčnistwa wobhladowane a bičk do jastwa wotwjedźeny. Kak je so wěc měła, sudniske přepytowanjo wupokaza.

Z Ralbic. Wjeseli spěchachmy minjenu njedźelu do Ralbic — ze wšěch kónčin: Z Budyšina, z Radworja, z Rakec (»Lipa«), z Kulowa, z Khrósćic, ż Pančic-Kukowa (»Lipa Serbska«), z Wotrowa atd. Šołćic łubja bě połna. Sobustawam »Lilije« njebě tak cyle k wjeselu, hdyž jim njedźelu rano swěrny sobustaw, k. Brězan ze Smjerdźaceje, nahle wumrě. (»Lilija« je w nim zhubiła dobroho a pilnoho spěwarja. Bě hišće na poslednje pruhi sobukhodźił. R. i. p.)

Słyšachmy měšane a mužske khory a kwartet. Spěwy su so nam wšitke derje spodobałe. Jenož zo njemóžachu nas te cuze ludowe hłosy tak jimać kaž naše. To pak njeje porok za pilnoho, njesprócniwoho dirigenta a pěkne towařstwo, ale dopokaz, zo je jara nuzne, nowe spěwy za naše towařstwa wudać. Jutry to na »Maćicy« tak prawje wěrić njechachu — tu maće najlěpši dopokaz. Naše towařstwa chcedźa něšto nowe podać. Hdyž pak tu serbske komposicije njejsu ... Kaž pak słyšach, je »Maćica« w posedźenju wubjerka wobzamknyła, nowe khory bórzy wudać. My žadosćiwje čakamy! — Wosebje z wjesołosću witachmy też deklamaciju knjeza wučerja Rachela-Róženčanskoho. Wón ze zahorjenosću nam raznje přiwoła:

O hrěj nas, deb nas a nam swěć,
Ty wbohich Serbow złota pycha!
Haj klinč a brinč mi, ródna rěč,
Wšak z njebjes lubosć w tebi dycha!
(Jak. Čišinski.)

Tym, kotřiž so rady zasměja, je žortna hra »Kak knjez Šwindl w Kukecach lěkari« była k woli. To bě jedyn žort při druhim, a ći pjećo hrajerjo swoju wěc też rozymjachu. »Lilija« ma wosebje w knjezu Bräueru famosnoho spěwarja a hrajerja. Na kónc zaklinča mócny khor Słowjanow »Zerja skhadźeja we ranju, bratŕa słowjanscy«. Docyła: Krasnje bě a nam je so tam wulcy spodobało. K wam přińdźemy zasy, lubi bratŕa Delanscy! R.

Z Ralbic. Njedźelu 5. t. m. wuzwoli sebi „Katholska Bjesada“ knjeza fararja Justa za předsydu. Zhromadźizna njebě runje bohaće wopytana, štož je stajna skórźba. Znaty rěčnik wjedźeše posłucharjow přez ważne swětowe podawki měsacow meje a junija. — Přichodne zhromadźizny w lětnich měsacach budźa wječor a snadź budźe wopyt potom bohatši. — Zańdźenu srjedu přewodźeše „Bjesada“ swěrnoho sobustawa Jurja Brězana ze Smjerdźaceje z khorhowju k rowu. R. i. p.

Z Delnich Sulschec. Tu mějachmy wutoru pšched tydźenjom wulki kwas na 35 blid, ale widźachmy tu jenož dwě družcy. Sława jimaj! Čeſtnomu nawoženi a čeſtnej njewjeſće ſłuſcheja też čeſtne družki na kwas. My pytachmy wjacy tajkich družkow, ale podarmo. To je zrudnje, hdyž sebi čeſtne holcy swoju čeſtnu draſtu wjacy ważić njewědźa, zo so jeje hańbuja a ju kedźbu nimaja. Dadźa jej radscho w ſchinje tkać. Čeſtne holcy, spominajće, waſche maćerje ſu sebi ju bóle ważiłe, hewak wy nětkle žaneje wjacy

měłe njebyšćće. Schtož je wam po maćeri zawostało, dyrbi wam tola drohotne być. Tuž njepošłuchajće na tych, kotšiž praja, to wjacy móda njeje, na kwas družka hić. Čestne holcy, khodźće zašy wschitke jako družki na kwas. W naschej wosadźe je hischće nadosć tajkeje rjaneje drasty, a tuž njech je zašy tak, kaž bě to pšched 10 lětami. Tehdom su wschě serbske čestne holcy na kwašy jako družki khodźiłe. — Džeržće pak šebi tež waschu duschu čistu, njewinowatu; zawěšće budźe družča drasta sobu najlěpschi schkit w mnohich strachach, kotrež njewinowatosći tak často hroža. Starschi, tłóčće tež wy na to, zo wasche džowki jako družki na kwas du, a wy šebi wjele zrudoby zalutujeće.

Z Kulowa. Pisachmy tydźenja, zo je Kulowska farska cyrkej nowu pychu dóstała, dwě rjanej ławcy do presbyterija. Nětko dóstachmy druhi dopis, z kotrohož zhonichmy, zo běschtej prjedawschej starej ławcy darjenej wot jenoho něhduschoho wobsedźerja Lubhoschćanskoho ryćeŕkubła. Starej ławcy štej so nětk stajiłoj na khor z boka pischćeli, kotrejž smědźa sobustawy „Bratrowstwa“ wužiwać. Nětčischej nowej ławcy, kotrejž staj kk. farař Krauža a Dr. Weinert dariłoj, štej w gothiskim stilu džěłanej a kóžda je z wosebitym molowanym swjećatkom debjena. Ławka, kotraž je postajena za miłosćiwe sotry, ma swjećatko swj. Karla Borromejskoho, a ławka, kotraž je za Weinertec swójbu, ma swjećatko swj. Pawoła.

Z Kulowa. Nowoswjećeny měschnik k. Max Beier bu na někotre njedźele do Barschća (Forst) w Delnjej Łužicy k wupomocy póstany.

— W Małej Nidźe (Klein-Neida) pola Wojerec je twarski mischtr Bernh. Mič z Kulowa pschi twarjenju noweje khěže zašy pohanski row z mnohimi popjelnicami wurył.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Kral Friedrich August je, prjedy hač swoje pućowanja po swojim kralestwje započa, pschećo wozjewił, zo bychu poddani pschi pschihotach za joho powitanjo po możnosći wulkich wudawkow so zminyli, a zo bychu radscho pjenjezy za tajke pschihoty hewak trěbne na spomóžne wustawy a dobre skutki nałožili. To jenotliwe gmejny a twornje tež wobkedźbuja. W poslednimaj tydźenjomaj je so zas 143000 hriwnow k česći krala na dobre zamyšły woprowało.

— Kral Friedrich August je so wčora, pjatk, na pućowanjo do sewjernoho morja, Schwedskeje a Norwegiskeje podał. W joho pschewodnistwje je mjez druhimi tež knjez dwórski prědar kanonikus Kummer.

Němska. W Bonnje zemrě minjeny tydźeń generalny półny marschal swobodny knjez z Loë, w starobje 80 lět. Wón běsche jara wustojny wojak, jenak česćeny a lubowany wot swojoho kejžora, kiž joho z wosebitej dowěru wuznamjenjesche, kaž tež wot wschitkich swojich poddatych, kotrymž běsche hač do poslednjoho muža swojoho armeekorpsa sprawny, miłosćiwy a dobroćiwy knjez. W lěće 1893, hdyž njeboh swjaty wótc Leo XIII. 50lětny biskopski jubilej swjećesche, kejžor Wilhelm pschez njoho swoje zbožopscheća pschepodać da.

— W němskim łódźniskim towarstwje je z nowa wulka pschekora nastała, hdyž je wjerch Ota ze Salm-Horstmar pschedsydstwo złožił. Tuž je nětk wulko-admiral z Köster hłowne pschedsydstwo pschijał. Někotři džiwi wjednicy chcedźa towarstwo po swojich myslach a zaměrach wjesć, tež pschećiwo kejžorej samomu a druhim wjercham. Wosebje su pschećiwo ministrej łódźnistwa, z Tirpitzej, rozhorjeni, dokelž je tón pscheměrny a rozomny. Haru hnać njeje ćežko, hdyž pak ręka płaćić, potom maja so tajcy harowarjo z procha.

— W Kölnje nad Rheinom je so wulke njezbožo stało. Tam nowy móst pschez wulku ręku twarja. Minjeny tydźeń so z dobom wulki džěl mosta, na kotrymž bě pokno džěłaćerjow, zwjeze a do ręki padny, džěłaćerjow potorhajo a w zmohach pohrjebajo. Drjewowa podłoha běsche so jako pschesłaba wupokazała. Wjetscha ličba wosobow je wo žiwjenjo pschischło abo ćežcy ranjenych.

— Wójwodowa Hilžbjeta, mandźelska wójwody Jana Albrechta Meklenburgskoho, regenta w Braunschweigu, je wumrěła. Zemrěta wójwodowa je rozymiła, za krótke lěto swojoho pschebywanja w Braunschweigu šebi pschikhilnosć wobydlerjow wójwodstwa dobyć. Regent Jan Albrecht wosebite prawa kraja wjele bóle haji, dyžli je to prjedawschi regent (pruski prync) činił, a w tom joho zemrěta mandźelska swěru podpjeraschе. Jeje ćěło posledni wotpočink we wjerchowskim rownischeu w starej, něhdy cisterciskej cyrkwi w Dobranje nanamała. Tam su tež stari serbscy wjerchojo pokhowani.

— Srjedu a schtwórtk minjenoho tydźenja běsche w Paderbornje hłowna zhromadźizna Bonifacijowoho towarstwa, wo kotrymž smy w poslednim čisle pisali. Na zhromadźiznje běchu schtyrjo biskopja pschitomni: Paderbornski biskop Dr. Schneider a swjećacy biskop Gockel, Danski biskop Dr. v. Euch z Kopenhagena a nasch biskop Dr. Schäfer. Danski biskop v. Euch rozpokaza zrósť katholskeje wěry w Danskej. Hdyž tam wón psched 48 lětami pschińdźe, běchu w cyłej Danskej 4 měschnicy na 3 missionskich stacijach, džensa je tam 70 měschnikow, 29 missionskich městnow, 7 mužskich a 6 žónskich rjadow, mjez nimi tež jesuica, kotšiž maja tež wot stata pschipóznaty gymnasium, a na nim na 350 wučomcow. Danojo su jara znjesliwi a sprawnje zmysleni, dopominaja so rady na sławny stary čas, w kotrymž bě cyła Danska katholska. — Nasch knjez biskop spomniwschi na Łužicu wukłoži duchownu nuzu w sakskich herbskich krajach, spominasche z džakom na wulku pomoc,

kotruž Bonifacijowe towarſtwo tam poſſića, wukožowaſche ſwěrne nabožne žiwjenjo kralowſkoho domu, dale, kak tež ſakſke miniſterium wo naſchich katholſkich należnoſćach ſo ſprawne a dobroćiwe wopokazuje, a zo je za naſche katholſke należnoſće hłowna podpjera tež cyrkwinſka ſwěra naſchich wučerjow. — Za nordiſke miſſije rěčeſche generalny vikar Harling z Osnabrücka a za južnu Němſku ſubregens Dr. Welſch ze Speiera. — Schtwórtk měješe kapitular profeſſor Dr. Kleffner ſwjatočnu Božu mſchu z biſkopowej pontifikalnej aſſiſtencu. Na zhromadźiznje ſo potom wſchelake ważne należnoſće, a kak mohła ſo pomoc za roſćace potrěbnoſće rozmnožić, wuradźowachu. Na poſledku ſo zas dotalne hłowne pſchedſydſtwo z nowa wuzwoli. Zhromadźiznu nawjedowaſche hłowny pſchedſyda hrabja Stolberg-Weſtheimſki. — Po wuradźowanjach běſche zhromadny wobjed.

Awstrija. Z Prahi. Žałostna powěſć rozšěri so tu sobotu popołdnju wokoło 5 hodźin. Lědom bě ćah tak mjenowanoho „róžowoho korsa“, kotryž bě so tón dźeń wuhotował, zadni dźěl wustajenišća docpěł, a hižo klinčeše po cyłym měśće: „Na wustajeńcy je so žałostne njezbožo stało“. Runje we wokomiku, hdyž bě ćah hač k stanej arcywójwody Karla Franca Józefa dojěł, so jedyn ze štyrjoch koni, kotrež měješe leutnant Fedor Georievicz do swojoho krasnje wupyšenoho woza zapřehnjene, lećaceje serpentiny dla naspłóša. Wottorhnywši so wot woza ćěrješe dźiwje skoćo přez blizko stojace njesměrne syły ludu. Při tym bu prjedawša hrajeńka narodnoho dźiwadła w Prazy, Slavinska, wot dźiwjoho konja tak njezbožownje do hłowy kopnjena, zo bórzy po tym wudycha. Też mnohich druhich přihladowarjow kóń w błudnej hanjeńcy potepta, a štož njedočini kóń, to dodokonja hišće njesměrna panika mjez ludźimi. Jedyn přez druhoho ćěkać pytaše. Za něšto sekundow běše tu štyri ćežko a 16 lohko zranjenych, kotřiž prěnju pomoc na wustajeńskej pomocnej staciji dóstachu. To bě zrudny kónc korsa, kotryž dyrbješe być najwyšši skhodźeńk wustajeńskoho žiwjenja.

— Wšosłowjanski zjězd w Prazy. Čerwjeno-běłe a módro-běłe khorhowje w blizkoſći ſtatnoho dwórniśća witachu sobotu zastupjerjow słowjanskich ludow do Prahi. Zaměr jich přikhada bě, přihotować w konferency wšosłowjanski kongres we Moskwje. Přišli běchu 15 pólskich wotpósłancow, 15 ruskich, dale 4 khorwatskich, 6 južnoserbskich, 4 bołharscy a 2 ruthenskaj wotpósłancaj, kaž też wjele žurnalistow. Program konferency bě ſćěhowacy: 1. Wšosłowjanska wustajeńca w Moskwje; 2. pozběhnjenjo turiſtiki, wosebje ze ſtrony ſtudowacych we słowjanskich krajach; 3. rólnisko-hospodarſke ekſkurſy do słowjanskich krajow; 4. rozmnoženjo ſokolſkeje organiſacije na wšě słowjanske kraje; 5. założenjo wšosłowjanskeje banki; 6. organiſacija kulturnych zwjazkow; 7. założenjo přecytrajacoho wubjerka deligowanych słowjanskich narodow a organiſacija słowjanſkeje žurnaliſtiki, a skónčnje 8. jednanja wo přichodnym słowjanskim kongreſſu w Pětrohrodźe. — Polacy němſkoho kejžorſtwa běchu zapowěli, ſo na zjězdźe wobdźělić, hačrunjež běchu officialnje přeproſeni a bě ſo jim ſtwórćina hłoſow zawěſćiła.

Schwajcarſka. Wjeſ Bonaduz njedaloko Chura, kotraž měješe 94 khěžow a 773 wobydlerjow, je ſo njedźelu popołdnju za dwě hodźinje cyła wotpaliła. Jeno cyrkej, ſchula a někotre njenahladne khěžki ſu ſtojo woſtałe. Něhdźe 100 ſwójbow je wo wſcho pſchiſchło.

Italſka. Romſka měſćanſka rada je po woli a poručnoſći měſćanoſty Nathana, ſwobodnoho murjerja a žida, wobzamkła, zo ma ſo nabožna wučba ze wſchěch ſchulow wuzamknyć. Swjaty wótc Pius X. je zaſtupjerjow wſchitkich romſkich farow, kotrychž kardinal Reſpighi nawjedowaſche, w audiency pſchijał. Hdyž běchu ći ſwoje zbožopſcheća k 50lětnomu měſchniſkomu jubilejej ſwjatoho wótca wuprajili, měješe Pius ſwjatočnu rěč k nim a napominaſche jich należnje, zo bychu ſo po tym wobzamknjenju měſćanſkich zaſtupjerjow z ćim wjetſchej ſwěru wo rozwučowanjo mkodoſće w nabožinje ſtarali. Čim bóle njepſchećeljo cyrkwje mkodoſć nabožinje wocuzbić pytaja, čim horliwiſcho maja pſchedſtojićerjo a duſchipaſtyrjo woſadow ſwoje winowatoſće dopjelnić, zo mkodoſć cyrkwi a wěrje zdźerža.

Rom. Najſtarſchi kardinal romſkeje cyrkwje, kardinal-dekan a kardinal-komornik Oreglia, ſwjećeſche 9. julija 80. narodniny. Wón je wot hódl léta 1873 ſem kardinal; potajkim 35 lět dołho hižo purpur noſy. Jako najſtarſchi kardinal wjedźeſche wón 1903 pſchi wólbje nětčiſchoho bamža Piuſa X. konklave.

Wšelčizny.

* Wot wšěch młodych holcow, kotrež sebi same swój khlěb zasłuža, so służobne holcy nanajlěpje woženja; to chce nam Marja Hellerec, wudawarka němskeje nowiny za čeladnych (Deutsche Dienstbotenzeitung), přez sćěhowace ličby z pruskeje ſtatiſtiki dopokazać: W Pruskej su w lěće 1906 docyła 309922 žonow a holcow do mandźelſtwa zastupiłe, mjez nimi běchu 68468 służownych holcow (40431 w městach a 28037 na wſach). Potajkim přińdźe na 100 holcow, kotrež ſo woženichu, 22 służownych.

To je jara wjele, hdyž to z druhimi powołanjemi holcow přirunamy. Po służownych na přikład su šwalče najbóle jako mandźelske pytane, woženi so z nich 1906 30109, to by 9 na 100 było; fabriskich dźěłaćerkow so 18115, potajkim 5 na 100 woženi. Hišće hubjeńšo stoji z předawařkami, pisařkami pola překupcow atd., přińdźe z nich w přerězku za lěto jena jenička wot 100 k mandźelstwu; z nich mjenujcy jenož 5258 muža namakachu.

* Kelko pjeri ma młoda kokoš? Jedyn amerikanski překupc pjeriny wupisa myto 25 dollarow (106,25 hriwnow) za toho swojich kupcow, kiž zhuda, kelko pjeri młoda kokoš ma, kotruž bě wón wuzwolił. Z mnohich poda jedyn knjez ličbu 8120. Ta bě prawa, a wón dósta z tym wupisane myto.

* (Hdyž je človjek bjez wěry.) W lěsku blizko Vrchoslavic pola Jablonca (Gablonz) w Čechach nadeńdźechu čěle sedłařskoho pomocnika Józefa Mastníka ze Semilska a służomneje Marije Kubešoweje ze Žlumic pola Nowoho Bydźowa. Z boka ležeše bleška z cyankaliom. Mastník měješe z Kubešowej znajomstwo a chcyše sebi ju brać. Dokelž bě bjez wěry, nućeše swoju lubku, kotraž bě katholska, zo by z katholskeje cyrkwje wustupiła. Ale Kubešowa wosta kruta. Tuž sebi wotmysli, ju skónco-wać. Zwabi Kubešowu won do lěska a tam so jej da jěda napić. Kubešowa sebi na ničo zło njemysleše — a napi so z bleše. Wbohu holcu z jědom zawdawši, zajědojći so naposledku też hišće sam. To su wučownicy njewěry. Na jeje płodach ju póznajeće.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Jaroslav, Franca Němečeka, dźěłaćerja w Budyšinje, s. — Erich, Jana Nowaka, dźěłaćerja w Budyšinje, s. — Hilžbjeta, Jana Horcha, tepjerja w Budyšinje, dź.

Zemrěli: 9. julija: Beno, Oty Thiemanna, rěznika w Budyšinje, s., 4 l. — 11. julija: Marija, Franca Storma, dźěłaćerja w Budyšinje, dź., 4 l. — 16. julija: Ernst Förster, pismikistajeř w Budyšinje, 71 l.

Radwoř. Wěrowani: Józef Ranoš z Khyšowki w Galiciji a Marija Bacherec z Kamjenjeje. — Jan Fórman z Lutowča a Marija Rječkec z Bronja. — Jan Mička z Khasowa a Madlena Šćapanec z Radworja.

Wumrěli: Michał Kheżka z Radworja, 72 l. — Jan Krawc z Nowych Boranec, 32 l. — Jan Pjetaš z Měrkowa, 50 l.

Za fond tow. ss. Cyrilla a Methodija: Klub kurjeri »Bursa« w Kral. Hradcu 8 hr. 50 pj. — Při primicy nowoswjećenoho měšnika Franca Rimka w Kralowym Měsće 6 hr. 36 pj.

Za cyrkej kralowny swjatoho rózarija w Radworju. Na Jakubašec-Krawcec kwasu w Khelnje 13 hr. 50 pj. (a runje telko za Zdźěř).

Listarnja redakcije: Do Drježdźan: Nastupajo należnosć Brojeř-Wićaz budźemy so za tym prašeć.

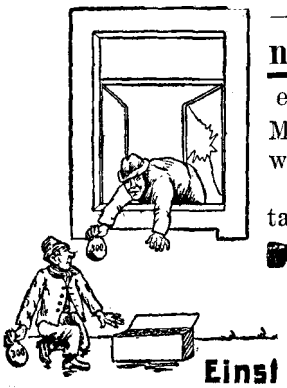

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne kříže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

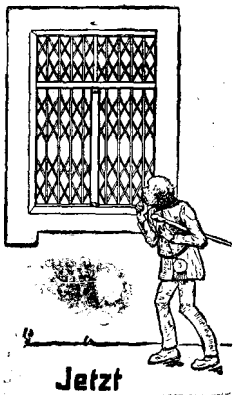
Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Žane nutřłamanjo wjacy!

— **Najlěpši škit** —
nožičkace lěsyčki
elegantny napohlad!
Mjez druhim sym do wšěch kasow nowoho **justicnoho twara** tajke lěsyčki zhotowił.
☛ Wuwjedźe so nanajručišo. ☚

Einst **Heinrich Paulinus** — Budyšin — Hornčeŕska droha 41. **Jetzt**

☛ **Poruča so wosebje za kheže na kraju.** ☚ [52

J. a E. Koban, při žitnych wikach 41
(**Seehee restaurant „Germania“**) - - - **Telefon čo. 217.**
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prócstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Ričimoj też serbski. [9

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 11. jul. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 16. jul. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	25	17	67	17	—	17	85
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	40	14	60	14	40	14	80
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	10	50	10	92
Pšeńca, žołta . .	10	15	10	45	10	—	10	30
Rožka	9	—	9	13	9	—	9	25
Ječmjeń	8	80	9	—	8	—	8	50
Wows, kórc abo	7	60	7	70	7	50	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	—
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	11	—	12	—
Běrny	2	30	2	60	—	—	4	—
Pšeńčna muka	12	—	19	—				
Ržana muka	12	—	15	50				
Syno	3	60	4	—	2	80	3	50
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	34	4	50	—	—	4	16
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	76
Prosata 990 (w Kamjencu 208) jene	9	—	24	—	11	—	20	—
Butra 1 kg	2	30	2	50	2	50	2	80
Jeja, mandl	—	90	—	98	—	—	1	5

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju	2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym „	3 %	
„ 3měsačnym „	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym „	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

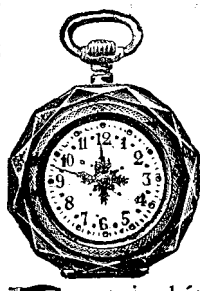
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.

Dalokoreč̌ak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju kruchate wapno (kalk)

w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Wulki skład

časnikow,

rjećazkow, złotych a optiskich wěcow.

Prěni specialny wustaw za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikaŕ

Budyšin

Serbska droha, rózk žitn. hasy.

Założene 1857. [7

Sofy (konopeje)

a

matracy

poruča po najtuńšich płaćiznach

L. Glatzel

w Budyšinje,

pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin, Porjedźenja jara tunjo. Křiwe zuby so zrunaja. Zuby so wućahnu. Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

w **Kamjencu,**

Anger čo. 12I

prjedy R. Wunderlichowy 92] zubjacy atelier.

Starši, wućće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Cyrkwinske molowanjo.

3]

Wosebitosć:

Stare wašnjo molowanja.

Wuwjedźenjo w kóždym stilu a wašnju.

Swědomite rysowanjo a zestajenjo barbow.

Polichromowanjo a pozłoćenjo wołtarjow, klětkow, stacionow, figurow.

Hendrich Hinrichs.

Lipsk, Weststrasse 29.

— Wobličenja a skicy darmo. —

Z prima-referencami mózu służić.

Liebsch, [11

sudniski aktuar zw. służby

34 na Sukelnskej hasy 34

pisańja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.

Rěči serbski.

Telefon čisło 177.

Přesadźowanjo ležomnosćow.

Surowa trupawosć (Rauda)

pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja.

Přez mydło **„Junka“** narostu krasne kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Rjana žiwnosć

z 9 kórcami najlěpšoho pola, 3 kórcami dobreje łuki a 2 kórcomaj lěsa z twarskim drjewom, kaž też ze wšitkim mortwym a žiwym inventarom je **na předań** we **Worklecach** čo. 6. [150

Bydlenjo, přihodźace so za rjemjesłnika (wosebje **bětnarja**), je k wotnajeću w **Čornecach** p. **Baćonja.** (Prašeć so tam čo. 3.) [106

W Radworju

budźa městnosće w farskich hródźach (z hunom) přichodnu póńdźelu wječor we 8 hodź. z nowa přenajate. [149

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 13. julija 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnař	wot	27—42	hr.,	rězna waha	57—78	hr.
2. Byki,	„	„	„	30—40	„		62—72	„
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	28—40	„		48—72	„
4. Ćelata,	„	„	„	42—53	„		72—83	„
5. Swinje,	„	„	„	43—51	„		58—66	„

XXXIV. hłowna skhadźowanka

serbskeje studowaceje młodźiny

—— wotměwa so **8., 9.** a **10. augusta 1908** ——

pola Handrikec w **Poršicach.**

Sobotu 8. augusta: w 3 hodź. **posedźenjo wubjerka** (wšě towarstwa maja zastupjene, wšě namjety wozjewjene być).

Njedźelu 9. augusta: w 3 hodź. **hłowna zhromadźizna** (powitanjo, rozprawy, wólby, namjety atd.) — ½7 hodź.: **zabawny wječor** (koncert — dźiwadło* — bal**).

Póndźelu 10. augusta: wulět.

Na wšě wuhotowanja přeprošuje swojich sobustudowacych lubych Serbow, česćenych přećelow studowaceje młodźiny, serbske towarstwa, cyły serbski lud horco

W Lipsku, w juliju 1908.

Karl Wyrgač, bohosłowc,
147] t. č. hłowny starši.

* Čisłowane městna za koncert z dźiwadłom, prěnje po 1 hr., druhe po 60 pj., *móža so kupić pola podpisanoho a 8. augusta hač do 1 hodź.* w Serbskej kofejowni a wot 3 hodź. sem a 9. augusta pola Handrikec w Poršicach. — ** bal je jenož za wopytowarjow koncerta a dźiwadła.

Wróćiwši so wot rowa našoho nam po krótkej khorosći njenadźicy a přezahe, njedźelu 12. t. m., po dokonjanym 35. lěće ze žiwjenja wotwołanoho mandźelskoho, bratra, swaka a wuja

Jurija Brězana w Smjerdźacej,

rodź. z **Konjec,**

wuprajamy wšitkim lubym přiwuznym, přećelam, znatym a wosadnym towarstwam za wšitku nam w dnjach zrudoby wopokazanu lubosć a za wšitku zemrětomu zjewjenu česć při pustym wječorje a při tak bohatym k rowu přewodźenju najebać nuznych žnjow

najnutrniše „Zapłać Bóh tón Knjez!“

Sprawna, swěrna wutroba je nam přestała kłapać.

Njesmjertnu dušu zemrětoho poručamy do pobožnych modlitwow. [148

W mjenje hłubokozrudźenych přiwuznych

Madlena zwud. **Brězanowa** rodź. **Šelcec.**

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 30. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **25. julija 1908.**

Płomješko.

Napisał Henryk Sienkiewicz, přeserbšćił Serbin.

(Skónčenjo.)

Je nazyma a krasne wjedro. Lisćo, jene čerwjene kaž płomjo, druhe žołte, pada z ćicha ze štomow k zemi, wětřik njezaduwa. Na třěchach złoći so słónco. Lipieckomu so duša cunje rozjima a radosć je wutrobu přewzała. Pomni drje, zo je był khory, ale nětko čuje so strowy a wróća so domoj. Joho kněžka je hižo widźeć tamle za wišnjowej zahrodku na prawo wot drohi. Přeńdźe nimo hata, po kotrymž njedźiwajcy wšeje nazymskeje khłódnosće brodźa hólčata ze syćemi a na brjozy stoji staruški farař a dohladuje nad połojcu z nich. Přikhadźa k njomu pachoł, koši joho ruku, a knjez pohladawši jomu mjez woči praji: „Bóh zwarnuj, Lipiecki, dajće sebi być, hdźe sće tola tak skhorjeł?“ — „Luby knježe“, wotmołwja na to, „khorosć je mje w Bramborskej nadpadnyła, ale z Božej pomocu sym był wustrowjeny.“ — A duchowny: „O dźakujće so Maćeri Božej“, praji wón, „přetož smjerć w cuzbje, to je zahuba nic jenož za ćěło, ale často też za dušu.“

— Wěrno, wěrno, wěrno!

Tu wosrjedź tohole widźenja sebi docyła wusny. Ale za hodźinu abo dwě storhny joho něšto nahle a wón wotući. Nětko so jomu zezda, zo bě so joho duchapřitomnosć dospołnje nawróćiła. Zymny pót bě čoło zalał a joho počachu rucy, nozy a nós wozybać. Njewuprajna słabosć joho čwilowaše. Kaž z daloka zasłyša zwony, hačrunjež běchu samo myše přestałe skramotać a bě dospołna ćišina.

Pomysli sebi potajkim, zo wuměra.

Hišće raz chcyše sebi swjaty křiž sčinić — tola njezamóh to hižo. Daloke zwony zwučachu žałostnišo a žałostnišo, Lipiecki hladaše, na znak ležo, z tupymaj wočomaj do ćmy, kotraž so we hłubokej jstwi husćeše, a pokhmurješe so přecy bóle a daše so kaž z mróčelu wot duri do srjedź jstwy wjerćeć.

Tola po khwili ćišiny rozdźěraštej so joho wóčcy ze strachoćiwosću a wobličo zblědny jomu kaž płatno, přetož w baraku započachu so cyle spodźiwne wěcy stawać a tak strašne z dobom a złenjedobre.

Hlej tute mróčno, kak so wone počina husćić a přisporjeć tworicy někajku postawu: wot horjeka z wjerćha toči so to, jako by z toho wurostła wohidna hłowa, a dale niže rozšěrja so do ćěliska a z toho strašnoho ćěła ćehnjetej so dwě dołhej, ćěmnej smuzy kaž rucy.

Lipieckomu stawachu z dobom wšitke włosy na hłowje a zuby počachu klepotać, přetož nětko zawohlada wuraznje, zo z tohole hustoho mróčna, kiž bě so w ćěsnym baraku zalehnyła, stwori so čorny, strašny hobr — a tole hobrisko dźe na njoho. Někajki dźiwny mortwy třepot napjelni powětr. Z mrózom to wěješe kaž by přišło wot sepje lodu.

A njeduch bliježe so, ale pomałku so přisuwaše kaž posuwaju so do prědka slepi. W joho wohidnej hłowje dźě njebě zawěsće wočow — jenož z rukomaj machaše přecy dale před sobu, masajo na stajnje z bojaznym pohibowanjom po łožach, jako by pytał, hdźe je ta žiwa człowječa duša, po kotruž bě sebi přišoł.

— Jězus, Marja! — zakřikny Lipiecki.

— Smjerć, smjerć! . . .

A w tej khwili hišće jena myslička, jasna kaž błysk, jomu sprostnjene mozhy rozswěći, myslička, zo to njeje pólska smjerć při miłym domjacym wohnišću, při wupłakanych wobličach lubych, při swěčcy a

litaniji, ale cuza, čorna a lodowata pruska smjerć, kiž človjeka daji tak njesmilnje jako kat, a kiž je zahubna bjez nadžije a kaž nóc bjez jasnosće, kaž helske bjezdno bjez Boha.

Tuž w poslednjej smjertnej strašnosći a zadwělowanju spohladny hišće k wobrazu a započa z hłosom wuměracoho w smjertnej stysknosći so wo pomoc wołać:

— Najčisćiša knježna!
— Wumóž mje!
— O pomhaj!
— Pomhaj mi! ...

Čornej strašnej rucy masaštej hižo po najbližšim łožu.

. . . . . .

Na dobo sta so něšto tajke, štož človječe słowa prawje wuprajić njezamóža.

Płomješko lampcyne před wobrazkom wottorhny so nahle a poča spłuwać kaž złota pčołka přez powětr tam k tomu njeduchu.

Z kóždej khwilu pak rosćeše a přiběraše. Za wokomik bu z płomješka płomjo, rožehli so, a rozswětlujo so zběli. Z bokow wuprasnychu jomu křidła, na křidłomaj pozběhny so hłowa kaž z krónu — a změnjene do běłoho pjerjojtoho ptaka* wali so z błyskom na strašnoho Čornoboha. Tu zawohlada Lipiecki wulkotny bój swětła z ćěmnosću.

Hrózba wiješe so kaž had, do kotrohož je so kónc wótroho kłoka zarył. W ćěmnym ćělisku zasyča to kaž žahły worcl we wodźe, korčenjo a stony so po jstwi rozlěhowachu. Hižo wije so Ćěmnosć, so rozdźěra a rozpaduje a worjoł ju ranja, zahubuje, wupala. Skónčnje zwali so čorne ćěło, hłowa so wrjesny a njeŝwarne ramjenja so rozsypnychu; wšitko na dobo rozpadny a rozpjerchny z prochom a mochom. Cyły barak pak bu rozjasnjeny z tajkej swětłosću kaž wot słónca. A hdyž sleborny ptak so wopjet přeměni do płomješka a z nowa jako złota pčołka přileća před wobraz, spaše Lipiecki hižo we hłubokim sparu a sonješe w ćichim měrje, kiž nětko cyły barak napjelnješe, jeničcy joho spokojny wodych bě słyšeć.

Někotre dny pozdźišo wróćeše so pachoł cyle strowy zasy do ródneje wjeski a přez cyłu zymu — kaž po měsće tak po khěžkach — rozpowědaše, što bě so było we wonej nocy jomu přihodźiło. Tuž dźiwachu so někotři nad tajkim wulkim dźiwom, druzy zasy myslachu, zo je wón wšitko to jenož w zymnicy widźał abo wo snje. Staruški knjez farař wěrješe pak tola kruće, zo je to był woprawdźity dźiw. W njedźelu při prědowanju spomni potom też ludźom w cyrkwi, zo płomješko před swjećećom Boharodźićerki zamóže so na jeje rozkaz přeměnić do worjoła a zo móže też to kóždy raz pólskoho pachoła zawobarać, před někajkimžkuli Čornobohom a před kóždźičkej smjertnej hrózbu zakitać.

* Sleborny worjoł w čerwjenym polu, to je wopon Pólskeje, kaž naš hornjołužiski: „Złota murja w módrym polu".

Přispomnjenjo přełožerja.

Strach před Polakom.

Čohodla so Prusak před nim boji? Dwaj němskej professoraj staj wo tym wosebiće pisałoj, M. Spahn a Bernhard. Wobaj měnitaj, zo „Pólski strach" za pruski kraj woprawdźe wobstoji.

We čim to? Najprjedy w tym, zo ličba ludu so stajnje přisporja, a to khětřyšo, dyžli pola sušodnych Němcow. Jadro ludu maš w južnej Poznańskej. W nowym času pak też w susodnych provincach mnohe sydlišća nastawaju. Ludowa hospodarska móc rosće. Prjedy jenož pólski zemjan něšto płaćeše. Nětkle ma pak burski splah hłownu móc, kotryž je sam so spóznał, a tuž też nahladnje so rozwiwa a přec wjac nahladnosće dobywa. Před krótkim husto mjenowany nacionalökonom Bernhard runje na to pokazuje, kak je Polak swoje předołżene kubła z cuzeje mocy wumóžił a małych wobsedźerjow zjednoćił dla lěpšoho kupowanja a předawanja burskeje potrjeby.

Dale maš wójsko dźěławoho ludu, spokojnych, spušćomnych, najbóle też pilnych a zlutniwych, kotřiž na němskich dworach dźěłajcy tak dołho lutuja, hač móža sebi też někajku khěžku z pólkom kupić. Tuž rosće pólska zemja a přiběra stajnje. Štož bu dobyte, so wjac z rukow njepušći. Kóždy so takrjec sobu prócuje, swojej ludnosći žiwnosćerske knjejstwo wudobyć.

Wězo njemóže ratarstwo same wšo docpěć. Nadeńdźeš pak też hižo pólski srjedźny staw, pólskich rjemjeslnikow, překupcow, samo we němskich městach. Namakaš dale pólskich rěčnikow, lěkarjow, redaktorow, kotřiž w nahladnej ličbje mjez swojim ludom skutkuja. Pismowstwo kčeje rjeńšo kaž hdy prjedy. Polak je potajkim też srědki namakał, wobdarjenych synow nawučić dać. Hlej, wšudźom hiba so do prědka. Samo banki buchu z dobrym wuspěchom założene.

To je wuwićo ludu, we hłownych kolijach rysowane, kotrež sebi woprawdźe respekt zasłuži. A nic jenož němski Polak, ale cyły lud takle z jenej a samej horliwosću do prědka kroči. Toho pak so Prusak naj-

bóle boji, přetož ze swojich stawiznow znaje, k čomu tajke hibanjo lohko wjedźe, k žadosćam za politiskej přezjenosću a samostatnosću.

Polak sam z ćežka tajke złote sony při sebi nosy, dokelž wě, zo je wjac wuwjesć njemóže. Najebać to pak swoju narodnosć wobkhowa a plahuje. Jenož na so twari a so spušća. Štož chce, wuwjedźe też bjeze wšoho rozhorjenja, ale kruće a wutrajnje, kaž muž, kotryž rolu wora, byrnjež wědźał, zo žito hakle potomnikej zezrawi.

Tuž je po zdaću mjenowaneju professorow pólski lud takrjec strašny cuzy kapital za pruski kraj, tajka někajka njelubozna hypotheka, za kotruž so w času nuzy traš jónu njenadźicy ćežka daň požada.

Lačnym.

Napisane wot J. Małoho.

Wažne praschenjo je, schto dyrbisch nětkle pschi horcoće pić, kofej, čaj, piwo, někajku limonadu abo něschto podobne, hač směsch z lutej wodu swoju lačnosć spokojić. Wschelacy prěduja, zo ničo straschnische njeje, hač zymna woda w léće. Na, na!

Blizko Budyschina znajach prostoho bura, kiž na žnjach čeledźi piwo abo wodu dawasche, schtož jej najbóle słodźesche. Kotryž cyły čas ani kapki piwa na polu njewupi, dósta pschi poslednjej fórje toleŕ do ruki. Wěc za bura cyle darmo njeběsche, dokelž skoro kóžde léto někotsi tajcy „hłupi“ alkohola njerodźachu. Haj, čeledź spodźiwnje dołho służesche na wonym městnje, hač wody abo tolerja dla, to njewěm. Zo pak je jedyn jenički tam na to wumrěł abo jenož skhorjeł, też słyschał njejsym.

Napoje su nuzne a trěbne. Dorosćeny človjek wuživa kóždy dźeń na 2 litraj mokroho, pschi ćežkim dźěle a pschi horcoće hischće wjac. Wschelakore jahody, sad atd. skutkuja kaž napoj. Nimo toho dyrbisch pić. Powschitkowne nazhonjenjo wuči, zo stej palenc a piwo pschi ćežkim dźěle hubjeny napoj. Lěpje, swoju lačnosć ze zymnym kofejom abo čajom wuhaschamy a z wodu. W tym nastupanju čerstwa woda dołho hischće dosć nahladna njeje. Jenož woda w tej a tamnej skawnej kupjeli hač dotal pola wschelakich za picahódnu płaći. Je to prawda? Hlej, kak zwěrina z wodu so wokschewja, kak rostliny tradaja za deschćom a rjosu! Človjekej woda też njeschkodźi. Wězo směmy jenož woprawdźe dobru a čerstwu wodu poručeć, nic pak tajku, do kotrejež hnójnica dźeń a nóc běži. Najlěpscha je woda ze žórka. Cyle hinak słodźi hač druha. Pruzluje skoro kaž selterowa, dokelž ma wjele wuhlowoho kisłika pschi sebi; je zymna, a tuž derje napoja. Hdyž so počisch, njesměsch tajku wodu do so trubić. Wzmi sebi jenož mały čwak do huby a daj jej tam rjenje pomaku na jazyku rozběžeć, prjedy hač póžeraseh. To woprawdźe wokschewja!

Komuž woda sama pschejednorje słodźi, tomu sypń kžičku cokora a pschidaj snadź hischće něschto rozrězaneje citrony nuts. W městach dóstanjesch k tomu hischće wschelake druhe próschki a twory za mało pjenjez. Tola nic pschewjele paranja! Dobre wěcy njejsu pschecy też strowe. Wschelakore nazhonjenja pokazuja, zo na pschikład „limetta“ kóždomu njetyje.

Pschi wobjedźe abo krótko po nim schkleńčka wody derje zeskodźi. Woda też wubjernje hoji. Skutkuje pschede wschim na žołdk a črjowa. Schtóž je twjerdoho žiwota, njech rano staúschi z łoža jónu nać wutroby poł schalki wody wupije. Su-li pak žołdk abo črjowa snadź khore, zaćekke atd., potom je wotwarjena woda khmańscha, kaž wschelacy lěkarjo wobswědčuja. Strowy človjek wostanje lěpje pschi tym, schtož natura dawa.

Ludźo, kotsiž wjele wody pija, swoje ćěło takrjec znutskownje wopłokuja a z tym wschelake maćizny wotstronjeja, wschelake jědy a njetwory, pschičiny za pozdźische khorosće, wotstronjeja. Bohaty tute swoje schaty wobstara w Karlsbadźe abo z wuwzaćom druhdy też we Wörishofenje, my pak doma bjeze wscheje zawisće. To mi khróble wěrće: też nasche serbske studnje a žórleschka mnohe pokłady we sebi khowaja. Zběhajmy je!

Abo je to nuzno, zo pschec jenož wjelk a lischka sydrječk wuslědźitaj?

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Jutře, njedźelu 26. julija, wudźěli najdostojniši knjez biskop na dopołdnišich kemšach w tachantskej cyrkwi měšnisku swjećiznu knjezej diakonej Józefej Plewcy z Budyšina. Knjez Plewka je swoje gymnasialne studije w Budyšinje a theologiske w Strassburgu dokonjał. Swoju primicu budźe srjedu swjećić tu w tachantskej cyrkwi.

— Naši Pražscy kandidaći, kotriž su też swoje studije dokónčili, póńdźa hišće na poł léta do Paderborna a budźa najskerje před jutrami wuswjećeni. Mjez nimi budźe jenož jedyn Serb.

Z Budyšina. Towarstwo knježnow swjećeše zańdźenu njedźelu mjeniny swojoho prásesa, knjeza seniora Jakuba Skale. Při dobrym kofeju a tykancu so spěwaše, hraješe a deklamowaše. Knjez scholastikus Löbmann napominaše knježny, zo bychu so towarstwa kruće dźerželi. Hdyž knježny při zbožopřeću swojoho prásesa „wótca“ mjenowachu, tuž dyrbja jomu też dobre, posłušne dźěći być, kotrež rady wokoło swojoho wótca so zhromadźuja, na joho hłós posłuchaja a joho přeća dopjelnja. Z cyła njedyrbi kóžda tak jara na swoje

wosobinske přeća a nahlady dźiwać, ale na dobru, haj najlěpšu wěc, kotruž towařstwo spěchuje.

— Při poslednjej měsačnej zhromadźiznje „Jednoty“ je so wobzamkło, zo budźe lětuši wulět „Jednoty“ do Słoneje Boršće, kotraž je narodna wjeska našoho sławnoho Zejlerja. Tuž budźe w přednošku tež na Zejlerja so spominać. Wubjerk „Jednoty“ je so nětko rozsudźił, zo budźe wulět njedźelu 23. augusta, a hromadźić budźemy so popołdnju w 3 hodź. wyše Židowa, na Wojerowskej drózy, kotraž do Wjelkowa wjedźe. Dyrbjało-li jara hrozne wjedro być, budźe wječor we 8 hodź. zhromadźizna. Za to druhu njedźelu měsaca augusta žana zhromadźizna njebudźe.

Ze Schěrachowa. Schtwórtk wopyta prynčesna Mathilda knjeza biskopa tu na tachantskim hrodźe. Běsche pschipołdnju ze spěschnikom do Budyschina pschijěła a wot tam z tachantskim wozom do Schěrachowa jědźesche.

Ze Smochćic. Pschi njedźelskim njewjedrje je tu błysk dyrił do domu žiwnoscerja Budmanna. Domske a bróžnja stej so wotpaliłoj. Mjez sykawami, kotrež běchu na pomoc pschijěłe, běschtej Wunjowska a Słono-Borschćanska prěnjej. — Kaž so praji, njeje 100 lět dołho wjacy tu žadyn woheń był.

Z Radworja. Dźensa, sobotu, swjeći stary, swěrny a pilny wótčinc, knjez Jakub Kral w Radworju, swoje 80lětne narodniny. W Khrósćicach 25. julija 1828 rodźeny, měješe hižo jako dźěćo přileżnosć, so po serbskim kraju rozhladać a wšelake wosady bliže zeznać.* Khodźeše do šule w Khrósćicach, Róžeńće, Njebjelčicach a w Budyšinje.

Hdyž w času joho seminarskich lět Serbstwo z procha stawać počinaše, zapřimny młody wuknjeńc hnydom słowa starších sławnych wótčincow, kotříž za Serbstwo dźěłachu a spěwachu, rěčachu a pisachu.

Wot swjatkow 1849 wučeše w Róžeńće, Khrósćicach, Kukowje a (wot 16. septembra 1851) w Radworju, hdźež bu 1855 ze statnym wučerjom.

Z boka zastojńskich dźěłow skutkowaše horliwy Serb we serbskich towařstwach a na zhromadźiznach, dopisowaše (hižo wot lěta 1849) do wšelakich časopisow, do Kućankoweje Jutnički, do Serbskich Nowinow, do Łužičana a do Katholskoho Pósła. Też do wšelakich němskich časopisow powěsće wo Serbach sćeleše. Je we swojim

* Štóž ze swojeje wsy (wjeski) abo wosady (wosadki) přišoł njeje, ma z wjetša blizke widźenjo a sebi často mysli, zo ludźo druhdźe khlěb z khójnowych skorow abo šmrěkowych šiškow pjeku.

žiwjenju wjele a rady pisał.* W lěće 1892 je so na wotpočink podał, ale lěnjosć joho hrabnyła njeje. Joho lubosć k Serbstwu a křesćanstwu njeje woliwknyła.

Lěta su so minyłe a kosće słabnjeja. Ale joho wutroba kaž młoda za postup Serbstwa a za rozšěrjenjo křesćanstwa pukota. 80lětny šědźiwc je swědk starych časow a bědźenjow. Stoji mjez nami kaž kruty stołp serbskeje wěry a swěry, krasny přikład wšitkim, kotrychž je Bóh ze serbskej rěču wozbožił, a wótry porok tajkim, kotříž Serbstwo za někajku mjedowu pomazku přeradźa a předadźa.

Bóh joho hišće dołho zdźerž! H. D.

Z Njebjelčic. Hižo tśeće lěto rozwučuje so tudy połojca schulskich dźěći na starej schuli, połojca na Wornačec-Libschec kuble. Schulska wyschnosć nam to wjacy dowolić njecha, ale žada sebi nowu schulu. Tuta ma so twarić pschez puć wot cyrkwje na Wujeschec polu a ma być hač do swjatkow 1909 hotowa. Wo tutón twar su so pjeću twarscy mischtrjo zamołwjeli, mjenujcy kk. Rocho ze Sernjan, Reis a Linka z Kamjenca, Hawsa (Hauffe) a Mirisch z Halschtrowa, — najnižschi namjet pschez 37000 hr., najwyschschi pschez 41000 hr. — Schulske pschedsydstwo je so po dlějschim wuradźowanju za knjeza Reisa rozsudźiło, kiž chce ju za 38000 hr. natwarić a ju 5. junija 1909 wosadźe pschepodać.

Z Njebjelčic. Mějachmy njedźelu po nyschporje sylny deschćik z krupami, najhórje we wsy, — schkoda njeje wulka, jenož kał a rěpa, zažne ječmjenje a sadowe schtomy su něschto zhoniłe — kapłanowe wokna też!

Z Freiberga. K smjerći wotsudźena Greta Beier njebu wot krala wobhnadźena a bu schtwórtk 23. julija rano 1/2 7 hodźin we Freibergu wotprawjena.

* Joho dźěd, Bosćan Kral (też Róžant přimjenowany), khěžkař a krawc w Khrósćicach, je w lětach 1782—1784 900 stronow wulku knihu „Sebastiana Krala joho Domiacze knihe“ zestajał a słyšane předowanja z pomjatka tam zapisał. Je wokoło 1814, 60 lět stary, wumrěł. Naspomnjena kniha so w archivu Maćicy Serbskeje khowa.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Sakska železnica měješe w měsacu juniju wschо hromadźe 12852000 hr. dokhodow, potajkim 154400 hr. wjacy, hač je loni w samsnym měsacu měła. To čini, zo běchu lětsa swjatki, hdźež so wjele puću je, w juniju; loni w meji. Za cyłe poł lěta, wot 1. januara hač do 30. junija, pak wučinjachu lětsa dokhody wschо hromadźe 70188333 hr. abo 477946 hr. mjenje, hač loni w samsnym času.

— Ze wschěch kónčin pschikhadźeja powěsće wo wulkich njewjedrach a deschćach. Nic kaž pola

nas tu we Łužicy, zo je njedźelu płódny deschćik naschu zemju wokschewił, ale woprawdźe njewjedra su z blakami byłe, kotrež su wulku schkodu načiniłe. W Drježdźanach, Barlinje, Frankfurće je wschitko spowalało. W Halle njejsu wulkeje wody dla na dwórnischćo móhli. Z Hornjeje Italskeje samo pisaja, zo je tam w horach sněh padał a su wulke deschće byłe, tak zo jězory a rěki pschez brjohi wustupuja.

Němska. Wot 16. hač do 20. auguśta budże w Düsseldorfje 55. hłowna zhromadźizna katholikow Němskeje. To budże hižo tśeći raz, zo so němscy katholikojo w Düsseldorfje zhromadźa. Pschihoty su wulkotne a swjedźeńska halla budże wjetscha hač wschě dotalne.

— Kaž pisaja, budże pschichodnje dawk też na płun a milinu położeny. Tu so njetrjebamy dźiwać, dokelž pjenjezy su nuznje trěbne.

Hessenska. Wólby do hessenskoho sejma budźa w druhej połojcy oktobra. Swobodnomyslni („Freisinn") a socialdemokraća su w tutym wólbnym boju so zjednoćili. Nacionalliberalni a centrum drje budźetaj sebi też pomhać, wosebje w Mohuču a Offenbachu, zo bychu tam socialdemokratow wottłóčili.

Pruska. Znaty Eulenburg-proces je hač na dalsche wotstorčeny. Eulenburg pak wostanje w pschepytowacym jastwje. Schto mamy wo nim dźeržeć, wěmy, byrnjež też hischće wotsudźeny njebył. To je wěste, zo njewinowaty njeje.

— Warmiństi (Ermlandski) biskop, Dr. Handrij Thiel, je 17. julija wumrěł. Je rodźeny 28. sept. 1826, je potajkim 82. lěto swojoho žiwjenja docpěł. 59 lět je měschnik a 23 lět biskop był. Jako biskop bě wón naslědnik njeboh biskopa Dr. Krementza, kotryž bu 1886 do Kölna za arcybiskopa powołany.

Češka. Litoměristi biskop, Dr. Emmanuel Jan Schöbel, swjećesche 16. julija swój 60lětny měschnisti jubilej.

Francozska. Präsident Fallières je 18. julija so na pućowanjo podał a wopyta dänemarskoho a schwedskoho krala a ruskoho cara. Kaž nowiny pisaja, je na swoje pućowanjo 3 wulkich wozow (lowrijow) darow sobu wzał, kotrež chce po potrěbnosći wudźěleć.

Ruska. Zastojnicy w Ruskej z knjezom. Po zakonju ma w Ruskej nabožna znjesliwosć (toleranca) knježić — ale woprawdźe hischće z njej hroznje klaca. W Ruskej wschak nima poslednjoho słowa car ani joho ministrjo, ale činownicy (zastojnicy). Hdyž so tutym knježim njecha, najkhmańsche zakonje wjazu a plěsniwja w aktach.

Po komentarach, kotrež su k tolerancnomu zakonjej k prawomu dorozymjenju dodate, ma kóždy prawosławny, kotryž ma mysle, na druhu wěru pscheńć, pismo podać na gubernatora, kiž ma je na prawosławne konsistorium zapósłać, zo by tute wschě pscheswědčace srědki wužiło a tak njeswěrnoho pohnuło, zo by so prawosławneje wěry njewotrjekł. W litwawsko-ruskich gubernijach so prawosławne konsistoria po sćěhowacej methodźe złożuja. Hdyž je so tajke pismo jomu pschepodało, njestara so konsistorium z cyła wo nje, njespytuje ani ćěkacu wowcku pschi stadle zdźeržeć, a gubernator čaka a njedočaka so wotmołwy, bjez kotrejež njemóže gubernator nikomu dowolić, prawosławnu wěru wopuschćić. Zo by tutej samopaschnosći prawosławnych konsistoriow mjezu stajił, rozesła Stolipin njedawno wokolnik na wschěch gubernatorow, pschikazuje jim, zo bychu wottud jenož měsac dołho na duchowne „wopomnjenja" čakali, a hdyž so do toho časa ničo njestanje, njedźiwajo na prawosławnu duchownu wyschnosć dowolili, prawosławnu wěru wopuschćić.

Ale hač też to budźa gubernatorowje ministra poskuchać. To by było w Ruskej wěc njesłyschana. Kelko je so hižo wukazow wudało, kotrež bychu też katholikam poskužiłe — a tola zastojnicy runje nawopak jednaja. Jenož akty rostu — w žiwjenju wostawa wscho w starych kolijach. Prawosławni wojuja z katholskej wěru zepjerajcy so na žandarmske bajonety.

Njeje to dopokaz, zo je prawosławna wěra tak wosłabła, zo so hižo na swojimaj nohomaj dodźeržeć njemóže. Ani z pohanami sebi njewě rady. Njedawno dósta irkutski komitej prawosławnych missijow wot Turkiestanskich wobydlerjow 99 pschipismow, zo by so jim dowoliło, z prawosławneje wěry pscheńć na pohansku buddźinsku wěru.

— Schto je wscho możno ruskim zastojnikam, wosebje w nawječornych pólskich provincach, widźimy ze sćěhowacoho podawka. Sta so, zo pod Kałuschinom we swojim domje bohaty žid wumrě. Pschi tajkim pohrjebje móže so ći derje něschto hódne natorhnyć. Tuž nasta zwada mjez wokolnymi židowskimi pohrjebnymi braftwami w Kałuschinje, w Jadowje a Węgrowje. Bratsja njebohčičkoho chcychu joho w Kałuschinje pokhować, ale wokrjesny hejtman rozsudźi, zo ma so pohrjeb we Węgrowje wotměć, hdźež sebi braftwo za row 15000 rublow žadasche (wězo z tych pjenjez też hejtman sporu scherpatku domoj wotnjese). Tuž z mocu zebrachu ćěło, dowjezechu je do Węgrowa, pschewodźane wot eskorty pilicistow a wójska a pod dohladom samoho hejtmana. We Węgrowje počachu so jednanja. Zawostajeni njebohčičkoho njechachu telko płaćić. Tuž leżesche ćěło njepokhowane na kerchowje. Hejtman postaji straźnikow pschi ćěle rozkazawschi, zo maja ćěło z karbolom wobliwać. Skónčnje popuschći pohrjebne braftwo z 15 na 10 tysac rublow, a tuž móżesche so ćěło schtwórtk pohrjebać. Njebohčički bě sobotu wječor wumrěł.

Macedonska. Tu su z nowa njeměry w turkowskim wójsku wudyriłe. Bjez dźiwa! Wojacy a officirojo revoltuja, dokelž jara njeporjadnje swoju mzdu dóstawaja; druhdy dyrbja měsacy dołho na nju čakać. A schtož draftu a

jěść nastupa, tež to je njedosahace a njespokojace. Tajke revolty tam ničo nowe njejsu. Tón raz pak so zda, jakoż bychu tež politiske wotpohlady měle, nic drje runje pschećiwo swojomu knjezej, ale za swój kraj.

Khinska. Z Hongkong pschikhadźeja powěsće wo wulkim powodźenju, tak zo su žně cyle zničene a wokoło 500000 ludźi hłód ćerpja.

W cuzbje zmudrił.

Staršej měještaj synka, tón běše pře wšu měru hłupy. Wědźeše jeničcy haj a ně rjec a ham-ham a hajcu! Něčoho druhoho njewědźeše.

Staršej přemyslowaštaj, što z hólcom započeć. Zjednaštaj so, hłupaka do dala pósłać, tam hižo rěčeć nawuknje. Zhotowaštaj joho na pućowanjo, z wačokom na khribjeće, hdźež bě slěbro skhowane, za kotrež dyrbješe mudrosć kupować. Z nadźiju hłupak woteńdźe. Ani »božemje« staršimaj njerjekny. Nó, hdyž tajki je!

Prěnjoho dnja popołdnju hólčik k hatej přińdźe, po kotrymž husyca płowaše. Na brjozy stoješe wulka akacija a rozšěrješe khłódk. Sprócny so hłupačk pod štom sydźe. W hałozach nad nim pak świta wroblow šćerčeše.

Bórzy na to wobstarny muž z překhodźowanja přińdźe, kiž so tež do khłódka sydny. Tak ruče hač husyca starca wuhlada, poča gigotać, zo ptački nastróžane ćeknychu. Starc pak mjelčo bórbotaše:

»Njech husyca njech gigota,
Do njej' wohlejće so, ptačatka!«

To běchu hłupačkej cuze rěče, njerozymješe ani słowa. »Što sće rjekł, stary mištrje?« so zdźiwany wopraša. — »Što će to stara, hólčatko, směm rěčeć, štož chcu!« — »Prošu, nawučće mje, ja wam ze slěbrom zapłaću. Přetož chcu zmudrić.« — »To so posłucha«, starc wotmołwi. Hłupačka wza sobu domoj; po něšto dnjach běše z prócu docpěł, zo móžeše hrónčko z hłowy. Wjesoły hłupačk někotre sapejki slěbra zapłaći a dźěše dale. Hižo mysleše, zo ma wědomosć poł swěta!

Cyły dźeń pućowawši přińdźe k wjesnej studni, ke kotrejž bur wósła napojić wjedźeše. Rozlateje wody dla so wosoł wobsuny a wali — wšě štyri k njebju. »Pomhajće mojoho wósła zběhnyć!« ratař zareji. — Hłupačk woči rozdrě, zadźiwany k burej přistupi, kiž so prócowaše, wósła na nohi stajić, a rjekny: »Što to praješće, mištrje?« — »Ty wózhriwy hólče, chceš mje hišće za błazna měć, z puća jow!« — »Ja mam slěbra, luby knježe; dam, hdyž mje to krasne hrónčko nawučiće.« — »To so posłucha«, bur wotmołwi. — Hłupak dźěše z nim domoj, a ratař wučeše, hač hólčec móžeše, kaž by z měcha sypał: »Pomhajće mojoho wósła zběhnyć!« Hłupak ze slěbrom zapłaći a dźěše dale.

Ducy po puću rozmysli sebi: »Nětk drje je dosć, hdyž sym hižo pola dweju wučerjow pobył. Hdźe hewak swoju mudrosć wužiju? Póńdu domoj.« A dźěše.

Hdyž domoj přińdźe, so wšitcy susodźa joho wuhladawši přićěrichu a joho wobstupichu. Wšitcy jomu zbožo přejachu a dźiwachu so nad joho mudrym wobličom. Joho mać haru wusłyšawši z domu wołajcy přihna: »Hłupako, mój synaško! Hłupako, mój synaško!« Susodźa, hdyž česćownu maćeŕ wołać słyšachu, womjelknychu.

Hłupak pak ćišinu zwuži, zo by pokazał, što móže, a z waha a jasnje deklamowaše:

»Njech husyca njech gigota,
Do njej' wohlejće so, ptačatka!«

Wšitcy so rozesmjachu, hač so wjes přeliwaše. Tuž tež nan přiběža, a zasłyšawši, što je joho synk mudroho rjekł, rozwjeseli so tak, zo poskoči a — padny. Wšitcy so stróžiwši womjelknychu.

Ćišinu z nowa wužiwši hłupak swoje druhe hrónčko rjekny:

»Pomhajće mojoho wósła zběhnyć!«

Z nowa rjehot, a nana zběhnychu ...

Dotal dóńdźe, štóž mudrosć daloko kupuje, hdyž je hewak šćeńk.

(Z khinskich bajkow.) M. N.

Wšelčizny.

* 18000 železniskich wozow je so zhubiło. To so wě, w Ruskej — a tež tam jeničcy móže so to stać, hdźež maja zastojnicy wšo we swojej rucy. — W lěće 1906 je so tam 10000 wozow zminyło a loni 8000.

Cyrkwinske powěsće.

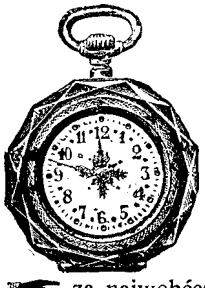
Budyšin. Křćena: Marhata, Józefa Bryndy, tyšerja w Budyšinje, dź.

Wumrěła: 18. julija: Marija zwud. Klingstowa, rodź. Rychtarjec, z Budyšina, 69 l.

Porjedźeńka z čisła 28: Z Njebjelčic pod zemrětymi ma rěkać město: Handrij Brojeŕ: Handrij Wićaz, wumjeńkaŕ ze Serbskich Pazlic.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisańja za kupowanske,
hypothekske, dismembraciske,
testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo leżomnosćow.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 41
(Sechse restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźełanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležownosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd. [9
Rěčimoj tež serbski.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Čohodla so ćwělujeće?
Hnydom so pomha!
Wumělske zuby,
plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w **Kamjencu,**
Anger čo. 12 I
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Wićne płaćizny:

	w **Budyšinje** 18. jul. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w **Kamjencu** 23. jul. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	67	18	2	17	—	17	85
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	40	14	60	13	60	14	40
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	10	50	10	92
Pšeńca, žołta . .	10	45	10	60	10	—	10	50
Rožka	9	—	9	13	8	50	9	—
Ječmjeń	8	80	9	—	8	—	8	50
Wows, kórc abo	7	60	7	80	7	50	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	—
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	14	50
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	—	20	50	11	—	12	—
Běrny	2	30	2	60	—	—	4	—
Pšeńčna muka	12	—	19	—				
Ržana muka	12	—	15	50				
Syno	3	60	4	—	2	80	3	50
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	16	4	33	—	—	4	16
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	76
Prosata 1134 (w Kamjencu 208) jene	7	—	21	—	11	—	20	—
Butra 1 kg	2	40	2	60	2	50	2	80
Jeja, mandl	—	90	1	5	—	—	1	5

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju 2½ %
„ měsačnym „ 3 %
„ 3měsačnym „ 3½ %
„ 6- a 12měsačnym „ 4 %
danje na lěto.

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.
Dalokoreˇčak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.
poruča: [5
češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju kruchate wapno (kalk)
w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. **Nanajtuńše płaćizny.**

Procession do Rumburka

wotjědže **1. augusta** rano w 7,[12] hodź. ze železnicu z Budyšina hač do Habrachćic (Ebersbach) a popołdnju w 3 hodź. póńdźe z Filipsdorfa do Rumburka.

151] **Wjednik.**

Kofejownja
w Serbskim Domje

poruča [144

swój dobry kofej po kankach a po šalkach a wšitke **ćopłe** a **zymne jědźe.**

Jězdne koła so radlubje tu khowaja.

Sofy (konopeje)
a
matracy

poruča

po najtuńšich płaćiznach

L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Surowa trupawosć (Rauda)

pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja. Přez mydło **„Junka“** narostu krasne kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik

we wšěch płaćiznach k dóstaću pola překupca [111

Glawša w Pančicach.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 20. julija 1908:

1. Woły,								57—78 hr.
2. Byki,								62—73 „
3. Kruwy a jałojcy,								48—72 „
4. Ćelata,								70—81 „
5. Swinje,								58—66 „

XXXIV. hłowna skhadźowanka
serbskeje studowaceje młodźiny

—— wotměwa so **8., 9.** a **10. augusta 1908** ——

pola Handrikec w **Poršicach.**

Sobotu 8. augusta: w 3 hodź. **posedźenjo wubjerka** (wšě towarstwa maja zastupjene, wšě namjety wozjewjene być).

Njedźelu 9. augusta: w 3 hodź. **hłowna zhromadźizna** (powitanjo, rozprawy, wólby, namjety atd.) — ½7 hodź.: **zabawny wječor** (koncert — dźiwadło* — bal**).

Póndźelu 10. augusta: wulět.

Na wšě wuhotowanja přeprošuje swojich sobustudowacych lubych Serbow, česćenych přećelow studowaceje młodźiny, serbske towarstwa, cyły serbski lud horco

W Lipsku, w juliju 1908.

Karl Wyrgač, bohosłowc,
147] t. č. hłowny starši.

* Čisłowane městna za koncert z dźiwadłom, prěnje po 1 hr., druhe po 60 pj., móža so kupić pola podpisanoho a 8. augusta hač do 1 hodź. w Serbskej kofejowni a wot 3 hodź. sem a 9. augusta pola Handrikec w Poršicach. — ** bal je jenož za wopytowarjow koncerta a dźiwadła.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.

Bože martry □ smjertne kříže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -

Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Wšitkim wšitkim kk., kotřiž su namaj z přileżnosću naju wěrowanja a kwasa swoju lubosć ertnje, pisnje abo w skutku tak nadobnje wopokazali, wěrny z wutroby dźak a »Bóh šćedrje mytuj« wzdawataj

[152

Michał Nawka, wučeŕ
a **Hana** mandźelska,
rodźena **Andrickec.**

W Radworju na šuli, na dnju 22. julija 1908.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćěłany 4,60 hr.; na pósće štwórćětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 31. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **1. augusta 1908.**

Kardinal Kopp a Polacy.

Njedźelu tydźenja je kardinal Kopp nowu cyrkej franciskanow w Panewniku w Hornjej Ślezskej swjatočnje swjećił. Panewnik je wulka wjes njedaloko Katowic w krajinje, kotraž je połna wuhlowych podkopkow. Wulka mnohosć dźěłaćerjow, kotřiž su z najwjetšoho dźěła horliwi a swěrni katholikojo, duchownym wjele dźěła přihotuje, dźěła, kotrež farscy duchowni sami dokonjeć njemóža. Tuž je so kardinal wo to starał, zo so tam klóštr franciskanow założi, štož je też pruske knježerstwo dowoliło. Nowu cyrkej, kotraž je nětk hotowa, je kardinal swjećił.

Hižo sobotu bě ze swojim tajnym sekretarom přijěł, swjatočnosć sama so njedźelu rano we 8 hodźinach započa. Njepřehladne syły pobožnoho ludu běchu so zešłe, zo bychu při swjatym skutku přitomni byli. Běše jich na sto tysac! Po swjećenju kardinal k wěriwym rěčeše a mjez druhim praji: „Zbožowna myslička to běše, tudy w Hornjej Ślezskej nowe městno nabožnoho zmyslenja natwarić, městno, kotrež też prawej kulturje služi, městno, kotrež ma človjekow dostojnych činić, do wěčnych wobydleni přińć, kotrež su přihotowane tym, kotřiž Boha so boja, jomu służa, joho lubuja. Kamjenje budźa rěčeć, kajki załožk wěry w hornjošlezskim ludźe bydli.“ Na krasnosć cyrkwje spomniwši praji kardinal: „Njech so katholskomu ludej Hornjeje Ślezskeje njeporokuje, zo je telko za dom Boži woprował. Tu dźěn maja so wěriwi nawjedować swjatych sćěhować, wosebje wulkoho swj. Franciska. Staw rjadnikow je nuzny dźěl katholskeje cyrkwje, móžemy sebi cyrkej z ćežka myslić bjez rjadnikow. Tohodla ma hornjošlezski lud dźakowny być, zo mnichow dóstanje a ma jich w česći měć.“

W klóštrskej jědźerni běše w 1 hodźinje swjedźeńska hosćina, ke kotrejž běchu też knježerski předsyda z Wopolna, knjez ze Schwerina a wšelacy wysocy zemjenjo přišli. Po kardinalowej rěči, kotryž bamžej a kejžorej a pozdźišo też knježerskomu předsydźe sławu wunjese, też tón poréča. Wón so dźakowaše za dowěru, kotruž bě kardinal jomu zawěsćał, přeješe kardinalej žohnowanjo za joho starosć wo 90 procentow wšěch Hornjošlezakow (katholikow) a napominaše k zhromadnomu dźěłu swětnych a duchownych za stat a cyrkej, krala a wótčinu. Potom so na franciskanow wobroći a přećo wupraji, zo bychu woni dowěru, z kotrejž je knježerstwo jich přijało, też połnje dopjelnili. „Na wašim dźěle woči mnohich wótčincow wotpočujetej, kotřiž podeńdźenja Hornjeje Ślezskeje ze staroscu wobhladuja, a ja mam nadźiju, zo přećo, maćernu rěč w domje a swójbje zdźeržeć, so njeby do žadanjow wurostło, kotrymž by němska statna myslička a winowatosć narodnoho sebjezdźerženja z mócnym ně wotmołmołwić dyrbjała, a přećiwo kotrymž dyrbi so ze wšěmi mocami, kotrež stat ma, napřećo stupić. Waš puć, moji knježa, powjedźe was do domow małych. Pokazujće so na puću po kraju jako wěrni dušipastyrjo a swěrni radźićerjo, prajće ludej, zo jich wobsedźeństwo so swěru zakita přez němskich wjerchow měra . . .“ Předsyda kardinala sławješe a franciskanow.

Popołdnju w 4 hodźinach běše swjatočny nyšpor a po nim katholske towarstwa dźěłaćerjow kardinalej ovaciju přihotowachu. Z dwěmaj pólskimaj a jenej němskej rěču joho zastupjerjo towarstwa postrowichu. Na to kardinal wotmołwi:

„Wutroba kóždoho človjeka je pohnuta a zwjeselena, hdyž je z črjódami wěriwych wobdaty, kotrež swojej mozlatej rucy k nje-

bju pozběhuja, zo bychu před cyłym swětom a zjawnje wuznawali, zo kruće stoja k Bohu a nabožinje, zo chcedźa wučbam wěry swěrni być w pilnym dźěle za tu zemju, kaž też w spohladowanju k nadźijam wěčnosće. Čim bóle je pokojace a zradowace za biskopa, hdyž swojich z tajkim zmyslenjom napjelnjenych widźi. Wy dźensa přede mnu stojiće a chceće swoju radosć wozjewić, zo je waša hornjošlezska domizna nowe plahowanišćo nabožnoho žiwjenja a zmyslenja přez poswjećacu ruku wašoho biskopa dóstała, chceće też wuprajić, zo chceće katholscy žiwi być a wumrěć. To je zwjeselace wopokazmo za wutrobu wašoho biskopa. Lubi křesćenjo! Póda Hornjeje Šlezskeje mnohe pokłady a drohotne kubła zemje khowa, wašej rucy so swěrnje prócujetej je zběhać ze zemje. Tutomu kulturnomu dźěłu stajnje służiće a swoje mocy za nje napinaće. Što wam při tom dźěle dawa wjesołosć? Što nawjeduje waše zmyslenja při tom ćežkim dźěle? Što podawa wam swědomitosć a swěru w dopjelnjenju wašich winowatosćow? Što waše rucy a stawy sylni, zo w ćežkim dźěle njewustanjeće? Što was zwólniwych čini napřećo wašim předstajenym, zo so jich nawjedowanju podwoliće? To je waša pobožnosć a bohabojosć. To je hłuboka wěra a nabožnosć, kotraž Hornjošlezakow wuznamjenja. Ničo wopačniše w našim času njeje, hač zo chce wšitke mocy žiwjenja za zemsku kulturu měć. Byrnje ta bóle błyšćata była, dha tola sama ženje zbožo a spomoženjo njepřinjese. Ludowa duša ma hišće druhe potrěbnosće wyššoho rjadu, dyžli tute hole zemske. Hdyž so te njespokoja, dha zemska kultura na hlinjanych nohach stoji służicy jeno požadosćam, kotrež woheń zažehla, kiž samsny dom zniči.

Khwala so, zo wjele za kulturalne pozběhnjenjo Hornjošlezskeje činja a w jeje ludźe zdźěłanosć rozšěrjeja. Pokazuja na dźěło w šuli, załoženja ludowe knihownje a dźiwadła. Hornjošlezski lud tajke prócowanja njepřeje. Wón je wužiwa, tak daloko hač su jomu toho hódne. Tola hornjošlezski lud sebi přeje, zo bychu też na druhich polach a na druhe wašnjo joho žiwjeńske potrěbnosće so poľepšiłe, w ratarstwje tak kaž we wumysle, na př. we wobstojnosćach wobydleni, w hajenju swójby a domjacnosće. Hornjošlezski lud ma prawo toho so nadźijeć, to wočakować. Te prawo jomu dawaja pót joho wobliča a mozle joho rukow. Dokelž kulturne kubła wšědnje rozmnoža, chce, zo też na joho samsne spomoženjo so dźiwa a te so njezanjerodźi. Hornjošlezski lud chce rady kulturnomu postupej so přizamknyć, žada pak sebi, zo so jomu dowoli to na swoje wašnjo činić.

Hornjošlezski lud pak njerozymi a njemóže rozymić, zo ma wšě swoje mocy a skutk žiwjenja zeńskej kulturje do służby dać; wón hišće wyššu kulturu znaje. Njemóže rozymić, čohodla ma zeńskej kulturje samej służić, a čohodla so prócowanja za tamnu wyššu kulturu tak njerodnje wobstaraja; čohodla so najwyšše a najdróžše, štož ma, štož je jomu njewučerpajomne žórło za dźěławosć a sćerpnosć, hajić njedyrbjało. Lud njemóže rozymić, čohodla chcedźa jomu srědki zapowěsć, tajke prócowanja hajić a posylnjeć, dokelž dźěn wone stajnje też zeńskomu wužitku służa, za kotryž lud trjebaja. Tak hornjošlezski lud wšelake njerozymi, štož so wokoło sebje stawać widźi, a tola by tak lohko było, jón spokojić a joho dowěru dobyć, hdy bychu so jeno prócowali ludej samomu rozymić. Ale w tom dźěn leži přičina. Njeznaja móc joho hłubokeje wěriwosće, hladaja jeno na cuzu bělizku a njedźiwaja drohotnoho jadra. Mysla z nizka wo joho křesćanskej pobožnosći a ju měrja z měridłom swojich samsnych nabožnych potrěbnosći. Přisłodźeja so na joho statnu swěru a njewidźa, zo lud jeno žada, zo směł po swojim samsnym wašnju z wěru a swědomjom poswjećene počahi k swětnej wyšnosći hajić. Joho nabožnu mysl zacpiwaju a často z ranjacej kritiku sudźa, a tak haća a zadźewaja tomu, štož lud znadobnja. Kak krótkowidźomne je to!

Z najnutrnišim podźělom na lud mojej pastyřskej starosći poddaty pohladuju, kotryž so z wuspinanjom a zadźewkami wottrašić njeda, swoju přinarodźenu pobožnosć kubłać a hajić. Z krutej dowěru wosrjedź joho stoju, zo w njepowalnej swěrje swoje narodne wašnjo ze swojimi winowatosćemi napřećo swojomu kralej a napřećo statej, ke kotromuž słuša, najrjeńšo zjednoći. Z hordosću na wobydlerjow hladam, kotřiž w swojim biskopu swoju swjatu cyrkej česća a wótře wuznawaju, zo chcedźa po wučbach a zasadach swojeje cyrkwje swoje zemske winowatosće rjadować, kaž su wyšši pastyrjo cyrkwje, wosebje bamž dźěłaćerjow Leo XIII. w swojich rjanych wokolnych listach nas wučili. — Wzmiće nětko biskopske požohnowanjo z hłubokosće mojeje wutroby."

Tuta rěč kardinala je we wšitkich pólskich nowinach, samo radikalnych, radostny wothłós wubudźiła. Widźa z wótcowskich słowow, zo je kardinal, byrnje Němc był, cyle sprawnje a dobroćiwje napřećo Polakam zmysleny a jich zrudobu sobu čuje. Jeno liberalne, wosebje hakatistiske nowiny so na

słowa mjerzaja, přetož wšo, štož je sprawne a woprawdźe swobodne, jim do wočow kała.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Minjenu njedźelu najdoſtojniſchi knjez biſkop knjezej diakonej Józefej Plewcy na dopołdniſchich kemſchach ſwjaty ſakrament měſchniſkeje ſwjećizny wudźěli. Prózdninow dla bě tu mało duchownych pſchitomnych; pódla k. ſeniora Skale jeno hiſchće präſes Drježdźanſkoho konſiſtoria knjez kanonikus Plewka, wuj nowoſwjećenoho měſchnika, a k. Hübner, nowoſwjećeny měſchnik z Woſtrowca. Naſchi bohoſłowcy kk. Cyž, Juſt a Wjacſławk běchu ſo k poſłužowanju pſchi ſwjećiznje powołali.

Z Budyschina. Srjedu dopołdnja w 9 hodź. měješe knjez Józef Plewka z Budyſchina, ſyn knjeza Roberta Plewki, profeſſora na tudomnym wučeřſkim ſeminaru, w tachantſkej cyrkwi ſwoju primiciju. Po nowoſwjećenoho měſchnika poda ſo krótko do dźewjećich ćah duchownych na tachantſtwo, hdźež młody měſchnik w prěnjej ſali klečo ſo na ſwjaty ſkutk pſchihotowaſche. Tam joho wuj, knjez konſiſtorialny präſes kanonikus Plewka z Drježdźan, joho z wutrobnymi ſłowami poſtrowi a k ſwjećenju ſwjatoho ſkutka, k prěnjomu woporu božeje mſchě pſcheproſchowaſche. Primiciant ſebi wuproſy požohnowanjo ſtarſcheju, kotrajž běſchtaj z joho bratrom a ſotru a druhimi pſchećelemi pſchitomnaj. Potom ſo ćah do cyrkwje naſtaji. Prědku džěchu ſobuſtawy katholſkoho towařſtwa rjemjeſlniſkich z khorhowju, potom miniſtranći, 4 bohoſłowcy a duchowni. Pſched primiciantom kročachu běłe zdrašćene holćki, kotrychž jena na běłym pucałku zelenu rućanu krónu njeſeſche. Za nim ſćěhowachu ſtarſchej, bratr a ſotra a druzy pobožni. Pſched wulkim wołtarjom ſo pſalm Quam dilecta („Kak lubozne ſu twoje wobydlenja, Knježe") a pſchiſłuſchne modlitwy wuſpěwachu. Po prědowanſtim kěrluſchu měješe knjez farař Schewčik z Kamjenicy jako prjedawſchi wučeř w nabožinje a duchowny wjednik primicianta ſwjedźeńſke prědowanjo na załkadže ſłowow ſwj. japoſchtoła Pawoła (1. Kor. 4, 9): „Na wobhladanjo ſmy ſčinjeni ſwětej a jandźelam a čłowjekam." We wuſtojnej a horliwej rěči čeſćeny prědař wukoži wojowanjo a krónu katholſkoho měſchnika, wojowanjo abo bědźenjo z brónjemi wěrnoſće a hnady, krónu měſchnikowu w ſkutkowanju tu na zemi a w myće tam we wěčnoſći. Po wuſpěwanju hymna Veni Creator Spiritus (Pſchińdź Stworićerjo Ducho ſwjaty) ſćěhowaſche ſwjatočna boža mſcha, pſchi kotrejž běchu młodomu měſchnikej k ſtronje knjez präſes Plewka jako paranymf a kk. Kaulen z Huſki a Hübner jako levitaj. Po měſchniſkim woprajenju wudźěli nowoſwjećeny ſwojim najbližſchim pſchećelam ſwjate woprawjenjo. Swjatočne Te Deum ze ſakramentalnym požohnowanjom wobzamkny ſwjatočnoſć. Potom knjez primiciant hiſchće nowoměſchniſke požohnowanjo wudźěleſche. — Swjedźeńſku hoſćinu běſchtaj primiciantowaj ſtarſchej w ſwojim wobydlenju wuhotowałoj. — Bóh pſchewodź nowoho měſchnika ze ſwojim bohatym žohnowanjom do ſwjatoho zaſtojnſtwa!

Z Budyschina. Zajimawy wopyt měješe naſche ſtaroſławne město minjenu póndźelu: prync Ernſt Heinrich, tſeći ſyn Joho Maj. naſchoho krala. Dwaj ſtarſchej pryncaj ſwojoho nana na pućowanju po Norwegiſkej pſchewodźataj, mjez tym jeju młódſchi bratr po wótcnym kraju pućuje. Ze ſwojim wojeřſkim kubłarjom leutnantom v. Römerom a młodym towařſchom młody prync z dopołdniſchim ſpěſchnikom $^3/_4$10 do Budyſchina pſchijědźe a potom pěſchi duch po měſće ſebi hłowne twarjenja a městna wobhlada: Bismarkowu drohu, gymnaſium, wojeřſki pomnik, džiwadło, Serbſki Dom, Grützmarjec dom, hłowne a mjaſne torhoſchćo, radnicu, tachantſku cyrkej, hdźež ſo jomu tež drohotne ſtarſke ſudobja pokazachu, dale tachantſtwo, ſławny Mikławſchk, hród z wěžu, mniſchu cyrkej, bohatu wěžu, cyrkej Naſcheje Lubeje Knjenje, kotruž ſebi tež nutſka wobhlada, a ſtare kaſarmy. We Winowej Kići poſnědawſchi jědźeſche z wozom, kiž poſthalter Wobſt poda, na Cornyhóh a dale do Lubija. Schtyri dny prync we Łužicy woſta a wobhlada ſebi tež Zitawu, Jonsdorf, Oybin, Lawſchu, Kreuzberg, Tollenſtein atd.

Z Budyschina. Zo w měſće jónu rjany klóſchtr Franciſkanow wobſtojeſche, kotrohož zajimawe rozpadanki ſebi nětko mnozy wobhladować khodźa, je ſnadź powſchitkownje znate. W lěće 1558 běſchtaj tam jenož hiſchće dwaj mnichaj žiwaj, Mikławſch Roſt a Michał Polman. Zimaj złe časy hrožachu. Tuž powołaſchtaj 30. julija biſkopſkoho kanclera Rauchdorffa-Stołpnjanſkoho k ſebi a daſchtaj lěs a łuku, we „Wjelećinſkich horach pola češkeje drohi" ležacej, tudomnomu kapitlej ſwj. Pětra zapiſać. Kejžor Ferdinand tute wotkazanjo wobkruči, ſchtož bě ważna wěc dla měſćanſkeje rady. Probſt rěkaſche tehdy Dr. Hieronymus z Comerſtadt.

Lětſa ſo potajkim 350 lět dopjelnja, zo je tachantſtwo z knjezom we Mniſchonſkim „čornym lěſu".

Z Konjec. Na ſwjatu Hanu wotpokoži ſotra Madlena — Hańža Bukec-Michałkec z Konjec — w klóſchtrje Oberſchönenfeld pola Augsburga ſwój profeſ abo ſwjatočne ſluby. W jich rjenje wobnowjenej cyrkwičcy běſche w 9 hodź. ſwjedźeńſke prědowanjo a po tom ſwjatočna Boža mſcha, kotruž měješe knjez ſuperior P. Dominikus z klóſchtra Marienſtadt. Na tutej ſotra Madlena ſwoje ſluby ſwjatočnje wotpokoži. Pſchitomni běchu tež jeje ſtarſchej a kapłan Zur z Budyſchina, kiž měješe ſwjedźeńſke prědowanjo. To je nětko hižo druha ſerbſka knježna, kotraž je do tutoho klóſchtra zaſtupiła. Prěnja běſche ſotra Otilija Schołćic z Kanec, kotraž je pſched wjacy lětami hižo wumrěła. Pſchejemy ſotſe Madlenje wjele

zboža, zo by mnohe lěta w tutym klóschtrje zbožownje žiwa była, a też prosyła za zbožo swojoho narodnoho ludu.

Z Koslowa. Minjenu sobotu ryjeschtaj tu na ležomnosći k. Krawca dwaj wučerjej z Budyschina (W. a Fr.) za pohanskimi rownischćemi a běschtaj tak zbožownaj, wjacy tajkich wotkryć. W jenym namakaschtaj samo 13 sudobjow. Schkoda tola, zo tele pomnjeńki starych Serbow zasy serbskomu museju k zhubjenju du!

Z cyłoho swěta.

Němska. Zo centrum z Polakami derje měni, je wone kóždy raz dopokazało, hdyž so Polakam někajka kschiwda pschihotowasche. Też najnowschim w poslednimaj sejmomaj wobzamknjenym zakonjam pschećiwo Polakam je so centrum hač do poslednjoho wokomika stajało. To też Polacy pschipóznawaja a su swoje pschećiwjenjo pschećiwo centrej, kotrež bě so wosebje w prjedawschich wólbach — často k jich samsnej schkodže — pokazało, nětk zas puschćili. Płód kompromissa mjez centrom a Polakami su někotre sydła za pruski sejm, kotrež su centrum a Polacy dobyli. Zo so „blok“ na to jara mjerza, móže sebi kóždy myslić. Wosebje na centrum je so rozhněwał a jomu pscheradu wumjetuje. Nětko so pschiwisnicy bloka pschećiwo centrej samo na — Windthorsta powołaju a chcedža prajić, zo Windthorst z Polakami za wólby so zjednoćał njeje. Tomu móže so hnydom wotmołwić, zo je Windthorst runje za wólbny zwjazk z Polakami był a w sejmje kruće za to rěčał. To běsche w posedženju pruskoho sejma 10. měrca 1890, hdyž wón swobodomyslnym a konserwatiwnym raznje swoje pscheswědčenjo wupraji: „Ja sym jara spokojeny nad tymle zjednoćenjom z Polakami a pscheju sebi, zo so Polacy na to zwuča, z Němcami, a zo Němcy so na to zwuča, z Polakami pschezjene skutkować pschi gmejnskich a wschitkich druhich należnosćach, kotrež žiwjenjo sobu pschinjese. Potom hakle móže měr być.“ Dokelž so joho słowa wschelakim lubike njeběchu, wupraji Windthorst swoje pscheswědčenjo nazajtra hischće krućischo. W posedženju 11. měrca praji wón: „Nětko je so zas wo tym jednako, hač smědmy z Polakami hłosować abo nic, a hač Polacy smědža z nami hłosować. To wschak so njepřeje, zo Polacy smědža z nami hłosować, ale zo my z nimi hłosujemy, to je njesłyschane ... Dajće dha sebi jónu pschedstajić, kak poprawom stojimy! Polacy su z Pruskej zjednoćeni, półske dźěle kraja, kotrež su Pruskej pschipadnyke, su njedźělomny kruch monarchije. Wobydlerjo su pružscy poddani, kotsiž wschak półski rěča; ale w druhim su nam na kóžde waschnjo jenacy. My dźěn mamy w Pruskej tola też druhe narodnosće, mamy tu Litwinow, mamy Čechow, Wallonow, Serbow; na tej (prawej) stronje Łobja su poprawom jeno ći połni Němcy, kotsiž su z Němskeje sem pschischli. Potajkim čile Polacy, kotsiž cyle na tej póndže stoja, maja po namołwjenju kejžora a němskich wjerchow do němskoho sejma wolić. Woni pschijimaju sydła, kotrež we wólbach dóstachu, a wobdźěluja so na jednanjach jara žiwje; woni maja dawki dawać ... Polakow za rekrutow wuzběhuja, a woni z nami bitwy bija. Wobhladujće tola stawizny wójnow wot lěta 1854 sem a namakaće, kak sławnje su półske regimenty (połki) na bitwischćach so wopokazowale ... Moji knježa, hdyž dha statni poddani, kotsiž we wschěch ćežach a we wschěch winowatosćach nam porno stoja, kotsiž maja po zakonju wólbne prawo, z kotrymiž tudy w sejmje hromadže wuradźujemy a hromadže wothłosujemy, pschi wólbach němskim kandidatam swój hłós dadža, a hdyž su ći mužojo zas wot Němcow woleni, kotsiž su jich susodža, dha ma to złóść być! Ja woprawdže wopschimnyć njemóžu, kak móže tajke něschto so postajić. To tola rěka wójnu pschećiwo Polakam na wschě časy pschipowědźecź! Moji knježa, wospjetuju, schtož hižo sym prajił: Z cyłeje wutroby witam tele prěnjokróćne zhromadne pokročowanjo a proschu Polakow a Němcow, zo bychu to też dale tak činili.“

Zawěrno, tute słowa Windthorstowe su jasne dosć a dopokazuja, zo je nětčische wólbne zjednoćenjo Polakow a centra cyle po mysli a woli njeboh Windthorsta, jenak spomožne za centrum kaž za Polakow.

Schwajcarska. Pjatk tydženja je so tu wulke njezbožo stało. Pschez Lötschberg pola Kanderstega tunel za železnicu ryja, kiž ma 13735 metrow (potajkim nimale dwě mili) dołhi być. Spomnjeny pjatk rano w 3 hodź. w horje nutska skały roztšelowachu. Hdyž so poslednje wutšele wotpalichu, so njesměrna mnohosć čornoho wusmóža do tunela z cyłym wotmachom kidać poča. Běchu na sylnu žiłu wody, najskerje na cyku rěku Kander pschischli, kotraž so nětk do tunela wuliwa, ze zemju a błótom napjelnjena. Runje běsche 27 dźěłaćerjow tam blizko, a wschitkich je nahła smjerć pschekhwataka hač na dweju, kotrejuž nawalaca woda wotnjese. Dalschi dźěłaćerjo móžachu ćeknyć. Morjeni dźěłaćerjo su Italianojo z Kalabrije a Sicilije.

Ruska. Präsident francozskeje republiki je na francózskej łódźi hač do Revala dojěł, hdyž bu swjatočnje powitany. Po wschelakich swjatočnosćach, kotrež so k joho česći stachu a po zetkanju z ruskim kejžorom je so 29. t. m. zas na dompuć podał. Z wopytom präsidenta je zwjazk mjez Francozskej a Ruskej z nowa wobkrućeny. Też Jendźelska je napschećo Ruskej pschećelnje zmyslena, hačrunjež so wosebity zwjazk zwjazał njeje.

— Město Telschi je so wotpaliło. Z bližschoho města Liban a też z druhich městow pschikhadźachu wohnjowe wobory a wojacy na pomoc. Njemóžachu pak woheń zahaschećc. Jenož něschto mało khěžkow wohnjej wutorhnychu. Město Telschi, kotrež bu w 14. lětstotku zakožene a je nětko wo-

krjesne město, měješche w lěče 1903 6467 wobydleri. Leži pschi jězorje Mastis a je sydło romskoho katholskoho biskopa.

Turkowska so w politicy často mjenuje „khory muž nad Bosporom“. Prjedy něhdy tak mócna, zo cyła Europa, tak daloko hač bě kschesćanska, psched njej tschepotasche, je nětko tak zeslabjena, zo wschelacy na jeje smjertnu hodźinu čakaja. Zawěsće by też z Turkowskej w Europje hischće hórje stało hač runje je, hdy bychu druhe europske mocy pschezjene byłe a sebi mjez sobu kóždy wliw njezawidźałe, kotryž žana na Turkowsku dobudźe. Wschitcy wschak na to čakaja, zo pschi rozdźělowanju Turkowskeje njebychu krótko pschischli. W tej pak so hižo dlěje hiba, a wosebje tak mjenowana młodoturkowska strona pyta swoje osmanske kejžorstwo za nowische nahlady a zarjadowanja pschiprawić. Hibanjo ma wosebje w Macedonskej swoje srjedźischćo. Młodoturkojo wustupuja, jakož by jim cyły kraj podćisnjeny był; psched krótkim su proklamaciju na wobydlerstwo wozjewili. Mjez tym je nětk vicemajor Nasif Effendi wustupił jako wjednik a je sam na wobydlerstwo proklamaciju wudał, w kotrejž žada, zo bychu wschitcy za Turkowsku a za swobodu jenotliwych narodow w njej, mosleminow a kschesćanow, byli a wustupowali, wschitke cuze wliwy pak kruće wotpokazowali. Schtóž njecha poslukhać, tomu so hnydom ze smjertnym khostanjom hrozy. Pschećiwo sultanej so ničo njepraji, nawopak, toho — chcedźa zakitać, jeno pschećiwo knježerstwu. Nasif Effendi ma mnohich pschiwisnikow, wosebje wjetschi dźěl też najwyschschich officirow. Wuspěch je nětko tón był, zo je wulkowesir Ferid Pascha padnył runje na tom dnju, na kotrymž konstantinopolske nowiny wozjewjachu, zo je jomu němski kejžor najwyschschi pruski rjad čornoho worjoła spožčił. Na město Ferid Pasche je zas Said Pascha, 73 lět stary schědźiwc, za wulkowesira powołany. Hižo sedmy króć je nětko tute najwyschsche zastojnstwo pschijał. Sultanej su wulke ovacije pschihotowali, a wón je też k zhromadźenomu ludej porěčał, za wopokaz pschiwisnosće so dźakował a k měrej napominał. Nětko so też w Turkowskej wólby a parlament pschihotuja, kajkež w druhich krajach maja.

— Sultan je nětk na wustawu swjatočnje pschisahał, schtož so zjawnje sta. Scheik uel Islam sultanej koran pokaza. Sultan so korana dótknywschi wótse pschisahasche, zo budźe konstituciju (wustawu) zakitać a stražować.

China. Pschi zatraschnym wichorje w Hongkongu je 2000 wosobow wo žiwjenjo pschischło. Na parokhódźi „Yingking“, kotraž bu w zmohach potepjena, su wschitke 300 wosobow so zatepiłe.

Wšelčizny.

* Polacy a kinematograf. Sławny mištr Edison w Americy je nastroj wuslědźił, z kotrymž so w elektriskim swětle wšelake podawki kaž žiwe na běłu płachtu přemjetuja (projektuja). Tónle nastroj rěka kinematograf a předstaja też hižo do časa na přikład wobrazy a podawki, kajkež su wočakować jako sćěhwki njekhmanoho a surowoho wuswojowacoho zakonja Prusow přećiwo Polakam. W měsće Romje su ludźo w kinematografu tajke wobrazy widźeli a z kopicami na nje hladać khodźa. Widźa tam, kak pruscy pólcajowje pólskich burow a jich cyłe swójby z domjacoho statoka ćěrja. Žony a dźowki a dźěći su z wupłakanymi wočemi widźeć a wuhnaći hospodarjo a burja z hněwom we wobličach a z pjasćemi hroža. W němej złósći so cyła wjes k wuhnatym susodam towarši, ale na kónc wšitcy klakaju rucy stykujcy. A jandźel z njebja, kotrež so rozjasnjuje, k modlerjam stupa, chce jich pokojeć ... Hižo spomnich, zo Romjenjo a Romjanki pilnje do kinematografa khodźa. — Nic wobraz jenož, ale žiwy wóz jako znamjo pruskeje kultury bě před jutrami w Poznanju wustajeny. Po znatym paragrafje 13 b novelle z lěta 1904 je Polakam zapowědźene, na nowje nabytych parcellach wobydlenja twarić. Bróžnje, hródže a khlěwy na nich twarić smědźa, sami pak bydlić nic. Wěmy so hišće dopomnić, zo invalida a veteran z francozskeje wójny 1870, Franc Chróšć z Pščowa, hdyž jomu pólcaj do domčka přińdże a nowe kachle rozmjeta, najprjedy toho zatřěli a potom sebje. Mudriši bě Michał Dřemała z Podgradowic. Wón běše też z němskich rukow trochu role nabył, a dokelž njesmědźeše twarić, kupi cyganski wózyk, kaž my prajimy, wot pućowacych »wumjełcow«, kotřiž po powjazach łaža, z wopicami jězdźa atd. Na njoho so ze wšej mocu § 13 b nałožić njehodźeše, a hudančko za Polakow, zo bychu njetwarili a tola bydlili, bě zhudane. Dobri krajenjo Dřemałowi pak pomyslichu: W tajkej budcy mudra hłójčka wostać njesmě. Składowachu bohaći a khudźi, wosebje khudźi, też z cuzby, kotřiž běchu spodźiwny produkt w nowinach wobrazowany widźeli a nahromadźichu nahladnu sumu 3344 hriwnow. Poznański komitej wupisa konkurs a najlěpši mištr lěpši wóz natwari, lěpši pře zymu a też komodniši; za dwaj měsacaj bě hotowy a spokoji wšitkich. Je 8 metrow dołhi, 3 wysoki a połtřeća šěroki, na dobrych kolesach. Dřemała ma w nim předjstwičku abo «khěžu« a nimo wobydlenja kuchnju z kachlemi. Sćěny su dwoje a z korkom wukładźene, kachle su před wohnjom z blachom a asbestom zawěsćene, kaž něhdy před Pekinom asbestowa khěža pólnoho maršala Waldersee. Na wosebitu

prόstwu Drěmały so z twarom pokhwata, a tak móžeše dobry muž a ludźo swjate dny hižo w nowym domje sedźeć.

Škrě a jadra.

Hinak človjek čuje, je-li wjesoły, hinak, hdyž je zrudny. Mnozy na Boha mysla jenož, hdyž je zlě. Hdyž so ludźom derje wjedźe, cyrkwje prózdne bywaju. — Z rědka hrěch, kaž je so započał, skónča. — Dla nas ludźo mysla, nic za nas.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćena: Marija Madlena, Michała Pjetaša, dźěłaćerja w Budyšinje, dź.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 558. farař Handrij Dučman w Dubinje; 559.—561. z Radworja: Jan Glücklich, Mikławš Pjetaš, Meta Hesec; 562. 563. z Khelna: Michał Bjarš, Jan Krawc; 564. Jakub Pjech z N. Bronja; 565. Mikławš Just z Kukowa (gymn. w Prazy).

Za fond tow. ss. Cyrilla a Methodija: k. farař Handrij Dučman w Dubinje 10 hr. 40 pj.

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.
Dalokoročak: hamt Budyšin čo. 307 a 334. [5

poruča:
češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd.,
k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)**
w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniśćo. Nanajtuńše płaćizny.

Wićne płaćizny:

	w Budyšinje 25. jul. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 30. jul. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	67	18	2	17	—	17	85
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	40	14	60	13	60	14	40
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	10	50	10	92
Pšeńca, žołta	10	45	10	60	10	—	10	50
Rožka	9	—	9	13	8	50	9	—
Ječmjeń	8	80	9	—	8	—	8	50
Wows, kórc abo	7	50	7	80	7	50	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	11	—	12	—
Běrny	2	30	2	60	—	—	5	—
Pšeńčna muka	12	—	19	—				
Ržana muka	12	—	15	—				
Syno	3	60	4	—	2	50	3	50
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	17	4	34	—	—	4	16
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	3	—	4	—	—	—	3	76
Prosata 730 (w Kamjencu 240) jene	8	—	22	—	9	—	19	—
Butra 1 kg	2	40	2	60	2	40	2	60
Jeja, mandl	—	90	1	5	—	—	1	5

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

46] Pruhowanjo a zhotowjenjo

błyskowodow

hródźnych připrawow, hródźnych woknow, samonapojakow za skót.

Třěchi a wrota ze žołmatoho blacha,

Wrota, frontne lěsycy, skhodowe wobłoženja.

Kładźenjo płuna.

Hendrich Paulinus, zamkarski mištr.

Budyšin. Hornčeŕska droha 41.

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

w **Kamjencu,**

Anger čo. 12[I]

prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]

(Seehec restaurant „Germania") - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prόstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj tež serbski. [9

Z mojeho nakłada atd. so na farje w Budyšinje předawaja:

I. Nabožne knihi.

1. Duchowna Róžownja swj. Marije. 1872. 517 stron. Płać.: 1,50 hr. hač do 4,50 hr.
2. Smjertnička. 1873. 120 stron. Płać.: 25 pj. a 40 pj.
3. Hwězda, modlitna knižka. 1880. 104 stron. Płać.: 25 pj., 60 pj. a 90 pj.
4. Khwalće Knjezowe mjeno. 1882. 503 stron. Płać.: 1 hr., 2,50 hr. a 3,40 hr.
5. Róčna Swjatnica kath. křesćana. 1883. 1260 stron. Płać.: 2,50 3,50 a 5,00 hr.
6. Wěnašk Jězus-dźěćatkej. 1886. 40 stron. Płać.: 30 pj.
7. Žiwjenja Swjatych. 1864—1904. 1092 stron. Płać.: 5 hr. a 6,50 hr.

II. Powučne, zabawne spisy:

8. Serbske rukopisne drobnostki. 1869. 26 stron. Płać.: 25 pj.
9. Surowstwa napřećo Piusej VI. a VII. 1870. 28 stron. Płać.: 15 pj.
10. Pismowstwo kath. Serbow. I. 1869. 104 stron. Płać.: 1,20 hr.
11. „ „ „ II. 1874. 52 stron. Płać.: 50 pj.
12. Dwójnikaj. Powědančko. 1872. 31 stron. Płać.: 25 pj.
13. Othilia, slepa holčka. 1873. 44 stron. Płać.: 30 pj.
14. Marija wumožena khora. 1874. 25 stron. Płać.: 20 pj.
15. Při maćerńym rowje. 1874. 31 str. Płać.: 25 pj. 16. Wodźan. 1896. 36 str. Płać.: 50 pj.
17. Złote hrody. 1897. 54 str. Płać.: 60 pj. 18. Boži narod. 1901. 39 str. Płać.: 50 pj.
19. Dźesać lět za serbskim blidom w Lipsku. 1903. 20 stron. Płać.: 25 pj.
20. Pěseń wo zwonu. 1905. 46 stron. Płać.: 60 pj.

12] Handrij Dučman-Wólšinski.

Sofy (konopeje)

a

matracy

poruča

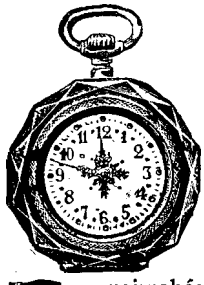
po najtuńšich płaćiznach

L. Glatzel

w Budyšinje,

pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Wulki skład

časnikow,

rjećazkow,

złotych a optiskich wěcow.

Prěni specialny wustaw

za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikař

Budyšin

Serbska droha, rózk žitn. hasy.

Założene 1857. [7

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.	Zarjadowanjo zamoženja.
Lombardowanjo.	Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.	Kamorowe kašćiki (safes).
Změnkowy diskont a inkasso.	Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.
Změnkowa domizna.	

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwuměłšomu wuwjedźenju.

Bože martry □ smjertne kříže □ rózowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -

Drježdźany-A., Rózk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

K žnjam

poruča swój **wulki skład**

měchow

156] a

płachtow (plonow)

wšěch družinow

Heinrich Lange

Žitne torhošćo

napřeco „Złotej Hwězdźe“.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske,
hypothekske, dismembraciske,
testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Česćenym Serbam w Radworju a wokolnosći k wědźenju dawam, zo sym so

w Radworju

zasydlił a poručam so za wšě sedłarske dźěła, też k zhotowjenju mojomu powołanju přihodneje domjaceje nadoby.

Pawoł Schöbel

— sedłarski mištr —
w Radworju. [130

K **1. oktobrej** pytam do Grimmy **spušćomnu młodu serbsku holcu** k małomu dźěśću. [154

Knjeni von der Wense
Drježdźany-N.
Lubijska droha 4.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 27. julija 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnař	wot	27—43	hr.,	rězna waha	57—79 hr.
2. Byki,	„	„	„	30—41	„		62—73 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	27—40	„		48—72 „
4. Ćelata,	„	„	„	40—52	„		70—82 „
5. Swinje,	„	„	„	44—51	„		59—66 „

XXXIV. hłowna skhadźowanka

serbskeje studowaceje młodźiny

—— wotměwa so **8., 9.** a **10. augusta 1908** ——
pola Handrikec w **Poršicach.**

Sobotu 8. augusta: w 3 hodź. **posedźenjo wubjerka** (wšě towarstwa maja zastupjene, wšě namjety wozjewjene być).
Njedźelu 9. augusta: w 3 hodź. **hłowna zhromadźizna** (powitanjo, rozprawy, wólby, namjety atd.) — ½7 hodź.: **zabawny wječor** (koncert — dźiwadło* — bal**).
Póndźelu 10. augusta: wulět.

Na wšě wuhotowanja přeprošuje swojich sobustudowacych lubych Serbow, česćenych přećelow studowaceje młodźiny, serbske towarstwa, cyły serbski lud horco

W Lipsku, w juliju 1908.

Karl Wyrgač, bohosłowc,
147] t. č. hłowny starši.

* Čisłowane městna za koncert z dźiwadłom, prěnje po 1 hr., druhe po 60 pj., móža so kupić pola podpisanoho a 8. augusta hač do 1 hodź. w Serbskej kofejowni a wot 3 hodź. sem a 9. augusta pola Handrikec w Poršicach. — ** bal je jenož za wopytowarjow koncerta a dźiwadła.

Ratarska šula w Budyšinje.

Přichodny **zymski semester** započnje so **wutoru 20. oktobra 1908.** — Přizjewjenja nowych wučomcow přijima podpisany direktor, kotryž je też rad zwólniwy, wšelake naprašowanja zwotmołwjeć.

155] **Prof. Dr. Gräfe.**

Wróćiwši so wot rowa našoho nam po krótkej khorosći tak njenadźicy a přezahe w 35. lěće swojoho žiwjenja zemrětoho mandźelskoho, syna, bratra a swaka

Jakuba Bódleńka we Worklecach

wuprajamy wšitkim lubym přećelam a znatym, wosebje też Pančičanskomu wojeńskomu towarstwu za wšitku zemrětomu wopokazanu lubosć w joho khorosći, kaž też při wopytanju pustywječora a tak wulku česć z bohatym k rowuprewodźenjom [153

najwutrobniše **„Zapłać Bóh tón Knjez!“**

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 32. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **8. augusta 1908.**

Spokojnosć.

Drje mało ludźi je spokojom z tym, štož swoje mjenuje. W nas wšitkich drje je přećo zakhowane, přecy wjac kubłow zboža nadobyć. Smy-li žadane docpěli, skhadźeja hižo zasy nowe přeća w nas a njedawaja nam nihdy pokoja a měra. My człowjekojo wšak njebudźemy ženje spokojeni. A tuta njewužitna hońtwa za zbožom — štož za zbožo mamy — čini nam starosć wšědnoho dnja jenož hišće ćežšu. Přecy a stajnje budźemy podarmo wojować, zbožo sebi wunućić chcyć. Tele spěchanjo, hrabanjo a łójenjo za časnymi kubłami zboža nas wosłabja a zniča, a čini nas, kotřiž móhli derje z małym spokojom być, čas žiwjenja njespokojnych. Ow, zo bychmy tola póznawać chcyli, zo my człowjekojo tudy na zemi njejsmy jeničcy k zbožu so narodźili, ale zo naše puće nas wjedu přez ćerpjenja, křiže a nuzu do wěčnoho paradiza, za kotrymž wšitcy žadamy.

„Štóž być sej wěrny wučownik mój žada,
Wzać na so dyrbi křiž a za mnu hić;
We křižu ćerpjenjow, štóž ze mnu trada,
Tón sławu budźe žnjeć a pokoj pić.“

. . . . . Tuž stój; po khwili
Kwas njebjo wuhotuje ći a měr!

(Jak. Ćišinski.)

Mnohomu je runje njemylene zbožo k njezbožu joho žiwjenja. Wón zhordźi, pozběhuje so nad swojim bližšim, wěri do wšohomocy złotoho a padnje potom hłubšo wróćo, kaž je prjedy stał. Toho, kotrohož je starosć wšědnoho dnja prjedy krućiła, potom najbóle połne wobsydstwo zboža mjehkoho a khabłacoho čini, a wón zhubi jara často też najposlednišu zepjeru pod nohomaj — a podnuri so bjez dwěla wěsće do duchowneje zahuby. Žiwjenjo podawa přikładow dosć a na dosć. Wšědnje móžemy skoro čitać to w dźeńskich nowinach, wosebje w sudniskich rozprawach.

Na dospołne zbožo — kajkež je wočakujemy a wo nim wšědnje sonimy — wšak so njehodźi nihdy myslić! Wěčna požadosć człowječa, wjac a přecy wjac dobyć a nahrabać, dyžli hižo ma, je pohonjowaca móc w nas, kotraž nas stajnje z nowa wabi. Haj, hdyž njebychmy jenož přecy dale hladali hač k tym, kotřiž wjac maja, kotřiž wjac su dyžli my, potom bychmy ze swojim wosudom a ze swojim městačkom, hdźež je nas Bóh postajił, ćim lěpje spokojom byli. Stajnje dyrbimy na to spominać a před wočomaj měć, zo su tysacy ludźi, kotrymž so hišće wjele hubjeńšo na swěće dźe hač nam, a kotřiž su tola też přewzaći wot njedopjelnjomnoho přeća, tohorunja tamne wulke zbožo docpěć.

W žiwjenju wšak je a wostanje njepowalomna wěc, doniž budźa człowjekojo na swěće, zo su kubła zboža mjez człowjekami njerunje rozdźělene. Tomu, kotryž je nima, zdadźa so być wopřijećo wšoho zboža, a toho, kotryž je ma, njećinja dospołnje zbožownoho.

Najwjetše zbožo za nas człowjekow tu na zemi wostanje strowosć a z njej — spokojnosć! P. Domaš.

Bataillon je so zhubił.

Mjez tym zo w druhich krajach a w Němskej porodow z kóždym lětom přibywa, mamy we Francozskej přikład, zo tuta ličba stajnje woteběra. Loni pak je so prěni króć stało, zo ličba smjerćow ličbu porodow přewyšuje, a to 20000 pohrjebow wjacy hač křćenjow. Parižske nowiny »Petit Journal« z 21. hapryla k tomu takle pisaju: „W samsnym času, hdyž naši zmužiwi wojacy w Marokku

přez njepřećelske kulki hinu, ma naša wótčina doma hišće druhu a wjele wjetšu přeškodu: cyły bataillon we wójnskej hotowości je so nam zhubił. W lěće 1907 je wobydleŕstwo Francozskeje wo 20000 dušow wotebĕrało. 773000 Francozow je so narodźiło, a wumrělo je jich 793000. To je prěni króć, zo ličba wumrěćow ličbu porodow přetrjechi. Hač do lěta 1907 dobychmy kóžde lěto někotrych Francozow, raz 10000, raz 20000, jónu bě jich samo 35000. Njebě to wulki postup, ale přecy bě nas zasy něšto mało wjacy hač prjedy. Běše jako na morju, hdyž žołmy so wysoko duja, hdyž morjo ani wjele so njezběha, ani njespaduje. Ale nětko nastawa wotliw. Wotliw, to je, hdyž morjo spaduje. Dźensa je 20000 Francozow mjenje! Dokelž wójnski poměr 5 procentow wučinja, jedna so tu wo 1000 wojakow, kotřiž ženje na měru njepóńdźa. To je naš bataillon, kotryž je so minył. A mjez tym, zo so minje naš francozski bataillon, 45 nowych bataillonow přibywa w Němskej, hdźež je so wobydleŕstwo přisporiło wo 900000 dušow. Pjeć procentow z 900000: to je 45000.“ — Tak piše »Petit Journal« a su to struchłe ličby w kóždym nastupanju. Přez lětdźesatki stoji Francozska na swojibh 36—39 millionach, ale 40. milliona njemóža docpěć. W lońšim lěće je prěni króć samo naspjet šła a ma wo dwaj Kamjencaj wobydlerjow za jene lěto mjenje. Njeje tomu jara dawno, zo běštej dźensniša Němska a Francozska sebi runja, a dźensa ma Němska přez 60 millionow, potajkim přez 20 wjacy. Wjele su sebi francozscy wótčincy a politikowje hižo hłowu nałamali, štó je tu wina. Kraj njeje, dokelž je płódny a bohaty, hdyž je 1871 w krótkim 5 milliardow mohł zapłaćić, přetož telko žadaštaj Bismark a Moltke po Frankfurtskim měrje. Zakonje snadź maja něšto winy, hdyž wójsko a wójnske wobtwjerdźenja tajke kolossalne sumy žeru, ale hłowny korjeń struchłosće je přiběraca bjezbóžnosć, z kotrejž wotebĕra Bože žohnowanjo. Z bjezbóžnosće skhadźa njeswědomitosć, njepócćiwosć, a potom sćěhuje poklećo, wuměranjo a pad. Kak sławne su francozske stawizny byłe, kak mócnje a sylnje je tutón krasny narod so bił a bědźił za Khrystusa a joho njewjestu, cyrkej! Što su joho synowje nadobni rjekowscy a joho dźowki dokonjeli za najwyšše kubła we służbach miłosće k bližšomu w khorownjach a wosebje mjez pohanskim ludom! Njech so Bóh smili nad ludom a krajom, kotryž přez sta a sta lět rěkaše najpřěńša dźowka cyrkwje, njech nowy křesćanski duch přińdźe a wotwěje murjeŕsku bjezbóžnosć! Njech su wosebje też tebi, lubowany serbski ludo, tajke čorne ličby dokładne a dorazne memento! Bataillon je so zhubił, 20000 njesmjertnych dušow mjenje. O nic tak na bataillony myslić, ale bóle a wjacy na njesmjertne k njebjeskim wójskam powołane duše!

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšchina. Móst nad Sprewjowym dołom, kiž ma zwonkownu lawšku drohu z Drježdźanskej drohu zwjazać, hižo ze zemje rosć počina. Stołpy su hižo zamurjowane, roschły za dwaj wobłukaj (srjedźanski wjetschi a nawječorny mjeńschi) nětko stoja a pokazuja hižo, kak wulkotny a wysoki móst budźe. Za tsći wobłuk so roschtować počina. Mjeńschi móst w Židowje nad Borschćanskej drohu je nimale hotowy, też wjazacu drohu wot Drježdźanskeje drohi k Wjelkowskej pilnje dale twarja.

— Schkódne mjetele mnischki, kotrež su psched dwĕmaj lětomaj ze Zhorjelskeje hole do sakskeje Łužicy pschilećałe (su pječa z Ruskeje pschischkle), tudy so jara pschisporiłe, byrnje so mócnje pschećiwo nim wojowało, a w naschich lěsach wschelakeje schkody načiniłe, so dale rozschěrjeja a po Němskej rozlětuju. Lětsa so wosebje na brjohach narańschoho abo baltiskoho morja w njesměrnych rójach pokazuja, tak w Kahlbergu, Zopoće, Heli a t. d. Cyłe mróčele w Zopoće wječor elektriske lampy wohlětuja. Tam maja za to, zo su schkódne mjetele ze Schwejdowskeje abo narańscheje Pruskeje pschischkle. Wichory minjenych tydźenjow su milliony mnischkow do morja zmjetałe; też nowe quarcowe lampy je zniča. Kaž so powěda, je město Žitawa, kotrež ma wjele lěsow a w nich njesměrnje wjele mnischkow, wosebite wětrniki postajiło, kotrež elektriscy wobswětlene mnischki wječor na so čahnu a potom zeschěbaju a zniča. — Mnischki so z tym tak straschnje pschisporjeja, zo ma kóžda mjetel na 250 jejkow, kotrež do skory khójnow a wosebje schmrjókow wotpołoži. Z nich husańcy wurostu, kotrež, hdyž je jich tajka mnohosć, cyłu woć wotkusaja, a potom dyrbi schtom zahinyć. — Też w Drježdźanskej holi a w Drježdźanach so mnischki pokazować počinaja.

— Też znate běłe mjetele, kotrež naschim kałam hroža, su so lětsa jara rozmnožiłe. Psched krótkim so wokoło čěskoho městačka Asch wulke syły tajkich mjetelow pokazowachu. Něschto dnjow pozdźischo běchu kały z husańcami posyte. W krótkim na polach jeno hischće hłubiki stojachu, też najposledniische stwjelčko bě wotežrane. Hdyž na polach ničo wjac njebě, nastajichu so husańcy na puć. Tak tołsće po zemi a pschez železnicu lěžechu, zo same železničny čah zastajichu. Kolije běchu połne husańcow. Pod kołami so tołsty wusmóž tworjesche, tak zo koła so suwachu

a wjac njepschimachu. Čah zasta a móżesche hakle dale jěć, hdyż běchu kolije wot husańcow wurjedżili.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Kral Friedrich August je na swojim pućowanju dotal wschelake wulěty na hory a lodowe pola činił. Wutoru docpě hač do hłownoho města Christianija, hdżež běsche we wulkim hotelu cyły rjad stwow za njoho a joho pschewodnikow pschihotowanych. Pjatk je so kral ze swojimaj synomaj a pschewodnistwom zas do wótcnoho kraja wróćił.

Němska. Lětusha konferenca pruskich biskopow we Fuldże započnje so 11. augusta. Tež nasch najdostojnischi knjez biskop na konferencu pojědże.

— Město Barlin ma nětko 2096608 wobydlerjow. Ličba je w poslednim času woteběrała.

— Kejžor Wilhelm je ze swojej mandżelskej w Stockholmje na wopyće pobył. Wysokeju hosćow město z wulkej česću a radosću witasche.

— Tajny radźićel v. Lucanus, schef kejžorowoho civilnoho kabinetta, je 3. t. m. w starobje 77 lět wumrěł. Lucanus so 1831 w Halberstaće narodźi a je po skhodże wschelakich zastojnstwow postupował hač do ważnoho zastojnstwa, w kotrymž měješe wosebitu dowěru swojoho kejžorskoho knjeza. Swojich ministrow kejžor Wilhelm často pschemjenja; zastojnicy pak, kotsiž su k joho wosobinskim słužbam, traja. Tak bě tež z Lukanusom. Wón měješe często nadawk k ministram abo druhim najwyschschim zastojnikam hić, a někotre dny pozdżischo by tajki z joho wopytom počesćeny ze służby był.

— Schto by w naschim času „lěto wójny" płaćiło? Wěcywustojny officir, general ze służby v. Blume, we wojerskich nowinach wotmołwja: schěsć milliardow, potajkim tysac millionow wjac hač je zarunanjo wučiniło, kotrež je Francozska za wójnu 1870/71 Němskej (5 milliardow) płaćić měła. Pschi tej sumje hischće njeje sobu ličene, schtož by lud po zakonju wójsku w naturskich tworach dawać měł. Tu móżemy jeno prosyć, zo chcył Bóh nas psched tajkim njezbożom miłosćiwje zakitać.

— Hrabja Zeppelin je ze swojej wětrołódżu 4. augusta wulki wulět činił, kotryż je so z wulkoho dźěła derje poradźił, na poslědku pak z njezbożom skónčił. Zo je hrabja Zeppelin wětrołódź natwarił, kotruż móże wjesć kaž chce, z kotrejż móże tež pschećiwo wětsikej leće, je znate. Wutoru wuwjezechu ballon z kólnje w Bodanowym jězorje pola Friedrichshafen. W 7 hodź. so wětrołódź zběhny měrnje a majestotnje; w tsjoch gondlach bě z hrabju Zeppelinom 10 wosobow. Wětrołódź jědżesche do Konstanca, dale do Rudolfszell, Basela, Kolmara w Elsasu. W 12 hodź. lećesche pschez Straßburg cyle blizko nimo wěże wulkotnoho doma. Tam wjele tysac ludźi łódź powita, hrabja Zeppelin pak dopisnicu dele puschći: „Z wyschiny nad Straßburgom. Krasna jězba. Směr Mannheim 4. augusta 1908 12 hodź. 10 min. Hrabja Zeppelin." W Speieru bě łódź popołdnju w 2 hodź., w Mannheimje w 2 hodź. 40 min. Tam pschileća dopisnica: „Wyschina nad Mannheimom. Jězba derje pokročuje. Směr Mohuč. Hrabja Zeppelin." Dale dźěsche do Darmstadta $1/_2 5$, w Oppenheimje bě w 6 hodź. Tam dyrbjesche wětrołódź na někotry čas so dele puschćić, dokelž bě na motorje so něschto stóncowało. W nocy 11 hodź. pak bě hižo w Mohuču, hdżež so wětrołódź wobroći a zas wróćo domoj nastaji. Srjedu rano $1/_2 2$ bě łódź zas nad Mannheimom a doleća zbożownje hač do Stuttgarda. Pola Echterdingen za Stuttgardom pak dyrbjesche so zas dele puschćić, dokelž měješe so motor porjedźeć. Pschińdże zbożownje na zemju a kótwicy so na jenej kucy do zemje zarychu. Tam měješe zakótwicowana wostać, doniž by so porjedźena domoj wróćić mohła. Tu pak popołdnju w 3 hodź. ju njezbožo pschekhwata. Straschny njewjedrowy wichor wětrołódź z kótwicami wutorhny. Pschi tym na dobo z njeje płomjo sapny — běsche mjenujcy benzinowomu motorej, kiž na zemju prasny a rozbuchny, blizko pschischła — a ballon z hrózbnym praskom rozleća. Něschto wosobow je ranjenych, hrabja Zeppelin njezranjeny wosta. Wón drje so jara stróži a zrudźi, je pak zas połny nadźije a kruteje wole na twar nowoho, nětko pjatoho ballona.

— Wjerch Löwenstein, nětko bratr Raymund w klóschtrje dominikanow we Venlo w Hollandskej, je tam 4. augusta swjatočne sluby wotpołožił. Wjerch Löwenstein je lěta dołho jedyn z najznačischich wjednikow katholikow w Němskej był. Wón běsche dwójcy żenjeny, ma wulku ličbu dźěći a wnukow. We wysokej starobje 75 lět je so rozsudźił, swět, w kotrymž je dotal woprawdźe kschesćanske a pschikładowne żiwjenjo wjedł, cyle wopuschćić a jako poniżny a khudy munich zbytkny čas swojoho żiwjenja jeničcy Bohu so poswjećić. Zajimawe su słowa, kotrež pschi hosćinje rěčesche: „Ważny, rjany, hnadypołny wotrězk mojoho żiwjenja je dżensa so započał. W tutych dnjach sym do swojoho żiwjenja wróćo hladał, kotrež je njepschetorhnjeny rjad wulkich miłosćow Božich." Spomniwschi na swoje prěnje swjate woprawjenjo a dwoje wěrowanjo praji, zo je Boża pschedwidźiwosć jomu woprawdźe parli a jandźelow w joho dwěmaj żonomaj wobradźił. Dżens pak je joho duchowny a hischće krasnischi kwas. „Swoju swójbu sym wopuschćił, swojoho postajenja a mjena so wzdał, zo bych do noweje swójby zastupił. Za tu kroćel so nihdy rozsudźił njebych, hdy bych wopuschćiwschi swójbu z wonka ju tež z nutska wopuschćić a zabyć dyrbjał. Ně, moja luboso k mojim dźěćom, mojim pschichodnym dźěćom a dźěćom mojeje sotry, kotrež jako swoje lubuje, żenje njewustudnje, a ničo mi bóle na

wutrobje njeje, dyžli jich spomóženjo. A wulku syku wnučkow, kak mohł jich zabyć! Moja luboſć ma korjenje nic jeno w krejnym pschećelſtwje, ale też w tym, zo luba, droha swójba ze mnu swěrnje na pódźe ſtaroſchſcheſćanſkoho zmyſlenja ſtoji a ſchtwórtu kaznju napſchećo mi w połnej nježnej měrje dopjelnja. Njeje žanoho wjetſchoho dara na ſwěće dyžli dobre dźěći . . .“ Zajimawe běſche też to, zo ſmědźeſche cyła swójba, też žony a holcy, do klauſury klóſchtra zaſtupić, ſchtož je hewak kruće zakazane. Stare bamžowe poſtajenjo pak dowola to wjerchowſkim žónſtim abo pryncesnam a jich pſchewodnicam. Wjerch Löwenſtein, nětčiſchi frater Raymund, ma w klóſchtrje kaž kóždy druhi mnich cyle khnduſchku calu.

— Württembergſke město Donaueſchingen nad Dnnawu je z wulkoho dźěła zničene. Srjedu je ſo tam 130 khěžow wotpaliło. Haſchenjo wohnja bě jara wobćeżene, dokelž tam wody njemějachu.

— W němſkim póſkanſtwje w Pekingu je wulki woheń był, pſchi kotrymž ſo dwaj němſkej a jedyn francozſki wojak ſpalichu a něhdźe 25 wojakow ranichu. Woheń bě w jědźerni wudyrił a z tym wulkeje mocy nabył, zo ſkład za maku municiju rozbuchny. Schkoda je wulka.

Pruſka. Nimaja pjenjez. Jedyn z redaktorow Warſchawſkoho časopiſa „Słowa“ wozjewja rozmołwu ze znatym pruſkim Němcom, z kotrymž bě ſo pſchipadnje w železnikim wozu zetkał. — Tónle Prnſak njeje ze ſplaha hakatiſtow. Wobžarowaſche, zo nětčiſche politiſke poměry towaŕſchny wobkhad mjez Polakami a Němcami w Poznańſkej kaža. Pſchi tym pſcheńdźe cyle pſchirodźenje rěč na poſledne antipólſke zakonje. — Pruſak džeſche: — A propos — dyrbju wam rjec, zo běch njedawno w Barlinje, zetkach ſo tam z ludźimi, kotſiž maja w politicy ſobu prěnje ſłowo, a mózu wam wobkručić, zo ſebi tam nichtó na to njemyſli, faktiſcy někoho wuſydlić. Wěm, zo wobkhadźujeće z tudyſchimi Polakami; tuž dawam wam prawo, to, ſchtož wam powědam, jim wospjetować a ſo pſchi tom na mnje powołać. — Redaktor: — Njemózu tomu wěrić, zo by pruſke knježerſtwo we woběmaj komoromaj zakoń pſchećiſchćowało, nad kotrymž je ſo wſchón ſwět pohórſchował, zo by joho potom njewužiło. Zo ſnadź tu khwilu nikoho z kubła njepóčeri, radlubje wěrju. Hakle pſched nješchto njedźelemi ſym ſam tele moje pſcheſwědčenjo zjawnje wuprajił. Nimaće k tomu pjenjez a bójiće ſo njekraſnych wudawkow. Koloniſowanjo pſchez namócne wuſydlowanjo budźe wjele drózſche hač dotalne. — Pruſak: — Pjenjezy bychu ſo ſnadź naſchłe, hdyž bychu ſo raz rozſudźiće do džěła dali, ale ja wam powědam, zo ſebi w Barlinje na to njemyſla. — Redaktor: — A ja pſchi tym woſtanu, zo nimaja pjenjez. Němſki miniſterpokkadnik ſebi mozhy napina, zo by nowe dawki na wurunanjo deficita wumyſlił, a hkowne žórko pruſkich dokhodow, železnicy, maja też pornjo lońſchomu lětej mjenje wuzbytka. Koloniſowaca komiſſija njeſćele runje nawopak ze ſwojim dotalnym waſchnjom delegatow na donućene pſchedawanjo ležownoſćow, a wſchitcy ſpochi ſkorža, zo njeje hotowych pjenjez, město złota kurſuja někajke 10-markowki ze ſchpatneje papjery. Złoto je ćežko dóſtać, najſkerje je pſchez ocean wotpkunyło. — Pruſak: — Widźu, zo ſće wo naſchich poměrach derje informowany, a njepřeju docyła, zo je w tom, ſchtož powědaće, wjele wěrno. Hačrunjež ſym pruſki zaſtojuik, njeſpodoba ſo mi jara pólſka politika knježerſtwa, dokelž mam ju za njepkódnu. — Redaktor: — Hdy pak by była pkódna, byſchće-li ju potom za prawu póznał? — Pruſak: — To prajić njecham. Ale, ſchto chceće, dyrbimy tola ſwoje hranicy wobarać. — Redaktor: — Schtó težto je wobhrožuje? Wěriće dha też do bajki, zo bychu ſo Polacy móhli wot Pruſkeje wottorhnyć? — Pruſak: — Z prawdu rjec, runje jara ſo mi to wěrić njecha. Ale wospjetuju próſtwu, zo byſchće ſwojim tudyſchim krajanam wopowěł, zo ſebi w Barlinje na namócne wuſydlowanjo njemyſla. Jednaſche ſo jim jenož wo to, zakoń wutworić, kotryž by zadźěwał, zo njeby pſchecy wjacy zemje do pólſkich rukow pſcheſchło, a kotryž by Polakow wottraſchił, z němſkich rukow rolu kupować. Z cyła ſo mi zda, zo je też w Barlinje mjez wliwowymi mužemi pſchecy wjacy tajkich, kotſiž maja dotalne ſrědki za zmylne. — Redaktor: — Mózu to wſcho na wóſche ſwědomjo mojim krajanam rjec, ale dowolić mi dyrbiće, zo ſam wot ſebje dodam, ſchto ſebi ja myſlu wo tom, zo tu khwilu njewuſydluja. Započnjeće, hdyž zamóžeće, pſchetož pola was njeroſće ličba rozomnych a ſprawnych ludźi, ale ličba hakatiſtow.

Awſtrija. Surowe zlíwki ſu minjeny tydźeń cyłe krajiny Tyrolſkeje zapuſćiłe. Woſebje dolina pſchi rěcy Inn je ſurowje ćerpjeła. Najhórje je wjes Volders domapytana, hdźež je wjele domow podmlětych a 21 woſobow w zmohach žiwjenjo pſchiſadźiło. Małe rěćki a hrjebje zroſćechu w krótkim na ſurowe torhace rěki, kotrež cyłe hory zemje a kamjeni tu wotnjeſechu a tam nawalachu. Runje tak ſtraſchnje wudyrichu njewjedra a zliwki w Zillerowym dole, hdźež je njeſměrna ſchkoda načinjena a 18 woſobow wo žiwjenjo pſchiſchło. Schkoda je njeſměrna; na 160 khěži ſu zmohi ſpowalałe. Za znjezbožeuych je kejžor hnydom 40000 krónow darił. — Też druhdźe w Alpach wulke zliwki padnychu.

Schpaniſka. Wſchelacy, kotrymž ſo francozſke pſcheſćěhanjo katholſkeje cyrkwje lubi, bychu rady widźeli, hdy by to też w druhich katholſkich krajach tak było. Woſebje w Schpaniſkej ſo jim zda, zo ma cyrkej hiſchće pſchewjele prawa a ſwobody. Tuž ſu wſchelako piſali, zo ſo też tam pſcheſćěhanjo počnje a konkordat pſchemeni. Kaž pak ſo nětko zhoni, ſtaj 12. julija 1904 japoſchtołſki nuncius Rinaldini w Madridźe a miniſter Rodri-

guec San Pedro pschezjene pschischkoj, zo maja so někotre praktiske pscheměnjenja wuwjesć, kotrež wschak konkordat samón w ničim njepschimaja. Ma so mjenujcy komissija tworić, pokojcu sobustawow bamž a pokojcu knježerstwo pomjenuje, kotrejež pschedsyda je archybiskop w Toledo. Komissija ma namjety stajeć wo znowatworjenju abo zběhnjenju diöcesow a farow, wo nowym rjedže płaćenja za duchownych, kotrež budget wolóži, cyrkwi pak njeschkodži, a kak ma so hospodarske postajenjo farow na wsach polěpschić.

Turkowska. Sultan je amnestiju zwolił. Wschitcy ćežcy (!) złóstnicy buchu z jastwa puschćeni! Radosć ludu hischće dale traje, wosebje dokelž so sultan pokazuje a zjawnje k ludej rěcži. Tež nowinarstwo swobodu wužiwa. Censura pschećiwo nim so wjacy njenałoži, hačrunjež hischće zběhnjena njeje. Sultan je poručił, zo ma městnosć, hdjež budže sejm jednacź, so na joho khósty z nadobu zastarać a z tepichami z kejžorskeje fabriki pokłasć. Dokelž sejmownje nimaja, maja prěnje posedźenja sejma w justicministeriju so dźerżeć. Pozdźischo ma so pyschna sejmownja natwarić.

Tak dha je sultan wustawu, kotruž bě wón, hdyž knježić poča, mjelčo wusnyć dał, zas z nowa pschijał, drje bóle nuzowany dyžli z pscheswědčenja. Hač budže zahorjenosć ludu dale trać, so njewě. Lud bywa wjertawka.

W Americy w Britiskej Kolumbiji njesměrny woheń lěsy zapusća. Hižo je so tam 6 městow sobu wotpaliło a 150 človjekow wo žiwjenjo pschischło; tysacy su wobydlenjo zhubili. Schkodu na 20 millionow wobličeja.

Pomnjeńki z rańšoho kraja.

Z »Hebela« přewjedł M. Nawka.

1. W Turkach, hdźež pječa druhdy hara trochu po křiwom zjědže, tam nazdaty bohačk khudjasa, kiž joho wo dobrotku prošeše, swarjo a bijo wotehna, a hišće kamjeń za nim ćisny, hdyž joho z ruku hižo dosahnyć njemóžeše. To přihladowari rozmjerza, ale nichtó zhudać njezamóh, pře čo tón khudźina kamjeń zběhny a mjelčo do zaka tykny, a nichtó njemysleše, zo by so dale z nim nosył. Ale wón tak činješe. Za lětko a dźeń sta so tomu bohačkej njezbožo, zwora něšto a z tym zhubi zamóženjo, haj a po wašnju tam dyrbješe směch ludźom nazad na wósle sedźo po měsće jěchać. Směchow a swarow so na njoho dóńdže dosć. Tón człowjek ze swojim kamjenjom w zaku stoješe tež přihladujo a spózna swojoho křiwdźerja. A zajědže z ruku do zaka, zapřimny kamjeń, zběže hižo wysoko, zo by za křiwdźerjom ćisnył, a kaž wot dobroho ducha namołwjeny pušći kamjeń a woteńdže do wočow hnuty.

Z tohole wuknješ: Z prěnja, zo w zbožu so přewyšić, njepřećelny a ranjacy ke khudym a nižšim być njesměš. Přetož wěc móže so lohko do wječora přeměnić, a štóž ći jako přećel njemóže pomhać, móže ći jako njepřećel škodźeć.

Z druha, zo za njepřećela kamjenja w zaku a wjećenja we wutrobje nosyć njesměš. Přetož khudjas, hdyž kamjeń na zemju spuščiwši woteńdže, rjekny při sebi: »So na njepřećelu wjećić, tak dołho hač je wón bohaty a zbožowny, je hłuposć a błaznosć; nětkole, hdyž je njezbožowny, by to njećłowjeskosć a hańba była.«

2. Něchtó druhi rjekny, zo je rjenje, dobro činić swojim přećelam a zło swojim njepřećelam. Ale zaso něchtó druhi měnješe, zo je to rjenje, hdyž přećelam dobro činiš a njepřećelow sebi za přećelow sčiniš.

3. Tola wšo tak njerune njeje, štož w rańšim kraju rěča a činja.

Jenoho so raz prašachu, hdže je swoje hładke a spodobne wašničko nawuknył. Wón wotmołwi: »Pola samych hrubych a njezdźěłanych człowjekow. Stajnje sym, rjekny, přećiwk toho činił, štož so mi na nich njespodobaše.«

4. Jedyn z mudrych wotkry přećelej potajnosć, z kotrejž so wón ze zwadnymi ludźimi přecy měrnje znjese. Rjekny: »Rozomny a błazn jene stwjelco w hromadźe roztorhnyć njemóžetaj. Přetož ćehnje-li błazn, popušćuje rozomny, a popušćuje-li hłupy, ćehnje mudry. Ale zetkataj-li so njerozomnaj, roztorhataj železne rjećazy.«

*

(Skuposć a brójenjo.) Skupc zhrabnje pjenjez a kubło a njewě za čo; brójeŕ rozmjeta je a njewě za čo.

Wšelčizny.

* Domoj k maćeri. Znate je, zo w Jendźelskej kóžde lěto wšelacy do katholskeje cyrkwje so wróćeja; mjez nimi su často mužojo a žónske, kotřiž so w staće abo cyrkwi, we wědomosćach abo wumjełstwje wuznamjenjeja. Tež w Americy wšelacy nahladni protestanći do katholskeje cyrkwje přestupuja. Před krótkim je Scannel O'Neill knihu wudał, w kotrejž mjena tajkich nahladnych konvertitow wozjewja. Zapis wopřija 3000 mjenow, a je wobdźiwanja hódne, kelko je konvertitow z najsławnišich swójbow, z najwyššich worštow wobydleŕstwa wušło. Namakaš tam mjena Bache (prawnuk Benjamina Franklina), Blaine, Brownson, Dewey, Field, Longfellow, Mc. Master, Robinson, Rosecrans,

Sherman, Storer, Washington, Watterson atd. Mjez nimi je 45 senatorow a zapósłancow najwyššeju sejmow, 12 statnych guvernerow, 8 měśćanostow wulkich městow, 21 diplomatow, 200 najwyššich officirow wójska a łódźnistwa, 206 redaktorow, spisowaćelow, hudźbnikow a molerjow, 115 lěkarjow, 126 juristow a jara wulka lička prědarjow a njekatholskich duchownych. Z tutych samych wuńdźechu 4 arcybiskopja, 3 biskopja a 135 měšnikow. Zapiski pak hišće wšitkich nahladnych njewopřijeja. A štož je wosebje zwjeselace: přestupjenja hač do dźensnišoho dnja traja a nahladnosć katholskeje cyrkwje mjez njekatholikami spěchuja. — Tola też zrudne powěśće w tom nastupanju z Ameriki přikhadźeja. Kóžde lěto tam tysacy katholikow, kotřiž su do Ameriki připućowali, swoju wěru zhubjeja, z čimž je cyrkej w běhu nimale jenoho sta lět njesměrnu škodu měła. W tom nastupanju wšak do Ameriki khodźić njetrjebamy. W našich wulkich městach a přemysłowych wokrjesach — też při derje zarjadowanym dušipastyrstwje — jara, jara mnozy wěru a přisłušnosć k cyrkwi zhubjeja. Štož w Americy wosebje škodźi, je, zo najbóle dźěći so katholskej cyrkwi zhubjeja, dokelž je starši do žaneje katholskeje šule njesćelu; tak dźěći z cyła z cyrkwju do žanoho zwiska njestupja.

Cyrkwinske powěśće.

Budyšin. Křćeni: Marija, Jana Krempki, dźěłaćerja w Budyšinje, dź. — Max, Bjedricha Bauera, skałarja w Zemicach, s.

Zemrěli: 29. julija: Marija, Maxa Steglicha, fabr. dźěłaćerja we Wuricach, dź., 2 l. 1 m. 14 dn. — 3. aug.: Madlena zwudowjena Lehmannowa rodź. Kleinstückec w Budyšinje, 75 l. 7 m. 21 dn. — Józef Kögler, pjekarski mištr w Budyšinje, 77 l. 6 m. 16 dn. — 5. aug.: Jan Mac, wumjeńkař we Wulkim Wjelkowje, 82 l. 5 m. — 6. aug.: Hermann Brauner, krawc w Budyšinje, 27 l. 8 m. 26 dn. — 6. aug.: Jan Młynk, ćěsla a žiwnosćeř w Słonej Boršći, 53 l. 3 m. 16 dn.

Khróśćicy. Křćeni: Marija Madlena, Jur. Krawca, skałarja w Smječkecach, dź. — Marta, Jana Cymera, kněžkarja w Pančicach, dź. — Jakub, Jakuba Brycki, kněžkarja a skałarja w Nowej Wjescy, s. — Jakub Jurij, Mikławša Šrama, kněžkarja w Swinařni, s. — Jakub Pawoł, Jurija Wjesele, žiwnosćerja w Lišej Horje, s. — Marija Madlena, Pětra Ledźbory, kněžkarja we Worklecach, dź. — Marija Madlena, Jurija Hěblaka, kněžkarja w Starej Cyhelnicy, dź. — W Baćonju křćenej: Ota Pawoł, Franca Gochta, pjekarja w Baćonju, s. — Pawoł Beno, Jurija Šołty, murjerja w Prěčecach, s.

Wěrowani: Jakub, m. s. † Mikławša Šimelki, kněžkař w Dobrošicach, z Mariju, m. dź. † Jakuba Ely, kněžkarja we Worklecach. — Michał, m. s. Michała Nowotny, kublerja w Khróśćicach, z Hańžu, m. dź. Jurija Cyža, kublerja we Wučkecach. — Michał, m. s. Jana Karla Nawki, wučeř w Radworju, z Hanu, m. dź. † Jana Andrickeho, žiwnosćerja w Pančicach. — Jakub Šěrc, wudowc w Khróśćicach, z Madlenu, m. dź. † Jana Šustera, kněžkarja w Hórkach.

Zemrěli: Jurij Neumann, kněžkař w Starej Cyhelnicy, 66 l. 8 m. 28 dn. — Jan Kobalc, wumjeńkař w Nowej Wjescy, 82 l. 1 m. 15 dn. — Marija, mandź. † Mikławša Robla, kublerja w Čornecach, 59 l. 10 m. 25 dn. — Marija, mandź. † Pětra Jenki, žiwnosćerja we Wětenćy, 66 l. 4 m. 19 dn. — Marija, m. dź. † Michała Bělka, kněžkarja w Serbskich Pazlicach, 78 l. 10 m. 27 dn. — Hana, m. dź. Michała Benša, žiwnosćerja w Jasenćy, 3 m. 4 dn. — Marija Gertrud, m. dź. Wylema Hasenbrinka, kublerja na dworje Schwarzenborn, 1 l. 2 m. 13 dn. — Karl Bergmann, kněžkař w Nowej Jasenćy, 63 l. 5 m. 5 dn. — Jakub Bódlink, žiwnosćeř we Worklecach, 35 l. 2 m. 9 dn. — Marija Madlena, m. dź. Jurija Krawca, skałarja w Smječkecach, 21 dn. — Madlena, m. dź. † Pětra Šrama, žiwnosćerja w Časecach, zemrě w Khróśćicach, 68 l. 1 m. 23 dn. — Hańža, Marije Kindermannec w Khróśćicach, dź., 5 m. 28 dn. — Marija Madlena, m. dź. Jurija Hěblaka, kněžkarja w Starej Cyhelnicy, 9 dn. — Michał Šiman, žiwnosćeř w Smječkecach, 66 l. 7 m. 9 dn.

Ralbicy. Křćeny: Mikławs Józef, Jakuba Buka, kublerja z Konjec, s.

Wěrowani: Mikławš Čornak, m. s. † Mikławša Čornaka, žiwnosćerja ze Smjerdźaceje, z Hańžu, m. dź. † Jakuba Krala, kublerja z Konjec. — Jakub Žurik, kubleř we Wudworju, m. s. † Jakuba Žurika, z Mariju, m. dź. † Jakuba Manjoka, kublerja z Ralbic. — Pawoł Pětr Kral, dźěłaćeř z Ćemjeric, m. s. † Jana Krala, žiwnosćerja tam, z Hańžu, m. dź. Jakuba Cyža, kublerja z Konjec.

Zemrěli: 12. julija: Jurij Brězan, žiwnosćeř ze Smjerdźaceje, 35 l. 1 m. 19 dn. — 17. julija: Bjarnat Pětr, m. s. Pětra Šołty, žiwnosćerja z Łazka, 5 m. 12 dn. — 25. julija: Hana, zawost. m. † Bosćija Šołty, žiwnosć. z Łazka, rodź. Ćemjerec z Ralbic, 51 l. 6 m. 18 dn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 566. kapłan Franc Sittek, Eintrachthütte O.-S.; 567—571. z Haslowa: Jakub Měrćink, Jurij Hendrich, Jurij Lenš, Jurij Rebiš, Ernst Běrmich; 572—574. z Nowoho Łuśa: Pětr Šołta, Michał Měškan, Jakub Herrlich.

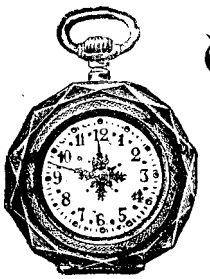
Za fond tow. ss. Cyrilla a Methodija: Józef Filip, neomyst ze Sehušic 10 hr., J. Krawc ze Swinařnje 30 pj.

Za terciarow: Zemrěła: Franciska Hana Šołćina, rodź. Ćemjerec, z Ralbic. R. i. p.

Dr. med. Reuss
statn. přip. zubjacy lěkař
Kamjenc
při klóštrskich wrotach.
Plomby, wumjetske zuby, bjezbolostne wućahowanjo zubow.
K rěčam 8—12 a 2—6. Njedźelu jenož dopołdnja. [122

Surowa trupawosć (Rauda)
pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja. Přez „Junka“ narostu krasne kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisařnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo leżomnosćow.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny
wustaw
za najwobćežniše porjedźenja
wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Čohodla so ćwělujeće?
Hnydom so pomha!

Wumětske zuby,
plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w Kamjencu,
Anger čo. 12I
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik
we wšěch płaćiznach k dóstaću
pola překupca [111
Glawša w Pančicach.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 1. aug. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 6. aug. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	67	18	2	16	15	17	—
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	—	14	40	13	20	13	60
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	10	50	10	92
Pšeńca, žołta	10	45	10	60	9	50	10	—
Rožka	8	75	9	—	8	25	8	50
Ječmjeń	8	80	9	—	8	—	8	50
Wows, kórc abo	7	40	7	60	7	50	8	—
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	11	—	12	—
Běrny	4	50	5	—	—	—	4	—
Pšeńčna muka	12	—	19	—				
Ržana muka	11	75	14	75				
Syno	5	—	5	60	2	50	3	50
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	4	—	4	17	—	—	4	—
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	50	3	50	—	—	3	—
Prosata 1020 (w Kamjencu 240) jene	8	—	22	—	9	—	19	—
Butra 1 kg	2	50	2	60	2	40	2	60
Jeja, mandl	—	90	1	5	—	—	1	5

Pšeńčne wotruby 6,50, Ržane wotruby 6,50, Pšeńčny gris 7,—, Ržany gris 7,50.

Lubijska banka.
Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju 2½ %
„ měsačnym „ 3 % } danje
„ 3měsačnym „ 3½ %
„ 6- a 12měsačnym „ 4 % } na lěto.

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

Willy Mader
Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13.—Skład: Karoladr. 13.
Dalokoreč̌ak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5
češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kósikowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowafnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju kruchate wapno (kalk)
w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Přeprošenjo.

Přichodnu **srjedu 12. augusta** budźe zhromadźizna předsydstwa a wubjerka **„Tow. ss. Cyrilla a Methodija“** popołdnju w 3 hodź. w »Serbskim Domje« w Budyšinje.

Wšitcy so należnje přeprošuja, zo bychu dla **ważnych** wuradźowanjow přišli. **Předsyda.**

XXXIV. hłowna skhadźowanka
serbskeje studowaceje młodźiny

—— wotměwa so **8., 9.** a **10. augusta 1908** ——

pola Handrikec w **Poršicach.**

Sobotu 8. augusta: w 3 hodź. **posedźenjo wubjerka** (wšě towarstwa maja zastupjene, wšě namjety wozjewjene być).

Njedźelu 9. augusta: w 3 hodź. **hłowna zhromadźizna** (powitanjo, rozprawy, wólby, namjety atd.) — 1/2 7 hodź.: **zabawny wječor** (koncert — dźiwadło* — bal**).

Póndźelu 10. augusta: wulět.

Na wšě wuhotowanja přeprošuje swojich sobustudowacych lubych Serbow, česćenych přećelow studowaceje młodźiny, serbske towarstwa, cyły serbski lud horco

W Lipsku, w juliju 1908.

Karl Wyrgač, bohosłowc,
147] t. č. hłowny starši.

* Čisłowane městna za koncert z dźiwadłom, prěnje po 1 hr., druhe po 60 pj., móža so kupić pola podpisanoho a 8. augusta hač do 1 hodź. w Serbskej kofejowni a wot 3 hodź. sem a 9. augusta pola Handrikec w Poršicach. — ** bal je jenož za wopytowarjow koncerta a dźiwadła.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwuměłšomu wuwjedźenju.

Bože martry □ **smjertne křiže** □ **rózowcy** □ **swjećatka** □ **krjepjenčki** atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Rózk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
471 Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 41

(Sechec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prózstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

—— **Rěčimoj tež serbski.** —— [9

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 3. aug. 1908:

1. Woły,	žiwa	waha	centnar	wot	28—44	hr.,	rězna waha	58—80 hr.
2. Byki,	„	„	„	„	31—42	„		63—74 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	„	28—41	„		49—73 „
4. Ćelata,	„	„	„	„	40—52	„		70—82 „
5. Swinje,	„	„	„	„	43—52	„		58—67 „

Jednota tow. kath. Serbow - w **Budyšinje** - **njezmějce** dla wuleta 23. t. m. a dla hłowneje skhadź. stud. młod. **jutře** měsačnu zhromadźiznu. [158

Kofejownja
w Serbskim Domje

poruča [144

swój dobry kofej po kankach a po šalkach a wšitke **ćopłe** a **zymne jědźe.**

Jězdne koła so radlubje tu khowaja.

K žnjam

poruča swój **wulki skład**

měchow

156] a

płachtow (plonow)

wšěch družinow

Heinrich Lange

——Žitne torhošćo——

napřeco „Złotej Hwězdźe“.

K **1. oktobrej** pytam do Grimmy **spušćomnu młodu serbsku holcu** k małomu dźěsću. [154

Knjeni von der Wense
Drježdźany-N.
Lubijska droha 4.

☛ Wšitkim wosadnym **Ralbičanskeje wosady** so wozjewja, zo budźa na kěrchowje hišće wostajene stare křiže a pomniki, kotrež mějachu so wotstronić, na swj. Ławrjenca w 1 hodź. předawane. [157

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćěłany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 33. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **15. augusta 1908.**

XXXIV. hłowna skhadźowanka serbskeje stud. młodosće

8., 9. a 10. augusta 1908 w Porśicach.

W narańšich Serbach, w rjanej, wulkej farskej wsy, w Porśicach, je so lětsa serbska studowaca młodosć skhadźowała. Sobotu, 8. augusta, popołdnju wot $^1/_2$4—6 hodźin wotmě so posedźenjo wubjerka. Na nim bě so na 40 studowacych zešło. Też mnohich hosći hižo witachmy, wosebje kk. wučerjow. — Njedźelske khłódniše wjedro lubješe hłownej skhadźowancy bohaty wopyt. A hižo zahe so Handrikec rjenje wupyšena sala pjelnješe, tak zo móžeše hłowny starši stud. theol. Karl Wyrgać $^1/_2$4 hodźin nahladnu ličbu studowacych — běše jich na 50 — a hosći postrowić a witać. Po přečitanju protokolla sobotnišoho wubjerka přez I. podstaršoho stud. theol. Wjacsławka podachu so rozprawy: Hłowny starši wuzběhowaše w swojej rozprawje dwaj zwjeselacej dypkaj: zo je so z mnohim listowanjom započał nowy, lěpši zwisk z Delnjej Łužicu, a zo naše lube serbske towarstwa, hdyž wosebiće na swjedźeń přeprošuja, njejsu na serbsku studowacu młodosć zabyłe. Pražska „Serbowka“*) je swěru a pilnje dźěłała. Dósta so jej powšitkownoho připóznaća přitomnych a wosebitoho z horta hłownoho staršoho. Lipsćanske „Sorabicum“ je w zymskim semestrje měło 7 aktivnych a 2 njeaktivneju, w lětnim 5 aktivnych a 3 njeaktivnych sobustawow. Pod staršim cand. theol. Mjerwu so, dokelž towarstwo jenož z bohosłowcow wobstoješe, praktisko-theologiske předmjety spěchowachu, wosebje přełožowanja a wułožowanja Nowoho Zakonja; z rěčnicy přewzachu so deklinacije wěcownikow a konjugacije, pisachu so nastawki a diktaty, přełožowaše so z němskoho do serbskoho. Pod staršim stud. theol. Wyrgačom spušći so zasy bohosłowske dźěło a na joho městno přewza so literatura, wosebje dźiwadłowne wěcy, z rěčnicy přewzachu so deklinacije adjektivow, pronominow a präposicijow. Serbski spěw je so hajił. Listowało je so žiwje. „Societas“ na Budyšskim gymnasiju je pilnje skutkowała. Serbski spěw so njeje zanjechał; mnoho je so čitało, wosebje zabawne wěcy; rěčnica je so studowała. „Włada“ na katholskim seminaru w Budyšinje je do jutrow 8 sobustawow měła. Wot jutrow sem ma 12 sobustawow, w prěnich třoch rjadownjach wšak jenož jenoho jeničkoho. Pod staršim sem. Hajnu kaž nětk pod sem. Brylom je był běh nimale wšěch 34 „hodźinow“: spěw, čitanjo časopisow, deklamowanjo, pisanjo diktatow. „Swoboda“ na evangelskim seminaru w Budyšinje je w swojich „hodźinach“ čitała, přełožowała a deklamowała. Delnja Łužica njeje zastupjena. — Z wólbow wuńdźe jako hłowny starši přichodnoho lěta stud. theol. J. Wjacsławk („Serbowka“), jako I. podstarši stud. math. et phys. Šołta z Hažowa w Delnjej Łužicy, jako II. podstarši stud. theol. Kapleŕ („Sorabicum“). Jako městno přichodneje hłowneje skhadźowanki postajichu so Ralbicy. — Namjety nalětnjeje skhadźowanki resp. k. Bryla so — trochu přeměnjene — hač do prěnjoho přiwzachu: 1. Kóžde towarstwo ma rukupisnu knihu wo swojej cyłolětnej dźěławosći wjesć, kotraž hakle prawo podawa k dalšomu wuradźowanju a wotedaću hłosa. Po tutych knihach, kotrež so hłownomu staršomu do skhadźowanki přepodadźa, złoži starši towarstwa rozprawu, kotruž potom hłowny starši na załožku spomnjenych dźenikow recensuje (padny napřećo hłosam Serbowki). 2. Kóžda

*) Dospołnu rozprawu „Serbowki“ hlej na druhim městnje.

hłowna skhadźowanka ma na swojej hłownej zhromadźiznje přednošk za lud poskićić, kotryž 20 mjeńšinow traje. Wšě towařstwa maja porjadu tajki přednošk podać. Na XXXV. hłownej skhadźowancy započnje z tym „Serbowka“. 3. Hłowny starši powoła za kóžde prózdniny mału zhromadźiznu studowacych, na kotrejž su tež hosćo lubje witani. Starši towařstwow maja při tym z předsydstwom wo należnosćach skhadźowanki wuradźować. 4. Městno 1. abo 2. podstaršoho njesmě ženje prózdne wostać. Njeje-li Delnjołužičana, zastupi pódla „Serbowki“ a „Sorabica“ na nje akademik, kotryž potom, kaž Delnjołužičan, wšěch serbskich akademikow, kotřiž sobustawy žanoho serbskoho towařstwa njejsu, zastupuje. Namjet: towařstwo „Adolf Černý“ w Prazy do zwjazka serbskich studentskich towařstwow přiwzać, so začisny.

Z financneje komissije, kotraž zamóženjo skhadźowankow rjaduje, staj knjezaj professor Dr. Muka a farař Šewčik přewulkeje zdalenosće dla wustupiłoj a na jeju městnje knjezaj wučerjej Polan a Rječka zastupiłoj. Hłowny starši je wustawki tuteje komissije w 11 paragrafach zestajał, kotrež so jenohłósnje přijachu. Namjet, pjenježne knižki z Ralbic do Budyšina přepołožić, hdźež bychu bóle k rukomaj byłe, so začisny. Serbske studentske pjenjezy słušeja jenož na serbsku nalutowarnju. Přijate namjety Zejlerjow dla: Skład Zejlerjowych spisow wobstoji, kaž z dokładneje rozprawy hłownoho staršoho zhonichmy, w tu khwilu z 3810 čisłow. Maćica Serbska ma so prosyć, zo by skład mohł w Serbskim Domje wostać. Cyły skład přepoda so financnej komissiji, wosebje knjezej wučerjej Polanej, kiž budźe nětko Zejlerje předawać. Knjezej seminarskomu wyššomu wučerjej Fiedlerjej ma so wosebity dźak wuprajić, kiž je wšě zwjazki z njewšědnej prócu tak derje zarjadował. Też knjezej professorej Dr. Mucy, jako redaktorej Zejlerjowych spisow, ma so tołmačić dźak serbskoho studentstwa za wšu joho prócu, a jomu zwjazki k recensijam a k reklamje připósłane k disposiciji přewostajić. Dołh za njezapłaćene Zejlerje zwjesć, přewozmje serbska studowaca młodosć a napomina wšitkich, kotřiž njejsu hišće swoje Zejlerje zapłaćili, najzdwórliwišo, ale też najraznišo wo skónčne zapłaćenjo. Kóžde towařstwo ma winowatosć, za tym hladać, zo ma kóždy sobustaw swojoho Zejlerja. 100 eksemplarow ma so zasy zwjazać dać. Skónčnje přiještaj so hisće namjetaj: zo mataj so za kóždu skhadźowanku dwaj předawarjej Zejlerjow a pohladnicow postajić, a zo ma so serbske studentstwo wosebje w prózdninach wo to starać, zo bychu so po móžnosći w kóždej serbskej swójbje čitałe też naše serbske časopisy.

Po wutrobnym powitanju knjeza fararja Krygarja-Poršičanskoho přečitachu so připósłane telegramy a listy. Telegrafiscy běštaj připósłałoj zbožopřeća skhadźowancy: knjezaj farař Waltař-Njeswačidlski a exposítus Šołta-Hajničanski; listnje knježa: kanonik a farař Herrmann-Wotrowski, kiž by z najmjeńša wulětowarjow skhadźowanki — hdyž je tam sala přemała — rad widźał a witał w starosławnym Wotrowje, farař Křižan-Hodźijski za Maćicu Serbsku, professor Dr. Muka z Hornjej Krajnskej, kiž by rad powitał, hdy by studowaca młodźina kóžde 10 lět almanach wudała, tajny rada Steiger z Małoho Budyšinka, farař Mrózak z Hrodźišća, kiž bě připołožił 5 hr., farař Dučman-Wólšinski z Dubina, kotryž studowacych napomina, zo njebychu stupali do kročelow tych, kotřiž su w młodosći so naduwali a so khwalić dali, nětk pak su womjelknyli a móšeń zawrjeli a dom najmjeńšomu serbskomu časopisej, farař Bart-Čišinski, kiž z bolosću pokazuje na strašnu stagnaciju w poslednimaj lětdźesatkomaj w serbskej literaturje a na strašnje khwatace poněmčenjo někotrych namjeznych wsow a wosadow, a kiž z rjadow studowacych ze žadosću wočakuje nowych wojowarjow, farař Libš wot rowa wulkoho swěrnoho wótčinca Jakuba Buka, załožerja „Serbowki“, professor Adolf Černý ze Strašic, kotrohož wutrobne přeću je, zwjeselace powěsće wo skutkowanju a dźěławosći serbskich studowacych towařstwow zhonić, professor statny radźićel Holan z Kudowy pola Glatza, jako hłowny starši lěta 1884, domjacy wučeŕ J. Bryl, kiž też w dalokej Moskwje wopokazuje žiwy zajim za serbske studentstwo, a knježna H. Cyžec z Langenbrücka, kotraž z dobom płaćiznu prěnjoho městna připósła.

Při sćěhowacych rěčach napominaše knjez kubleŕ Króna z Bukec studowacych, zo bychu byli prawe stołpy Serbowstwa. Knjez sejmski zapósłanc Zoba poréča wubjerne słowa we maćeŕnej rěči, knjez Mička-Rakečanski skorżeše, zo wučerjo, hdyž su hotowi, wopušćeja swój serbski kraj, na čož k. kantor Hančka-Poršičanski tutych zakitowaše, wuzběhujo też winu tych, kotřiž jich njedźerža. Skónčnje wustupi knjez překupc Bart z Brězynki za rozwučenosć luda a namołwješe studowacych, zo bychu serbskej zemi zdźerželi swěru a nadobnje w njej skutkowali. — Zběrka za Serbski Dom wunjese 26 hr. 5 pj. — Po přečitanju protokolla a skónčacej rěči hłownoho staršoho, w kotrejž zawdawaše dźak knjezej kantorej Hančcy za wobstaranjo

wobydlenjow, kaž cyłym jara hospodliwym Poršičanam, a po sławje na krala wunjesenej skónči so 1/2 6 hodźin officielny dźěl skhadźowanki ze spěwom „Naše Serbstwo z procha stawa“. (Skónčenjo přichodnje.)

Rozprawa „Serbowki“
na lěto 1907/08

podata na hłownej skhadźowancy w Poršicach 9. augusta 1908.

„Serbowka“, towarstwo studowacych Serbow serbskoho seminara je z lětušim swój 62. lětnik dokónčiła. Měješe w prěnim semestrje 14 rjadnych a jenoho wurjadnoho, w druhim semestrje 13 rjadnych a dweju wurjadneju sobustawow. Starši běše cand. theol. J. Cyž, I. podstarši stud. theol. M. Just, II. podstarši a z dobom knihownik stud. theol. J. Wjacsławk, dopisowar stud. gym. J. Šołta a pokładnik stud. gym. J. Pól.

Swoje „hodźiny“ wotměwachmy kóždu njedźelu dopołdnja wot 8—1/4 10 hodź., dohromady 29 „hodźinow“. Porjad hodźinow běše: deklamacija nižšoho gymnasiasta, přednošk wyššoho gymnasiasta, kritika wobeju, přečitanjo dóšłych a wotkhadźacych listow, rozpowědanjo a wuradźenjo ważnišich towarstwowych należnosćow, wospjetowanjo přewzatych sćěhowacych předmjetow, literarnohistoriski přednošk staršoho wo „stawiznach serbskeje literatury“ abo rěčespytny přednošk I. podstaršoho wo „deklinacijach“ abo historiski přednošk II. podstaršoho wo „stawiznach Budyšina“. Zby-li hišće časa, přečita jedyn sobustaw swój nastawk wo wosebiće předpołoženym, wobstojnosćam přimérjenym předmjeće, kotryž so potom wot wšitkich po stilistiskej kaž gramatikalnej a fonetiskej stronje kritisowaše. Zbytkne nastawki so zwonka „hodźinow“ přehladowachu.

W 29 tajkich hodźinach smy słyšeli a kritisowali 28 deklamacijow, 46 přednoškow a 11 nastawkow, ze „stawiznow serbskeje literatury“ přewza so lětsa literatura evangelskich hornjołužiskich Serbow. Na 70 evangelskich serbskich spisowaćelow smy tak zeznali. „Deklinacije“ přewzachu so dokładnje a dospołnje. Stawizny Budyšina jednachu wo druhej połojcy srjedźowěka. Nastawkow zapisa so přez 600 stronow. Nimo toho smy nimale do wšěch časopisow pisali, najwjacy do „Časopisa Maćicy Serbskeje“ a do „Katholskoho Pósła“. Docyła smy časopisy też materialnje po mocach podpěrali: tak smy woteběrali „Łužicu“ a „Katholski Posoł“ wšitcy, a „Wosadnik“ w 6, „Časopis Maćicy Serbskeje“ w 5 exemplarach atd. — Wosebitu prócu smy lětsa nałožowali na knihownju. Smy ju dospołnje z nowa zezarjadowali, při čimž je sebi naš knihownik wosebitoho připóznaća a dźaka dobył. Knihownja wopřija w tu khwilu na 1500 exemplarow. W lońšim lěće smy po dołhej vakaciji za wjacy hač 100 hr. najnuznišich knihi nowišeje serbskeje a słowjanskeje literatury nakupili.

Štož listowanjo nastupa, smy žiwje sebi dopisowali z Lipsčanskimi bratrami. Wobžarować pak smy dyrbjeli w tym nastupanju liwkosć Budyšskich towarstwow.

Skónčnje chcu podótknyć, zo smy też na prózdninach hibićiwi byli. Na nawječornych namjezach smy sobu dozałožowali a ze słowom a skutkom posylnjeli nowe ryzy serbske spěwarske towarstwo.

Tak směm khróble wuznać, zo ani w lubej domiznje, ani w złotej, słowjanskej Prazy njejsmy zakomdźili našich winowatosćow napřećo lubodrohomu serbskomu narodej, ale zo smy swěru a wutrajnje tón zakład we sebi kładli, kiž sam jenož zaruči něhdy wuspěšne skutkowanjo mjez serbskim ludom.

Njewopušćće tu nastupjenu drohu, wy lubši bratřa Serbowćenjo, njewopušćće ju, hdyž nětk po třilětnym staršistwje sym so dyrbjał z wami rozžohnować. Wzmiće też z tutoho městna hišće mój najwutrobniši, najhorcyši dźak za wšu wašu podpěru, za wšu wašu swěru a dowěru. Njech Bóh žohnuje naše dźěło k lěpšomu serbskoho ludu.

A tak, bratřa, wam dźak a lube božemje a bórzy na zasywidźenjo na polu prócowanja a dźěławosće k česći Božej a k spomóženju drohoho serbskoho naroda!

W Kašecach, 8. augusta 1908.

Jan Cyž, starši „Serbowki“.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Srjedu 12. aug. bě w „Serbskim Domje“ zhromadźizna pschedsydstwa a wubjerka „Towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija“, kaž bě so wupisało. Tola wopyt bě khuduschki. Sobustawy pschedsydstwa drje tu běchu hač do jenoho zamołwjenoho, kiž bě něhdźe na prózdninach, ale z wubjerkownikow běschtaj tu jeno dwaj pschikhwatałoj, kk. farar Winger a wučer Symank; tsjo pak běchu so hischće zamołwjeli. Tola byrnjež bě też mało pscheproschenych pschischło, zhromadźizna bu wotměta. Dyrbimy so hibać a dźěłać, schtóž ma hischće lus luboscе k swojomu narodej. Schtóž so w naschim času njehiba a njedźěła, tón so potepce.

Dźěłało je drje so hižo wjele, nasche towarstwo je so pschecy bóle wuwiwało, dósta nowe wustawki,

bu ſudniſcy zapiſane a ma tak nětko prawa juriſtiſkeje wosoby. Ale chcemy-li něſchto docpěć, dyrbimy pſchecy krućiſcho hromadu ſtupać. Wjele je ſo rěčało tež hižo wo ważnoſći wubjerkownikow a wo jich pomocnikach — dowěrnikach. Tu je wěc hiſchće tola kruch njedoſpołna a njedowutworjena. Chcychmy zaſy kročel dale, ale bjez wobdźělenja wubjerkownikow ſo wěc hubjenje čini. Nowe naſtorki pak buchu zaſy date, tež bu wobzamknjene, zo maja wubjerkownicy nětk w měſacomaj ſeptembru a oktobru ſwoje lokalne zhromadźizny wotměwać. Tež budźe ſo na to dźiwać, zo by ſo rjenje započate zarjadowanjo wubjerkownikow a dowěrnikow ſkónčnje doſpołnje wuwjedło.

Woſebje pak móżemy ważne mjenować poſtajenjo tuteje zhromadźizny, zo ma ſo mjenujcy njedźelu 20. ſeptembra k wopomnjeću 50lětnoho měſchniſkoho jubileja naſchoho ſwj. wótca Pia X. wulka ludowa zhromadźizna wotměć w Khróſćicach, jako w ſrjedźiznje naſchich katholſkich Serbow. Wſcho dalſche wo tym ſo hiſchće wozjewi. Z tutej zhromadźiznu njech naſche towarſtwo zaſy wozjewi, zo je wone woprawdźe ludowe towarſtwo. Stupajmy ſo wokoło zdónka towarſtwa ſſ. Cyrilla a Methodija, kóždy ſamoſtatny katholſki Serb ma być ſobuſtaw tutoho naſchoho jeničkoho powſchitkownoho katholſkoho towarſtwa a dźerżeć joho časopis, „Katholſki Poſoł“. Mějmy tola kruch ſebjewědomoſće, ſtojmy kruće hromadźe a ſćěhujmy radu tych, kotſiž z nami derje měnja; potom njetrjebamy ſo dać druhim abo cuzbnikam za nós wodźić. Skutkujmy pak tež w duchu towarſtwa za duchowne a ſocialne zbožo ſwojoho ludu a potom budźe towarſtwo ſſ. Cyrilla a Methodija za nas najrjeńſche ludowe towarſtwo, kotrež wě, hdźe nas črij ćiſchći a ſchto je nam najnuzniſche.

Z Khróſćic. (Towarſtwo Serbſkich Burow.) Kaž je ſo na hłownej zhromadźiznje w Njeſwačidle wobzamknyło, ma ſo lětſa nazymu k wopomnjeću 20lětnoho wobſtaća Towarſtwa Serbſkich Burow (kotrež ſo w lěće 1888 w Pančicach załoži), zabawny a wjeſoły ſwójbny wječor wuhotować. — Je to tym poboćnym towarſtwam, kotrež ſu minjene 20 lět ſwěrnje we hłownym T. S. B. hromadu dźerżeli a za zhromadne zaměry a wužitk ſerbſkoho burſtwa po ſwojich ſłabych mocach zhromadnje dźěłali a ſo ſwěrnje w mnohich zhromadźiznach ſkhadźowali a powučeli, k popſcheću, zo ſo tež raz zjednoća w ſerbſkej luboſći k wurjadnomu wjeſołomu ſwójbnomu ſwjedźenjej. — Zwjeſelace je tež woſebje to, zo je tu hiſchće hač do dźenſniſchoho dnja črjódka tych mužow, kotſiž pſched 20 lětami T. S. B. w Pančicach ſobu załožichu a kotſiž ſu ſebi hač dotal ſtajnje ſwěrni woſtali a pilnje dźěłali. Zo pak by ſo wotmyſleny ſwjedźeń tež derje poradźił a pſchitomni nic jenož na něktore hodźiny ſo zawjeſelili, ale tež za dalſche horliwe, pilne a pſchezjene ſkutkowanjo za poměry a pſchichod Towarſtwa Serbſkich Burow ſo zahorjeli, dyrbi k tomu tež wſchitko derje zarjadowane a pſchihotowane być. Tohodla je ſo poſtajiło, zo ma ſo njedźelu 23. auguſta popołdnju w 3 hodź. wubjerk towarſtwa we Wjelkowje pola Hähnelec zeńć, zo by ſo wſchitko trěbne za ſwjedźeń wuradźiło a wobzamkło. Tež ſwjedźeńſki wubjerk ma ſo wolić. Do wubjerka ſłuſcheja pſchedſydźa a měſtopſchedſydźa, piſmawjedźerjo a pokładnikojo wſchěch poboćnych towarſtwow, kotſiž ſu hač dotal abo nětk ſo k hłownomu towarſtwu dźerżeli a lětny pſchinoſchk do hłowneje pokładnicy wotedali. — Pſchedſtojacych pſchičinow dla ſo pſcheje, zo bychu wſchitke poboćne towarſtwa na naſpomnjenej zhromadźiznje wubjerka we Wjelkowje doſpołnje zaſtupjene byłe. Tež hoſćo ſu witani.

Wo ſwjedźenju ſamym chcemy dźenſa jenož to pſcheradźić, zo ma ſo tež ſerbſki dźiwadłowy kruch hrać, pſchiměrjeny naſchim burſkim wobſtojnoſćam, pod titlom: „Burſka krej.“

Z Kamjenca. Wokrjesny lěkař Dr. Żur (Sauer) je hač do 13. ſeptembra zapućował, joho zaſtupuje medicinalny radźićel Dr. Streit, wokrjesny lěkař w Budyſchinje.

Z cyłoho ſwěta.

Němſka. Jendźelſki kral Eduard je na puću do Marianſkich kupjel, kotrež chce trjebać, naſchoho kejžora w Kronbergu wopytał. Zo ma wopyt pódla pſchećelſkoho tež politiſki zamyſł, je z toho widźeć, zo krala tež ſir Stanlei Clark a knjez Ponſonby pſchewodźeſchtaj, a zo bě tež němſki zwonkowny hamt zaſtupjeny. Hdyž ſo z wopytom europſki měr z nowa wobkrući, budźe woprawdźe žohnowany.

— Hdyž je dotalny tajny radźićel excellenc v. Lukanus zemrěł, je kejžor dotalnoho knjeżerſkoho präſidenta v. Valentini za ſchefa ſwojoho tajnoho civilnoho kabineta pomjenował.

— Hrabja Zeppelin je ſwojoho njezboża z wětrołódźu dla njeſměrnje wjele dopokazow wutrobnoho podźěła dóſtał; nimale wſchitcy kralojo a wjerchojo ſu jomu telegrafowali. Po cyłej Němſkej ſo za njoho hromadźi, zo by mohł zas nowu łódź twarić. Jara nahladne dary ſo pſchinoſchuja, tak zo drje dwěmaj millionomaj wjele wjac pobrachować njebudźe. Sakſki kral Friedrich Auguſt je 2000 hriwnow woprował.

— W politiſkim žiwjenju je nětko hłowny nadawk, wo kotrymž ſo wjele rěči a piſa: kak te ſta millionow nowych dawkow zwjedźemy, kotrež maja hłódny žołdk lětnoho deficita zatykać. To wſchak je ćežki nadawk a hórki napoj za blok, kiž je za čas ſwojoho knježenja dotal jara pilnje wudawki pſchizwolował, za tym ſo njepraſchejo, kak ſo trěbne rozmnožene dochody zwjedu. Nětko zas počinaja za centrom hladać a je pſcheproſchuja, zo by ſobu dźěłało a ſo ſobu ſtaralo. Wſchelake blokowe nowiny, konſervatiwne, ſwobodomyſlne atd., centrej zas k ſebi kiwaja. Centrum, kiž je tola

najsylnischa strona němskoho sejma, ženje pschestak njeje, wo ważnych należnosćach swěru dale dźěłać a wuradźeć, hačrunjež blok juskasche, zo joho njetrjebaja, a tež dale budże dźěłać. Zo pak by wulki lóscht měł, blokej z błóta pomhać, zo by potom zas hić mohło, hdyž je „swoju winowatosć činiło“, tola nichtó žadać njemóże a njebudże. Hdyž so wo pschedsydstwo w kejžorstwowym sejmje jednasche, na kotrež by tola jako najsylnischa strona prěnje prawo měło, blok wo centru ničo wědźeć njechasche. K njeluboznomu nadawkej pak je nětk dobre dosć. Mjez tym je nětk powschitkownje pschidate, zo su wschelacy wjednicy konserwatiwnych a swobodomyslnych tež lětsa zas ke kanclerej wjerchej Bühlowej do kupjelow Norderney (abo do Barlina) pscheprosceni, zo bychu tam wo pschichodnych należnosćach jednali.

— Z Barlina pisaja, zo tam 25000 wobydleni próżdnych stoji; su to wosebje mjeńsche wobydlenja. — Hižo 1906 běsche w Barlinje 13193 korčmow (piwowych, winowych a palencowych), to je na 153 wobydlerjow jena korčma. Wupiło je so za lěto na 439 millionow litrow piwa, 24,7 mill. litrow palenca a 20 mill. litrow wina, z cyła za wjac hač 200 millionow hriwnow. Za palenc samón so na 27 mill. hriwnow wuda. W pscherěžku pschińdże za lěto na hłowu 236 litrow alkoholowych napojow a pschez 100 hr. wudawka. Po hamtskich pschepytowanjach na jenoho wobydlerja w Barlinje lětnje 683 hr. 20 pj. dokhodow pschińdże; z toho je widźeć, zo nimale sedmy dźěl wschěch dokhodow kóżde lěto jako alkohol pschez krk pscheběhnje.

— Dźěłaćerska nuza. Zo ličba wobydlerjow w Barlinje woteběra, smy hižo wozjewili. To so z tym wujasnić hodźi, zo mnozy hobrske město wopuschćeja, dokelž tam wjac dźěła njenamakaja. Nimale po cyłej Němskej fabriki dźěło wobmjezuja powschitkowneje pjenježneje nuzy dla. Jedyn, dwaj, samo tsi dny w tydźenju (kaž na pschikład w Scherachowje) su dźěłaćerjo bjez dźěła. To je za dźěłaćerski lud njesměrna schkoda. Kak ma to w zymje być?! — A pschi tom je na kraju, na wsach, pschec hischće nuza wo dźěłaćerjow, wosebje nětkle na žnjach. Dźiwna wěc, schtóž je jónu do města zaćahnył, z „rjanej zaskužbu“ wabjeny, tón tak lohcy je zas njewopuschći a byrnje jomu tam bóle nuza była. Wo hospodarskej nuzy, wosebje mjez dźěłaćerjemi, też to swědči, zo je w Barlinje wot 31. měrca 1907 sem 21774 nalutowanskich knižkow zaschło. dokelž so pjenjezy zběhnychu.

— Hłowna zhromadźizna katholikow Němskeje w Düsseldorfje započnje so jutse 16. augusta a budże trać hač do schtwórtka 20. augusta.

— Njewostaja Drzymalu na pokoj. Pólski burik Drzymala je po cyłym swěće znaty muž. Bě sebi w swojim času, kaž smy to w Pósle čitali, 15 jutrow role nakupił a měješe mysle, na swojej późe sebi domčk natwarić a w měrje tu swoje žiwjenjo dokonjeć. Haj, to wschak by so wscho činiło, hdy by njebožatko Polak njebył a pruski poddan. Pruska wyschnosć njedowoli jomu, sebi domčk natwarić. Schto nětko? Pólski burik so njepoda. Kupi sebi stary cyganski wóz a we nim bydli. Pruske wyschnosće su wschě pscheskapjene. Toho so nadźeli njeběchu. Za tajki wóz njetrjebasch žaneje policajskeje dowolnosće. Wóz bě dodźeržany — kóždu khwilu móżesche so rozsypnyć. Tuž Polacy pjenjezy składowachu, zo bychu schwarnomu pscheklepanomu pólskomu burej lěpsche bydło pschihotowali. Natwarichu jomu krasny, wulki, nanajpschihódnischo pschiprawjeny wóz k bydlenju. Ale lědma bě so Drzymala w nowym wozu zasydlił, dósta wot wobwodowoho (wokrjesnoho) komissara poručnosć, zo ma ze swojeje skawneje Drzymałowki (tak tomu wozej Polacy narjeknychu) w postajenym času železnu kuchničku wotstronić. Dokelž Drzymala to njećinjesche, pschińdże żandarm a wzawschi kuchničku z woza, donjese ju do Podgradowic k gmejnskomu pschedstojićerjej. K tomu hischće měješe Drzymala termin pola komissara, a tón jomu wozjewi, zo joho na 2 njedźeli do kłódy tyknu za to, zo njeje policajskej poručnosći posłuschny był. Wbohi Drzymala so nad tym tak rudźesche, zo skhorje. Tuž joho na khwilu z kłódy puschćichu. Kaž nowiny pisaju, njespokoji so komissar z tym, zo bě Drzymali kuchuju z woza zebrał, poruči też, zo ma Drzymala w běhu tsjoch dnjow z woza wućahnyć, a hrožesche, zo joho z mocu z woza poćeri, jeli by sam dobrowólnje njewućahnył. Drzymala poda so wo pomoc do towarstwa „Straża“. Tute towarstwo wobskorži wobwodowoho komissara w Rakoniewicach a powjedże tónle proces, jeli trjeba, pscheze wschě instancy.

To je pruske kulturne póstanstwo na słowjanskim wukhodże. Ani na swojej roli, kotruż je sebi za swoje pschez dołhe lěta nahromadźene kroschki kupił, njedadźa khudomu Polakej so zasydlić. Dopjelnjuja so słowa skawnoho pólskoho prědarja Skargi, kotryż w swojim času w 16. lětstotku swojim krajanam wěschćesche, zo budża jich potomnicy kaž putnicy na swojej samsnej zemi.

To su wjele wuwołane dobroty pruskeje kultury, z kotrejž je pječa hakle rjad a skład do kraja zaćahnył. Zrudna to kultura, kotraž ludej jazyk a duschu z čěła dreje, a człowjeka na swojej roli na pokoj njewostaja, ale joho krjudźi — a trudźi, doniž skónčnje njezadwěluje. Ale też na nich dóńdże rjad — schud a prut Boži. Bóh so njeda wusměschećć.

— W Dudweilerskich wuhlowych podkopkach su so płuny zapaliłe a rozbuchłe. Pschi njezbožu je 15 dźěłaćerjow wo žiwjenjo pschischło, wysche toho je tójschto ranjenych.

Awstrija. Jendźelski kral Eduard je wopytawschi němskoho kejžora so do Ischla ke kejžorej Francej Józefej podał a na to do Marianskich kupjelow.

— Minister zjawnych dźěłow, Dr. Geßmann, kiž do kscheścańsko-socialnych skuscha, po Tyrolskej z automobilom jězdźi, zo by kraj a lud a joho potrěbnosće sam zeznał. Wschudże joho wutrobnje witaja. Swobodomyslnym je tajke pućowanjo jara do boka. Po jich měnjenju ma minister jeno to wědźeć, schtož jomu (z wjetscha liberalni) zastojnicy a tajke nowiny praja; sam mohł tež wopačnosće widźeć, kotrež maja jomu zakryte wostać. Tež to je jim do boka, zo minister z ludom, kiž je z nim jeneje mysle, so zeńdże, wot nich potrěbnosće a skórźby zhoni atd. Najhórje pak je, zo kscheścańsko-socialna strona z tym ważnosće nabudże.

Rom. Wutoru tydźenja, 4. auguśta, běsche pjate létne wopomnjeco, zo bu kardinal Józef Sartori za bamža wuzwoleny (1903) a jako Pius X. na stoł swjatoho Pětra postupi. Na tym dnju je swjaty wótc ważny list dla swojoho létuschoho złotoho měschniskoho jubileja wudał, kotryž Exhortatio ad clerum catholicum (Napominanjo na katholske duchownstwo) mjenuje. W nim swjaty wótc duchownym swědomite dopjelnjenjo toho, schtož jich powołanjo žada, poruča, nic jeno k jich samsnomu wužitku, ale tež k spomóženju dowěrjenych duschow. Pschede wschim maja so za swjatosću žiwjenja prócować. Jako wot swětła swěta, sele zemje, žada Zbóžnik, žadaja tež wótcojo a wučba cyrkwje wot duchownych njepschirunajomnje wyschschu póćiwosć dyžli wot druhich wěriwych. Tule zasadu drobnischo wukožujo swjaty wótc wosebje na srědki duchownskoho swjatosćenja duchownych pokazuje: pilne modlenjo, wschědne rozpominanjo a pruhowanjo sebje samoho, duchownske čitanjo, studium swjatoho pisma, pschepytowanjo swědomja. Te srědki su nic jeno spomóžne, ale tež cyle nuzne za spomnjeny zaměr. Duchowni maja być błyschćaty pschikład w čistym wobkhadźe žiwjenja, w poslušnosći napschećo duchownej wyschnosći, w starosći za khudych a za mkodosć, w kscheścańskej lubosći k bliźschim. Skónčnje swjaty wótc duchownym poruča duchownske exercicije abo zwučowanja a prosy w nutrnej modlitwje wo swjatosćenjo duchownstwa na zastupnu próstwu najzbóžnischeje Knježny.

Turkowski sultan je swojim poddanam konstituciju wobradźił. Schto z njeje so wupječe, hischće dowidźeć njeje. Hač jenož mjenje bóle na papjerje wostanje, kaž tu khwilu w Ruskej, abo pschenđże-li do ludu, do žiwjenja? Z najmjenscha je ta z mortwych zbudźena Turkowska podawk, kotryž w nětčischim suchim politiskim času, hdyž su wschě sejmy so na próźdniny rozpuschćiłe, nowinarjam jara witana pječeń. Nětko so tež počinaju w Bosnje a Hercegowinje hibać. Tutaj krajej Turkowskej skuschatej, ale po rozsudźenju Barlinskoho kongressa z léta 1878 zwostawaja pod awstriskim knježenjom. W tutych krajach knježi Awstrijka cyle po swojej woli. Lud nima do toho ničo prajić. Dawno hižo wołaju Bosnjacy a Hercegowcy wo prawo, zo by so lud mohł na knježenju wobdźělić. Hač dotal běchu we Wienje hłuschi na jich próstwy. Nětko hromadźa tamnischi wótčincy podpisy pod adressu, kotraž ma so sultanej pschepodać, a w kotrejž je próstwa, zo by so sultan wo to postarał, zo bychu tež okupowane (wot Awstriskich wobsadźene) provincy měłe podźěl na konstituciji. Tomule hibanju so njebudże Awstriska dołho stajeć móc, a potom nastanje doba, hdyž by so wo to jednako, hač maja so tele provincy tež po prawje Awstriskej dospołnje pschepodać abo nic. Z toho pak móža lohko hrozne měschenčy nastać. Mjez tym pisaja hižo nowiny, zo je minister okupowanych krajinow, baron Burian, we Wienskim časopisu „Zeit“ wozjewił, zo so za Bosnu a Hercegowinu provincialny sejm wutwori.

Amerika. Žałostny woheń w Kanadskich lěsach je dotal krajinu 48 kilometrow dołhu a 16 kilometrow schěroku (6 a 2 mili) zapschijał. Na 2000—3000 človjekow je wo žiwjenjo pschischło, schkodu na 40 millionow hr. wobličeja. Kaž so zda, je so poradźiło, dalsche pokročowanjo wohnja zahaćić.

Car w přisłowach:

Žadyn lud na swěće nječesći swojoho wjerscha tak nutrnje, njeje jomu tak we wšěm podaty a podwólny, kaž ruski lud. Z najmjeńša bě to tak hač do najnowšoho časa. Po Bohu njebě za ruskoho bura ničo rjeńše a wulkotniše na swěće hač joho car. Ale njedźiwajcy na to je ruski lud w swojich přisłowach tola wuprajił, zo je tež car jenož słaby człowjek. Tak to rěka w přisłowach: Tež za carowu stopu wěša so scin. — Tež carej byštej křidle wotlećałoj, hdy by Bóh joho chcył łójić. — Tež carowe płuca słónco njewuhasnu. — Tež carowy rjap by krawił, hdy by z křudom dóstał. — Tež car jenož po dwěmaj nohomaj khodźi. — Carowa ruka drje je dołha, ale do njebjes njedosaha. — Car ma wójnu w rucy, Bóh měr. — Car drje je knjez, ale nic Bóh knjez. — Car móže Boha drje wobskoržować, ale njemóže joho sudźić. — Tež carowe žiwjenjo traje jenož léta. — Tež carowy kóń móže so podknyć. — Bóh so carowych wukazow njeboji. —

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na léto 1908. Kk.: 575—578. z Baćonja: Marija Smolina, Mikł. Šołta, Jurij Kral, Michał Pjech; 579—581. z Wutołčic: Marija Delenkec, Michał Ćemjera, Jakub Pjetaš; 582. Michał Rjenč z Čornec; 583. 584. z Pozdec: Jakub Wjeńka, Mikł. Ćemjera; 585. Michał Zynda z Banec; 586. Michał Pjech z Libonja; 587. 588. z Čěškec: Jakub Hicka, Mikławš Buk; 589. Jakub Jurk z Kukowa; 590. Jurij Krawc ze Swinařnje; 591. Pawoł Khěžka z Kozarc; 592. Pětr Šwon z Budyšina; 593. kooperator P. Romuald Domaška w Janeku; 594. kapł. expos. Jan Wjeńka

w Aue; 595. Michał Wels z Koslowa; 596. 597. z Nowoslic: Jakub Möller, Michał Domaška, 598. Mikławš Kink z Ralbic.

Za fond tow. ss. Cyrilla a Methodija: Kooperator P. Romuald Domaška w Janeku w Č. 1 hr. 40 pj.; kapł. expos. Jan Wjeńka w Aue 40 pj.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach: Po jenej zemrětej **100 hr.**

Wozjewjenjo.

Dokelž ja zapućuju, njech so **hač do 26. septembra** wšitke **dopisy** za »Posoł« na knjeza **fararja Žura** scelu, pod adresu: Herrn Pfarrer N. Sauer, Bautzen.

Jakub Žur, redaktor.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Wěrowani: Karl Bocksch, kóžkař w Lübeku, z Paulinu zwud. Kurcowej rodź. Braunbartec z Budyšina. — Benno Kubic, překupc zwěriny a pjeriny w Budyšinje, z Hańžu rodź. Mišnarjec tu. — Ernst Raue, agent w Budyšinje, ze Sidoniu rodź. Domškec tu.

Njebjelčicy. Křćeni: Bjarnat, Pětra Krawca (Jekele), žiwnosćerja ze Serbskich Pazlic, s. — Jan, Jana Žura (Krala), skałarja z Njebjelčic, s. — Bjarnat Jakub, Jurija Statnika, žiwnosćerja ze Serbskich Pazlic, s.

Zemrěli: 31. jul.: Bjarnat Jakub, Jurija Statnika ze Serbskich Pazlic, s., 16 dn. — 7. aug.: Marija, njeboh Handrija Wićaza ze Serbsk. Pazlic, dź., 46 l. 9 m. 8 dn.

Cyrkwinske molowanjo.

3]

Wosebitosć:

Stare wašnjo molowanja.

Wuwjedźenjo w kóždym stilu a wašnju.

Swědomite rysowanjo a zestajenjo barbow.

Polichromowanjo a pozłoćenjo wołtarjow, klětkow, stacionow, figurow.

Hendrich Hinrichs.

Lipsk, Weststrasse 29.

— Wobličenja a skicy darmo. —

Z prima-referencami mózu służić.

Surowa trupawosć (Rauda)

pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja. Přez mydło **„Junka“** narostu krasne kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Liebsch, [11

sudniski aktuar zw. służby

34 na Sukelnskej hasy 34

pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.

Rěči serbski.

Telefon čisło 177.

Wićne płaćizny:

	w Budyšinje 8. aug. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 13. aug. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, žołta, kórc po 170 punt.	17	67	18	2	16	15	17	—
Rožka . . . kórc po 160 punt.	14	—	14	24	13	20	13	60
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	10	50	10	92
Pšeńca, žołta	10	45	10	60	9	50	10	—
Rožka	8	75	8	90	8	25	8	50
Ječmjeń	8	80	9	—	8	—	8	50
Wows, kórc abo	7	—	7	70	7	50	8	—
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	11	—	12	—
Běrny	6	—	7	—	—	—	—	—
Pšeńčna muka	12	—	19	—				
Ržana muka	11	50	14	50				
Syno	6	50	7	—	—	—	—	—
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	84	4	—	—	—	4	—
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	40	3	—	—	—	3	—
Prosata 730 (w Kamjencu 371) jene	8	—	24	—	10	—	20	—
Butra 1 kg	2	50	2	60	2	40	2	60
Jeja, mandl	—	90	1	5	—	—	1	5

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 10. aug. 1908:

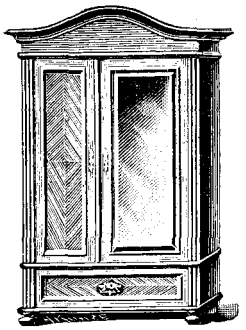
1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	28—43 hr.,	rězna waha	58—79 hr.
2. Byki,	„	„	„	„	30—41 „		62—73 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	„	28—40 „		49—72 „
4. Ćelata,	„	„	„	„	40—52 „		70—82 „
5. Swinje,	„	„	„	„	44—53 „		59—68 „

J. a E. Koban, při žitnych wikach 41

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj też serbski. [9

Wšitke družiny

meblow za wobydlenja

poruča [102

w dobrym trajacym wuwjedźenju po najtuńšich płaćiznach

Handrij Noack,

Budyšin, Moltkowa droha 9.

Rěči też serbski!

Wozjewjenjo.

Wot nětk budźe **wjednik processionow** do **Krupki, Filipsdorfa** a t. d.

Jurij Bräuer
ze Šunowa,

štož so z tutym wšitkim k wědźenju dawa. Přez sto lět běše wjednistwo z Khrósćic, škoda, zo so nětko wjacy nichtó wot tud wo to zamołwjał njeje. Nowomu wjednikej pak přejemy „Daj Bóh zbožo!“

Jakub Šěrc,
161] dotalny wjednik.

Bože martry,
krjepjeńčki,
statuy,
jandźelki,
swěčniki
poruča při wulkim wubjerku nanajtuńšo

Max Mütze
Budyšin. — Bohata droha 11.
1] Wosebity wustaw za zaramowanjo swjećatkow.

K žnjam

poruča swój **wulki skład**

měchow

156] a

płachtow (plonow)

wšěch družinow

Heinrich Lange

Žitne torhošćo
napřeco „Złotej Hwězdźe“.

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik
we wšěch płaćiznach k dóstaću pola překupca [111
Glawša w Pančicach.

Tow. Serbskich Burow.

Wubjerk změje zhromadźiznu **njedźelu 23. augusta** popołdnju w 3 hodź. we **Wjelkowje** we Hähnlec hosćencu.
Należnje přeprošuje wšě **pobočne towarstwa**
159] **Hlowne předsydstwo.**

Sukna a płatna k płokanju,

módroćišć, kattuny, satin, musselin atd.
poruča [112

C. G. Fiebiger

Budyšin. Serbska droha 5 a 7.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne kříže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjeńčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoły - -
Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh!“

wuprajamy wšitkim, kotřiž su našoho lubowanoho před 6 njedźelemi zemrětoho nana

Handrija Wićaza-Lehmanna

na khorołožu wopytowali a k rowu přewodźeli, kaž tež našej 7. augusta přezahe zemrětej sotře, knježnje

Mariji Wićazec-Lehmannec,

za kotruž bě Bóh tak dołhe a bolostne khorołožo postajił, telko lubosće z wopytami a tróštom w jeje khorosći wopokazali, pusty wječor wopytowali a z přewodźenjom poslednju česć wopokazali, wosebje tež knjezej kapłanej Rjedźe za časćiše tróštne wopyty a wšitku joho woporniwosć.

W Serbskich Pazlicach a Drježdźanach,
11. augusta 1908.

160] **Hłubokozrudźeni zawostajeni.**

K dźensnišomu čisłu 2 stronje přiłohi.

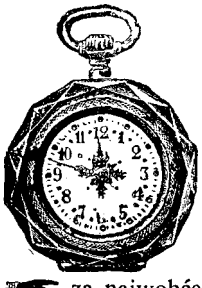
Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiłoha k čisłu 33 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 15. augusta 1908.

Čohodla so ćwělujeće?
Hnydom so pomha!
Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w **Kamjencu,**
Anger čo. 12[I]
prjedy R. Wunderlichowy 92] zubjacy atelier.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [7

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.
Počehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Lubijska banka.

Lubij w Sa. Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

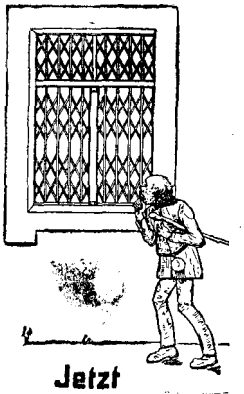
Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

Žane nutřłamanjo wjacy!

— **Najlěpši škit** —
nožičkace lěsyčki
elegantny napohlad!
Mjez druhim sym do wšěch kasow nowoho **justicnoho twara** tajke lěsyčki zhotowił.
Wuwjedźe so nanajručišo.
Heinrich Paulinus
— Budyšin —
Hornčerska droha 41.

Einst Jetzt
Poruča so wosebje za kněže na kraju. [52

Willy Mader
Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13.— Skład: Karoladr. 13.
Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.
poruča: [5
češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju kruchate wapno (kalk)
w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Privatni 4 %. | Khapki. | Čapki. | Krawcy 10 %.

Dźěćace suknički. | Šlipcy.

Zhorjelski překupski dom

Jan Schaaf.

[72

Budyšin. Bohata droha 29.

Fale. | Slě.

Prěnje wosebite překupstwo

za serbske drasty.

Korsetowe štałty. | Šemisety.

Wołmjane čorne posamenty
za jaki (kuty)
—.35, —.50, 1.—, 1.50 hač do 2.75.

Herkules porty (čorne)
w 5 kajkosćach a 10 šěrokosćach.

caki (čorne).

Nohajcy. | Kornarje.

Banty a sekle z pisanych posamentow.

Běle špachtlowe canki
we wulkim wubjerku
po znatych tunich płaćiznach.

Francy, wołmjane a židźane.

Košle. | Gardiny.

Zelene židźane rubiška
w krasnych nowych mustrach.

Čorne židźane banty
wosebje šěroke a ćežke k seklam.

knefle, lacki, canki, šnóry
a wšitko
štož so we
šwalčistwje
trjeba.

Kolowy. | Zawěški.

Šwalče dóstawaju 10 %, **privatni** 4 % rabata.

Rěči so serbski. —— **Rěči so serbski.**

Krajna wołma. | Sylna wołma. | Wutrobołopješkata wołma.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 34. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **22. augusta 1908.**

Jakub Rjenč †.

Hrózbna a hłuboko zrudźaca powěsć dóńdźe minjenu wutoru z telefonom z Drježdźan do Budyšina: „Z Lindawy nad Bodanowym jězorom je telegrafiska powěsć přišła, zo je wojeński farař knjez Jakub Rjenč nahle zemrěł.“

Nikomu so to wěrić njechaše. Knjez Rjenč bě strowjenja dla w kupjelach Wildbad w Čornym lěsu, hdźež wuhojenjo swojoho lěta dołho spodźiwnje zmužiće a sćerpnje znjesenoho drjenja abo tola wołóženjo pytaše, joho powěsće wot tam też najlěpše nadźije wubudźachu. Tola posledniše dopisy na to spominachu, zo je lěkař wutrobnu khorosć spóznał a dalše kupanjo zakazał. Knjez Rjenč so nětk na dompuć podawaše a chcyše přez Freiburg, Basel, Bodanowy jězor do Drježdźan dojěć, zo by potom hišće něšto časa w swojej narodnej wsy, w Khrósćicach, přebywał. Wšo běše na to přihotowane — tu joho Boža ručka zaja, wutroba jomu z dobom bić přesta, bě to w Lindawje w hotelu „Zur Sonne“.

Knjez Jakub Rjenč so 8. hapryla 1864 w Khrósćicach na Wićazec kuble narodźi. Zahe so pokaza, zo je za měšniski staw powołany, tohodla znaty puć přihotowanja na nadobne powołanjo nastupi. Swoje studije je w Prazy jako khowanc Serbskoho seminara započał a dokonjał. Za joho čas dyrbjachu hišće přichodni duchowni, hdyž běchu za khmanych spóznaći, jako jenolětni dobrowólnicy służić. Wón běše cyły wojak, wobsta pruhowanjo za officirow a činješe też pozdźišo hišće někotre wojeńske zwučowanjo sobu. Wójsko běše joho rady zdźeržało, dokelž předstajeni wědźachu, zo bychu rjanoho a wustojnoho officira dobyli. Tola Rjenč bě sebi druhu służbu, jako wojak Boži, wuzwolił a swojomu zamysłej swěrny wosta. Tuž dósta po dokonjanych theologiskich studijach 6. novembra 1889 měšnisku swjećiznu. Prěnju służbu dósta jako tachantski vikar a druhi kapłan w Budyšinje, pozdźišo bu tu prěni kapłan. Joho swěrne dźěło w dušipastyrstwje tudy a joho dobroćiwa, miła a přećelna powaha je tu hišće w najlěpšim wopomnjeću.

Tehdom je też za naš „Katholski Posoł“ so swěrnje sobu starać a dźěłać pomhał, přetož hdyž dowěra Joho Majestosće krala Alberta joho 1. oktobra 1895 za wojeńskoho fararja do Drježdźan powoła, móžeše „Katholski Posoł“ pisać: „Z wutrobu přejemy swojomu česćenomu sobudźěłaćerjej, kiž je też Posołej swoju pomoc rady a swěrnje poskićał, za ważne a čestne nowe powołanjo zbožo a Bože žohnowanjo, hačruniž dyrbimy wobžarować, zo so nam joho pomoc jeli nic wozmje, dha tola přikrótši. Za wšitku podpjeru w spisowanju „Katholskoho Posoła“ česćenomu knjezej tudy też zjawny dźak wuprajamy.“

Kóžde lěto jedyn abo dwaj razaj joho powołanjo zas do Budyšina přiwjedźe. Kóždy so radowaše, joho zas wohladać, z nim so zetkać; přetož Rjenč bě woprawdźe lubosciwy knjez, kiž lubosć dawaše a lubosć dobywaše. W swojim powołanju jako wojeński farař běše cyły muž, w cyłym sakskim wójsku nimale, wosebje mjez officirami, bu znaty a česćeny, pola swojich wojeńskich předstajenych runje tak kaž pola duchowneje wyšnosće wysocy ważeny. Wo tym też swědča wuznamjenjenja, kotrež so jomu dóstachu: wojeński křiž 3. rjadownje rakuskeje železneje krony a saksa Karola-medalija. Njedźiwajo bolostnoho drěnja, na kotrež hižo lěta dołho ćerpješe, swoju służbu swěrnje dopjelnješe a ničo njezakomdźi. Za wšitku

swěru chcył jomu Bóh wobradźić wěčnu krasnosć w swojim njebjeskim kralestwje. R. i. p.

Hdyž tuto pisamy, je wozjewjene a postajene, zo čěło zemrětoho pjatk 21. augusta so $^3/_4$10 hodź. dopołdnja ze železnicu do Drježdźan přewjeze. We wojeńskej cyrkwi budźe officium po mortwych a $^1/_2$11 hodź. requiem a wokoło 12 hodź. budźe čěło na wojeńskim pohrjebnišću tam pokhowane.

XXXIV. hłowna skhadźowanka serbskeje stud. młodosće

8., 9. a 10. augusta 1908 w Poršicach.

(Skónčenjo.)

Zabawny dźěl skhadźowanki, wobstojacy ze spěwow a dźiwadła, započa so w 7 hodź. z prologom. Serbowčan stud. gym. Jakubaš wustupiwši prěni raz z poetiskim wupłodom swojoho ducha žnješe derjezasłužene připóznaco. Spěwy su jara pěknje a rjenje serbske spěwańki a spěwarjo z Budyšinka, Poršic a wokolnosće — wučeńske swójby Holanec z Budyšinka, Templec z Poršic a Wowčeńkec z Khwaćic — a Budyšcy studowacy — wosebje krajnostawscy seminarisći pod wustojnym nawjedowanjom sem. Rausendorfa — wuwjedli. Kocorowej khoraj „Łužica“ a „Bóh žohnuj će“ wobrubješ tej rjenje tutón dźěl a pokazaštej nam wustojnosć Budyšskich studowacych a jich dirigenta. Soli knježny Fr. Templec: „Pod běłej brězyčku“ a „Přadła je Marja kudźełku“ so jara spodobaštej, runjež kaž rjanej narodnej spěwaj: „Mi nihdźe tak so njelubi“ a „Wóršulka hišće swěćeše“ knjeni Wowčeńkoweje a knježnow Fr. a H. Templec a H. Holanec. Derje wuwjedźe so też Kocorowa štyriručna klavěrna „Ouvertura k serbskomu kwasej“, podata wot sem. Junka a Wjele. Jenož škoda, zo mnozy hišće za tajki klavěrny wustup prawoho porozymjenja nimaja, ale myslo, zo snadź so podawa někajka mjezyhra, sebi šukotaju, haj wótře so rozmołwjeja. Lěpšoho porozymjenja a powšitkownoho přihłosowanja namaka sem. Rausendorf, kotryž z prawej čućiwosću a rjanym hłosom spěwajo z dobom z guitaru přewodźeše soli: „Pućowař w naleću“ a „Luby ako přosař“. Krasny trojospěw kk. wučerjow Wowčeńka, Holana a Šołty-Zdźerjanskoho: „Stawaj mi horje holičo“ wunući sebi hišće dodawkow: „Wšitka so ta čeledź“ a „Ja pak khuda syrotka“. —

Druhu hodźinu zabawnoho dźěla wupjelni wjeselohra w jenym jednanju: „W paslach“, po čěskej hrě „Mlsáničko“, wot Swobody spisanej, wot stud. Wjacsławka rhytmiscy z wulkej wustojnosću wobdźěłana. Hry sameje — štož wobsah nastupa — nochcu so tu jara dótknyć. Wuznać wšak dyrbju, zo so najebać rjaneje rěče tola njebudźe wšudźom a pod wšěmi wobstojnosćemi wuwjesć hodźeć dla w njej datych drje wěrnych, tola nic runje pozběhacych a polěpšacych pojednanjow. Štož pak wuwjedźenjo hry nastupa — hru hrajachu pjeć sobustawow Pančičanskoho spěwańskoho towařstwa „Lipy serbskeje“ a tři sobustawy „Serbowki“ — dyrbju wuznać, zo sym z rědka tak dospołnu hru widźał. A hrajachu a wustupichu z wjetša wšitcy k prěnjomu razej. Wosebje Pětr a Lenka staj překwapiłoj. Ale też wšitcy druzy a druhe su z wubjernej hibitosću a wušiknosću, kaž z čućiwosću a wuměču najlěpše pokazali a docpěli. Tuž bě derje zasłužene mócne přihłosowanjo přitomnych najlěpši dźak a myto za wulku prócu a wopory. — Rjany pyšny bal wupruhowaše po zabawnym dźělu na sali hač do rano 3 hodźin młode wuspěšne nóžki, mjez tym zo deleka klinčachu a so měnjachu rjane serbske spěwy z krasnymi čěskimi hłosami. —

Póndźelny wulět wjedźeše na 60 studowacych a hosći přez tamniše rjane płódne serbske hona do krasnje ležacoho Droždźija. Wulki, krasny park nas tam zaja a też rjana tamniša sala je nas dołho widźała wjesołych dohromady, je zasłyšała tak mnohi serbski spěw z młoduških šijow, je začuła też hišće někotruškuli hibićiwu, hišće njesprócnu nóžku. Směrki nas skónčnje dźělachu. Tola nic njeběchu směrki w našich młodych wutrobach. Tam bě hakle prawje zeskhadźało nowe, rjeńše słónco, kotrež hrěješe z mocu wutrobu a mysle. Nowa móc dyrkotaše přez cyłe čěło. Wóčko so khróble zabłyskny a k hwězdnomu njebju so z juskom wudobu z napjatych mocow: „Hišće Serbstwo njezhubjene!“ —y—

K dźiwadłowomu kruchej „W paslach“ a hornjej kriticy dyrbimy tola přispomnić: Kaž my našich Serbow znajemy a wěmy, što je za nich wužitne, měnimy, zo so pola nas „nihdźe“ a „pod žanymi wobstojnosćemi wuwjesć njehodźi“, a zo w nim date pojednanja w Serbach „wěrne“ njejsu. To čim bóle wobkručamy, dokelž ma dźiwadło, kaž dopisowař derje praji, „pozběhować a polěpšeć“. Tomu cyle přihłosujemy, zo je rěč rjana, dźěło same wustojne, a směmy so nadźijeć, zo z wušiknoho pjera też druhe wšěch spokojace kruchi dóstanjemy. We spomnjenym kruše też ničo wosebiće słowjanske namakać njemóžemy, zo bě so měł runje

z čěšćiny wzać a wobdźěłać. Tajki kruch móžeš wšudźe namakać. Red.

Cuze polo.

Protestantscy schćuwarjo z lěhwa evangelskoho zwjazka su sebi nowe polo za swoje schkódne skutkowanjo zhladali: Polakow! Jim njeje dosć, zo su ći hižo tak dosć podćišćowani a znjeměrnjowani; chcedźa jim tež najdróžsche, schtož Polacy maja, wzać abo tola pokazyć: jich katholsku wěru. W juniju toho lěta je so w Ostrowje towarstwo założiło, kotrež so „towarstwo evangelisacije za katholskich Polakow" mjenuje. Założerjo su superintendent Harhausen, pastor A. Rhode a pastor Rosenberg. Założeńska lisćina praji, zo chce towarstwo „měr mjez němskim a pólskim ludom założić a zdźeržeć." „K tomu je jeno jedyn srědk, mjenujcy evangelium wo hnadźe w Khrystusu Jězusu. To jeno móže hojić a zawjazać, schtož romska hida rozdrěwa a rani." To je wjele lubjacy započatk. Pismo dale praji, zo je runje nětkle pschihódny čas za nowe skutkowanjo, hdyž je wjele tysac Polakow w Americy, Ruskej Pólskej a Galiciji „romsku kwaklu wot so čisto." Dale praji: Mnozy Polacy za měrom lačuja, mjez nimi nic mało měschnikow; jim ma so móžnosć poskićić, zo bychu k evangelskej cyrkwi so pschizamkli, kotraž móže jenički wěrny měr poskićić. Tohodla ma towarstwo mysle, evangelski seminar założić, pisma mjez Polakami rozschěrjeć a dom za wustupjenych (wotpadnjenych) měschnikow po francozskim pschikładźe założić. Schtóž chce w towarstwje hłosować, ma lětnje 100 hriwnow abo 10000 hr. na raz zapłaćić.

Dyrbi so prajić, zo maja ći mužojo wulku dowěru k sebi samym a swojomu skutkej. Hač težto wjele pschiwisnikow, kotsiž bychu tajke wopory pschinjesli, namakaja? Dale: schto móža woni poskićić katholskim Polakam, kotsiž so runje z ryzy katholskej pobožnosću wschudźe wuznamjenjeja? A hdźe su te tysacy (pisaja wo 50000!) Polakow, kotsiž su wot swojeje cyrkwje wotpadli? Hdźe je hdy wo katholskim pólskim měschniku słyschećć było, kiž chcył wustupić? — Najskerje nětko najprjedy syły pismow do domu póscelu a budźa pólske rěče džeržeć, zo bychu Polakow k sebi wabili. Za tajke pschednoschki w pólskej rěči wschak drje so dowolnosć lohcy dóstanje. Hakatistojo džě runje tak na protestantschćenjo kaž na pscheněmčenjo Polakow dźěłaja.

Duchowna wyschnosć w Poznanju na tute nowe pospytny kaženja mjez Polakami wosadnych kedźbliwych čini a je tachantam w tych wokrjesach poručiła, zo maja duchowni swojich wosadnych wo tych wěcach rozwučeć, wopačnosće wotpokazować, zo ćile „japoschtołowje měra" nikomu schkodźeli njebychu.

W tej wěcy je wěsty system abo wotrěčenjo. Pschetož tež we Schwejdowskej je podobne towarstwo: „Schwejdske missionske towarstwo." Nimale w tymsamym času je spomnjene towarstwo tam wobzamkło, zo chce mjez pólskimi dźěłaćerjemi w krajinje Schonen swoje missionske skutkowanjo započeć, a je to tež w nowinach wozjewiło. Wjetschi dźěl pólskich dźěłaćerjow pak je tam w służbach sobustawow Schonenskoho towarstwa ratarskich dźěłodawarjow. Ći knježa drje su protestanći, tola česćomni a woprawdźe znjesliwi a maja tež druhu wěru zaněč. Woni hnydom spóznachu, zo tajke missionske skutkowanjo so njeskuscha, a su tohodla na tamne towarstwo w mjenje swojoho towarstwa list pisali, kotryž by runje tak tež němskim „missionaram a japoschtołam měra" płaćił. List ma so takle:

„W Malmö, 22. julija 1908. Z Waschoho wozjewjenja w Svenska Dagbladet ze 4. t. m. je dowidźeć, so sće wobzamknyli, mjez galiciskimi (pólskimi) dźěłaćerjemi w Schonen missionscy skutkować. To nas pohnuwa, Was na to kedźbliwych činić, zo su ći ludźo kschesćenjo, byrnje druhej cyrkwi pschiskuscheli hač my, a zo su woni wjele nabožnischi dyžli naschi schwejdscy dźěłaćerjo. To woni z tym pokazuja, zo sebi, hdyž jich najimamy, najprjedy wučinjeja, zo by so jim, doniž su we Schwejdowskej, pschiležnosć poskićała, swojich duchownych pschijimać, katholske Boże służby w katholskej cyrkwi wopytować, hdyž tajka pschedaloko wot jich stacije zdalena njeje. Hdźež je katholska cyrkej blizko, woni z rědka hdy zakomdźa, njedźelu ke mschi hić, mnozy tajkich, kotsiž su hač 30 kilometrow (na 6 hodźin) zdaleni, tam kemsche wopytuja."

„My smy so tohodla wo to starali, zo bychu tymle dźěłaćerjam, tak husto hač so hodźi, so Boże służby wot jich měschnikow dźeržake. Wysche toho ći dźěłaćerjo ze swojeje domizny k swojomu duchownomu pohnuwanju nabožne časopisy dóstawaju. Wy tohodla widźiće, zo je Wasche prócowanjo w tej wěcy podarmo, tež njeby wěsće žanoho wuspěcha měło, dokelž su ći dźěłaćerjo swojej cyrkwi z najwjetschej pokornosću podaći."

„Dowolamy sebi tohodla, swój kruty protest pschećiwo missionskomu skutkowanju mjez galiciskimi dźěłaćerjemi, kotrež maće w mysli, wuprajić, a wschěm sobustawam swojoho towarstwa zakazamy, w tom nastupanju Wasche skutkowanjo dowolić. Jara wobkedźbowanja hódne a rozschěrjene polo za Wasche skutkowanjo pak maće mjez Swojimi samsnymi krajanami, mjez bohapřejacymi schwejdskimi dźěłaćerjemi, wosebje mjez tak mjenowanymi młodosocialistami. Hdy byschće tych ke kschesćanskej wěrje a kschesćanskim počinkam nawróćili, byschće sebi njezakhodnu česć dobyli."

To je zawěrno dosć jasnje prajene, a by čas był, zo bychu tež w Němskej sprawnje zmysleni protestanći jónu swój hłós raznje pozběhnyli pschećiwo wustupowanju schćuwarjow, kotsiž na cuze pola khodźa a swojim samsnym z pjanku a njerodźu zarosć dawaja.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. Najdostojnischi knjez biskop Dr. Schäfer je so z Fuldy, hdźež běchu biskopske konferency połtsećа dnja trałe, z biskopom Fritzen do Straßburga a wottam do Baden-Baden na krótke powotpočnjenjo podał. Pjatk tute kupjele wopuschćiwschi hischće někotre města wopyta a so najskerje kónc augusta abo prěnje dny septembra do wótcnoho kraja wróći.

Z Budyschina. Pschichodnu njedźelu podataj so kk. faraŕ Kretschmer ze Scheŕachowa a kapłan Delan z Khróśćic na pućowanjo do Roma.

— Na hnadownym měśće w Lourdes su někotsi pobožni z Budyschina a wokoliny; mjez nimi kk. Handrij Guda z Hornjeje Kiny a Jan Pětrka z Budyschina. Kaž dopisy wot tam wozjewjeja, su wschitcy strowi a čerstwi.

W klóschtrje Marijnej Hwězdze śwjećachu minjeny schtwórtk śwjedźeń śwjatoho Bernarda, zakoŋerja ciśterciśkoho rjada, a sobu mjeniny hnadneje knjenje. Wulku Božu mschu śwjećeśche knjez senior Skala z assistencu knjezow fararjow Krause, Hicki a Justa; prědowanjo měješche knjez kapłan Delan z Khróśćic.

Z Kukowa. Zhromadźizny Kukowskeje katholskeje Bjesady so mi kóždy raz wosebje spodobaja, dokelž w nich pschednoschuje wulcy zajimawje nasch basnik, knjez Jakub Bart-Ćischinski. Tak sta so to tež zańdźenu njedźelu, 16. augusta. Rěčnik powědaśche nam wo śwjatymaj bratromaj Cyrillu a Methodiju a wo schižach, kotrež je swj. Methodij po wschěch słowjanskich krajach stajał. Knjez prof. Dr. Fr. Pschikryl, kotryž njedawno naschu Łužicu wopyta, studuje tute schiże a napische knihu wo nich. Zhonichmy wjele wo žiwjenju wobeju śwjateju, kak je so tež jimaj złě wjedło na śwěće, tež pschez němske biskopow a t. d. Dołho je so z němskeje strony wosebje prěło, zo je śwjaty Methodij pola nas we Łužicy był. Nětk pak je dopokazane, zo je wón samo w Mischnje měšach dołho był. Słowjenjo pschijachu jara lohko kscheśćansku wěru. Methodij njemóžeśche pak na žanym městnje dołho pschebywać; wučownikow tež njemějeśche. Tohodla stajeśche kamjeńtne schiže. Dyrbjeśche to jich klětka być. K tutym schižam jich zhromadźi. Spomnjatkować dyrbjachu sebi 4 sady: Wěrju do Boha Wótca; wěrju do Boha Syna; wěrju do Boha Ducha śwjatoho; wěrju, zo móžu jenož pschez Boha do njebjes pschińć. — K tutym schižam starschi nětko chodźachu a swoje dźěći wučachu spomnjene sady. Tele schiże su potajkim śwjate pomniki, a Boža ruka je schiże schkitała, zo dźensa hischće stoja. Po cyłym słowjanskim śwěće je namakamy; wschitke su jenajke. Je to dopokaz, zo su wschitke wot jeneje wosoby stajane. (Namakasch tajke w Kamjencu, Budyschinje, Khróśćicach, Swinjarni, Njeswačidle, Lubiju, Zhorjelcu a druhdźe.) Kscheśćansku wěru potajkim w prěnich spočatkach nimamy wot Němcow, kaž so z wjetscha wuči, ale wot słowjanskich bratrow. — Knjez rěčnik pokaza dale na zrudny čas, hdyž kejžor Khorla Serbow pscheśćěhasche; pokaza pak potom tež na mócny schkit, kotryž Pólska pod skawnym Boleslawom Khrobłym nam skićeśche. Zo so Husowa wučba tak rozscheŕi, bě jenož móžno pschez njeprawdy a surowstwo němskich wjerchow a kejžorow. Knjez Ćischinski dopomni nas hischće na Lutherowy čas a skónči z dopominanjom, zo bychmy kruće we wutrobach dźerželi sebi wěru — hewak so nam zhubi tež narodnosć. — Zhromadźizna mócnje a dołho wustojnym słowam pschihłosowaśche. Knjez wučeŕ Skodeńk pschednoschowaśche hischće jara zajimawje wo swojej jězbje k morju, wo čimž pak nam wschitkim w „Katholskim Posole“ rospische. Jako nowej sobustawaj buschtaj pschijataj knjezaj pjekaŕ Just a wučeŕ Kral z Khróśćic. Pschichodna zhromadźizna budźe w septembru. R.

Z Konjec. Po 22 lětach zasy zarjaduje Konječanska schula na śwjatoho Bartromja swojim dźěćom jednory śwjedźeń, a to na łukach pschi Schunowskim knježim dworje. Młodźi a stari so na to wjesela. To widźimy z dobrowólnych darow, kotrež su starschi a pscheceljo naschich dźěći k tomu pschinoschowali. Dokelž stej naschej wjesey wotležanej daloko wot susodnych městow a hewak stajnje měrnej bjez śwjedźenjow, nimaja nasche dźěći žaneje pschileżnosće, tajke něschto widźeć a sobu wopytać. Tohodla jim wschitcy popschejemy tute wjesełe a pschejemy k póndźeli krasne wjedro. Bjez wužitka so to tež zawěsće pola dźěći njepominje, hdyž budźa so nawjedowani wot naschich wosadnych wučerjow w njenućenej zabawje tak prawje wot wutroby móc zawjeselić, hrajo a śpěwajo w Božej stwórbje. Dopomńmy so na zbožowny raj swojeje młodosće!

Do Krupki so nětko zasy pomałku pobožni pućowarjo pschihotuja. Tajke śwjate pućowanja su zawěsće něschto khwalobne, hdyž so na prawe waschnjo a z dobrym wotpohladom (měnjenjom) tam a sem wukonjeja. My drje mamy tu pschede wschimkim nasch lubowany Różant, kotryž chcemy sebi prawje ważić a wopytować. Tola wot dawnych časow pućowachu naschi Serbja tež hižo do Krupki a Rumburga, a w nowischim času chodźa tež do Filipsdorfa. Wězo wschak su z tym tež wudawki zjednoćene, tež za procession samy, za Boże mschě, duchowny pschewod (won pschewodźenja), zwonjenja atd. Nětk dóstanu tele processiony tež nowoho wjednika, tuž wón tež podwólnje prosy, zo nochcy-li pobožni pućowarjo tež na pschinoschki zabyć, zo bychu so spomnjene wudawki tež zapłaćić mohłe, a zo bychu so tež pobožni w nadobnej ličbje dale wobdźěleli, zo njeby tele stare, dobre waschnjo, wot naschich wótcow namrěte, zaschłe.

Z cyłoho swěta.

Němska. Hłowna zhromadźizna katholikow Němskeje w Düsseldorfje je njedźelu

so započała. Mjez hosćemi su Kölnjanski kardinal arcybiskop Fischer, arcybiskop Delany z awstraliskeje kupy Tasmanije, rodźeny Ira, biskop Balmann ze Santaren w Brasiliskej, swjećacy biskop hrabja Galen z Münstera a swjećacy biskop Müller z Kölna. Njedźelu popołdnju wot 1 hodź. běsche wulkotny swjedźeński ćah dźěłaćerjow. Wo joho wulkosći móžemy sebi trochu pschedstajeć, hdyž słyschimy, zo je na 60000 dźěłaćerjow w ćahu było, kiž pschez dwě hodźinje trajesche. W ćahu běsche 67 hudźbnych kapalow a na 600 khorhowjow. Wschitcy ćehnjechu nimo wulkeje tribuny, na kotrejž běchu kardinal Fischer, druzy biskopja a nahladni hosćo zhromadźeni. Kardinalej dźěłaćerjo horliwe ovacije pschihotowachu. Hdyž běchu posledni dźěłaćerjo nimo, nawali so njesměrna syła ludu na naměsto psched tribunu, a nětk tele tysacy a tysacy počachu spěwać „Großer Gott, wir loben Dich". Kardinal Fischer pozběhny ruku a žohnowasche tónle lud, wschitcy na kolenach požohnowanjo pschijachu. Po ćahu mějachu dźěłaćerjo swjedźeńske zhromadźizny we swjedźeńskej hali, hdźež też kardinal Fischer rěčesche, a 23 druhich wulkich salach. Dale mějachu też sobustawy towarstwa katholskich rjemjeslniskich 5 zhromadźiznow. We wschitkich 29 zhromadźiznach najnahladnischi rěčnicy pschednoschki a swjedźeńske rěče dźeržachu. Cuzych běsche tu njedźelu połdra sta tysac w Düsseldorfje. Njedźiwajcy tychle hobrskich syłow wschudźom dobry porjad knježesche. Wjedro běsche krasne. — Swjedźeńska hala je na pschibrjozy nad Rheinom natwarjena a wjetscha, hač je dotal na zhromadźiznach žana druha była. Na 12000 wosobow móže tam sedźeć. Njedźelu dopołdnja běsche tam Boža mscha, kaž bě hižo w Straßburgu było, zo by wschitkim pschileżnosć data była, Božu mschu słyscheć.

Hdyž běchu dźěłaćerjo salu wopuschćili a zas na dompuć so podali, napjelni so hobrska městnosć zas z nowa ze sobustawami katholskeje zhromadźizny na powitanski swjedźeń. Hudźbny a spěwny dźěl wobstarachu zjednoćene Düsseldorfske hudźbne kapale a cyrkwinske khory ze 450 spěwarjemi. Powitansku rěč mějesche pschedsyda lokalnoho komiteja, krajny rada Adams. Potom powita zhromadźiznu wyschschi měšćanosta Düsseldorfa, Marx, z horliwymi a wutrobnymi słowami. Dale rěčachu biskop Balmann z Brasiliskeje, kapitular Toman z Prahi w mjenje kardinala Skrbenskoho, rěčnik Feigenwinter z Basla, benediktin hrabja Galen z Emausa w Prazy, fabrikant Józef Fey z New-Yorka a dr. — Za prěnjoho pschedsydu bu hrabja Praschma ze Schlezskeje (Rogau) wuzwoleny, za druhoho komercisti radźićel Müller-Hoberg z M. Gladbacha a za tsećoho Dr. Burguburu ze Straßburga. Na swjatoho wótca Piusa X. a kejžora Wilhelma su pokorne listy a telegramy so póslałe; swjaty wótc je z dlejschim listom a telegramom, kejžor Wilhelm z telegramom wotmołwił. Prěnja zjawna zhromadźizna započa so póndźelu w 5 hodź. pschi sylnym njewjedrje a zliwku, tak zo tsěcha dosć njedźerżesche a tam a sem do hale běžeć poča. Njewjedra dla dyrbjachu rěčnicy z khwilemi zastawać. Powitansku rěč mějesche pschedsyda hrabja Praschma wo bamžowym jubileju, na to wotmołwi kardinal Fischer. Potom rěčesche professor Mausbach z Münstera wo modernismje („nowotnej wědomosći") a katholikach Němskeje, a skónčnje rěčnik Dr. Bitter z Kiela wo žohnowanju katholskeje wěry. (Pschichodnje dale.)

Awstrija. Dwoju měru maja też w Rakuskej. Professor Dr. Fonck, jesuit, kiž bě Wahrmundowe hanjace pismo pschećiwo katholskej cyrkwi wědomostnje a raznje wotpokazał, dyrbjesche so na žadanjo rakuskoho knježerstwa wot swojich wyschschich do Roma pschesadźić dać; Wahrmunda pak je knježerstwo za joho njehorne wupady pschećiwo katholskej wěrje a cyrkwi za professora na Pražskej universiće postajiło. To je runoprawo w katholskej Rakuskej!

Amerika (Zjednoćene staty) so na wólbn nowoho präsidenta pschihotuja. Ze wschoho je spóznać, zo budźe lětuscha wólbna bitwa hórscha dyžli je dotal žana druha była. Dwě stronje sebi napscheco stojitej: republikanojo a demokraća. W Americy wscho na tom zaleži, schtó wjacy a lěpscheje nadźije za hospodarske spomóženjo poskića. Dotal su republikanojo wjetschinu měli a Roosevelt je z tutej wjetschinu wuzwoleny był. Wón je drje najlěpschu wolu měł, trusty, t. r. zwjazki wulkopjenježnikow, kotrež wschěch druhich podobnych konkurrentow pózrěć pytaja, podusyć a ludej spomhać, tola jomu so njeje poradźiło, wěc wuwjesć, dokelž su joho ći wopuschćili a samoho wostajili, kotsiž měli joho podpěrać. K tomu je nětk też wulka hospodarska nuza za joho präsidentstwo zastupiła, kotruž wón njeje zahaćić mohł, a kotraž też lud w Americy jara ćischći. Tuž je dowěra k republikanam trochu zeskabnyła. Jich kandidat Taft zmeje tohodla ćežke stojischćo. Kandidat demokratow je Bryan. Schtó dobudźe, njehodźi so do prědka prajić. Bitwa budźe horca, to hižo nětkle wulke pschihoty na wólbn pokazuja.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćena: Herta, Jana Stoliny, šewca w Budyšinje, dź.

Zemrěli: 14. aug.: Hana rodź. Hermanec, Augusta Wrobla, płunowoho dźěłaćerja na Židowje, mandźelska, 56 l. 9 m. 2 dn. — 16. aug.: Hana, Jana Kupki, khěžkarja a dźěłaćerja we Wučkecach, dź., † na Židowje, 10 m. 4 dn.

Wozjewjenjo.

Dokelž sym zapućował, njech so **hač do 26. septembra** wšitke **dopisy** za »Posoł« na knjeza **farara Žura** scélu, pod adresu: Herrn Pfarrer N. Sauer, Bautzen.

Jakub Žur, redaktor.

Drježdźanskich Serbow a też tych, kiž Drježdźany **wopytuja,** kedźnych činimy na překupstwo wosebje **nabožnych předmjetow Heinricha Trümpera,** rózk Sporer- a Schössergasse 25, njedaloko kath. dwórsk. cyrkwje a duchownskeje kněže. Wšo tam dóstanješ wot najjednorišich hač do najdrohotnišich (najwosebnišich) wěcow, kaž **Bože martry, smjertne křižiki, rózowcy, swjećatka, krjepjenčki.** Wosebje móža so tam też dóstać abo skazać wšelke **primicne** dary.

Čitarjow Kath. Posoła zaso na to kedźbnych činimy, zo bychu wosebje na **tajkich překupcow** (firmy) **dźiwali,** kotřiž do »Posoła« **nawěštki sćelu,** ale pak też kóždy króć **přispomnili,** zo **tohodla** pola nich kupuja, dokelž dźěn su w »**Posole**« **to čitali.** Jenož tak potom tajcy, kotřiž tu nawěštki sćelu, też zhonja, zo je jich inserat abo nawěštk **wužitka** měł.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisańnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

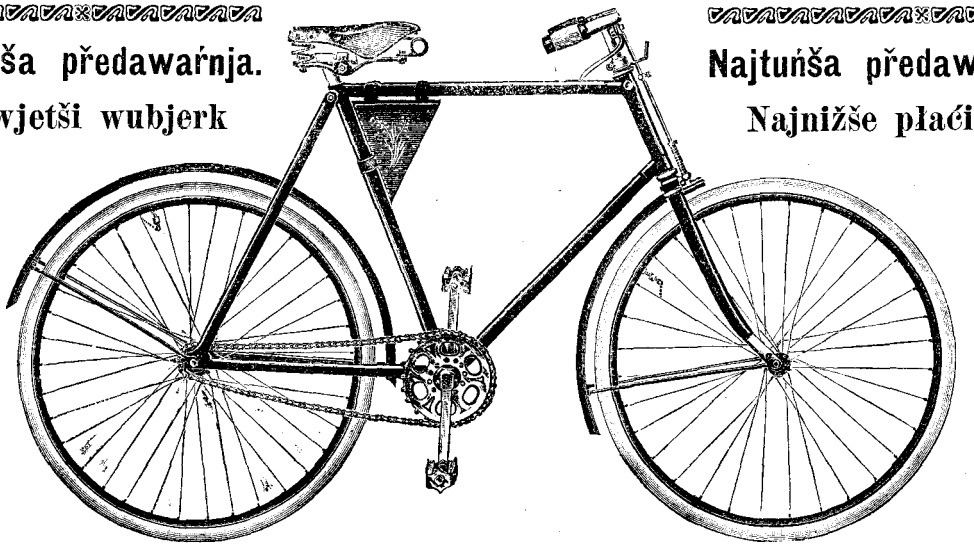
Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 17. aug. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnař	wot	28—44	hr.,	rězna waha	58—80	hr.
2. Byki,	„	„	„	30—42	„		62—74	„
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	28—42	„		49—74	„
4. Ćelata,	„	„	„	40—53	„		70—83	„
5. Swinje,	„	„	„	46—55	„		61—70	„

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Serbske blido
kóždu wutoru po 5 hodź.
w našej kofejowni.
Wšitcy dobri Serbja su witani.

Najtuńša předawańnja.
Najwjetši wubjerk

Najtuńša předawańnja.
Najnižše płaćizny

za **jězdne koła** a **přisłušne dźěle, šijace mašiny, žimace** a **płokace mašiny** a **centrifugi.**

Specialne jězdne koła wot 48 hriwnow.

Jako originalne marki poručam:
Alexandria, Schladitz, Wanderer, Brennabor po najtuńšich płaćiznach, kaž też přisłušne dźěle: **mantle** wot 2 hr. 20 pj., **latarnje** wot 1 hr. 50 pj., **pedale** wot 2 hr., **nakhribjetne měchi** wot 1 hr. 30 pj.

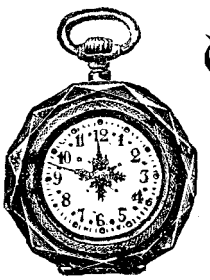
Konkurrencne šijace mašiny z dołhej łódźu wot **25 hr.**

Jako lěpše **šijace mašiny** poručam z kulowatej a kolebatej łódźu, **žimace mašiny** wot 11 hr., **płokace mašiny** wot 50 hr., **płokace mašiny z khachličkami** wot 55 hr., **blidowe róle** wot 20 hr., **kuluškaty separator z nohu** wot 190 hr. [167

Poručam so kóždomu, zo by tola směšnje tunjo kupował pola

Jurja Cyža, **předawańnja jězdnych kołow a mašinow kaž też porjedźerńja** : : : : : : : **w Kukowje p. Pančic.**

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a optiskich wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857. [166

Čohodla so ćwělujeće?
Hnydom so pomha!
Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w **Kamjencu,**
Anger čo. 12I
prjedy R. Wunderlichowy 92] zubjacy atelier.

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w **Budyšinje,**
pod bórklinom čo. 2.
Počehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik
we wšěch płaćiznach k dóstaću pola překupca [111
Glawša w Pančicach.

Wićne płaćizny:

	w Budyšinje 15. aug. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 20. aug. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, stara, kórc po 170 punt.	17	76	18	2	—	—	—	—
„ nowa „ „ „ „	16	57	17	—	15	98	16	66
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	13	60	13	80	13	20	13	60
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	90	12	60
Pšeńca, žołta, stara	10	45	10	60	—	—	—	—
„ „ nowa	9	75	10	—	9	40	9	80
Rožka, nowa	8	50	8	62	8	25	8	50
Ječmjeń	8	80	9	—	8	50	9	—
Wows, nowy	7	—	7	20	7	—	8	—
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka	8	50	10	—				
Jahły	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	10	—	11	—
Běrny	2	75	3	—	—	—	3	50
Pšeńčna muka	11	50	19	—				
Ržana muka	11	50	14	50				
Syno	3	25	3	50	2	75	3	—
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	84	4	—	—	—	3	80
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	40	3	—	—	—	2	90
Prosata 882 (w Kamjencu 375) jene	9	—	24	—	11	—	21	—
Butra 1 kg	2	60	2	70	2	60	2	80
Jeja, mandl	—	90	1	5	—	—	1	12

50 kg abo centnar

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju	2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym „	3 %	
„ 3měsačnym „	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym „	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

Specialita: Nabožne předmjety
za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.
Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Rózk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
471
Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Jednota tow. kath. Serbow - w **Budyšinje** - zmeje **jutře njedźelu 23. augusta** swój postajeny wulět do Boršće. Zeńdźenjo w 3 hodź. nad Židowom pola lipow (Wjelkowska droha) a wot tam wotkhad. Jeli pak wjedro njeby hójiło, budźe wječor we 8 hodź. zhromadźizna kaž hewak. — Přichodnu **wutoru** pak so też **spěwanjo** zasy započina. [164

Jednota towarstwo kath. Serbow - - w **Drježdźanach** - - zmeje **njedźelu 30. augusta** swój druhi lětuši **wulět** do **Mörbitz,** hdźež budźe małe rejwanske zawjeselenjo. (Wotjězd w 2 hodź. z parnikom wot dźiwadłowoho naměstna hač do Briesnitz-Kemnitz. Pozdźiši přijědu z elektriskej hač do Kemnitz.) **Wšitkich Serbow** a znatych w Drježdźanach k tomu přeprošuje

163] **předsydstwo.**

Procesion do Krupki

pójdźe **sobotu 5. sept. t. l.** z **Klóštra.** Rano w 5 hodź. Boža mša a ½6 hodź. wotkhad.

162] **Wjednik.**

Kofejownja w Serbskim Domje

poruča [144

swój dobry kofej po kankach a po šalkach a wšitke **ćopłe a zymne jědźe.**

Jězdne koła so radlubje tu khowaja.

Surowa trupawosć (Rauda)

pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja. Přez **„Junka“** narostu krasne mydło kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Tow. Serbskich Burow.

Wubjerk zmeje zhromadźiznu **njedźelu 23. augusta** popołdnju w 3 hodź. we **Wjelkowje** we Hähnlec hosćencu.

Należnje přeprošuje wšě **pobočne towarstwa**

159] **Hłowne předsydstwo.**

Při šulskim swjedźenju Konjećanskeje šule 24. augusta t. l.

168] zmeje **Šunowska korčma** na městnje swjedźenja **stan**

a poruča so podwolnje lačnym a hłódnym přihladowarjam.

Handrij Noack

w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.

Fabrika a **skład**

za jednore a pyšne wuhotowanja wobydlenjow,

też jednotliwe meble za jstwy.

[165

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13. — Skład: Karoladr. 13.

Dalokoreč̌ak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I] (Seehec restaurant „Germania“) - - - **Telefon čo. 217.**

poručataj so k wudźełanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prózstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj też serbski. [9

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćefnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 35. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **29. augusta 1908.**

Wotpady.

1. Wotpady wot katholskeje cyrkwje něhdźežkuli přiběraja, tež w Sakskej. Najdostojniši knjez biskop Dr. theol. Aloisius Schäfer je 3. junija 1908 w prěnjej komorje sakskoho sejma tež na wotpady spomnił, kotrež su so w Sakskej w lěće 1906 stałe. Joho přehlady su ze zastojnskich zapiskow wšitkich katholskich farow zestajane. Pokazuja nam wotpady w zajimawym swětle. W sćěhowacym (2—4) dam najprjedy biskopowy přehlad a přidam (5—13) někotre rozpomnjenja.

2. Wšo hromadźe je w lěće 1908 w Sakskej 1029 wosobow wot katholskeje wěry wotpadnyło. Z nich je 900 evang. luthersku, 26 reformowanu abo tež němsko-katholsku wěru přijało, a 103 buchu dissidentojo.[1]

3. Što je jich k wotpadej hnało? a) katholske mandźelske zadźěwki[2]: 178 wosobow; b) evangelska swójba[3]: 397 wosobow; c) wola[4] sobumandźelskoho: 59 wosobow; d) połna nabožeńska wusnjenosć abo nabožeńske wotemrěćo: 59 wosobow; e) hotowa njewěra: 58 wosobow; f) wysoke cyrkwinske a šulske dawki: 129 wosobow. Zajimawe je, zo do časa katholskich dawkow najwjacy (397) wotpadow zastupi. g) Nabožne přeswědčenjo: 51 wosobow.[5]

4. Zajimawe je tež, z wotkel běchu wotpadnicy:

a) sakskich poddanow běše 113 (to je 10,98 % wot sta);
b) Prusakow 367 (35,68 %), mjez nimi ze Šlezije 282 (27,4 %);
c) Rakušanow 437 (42,46 %), mjez nimi z Čech 387 (37,6 %);
d) z Bayerskeje 62;
e) z druhich němskich krajow 36;
f) z dalšoho wukraja 8;
g) wo 6 so njewě, z wotkel su.

5. Z boka tutych wotpadow škoduje katholska cyrkej wjele přez njekatholske dźěći z měšanych mandźelstwow. Tute ličby nam znate njejsu.

6. Što ma so z cyła wo wotpadach myslić? Hižo w přirodźe a wšědnym žiwjenju wotpady a wotpadki wjele njepłaća. Šewc, krawc, tyšeŕ, kowaŕ a druzy ze swojimi wodpadkami wjele započeć njewědźa a na wikach z nich wjele njewuwikuja. — Wotpadany sad je z wjetša čerwy abo nahnity abo hewak někak nakaženy. Pada najlóže, hdyž je so hdźe kusk wětřika zazběhnyło. — Tak ma so w přirodźe a we wšědnym žiwjenju. Podobnje je to tež w přeznaturskich abo wěcach nad přirodu.

7. Ze zrudnych wěcow človjeskoho žiwjenja najzrudniša je wotpad wot wěry Jězusoweje, wot swjateje katholskeje cyrkwje. Wot-

[1] To su w Sakskej wěrki z boka krajneje (lutherskeje), reformowaneje a němsko-katholskeje wěry.

[2] Katholska cyrkej njedowola a njemóše po wučbje Jězusowej kóždežkuli mandźelstwo dowolić. — Rozrisani (šejdowani) njemóžeja za žiwjenjo druhoho dźěla do nowoho mandźelstwa stupić. Tajku kročel je Jězus zakazał a mandźelstwołamanjo mjenował. (Luk. XVI, 18. Mat. XIX, 6. a 9.) Dale njedowola cyrkej mandźelstwo z njekřćenymi, z přibuznymi we wěstej blizkosći, z hinakwěriwymi (khiba zo je katholske kubłanjo dźěći zawěsćene).

[3] Tajcy su w měšanym mandźelstwje a chcedźa dźěći njekatholske měć a z nimi jenajkeje wěry być. „Štóž nana a mać bóle lubuje dyžli mje, njeje mje hódny; a štóž syna a dźowku bóle lubuje dyžli mje, njeje mje hódny.“ (Mat. X, 37.)

[4] Tale wola so druhdy z ručnymi dopokazami wupraja. W měšanych mandźelstwach často hižo bórzy po kwasu (druhdy hakle po lětach) njekatholski dźěl swojoho sobumandźelskoho k wotpadej wabi, často tež ze wšelakim krjudowanjom nuzuje.

[5] Tak je ze wšěch 1029 wotpadow jeno 51 (to je 4,95 % [= wot sta) přeswědčenjo za přičinu mjenowało, wšitcy druzy ze šmotawymi přičinami wustupowachu.

padnik je kaž wottorhnjena hałza: skhnje, hinje a zahinje.

8. Jeno **jena** wěrnosć je, z boka njeje žana druha njeje. Štož z boka wěrnosće so šěri a naduwa, ničo druhe njeje, hač błud a njewěra, a mjenje abo bóle so wěrnosći přećiwja. — Wěrnosć, wot Boha zjewjena a katholskej cyrkwi k wučenju přepodata, drje so přěć a začisnyć hodźi, ale pačić — a rozšćěpić abo rozdrjebić so njehodźi. „Słowo, kotrež sym rěčał, to budźe joho sudźić na poslednim dnju.“ (Jan XII, 48.)

9. Wěrnosć, t. j. Jězusowa wěra, kóždomu njesłodźi, dokelž ćělnym nakhilnosćam njepołěkuje, ale stajnje bědźenjo a wojowanjo a sebjezapřěco žada. Hinak so njebjesa njewudobudu. „Mnozy khodźa njepřećeljo křiža Khrystusowoho, kotrychž kónc je zahinjenjo, kotrychž bóh je brjuch, a kotrychž česć je w jich wohańbjenju, kotřiž na zemńske mysla.“ (Filip. III, 18. 19.)

10. K wotpadej wot katholskeje wěry ženje žana rozomna přičina njeje. — Što dha su z wjetša přičiny wotpada? To je pisana, pasana mjerwjeńca[6] přičinow abo přičinkow — ale žana před strowym rozomom njewobstoji, ćim mjenje před Bohom.

a) Někotři chcedźa sebi přez wotpad wot katholskeje cyrkwje puć k ćežkim, smjertnym hrěcham wurubać: na př. zakazane mandźelstwo, porubjenjo dźěći wo prawu wěru.

b) Druzy hladaja časny wužitk: służbu, dźěło, dobytk, bohatu žeńtwu, mjenje dawkow. Chcedźa hanjenjam a směšenjam[7] z puća hić a człowjesku khwalbu sebi přihotować.

c) Druhich honi lěnjosć a lóštarstwo z katholskeje cyrkwje. Chcedźa sebi lóžše žiwjenjo přihotować a Jězusowy přah a brěmjo wot so ćisnyć, zo móhli lóže swojim skaženym nakhilnosćam służić. Tajkich wosebje spowědź šeri.

d) Tam a sem je přičina rokoćiwosć. Maja něšto přećiwo duchownej wyšnosći abo katholskim susodam. Chcedźa tym něšto „k lubu“ sčinić.

e) Też njewědomosć wjele k wotpadam pomha. Někotryžkuli z katechisma wjele wjacy njewě a wučby katholskeje cyrkwje njerozymi. Z bladow njepřećelskich ludźi a z błudnych pismow je so jim rozom zamućił. Wěrnosć wjacy wot błuda njerozeznawaja. Měnja też, zo přez wotpad wjetšoho a šěršoho prawa a wjetšeje swobody nadobudu. Boha nichtó njezjeba: katholik budźe jako katholik sudźeny a wotpadnik ma zasudźenjo wěste.

f. Wobkhad w njekatholskich towarstwach a z njewěriwymi ludźimi přihotuje liwkosć a njerodnosć we wěrje. Njejsu swoju wěru wukonjeli, ale nabožne winowatosće zakomdźili, su snadź lěta dołho w žanej katholskej cyrkwi njepobyli. Katholske rozwučenja a prědowanja su zacpěli. Spowědź su zanjechali. Často maja boharubjeństwa na swědomju, swojeje wěry so hańbuja a człowjekow so boja.

11. Swój wotpad rady „wěrupřestupjenjo“ mjenuja. Měnja z tym, zo katholska wěra a nowotarske (byrnje přez 300 lět stare byłe) porno sebi a jenak wysoko stoja. A tola su poslednje z najmjeńša 15 stow lět krótše, hač Khrystusowa cyrkej. Katholik při wotpadźe přecy a wšudźe niže stupi, hdźežkuli by so też wobroćił. Padnje so lohcy, stanje so z ćežka.

12. Wšitke přičiny a wuzamołwjenja móžeja snadź před człowjekami płaćić a jich slepić, ale hač też před Bohom? Katholik ma njewuhasnite znamjo a je zhubić a wot so ćisnyć njemóže. Byrnje štó wě hdźe wotpadnył — jako katholik budźe sudźeny: Tale wěra so wot tebje žada.

13. Wotpad wot katholskeje cyrkwje je smjertny hrěch a człowjek so sam z cyrkwje wuzamknje. Jeno bamž abo biskop móže wot tutoho hrěcha wotwjazać. Štóž je **přez swoju winu** zwonka katholskeje cyrkwje, njemóže k zbóžnosći přińć. „Što pomha człowjekej, by-li cyły swět dobył, na swojej duši pak škodu ćerpjeł?“ (Mat. XVI, 26.)

Handrij Ducman-Wólšinski.

[6] Spisar tutoho nastawka je w Lipsku lěta dołho z jara wjele wotpadnikami činić měł a zrudne zaslepjenjo a zabłudźenjo tajkich ludźi derje dosć spóznał.

[7] Tak so na přikł. w Lipsku (a snadź też druhdźe) katholikam wudmo „katholski rjećaznik“ dawa. A to też dorosćeni činja.

Na mórskich brjohach.

Pućowanske dopomnjeńki.

Napisał Jurij Słodeńk.

I.

Přeprošeny wot Němskoho Łódźnoho Towarstwa wobdźělich so w swojich prózdninach na jězbje wučerjow k morju. Zeńdźechmy so na 300 ze wšěch kónćinow Němskeje. Mjez nimi běštaj dwaj hornjołužiskej Serbaj a jedyn delnjołužiski, tak daloko hač móžach to wuslědźić. Sobotu 25. julija wotjědźech dopołdnja z Kamjenca do Barlina. Prěnje wjetše zastaniśćo je Lubnjow, městačko ze 4000 wobydlerjemi, znate přez plahowanjo wšelakich warjenjow, wosebje pak přez swoje kórki, kajkež na dwórniśću po 10 pjenježkach dóstanješ. Cyłe wozy du do wšěch rózkow Němskeje, z wjetša

do Barlina a Drježdźan a hišće dale. Wot tud puću ja kóžde lěto tysacy a tysacy do krasnych Błótow, a Lubnjow mjenuje so tohodla „kluč“ do nich. Sprewja dźěli so tu do stotorych wotnožkow a podnurja z časami cyłu krajinu. Błóta su na 45 km dołhe a 11 kilometrow šěroke a žiwja na 30000 ludźi. W lěće wobstaraja sebi wobydlerjo wšo z čołmami, w zymje pak po lodźe. Pola a łuki wotměnjeja so z ćmowymi wólšemi. Krasna narodna drasta je tu hišće z domom. Dopomnich so při tym na prěni serbski koncert w Bórkowach, něhdźe před 16 lětami, a wobkuzłace njedźelske kemšenjo w tehdom hišće nimale cyle serbskej wjescy. Ale dale a bóle žerje so cuzbarstwo do wonych statokow a honow.

Po čarje ze Zhorjelca jědźech po lutej nižinje k Barlinej, hłownomu městej Němskeje. Tu dóńdźech sebi do łódźneje wustajeńcy, kotraž hač do septembra traje. Štóž traš tu khwilu do Barlina přijědźe, njech njezabudźe ju wopytać. Kać so zawěrno njebudźe. Wosebje powučaca a zajimawa je za toho, kiž k morju jědźe a chce wo łódźnistwje něšto nawuknyć. Wosebitu kedźbnosć zbudźuja dary kejžora, kotrež su jomu wšelake towarstwa k joho slěbornomu mandźelskomu jubilejej dariłe. Su to nimo měry drohotne wěcy. Barlin je z mnohimi wulkimi jězorami wobdaty. Wšelake twory, wosebje wuhlo dóstanje město po wódnym puću. Je tam cyła kopica kanalow, z dźěla wosebje twarjenych, z dźěla wotnohow Sprewje. Hdyž so kanal wot Šćećina do Barlina natwari, potom też wjetše mórske łódźe do hłownoho města sebi dojědu. Łódźnicy su hižo też wosebity staw a maja swoju cyrkej na wodźe. Njedźelu na wječor podach so ze spěšnikom do Hamburga, je to kralowna sewjerńoho morja. Nic cyle 4 hodźiny trjebaš, zo by 286 km za tak krótki čas přejěł. Běše to něhdy wobšěrna słowjanska runina, derje wobdźěłana a zamóžita. Słowjenjo njeznajachu wójńske zaměry, ale wobdźěłachu měrnje swoje role, pola a łuki a wostawachu w splahach a nochcychu so zjednoćić do wjetšoho zwjazka. Tuž njeběše ćežko, słowjanske splahi po rjadu zbić. Z njewšědnej surowosću zakhadźeše markhrabja Gero na Braniborskej. Je zrudno, na to pomyslić. Jenoho dnja přeprosy sebi 30 wokolnych słowjanskich wjednikow a po hosćinje poruči wšitkich skóncować. Jenož jedyn wućekny rězu. Na to rozzłobichu so Słowjenjo a wuhnachu Němcow z kraja. Přez přeradu, pjenjezy a slubjenja nawabi wjerńcha Tugoměra a tón wuda swój kraj Gerej. Prjedawše płódne krajiny buchu zanjerodźene, buchu njepłódne pěskojčne hona. Sta lět pozdźišo hakle so zasy trošku pozběhnychu.

Hdyž w Hamburgu po nowym dwórnišću do swojeje hospody čampach, bě hižo we dwanatej hodźinje. Druzy, kotřiž běchu popołdnju a wječor přijěli, zhromadźichu so při wjesełej zabawje w korčmje „Alsterlust“, kotraž je na drjewjanych stołpach do jězora natwarjena, hdźež so we wječornych hodźinach z čołmami mjerwi. Z dobom je też wulka kupjel. Tu so hakle nazajtra ze swojimi towaršemi trjechich. Běchu hižo do swojich lěhwow pokhwatali. Nimale samlutki přehladach sebi při karančku piwa dźěło přichodnoho dnja. Potom so też podach k měrej.

Nazajtra zhromadźichmy so w spomnjenej korčmje, hdźež też zhromadnje posnědachmy. Dokelž mějachmy cyłe dopołdnjo na nohomaj być, suny sebi kóždy swačinu do zaka a potom nastajichmy so z wjednikami do města, zo bychmy sebi joho wosebitosće a rjanosće wobhladali. Hamburg bě, kaž w srěnim wěku z wjetša wšě wažniše města, też wobtwjerdźeny. Hdźež něhdy tołste a wysoke murje stojachu, tam su krasne promenady, ludźo so tam překhodźuja a dźěći sebi hrajkaja. Wrota, kotrež hišće w prěnjej połojcy zańdźenoho lětstotka stojachu a wječor w 10 hodźinach so zawjerachu, su rozpadałe, pak so wottorhałe. Jězoraj „Alster“ staj přez móst dźělenaj. W prjedawšich časach bě tutón wobtwjerdźeny. Danski kral Krystian IV. spytaše na wjac razow město předobyć, ale podarmo. Wot tam widźimy 147 metrow wysoku Mikławšowu wěžu a nowu radnicu. Wóčko njemóže za tak krótki čas wšo dowidźeć. Pomnikow ma Hamburg nadosć. A wšě wopisować, kotrež sym tam widźał, by jara kožane było. Jenož na jedyn chcu spomnić, dokelž je monumentalny twar — je to Bismarkowy pomnik. Prjedy hač k njomu dóńdźechmy, bě so nam naš wjednik něhdźe zminył. Štó je to zawinował, hač wón abo my, njeje so cyle wujasniło. Tak sami po měsće błudźachmy a skónčnje tola zas so namakachmy. (Přichodnje dale.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. „Jednota“, towarstwo katholskich Serbow tudy, měješe zańdźenu njedźelu, 23. augusta, woprawdźe mały wulět, kaž bě so wučiniło, do Słoneje Boršće. Popołdnju po 3 hodźinach běchmy so nad Židowom na Wjelkowskej drózy na kopu ludźi zhromadźili, potom dźěchmy přez Ćemjercy na Wiwalcu. Tola tam so dołho njezadźerżowachmy, hdyž bě naš před-

nošowaŕ na Wiwalcy zadźěwany sobu hić, a tuž te zajimace wěcy tón króć wo tejle Wiwalcy njezhonichmy. Potom pak też mróčele hižo prawje ćmowje počinachu na nas zhladować a nam tam a sem krjepku přimjetować, a tohorunja knjez wětřik počinaše wjedrowje hałzy štomow a keŕkow na nas zatřasować. Tuž dźěše spěšnje do Boršće. Ale kaž je znate, bě dotal wulětny dźeń „Jednoty“ najbóle też dešćowaty — a tuž też tón króć buchmy nětk trochu sylnje namačeni. Wjesołosć njebu skažena, we Borščanskej korčmje při čopłym kofeju a dobrym tykancu bórzy zasy wuskhnychmy. Předsyda towaŕstwa pak nam po kofeju poda přednošk wo našim sławnym Zejlerju, w kotrohož narodnej wsy so namakachmy a na statok zhladowachmy, hdźež bě so tónle wulcy sławjeny ludowy basnik narodźił. Joho žiwjenjoběh zhonichmy, joho dźěławosć za swój serbski lud wobdźiwachmy, a joho lubosć k swojomu narodej też do nas płomješko śceleše. Tuž też wobžarowachmy, zo ani znamješka nam w joho narodnej wsy njewozjewja, zo a hdźe je so tudy tónle wulki syn našoho naroda narodźił. Snadź so też jónu hišće dźakne duše na tole dopomnja.

Po přednošku nam štyri knježny přednjesechu pokazki ze wšelakich polow dźěła našoho basnika rjane basnje, a to knježny: Hajnec, Bjedrichec a dwě Rychtarjec.

Z wopytom nas tu też počesćichu knježa: wučeŕ Słodeńk z Pančic, Marko Smoleŕ a Jan Młynk z Ćemjerc, kotřiž běchu po Wjelkowskim zhromadnym posedźenju wubjerkownikow serbskich burskich towaŕstwow k nam přikhwatali, za čož budź jim tu „wutrobny dźak!“

Zabawa bě woprawdźe rjana, tak prawje towaŕšna, cyle mjez nami, a wězo bjez kusk reji pak też zazy njeńdźeše. Mnohe serbske spěwy zaklinčachu a wuklinčachu. Dom so nam njechaše, ale skónčnje tola ma też najrjeńša zabawa swój kónc, tak też tu — a tuž dźěchmy sebi wuznawajo — ale to běše woprawdźe rjenje!

— Pjatk 28. auguſta dopołdnja $^{3}/_{4}$9 hodź. je klampnaŕ Teich z tudomneje tachantſkeje khěže ſo pſchehladawſchi dele padnył, je ſebi ruku a nohu złamał a też hewak ſo wobſchkodźił. Wbohi človjek njebě ſo hiſchće za powjaz, kotryž bě pſchihotowany, pſchiwjazał.

— Ludowa zhromadźizna w Khróſćicach k čeſći 50lětnoho měſchniſkoho jubileja Joho Swjatoſće bamža Piuſa X. budźe nic 20., ale **njedźelu 27. ſeptembra.**

— Puć z Njeſwačidła do Bóſchic je dla naſypowanja wot wčora 28. auguſta hač do ſoboty 5. ſeptembra zaſchlahany. Tuž ma ſo tak dołho na Nowe Bóſchicy — Lomſk abo na Wětrow — Wbohec Moſty jězdźić.

Z **Małoho Wjelkowa.** Kaž je hižo znate, swjeći Towaŕstwo Serbskich Burow lětsa swoje 20lětne wobstaćo. Z tejele přičiny zeńdźe so njedźelu 23. augusta wubjerk a někotři hosćo tu w Henlec hosćencu. Pobočne towaŕstwa buchu přez Serb. Nowiny Katholski Posoł k tomu přeprošene. Zastupjene běchu Khróśćanske, Radwoŕske, Ralbičanske, Wjelkowske a Bukečanske, potajkim te, kotrež wot założenja towaŕstwa sem k serbskomu hospodaŕstwu so dźerža a swoju narodnu winowatosć znaja. Porokowaše so, zo mnozy Serbja, wosebje w evangelskich stronach, z cyła žane serbske časopisy nječitaja a potom njewědźa, hdy a hdźe su posedźenja a zhromadźizny. Hižo lěta dołho so někotre towaŕstwa pokazałe njejsu. Štó dha měł naše nowiny čitać, hdyž to Serbja nječinja? Wězo mjez němskimi ryćeŕkublerjemi a najenkami so w burskim towaŕstwje nichtó hordźić a naduwać njemóže. Tu sebi prosći serbscy burja wot dźěła twjerdu dłóń tłóča bjez glasejkow a błyšćatych pjeŕšćenjow. To wšak je někotromužkuli „młodomu burikej“ špatne. Tohodla so wot serbskich towaŕstwow wotwlakuje. Kajka je mi to zdźěłanosć, hdyž su sebi Serbja we swojim hospodaŕskim a narodnym žiwjenju cuzy. Bóh dał, zo by rjeńši přichod zakćěł! — Wokoło $^{1}/_{2}$4 hodźin wotewri knjez zapósłanc Kokla posedźenjo, přitomnych strowjo. Wšitcy běchu za to, zo so tutón ważny swjedźeń z přiměrjenej dostojnosću wobeńdźe. Swjedźeń budźe so wotměwać w Małym Wjelkowje w Henlec hosćencu a to njedźelu 11. oktobra. Popołdnju w 3 hodź. budźe so swjedźeńska zhromadźizna započinać. Zapisowaŕ poda přehlad wo dźěłach minjenych 20 lět. Na to ma sćěhować swobodna rozmołwa. Štóž ma něšto na wutrobje, móže to přileżnje wusypać. Potom přizamknje so spěw a dźiwadło, swjedźeńska hosćina a bal. To wobstara wosebity wubjerk. Do njoho słušeja knježa Młynk z Ćemjerc, Sommer z Budyšina, Manjok z Libuchowa, Hantuš z Radworja a Słodeńk z Pančic. Přistup změja najprjedy sobustawy a tajcy hosćo, kotřiž so z khartku přeproša. Tute su dóstać pola kóždoho wubjerkownika. — Njech pak wurjadny swjedźeń z nowa nastork k tomu da, zo bychu serbscy burja zasy z tajkej zahorjenosću a dźěławosću za swoju wěc do boja šli, kaž to činjachu před nimale 20 lětami. Hesło ze założenja towaŕstwa: „Naš podłožk je křesćanska wěra, naš zamysł zakitowanjo serbskich burskich interessow, naš srědk je rozwučowanjo sobustawow“ njech bywa wo-

žiwjacy program za dalše časy, zo křesćanske, swobodne, njewotwisne, zdźěłane, zamožite, po wótcow wašnju proste burstwo wostanje a dale přibjera!

Z Pančic. Hewak smy zwučeni, zo rěznik skót doma zarěza. Zańdźenu sjrjedu pak tu w naschej „holi“ woła psched wočemi mnohich pschihladowarjow rězachu a na časti rubachu. Naschi wojeńscy hólcy z Kamjenca so k nam pschihnachu a na polu wonka woła k wobjedu zwarichu. Mějachu we wokolinje pólnu słužbu. To črjódy wjesnjenjow a druhich, samo z dalokeje wokoliny, na nohi staji, zo bychu sebi tajke wojeńske žiwjenjo wobhladali. Wojacy wurychu dźěrow, napjelnjachu je z drjewom a bórzy sahachu płomjenja k njebju. Do nich powěsnychu małe blachowe kótliki a warjachu a pječechu, zo so něktoryžkuli pschihladowař wobliżowasche. Hłowu wot woła położichu na žehliwe wuhlo a zamjetachu ju potom z pjerschću. Za něktore hodźiny bě najlěpscha pječeń hotowa. Potajkim k pječenju wulka pónoj stajnje trěbna njeje. Za nimale 900 wojakow pschihotowachu so stany, kotrež jich psched njewjedrom schkitaja; tola miłe njebjo posměwkowasche so na nich, a tak je hakle njetrjebachu. Popołdnju we 2 hodźinomaj pschiće̊ze hischće cyły wojeński połk. Z tym žiwjenjo a liča pschihladowarjow hischće rosćesche. Najnuznische maja wězo pschecy pschi tajkich wěcach dźěći. Pschi tym samo na wobjed zabudu. A schtó wě, hač nic tež dorosćeni. Wokoło $^3/_4$4 hodźin čehnjechu wojacy zasy wróćo do Kamjenca.

Pschispomnjo. Tesame podawki mějachmy tež na samsnym dnju wokoło Budyschina na honach k połnocy ležacych. K tomu běchu pionirowje hischće njedaloko „Pschiboha“ natwarili wulki móst pschez Sprewju, a na lěwej stronje rěki wysoki puć a na horje wulke nasypy. Potajkim běchu to wscho wójnske dźěła a zwučowanja w měrje. Red.

Z Kulowa. Zańdźenu njedźelu wotmě nasche „Bratrowstwo“ jenož za sobustawow a pschisłuschnych w Braunerec hosćencu swój lětni swjedźeń ze spěwom a rejemi. Spěw so wschitkim jara lubjesche, mamy dźě zasy wjele nowych spěwarkow, naličichmy jich 18, a tež knjez kantor Tillsch bě wschitku prócu nakožował, tak zo so spěw derje poradźi, jomu skawa! Směschk: „Hans a Mots“ poskićesche nam něschto k smjeću. Hans bě połny radosće a wjesela, zo smědźesche poł lěta prjedy do reserwy hić, Mots pak, byrnjež dobrowólnik, wot Hansa zhoniwschi, zo pola wojakow měd lizanjo njeje, so wojeńskoho žiwjenja naboja, a tak kóždy swoju rólu nanajlěpje hrajesche. Pschi spěschnych rejach plećesche so dobra serbska zabawa hač do bližacoho ranja. — Jenož wobžarujemy, zo so sobustawy na zhromadźiznach tež tak bohaće njewobdźěleja, kaž na tutych swjedźenjach. Tohodla prosymy lubych sobustawow, zo bychu to w pschichodźe činili. Potom budźe tež „Bratrowstwo“ bóle postupować a rozkćěwać, hdyž kóždy sobustaw swoju winowatosć dopjelni.

W Drježdźanach běsche pohrjeb njeboh wojeńskoho fararja Rjenča pjatk 21. aug. w 12 hodź. Drobnischu rozprawu za tydźeń podamy.

Po Pražskim słowjanskim zjěždźe.

Lětuschi słowjanski zjězd w Prazy njebě prěni. Hižo léta 1848, hdyž bě hischće stary stawny češki stawiznař Palacký prěni muž a politikař w Čechach, wotmě so w Prazy słowjanska skhadźowanka. Tola Słowjanstwu z tym wjele spomhane njebě. Němcy so tehdom smějachu, zo dyrbjachu jenotliwi wotpósłancy słowjanskich ludow, chcychu-li so dorěčeć, němski ze sobu jednać. Po skhadźowancy so rozjědźechu a Słowjanski swět zwosta rozschćěpjeny kaž dotal. Stare zwady so dale plećechu, Serb zadźěrasche so z Khorwatom a z Wołharjom, Čech z Polakom, a wosebje njeběschtaj so dwaj najwjetschej słowjanskej ludaj, Rusowje a Polacy, ani wo kročałku zbliżiłoj. Polacy so z cyła na skhadźowancy njewobdźělichu. Tehdom płaćesche hischće Ruska za wschěch Słowjanow jako maćerka. Z Ruskeje wukhadźesche wěste panslawistiske hibanjo, kotrež bě politiscy zabarbjene. Ruscy panslawistowje žiwjachu nadźiju, zo so raz poradźi, rozschćěpjene słowjanske narody runje tak pod jenym sceptarom zjednoćić, kaž so to pozdźischo z němskimi splahami dokonja. A w tutym wschosłowjanskim mócnarstwje by jena rěč a jena wěra była, ruska rěč a ruska wěra. Wschě druhe słowjanske narody bychu so měłe w ruskej narodnosći rozpłunyć.

Tale cyła myslička bě njepraktiska a njemějesche zwonka Ruskeje skoro žanych pschiwisnikow, hačrunjež běchu naschi najdróžschi samo pola Serbow panslawistiske čerje wuslědźić chcyli. Njeboh Imisch je tehdom dyrbjał so pjera pschimać, zo by bajku wo serbskim panslawismje rozpjerschił a naschich naschcerjenych susodow změrował. Tónle panslawismus njemóžesche so dodźeržeć, dokelž dźě druhi najwjetschi słowjanski narod, Polacy, ženje so z nim spschećelić njemóžachu. Pólska kultura a literatura stej starschej a bóle wuwitej hač ruska, a tuž Polacy so Rusam k woli ženje swojeje kultury a narodnosće slec njechachu. K tomu běchu pschewjele wot Ruskeje wustali. Njemóžachu zabyć, zo je Ruska sławne pólske kraleſtwo rozwaliła a rozčaśowała. Ruska bě Polakow politiscy žiwych pohrjebała. Tuž běschtaj Polak a Rus porno sebi kaž žid a Samaritan. Moskal bě w horće Polakow — lach(polak) —, w horće Rusow wudmo. Tak zwosta to tež po słowjanskim zjěždźe léta 1848.

Cyle hinak stoja akcije lětuscheje słowjanskeje skhadźowanki. Wschitke słowjanske ludy, z wuwzaćom jeničkich Rusinow, běchu zastupjene. Rus a Polak, Serb, Khorwat čuja so jako bratsja. Polacy njeżadaja, zo ma so pólske kraleſtwo

z procha zbudźić, njemyſla, Ruſku rozwalić abo z najmjeńſcha woſłabić.

Wuznawaja, zo je mócna Ruſka politiſcy nuzna. Sami pſchipokoža ruku, zo by ſo Ruſka po japanſkej wójnje zaſy zhrabała. Polak, kotryž do ruſkich ſtatnych ſłužbow zaſtupi, njebudže hižo wuwołany za pſcheradnika, ſkerje zmĕja joho za wótčinca. Dmowſki, wjednik pólſkich wotpóſłancow, na Prażſkim zjĕždže ſedźi wosrjedź ruſkich wotpóſłancow a tak ſo dawa z nimi fotografować. Ruſcy zapóſłancy njeżadaja ſebi hižo poruſchćenjo druhich ſłowjanſkich narodow. Kóždej narodnoſći, kóždej rĕči pſchipóznawaju rune prawo. Kóždy narod njech ſwoju kulturu plahuje. Polakam ſłuſcha ſo prawo na wuživanjo pólſkeje rĕče na ſudniſtwach a pſched wyſchnoſćemi. Pólſka rĕč ma w pólſkich krajinach runje tajke prawo mĕć, kaž ruſka w ruſkich. Wſchitcy Słowjenjo njech ſebi rucy zawdadža. Nic politiſcy, kaž to ſtary ruſki panſlaviſmus chcyſche, maja ſo Słowjenjo zjednoćić, ale kulturnje. Wosebje awſtriſcy Słowjenjo maja ramjo pſchi ramjenju ſtać a wſchoněmcowſtwu awſtriſkich Němcow wobarać a awſtriſkej politicy po něčim bóle ſłowjanſke wobličo nawdać. A ſchto je Słowjanam ſkónčnje woči wotewriło a jich hromadu zehnało? Pruſka politika pſchećiwo Polakam. Prażſka ſłowjanſka ſkhadźowanka je w Barlinje a we Wienje hrozy načiniła, a to je derje. Snadź runje tež tohodla ſebi Pruſacy z wuſydlenjom Polakow njepſchekhwataju.

Z cyłoho swĕta.

Němſka. Hłowna zhromadźizna katholikow Němſkeje w Düſſeldorfje. (Skónčenjo.) W druhej zjawnej zhromadźiznje, na kotrejž ſo poſtrowjenja kardinala Skrbenſkoho z Prahi, bratra Raymunda (wjerćha Löwenſteina) a druhe wozjewichu a pſchi kotrejž bĕſche zas kardinal Fiſcher pſchitomny, rĕčeſche najprjedy Matij Wieſe, wobſedźer fabriki z Werden nad Ruhru, wo njeboh Auguſtu Reichenspergeru, jenym z wulkich wjednikow němſkich katholikow w ćežkich časach, kotrohož ſtolĕtny narodny dźeń je 22. měrca 1908 był. Reichensperger, za młode lĕta cyrkwi nimale cyle wocuzbjeny, ſo zas k njej namaka, dokelž bĕ ſebi *čiſtu wutrobu wobkhował*. — Dale rĕčeſche jara wuſtojnje direktor Dr. Brauns z M.-Gladbacha wo ſebjepomocy katholikow w hoſpodarſkim a ſocialnym žiwjenju, a potom mĕjeſche profeſſor Dr. Meyers z Luxemburga pſchekraſnu rĕč *wo počahach katholikow k nowotnomu wumjelſtwu* a pismowſtwu. Meyers ſo w ſwojej rĕči tež kruće wupraji pſchećiwo njepóćiwoſći a njehańbitoſćam, kotrež ſo we wobrazach a pismach do ludu ſćelu a lud, wosebje młodoſć, njewuprajiće kaža, a džakowaſche ſo tajnomu radźićelej Röhrenej z Kölna, kiž tak njewuſtawajcy pſchećiwo tej njepóćiwoſći wojuje. Njehodźi ſo wopiſać, kajke radoſtne pſchihłoſowanjo po tutej rĕči cyku zhromadźiznu na minuty zaja. — W tſećej zamknjenej zhromadźiznje zapóſłanc Röhren dalſche namjety a naſtorki za tule wójnu pſchećiwo njepóćiwoſći wukoži. — W tſećej zjawnej zhromadźiznje (ſrjedu 19. auguſta), w kotrejž bĕſche tež archybiſkop z Utrechta w Hollandſkej, rĕčeſche najprjedy Laarmann, direktor krajnoho ſuda z Eſſena, za zdźerženjo katholſkich idealow mjez ſtudowacej młodoſću, dale profeſſor Dr. Zahn ze Straßburga wo wuwučowanju a powołanju žónſkich, a ſkónčnje Marx, radźićel wyſchſchoho krajnoho ſuda z Düſſeldorfa, wo nětčiſchich poměrach katholikow Němſkeje. Wosebje poſledniſcha rĕč, kotraž naſche wobſtojnoſće w Němſkej wopominaſche a na wſchelaku njeprawdu, kotruž maja katholikoju hiſchće znjeſć, pokazowaſche, dobu wulkotne pſchihłoſowanjo hobrſkeje zhromadźizny. To bĕ tak wſchitkim z wutroby rĕčane. — Tón dźeń bĕ tež pobožny wopyt hnadownoho města Kaiſerswerth nad Rheinom. Na 3000 muži to bĕſche, kotſiž na tſjoch wulkich parokódźach po puću kĕrluſche a rózarije ſpĕwajcy k rowu ſwjatoho Suitberta, patrona delnjeje Rheinſkeje, jĕdźechu. We wulkej hnadownej cyrkwi mĕjeſche kardinal Fiſcher pontifikalnu Božu mſchu a prědowanjo. — W ſchtwórtej zamknjenej zhromadźiznje jednaſche ſo wo romſkim praſchenju, 50-lĕtnym měſchniſkim jubileju bamža Piuſa X., napominaſche ſo k ſkładowanju wurjadnoho Pětrowoho pjenježka za ſwjatoho wótca, zo by mnohe a wulke nadawki we nawjedowanju a zarjadowanju katholſkeje cyrkwje na cyłym ſwĕće dopjelnić mohł, a wuradźowaſche ſo wo mnohich ſkutkach ſcheſćanſkeje luboſće. — W ſchtwórtej zjawnej zhromadźiznje wukožowaſche najprjedy farař Dr. Janſſen z Bünnika w Hollandſkej počahi katholikow a proteſtantow w Hollandſkej, hdźež drje najlĕpſcha toleranca abo znjeſliwoſć mjez wobĕmaj wuznaćomaj wobſtoji, dale rĕčeſche ſtawowy rada Wirz ze Sarnen we Schwicy wo bamžowſtwje. Wobaj rĕčnikaj pſchitomnych mócnje zahoriſchtaj. Wobzamkowacu rĕč mĕjeſche pſchedſyda hrabja Praſchma, kotryž jako płód lĕtuſcheje zhromadźizny kładźeſche pſched ſtoł ſwjatoho wótca w Romje wobnowjeny ſlub ſwĕry a njekhabłaceje pſchiwiſnoſće k ſwjatomu ſtołej. Zhromadźizna k tomu radoſtnje pſchihłoſowaſche. Hdyž bĕ potom kardinal Fiſcher na božemje hiſchće wutrobne ſłowa pſchitomnym wĕnował a ſlubił, zo budže ſwjatomu wótcej wo zhromadźiznje a jeje ſlubjenju rozprawować, wudźĕli wſchitkim ſwjatočne požohnowanjo. Mócny kĕrluſch „Großer Gott, wir loben Dich“ wobzamkny kraſny ſwjedźeń.

— Na zjĕždže katholikow Němſkeje w Düſſeldorfje bĕſche póndźelu wječor ſwjedźeńſka zhromadźizna za wučerjow a pſchećelow ſchule, w kotrejž mĕjeſche wučeŕ Krug z Düren ſwjedźeńſku rĕč wo počahach katholſkich wučerjow ke katholſkej cyrkwi. Tež ſwjećacy biſkop Dr. Müller z Kölna zhromadźiznu wopyta a w njej poŕĕča. Wutoru 18. aug. dopołdnja w 9 hodź. bĕſche hłowna zhromadźizna

ludowoho towaŕstwa, kotruž joho prěni pschedsyda Brandts, wobsedźeŕ fabriki w M.-Gladbachu, wotewri a nawjedowaŕsche. Z rozprawy so zhoni, zo ma towaŕstwo po cyłej Němskej 610800 sobustawow; 1906 je so w Gladbachu nowa towaŕschna khěža wotewriła; pismow je so pschez 15 millionow rozschěriło, zhromadźiznow pschez 3000 wotbywało. Tež kardinal Fischer běsche pschitomny. Zastupjerjo ludowych towaŕstwow z Wuherskeje, Italskeje, Schwicy a Hollandskeje dźakowachu so němskomu towaŕstwu za joho pohnuwace dźěło. Tež druhe katholske towaŕstwa mějachu pschipódla zhromadźizny: tak Bonifacijowe towaŕstwo, wschelake katholske studentske zwjazki, zwjazli pschećiwo alkoholej, towaŕstwa młodźencow a kongregacije; dale towaŕstwa swj. Vincenca, katholskich rjemjeslniskich, borromejske towaŕstwa, missionske towaŕstwa, towaŕstwo swjatoho kraja, towaŕstwo Alberta Wulkoho k podpěranju katholskich studentow, Piusowe towaŕstwo za katholske pismowstwo, towaŕstwo katholskich pschekupcow a dr.

Francozska, t. r. radikalna, bjezbóžna, so jara mjerza, dokelž je dźowka präsidenta Fallièra so w cyrkwi swjateje Madleny wot duchownoho wěrować dała, a tež präsident pschi swjatym skutku pschitomny był. „Swoboda" tam za wscho wobstoji, jeno nic za same najskabsche wukonjenjo wěry.

Šewska historija.

Z wjesele-struchłym kóncom.

Prošu hnydom na spočatku, zo nichtó njebyšće na sławne město Halštrow myslił; přetož móže to runje tak derje Kulow abo Wóspork być. Też su hišće druhdźe po Serbach podobnje sławne městačka a wsy.

*

W jenym tajkim měsće, a to hnydom za lěwym rózkom rańšeje strony torhošća, hdźež hišće žana koza trawy wotpasła njebě, bydleše šewski mištr Smoleŕ. Wyše durjow mjenujcy bimbaše so drjewjana škórnja a na njej bě tele mjeno napisane. Wšudźom maš ludźi, dobrych a złych, a tuž so też na našoho šewca hrěšachu. Ale to běchu njekhmanicy, a wón so też njehněwaše, dokelž bě joho swědomjo čiste a kóžda póduš přišiwana.

Tónle šewc pak měješe hišće jenu samotnosć, a tu chcu wam nětko předstajić. Wón mjenujcy, hdźežkuli by khodźił, so sydnył abo stał — wšudźom sam při sebi powědaše. Powědaše tak při sebi na stólcu doma sedźo, abo hdyž do škórni hladaše, črijam a bunclam rany wobaleše, bórbotaše sebi hač do wječora, doniž so do łoža njepoda — a też wo snje by so hišće wadźił. Ale dźěło dobre dźěłaše — na wšěch wikach joho šibjeńcku wšitcy znajachu, a też doma znaje kóžde dźěćo škórnju za lěwym rózkom rańšeje strony torhošća, kotraž so tam bimbaše.

Wosebje wokolni burja bywachu joho hosćo, a wón też wšěm wědźeše wutrjechić;

(Pokročowanjo texta w přiłozy strona 309.)

Drobnostka.

Kleskawy maja poł wucha, dwoji rozum, štwory pomjatk, dźesatory jazyk a dwacetory wothłós. Tak to dźe dale »da capo«, to rěka wot spočatka. M. N.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 600. Jan Wjerab z Budyšina; 601. 602. ze Stareje Cyhelnicy: Jur. Hěblak, Hana Jeršikowa; 603. Jakub Rjeda z Hory; 604. Marija Bukowa z Now. Jaseńcy; 605. Marija Metichowa z Worklec; 606. 607. z Koslowa: Jakub Paška, Jan Pjech.

Za cyrkej w Zdźeri: Sobustawy žiwoho rózowca z Khrósćic 8 hr. 60 pj. Ze zawostajeństwa zemrěteje **300 hr.**

Za terciarow: Zemrěła: Marija Jenke z Wěteńcy. R. i. p.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 24. aug. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnaŕ	wot	28—43 hr.,	rězna waha	58—79 hr.
2. Byki,	„	„	„	30—41 „		62—73 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	27—41 „		49—73 „
4. Ćelata,	„	„	„	40—52 „		70—82 „
5. Swinje,	„	„	„	45—54 „		60—69 „

Handrij Noack
w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.
Fabrika a **skład**
za jednore a pyšne wuhotowanja
wobydlenjow,
też jednotliwe meble za jstwy.
1161

Procesion do Krupki

pójdże **sobotu 5. sept. t. l.** z **Klóštra.** Rano w 5 hodź. Boža mša a ½6 hodź. wotkhad. 162] **Wjednik.**

Jednota towarstwo kath. Serbow w Drježdźanach

změje **njedźelu 30. augusta** swój druhi lětuši **wulět** do **Mörbitz,** hdźež budźe małe rejwanske zawjeselenjo. (Wotjězd w 2 hodź. z parnikom wot dźiwadłowoho naměstna hač do Briesnitz-Kemnitz. Pozdźiši přijědu z elektriskej hač do Kemnitz.) **Wšitkich Serbow** a znatych w Drježdźanach k tomu přeprošuje 163] **předsydstwo.**

Dr. med. Reuss

statn. přip. zubjacy lěkař

Kamjenc

při klóštrskich wrotach.

Plomby, wumjełske zuby, bjezbolostne wućahowanjo zubow.

K rěčam 8—12 a 2—6. Njedźelu jenož dopołdnja. [122

K dźensnišomu čisłu 4 strony přiłohi.

Budyšinska »Jednota« ma přichodny tydźeń spěwansku hodźinu **pjatk,** nic wutoru. [171

Swob. zjednoć. kath. wuč. serb. Łuž.

změje swoju **III. lětušu zhromadźiznu srjedu 9. septembra** popołd. 3 hodź. w **Khrósćicach.**

1. Přednošk. 2. Zdźělenja. 3. Namjety.

Připósłanej spěwaj so po zhromadźiznje za chor wužijetej! [170

Ratarska šula w Budyšinje.

Přichodny **zymski semester** započnje so **wutoru 20. oktobra 1908.** — Přizjewjenja nowych wučomcow přijima podpisany direktor, kotryž je tež rad zwólniwy, wšelake naprašowanja zwotmołwjeć.

155] **Prof. Dr. Gräfe.**

Wróćiwši so wot rowa našeje lubowaneje mandźelskeje a maćerje

Hany Robloweje rodź. **Hermanec**

ze Židowa

wuprajamy wšitkim lubym přećelam a znatym za wšitku zemrětej wopokazanu lubosć w jeje khorosći, kaž tež wšěm wopytowarjam pustywječora, tohorunja za tak wulku česć z bohatym k rowupřewodźenjom a wšitke za jeje khudu dušu woprowane paćerje najwutrobniše

„Zapłać Bóh tón Knjez!“

169] Hłubokozrudźeni zawostajeni.

Najwutrobniši dźak.

Za wšitke dopokazma lubosće a pokojacoho dźělbraća, kotrež su so nam z tak mnohich stronow dla nahłeje smjerće našoho luboho njezapomnitoho syna, bratra a wuja

knjeza **Jakuba Rjenča,**

wojeńskoho fararja w Drježdźanach, ryćerja a. t. d.

dóstałe, wosebje pak wšitkim, kotřiž su luboho zemrětoho k rowu přewodźeli a jomu poslednju česć a lubosć wopokazali, wuprajamy tež z tutym swój

najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

W Khrósćicach a Jaworje, 28. augusta 1908.

172] **Hłubokozrudźeni mać, sotra a druzy zawostajeni.**

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćefnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 35 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 29. augusta 1908.

(Pokročowanjo ze strony 307.)

jena wěc pak běše jomu přećiwna: chcyše-li žadyn što wotrazyć. Burikowje ze wsy to dawno znajachu, ale nihdy na swěće tež mištr pjenježka spuščił njeby. A hdyž tola by — o, to by była próca!

Jenoho dnja po wobjedźe sydny so na stólc, »Serbske Nowiny« rozpřestrě sebi na kolena a wótře po swojim wašnju mudrowaše, kak abo što je što było, a hač bě tak prawje.

Z khwilemi tež brjuškaty karanćk k hubje nastaji, kotryž měješe pódla »třinóžki« swoje město, a khětro dołho by trało, prjedy hač by wustał, jomu do dna hladać.

Runje pak dopiješe poslednje dobre zbytki, hdyž so raznje na durje zaklepa — a njećakajo ani na mištrowe „dale“, hósć hnydom zastupi.

A, to dźě je Křišowski knjez Wobjeda! „K nam witajće, nano. A tuž so tola sydńće, zo nam spanja njewozmjeće.“ Knjez Wobjeda sydny so pódla łoža na ławku. „A štoha pak nam njeseće, nano?“

„Trjebam, mištrje, nowe škórnje, wulke, kanony, do błóta, do dźěła tajke.“

„Nó, wšako wěm“, kiwaše mištr z hłowu. „Wujo, dóstanjeće škórnje, zo móžeće Sibirisku w nich přesahać.“ Za khwilu hižo poskakowaše mištr šewc kołwokoło wujabura a měrješe joho nastajenu nohu. Dźeržeše smuhu zezhibnjeneje papjery a tu a tam zažortowaše, zo by prawu měru měł.

„Ale předrožić mi je njesměće!“ přispomni hósć. Dale pak hižo wo pjenjezach njebě rěč, snadź bě hospodař tež přeswědčeny, zo joho šewc »njepřećehnje«.

Bórzy potom woteńdźe; a šewc wosamotniwši, wróći so k dźěłu a dźeše:

„Tebje znajemy, kujonje. Hdyž ći škórnje přinjesu, budźeš kupčić jako žid. Ale ja so njepodam, tuńšo šesći toleŕ je njedóstanješ, byrnjež so na hłowu stajał!“

Za tydźeń běchu škórnje hotowe.

Mištr šewc je kruće pomaza a nazajtra wuswětli, tak zo so swěćachu kaž, nó kaž dračowa kholowa. Škórnje móžachu so wotnjesć.

Mištr so hnydom tež na puć poda. Wobleče so njedźelsku suknju, škórnje přećisny přez ramjo, do horšće wza sukaty kij, a hej, z města won! Hdyž bě »dołhu« hasu přešoł, buchu domćki mjeńše a mjeńše, a na kónc cyle přestachu.

Wonka w polach smudźeše a smažeše kaž w pjecy; přetož běše čas, hdyž žita zrawja. Mócnje słónco pražeše a mištrej šewcej, kotryž bě so tołsty mužik wusedźał, ronješe so pót. A zdychowaše Mots, žałosćeše, santorješe na puć, ale do Křišowa bě hišće daloko.

Wšak tež běše do Křišowa dobre połdra hodźiny z města. Bjez dźiwa, zo přińdźe wokomik a mištr zasta. Tehdom běše runje na poł puća, poda so človjeskej słabosći a sydny so pod kruświnku.

Bože słónćko běše hrjebju wupiło a pod kruświnku w khłódku bě tak rjenje. Pčołki, mjetele a čmjeły so tohorunja pod kruświnku motachu a bzunčachu. Tu mištr škórnje před so połoži a so zamysli.

Jenož khwilku mysleše, ale potom po swojim wašnju při sebi poča powědajo: „Tak k nim přińdu — Wobjedźic budźa po wobjedźe — a, mištrje, njeseće te škórnje, to je prawje, a ja jomu rjeknu — njesu wujo — wón je přehladuje, wobuwa jenu, wobuwa druhu, khodźić budźe so w škórnjach derje — wón zuje lěwu, zuwa so prawu, wobroća kóždu — póduše su sylne, budźa dźeržeć, wón na nje poklepa, přemasnje kožu — nó, a štoha sebi za nje dźeržiće, mištrje? O, toho znaju! Zechce wotrazyć! Šěsć toleŕ, wujo!

Šěsć toleŕ! Knjez mištr Smoleŕ! Sće błazn abo słyšu wopak?

Njejsym błazn, wujo, to su jenož za was, dokelž smy znaći. Druhi by poł tolerja wjac płaćić dyrbjał.

Ně, to je wjele — druhdźe dóstanu runje tajke za pjeć. Njebudźa wam tak dźeržeć, budźće prošeny, wujo. I budźa, mištrje, na hermanku za tydźeń je hotowe dóstanu tak. — Tak přidajće z najmjeńša poł — tón pak zasy njebudźe chcyć, zhudawaše mištr, khwilku w swojej rěči pozastawši.

Dam wam, mištrje, pjeć a nórt. — Ně, to pak nic. Ně, wujo, połšesta daće abo, basta. Njedam wjacy hač pjeć a nórt! Nórt přidaće! Ně, nětko runje njepřidam. Wy njepřidaće? A je to waše poslednje słowo? Poslednje słowo, mištrje! A ty jena přeměnkowska duša ty — radši hač ći škórnje tak z poł darmo ćisnu — radši je rozrěžu!“

Mištr z praweje kholowy wućeže nóž a škórnje na sta kuskow rozrěza.

Kuski zezběra, do rubiška zwjaza a khelpaše zasy k městu domoj, wjesoły, zo Wobjedźe so tola wola stała njebě.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Čohodla so čwělujeće?
Hnydom so pomha!
Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w Kamjencu,
Anger čo. 12I
prjedy R. Wunderlichowy 92] zubjacy atelier.

Surowa trupawosć (Rauda)
pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja. Přez mydło **„Junka“** narostu krasne kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.
Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 22. aug. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 27. aug. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, stara, kórc po 170 punt.	17	76	18	2	—	—	—	—
„ nowa „ „ „ „	16	13	16	74	15	98	16	66
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	13	60	13	80	13	20	13	60
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	60	11	90	12	60
Pšeńca, žołta, stara	10	45	10	60	—	—	—	—
„ „ nowa	9	75	9	85	9	40	9	80
Rožka, nowa	8	50	8	62	8	25	8	50
Ječmjeń	8	80	9	—	8	50	9	—
Wows, nowy	7	—	7	20	7	—	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	10	—	11	—
Běrny	2	50	2	80	—	—	3	10
Pšeńčna muka	11	50	19	—				
Ržana muka	11	50	14	50				
Syno	3	25	3	50	2	50	2	75
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	58	4	—	—	—	3	50
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	40	3	—	—	—	2	67
Prosata 1104 (w Kamjencu 303) jene	9	—	23	—	11	—	21	—
Butra 1 kg	2	60	2	70	2	60	2	70
Jeja, mandl	—	90	1	5	—	—	1	5

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Specialita: Nabožne předmjety
za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připóśćelu.
Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Rózk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

☛ **Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.** ☚
Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

Privatni 4 %. — Khapki. — Čapki. — Krawcy 10 %.

Zhorjelski překupski dom

Jan Schaaf.

[72

Budyšin. Bohata droha 29.

Dźěćace suknički. — Šlipcy.

Fale. — Sič.

Prěnje wosebite překupstwo

za serbske drasty.

Korsetowe štałty. — Šemisety.

Wołmjane čorne posamenty
za jaki (kuty)
—.35, —.50, 1.—, 1.50 hač do 2.75.

Herkules porty (čorne)
w 5 kajkosćach a 10 šěrokosćach.

caki (čorne).

Nohajcy. — Kornarje.

Banty a sekle z pisanych posamentow.

Běle špachtlowe canki
we wulkim wubjerku
po znatych tunich płaćiznach.

Francy, wołmjane a židźane.

Košle. — Gardiny.

Zelene židźane rubiška
w krasnych nowych mustrach.

Čorne židźane banty
wosebje šěroke a ćežke k seklam.

knefle, lacki, canki, šnóry
a wšitko
šłož so we
šwalčistwje
trjeba.

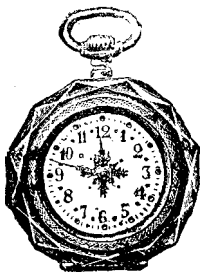
Kolowy. — Zawěški.

Šwalče dóstawaju 10 %, **privatni** 4 % rabata.

Rěči so serbski. ——— **Rěči so serbski.**

Krajna wołma. — Sylna wołma. — Wutrobołopješkata wołma.

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik
we wšěch płaćiznach k dóstaću pola přěkupca [111
Glawša w Pančicach.

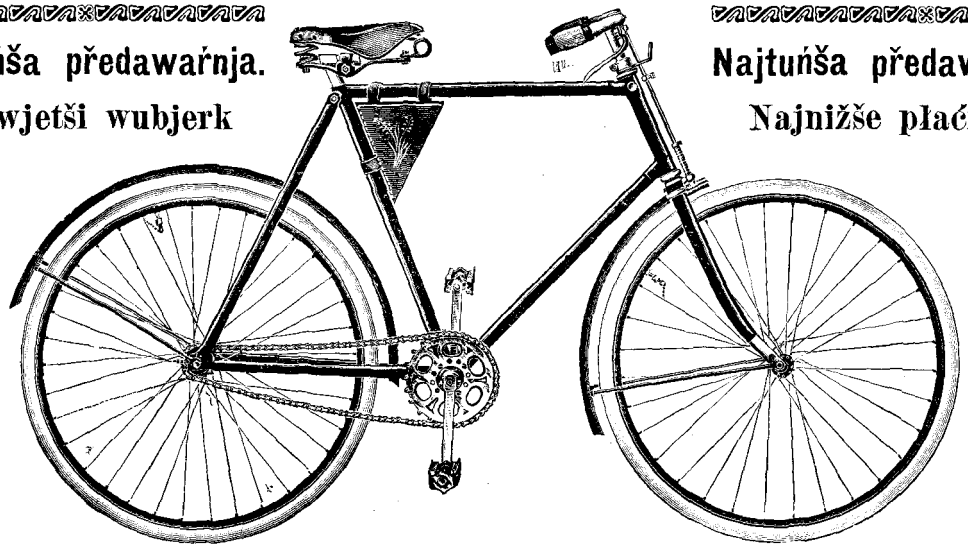
Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
166]
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13.—Skład: Karoladr. 13.
Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.
poruča: [5
češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kóstkowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju kruchate wapno (kalk)
w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźełanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj tež serbski. [9

Najtuńša předawarnja.
Najwjetši wubjerk

Najtuńša předawarnja.
Najnižše płaćizny

za **jězdne koła** a **přisłušne dźěle, šijace mašiny, žimace** a **płokace mašiny** a **centrifugi.**

Specialne jězdne koła wot 48 hriwnow.

Jako originalne marki poručam:
Alexandria, Schladitz, Wanderer, Brennabor po najtuńšich płaćiznach, kaž tež přisłušne dźěle: **mantle** wot 2 hr. 20 pj., **latarnje** wot 1 hr. 50 pj., **pedale** wot 2 hr., **nakhribjetne měchi** wot 1 hr. 30 pj.

Konkurrencne šijace mašiny z dołhej łódźu wot **25 hr.**

Jako lěpše **šijace mašiny** poručam z kulowatej a kolebatej łódźu, **žimace mašiny** wot 11 hr., **płokace mašiny** wot 50 hr., **płokace mašiny z khachličkami** wot 55 hr., **blidowe róle** wot 20 hr., **kuluškaty separator z nohu** wot 190 hr. [167

Poručam so kóždomu, zo by tola směšnje tunjo kupował pola

Jurja Cyža, předawarnja jězdnych kołow a mašinow kaž tež porjedźerńja : : : : : : : **w Kukowje p. Pančic.**

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćělany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towařstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towařstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 36. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **5. septembra 1908.**

Wjeledostojnomu

knjezej Jakubej Rjenčej,

wojeńskomu fararjej,

posmjertny postrow.

Wjacy lět smój w Prazy na dobo studowałoj, tři lěta smój w Budyšinje hromadźe jako najbližšej susodaj bydliłoj, zhromadnje spěwałoj a dźěłałoj, rěčałoj a bjesadowałoj, so wjeseliłoj a rudźiłoj a — žortowałoj. Tuž je bjez dźiwa, zo je so też mi joho wobraz hłuboko do pomjatka a do wutroby začišćał.

Knjez Jakub Rjenč — štóž je joho znał, kak bě njechał joho lubo měć! Z rědka hdy zjednoći so z jara rjanej, runoměrnej postawu ćěła tak nadobnje zmyslena duša, tak dobra čista wutroba a tak runa swěrna powaha, kaž bě to pola njoho. Joho wóčko zhladowaše tak lubje na wšitkich, stajnje by so w towařstwje přećelnje posměwał, jara rad by wjesele, ale cyle njewinowaće a bjeze wšoho šćipanja zažortował; tak so z nim jara derje a snadnje wobkhadźeše. Wo zwadźe a překorje drje so jomu ani wo snje dźało njeje. Tajki bě naš njezapomnity přećel jako človjek, to bě joho přinarodźena powaha. Też, bě-li jeno we wšědnym powołanju živy był, běše jomu zawěsće rjane wopomnjeśo po smjerći zwostało.

Dary, kotrež bě jomu Bóh hižo wot naroda na puć přez živjenjo sobu dał, wudospołnješe na šulach a — to směmy z dobrym swědomjom prajić — też we wojeńskej službje. Šula sama njemóže nikoho dosć wudospołnić, to dźeń a bóle spóznawaju a też připóznawaju; človjek wobstoji nic jeno ze samoho ducha, ale ma też ćěło. K rozwučenju rozoma a k wukubłanju wole a wutroby słuša też zwonkowna přistojnosć, zadźerženjo a zastaćo. Štóž chce prawy moleŕ być, njesmě to jeno z knihi wuknyć, ale dyrbi też z barbami wobkhadźeć, swoje znutŕkowne předstajenja też zwonkownje nam před wočomaj tworić a wožiwić, t. r. molować móc. Tohodla też Grichojo a Rusojo molerja we swojej rěči „živopisarja“ mjenuja. A njeboh knjez Rjenč bě so też wosebje w tym jara wudokonjał, zo bě joho zadźerženjo a zwonkowne wustupjenjo mohł rjec přikładne. Wšo měješe pola njoho swój čas a rjad, swoju měru a wahu; składnje a tola za sobu, přećelnje a tola khutnje, wobhladniwje a sćerpnje by wšitko rěčał, wukonjał a z kóždym wobkhadźał.

Kaž je z rjanoho živjenjopisa w 34. čisle Posoła jasnje widźeć, bě naš přećel wot małosće jako pobožne dźěćo hižo za měšnika so powołany čuł, w šuli a w živjenju so hač nanajlěpje k tomu přihotował, a dokelž z hnadu swjateje swjećizny swěrnje a stajnje jako prawy wojownik Khrystusowy sobu skutkowaše, bu a bě wón jedyn z najwubjernišich swojoho stawa. To je wopokazał hižo jako kapłan w Budyšinje, wosebje pak jako wojeński farař. Zo je sebi joho kral Albert, tutón sławny wójskowy wjednik a znajeŕ wojeńskich wobstojenjow, sam za wojeńskoho fararja žadał, ma wjele na sebi. A njeboh knjez Rjenč je so wysokeje dowěry cyle hódny wopokazał. Ma-li hižo tak kóždy duchowny činić z małymi a z wulkimi, z khudymi a z bohatymi, z nizkimi a z wysokimi, z młodymi a ze starymi, płaći to wo duchownskim zastararju wojakow hišće wjele bóle. A farař Rjenč wědźeše so do wšěch ludźi a do wšěch wobstojenjow šikować, jara wšelake a wobćežne dźěła a nadawki na spokojace wašnjo dopjelnić. „Wšěm wšitko być“, to bě joho zamysł a na to woprowaše swoje mocy a swoju prjedy tak kćějacu strowotu. Runje we wójsku dźě su rozdźěle mjez človjekami napadnje wulke:

jara wobdarjeni, na šulach a we wědomosćach jara wudospołnjeni wyšcy a wysocy wjednicy, ale też mało zdźěłani a mało nawjedźići mjez wšědnymi wojakami. Tohodla je ćežko, runje z prawym słowom a mysličku jako duchownski wjednik wšěm pomoc, natwarjenjo a tróšt poskićeć. Ale naš njeboh přećel bě też k tomu cyle přihódny, kaž mało druhich. Joho wutroba bě wšěm wotewrjena a tohodla so też jomu wšěch wutroby wotewrjachu. A hdźež joho słowo njedocpě, tam je husto docpěła joho modlitwa, joho pobožnosć a hnada Boža, kotruž je sebi a swojim tak mnohim dowěrjenym (wosadnym) wuprosył.

Knjez Rjenč so wšědnje a traš wjacy hač jónu róžowc modleše. Sam je mi powědał, zo to we łaćanskej rěči čini. Tón srědk su z wulkim wuspěchom nałożeli najlěpši pastyrjo dušow, kaž na přikł. zbožny Klement (Klimant) Marija Dvořák*), a też sławni wojacy su to činili, kaž maršal Radecký, kiž je lědma hdy bjez swjećenych paćeri był. Runje to nam najlěpje wujasnja, zo je naš njezapomnity měšniski bratr a sobudźěłaćeŕ jako lubosće hódny človjek, jako wustojny, wutrajny, woporniwy a we mnohim nastupanju njepřetrjecheny duchownski zastaraćeŕ mnohich tysac wojakow a druhich wěriwych sebi powšitkownu lubosć a dźakownosć, khwalbu a připóznaco dobył.

Husto by njeboh knjez Rjenč powědał, kak prawje a derje bě njekatholski wyšk Budyšskoho połka (regimenta) wo katholskej cyrkwi sudźił ze słowami: „Dwě wěcy stej we swěće, kotrejž sebi z mocu wužadujetej moje wobdźiwanjo: pruske (němske) wójsko a katholska cyrkej.“ Zawěsće je wón z tym prajić chcył, zo stej wobej mudrje a dosćežnje zestajany cyłk, w kotrymž je jedyn druhomu poddaty a z dobom jedyn druhomu předstajeny, tak zo maja wšitcy skónčnje jeno jeničkoho wjednika, wójsko krala abo kejžora, cyrkej bamža. A farař Rjenč sam je swoje městno we wójsku a w cyrkwi jenak dospołnje wupjelnjał, swojim předstajenym bě swěrny poddaty, swojim poddatym z mudrosću a z lubosću poručacy nawjednik, swojim towaršam a sobubratram pak luby drohi towaŕš a pomocnik. Joho swěrna serbska, zmužita wojeŕska, lubosće połna měšniska wutroba je — wšěm a wšitkim přejara zahe — dopukotała w dalokej cuzbje, pokhowana w němskej zemi, tola njezapomnita wostanje też tu we wótcnej serbskej domiznje.

*) němski: Hofbauer; ale wón bě Čech z Morawy, tohodla ma so serbski pisać „Dwořák“. (Serbske mjeno też; Dwórak a Dórak.)

A skónčnje je wón we mnoholětnej khorosći ze swojej sćerpnosću też najćežše pruhowanjo wobstał, a hdyž je joho nětko kral kralow wot zemskoho wójska k wójsku swojich swěrnych wojowarjow wotwołał, směmy so wěsće nadźijeć, zo budźe wón bórzy wotpočować tam, hdźež ani wojowanja, ani ćerpjenja wjacy njeje, ale hdźež je wěčny měr a pokoj.

Knjez Rjenč je też jako swěrny syn serbskoho naroda w ćežkim a ważnym powołanju we hłownym měsće wótcnoho kraja serbskomu mjenej česć a khwalbu dobył, tohodla by wěsće zdobne było, hdy by so na joho pomnik pódla němskoho też serbske mjeno a wopominace hrónčko napisało. To by wšěm, wosebje serbskim wojakam, kiž nětko a kiž budźa přichodnje swojomu kralej a knjezej służić, rjany a pohnuwacy nastork był, zo bychu joho row wopytowali a z pobožnej modlitwu na njoho spominali. J. L.

Na mórskich brjohach.

Pućowanske dopomnjeńki.

Napisał Jurij Słodeńk.

(Pokročowanjo.)

II.

Na to podachmy so dale k Łóbju, hdźež hižo parnik na nas čakaše, zo by w přistawje nas wokoło wozył. Jenož London a New-York mataj podobny wobšěrny mórski wujězd kaž Hamburg. Přistaw bě z wulkimi a małymi łódźemi přepjelnjeny, štož bě dopokaz, zo matej překupstwo a wikowarstwo w tu khwilu złe časy přetrać. Amerikanska pjenježna krisa loňšoho lěta njeje so hišće cyle změrowała. Krasny napohlad wšak to je, tute mórske hobry, też z cuzych krajow, jedyn při druhim ležo widźeć, wupyšene z korhojemi a z korhojčkami we wšelakich barbach a fórmach. Přistaw ma mnohe wotnohi, z kotrychž ma kóžda wosebite mjeno, n. př. horni a delni, członowy a wolijowy, znutřkowny a zwonkowny přistaw a t. d. Tute wobmjezuja z wjetša swobodny přistaw, hdźež maja łódźe wšěch narodow a krajow prawo, bjez zapłaćenja cła zastać a wujěć, swoje twory we wulkich kólnjach a bróžnjach kopić, też twarby za přemysło a překupstwo twarić. Prjedy hač so tuta strowa mysl přećišća, knježeše horca bitwa mjez měsćanami w jich radnych posedźenjach. Wosebje Bismark w němskim sejmje na to dźěłaše, zo by so w Hamburgu swobodny přistaw założił. Tola ludźo sebi myslachu, zo přez to wikowarstwo naspjet pójdźe a ludowe dokhody so pominu. A kak su so mylili! Nawopak

rosćeše překupstwo dźeń a bóle, a k dźakej pomjenowachu Bismarka za čestnoho měsćana, byrnjež běchu so prjedy na njoho tak rozłobili, zo samo joho wobrazy ze statokow zmjetachu a tak so wjećachu na ničerju jich materialnoho wužitka. Pozdźišo su so swojeje njemudrosće kali. Hamburg je so pozběhnył bóle hač hdy prjedy. K wutwarjenju swobodnoho přistawa trjebaše so přez 120 millionow hr., k čomuž kraj 40 millionow přinošowaše. Tola zdźerženjo přistawa spóžera kóžde lěto hišće wjele pjenjez, chce-li k swojomu zaměrej na dosahace wašnjo służić.

Zajimawy je 30 metrow wysoki kran, kotryž zamóži 3000 centnarjow na dobo zběhnyć. Kaž železna ruka saha k njebju a wjeŕći so do wšěch stronow, hdźež sebi jenož žadaš. K tomu pak je tež sylna mašina třěbna, zo móže kran žadane dźěło dokonjeć. K wuporjedźenju mórskich łódźow służi płuwacy dok. Tón je na 25 metrow wysoki a ma tajku šěrokosć, zo móža najwjetše parniki do njoho zajěć. Dok so z woprědka podnuri. Hdyž łódź runje na srjedźa stoji, mašiny wodu wučerpaja a dok a łódź so zběhatej a to tak daloko, zo so hodźi dno wurjedźić a wuporjedźeć. Wobhladachmy sebi też tworowu kólnju. Bě bojaznje prózdna, jenož někotre kopicy kožow tam widźachmy.

Potom dźěchmy na „Blücher“. Je to wulka mórska łódź, kotraž z Hamburga do Ameriki a wróćo jězdźi. Ludźi na 3000 wobsahuje a wjele stowtysac centnarjow tworow. Tajki parnik je kaž „płuwace město“. Tola jena jězba přez morjo a domoj tunja njeje, płaći na 200000 hriwnow. Hdyž łódź poměrnje derje wobsadźena njeje, wobsedźeŕ škoduje. Znutŕka knježi woprawdźe njewidźana pycha. Hornje rumy, kaž jědźeŕnja, towaršne, žónske a mužske stwy su krasnje wudebjene. Zawisć ryje we wutrobje, hdyž na naše domjace bydlenjo pomyslimy. Tola w mjezeŕnjach (Zwischendeck) njechał ani dny zabywši tydźenje dołho přebywać. Tam so ludźo po stach dohromady tłóča w hubjenym a skaženym powětře, často też khori a mazani. Łoža jene na druhim stoja a wokna su jenož małe kukače, kotrež maja być zawrjene, tak khětře hač morjo tróšku hrozy. W nich z wjetša přezmórni pućowarjo přejězdźuja, kotŕiž chcedźa w sewjeŕnej Americy swoje zbožo pytać. Tola njebych nikomu w nich jězbu radźił, byrnjež płaćizna jenož 180 hr. wučinjała. Radšo něšto wjacy nałožić a jědźeš bjez starosće wo strowotu ćěła a duše. Druhdy so wšelaki praskot naběži.

Z parnikom „Delfin“ wróćichmy so zasy do St. Pauli, a pěši nastajichmy so do srjedźizny města. Po puću widźachmy hišće kněže ze starych časow. Wulki dźěl je hižo potorhany a po lětach so wšě zhubja, wězo nic k škodźe města a joho wobydlerjow. Njesměrny woheń, kiž 5. meje 1842 wudyri a połne tři dny traješe, je drje runje w srjedźnym dźěle wjele zastaŕskich twarjenjow zničił. Tehdom so spali 4219 kněžow, mjez nimi radnica a tři cyrkwje, přez 100 ludźi přińdźe wo žiwjenjo a na 20000 zhubi swoju hospodu. Škoda wobliči so na 49 millionow hriwnow. W lěće 1892 wudyri w Hamburgu mór. Tuta najskerje přez cuzych zanjesena mrětwa (epidemija) bě z wulkim škodowanjom za město. Spěšnje rozšěri so přez cyłe město a na jenym dnju — bě to 2. sept. — zemrě 561 ludźi. Skhorjeło bě jich 16956 a wumrěło 8605. Wězo so kóždy wo swoje žiwjenjo boješe. A hdyž tehdom něchtó po železnicy jědźeše a wuzna, zo je z Hamburga, dha bě bórzy sam w kupeju. Hrózba wobda dalše němske krajiny. K wobmjezowanju a k wotstronjenju mora wuda Hamburg 3 milliony hriwnow. Byrnjež khorosć jenož dwaj měsacaj trała, město tola na 250 millionow hriwnow dokhodow zhubi. Z toho widźimy, kajke škodowanjo by to za cyły kraj było, bychu-li so nam přez cuze mocy mórske puće zawrěłe. Tohodla trjebamy k škitej sylne wójńske łódźe.

Wuzke wulicy su z dźěla z hospodu ćěmnych korčmow, kajkež mamy je też w Barlinje, khowanka rubježnikow, złóstnikow a paduchow. Tajni žandarmojo najprjedy tam swoju nohu nastaja, hdyž za njekhmanikom slědźa. A husto dosć joho tam namakaja, pak joho čaru wuslědźa. Tohodla je wyšnosć też ćerpi. Nócni strażnicy tam stajnje dwaj a dwaj khodźa, a to wot toho časa, hdyž běchu raz jenoho zakłóli. Tak je so mi powědało.

Tola njech je dosć tajkich wohidnych rozpominanjow. Popołdnju w 3 hodźinach wobjedowachmy zhromadnje w znatej korčmje „Alsterlust“ a po 5 hodźinach wotjědźechmy do Kiela, hdźež so za tydźeń zasy wohladamy. (Přichodnje dale.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšcina. W tudomnej tachantſkej cyrkwi ſo tepjenjo zarjaduje. Lěta dołho je wosebje ze ſtrony evangelſko-lutherſkeje wosady ſo za tym žadało a wojowało, zo by tež w tutej wulkej cyrkwi ſo tepjenjo założiło. Kaž ſo rozymi, dyrbi ſo to z wobeju ſtronow pſchezjene ſtać, dokelž je rum zhromadny. Po wſchelakich jednanjach je wěc nětko takle rozſudźena. Założi ſo tepjenjo z tłóčenej paru (Dampfniederdruck). Dokelž ſo w cyrkwi ſamej abo ſpody cyrkwje rum za

tepjenjo a kotoły pschihotować njehodźi — hdyž dźe cyła cyrkej na samej skale stoji — je tachantstwo dowoliko, zo so do kólnje zady tachantskeje schule kotołnja (Kesselhaus) zatwari a rum wobemaj dźělomaj tachantskeje cyrkwje pschenaja. Wukhód za kur je spody połdnjowskeje klassy tachantskeje schule hač do srjedź twarjenja a potom z mócnym wuhenjom hač wysche tšěchi natwarjeny. Te dźěło je so hižo w próźdninach dokonjało. Nětko so kólnja za kotołnju pschiprawja, schtož je jara wobćežne dźěło, dokelž ma tuta hłuboko do zemje pschińć, a su też tam na skału a tołste stare murje pschischli. Z kotołnje so potom podzemski kanal hač do cyrkwje natwari, kiž budźe derje isolirowany, tak zo budźe para cyle horca w rołach so móc do cyrkwje wjesć a tam po cyłej cyrkwi rozschěrić. Po cyłych sćěnach a też spody ławkow so rołki pschičinja, na wschelakich městnach też tepjerje postaja, w kotrychž so para rozschěri, tak zo budźe mózno, hobrski rum hač na 10 stopnjow abo něschto mało wjac scoplić. Trěbnu paru maja schtyri kotoły pschihotować. Dźěła su z tym wobćežene, zo su nic jeno roły za horcu paru, ale też druhe rołki trěbne, z kotrymiž ma woda, do kotrejež so para pschewobroći, zas do kotołow wróco běžeć, tak mjenowana kondensowana woda. W cyrkwi samej so nětko pilnje dźěła, schtož je njewschědny a trochu struchły napohlad. Ryja tam kaž knoty po cyrkwi, z karkami so jězdźi; murjerjo do sćěnow dźěry dypaja, kowarjo a schlósarjo roły pschičinjeja atd. Zo z tym proch a mazanosć nastanje, kóždy widźi. Tuž je cyrkej, schtož bě mózno, wurumowana; druhe wěcy a wozdoby, kotrež so wotstronić njehodźa, też pischćele su zwodźewane a zwuzawalane; nabočne wołtarje a spowědne stoły wot sćěny wotstorčene, ławki spowróćane. Dźěła drje budźa w spočatku oktobra dokonjane.

Bože słužby su wschě do farskeje cyrkwje Naschcje Lubeje Knjenje abo serbskeje cyrkwje pokazane, a je porjad tam nětko sćěhowacy: na njedźelach su 1/4 6 a w 6 hodź. rańsche kemsche, w 7 hodź. schulske, we 8 hodź. serbske wulke a 1/2 10 hodź. němske wulke kemsche. Nyschpor je kaž hewak 1/2 1 serbski a w 2 hodź. kačonski; na dźěławych dnjach su kemsche rano w 5 a 6 hodź., dopołdnja w 9 hodźinach.

Serbja su należnje proschcheni, zo bychu tola jeno serbske Bože słužby we 8 hodź. wopytowali, zo by za Němcow 1/2 10 hodź. dosahacy rum był.

Z Konjec. Hdyž na swj. Bartromja rano wotućichmy, howrješe strašny wichor a dešć so liješe. Našim honam a rolam drje wšitcy dołho wočakowane wokřewjenjo popřejachmy, dokelž dawno za dešćikom zdychowachmy; ale na druhej stronje běchmy też zrudźeni, dokelž měješe naša šula popołdnju swój swjedźeń wotměć. Mnozy rano z krutej nadźiju a dowěru wočakowachu hišće rjany dźeń, měnicy, zo je Bóh dźěćom dobry a jim też tajki wjesoły dźeń popřeje — dopisowar tutych rjadkow běše wšak słabeje wěry.

A hlej, hdyž běše Bóh stwórbu wokřewił, přetorhny srjedź dopołdnja złote słónco šěre njebjo, mróčele w dźiwim spěchu ćěkachu a krasny dźeń rozliny so nad Delanskej krajinu a „knježa łuka“ bě na popołdnjo nimale tak sucha kaž před dešćom. Ze sylzojtym wóčkom khwalachmy a wobdźiwachmy we wutrobje Božu wšohomóc a miłosć.

W 1 hodźinje zestupa so před šulu pisany ćah swjedźeńscy pyšenych šulskich a też mjeńšich dźěći, na čole 6 hercow Kulowskeje kapale a nimale cyła šulska rada. Pod zwukami eksaktneje hudźby hibaše so ćah w Konjecach po wsy, potom do Šunowa po hłownym puću a z hornimi wrotami na knježi dwór.

Bórzy so nětko na łucy za hrodom wšo hibaše a mjerwješe w pisanym žiwjenju. Črjódy ludu wjesnych ze susodnych wsow a wosebje też dźěći přikhwatachu jako přihladowarjo. To běše woprawdźe ludowy swjedźeń. Naše dźěći so hnydom rozdźělichu do někotrych črjódkow a nawjedowane wot našoho wučerja, Różeńčanskeju wučerjow a někotrych sobustawow šulskeje rady tak we wjacy wotdźělenjach wjesele hrajachu spěwachu a so zabawjachu na wšě mózne wašnjo, kaž dźě je to wšěm znate při tajkich swjedźenjach a to traješe, doniž so słónčko nakhili „za Kamjencom za gorami“. Do syteje wole su so zawěsće wšitcy naharowali, też žołdk dósta swój podźěl a hišće njeseše sebi kóžde dźěćo z loterije wopomnjećo na wjesoły dźeń sobu domoj.

Hdyž běchu směrki krajinu wodźěle, so zasy ćah zestupa, kóžde dźěćo dósta pisanu papjerjanu latarńičku a nětko so překroči samsny puć kaž připołdnju, mjez tym zo so po cyłym puću wotměnješe hudźba a serbski spěw. To so wšo frinkoleše. Woprawdźe wobkuzłacy bě to napohlad, kaž z blizka tak też z nazdala.

Hdyž so ćah před hrodom skónči, wustupi knjez wučeŕ Rachel a spominaše w zahorjenych słowach na našoho lubowanoho krala, našoho najwyššoho a najwjetšoho dobroćerja a k tomu přizamkny so „sława“ a hymna „Krala Bóh požohnuj“.

Předsyda wupraji wšitkim dobroćerjam, přećelam a zarjadowarjam zjawny dźak.

Wjesny wučeŕ sławješe lubosć wopytowarjow a prošeše starších wo runje tajke zajimanjo a podpjeru też při khutnym šulskim dźěle a skónčnje wupraji Bohu dźak, kotryž swój wuraz a wothłós dósta w zhromadnym kěrlušu „Tebje my Boha khwalimy“.

Ke kóncej so mały wohnjostroj wotpali, z kotrohož so najlěpje spodobachu k njebju hwizdace rakety.

Woprawdźe bě to radźeny swjedźeń a drje njebudźe nichtó ani přihladowarjo, ani wobdźěleni, ani zarjadowarjo, ani daríćeljo so kać, dokelž powšitkowne připóznaćo nam za to swědči.

Zawěsće budźe nas hospodliwy „dwór“ za někotre lěta zasy witać, jeli budźemy žiwi a strowi. V. p.-d.

W Reichenawje je 29. awgusta tamnischi tkalc Bohuwěř Apelt swój **103.** narodny dźeń swjećił. Apelt je hischće strowy a cyle runje khodźi. Po čkowječim spóznaću móže hischće lěta dołho žiwy być.

Z Dubrjeńka. Tudy knježi žiwjenjo na naschej horje. Kamjenje du pschec w tu khwilu kaž nowopječene cakty. Wschědnje wotwožuja wot tud na 40 wagonow kamjeni, kotrež wschitke pschez Kulow do dalschich wokolinow woža.

Z Kulowa. Nowotwar lutherskeje cyrkwje spěschnje postupuje, budźe skoro zběhana. Ju twari samsny mischtr, Müller z Wojerec, kotryž je tež tudomne dwórnischćo twarił. Murjerjo a dźěłaćerjo su z wjetscha wschitcy z Kulowa.

W Drježdźanach běsche pjatk 21. awgusta pohrjeb njeboh wojeŕskoho fararja knjeza Jakuba Rjenča. Čěło zemrětoho ze železnicu z Lindawy do Drježdźan $^3/_4$10 hodź. pschijědže a bu z dwórnischća do hale wojeŕskoho pohrjebnischća w Nowych Drježdźanach swjatočnje pschewjezene. Mjez tym so wot 10 hodź. cyrkwinske žarowanske swjatočnosće w katholskej garnisonskej cyrkwi dokonjachu: officium po wortwych a requiem, kotrež k. senior Skala z Budyschina z assistencu kk. superiora kanonika Fischera z Drježdźan, direktora Nowaka z Budyschina a fararja Schewčika z Kamjenicy dźeržeschе. Pschi Božich służbach wojacy katholski requiem (gregorianski khoral) spěwachu. Na kerchowje bě so jara wulka syła pschewodźerjow zeschła, hačrunjež je kerchow daloko w Drježdźanskej holi załoženy; wschitcy chcychu lubowanomu a wysoce česćenomu zemrětomu, kotrohož smy tak nahle zhubili, poslednju lubosć wopokazać. Běchu tam wschelacy nahladni Drježdźanscy wosadni, mnozy officirowje, mjez nimi komandant 12. armejskoho kora excellenca general z Broizem a officir ze Süßmilch-Hörnig jako zastupjeŕ ministra wójny, měšćanski komandant a zastupjerjo wschitkich družinow wójska. Wschitke Drježdźanske katholske towarstwa běchu zastupjene, wosebje towarstwo pschekupcow „Kolumbus“, kotrež je zemrěty lěta dołho ze wschej swěru nawjedował. Pohrjeb sam so po 12 hodź. započa. Knjez wojeŕski farař Dr. Kaiser z Lipska měješe pohrjeb z assistencu kk. Nowaka a Schewčika. Hdyž bě čěło w kerchowskej hali wužohnowane, nastaji so ćah k rowu pschi zynkach žarowanskoho pschezpola, kotrež wojeŕska kapala pionirow piskasche. Psched kaschćom dźěchu duchowni (běsche jich 35) a zastupjerjo towarstwow z korhowjemi, za kaschćom hłuboko zrudźena mać a sotra a druzy blizcy pschećeljo zemrětoho. Městno na kerchowje bě sebi njeboh farař Rjenč hižo sam wuzwolił, kaž dźě je tež wschitke swoje należnosće z časom zarjadował a postajił. Pschi rowje měješe farař Dr. Kaiser pohrjebnu rěč. Pokaza na to, zo je zemrěty prěni katholski wojeŕski farař, kiž na tymle pohrjebnischću posledni wotpočink namaka. Dźens měješe ze swojoho dowolenja so dom wróćić — je so wróćił, ale njeboh! Daloko wot domizny, domoj so podawajo, je swoje žiwjenjo skónčił. Schtó chcył so dźiwać, zo sylzy bolosće so stajeć a zahaćić njedadźa? Podawschi potom žiwjenjoběh zemrětoho wukožowasche joho žohnowanja połne skutkowanjo w swjatym powołanju we wschitkich zastojnstwach, kotrež běchu jomu dowěrjene byłe, wosebje jako wojeŕskoho fararja, kotrež je 13 lět jara wustojnje a swěrnje zastawał. Wosebitu swěru, staroscźiwosć a wustojnosć je wón wopokazował pschi natwarjenju krasneje garnisonskeje cyrkwje, pschi wozjewjenju słowa Božoho na klětcy, jako wučeŕ nabožiny w kralowskim wustawje kadettow, pschi zastaranju khorych a swjećenju Božich służbow w Karola-khěži a pola mikoscźiwych sotrow atd. Swěru a staroscźiwosć je pak tež wopokazował swojim swójbnym, wosebje lubej maćeri, kotrymž bě radźićel a pomocnik. Haj, zemrěty bě pschikład swěry za wschitkich, a nadźijamy so z wutrobu, zo so dopjelni słowo Knjezowe nad nim: „Aj, dobry a swěrny służownjko! Dokelž běsche nad małym swěrny, postaju tebje nad mnohe. Dźi nuts do wjesołosće swojoho knjeza.“ Hdyž potom so kaschć do rowa puschćeschе, spěwachu wojacy z pschewodom hudźby kěrlusch.

Skónčnje tež měšćanski wučeŕ Arlt, jako pschedsyda wojeŕskoho towarstwa 103. regimenta w Drježdźanach, kotrohož sobustaw běsche zemrěty byk, poreča a dźakowasche so jomu do rowa za joho kameradsku lubosć a staroscźiwosć. — My pak skónčamy swoju rozprawu ze słowom kěrluscha „Spi dha, luby bratse, spi, w twojim rowje w dobrym měrje! ... Wotpočink tón Knjez daj ći, hač će zasy wubudźi!“

Z Drježdźan. Swój druhi wulět měješe tudomna „Jednota“ hižo zańdźenu njedźelu, 30. awgusta, a pućowasche z łódźu, z elektriskej a z dźěła pěschi do Merbitz pola Kossebaude. Bě, kaž bychmy doma w lubym serbskim kraju pschez polo pućowali, hdyž tu dźěchmy mjez polami a pod schtomami z bohaće žohnowanymi płodami a sebi jenu rjanu „serbsku“ po druhej zaspěwachmy. Bohate bě tež wobdźělenjo na wuléće ze strony sobustawow a hosći. Posoł bě tež swoje činił, hdyž běchu mnozy Serbjo a mnohe Serbowki, kotsiž jeno Posoł čitaja, z njoho wo tutym wuléće zhonili. Tuž bě so tež wosebje wjacy žónskich a wjele knježnow w serbsej drasće zeschło. Čas w Merbitzach so nam pschekhětse miny. Wjesoła

zabawa a rjane spěwy so wotměnjachu, a wězo bjez reji tež njeńdźesche, a wosebje bu tón króć wjele schmórana serbska reja. — Wulět bě woprawdźe radźeny.

Tuž jenož chcemy pschispomnić a sebi pschejemy, zo bychu so tež tydźeńske zhromadźizny w Bartowym hosćencu prawje bohaće wopytake. Wězo wobžarujemy, zo wjacy serbskich pschednoschkow poskićić njemóžemy, ale kóždy namaka tam tola zabawy ze swojimi, a kóždy Serb a Serbowka je tam tež witany. Zawěsće by to tež za nasche serbske holcy khmańscho byko, hač hdyž snadź swoju zabawu w korčmach abo wschelakich rejwanskich kubjach (!) pytaja. A mamy dźe w towarstwach tola z najmjeńscha w zymskim času tež pschednoschki a wschelake zabawy.

Z cyłoho swěta.

Němska. Wulke manövry běchu minjene dny w Elsaskej. Kejžor a kejžorowa kaž tež někotsi pryncojo a pryncesny su w Straßburgu byli, hdźež běchu jara pyschne swjatočnosće. Tež sakski kral, Badenski wulkowjerch a wschelacy němscy pryncowje běchu pschitomni.

— Swobodny knjez Speck ze Sternburga, zapósłanc Němskeje we Washingtonje, je w Heidelbergu na zahorjenjo płucow zemrěł.

— Nowe „tolerje", t. r. tsimarkowske pjenjezy, so nětko bić počnu. Z cyka ma so jich 5 millionow nabić, schtož budźe něhdźe 4 měsacy trać.

— Za Zeppelinowy fond je pola Stuttgardskoho rentowoho wustawa z cyłoho němskoho kejžorstwa so hač dotal 3400000 hr. wotedało. Składowanjo ma so z 15. septembrom skónčić.

— Inženieur Fric Gehre w Mnichowje je nowu maćiznu za tsělenjo wunamakał, kotraž tsělny proch, dynamit atd. daloko powyschuje. Granaty, z tej maćiznu pjelnjene, jeno tsećinu toho trjebaja, schtož je dotal trěbne było, a tola wjele mócnischo skutkuja dyžli dotalne granaty. Potajkim ma nowa maćizna tsi, haj schtyri króć tak wulku móc kaž wschitke dotal trjebane. Tak nowiny pisaja. Je-li wschomu tomu tak, změjemy w tsělbnej technicy wulke pscheměnjenjo wočakować.

Prusa. Mam tu runje w rukomaj 36. lětnu rozprawu zwjazka hospodarskich, rjemjeslniskich a pschemyslowych towarstwow we wójwodstwje Póznańskim a w zakhodnych Prusach na lěto 1907. Wupisach z njeje něschto ličbow; pschetož tu ličby rěča. Wschitko hromadźe bě lěta 1907 225 tajtich towarstwow, z nich 167 we wójwodstwje Póznańskim a 58 w zakhodnych Prusach. Towarstwow z njewobmjezowanym rukowanjom bě 155, z wobmjezowanym 70. We wobmjezowanych ratarskich bankach su podźěle po 200 hr. a kóždy rukuje z tajkim podźělom za 1000 hr. Z tych 225 towarstwow: 36 towarstwow pjenjez ujewupožčuje, parcelacijnych towarstwow (kotrež wulke kubła kupuja a na mjeńsche hospodarstwa rozschlachtuja) bě 14, kupcy mějachu 3 towarstwa, 7 towarstwow skuża wschelakorym nadawkam, 165 towarstwow zaběraja so z wupožčowanjom pjenjez.

Dividendy płaćachu lěta 1907:

26	towarstwow	0	procentow,
5	=	4	=
20	=	5	=
68	=	6	=
27	=	7	=
2	=	7½	=
12	=	8	=
3	=	10	=

Za wupožčene pjenjezy bjerjechu danje:

22	towarstwow	6	proc.,
1	towarstwo	7	=
48	towarstwow	5	=
32	=	5—6	=
2	=	5—7	=
4	=	6—7	=
1	=	4—6	=
1	=	4½	= atd. potajkim wot 4—8 proc.,
1	=	5—7½	=

Zadanjachu pjenjezy: 1 towarstwo po 2—4% — najnišscha dań. Najwyschscha dań wučini 5%. Deponeutow (ludźi, kotsiž pjenjezy na dań pschinjesechu) bě wscho hromadźe 114558. W Ostrorogu, w městačku z něhdźe 1000 wobydlerjemi, bě lutowarjow 223; w Póznańskej parcelacijnej bancy 10108.

Pjenjez pschedźěłachu lěta 1906: 394009380 hr. 33 pj.; lěta 1907: 448367989 hr. 56 pj.

W prjedy naspomnjenym Ostrorogu bě lětnoho pjenježnoho wobróta 327290,12 hr. Sobustawow bě w Ostrorogu 156, z tych bě 70 rólnikow, 34 rjemjeslnikow a pschemyslowcow, a 52 hinaschoho powołanja. Podźěl kóždoho sobustawa wučinja najmjenje 500 hr. Dividendy płaćeschе tute towarstwo 6 procentow. Lutowarjow bě 223. Zadanjachu pjenjezy ze 4 procentami. Najwyschscha požčonka wučinjeschе tu 6000 hriwnow, najnišscha 60 hr. Za wechsle bjerjechu 5 procentow. Pódla masch pak tam tež towarstwa, kotrež swój lětny pjenježny wobrót po millionach liča. Tak ma Inowrocław 11488732 hr. 82 pj. lětnoho wobróta, Gukanč 4472894 hr. 90 pj., Crerst 3068542 hr. 14 pj., Gniezno 8621441 hr. 68 pj.

Z toho widźimy, kak spomóžnje tute towarstwa a ludowe banki skutkuja a kak Polacy rozymja hospodarić. Njedźiwajcy na wschě pschesćěhanja, kotrež ma wbohi pólski lud wot Prusakow wutrać, zamóžitosć ludu rosće.

Awstrija. W Zillerowym dole, kotryž je lětsa surowje domapytany, je tydźenja z nowa žałostny zlíwk był, kotryž na 24 hodźin trajeschе a je zas wulkeje schkody načinił. Wojacy su na pomoc powołani. — Tež w druhich krajach Alpow běchu sylne zliwki, we wyschschich krajinach pak poł łoheć wysoki sněh.

— Zjězd němskich katholikow Češkeje budźe wot 5.—8. septembra w Rumburgu. Knjez

biskop Dr. Frind z Prahi změje swjedźeńsku pontifikalnu Božu mschu, jesuit P. Kolb z Wiena swjedźeńske předowanjo. Mjez wuznamjenjenymi rěčnikami so mjenuja P. Beissel, jesuit z Wiena, P. Augustin hrabja Galen a P. Ildefons wjerch z Lichtensteina, benediktinaj z Emausa w Prazy, Dr. Scheimpflug a Dr. Hemala z Wiena a dr.

— W Prazy je wot 29. augusta hač do 2. septembra schtwórty powschitkowny čěsti zjězd katholikow był. Tysacy běchu so zhromadźili, zo bychu wuprajili: Češki lud chce swěrny wostać swojej katholskej wěrje. Z Morawy bě 1100 Słowakow z wosebitym ćahom pschijěło; pschitomni běchu dale 17 zapósłancow rakuskoho a 24 zapósłancow češkoho sejma, mnozy wysocy a najwyschschi zemjenjo, biskopja kardinal ze Skrbenskich, Wołomucki arcybiskop Dr. Bauer, Hulka, Doubrawa a druzy nahladni hosćo běchu pschitomni. Zhromadźizny běchu na Zofinskej kupje, za pschedsydu bu zapósłanc Dr. Hruban, za městopschedsydu hrabja Chotek wuzwoleny. Tež magistrat města Prahi běsche dweju zastupjerjow póslał. Woprawdźe hordozny běsche njedźelu swjedźeński ćah, kotryž z kralowskich Winohradow pschez swj. Wjacsławowe naměsto, Ferdinandsku drohu, nabrjoh, Karlowy móst a Maku Stronu horje na Hradčany do kathedrale swj. Vita ćehnjesche. W ćahu běsche na 10000 wosobow, 44 korhowjow atd. (Pschichodnje dale.)

— Z Galicisseje pschikhadźa powěsć, zo je so jena z dźowkow arcywójwody Karla Schćěpana — arcywójwodźinka Renata z wjerchom Jeronimom Radźiwiłłom z Balic pod Krakowom slubiła. Kejžor Franc Józef je swoju dowolnosć k tomu mandźelstwu dał. Arcywójwoda Karl Schćěpan ma w zakhodnej Galicisskej wulke kubła a čuje so jako Galician. Joho žona a joho dźěći wuknu pólski. Wobdawa so dźeń a bóle ze zastojnikami pólskeje narodnosće. Dokelž je swójba Radźiwiłłow w krejnym pschećelstwje z cyłym wosebnischim pólskim zemjanstwom, stupi z mandźelstwom wjercha Jeronima Radźiwiłła z arcywójwodźinku Renatu tež awstriska kejžorska swójba do krejnoho pschećelstwa z nimale wschitkimi nahladnischimi pólskimi zemjanskimi swójbami.

— W Galicisskej su wulke powodźenja byłe dla wulkich a dołhich deschćow. W 386 gmejnach su žně cyle zničene, tak zo je kejžorowy naměstnik Bobrzynski statnu pomoc za nich zarjadował.

Italska. Nowa kampanila (wěža za zwony) w Benatkach (Venedigu) je hač do 43 metrow zrostła. Wěža ma wyschinu 53,75 metrow dóstać. Hač do oktobra chcedźa nastawu za zwony stajeć počeć, a hač do 25. haprila 1909, swjedźenja swjatoho Marka, z cyłej wěžu hotowi być.

Rom. Kardinal Vanutelli je njedźelu wječor do Londona wotjěł, zo by tam bamža pschi eucharistiskim zjězdźe zastupował.

Belgiska. Kongo-pschedkohu je sejm nětk skónčnje pschijał. Jedna so wo to, zo Belgiski stat wulki stat Kongo w Africy wot krala Leopolda pschiwoznje. Wěc je so žałostnje dołho pletła, dokelž sebi kral za swój kraj Kongo pschewjele žadasche a sejm so wobarasche, telko pschizwolić. Nětko ministerjo, kotsiž často cyle pschi kromje na swojich sydłach sedźachu, skónčnje wodychnu.

Turkowska. W Konstantinople-Stambule je surowy woheń zakhadźał. Na 30 měšćanskich wokrjesow (běrtlow) je zničenych abo hischće w płomjenjach stoji a tysacy swójbow, kotrež w tutych wuzkich hasach bydlachu, su wo wscho pschischke.

Žałostny woheń w Stambule (Konstantinople) je dozakhadźał. Njesměrne je njezbožo tohole wohnja, kotryž je wuzke haski z drjewjanymi khěžemi kaž słomu spóżerał a zničił. Cyła městnosć wohnjowoho zapuščenja wučinja na 2 quadratnej kilometraj a ličba zničenych khěžow 3000, ličba wosobow bjez wobydlenja 20000. Za njezbožownych su sultan hnydom 5000 turkowskich puntow a wschelacy nahladni wjetsche sumy poskićili. Tež němski kejžor Wilhelm, italski kral a druzy su nahladne dary póskali. Za ludźi bjez wobydlenja je minister wójny 300 stanow wudźělić dał.

Amerika. Město San Francisko nad ćichim oceanom, kotrohož najwjetschi dźěl bě psched dwěmaj lětomaj pschi surowym zemjerjeću so do procha sypnył a spalił, zas z procha stawa. Tehdom bě so 512 wokrjesow z 28188 khěžemi zničiło, schtož na 500 millionow schkody wučinjesche. Nětko za dwě lěće tam hižo zas 14270 nowych khěžow stoji, sylnischich a krućischich dyžli prjedy, a 511 millionow płaća. To wscho je město San Francisko samo ze swojeje mocy bjez cuzeje pomocy dokonjało.

Škrě a jadra.

Komuž ničo so njelubi, tón też nikomu so njelubi. — Tajki budź, kajcyž chceš zo bychu druzy byli. — Słónco wšitkim jenak swěći, ale wšitcy joho jenak njewužiwaju.

Wšelčizny.

* Kedźbu! Hdyž su ludźo na kraju po dźećel, dha wotročcy z wjetscha do dźećela na wóz nakładźenoho kosu zarubnu a potom so dom nastaja. Tak też wóndy ratał w Kaldenkirchen scini. Wón pak njebě pytnył, zo bě mały hólčec, syn joho sotry, mjelčo na wóz zalězł. Hdyž domoj pschijědźe a dźećel wotkładować poča, pytny, zo bě hólčec mortwy. Kosa bě jomu pschi zarubnjenju hłowu cyle wotćała.

* Zeppelinowy dźeń nad Rheinom. Znate je, zo je Zeppelin na swojim wulkim wuléće pola Oppenheima dyrbjał ze swojim powětronom khwilu wotpočować. Nětko hakle je znate, kajki złoty deschć je tutón dźeń wobydlerjam Nierensteina a Oppenheima pschinjesł. Njesměrnje bohaty wón běsche, tak, zo su so Nierensteinscy rozsudźili, za warbu dobroho dnja Zeppelinej pomnik stajić.

Winowe pincy małych a frěnich korčmow běchu woprawdźe prózdne wupite. Kak njesměrny wobkhód běsche, wukhadźa z toho, zo extraćahi w krótkich khwilach jedyn po druhim jězdźesche z dalscheje a bližšcheje wokoliny do Oppenheima a Nierensteina. Pschi tajkich składnosćach pjenježki, kaž je znate, jara lohcy w kapsy sedźa. Kódźnikojo dóstachu wot jeneje wosoby často 3 hr. za pschewjezenjo, druzy zasy požčichu sebi čokm a płaćachu za to hač do 50 hr. Wschо hromadźe je Zeppelinowe pozastaćo tam po cyle zwjerschnym ličenju na sto tysac hriwnow cuzych pjenjez pschinjesło. A to w małych 4 hodźinach — na wsach. Z toho póznawamy potajkim dźakownosć Nierensteinskich wobydlerjow .... P. D.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Zemrěł: 22. aug.: Jurij, Jana Pičmana, dźěłaćerja na Židowje, m. s., 4 m. 18 dn. — 30. aug.: Jozef Stankiewicz, dźěłaćeŕ w Budyšinje, 48 l. 9 m. 13 dn.

Ralbicy. Křćeni: Hańža Marija, Jakuba Rachele, khěžkarja w Ralbicach, m. dź. — Hańža, Miehała Šołty, pjekarja w Róžeńće, m. dź. — Jurij Jan, Jur. Wićaza, khěžkarja w Nowoslicach, m. s. — Zemrěła: Hana Hańža, Jurija Čornaka, kublerja w Nowoslicach, m. dź., 3 m. 23 dn.

Njebjelčicy. Křćeni: Marija, Pětra Hanskoho, žiwnosćerja w Pěskecach, m. dź. — Bjarnat, Michała Libuše, žiwnosćerja w Serbskich Pazlicach, m. s. — Jan Batroń, Pětra Krawčika, kublerja w Serb. Pazlicach, m. s. — Hańža Johanna, Jana Dórnika, žiwnosćerja w Njebjelčicach, m. dź. — Wěrowanaj: Jakub Měškank, žiwnosćeŕ w Pěskecach, z Hańžu Lejmanec z Pěskec. — Zemrěł: Michał Dučman, wumjeńkaŕ w Pěskecach, 54 l. 11 m. 6 dn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908. Kk.: 608. 610. w Prazy: bohosłowc Jakub Wjacsławk, gymnasiast Benno Šołta; 609. Hana Hickec z Budyšina; 611. gymnasiast Michał Rab w Sittard (Holandskej); 612. Madlena Cyžowa z Nowoslic; 613. Michał Rjelka z Konjec; 614. Fr. Pětr Glawš w Krupcy.

Za cyrkej w Zdźeri: Někotři bjesadowarjo w Zdźeri 1 hr. 50 pj.

Swob. zjednoć. kath. wuč. serb. Łuž.
změje swoju **III. lětušu zhromadźiznu**
srjedu 9. septembra popołd. 3 hodź. w **Khrósćicach.**
1. Přednošk. 2. Zdźělenja. 3. Namjety.
Připósłanej spěwaj so po zhromadźiznje za chor wužijetaj! [170

Handrij Noack
w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.
Fabrika a **skład**
za jednore a pyšne wuhotowanja
wobydlenjow,
tež jednotliwe meble za jstwy.
[165

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Sechec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj tež serbski. [9

Jednota tow. kath. Serbow - w **Budyšinje** -
změje jutře njedźelu za tydźeń, **13. sept.,** swoju **měsačnu zhromadźiznu.** [175

Ralbičanska katholska Bjesada
změje swoju měsačnu zhromadźiznu **prěnju njedźelu septembra** popołd. 1/2 4 hodź.
174] **Předsydstwo.**

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik
we wšěch płaćiznach k dóstaću
pola překupca [111
Glawša w Pančicach.

Pohonča a dźowku
za **přichodne** lěto pyta
J. Röllka, [173
překupc we **Worklecach.**

Šulerjo, kotřiž chcedźa w zymje **ratařsku šulu** wopytować, namakaja **dobru hospodu** w dobrej serbskej katholskej swójbje, kotraž cyle blizko při ratařskej šuli bydli. Wšo dalše zhoniš na **cyhelnskej hasy čo. 3 delka.** [143

K dźensnišomu čisłu 2 stronje přiłohi.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 36 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 5. septembra 1908.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 29. aug. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 3. sept. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	15	16	40	15	98	16	66
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	13	40	13	60	13	20	13	76
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	74	11	90	12	60
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	50	9	65	9	40	9	80
Rožka, nowa . .	8	37	8	50	8	25	8	50
Ječmjeń	8	80	9	10	8	50	9	—
Wows, nowy . .	7	—	7	20	7	—.	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	—	20	50	10	—	11	—
Běrny	2	50	2	80	—	—	3	10
Pšeńčna muka . .	11	50	19	—				
Ržana muka . .	11	—	14	—				
Syno	2	75	3	—	2	50	2	75
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	34	3	50	—	—	3	50
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	—	2	40	—	—	2	67
Prosata 990 (w Kamjencu 247) jene	8	—	24	—	9	—	19	—
Butra 1 kg	2	60	2	70	2	60	2	70
Jeja, mandl	—	90	1	5	—	—	1	5

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 31. aug. 1908:

1. Woły,								
2. Byki,								
3. Kruwy a jałojcy,								
4. Ćelata,								
5. Swinje,								

	živa waha	centnar	wot		hač		rězna waha
1. Woły,				28	43 hr.,		58—79 hr.
2. Byki,	„	„	„	30	42 „		62—74 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	27	41 „		49—73 „
4. Ćelata,	„	„	„	40	53 „		70—83 „
5. Swinje,	„	„	„	46	54 „		61—69 „

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.

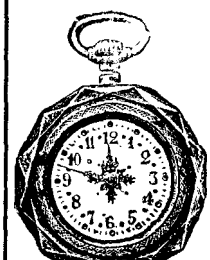
Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Čohodla so ćwělujeće?
Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w Kamjencu,
Anger čo. 12[1]
prjedy R. Wunderlichowy 92] zubjacy atelier.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow, złotych a optiskich wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
166]
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, róžk žitn. hasy.
Założene 1857.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby 34 na Sukelnskej hasy 34 pisarńja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Rěči serbski.
Telefon čisło 177.

Surowa trupawosć (Rauda)
pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja. Přez **„Junka“** narostu krasne mydło kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

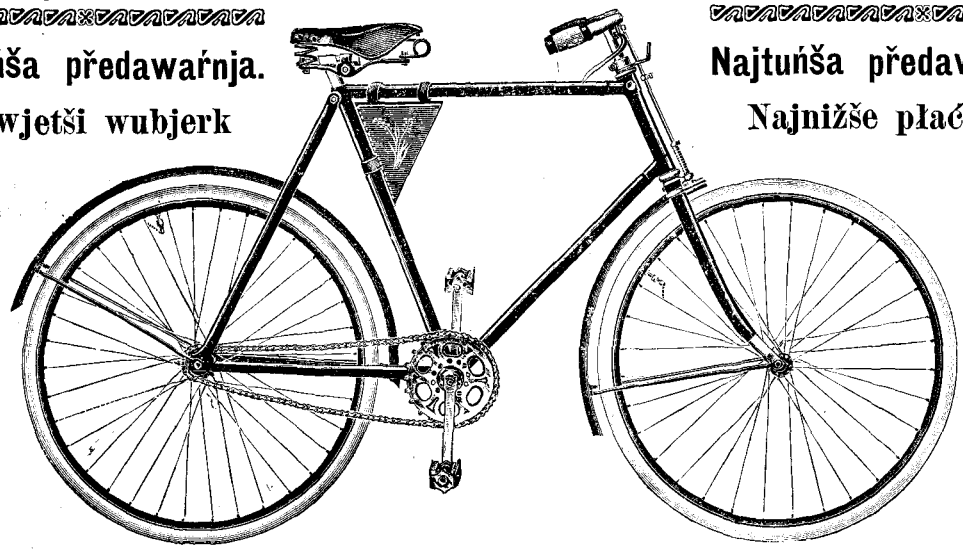
Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*
Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13.—Skład: Karoladr. 13.
Dalokoreč̌ak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.
poruča: [5
češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kósikowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarńje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno** (kalk) w mjeńšich wahach, kaž też w cyłych wagonach hač na kóžde železnične zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

Specialita: Nabožne předmjety
za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju. **Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki** atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.
Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoły - -
Drježdźany-A., Rózk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
471
Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Najtuńša předawarńja.
Najwjetši wubjerk

Najtuńša předawarńja.
Najnižše płaćizny

za **jězdne koła** a **přisłušne dźěle, šijace mašiny, žimace** a **płokace mašiny** a **centrifugi.**

Specialne jězdne koła wot 48 hriwnow.

Jako originalne marki poručam:
Alexandria, Schladitz, Wanderer, Brennabor po najtuńšich płaćiznach, kaž też přisłušne dźěle: **mantle** wot 2 hr. 20 pj., **latarnje** wot 1 hr. 50 pj., **pedale** wot 2 hr., **nakhribjetne měchi** wot 1 hr. 30 pj.

Konkurrencne šijace mašiny z dołhej łódźu wot **25 hr.**

Jako lěpše **šijace mašiny** poručam z kulowatej a kolebatej łódźu, **žimace mašiny** wot 11 hr., **płokace mašiny** wot 50 hr., **płokace mašiny z khachličkami** wot 55 hr., **blidowe róle** wot 20 hr., **kuluškaty separator z nohu** wot 190 hr. [167

Poručam so kóždomu, zo by tola směšnje tunjo kupował pola

Jurja Cyža, *předawarńja jězdnych kołow a mašinow* kaž też porjedźerńja : : : : : : : **w Kukowje** p. Pančic.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 37. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **12. septembra 1908.**

Dźowka.

Z „Łužiskich Wobrazkow“ A. Černoho přeserbšćił Serbin.

Směrki su padnyłe. Jich dołhe sćiny kradnu so pomałku, ale wěsće do wulkeje jstwy při zemi. Poslednje słónčne pruhi z wotbłyskom mikotaju na zastarske, skoro bojazne zwobrazowanjo knježny Marije z Jězus-dźěćatkom, wulkej, wupjatej wóčcy dźěćatka zaswěćištej so naposledk z kulwatoho woblička wobrazowoho we słónčnym swětle — a šěre jazyki ćehnjechu so z kuta k woknam po njerunej podłozy (špundowanju); přez cyłu přestrěń rozlěhowaše so pomałku ćěmna młha, kotraž bě mjez tym za wulkimi zelenymi kachlemi była skhowana. Postupowaše wěsćišo a wěsćišo přez jstwu: hižo zakrywaše durje do kněže, potom wulke polcy z wustajeńcu wšelakorych molowanych šklow a talerjow, połoži so ze šěrokej płachtu na ławku při sćěnje hač k blidu w kuće při woknje, na čož zakrywaše jako ćmowa Boža mróčałka wulki kříž nad tutym blidom a potom spěšnje wuskoči z wokna na mału zahrodku a suwaše so z lohkej kročałku na nawjes, hdźež łakaše hižo na swoje sotry z druhich twarjenjow Běličanskich ...

W cyłej jstwě běchu so wječorne směrki rozhosćiłe, tola dwě wosobje, muž a žona, sedźicy na pokromje łoža na njewysokim drjewjanym wurězku, njeměještaj po zdaću toho ani kedźbu. Husta ćěmnota njedowoluje nam spohladnyć do jeju wobličow abo jeju postawy přewidźeć. Jenož w rucy wosoby, muža, kiž sedźi bliže wokna, běli so hišće dosć widźomny list papjery. Hłowa nad nim jako při kedźbliwym čitanju skłonjena, hłowa žonina pak nakłonjena k mužu kaž při napjatym posłuchanju. Tola muž nječita a žona njeposłucha — po prawom muž čita w duchu a žona w duchu posłucha ...

„A — kak to pisa, hdy wona přijědźe?“ praša so hłós žónskeje.

„Nó — njedźelu, tule njedźelu.“

„Aha, wěm ... A powěda, zo chce naju zasywidźeć?“

„Widźeć.“

„A potom hižo ničo?“

„Hižo ničo — jenož ...

„Jenož, waša daloka dźowka, něwěrno?“

„Haj.“ —

Zasy ćicho. Staruška (— to běše po hłosu a po tym, zo měješe dorosćenu dźowku —) wospjetowase sebi tak w myslach hišće raz krótki, prosćički wobsah lista, kiž bě před samym wječorom posoł přinjesł. Stary drje na wšě strony list wobroćeše a staruška nad nim něšto króć ze swojej šědźiwej hłowu pokiwa, prjedy hač běštaj jón wotewriłoj ... Wonaj běštaj list dóstałoj! Póstny bě jón přinjesł, kotryž je wjele lět nimo jeju twarjenja khodźił, hdyžkuli póstowne posyłki z Přeskowa roznošowaše. Wonaj težto njeběštaj žadyn list wočakowałoj — wšak bě tomu hižo jara dołho, zo přikhadźachu nutrne dopisy wot jeju dźowki. Dopisy potom přikhadźachu rědko a sporo a buchu krótše a khłódniše, doniž skónčnje docyła njewuwostachu. Za pjeć lět hižo njeběštaj žadyn wjacy dóstałoj, a tuž tež to w poslednim času ani jenički njewočakowaštaj ... Tu na dobo stoješe stary nad njewočakowanym listom hłubocy zamysleny ...

„Snaź by to było wot ...?“ zwaži so joho žona wutorhnyć joho z rozjimanja a zamyslenja.

„Ale hdźe też to!“ wotmachny stary wobarajo z ruku a wobrěžowaše kedźbliwje z wulkimi nožicami kromu wobalki.

Po někotrych njeporadźenych pospytach wućeže skónčnje z třepotacej ruku drobny lisćik a přehladowaše z połojcy popisanu

stronku. Najprjedy pozasta joho pohlad deleka na wobrubje, na podpisu. „Herta“, tam stoješe. Pohladny spěšnje bliže a čitaše zasy: „Herta ...“

„Herta ... Haj, žona, to je wot njeje“, powě nětko z dźiwnym hłosom.

„Wot njeje?“ dźiwaše so staruška a počeše rucy wo falu wotrěwać, počeše čornu kapu sebi na hłowje runać a šědźiwe włosy pod běły čěpc zastorkować, swjatočne bu jeje cyłe wobličo, wóčcy mikaštej, wšu jeje bytosć zaja něšto pohnutoho, pohibitoho; třepotaše kaž lisćo a wša so třaseše. A tola njezwaži sebi ani słowčka wjacy wuprajić, hdyž widźeše, zo je so muž zanurił do studia tych někotrych rjadkow njewočakowanoho lista, jenož z rysow joho wobliča spytowaše wučitać zaćišć, z kotrymž čitanjo na njoho skutkowaše. Ale podarmo; pak mužowe wobličo njezamóh přez přewulke, njeswědome duchowne napinanjo žadyn druhi wuraz wutroby zwobrazować, khiba jěry wuraz sylneje napjatosće duchownych mocow, pak njemóžeše staruška joho přez młhu we wočomaj (často so jej hižo pisanješe) derje wobkedźbować. Z najmjeńša wuraz wysokoho rozhorjenja, dotal z ničim njezměrowany, njepozhubi so z jeje zmoršćenoho wobliča, a wona pytny, zo jeje čěpc z podbrodu jej někak špatnje sedźi a zo dyrbi sebi tohodla kapu přewjazać. Hdyž bě z tym hotowa, pozběhny muž hłowu z čitanja, a staruška zwaži sebi wuprajić, hdy by takle — też jej — tónle list — ... A staraj čłowjekaj posydnyštaj so na ławku k woknej za drjewjanej sćěnu při sebi, přitulištaj hłowje k sebi kaž skromnaj hołbikaj, a wón poča ważnje wot napisma „Mojej staršej!“ hač do podpisma „Waša daloka dźowka Herta“ a datum „W Drježdźanach, 2. meje 18**.“ Lědma bě započał, wuprasnychu joho žonje sylzy do wočow a běžachu njepřestawajcy po hłubokich fałdach a padachu na wutrobu — potajkim woči njeběštej ze sameje słabosće staroby wusaknyłoj. A lědy bě wón dočitał, rozpłaka so wona wótře a jeje płačite hikanjo nic drje bolostne, ale tajke, z kajkimž sebi žónske w njewěstych khwilach njewěstoho horja a radosće wutroby wolóžuja, hdyž rozjimaju dušu njezapřijomne, po zdaću njesprawne a snadź też z mocu zadźeržowane začuća. Muž jenož po wóčku swoju žonu njezważliwje wobkedźbowaše, a rychle přejědźe sebi z rukawom brodu, hdyž čuješe, zo na nju něšto ćopłe a mokre kapny. Přeswědčiwši so, zo joho susodka tohole pohibnjenja so njebě dohladała, dźeše:

„Nó, widźiš — piše“, a pruhujo spohladny na nju. Wona so pomałku spokoji, doniž sebi naposledku z falu woči a nós wutrě a bjez płača k słowam mandźelskoho doda: „A přijědźe, něwěrno?“ — „Haj“, wobkrući wón z krótka. — „Posłuchaj, ja bych tak rady hišće jónu — wěš, moja stara hłowa — njeje ničo khmana.“ A starc čitaše te rjadki hišće jónu, na to z nowa a hišće raz, potom běchu na nje wječorne směrki padnyłe a tele rjadki kaž z pawčinu zapřadłe — starc hišće čitaše, hubje šeptaštej nawuknjene hižo słowa. A staruška je też hižo z hłowy móžeše, a jenož po khwili, hdyž bě jeje muž trójku přestał, wuprašowaše so za nimi, tola tak, jako hdyž professor pruhuje wučomcow, z wěstosću a z wočakowanjom znatych wotmołwow. Dołho byštaj drje tak hišće sedźałoj a čitałoj a powědałoj, ale wječorne směrki pomału so přeměnjachu do nócneje ćmy, w kotrejž jedyn druhoho pomałku wjacy njewidźeštaj. Tohodla na dobo, bjez toho zo byštaj sebi to prajiłoj, stanyštaj, so slěkaštaj, někotre „Wótče naše“ wuspěwaštaj a do šěrokoho łoža so lehnyštaj. Staruška połoži sebi list pod hłowu, prajištaj sebi dobru nóc a bu ćicho.

(Přichodnje dale.)

Prolog

34. hłowneje skhadźowanki.

Jasne njebjo dźensa kóždom' Serbej kiwa,
Lubje wita z wětrom přiroda nas miła:
O kak zwjeseli nas lipy serbskej' pycha!
Ptački zaspěwaju wjes'le krasne zynki,
W powětře nam muški tworja spěšne rynki:
Tak też Serbstwo dźensa nowu radosć dycha.

Swjećimy wšak zasy **skhadźowanku** hłownu:
Štó to njeby wutrobu měł wjes'la połnu? —
W krasnej, pyšnej, staroserbskej wjescy.
Poršicy, Wy sće nas wobjimałe měrnje,
Sće nas powitałe w našich barbach swěrnje! —
Za to horcy dźak Wam słuša dobroserbscy.

Skhadźowanka, to je słowo ważne, drohe,
Mjez nami wšak zbudźa wašnja serbske
— wbohe —
Wutroby nam syći k nowom', lěpšom' dźěłu,
Mječ naš — o kak tupy — wótři w ćežkim
boju.
Skhadźowanka! skhowaj tola znatosć swoju,
Mócny zakit budź nam, hdyž też cuzym
k hněwu!

Tak nam lipa serbska z nowa lubje kčěje,
Serbska korhoj hordźišo nam zasy wěje,
Serbske barby potom rjeńšo z procha stanu:
Barba běła, rjeńša hač lilija krasna,
Barba čerwjena kaž hwězdy pruha jasna,
Barba módra změje pychu njebja rjanu.

Ludo serbski, skutkuj přecy k zbožu ródnom',
Zmuž so tola z nowa k dźěłu khwalby hódnom',
Zo by mócniše zas było serbske mjeno,
Tak zo cuza złósć nam njem'že škodźić!
Po pućach my dobroserbskich chcemy khodźić,
Naše Serbstwo sławić, hladać chcemy jeno!

Wšak też něhdy serbski narod mócny běše,
W **rólnistwje** wón sławnje ze wšěch w prědku dźěše.
Tehdy lud naš serbski měješe 'šće mocy.
Potom Němcy z lesću do njoho so dachu,
Swobodu a zbožo jomu khroble wzachu:
Rěč pak ródnu dźerža Serbja w ćmowej nocy.

Też my budźmy hódni našich wótcow sławnych
Z tym, zo rěč my našu z časow starodawnych
Pilnje hladamy a rad ju powědamy!
Rěč my serbsku w cyrkwi, w šuli chcemy hajić,
Bojazni ju nihdźe njedajmy sej' dajić:
Tu, kiž z herbstwom wot maćeŕki serbskej' mamy.

A też **serbsku drastu** měć my chcemy w česći,
Zakrywać pak nochcemy ju cuzej lesći,
Kotraž rady storhała ju by do jamy!
— Jenož serbscy chcemy my so strowić, witać —
Tak najlěpje naše wašnja serbske škitać,
Z tym najlěpši přikład přichodej dźě damy.

Wy pak, bratŕa lubi, bratŕa serbscy, drozy!
Napinajmy k lěpšom' Serbstwa duch a mozhy.
Přecy swěrni stójmy w našej zemi serbskej!
Z pjerom sławić chcemy našu rěč my ródnu!
Zawěrno, tak namakamy zemju płódnu
W krasnej Łužicy my miłej, lubej, herbskej.

Tak naš narod ženje, nihdy njezahinje,
Łužica pak cuzej lesći 'žno so zwinje.
Tola stać my dyrbimy kaž horow skała.
Dobri Serbja wostać, sej tu zjawnje slub'my
A też z mocu do serbskeje zemje trubmy!
Potom wěčnje traje w kraju **Serbow** sława.

Na mórskich brjohach.

Pućowanske dopomnjeńki.

Napisał Jurij Słodeńk.

(Pokročowanjo.)

III.

Jězba přez Holstein, kiž ma wot lěsa swoje mjeno — Holsatojo běchu lěsni wobydlerjo — traješe na dwě hodźiny. Tak daloko hač wóčko widźi, jenož luta nižina. K lěwicy a k prawicy wupřestrěwaja so tu role, pola a łuki. Na nich pasu so bjez pastyrjow mnohe čŕjódy howjadow, koni a wowcow, a baćon je też tam z domiznu. Bjez bojosće kroči mjez skotom a pyta sebi cyrobu a potrjebu za so a za swoje młode. Tam rady hnězdźa, dokelž je tam hišće wjele khěžow ze słomjanej třěchu. Prastarych statokow bjez wuhenja a z kadołbom nadeńdźemy jenož tam a sem jedyn k połdnju wot Nowoho Münstra. Krajina je ze žiwymi płotami přećehnjena, kiž rozhlad a wuhlad po njej zadźěwaja. Wone wobmjezuja pola a su za wóčko wokřewjace wotměnjenjo. Hewak by była jenož wostudła płonina, dokelž tam lěsow brachuje.

Prjedy měješe Holsteinska štyri dźěle. K ranju leżeše Wagrija, hdźež hač do 12. lětstotka Słowjenjo bydlachu, kaž z cyła při baltiskim morju. Tohodla mamy tu wšelake słowjanske dopomnjeńki z tamnych časow. Wosebje mjena wsow pokazuja na to, z wjetša te, kotrež maja kóncowku -ow, -in, -itz, kaž pola nas w Sakskej, też mjena wšelakich wšědnych potrěbow a nastrojow, n. př. „Dórnse“ = dornica, „bydlaca jstwa, „Schornstein“ = čorna sćěna, „Kummet“ = khomot. Też zastarske wsy maja słowjanski, wosebje serbski raz. Wokoło nawsy stoja statoki ze swislemi do wsy, kaž je nadeńdźemy n. př. w Swinarni. To je z dopokazom, zo je sobu najstarša wjes w našej wokolinje. Hač do lěta 1773 bě Holsteinska do wšelakich dźělow rozšćěpjena. Skónčnje zjednoći Danmarkski kral kopicu krajikow a wójwodstwow. To bě k zbožu za cyły kraj. Njeměry a zwady přestachu. Na khwilku bě też ruski car z knjezom nad krajom.

Na puću do Kiela leži 3 kilometry wot dwórnišća Bordesholm zdalena wulka wjes ze samsnym mjenom. Něhdy bě tam wuwołany klóštr, założeny wot Nowoho Münstra, w tutej krasnej holi. Wobstoješe na 200 lět. Po reformaciji trjebaše so za gymnasium a z njoho nasta 1665 universita, kotraž je nětko z domom w Kielu.

Wokoło 7 hodźinach wječor kiwaše nam za hórku, „rejce“ mjenowana, město Kiel. Tak běchmy při baltiskim morju, štož litwjanscy rěka „běłe morjo“. W prastarych časach měješe wone hinaši napohlad hač nětk. Prjedy wobstoješe přez nětko rozbrójene kupy zwisk mjez Pomorskej a Danskej. Też namakaja so tu hišće zwěrjata, kotrež hewak jenož w sewjernych morjach nadeńdźemy. Po času su so na přeměnjace klima zwučiłe.

Hdyž wótre wětry wot ranja howrja, dha hewak měrne morjo přez brjožišća

hrozy. Tak buchu 13. novembra 1872 nizke brjohi přez žołmišća podnurjene, a to wot Pomorskeje hač do Danskeje, a zmohi spóžrjechu kněže, ludźi a skót. Hdyž so „wětrec hólcy“ rozzłobja, maja wobydlerjo samo tu na mórskich brjohach ze strachom so bědźić. Dokelž pak tu tajki taifun z rědka přikhadźa, njejsu tu brjohi tak přez haćenja škitane, kaž při sewjernym morju. Baltiske morjo je na rybach njesměrnje bohate, wosebje na jerjach. Dys a dys so w tajkej mnohosći naćerja, zo móža rybacy lědma dołójić. Po časach pak tam ani jerjoweje wopuše njewohladaš. Kaž so jomu wuzdanje, ćaha wokoło; ale hdźež so nawali, tam pak z hromadami. Dokelž tak njeporjadnje ćahaše, nastachu přez to wójny. Namjezne města mějachu bohaty dobytk přez łójenjo jerjow a wupósłachu swoje čołmy a łódźe tam, hdźež joho čaru wuslědźichu. Štóž bě prěni, tež prěni saki wućisny. Mjez tym přijědźe tež druhi, kotryž so tola ze suchej hubu domoj wróćić njechaše. Při tym nasta zwada a puki a někotryžkuli wotjědźe, hdźež bě sem přišoł, bjez jerja, za to pak z krawym nosom. Znate su wosebje tak mjenowane „Kielske šproty“, kotrež so w zymje do wšěch krajow sćelu jako „delikatessa“.

Jerij ma hišće nětko swoju ważnosć. Wosebje na póstnych dnjach je wón tunja cyroba za khudši lud. W srěnim wěku, hdyž ćahi njejězdźachu a z pućemi tež khětro klacaše, twarjachu klóštry a biskopja blizko swojich sydliščow haty a plahowachu k póstnym časam ryby, kotrež běchu tehdom tučniše hač nětk. Tak z lohka to njeńdźeše, ze sewjernoho a baltiskoho morja jerje do srjedźneje a južneje Němskeje wozyć. To traješe tydźenje, haj samo měsacy, prjedy hač klamař skazane „ryby“ dósta. W času pary a miliny wšo z khwatkom dźe, ale ryby so dale ze sakom łója, kaž hdy prjedy.

Město Kiel ma najskerje mjeno wot zaliwa, kiž je „klinej“ podobny. Jězork, kiž nětko wosrjedź města leži, so hišće dźensniši dźeń „mały klin“ mjenuje. Hižo słowo na to pokazuje, zo su Słowjenjo město założili. Před sto lětami měješe na 7000 wobydleri, a nětko 164000. Přez twarjenjo železničneje čary wot Hamburga do Kiela w lěće 1844 wupřestrěwaše so město bóle a bóle k wječoru. Hdyž pak pruski žołdk 1867 Holsteinsku šlapny a Kiel so k wójnskomu přistawej pozběhny, město njenadźicy rosćeše. Lěto wot lěta přibjera ličba pućowarjow k morju a cuzy a domoródni wopytuja Kiel. Při „łódźnym swjedźenju“ mjerwi so tam z ludźimi. Kejžor a kejžorowa přebywataj tehdom tam dlějši čas a bydlitaj na wodźe. Při tutej składnosći so kralojo a wjerchojo z Europy a druzy tam zetkuja a so wokřewja na „sporće“, kiž so mócnje płodźi a plahuje. Dyrbi to wobkuzłacy napohlad być, kaž mi wuznachu, kotřiž su to widźeli.

W prjedawšich časach wotmě so w Kielu „wobrót“. W dnjach wokoło swjatoho Antonia — 17. januara — płaćeše so tu dań a dołh a też kupny pjenjez za předate kubła a ležomnosće. Z črjódami ćehnjechu ludźo ze wsow do města, też zemjenjo. Młodźi z nich, hdyž bě jim pjenjez należło, so spodźiwnje wupjerachu. Pijachu, hrajachu a hewrjekachu tak, zo měšćanska rada sebi žaneje rady njewědźeše, kak by mohła načasnomu „wowrótnjenju“ dźiwjeje młodźiny zadźewać. Też lumpakojo so tam nawalichu a mějachu „swoje žně“, mjenujcy bjerjechu a kradnychu, hdźež a štož so hodźeše. Tola so „wobrót“ njewotstroni, dokelž měšćanam z njoho dobytk rosćeše. W našim času so też druhdy tak „wólbr“ zakhadźa, nic pak jenož w Kielu.

(Přichodnje dale.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšćina. Wokrjesne towarstwo za plahowanjo sadu pschihotuje pilnje sadowu wustajeńcu, kotraž ma so z dobom z loteriju a pschedawanjom sadu wot 17. hač do 19. oktobra w „Měšćanskej zahrodźe“ („Bürgergarten“) wotměwać. Wustajeńca njedyrbi jenož pokazać, kajki sad so tu khwilu w naschim wokrjesu plahuje, ale dyrbi pschede wschěm wobydleri powučować, kotry sad so za naschu krajinu najlěpje hodźi, a jim z cyła luboscć k plahowanju sadu zaschćěpić, na čimž husto doscź hischće brachuje. Zo bychu so prawje mnozy wobdźělili a wustajeńca so derje poradźiła, su wjacore rjane myta wustajene. Nimo tych, kotrež wokrjesne towarstwo samo dari, su hač dotal myta pschilubili: krajne towarstwo za plahowanjo sadu, měšćanske zahrodnische towarstwo, ökonomski radźićel Schwarc w Hrubjelčicach a ratarske towarstwo w Hnaschecach. Njech so mnozy na tutej zajimawej a wužitnej wustajeńcy wobdźěleja a na zjawne pscheproschenja a wozjewjenja dźiwaja, kotrež chce Budyschske wokrjesne towarstwo wo tym hischće rozesłać.

Z Njeswačidła. Tu pschedstajesche minjenu njedźelu Rakečanska „Lipa“ bursku hru „Na wumjeńku“ psched pschepjelnjenej salu. Rakečenjo hrajachu tak žiwje a wěrnje, zo je hra zawěsće wulki zaćischć zawostajiła. Próca a wumjetstwo Rakečanskeje „Lipy“ dyrbi so wosebje pschipóznać, dokelž je wot druhich zdźěłanych Serbow khětro zdalena. Knjez farař Waktař poręča k zhromadźenym zahorjace słowa, połne narodnoho ducha. Kruće so nadźijamy, zo so lětsa nětko skónčnje też

w staroſławnym ſerbſkim Njeſwačidle założi ſerbſke towarſtwo. R.

Z Rakec. Spěwarſke towarſtwo „Jednota“ z Khrósćic wuhotuje k češći a k wopomnjeću naſchoho njezapomnitoho wótčinca njeboh Jana Ernſta Smolerja njedźelu 20. septembra tu ſpěwny ſwjedźeń. Serbja z Rakec, z bliżſcheje a z dalſcheje wokoliny, pſchińdźće w prawje wulkej ličbje. Chcemy raz zas na ſerbſkim ſpěwje a zabawje ſo zawjeſelić a pſchi tym ſpominać na toho, kiž je ruku, wutrobu a duſchu woprował za ſwój lubowany narod, kiž je z njewſchědnej horliwoſću a wutrajnoſću dźěkał a ſkutkował za Serbow zbožo a traco. Zhonimy tež, ſchto wſcho je wukonjał w čaſach, hdyž rańſche ſerja ſwitachu a nowe ſłónco ſkhadźeſche na narodnym njebju nětčiſchoho Serbowſtwa, z dobom pak tež zhonimy, z kajkimi wobćežnoſćemi je pſchi tym bědźił. —

Z Kukowa. Swoje měſačne poſedźenjo měješche naſcha „Bjeſada“ zańdźenu njedźelu. Witachmy tež někotrych hoſći, ſamo z dalſchich ſtron. Jednaſche ſo woſebje wo wobdźělenju towarſtwa pſchi ſwjedźenju 50lětnoho měſchniſkoho jubileja Pia X. w Khrósćicach 27. septembra, ſchtož ſo jenohłósnje pſchija. Sobuſtawy zhromadźa ſo na ſwjedźeńſkim dnju $^3/_4$2 hodźin w towarſchnej korčmje a wot tam podadźa ſo z korhoju do Khrósćic. — Potom pſchednoſchowaſche knjez stud. theol. Juſt z Kukowa wo wotročſtwu. Najprjedy pokaza, kak w ſtarych čaſach ludy zańdźechu, tróny padachu a pſchez to wulke powalenja naſtawachu. Najbóle je ſo pſcheměniło na ſocialnym polu, kaž je ſo ſtako w běhu lět pſchez wotročſtwo. Njewólniſtwo je tak ſtare kaž rólniſtwo, a nadeńdźemy je pola wſchěch ludow. Z wjetſcha rozeznawamy dwě druźinje: wotročkow abo domjacych, kotſiž ſo po wěſtych lětach zas wuſwobodźichu, kaž pola židow kóžde 7 lět — ſabatne lěto —, a cuzych, kotſiž huſto hač do ſmjerće pola ſwojoho knjeza woſtać dyrbjachu. Tón měješche prawo, jich krjudować, haj ſamo morić, hdyž ſo jomu wuzda, a knježerſtwo jomu to njeporokowaſche a tež joho njepokhoſta. Rěčnik rozkoži wotročſtwo pola wſchelakich ludow, tak pola Grekow (Spartanow), Romjanow a Germanow. Pola Romjanow dźerżeſche ſebi někotryžkuli knjezyk na tyſacy njewólnikow. Z wotkel pak dóſtawachu telko ludu? Běchu to z wulkoho dźěła wójnſcy jeći. Tak pſchiwjedźe Titus po zapuſćenju Jeruzalema w lěće 70 po Khryſtuſu na 97000 židow jatych, kotſiž dyrbjachu na roli, w podkopkach a na łódźach čežko dźěkać. Wotročk bě jenož wěc, kiž ſo pſchedawa a kupuje. K ſwojej zabawje da Tiberius njewólnikow z wyſokeje ſkały do morja ſkakać. W Romje wojowachu gladiatorowje pſchećiwo ſebi a z dźiwimi zwěrjatami. Lud wołaſche a žadaſche za khlěbom a wjeſelemi, ſchtož jomu kejžorojo z połnej horſchću ſchkićachu, zo bychu ſebi ludowu pſchikhilnoſć zwěſćili. Bjez dźiwa potajkim, zo njewólnikow pſchewza hida a zaſakkoſć pſchećiwo ſwojim krjudźerjam. Woni ſo zběhnychu, tak w lěće 135 na 200000, zabiwachu ſwojich dračow a palachu jich ſtatoki. Tež čěkachu, hdyž a hdźež ſo hodźeſche. Tola tajki čěkanc, hdyž ſo zaſy popadny, bu woznamjenjeny na rucy z pismikami F H E, t. r. fugatus hic est, tón čěka, a tohodla potom joho kedźbliwje wobſtražowachu. Katholſka cyrkej, hdyž jeno trochu k mocy pſchińdźe, bórzy wotročſtwu zadźěwać počinaſche. Kſchćenych Romjanow namołwjeſche, zo ſwojich wotročkow wuſwobodźichu, ſkutkowaſche pſchez dobry pſchikład, kſcheſćenjo jich jako ſwojich ſobučłowjekow ſebi wažachu a rozomnje z nimi wobkhadźowachu. Pſchez kſchižne wójny da ſo woſebje pſchez prócowanjo bamža a kejžora buram ſwoboda. Kotſiž ſo we wojowanju pſchećiwo njewěriwym wobdźělichu, buchu z tym wot wotročſtwa wuſwobodźeni. Swobodu, kotruž Luther prědowaſche, zrozymjachu burja wopak, zběhachu ſo pſchećiwo ſwojim knjezam, rubjachu a zničachu klóſchtry a hrody, z čimž jenož ſami ſebi ſchkodźachu. Wjerchojo zjednoćichu ſo a zabiwachu burow kaž „ſkaženy pſy“. Robota dźerżeſche ſo hiſchće dołho, haj hač do minjenoho lětſtotka. Naſchi dźědojo a wowki ſnadź hiſchće čaſow pomnja, hdyž dyrbjeſche bur abo dźěkaćer na robotu a knjezej něſchto dnjow, pak tydźeni, ſamo pſchi najnuzniſchich žnjach, hdyž wſchěm nadoſć dźěła do rukow hladaſche, „robośić“. Hdyž Schpanſcy a Portugiſojo ſo do Ameriki naſtajichu a tam kraja nadobychu, nuzowachu domorodnych Indianow, we złotych a ſlěbornych podkopkach dźěkać. Tola jim to njetyjeſche, a ſta a tyſacy mrějachu na ſćěhwki njezwučenoho dźěła w podzemſkich khódbach. Kardinal Las Kaſas, japoſchtoł Indianow, chcyſche wotemrěću indianſkoho ludu wobarać, a pokaza ſchpanſkich wobſedźerjow na ſylniſchich cornuchow w Africy. Bohužel naſta pſchez to wikowanjo a pſchekupſtwo z njewólnikami, ſchtož ženje joho wotpohlad był njeje. Tohodla mamy hiſchće w Africy „brjóh ſchklavow“. Wot tam ſo pječa do Ameriki pſchewožowachu. Z kulturnym poſtupom zhubi ſo tež nječłowjeſke waſchnjo, a nětko hiſchće w ſrjedźnej Africy a někotrych zanjeſenych kupach wotročſtwo a wikowanjo z njewólnikami namakamy. — Zajimawy pſchednoſchk ſo wſchěm jara ſpodobaſche. Jomu pſchizamkny ſo žiwa rozmołwa.

Z cyłoho swěta.

Sakſka. Wulke manövry ſakſkoho wójſka ſu lětſa wokoło Łomača, Wulkoho Hojna a wokoło Plawna we Vogtlandźe.

Němſka. „Wěſchćenja“ ſocialdemokratow — a wuſpěch. Znate je, kak ſocialiſći woſebje pſched wólbami z połnej hubu wěſchća. Kak mało ſo dopjelni, ſchtož do prědka praja, móżeſch z krótkoho pſchehlada widźeć. „Najpozdźiſcho za 10 lět pſchińdźe wulki kladeratač“ (t. r. powrót), praji

Bebel 1875 — a 33 lět pozdźišcho hišćże swět stoji a dotalny porjad. „Z njezmylnej wěstoscu kwatamy wot dobyća k dobyću“, praji Singer pšched poslednimi wólbami — tu zhubi socialna demokratija połojcu swojich sydłow. „Jeli so nowe lichowarske cła zawjedu“, praji Ledebour, „dha nichtó njebudże móc wjac khléb zapłacić“ — cła so zawjedźechu — a hlej, khléb wosta tak tuni kaž bě byk. „Njewolće žanoho z porjadkowych stronow“, prajachu socialdemokraća 1907, „hewak budże punt mjasa bórzy na 3 hr. stać“ — tola lud wuzwoli sebi porjad — a płacizna swini spadny z 75 hr. na 45 hr. „Němšti lud zawutli z njedostatkom dobreje cyroby“, prajachu ćile wozbožerjo ludu — tu postupi w Němskej pšchetrjebanjo mjasa wot 25 na 52 kilogramow na hłowu a za lěto, nimale jónu tak wjele kaž we Schwejdskej, Belgiskej a Danskej.

Awstrija. Katholski zjězd w Rumburgu je 6., 7. a 8. septembra byk. Nam pschilubjeny dopis wo nim nadźijomnje do pschichodnoho čisła za tydźeń dóńdże.

Jendźelska. W tutych dnjach, wot minjeneje srjedy hač do njedźele, so wulkotny eucharistiski kongreß (k česći najswjećischomu sakramentej) w Londonje dźerži. Joho srjedźizna je nadobna kathedrala we Westminster. Zastupjeŕ bamža, kardinal Vanutelli, a pjeco druzy kardinalojo, pschez sto biskopow a najwyschschi zemjenjo su pschitomni. Pschez 7000 sobustawowych khartkow je so wudało. Mjez druhimi je tež nasch pryne Max w Londonje a pola wójwody z Norfolka bydli. Wón ma na zjězdźe pschednoschk wo orientalskich wobrjadach (ritach), schtož je wosebity pschednjet joho wjaclětnych studijow. Hudźbne nawjedowanjo ma sławny organist spomnjeneje kathedrale Terry. Na jenotliwych dnjach so spěwy staro-jendźelskich, francozskich-vlamskich, němskich, greckich a italskich mischtrow spěwaja. Ze wschoho je widźeć, zo kongreß w njekatholskim měsće wotbyty z ničim zady katholskich městow njewostanje.

Marokko, hdźež so hižo dołhi čas wari, zda so nětko skónčnje na puću k měrej być. Abdul Asis je so za pschewinjenoho spóznać dyrbjał a je tež swojoho dobyćerskoho bratra Muleja Hafida pschipóznał wuprajiwschi, zo so wosudej kłoni a trón dobyćerskomu bratrej pschepodawa. To wscho je pschećiwo wočakowanju Francozskeje, kotraž je hač do poslednjoho časa z Abdulom Asisom dźerżała. Europskim mócnarstwam ničo njezbudże, hač Muleja Hafida jako nowoho sultana pschipóznać. Potom ma tón pokazać, zo swojomu krajej zas měr a porjad zawěsći, a zo tež z Europu w pschećelstwje wostanje. Hač dotal je pschećelne zmyslenjo k europskim mócnarstwam pokazował, haj samo pschećiwo Francozskej, kotraž je joho dotal hidźiła a pschesćěhała, je měrny wostał.

Wšelčizny.

* Schćernischća. Melancholiski čas lěta je so pschibližił. Krasne, złotožołte kłóski, kotrež hischće njedawno naschej woči zwjeselachu a začuće poknoho žiwjenja w nas zbudźowachu, su hižo pod wótrej kosu padnyke. Hrube a kakačojte — městno rozpadankow stwórby — so nam po žnjach polo w schćernischću zjewja. A woprawdże to městno rozpadankow je. Dokelž wschitko to, schtož je tu hischće jako posledni zbytk stojo wostało, dże pomałku smjerći, zahinjenju napschećiwo. Ćischina rowa wschak w schćernischću njeje. Runje nawopak. Hischće knježi tu prawje wulke žiwjenjo. To su tu najprjedy pólne myschki, kotrež so pilnje wokoło suwaja a za zymu sebi zběraja, schtož je jim stwórba hischće pschewostajiła. Dale su tu spěschne kurwotki, pytace sebi cyrobu, doniž je straschny wokoj hajńka njedoćehnje. Pschede wschěmi pak je w schćernischću njeličomna syła schwjerčow, skóčkow a bručkow. Jich njesprócniwe schćerčace zwuki swědča wo tym, kak njesměrnje bohate je žiwjenjo we stwórbje. Ale najebać to! Čłowjek, stojo psched schćernischćom, čuje so sprócny! Wobraz stwórby, kak wschitko zrawja, zezrawja a potom pomałku wotemrěwa, to kłapa so do čłowječeje wutroby kaž napominanjo! A my spominamy na swoje žiwjenjo. Tež nasche skutkowanjo dyrbi płody njesć a čłowjestwu k wužitku być. Tež w naschim žiwjenju budźa jónu žně a budże po žnjach, a potom budże žiwjenjo ležeć hotowe a čakać na tamnoho wulkoho žnjeńca, kotrohož mócnomu stupej ma so na zemi skhilić wschitko. A kaž na dawno wopuschćenym schćernischću čućiwy pućowar pokornu kwětku namaka a wotschćipnje, tak tež čłowjek so nadźija, zo po joho dawno skónčenym skutkowanju tón abo tamny na njoho z kwětku modlitwy spomni. A budźa nam tajke kwětki jónu zakćěwać? Starajmy so za to, doniž je hischće čas skutkowanja ....

Hižo zjewja so po honach prěnje swětke nitki stareje babinoho lěća. Znamjo, zo so čas wulkeje ćischiny pschibližuje. A tyschnje kročimy dale. Hdy zjewi so nam wulki, najwažnischi wokomik naschoho žiwjenja, wot kotrohož wotwisuje cyła wěčnosć? Kóždy pschichodny móże to być, budźmy stajnje pschihotowani! P. D.

* Schipleńki abo schipki zasy počinaja so čerwjenić na dźiwich rózow kerkach, kotrež pschi pućikach a mjezach často nadeńdźemy. Nasche měšćanske kuchařki tute krasne čerwjene płody z wulkej prócu wuronjeja a potom za wschelakore polimki a dobre juschki nałožuja. Schipleńki su jara strowe. Pschede wschěm njech sebi to starschi spomjatkuja. Zrałe schipleńki hója wulki kaschel. Hromadźće tohodla te małe čerwjeńki a wususchće je sebi! Hdyž dźěćo na krekšawu skhorje, rozmjećće horstku tutych płodow a dajće je z poł litrom wody pschewarić. Copkomu wotlinjenomu čajej so cokor abo měd pschida. Kaschlowace dźěćo dyrbi potom něschto dnjow za sobu často wob

dźeń tajki čaj pić. Tónle srědk nahladnje kaschel położuje a też skoku hóji, mjez tym zo hewak dźěło druhdy so pschez schtyri a hischće wjac njedźel dajić dyrbi. A wěc je tuńscha hač „Fay's echte Sodener".

* Z Pariza so scěhowaca stawiznička powěda: Kak francozski lud wo wurubjenju klóschtrow pschez knjeżerstwo mysli, pokazuje proceß, kotryž wóndy w Grenoblu běsche. Wobskorżeny bě paduch, kiž bě sudowy honačik kradnył. Sudnik so joho praschesche, hač njemě, zo cuze kubło pschimać njesměmy. Wobskorżeny: „Ale honačik je klóschtrej skuschał." — Sudnik: „Schtó je wobsedźer, wo to so njejedna, honačik wam njeskuschesche, a zakoń a moralka wam zakazuje, jón na so scahnyć." — Wobskorżeny: „Kajka hara hubjenoho honačika dla, knjeżerstwo dźě je cyły klóschtr kradnyło a měło pódla mje sedźeć. Ale hdyž dha je Clemenceau, Briand, Fallières a ta cyła rubjeżna banda, kotraž je klóschtram a katholskej cyrkwi cyłu milliardu pokradnyła?" Publikum so smějesche, zo wscho ržesche, sudnik pak zblědny kaž scěna.

* Praktiski človjek. Minister Schukman a skawny rězbar Schadow wopytowaschtaj pilnje wječorne wědomostne towarstwo. Mjez tym zo Schadow stajnje zahe domoj khodźesche, sedźesche Schukman hač do konca a potom pschijědźe kóždy raz pohonč po knjeza. Jónu běsche zasy posledni a nadeńdźe w garderobje na swojim městnje cuzy kłobuk — krasny, cyle nowy, mjez tym zo bě joho stary na wumjeńk zrały był. Ministrej ničo druhe njezbu, tuž staji so cuzy kłobuk a jědźesche w nim w surowym deschću, kotryž so hižo na hodźinu dołho lijesche, domoj. Hižo rano zahe — minister hischće spasche — so zwonjesche a służownik pschinjese ministrowy stary kłobuk z rjanym postrowom wot knjeza Schadowa, zo sebi za to swój kłobuk wuproschuje, kotryž je excellenca wčora z towarstwa sobu wzała. Pschi bližschim zeńdźenju dósta minister tute wujasnjenjo: „Běch sebi, praji Schadow, tehdom runje nowy kłobuk kupił. Hdyž chcych domoj hić, so bojazne deschćowasche, a dokelž sebi njechach swój nowy kłobuk rad skazyć dać, wzach wasch a mysłach: Waschomu staromu filcej, knjez minister, njemóže deschć wjacy wjele schkodźeć, mjez tym zo mi wy mój nowy kłobuk njezranjeny w swojej ekwipaži domoj powjezeće!"

D.

Car w přisłowach:

Hdyž je car zemrěł, so też mužik (burik) z nim njeměnja. — Hdyž konje njechadźa ćahnyć, njehiba so też carowy wóz. — Štož so carej njeradźi, wuwjedźe čas. — Carej móžeš drje skórźby wotewzać, ale nic staroście. — Što pomha carej, zo „ně" praji, hdyž Bóh „haj" rjeknje?

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćenej: Marija, Franca Józefa Linggi, cyhelniskoho dźěłaćerja na Židowje, dź. — Hana, Jakuba Haše, hejtmana w Dalicach, dź.

Zemrěłoj: 3. sept.: Michał Rjelka, prjedy służowny, † we wokrjesnym wustawje na Židowje, 55 l. 2 m. 12 dn. — Marija zwudow. Mättigowa, prjedy zwudow. Šołćina rodź. Bradec, 70 l. 8 m. 11 dn.

Z mojeho nakłada atd. so na farje w Budyšinje předawaja:

I. Nabožne knihi.

1. Duchowna Różownja swj. Marije. 1872. 517 stron. Płać.: 1,50 hr. hač do 4,50 hr.
2. Smjertnička. 1873. 120 stron. Płać.: 25 pj. a 40 pj.
3. Hwězda, modlitna knižka. 1880. 104 stron. Płać.: 25 pj., 60 pj. a 90 pj.
4. Khwalće Knjezowe mjeno. 1882. 503 stron. Płać.: 1 hr., 2,50 hr. a 3,40 hr.
5. Róčna Swjatnica kath. křesćana. 1883. 1260 stron. Płać.: 2,50 3,50 a 5,00 hr.
6. Wěnašk Jězus-dźěćatkej. 1886. 40 stron. Płać.: 30 pj.
7. Živjenja Swjatych. 1864—1904. 1092 stron. Płać.: 5 hr. a 6,50 hr.

II. Powučne, zabawne spisy:

8. Serbske rukopisne drobnostki. 1869. 26 stron. Płać.: 25 pj.
9. Surowstwa napřećo Piusej VI. a VII. 1870. 28 stron. Płać.: 15 pj.
10. Pismowstwo kath. Serbow. I. 1869. 104 stron. Płać.: 1,20 hr.
11. „ „ „ II. 1874. 52 stron. Płać.: 50 pj.
12. Dwójnikaj. Powědančko. 1872. 31 stron. Płać.: 25 pj.
13. Othilia, slepa holčka. 1873. 44 stron. Płać.: 30 pj.
14. Marija wumožena khora. 1874. 25 stron. Płać.: 20 pj.
15. Při maćerným rowje. 1874. 31 str. Płać.: 25 pj. 16. Wodźan. 1896. 36 str. Płać.: 50 pj.
17. Złote hrody. 1897. 54 str. Płać.: 60 pj. 18. Boži narod. 1901. 39 str. Płać.: 50 pj.
19. Dźesać lět za serbskim blidom w Lipsku. 1903. 20 stron. Płać.: 25 pj.
20. Pěseń wo zwonu. 1905. 46 stron. Płać.: 60 pj.

12] **Handrij Dučman-Wólšinski.**

Serbski wječor w Rakecach

wěnowany wopomnjenju našoho serbskoho wótčinca **Jana Ernsta Smolerja,** zbudźerja serbskeje narodnosće, 176] budźe **njedźelu 20. septembra 1908,** wuhotowany wot **Khrósćanskeje »Jednoty«.**

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwuměłšomu wuwjedźenju. **Bože martry □ smjertne kříže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki** atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -

Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje. 47]

Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Handrij Noack

w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.

Fabrika a **skład**

za jednore a pyšne wuhotowanja wobydlenjow,

też jednotliwe meble za jstwy.

[165

Willy Mader

Wobsedźeŕ firmow: *Willy Mader & C. Domaschke.*

Kontor: Žitne wiki 12 a Karoladroha 13.—Skład: Karoladr. 13.

Dalokorečak: hamt Budyšin čo. 307 a 334.

poruča: [5

češke brune wuhlo krupčanskich a wosekskich markow, salonowe-, kósikowe- a worješkowe brikety, kamjentne wuhlo, wuhlo do kowarnje, koks atd., k twarjenju a k hnojenju **kruchate wapno (kalk)** w mjeńšich wahach, kaž tež w cyłych wagonach hač na kóžde železnično zastaniščo. Nanajtuńše płaćizny.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prócstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Jednota tow. kath. Serbow - w **Budyšinje** - změje jutře njedźelu **13. sept.** swoju **měsačnu zhromadźiznu.** [175

Kofejownja w Serbskim Domje

poruča [144

swój dobry kofej po kankach a po šalkach a wšitke **ćopłe** a **zymne jědźe.**

Jězdne koła so radlubje tu khowaja.

Cyrkwinske molowanjo.

3]

Wosebitosć:

Stare wašnjo molowanja.

Wuwjedźenjo w kóždym stilu a wašnju.

Swědomite rysowanjo a zestajenjo barbow.

Polichromowanjo a pozłoćenjo wołtarjow, klětkow, stacionow, figurow.

Hendrich Hinrichs.

Lipsk, Weststrasse 29.

Wobličenja a skicy darmo.

Z prima-referencami mózu służić.

Liebsch, [11

sudniski aktuar zw. służby 34 na Sukelnskej hasy 34 pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.

Rěči serbski.

Přesadźowanjo ležomnosćow.

Surowa trupawosć (Rauda)

pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja. Přez mydło **„Junka“** narostu krasne kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Pohonča a dźowku

za **přichodne** lěto pyta **J. Rölka,** [173

překupc we **Worklecach.**

Dźensa dwě stronje přiłohi.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćernje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 37 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 12. septembra 1908.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 5. sept. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 10. sept. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	15	16	40	15	98	16	66
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	13	40	13	60	13	20	13	76
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	74	11	90	12	60
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	50	9	65	9	40	9	80
Rožka, nowa	8	37	8	50	8	25	8	50
Ječmjeń	8	80	9	10	8	50	9	—
Wows, nowy	7	10	7	30	7	—	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	—	20	50	10	—	10	50
Běrny	2	50	2	80	—	—	3	10
Pšeńčna muka	11	50	19	—				
Ržana muka	11	—	14	—				
Syno	2	75	3	—	2	50	2	75
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	34	3	50	—	—	3	60
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	—	2	40	—	—	2	67
Prosata 1050 (w Kamjencu 356) jene	8	—	25	—	9	—	19	—
Butra 1 kg	2	60	2	70	2	60	2	70
Jeja, mandl	—	90	1	5	—	—	1	5

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 7. sept. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	28—44 hr.,	rězna waha	58—80 hr.
2. Byki,	„ „	„	„	30—43 „		62—75 „
3. Kruwy a jałojcy,	„ „	„	„	27—42 „		49—74 „
4. Ćelata,	„ „	„	„	40—54 „		70—84 „
5. Swinje,	„ „	„	„	46—55 „		61—70 „

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kaščiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow, złotych a optiskich wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
166]

R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, róžk žitn. hasy.
Założene 1857.

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.
Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Čohodla so ćwělujeće?
Hnydom so pomha!
Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w Kamjencu,
Anger čo. 12I
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Privatni 4 %.

Khapki.

Čapki.

Krawcy 10 %.

Zhorjelski překupski dom

Jan Schaaf.

[72

Budyšin. Bohata droha 29.

Dźěćace suknički.

Šlipcy.

Fale.

Sć.

Prěnje wosebite překupstwo

za serbske drasty.

Korsetowe štalty.

Šemisety.

Wołmjane čorne posamenty

za jaki (kuty)

—.35, —.50, 1.—, 1.50 hač do 2.75.

Herkules porty (čorne)

w 5 kajkosćach a 10 šěrokosćach.

caki (čorne).

Nohajcy.

Kornarje.

Banty a sekle z pisanych posamentow.

Běle špachtlowe canki

we wulkim wubjerku

po znatych tunich płaćiznach.

Francy, wołmjane a židźane.

Košle.

Gardiny.

Zelene židźane rubiška

w krasnych nowych mustrach.

Čorne židźane banty

wosebje šěroke a ćežke k seklam.

knefle, lacki, canki, šnóry

a wšitko

štož so we

šwalčistwje

trjeba.

Kolowy.

Zawěški.

Šwalče dóstawaju 10 %, **privatni** 4 % rabata.

Rěči so serbski. — **Rěči so serbski.**

Krajna wołma.

Sylna wołma.

Wutrobołopješkata wołma.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 38. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **19. septembra 1908.**

Pius X.

pjećdźesać lět měšnik.

1858

1908

Dźensa, 18. septembra 1908, je so 50 lět minyło, zo diakon Józef Sarto z Riesy z rukow swojoho biskopa Fariny w Treviso swjatu měšnisku swjećiznu dósta a jutře, 19. septembra, budźe tomu 50 lět, zo je w swojej wosadnej cyrkwi w Riese prěni króć swjaty wopor nowoho zakonja swjećił. Bóh je khudoho syna khudeje swójby w zanjesenej wjescy hornjeje Italskeje w swojej miłosći spodźiwnje wjedł po wšitkich skhodźeńkach duchownskeje służby, hač je joho před pjećimi lětami, 4. augusta 1903, na najwyšši skhodźeńk

dostojnosće, kotrež tuta zemja ma, powyšił: wuzwoliwši joho přez powołanych wjednikow cyrkwje za měšnika na zemi.

Kaž daloko je katholska cyrkej rozšěrjena, hač do najdalšich kupow ćichoho oceana, hač do njepřistupnych pusćinow žehlacoho słónca abo z lodom wopróstnjenych krajinow: wšudźe dźens milliony a milliony so raduja a proša za swojoho Swjatoho Wótca Piusa X.: „Knjez zdźerž joho, a wobžiw joho, sčiń joho zbóžnoho na zemi a njepodaj joho do rukow joho njepřećelow!

W Budyšinje, 18. septembra 1908.

Redakcija Katholskoho Posoła.

Z Rumburgskich swjatočnosćow a skandalow.

Jako mějachu wóndanjo katholikowje Němskeje swój wulkotny zjězd w Düsseldorfje, tak so w poslednim času tež Němcy połnócnych Čech k zhromadźiznam sćhadźuja, zo bychu za swjatu katholsku wěru w pschezjednosći so zahorjeli, a to kóžde tśeće lěto. Lětuscha Rumburkska zhromadźizna je jasnje pokazała, kak nuzne tajke sćhadźowanja w tym kraju su: w kraju, wot liberalisma a socialisma pschežranym a pschesakanym, zo to mohł rjec na ničo podobne njeje. Na dnju 6. septembra sym w Rumburku druhdy pomyślił a hišće dźensa myslu, zo je skoro pohanow lěpje móžno wobroćić, dyžli tutych zasakliwcow, zaslepjencow. Běchu wokomiki, zo so twjerda pjaść zawěrasche a chcyssche smykmyć a hněw, haj wulki hněw so tebje zmocowa.

Dokelž je Rumburksku katholsku zhromadźiznu tež wjacy Serbow, wosebje z Budyšćhskeje wosady wopytało, a dokelž je tuto město mojim lubowanym krajanam z jich pobožnych pućow derje a ze starodawna zdobnje znate, njech podawki trochu wopišchu. —

Krasne njedźelske dopołdnjo běsche so nad krajom wotewrikło, hdyž w Starym Warnsdorfje tśjo Žitawscy ćah wopuschćichmy. Wulka črjóda bě hižo rano k Filipsdorfej wotjěła a wottam z Georgswaldskimi k Rumburkej ćahnyła, nas bě zastojnstwo dźeržało: jedyn wučer, druhi nócny straznik w fabricy a ja. Wjesele a z lohkej kročelu stupachmy puće a schćežki, skónco swěćesche luboscíwje, ale čerstwy wětsik do wočow dujesche, a ptački tež žane njespěwachu, hač tam a sem někotry z ćicha, naschi sławni koncertisći su skoro preč. Hišće schtwórty mischtr bě z nami wustupił, wěsty knjez z Liberca, ale tón nam pschez měru sahasche, měješe sahadła za tym. Tón chcyssche hišće prědowanjo na horje słyšeć abo tola Božu mschu sobu wzać a wuńdźe nam bórzy. Tśi, schtyri króć so hišće joho wjechlaty płaschć abo mantl nimo nas suny, dokelž sebi ze samej horliwosću zańdźe, ale potom so docyła miny. Za cyły dźeń joho wjacy njewohladachmy, a sami so tež bórzy rozdrjebichmy. Rumburk bu za tón dźeń wulke zhromadźenischćo ludu, naschoho a njenaschoho, cuzoho abo tola wocuzbjenoho. My najprjedy do tutych trjechichmy; pschetož katholska zhromadźizna bě mjez tym na hórku za městom, k swj. Janej ćahnyła ... A tam wschak je wulkotnje było, wysoke módre njebjo a dokoła pod hórku lěsy, łuki a daloke role, na kotrychž hischće tež žita so žołmjachu. Wosrjedź wschěch tych luboznosćow pak so najswjećische potajnstwa dokonjachu a Boże słowo z rěčniwoho rta je hrimało.

Wulkotny, hnujacy je napohlad był, hdyž blizko 10000 ludźi wokoło wołtarja so ćěsnjesche, najbliže stojachu studenći a zastupjerjo towarstwow, pschi ścenju, pschi pschežohnowanju so korhowje kłonjachu a rapiry, buchachu wutšele. Knjez swjećacy biskop Dr. Wjacsław Frind z Prahi swjećesche swjaty wopor z assistencu, knjez Viktor Kolb z rjadu jezuitow a sam syn toho kraja, měješe psched Božej mschu prědowanjo, sławne, woprawdźe prědowanjo na horje. Kaž schumjaca rěka z druhoho kralestwa, kotrež njeje tohole swěta, wuliwachu so jadriwe mócne hrona a słowa z pschiwalom k wutrobam. Wschitkich woči zybolace stojachu na klětku złożene. Hodźina njezapomnita kóždomu, kotryž je swědk směł być!

Hnydom po Božich słužbach je so ćah zrjadował, ćah pobožny, pisany a pyschny. 90 towarstwow w ćahu, běsche mjez nimi tež mnohe z namjezneje Sakskeje, hač z Budyschina, Drježdźan, Mischna. 26 korhowjow je so zmahowało, 11 kapałow do stupa piskało. Ale po druhim, krótschim, pódlańschim puću su ćahnyli, nic kaž bě wotmyslene było a kaž běchu pschischli, pschez torhoschćo. W katholskim Rumburku sebi katholikowje po torhoschću njewěrja! Tam dźe bě so za tón čas druhoho ludu naschło. Pohladajmy tam!

Rumburkski »rynk« je jara wulke schtyrirózkate lado, ale po cyłej dołhosći a schěri bě po bokach z dwojim, trojim pasom wopasane njepschećelskich ludźi. Najsylnischi běchu socialisći, kotsiž w schesćistupje porunjo sebi kročachu, khwilku pozastawajcy a zasy so hibajcy. Mužowje, stari brodačowje, hólčiska, wschitcy z čerwjenymi nalikami. Runjewon njepěknje hladasche so na to, zo tež žony a dźěći dźěchu, a najnapadnischa z nich bě mi mać z pjećimi dźowkami, kaž pischćałki na pischćelach wot najwjetscheje k najmjeńschej holčcy. Ach, je to mać, kiž takle wě kubłać a swoje dźěćata čerwjene trojić!

Za čerwjenymi dźěchu w podobnym porjedźe módri, z kostschancom za kneflom. To je zalubowana kwětka kejžora Wilhelma była, wot kotrohož je słowo: zo ma ludej wěra so zdźeržeć. Rumburkskim »deutschfreiheitlich« demonstrantam kostschanc woznamjenja wójnu pschećiwo klerikalnym, to je pschećiwo duchownstwu a cyrkwi. Někotre wudmo sym wot nich pschesłyschał, hdyž so mi kornarja dohladachu. Ale wschako to njeběsche hnój a njeběchu puki ...

Wſcho to dźě bě ſwjedźeńſkomu ćahej napſchihotowane, hdy bě ſo na torhoſchćo zwažił. Je dopokazana wěc, zo chcychu ćile ſchwarni cwólbarjo, hdyž by ćah na torhoſchću był, z wobeju ſtron torhoſchćo zawrěć a pſchede wſchěmi knjeza biſkopa z njerjadom, ze zhnitymi jejemi pomjetać a popluwać, zo by z ćaha dyrbjał wuſtupić abo tajki po měſće hić. A to je liberalow liberalnoſć, praj ſwobodomyſlnoſć, to je alldeutſch, ſtalldeutſch kultura. Wulke zbožo je, zo ſo na horje z časom ſtracha domyſlichu a zakožichu po druhim puću.

A hdyž pak potom zwony zaréčachu wot fary a wot kapucinow a wutſěle z hory rjachu, hdyž na torhoſchću pytnychu Herodeſowje (też na jenej tſěſche jich črjóda ſtojeſche), zo na próżdno ſtojo hladaju, ſkopichu ſo do kudźele a »heil« a »hoch« pſchez mnohoſć dźěſche, druhdy też »los von Rom«. To bě réčnik na balkon wuſtupił, zo by ludej dopowědał. Za prěnim réčnikom pſchińdźe druhi. Tón bě też někajki zapóſłanc, ale porunjo prěnjomu ſwižniſchi a bóle wućehnjeny. Tón njemějeſche tajki napity a wujědźeny hłós, ale za to ćim bóle z rukomaj machaſche a z cyłym ćełom ſebi ſwědčeſche. Kaž z elektriſkej mocu pſcheńdźe joho woheń na poſłucharjow a też ći ſebi počachu ſwědčić a ſylnje machachu, hdyž ſwoje »heil« wołachu. A tak dźě bě tu zaſy zhromadźizna pod hołym njebjom, ale jenož zo cyle hinaſcha dyžli na horje. Hejtmanſtwo bě ju prjedy zakazało, ale napoſledk ju měſćanoſta dowoli. Sławne to poměry w Rakuſkej knježa! Statna móc kaž nula. Liberalismus jenož ſebi trjeba krućiſcho naſtupić, a cofa knjez hejtman. Kak dołho hiſchće? Někotſi měnja, zo ſo lud ſam bórzy dohlada a cłownikow zwućiſka; ale mi ſo zda, zo budźe dłěje trać, pſchetoż pyš je ſo pſchejara rozlězł a pſchejara hłuboko zhnězdźił. To cyłe měſto pokazowaſche. Na pſchikład na cyłym torhoſchću ani jeneje korhowje, wěnca widźeć njebě, a podobny pohlad bě wſchudźom. Pohlad ſtruchły! Katholſke zjězdy w Němſkej bywaju też wot evangelſkich měſćanoſtow poſtrowjene, tu ſo z měſćanſkeje rady myſchka w zhromadźiznje njezjewi, zabywſchi měſćanoſta. Tón nawopak ſam harowacu cwólbu, ſkoro bych rjekł, nawjedowaſche. Měſćanoſta katholſkoho města katholſkomu ćahej puć pſchez město zahaćeſche a zakazanu zhromadźiznu ćerwjenym a módrym dowolowaſche. Či mjez tym hiſchće raz pſcheproſchenjo na zhromadźiznu pſchijachu, kotraž měješche ſo w 3 hodź. w »Němſkim domje« ſpočeć.

Prjedy pak ćehnjechu »Žołtych« „powitać“; katholikowje mějachu žołte paſki z čornym piſmom jako znamjo a napjelnichu wulki ſal měſćanſkeje tſělerńje, kotraž bě z nutſka a z wonka rjenje debjena. Wonka běchu pódla druhich wěcow piſmiki a ličby widźeć 1848 F. J. I. 1908, kotrež ſo wječor w elektriſkim ſwětle zazybolichu runje kaž króna nad piſmikami. Zhromadźizna chcyſche też 60lětny knježeriſki jubilej kejžora Franca Józefa woſławić. Zo na 50lětne měſchniſtwo ſwjatoho wótca Pia X. njezapomni, rozymi ſo ſamo wot ſo. Też ſwjeći biſkop diöcesy, knjez Emmanuel Schöbel w Litoměricach, lětſa 60. měſchniſki jubilej. Potajkim troji jubilejny ſwjedźeń.

W tym wótčinſko-jubilejnym-cyrkwinſkim duchu njeſechu ſo też wſchitke réče duchownych a ſwětnych horliwcow, kotſiž ludźi, hdyž bě ćah dóſchoł, zahorjachu. Wonka drje módri a ćerwjeni zakhadźachu, ale też ći nutſka mějachu dobry hłós a tyſacy poſłuchacych. Haj, tych bě tak wjele, zo dyrbjachu k nim w ſamſnym času we woſebitym ſtanje pſchi katholſkej towarſchni réčeć a hiſchće w ſalu hoſćenca „pſchi połnócnej železnicy“. A hdźež je wjele ludźi dobreje wole a zmužneje wutroby, tam też je žiwjenjo a zapal, ćim bóle, hdyž je réčnik cyły muž.

Na tutym měſće njeje móžno, jenož trochu wopomnić wobſah wſchoho toho, ſchtož je ſo z mócnym ſkowom w Rumburku podawało wot 6. do 8. ſeptembra. Jenož na dnju 6. ſeptembra réčachu ſćěhowacy knježa: jezuitſki knjez Franc z Paula z Boiſſl z Wina wo bamžu a kejžoru, réčnik Karl Scheimpflug z Wina wo katholiciſmje a narodnoſći, profeſſor univerſity a zapóſłanc Winſkoho parlamenta Dr. Michał Mayr z Innsbrucka wo modernym kulturnym wojowanju, zapóſłanc němſkoho ſejma, ſekretar Jan Giesberts wo nowočaſnym hoſpodarſkim žiwjenju a kſcheſćanſkim duchu. Dale P. Auguſtin hrabja Galen, benediktin z Prahi wo Bonifacijowym towarſtwje a katholſkim hibanju, Dr. Franc Hemala z Wina wo kſcheſćanſkim dźěłaćerſkim hibanju w Rakuſkej, Franc Spalowſki wo ſocialnych ſchkodach a kak je hojić. Też žony mějachu ſwoju ſchadźowanku a zakožichu ſebi organiſaciju pod wjedźenjom baronki Marije Kopaloweje. A tak dale. Póndźelu poſedźowachu wſchelake komiſije, wutoru na ſwjatu Mariju wječor pſchednoſchowaſche hiſchće Dr. Richard z Kralikow, baſnik a ſpiſowaćel, pſchi komerſu ſtudentow wo ſtarej wěrje a modernej wědomoſći.

Kaž heſła ſwědča, wo kotrychž bu jednane, běchu to réče za cyle proſtych a jednorych, a też za rozwučeniſchich ludźi — njeſechu pak ſo wſchitke w jenym kſcheſćanſkim kathoſkim duchu, kotryž ſebi wſchón lud podćiſny. Najſławniſcho wuſtupi pater Boiſſl. Schtóž je to ſłyſchał, bórzy njezapomni. Tomu jeničkomu k woli bě do Rumburka jěć hódno.

Napiſach hnydom do titula tohole naſtawka wo ſkandalach. Běſche jich pſchewjele. Wot ſpočatka. Hižo ſobotu wječor je złóſtniſki njedočink ruby na woltarju ſwjatoho Janſkoho wjerſchka rozrězał a ſtacije kſchižowoho puća tam z napiſami zwohidźił (Bohu dźak joho maju —), pſchez cyle tſi dny a woſebje na wječorach hač do nocy hłuboko nuts ſu wobdźělnikow katholſkoho zjězda, najbóle pak duchownych, nic worakawje jenož, ale z krótkim ſłowom: ſurowje pſcheſćěhali, ſměſchili, wopluwali, pomjetali z błótom z huby a z nje-

rjadom drohi, z kijemi a pjaśćemi a cyhelemi su so krwawych bili, njehańbićiwy lećak (lećacy list) su k naschćuwanju ludu pschedawali, zo tón woprawdźe bjeśeśche kaž skót, žandarmowje su jenotliwych knjezow dyrbjeli kryć a k wobydlenjam a na sakske pomjezy wodźić. A to so mjenuje liberalismus!

Rumburkski zjězd je do joho mužow wulku wudrěńcu pschekamał, ale w duchu toho zjězda dyrbi so dale dźěłać, dźěłać a dale powaleć twjerdźizna tuž a farizejstwa! Njepowalomna so zdasche, a hlejće — njeje. — Z toho, schtož je tu napisane, pak lubi čitarjo też widźa, kak śežke dźěło maja duchowni nascheje diaspory, łužiskeje a sakskeje z cyła. Pschetož wulka hromada tych, kotsiž k nam „katholikowje" pschićahuja, su z toho „katholskoho" kraja połnócnych Śech. Też Serbja tu někotrych duchownych maja. —i.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Srjedu **30.** septembra změje hudźbny wotrjad Maćicy Serbskeje popołdnju w **3** hodźinach zhromadźiznu. Knjez B. Krawc přińdźe.

Swobodne zjednoćeństwo katholskich wučerjow serbskeje Łužicy měješe srjedu 9. septembra w Khróśćicach pola Wjenkec swoje 4. lětuše posedźenjo — přitomnych běše 10 sobustawow a hosćaj — tohorunja knjez senior Skala. Knjez kantor Symank přednošowaše wo limborkskim kraju — hdźež je lětsa pućował —. W tutym kraju bydlachu něhdy też Serbja a dźensa je to pruska provinca Westfalska. Wjele je so jednało wo swjedźenju, kotryž ma 27. sept. w Khróśćicach być — zo bychu katholscy Serbja hódnje swjećili 50lětny měšniski jubilej swjatoho wótca bamža Pia X. Nowa serbska prěnja čitanka spěcha dohotowjenju — kaž k. cyrkw. wučeŕ Šewčik nam zdźěli. Knjez kantor Symank z nowa prošeše — zo bychmy w našich šulach tola też tusamu němsku čitanku zawjedli — mnozy měnja, zo je to „Muttersprache" a nic dotalna, tu a tam trjebana „Kinder-Freund". Skhadźowanka traješe na 3 hodź., přichodna budźe w nazymniku w „Serbskim Domje" w Budyšinje.

Z Khróśćic. Z wulkej horliwosću wotměwaše 16. septembra lokalny komitej posedźenjo dla přihotow za jubilejny swjedźeń našoho swjatoho wótca.

Wobzamkny so wosebje: 1. Za swjedźeń, kiž ma ludowy swjedźeń być, natwari mištr Rocho ze Sernjan wulki stan na wjesnych łukach. Material zwoža „horjanscy" burja do Khróśćic a, kaž je přilubjene, „delanscy" burja po swjedźenju zas do Sernjan. Stan a wjes so hódnje wupyšitaj. W stanje budźe też přileżnosć k małomu wokřewjenju z jědźu a picom. 2. Za wječor so na „Fulkec hórcy" wohnjostroj přihotuje. 3. Jako pomoc za wšelake wudawki budźe so za program **30 pj.** jako zastupny pjenjez zběhać.

Wo swjedźeńskej zhromadźiznje wšo bliže so z programa zhoni. — Za swjedźeń samón powšitkownje pak so žada:

1. Spěwarske towarstwa zhromadźa so w **1 hodź.** na šuli w Khróśćicach, hdźež so zhromadna pruha wotbudźe.

2. Druhe towarstwa powitaja so wot $^1/_2$2 hodź. we Wjenkec hosćencu. $^1/_2$3 hodź. so zestaja ćah po wsy do cyrkwje k nyšporu.

3. Prosy so, zo towarstwa z **korhowjemi** přińdu. Sobustawy njech po móžnosći we čornej drasće a z wysokim kłobukom, też z přityknjenym towarstwowym znamješkom přińdu.

4. Swjatočny nyšpor w Khróśćicach budźe w 3 hodź. Po nim so „na horje" swjedźeński ćah zestupa a poćehnje do stana.

5. Swjedźeńska zhromadźizna započnje so potom z dypkom w 4 hodź.

Z cyłoho swěta.

Němska. Za němski sejm, kotryž so pak druhu połojcu oktobra, pak spočatk novembra zwoła, budźe najwažnischi a najćežschi nadawk: nowe dawki wupytować a namakać, kotrež bychu načinjeny deficit wotstroniłe, naprašany dołh pomjeńschowałe a prózdne kassy napjelnjałe. Čim ćežschi je tutón nadawk, dokelž so direktne dawki za kejžorstwo wotpokazuja, kotrež dźe jenotliwe kraje nuznje trjebaja, a dokelž wschelake sejmowe strony maja wschelake sebi napschećiwjace pschećа. Nětko je so officiosnje trochu naspomniło, schto němske knjeżerstwo do nowych dawkow, a to indirektnych (posrědnych), pschihotuje. Je to 1. sylne wobćeżenjo palenca, 2. tohorunja piwa, 3. dawk za cigary a wschón tobak, na wobwjazki (banderole), kaž hižo za cigaretty so płaći, 4. rozschěrjenjo herbskoho dawka za kejžorstwo też na najbliższich pschećelow (mandželskich, dźěći, wnukow atd.), 5. luxusowe dawki za modernske wudawki (schto je z tym měnjene, hač też płun, milina abo elektrika a brónje, njeje prajene), 6. powyschenjo a fixacija matrikularnych pschinoschkow jenotliwych zwjazkowych statow.

— Dary za hrabju Zeppelina a joho skutkowanjo za wětrokódźnistwo, kotrež su pak hižo date, pak pschislubjene, su hač na 5 millionow zrostke.

— Archyabt klóschtra benediktinow we Beuron Placidus Wolter je 13. septembra w 81. lěće swojoho žiwjenja wumrěł. Wón běsche sobuzałožeŕ wobnowjenoho a porjedźenoho rjada benediktinow.

Danska je ze žałostnym skandalom domapytana. Prjedawschi justiciminister Alberti, kiž bě zańdźene lěto swoje zastojństwo złożił, je so sam pola sudnistwa wobskorżił, zo je za čas swojoho wysokoho zastojństwa jara wulke jebanstwa zawinył. Rěka, zo je Alberti na 14 millionow danskich krónow (pschez 14 millionow hriwnow) pschekschiwił. Najzrudnische je to, zo su tysacy swójbow, wosebje z burskoho stawa, pschez joho jebanstwa ćežcy schkodowane, někotre wo wscho pschischkle. Wulke pjenježne wustawy su nětk z joho winu do konkursa zahnate. Hłowna wina njeswěrnoho ministra su byke njerozomne a njezbožowne spekulacije z cuzymi papjerami, wosebje akcijemi podkopkow na złoto.

Rom. Pamž Pius X. je 7. septembra francozski pobožny čah pschijał, kotryž biskop z Aix nawjedowasche. Tón adressu čitasche, w kotrejž so bolosć nad nětčischimi podawkami a wobstojnosćemi wupraji. Jako najwažnischi nadawk adressa wozjewja „wojowanjo wo duschu dźěsća", to rěka: wojowanjo za to, zo so w njewěriwych, bjezbóžnych schulach dusche dźěći z jědom njewěry njezawdadźa. — Na to swjaty wótc wotmołwi w tomsamym zmysku: dźěćom a cykomu ludej wěru zdźerżeć. „Njech nihdy dźeń njepschińdźe, hdźež so we Francozskej woltarje zničeja, cyrkwje zamkaja a je wěra nućena, we wukraju wućek pytać. W Londonje so najswjećischi sakrament z najwjetschej česću po drohach njese, we Francozskej pak je Knjez kaž jaty do cyrkwjow zamknjeny. We Francozskej hrube mocy naboženstwo pschesćěhaja po poručnosći tajkich, kotsiž pschećiwo Bohu samomu wojuja."

Pschirunanjo, kotrež bamž tudy mjez znjesliwej protestantskej Jendźelskej a njepschećelskej njeznjesliwej katholskej Francozskej čini, je žiwu politisku kedźbnosć wubudźiło, wosebje tež w Jendźelskej, kotraž so z Francozskej pschećeli. Njemóža prěć, zo ma swjaty wótc prawje, ale njeje jim lubo, zo je to tak raznje wuprajił.

Jendźelska. Pschećiwo processionej, kiž měješche so wokoło Westminsterskej kathedrale z Najswjećischim dźerżeć, su so wosebje towarstwa krutych protestantow (podobne němskomu „evangelskomu zwjazkej") zapjerałe a su so z wosebitej prósstwu na krala wobroćiłe, zo by to zakazał, powołajcy so na zakoń z časa kralowny Hilžbjety, kiž hischće wobstoji. Kral je jeno wotmołwić dał, zo je prósstwu dóstał. Nowiny pak pokojeć pytachu a wuprajichu, zo drje zakoń tu je, zo pak so tola katholikam zapowěść njehodźi, schtož so wschěm druhim, socialistam, wschelakim sektam atd. dowola.

Wusпěch su tamni fanatikojo mjez protestantami tola měli. Nimale w poslednim wokomiku je jendźelski premierminister (pschedsyda ministeria) wobkhad z Najswjećischim zakazał. To Westminsterski archybiskop Bourne w zhromadźiznje wječor psched wobkhadom wozjewi. Wón powědasche, zo staj minister nutskownych należnosći a tež policija, hdźež je so prjedy praschał, wobkhad abo processjon, kajkiž so na kóždym eucharistiskim kongressu swjeći, dowolikoj. W poslednim wokomiku je jomu premierminister Asquith privatny list pisał, zo by wobkhad wuwostał. Archybiskop je jomu wotmołwił, zo je wscho pschihotowane, a zo wón sam to wotkazać njemóže, ale zo dyrbi premierminister zamołwjenjo na so wzać. Na to je tón telegrafował, zo po wobzamknjenju ministeria so cyrkwinske wobrjady pschi wobkhadźe dowolić njemóža. Tuž je so processjon bjez Najswjećischoho wotměł, wschitcy duchowni pak, pschede wschim kardinalojo a biskopja su we swojich duchownskich drastach we wobkhadźe po hasach schli, Najswjećische pak je bamžowy delegat kardinal Vanutelli jeno w kathedrali njesł a potom z nim z cyrkwinoho balkona zhromadźenym katholikam, kotrychž bě wjele pschez 50000 na naměsće zhromadźenych, wudźělił. Móže so wěrić, zo běchu wobdźělnicy kongressa nad wukazom ministra jara njespokojni, nihdźe pak njejsu z ničim porjad kazyli abo swoju njespokojnosć pokazali. Tež drje wschitke jendźelske nowiny wschěch stojnischćow su wukaz ministrowy jara kruće zasudźiłe, spominajcy na to, zo stary zakoń, wjac stow lět stary, so za nowe wobstojnosće wjac njehodźi, ale je měł dawno zběhnjeny być. Tajki wukaz je cyle napschećiwny duchej swobody a znjesliwosće, kotryž wosebje Jendźelsku wuznamjenja. — Mjez mnohimi pschednoschkami je wosebje prynca Maxowy wo wučbje swjatoho Jana Khrysostoma wo najswjećischim sakramenće hłuboki zaćischć činił. — Pschichodny (20.) kongreß budźe w Kölnje, dalschi (21.) w Kanada w Americy.

Schpaniska. Schpaniski kral a kralowa chcetaj, kaž tež ministerstwo zwonkownych należnosćow wobswědča, kónc septembra ze San Sebastiano do Mnichowa, Drježdźan a Pescheća pućować.

Ruska. Kholera, tale straschna khorosć, w Ruskej hischće pschecy zakhadźa. Z dźěla drje woteběra, tola w Petersburgu pschiběra. W tamnischich khorownjach je wjac stow na kholeru skhorjenych. Nowiny na njedosahace zarjadowanja a srědki pschećiwo rozschěrjenju straschneje khorosće skorża. Němske wyschnosće su wscho trěbne zarjadowałe, zo bychu zanjesenju khorosće do Němskeje zadźewali; za Němsku w tu khwilu žadyn strach njeje.

Na mórskich brjohach.

Napisał Jurij Słodeńk.

(Pokročowanjo.)

IV.

Wutoru dopołdnja rozhladowachmy so w „kejžorskej łódźeŕni", kotraž w pred-

měsće Gaarden leži a so na 876 kórcow ležomnosće wupřestrěwa. Tu so hižo wot lěta 1867 łódźe twarja a wuporjedźeja. Je tam na 7200 dźěłaćeri a 600 officirow a zastojnikow. Kruće dźěłać dyrbja wosebje kowarjo we wostudłej horcoće a ćopłoće, też zamkarjo a lijerjo. Za to pak maja też přiměrjenu mzdu, 5—6 hriwnow a hišće wjac na dźeń. W swojich kantinach dóstanu jěsć a pić tuńšo. Za blešku selter zapłaćich 5 pjenježkow. Podobnje je wšo druhe też po nizkej płaćiznje.

W kowarni je mócna železna pyrla (hamor), kotraž so přez mašinu zběha a z tajkim wotmachom pjerje, kaž by 300 centnarjow někotre metry dele padnyło. Hdyž dyri, dha wšo rži a třepoce, a swojoho słowa njesłyšiš.

Za dźěłaćerjow je jara postarane. Wuzwoleja sebi sami swój wubjerk, kiž we wšelakich prašenjach a žadanjach z předstojićerstwom jedna a jich wukazy a postajenja dźěłaćerjam wozjewja. Z jich rěči nazhonich, zo su jara spokojny ludźik. Powaleŕski a bjezbóžny duch njeje mjez nimi z domom. Tam socialdemokraći ani wuspěcha a přiwiska nimaja, štož jich wězo mjerza.

Hdyž běchmy sebi dalše dźěłaćerńje a tworjerńje khětro z khwatkom wobhladali, wujědźechmy z parnikom do zaliwa, kiž je dźěl baltiskoho morja. Wujězd do wotewrjenoho morja je wuzki a podobny šiji. Hdyž tołsta młha zajězd wobhlěhuje a wuhlad haći, dha płowace boje — kolebki — přez klinkot a zwonjenjo prawy puć pokazuja. Hdyž morjo jenož tróšku žołmi, su hižo zwónčki słyšeć.

Wot lěta 1293 wobstoješe „serbski zwjazk“, do kotrohož přimórske města Lübek, Rostok, Wismar, Greifswald a Stralsund słušachu. Tute serbske města buchu wot danskoho krala Waldemara III. w lěće 1361 zbite, z dźěła zapusćene a jich překupstwo zničene, štož bě też z wulkej škodu za nutŕkowny kraj. Serbja so w pozdźišich časach też na mórske rubježnistwo wustojachu a mějachu na małych kupach swoje sydlešća a bydlenja a rubjachu samo na danskich mjezach, doniž sebi porsty njespalichu. Zjednoćeni Danojo a Šwejdojo wuslědźichu rubježne hnězda Serbow, złójichu a zwobwěšachu jich a tak skóńčichu tamni naši njedušni prjedownicy swoje žiwjenjo na šibjeńcy.

Baltiske morjo měješe w srěnim wěku wjetšu ważnosć hač nětk. Samo indiske twory přiwjezechu so na čołmach do namórskich městow Italskeje, wosebje do Venediga, a wot tam z južnymi europskimi tworami přez Němsku k baltiskomu morju, z wotkelž so potom dale k połnocy dowjezechu a předawachu. Přez namakanjo Ameriki a mórskoho puća do Indiskeje spadny hladajcy ważnosć baltiskoho morja. Jendźelska, něhdy na kóncu swěta, leżeše nětk na srjedźa a wuži wšo, štož so k pozběhowanju a rozwiwanju překupstwa a wikowanja hodźeše. A bórzy měješe přewahu na morju, kotruž je hač do dźensnišoho dnja wobkhowała a tak lohcy z ruki njepušći.

(Přichodnje dale.)

Surowa trupawosć (Rauda)

pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja. Přez **„Junka“** narostu krasne kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Čohodla so čwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin, Porjedźenja jara tunjo. Křiwe zuby so zrunaja. Zuby so wućahnu. Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

w **Kamjencu,**

Anger čo. 12I

prjedy R. Wunderlichowy zubjacy atelier.
92]

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin.

Zemrěł: Heinrich Payern, privatier w Budyšinje, 77 l. 25 dn.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 14. sept. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnař	wot	28—44	hr.,	rězna waha	58—80	hr.
2. Byki,	„	„	„	30—43	„		62—75	„
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	27—42	„		49—74	„
4. Ćelata,	„	„	„	42—54	„		72—84	„
5. Swinje,	„	„	„	46—53	„		61—68	„

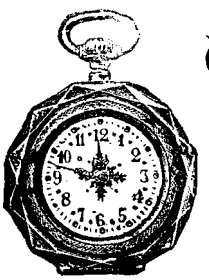
J. a E. Koban, při žitnych wikach 4I

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj też serbski. [9

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske,
hypothekske, dismembraciske,
testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.
Telefon čisło 177.
Rěči serbski.
Přesadźowanjo ležomnosćow.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny
wustaw
za najwobćežniše porjedźenja
166] wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857.

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.
Poćehnjenja za matracy a sofy
kaž wšě k pólstrowanju trěbne
wěcy su dóstać po fabrikskich
płaćiznach. [107

Bože martry,
krjepjeńčki,
statuy,
jandźelki,
swěčniki
poruča při wulkim wubjerku
nanajtuńšo
Max Mütze
Budyšin. — Bohata droha 11.
1] Wosebity wustaw
za zaramowanjo swjećatkow.

Wićne płaćizny:

	w Budyšinje 12. sept. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 17. sept. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	15	16	49	16	15	17	—
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	13	40	13	60	13	20	13	76
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	74	11	90	12	60
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	50	9	65	9	40	9	80
Rožka, nowa	8	37	8	50	8	25	8	50
Ječmjeń	8	80	9	10	8	50	9	—
Wows	7	20	7	30	7	—	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka	8	50	10	—				
Jahły	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	10	—	10	50
Běrny	2	40	2	60	—	—	3	—
Pšeńčna muka	11	50	19	—				
Ržana muka	11	—	14	—				
Syno	2	75	3	—	2	50	2	75
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	34	3	50	—	—	3	80
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	—	2	40	—	—	2	67
Prosata 1188 (w Kamjencu 363) jene	10	—	24	—	9	—	19	—
Butra 1 kg	2	60	2	70	2	60	2	70
Jeja, mandl	—	90	1	5	—	—	1	5

(50 kg abo centnar)

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju	2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym „	3 %	
„ 3měsačnym „	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym „	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

Specialita: Nabožne předmjety
za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.
Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Rózk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Wulka ludowa zhromadźizna

k česći 50lětnoho měšniskoho jubileja swjatoho wótca Pia X.

budźe **njedźelu 27. septembra** popołdnju w 4 hodź. w **Khrósćicach.**

NB.! Drobniše hladaj w dźensnišim čisle pod „Z **Khrósćic**".

Serbske Bože służby w kral. dwórskej cyrkwi w **Drježdźanach** budźa jutře njedźelu za tydźeń, t. j. **27. septembra** 1/2 8. [180

Serbski wječor w Rakecach

w „Sakskim domje"

wěnowany wopomnjenju našoho serbskoho wótčinca **Jana Ernsta Smolerja,** zbudźerja serbskeje narodnosće, budźe **njedźelu 20. septembra 1908** wječor w **7** hodź. wuhotowany wot **Khrósćanskeje »Jednoty«.** [176

Ratarska šula w Budyšinje.

Přichodny **zymski semester** započnje so **wutoru 20. oktobra 1908.** — Přizjewjenja nowych wučomcow přijima podpisany direktor, kotryž je tež rad zwólniwy, wšelake naprašowanja zwotmołwjeć.

155] **Prof. Dr. Gräfe.**

Handrij Noack

w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.

Fabrika a skład

za jednore a pyšne wuhotowanja wobydlenjow,

też jednotliwe meble za jstwy.

[165

Kofejownja w Serbskim Domje

poruča [144

swój dobry kofej po kankach a po šalkach a wšitke **ćopłe** a **zymne jědźe.**

Jězdne koła so radlubje tu khowaja.

Jězusowa Winica a Pobožny Wosadnik

we wšěch płaćiznach k dóstaću pola překupca [111

Glawša w Pančicach.

Khěža

z wutwarjenej **pjekarnju** a kórcom pola je **hnydom** na předań w **Radworju čisło 89.** [179

Pytam k **1. oktobrej serbsku holcu** do **Drježdźan,** kotraž chce tež warić wuknyć w małej swójbje. So zamołwić pola:

Frau von der Planitz,
z. Z. Bühlau bei Dresden,
Elisabethstr. 7. [178

Pytam k **15. nov.** abo k **1. dec.** za małe dźěćo **pěstońcu,** serbsku (tež w serbskej drasće). So zamołwić pola:

Frau von Hartmann, Bautzen,
177] Paulistr. 8.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćefnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so scélu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 39. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **26. septembra 1908.**

Na mórskich brjohach.

Pućowanske dopomnjeńki.

Napisał Jurij Słodeńk.

(Pokročowanjo a skóńčenjo.)

Po wobjedźe dojědźechmy do kanala, kiž baltiske a sewjerne morjo zjednoća. Z joho twarom započa so 3. junija 1887 a skónči so 21. junija 1895. Prjedy jězdźachu wokoło jütskeje połkupy, štož na 30 hodźin traješe, a nětko dobre 5. Tamne puće pak su strašne přez wětry a bjezdna. Přez kanal bu puć n. př. wot Hamburga do Kiela wo wjele skrótšeny. A twory, kotrež dołho njetraja, su spěšnišo na žadanym městnje. Tak lutuje so na času a też na wuhlu, dokelž wohniwy žołdk wulkich parnikow tójšto přetrjeba. Naše wójnske łódźe, kotrež z dźěla w Kielu, z dźěla we Wilhelmshafen hospoduja, móža so za krótki čas zjednoćić. Sylne železne wrota zawěraja nutřkhód a wonkhód do kanala. Elektriske mašiny wotewrjeja a začinjeja hobrske wrota.

Na napřećiwnej stronje zaliwa wupřestrěwa so jara płódna krajina „Probstaj“, znata přez symjeńtnu rožku, kotraž so do wšěch kónčinow wuwožuje. Zawěsće su też naši burja ju skazali a wusywali. W prastarych časach bě cyła krajina z lěsami wobrosćena. Serbja jón z dźěla porubachu a zemju za role a pola přihotowachu. Pozdišo zaměsćichu so tu Nižozemscy a tak nasta měšeńca mjez Słowjanami a Germanami. Narodna drasta, kotraž je so sem tam hišće wobkhowała, też na to pokazuje.

Jenu „płowacu twjerdźiznu“ sebi też bliže wobhladachmy a to wulki wójnski parnik „Schlesien“. Je ći to hobrska łódź. Na 46 kanonow a druhich třělbow wusyłaju strach a njezbožo, hdyž jich klamy žela a ruja. W měrnych časach pak mjelča, jenož nic tehdom, hdyž dla wuwučowanja do wotewrjenoho morja dojědu a tam błyskaja a hrimaja. A hišće wjetše maja so twarić. Potom pak dyrbi so też kanal wutwarić, maja-li tute hobry swoju čaru po nim jěć.

V.

Nazajtra dojědźechmy rano z časom přez Holsteinsku wróćo k Łobju hač do Brunsbüttelkog. „Kog“ mjenuja so krajiny z wysokimi haćenjemi wobmjezowane, kotrež su morju wotewzate. Pola w nich rěkaja maršen a su jara płódne. Krótkowječorny rózk Holsteinskeje je krajina Ditmaršen, kotraž bu hakle 1559 z njej zjednoćena, kaž też prjedy někotre druhe dźěle. Schleswig a Holstein staj nětko jedyn pruski wokrjes. Tak płaći skerje hesło we woponu: „Na wěčne njedźělenaj.“

Hdyž bu Danska 18. hapryla 1864 pola Düppla zbita a přez tute poraženjo Schleswig a Holstein zhubi, dha też naš Zejleŕ so pjera hrabny a dobyćeŕskim Němcam doraznje pokaza, zo njejsu jenož Teutonojo němski kraj Danstwu wutorhnyli, ale zo też mječ Słowjanow sobu rubaše. Jim naš basnik do swědomja napisa:

„A Schleswig-Holstein wumožene
Nětk radosćiwje němcuje;
A kajke myto wučinjene
Bu za was ludy słowjanske?
O Němcowstwo, skhowaj wšitku sławu
Za našu krej a sylzow dosć,
Zdźerž doma swobodu nam prawu
A škituj **našu narodnosć.**“

Najebać to krjuduje a podtłóčuje Pruska dale Polakow a Serbow a dreje jim maćeŕnu rěč ze šije, narodnosć z wutroby, statoki a pola z ruki. To je krasna pruska kultura! Za to pak smy žiwi w 20. lětstotku a stojimy na „najwyššim“ (!) skhodźeńku kultury. Tak?

Z wěcywustojnym wjednikom wobhladachmy sebi w Brunsbüttelkogu wšě naprawy, kotrež k zawrjenju a wotewrjenju kanala su trěbne. Tu widźachmy tež wotliw, štož baltiske morjo nima. Rozdźěl mjez Łobjom a kanalom wučini na dwaj metraj.

Mórski parnik „Kaiser“ dowjeze nas najprjedy do Cuxhafena. Je to zymski přistaw za Hamburg. Tu ma Łobjo na 22 kilometrow šěrokosće. To lědma z brjoha k brjozy widźiš. Krajina je z wobeju stronow nizka. Mócne hańenja škitaja wsy a role přećiwo powodźenjam.

A nětk runu čaru na Helgoland. Traje wšak hišće połtřeća hodźiny, prjedy hač kupa nad wobzorom so zběhać počina. Sylny wichor šwikaše morjo, kotrež roznjemdrjene so ješćeše a howrješe a kłobuki z hłowy a kabaty z ćěła drěješe. Samo hač na łódź mjetachu so zmohi a někotromužkuli selena woda wćipnosć zapłaći. Spěšnje zawrě hubu a ćekny. W sewjernym morju je na 4 procentow sele. A kóždy so wotřasuje, hdyž njenadźicy wodu šlapnje. Na parniku kóždy po swojim wašnju sebi čas zahanja. Někotři dundaja nastajnje wokoło, druzy zasy spja, něhdźe w kuće zehraja sebi škat, tu stoji jedyn z dalokowidom a wuhladuje po wodowej płoninje za łódźemi, tam črjódka žortuje a so směje. We hłubinach pak módro-zelene morjo žołmi a šumi, kaž chcyło wostudłu ćežu wottřasć. A nadobo rysuje so ćmowy bleček k połnocy. Helgoland kiwa.

Tola hač ke kupje łódź njedojědźe. Morjo je niłke a tak z małymi čołmikami so ludźo k brjozy dowjezu. Prěni raz stojach na kraju, kotryž bě Jendźelska na 76 lět wobsynyła. 1890 wróći so do němskich rukow. Helgoland je mała kupa. Za hodźinu ju woběžiš. Wona wobstoji z dweju dźělow, z delnjoho a hornjoho. Krajik błyšći so w swojich narodnych barbach. Hona su zelene, brjóh běły a skały čerwjene. Bóle a bóle torha a dreje morjo kruchi do hłubiny, K tomu ma so z tym zadźěwać, zo so sylne murje na podnoži twarja, wosebje k wječoru, kotrež žołmam móc lemja.

Hižo w srěnim wěku bě kupa znata. Tak pisaše tachantski knjez Adam z Bremjenja w lěće 1072: „Krasny rajik je mała zemja, česćena wot wšitkich łódźnikow a rybakow, wosebje pak wot rubježnikow. Ze stawiznow a ze žiwjenja swjatoho Willibroda, kotrež je biskop Alkuin kónc 9. lětstotka wopisował, je znate, zo so kupa »kraj Fositow« mjenowaše, na danskich a frieskich pomjezach ležacy“. Hakle wot 17. lětstotka mjenuje so »Helgoland«, prjedy rěkachu jej »Heiligland«.“

Na kupje bydli něhdźe 2000 Friesow, kotřiž su sebi swoju rěč a wašnja, z dźěla tež swoju narodnu drastu wobkhowali. Tola „toiletta“ nětčišoho časa njeznjese so z drasćenjom ze zastarskich časow. Nadute holčki mjetaja narodnu drastu wot so kaž dodźeržany kabat a drasćuja so radšo po „modernu“. Chcedźa so druhim lubić a we swojej hłuposći njerozymja, što wot so ćisnu. Ani jenu tam wohladał njejsym, jenož na dopisnicy, kotruž sebi khowam. Je to krasna drasta. Tež pola nas so podobnje čini. Někotre serbske maćerje drasćuja sebi swoje dźowki tež po cuzym a zraduja so nad tym, hdyž prawje „nobl“ wustupuja. Tohodla wšak nichtó bóle na nich njehlada a — muža tež prjedy njedóstanu, doniž zbožo jenoho njepřiwjedźe. To je hłuposć a njerozom, swoju narodnu drastu a husto dosć tež rěč zacpěwać. Jenož hordosć a nadutosć zniča wšě něžniše ćuće za wašnja wótcowske.

Tež do kupjele, na 1200 metrow zdalenu, sebi dojědźech. Je to pěskojčna hórka „düna“, kotruž wob dźeń tysacy wopytuja. Lětsa je kupa na 30000 hosći hospodowała, njeličeni su ći, kotřiž jeno na dźeń a nóc přijědu. Wobydlerjo žiwja so z wjetša wot cuzych a tež wot rybarstwa.

Statoki su małe a čiste. Krasne zahrodki wobrubjeja je. Stwy su wupyšene ze starožitnosćemi, kotrež su dźěćom wot nana, dźěda a pradźěda namrěłe. Te sebi waža a česća.

W hornim kraju je mlokarnja z 20 kruwomi, kotrež pod dohladom skótnoho lěkarja stoja. K picowanju za nje dosaha, štož pola „hornjoho kraja“ na běrnach, dźećelu, ječmjenju a wowsu napłodźa.

K piću a k warjenju trjebaja dešćowu wodu, kotraž so w cisternach hromadźi a čisći. W poslednich lětach ani jedyn hósć, ani wobydleŕ přez njećistu wodu skhorjeł njeje. To je z dopokazom, zo je woda strowa a bjez stracha so wužiwać hodźi.

Štwórtk připołdnju wróćichmy so na samsnej łódźi do Hamburga, hdźež sebi pjatk hišće Hagenbeksku zwěrinu wobhladach, a potom tež ze spěšnikom sahach do lubeje domizny, kotraž mje nazajtra rano witaše. Z radosću hišće spominam na wšo, štož sym na mórskich brjohach widźał a słyšał a, da-li Bóh, po lětach zas raz do tamnych, ale dalšich krajinow dojědu.

Z časow francozskeje revolucije.

Běschе w hroznych dnjach francozskeje revolucije. Z krewju wopojeni so ćile straschni ludźo

wokschewjachu hladajcy na krej, z guillotiny kapacu, na céła w poslednich storkach so wijace. Nichtó njebě sebi wěsty, hač joho nazajtra na wotprawnischćo njepowjezu. Čim njewinowaćischi schtó bě, čim wěćischi bě, zo hłowu pod sekeru złoži. Póccíwosć bě we wočomaj tych bjezbóžnikow najhórschi njeskutk. Kat dźěłasche jim pschepomału. Zemja njezamóh telko krewje tak ruče dosrěbać. Nastawachu łuže smjerdźaceje sydnjeneje krewje. Dyrbjachu sebi na to myslić, kak bychu zamóhli swoje wopory, muže a žony, starcow a drobne dźěći hnydom po stach zatepjeć abo roztsěleć. Wotprawjenjo ludźi, k smjerći wotsudźenych, bě jenička zjawna zabawa, kotruž bě revolucija swojim wučownikam wostajiła. Tehdom běchu we Francozskej tak mjenowane rejwarki a pschetykowarki guillotiny, kotrež wokoło wotprawnischćza kaž njembre rejwachu abo na jeje skhodźeńkach sedźo pschetykujcy so na poslednich storkach wotprawjenych wokschewjachu.

Tehdom to bě, hdyž bě revolucijne sudnistwo w Parizu wschě knježny wěstoho klóschtra k smjerći zasudźiło. Straschny wóz, z kotrymž kandidatow smjerće na wotprawnischćo wožachu, zasta psched wrotami tohole klóschtra. Podawschi so do Božeje wole zesydachu so knježny na wóz, a zo bychu swoje nyschporne modlitwy njepschetorhle, spěwachu ducy po puću „Salve Regina“ (Budź powitana kralowna). Spěwachu „Salve Regina“, hdyž jich po měšćanskich drohach wjezechu; spěwachu „Salve Regina“ na Greveowym naměšće; spěwachu „Salve Regina“ na wotprawnischću, hdyž knježna po knježnje hłowu pod sekeru kładźesche; a hakle hdyž bě poslednja knježna, hnadna knjeni abbatissa, swoju hłowu na katowy pjeńk położiła, pschesta spěw wuklinčejo, hdyž jeje duscha wotkhadźesche.

Njembry lud bě hnuty na tónle kěrluscht poskuchał. Nichtó so njewusmja, nichtó z rukomaj njezaplaca, nichtó wokoło mrějacych knježnow njeskakasche, kaž bě to hewak pschi wotprawjenych waschnjo. Kaž by nahle wustrózbnił, poskuchasche lud čische na poslednje hrono knježnow. Wot toho dnja wuwosta pschi wotprawjenjach helski just a směch. Revoluciji bě knježnow „Salve Regina“ rjap złamało.

Hač je hela? — Hač je wěčny sudnik?

Msgr. d. Segur, swjatosćiwy měschnik a spuschćomny spisaćel, pische ze žiwjenja swojoho dźěda po maćernym boku sćěhowacy podawk.

Běsche to w stawiznach Napoleonskich wójnow skawny Rostopschin, kotryž bě w rusko-francozskej wójnje léta 1812 prěni komandant w Moskwje a kotryž 600000 muži sylne wójsko kejžora Napoleona z tym zniči, zo Moskwu do čista spali.

Njepschećelske wójsko so hižo bliježesche k Moskwje. Jónu zahe rano krótko po pječich pschileća general B. w pjelsćowych stupnjach a županje do Rostopschinoweje jstwy a nad wschu měru rozhorjeny a po cykym céle tschepotajo powědasche: „General N. je runje pola mje pobył.“ — „Je dha žno so wón wróćił?“ praschesche so Rostopschin. Tónle general N. bě něschto dnjow psched tym Napoleonej napschećo čahnył, zo by joho wróćo zehnał. — „Ně. To dźě je runje ta hroza“, dźesche general B. „Leżach hischće we łožu. Na dobo rozćežechu so łožowe zawěschki a general N. stojesche pschede mnu a dźesche: »Skyschisch, wěčna hela je a ja sym w njej.« Prajiwschi so zhubi. Krótko psched tym, hač wón do wójny čehnjesche, běch z nim a z druhimi generalemi do rěči wo heli pschischoł. Jomu so ta bajka wo heli, kaž to mjenowasche, nimo měry směschna zezda. Zortowasche a wusměschesche ju a naposledku mi praji: »Wěsch-li schto, schtóž prěni z naju wotleći, pschińdźe druhomu powědać, kak to tam w heli je!«“

Rostopschin spytowasche rozhorjenoho generala změrować a da joho skónčnje we swojim wozu domoj dowjezć.

Tehdom hischće žanych telegrafow njebě, a tuž zhonichu hakle za něschto dnjow, zo běchu francozske prědkne straže tohole generala, hdyž njepschećelske wójsko rekognoskowasche, tón samy dźeń, hdyž bě general B. te widźenjo měł, rano krótko po pječich zatsěliłe.

General B. bě wězo wot toho dnja pschepokazany, zo hela je, a po tym so tež měješe w žiwjenju a so woprawdźe nakaza ...

* *

K tomu dodawamy podobny khutny podawk, kotryž tónsamy měschnik wopisuje.

We francozskej revoluciji so raz sta, zo w jenej zhromadźiznje porjadu tsjo mužowje wustupichu, kotsiž nanajžadkawischo Boha hanjachu. Prěni hodźinu dołho katholsku wěru a jeje wučby wusměschesche; druhi hanjesche katholsku cyrkej, bamža a biskopow; tseći pak so na samoho Boha skhrobli: „Nětko wam ja kaž na dłóni dopokaz podam“, khroboleschе so bjezbóžnik, „zo žanoho Boha njeje, Cyku sep wudmow jomu nadawam, khroble hněw Boži na so sćahnu, a potom sami wuznajeće, zo by mje, hdy by z cyka Boha było, dyrbjał pokh .... Njedopowěda — wjazny, zblědny kaž sćěna, a prjedy hač schtó pschiskoči, wali so k zemi, krej jomu ze rta z čuru wuprasny, a za něschto wokomikow bě bjezbóžnik mortwy.

„By mje dyrbjał pokhostać“, běsche chcył rjec.

A Bóh bě joho za słowo wzał.

Haj wschak haj — Bóh so njeda wusměšćeć.

Džowka.

Z „Łužiskich Wobrazkow“ A. Černoho přeserbšćił Serbin.

(*Pokročowanjo.*)

Rano bě so lědy zašěriło, a staruška běše hižo na nohomaj. List přesydli so z łoža za lacki. Pósła łožo a počinaše štož-

kuli nimowólnje pytać; wza wjele wěcow něštokróć do rukow, zwobroća je a zasy je kaž njewědomnje złoži; překhodźeše kaž stroj, jako hišće w sparu, wšitke městnosće małoho hospodarstwa, z kuchiny na najstwu, z bróžnje do khlěwa — ale ničo njewukonješe a nihdźe njezwosta. Zezdawaše so to, kaž by jenož wšěm tutym wěcam a městnosćam zdźělić chyła, što je so jej stało. Poplaca šaku po khribjeće; kruwa so k njej wobroći ze swojim wulkim wupjatym wokom kaž z němym prašenjom, ale burowka stoješe kaž słony stołp z ruku na khribjeće zwěrjeća a jeje hubje běštej němej. Po khwili wuńdźe z hródźički kaž bě přišła. Prěnje woprawdźite słónčne pruhi zetkachu ju skłonjenu nad wotewrjenej, wulkej molowanej křinju na najstwje, kak wona tam wšelake kruchi drasty wuběraše — ale te sněhběłe košulki a žiwoćiki běchu tak něžničke, te nohajcy tak móličke, woprawdźe k směchu. A nětko — woprawdźe, wona zawrě křinju a přisydny so k pósłanej, čerwjenej prózdnej kolebcy ze žołtymi ptakami a módrymi kwětkami a dźiwnymi nosami. Potom prawidłowy, cuni a ćeńki šeptacy hłós:

Hdyž ja tu Hertu kolebam,
dha wona lěpje spi;
hdyž ja ju wjac njekolebam,
dha wona wotući ...

Staruška pozběhny hłowu a posłuchaše... Ćicho. Tu złoži so jeje wóčko ke kolebcy a nańdźe jeje samsnu kosćojtu ruku na kromje toho dźěćacoho łóžka. A hižo skrywachu so jeje rucy pod šěroki šórcuch a staruška stupaše pomałku po nahłych pikotacych skhodach. Wona dźěše runu sćežku k wohnišću a přistaješe horncy, zo by snědanjo přihotowała. Wony spěw horjeka na najstwje bě ju tola wubudźił, wšak bě to tež přewjele. Derje, zo ju muž widźał njebě!

Za někajku hodźinku wědźeše hižo cyła wjes, zo Holic Herta přijědźe njedźelu na wopyt k swojimaj staršimaj, kotrajž wbohej běštaj so jara k zemi stuliłoj za někotre lěta, hdźež dźowka njebě wo sebi powěsće dawała. Ludźo we wsy sebi wšelako wo tom powědachu, jako wo njerozomnym styskanju teju stareju błaznikow, zo njedyrbjałoj na njedźakownu dźowku ani wjacy spomnić, zo wona z cyła, štó wě čohodla, wo sebi wědźeć njedawa. Štó tež to wě, što je so z njej stało, a telko je wěste, zo ničo pěkne njeje, hdyž samo na staršich zapomina, zo Babylon je Babylon atd. Ale ludźo stajnje wjele rěča a wjele wědźa a mysla wo človjeku. Wjele z toho wěrno njeje, ale wjele je tež wěrno.

Pola Holic běchu přihotowanja a wuradźowanja — wšak bě toho dosć, wo čimž so radźić hodźeše. Staršej rozważowaštaj, z čim mohłoj najlěpje swoju dźowku pohosćić („počesćić“ drje jimaj na mysle přińdźe, tola stróžištaj so toho słowa, přetož to by jara cuzo klinčało. Na dobo jimaj to tak do mysli přińdźe, ale žadyn z njeju to njewupraji, hačrunjež to wěsće we wočomaj druhoho wučita). Spominaštaj, što je wona rad jědła, što je ju najbóle radowało. Hola so kóždu khwilku do kuchnje přisuny a něšto wědźeše; husto powědaše hižo stare, štož bě hižo prajił, druhdy njepowě ničo a jenož so w kuchni wjerćeše, tak zo dyrbješe joho staruška dwójcy, woprawdźe dwójcy wuhnać. Ale přecy zasy potom sama za nim pytaše. Jónu zwaži so stary hospodar samo přispomnić, hač jej to hišće zesłodźi, štož je jej słodźało, hač jeju domjacej cyrobje njeje wotwukła — tola to jej rjenje trjechi. Tu so staruška woprawdźe rozhněwa a k třećomu razej joho wuhna. Tola potom so zamysli, hač težto so Jakub naposledku tola mylił njeje, zo pola tak wulkich knježich, pola kotrychž jeju dźowka służi, něštožkuli dobre z blida dóstawa, zo snadź by tola móžno było, zo by Herće nje— — „Ale ně“, doréča sebi w skoku, „wšak to tola budźe wot maćerje.“

* *

(Přichodnje dale.)

Swjedźeń swjatoho rózowca w Radworju.

Swjedźeń swjatoho rózowca (rózarija) so zasy bliži. Tohodla chcemy tu někotre drobnosće rozjasnić, wo kotrychž wschelacy wopytarjo hischće dosć rozwučeni njejsu.

Schtož najprjedy wotpustk samón nastupa, njech je z nowa na to dopomnjene, zo móža jón nic jenož sobustawy rózowcowoho bratrstwa dobyć, ale tež kóždy, schtóž ss. sakramenty dóstawschi w tudomnej farskej cyrkwi wotpustkne paćerje wuspěwa. Wotpustk dobudźesch telko króć, kelkož razow cyrkej wopytasch a wotpustkne paćerje wuspěwasch. Wotpustkne paćerje hodźa so tež hižo sobotu wječor, snadź wot 6 hodźin, spěwać, njedźelu popołdnju pak hač do něhdźe 5 hodźin. K dobyću wotpustka dosaha, zo so jenož wotpustkne paćerje w tudomnej cyrkwi wuspěwaja, zo potajkim do Radworja ke mschi abo k nyschporu pschińdźesch. Swjate sakramenty smědźa so doma dóstać, tola pak je wězo radźomne, zo z najmjeńscha swj. woprawjenjo w hnadownej cyrkwi dóstanjesch.

Swjećatka wołtarneje postawy, kralowny swjatoho rózarija, dóstanjesch we wschěch družinach na

farje a pola zwónka. Pokazki su w hali wupowisnjene. Na farje je tež wulki skapulir za III. rjad, kaž tež mały pjećory skapulir dóstać; mały pjećory skapulir so tam tež swjeći a powěscha. — Tež Lourdesska woda, blescha po 1 hr. 50 pj., je tam na składze.

Wosebje kedźbować dyrbja wotpustkarjo lětsa na ćahi na železnicy, kotrež su dla dotwarjenja Wojerowskeje čary cyle pscheměnjene. Ćahi do Radworja du z Budyschina: popołdnju w 2, 3/4 (= tři běrtlki na schtyri), 1/48, 1/49 a 1/211. Ćahi w 2, 1/48 a 1/211 du jenož hač na hłowne dwórnischćo: Radibor-Bahnhof; z ćahomaj 3/44 a 1/49 móżesch tež hač na małe zastanischćo: Radibor-Haltepunkt jěć, kiž je bliže pola wsy. Z Halschtrowa dyrbi so k tutym ćaham wotjěć: 1/23 (w Radworju 3/48) abo 1/28 (w Radworju w 11 hodź.), z Biskopic tež 1/27 (w Radworju 3/48). Rano móżesch z Budyschina wotjěć: 10 mjeńschinow po 5 abo 3/48 (abo 1/212); z Halschtrowa wotjěć 1/47 (1/49 hodź. w Radworju)! — Ćahi z Delan do Radworja jězdźa popołdnju: z Kulowa 3/43 a 3/48 (w 9 w Radworju); z Rakec: 1/44 a 1/49; z Njeswačidła: 1/24 a 1/29 (w Radworju w 9). Rano z Kulowa: 1/48, z Rakec: 3/48, z Njeswačidła: we 8 hodź. — Po Lubijskej čarje móżesch wotjěć ze Zdźerje: popołdnju w 1/22, w 7 abo w 9; rano 3/45 hodź.

Z Radworja domoj wróćić móżesch so do Budyschina: dopołdnja (1/49, 3/411), 1/212, popołdnju 1/43, 3/44 (1/24 = po nyschporje ze wsy), abo wječor: 1/28, 3/49 a 1/210. Za Halschtrowski ćah wotjěć z Radworja: (1/212 abo) 1/43 abo 3/44 (jenož do Biskopic) abo 1/28 (w 10 w Halschtrowje). — Do Delan: 1/23 abo 3/47 (3/49 w Kulowje) abo 1/412 wječor (jenož hač do Rakec). Ćah 1/26 hodź. wjacy njejěźdźi. — Do Lubija (= do Zdźerje): 3/41 a 1/25 hodź.

Nócnych hospodow je w tudomnych hosćencach dosć, a to na wjesnym torhoschću pola Domanic a Kindermannec (korčmarjej staj katholskej Němcaj) a pschi pohrjebnischću (kerchowje) pola Delankec (serbska katholska swójba). — Hłowny póst je hnydom pola cyrkwje. Nimo toho je pomocny póst na dwórnischću, tšeći listowy kaschćik pak na Domanic hosćencu („Gasthof zum Engel"). — Widźeć je w Radworju nimo noweje cyrkwje stara cyrkej z mnohimi drohotnymi starožitnosćemi, dale tschižna cyrkej (na pohrjebnischću) a hrabinski hród.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyschina. K dźensnischomu čisłu Posoła je nowy jězdny plan železnicow pschipołożeny. Najwjetsche pschemènjenja namakamy na dotalnej čarje do Rakec, kotraž je so nětk na dobo wuwika hač do Kulowa, wot tam hač do Wojerec, a wot tam potom wjedźe dale pschez Petershain, Khoćebuz hač do Barlina. Schto chcesch wjacy! Tež druha wěc je ważna, zo mózesch nětko **wot 1. oktobra** tež ☛ **w Sakskej na njedźelach a swjatych dnjach jězdźicz w 4. rjadowni,** ☚ za čimž je so dawno žadało. Tuž wjele zboža na puć! Pschidachmy tež hnydom pschikhad ćahow do wjetschich městow, z čohož je widźeć, kotre ćahi maja hnydom pschizamknjenjo na dalschi puć.

Z Budyšina. W zhromadźiznje hudźbnoho wotrjada přichodnu srjedu, **30.** septembra, popołdnju w **3** hodź. w „Serbskim Domje", chce knjez B. Krawc wšelake nowe komposicije předstajeć. Hosćo su witani.

* **„Nowy toleŕ"** — lěpje **„tšihriwnaŕ"** — je swoju drohu do kraja nastupił, z wjetscha pak jenož na zastojnikow krajneje banki. Bórzy so tež z hromadami do ludu wali. Nowy pjenjez je so jenož tróschku pscheměnił a ma schtaktnosć staroho, nam tak tuboho tolerja. Wot předka widźimy na nim kejžorowy wobraz z napismom: „Wilhelm II. Němski kejžor a kral Pruskeje" a ma znamjo A. Na druhej stronje stoji: „Němske kejžorstwo 1908. Tři hriwny." Na wobkuku je začischćane: „Bóh z nami." Potajkim je zasy stary toleŕ. Je pak wo 2 gramaj lóžschi. Hdyž jón do ruki wozmjesch, myslisch sebi, zo je mjeńschi, dyžli stary. Dokelž nětko pschecy z 5-hriwnarjemi wobkhadźowachmy, zda so nam toleŕ mjeńschi. Ze starym tolerjom móżesche njewobmjezowane sumy płaćić. To nětk wjac njeńdźe. Trjebasch jenož płaćizny hač do 20 hriwnow brać. Schtóž ma hischće stare tolerje, njech je z khwatkom w zjawnych kassach wuměni. Po 1. oktobrje dóstanjesch jenož 1,60 hr. Njech lóžby w kapsach, khamorach abo pak tež — nohajcach ryje, hač tam žadyn „raws" njetči. Potom pak spěschnje z nim na póst abo nětkdźe druhdźe.

Do Serbow. Z wulkej prócu so wschitko pschihotuje, zo by so jubilejny swjedźeń „Towaŕstwa Serbskich Burow", njedźelu 11. oktobra w Małym Wjelkowje, hódnje wuhotował. Zdźělujemy tu dźensa program swjedźenja. Popołdnju w 3 hodźinach budźe swjedźeńska zhromadźizna, w kotrejž so mjez druhim zajimawy pschednoschk wo dotalnej dźěławosći towaŕstwa poskići. Wječor w 6 hodźinach započnje so zabawny dźěl swjedźenja. Pschedstajeć budźe so swjedźeńska hra z burskoho žiwjenja „Burska krej". Hra ryzuje nam wobrazy z nascheje zrudneje historije nowischoho časa. Pokazuje nam, kak hłupe wopičenjo po cuzym waschnju wjedźe k zahubje serbskoho burstwa. — Wječor porjeńschi so hischće pschez nětkotre měschane khory. Dźiwadło a spěwy wuwjedźe Pančičanska „Lipa Serbska". Krasny prolog je swjedźenjej poswjećił nasch česćeny basnik, knjez faraŕ Jakub Ćischinski. Po tym ćěhuje swjedźeńska hosćina. K tutej chcyli so lubi Serbja, kotsiž maja mysle, so wobdźělić, bórzy pola pschedsydow swojich burskich towaŕstwow abo naluto-waŕnjow zamołwić, dokelž dyrbi hosćencaŕ ličbu

swojich hosći z časom wědźeć. Hosćina płaći 1,50 hr. za wosobu. Na kóncu budźa reje, zo bychu wuskočne nóžki naschich młódschich hosći też na swoje prawo pschischkle. — Tuž hotujće so, lubi serbscy burja, na tónle wurjadny swjedźeń! Pokazajće, zo sće naschi a chceće to wostać na wschě časy. Wy burja tworiće jadro naschoho serbskoho naroda. Hdyž nam tele jadro chce skhorjeć a so zhubjuje, schto potom hischće wostanje? — Tuž ujedźelu 11. oktobra do Wjelkowa! R.

Z Rakec. Tu wuhotowa njedźeln 20. sept. spěwarske towarstwo „Jednota“ z Khróšćic k češći a k wopomnjeću naschoho njezapomnitoho wótčinca njeboh' Jana Ernsta Smolerja spěwny wječor. W $^1/_2$8 hodźin wječor bě sala cyle połna a swědčeschе wo tym, kak rady nasch serbski lud pschikhadźa na tajke wječory. Nic jenož Rakečenjo, ně, z blizka a daloka běchu pschikhwatali hosćo a sobustawy druhich spěwarskich towarstwow. Porjad wobstojesche z tsjoch dźělow. W prěnim wustupi „Jednota“ z někotrymi čisłami z Kocorowych „hórskich spěwow“, z Krawcowym solom „Postrow domowiny“, Skodeńkowym „Hdy bych był ptačatko“ a skónčnje z ludowym spěwom „Ta ćma, ta ćma tak wulka je“. „Jednota“ žnějesche powschitkownu khwalbu, wosebje pak spodobasche so posledni ludowy spěw, schtož je z dopokazom, zo derje spěwany ludowy spěw prosty lud druhdy mócnischo jima, dyžli wulkotna komposicija. Druhi tak mjenowany hołdowanski akt wobstojesche z tsjoch čiskow. Najprjedy wustupi knjez kantor Hila-Khróšćanski ze solom „Kaž so města ćerwjenja“ ze znatej wustojnosću. Swjedźeńsku rěč mějesche wosadny knjez farar Gólč. Spominasche we swojej rěči ze zahorjenymi słowami na swoje młode lěta, hdźež bě jako Budyschski gymnasiast so spóznał z njeboh' Smolerjom a wot njoho dóstał prawu lubosć za swój serbski lud. Smolerjowy duch wostanje mjez nami, a wo tym swědči też dźensnischi swjedźeń. Pschirunasche njeboh' Smolerja z Moltku, kotryž, kaž wón, stajnje w ćischinje, ale tola raznje skutkowasche. Nasch Smoleŕ je wubudźił serbski lud zasy ze spanja a je nam pschihotował nasch „Serbski Dom“. Sprawnosć, lubosć a wěrnosć, to bě pschecy joho heslo, a tute tsi počinki, tak skónči rěčnik, njech stajnje kčeja mjez Serbami, to slubmy sebi dźensa. Mócne „Sława“ a „Bóh dał, zo kčeła by“ schnmjesche po sali. Na to sćěhowaschtej hischće dwě basni Ćischinskoho „Za Janom Smolerjom“ a „Dowěrjejće so!“ W tsećim dźělu spodobaschtej so wosebje ludowy spěw „Ha cyła wjes so skhadźuje“ a kwintet „W jenej rucy Hanku“. Wobaj spěwaj žadaschtaj hischće pschidawk. Też solo z khorom „Wječor je blizko“ a khor ze solom „Wěsch ty tón slub“ běschtej krasnej. Zortny wustup „Kurjerjej“ skónči swjedźeńsći wječor. Wjesołe reje a dobra serbska zabawa plećeschtej so hischće hač do połnocy. — Nasch serbski krajan, knjez Bryl, z Moskwy zhromadźiznje hołdowacy telegram pósła. — Lubiło je so nam wschitkim w pschećelnych Rakecach, a dźensa hižo slubimy, zo pschińdźemy pschichodnje zasy. —csł—

Z Milocic. Dźensa pscheđ tydźenjom sta so tu hrózbne njezbožo, pschi kotrymž je dźěłaćeŕ Skala, kiž bě hižo na 50 lět we służbje kublerja Fulka, wo žiwjenjo pschischok. Sobotu popołdnju wožesche rěpu z pola. Na wozu sedźo zareji nahle na konjej. Taj so pschez to spłóschischtaj a čerješchtaj po Zakupcach dele do wsy. Wóz prasny z wotmachom do hromady kamjeni a so roztorže. Skala padny z njoho a rozbi sebi wo kamjenje nop. Wědomjo zhubiwschi njeje wjac k sebi pschischok. Hižo za dwě hodźinje wumrě.

Z cyłoho swěta.

Sakska. W Drježdźanach swjećachu katholikojo minjenu njedźelu wječor 50lětny měschnisći jubilej swjatoho wótca Pia X. z jara pyschnej, haj wulkotnej zhromadźiznu. Wulka Gewerbehaus-sala bě hač do poslednjoho městačka pschepjelnjena, a wjele je jich było, kotsiž wjac městna njenadeńdźechu. Swjedźeń bu wosebiće wokrasnjeny z tym, zo też Joho Majestosć kral Friedrich August ze swojimaj starschimaj synomaj, krónpryncom Jurijom a prynccom Friedrichom Chrystianom, dale prync Jan Jurij ze swojej wysokej mandźelskej, prynccesna Mathilda a prync Max, kiž runje w Sakskej pschebywa, na njón pschińdźechu. Najdostojnischi knjez biskop a druzy wysocy zastupjerjo katholskeje wosady běchu wězo pschitomni. Hrabja ze Schönburga-Glawchawy zhromadźiznu nawjedowasche, spěwy zhromadne khory Drježdźanskich katholskich wosadow wumjedźechu. Krasny prolog bě knjez dwórski prědaŕ kanonikus Kummer basnik; swjedźeńsku rěč mějesche Dr. Kothe, domjacy wučeŕ kralowskich prynccow.

Němska. W Barlinje je so pscheđ krótkim mjezyparlamentarski zjězd za měr skónčił, kiž ma za wulki wschonarodny zjězd za měr w Nižozemskej (dotal dwójcy wotbyty) pschihotować. Hač je Barlinski zjězd wjele wuskutkował, ma so hakle pokazać Hač dotal mjenje bóle wschě mócnarstwa po zasadźe činja: Si vis pacem, para bellum, „Chceschi-li měr, hotuj wójnu“, t. r. bróń so! Tele brónjenja nimale wschudźe njesměrne wopory žadaja. Tohodla pak so tola njezamjezuja, dokelž žadyn druhomu njewěri. Kóždy chce być wot swojoho bližschoho bojany a tohodla so bróni. Mjezynarodnosć wjac znata njeje, kóždy chce knježić a wuzamkuje so, schtož móže. Tuž drje so też w bližschim pschichodźe wopory za brónjenja njepomjeńscha.

— Za nowoho arcyabta benediktinow w klóschtrje Beuron bu P. Ildefons Schober, dotal abt w Sekawje, wuzwoleny. Wón je so 23. februara 1849 w Pfullendorfje w Badenskej narodźił.

Rom. K swojomu 50lětnomu měschnisćomu jubilejej je swjaty wótc jara wulku

ličbu zbožopschejacych telegramow dóstak. Nad bronzowymi wrotami bě garda Schwajcarjow na dnju samym, pjatk 18. septembr, swoju korhoj postajika. Hižo rano zahe běsche psched swjatoho Pětrowej cyrkwju žakostna čischčeńca. Najprjedy běsche swjaty wótc swoju jubilejsku Božu mschu chcyk cyle čische jeno w pschitomnosći swojich najbližschich swjećić. Dokelž pak bě w Romje runje zjězd jednotow katholskeje mkodosće Italskeje, kotrymž je swjaty wótc wosebiće pschikhilenу, a tež wulki venecianski pobožny čah, potajkim čah joho najbližschich krajanow, rozsudźi so swjaty wótc w poslednim wokomiku, zo chce dele do swjatoho Pětrowoho doma hić a tam swjećić. Wón chcyschе tón dźeń być cyle měschnik a nic wjeřch cyrkwje. We 8 hodźinach zastupi bamž pokornje z małym dwórskim statom do kapale najswjećischoho sakramenta w cyrkwi, hdźež so khwilu pobožnje modlesche. Potom pschistupi k woltarjej della Cattedra (zadnjomu wulkomu woltarjej ze stołom swjatoho Pětra), hdźež so drastu za Božu mschu zwobleka; mjez druhim ryzło, kotrež bě jomu bamžowska žandarmerija krótko prjedy pschepodała. Pschi mjelčacej Božej mschi, kotruž ze złotym keluchom, wot spomnjenych jednotow mkodosće dźeń prjedy jomu darjenym, swjećesche, bamžej biskopaj z Paduwy a Cenedy assistowaschtaj. Po pschežohnowanju so modlitwa za bamža spěwasche. Japoschtolske požohnowanjo swjaty wótc na kóncu Božeje mschě z wosebje sylnym hłosom spěwasche. Na Božej mschi sixtinska kapala krasnje spěwasche, nawjedowana wot swojoho wjednika, sławnoho Perosi-a. Po Božej mschi swjaty wótc kaž kóždy měschnik so na schodźeńkach woltarja poklaknywschi modlitwy po Božej mschi spěwasche a pschitomni wotmołwjachu. Džakprajenjo dokonjawschi so swjaty wótc zas wróći do swojoho wobydlenja. Pschi tutej Božej mschi běsche na 20000 pobožnych pschitomnych. Wschitcy swjatu čischinu wobkedźbowachu, tež hdyž bamž zas cyrkej wopuschćesche; žane Eviva-wołanjo, žane hołkne pschihłosowanjo, kaž je to — k wobžarowanju — hischće pschec w mnohich italskich cyrkwjach waschnje. Po swjatočnosći, w čichej majestotnosći wotbytej, so tysacy pobožnych runje tak čische zas wotsalichu.

— Najhłubscho dojaty běsche swjaty wótc, hdyž 16. septembra wulki pobožny čah z Wenecije, potajkim z domizny bamžoweje, joho we Vatikanje postrowi. Na čole čaha běchu kardinal-patriarch Cavallari z Venediga, kardinal Bacilieri z Verony, biskopja z Paduwy, Chioggije a Cenedy, wulka mnohosć wysokich zemjanow a bamžowy bratr Angelo Sarto ze swojimi wnukami. Kardinal Cavallari čitasche hołdowansku adressu a pschepoda jako jubilejski dar krasnje dźěłany a wudebjeny bamžowski trón. Swjaty wótc bu z napohladom tak mnohich starych znatych tak hnuty, zo móžesche psche sylzy lědma rěčeć. Džakowasche so z wutrobnymi słowami a napominasche k swěrje, wosebje duchownych, zo so z nowotarskimi wučbami njebychu dali zawjesć k wopačnym błudnym nahladam a njeposłuschnosći pschećiwo duchownej wyschnosći.

Ruska. W Petersburgu kholera dale zakhadža. Poslednischi čas za dźeń na 400 wosobow skhorje, z kotrychž mjeńscha połojca zemrě.

Wšelčizny.

* Morjenja pschez automobile. Officielnje je so njedawno wozjewiło, zo je so w času wot 1. oktobra 1906 hač do 1. oktobra 1907 w Němskej pschez auto 145 wosobow moriło, z nich 110 mužskoho, 36 žónskoho splaha. Auto potajkim lubuje bóle mužski splah. Dale lubuje starobu wot 25—40 lět, dokelž 36 z morjenych běsche w tej starobje. Tež starobje hač do 15 lět njeje wjele mjenje pschikhilene, dokelž wubra sebi 35, w starobje wot 40—60 lět jenož 31, w starobje wot 15—25 lět 25 a w starobje pschez 60 lět skónčnje jenož 18. Widźimy, zo ma auto respekt psched starobu, cyle schikowany počink w kharakteru bencinoweje karki. Tež we wschěch statach njeje samokhód jenak straschny. Meklenburg-Schwerin, Meklenburg-Strehlic, Oldenburg, Meiningen, Altenburg, Koburg, Sondershausen, Waldek, Reuß st. č., Schaumburg, Lippe, Lübek, Bremen a Hamburg su bjez njezboža. Najsurowischo zakhadźesche bencinowa khorejta w Barlinje. Tu žadasche 24 čłowječich žiwjenjow. Schtóž je widźał jónu na wječor psched brandenburgskimi wrotami abo na Alexandrowym naměsće wobkhód, dyrbi so dźiwać, zo njeje wjac woporow. Mjez druhimi krajemi je nascha Sakska ze 14 smjerćemi wozbožena była. — Pschichodna statistika bndže zawěsće hrózbnischa. Schtóž wschědne nowiny čita, to hižo rad wěri. P. D.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Marhata, Wilhelma Spangenberga, sedlarja w Budyšinje, dź. — Alfred, Heinricha Nowaka, žiwnosćerja w Małsecach, s.

Zemrěłoj: 18. sept. Marhata, Jana Franki, šewca na Židowje, dź., 1 l. 23 dn. — Marija Madlena Rodigowa, dźělena Rafeltowa rodź. Schäferec w Budyšinje, 46 l. 2 m. 14 dn.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 21. sept. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnař	wot	28—45	hr.,	rězna waha	58—81	hr.
2. Byki,	„	„	„	30—43	„		62—75	„
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	27—40	„		49—74	„
4. Ćelata,	„	„	„	42—54	„		72—84	„
5. Swinje,	„	„	„	47—55	„		62—70	„

☛ Dla **50lětnoho měšniskoho jubileja swj. wótca Pia X.** wotměje so **wutoru 6. oktobra** wječor w **8** hodź. w salu **hotela ke „Krónje“ bamžowy swjedźeń.** K tomu so wšitcy katholikojo Budyšina a wokolnosće najwutrobnišo přeprošuja. [181

Wulka ludowa zhromadźizna

k česći 50lětnoho měšniskoho jubileja swjatoho wótca Pia X.

budźe **njedźelu 27. septembra** popołdnju w **4** hodź. w **Khróšćicach.**

Kedźbu! Z Khróšćic je so wozjewiło, zo **šulske dźěći** a **pokračowanscy šulerjo** jutře njedźelu při **swjedźeńskej zhromadźiznje** do stana **zastupa nimaja.** [184

Šulski swjedźeń w Khróšćicach budźe přichodnu **wutoru, na dnju swj. Michała.** — Započatk je **popołdnju** 1/2**1 hodź.** — Starši a **přećelja** so z tutym na swjedźeń přeprošuja. [183] **Hila,** kantor.

Posedźenja wotrjadow Maćicy Serbskeje.

Srjedu po Michale 30. septembra zmeja wotrjady Maćicy Serbskeje swoje lětuše 2. posedźenje w »**Serbskim Domje**« w Budyšinje a to: 10—11 hodź. **rěčespytny,** 11—12 hodźin **stawiznisko-starožitnostny,** 12—1 hodźin **belletristiski.** — 3—4 hodź. **hudźbny,** 4—5 hodź. **narodopisny,** 5—6 hodź. zbytne (wumjeł., paedag., přirod.) wotrjady.

Wšitkich sobustawow tych wotrjadow a Maćicy Serbskeje a z cyła wšěch Serbow, kiž so za to zajimuja, należnje k bohatemu wobdźělenju přeprošeja **předsydźa.**

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a optiskich wěcow.
Prěni specialny wustaw
☛ za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin. ☚
[166]
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857.

Handrij Noack
w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.
Fabrika a **skład**
za jednore a pyšne wuhotowanja wobydlenjow,
też jednotliwe meble za jstwy.
[165]

Wozjewjenjo.

Z dowola so dom wróćiwši prošu, nětk zasy wšě dopisy za »Posoł« na moju adresu słać.

Jakub Žur, redaktor.

☛ K dźensnišomu čisłu 4 strony přiłohi z »**Jězdnym planom železnicow**«.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihičišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 39 „Katholskoho Posoła“.

Sobotu 26. septembra 1908.

Wšelčizny.

* Kak spěschnje ze schtoma nowina nastanje. Kaž je w „centralnej nowinje za rakuſko-wuherſku papjerowu industriju“ čitać, je papjernik Mencela a Ko. wuspytał, kak spěschnje móže ze žiwoho schtoma počischćane nowinowe listno nastać. Pod dohladom notara so rano 7,30 hodź. 3 schtomy puschczichu, do papjernikowoho rězaka dowjezechu a na połkohćowske kuluchi rozrězachu. Na to započa so proceß papjernika. Porjadnje wuwiwasche so dźěło z dźěła, doniž hižo w 9,34 hodź. bě papjera hotowa. Cyły proceß trajesche potajkim 2 hodźinje a 4 minuty. Ale běsche hakle papjerowe listno z drjewa nastało, nic hischće nowina. Spěschnje nastata papjera so nětko do 2 kilometraj zdaleneje czischćernje dowjeze a z dypkom w 10 hodź. běsche počischćana nowina hotowa. Tak žadasche pschewobroćenjo žiwoho schtoma do nowiny runje $2^1/_2$ hodźiny. Njeběchu-li někotre małe njelube zadźewki so stałe, bě cyły proceß hischće 20 minutow spěschnischo dokonjany był. P. D.

* Wědomosć na wusmužowej horje. Sławny wučenc Buffon běsche sebi jónu někotrych kollegow wubjernych wučerjow pschirodospyta k wobjedu skazał. Po jědźi wustupi z nimi na khwilku do zahrody. Běsche wo žnje, surowje horcy dźeń, hačrunjež so słónčko hižo k wječornomu wobzorej khilesche. W zahrodźe běsche na stołpje wulka schkleńčana kula, kajkež často w zahrodach widźimy, zo by so w nich krajina wobrazowała. Jedyn z wučencow złoži ruku na kulu a namaka ju, cyle spodźiwno, na wobsčěnjenej stronje čoplischu dyžli na stronje, hdźež ju słónčko wobswětlesche. To zdźěli druhomu, a jedyn po druhim so wo spodźiwnej wěcy pscheswědči. Cyłe towaŕstwo wučencow wobstupi kulu, započinajo wučenu rozmołwu wo dźiwnym nadeńdźenju. Kóždy měješe swoju teoriju a swoje wujasnjenjo: tón ma to za refleksiju, tamny za ekshalaciju, tśeći za repulsiju, a schtož jedyn njewě, wě druhi, a z krótka — woni wujasnja po zakonjach pschirody, zo ma runje tak być, a zo by njesłyschana wěc była, hdy by było nawopak, potajkim kula była na słónčku čoplischo, dyžli w khłódku. — Buffowej pak wěc hischće cyle do khłowy njechasche. Zawoła swojoho zahrodnika a rjekny: „Praj wschak, kak težto pschińdźe, zo je kula w khłódku čoplischa, dyžli na słónčku?“ — „Kak to pschińdźe?“ wotmołwi zahrodnik, „sym ju prjedy runje, hdyž do zahrody dźěschće, wobroćił, zo so njeby trjebaj schkřeć počała.“

Po tajkim puću kroči dosć nadosć dźensnischeje modernskeje wučenosće, ale bohužel pschecy tajkich „zahrodnikow“ njeje k pomocy, zo by mnohoho hordoho nadutoho repucha, błyschćacoho so z titułom professora, trochu stulił. Haj, tajkich wučencow je dźensa dosć nadosć we wschěch polach wědomosće.

Nic jenož w rjadach wučenych, ale też mjez naschim wschědnym serbskim ludom na naschich serbskich wjeskach, wosebje wječor we wjesnej korčmje pschi piwje a pschi pólcy palenca sedźa tajcy mudračkojo. Či maja stajnje słowo, wusprawja swoju mudrosć a na zakładze wschěch możnych a njemożnych nazhonjenjow, cuzych falschnych njepschećelskich spisow, nowinow a časopisow, a hischće hórje na zakładze njehańbitoho, njeswědomitoho, djabołskoho kleskarstwa a posudźowanja muća cile profetowje cyłe pschipospłuchańśtwo, haj, po času cyłu wjes a cyły lud.

Bohužel je tole často kužoł rozkory a njepschezjednosće mjez nami w kajkichžkuli pschipadach. Prócujmy so, zo tajkule mudrosć na wschě możne waschnjo tak na hubu klepnjemy — z jednorym dopokazom, kaž tamón zahrodnik, tak zo w hańbje womjelknje z najmjeńscha na dołhi, je-li nic na wschón čas. P. D.

* Wot cyganow hrózbnje pschihotowany. „Tagespost“ w Styrskim Hradcu pische wo tragiskim wosudźe młodoho hajńka śćěhowace: Wóndanjo zemrě w khorowni w Hradcu Leopold Zekl 31 lět stary. Wón běsche we swojim času wjerchowski Esterhazyski hajniski w Totisu pola Komorna. 23. decembra nadpadźe 32 cyganow hajńkownju, morichu hajńka ze swójbu a pschemocowachu po krawnej bitwje hajniskoho Zekla, hdyž běsche 2 cyganow morił a mnohich ranił. Nětko Zekla, kotryž bě też hižo pschez wutśěl na hłowje ranjeny, wusłěkachu, jomu žiły na nohomaj pscherězachu a za nozy joho na schtom powěsnychu. Skónčnje jomu wuschi pschekałachu, jazyk a někotre dźěle delnjoho žiwota wurězachu a wutrobno rozbichu. Pschez pschikhad 11 žadarmow, z kotrychž 5 zatśělenych na městnje wosta, bu čwilowany hajniski wuswobodźeny. Zekl pschebywasche 3 lěta w schpitalu, poł lěta w błudnicy a potom běsche tak daloko, zo móżesche, byrnjež też hłuchi a němy, dale swoje bědne žiwjenjo wužiwać. Prjedy mocy połny młody muž dósta wot wjercha Esterhazya wob lěto hnadny dar 200 krónow (!). Nětko je ze swojoho hubjenstwa wumóżeny. D.

* Płody swobodneje schule. We wěstej češkej wsy, pische Ostrawský Kraj, kulesche nan ze swojim synom kehele. Syn wuhrawasche, nan pak njechasche płacić. Wotbywasche pječa syna ze słowami: „A njeby-li so Boha bojał, hdy by chcył swojomu staromu nanej pjenjezy wudrěć?“ Za to jomu synk radnu plistu wotkoži prajo: „Wschako śće mje wučił, zo Boha njeje — a nětko, hdyž byschće měł płacić, by wam Bóh zasy w hódź był.“

Triumf-pječene jerje

delikatesowe jerje,
Bismarkowe jerje,
skulane mopsy,
ruske sardiny,
jerje w gelee atd.

☛ Kóždy štwórtk dóstawam **čerstwe mórske ryby** a zasłuża tesame najwjetšoho wobkedźbowanja dla mnohosće bělka, kotryž maja we sebi, a su tohodla też wulcy poručomna cyroba.

Gustav Küttnera nasl.
Richard Weigel.
Serbska droha 10.

☛ **Najtuńše kupowanske žórło za zasopředawarjow a za wulkokonsumentow.** [182

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Surowa trupawosć (Rauda)
pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja. Přez **„Junka“** narostu krasne mydło kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 19. sept. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 24. sept. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	49	16	74	15	52	17	—
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	13	60	13	76	13	60	14	5
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	12	32	12	74	11	90	13	30
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	50	9	65	9	40	9	80
Rožka, nowa	8	37	8	50	8	25	8	50
Ječmjeń	8	80	9	10	8	50	9	—
Wows	7	35	7	50	7	—	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka (50 kg abo centnar)	8	50	10	—				
Jahły (50 kg abo centnar)	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K. (50 kg abo centnar)	20	—	20	50	10	—	11	50
Běrny (50 kg abo centnar)	2	40	2	60	—	—	2	50
Pšeńčna muka (50 kg abo centnar)	11	50	19	—				
Ržana muka (50 kg abo centnar)	11	—	14	—				
Syno (50 kg abo centnar)	2	75	3	—	2	50	2	75
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	34	3	50	—	—	3	80
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	—	2	40	—	—	2	67
Prosata 1170 (w Kamjencu 177) jene	8	—	24	—	10	—	20	—
Butra 1 kg	2	50	2	60	2	60	2	70
Jeja, mandl	—	90	1	5	—	—	1	5

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju	2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym „	3 %	
„ 3měsačnym „	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym „	4 %	

☛ **Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.** ☚

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prócstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj też serbski. [9

Jězdny plan železnicow

płaći wot 1. oktobra 1908 hač do 30. hapryla 1909.

Wot 1. oktobra na njedźelach a swjatych dnjach tež 4. rjadownja.

woznamjenja, zo ma so kartka přikupić (Zuschlagskarte).

Z Drježdźan do Zhorjelca.

Wozowa rjadownja	1—4	1—3	2. 3.	1—4	1—4	1—3	1—4	D 1—3	1—4	1—4	1—3	1—4	1—4	1—4	1—3
Z Drježdźan-St.	12,10	1,05	—	6,03	7,00	8,45	8,58	10,19	12,22	3,03	5,00	5,23	8,00	9,34	10,00
Drježdźan-N.	12,20	1,15	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,30	12,35	3,14	5,09	5,33	8,10	9,45	10,07
Arnsdorfa	1,00	—	—	6,48	7,54	—	9,50	—	1,08	3,48	—	6,06	8,45	10,18	—
Biskopic	1,25	—	—	7,14	8,18	—	10,15	—	1,34	4,11	—	6,30	9,09	10,48	10,46
Zemic	1,31	—	—	7,21	8,25	—	10,22	—	1,41	4,18	—	6,37	9,16	10,55	
Žičinka	1,40	—	—	7,30	8,34	—	10,31	—	1,50	4,27	—	6,46	9,25	11,04	
Budyšina	1,49	2,07	4,20	7,46	8,43	9,46	10,45	11,27	2,05	4,41	6,05	7,01	9,40	11,18	
Kubšic	—	—	4,36	7,56	—	—	10,55	—	2,15	4,51	—	7,11	9,50	11,28	
Pomorc	—	—	4,48	8,04	—	—	11,03	—	2,23	4,59	—	7,19	9,58	11,36	
Lubija	—	2,29	5,33	8,25	—	10,08	11,23	11,50	2,42	5,14	6,28	7,39	10,16	11,52	
Do Zhorjelca	—	2,52	6,43	9,03	—	10,31	12,00	12,14	3,20	5,51	6,52	8,17	10,55	12,29	

do Žitawy dale

Ze Zhorjelca do Drježdźan.

Wozowa rjadownja	1—3	1—4	1—4	1—4	1—3	1—4	1—4	D 1—3	1—4	1—4	1—4	1—3	1—4	2. 3.
Ze Zhorjelca	2,00	—	4,17	—	8,55	7,50	11,17	2,11	2,21	4,25	6,58	8,57	9,07	11,20
Lubija	2,25	—	4,59	—	9,20	8,36	11,45	2,36	3,07	5,09	7,43	9,21	9,51	12,48
Pomorc	—	—	5,14	—	—	8,51	12,01	—	3,22	5,21	7,59	—	10,06	1,14
Kubšic	—	—	5,22	—	—	8,59	12,08	—	3,30	5,29	8,06	—	10,14	—
Budyšina	2,46	3,55	5,34	6,52	9,41	9,17	12,23	2,57	3,45	5,43	8,22	9,42	10,26	1,36
Žičinka	—	4,06	5,46	7,04	—	9,29	12,35	—	3,57	5,55	8,34	—	10,38	—
Zemic	—	4,16	5,56	7,14	—	9,39	12,45	—	4,07	6,05	8,44	—	10,48	—
Biskopic	—	4,26	6,11	7,23	—	10,04	12,56	—	4,18	6,14	8,57	—	11,01	—
Arnsdorfa	—	4,49	6,32	7,47	—	10,25	1,17	—	4,40	6,35	9,19	—	11,21	—
Do Drježdźan-N.	3,39	5,19	6,58	8,20	10,34	10,51	1,43	3,51	5,04	7,01	9,45	10,31	11,53	—
„ Drježdźan-St.	3,48	5,30	7,10	8,32	10,43	11,03	1,55	4,00	5,16	7,15	9,57	10,40	12,05	—

(Khoćebuz-) Wojerecy - Rakecy - Budyšin.

Tu maja wšitke ćahi 2., 3. a 4. rjadownju.

—	—	4,50	—	7,50	—	1,00	—	6,10	—	Z Khoćebuza . do	8,50	—	12,22	—	5,25	—	11,08	—	—	—			
—	—	5,55	—	8,40	—	1,35	—	6,45	—	„ Petershajna . do	8,08	—	11,50	—	4,50	—	10,20	—	—	—			
—	—	6,53	—	9,50	—	2,23	—	7,33	—	do Wojerec . z	7,10	—	11,02	—	4,02	—	9,20	—	—	—			
—	—	7,04		10,05		2,31		7,41		Z **Wojerec** . do	6,57		10,57		3,57		9,07		—				
—	—	7,11	z Lubija (wotj. 8,37)	10,12	z Lubija (wotj. 12,00)	2,38	z Lubija (wotj. 5,18)	7,48	z Lubija (wotj. 7,44) ○	„ Němcow . z	6,51	z Lubija (přij. 11,15)	10,51	z Lubija (přij. 2,27)	3,51	do Wósborka (přij. 6,03)	9,01	do Wósborka (přij. 10,09)	—	○			
—	—	7,19		10,22		2,46		7,56		„ Kulowa . „	6,43		10,43		3,43		8,53		—				
—	—	7,26		10,37		2,53		8,03		„ Hóska . „	6,36		10,36		3,36		8,46		—				
—	—	7,33		10,45		3,00		8,10		„ Zdźarow . „	6,29		10,29		3,29		8,39		—				
—	—	7,40		10,53		3,07		8,17		„ Komorowa . „	6,22		10,22		3,22		8,32		—				
—	—	7,46		11,01		3,13		8,23		do Rakec z	6,15		10,15		3,15		8,25		—				
5,07	—	7,50		11,12		3,24		8,25		z Rakec do	6,10		10,13		3,10		8,20		11,49				
5,15	—	7,57		11,19		3,31		8,33		„ Šešowa . ze	6,03		10,06		3,03		8,12		11,41				
5,23	—	8,05		11,27		3,39		8,40		„ Njeswačidła . „	5,55		9,58		2,55		8,04		11,33				
5,33	—	8,14		11,35		3,48		8,49		„ Khasowa . „	5,46		9,49		2,46		7,53		11,23				
5,39	—	8,19	10,45	11,40	2,13	3,53	7,35	8,54	9,41	do Radworja z	5,40	8,25	9,43	12,07	2,40	4,26	7,46	9,01	11,17	11,49			
5,44	7,05	8,21	10,51	11,41	2,17	3,55	7,44	8,55	9,42	z Radworja do	5,38	8,18	9,41	12,03	2,39	4,21	7,44	8,53	11,11	11,48			
5,55	7,15	8,31	11,01	11,53	2,28	4,08	7,54	9,05	9,53	„ Mał. Wjelkowa z	5,29	8,08	9,32	11,54	2,30	4,10	7,35	8,44	11,01	11,39			
6,03	7,23	8,38	11,08	12,00	2,36	4,15	8,01	9,12	10,00	„ Židowa . „	5,21	8,00	9,24	11,45	2,21	4,00	7,27	8,37	10,53	11,31			
6,08	7,27	8,43	11,13	12,05	2,40	4,19	8,06	9,17	10,04	„ Ratarjec . „	5,17	7,55	9,20	11,41	2,17	3,56	7,22	8,33	10,48	11,27			
6,15	7,34	8,50	11,20	12,12	2,47	4,26	8,13	9,24	10,11	do **Budyšina** z	5,10	7,48	9,13	11,34	2,10	3,49	7,15	8,26	10,40	11,20			
7,50	—	11,13	2,34	2,34	5,05	5,05	9,54	9,54	—	do Wjelećina . z	—	*6,05	8,25	—	12,06	2,59	5,25	5,25	10,10	—			
9,03	9,03	10,31	12,14	3,20	5,51	5,51	10,55	10,55	12,29	do Zhorjelca . z	2,00	4,17	7,50	8,55	11,17	2,21	4,25	6,58	9,07	—			
8,20	—	10,34	1,43	1,43	3,51	7,01	9,45	10,31	11,53	do Drježdźan-N. z	1,15	6,14	7,11	10,30	12,35	12,35	5,33	5,33	8,10	10,07			
8,32	—	10,43	1,55	1,55	4,00	7,15	9,57	10,40	12,05	do Drježdźan-St. z	1,05	6,03	7,00	10,19	12,22	12,22	5,23	5,23	8,00	10,00			

* Jězdźi jenož na prěnim a poslednim dźěławym dnju w tydźenju.

○ Jězdźi jenož 18. oktobra, 8. novembra, 27. decembra, 3. januara, 7. februara, 7. měrca a 12. hapryla.

Z Radworja do Lubija.

Z Lubija do Radworja.

Tu maja wšitke ćahi 2., 3. a 4. rjadownju.

—	8,25	12,07	—	4,26	—	9,01	—	11,49*	Z Radworja (dwórn.) Do	5,30	10,45	2,13	—	7,35	9,41*	—			
—	8,32	12,14	—	4,35	—	9,08	—	11,56*	„ Radworja (zastan.) „	5,23	10,38	2,06	—	7,28	9,34*	—			
—	8,40	12,21	—	4,45	—	9,14	—	12,02*	„ Lutowča . . . . „	5,17	10,32	2,00	—	7,22	9,28*	—			
—	8,52	12,32	—	5,00	—	9,21	—	12,08*	„ Wulkeje Dubrawy „	5,10	10,25	1,53	—	7,14	9,22*	—			
—	9,04	12,43	—	5,10	—	9,31	—	12,18*	„ Klukša (Zdźerje) . „	4,54	10,12	1,39	—	7,00	9,11*	—			
—	9,57	1,14	—	5,45	—	9,51	—	12,38*	„ Barta . . . . . „	4,33	9,50	1,17	—	6,37	8,51*	—			
7,23	10,25	1,37	4,08	6,03	6,30	10,09	10,12†	12,56*	„ Wósborka . . . . „	4,00	9,28	12,55	3,56	6,15	8,33*	12,02†			
8,06	11,03	2,15	4,48	—	7,14	—	10,50†	—	„ Ketlic . . . . . „	—	8,48	12,11	3,20	5,29	7,55	11,26†			
8,18	11,15	2,27	5,00	—	7,26	—	11,02†	—	Do Lubija . . . . Z	—	8,37	12,00	3,09	5,18	7,44	11,15†			

† Jězdźi jenož hač do 1. novembra sobu.

* Jězdźi jenož 18. oktobra, 8. novembra, 27. decembra, 3. januara, 7. februara, 7. měrca a 12. hapryla.

Z Budyšina do Wjelećina.

Wozowa rjadownja	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4
Z Budyšina	4,55†	5,56*	7,12	10,47	1,18†*	2,06	4,39	7,25	9,28
Dźěžnikec	5,03†	6,10*	7,24	10,55	1,30†*	2,14	4,47	7,34	9,36
Budestec	5,11†	6,17*	7,32	11,00	1,39†*	2,20	4,53	7,41	9,42
Do Wjelećina	5,22†	—	7,50	11,13	—	2,34	5,05	—	9,54

Z Wjelećina do Budyšina.

Wozowa rjadownja	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4	2—4
Z Wjelećina	—	6,05†	8,25	12,06	—	2,59	5,25	—	10,10
Budestec	5,09*	6,18†	8,41	12,17	12,42†*	3,17	5,42	7,50	10,21
Dźěžnikec	5,18*	6,24†	8,47	12,23	12,52†*	3,28	5,51	7,56	10,27
Do Budyšina	5,29*	6,31†	8,54	12,30	1,04†*	3,38	6,01	8,03	10,34

† Jězdźi jenož sobotu a póndźelu.
* Jězdźi kóždu póndźelu, abo hdyž je tehdy swjaty dźeń, wutoru.
†* Jězdźi jenož sobotu, hač do 15. novembra a wot 4. hapryla też njedźelu a swjate dny.

Z Kamjenca do Biskopic. — Z Biskopic do Kamjenca.

Tu maja wšitke ćahi 2., 3. a 4. rjadownju.

Z Kamjenca do Biskopic					Z Biskopic do Kamjenca			
5,50	11,30	2,03	7,02	Z Kamjenca Do	8,34	2,56	6,06	10,36
6,08	11,49	2,21	7,25	Thonberga	8,17	2,36	5,42	10,16
6,17	11,58	2,30	7,36	Halštrowa	8,10	2,28	5,30	10,08
6,40	12,21	2,56	8,03	Porchowa	7,47	2,04	4,51	9,42
7,03	12,44	3,21	8,27	Do Biskopic Z	7,25	1,40	4,20	9,15

Z Kamjenca do Arnsdorfa. — Z Arnsdorfa do Kamjenca.

Tu maja wšitke ćahi 2., 3. a 4. rjadownju.

Z Kamjenca do Arnsdorfa								Z Arnsdorfa do Kamjenca						
5,43	8,40	12,15	3,02	7,13	9,25	10,22	Z Kamjenca Do	7,35	11,19	1,59	5,42	8,49	10,13	12,21
6,04	8,59	12,37	3,20	7,34	9,46	10,52	Połčnicy	7,18	11,01	1,42	5,25	8,32	9,52	12,04
6,26	9,18	12,59	3,40	7,58	10,07	11,16	Do Arnsdorfa Z	6,54	10,38	1,20	5,02	8,09	9,24	11,44

Z Biskopic do Žitawy. — Ze Žitawy do Biskopic.

Z Biskopic do Žitawy							Rjadownja	Ze Žitawy do Biskopic					
1—4	1—4	1—4	1—4	1—4	1—4	1—3		1—3	1—4	1—4	1—4	1—4	1—4
7,18	—	10,40	2,19	4,37	9,27	10,46	Z Biskopic . . Do	6,02	9,00	12,38	3,20	5,47	10,35
7,57	—	11,21	2,54	5,15	10,04	—	„ Wjelećina . . „	5,36	8,26	12,03	2,44	5,12	10,02
8,03	—	11,28	3,00	5,21	10,10	—	„ Šěrachowa . . „	5,30	8,17	11,53	2,35	5,03	9,52
8,36	9,24	12,05	3,35	5,57	10,39	11,34	„ Habrachćic . „	5,06	7,49	11,24	2,07	4,36	9,23
8,44	9,31	12,13	3,43	6,05	10,47	11,41	„ Neugersdorfa . „	5,00	7,39	11,15	1,58	4,26	9,15
9,22	10,40	12,51	4,23	6,44	11,23	12,22	Do Žitawy . . . Ze	4,11	6,54	10,30	1,12	3,38	8,26

Z Lubija do Habrachćic (Ebersbacha). — Z Habrachćic do Lubija.

Tu maja wšitke ćahi 2., 3. a 4. rjadownju.

Z Lubija do Habrachćic						Z Habrachćic do Lubija						
5,47	8,46	11,38	3,08	5,21	8,08	Z Lubija . . Do	8,15	11,16	1,34	2,31	4,57	7,26	10,04
6,35	9,11	12,01	3,32	5,45	8,42	Do Habrachćic Z	7,51	10,55	12,49	2,09	4,34	6,50	9,35

Z Lubija do Žitawy. — Ze Žitawy do Lubija.

Z Lubija do Žitawy						Rjadownja	Ze Žitawy do Lubija						
1—4	1—4	1—4	1—4	1—4	1—3		1—4	1—4	1—4	1—4	1—4	1—4	2. 3.
5,25	8,40	11,54	2,44	6,32	7,54	Z Lubija . do	8,19	11,14	2,27	5,01	7,33	9,08	12,00
5,53	9,10	12,24	3,32	7,00	8,47	Herrnhuta	7,49	10,45	1,58	4,24	6,59	8,39	11,27
6,30	9,44	12,59	4,23	7,34	9,32	do Žitawy . Z	7,10	10,02	1,22	3,38	6,00	8,00	10,20

Ze Zhorjelca do Žitawy. — Ze Žitawy do Zhorjelca.

Tu maja wšitke ćahi 2., 3. a 4. rjadownju.

Ze Zhorjelca do Žitawy							Ze Žitawy do Zhorjelca						
4,55	8,53	12,08	2,13	4,24	8,27	11,10	Ze Zhorjelca do	7,40	10,32	11,49	3,55	8,25	11,09
5.25	9,19	12,32	2,38	4,48	8,53	11,34	Wostrowca	7,09	10,07	11,25	3,30	8,00	10,46
5,32	9,24	12,37	2,45	4,53	9,00	11,39	Rusdorfa	7,14	10,01	11,19	3,25	7,54	10,41
6,01	9,52	1,04	3,18	5,20	9,30	12,06	do Žitawy Ze	6,49	9,31	10,50	2,58	7,27	10,15

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin, Porjedźenja jara tunjo. Křiwe zuby so zrunaja. Zuby so wućahnu. Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

w **Kamjencu,**

Anger čo. 12 [1

prjedy R. Wunderlichowy 92] zubjacy atelier.

Liebsch, [11

sudniski aktuar zw. służby 34 na Sukelnskej hasy 34 pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.

Ręči serbski.

Přesadźowanjo ležomnosćow.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.

Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -

Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Dr. med. Reuss

statn. přip. zubjacy lěkař

Kamjenc

při klóštrskich wrotach.

Plomby, wumjelske zuby, bjezbolostne wućahowanjo zubow.

K rěčam 8—12 a 2—6. Njedźelu jenož dopołdnja. [122

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 40. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **3. oktobra 1908.**

Požohnowanjo swjatoho wótca.

W mjenje wulkotneje zhromadźizny k swjatočnomu wopominanju 50lětnoho měšniskoho jubileja swjatoho wótca bamža Pia X. w Khróśćicach njedźelu 27. septembra je so śćěhowacy hołdowanski telegram do Roma pósłał:

Sua Santita Papa Pio X. Roma.

Diem gratia plenum orbi catholico laetissimum Sanctissimi Patris sui sacra Sacerdotii semisaecularia peragentis Sorabi catholici Lusatiae superioris regni Saxoniae hodie in pago Crostwitz solemniter celebrantes intimo ex corde sensus obedientiae caritatisque filialis denuo declarant et benedictionem apostolicam humillime petunt. — Societas Sanctorum Cyrilli et Methodii Budissae-Bautzen. Skala, Canonicus Capituli S. Petri.

„Joho Swjatosći bamžej Piej X. w Romje.

Hnady połny, za cyły katholski swět najradosćiwši dźeń swojoho swj. Wótca, kiž połstalětnu swjatočnosć Měšnistwa dokonja, katholscy Serbja hornjeje Łužicy w sakskim kralestwje dźens we wsy Khróśćicach swjatočnje swjećicy z hłubokeje wutroby zmyslenja poddatosće a synowskeje lubosće z nowa wuprajeja a wo japoštołske požohnowanjo najpokornišo proša. — Towarstwo swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje. Skala, kanonik kapitla swj. Pětra.“

Na to je kardinal Merry del Val w mjenje swjatoho wótca 28. septembra w 6 hodźinach wječor telegram wotpósłał, kiž je 29. sept. rano ½7 hodźin do Khróśćic přišoł a so takle ma:

Skala, Canonicus Capituli Sancti Petri Crostwitz-Bautzen, Alemania.

Beatissimus Pater gratias agens expetitam benedictionem apostolicam tibi omnibusque istius societatis Sanctorum Cyrilli et Methodii sodalibus peramanter impertitur.

Card. Merry del Val.

„Kanonikej Skali kapitla swjatoho Pětra Khróśćicy-Budyšin, Němska.

Swjaty Wótc so dźakuje požadane japoštołske požohnowanjo tebi a wšitkim sobustawam tutoho towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija najlubośćiwšo wudźěla. Kardinal Merry del Val.“

Radujemy so z wutrobu, zo je z tutymi słowami w mjenje swjatoho wótca nam pósłanymi naše towarstwo tak kaž wyššopastyŕske poswjećenjo a připóznaćo dóstało. W nim su wšitcy, kotřiž su na hordoznym swjedźenju so horliwje wobdźělili, do žohnowanja našoho swjatoho wótca sobu wopřijeći.

Swjedźeń 50lětnoho měšniskoho jubileja swjatoho wótca Pia X.

w Khróśćicach 27. septembra 1908.

Lětsa 18. septembra běše 50 lět, zo je naš swjaty wótc Pius X. k wołtarjej přistupił, zo by prěni króć swjećił swjate potajnosće wopora Božeje mšě. Kóždy, kiž

při tajkim swjedźenju jubilarej bliže stoji a joho znaje, so z nim wjeseli a raduje a Bohu so dźakuje za wulku, jubilarej spožčenu hnadu. My wšitcy, wšitcy katholscy křesćenjo a też my katholscy Serbja joho nic jenož znajemy, ale smy jako stawy Khrystusoweje cyrkwje joho dźěći, joho stadło, a wón naš pastyř, naš wótc. Tuž so wšitcy radowachmy a Bohu dźakowachmy hižo na jubilejnym dnju samym, a njedźelu 20. septembra swjećachmy w swojich cyrkwjach swjatočne Bože służby. Minjenu njedźelu pak, 27. septembra, zhromadźichu so katholscy Serbja w Khróśćicach, zo bychu tam zjawnje swoju katholsku wěru wuznali a pokazali swoju swěru a lubosć k swjatomu wótcej, kotryž je wot Boha postajeny, widźomny wjednik wot Khrystusa założeneje cyrkwje być.

Bóh běše nam njedźelu krasny dźeń wobradźił, a tuž ze wšěch kónčin běchu Serbja a wšitke katholske serbske towarstwa přikhwatali do Khróśćic, kotrež běchu so wulkotnje swjatočnu drastu woblekłe. Čestne wrota a korhowje, z wěže, fary, šule a mnohich druhich domow so zmahowace, witachu hosći. W 3 hodź. běše w rjenje wupyšenej farskej cyrkwi łaćonski nyšpor, kotryž měješe knjez senior Skala ze swjatočnej assistencu, a po nyšporje běše požohnowanjo z Najswjećišim. Wšitke towarstwa so na tutym nyšporje korporativnje wobdźělichu. Korhojnicy běchu ze swojimi korhojemi město před kejelkami dóstali. Naličichmy 6 korhojow, potajkim towarstwa, kotrež maja korhoje, běchu wšitke też z korhoju přišłe. Su to: Jaseńčanske kasino, Khróśčanska Jednota, Kukowske kasino, Ralbičanska Bjesada, Kulowske Bratrowstwo a Radworske kasino.

Po nyšporje zestupachu so towarstwa na kerchowje k swjatočnomu čahej přez wjes do swjedźeńskoho stana. Dwě hudźbnej kapali (Bermichowa a Budyšska měšćanska) přewodźeštej čah. Hdyž k stanej, kotryž bě knjez mištr Rocho na wjesnych łukach za 1500 ludźi natwarił, přičahnychmy, běše tutón hižo khětro z ludźimi napjelnjeny. Tuž dyrbjachu mnozy, swěrne sobustawy towarstwow stać a so tłóčić, ale też tónle wopor přinjesechu z lubosću k dobrej wěcy. Přepjelnjeny běše stan, mnozy jón zwonka wobleĥowachu a mnozy su so zasy domoj wróćili. Zhromadźenych bě na 2000.

Hdyž běchmy so w stanje zhromadźili, towarstwa swoje korhoje prědku zestajałe a spěwarske towarstwa na jewišću so zestupałe, wotewri knjez senior Skala, jako předsyda towarstwa ss. Cyrilla a Methodija, swjedźeńsku jubilejnu zhromadźiznu. Přepoda hnydom słowo knjezej kublerjej M. Kokli, zapósłancej našoho sejma, kotryž přitomnych z horcymi słowami wjesołosće witaše w mjenje Khróśćic a pokaza z někotrymi słowami na Khróśčanske stawizny, tak zo Khróśćicy poprawom sebi też zasłuža, zo tajka ludowa zhromadźizna so w Khróśćicach wotměwa. Po tym knjez farař monsignore kanonikus Wornař witaše w mjenje Khróśčanskeje wosady. Spomni na přesćěhanjo katholskeje cyrkwje a napominaše, zo bychmy my katholscy Serbja za to ćim kručišo a swěrnišo k swjatomu wótcej stali a joho lubowali, a tak so dźensa też ze swjatym wótcom wjeselili.

Na to wuspěwachu wšitcy zhromadźeni z přewodom Budyšskeje měšćanskeje hudźbneje kapale kěrluš: „Nětk samomu budź Bohu z tej khwalbu wěčna česć.“ Spěwarske towarstwa nětko zhromadnje spěwachu psalm: „Kak mócny, wulki, sławny naš Knježe Božo sy!“ mužski khor a sola z přewodom orchestra wot Kocora. Wurjadnje derje bu to wuwjedźene z dirigentstwom knjeza kantora Hile.

Po tutym sćěhowaše swjedźeńska rěč knjeza seniora Skale, wot kotrejež tu dźěl sćěhuje:

Wjelečesćeni a lubi přitomni!

Hdyž je Bóh měšnikej spožčił, 50 lět swojoho swjatoho powołanja docpěć, kajka je to radosć za wšitkich joho duchownej starosći přepodatych! Cyła wosada na tym najwutrobniši podźěl ma; je dźě to jich wótc, jich duchowny wjednik, kiž je tak w swjatej służbje zešědźiwił. — Też Khróśćicy su před štyrjomi lětami tón swjedźeń swjećiłe, hdyž bě jich česćeny dušipastyř, kiž hišće wosadu wjedźe, 50 lět w swjatym měšnistwje dokonjał. — Wjetša hišće a powšitkowniša je radosć, hdyž je wjednik diöcesy, biskop, tón, kiž žadny swjedźeń swjeći.

Što hakle potom, hdyž najwyšši pastyř sam, kotrohož wšitcy jako swojoho wótca a wjerćha česćuja, žadny swjedźeń dožiwi? Štó chcył tohodla mjelčeć, štó zady wostać, hdyž wótc tajkeje njesměrneje swójby po cyłej zemi rozšěrjeneje tutón swjedźeń swjeći? Naš swjaty wótc Pius X. je pjatk 18. septembra toho lěta 50 lět swojoho měšnistwa dokonjał.

Njesměrna radosć je přewzała cyły katholski swět. Njeje žadyn kraj, njeje žana ani najsnadniša wosada, kotraž by toho dnja njewopominała: njech su to mócne hobrske kathedrale, njech su snadne sproste cyrkwički: hdźežkuli so swjate potajnstwa swjeća, je so wopominał. Njech su mócne ludy, po

millionach ličace a na čole zdźěłanosće stojace, njech su połdźiwje lědma do křesćanstwa wobroćene narody: wšitcy z radosću a pokornosću spohladuja k wulkomu měšnikej a mócnomu wjedźićerjej, kotryž tutón swjedźeń swjeći.

Tohodla su też katholscy Serbja to za zdobne měli, wosebity swjedźeń sebi wuhotować. Z wulkej radosću widźu, zo namołwjace słowa »towarstwa swj. Cyrilla a Methodija« njejsu na njepłódnu rolu padnyłe. Ně, wone su truny we wutrobach zaklinčeć dałe: truny lubosće a radostnoho wopominanja. Widźomny dopokaz za to su tute syły ludu, kajkichž tudy hišće zhromadźenych widźeć było njeje, je tutón wulkotny stan, kotryž je waša lubosć a horliwosć natwariła.

Što mam wam w tutej swjatočnej hodźinje prajić? Spominam na dwoje wuprajenjo swjatoho pisma: „Wulki je Bóh we swojich skutkach“ a „Wobnowić wšitko w Khrystusu“. W prěnišim widźimy spodźiwne wjedźenjo Bože, kotrež so w žiwjenju našoho swjatoho wótca pokazuje, w druhim je wopřijate skutkowanjo swjatoho wótca za Boha a njesmjertne duše.

I.

Quam magnificata sunt opera tua Domine. (Ps. 76, 13) „Kak wulkosćene su twoje skutki o Knježe.“ Tak dyrbimy ze swjatym spodźiwanjom prajić, hdyž dokonjanych 73 lět našoho swjatoho wótca wopominamy, a hdyž wopominamy podeńdźenja swjateje cyrkwje, kotrejež wjerch wón je, přez nimale 2000 lět, w kotrychž traje a wobstoji.

1. Jeli wo někim, płaći wo našim swjatym wótcu słowo našoho Zbóžnika: „Nic wy mje njejsće wuzwolili, ale ja was wuzwolich a postajich, zo byšće šli a płód njesli a waš płód zwostał.“

Njeje tak, jako by Bóh wot wšoho spočatka tute dźěćo swojeje předwidźiwosće sebi wuzwolił, přihotował a kubłował, zo by něhdy było joho dostojny naměstnik na zemi, srjedźićeř mjez Bohom a človjekami?

Hdyž do Italskeje pućuješ a sy překročił hobrske alpy abo přejěł po jich wysokich drohach a hłubokich dolinach, wotewri so tebi wulka płonina, posyta z městami a wsami: Hornja Italska. Tam srjedź wjetšich městow Vicency, Paduy a Venediga (Benatkow) k połnocy leži małe město Castelfranco w diöcesy Treviso. Nimale dwě hodźinje zdalena wot městačka Castelfranco leži k połnocy wjes Riëse. Tam so narodźi 8. junija 1835 tón, kotrohož nětko swojoho swjatoho wótca Pia X. mjenujemy.

Što by tola w tejle wjescy pytał kolebku toho, kotrohož kralojo a kejžorowje česća, ke kotromuž sta millionow z dowěru, pokornosću, posłušnosću a lubosću spohladuja? Haj, wulki je Bóh we swojich skutkach! Bóh, kiž je něhdy Davida wot joho stadłow powołał a powyšił, zo by z mócnej ruku joho lud israelski wjedł, wón je khudoho hólčeca ze zanjeseneje wjeski wuzwolił, bjez dalšeje diplomatiskeje šule, bjez tamneje šule žiwjenja, kotruž wulcy tohole swěta wot małosće wužiwaju, zo by jomu něhdy přepodał tamne kluče, kotrež je něhdy Pětrej podał, je też jomu poručił: „Pas moje jehnjata, pas moje wowcy!

(Skónčenjo přichodnje.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Minjenu srjedu buchu tři knježa za tachantskich kanonikow pomjenowani. Su to naš knjez farař Mikławš Žur, knjez superior monsignore Hubert Schmittmann z Lipska a knjez Anselm Rotzinger, präses našoho serbskoho seminara w Prazy. Jim wjele zboža, wosebje našomu horliwomu pokładnikej.

— Tu wotměwachu so 1. a 2. oktobra na katholskim wučeřskim seminaru wědomostne pokročowanske kursy za wučerjow. Wobdźělenjo běše lětsa hišće sylniše hač loni; je jich 200 wobdźěleri było. Přednošował je naš knjez biskop Dr. Schäfer a dwórski radźićel Willmann ze Salzburka.

Z Budyšina. Přichodnu wutoru 6. okt. wječor we 8 hodź. budźe w salu tudomneje „krómy“ swjatočny swjedźeń k česći našoho swjatoho wótca Pia X. a joho 50lětnoho měšniskoho jubileja. Přednošk změje jedyn cuzy wulki rěčnik, spěwać pak budźe tudomna „Cäcilija“. Zo by so swjedźeń derje poradźił, so wšitcy katholikojo Budyšina a wokolnosće na njón přeprošuja. (Hladaj też nawěštk na str. 360.) Swjatočnosć budźe na dźěławym dnju, dokelž na njedźelach z cyła lětsa wjetšoho sala wjacy k dóstaću njeje.

З Budyschina. Nasch luby »Serbski dom« je so srjedu, a to pschez cyły dżeń, zasy jónu woživił z črjódku swérnych Serbow a dżełacerjow na narodnym polu. Wot 10 hodżin dopołdnja hač do smérkow na wječor mějachu wotrjady Macicy Serbskeje swoje posedżenja, jedyn po druhim. Tajkich sobustawow a hosći bě wokoło 20, a někotsi běchu z jara daloka pschischli, jako z Freiberga, Drježdżan, ze Zitawy; někotsi bližschi běchu drje skerje też pschińć mohli. Najprénischi wotrjad, kotryž wuradżowasche, bě stawiznisko-starożitnostny.

Pschedsyda farař Dr. Renč rozprawjesche wo praschenju: Staj slowjanskej japoschtolaj

Cyrill a Methodij w Serbach byłoj? Tuta wěc je jara zajimawa a budże drje też w naschim časopisu hischće rozpominana. Dale powučowaschе nas professor Dr. Muka wo najstarschich sydlischćach Słowjanow a zhonichmy wot njoho, zo su Słowjenjo swoje prěnje bydlenja w krajach měli wot rěki Wisły hač do Rhyna, a wot Baltiskoho morja hač k Alpam. Němscy wučency mjenujcy powschitkownje hinak wuča a měnja, zo su prěni w tych kóncach Němcy sedźeli. Potom bě belletristiski wotrjad, jara ważny za nasch lud, dokelž so wo nasche ludowe pismowstwo stara. Z tutym naschim pismowstwom bohužel jara klaca, lěta dołho njewukhadźa za lud nic jena nowa knižka. Pschedsyda wotrjada, kapłan Andricki, wukožowaschе wobschěrnje pschičiny tohole hubjenstwa a namołwjeschе, wosebje młódschich ludźi, zo bychu so tola zapschahnyli wschitcy do wótčinskoho woza. Bóh dał, zo budże hižo k jutram něschto nowe k wudaću hotowe. Bóh dał, zo bychu serbske pismowske hona tola so zazeleniłe! —

Popołdnju wučinjachu potom w rěčespytnym wotrjedźe mischtrowje naschеje lubeje maćerschćiny pod nawjedowanjom naschoho luboho professora Dr. Muki. Jara nuzne je, kož so w pschedkhadźacym posedźenju też hižo należnje wukładowaschе, zo so skónčuje jednota w rěči a w prawopisu pola nas zawjedźe. Potom njech k. Nawka maku serbsku rěčnicu zestaja, tohorunja budźemy wudaćo němsko-serbskoho słownička spěchować. A hischće wjele wschelakich drobnostkow so rozważowaschе.

Jara žiwe běschе też posedźenjo hudźbnoho wotrjada, w kotrymž bu dosć wobschěrny program wujednany. Pschija so pjeć spěwow knjeza komponista Krawca, kotrež Maćica Serbska za naschе spěwarske towarstwa na wosebitych kopjenach wuda, a to też z delnjoserbskim tekstom. Naschе lube serbske spěwarske towarstwa smědźa so wjeselić. Dale so wučini, zo budże jutry po hłownej zhromadźiznje Maćicy Serbskeje koncert w naschim salu. Sobustawy Maćicy Serbskeje, kotrychž tón dźeń w Budyschinje telko bywa zhromadźenych, su dawno něschto tajke pschi swjedźeńskej składnosći bolostnje parowałe. Knjez pschedsyda, wučer Rječka, pokazowaschе zhromadźenym też interesantny hudźbny nastroj: tarakawu. Na kónc poreča wučer Skodeńk někotre wěrne a wótre słowa wo hrěschnej liwkosći a zymnosći mnohich tajkich, kotsiž bychu měli cyle napschećiwnje jednać.

Z wutrobnym dźakom wschitkim, kotsiž su wotrjady a jich posedźenja wopytali, knjez farar Kschižan, pschedsyda Maćicy Serbskeje, ½6 hodźin tutón płódny dźeń, kotryž zmeje, Bóh dał, rjany wuspěch, skónči. M. A.

Z kraja. Našich **ratarjow** zasy kedźbnych činimy, zo njebychu zakomdźili swojich synow po możnosći na **ratarsku šulu** słać. Wosebje zymski semester je dźe za to jara přihodny, hdyž móže tu młody ratař tak mnohe a dobre wučby, našim časam přiměrjene, sebi přiswojić, hdyž tola w ratarstwje z dźełom tak jara nuzne njeje. Potom, hdyž pak so dźeło zasy započina, poda so zasy do domizny, zo by **w žiwjenju** (praktisey) nałožował, štož je w šuli nawuknył. Tam a sem drje namakamy hišće předsudki a liwkosć w nastupanju tychle šulow. — „I, što to trjebamy, — my też njejsmy na šulach byli, — tajcy wučeni burja, to je hłuposć!“ Zo su tajke zasady cyle **zastarjene** za naše časy, to drje kóždy bur, kiž dale widźi hač stoji, tola wě. Štóž dźensniši dźeń hišće měni, zo tajke wosebite powołanske zdźěłanjo też **za bura** nuzne a wužitne njeje, **tomu też njeje k pomhanju.** Što so też wot ratarja dźensniši dźeń žada, to drje tola skoro kóždy sam nazhoni.

Wězo pak rěka tu też **wuknyć** a nic čas a pjenjezy podarmo zabijeć a jeno hinaše wěcy za kornař leć hač wědomosć do hłowy zaščěpjeć.

Zymski semester **ratarskeje šule w Budyšinje** započnje so **20. oktobra 1908.** (Hladaj też Posoł čo. 38, strona 340.)

Do Serbow. Jenož tydźeń nas hischće wot ważnoho jubileja, kotryž ma być swjedźeń cyłoho serbskoho hospodarstwa, dźěli. Njech je tutón wurjadny dźeń z nowa nastork, zo wschě pobočne towarstwa, kotrež su w běhu lět hłownomu burskomu towarstwu dobru nóc prajiłe, zasy do nas pschińdu, a zo bychu so druhe, kiž hischće z boka stoja, też z nami zjednoćiłe. Smy dźě tak jenož mała horstka. Čohodla kóždy swoje wosebite puće khodźić, hdyž tola cyłk nas sylni a nam mocy dawa? Narodna česć a pschisłuschnosć sebi žadatej, zo so Serb k Serbej dźerži, też w hospodarskich należnosćach. Mamy tola sami pódla duchownych też materialnych sředkow dosć, zo nam trjeba njeje, za cuzymi běhać a wot nich wotwisni być, kaž njewólnicy a wotročcy.

Wukúmy wot susoda. Tón hromadźuje swoje mocy, spyta też nas za swoje interessy dobyć a to nic bjez wuspěcha. Mnozy so radscho pod cuzu korhoj a wjednika stupja a naschim towarstwam dadźa wosyrocić. Woprujmy swoje mocy swojomu ludej!

Praji wschak so, schto mamy wot burskoho towarstwa? Hdyž na to spominam, zo je wone k założenju naschich wjesnych nalutowarnjow a wschelakich zawěsćenjow nastork dało, pschez zhromadne kupowanjo symwow, hnojow a ratarskich naprawow a maschinow mnohich pjenjez w serbskich rukach wobkhowało, z kotrymiž běchu so hewak cuzy pschekupcy kormili, hdyž je so wo to prócowało, zo Serbja też politiskeje nahladnosće docpěchu a respektowani buchu samo wot njepschećela, hdyž je wone naschomu narodnomu hospodarstwu móc, sylnosć a rjap, dha su tola

tute zaměry wukonjenja hódne, zo sebi hłowne towaŕstwo hajimy a je wutwarimy a jomu swěrni wostanjemy. Nětko pak so prascham, schto mamy wot tajkich cuzych towaŕstwow, kotrež so też z rataŕstwom a hospodaŕstwom zaběraja? W naschich burskich należnoścach móżemy tola sami wuradżować a sebi dopowědać. K tomu tola druhich njetrjebamy a njepożadajmy. Z wjetscha so w nich wo wěcach jedna, kotrež so na nasche wosebite serbske wobstojnoście nałożować njehodża a z wulkoho dźěla so njedorozymja. Kajki wużitk potom z toho mamy? Khiba, zo něschto naschich pjenjez pschidamy.

Njech rjany a żadny swjedźeń 11. oktobra w Małym Wjelkowje nas bóle zasy hromadu wjedże a wjaza. Pokazajmy, zo na swojimaj nohomaj stojimy. Zjednoćeni smy njekhabłaca móc, rozbrójeni pak każ ścina, kotruż kóżdy wětr złama. Hdyż muż pschi mużu stojimy, schtó chce nam potom schkodźeć? Njech je a wostanje też w pschichodże nasche hesło: „Jedyn za wschěch a wschitcy za jenoho!“

Z Khróśćic. Njedźelu 11. oktobra (nic 12., każ bě so wozjewiło) budże knjez kapłan Jurij Delan na nyšporje bamžowske požohnowanjo wosadże wudźěleć. Za tych, kotřiž sakramentaj pokuty a wołtarja tutón dźeń dóstanu, je z tym dospołny wotpustk zjednoćeny. To pak płaći 1. jenož za Khróśćanskich wosadnych a 2. za tych, kotřiž su při wudźělenju bamžowskoho požohnowanja w Božim domje přitomni. Samsnu njedźelu je też „wosadne zhromadne woprawjenjo“ wot swjatoho wótca poručene tohorunja z dospołnym wotpustkom.

Z Kulowa. Dźeń wosebiće ważny za nasche město běsche 30. septembra, na kotrymž bu nowonatwarjena żeleznisa droha Rakecy-Wojerecy swjatočnje wotewrjena. Dopołdnja w 10 hodź. swjedźeński ćah z Wojerec do Rakec pschijědże, hdźež so sobustawy syndikata, wyschschi zastojnicy żeleznicy a pscheproscheni hosćo z Pruskeje a Sakskeje k swjedźeńskej swačinje w „Sakskim domje“ zhromadźichu. Tule swačinu běschtej Rakečanska gmejna a knjeżstwo wuhotowałoj. W dwanatej hodźinje jědźeschе ćah z Rakec do Wojerec wróćo. Na kóżdym zastanischću bu wulkotnje witany. Też nasche město běsche so na swjatočne powitanjo pschihotowało. Z wěże a z domow zmahowachu so korhowje. Dwórnischćo bě wupyschene z pletwami a z wěncami. Krótko po dwanatej hodźinje ćehnjechu dźěći wschitkich schulskich klassow pod nawjedowanjom měšćanskeje hudźbneje kapale na dwórnischćo k powitanju swjedźeńskoho ćaha. Za krótki čas schtwórć hodźiny bě so tu njeličomna syła ludźi zhromadźiła, zo bychu tohorunja witali nowu żeleznicu. W 1 hodź. pschijědże ćah, kotryž bě z korhojčkami a wěncami rjenje wudebjeny. Ćah měješe wscho hromadże 15 wozow 2. a 3. klassy a pschiwjeze tak wokoło 300 wosobow sobu. Z hrimotacym wyskanjom witachu pschitomni pschikhadżacy ćah a měšćanska hudźbna kapala piskasche. Dźěći wyschschich schulskich klassow, nawjedowani wot hłownoho wučerja Rossmya, wuspěwachu 4hłósny spěw. Měšćanosta Schlossarek měješe potom powitacu rěč, w kotrejž swoju wjesołość wupraji, zo je nětko skónčnje dopjelnjene dołholětne pschećo města Kulowa, pschejejesche, zo by tuta nowa čara k dalschomu wuwiću města Kulowa pschinoschowała, dźakowasche so pruskim a sakskim wyschnoścam, za pschizwolenjo tutoho twara, każ też wschitkim tym, kotřiž su twar podpjerali. Po 25 minutach jědźesche ćah dale pschez Němcy do Wojerec, hdźež so w „tšeleŕni“ wulka swjedźeńska hosćina wotmě. 600 wosobow so na njej wobdźěli. — Też nasche dźěći buchu na naschim dwórnischću z caktami a kołbaskami wokschewjene.

Tak je nětko Kulow do wužschoho wobkhoda ze Sakskej stupił, Delnja Łužica z Hornjej Łužicu. Tuž njech so nětko prusey Serbja ze sakskimi bóle zjednoćeja, każ też Delnja Łužica z Hornjej, a Bóh dak, zo by to Serbam k spomóżenju było.

Pschispomnjenjo redakcije: Z Budyschina je swjedźeński ćah hižo dopołdnja w 9,13 hodźin wotjěł. Lokomotiva běsche rjenje wupyschena ze sakskimi a łužiskimi barbami. Podarmo pak hladachmy za serbskimi barbami, hačruniž tola tuta żeleznica pschez ryzy serbski kraj jěždźi. Hač tęžto je na zastanischćach hdże serbska barba widźeć była mjez tak mnohej pychu? —

W Rakecach je knjez farař Gólč w mjenje gmejny z horcymi słowami hosći witał. $^1/_2$9 hodź. wječor je ćah zasy do Budyschina wróćo pschijěł. Tak njech nětko jězdźi tuta wutwarjena żeleznica pschez nasch serbski kraj Serbam k wużitkej, a Bóh njech nas schkituje psched wschitkim njezbožom na żeleznicy.

Z cyłoho swěta.

Němska. Na parlamentarnej uniji w Barlinje je so też nasch pschećel Alfons Parczewski wobdźělił.

— W Barlinje je so sobotu 26. septembra popołdnju w dwěmaj hrózbne njezbožo na wysokej żeleznicy stało. Je to měšćanska żeleznica, kotraž na wysokich stołpach nad hasami a drohami jěždźi. Z njekedźbnosću wjednika jenoho ćaha, kiž signala na „Zastać!“ kedźbu měł njebě, je so stało, zo tutón joho ćah do druhoho wot boka zajědże. Z mocu storka so jedyn wóz powali a z wysokich kolijow dele na zemju padże. Wóz, kiž běsche połny ludźi, so rozrazy a rozlemi a ze swojimi rozpadankami, żeleznymi stołpami a deskami ludźi pschikry. Hač dotal je znate, zo je 18 wosobow morjenych a 8 ćežcy a tójschto lóže ranjenych. Hnydom, hdyż bě njezbožo so stało, bě tu wohnjowa wobora na pomoc, zo by z wulkej prócu hromadu rozpadankow wotstroniła a ranjenych wuswobodźiła. Też minister żeleznicow bórzy

pschikhwata. Kejžor z telegramom swoje wutrobne dźělbraco wupraji. Kaž so zda, je mjez morjenymi też wjednik, kiž je njezbožo zawinył.

— Schpanischki kral a kralowa staj na swojim pnćowanju póndźelu do Mnichowa pschijěłoj, hdyž su jimaj k češći wulke swjatočnosće. Kral Alfons spožči pryncregentej Luitpoldej wulkopychu rjada Karla III., najwyschsche wuznamjenjenjo Schpanischkeje, kotrež jeno wurjadnje monarchojo dóstawaja, pryncregent pak spožči kralej wulkokschiž wojerskoho zaschkužbnoho rjada. Psched swjedźeńskej hoscinu pschepoda pryncesna Ludwikowa kralowej Viktoriji Teresiny rjad.

Wšelčizny.

* Dobročiwy virtuos. Psched krótkim zemrě nahle swětoskawny hudźbnik Pablo de Sarasate, virtuos na huslach. Zo wumjełc ze swojej skawu ponižnosć a smilnosć napschećo khudym zhubił njebě, ze scěhowacoho podawka widźisch. Psched někotrymi lětami de Sarasata w Barlinje pschebywasche. Tu wuskyscha, kak na dworje khěže, hdyž bydlesche, so huslička skyscheć da. Sarasate ze jstwy wustupiwschi na dworje huslerja wuhlada, kotryž na swojej hubjenje zhkosowanej husličcy schkrabasche a wo wschědny khleb wojowasche. Ruče bě Sarasate dele na dwór, wza starcej husle z rukow wudawajo, zo chce je jónu prawje zhkosować. Starca pósla po skhodźe horje, zo by nikle hromadźił. Lědma bě starc woteschoł, tu Sarasate so hudźeńca pschimny a někotre spěwy piskasche. Dołho njetrajesche, a wschě wokna do dwora so zwočinjachu, kuchařki a skužownicy so na khódby tłóčachu, zo bychu wumjekkoho huslerja skyscheli. Sarasate na hubjenym instrumence dale hrajesche. Hdyž stary husleŕ so wróći a swojomu zastupnikej so džakowasche, pokaza 80 pj., kotrež bě nahromadźił, połojcu jako sprawny podźěl swojomu zastupnikej poskićejo. Sarasate też tutych 40 pj. pschija a sebi je jako wopomnjeco skhowa. Potom pak wućahny swoju móschnu, wza z njeje złoty a poda jón starcej z prósstwu, zo by dźens wjac njepiskał, ale tón dźeń wotpočował.

Cyrkwinske powěsće.

Njebjelčicy. Křćeny: Michał, Jakuba Měškanka, žiwnosćerja w Pěskecach, s. — Zemrěł: 6. sept. Jakub Lejman (Ćesla), wumjeńkař w Serbskich Pazlicach, 72 l. 8 m. 12 dn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908 kk.: 615. gymnasiast Jakub Cyž w Prazy; 616. Michał Glawš w Budyšinje; 617. Pjetašowa z Rašowa; 618. 619. z Bělčec: Jurij Jakubaš, Jurij Rězak; 620. 621. z Kamjenca: cyrkw. wučeŕ Jurij Wjacsławk, Jakub Bräuer; 622. Michał Frenel z Brěznej; 623. Jurij Słodeńk z Khrósćic.

Čitarjow Kath. Posoła

zaso na to kedźbnych činimy, zo bychu wosebje na **tajkich překupcow** (firmy) **dźiwali,** kotřiž do »Posoła« **nawěštki scelu**, ale pak też kóždy króć **přispomnili,** zo **tohodla** pola nich kupuja, dokelž dźěn su w »**Posole**« **to čitali.** Jenož tak potom tajcy, kotřiž tu nawěštki scelu, też zhonja, zo je jich inserat abo nawěštk **wužitka** měł.

Drježdźanskich Serbow a też tych,

kiž Drježdźany **wopytuja,** kedźnych činimy na překupstwo wosebje **nabožnych předmjetow Heinricha Trümpera,** rózk Sporer- a Schössergasse 25, njedaloko kath. dwórsk. cyrkwje a duchownskeje khěže. Wšo tam dóstanješ wot najjednorišich hač do najdrohotnišich (najwosebnišich) wěcow, kaž **Bože martry, smjertne křižiki, rózowcy, swjećatka, krjepjenčki.** Wosebje móža so tam też dóstać abo skazać wšelke **primicne** dary.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 28. sept. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnaŕ	wot	28—45	hr.,	rězna waha	58—81	hr.
2. Byki,	„ „	„	„	30—43	„		62—75	„
3. Kruwy a jałojcy,	„ „	„	„	27—42	„		49—74	„
4. Ćelata,	„ „	„	„	40—52	„		70—82	„
5. Swinje,	„ „	„	„	46—55	„		61—70	„

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4I

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźełanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj też serbski. [9

Wulki skład

časnikow,

rjećazkow, złotych a optiskich wěcow.

Prěni specialny wustaw

za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.

166]

R. Mersiovsky, časnikař

Budyšin

Serbska droha, rózk žitn. hasy.

Założene 1857.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 26. sept. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 1. okt. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	49	16	74	16	49	17	—
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	13	60	13	80	13	60	14	20
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	2	13	30	11	90	12	2
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	70	9	85	9	70	10	—
Rožka, nowa	8	50	8	63	8	50	8	75
Ječmjeń	9	30	9	50	8	50	9	30
Wows	7	40	7	60	7	30	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	10	—	11	50
Běrny	2	40	2	70	—	—	2	50
Pšeńčna muka	11	50	19	—				
Ržana muka	11	—	14	—				
Syno	2	75	3	—	2	50	3	—
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	34	3	50	—	—	3	66
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	—	2	40	—	—	2	67
Prosata 720 (w Kamjencu 268) jene	8	—	24	—	10	—	20	—
Butra 1 kg	2	50	2	60	2	50	2	70
Jeja, mandl	—	90	1	5	—	—	1	5

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwuměłšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne kříže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.

Rěči serbski.

Přesadźowanjo ležomnosćow.

Čohodla so čwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w **Kamjencu,**
Anger čo. 12I
prjedy R. Wunderlichowy 92] zubjacy atelier.

Sofy (konopeje) a matracy

poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w **Budyšinje,**
pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Surowa trupawosć (Rauda)

pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja.

Přez mydło **„Junka“** narostu krasne kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

☛ Dla **50lětnoho měšniskoho jubileja swj. wótca Pia X.** wotměje so **wutoru 6. oktobra** wječor w **8** hodź. w salu **hotela ke „Krónje“ bamžowy swjedźeń.** K tomu so wšitcy katholikojo Budyšina a wokolnosće najwutrobnišo přeprošuja. [181

Jubilejny swjedźeń
Towarstwa Serbskich Burow
njedźelu 11. oktobra w Małym Wjelkowje.

Porjad:

Popołdnju w 3 hodź.: **Swjedźeńska zhromadźizna.**
Wječor w 6 hodź.: **Koncert a dźiwadło.**
Po tym: **Swjedźeńska hosćina a reje.**

Wšitkich sobustawow serbskich burskich towarstwow a přećelow narodnoho hospodarstwa přeprošuje najwutrobnišo

swjedźeński wubjerk:
Jan Młyńk, předsyda.

185]

Handrij Noack
w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.
Fabrika a **skład**
za jednore a pyšne wuhotowanja wobydlenjow,
też jednotliwe meble za jstwy.
[166

Jednota tow. kath. Serbow - w **Budyšinje** - změje měsačnu zhromadźiznu jutře za **dwě njedźeli, 18. oktobra** (k wopomnjeću jubileja swj. wótca). Jutře za tydźeń, 11. oktobra, póńdźe »Jednota«, wosebje přećeljo burstwa, pop. 1/2 5 hodź., nad Židowom so zhromadźiwši, do Wjelkowa na swjedźeń »Tow. Serb. Burow«. — **Spěwanjo** budźe tón króć **srjedu 7. okt.** wječor, **nic wutoru.** [187

Wopytowar ratarskeje šule [186
móže dóstać meblowanu jstwu a pension. — Zhonić w Budyšinje, hrodowska droha čo. 9 I.

Parne płokarstwo a blotowanski wustaw
Założene 1883.
Otto Reymann
w **Budyšinje,** hornčerska droha 10
Założene 1883.
☛ poruča so k dobroćiwomu wobkedźbowanju. ☚
184] **Wosebitosć:**
Dobre šaty za muži, kaž nowe.

Kofejownja w Serbskim Domje
poruča [144
swój dobry kofej po kankach a po šalkach a wšitke **ćopłe** a **zymne jědźe.**
Jězdne koła so radlubje tu khowaja.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so ścelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 41. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **10. oktobra 1908.**

Swjedźeń 50lětnoho měšniskoho jubileja swjatoho wótca Pia X.

w Khrósćicach 27. septembra 1908.

(Skónčenjo.)

Pokročowanjo rěče knjeza seniora Skale:

O kak ćežki běše započatk, ćežki po človječim spóznaću, tola Bohu njeje ničo ćežke. Nan běše wjesny poselnik, kiž wšědnje něhdźe 70 pjenježkow mzdy dóstawaše, mać šwalča, kotraž swoju swójbu zežiwić pomhaše. Bóh běše jeju mandźelstwo z dźewjeć dźěćimi, dwěmaj synomaj a sedm dźowkami, požohnował. Najstarši syn Józef Melchior je nětko naš swjaty wótc. Józef, kotrohož Bepi mjenowachu, běše wobdarjeny hólčec ze žiwym, jasnym pohladnjenjom, pilny a njesprócny w dźěle. Pobožnosć staršeju a pobožnosć cyłoho domu so na njoho złoži kaž płódna rjosa duše.

Prěnju křesćansku wučbu dósta hólčec doma wot swojoho nana, čitać, pisać a ličbować wuknješe we šuli. Don Tito Fusarin, wosadny farař, žiwoho hólčeca ze złotej wutrobu wosebje lubowaše. Hdyž knjez farař joho jónu za wucho popřima, dokelž změrom njesedźe, rjekny hólčec: „Knjez farař, jeli dowoliće, zo směm wam k wołtarjej służić, budu pěkny.“ — „Ach, ty?“ znapřećiwi farař. — Tola Bepi so wottrašić njeda. „Spytajće jeno jedyn króć“, prošeše. — A Bepi k wołtarjej służeše. Łaćonske modlitwy tak rjenje a bjez bracha spěwaše, zo knjez farař wobzamkny, jomu dale pomhać. Wudźěleše jomu prěnju wučbu we łaćonskej rěči, a też staršimaj pomhaše, zo móžeše hólčec po třoch lětach na gymnasium w Castelfranco zastupić. Tola tam w měsće bydlić so njehodźeše; hdźe by khuda swójba to zwjedła? Tuž dyrbješe mały Józef kóždy dźeń nimale dwě hodźinje dołhi puć pěši tam a dom dokonjeć, často bosy, zo by črije njetorhał, z kuskom khlěba abo polenty w zaku za wobjed. Druhdy wšak by joho wjesnjan Jakub Monico (wuj Benadskoho kardinala) na swój wózyčk sobu wzał, hdyž dwójcy za tydźeń do Castelfranco na wiki jědźeše; potom pola njoho też dobru wječeŕ dósta. Tola z Božej pomocu wšo dźěše a za štyri lěta bě naš Józej z (delnim) gymnasiom hotowy jako joho najlěpši wučomc, dóstawši same censury „Eminenter“, „wuběrnje“. Też w póćiwosći bě nadobywał a móžeše so na njoho nałožić słowo Kajetana z Tieny: „Bjez poroka dokonja tamón čas, kotryž kćěw žiwjenja rěka, skerje pak mohł so joho najstrašniše skalisko mjenować.“

Dotalne postupy Józefowe wubudźachu wěstu nadźiju, zo na nim ničo zhubjene njebudźe. Tuž dósta z pomocu swojoho biskopa w Treviso a kardinala Monico we Venedigu swobodne město w seminaru w Padua, hdźež nětk dźewjeć lět wyšši gymnasium, filosofiju a theologiju studowaše.

Wšo so zdaše na dobrym puću być a wuspěch wěsty. Tola tu podeńdźe swójbu wulka zrudoba. W lěće 1852 wumrě nan. Kajke ćežke pruhowanjo běše to za najstaršoho syna Józefa! Tu stoješe nětk khuda wboha wudowa z dźewjeć dźěćimi! Kak je zežiwi słaba žónska? Je dźiw, zo wšitcy radźa, haj žadaja, zo by tola swojoho syna ze studijow domoj wzała, zo by tón jej swójbu zežiwić pomhał?

Tola joho mać běše zawěrno „sylna žónska“, „mulier fortis“, kaž swjate pismo praji. Jeje hłuboka pobožnosć, jeje njekhabłaca dowěra na Boha a pomoc Božu ju pohnu, zo njeposłuchaše radu swojich přećelow, a za to mamy so jej dźakować,

dokelž je z tym swjatej cyrkwi zdźeržała přichodnoho bamža. Njedaloko wjeski Riëse, w čichej samoće zakhowana, je mała swjatnica, kapała najzbóžnišeje knježny „Našeje Lubeje Knjenje w Cendrole“. Tam mać ze swojim małym Józefom khodźeše, jomu nutrnu lubosć k njebjeskej maćeri do młoduškeje duše srěbać dawaše, tam wona też nětko sama khodźeše pomoc pytajcy, pomoc też namakajcy.

Też my mamy tajku swjatnicu: naš poswjatny Różant. Znaju mać, kotraž tam też ze swojim hólčkom khodźeše, pomoc prošo za njoho — a njeje přestała tam khodźić a prosyć, doniž swojoho syna njewidźeše k wołtarjej Božomu přistupować. Ju drje nětko kryje khłódna zemja, tola płody jeje pobožnosće a kruteje dowěry dale traja a skutkuja.

Njemóžu hišće wopuščić lubozny wobraz bamžoweje maćerje: kajka běše starosć khudeje wudowy, kajka njewustawaca dźěławosć trěbna, zo by swójbu z česću zežiwiła! Z lětami ju dźowki, pomału wotrosćace, podpjerać pomhaja. Tak to dožiwja, zo móže jich syn a bratr swój prěni wopor Božeje mšě w domowskej cyrkwi swjećić. Mać wohlada swojoho syna jako měšnika, wona joho wohlada jako biskopa, haj dožiwi też, zo bu jeje syn z purpurom kardinala pyšeny — přec pak wona wosta sprosta, pokorna a ponižna žona z ludu a njechaše so rozsudźić, zo by swój stary mały domčk w Riësy wopuščiła a k swojomu synej so přesydliła.

Nutrnje ju česćeše jeje syn, a hdyž wona 2. februara 1894 w starobje 81 lět wumrě, ju přewodźeše jeje syn: kardinal Józef Sarto. Nad jeje row pak staji napismo: „Marhata Sanson, najlěpša mandźelska, mudra žónska a njepřirunajomna mać, kotraž je 4. meje 1852 lubowanoho mandźelskoho Jana Křćenika Sarto zhubiła. Wona wobkhowa w struchłym a jasnym wosudźe ze zmužitej myslu wutrobitosć a podaco, woćahny swoje dźewjeć dźěći a krónowaše 2. februara 1894 w swojim 81. lěće přez smjerć sprawnoho žiwjenjo połne woporow a prócy.“

Boža móc pak też dale so spodźiwnje wopokazowaše nad našim swjatym wótcom. Hdyž bě swoje studije w Paduwje dokonjał a też doktorat theologije docpěł, wróći so do domowskeje diöcesy Treviso, hdźež joho staruški biskop Farina 18. septembra 1858 na měšnika wuswjeći.

Jeno z krótka móžu spomnić na dalše skhodźeńki, po kotrychž młody měšnik postupowaše, wjedźeny stajnje z miłosćiwej ruku Božej. Nazajtra po swjećiznje w swojej wosadnej cyrkwi w Riëse prěni wopor Božeje mšě swjećeše. Běše to radostny dźeń za mać, swójbu, staroho wosadnoho fararja!

W dalšich podeńdźenjach swjatoho wótca widźimy, kak je ličba **9** dotal spodźiwnje w joho žiwjenju skutkowała: Dźewjeć dźěći bě Bóh joho staršimaj wobradźił, po dźewjećich lětach Józef Sarto postupuje. Dźewjeć lět běše jako młody měšnik kapłan w Tombolo; dźewjeć lět pozdźišo (1867) bu farař w Salzano; za dalšich 9 lět (1876) powoła joho biskop do Treviso, hdźež bu kanonik, spiritual w seminaru, generalny vikar a zastupnik biskopa a po joho smjerći administrator. Po 9 lětach (1885) postupi, za biskopa w Mantua pomjenowany, na biskopski stoł tam; 9 lět pozdźišo (1894) bu swjatočnje powitany w Benatkach (Venedig) jako kardinal-patriarch — a zas za 9 lět: 4. augusta 1903 wuzwoli 50 kardinalow joho za wyššoho wjerćha cyłeje cyrkwje, a wón přija mjeno Pius X. —

Wjelečesćeni přitomni! Nimam prawje, hdyž słowo swjatoho pisma „Wulki je Bóh w swojich skutkach“ na swjatoho wótca nałožuju?

(Skónčenjo rěče za tydźeń podamy.)

Po słowach swjedźeńskoho rěčnika mócnje zaklinča dźakny a khwalbny kěrluš: „Tebje my Boha khwalimy“. Hdyž k. senior Skala wozjewi, zo je hołdowacy telegram na swj. wótca pósłał, namaka dospołne přihłosowanjo zhromadźizny (hladaj poslednje čisło Pósła). Z tym skónči so hołdowanska swjatočnosć, kotrejž so hišće towařšny dźěl, wobstojacy ze spěwow a přednoška, přizamkny.

Towařšny dźěl wotewri so z měšanym khorom: „Bratřa, dajće město spěwej, sława!“, kotryž naše serbske spěwařske towarstwa zhromadnje spěwachu a knjez kantor Hila dirigowaše. Budyšska měšćanska kapała piskaše k tomu přewod. Po tym jenotliwe towarstwa kóžde wosebje wustupi. Ralbičanska »Lilija«, dirigowana wot k wučerja Mikł. Hajny, spěwaše: „Aj, k Tiberinym žołmam, hdźež stoji Vatikan“, 4 hłósny měšany khor wot Müllera. Radworska »Meja«, dirigowana wot k. cyrkw. wučerja Andrickoho, běše sebi k tomu wuzwoliła narodny hłós, za 4 hłósny měšany khor wot Dr. Pilka zestajany: „Khwalena budź rjana kwětka“. Kulowske »Bratrowstwo« njeměješe swojoho hewak tak horliwoho a wustojnoho dirigenta sobu. Tuž dirigowaše na joho město k. wučeŕ Słodeńk jich spěw: „Na kóždu hałžku lěha so młódna zeleń“, 4 hłósny měšany khor wot Beethovena. Na štwórtym měsće wustupi naše najmłódše serbske spěwarske towarstwo: Panćičanska »Lipa Serbska«, kotraž pod nawjedowanjom swo-

joho dirigenta knjeza wučerja Słodeńka zaspěwa: „Bóh žohnuj tebje, Łužica“, 4hłósny měšany khor wot Kocora.

Rjenje, z časami wumjełscy rjenje spěwachu jenotliwe towařstwa, ale škoda, zo běchu mnozy přitomni hižo sćerpnosć a kedźbliwosć zhubili, a mjez sobu bjesadujcy samo molachu, tež hdyž k. kantor Symank z Baćonja zajimawe słowa rěčeše wo należnosćach našoho towařstwa swj. Cyrilla a Methodija. Podamy tu krótki wobsah přednoška:

Serbja so daloko a šěroko jako dobri wěriwi křesćenjo khwala. Tajka khwalba naš lud wulcy česći, a móžemy jenož přeć, zo bychu Serbja hač do najdalšich časow tajkeje khwalby hódni zwostali. So praji: „Naš čas potrjebuje mužow“. Naš narod ma tajkich horliwych, njesebičnych muži krutoho kharaktera, kotřiž swoje mocy wěnuja swojomu narodej, ale tež dale won do bližšeje a dalšeje cuzby. Tam po nich wołaja, dokelž jich trjebaja. Hdyž serbski lud za tajkimi mužemi hlada, trjeba na nich so wobroćić, po jich radach so měć a sebi jich dźeržeć. Ale spodźiwnje to je, je to stare herbstwo, so stajnje za cuzym wobhladować a pod cuzym so tulić, samo tež srědki swojoho zamoženja do cuzby brójić, mjez tym, zo je tola sami dosć nuznje trjebamy. Mamy naše towařstwo swj. Cyrilla a Methodija, kotrež za socialne zbožo swojoho ludu so stara a tež wě, što je třěbne, dobre a spomožne. Za cuzymi ludowymi towařstwami tohodla so wobhladować njetrjebamy. Tuž podpjerajmy najprjedy swoje domjace towařstwo, dowěřmy a přizamkujmy so jomu. — Cyrkej so tak často přiruna čołmikej, kotryž po morju jědźe. Čołmikej móžemy tež přirunać kraj a lud, tež našu serbsku Łužicu. W nim wjeze so naš serbski lud — wón wjeze so po wichorojtym morju, je wustajeny mnohim stracham. Tu njedosaha, z pobožnym pozdychnjenjom Bohu so poručić a potom rucy do klina położić. Ně! Tu słuša wuknyć, so starać, dźěłać, so hibać a prócować — tu rěka skutkować. K tomu je třěbna direktiva — wjednik. Tajcy wjednicy su naše nowiny. Kaž na łódźi kommando dawa admiral a wšitcy druzy posłuchaja, tak dyrbi so tež lud we ważnych prašenjach dowěrić jenomu, posłuchać jenomu, a to je naše towařstwo swj. Cyrilla a Methodija a joho časopis »Kath. Posoł«. — Njepraj: Ja mam němske nowiny a to mi dosaha. Němc ma wjele dobrych časopisow; štó chcył a móhł tebi wobarać, tajke čitać? Ale hdyž so wo ludowe należnosće jedna, zastupuja wone swoje interessy, nihdy pak naše serbske, nihdy naše prawa a herbstwo našich wótcow. Tu nuznje trjebaš serbski časopis. — Prajiš: „Posoł mje njespokoji.“ Wšak sy abonent, sobustaw towařstwa, tuž praj, što sebi přeješ. Zjednoć so z wjednikami, z redaktorom. Podpjeraj, čitaj a rozšěrjej »Posoł«. Z tym służiš nic jenož narodnosći, ale tež našej wěrje, našej cyrkwi.

Hdyž 11. hapryla 1869 swjaty wótc Pius IX. swjećeše swój měšniski jubilej, zapołožichu Serbja jako jubilejny dar wulkomyslnje zakład tamneje cyrkwje Jězusoweje Wutroby, kotraž z wysokeje hory, kaž škit a straža hlada po cyłej katholskej serbskej Łužicy, kotraž rěči a napomina: Serbja, kotřiž sće so poswjećili w tutej swjatnicy mojej Wutrobje, budźće přezjene a lubujće so. Stupmy dźensa runje tak wulkomyslnje k nowomu skutkej, nic mjenje ważnomu! Wutwařmy a dotwařmy naše towařstwo! Też to budźe so stać k Božej česći a Serbam k wužitku; naši potomnicy budźa dźakownje žohnować naše wopomnjećo.

Słowa rěčnika wuklinčachu do słowow kěrluša: „Wěčnu khwału Bohu w wysokosći spěwa křesćan joho spóznawši“, kotryž kěrluš wšitcy zhromadźeni wuspěwachu. Knjez kantor Hila poskići nam hišće Słodeńkowy spěw: „Wopušćiš-li domčk swój luby“, tenorsolo z přewodom orchestra. Hišće jónu zjednoćichu so wšitke towařstwa k zhromadnomu mužskomu khorej: „Česć Božu hory powědaju“ wot Kocora. Nimo hižo mjenowanych towařstwow spěwachu sobu też Baćońske spěwařske towařstwo a někotři z Budyšskeje „Jednoty“. Prjedy hač so zhromadźizna rozpušći, dźakowaše so knjez senior Skala wšitkim, kotřiž su tule swjatočnosć w Khrósćicach přihotowali. Wosebje lokalnomu komitejej, kotryž je wšitko tak wuběrnje zarjadował, knjezej mištrej Rochej, kotryž je k swjedźeńskomu stanej drjewo darmo požčił, wšitkim, kotřiž su drjewo darmo přiwožowali a je zasy wotwožować budźa, kotřiž su wjes a stan swjatočnosći přiměrjenje hódnje wupyšili, towařstwam, kotrež su so tak nadobnje korporativnje wobdźěliłe, wosebje pak też spěwařskim towařstwam a jich dirigentam.

Wohnjostroj na Fulkec hórcy a wobswětlenjo we wsy nimale ze wšěch domow skónči wulku swjatočnosć, kotraž wobdźělerjam wěčnje we wopomnjeću wostanje, dokelž je so swjedźeń tak derje poradźił, kaž zrědka hdy.

Swěru a lubosć smy w Khrósćicach swjatomu wótcej lubili; wobkhowajmy ju a zarjadujmy też naše žiwjenjo za tym, zo bychmy našu sprawnosć nic jenož na jazyku, ale we wutrobje nosyli. Našoho swjatoho wótca Pia X. pak: „Knjez zdźerž

joho, a wobžiw joho, sčiń joho zbóžnoho na zemi a njepodaj joho do rukow joho njepřećelow!“

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšchina. Hižo w mnohich městach je so 50lětny měšchniski jubilej naschoho swjatoho wótca Pia X. wulkotuje swjećił. Tuž zjednoćichu so tež katholske towarstwa města Budyschina k tajkej swjedźeńskej swjatočnosći, kotraž so tu minjenu wutoru wječor w salu hosćenca „króny“, w najwjetschim naschoho města, wotmě. Katholikowje běchu so w nadobnej ličbje zhromadžili, tak zo běsche sal pschepjelnjeny. ¼9 hodźin zaklinča zwónčk, wschitko wućichny a knjez seminarski wyschschi wučeŕ Engler hrajesche nam na klawěrje präludium wot Rachmaninoffa. Hdyž bě jedyn seminarist wot seminarskoho wučerja Stencela basnjeny prolog w zrozymlimej rěči pschednjesł, postrowi knjez seminarski wyschschi wučeŕ Bruger zhromadženych a wukoži z krótkimi słowami: Wschitke katholske towarstwa Budyschina su so zjednoćike, zo by tež Budyschin 50lětny měschniski jubilej swjatoho wótca Pia X. hódnje swjećił. Napjelnjena sala je dopokaz tu w Budyschinje knježaceje luboscje a česćownosće napschećiwo swjatomu wótcej; tuž dźak wschitkim, kotsiž swoju wěru zjawnje wuznawajcy su so dźensa tu zhromadźili. Hdyž bě tež swjedźeńskoho rěčnika, knjeza schulskoho radźićela Sachsu z Heiligenstadt w Eichsfeldskej powitał, pschepoda jomu słowo k swjedźeńskej rěči, kotraž 1¼ hodźin trajesche. Rěčnik wozjewi najprjedy postrow wot swojoho wuja, naschoho knjeza biskopa Dr. Schäfera a zdźěli, zo tón njemóže dźensa tu pschitomny być, dokelž so pschihotuje na pućowanjo do Roma. W spočatku swojeje rěče pschedstaji nam z krótka žiwjenjo swjatoho wótca, wosebje kak je w służbje swjateje cyrkwje so stajnje prócował, wschitko wobnowić w Khrystusu. W 5 dypkach nam potom ze stawiznow dopokaza, kak wulki wliw je bamžowstwo na wuwiće němskoho kejžorstwa mělo a kak wulki dźak je Němska po prawom bamžowstwu dołžna. 1. Bamžowstwo je němske splahi cyrkwinscy zjednoćiło a tak tež politisku jednotu pschihotowało. 2. Bamžowstwo je Němsku politiscy zjednoćiło a němski lud k prěnjomu ludej kschesćanstwa pozběhnyło. 3. Bamžowstwo je Němsku w nabožnym nastupanju psched zabahnjenjom a w politiskim psched mócnarstwom a wotročstwom zwarnowało. 4. Bamžowstwo je kraje k ranju Lobja za kschesćanstwo dobyło a germanizowało. 5. Bamžowstwo je Němsku psched Turkami zakhowało.

W zběžnej rěči dopokazowasche z wótrymi, samo schćipacymi słowami, kak wjele je bamžowstwo hižo němskej wótčinje pomhało, haj z najwjetscheje nuzy ju wutorhnyło. Skónči pschednoschk z napominanjom, katholskomu ludowomu towarstwu so pschizamknyć a dobru katholsku pressu podpjerać a rozschěrjeć. A hdyž mamy my jako katholikojo w swojim kraju tež wjele swojeje wěry dla čerpjeć, mamy tola dwě pschikazni džeržeć: kaznju luboscje k Bohu a kaznju luboscje k bližschomu, kotrejž chcemy swěrnje wobkedźbować we wobkhadźe z ludźimi. Mamy tu rozeznawać mjez človjekom a wěcu. Človjeka mamy kóždoho lubować, njech je, schtóž chce; wěc pak, hdyž je zła, móžemy a dyrbimy wotpokazować. — Ze słowami za cyrkej a bamža skónči swoju jadriwu rěč, kotrož pola pschiposkucharjow mócny wothłós namaka.

Nasche Cäcilianske towarstwo, nawjedowane wot k. khorektora wyschschoho wučerja Englera, spěwasche potom 8hłósnu motettu: „Tu es Petrus“ wot Thielen.

Knjez senior Skala džakowasche so z wjesołoscu, zo běchu Budyschinscy katholikowje w tak nahladnej ličbje pschischli, kaž hischće ženje, zjewi, zo je hołdowacy telegram swjatomu wótcej tćehowacoho wobsahu pósłał: „Joho Swjatosći Piusej X. w Romje. 50 lět měschniskoho jubileja najwyschschoho pastyrja, swojoho Swjatoho Wótca swjeća dźensa swjatočnje katholikowje w měsće Budyschinje, w srjedźischću staroslawnoho a exemtnoho kapitla swjatoho Pětra, kotryž je w cežkich časach katholsku wěru wobkhował. Woni slubja a wuznaja swoju wěru k japoschtolskomu stołej a Waschej Swjatosći z nowa a prosscha ponižnje k wobkhowanju teje sameje wo japoschtolske požohnowanjo.“ Pschitomni k tomu pschihłosowachu, schtož je dopokaz, zo su z tym cyle pschezjene, a tuž prosscheschе knjez senior pschitomnych stanyć a tsikróćnu sławu na swjatoho wótca wunjesć, kotraž mócnje pschez salu klinčesche. Stojo spěwasche so potom bamžowa hymna: „Den Gruß laßt erschallen“. Knjez scholastikus schulski radźićel Löbmann wunjese tsikróćnu sławu na naschoho krala Friedricha Augusta a z tysac schijow zaklinča: „Krala Bóh požohnuj“.

Na to pschedstajachu so nam hischće tsi žiwe wobrazy z deklamacijemi: 1. Jězus pschepoda swjatomu Pětrej prěnistwo cyrkwje; 2. Jězus scele swojich wučownikow do swěta a 3. narody hołduja bamžej. Z kěrluschom: „Tebje my Boha khwalimy“ skónči so w 11 hodźinach jara poradźeny swjedźeń.

Na hołdowanski telegram je schtwórtk z Roma wotmołwa pschischła: „Kanonikej Skali w Budyschinje. Swjaty wótc wotmołwja z džakownej wutrobu na pscheća, wot tamnischich wěriwych Bohu za joho spomoženjo podate, a z nutrnej wutrobu požohnuje. Kardinal Merry del Val.“

Do Serbow! Nětko tu potajkim smy na ważnym dnju, na kotrymž swjeći nasche „Towarstwo Serbskich Burow“ swój 20lětny jubilej. Hischće raz pscheproschujemy wschitkich lubych Serbow wutrobnje na wurjadny swjedźeń do Wjelkowa, tež k hosćinje. Pschi tej so rozdźěli wosebite swjedźeńske łopjeno, w kotrymž nam pilny dźěłaćeŕ na narodnym polu poskića krasny krótki rozhlad wo stawiznach „Towarstwa Serbskich Burow“. Swjedźeń sam pak njech ma tón wuspěch, zo

skruči zjednoćeństwo mjez serbskimi burami a tych, kotsiž hischće w towarstwje njejsu, dowjedže. Jenož hdyž wschitcy muž pschi mužu wojujemy za nasche prawa, budže nam mózno, něschto hódne wuskutkować za nasch narod. R.

Z Kukowa. Nascha Bjesada so pschecy wjetschoho wopyta zwjeseluje. Na posedźenju njedźelu 4. oktobra bě so nimale na 50 sobustawow zeschło. Tsjo nowi so pschijachu. Knjez stud. theol. Wjacsławk z Hórkow rěčesche wo husitskich wójnach, wosebje, kak su Husitojo we Łužicy mordowali a palili. Hus bě, kaž je znate, nowu wěru předowak. Joho pschiwisnicy pschićahnychu tež do Łužicy a spytachu tu swoju wěru a swoje nabožne nahlady rozschěrjeć. Tola bjez wuspěcha. Nětko zhromadźowachu so wójska pschećiwo nim. Tola woni wschě zbichu. Zo by Budyschin derje wobtwjerdźeny byk a nadpady Husitow wudźeržak, twarjachu so wulke nasypy, a pschedměsto so zniči, zo njebychu so njepschećelowje w nim zasydlić móhli. Tež nasch klóschtr pósła na 300 muži k dźěłu do Budyschina. W měsacu oktobru 1429 pschićežechu Taboritojo, kaž so tež Husitojo mjenowachu, do Budyschina a woblehnychu město. Tola njemóžachu je pschedobyć. Najhórje zakhadźachu a wojowachu na městnje, hdźež nětko Michałska cyrkej stoji. Hdyž běchu wobydlerjo nadpad zbožownje wotrazyli, natwarichu k česći swjatoho Michała najprjedy kapału — dokelž jomu dobyće pschipisowachu —, kotruž pozdźischo na cyrkej wutwarichu, kotraž nětk serbskim Božim słužbam słuži. Po porażcy čehnjechu Husitojo dale k wječoru a spalichu a zničichu Nowoslicy, Ralbicy, Kočin a chcychu so do Kulowa nastajić, zmylichu puć a pschićežechu do Kamjenca, kotryž za 5 dnjow wumocowachu, na 1200 měšćanow a zemjanow zabichu. Tola bu Kulow něschto dnjow pozdźischo wot 10000 Husitow zapuščeny. Tež klóschtr Marijna Hwězda měješe pod Taboritami wjele wutrać. Najprjedy jón wurubichu a potom zapalichu. Jenož cyrkej, kschižna khódba a abtownja wostachu njewobschkodźene. Knježny běchu do časa do Budyschina čekte, hdźež tež drohotne cyrkwinske wěcy, powostanki a lisćiny wukhowachu. Pschi wobleh̄njenju Budyschina tsěleše pscheradnik Pětr Prischwic kloki z běłymi wobwalkami do njepschećelskoho lěhwa. Na nich bě napisane, zo chce Husitam město pscheradźić a pschepodać. Za to bu surowje khostany. Bu do schtyrjoch kruchow roztorhnjeny a na 4 rózkach města powěsnjeny. Tež w druhich dźělach Sakskeje ničachu Husitojo, doniž wójny 1438 njezastachu. — Knjez Měto z Worklec wobžarowasche, zo někotre stare sobustawy so w Bjesadze wjac njepokazaja. (Wo zaměr towarstwa drje tym činić było njeje. Su najskerje něčoho druhoho dla tam khodźili. Dop.) Z dobom pokaza na nastaco naschoho kasina, kak su 3 prěni pschedsydźa hač do swojeje smjerće na čole towarstwa stali a pscheje tež tosame nětčischomu pjatomu. — Wot novembra hač na dalsche budže w 4 hodźinach posedźenjo. Towarschojo zwostachu dlěje w dobrej serbskej zabawje.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Schpanisti kral Alfonso je minjenu póndźelu z extraćahom z Wiena dopołdnja 1/2 10 do Drježdźan pschijěł, hdźež běsche jara swjatočne powitanjo. Tež město bě so swjedźeńsku pychu wobleklo. Kral Friedrich August a pryne Jan Jurij krala Alfonsa na dwórnischću powitaschtaj, druhe sobustawy kralowskoho domu a kralowe dźěći pak w kralowskim hrodźe. Pschipołdnju 1/2 1 bě swójbna hoscina w hrodźe, wječor 1/2 7 galahoscina a potom swjedźeńske pschedstajenjo w kralowskim dwórskim dźiwadle. Wutoru nasch kral ze swojim wysokim hosćom do Moritzburga dojědže, hdźež bě hońtwa. Po sněd̄ani w tamnischim hrodźe so schpanisti kral zas z naschim kralom rozžohnowa a so do Lipska poda, zo by tam swój regiment ulanow wopytał. Z Lipska kral Alfons zas do Wiena jědźesche.

— 16. oktobra pschijědže Badenski wulkowójwoda ze swojej mandźelskej do Drježdźan k naschomu kralej na wopyt.

Němska. W Mnichowje je so po času něschtožkuli pokazało, schtož njeswědči wo najlěpschim katholskim žiwjenju w Mnichowje, hačruniž je tola najwjetschi dźěl města katholski. Dr. Kausen, katholski redaktor katholskeje „Allgemeine Rundschau“, je tute zrudne wobstojnosće w swojim času wobschěrnischo rozpisał a kritisował a pschi tym tež tamnoho arcybiskopa pschima, jako by wón nad tym najwjacy wina byk. — Njech je, kaž chce, to drje móže so prajić, zo to prawy puć njeje, zrudnym wobstojnosćam wotpomhać. Nětčischi arcybiskop wschak njeje sam na tym wina, dokelž zrudne wobstojnosće knježa w Mnichowje wjacy lětdźesatkow. Nimo toho tola naschi biskopowje w cyrkwinskich należnosćach njejsu stajeni pod sud naschich katholskich časopisow, ale pod swjaty stok. Schtóž zjawnje wustupi a pschećiwo swojomu biskopej swědči, pschenđže so pschećiwo cyrkwinskomu zarjadowanju a pschećiwo cyrkwinskej autoriće a wozmje čežke zamołwjenjo na so. So wě, wěcowna kritika cyrkwinych wobstojnosćow a wosobow je tež dowolena, ale mjez nami hischće skutkowacy biskopja dyrbja psched zjawnej kritiku w cyrkwinskich należnosćach pschelutowani wostać. Swědči-li woprawdźe ważne pschećiwo nim, ma so to swjatomu wótcej pschedpokłožić. — Kritiku Mnichowskoho arcybiskoba su liberalne nowiny za so derje wužiłe, tak tež n. pisch. nasche Budyschske nowiny: „Bautzener Nachrichten“. Tute nowiny žno su časćischo pschećiwo katholskej cyrkwi pisałe.

— W Braunschweigu ma evangelski zwjazk swoju generalnu zhromadźiznu. Kaž smy to hižo zwučeni, tak tež tón raz nimale jenož wo katholskich należnosćach jednaja a pschednoschuja, kotrež

so jim njelubja, a wo porjedźenjo njedostatkow w swojej cyrkwi so z cyła njestaraja.

— 29. septembra bě tomu 200 lět, zo bu prěnja katholska cyrkej w Braunschweigu zasy założena.

Rakuska. W Lublanju chcyše město nowe kasarmy za Lublańsku wobsadku twarić. Krawych podawkow dla, kotrež bě wójsko sobu zawinowało, je nětko Lublańska měšćanska rada wobzamkła, zo ma so brigadnej komandanturje wozjewić, zo město hižo njemyśli, kasarmy twarić. Gymnasiastej, kotryž bu pschi tamnych podawkach čežko ranjeny, su dyrbjeli prawu nohu wotrězać. Zapósłanc Dr. Schusterschič, kotryž je sobustaw rakuskeje delegacije z Krajiny, pósła wójnskomu ministrej list, w kotrymž žada, zo by so należnosć wyschka Mayera nastupaca dokładnje a kruće pschepytowała, a zo ma so Mayer pokhostać.

Schtwórtk pósłachu 500 muži ze 17. połka pěschkow z Celowca do Lublanja. Kóždy z wojakow dósta 120 wutšélow. Žandarmow, kotrychž bě krajna wyschnosć do Lublanja powołała, su zasy wróćo pósłali. Na jich město su žandarmow z Delnjeje a Hornjeje Rakuskeje do Lublanja pósłali, kotsiž žanoho słowinskoho słowa njerozymja.

W Nowym Měšće na Krajinje běchu nowe demonstracije pschećiwo Němcam, kaž to němske nowiny pisaja. Němske napisy nad klamami buchu zwotorhane a wokna w němskich khěžach rozbite.

Z němskeje krajinskeje nalutowarnje su hač dotal 800000 hač do 1000000 krónow wuzběhowali, a pschi tom su so skoro jeničcy měšćenjo wobdźělili — wjesnjenjo hischće so njehibachu.

— Słowacy póšćelu próstwu do Roma na swjatoho wótca, zo by bamž suspendowanoho fararja Hlinku zasy do joho fary powołał, dokelž je biskop Madjar Parry joho jenož politiskich winow dla suspendował. Próstwa Słowakow za swojoho fararja ma hižo 30000 podpisow. Wosebita deputacija ju w Romje swjatomu wótcej pschepoda.

Češka. W Češkej zasy raz Němcy w sejmje z obstrukciju džěkaju. Zo by so njemohło ničo wuradźeć, teptaju a pjeru kaž cybnjeni, a w češkim sejmje reja a ruja či wschoněmscy pscheradnicy „Wacht am Rhein". Podarmo prócuje so pschedsyda ministrow Beck, Němcow změrować. Z tajkimi ludźimi by so měko z tschudom a nic z glazejkami w rucy jednać. Ale město toho budže tych herjekarjow dla awstriske ministerstwo najskerje dyrbjeć wustupić.

Ruska. Ruska komisija za wobsydlenjo Sibirskeje ma mysle, k lětu 100000 swójbow z 500000 wosobami w Sibirskej zasydlić. Za nje su 350000 zemskich podźělow pschihotowali a 23277000 rubl. je so za wuwjedźenjo tuteje myslički postajiło.

Bołharska. Z Bołharskeje pschikhadža powěsć, zo su w měsće Tirnowje Bołharsku za njewotwisne kralestwo wuwołali. Hač dotal bě Bołharska z najmjeńscha po mjenje pod nadknjejstwom Turkowskeje. Bołharskomu wjerchej Ferdinandej pak so hižo dawno wo kralowskej krónje džijesche. Pućowasche po knježerskich dworach, wopyta ruskoho cara, němskoho a rakuskoho kejžora atd., zo bychu mócnarstwa joho do króny pschipuschćiłe. Ale te so drožachu. Nětko pak drje je jomu skónčnje pschihódny wokomik pschischoł. Kaž so zda, europske mócnarstwa drje skónčnje njewotwisnosć Bołharskeje a jeje powyschenjo na samostatne kralestwo pschipóznaja, tohorunja krječel Rakuskeje, Bołharsku a Hercegowinu nastupacu.

Bosnisku a Hercegowinu je Rakuska, kotraž tam lětdźesatki hižo dospołnje knježi, tohorunja turkowskomu po mjenje hischće wobstojacomu nadknjejstwu wutorhnyła a sebi dospołnje pschiswojiła.

Kreta. Hdyž je so Bołharska zběhnyła, je tež kupa Kreta nětko so cyle Grekskej pschiwobroćiła a wot Turkow so wottorhnyła. Po cyłej kupje w zjawnych a kommunalnych wustawach bu grelske zastojnistwo postajene. Črjódy ludu po tysacach puču ja do hłownoho města Kanea, zo bychu tam swoju zahorjenosć za Grekisku pokazali.

Dźowka.

Z „Łužiskich Wobrazkow" A. Černoho přeserbšćił Serbin.

(Pokročowanjo.)

Nazajtra před připołdnjom pozasta před Holic khěžu korejta a z njeje wuskoči hólčo, po wulkoměšćanskej módže zwuhotowane. Staruška lědma dupot koni wusłyša, wuběža z duri won — to bě wěsće jeju dźowka přijěła. Hdyž zawohlada z woza tajku wutworjenu damu wustupować, sčini z ruku třěšku, zo by lěpje widźała, a čakaše, hač hišće jena holca w pisanej šěrokej sukni, w čornym pjezlu a z dołhimi šěrokimi čornymi bantami njewustupi. Tola nichtó druhi wjacy njewustupowaše, pohonč zaprasny duřčka, skoči na kózlik, šwikny do koni a wonaj běžeštaj z wozom zasy w tym měru, z wotkelž běchu přijěli, k Budyšinu ... Tole bě jeju dźowka? Tale wupikana, wuhładkowana knježnička? Bě dźě sebi mać mysliła, zo je to jeje knjeni, a to je wona sama? ... Nimowólnje zwjezechu so jej rucy a wuraz hłubokoho zjebanja rozlehny so po wobliču. Tola mjez tym přibližowaše so hižo wučesana knježnička, hewak rjana holička połna strowja — jeje dźowka. Mać pozaby we wokomiku na njeluby začišć, z kajkimž bě dźowcyny napohlad ze swojej cuzotu na nju skutkował, a ze serbskim „Witaj, lubša Herta, witaj!" tłóčeše swoju dźowku k wutrobje a košeše jeje hładke wobličo. Wšak dźě ma zasy swoje jeničke dźěćo, móže je wobjimać tak, kaž je to činiła, hdyž Herta hišće z Běličanskimi holčatkami w rjanej serbskej drasće khodźeše, hdyž hišće doma přebywaše a

před jeje starosćiwymaj, lubosćepołnymaj wočomaj dorosćeše ... Ale knježnička ze strachosćiwymi słowami „Warte, Mutter, warte!“ wuwiny so kedźbliwje z rukow maćeŕnych a počeše na sebi runać a hładźić zatołkane fałdy swojeje toiletty: Maćeri so zasy rucy zwjezeštej ...

„Aha, wěrno, wěrno. Wodaj, ja sym jenož ...“

„Ničo njewadźi, maći“, wotmołwi dźowka zasy němski wusměwajcy so zasy wujednana a jeje ruka wukonješe poslednje hładkowanjo. Hdyž wuhlada w dobrymaj maćeŕnymaj wóčkomaj spodźiwanjo a něme prašenjo, doda spěšnje serbski: „Rěču, maći, lěpje a radšo němski hač serbski. Prošu jara, za telko dołhich lět w cuzbje, hdźež sym lědy někotry króć za cyłuški čas maćeŕnu rěč zasłyšała! Tola budźemoj potajkim serbski rěčeć.“

„Tak, tak“, praji jenož stara maćeŕka, dokelž so jej w šiji něšto haćeše. Potom dźěše za swojej dźowku do kněže.

Stary nan bě tohorunja wonka; na zahrodcy sedźeše a kurješe. Wón bě słyšał korejtu přiwrjeskotać, bě widźał swoju dźowku wustupować a bě był ze swědkom wuwitanja dźowki z maćerju. Też wón bě chcył dźowcy hić napřećo — ale we wokomiku, hdyž ju z dobom wuhlada we duŕčkach knježskoho woza, njemóžeše z ławki stanyć.

Mać bě z dźowku do kněže zastupiła, a wón začuwaše, zo tobak někak hórcy słodźi. Dymka bě poprawom hižo wuhasnyła. Skhowa ju, zepŕě łohćaj wo kolenje, złoži hłowu do dłónje a zahlada so do trawy ... Kak łahodnje kukachu tu młode, nalětne zelene jazyčki trawy při pódla starych bańcikow, kak so k nim tulachu, k swojim staršim! Stara trawa zahinje a nad zeskhnytym smališćom a trawnikom wutykuja swoje hłowčki młode jeje dźěćatka, a wona budźe w jich sćinje wotpočować ... Kak je to tak rjenje! Ale pola človjekow —

Staruška bě dźowku do jstwy dowjedła a hišće raz na kněžinym prozy ju po serbsku powitała — ale nětko hižo jenož z podaćom ruki. Dźowku wobjimać so njezwaži.

„Posydń so tu tola, Hertka. Ja póńdu mjez tym za nanom pohladać, wěš? ... Ja hnydom zasy přińdu.“

Staruška wotkhadźeše kolebajcy, njeńdźeše pak swojoho muža pytać, ale zaběža so na najstwu z molowanej křinju a podobnej kolebku. Zawěsće so wobstajnje sem wućěkaše, hdyž bě jej wutroba połna, ćežka. A nětko zwjeze so ke kolebcy a zakry wobličo do sněhbělych poslešćow. Widźiće, zo njebě jenož »něšto« w šiji so haćiło, štož jej rěčeć zadźewaše; wupokaza so, zo běše to też we wočomaj, haj w cyłym ćele. A hdyž bě so wupłakała, dźěše za mužom hladać. Namaka joho w zahrodcy sedźacoho, hłowu w dłóni, zamyslenoho, tak zo ani jeje kročele njepytny. Połoži jomu ruku na ramjo tak z waha a něžnje kaž lubomu, a tu hakle so wón pozběhny a pokiwujo z hłowu stupaše za towařšku swojoho žiwjenja, zo by swoju dźowku domoj witał ...

Běštaj so bojałoj, kak jimaj te khwilki, kotrež budźa dźowcynomu wopytej wumĕrjene, ćeknu, kak so jim časa njedóstanje, zo bychu sebi wšitko wupowědali, štož sebi za telko lět powědać maju. A hlej, tón čas so tak ćehnje, njeje hišće ani wječor a woni hižo njewědźa, što sebi powědać. Wjeseliłoj běštaj so, zo jimaj dźowka cyłe swoje žiwjenjo za tych někotrych lět w cuzbje wot prěnjoho dnja do poslednjoho rozpowěda — a nětkole lědy zhoništaj, kak ju knježstwo tak rady ma, zo je ju za swoju komornu přijało. Hišće toho byštaj byłoj so přeposłuchałoj ... Hakle k wječoru so staruška trochu rozpowěda, přispominaše dźowcy wšelake ważne podawizny z jeje dźěćacoho žiwjenja, a skoro bě so rozwjeseliła. Tu zwaži so, k swojej dźowcy spohladnyć. Ta sedźeše při woknje z rozpušćenymi włosami, z rozpjatym štałtom, z rukomaj w klinje a — zywaše. Starušku to storhny. Womjelkny a po khwili rjekny:

„Ty by rad spać šła, něwěrno? Nó haj, po pućowanju to radlubje wěrju.“

„Haj, maći, póńdu so lehnyć. A jutře zawołaj mje prawje bórzy.“

„Čohodla? Snadź ...“

„Pojědu.“

„Ty wotjědźeš — nó wězo, ty dyrbiš.“

„Haj, dyrbju, maći; spi strowa!“ —

(Přichodnje dale.)

Cyrkwinske powěsće. **Budyšin.** Křćeni: Eugen, Jana Stephana, dohladowarja podkopkow w Zuberničcy, s. — Jozef a Handrij, hrabje Schall-Riaucour w Husecy, dwójnikaj. — Bruno, Jozefa Peikerta, tepjerja w Budyšinje, s. — Franc, Antona Jiřišty, friseŕa w Budyšinje, s. — Hana, Jana Zimmermanna, ökonoma w Budyšinje, dź.

Listańja redakcije: Do Khr.: Postrowy su dóšle. Přichodnje so wozjewja! Zo referat dóstali njejsmy, wobžarujemy.

Wopytowaŕ ratańskeje šule [186
móže dóstać meblowanu jstwu a pension. — Zhonić w Budyšinje, hrodowska droha čo. 9 I.

Jednota tow. kath. Serbow - w **Budyšinje** - změje měsačnu zhromadźiznu nětko **jutře njedźelu 11. oktobra** (k wopomnjeću jubileja swj. wótca). Přećeljo burstwa móža so hižo we Wjelkowje w 3 hodź. na tamnišim swjedźenju wobdźělić abo w 6 hodź. na koncerće a dźiwadle. Wječor 7^{51} pak dźe ćah z Wjelkowa a je we 8 hodź. na Židowje. [194

Kedźbu!

Na Kulowskim nazymskim hermanku

budźa moje **šatowe róle** »**D. R. Patent**« na nastrojnym hermanku wustajene.

Tesame trjebaja snadnoho posłuženja a dźěłaja derje.

193] Z počesćowanjom

A. Rabš w Budyšinje.

Wapno (kalk)
wuhlo
brikety
kamjentne wuhlo
anthracit
wuhlo do kowarnje

[190

poruča po najtuńšich płaćiznach

Willy Mader.

Skład: **Karoladroha 13.**
Dalokoreč̌ak 334.

Kontor: **Žitne wiki 12.**
Dalokoreč̌ak 307.

Pytam młodu Serbowku w serbskej drasće za druhu **pěstonču** k 15. oktobrej, najprjedy 5 měsacow do Berlina, potom w Budyšinje. [189

Dalše je zhonić pola
Frau von Herder
w Budyšinje, Löhrstrasse 20.

Sylnu holcu do hródže
pyta hosćenc w **Pančicach.**
[191

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 5. okt. 1908:

1. Woły,								58—80 hr.
2. Byki,								62—75 „
3. Kruwy a jałojcy,								49—74 „
4. Ćelata,								70—83 „
5. Swinje,								61—70 „

									rězna waha

Přiloha k čisłu 41 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 10. oktobra 1908.

Z mojeho nakłada atd. so na farje w Budyšinje předawaja:

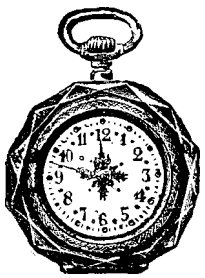
I. Nabožne knihi.

1. Duchowna Różownja swj. Marije. 1872. 517 stron. Płać.: 1,50 hr. hač do 4,50 hr.
2. Smjertnička. 1873. 120 stron. Płać.: 25 pj. a 40 pj.
3. Hwězda, modlitna knižka. 1880. 104 stron. Płać.: 25 pj., 60 pj. a 90 pj.
4. Khwalće Knjezowe mjeno. 1882. 503 stron. Płać.: 1 hr., 2,50 hr. a 3,40 hr.
5. Róčna Swjatnica kath. křesćana. 1883. 1260 stron. Płać.: 2,50 3,50 a 5,00 hr.
6. Wěnašk Jězus-dźěćatkej. 1886. 40 stron. Płać.: 30 pj.
7. Žiwjenja Swjatych. 1864—1904. 1092 stron. Płać.: 5 hr. a 6,50 hr.

II. Powučne, zabawne spisy:

8. Serbske rukopisne drobnostki. 1869. 26 stron. Płać.: 25 pj.
9. Surowstwa napřećo Piusej VI. a VII. 1870. 28 stron. Płać.: 15 pj.
10. Pismowstwo kath. Serbow. I. 1869. 104 stron. Płać.: 1,20 hr.
11. „ „ „ II. 1874. 52 stron. Płać.: 50 pj.
12. Dwójnikaj. Powědančko. 1872. 31 stron. Płać.: 25 pj.
13. Othilia, slepa holčka. 1873. 44 stron. Płać.: 30 pj.
14. Marija wumožena khora. 1874. 25 stron. Płać.: 20 pj.
15. Při maćerńym rowje. 1874. 31 str. Płać.: 25 pj. 16. Wodźan. 1896. 36 str. Płać.: 50 pj.
17. Złote hrody. 1897. 54 str. Płać.: 60 pj. 18 Boži narod. 1901. 39 str. Płać.: 50 pj.
19. Dźesać lět za serbskim blidom w Lipsku. 1903. 20 stron. Płać.: 25 pj.
20. Pěseń wo zwonu. 1905. 46 stron. Płać : 60 pj.

12] **Handrij Dučman-Wólšinski.**

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny
wustaw
za najwobćežniše porjedźenja
166] wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857.

Cyrkwinske
3] **molowanjo.**
Wosebitosć:
Stare wašnjo molowanja.
Wuwjedźenjo w kóždym stilu
a wašnju.
Swědomite rysowanjo a zestajenjo
barbow.
Polichromowanjo a pozłoćenjo
woltarjow, klětkow, stacionow,
figurow.
Hendrich Hinrichs.
Lipsk, Weststrasse 29.
— Wobličenja a skicy darmo. —
Z prima-referencami mózu służić.

Handrij Noack
w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.
Fabrika a **skład**
za jednore a pyšne wuhotowanja
wobydlenjow,
też jednotliwe meble za jstwy.
195]

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Sechce restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prózstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj też serbski. 19

Wićne płaćizny:

	w Budyšinje 3. okt. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 8. okt. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	49	16	74	15	64	16	66
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	13	60	13	80	13	20	13	60
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	2	13	30	11	90	12	2
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	70	9	85	9	20	9	80
Rožka, nowa	8	50	8	63	8	25	8	50
Ječmjeń	9	30	9	50	8	50	9	30
Wows	7	60	7	70	7	30	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka (50 kg abo centnar)	8	50	10	—				
Jahły (50 kg abo centnar)	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	10	—	11	50
Běrny	2	—	2	50	—	—	2	40
Pšeńčna muka	11	50	19	—				
Ržana muka	11	—	14	—				
Syno	2	75	3	—	2	75	3	—
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	34	3	50	—	—	3	66
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	—	2	40	—	—	2	67
Prosata 1086 (w Kamjencu 212 jene)	9	—	23	—	11	—	21	—
Butra 1 kg	2	50	2	70	2	40	2	70
Jeja, mandl	—	98	1	13	—	—	1	13

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. služby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.

Rěči serbski.

Přesadźowanjo ležomnosćow.

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

w Kamjencu,

Anger čo. 12 [1

prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Sofy (konopeje) a matracy

poruča
po najtuńšich płaćiznach

L. Glatzel

w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Surowa trupawosć (Rauda)

pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja. Přez **„Junka“** narostu krasne kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćěłany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so ćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towařstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towařstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 42. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **17. oktobra 1908.**

Skónčenjo rěče k. seniora Skale

na swjedźenju 50lětnoho měšniskoho jubileja swjatoho wótca Pia X.

w Khrósćicach 27. septembra 1908.

2. Tosame też widźimy w cyłej cyrkwi a jeje wobstaću přez nimale 2000 lět dopjelnjene. Dajće mi to z krótka wopomnić.

W prěnich lětstotkach cyrkwje namakamy martrařstwo. Ze wšej surowosću zakhadźa pohanstwo, romske kejžorstwo přećiwo njej. Po swjatym japoštołu Pětru, prěnim wjerchu cyrkwje, dołhi rjad bamžow swoju krej za Khrystusa rozla — a tale krej martrarjow je płódne symjo za nowe splahi z mocu do cyrkwje přikhadźace. — Připódla wot wšoho spočatka błudne wučby swoju hroznu hłowu zběhaja; njeje drje žana wučba, žana wěrnosć, kotruž njebychu kazyli a tupili — tola bamžojo, jeje wjednicy, swój hłós pozběhuja, wučbu čistu a njezranjenju wobkhowaja: ani dypk so njezhubi wot wěrnosće. Dalši strach cyrkwi a bamžowstwu hrozy ze strony grekskich kejžorow, kotřiž chcedźa cyrkej za swoju służownicu ponižić, bamža sebi podćisnyć, zo by wučił, kaž so jim wuzdanje. Mělo so spominać na nadpady Gotow a Wandalow, kotrež zapadnym krajam a cyrkwi wosebje zahubjenjo hrožachu; spominać na strašne zwady dla simonije, kotraž chcyše z cyrkwinskimi službami wikować; spominać na wotpad cyłeje narańšeje, nětko ruskeje cyrkwje abo wulke schisma; spominać na wotwisnosć bamžow wot francozskich kralow, tak mjenowane 70lětne babylonske zajeće w Avignonje, a kak běchu khwilu dwaj, haj třo bamžowje, kotřlž přećiwo sebi wojowachu. Mělo so spominać na reformaciju a žałostnu škodu, kotruž tuta cyrkwi načini, na Napoleona a joho přesćěhanjo bamža Pia VII. Mělo so pokazać na surowe přesćěhanjo přećiwo cyrkwi w nětčišej Francozskej, kotraž bě prjedy „najstarša dźowka cyrkwje“. Ze wšoho widźimy: Zawěrno! Skutk, kotryž 2000 lět traje, kotryž je w tutych lěttysacach njesměrne přesćěhanja, surowe bědźenja a wojowanja přetrał a přecy zas womłodźeny k nowomu žiwjenju, k wjetšomu kćěwej a błyšćej stawał, kotryž je swět a kralestwa zemje so často přeměnjeć, najsylniše mócnarstwa swěta do procha padać widźał: tón skutk, swjata katholska cyrkej, je wot Boha. Haj wulki je Bóh we swojich skutkach. „Non praevalebunt“: „Mocy hele ju njepřewinu!“ To je naš tróšt a naša njepowalna dowěra też za přichod, byrnje hórše mróčele a njewjedra też dźensniši dźeń zas so sćahowałe nad njej.

Non praevalebunt! Mirabilis Deus in operibus suis!

II.

Pius X. je sylna powaha, wuprajeny kharakter. Štož je jako student theologije ze swjatoho pisma sebi za hesło wuzwolił, toho je so zapřijał jako młody měšnik, to je wuwjedował jako biskop a kardinal, to je jako wulkomyslny program a nadawk swojoho žiwjenja a skutkowanja na swjatoho Pětrowym stole za cyłu cyrkej zjawnje wuprajił cyłomu swětej: „Instaurare omnia in Christo.“ (Eph. 1, 10.) „Zasy wobjeć (wobnowić) wšitko w Khrystusu.“

Kak je swjaty wótc tule zasadu wuwjedł, wo tym budźa něhdy stawizny sudźić. Joho dotalne skutkowanjo pak wo tym swědči, zo wón wěcy so přimnywši ju też wuwjedźe.

Njetrjebam z nowa na to spominać, kak je wón z najwjetšimi zadźewkami a ćežemi so studijow přimnył a je njedźiwajcy toho wuwjedł a dokonjał. Spominam tu wosebje na joho skutkowanjo w duchownskim powołanju.

Derje wědźo, zo přihotowanjo a wukubłanjo měšnika ze studijemi dokonjane a skónčene njeje, dźěłaše jako kapłan ze wšej swěru, zo by so wudokonjał w swjatej službje. Žadajo w dowěrjenym ludźe Khrystusa wobnowić, wobroći so wosebje k młodosći a założi za nju wječorne šule k dalšomu wuwučowanju a nabožnomu wukubłanju, dokelž měješe młodosć wo dnjo za wšědny khlěb so starać pomhać. Jako farař tute prócowanjo dale wjedźe, pyta pak lud też hospodarscy pozběhnyć, założi burske towarstwa, nalutowarnje a wupožčerńje, towarstwa swjatoho Vincencia za khudych, a njewustawaše też paršonske wopory přinjesć, hotowy, z potrěbnymi samo posledni pjenježk dźělić.

Hdyž bě jomu jako spirituałej kubłowanjo přichodnych měšnikow dowěrjene, spózna w nowym powołanju přihotowanu rolu, na kotrejž móžeše syć a sadźeć, zo by w nowych měšnikach Khrystus žiwy był a skutkował. Ducha Khrystusowoho jim zaščěpić, běše joho najwyšši nadawk, njewustawace prócowanjo.

A što mam prajić wo joho skutkowanju jako biskop w Mantua a kardinał-patriarch we Venedigu! W diöcesy Mantua wosebje hišće třepotaše wšo pod začišćemi njezbožownoho lěta 1870, hdźež bě so swjatomu wótcej joho kraj wzał a lud cyły zamoleny też w cyrkwinskim žiwjenju khabłaše. Powróćerski duch so dźeń a bóle rozšěrješe. Zo by tu křesćanskoho ducha zas wobnowił, złoži też tudy prěnju starosć na wućehnjenjo přichodnych duchownych. Płód joho njewustawaceje prócy a starosće bě nowy měšniski seminar, kotryž tam założi, a wotućace křesćanske žiwjenjo. Hdyž biskop Sarto po 9 lětach dotalnu diöcesu wopušći, zo by hišće ćežše winowatosće na so wzał, wostaji swojomu nastupnikej Mantua jako jenu z najlěpšich diöcesow, a hač do dźensnišoho dnja wona tule khwalbu z prawom ma.

Hižo w Mantua, bóle pak hišće we Venedigu złoži Pius X. cyłu kedźbnosć na čistosć křesćanskeje wučby. We wšelakich dušach běše modernski duch zabłudźeneje a zawjedneje tak mjenowaneje wědomosće křesćanske zmyslenjo a prawu wučbu nakazył. Ze wšej jasnosću a raznosću so kardinał Sarto přećiwo błudam pozběhny a njeranjomnu wučbu zakitaše. Za to wšě spomóžne srědki nałožowaše, wosebje towarstwa a dobre pismowstwo założowaše a podpjeraše, hotowy, samo swój biskopski křiž zastajić, zo by je zdźeržał.

Kak sławnje za wšo to skutkuje jako bamž! Jako najwyšši wjerch a wučer cyrkwje, jako zakitař pokłada Božeje wěrnosće njebojaznje — njedźiwajo khwalby abo porokow človjekow — pozběhuje swój hłós. Wěmy, kajki hołk su joho razne słowa wosebje přećiwo modernismej w njewěriwym swěće wubudźiłe. Tola hižo počina so zjawnje pokazować, kak nuzne běše tute wozjewjenjo, wšitcy mérni a rozomni jomu přihłosować počinaja. Pius X. je dale so přimnył cyrkwinskoho praktiskoho žiwjenja poručiwši a zarjadowawši hromadźenjo cyrkwinskich zakonjow, wudawši nadrobniše postajenja za mandźelske prawo. Nabožne žiwjenjo spěchuje njewustawajcy a pokaza wěriwych z nowa na srjedźišćo duchownoho žiwjenja w najswjećišim sakramenće wozjewiwši postajenja wo husćišim, haj wšědnym dóstawanju swjatoho woprawjenja. Pódla pak wotpokazuje wšitko, štož je njecyrkwinske a pobožnosći njepřiměrjene. Też wo socialne žiwjenjo so stara. Kak mohło to też hinak być pola bamža, kiž sam z khudoby wukhadża a kiž je hórkosć žiwjenja a bědu khudoby sam połnje nazhonił? — Zawěrno, ze wšoho spóznawamy, kak Pius X. swoje hesło wobstajnje sćěhuje: wšo z nowa dobyć za Khrystusa.

Też my chcemy, a to njech je naše hłowne slubjenjo a dar k jubilejej našoho swjatoho wótca, joho prócowanjo sćěhować a ze wšej horliwosću Khrystusa a joho wučbu we swojich wutrobach z nowa wobnowjeć. K tomu slubmy swjatomu wótcej, zo chcemy kruće stać we swojej katholskej wěrje, kajkuž su naši wótcojo ju přecy wobkhowali. Njechamy so molić. Też do nas dobywa so njewěra na wšelakich tajnych a křiwych pućach. Kóždoho, kiž chce so dótkać tutoho drohotnoho kubła, kotrež je nam wot našich wótcow namrěło, wotpokažmy raznje a jasnje. Naš narod je z wěru kruty a wobstajny był. Zdźeržmy tónle pokład swojomu narodej, a też joho narodnosć budźe derje zakitana, njeznićomna.

K tomu pak chcemy někotre slubjenja wosebje činić. Wěmy, kak je naš swjaty wótc z khudoby wušoł a njedźiwajo wulkich ćežow swoje powołanjo dosćahnył. Njech je nam to nowy nastork, zo wobdarjenych młodźencow, kotřiž chcedźa so na studije podać, podpjeramy. Tajki so swěrnje prócowacy młodźenc dyrbi być sobu należnosć a starosć cyłeje wosady. Wzajomnosć abo solidarnosć pytajmy. Wěmy, kak je swjaty wótc spěchował a hišće spěchuje dobre towarstwa, dobre pismowstwo. Njech je to za nas nowe napominanjo, naše towarstwa, wosebje towarstwo ss. Cyrylla a Methodija,

kotrež hižo 46 lět wobstoji, spěchować, tohorunja podpjerać časopis, wot njoho wudawany Katholski Posoł, kaž też naše pismowstwo powšitkownje.

Wy sće dźensa napjelnjeni ze swjatej horliwosću. Wašej błyšćatej woči wo tym swědčitej. Zahorjenjo drje zas zańdźe, kaž kwětki w naleću wotpaduja; tola płody wostanu, rostu a zrawja w horcych pruhach słónca. Też z našoho zahorjenja njech wostanu, rostu a zrawja płody: posylnjenjo wěry a jednoty. Jena wěra, jena nadźija, jena lubosć njech zjednoća wšitkich pod bamžom jako wyššim pastyrjom cyłoho stadła a biskopami jako joho podpastyrjemi.

We wóčku sylzu radosće, we wutrobje nutrny dźak, na jazyku khwalbu Božu pónźdźemy zas kóždy do swojoho dźěła, swojoho powołanja. Jako mócny dopokaz toho pozběhńmy nětk swój hłós a kaž z jenoho horta zaklinč:

Tebje my Boha khwalimy!

Dwoji horliwy postrow „z dalokeje cuzby“ je **po** Khrósćanskej jubilejskej zhromadźiznje dóšoł, tak zo na zhromadźiznje samej so wozjewić njehodźeše. Podamy jón w přichodnym čisle.

„Bamžowstwo je kraje k ranju Łobja germanisowało“,

to dyrbjachmy słyšeć na bamžowskej jubilejnej zhromadźiznje w Budyšinje, na kotruž běchu też Serbow přeprošowali a hdźež běchu wšitke katholske towarstwa w Budyšinje, potajkim też „Jednota“, zastupjene.

Zasłužba to potajkim je, z najmjeńša wo Němsku, zo je bamžowstwo ludy k ranju za Łobjom bydlace, potajkim też nas Serbow, germanisowało. Njewěm, hač su też wšitcy Serbja, kotřiž na tej zhromadźiznje běchu, też sobustawy předsydstwa towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija, tomu přihłosowali. Protestowało so přećiwo tomu njeje. Też „Posoł“, kotryž wobšěrnu rozprawu wo Budyšskej swjatočnosći podawa, je spomnjene słowa woćišćał bjez přispomnjenja. Maja-li traš też čitarjo „Katholskoho Pósła“ do toho wěrić, zo je sebi bamžowstwo zasłużby dobyło z tym, zo je Serbow germanisowało? Je-li tomu tak, z kajkim prawom smě potom towarstwo swjateju Cyrilla a Methodija skutkować za to, zo bychmy Serbja wostali a so njezněmčili? Chce-li Posoł naš wjednik być, njesmě k tomu mjelčeć, njesmě přidać, zo by so prajiło, zo sebi štóžkuli a byrnjež bamž zasłużby z tym dobywa, zo germanisuje.

Ale wobhladajmy sebi tu wěc **dokładnišo**. Prašam so, hodźi-li so z cyła wo zasłużbach rěčeć, je-li bamžowstwo njesłušnje wustupuje; hdyž je stroniske, hdyž němsku politiku přećiwo Słowjanam podpjeruje, hdyž křesćansku wučbu znjewužiwa jako srědk, zo by připódla Serbow z rěče a narodnosće wuslěkało? Njech nam praja, z wotkel ma bamžowstwo do toho prawo, hdźe a hdy je Khrystus Pětrej a joho nastupnikam kazał germanisować. „Dźiće a wučće wšitke ludy“, je prajił, ale nihdźe njedoda — „a pódla je germanisujće“!

Hdy by bamžowstwo prawo germanisować měło, njeby dźě katholska cyrkej była katholska, t. r. powšitkowna, ale němska narodna institucija, pod jeje hałzami njebychu Słowjenjo prawa měli bydlić. Je-li potajkim bamžowstwo pomhało germanisować, je so přehrěšiło na swojim, wšón swět a wšitke narody wobsahowacym pósłanstwu, je na służbu šło swětowej politicy, a přewjele swětoweje politiki je přecy hišće cyrkwi ze škodu było, je wopušćiło zasady, na kotrež je Khrystus cyrkej natwarił. A je-li tomu tak, njemóže žadyn katholik, hač je Němc abo Serb, bamžowstwu za to dźakowny być.

Ale **je** dha to **wěrno**, zo je bamžowstwo kraje k ranju za Łobjom germanisowało? My, posledni zbytk tychle germanisowanych Serbow, tajki **hrozny porok** přećiwo bamžowstwu ženje wunjesli njejsmy. Wěmy wšak derje, kak je też katholske duchownstwo, mniša a biskopja, kotřiž běchu z wjetša też němscy wjerchowje, němčinu rozšěrjało a serbsku rěč potłóčowało, ale dotal njejsmy wědźeli, zo by z Roma, wot samoho bamža, hdy wukaz wušoł, serbsku rěč zahanjeć a němsku rozšěrjeć. A je-li hdy žadyn bamž něšto podobne rjekł, bě drje wopačnje wobhonjeny, njeje wědźał, wo čo so jedna, narěčeli drje jomu běchu, zo so jim jedna jeničcy wo rozšěrjenjo křesćanstwa a nic wo germanisowanjo. A samo hdy by tón abo wony bamž germanisowanju Słowjanow poležkował, štó smě prajić, zo je **bamžowstwo** germanisowało? Bamžowstwo — to njeje jenotliwy bamž — to je cyła **institucija.** A kajka bróń je so z tajkim wobkrućenjom tym do ruki dała, kotřiž so na katholsku cyrkej hrěša, zo z Němcami přećiwo Słowjanam dźeržeše a dźerži? Myslu, zo so z tym dobrej wěcy posłužiło njeje.

A njeje dha k. šulski radźićel Sachse wědźał, zo je w Budyšinje, zo je połojca joho připosłucharjow serbskeje krewje, serbskoho rodu, zo zastupjeŕ tachantstwa na tutej zhromadźiznje stoji na čole katholskoho Serbowstwa, njeje dha sebi z porstą

wućahnyć mohł, zo budźe to wšěm dobrym Serbam, kotřiž wšě swoje mocy napinaju, zo bychu Serbstwo nam zdźerželi, kaž by jim štó plistu mjez woči wotyknył, hdyž tu jim do woćow bamžowstwo za to khwali, zo je Serbow germanisowało? Što by naš Michał Hórnik, naš Łusčanski k tomu prajił? Je traš sebi myslił, zo budźe naš běđny narod, kotryž je dotal z tajkej dowěru do Roma, k stołej swjatoho Pětra zhladował, z ćim wjetšej nutrnosću stopu swj. wótca košić, hdyž so jomu praji, zo je tuta noha pomhała do rowa kopnyć, do rowa steptać rěč joho bratrow a prawótcow? Hač težto njepłaći też tu słowo: »*Si tacuisses*«? Haj, hdy by mjelčał, mudriši by był. —.

*

Přispomnjenjo redakcije: Tak so nam tu piše z kraja, a woćišćachmy to, kaž dóstachmy. Hdyž so tu njeluba wěc rozpisuje, chcemy jeno dodać, zo smy tam na zhromadźiznje wšelacy Serbja a mnozy Němcy z hłowu wili na tajkim wukładowanju stawiznow, štož tola hišće ženje słyšeli njejsmy, zo ma bamžowstwo zasłužby tohodla, zo je Serbow germanisowało, přeněmčowało. Wězo smy njetaktnosć tajkele z połnej hubu přednošowaneje wědomosće (?) knjeza šulskoho radźićela Sachsy kruće zasudźeli, sami Němcy su ju derje čuli a też wuprajili, zo je tu Serbam wulku plistu wotyknył. Potajkim wědźeli a wopowědali sebi to hižo smy, samo hišće raznišo tamne wašnjo Němcow, kak su Serbam křesćanstwo podawali, zasy wopomnili — z přeradu a mordarstwom dyrbjachu Serbja tele nabožnistwo lubosće zaščěpjene dóstać (Gero). A zo za tajke njeskutki tamnišich Němcow bamžowstwo zamołwite njeje a potajkim też tamnu sławnu (?) zasłužbu měć njemóže, to tola skoro kóždy šuleŕ wě, kiž je nós do stawiznow potykał, a njetrjeba so hakle wot tajkoho knjeza rěčnika dać za nós wodźić. Tola dosć wo tym. — Nochcychmy so hakle z wěcu zaběrać a swjedźeń, hewak tak rjany, ponižić. Smy a dyrbimy tu hromadźe w přezjenosći žiwi być. Wo tajkej mudrosći cuzoho rěčnika sebi nichtó njeje dźeć dał. Wšitcy katholikojo Budyšina a wokoliny běchu prošeni na swjedźeń, a je so też ze strony Serbow dokładnje stało, a woni su posłuchali a běchu přišli w nadobnej ličbje. Wězo na swjedźenju samym też njebě přileżnosć, so počinać hóršić, bě dźěn to zawěsće cyły rjany swjedźeń skazyło. Tuž njech so nětko sudźi, štó je tu był mudriši!

Jubilejny ſwjedźeń Towarſtwa Serbſkich Burow

w Małym Wjelkowje 11. oktobra 1908.

I.

Žně ſu domoj. W brózńjach, pincach a na łubjach leža nakopjene bohate płody zemje. Z dźakným a radoſćiwym wóčkom zhladuje hoſpodaŕ na ſkutki ſwojeje dźěławoſće a pilnoſće a Božeje miłoſće. Tola njezkoži ſprócnej ruce do klina. Z nowa hižo pſchihotuje polo a rolu k nowomu wuſywej a žiwjenju.

Tak dźerżeſche też naſche hoſpodaŕſke towaŕſtwo ſwoje žně, hdyž lubi a ſwěrni ſerbſcy burja z blizka a daloka w Małym Wjelkowje ſo zeńdźechu, zo bychu wopomnili 20lětne wobſtaće Towaŕſtwa Serbſkich Burow. Wot Njebjelčic hač do Bukec, wot Hodźija hač do Rakec pſchikhwatachu ſerbſcy hoſpodarjo a naſcha intelligenca, zo bychu ſwědkojo byli tak wurjadnoho dnja.

Łubja hoſćenca čornjeſche ſo z pſchipoſłucharjemi, hdyž knjez zapóſłanc Kokla zhromadźiznu ze ſpěwom: „Hiſchće Serbſtwo njezhubjene“ wotewri. Wutrobity a wěrny poſtrow poſłućuje ſwojim lubym ſerbſkim hoſpodarjam. Też rjana ličba hoſpozow bě ſo zeſchła, kotrež pſchedſyda woſebje witaſche. A jadriwe ſłowa poréča k zhromadźenym. „Łěta du, časy ſo minu a my z nimi. Mnozy tu wjac njejſu, kotſiž pſched 20 lětami z nami do towaŕſtwa ſo zeńdźechu a też pobočne nawjedowachu. Spja ćiſche pod zelenym dornom. Hdyž w Serbach nješchto nowe naſtanje, pak ſo zawjedźe, dha wſcho ſo ze zahorjenoſću pyri. Tola po času luboſć k wěcy wolinknje, jeli docyła njezańdźe. To je wulka ſchkoda. Někotryžkuli njeje też nadawk a zaměr naſchoho towaŕſtwa wopſchimnył. Nam pobrachuje mužow, kotſiž bychu pobočne towaŕſtwa ze ſwěru a luboſću k Serbowſtwu nawjedowali. Mnozy du ſwoje puće. Cyłk jich ničo njeſtara. Jenož pjeć towaŕſtwow je ſwěrnych, a ſtajnje hač do dźenſniſchoho dnja ſu na hłownych zhromadźiznach a we wubjerkach ſo ſkhadźowałe. A Tow. Serb. Burow je woprawdźe ludowe towaŕſtwo, wopſchija cyły wjeſny lud wobeju wěrywuznaćow. Hdy bychu ſo tola naſchi młódſchi burja w pſchichodźe bóle za towaŕſtwa zahorjeli, też naſcha intelligenca, kiž je tola płód naſchoho luda. Njech kčeje naſche narodne hoſpodaŕſtwo. Zdźerżmy ſwoje ſtatoki, zo njepſcheńdu do cuzych rukow. Potom móžemy ſkerje ſpěwać: Serbſke burſtwo njezhubjene.“

Mjez tym běſchtaj dwaj zbožopſchejacej telegramaj dóſchłoj, kiž ſo ze ſławu pſchijeſchtaj.

Knjez prof. Dr. Muka z Freiberka: „Sława naſchim ſerbſkim buram. Rady bych mjez wami był. Woſtańće dobri Serbja. Njech ſwěrnje dźěławe Serbowſtwo kčeje.“

Knjez notar Cyž z Budyſchina: „Tak dołho hač Bóh ſerbſku zemju ſchkita, tak dołho njech kčeje a roſće naſche lube Towaŕſtwo Serbſkich Burow a ratarjow.“

Nětko rěčeſche zapiſowaŕ towaŕſtwa, k. wučeŕ Skodeńk, nimale 3/4 hodźin wo dźěłkawoſći Tow. Serb. Burow w minjenych 20 lětach. Dokelž jomu k pſchehladej piſomnych podłožkow pobrachowaſche, dyrbjeſche ſo na wozjewjenja „Katholſkoho Poſoła“ a „Serbskich Nowin“ zepjeraś. Rěčnik dowjedźe nas do časow minjenoho lětſtotka, hdźež na politiſkim, ſocialnym, hoſpodaŕſtim, narodnym a nabožnym polu wſchelake powróćenja naſtawachu. Na podłožy wuſtawkow Weſtfalſkoho burſkoho towaŕſtwa tworjeſche a załoži ſo naſche 30. novembra 1888 w Pančicach. Za tutu myſl wojowaſche z njewſchědnej wuſtojnoſću a ſtóńnje z rjanym wuſpěchom k. kapłan Kubaſch, nětčiſchi faraŕ w Njebjelčicach. Jako prěni pſchedſyda wuzwoli ſo knjez zapóſłanc Kokla, kiž nětko na 20 lět z njeſebičnoſću a ſwěru, z horcej luboſću k narodej a z njewſchědnej horliwoſću towaŕſtwo nawjeduje. Njech ſo wuprajeny džak też na tutym měſtnje woſpjetuje. Do pſchedſyſtwa ſłuſcheſchtaj dale Jakub Rynč z Čornec a Jurij Wićaz z Rózanta. Wuzſchi wubjerk tworjachu: Smoła z Kaſchec (nětko w Schwosdorfje), Krawčik ze Serbſkich Pazlic, Cyž z Radworja, Młynk z Cemjerc, Schołta ze Salowa, Fallant z Koſłowa. Do ſchěrſchoho wubjerka ſłuſchachu: Delank z Bačonja, Žurich z Wudworja, Libſch z Kanec, Cemjera z Wotrowa, Suchi z Njebjelčic, Lebza z Ralbic, Kummer z Łazka, Libſch z Hunjowa, Cyž ze Stróžiſchća, Smoła ze Spytec, Larras z Hodźija, König (Kral) z Myſchec, Klimant z Rakec.

Wſchelacy wotpočuja hižo w khłódnej zemi. Jim rěčnik do rowa džak za wſchu nałoženu prócu a woporniwoſć za ſwój narod wupraji. Młodych wołaſche do boja za ſerbſki lud a kraj, hdyž ſtarym započina korhoj z ruki ſpadowaś.

Dale rozłoži rěčnik zaměr a nadawk towaŕſtwa. Woſebje pobočne towaŕſtwa maja na to hładaś, zo ſo w ſchuli, cyrkwi a gmejnje ſerbſka rěč po zakońſkim prawje wuči a nałožuje, dokelž ma też pěſtowaś burſke Serbowſtwo. Pſchez njerodu a wotrodźeńſtwo ſerbſkeje intelligency ſu wſchelake woſady ſo pſcheněmčiłe. A druhe z wotmachom jědu. Tomu ma lud ze wſchej mocu zadźěwaś, byrnjež renegatojo a njeſwědomiči ludźo na zanjechanjo ſerbſkeje rěče w ſchuli a cyrkwi z mazanymi ſrědkami bóle džěłali. Serbja, džerźće ſebi waſchu rěč, narodnoſć a waſchnja!

Bjez wadźenja hižo pſchi załoženju towaŕſtwa njewoteńdźe. Někotſi cuzy a ſwojomu narodej wocuzbjeni Serbja žadachu ſebi, zo dyrbjachu wuradźowanja a pſchednoſchki w towaŕſtwje němſke byś. Ze ſtrony ſprawnych a ſwěrnych Serbow ſo kruće a doraźnje napſchećiwi, zo ma towaŕſchne žiwjenjo pſcheco a wſchudźe wobličo k ſwěrnoſći a luboſći k Serbowſtwu pokazowaś. K wopičomu Němcowanju tu žane polo njeje. A tak je ſo měło cyłe 20 lět. Zo dale tak woſtanje, za to rukuje nam ſwěra a njekhabłaca luboſć k narodnoſći naſchoho pſchedſyſtwa.

Pobočne towaŕſtwa abo ſerbſke nalutowaŕnje tworjachu ſo — tak daloko, hač móžeſche ſo wuſłědźić —: w Khróſćicach, Ralbicach, Radworju, Małym Wjelkowje, Wotrowje, Běłčecach, Kulowje, Hućinje, Klukſchu, Porſchicach, Hodźiju, Bukecach, Łahowje, Rakecach, Łazu, Noſaćicach, Bačonju, Komorowje pola Klukſcha a Komorowje pola Rakec, Rakojdach, Wóſłinku, Nadźanecach, Maleſchecach, Minakale, Budeſtecach, Khwaćicach a Njeſwačidle. Starſche z nich ſłuſchachu něhdy wſchě do Towaŕſtwa Serbſkich Burow. Někotre wotpadnychu z narodo-hoſpodaŕſkoho ſchtoma kaž ſuche hałzy. Narodna čeſć a pſchiſłuſchnoſć ſebi žadatej, zo wſchě ſerbſke nalutowaŕnje a burſke towaŕſtwa do idealnoho zwjazka ſo zjednoća. Njebudźmy tola tak ſebični a materialnje zmyſleni a njepraſchejmy ſo tola pſchecy: „Schto mam wot toho?“ Nimamy dha žanoho idealnoho čuća wjac za ſwoju narodnoſć? Prjedy płaćeſche jenotliwy ſobuſtaw 1 hr., pozdźiſcho 20 pjenježkow a nětko kóžde towaŕſtwo njedźiwajo na ličbu ſobuſtawow — jenož 5 hr. na lěto do pokładnicy Towaŕſtwa Serbſkich Burow. Je dha to pſchewjele?

Towaŕſtwo měješche też ſwój časopis a organ, Serbſki Hoſpodaŕ. Tón pak hižo dlějſchi čas dréma a njemóže ſo ze ſpanja wudrapaś. Njech tola z nowa zas drohu do Serbow naſtupi a k žiwjenju ſo wubudźi.

Wſchelake peticije, kotrež je towaŕſtwo do Drježdźan a Barlina ſłało, běchu z dźěła z wuſpěchom. Byrnjež towaŕſtwo ſo z politiku hewaŕ njezaběrało, dha tola joho ſobuſtawy pilnje za to ſkutkowachu, zo ſo do kulturneje rady, do ſerbſkoho a němſkoho ſejma mužoju z jich ſtawa wołachu. A pſchezjenoſć zbi njepſchećela. Dobra wučba za pſchichod.

Rěčnik ſkónči ſwoju rozprawu ze ſłowami naſchoho Čiſchinſkoho:

„Džerž rolu ſej, haj wótcow wotkaz ſwjaty,
Češć, ſchtož ſy namrěł ze krwju wot pradźěda,
Budź ſerbſki rólnik wot hłowy do pjaty!

Hdźež w běduje dźěłaŕ Serb a w ſmjertnej nuzy
Tu rolu ſej, o nam a dźěćom běda,
Hdyž płuh jow zaſtajił by hdy ſo cuzy.“

(Pſchichodnje dale.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyſchina. Na wulki dźeń ſo Budyſchin pſchihotuje a wobleka ſo ſwjedźeńſku pychu. Joho Majeſtoſć kral Friedrich August je Badenſkoho wulkowójwodu Friedricha Wilhelma, kotryž je pola njoho na wopyće, za cheſa naſchoho regimenta čiſło 103 pomjenował. Tuž pſchijědźe dźenſa ſobotu, 17. oktobra, naſch kral ze ſwojim

wysokim hosćom dopołdnja po 11 hodźinach do Budyschina, zo by Badenskomu wulkowójwodźe swój regiment pschepodał. Z dwórnischća pojědźetaj wysokaj hosćej hnydom do noweje kasarny, hdźež budźe pschepodaco. Officirojo regimenta wuhotuja wysokimaj hosćomaj snědań, a wokoło 1 hodź. pojědźe kral ze swojim hosćom po Budyschinskich hasach, zo by Badenskomu wulkowójwodźe Budyschin, wosebje hkowne powostanki a pomnjeńki ze starych časow pokazał. Towarstwa a schule budźa spalir stać, a po pscheću budźa so serbske žony a knjeżny we swojich narodnych drastach we dworje hrodu „Ortenburg" zestupać, zo by wysoki hósć też naschu narodnu drastu sebi wobhladać mohł. Tuž pschejemy sebi za tónle dźeń rjane wjedro, ale prosyć pak potom też chcemy, zo by Bóh luby Knjez bórzy nasche pola z deschćikom wokschewił, zo symy schkodu ćerpjeli njebychu.

Z Budyšina. Naša „Jednota" měješe minjenu njedźelu swoju porjadnu měsačnu zhromadźiznu k wopomnjeću jubileja swj. wótca Pia X. Knjez předsyda wotewriwši zhromadźiznu poda krótku rozprawu wo jednanjach na jubilejnej zhromadźiznje „Towarstwa Serbskich Burow" we Wjelkowje, na kotrejž su wón a někotři druzy „Jednoćenjo" hižo pobyli. Hdyž běchu naši spěwarjo a spěwarki 4hłósny khor: „Spěw a wutroba nětk dźitaj pósłej našej wjesołosće" wuspěwali, přednošowaše městopředsyda ze žiwjenja swjatoho wótca Pia X. Wosebje wopisowaše nam swj. wótca Pia X. 1. jako pobožne dźěćo, 2. jako pilnoho gymnasiasta, 3. při wołtarju Knjezowym, 4. jako horliwoho kapłana a 5. jako dobroćiwoho fararja. Na kóncu přednoška wunjese so třikróćna sława na swj. wótca, kotruž přitomni stojo wuspěwachu. Potom spěwaše naš spěwarski khor jenohłósny khor: „Wěru dźensa wuznajmy Pětrowomu naměstnikej", słowa k. fararja J. Šewčika. Skónčnje poswjeći městopředsyda hišće někotre słowa našomu předsydźe, knjezej fararjej Mikł. Žurej, kotrohož je naša duchowna wyšnosć 30. septembra za kanonika abo tachantskoho knjeza postajiła. Wospjetowawši zbožopřeća, kotrež je wón z kk. wučerjomaj Wjerabom a Rječku hižo 1. oktobra w mjenje „Jednoty" wuprajił, wunjese zhromadźizna jomu třikróćnu sławu. Hdyž běchmy hišće někotre spěwy wuspěwali, skónčichmy zhromadźiznu $^1/_2$11 hodź.

Z Khrósćic. Kaž bě wozjewjene, je so zańdźenu njedźelu w naschim Božim domje wosadne swjate woprawjenjo swjećiło. Wobdźělenjo běsche lětsa jara bohate. Pola nas bě samo 750 woprawjeńskich ludźi. K tomu pschińdźe, zo su wosadni też hischće w klóschtrje, w Njebjelčicach a we Worklecach k swjatym sakramentam byli. Popołdnju po předowanju so bamžowske požohnowanjo z klětki wudźělesche, cyrkej bě pschepjelnjena. Bóh zdźerž nam dóstate swjate hnady a wjedź nas dale po prawym puću!

Z Biskopic. Hač dotal mějachmy tu kóždy měsac jónu Boże słužby, kotrež buchu hač do septembra wot Radeberga sem wobstarane. We septembru pak je Budyschin nasche Boże słužby pschewzał, kotrež knjez katechet Kielmann wobstara. Na tachantsku próstwu je ministerium dowoliło, zo smědźa so wot nětka za měsac dwójcy Boże słužby wotměwać a budźe so hižo w oktobru z tym započeć; budźa to najbóle kóždu druhu a schtwórtu njedźelu měsaca. Nasche město je hižo prjedy k tomu rjanu kapalu na starym kerchowje pschewostajiło. Nabožna wučba za dźěći je za tydźeń dwójcy, srjedu a sobotu popołdnju w měšćanskej schuli, kotruž tohorunja knjez katechet Kielmann dawa a kotruž tón čas 45 dźěći wopytuje.

Z Drježdžan. Na poslednjej generalnej zhromadźiznje tudomneje „Jednoty" bu knjez farař Dučman za duchownoho radźićela towarstwa wuzwoleny. Wjeseli nas jara, zo je knjez farař tute zastojnstwo pschijał, dokelž tak dóstanje towarstwo wjelezaslužbnoho Serba do wužschoho zwjazka. Knjez farař je też pschilubił, zo chce kóždu prěnju wutoru měsaca nam pschednoschować, započatk wot měsaca decembra. Wutoru 27. oktobra pak budźe nam knjez kapłan Werner pschednoschować, tuž prosymy wschěch Drježdžanskich Serbow a Serbowki, zo bychu nas w prawje nadobnej ličbje ze swojim wopytom počesćili.

Rozprawu z **Kamjenca** dla njedosahacoho ruma za tydźeń podamy.

Z cyłoho swěta.

Wočy cyłoho swěta su nětko na **Balkan** złożene. Najprjedy nas **Turkowska** pschekwapi, wudawschi swojim poddanam konstituciju. Schtó by so nadźał, zo sebi dodźerżana, hač do dna pschetočena Turkowska na tak zwažnim kročel zwěri? Hižo so zdasche, zo so Turkowska z nowa zhrabo, zo čisnje wot so cuze zepjery, zo so stupi na swojej nozy. Ale na tón wokomik běchu kraja ločni susodźa jenož łakali. Nětko abo ženje, tak sebi prajachu. Turkowskej so runje tak zeńdźe, kaž psched tym Pólskej. W tym wokomiku, hdyž so Pólska do dźěła da, zo by stary njeporjad wotstroniła a so zhrabała, pschistupichu dobri susodźa a krajachu sebi skibu po skibje z pólskoho tykanca, doniž ani khromki njezwosta. Runje tak činja nětko z Turkowskej. Awstrija je sebi pschiswojiła **Bosniju** a **Hercegowinu, Bołharska** je so sčiniła njewotwisna, kupa **Kreta** je so z Greskej zjednoćiła. Turkowska so rozsypuje kaž stara dodźerżana hlinjana khěžka. To by ničo nad tym njebyło, pschetoż schtóž je tak kipry, zo na swojimaj samsnymaj nohomaj wobstać njemóže, tomu njemóžesch ničo lepschoho pscheć, hač lohku smjerć. Ale tu tči schpak. Susodźa zadźeraja so wo zawostajeństwo, kóždy by najradscho sam wscho

schlapnył a druhomu kosće pschićišnył. Awstrija ma nětk swoju pječeń, tež Bołharska je čwak natorhła. Ze zawisću hladaju druhe mócnarstwa na teju khrobolakow. Italska by nětko tež rad turkowske krajiny nad adriatiskim morjom zebrała. Ruska by sebi pschi tej składnosći chcyła puć pschez Dardanele za swoje čornomórske kódźstwo wumocować. Jendźelska so snadź měri na Egiptsku, kotraž je tak hižo jenoź po mjenje turkowska, tež w Małej Asiji skej by sebi rad pječeńku wopjekła, ale pschi tym na žadyn pad Ruskej pschejězd mójnskich kódźow pschez Dardanele pschizwolić njecha; pschetoź boji so, zo by Ruska potom Carohród (Konstantinopel) wzała, na kotryž so Jendźelska sama wjesełi. Najbóle zkobi so Serbiska na Awstriju, zo je Bosnisku a Hercegowinu jim wot huby pokradła. Bosnjacy su z wjetschoho dźěła Serbowje a tuž tež Serbowje ze wschěm prawom na to so spuschćachu, zo tute kraje so ze Serbiskej zjednoća a zo tak potom zasy nastanu sławne časy nětdusche je Wulko-Serbiskeje, časy sławnych carow Duschanow a Lazarow. Nětk je tón rjany són so rozpłunył — a tuž so wschón serbski lud pěni, z bolosću a hněwom wuje a žada wójnu. Ale tež wójna hižo Serbiskej njepomha, Awstriska by ju rozmjatła. Najmjenje Francozsku a Němsku balkanske schmjatańcy staraju. Ale Němska je w zwjazku z Awstriju a Francozska z Ruskej, a tuž stej tež wobej do balkanskich podawkow sobu nuts zaplećenej. Hač so z toho mischkracoho płomjeschka wulki europski woheń wudobudźe, swětowa wójna, njehodźi so dźensa hischće pschedwidźeć, ale zawěsće njeschkodźi, zo so w tymle času nutrnischo modlimy: „Psched morom, hłodom a wójnu zakitaj nas, o Knježe!"

Turkowska. Kaž so wěste być zda, dla podawkow na Balkanje wójna njebudźe. Turkowscy „młodźi", kotsiž nětkle woprawdźe w kraju knježa, tak zo je sam sultan w swojim hrodźe Yildiz-Kiosku kaž jich jaty, sebi njewěrja wójnu započeć. Pschetoź Bołharske wójsko je jara derje wuwučene a wnstojnische dyžli turkowske, a pschećiwo mócnej Rakuskej sebi hischće mjenje zwěrja wnstupować. Hdy by pak wójna počała za Turkowsku njezbožowna być, by tež z knježstwom „Młodoturkow" kónc było. To ći drje wědźa a tohodla wójnu wotradźeja. Serbiska, kotraž je khwilu mócnje z brónjemi schćerkała, so po wschim zdaću tež zas změruje, pschetoź, kaž z Běłohroda pisaja, su zapósłancy w tajnym posedźenju z 93 hłosami nopschećo 66 so pschećiwo wójnje wuprajili. Tež druhe europske mócnarstwa so skónčnje tola změruja. Khwilu drje budźa hischće rěčeć a pisać, noty tam a sem słać — tola wójnu nětkle nichtó trjebać njemóže.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Alfred, Roberta Justa, šćětkidźěłarja w Budyšinje, s — Rudolf, Augusta Nowaka, fórmydźěłarja w Zemicach, s. — Franc, Ignaca Matušaka, dźěłaćerja w Hněwsecach, s. — Emilija, Jana Spielvogla, dźěłaćerja w Debsecach, dź. — Pawoł, Michała Gudy, kublerja w Hrubjelčičach, s. — Hedwig, Jana Nowaka, listynošerja w Budyšinje, dź.

Wěrowanaj: Ludwig Lehmann, station. assistent w Klingenbergu, z Hedwigu rodź. Swobodec w Budyšinje.

Zemrěći: 7. okt. Hendrich Vogt, krawc w Budyšinje (ev.-l. pohrjebany), 42 l. 6 m. 11 dn. — 9. okt. Pawoł, Michała Gudy, kublerja w Hrubjelčicach, s., 1/4 h.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908 kk.: 624. Handrij Kral z Ratarjec; 625.–627. ze Smjerdźaceje: Madlena Brězanowa, Jurij Dittrich, Pětr Schneider-Wjenka; 628. Michał Šołta z Róžanta; 629. 630. ze Sernjan: Michał Janca, Jurij Mögel; 631. Hana Schneiderka (Krawcowa) z Dobrošic; 632. Marija Pjechowa z Kukowa; 633. Hana Bukec z Konjec; 634. Michał Bräuer ze Šunowa; 635. 636. z Jitka: Pětr Domaška, Jurij Kocor; 637. Bosćij Rachel z Łazka; 638. Jakub Žur z Noweje Wjeski; 639. 642. z Prawoćic: Marija Křižankowa, Michał Wałda; 640. Mikł. Dźisławk z Worklec; 641. Madlena Zarjenkowa z Časec.

Wapno (kalk) wuhlo brikety kamjentne wuhlo anthracit wuhlo do kowarnje

poruča po najtuńšich płaćiznach

Willy Mader.

Skład: **Karoladroha 13.** Dalokorečak 334.

Kontor: **Žitne wiki 12.** Dalokorečak 307.

[190

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.

Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -

Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

47]

Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Liebsch, [11

sudniski aktuar zw. służby

34 na Sukelnskej hasy 34

pisarnja za kupowanske, hypothekske, dismembraciske, testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.

Rěči serbski.

Přesadźowanjo ležomnosćow.

Surowa trupawosć (Rauda)

pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja. Přez **„Junka"** narostu krasne kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Wićne płaćizny:

	w Budyšinje 10. okt. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 15. okt. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	31	16	68	15	64	16	66
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	13	44	13	60	13	04	13	44
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	2	13	30	11	90	12	2
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	65	9	75	9	20	9	80
Rožka, nowa	8	40	8	50	8	15	8	40
Ječmjeń	9	30	9	50	8	50	9	25
Wows	7	60	7	70	7	30	7	80
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka } 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły } centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	10	10	11	50
Běrny	2	—	2	50	—	—	2	30
Pšeńčna muka	11	50	19	—				
Ržana muka	11	—	14	—				
Syno	3	—	3	50	2	75	3	—
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	34	3	50	—	—	3	66
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	—	2	40	—	—	2	67
Prosata 1080 (w Kamjencu 302 jene)	8	—	23	—	11	—	21	—
Butra 1 kg	2	60	2	70	2	40	2	70
Jeja, mandl	1	05	1	13	—	—	1	20

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 12. okt. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	28—45 hr.,	rězna waha	58—81 hr.
2. Byki,	„ „	„	„	30—43 „		62—75 „
3. Kruwy a jałojcy,	„ „	„	„	27—43 „		49—75 „
4. Ćelata,	„ „	„	„	40—53 „		70—83 „
5. Swinje,	„ „	„	„	46—56 „		61—71 „

Radwořska »Meja« wuhotuje njedźelu **18. winowca** nazymski **spěwny wječor** pola Delanec. Započatk w 1/2 8 hodź. z razom.

Mjez spěwami su 3 **najnowše** měšane khory ze składbow Hodźijskoho, ze směškow mjenujemy Pawoła Domašowy: „Kak knjez Šwindl w Kukecach lěkarješe“ a dźiwadło.

Wšěch lubowarjow serbskeje zabawy wutrobnje přeprošuje [192] **wubjerk.**

Handrij Noack
w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.
Fabrika a **skład**
za jednore a pyšne wuhotowanja wobydlenjow,
też jednotliwe meble za jstwy.
[195

Kłobuki a čapki,
pjelšćowe kolliery,
kaž też wšě družiny hotowych
pjelšćowych worow,
wulki wubjerk we wšěch płaćiznach,
pjelšćowe kože
k podšiću a k wobšiću.
Zhotowjenjo kaž předźěłanjo **pjelcow a pjelšćowych worow**
198] poruča
Kurt Herzog
kóžkarski mištr
w **Budyšinje.**
Na Lawskich hrjebjach 14. Při Jackec hosćencu.

Triumpf
pječene jerje,
delikatesowe jerje,
Bismarkowe jerje,
skulane mopsy,
ruske sardiny.
Gustav Küttnera nasl.
Richard Weigel.
Serbska droha 10.
Najtuńše kupowanske žórło za zasopředawarjow a za wulkokonsumentow. [197

Pyta so k **1. měrcej 1909** dźěławy a derje poručany młody Serb, katholski, po móžnosći wusłuženy wojak, kotryž ma lóšt **knježski służownik** być. Ma też dźěło w zahrodźe sobu wobstarać. Němscy spisane listy z wuswědčenjemi a žadanej mzdu pósłać na [196
Oberst z. D. von Pereira,
Pinnewitz b. **Ziegenhain** i. Sa.

Sylnu holcu do hródźe
pyta hosćenc w **Pančicach.**
[191

Dźensa dwě stronje přiłohi.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćefnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiłoha k čisłu 42 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 17. oktobra 1908.

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

w **Kamjencu,**

Anger čo. 12[I]

prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Wulki skład

časnikow,

rjećazkow, złotych a optiskich **wěcow.**

Prěni specialny wustaw

za najwobćežniše porjedźenja
166] wšěch družin.

R. Mersiovsky, časnikař

Budyšin

Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857.

Sofy (konopeje)

a

matracy

poruča
po najtuńšich płaćiznach

L. Glatzel

w **Budyšinje,**

pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

A. & W. Neuhahn

w **Budyšinje**

Serbska droha 4. - - - - - Dalokoreč̌ak čo. 449.

188] poručataj:

papjeru a pisańske twory,
kožane, galanterijowe
a krótke twory,
pućowanske a za pućowarjow artikle,
pućowanske wopomnjenki,
pohladnicy a genre-dopisnicy.
Kwasne dary kaž też swjedźeńske a čestne dary.

Japanske a majolikowe twory,
wosobne (luxus) meble,
domjacu a kuchinsku nadobu,
brajki wšěch družinow
a za wšě lětne počasy.
Stólčki (hromadu kładźomne)
za dźěći a za dorosćenych
(k wotpočowanju),
blida a stólčki za dźěći.

„Eureka“ a „Fidelio“ za třeleński sport.
Kłokowe třelby. — Třeleńske tarče.
Bole k mjetanju kaž z nohu storkanju.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. - - - - Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósťwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj też serbski. [9

Privatni 4 %.

Khapki. Čapki.

Krawcy 10 %.

Dźěćace suknički.

Zhorjelski překupski dom

Jan Schaaf.

[72

Budyšin. Bohata droha 29.

Šlipcy.

Fale.

Prěnje wosebite překupstwo

za serbske drasty.

Słě.

Wołmjane čorne posamenty
za jaki (kuty)
—.35, —.50, 1.—, 1.50 hač do 2.75.

Korsetowe štałty.

Herkules porty (čorne)
w 5 kajkosćach a 10 šěrokosćach.

caki (čorne).

Šemisety.

Banty a sekle z pisanych posamentow.

Běle špachtlowe canki
we wulkim wubjerku
po znatych tunich płaćiznach.

Nohajcy.

Francy, wołmjane a židźane.

Zelene židźane rubiška
w krasnych nowych mustrach.

Kornarje.

Čorne židźane banty
wosebje šěroke a ćežke k seklam.

knefle, lacki, canki, šnóry
a wšitko
štož so we

šwalčistwje

trjeba.

Košle.

Gardiny.

Kolowy.

Šwalče dóstawaju 10 %, **privatni** 4 % rabata.

Zawěški.

Rěči so serbski. — **Rěči so serbski.**

Krajna wołma. Sylna wołma. Wutrobołopješkata wołma.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćěłany 4,60 hr.; na pósće štwórćětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so scelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 43. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **24. oktobra 1908.**

Wopyt Joho Maj. krala Friedricha Augusta III. a Badenskoho wulkowójwody Friedricha II. w Budyschinje.

Wulcy ważny dźeń bě dźens tydźenja, 17. okt., za nasche město a wosebje wojerstwo. Joho Majestosć nasch kral bě Joho kralowsku Wysokosć Friedricha II. Badenskoho pomjenowak za chefa tudomnoho regimenta, a na spomnjenym dnju bu tónsamy nowomu mějićelej swjatožnje pschepodaty na wulkim dworje nowych kasarmow.

Dopołdnja po 11 hodź. pschiwjeze wosebity ćah wysokeju hosćow z pschewodom. Na dwórnischću bě swjatočne powitanjo, tež kk. senior Jakub Skala, jako zastupjer tachantstwa, a scholastikus Franc Löbmann, schulski radźićel a direktor seminara, běschtaj pódla. Z kóždym tam pschitomnych knjezow poréčeschtaj kral a wulkowójwoda pschećelne słowa, z čimž pak bu porjad časa hižo trochu pschetorhnjeny. Psched dwórnischćom stojachu wojerske towarstwa. Po powitanju so ćah z wysokimaj hosćomaj hnydom do nowych kasarmow poda, hdźež so wojerska swjatočnosć a pschepodaćo regimenta swjatočnje sta. Na to sćěhowasche swačina w officirskim kasinje. Wokoło $^1/_2$2 nastupichu najwyschschi a wysocy knježa jězbu do města a po měsće, wschudźom powitani wot wulkich črjódow ludźi.

Najprjedy jědźechu na tšelerske naměsto, z wotkelž dźě je jedyn najrjeńschich napohladow na město Budyschin a do Sprewinoho doka. Wot tud dźěsche po dalschim puću do Pětroweje (dom) cyrkwje, hdźež bě so evang.-luth. duchownstwo zhromadźiło, na to do tachantskoho dwora, hdźež katholscy duchowni stojachu. Wo wulkim pschedstajenju wjacy réč njebě, dokelž bě čas hižo so pominył (dla dlijenja na dwórnischću pschi powitanju a potom zasy w kasarmach, tak zo so jězba po měsće město w 1 hakle $^1/_2$2 hodźin započinasche). Z tachantstwa dźěchu wysocy hosćo pěschi tež z pschewodom knjeza seniora Skale na Mikławschk sebi wobhladać powostanki swj. Mikławschoweje cyrkwje (ruinu). Zawěsće wulkotny dźě je napohlad tejele ruiny z daloka, ale drje hischće zajimawschi z blizka, wosebje drje najrjeńschi z prěnjoho k ranju ležacoho wokna presbyterija, z wotkelž masch imposantny pschehlad cyłeje ruiny. Tutón napohlad pak so tež wulkowójwodźe tak zespodoba, zo kralej rjekny: „Dźakuju so Tebi, zo sy mje tež tudy wjedł, to je woprawdźe něschto jara interessantne“, na čož jomu kral hischće wotmołwi: „Haj to pak je tež to najrjeńsche sobu, schtož w Budyschinje mamy.“ Čas drje khwatajcy ćěkasche — tola kral so tež sam wot so poda z wopytom hischće k rowej knjeza biskopa Kuščanskoho, hdźež pozastachu. Pschi tym spominasche zasy Joho kralowska Wysokosćz prync Jan Jurij na pohrjeb biskopowy w hodownym času léta 1906, kak eligiske, hnujace je to ćuco było, hdyž bu njeboh knjez biskop tu na tymle stawiznisch zajimawym kerchowje pod napohladom sławneje ruiny a tak mnohim pschewodźerstwom khowany.

Po wobhladanju tež kerchowa hischće bu tuta zajimawa městnosć wopuschćena; horka na hrodowskej dróze so do wozow zesydawschi jědźechu skoku na poslednju staciju pućowanja pschez starosławny Budyschin, do hrodu **Ortenburg,** prjedawschoho sudnistwa, nětk sydła wokrjesnoho hejtmanstwa. Tu běchu so psched hrodom zhromadźili Serbja wobeju wěrywuznaćow we swojich swjedźeńskich drastach. Rjany a krasny bě to napohlad, hdyž tu wobswětlene wot słónčnych pruhow stojachu na woběmaj stronomaj wulkoho skhoda a hač do hłownoho puća, po kotrymž najwyschschi a wysocy knježa pschijědźechu, črjódy družkow a žonow, zo so wschitko błyskotasche. Po jenej stronje běchu zestupane evangelske a po druhej katholske, tu tež črjódka schulerkow w družćich a swjedźeńskich drastach stojesche. Pschi zarjadowanju a zestupanju běschtaj so tež jara prócowałoj kk. farar Kschižan-Hodźijski a tudomny cyrkwiny wučer Rječka. Hdyž so knježa pschibližowachu, pschiwołachu jim wschitcy

nětko mócne „Sława“, kotrež so pschecy zasy wospjetowasche, doniž njebě kral ze swojim wysokim hosćom do srjedź serbskeju rynkow zastupił. Tudy buschtaj potom hnydom z krótka wot dweju družkow, kaž bě wokrjesny hejtman to pschał, powitanaj, wot Marije Grubertec z Radworja a Hajnec z Kanec, a to serbscy ze skowami: „Naschoho luboho krala a joho wysokoho hosća witamy najpokornischo serbske žony a knjeżny“, schtož bu jimaj tež na němski pschełożene. Na to rozestaji hnydom k. kanonik farař Žur wysokimaj knjezomaj wschelake drasty. Najprjedy pokaza na paćerske dźěći (konfirmantki) z Njeswačidlskeje wosady we rjanych běłych płachćičkach, kotrež so jara spodobachu, na to evangelske žony w swjatočnych drastach a evangelske družki, schtož měješe wosebitu zajimawość za wulkowójwodu, kiž so napraschowasche, hač tež tele drasty so woprawdźe hischće trjebaja w žiwjenju, schtož bu jomu wobkrućene, zo so to stawa, wosebje hischće w někotrych wosadach.

W samsnym rynku srjedźa stojesche tež **jedyn por** konjow w kschižeršej pysche, to wuhladawschi, kral tež hnydom zawoła: „Ach, die Österreiter!“ a buschtaj konikaj tež dokładnje wobhladanaj — derje, zo mějachu schabraki jutrowne jehnjo wuschiwane, tuž tež wysoki hósć čim lóže spózna, zo su to jutrowni ječharjo.

Na to buchu tež wobhladane a wobdźiwane katholske drasty družkow a žónskich a bu rozskładźene, hdy a pschi kajkich pschileżnosćach so trjebaja. Běchu tu družki w swojej krasnej debje, žony w kmótsjachych abo w słónčich, kaž tež w kwasnych drastach, tohorunja w jednorych dobrych drastach žony, holcy a dźěći. Mjez nimi bě tež Měrkowski braschka w swojej braschčej rjanosći, kotrohož sebi tohorunja wosebje wobhladowachu. Tak stojachu tu naschi Serbjo na woběmaj stronomaj khódby, po kotrejž mějachu wysocy a najwyschschi knjeża hić do hrodu samoho. Rynkaj běschtaj zestupanaj wot hrodowskich durjow hač do hłownoho puća, hdźež běchu hischće wosebite črjódki zestajane. A wosrjedź tuteje pychi postupowachu knjeża do hrodu.

Zastupiwschi do hrodu namakachu tu zasy pschekwapjenjo. Hobrski žnjeńśki wěnc witasche na sćěnje napschećo hłownym durjam. Delka pod nim bě kaž wo žnje, cyła hromada snopow tu leżesche, a mjez tymi a nad nimi syła dźěći w serbskich drastach, wot najmjeńschich na rukomaj dweju pěstoňcow hač do bóle wotrosćenych, mjez nimi tež por hólčatkow jako serbskaj braschcy w historiskej drasće. Běchu to hewak wězo němske dźěći někotrych najwyschschich tudomnych zastojnikow a jenoho zwonkownoho knjeza, kotrež pschi zastupje wopyta z cyłej mocu serbscy wołachu: „Witajće kralo, kralo witajće!“ (schtož běchu sebi nawukle). Wězo tu cyły wulki wopyt spodźiwajo stojo wosta a wobdźiwasche tule serbsku črjódu njeserbskich dźěći, mjez tym zo drje so wutroba jich w črjódźe wopyta pódla stojacych nanow a z boka pschebywacych maćerjow najbóle wjeseleschе. Nětko mi tola nichtó njepraj, zo Serbja za dwór khmani (hoffähig) njejsu.

Po wopytanju hrodu a joho zajimawosćow podachu so knjeża zasy k swojim wozam. Ale cyle w skoku to hischće njeńdźesche. W khěži pschiwołasche jim nětko zasy spomnjeny mały ludźik: „W bożemje kralo, kralo w bożemje!“ Tuž dyrbjachu tola hischće junu na njón pohladać. Z wonka hrodu padachu pak hischće zasy do wočow błyschćate schnóry naschich serbskich družkow, z kotrychž sebi wjacore dokładnje wobhladowachu. Wosebje zajimawe běchu za knježich stare pjenjezy tychle schnórow, kotrež Joho kralowska Wysokosć nasch prync Jan Jurij derje znajesche a je wukłožowasche: „A, to su pólske pjenjezy, to je zasy jedyn 4rózkaty z toho a z toho časa, tutón je z 15., tu zasy jedyn ze 16. lětstotka.“ Wulkowójwoda Badenski njemóżesche so nahladać na tele spodźiwnje rjane drasty, so zasy praschejo, hač so tesame tež hewak woprawdźe noscha. Potom so zasy knjeza fararja Žura praschesche, kelko je jich hischće Serbow — a zasy, hač móże tež sam serbscy a hač tež serbscy pastoriruje — na čož móżesche tón jomu wotmołwić, zo sam serbscy móże, a zo samo tež kóždu njedźelu jeno serbscy prědźuje; schtož so tola zdasche za hosća jara zajimawe być, zo to tomu tak je.

Skónčnje pak rěkasche tola so dźělić. Čas wotjědźenja wosebitoho dwórskoho ćaha bě na $^1/_4$3 hodźin postajeny, a skoro bě $^1/_2$3 hodźin a knježa běchu hischće w hrodowskim dworje pola Serbow. Tuž skónčnje zeshdachu so zasy do wozow, a pod hrimotacym „sława“ wołanjom jědźechu w skoku na dwórnischćo po wupyschenych drohach a naměstach Budyschina. — Wuzběhnychmy jenož to, schtož je za nas Serbow zajimawe, wscho druhe dla ruma naschoho małoho časopisa wuwostajiwschi. Hakle $^3/_4$3 wotjědźe kralowski ćah zasy z dwórnischća. — Naschi Serbja pak zhromadźichu so po wotjězdźe w „Serbskim Domje“, kotryž bě kral swojomu wysokomu wopytej tež hischće wosebje pokazał a joho zaměr rozkładł. Tu bě po postajenju knjeza pschedsyhdy „Maćicy Serbskeje“ tute towarstwo dako kofej nawarić a tykancow napjec, zo bychu so wobdźělerjo po tola trochu zymnym wjedrje móhli zasy zhrěć, a bu to tež z wulkim dźakom pschiwzate. Wschitkim wobdźělerkam a wobdźělerjam na swjatočnosći wuprajamy z tutym najwutrobnischi dźak, kaž maja dźěn tež wěsty tónle dźak ze strony naschoho lubowanoho krala, kaž tež tudomnoho wokrjesnoho hejtmanstwa, na kotrohož pohnuwanjo bu tele hołdowanjo ze serbskeje strony pschihotowane.

Dwoji postrow na Khrósćansku jubilejsku zhromadźiznu.

Wysokodostojni a česćeni knježa!
Lubowani krajenjo!

Z hnutej wutrobu sćelu Wam swój naj-

horcyši postrow z dalokeje cuzby na dźensnišim dnju, kotryž je Wam tak čestny, radostny a sławny. Kak jara rad bych mjez Wami bydlił, dźěłał a spěwał, kak rad chcył wosebje dźensa mjez Wami być, kak je mi hłuboko žel, zo njeje móžno! Budźće z daloka wutrobnje postrowjeni!

Wot starodawnych časow sem je mój lubowany serbski narod swěrnje při swjatym wótcu stał: jako dub tak swěrnje a twjerdźe, jako skała njepowalnje. O zo by wěčnje zawostała Serbow swěra za swjatoho wótca a za swjatoho wótca česć a prawa!

Wulki swjedźeński stan sće sebi dźensa natwarili, dokelž žadyn najwjetši sal Waše črjódy njezamóže wobsahnyć a dokelž je Was tak jara wjele! O, Was a nas by hišće wjele wjacy było, hdy bychmy wšitcy přińć móhli a — njemóžemy! Ze wšěch stronow, hdźež jenož katholscy Serbja su, je jich dźensa wulka mnohosć, haj su wšitcy — tola z dušu dźensa při Was!

We sławnych Khróšćicach pak sće so zešli: w jenej z prěnich wsow, hdźež bu swjata křesćanska wěra do dušow Wašich prjedownikow něhdy położena, zasyta jako najdrohotniše zbóžne swjate symjo, a hdźež je dźensa hišće dobrych katholskich Serbow srjedźišćo a twjerdźizna. Tu w tejle rjanej, staroserbskej, wot Boha požohnowanej wsy, dźensa Piej X. hołdujeće, kaž něhdy hołdowašće a Waši wótcowje a maćerje hołdowachu Piej IX.

Tehdom bě struchło a zrudno. Ćmowe mróčele kulturnoho wojowanja so na njebjesa walachu a swjatomu wótcej w Romje běchu joho wěčne město zebrali a skhrobła ruka joho swětne knježstwo rubi. Hněw a bolosć wšitkich swěrnych katholikow jimaše, a někotři też wotpadnychu; ale hewak wšitcy swěrni wostachu, a z mojich Serbow njewotpadny nic jedyn. A w Khróšćicach so tehdom zeńdźechu a přisahachu ...

Dźensa je zasy Serbow sejm. O zhromadźizna sławna, radostna a krasna! Hdyž ma něhdźe nowoswjećeny knjez swój kwas z Khrystusom a swjatej cyrkwju, kajka we wosadźe radosć! Žadniši je fararjowy złoty kwas. A nětko wšěch fararjow farař, naš najwyšši biskop a pastyř swjeći złoty jubilej!

O raduj so, swjata cyrkej a wšitkón swět šěroki! Raduj so, moja droha serbska zemja! Wjeselće so wšitcy a radujće so! A kěrluše spěwajće, znošujće pěsnje!

Ćiše z Wami sobu zdychuje, z dalokimi krajanami

Waš krajan.

Na předwječoru Wašoho serbskoho jubilejnoho swjedźenja.

W Moskwje, 11./24. nazymnika 1908.

Wjelesławna zhromadźizna!

Droholubowany ludo serbski!

Doniž je žiwa ródna rěč, njezhinje narod. Doniž žiwa wěra we wutrobach serbskoho ludu kćěwa, Bóh Serbam zahinyć njeda! — Pod tutym hesłom postrowjam Was, wjelelubowani a jara česćeni łužiskoserbscy krajenjo, z cyłeje wutroby a zjednoćam so z Wami z hłubiny swojeje duše k Wysokomu swjedźenju a swjatočnosćam, z kotrymiž serbsko-katholski lud z wěriwej dušu a pokornej wutrobu wosławuje pjećdźesaćlětne wopomnjeće měšnistwa swjatoho wótca Pia X. Bóh Wjeršny zdźerž katholskej cyrkwi hišće dołhe lěta swojoho Najwyššoho Pastyrja a wobradź wšomu katholskomu ludej wšitke hnady a dary Bóžskeje wěry, nadźije a lubosće! Ty pak, lubowany ludo serbski, stoj kruće muž při mužu w katholskej wěrje a zdźerž so w swěrje k serbskej narodnosći pod škitom słowjanskeju japoštołow swjateju Cyrilla a Methodija, a njech kóždy jenotliwy staw bywa ze sobustawom »Towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija« a z woteběrarjom »Katholskoho Pósła«!

Jubilejny swjedźeń Towarstwa Serbskich Burow w Małym Wjelkowje 11. oktobra 1908.

II.

Po rozprawje zapisowarja sćěhowasche swobodna rozmołwa wo należnosćach towarstwa. Namjet knjeza wučerja Słodeńka, zo maja so serbskim rěčnikam wudawki a zarunanjo za pschednoschki zapłaćić, — hižo w prjedawschich létach na jenej hłownej zhromadźiznje w Małym Wjelkowje stajeny a wot njoho wukopany — zbudźi žiwe rozrěčowanjo, z dźěła za njón, z dźěła napschećo njomu. Knjez Króna z Bukec wobžaruje, zo Serbja k swojim nalutowarnjam hischće dosć dowěry nimaja. Mnozy noscha swoje nalutowane pjenjezy radscho do Budyschina na dań. W nuzy pak wědźa, hdźe je serbska wupožčernja. Serbski hospodar njesmě so też žanoho wopora bojeć, hdyž ma burske towarstwo něhdźe zhromadźiznu. Wschako so hewak na toleř njehlada. Dyrbimy za nasche hospodarske a narodne kubła muž pschi mužu stać. Potom też wostanjemy a dobudźemy. Knjez Cyž-Stróžčanski namjetuje, zo maja so tak mjenowane ratarske towarstwa mjez Serbami, kaž je mamy w Lejnje a Pančicach, pschescherbschćić. Z dźěła tam z cyła žadyn Němc njeje, pak někajcy 3 abo 4. Tym a serbskim wotrodźeńcam k woli so w towarstwje němcuje. Prascha so, čohodla trjebamy tajke cuze towarstwa srjedź Serbow, hdyž mamy nasche burske.

(Dženja wołać: „Hischće Serbstwo njezhubjene“ a jutše do towarstwa hić, pak z renegatami a naschimi njepschećelemi pschećelnje wobkhadźować, kiž z wědomom a z wotpohladom naschu serbsku wot Boha darjenu rěč wusměschcja, podćischćuja a zanjechać pytaja, to tola **sprawny Serb** a **muž z kharakterom** njećini. Dwěmaj knjezomaj słužić a wschěm k woli być, to so nihdy a nihdy zjednoćić njehodźi. To je jenož waschnjo njewólnikow a wotlepjerjow. Dop.) Dale so prascha, čohodla mamy w gmejnach dwaj „Amtsblattaj“ džeržeć a to hischće wobaj politiskej. Pschez to narośće za gmejnu na 20 hriwnow wudawkow wob lěto wjacy. K tomu knjez Zoba znapschećiwi, zo je so wo tym hižo w sejmje jednako. Pschinoschk budźe poniženy, a hdźež je woprawdźe njenuzne, so poručnosć zběhnje.

Z nowym létom wukhadźa „Serbski Hospodař“ z nowa. To so jenohłósnje pschejeschе. Dwaj knjezaj staj hižo pschilubiłoj, wěc kruće do ruki wzać. Hospodař ma so tójschto powjetschić a jako samostatny časopis dwójcy za měsac wukhadźeć. Knjez Ćischinski namołwja, pjasć a mozhy pschihotować a čopku krej we wutrobje wobkhować a dopisowarjow k džěłu wołać. Wubjerk so z naležnosću dale zaběra, kaž też z namjetom, zo maja so wschě serbske burske towarstwa a nalutowarnje zjednoćić a nowe wustawki pschihotować.

Z tym bě džeński porjad swjedženskoho posedženja skónčeny. Tuž so k zabawnomu džělej kročeschе. — Mjez tym bě so łubja napjelnika a lědma wobsahowaschе syły ludu. Nad jewischćom błyschćeschе so pschez milinu wobswětlena jubilejna ličba. A sala bě ze serbskimi draperijemi wupyschena a na swjedženskim domje zmahowaschе so hižo cyły džeń serbska korhoj. — Hdyž bě Pančičanska „Lipa Serbska“ khór „Serbske barby“ wuspěwała, pschednjese knjez wučer Kral z Khróšćic z jasnym a krutym hłosom ćěhowacy prolog Jakuba Ćischinskoho:

Džens ze wsow serbskich, hospodarjo naši,
Nam z horcym słowom budźće witani!
Naš serbski lud a serbsku zemju traši,
Hdyž nutřka zlě a z wonka satani.
Ze wšitkich kóncow spominace hłosy
Nam šumi strażowarjow swěrna truba:
„O hrabajće so, stojće, džeržće“ — prosy —
„Zo wutrała by serbska zemja luba!“

„O z pjasću wupřimajće serbsku rolu
Při horach wot Ketlic hač k Wujezdej,
Zo dom a krej a rěč wam njezakolu,
Hdyž dosć smy hižo přespali tam sej!
Na mjezach k ranju wočinjejće woči,
Zo žadyn statok wam so njewuruba,
Zo, hdyž so přichod čerwjeny tak toči,
By wutrała nam serbska zemja luba!“

„K połnocy dele nutř do hole ćmowej'
A do Kamjenca dele k wječoru,
O mějće pjasć a wutrobu tam strowej
A njekłońće so cuzym z pokoru!
Njech wšudźe zmahuje so korhoj naša,
Hač sweći słónco, spina běda hruba!
My wostać doma chcemy knjez a paša,
A wutrać dyrbi serbska zemja luba!“

„A nutřka w Serbach njedajće so slepić
Wot wopičatych sem tam keklerjow!
Wy budźeće sej domach měrnje tepić,
Hdyž počerja tych nowych prošerjow.
Kaž waši wótcowje tak mudri budźće
A strowi też wot pjaty hač do zuba,
A serbsku krej a móc a česć sej krućće,
Zo wutrała by serbska zemja luba!“

„A dźełajće a budźće w přezjenosći,
We wsach a swójbach žana rozkora!
Hdyž lubo wam je strowych serbskich kosći,
Jěd cuzy wobarajće wot dwora!
A dobrych wótcow kročće staru dróhu
A wšudźe dźeržće křećeńskoho so sluba
A wutroby a woči mějće k Bohu,
Zo wutrała by serbska zemja luba!“

„Haj, serbscy burja, rolu, holu hajće
Sej, dom a swójbu swěru škitajće!
Česć njebjesam a dźak a khwalbu dajće
A Boha wutorhnyć sej njedajće!
A njedźele a swjate dny, hdyž zwony
Was wołaju kaž z njebjes jasna truba,
Njech kěrluš klinči z cyrkwjow přez zahony:
Traj, rosć a kěj nam serbska zemja luba!“

Sćěhowaschtaj hischće khoraj „Na Łužicu“ wot Kocora a zawodny khor z opery z „Prodaná nevěsta“ wot Smjetany. „Lipa“ bě so pschiposłucharjam do wutrobow spěwała a dyrbjesche hischće pschidawk podać. Z mócnym hłosom pschednjese knjez wučer Skodeńk baritonowe solo: „Modlitwa staroho bura“ wot Pilka, złożene na słowa Ćischinskoho.

Po dlejschej pschestawcy zběhny so zawěschk a „Burska krej“ hrajesche so prěni raz na serbskim jewischću. Wobdźěłał je ju Rachlowc.

(Pschichodnje dale.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Haj, woprawdźe wosobny wopyt tu mějachmy sobotu 17. oktobra, hdyž naše město wopyta Joho Majestosć naš kral a Joho Kralowska Wysokosć wulkowójwoda Badenski. To pak sta so tola přede wšitkim tohodla, zo by so wysokomu hosćej Badenskomu přepodał tudomny regiment, za kotrohož chefa bě kral wulkowójwodu pomjenował. Tuž bě naležnosć přede wšitkim wojerska, a našim wojakam płaćeše z prěnja wopyt.

Pódla pak chcyše wězo kral swojomu hosćej też zajimawe město Budyšin pokazać, a tuž měješe so město też přihodnje wupyšić, z najmjeńša tam, hdźež mějachu wysocy hosćo po měsće jěć. Štož je so też poměrnje derje stało. Tohorunja mějachu też wosebje šule a towarstwa knježim hołdować. Nimo toho pak přeješe sebi wokrjesny hejtman, zo bychu też Serbja pomhali hołdowanjo porjeńšić a tesame zajimawe činić w narodnych a swjedźeńskich drastach a to wšo wudospołnić z něšto křižerjemi, wosebje pak też wulkowójwodźe tute drasćenja pokazać, dokelž dźěn ma też sam wšelke zajimawe drasćenja w Čornolěsu, kotryž z najwjetšoho dźěla Badenskej přisłuša.

Čas k přihotam bě jara krótki. Njedyrbješe dźěn też tu cyłe Serbowstwo hołdować swojomu kralej, kaž to bě při joho prěnim a officielnym wopyće w Budyšinje. Tuž zhrabachmy w blizkosći hromadźe, štož so hodźeše. Žony a družki a někotři dalši so też z khwatkom přeprosychu, wosebje tajcy, wo kotrychž sebi myslachmy, zo móža woteńć, přetož bě dźěn sobota a dźěławy dźeń. Potajkim wo wosebite česne wuznamjenjenja so ani njejednaše, zo so njeby jenej abo druhej słowo popřało, kaž so to někotři hóršachu. Ani z blizkosće nochcychu dać mnozy družkam hić. A naši křižerjo, to hakle bě rjenje, hdyž ani bližši zabywši hakle dalši sebi prócy njewzachu, zo bychu so na konja sydnyli, abo hišće pjatk wječor wotpisachu z wuwzaćom **jeničkoho,** knjeza **Michała Hórnika z Hornjeje Kiny,** kotryž bě ze swojimaj kónikomaj tak dobry był a přišoł; za to bu pak też sam česćowany. **Tajke pady** wězo dawaja k rozmyslenju za přichod.

Našim družkam pak chcemy też hišće radu dać, zo njebychu sebi tajke hłupe módy dawałe na šiju powšeć, kaž je to nětkle ta z **wulkimi sačkami.** Najdrohotniše a wulke zastarske pjenjezy šnórow su přez tajke saki wodźete a njespóznajomne. Tu dyrbjachu so hakle sački na stronu činić, hdyž chcychu sebi knježa zajimawe a drohotne pjenjezy wobhladać. Tu je tola jedyn tajki pjenjez wjele króć drohotniši a hódniši hač cyła škleńčana pawčina. Potajkim naši prjedownicy wědźachu, čohodla mějachu jeno małe sački. Čohodla nic to stare zdźeržeć, štož bě khmańše hač nowe!

Wšitkim pak, kotřiž su woporniwje pomhali, tutón dźeń wulkoho wopyta w Budyšinje porjeńšić, wupraja so z tutym najwutrobniši dźak!

Z Budyšcina. Sobotu wječor 3/4 7 hodźin wudyri tu na žitnej haśy w domje, knihiwjazarjej Weiserej słuschacym, woheń. Kak je woheń nastał, njewěmy wěsće. Započało palić je so w druhim poskhodźe. Po 1½ hodźinskim dźěle běsche nascha wohnjowa wobora z knjezom nad wohnjom, tak zo bě dalschi strach za druhe khěže wotwobroćeny.

— Wot soboty 17. hač do wutory 20. okt. běsche tu w „měšćanskej zahrodźe" wustajeńca sadu. Tuta wustajeńca bu sobotu dopołdnja w 10 hodź. w pschitomnosći wokrjesnoho hejtmana v. Craushaar wotewrjena. Běchu tu krasne płody wustajene. Mjez prämijemi, kotrež buchu wudźělene, su wot naschich Serbow dóstali, kaž daloko je nam znate, kubleŕ Rězak z Bělčec a Rochor z Radworja.

Z Budyšina. Cyle nahle je so zyma přibližiła. Tydźenja hišće najrjeńše ćopłe dny, kajkež sebi často w lěće přejachmy, njedźelu pak běše hižo tajka zyma, zo termometer „null" pokazowaše. Póndźelu rano běše lód a wutoru rano mějachmy samo 6 stopnjow R. zymy. Štó bě so toho nadźał, zo změjemy klóštrsku kermušu hižo tajku zymu, zo běchu wokna šěd'iłe? Někotryžkuli je sebi čas dał być z khowanjom swojich płodow, wosebje rěpy, a nětko je wšitko zmjerzło. Nadźijomnje so hišće jónu sćopli a dešćik zemju wokřewi, prjedy hač zamjerznje, hewak njebudźa młyńcy k Delanskej kermuši muku k tykancam namlěć móc.

Z Kukowa. Z prěnim oktobrom t. l. je so dotalny klóschtrski bětnar Pětr Renar na derjezasluženy wotpočink podał, hdyž je swojomu knježstwu 46 lět bjez pschetorhnjenja swěrnje a pilnje dźěłał. Dokelž je joho žiwjenjoběh w mnohim zajimawy a Serbja sebi też swojich waža a česća — byrnjež ze wschědnoho stawa wuschli — kiž ze swěru a luboscu k swojomu narodej so wuznawaja, dha njech tu něschto z joho žiwjenja scěhuje. — W swojej narodnej wsy schulu wukhodźiwschi, cehnjesche do Swinarnje ke Kućankej (nětko Pjechec kubło), zo by tam burske dźěło nawuknył. K nowomu lětu 1854 poda so za Drježdźanami do Löbtawa, zo by so w němskej rěči wudospołnił. To bě tehdom mała wjeska z 8 kubłami. Dokelž sebi tam na stawach zeschkodźi, wza joho nan domoj a poča bětnarić. W Schěrachowje so 1858 do rjemjeslniskoho zwjazka („Zunft") pschija. Tam swój „Gesellenstück" derje wotpołožiwschi, dósta skónčnje wučomny list („Lehrbrief"). Potom poda so na 2 lěće do cuzby. Nan joho k Swinarni pschewodźesche a jomu praji: „Mje je też něhdy mój nan hač sem na cuzy puć pschewodźał. A joho poslednje słowo bě: Njewróć so do časa, hewak sebi wozmu kij a će zaso wućerju". Zemska droha wjedźesche nětk joho do Schěrachowa, Zitawy, Wrótslawja, Brieg (w Schlezynskej), Schwerina (nad Wartu). Wojerstwa dla wróći so 1859 domoj. Bu drje wuzběhnjeny ale nan joho za 300 toleri wukupi. Po tym nastaji so druhi ras na puć̀owanje a pschińdźe do Drježdźan, Lipska, Altenburga, Zwikawy, wot tam do Bajerskeje (Hof, Bamberg,

Würzburg) a Badenſkeje do Heidelberga, hdžež je wulki ſud, na kotrymž móža 6 porow na dobo rejwać. Cehnjeſche dale do Mainca, Koblenca, Linca (nad Rhynom) a Odenkirchen blizko Andernach, z wotkelž joho nan domoj powoła, dokelž joho w klóſchtrſkim dźěle potrjebaſche, a běſche jomu na 29 lět k rucy. 1891 pſchewza nanowe měſtno jako miſchtr. Za ſwoju njewſchědnu ſwěru a pilnoſć dóſta pſched 3 létami ſlěbornu medajlu z piſmom, kotraž hodźi ſo noſyć. Njech jomu hiſchće dołhi wječor žiwjenja kčeje, zo mohł ſebi hiſchće wjele „ſerbſkoho“ zaſpěwać, na kotrychž ma ſwojn woſebitu radoſć. Swojim dźěćom a nam pak njech je z pſchikładom, kak ſebi proſty muž ſwoju rěč, waſchnjo a narodnoſć hač do wyſokich lět češći.

Ze Swinařnje. „Proces rozsudźi moje a twoje.“ Tak myslitaj zawěſće ſusodaj, hdyž hižo přez lěto wo jabłoń skoržitaj, komu prawo na ſad přiſtoji. Kajkomu kóncej wěcka dóńdźe, njeje hišće dowidźeć. Tuž ſebi jedyn abo dwaj překlepanaj wumyſlištaj, štom zjawnoho pohórška wotrězać — a to runje kermušnu njedźelu. Při rozswětlenych woknach — běše drje wokoło dźeſateje hodźiny — a mjez tym, zo hercy k reji piſkachu, piſkaše piła štomej k rowu. A nichtó njepytny, što ſo w čěmnej nocy ſtawa, doniž štomiſko z wotmachom k zemi njepadźe a ludźo ſo naſtróžawſi z domow wuſkočichu. — Ze štomom je kónc. Hač też ze ſkórźbu? — Jenož zdońk kiwa nócnomu ſtražnikej a ſprócnomu pućowarjej k wotpočinkej. Njech změruje też ſwójbje, hdyž je króna z płodami zwadu do njeju přinjeſła a ſamo cyłu wjes rozhoriła. Pia desideria!

Z Ralbic. Njemało ſo wuſtróžachmy, hdyž minjenu póndźelu připołdnju na wěži přebiwaše a ſtražnik hwizdajo woheń wozjewješe. Bórzy ſo ludźo dohladachu, zo ſo Nowoſlčanſki lěs pali. Kubleŕ P. běše ſebi k wohrjewanju kofeja dopołdnja woheńčk zapalił a potom běše zabył jón dospołnje wuhaſnyć. Přez wětřik ſo ſłanjo zapali a woheń wupřeſtrje ſo na nimale 4 kórcy lěſa, Nowoſlčanſkej gmejnje a kublerjej Glawšej ſłušacoho.

Z Kamjenca. Minjenu njedźelu, 11. oktobra, wuhotowa ſebi Kamjenſka katholſka woſada k češći 50lětnoho měſchniſkoho jubileja ſwjatoho wótca Pia X. w nowym wulkim a pyſchnym ſalu hoſćenca „Pola měſta Drježdžan“ rjany ſwjedźeń. Za ſwjedźeńſkoho rěčnika běchmy ſebi wyſokodoſtojnoho knjeza can. cap. ſeniora J. Skalu z Budyſchina wuproſyli. W 7 hodź. wječor bě rummy ſal derje napjelnjeny, zaſtupjene běchu też wſchě najnahladniſche woſoby woſady, na čole tychſamych bě tu hrabinka ze Stolberg-Stolberg nad Brunjowom a jeje dźowka hrabinka Sofija, dale běchu też nam ſtajnje derje pſchikhileni a ſwěrni hoſćo pſchiſchli, a to kk. farař Juſt z Ralbic, farař Pohl z Njedźichowa a kapłan Rjeda z Njebjelčic, kaž też wobaj knjezaj wučerjej z Njebjelčic. Najprjedy knjezaj cyrkwiny wučeŕ Wjacſławk a wučeŕ Hiltſcher z Kamjenca na klawěrje „ſchtyriručnu ouverturu“ wot Webera hrajeſchtaj. Hdyž bě knježna Gersdorfec prolog w zrozymliwej rěči pſchednjeſła a naſche ſpěwaŕſke towaŕſtwo „Cäcilia“ měſchany khor wot Naglera „Njedźela“ jara khwalobnje wuſpěwała, poſtrowi knjez farař Hicka zhromadźenych a wukoži z krótkimi ſłowami, kak ſu ſo tudomne towaŕſtwa zjednoćiłe, zo by też Kamjenc hódnje jubilej ſwjatoho wótca ſwječił. Poſtrowi pokornje knjeza ſeniora Skalu a pſchepoda jomu ſłowo k ſwjedźeńſkej rěči. Najprjedy wupraji knjez ſenior, jako ſobuſtaw naſcheje duchowneje wyſchnoſće, ſwoju radoſć nad tym, zo je ſebi też Kamjenc tajki ſwjedźeń k češći ſwjatoho wótca wuhotował. Potom wopiſa nam w ſpočatku ſwojeje rěče rjenje žiwjenjo ſwjatoho wótca, a pokaza nam w žiwjenju a ſkutkowanju Pia X. joho hłuboku ponižnoſć a krutu dowěru na Boha. Krāſne wobrazy poſkićeſche nam wyſokočeſćeny knjez rěčnik w ſwojej zběžnej rěči, pſchitomni nanajkedźbliwiſcho joho ſłowam pſchipoſłuchachu, a na kóncu ſwojeje rěče tſikrótnu ſławu na ſwjatoho wótca wunjeſe. Stojo ſpěwaſche ſo bamžowa hymna. Knjez farař Hicka ſo w mjenje wſchěch pſchitomnych knjezej ſeniorej za krāſnu rěč dźakowaſche, jomu k češći wſchitcy poſtanychu. Mjez jenotliwymi čiſłami pſchedſtajachu ſo nam tſi žiwe wobrazy: 1. Češćowanjo a modlenjo pſched kſchižom, 2. hołdowanjo k ſwjatomu wótcej, 3. hołdowanjo kralej. Knjez cyrkwiny wučeŕ Wjacſławk pokaza w ſwojej rěči, kak ſtaj zaſtupjerjej najwyſchſcheje ſwětneje wyſchnoſće, naſch lubowany kral Friedrich Auguſt a kejžor Wilhelm, češćowarjej ſwjatoho wótca, a wunjeſe na wobeju mócnu ſławu. Stojo ſo ſpěwaſche: „Krala Bóh požohnuj.“ Z khwalobnym kěrluſchom: „Tebje my Boha khwalimy“ ſo jubilejſka ſwjatočnoſć $^3/_4$10 hodźin ſkónči.

Z Kamjenca. Kral. komornik v. Bünau nad Biſchheimom je póndźelu znjezbožił. Na Kamjeńſkej dróży njedaloko želeźniſkoho moſta běſchtaj ſo konjej ſpłóſchiłoj a praſnyſchtaj do čežkoho wuhlowoho woza. Knjez bu tak njezbožownje z woza čiſnjeny, zo ſo na hłowje rozbi a bjez wědomja bu zběhnjeny. Pohonč woteńdźe z mjeńſchimi ranami. — Z knjezom ſo nětko też zaſy polěpſcha.

Z cyłoho ſwěta.

Saſka. Kultusminiſterium wozjewja, zo pſchichodnje wjacy wobkedźbowane njebudźa próſtwy tajkich młodźencow, kotſiž ſo k dobrowólnej wojeŕſkej ſłužbje zamołwjeja, jeli ſu hižo pokhoſtani. Tuž budźe to woſebje wěc pokročowanſkich ſchulow, ſwojich wučomcow na zrudne ſćěhwki kedźbnych ſćinić, kotrež móža jim

wschelake pschileżnoſće pschinjeſć. Najwjacy ſchkody drje naſchim młodźencam pschinjeſu: wužiwanjo alkohola, złe towarſtwa a čitanjo ſchpatnych knihi.

— Naſche ſakſke železnicy ſu w ſeptembru lětſa 13213000 hr. krajej dokhodow pschinjeſke, to je 33000 hr. wjacy hač loni w ſamſnym měſacu. Wot januara hač do kónc ſeptembra pak je železnica wſcho hromadźe 111501826 hr. dokhodow měła, potajkim 1485206 hr. mjenje hač loni w ſamſnym času.

Němſka. W Barlinje běſche ſchtwórt 22. okt. dwoji wulki ſwjedźeń. Kejžorowa ſwjeċeſche swoje 50. narodniny a prync August Wilhelm, ſchtwórty ſyn naſchoho kejžora, ma kwas z pryncesnu Alexandru Viktoriju ze Schleswig-Holſtein-Sonderburg-Glücksburg. K tomu ſu mnozy wjeřchowje do Barlina pschijěli.

— Němſki ſejm budźe 4. novembra zaſy wotewrjeny. Tutón změje ſo najprjedy z reformu němſkich financow zaběrać, kotrež džěło drje budźe z najmjeńſcha hač do naléća trać. Wo wſchelakich nowych a wjetſchich dawkach ſo piſa a ręči. Zo budźa nowe dawki, to je wěſte, ale kajke to budźa, to dočakajmy.

— Pruſki ſejm je ſo 20. oktobra pschipołdnju ſwjatočnje wotewrił. Prjedy běchu Boże ſłužby w hrodowſkej kapali, za katholſkich w cyrkwi ſwjateje Jadwigi. Kejžor čitaſche pſched trónom ſtojo trónſku rěč, na čož pſchedſyda miniſterſtwa, kancleŕ wjerch Bülow, ſejm za wotewrjeny wupraji. Trónſka rěč ſpomina na wutworjenjo ſamozarjadowanja w minjenych 100 létach, dale na dalſche wuwiċo wólbnoho prawa (bjez jaſniſchoho wujaſnjenja). Jako wosebite nadawki pokazuje rěč powyſchene dawki na zamóženjo a dokhody, zo by mzda za zaſtojnikow, duchownych a ludowych wučerjow ſo powyſchić hodźała. Pſchi tym pak ma ſo runje tak džiwać na zlutuiwoſć kaž na woporniwoſć. Tež wyſchſche wuwučowanjo holcow ma ſo bóle wutworjeć. W naſtupanju podawkow w orienće praji trónſka rěč, zo chce němſke kejžorſtwo ſo ſobu za to ſtarać, zo ſo nětčiſche ćežkoty tam ſprawnje a měrnje zběhnu.

— Najniżſcha mzda za katholſkich duchownych w Pruſkej dyrbi pschichodnje 1800 hr. być a najwyſchſcha 4000 hr. — Wo nowym wólbnym zakonju ſo hiſchće tak bórzy jednać njebudźe. Socialdemokraća chcychu tohodla pſchi wotewrjenju ſejma z nowa demonſtrować, ale njeje ſo jim poradźiło, dokelž ſocialdemokraća njeběchu w tajkej ličbje pſchiſchli, kaž wjednicy to wočakowachu. Dwě tſećiznje ſocialdemokratow bě z cyła doma woſtało, a wot tych 12000 ſocialiſtow, kotſiž běchu ſo zhromadźili, jenož 5000 ſo na wokoło-ćahanju po haſach wobdźělesche.

— Pruſki kultusminiſter Dr. Holle je na dnju, hdyž bu pruſki ſejm wotewrjeny, do Meran na ſtrowjenjo zapućował. Rěka, zo k ſwojomu miniſterſkomu džěłu ſo wjacy njewróći.

Z Čech piſaja, zo je ſo češki krajny ſejm zawrjeł. Němſcy zapóſłancy tak zakhadźachu, zo napoſledku mjez němſkimi a češkimi zapóſłancami do pukow dóńdże. Dokelž žanych wuhladow njebě, zo Němcy do ſpokojnych wuradźenjow dopuſchća, je knježerſtwo ſejm zawrjelo. Češkaj miniſtraj Dr. Fiedleŕ a Praſchek zkožiſchtaj zaſtojńſtwje. Němcy widźa, zo hižo po ſtarym waſchnju w Čechach knježić njemóža, zo češki narod hižo njecha Němcam jenož za podnožk nohow być a tuž herjekaja a ſo do njebjes wołaja, zo ſo jim hiſtoriſke prawa bjeru, po kotrychž by w Čechach jenož němſka rěč ſtatne prawo měła. Džiwna logika! Z njeprawdu ſu ſebi Němcy w časach, hdyž hiſchće češki narod dřemaſche, tajke prawa činili a pſchez cyłe lětſtotki z tym kſchiwdu činili Čechaм, a hdyž ſebi to Češcha hižo lubić njedawaja, wrěſchća Němcy, zo jich Češcha potłóčuja. Ale njech jeno na hłowje ſtawaja, Čechow hižo do kwakle njezapſchahnu.

W Prazy naſtachu njedźelu 18. oktobra puki mjez němſkimi ſtudentami, kotſiž tam kóždu njedźelu

(Pokročowanjo texta w přiłozy strona 389.)

Wapno (kalk) wuhlo brikety kamjentne wuhlo anthracit wuhlo do kowarnje

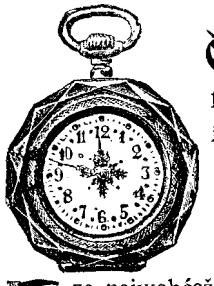
[190

poruča po najtuńšich płaćiznach

Willy Mader.

Skład: Karoladroha 13.
Dalokoreċak 334.

Kontor: Žitne wiki 12.
Dalokoreċak 307.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a optiskich wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
166]
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857.

Konjace wodźewy, kruwjace wodźewy
we wulkej mnohosći
po najtuńšich płaćiznach
200] poruča
C. G. Fiebiger
w Budyšinje.
Serbska droha 5 a 7.

Starši, wučće swoje džéći serbski čitać a pisać!

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 17. okt. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 23. okt. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	24	16	49	15	64	16	66
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	13	20	13	47	13	04	13	44
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	2	13	30	11	90	12	2
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	55	9	70	9	20	9	80
Rožka, nowa	8	25	8	38	8	15	8	40
Ječmjeń	9	30	9	50	8	50	9	25
Wows	7	60	7	80	7	50	8	—
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka } 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły } centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	10	—	11	50
Běrny	2	—	2	50	—	—	2	40
Pšeńčna muka	11	50	19	—				
Ržana muka	11	—	14	—				
Syno	3	10	3	35	2	75	3	20
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	34	3	50	—	—	3	82
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	—	2	40	—	—	2	82
Prosata 1260 (w Kamjencu 399 jene)	8	—	21	—	9	—	18	—
Butra 1 kg	2	60	2	70	2	50	2	70
Jeja, mandl	1	13	1	20	—	—	1	20

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 19. okt. 1908:

						rězna waha	
1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	28—45 hr.,		58—81 hr.
2. Byki,	„	„	„	30—43 „		62—75 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	27—43 „		49—75 „
4. Ćelata,	„	„	„	40—53 „		70—83 „
5. Swinje,	„	„	„	46—55 „		61—70 „

Handrij Noack
w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.
Fabrika a **skład**
za jednore a pyšne wuhotowanja
wobydlenjow,
też jednotliwe meble za jstwy.
1165

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, próstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj też serbski. [9

Jednota tow. kath. Serbow w **Drježdźanach.** **Wutoru 27. oktobra** přednošk k. kapłana Wernera. Započatk z dypkom $^3/_4$9 hodź. wječor. Wšitcy Serbja a Serbowki su wutrobnje přeprošene a prosy wo bohaty wopyt
199] **předsyda.**

Běrny tłóčace mašiny, najnowši system,
ma na składže a poruča po fabrikskich płaćiznach
Pětr Hoza, [201
kowař w Khrósćicach.

Kłobuki a čapki, pjelšćowe kolliery,
kaž też wšě družiny hotowych
pjelšćowych tworow,
wulki wubjerk we wšěch płaćiznach,
pjelšćowe kože
k podšiću a k wobšiću.
Zhotowjenjo kaž předźěłanjo **pjelcowa pjelšćowych tworow**
198] poruča
Kurt Herzog
kóžkarski mištr
w Budyšinje.
Na Lawskich hrjebjach 14. Při Jackee hosćencu.

Pyta so k **1. měrcej 1909** dźěławy a derje poručany młody Serb, katholski, po móžnosći wusłuženy wojak, kotryž ma lóšt **knježski służownik** być. Ma też dźěło w zahrodźe sobu wobstarać. Němscy spisane listy z wuswědčenjemi a žadanej mzdu pósłać na [196
Oberst z. D. von Pereira,
Pinnewitz b. **Ziegenhain** i. Sa.

Serbske blido
kóždu wutoru po 5 hodź.
w našej kofejowni.
Wšitcy dobri Serbja su witani.

Dźensa štyri strony přiłohi.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 43 „Katholskoho Posoła“.

Sobotu 24. oktobra 1908.

(Pokročowanjo ze strony 387.)

dopołdnja ze swojimi němſkimi barbami a čapkami z mordařſkimi ſochorami w horſchći kaž Čechaм klubu paraduja a z němcowſtwom demonſtruja. Minjenu njedźelu ſu ſo nětko češcy ſocialiſtowje z němſkimi ſtudentami pocybali a jich hač do němſkoho domu zahnali. Po wſchěch němſkich nowinach je z toho nětko wulka žałoſć a wulka złóſć na tych nječeſanych Čechow. My wězo tež tajke wěcki njekhwalimy. Tola to ſebi zwěrimy rjec, zo Němcy w Čechach nimaja prawa ſo na češku njezdźěłanoſć hrěſchić. Njeje Rumburk němſke město? A kak ſu Rumburkſcy Němcy ſwojich katholſkich němſkich krajanow witali, kotſiž běchu na katholſki zjězd pſchiſchli? Kak ſu ſo Němcy w češkim ſejmje zadźerżeli? A to ujeběchu lndźo z wulicy, ale wuzwoleni zaſtupjerjo němſkeje lndnoſće w Čechach. Schtó móže ſo dźiwać, zo pražſcy Pepicy (wuličnicy) to na wulicy woſpjetuja, ſchtož běchu w ſejmje widźeli? A jeli ſu němſcy ſtudenći pſched němſkim domom „Wacht am Rhein“ wuli a z tym pokazali, zo je jich wntroba bóle prnſka hač awſtriſka, je bjez dźiwa, zo ſu jich Češcha kaž pſcheradnikow kraja počeſćili. Njech jeno awſtriſcy Němcy ſpěwaja „Wacht am Rhein“, město zo bychu ſpěwali: „*Gott erhalte Franz den Kaiſer*“. Z *najmjeńſcha* ſo potom ſkónčnje kóždomu, kotryž hiſchće z Awſtriſkej derje měni, woči wotewritej, tež knježerſtwo do toho pſchińdźe, hdźe je ſwěra a hdźe je pſcherada, zo Awſtriſka politika ſo ženje njemóže na Němcow zepjerać, kotſiž z Prnſami dźerża, ale na Słowjanow ſu.

Tajke njeměry běchu nimale po cyłej Češkej, tak na pſchikład w Gabloncu, w Budźejowicach, Coplicach, Karlowych Warach atd. W Karlowych Warach Němcy pſchećiwo Čechaм demonſtrowachu. Čehnjechu pſched dom „Češkeje Bjeſady“, rozbichu tam wokna z kamjenjemi, dobychu ſo do domu nnts a w domje wſchitko ſpowalachu a ſkóncowachu. Płót wokoło domu złamachu a po měſće čahajo torhachu češke napiſma z domow a klamow dele.

Na **Balkanje** ſo hiſchće wjele změniło njeje. W **Serbiſkej** ſo hiſchće wari a z warjacoho kotoła dys a dys para bucha, ale explozija hiſchće njeje naſtupiła. Nadźijamy ſo, zo ſo kralej a knježerſtwu poradźi, lud do wójny njedopuſchćić a tež krónprynca ſklndźić, kiž pſchećiwo ſwojomu nanej, kralej, wuſtupuje a wójnu žada. Awſtriſka by Serbiſku poteptała a cuze mócnarſtwa bychu ſnadź runje tak z měrom pſchihladowałe kaž tehdom, hdyž ſo dobri ſuſodźa do Pólſkeje rozdźělichu. Na cuzu pomoc ſo ſpuſchćeć, je hrozne riſiko.

Z **Ruſkeje** pſchikhadźeja njelube powěſće. Z nabožnej tolerancu (znjeſliwoſću) hiſchće jara klaca. Na zjězdźe prawoſławnych bratſtwow w Minſku žadachu, zo by ſo klatwa na wſchěch wuprajiła, kotſiž ſu z prawoſławneje na katholſku wěru pſcheſchli. Sekretař grodźinſkoho konſiſtorija wuſtupi z namjetom, zo ma ſo wo to ſtarać, zo by knježerſtwo konkordat z Romom zběhnyło.

Fararja Tokarzewſkoho ze Sokala na Wołynju je knježerſtwo wotſadźiło. Tónle farař bě nimoměry horliwy měſchnik. W ſwojej cyle wopnſchćenej farje bě nowu cyrkej natwarił. Za to dóſta z miniſterſtwa znntſkownych należnoſći pſchipiſmo, zo ma ſo wuzamołwjeć za to, zo 1. mjez ludom poměrnoſć rozſchěrja a wopiłſtwo zahanja, 2. zo pſchećiwo měſchanym mandźelſtwam wuſtupuje, 3. zo je na exercicijach prajił, zo je młodoſć bjez pólſkeje ſchule. —

W měſtačku Jwieńcu w miníkim wobwodźe ſtojeſche woſadna cyrkej, założena lěta 1606 a pſched cyrkwju Boža martra. Cyrkej pſchewobrośichu lěta 1868 na prawoſławny dom Boži a Božn martru wotſtronichu. W meji lěta 1906 ſtajichu Jwieńſcy měſchćenjo, nazběrawſchi k tomu trěbne pjenjezy, na měſtnje prjedawſcheje nowu Božu martru a wobdachu ju z drjewjanym płoćikom. Prawoſławny pop poda na to ſkórżbu na ſudniſtwo, zo je Boža martra ludźom na pnću. Wokrjeſny načelnik (bohot) zaſudźi ſchtyrjoch Jwieńſkich *měſchćanow na pokutu po 1 hr. a poruči*, zo ma policija Božu martru wotſtronić. Straźnicy rozbichu płoćik, wukopachu Božu martru a donjeſechu ju na katholſki kěrchow. Ale lědma běchu ſtraźnicy woteſchli, pſchihnachu ſo měſchćenjo na kěrchow, wzachu kſchiž a ſtajichu jón zaſy na prjedawſche měſtno. Hdyž pak ſo ſudniſki aſſeſſor ze ſtraźnikami wróći, pſchenjeſechu měſchćenjo kſchiž w ſkoku do blizkeje zahrody a zaſadźichu jón do hižo wurynteje dźěry a wobſtupichu Božu martru, tworicy wokoło njeje žiwy płót z čkowjeſkich čěkow. Straźnicy na konjoch walichu ſo na lud, rubajcy do ludźi z nahajkami (kſchudami) a jich konje teptachu wbohich ludźi do błóta. Tu počachu ludźo z cyhelemi do ſtraźnikow funkać — ſtraźnicy pak pnſchćichu na lud karabinowu ſalwu. Lud ſo rozpjerchny. Straźnicy wzachu Božu martru a wotwjezechu ju do Rakowa. Na měſtnje zwoſta čěło zatſělenеje Julije Miknlſkeje a wjacy ranjenych. 30. ſeptembra jednaſche ſudniſtwo w Mińſku wo tutej wěcy a zaſudźi Staniſława Buraka na 1 lěto do polěpſcheřſkoho domu, Juliju Sieczkowſkn na 1 lěto, Cimachowiczowu na 2 měſacaj do kłódy, dokelž běchu ſo pječa pſchećiwo wyſchnoſći ſpjećowali. —

China. Z Pekinga pſchińdźe hrózbna powěſć, zo je w Tſchang-tſchou (Kwangtung) 20. oktobra pſchi ſurowym orkanu 2700 ludźi wo žiwjenjo pſchiſchło a 3600 kněžow bu ſpowalanych.

Dźowka.

Z „Łužiskich Wobrazkow“ A. Černoho přeserbšćił Serbin.

(Skónčenjo.)

Starej človjekaj wostaštaj samotnaj. Horjeka nad nimaj spaše drje jeju dźowka — ale jimaj běše hórje, hač hdy byštaj samaj byłoj. Mataj tu dźowku, ale ta je hižo skoro wšitko wot so ćisnyła, štož je wot njeju přijała; ródnu drastu, maćernu rěč ... A nic z lubosće njeje k nimaj přijěła, nic ze žadosću, z nimaj so zasywidźeć, ale bě přijěła, dokelž bě pječa knježstwo w blizkosći, w Budyšinje ... A doma so wjacy wólna njećuje, jej je tu traš z nimaj ćěsno, haj samo je jej snadź tu wostudło ... Sydnyštaj so zasy na kromu łoža, prawje k sebi w hromadu, sćiny so zasy pomałku přeběrachu z kuta ze zady kachlow a nastupichu swój puć přez stwu. Tři króć dyri zwón — přebija — hdźežkuli štó je, přestanje swoju kročel a zastanje w dźěle, sčini sebi křiž a modli so „Jandźel Knjeza“ — jenož dwaj starej človjekaj to njesłyšitaj. A to je něšto wulke ...

Rano před sedmej hodźinu stupachu tři ludźička wot Bělic dele k Přěskowej. Dwaj starej, muž a žona, wobaj pokhilenaj, kaž stare, dudławe wjerby, a wosrjedź njeju krasnje zrosćena, šwižna holca kaž młoda jědleńka. Wot Bukowa přijědźe póst a holčo podawaše starymaj staršimaj ruku a da so wot njeju zwokošeć. Staruška pospyta, na čoło jej sčinić křižik — ale holca pokaza swoje běłe zubički a da so do směcha; a tak zwosta to při pospytu.

„Božemje!“

Konje zatorhnychu a dachu so do spěcha; póst wotwjeze dźowku po drózy k Budyšinej a zawostaji staruškeju staršeju wosrjedź Přěskowa. Hdyž so jimaj z wočow zhubi, wróćištaj so a stupaštaj zasy k Bělicam horje. Po puću njeprajištaj sebi ani słowčka. Hakle doma powě muž, złožiwši swój kij do kuta:

„To smój zasy wosamotnyłoj, něwěrno?“

„Wosamotnyłoj“, wobkručuje staruška a pada mužej na wutrobno.

* *

Běše to w naléću sćěhowacoho lěta. W zahrodcy pod woknami zběhachu młódne bańciki trawy swoje hłowčki nad zežołtnjenej łońskej trawu, haj samo z pěska mjez kamuškami kukaše tu a tam zelene drobne łopješko; wšitko bě so zazeleniło a jabłoń hižo zakćěwaše. Na Holic třěchu bě sebi baćoń zalećał, překroči ju z ważnymi kročelemi, potom pozasta majestotnje při wuhenju a zhladowaše ze zacpěwanjom na črjódu dźěći deleka. Na to rozpja z dobom křidła a zhubi so dźěćom z wočow.

Rjany bě to mejski dźeń. W zahrodcy před woknami, hdźež trawa hižo bujnje rosćeše bjeze wšoho zadźewka, sedźeštaj staruškaj. Běłej hłowje nakłonjenej k wutrobnju. Lěto bě so minyło wot toho časa, zo bě runje tajki rjany mejski dźeń zničił wšitke jeju plany a nadźije — bjez dźiwa, zo wonaj spominaštaj. Wopominaštaj wony wječor, přesonjeny a rozpowědany nad listom wot dźowki, spominaštaj na dźeń, přečinjeny we wočakowanju a w přihotach, spominaštaj na khwile, hdyž bě korejta zawrjeskotała a —

Korejta zawrjeskota. Staruškaj staršej pozběhnyštaj wobaj nadobo hłowu. To drje je so jimaj jenož tak žiwje zdało, zo słyšitaj, jako by woprawdźe wóz přiwrjeskotał a zo jón widźitaj kaž před lětom. A hlej, widźitaj samo, kak z korejćinych duŕčkow wustupuje jeju dźowka a kak konje wotjězdźuja. Holčo kroči z wolnej kročelu k twarjenju. Nětko je jeju zawohladała, w skoku khwata k zahrodcynym duŕčkam a nětko pada jimaj na wutrobnjo, wobjima jeju a tula jeju šědźiwej hłowje k swojej młoduškej a płaka ... Staršej čujetaj mjehke rucy na swojich šijach, čujetaj horcy rozpal dźowcynoho wobliča — čujetaj, wšitko to njeje són, ale prawda ...

Mataj zasy dźowku, zasy sedźitaj we wulkej stwě při zemi wot wobliča k wobliču swojomu dźěsću. Ale dźensa so čas njećehnje tak kaž před lětom. Wječorne sćiny zezady kachlicow nastupuja zasy swój stary pućik k woknam — ale tři ludźička tu hišće su w njepřestawacej rozmołwje hromadźe.

Staraj jako byštaj womłódniłoj a wožiwiłoj z nowa. Někotre dny zasobu rozjasnyštej so jeju wobliči w ćichim zbožu; měještaj zasy dźowku. Hinak běše Herće. Ta bě blěda, wobličo přepadaše, jeje hubje pozhubjowaštej wšu barbu a mjez wočomaj wustupowaše módra žiłka. Wona khodźeše mučnje a z časami počeše so wućěkać do komorki pod krywom, hdźež bywachu jenož drjewjane sćěny ze swědkami jeje sylzow. To wězo maćeri njewutrjechi, ale wona wobkedźbowaše swoju dźowku ze starosćiwym a pruhowacym wóčkom — hač so raz do čoła dyri a mužej powě, što je jeju dźowcy.

Pod woknami zaklinčachu jónu skónčne słowa pěsničk:

Što dha pomhaja
mi pjenjezy,
hdyž ja nimam wěnca
wjac swojoho?

Dźowka so čím dale, ćim časćišo w podkrywnej komorcy khowaše, doniž so tam

naposledku docyła njelehny. Ležeše tu w běłych zahwłkach, při jeje łožu stoješe molowana kolebka a tróšku dale při muri molowana křinja. Dwě nazhonitej susodźinje přińdźeštej, stupištej ze staruškupo pikotacym skhodźe do komorki a tu so zawrěchu. Stary deleka z natykanej, ale njezapalenej dymku w hubje a z rukomaj w kapsach wobkhadźeše rozpjeršeny hospodarstwo ... Jónu stupi też po skhodźe horje a stoješe z přitajenym dychom před nizkimi durčkami. Ale bolostne stony, wuronjace so za durjemi, joho wotehnachu. Wón wuńdźe z twarjenja, wuńdźe z dwora a zabłudźi daloko do pola. Tu so młody wusyw tak njewinowaće zelenješe, čorna włóžnosće nasrěbana maćeŕ zemja tak wonješe, a ta wóń tak poswjatnje pohnuwaše — Bóh Knjez wě, kak jomu běše — kaž w cyrkwi kadźidło. A nad zemju wupinaše so njebjo tak jasno-módre, a na nim směwaše so nalětne słónco kaž z wótcowskim wusměwom. A zelene dźěćatka wot deleka wobroćachu swoje hłowčki kaž dźěći po nanje.

Bu jomu lóžo, wróći so domoj. Woknješko horjeka bě wotewrjene — we wutrobje so jomu nahle něšto sylnje hnu, zaběža w skoku horje, zo pod nim drjewjane skhody zastonachu žałostnje ...

Na běłych poslešćach ležeše joho dźowka ze zańdźelenymaj wočomaj a z jěrym wurazom bolosće we wobliču. Jeje khuda duša bě wulećała z wotewrjenym woknom k módrej wobłozy a na rukomaj wotnjesła mału dušku synka. Na běłych poslešćach w molowanej kolebcy ležeše joho wnučk z wuhasnjenymaj wóčkomaj, kiž njeběštej do swěta ani pohladnyłoj. —

A tu sym na kóncu.

* *

Na ..... skim kerchowje widźach dźěda a wowku klečicy při nizkim rowje. Na nim rosćechu lětne fijałki a naliki, a k hłowje bě zasadźeny ćernjowy pjeńk. Na nim rozkćěwachu so krasne różowe pupki — ale rozwiwachu so přecy jenož w pjeć nježnych lisćičkach, a prěni wopraw-dźity wětřik jich rozduny.

Cyrkwinske powěsće.

Khrósćicy. (Přez winu redakcije zapozdźene.)

Křćeni: Albert Hendrich, Bjedricha Wilhelma Hasenbrinka, ratarja na dworje Šwarcenborn pola Hünfelda, s. — Hana Marija, Mikławša Kokle, khěžkarja we Wudworju, dź. — Jakub, Mikławša Rychtarja, khěžkarja we Worklecach, s. — Pawoł Bjarnat, Jurija Bětki, khěžkarja we Worklecach, s. — Hana Hańža, Michała Hajńka, žiwnosćerja w Jaseńcy, dź. — Marija, Jakuba Paški, khěžkarja we Swinańni, dź. — Jan Jurij, Pětra Nowotnoho, kublerja w Miłoćicach, s. — Viktor Albert, Pawoła Mitaga, klampnarja w Pančicach, s. — Marija, Mikławša Jakubaša, khěžkarja w Smječkecach, dź. — Jan, Marije Bükec we Worklecach, s. — Viktor Anton, Jurija Słodeńka, wučerja w Pančicach, s. — Jan Mikławš, Jakuba Zopy, khěžkarja w Prawočicach, s. — Hana Marija, Jurija Korjeńka, žiwnosćerja w Nowej Wjescy, dź. — Marija, Jakuba Lukaša, khěžkarja w Khrósćicach, dź. — Hana Marija, Pawoła Hendricha, skałarja w Khrósćicach, dź. — Pawoł Michał, Michała Nowaka, pjekarja w Hórkach, s. — Michał, Pětra Hazy, kowarja w Khrósćicach, s. — Jurij Michał, Michała Młyńka, žiwnosćerja w Hórkach, s. — Jakub Michał, † Jakuba Čórlicha, kublerja w Kanecach, s. (we Wotrowje křćeny).

Wěrowani: Jakub Pjetaš, m. s. Jakuba Pjetaša, khěžkarja w Pančicach, z Hańžu, m. dź. † Michała Rjehorka w Kukowje. — Jakub Měrćink, korčmaŕ w Haslowje, m. s. Jakuba Měrćinka, žiwnosćerja na Horje, z Madlenu, m. dź. † Jakuba Bermicha w Haslowje (w Baćonju wěrowanaj). — Mikławš Hančik, murjeŕ w Petersbachu pola Solanda, m. s. Jana Hančika, khěžkarja w Brěmjenju, z Hanu, m. dź. Jakuba Zopy, žiwnosć. w Sulšecach (w Baćonju wěrowanaj). — Jakub Pan, žiwnosćeŕ w Swinjańni, wudowc, z Mariju, m. dź. † Mikławša Šibšika, žiwnosćerja w Hórkach. — Jurij Zynda, m. s. Jana Zyndy, khěžkarja w Kukowje, z Johannu Augustu, m. dź. Karla Pomhajboha Petermanna, khěžkarja w Zdźeri. — Mikławš, m. s. † Jakuba Glawša, kublerja w Serbskich Pazlicach, z Hańžu, m. dź. † Jakuba Měta, khěžkarja we Wudworju.

Zemrěći: Pětr Šuster, wumjeńkaŕ na Horje, 79 l. 7 m. 19 dn. — Jakub Pječka, wumjeńkaŕ w Jaworje, 81 l. 2 m. 19 dn. — Jan, Michała Nowaka, khěžkarja w Kukowje, s., 4 m. 4 dn. — Jan, Jakuba Wjacsławka, khěžkarja w Nowej Wjescy, s., 19 l. 7 m. 19 dn. — Madlena Hana, Jakuba Kmeča, žiwnosćerja w Khrósćicach, dź., 1 l. 7 m. 10 dn. — Hańža, † Mikławša Rjeka, žiwnosćerja w Swinjańni, zaw. dź., 65 l. 2 m. 27 dn. — Mikławš Skala z Hrańcy, służowny w Miłoćicach, 72 l. 11 m. 16 dn. — Marija, Jakuba Lukaša, khěžkarja w Khrósćicach, dź., 1 dźeń. — Hańža Marta, Mikławša Kronsa, khěžkarja na Horje, dź., 8 m. 11 dn. — Madlena, Michała Krawca, žiwnosćerja w Zejicach, dź., 18 l. 16 dn.

Ralbicy. Křćeni: Marija Hilžbjeta, Mikł. Grofy, krawskoho mištra z Ralbic, dź. — Michał, njem. s. Hańže Žurec ze Sernjan. — Khata, Michała Žura, žiwnosćerja z Ralbic, dź. — Jurij Jan, Pětra Jakuba Suchoho, žiwnosćerja z Konjec, s. — Michał, Jakuba Peregala, kublerja z Nowoslic, s. - Pawoł, Jukuba Rachele, khěžkarja z Jitka, s. — Cyrill, Mikł. Krawca, khěžkarja ze Smjerdźaceje, s. — Jurij Jan, Jurija Wałdy, kublerja z Ralbic, s.

Wěrowanaj: Jurij Bräuer ze Šunowa, z Madlenu rodź. Bräuerec z Ralbic.

Zemrěći: Hana Hańža, Jurija Čornaka, kublerja z Nowoslic, dź., 3 m. 23 dn. — Michał Paška, žiwnosćeŕ w Šunowje, 29 l. 21 dn. — Jan Čornak, žiwnosćeŕ w Trupinje, 67 l. 8 m. 19 dn.

Za cyrkej w Zdźeri: Ze zawostajenstwa † Marije Robloweje w Čornecach 20 hr., wot njemjenowaneje 50 hr.

Za cyrkej swj. Józefa w Hajnicach: Njemjenowana 50 hr. Tasama za cyrkej we Wulkim Šunowje 50 hr. a tohorunja za cyrkej we Werdawje 50 hr.

Listańja redakcije: Do Khr.: Kaž widźiš, je nětko wšitko w rjedźe. Wutr. postrow! — H. K.: Dopis dóstał. Za tute čisło hižo pozdźe; tuž za tydźeń. Wutr. postrow! — Do Pr.: Dźak za dopisaj. Kóžde listno manuskripta, kotrež dyrbi do čišćeŕnje, smě jenož na jenej stronje popisane być; zadnja strona njech prózdna wostanje. Wutr. postrow!

Liebsch, [11
sudniski aktuar zw. służby
34 na Sukelnskej hasy 34
pisarnja za kupowanske,
hypothekske, dismembraciske,
testamentske a zawostajeństwowe wěcy atd.

Rěči serbski.

Přesadźowanjo ležomnosćow.

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby,
plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

w Kamjencu,

Anger čo. 12[I]

prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Sofy (konopeje)

a

matracy

poruča
po najtuńšich płaćiznach

L. Glatzel

w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Bože martry,
krjepjeńčki,
statuy,
jandźelki,
swěčniki
poruča při wulkim wubjerku nanajtuńšo

Max Mütze

Budyšin. — Bohata droha 11.
1] Wosebity wustaw
za zaramowanjo swjećatkow.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwuměłšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
471

Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

A. & W. Neuhahn

w Budyšinje

Serbska droha 4. ~ ~ ~ ~ ~ Dalokoróčak čo. 449.

188] poručataj:

papjeru a pisańske twory,
kožane, galanterijowe
a **krótke twory,**
pućowanske a za pućowarjow artikle,
pućowanske wopomnjenki,
pohladnicy a genre-dopisnicy.
Kwasne dary kaž też swjedźeńske a čestne dary.

Japanske a majolikowe twory,
wosobne (luxus) meble,
domjacu a kuchinsku nadobu,
hrajki wšěch družinow
a za wšě létne počasy.
Stólčki (hromadu kładźomne)
za dźěći a za dorosćenych
(k wotpočowanju),
blida a stólčki za dźěći.

„Eureka“ a „Fidelio“ za třěleński sport.
Kłokowe třělby. — Třěleńske tarče.
Bole k mjetanju kaž z nohu storkanju.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towařstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towařstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 44. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **31. oktobra 1908.**

Pražscy studenći.

Čas sebi prawo čini a chce rozkazować. Miłosćiwje nas w juliju po dołhim a napinacym dźěle domoj pušći do lubeje serbskeje domizny, „tam, hdźež ći lubi su“, ale w septembru abo oktobru nas njesmilnje zasy do Prahi zawoła z krutym słowom: „Pójće, moji hólcy, pójće zasy wuknyć; dołho dosć sće dobrych dnjow wužiwali.“ Haj to smy. W najrjeńšim času lěta běchmy we wóctnym kraju, zo bychmy so wokřewili a strowotu posylnili na jasnych, čerstwych honach, polach a wjeskach. Widźachmy naše serbske pola połne Božich płodow we wulkej, dušu a wutrobu pozběhowacej krasnosći, widźachmy pak też, kak so přecy po něčim prózdnjachu wo žně a na neplach. A jako synowje rólniskoho luda też sami dźěła so přimachmy, počachmy so z našim ludom, haj druhdy hišće bóle hač tutón, njezwučeni tajkoho dźěła. Ach, kak mi bě, hdyž žito rubach, hdyž na wozu stojo snopy kładźech abo doma pod starej próšnej ćopłotu sapacej třěchu worštowach: to so z rěkami pót po mni liješe a proch mje žerješe, ale worštował sym kruće, zo sama bróžnja, ze starobu křiwa a padaca, so zwjezć njemóže, doniž je zatykana. A potom, po žnjach zběrachu so neple, ale z lóžšej prócu, hdyž tola słónco wjac tak jara njesmudźeše. Kolena bolachu, hdyž po zemi łažach; tola jako muž bóle pohončowach a wusypowach. Wuznać wšak mózu, zo při cyłym mištrstwje sebi radło złamach a młodomu zaspanomu zaječkej hłowčku přejědźech a rozrěznych.

Přecy pak też dźěłali njejsmy, husto, haj, chcu sprawny być, najhusćišo swjećachmy; so wjeselachmy a radowachmy: to mějachmy kermuški, hdźež sebi krasnje serbscy zaspěwachmy a druhdy tu abo tam dźěchmy też na kwas.

Tak přebychmy swoje prózdniny, běše rjenje we wótcnym kraju; tola radźi też zasy woteńdźechmy, wědźicy, zo dyrbimy, hdyž chcemy zo přihotować na swoje powołanjo. Zeńdźechmy so tu we serbskim seminarje 34 khowancow, 3 bohosłowcy a 31 gymnasiastow; jich mjena su, kaž sćěhuja:

I. bohosłowcy: a) w 2. lětniku: Jakub Wjacsławk*) z Hórkow, Mikławš Just z Kukowa. — b) w 1. lětniku: Otto Möbius z Lipska.

II. gymnasiasći: a) w VIII. rjadowni: Robert Apelt ze Žitawy, Leo Nadler z Limbacha, Jurij Šołta z Wotrowa, Józef Rönsch ze Seitendorfa, Jgnac Czemplik z Drježdźan, Waltař Čepelák z Drježdźan, Wilhelm Beier z Drježdźan, Erich Schmidt z Wurcna. — b) w VII. rjad.: Franc Kretschmer z Wostrowca, Jan Pól z Miłoćic, Józef Jakubaš z Bělčec, Ludwik Kirsch z Drježdźan, Helmut Opitz z Hajnichen. — c) w VI. rjad.: Wilhelm Soppa z Huski, Jan Wałda z Prawoćic, Pawoł Schöne z Drježdźan, Jakub Cyž ze Stróžišća, Karl Wendler z Drježdźan. — d) w V. rjad.: Franc Schwarzbach ze Seitendorfa, Jurij Brusk z Hórkow, Pawoł Löbmann ze Šěrachowa, Jakub Kral z Kulowa, Beno Šołta z Radworja, Max Szymczak z Drježdźan, Fric Schmidtke z Wurcna. — e) w IV. rjad.: Jurij Mikela ze Šěrachowa, Jurij Mannheim ze Šěrachowa, Mikławš Krječmař z Budyšina. — f) w III. rjad.: Michał Kětan ze Słoneje Boršće, Jurij Köhler ze Sohlanda nad Sprewju, Karl Krječmař ze Šěrachowa.

Nimo toho bydla zwonka seminara njedosahacoho městna dla: z V. rjad.: Ludwik Fialka z Drježdźan a Rudolf Niegel z Drježdźan; z I. rjad.: Franc Šołta z Radworja.

*) Šěršo ćišćane mjena su Serbjo.

Bohosłowstwo studuja hišće we Wrótsławju: Walter, Harazim, Kurze, Spetlak, Erdtel, Rjeda, Rauer, Schmidt; w Bonje: Ewald a w Paderbornje: Engert.

W Paderbornje přihotuja so dale, swoje theologiske studije w Prazy skónčiwši, na swjate swjećizny hišće 4 kandidaći theologije: Jan Cyž z Kašec, Rudolf Langhammer z Rychbacha, Isidor Ebermann ze Seitendorfa a Jan Košitzky z Drježdźan.

To je nas rjana ličba, kotraž so přihotuje, zo by zastupiła do Knjezoweje winicy. Da-li Bóh luby Knjez wšitkim swoju hnadu, a swoje rjane powołanjo docpěja, zo bychu potom jónu skutkować móhli Bohu k česći a swojomu ludej k spomóženju. -u-

---

Nazhoniwši, kak wopačne nahlady husto wšelacy ludźo wo zaměru našoho serbskoho seminara w Prazy maju, chcu přispomnić, zo nam tutón jenož k bydlenju služi, tola so w nim powšitkownje njewuči. Wotměwaju drje so pod dohladom wjeledostojnoho knjeza präsesa přednoški, kotrež khowancy přednošuja, zo bychu so wuwučowali, ale potom je tež skoro wšo. Wšu druhu wučbu dóstawamy na statnym gymnasiju, hdźež tež protestanći a židźa do šule khodźa. Poslednje tři lěta swojich studijow hakle wopytujemy theologisku fakultu němskeje Karlo-Ferdinandoweje university. Jenož „z pastoralki“ dóstawamy wučbu w seminaru wot knjeza präsesa. Wězo naše „serbske hodźiny“ w seminaru wotměwamy; k tomu pak nimamy wučerja, ale so sami w maćerščinje wuwučujemy pod nawjedowanjom staršoho. (Hladaj „Z Prahi“.)

Jubilejny swjedźeń Towaŕstwa Serbskich Burow w Małym Wjelkowje 11. oktobra 1908.

(Skónčenjo.)

III.

Džiwadłowa hra je ze žiwjenja pisana a pschedstaja nam zrudne wobstojnosće na jenym serbskim kuble. Stary nan hospodari hischće po zastarsku. To jomu dže k zbožu a měr a pokoj knježitaj na dworje. Ale joho njeporadźeny syn, kotryž je so w měšće modernych idejow „napił“ a tam nawuknył pjenjezy brójić, so hordźić a swoju maćernu rěč, wótcow waschnja a nałožki zacpěwać, kotryž je tež swoju wěru do staroho čapora zmjetał a zwisk z burskim ludom rozwjazał, chce nětko stary porjad na kuble spowrěćić. Zhlada sebi tež holčku, kotraž do hospodaŕstwa ničo njerozymi, kotrejž hródź, čeledź a stara serbska drasta a nadoba smjerdźi, jenož so krasnje wupikuje a hładkuje a „knjeni“ hraje po němsku. Mać, nan a sotra widźa do prědka njezbožo, kotrež z tym jim a kubłej hrozy a spytuja to wotwobroćić. Ze zadwělowanjom zawoła nan: „Dyrbi so tu němski kleć a tamać, hdźež smy so my pobožnje serbscy modlili!“ Zły dóht njeda dołho na so čakać. Kubło pschenđže do cuzych rukow, skaženy syn a joho žona namakataj zrudny kónc. — Tak so koło časow z wjetscha wjerći. —

Hrako je so wuběrnje. To bě powschitkowne měnjenjo pschiposkucharjow. Wosebitosće wuzběhować njeje tu zaměr rozprawy, by snadź tež pschewobschěrne było. Ale „Lipa Serbska“ je dopokazała, zo so z naschimi wschědnymi mocami tež čežsche wěcy wuwjesć hodźa, je hrała a spěwała jenak derje. Tuž jej wutrobny dźak za narodnu dźěławosć, tež knjezej Rachlowcej, zo je serbsku dźiwadłowu zběrku wo jene čisło wobohaćił. Wjele zboža na dalsche.

W pschestawkach mjez jednanjemi so narodne a ludowe spěwy zanoschowachu. A kak wutrobiće a ze zahorjenjom lud swoje spěwy spěwa! Ze wjac hač 300 schijow klinčachu hłosy po kubi. To so tak prawje „mjez swojimi“ wědźach pschi prostej serbskej zabawje.

Na kónc pschedstajenja pschepoda so knjezej kantorej Hili kawrjencowy wěnc z krasnymi seklemi w serbskich barbach za powschitkownu dźěławosć a zasłužbu wo serbske hospodaŕstwo. Skawa jomu! Dale na tym puću!

Nětko scěhowasche swjedźeńska hoscina, za kotruž bě so wosebite kopjeno wudało. Pschi njej wunjese knjez zapósłanc Kokla skawu na naschoho lubowanoho krała Wjedricha Augusta III., kotrejž so sakska hymna pschizamkny.

Knjez Cischinski skawjesche serbsku swójbu jako korjeń a zdonk Serbowstwa. Scěhowasche na to serbskomu burstwu wěnowany spěw wot k. wučerja Nawki pěsnjeny po hłosu „Skawna Słowjanschćina nascha“:

Bratŕa, na swjedźenju z myslow wšitku
strašmy ćěšeń.
Z čerstwym hłosom sebi zaspěwajmy žiwu
pěseń!
Po roboće, po soboće wodychnjenje kiwa:
Towaŕstwa sej za karančkom jasnoh' hladaš
piwa.

Swojim bratram skoržiš, kajke ćežke dźěłaš
dźěło,
Wbohi zdychuješ, kak wšitke je ći stawy
zdrěło.
Doskoržiwši, dokónčiwši litaniju bědy:
Bratŕa z piwkom wopłokuja twojich skiwlow
slědy.

Kak sej pomhać, khrobłej nuzy hordu šiju
zwinyć,
Kak so zhrabać, wšomu njezbožu so khwatny
zminyć?

Staroscíwosć, rozhladniwosć dopomhaštej dźěło:
Towaŕstwo sej założichu, zo by burstwo kćěło.
Prawda stara je: »Na zjednoćenju sylnosć rosće!«
Štóž je słaby, tomu w stowaršenju skrutnu kosće.
Pójće z nami, kiž sće sami, wšitcy, wšitcy pójće!
W swěrnym dźěle za naš narod z nami, bratřa, stójće!

Knjez zapósłanc Zoba wunjese sławu na załožerjow towaŕstwa Serbskich Burow. Sćěhowaſche spěw „Hdźe statok mój".

Dale sławjachu knjez Króna zasłužbnoho pschedsydu towaŕstwa, knjez Cyž-Stróžiſchćańſki duchownych a wučerjow jako powołanych wjednikow naſchoho ludu, knjez Smoleŕ swjedźeńſki wubjerk (do njoho słuſchachu kk. Młyńk, Manjok, Sommer, Hantuſch, Słodeńk, Kral), knjez Mička z Rakec spěwaŕſke towaŕſtwo „Lipu Serbſku".

Za hoſćinu běſche ſo na 230 ludźi zamołwiło a nimale 100 je jich wuwoſtało; to je z wulkej ſchkodu za hoſćencarjo. Wulki dźěl z nich bě z Khróſćańſkeje wosady, hdźež bě na tym njedźeľſkim popołdnju bamžowſke požohnowanjo poſtajene, ſchtož je mnohich wotdźeržowało, ſo na hoſćinje a z cyła na swjedźenju wobdźělić.

Khětro pozdźe pſchińdźechu wuſkočne nóźki k swojomu prawu. Ale narejwali ſo tohodla hiſchće ſu. Z „Meju" wotewri ſo bal a mnohe ſerbſke dachu jomu narodny roz.

Hiſchće ſćěhowacaj dwaj zbožopſchejacaj telegramaj běſchtaj dóſchłoj:

„Njech Bóh ſchkita Towaŕſtwo Serb. Burow, zo by roſtło a Serbam zakhowało zemju, wěru a ſwěru. Wutrobny poſtrow. Jakub Schewčík."

„Serbſke burſtwo — Serbow ſława —
Serbſku rolu dźěła,
Serbſki kěrluſch spěwa;
Zohnowanjo njebjo dawa. Handrij Dučman."

Jubilej je ſo hač do najſnadniſchoho derje a programatiſcy radźił, tak zo je kóždy ſpokojeny do swojoho ſtatoka ſo wróćił, też z tym pſcheſwědčenjom, zo burſke towaŕſtwo na mocy zhubiło njeje. Wobkhowajmy ſebi kraſne ſłowa we wutrobje a čińmy po nich. Potom wězo k rjeńſchomu pſchichodej kročimy a nam njebudźe ſtrach wo naſche ſerbſke burſtwo a burſke Serbowſtwo. Kóždy dyrbi w swojim ſtawje a powołanju kruće dźěłać. Naſche heſło budź też dale:

„Jedyn za wſchěch a wſchitcy za jenoho".

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyſchina. Naſch najdoſtojniſchi knjez biſkop je ſo ze swojoho pućowanja do Roma tón tydźeń zaſ wróćił. Knjez biſkop je 16. okt. wječor $^1/_2$7 pola ſwjatoho wótca dlějſchu privatnu audiencu měł.

— Zarjadowanjo tepjenja w tachantſkej cyrkwi je nětko tak daloko hotowe, zo móža ſo jutſiſchu njedźelu zaſ Boże ſłužby w tachantſkej cyrkwi w prjedawſchim porjedźe započeć. Też w farſkej cyrkwi Naſcheje Lubeje Knjenje zaſ ſtary porjad ze ſchulſkimi kemſchemi $^1/_2$8 a hłownymi kemſchemi w 9 hodź. zaſtupi.

Z Budyšina. Lětuša hižo měsacy trajaca ſuchota počina dale a strašniša być. Nazymske płody za skót su jara snadne byłe a nětko je surowy zmjerzk minjenoho tydźenja też tute nimale cyłe zničił. Z wulkej staroſću hospodarjo a hospozy do přichoda hladaja. A što z našimi sywami budźe? Tam a sem su lědma zeskhadźeć mohłe, a kak rědke stoja! A što z wodu budźe? W němskich krajach při Łobju a dale k ranju počina w rěkach tak mało wody być, zo łódźnicy ze staroſću do prědka hladaja. Łobjo ma tak mało wody, zo so na mnohich městach, wosebje w srjedźnych krajinach, kupy počinaja pokazować a nakładźene čołmy wjac jězdźić njemóža. Tam a sem cyłe ćahi nakładźenych čołmow na dnje sedźa a dyrbja so twory do mnohich druhich čołmow rozdźěleć, zo bychu wujěć mohłe. Podobnje je na Wódrje. Łódźnicy sebi njewěrja twory přijimać, dokelž dyrbja so bojeć, zo wujěć njemóža a zo naposledku jich łódźe z tworami zamjerznu.

Z Khróſćic. Drje khětro zapozdźene zjewja so tute rjadki w „Pósle", ale dokelž pytach w zańdźenych čisłach podarmo tutu rozprawu z powołanišeje strony, tuž dźensa hišće někotre słowa pišu. Myslu, zo to słuša też do našoho časopisa — do našeje khroniki.

Na ſwjatoho Michała běše za naše dźěći dźeń radosće a wjesela, haj nic jenož za dźěći, ale też za staršich a wšitkich, kotřiž lubuja tón mały, žiwy ludźik, naš přichod: běše šulski swjedźeń.

Khróſćicy běchu hišće w swjedźeńskej mysli, hdyž bě lědom bamžowy swjedźeń doklinčał, też stan hišće stoješe a służeše nětko za wulku jědźeńju.

Pisany ćah, blizko 300 dźěći, swjedźeńscy drasćenych, z korhojčkami a wěncami, zestupa so hnydom po připołdnju před šulu, potom so přez wupyšenu wjes pod zwukami hudźby a spěwa, na wšěch stronach postrowjany z mócnym třělenjom, hibaše, doniž njezasta na swjedźeńskim městnje — na łukach.

Hnydom rozwjaza so ćah do wjele črjódkow, a na łukach so wšo mjerwješe w pisanym žiwjenju. Na wšěch stronach

přihladowaše dosć ludu ze wsy a z wokoliny. Běše to rjany wobraz ludowoho swjedźenja.

Dźěći so přez cyłe popołdnjo zabawjachu, a to na wšě mózne wašnjo, kaž dźě je to znata wěc. Nawjedowane běchu wot našich a susodnych kk. wučerjow, wot někotrych studowacych a tež wjesnjanow. Wuzběhuju, běchu tu wučerjo z Wotrowa, Pančic, Róžanta, Konjec a ze Zdźerje. Knjez kantor Hila běše sebi kollegow k pomocy přeprosył, a woni přińdźechu. Štó njeby tež k přećelej, njesebičnomu a wotewrjenomu kharakterej, přikhwatał pomhać? Lubosć za lubosć! W přihladowařstwje widźach tež hišće někotrych, kotrychž běch radšo a lěpje mjez wjesołymi dźěćimi widźał.

W stanje wokřewichu so dźěći popołdnju z kofejom a tykancom, wot Khrósćanskich burowkow lubosćiwje darjenym, a na wječor z piwom a z całtu. Ach, to bě žiwjenjo! Rozpominach! Stan njedźelu — stan dźensa! Časo přichodny, budźež zakćěwać ty? .....

Hdyž běchu so dźěći bliže k wječorej za poprancowym mužom naběhałe a słónčko hižo k domu dźěše, zestupa so zasy ćah a kóžde dźěćo dósta pisanu latarničku. Mjez tym so na łucy bohaty a rjany wohnjostroj wotpali.

Na to překroči ćah wjes hač na horu před kerchowom, hdźež so do koła zestupa, Wobkuzłacy bě to napohlad, dołhi ćah wot srjedź wsy hač na horu dosahacy w frinkolenju latarničkow, pod zwukami hudźby so hibajo, přewodźany wot wjele, wjele ludu.

Na horje nětko w kole dźěći poréča knjez Monsignore can. farař Wornař wutrobne słowa, pohnuwajo młodosć k posłušnosći a k dźakownosći napřećo Bohu, staršim a wučerjam. To běchu słowa wěrnoho přećela dźěći, kiž dokonja dźěsćowscy, bjez tajenja a falša rěčeć a začuwać — a tež skutkować. Tajki běše stajnje a je přecy naš wysokodostojny knjez farař.

Jena šulska holca wupraji w mjenje šulskich dźěći dźak za wšu dóstatu lubosć a poskićene wjesela, slubiwši za to dobre počinki w šuli a žiwjenju.

Knjez kantor Hila spominaše na našoho lubowanoho krala, našoho krajnoho wótca, kotryž nam za naše tak krasne zarjadowanjo šulskoho žiwjenja rukuje a so za nje stara.

Rjany nazymski dźeń běše nam Bóh wobradźił, a mali a wulcy smy jón sobu swjećili a wužili z wokřewjenjom. Zakhowamy jón we wopomnjeću hišće dołho. —a—.

Z Mischna. Stary Mischnjanski dom, kotryž bu w minjenych lětach zasy wobnowjeny, je tež nowe zwony dóstał, kotrež buchu wutoru, 27. okt., w pschitomnosći nascheje wysokeje kralowskeje swójby swjećene.

Z Prahi. Ze započatkom nowoho šulskoho lěta zeńdźechmy so tež zasy w „serbskich hodźinach“ našeje „Serbowki“, towařstwa serbskich khowancow serbskoho seminara w Prazy. 18. oktobra wotměchmy swoje wólby do předsydstwa: Starši bu stud. theol. Mikławš Just, I. podstarši stud. theol. Jakub Wjacsławk, II. podstarši abiturient Jurij Šołta, pokładnik stud. gymn. Jan Pól, dopisowař stud. gymn. Józef Jakubaš, knihownik stud. theol. Jakub Wjacsławk. Ličba sobustawow je 14; dale wopytuje naše „hodźiny“ jedyn Polak. Naša adressa je: Praha III, serbski (lužický) seminar. Bóh luby Knjez chcył nas ze swojej hnadu podpjerać a žohnować při našim dźěle!

Z cyłoho swěta.

Sakska. Nasch sejm bu srjedu, 28. oktobra, zasy wotewrjeny. Změje wosebje jednać wo nowym wólbnym zakonju. Komisija je hižo wjele wuradźowała w swojich posedźenjach, ale konservativni a nacionalliberalni so njemóža zjednać, kajki měł nowy zakoń być. Kaž nowiny pisaja, pschihotuja socialdemokraća w Drježdźanach na njedźelu, 1. novembra, tohodla wulku demonstraciju.

— Zemjerženjo we Vogtlandźe. Hač dotal měnjachmy, zo su zemjerženjam bóle kraje k połdnju wustajene. Podawki minjenoho tydźenja hinak wuča. Z Vogtlanda a susodneje Češkeje powěsće pschikhadźeja, zo su tam 21. a 22. oktobra na mnohich městach sylne zemske storki a rženja měli, kotrež so pschec zas wospjetowachu. Tak pisaja z Plawna, Klingentala, Untersachsenberga, Markneukirchen, Adorfa, Oelsnitz, a z Graslitz, Aschа a dr. w Čechach. Storki su tak sylne, zo so wobrazy na sćěnach hibaja, nadoba čumpa, wokna rža a t. d. Wurjadna a zažna zyma a měsacy dołha suchota drje z tutym njeměrom pod zemju zwisujetej.

Němska. Konservativni zapósłancy v. Bieberstein a towařschowje su w pruskim sejmje namjetowali, zo by po móžnosći bórzy so sejmej pschedłoha pschedpołožiła, po kotrejž by so nam Serbam, Litawjam a Masuram trjebanjo maćerneje rěče w zjawnych zhromadźiznach zawěsćiło.

— Pruske knježerstwo chce mzdu duchownych powyschić. Pschi tom pak maja lutherscy duchowni skoro jónu tak wjele dóstać kaž katholscy, a pólskim duchownym so z cyła mzda powyschić nima, ale město toho ma so fond hromadźić, z kotrohož by knježerstwo swojim lubuschkam mjez duchownstwom dodawki płaćiło. Krasna pruska sprawnosć!

— Njedaloko Rěžna (Regensburga) je bayerski kral Ludwik I. w lětach 1830 hač do 1842

wulkotny twar na hobrſkej podkozy 98 metrow wyſoko na brjozy Dunawy natwarił a jón Walhala pomjenował. Kaž ſewjerna mythologija do Walhale němſkich „bohow“ zaměſtnuje, tak do Walhale nad Dunawu poſtawy ſławnych a wuznamjenjenych němſkich mužow ſtajeja. Minjeny tydźeń ſu nětko tež poſtawu Bismarka, prěnjoho kanclera nowoho němſkoho kejžorſtwa, do Walhale ſtajili. Pſchi ſwjatočnoſći běchu wſchelacy nahladni mužojo z cyłeje Němſkeje pſchitomni, mjez nimi tež wjerch Bülow a młody 11 létny wjerch Bismark, wnuk něhduſchoho kanclera. Tutoho młodźenca pſchi ſwjatočnoſći womora zaja, tak zo padny a ſo wo kamjeńtnu podłohu tak dyri, zo je dlějſchi čas ćežcy khory był. Kaž ſo ſłyſchi, je ſo khoroſć zas daka.

Rom. Mjez mnohimi audiencami, kotrež Pius X. w ſwojim létuſchim jubilejſkim lěće wudźěła, běſche jena z najpyſchniſchich, kotraž ſo Kölnjanſkim pobožnym pućowarjam zwoli. Sobotu, dźens tydźenja, pſchija ſwjaty wótc najprjedy měſchnikow Kölnjanſkoho ćaha, kotrychž bě 150. Mjez nimi běſchtaj tež dwaj ſakſkej duchownaj: faraŕ Gruhl z Nowoleutersdorfa a kapłan Kurze ze Zitawy. Swjaty wótc najprjedy w ſchěrokej ſali nimo wſchitkich pſcheńdźe, na čož joho kardinal Fiſcher z Kölna z rěču poſtrowi, w kotrejž wo ſebje horliwoſć, dźěławoſć a póćciwoſć ſwojich duchownych wuzběhowaſche. Swjaty wótc ſwoju radoſć nad tym wupraji. Dale čitaſchtaj Monſignore Schweizer, generalny präſes katholſkich rjemjeſlniſkich, a faraŕ Drammer z Aachena w mjenje towaŕſtwow młodoſtnych dźěłaćerjow adreſſy. — Nazajtra njedźelu běſche audienca za cyły pobožny ćah a běſche pſchi tym něhdźe 1500 woſobow pſchitomnych.

Serbiſka. Serbiſki miniſter zwonkownych naležnoſći Milanowič poby w Barlinje. Schto je tam wučinił, njeje wěſte. Najſkerje ſo puć do Barlina njezapłaći. Tuž ſo nětko krónprync Jurij z póſłanſtwom do Pětrohrodu poda. We Wienje na to z boka hladaja. Njepſcheja ſebi, zo by Ruſka Serbiſku pod pažu wzała.

Amerika. Tajke něſchto je jeno w Americy móžno. Z New-Yorka piſaja, zo ſtaj pſched krótkim dwaj pſchećiwnikaj, Taft a Bryan, kotrajž wo pſchedſydſtwo w Zjednoćenych Statach wojujetaj, w Chikago ſo zetkałoj a ſo jara wutrobnje kaž najlěpſchej pſchećelej poſtrowiłoj. Pſchekupſka komora w Chikago bě tute zetkanjo, bjez toho, zo žadyn z njeju to wědźeſche, pſchihotowała. Jedyn druhoho ſo wuhladawſchi běſchtaj na wokomik kaž zamyſlenaj. Tola dołho njetrajeſche, a lód bě roztał. Pſchećiwnikaj počeſchtaj ſo pſchećelnje rozmołwjeć a ſo hromadźe ſynyſchtaj. To ſamo w Americy hiſchće dožiwili njejſu, zo byſchtaj dwaj kandidataj ſrjedź wólbneje wójny hromadu pſchiſchłoj. Po dwěmaj hodźinomaj bě zajimawy banket ſkónčeny, a Bryan rjekny k Taſtej: „Jelizo ja dobudu, budźe moja radoſć wjele wjetſcha, dokelž ſym muža, kaž wy ſće, pſchewinył. Budu-li pak zbity, budźe moja boloſć z tym pomjeńſchena, zo je tak mócny pſchećiwnik mje pſchedobył.“

Dopis z Prahi. Před někotrymi dnjemi přinjese naš ſakſki časopis „Sächs. Volkszeitung“ čo. 241 wotrězk, w kotrymž nam jeje dopisowaŕ pokaza, zo je so hida, kotraž, kaž wón měni, hižo dawno mjez Čechami a Němcami knježeše, skónčnje do skutkow přewobroćiła. Tute, wobſtojace ze wšelakich »ſkandalow«, wězo nichtó njemóže dobre skutki mjenować. Přidać wšak kóždy dyrbi, zo tu Češa a Němcy w našej »złotej Prazy« cyle přezjene njejsu. Tohodla móžeš tu často dožiwić, zo ſebi druhdy do włoſow zajědu. Tak ſta ſo to tež na dnju 18. oktobra a na ſóčhowacych dnjach. Z čŕjódami ćahachu Češa na němſkich ſtudentow, kotřiž na přikopach swój »Bummel« wotměwachu. Češa ſpěwachu swój »Kde domův můj?« (»Hdźe ſtatok mój«). Němcow to wězo khětro paleše a zaſpěwachu tohodla »Wacht am Rhein«. Z tym bě hižo přičina k dalšej harje data. Němſcy ſtudenći buchu wobſtupjeni a někotrym z nich Češa khětro proch z kabatow wuklepachu. Skónčnje přińdźe to tak daloko, zo dyrbjachu ſamo ſtražnicy němſkich ſtudentow zakitować. Z wulkej prócu ſkónčnje ſtraža Čechow rozehna a někotrych z nich tež zaja. Tola popołdnju ćahachu zasy čŕjódy Čechow, mjez nimi tež wjele ſłowjanſkich ſtudentow, po Prazy. Z kamjenjemi wubichu wokna němſkoho dźiwadła a druhich němſkich khěžow. Potom zwottorhachu němſke nawěſtki, kotrež runje nadeńdźechu, a činjachu hišće druhu ſkodu. Tola je tamón dopisowaŕ tute wuſtupowanjo přećiwo Němcam khětro ſtroniſcy wopiſał. Piſa tam, zo Češa tohodla tak wuſtupuja, dokelž ſu na lětušej jubilejnej wuſtajeńcy w Prazy štyri milliony krónow přiſadźili. Tu je ſebi tola tamny knjezyk hubu kuſk połnu natykał. Tehdom, hdyž wón to do nowin zapóſła, wuſpěch wuſtajeńcy hišće docyła znaty njebě.

Potajkim to wěrno njeje, zo ſo Češa tohodla tak złobja. Kaž nětk ſłyšimy, ſu Češa na jich wuſtajeńcy jenož poł milliona ſkody měli, potajkim wosmy dźěł toho, štož je tamny dopisowaŕ wudawał. W Prazy ſu wyše toho tež němſke firmy (300) ſwoje wupłody ſobu wuſtajałe, nic jeničcy čěſke. (Kelko ſu Němcy na jich wuſtajeńcach we Wienje a Libercu přiſadźili, wo tym ſo njeřěči.) Njech to nětko je kaž chce. Prawe wuſtupowanjo Čechow njeje, ale prašejmy ſo: činja Němcy hinak? Njech jenož kóždy na našich ſłowjanſkich přećelow Polakow pohlada. Kak z tymi zakhadźeja! To tola zawěſće njeje dobry ſkutk! A ſkónčnje,

kak móže sebi dopisowaŕ dowolić, cyły češki lud wusměšeć a joho kulturu hanić, hdyž je tola cyłe wustupowanjo jenož někajka čŕjóda njezrałych hólcow zawinyła?

Telko k rozjasnjenju a naprawjenju. Z cyła dyrbimy radźić, zo naši čitarjo wo słowjanskich należnosćach so toho dźerža, štož naš stary a spušćomny wjednik, naš luby Posoł, wozjewja. J. B.

Přisp. redakcije: »Sächs. Volkszeitung« je mjez tym też zasy dopis dóstała a porjedźiła powěsć, nastupacu deficit Pražskeje wustajeńcy.

Wšelčizny.

* Lětni hósć: „Prajće wšak, je wjedro pola was trajace?“ — Domjacy: „Ow haj, hdyž je hrozne.“

* Po Prózdninach. Prěni gymnasiast: „Mysli jeno sebi, hdyž wčora z prózdninow jědźech, běše naš ćah tak přepjelnjeny, zo sym ja cyły puć stać dyrbjał.“ — Druhi gymnasiast: „O to je so mi hišće wjele hórje šło. W mojim kupeju drje jeno hišće jedyn knjez jědźeše, ale to bě naš professor z łaćonšćiny — a tón je mje tón cyły čas pruhował.“

* Dobry časnik. „Waš časnik na wěži dźě cyłu hodźinu zady dźe.“ — „Ach, to ničo njewadźi, to žno wón zas nakhwata.“

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Bjarnat, Handrija Gliena, dźěłaćerja w Budyšinje, s. — Friedrich, Jana Šulcy, rězbarja w Budyšinje, s. — Pawoł, Jana Larasa, khěžerja a skałarja w Dźěžnikecach, s.

Wěrowani: Bruno Fache, sedłaŕ w Adolfskej Hěće, z Helenu rodź. Šćěpanec w Budyšinje. — Michał Měrćink, wobsedźeŕ hosćenca w Bělšecach, z Idu rodź. Nućanec z Wuric.

Zemrěći: 21. okt.: Max Klose, kóžkaŕ w Budyšinje, 23 l. 10 m. 10 dn. — 23. okt.: Michał Winkler, žiwnosćeŕ w Słonej Boršći, 52 l. 26 dn.

Radwoŕ. Wěrowani: Mikławš Wałda z Pozdec, z Mariju Šwjedźic z Radworja. — Jakub Wawrik z Khróšćic, nětko w Drježdźanach, z Mariju Šołćic z Radworja.

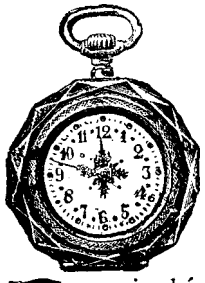
Zemrěći: Khata Čornakowa z Radworja, 90 lět. — Michał Čunka z Khelna, 76 lět. — Hańža Kuncec z Łuha, 67 lět. — Stefanija Majorska z Adolfskej Hěty, 21 lět. — Mikławš Nowak z Hory, naposledku w Radworju, 68 lět.

Należnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1908 kk.: 643. Jan Běrk z Budyšina, 644. Jan Gäbler ze Zajdowa, 645. 646. Konvent klóštra Marijinoho Doła, 647—649. z Njebjelčic: Michał Pječka, Jurij Wuješ, Mikławš Hermann.

Za cyrkej kralowny swjatoho rózarija w Radworju. Dale su darili: Na wučeŕ Nawkec-Andrickec kwasu w Radworju 43 hr. 15 pj.; na Wałdźic-Šwejdźic kwasu w Radworju 30 hr. 60 pj.; ze zawostajeństwa † Mikławša Šołty z Wotrowa 25 hr.; pólski dźěłaćeŕ jako wěrowanski dar 10 hr.; njemjenowana z Radworja jako lubjeny dar 10 hr.; ze zawostajeństwa † Mikławša Nowaka z Hory 100 hr.

Za cyrkej w Zdźeri: Na Domaškec-Rychtarjec kwasu w Žuricach přez brašku Krawca nahromadźene 7 hr. 20 pj.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny
wustaw
za najwobćežniše porjedźenja
wšěch družin.
166] **R. Mersiovsky,** časnikaŕ
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857.

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik
we wšěch płaćiznach k dóstaću
pola překupca [111
Glawša w Pančicach.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Handrij Noack
w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.
Fabrika a **skład**
za jednore a pyšne wuhotowanja
wobydlenjow,
też jednotliwe meble za jstwy.
165]

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prózstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj też serbski. [9

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 24. okt. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 29. okt. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	24	16	49	15	64	16	66
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	13	20	13	47	13	04	13	44
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	2	13	30	11	90	12	2
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	55	9	70	9	20	9	80
Rožka, nowa	8	25	8	38	8	15	8	40
Ječmjeń	9	30	9	50	8	50	9	25
Wows	7	60	7	80	7	50	8	—
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	10	—	11	50
Běrny	2	—	2	50	—	—	2	40
Pšeńčna muka	11	50	19	—				
Ržana muka	11	—	14	—				
Syno	3	40	3	80	2	75	3	20
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	34	3	50	—	—	3	82
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	—	2	40	—	—	2	82
Prosata 1260 (w Kamjencu 399 jene)	8	—	20	—	9	—	18	—
Butra 1 kg	2	60	2	70	2	50	2	70
Jeja, mandl	1	13	1	28	—	—	1	20

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwuměłšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Sofy (konopeje) a matracy

poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w **Kamjencu,**
Anger čo. 12I
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Kłobuki a čapki, pjelšćowe kolliery,

kaž tež wšě družiny hotowych
pjelšćowych tworow,
wulki wubjerk we wšěch płaćiznach,
pjelšćowe kože
k podšiću a k wobšiću.
Zhotowjenjo kaž předźěłanjo
pjelcow a pjelšćowych tworow
198] poruča
Kurt Herzog
kóžkarski mištr
w Budyšinje.
Na Lawskich hrjebjach 14. Při Jackec hoscencu.

Konjace wodźewy, kruwjace wodźewy

we wulkej mnohosći
po najtuńšich płaćiznach
200] poruča

C. G. Fiebiger
w Budyšinje.
Serbska droha 5 a 7.

Wapno (kalk)
wuhlo [190
brikety
kamjentne wuhlo
anthracit
wuhlo do kowarnje
poruča po najtuńšich płaćiznach

Willy Mader.

Skład: Karoladroha 13.
Dalokoreč̌ak 334.
Kontor: Žitne wiki 12.
Dalokoreč̌ak 307.

Běrny tłóčace mašiny, najnowši system,
ma na składze a poruča
po fabrikskich płaćiznach
Pětr Hoza, [201
kowař w Khrósćicach.

Benno-protyka, jenička katholska protyka (w němskej rěči) w Sakskej, bohata na illustracijach, ze zabawjacym a powučacym wobsahom, kniha, kotraž so dla swojeje statistiki duchownych, cyrkwje, šule, wučerjow a towarstwow njemóže parować, je wušła. Płaći: zešita 60 pj., kartowana 80 pj. Knihikupcy zwučeny rabatt. Hdźež njeje k dóstaću, móže so też direktnje skazać ze zapósłanjom płaćizny a 20 pj. porta pola: [203
Saxonia-Buchdruckerei, Dresden, Pillnitzerstrasse 43 (Sächs. Volkszeitung).

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 26. okt. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnař	wot	27—44	hr.,	rězna waha	57—80	hr.
2. Byki,	„	„	„	30—43	„		62—75	„
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	26—42	„		49—74	„
4. Ćelata,	„	„	„	44—55	„		74—86	„
5. Swinje,	„	„	„	48—57	„		63—72	„

Krajan na lěto **1909**
protyka za katholskich Serbow
je wušła.
Budźe za tydźeń w našich expedicijach k dóstaću.

Česku brunicu (wuhlo),
Złokomorowske salonowe,
worjechojte a kóstkojte brikety,
šlezski koaks
po tunich dnjowych płaćiznach poručataj
Kühnemann & Richter
na Bismarckskej drózy. - - - Telefon 228.
We Wettinskim dworje na kamjeńtnej hasy. | Na zadnjej bratrowskej hasy čo. 2. [202

Najwutrobniše „Zapłać Bóh“

wuprajamoj wjeledostojnym knježim duchownym, přećelam, znatym, Katholskej Bjesadźe a wšěm wosadnym, kotřiž su našomu njeboh mandźelskomu a nanej

Mikławšej Nowakej

z **Hory,** naposledku w **Radworju,** z wopytanjom póstoho wječora, z k rowupřewodźenjom abo z druhimi znamjenjemi počesćowanja poslednju česć wopokazali, kaž też za wšitku lubosć, z kotrejž je joho štó w žiwjenju na kajkežkuli wašnjo zwjeselił.

Wo pobožnu modlitwu za wotemrětoho prosytaj

Marija zwud. **Nowakowa,**
204] **Jakub Nowak,** farař.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 45. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **7. novembra 1908.**

Wobrazki ze swojoho lětušoho pućowanja do Italskeje,

za „Posoł“ nazběrał kapłan Delan.

I. Audienca pola swjatoho wótca.

Naš „Posoł“ po Serbach khodźo a za Božu česć a spomóženjo Serbow so prócujo runja so z časami tym mužam a wosebje žonam, kotrež po Serbach ćahajcy ze wšelakim čaprom, z najnowišimi pjezlami, kutami, falami abo tež ze zeleninu, selerijom a t. d. wikuja. Hodźiny dołho bachtaja často při kofeju z našimi hospozami, hewak tak dźěławymi, a jim najnowše nowinki přinošeja, derje wědźicy, zo so tak do wutrobow našich hospozow nutř rěča a zo skónčnje na prašenjo: „Je Wam dźensa něšto k lubosći“, witanu wotmołwu dóstanu. Tak tež „Posoł“ tydźeńscy nowinki, lube a njelube, přinošuje a Serbam powěda, wědźo, zo to rad čitaja a potom bóle wo njoho rodźa. Tak bě tež z čisłom 23. augusta, kotrež wupowěda, zo tutu njedźelu kk. farař Krečmar ze Šěrachowa a kapłan Jurij Delan z Khrósćic so podataj na puć do Roma. Hdyž to w „Pósle“ čitach, njebě mi to samo k lubosći. Nětko wědźach, zo dyrbju wotjěć, hačruniž běch poslednjè dny něšto lóšta ze strachom, kak fóra póńdźe, pozhubił, a dale tež wědźach, zo budźe pozdźišo „Posoł“ chcyć wote mnje něšto zhonić: „Kak dha w Romje bě?“ A njeběch so mylił. Hačruniž bě redaktor sam w Pólskej pobył, mje tola wuslědźi, měnjo, zo by wote mnje něšto za „Posoł“ trjebać mohł. Tuž jomu a Wam, kotříž so za to zajimaće (druzy njech to nječitaja), něšto wupowědam ze swojoho lětušoho pućowanja. Praju „něšto“, nic wšitko, z prěnja by so to Wam čitać a mi pisać njewostudźiło, a „Posoł“ ma tež nuzniše a khmańše wěcy na składźe, hač moje wobrazki. Kotříž su wote mnje dopisnicy z pohladami wočakowali a njejsu žane dóstali, njech so z tutymi wobrazkami spokoja a tróštuja. —

Najprjedy: Čohodla jědźech do Roma, do Italskeje? Dźiwne to prašenjo, něwěrno, a tola trěbne! Chcu z nim wotmołwić z dobom tajkim, kotříž lubosćiwje měnjachu, zo sam prjedy njewědźach, što tam chcu. Hdyž bě so loni w meji wjetši komitej wutworił, kotryž měješe za meju 1908 hołdowanski ćah katholikow cyłeje Němskeje do Roma, zo by swjatomu wótcej k joho 50-lětnomu měšniskomu jubilejej zbožo přał, zarjadować, buch wot knjeza biskopa namołwjeny, zarjadowanjo za našu diöcesu do rukow wzać a komitejej, na kotrohož čole hrabja z Droste w Dahlfeld stoješe, přistupić. Wězo bě tež prěnja moja myslička: dyrbju a chcu sobu. Pozdźišo so komitej zasy rozwjaza, dokelž z Roma přińdźe powěsć, zo sebi swjaty wótc tajke ćahi za tute lěto njepřeje, tola moja mysl so njerozwjaza.

Druha najhłowniša wina bě wězo, zo chcych swjatoho wótca, a to w času joho jubileja wohladać, joho požohnowanjo dóstać. Wězo mje hižo wosebita lubosć z lětow studijow sem do Italskeje a do swjatoho, do wěčnoho města z tajnej mocu ćehnješe; po tej zemi chcych khodźić, kotraž je pokrjepjena z krewju telko swj. martrarjow, hdźež je telko městnow drohich a lubych za čućiwu katholsku wutrobu, hdźež pak so tež zjednoćeja wšě kuzła wot Boha wobhnadźeneje přirody z pomnikami, kotrež předuja staru sławu a krasnosć romskoho luda a kraja. To wšo wohladać, štož wobdźiwach, hdyž 'šće so na šulskich ławkach tłóčach a romske stawizny, romsku kulturu a joho wliw na cyły tehdom znaty swět studowach, to mi z dawna z hłowy njechaše, a dokelž mje lětsa runje pjenježne bohatstwa tłóčachu a mi měra njedachu, kak

bych je rozdźělił, tuž njedach sebi dołho rěčeć, a hižo w augusće před lětom započinach do italskeje rěčnicy a italsku sławu a rjanosće wopisowacych knihow kedźbliwje kukać.

Po dalšich přihotach wotjědźech nic cyle wjesoły njedźelu 23. augusta z Khrósćic na naše železniske zastanišćo w Halštrowje. Dobry přećel z Budyšina bě namaj dobru wučbu a přeća na puć podał pišo: nječińtaj žane njetrjebawše hłuposće, jenož kotrež su trěbne, a hač bě njezbožo, kotrež mje za Jaworu potrjechi, njetrjebawša abo trěbna hłuposć, přewostajam čitarjam. Naš brunak so Jaworskoho šerjenja nastróžawši wóz, pohonča a romskoho putnika do hrjebje kuli. Ze złamanym wojom, zezhibowanym wozom, spłóšanym konjom a nastróžanym pohončom přijědźech přemačany na dwórnišćo, sebje samoho prašejo: hač to tak dale póńdźe, kaž bě so započało. W Biskopicach zetkach so ze swojim towaršom a we wjesołej bjesadźe dojědźechmoj do Drježdźan. Tu njebě wjele časa. Bórzy běchmoj zasy w železniskim wozu a rěkaše na železnicy wutrać cyłu nóc hač do nazajtra popołdnja. Jězba dźěše po znatym puću po Sakskej nimo Kamjenicy, hdźež prjedawšoho redaktora „Posoła“ postrowich, hačruniž njebě na dwórnišću. W nocy w 12 hodź. běch w Hof w Bayerskej. Wjeseli studenći, ze swojoho wuléta z Čech so wróćacy, njedachu nam nócnoho měra, dešćik praskaše do woknow a do třěchi. W Nürnbergu počinaše switać, bohaty Augsburg, z dźěsćowskich lět znaty Donauwörth so miknyštej jenož tak nimo a w 10 hodź. dopołdnja běch w Lindawje, při a na Bodanowym jězoru (Bodensee). Štó mohł so mi dźiwać, hdyž so w zrudźenej wutrobje dopomnich na knjeza, kotryž tudy wumrěwši bu tři dny prjedy w Drježdźanach pokhowany, a při sebi pomyslich: maš ty zawěsćene, zo strowy a žiwy so domoj wróćiš? Dach sebi tamny hosćenc pokazać, w kotrymž bě knjez farař Rjenč zemrěł, tola kaž železnica, tak też łódź nječaka, z kotrejž chcych přez jězor jěć. Kak krasny bě napohlad, hdyž prěni króć wulki jězor wuhladach. Njemóžach so na zelenej wodźe nahladać, a njezabych też na Zeppelina, kiž je tu njedaloko z domom. Škoda, zo bě joho powětron rozbuchnjeny, hewak by nas tu wočakowawši mohł přez jězor donjesć, a njebych tak nazhonił, što ma človjek znutřka a zwonka wustać, dyrbjał-li roznjemdrjenomu a zešerjenomu jězorej swoje ćěło přewostajić, a zo móže so z dobom najlěpši apetit a najrjeńše wjeselo skazyć. W Rorschach, na tamnej stronje jězora, běch hižo we Šwicy, a w rjanym wozu jědźech nimo St. Gallen, z dwěmaj krasnymaj cyrkwičkomaj při puću, do Züricha. Tu nam zasy z woza kazachu. Njemějach tak nuzne a čakach, doniž buch posledni. Tola wóz počinaše z dobom wróćo jěć a sebi myslach, to póńdźe do Genfa, hdźež nihdy njechach. Njezbožo njebě tak wulke, kaž strach, wozy bywachu jenož na druhe kolije přewjezene a bórzy móžeše mje zasy starosćiwy towařš, njewědźo, hdźe běch wostał, powitać. Za hodźinu běchmoj při Zürichskim jězoru přejěwši w Luzernje. Tak bě prěni dźeń a prěnja jězba přetrata. Tu chcychmoj dźensa wostać a přenocować. Nětko pak wostaju cyłu dalšu jězbu a stoju hižo dźesać dnjow pozdźišo z wami na dwórnišću w Romje štwórtk 3. septembra $^1/_4$2 hodźin připołdnju.

(Přichodnje dale.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. „Krajan“ na lěto 1909 je wuschoł a dźensa nastupi swój puć do Serbow. Kaž „Posoł“ tak też „Krajan“, nascha jenička katholska serbska protyka, do kóždeje serbskeje katholskeje swójby słuscha. Rozwučuje će wo cyrkwinych należnosćach w jenotliwych wosadach, praji ći do prědka, kajke wjedro budźe, čini će kedźbnoho na wschelake spomnjenja hódne dny. Nimo zapiska serbskich duchownych poda ći „Krajan“ też zapisk serbskich wučerjow. Hdźe a hdy su hermanki, ći też praji. Skónčnje masch w nim wschelake rjane, też powučace nastawki, kaž: „Serbski rozhlad“, „† Kralowa Karola“, „Serbja, prajće, schto was čełnje a duchownje sobu nanajbóle kazy?“, „Prěnja broda w Serbach“, „Jubilej swj. wótca Pia X.“, „Kak dołho móže nasche žiwjenjo trać?“ K tomu hischće někotre mjeńsche nastawčki, drobnostki a směschki. Też z wobrazami „Krajan“ tón raz lutował njeje. Widźisch, zo je bohaće wuhotowany a je wobschěrny. Wopschija 58 stronow a płaći jenož 30 pj., potajkim strona jenož $^1/_2$ pjenježka. To tola zawěsće njeje drohi. (Hladaj nawěschtk w dźensnischim čisle.)

— Też sakski „Bennokalender“ na lěto 1909 je wuschoł a poruča so. Tuta Benno-protyka je jenička sakska katholska protyka w němskej rěči. Dla swojeje dospołneje a wobschěrneje statistiki wschitkich sakskich duchownych a wučerjow, cyrkwje a schule, kaž też towarstwow je wona k poručenju wosebje tym, kotziž so wo nasche katholske wobstojnosće w Sakskej zajimuja. Nimo toho pak podawa nam też hischće rjane nastawki z illustracijemi. Hdźe je k dóstaću, hladaj nawěschtk čisło 203 w dźensnischim čisle.

Z Budyšina. Dźensa štwórtk 5. novembra wohladachmy prěni króć kus sněha też ležo na zemi, nic jeno někotre mjetelki lětać

w powětře. Potajkim dyrbimy też hižo z časom daloko postupjene měć. Ale po ličbje zapłaćenych Posołow so njezda, zo smy hižo tak daloko w běhu lěta, dokelž hakle widźimy tu połojcu zapłaćenych přinoškow. Tuž dopominamy našich česćenych sobustawow a wotebjerarjow, zo chcyli tola też nětko hnydom so na Posoł dopomnić. Na kóncu lěta dyrbimy też wšě wudawki za Posoł zapłaćić, ale bjez pjenjez to njeńdźe. Druhe časopisy dyrbimy štwórćlětnje do prědka płaćić, jeli chcemy je měć; tuž **smilmy** so nad swojim **Posołom** z najmjeńša nětk **na kóncu lěta**. A kak rjenje by było, hdy bychmy takle też jónu wšěch sobustawow běžnoho lěta woćišćanych měli. Po nowym lěće dźěn so ze staroho lěta zastate płaćenja wjacy njewoćišćuja. Tuž **khwataj** kóždy, kiž njeje dotal na to hišće myslił abo to, zo by z najmjeńša swój **lětuši přinošk hnydom zapłaćił.**

Pokładnik.

Z Budyšchina. Za naschu tachantsku cyrkej je nasch najdostojnischi knjez biskop wosebity privileg z Roma wot swjatoho wótca sobu pschinjesł. Na dnju wopomnjeća poswjećenja tuteje cyrkwje móżesch nětko kóżde lěto w tutej cyrkwi dospołny wotpušk dobyć, hdyż na tute měnjenjo swjate sakramenty dóstanjesch a hdyż sy pschi wudźělenju bamžowoho požohnowanja pschitomny, kotrež budże so drje kóżdy raz po prědowanju dopołdnischich wulkich kemschi wudźělić. Tuž budże to jutře za tydźeń prěni króć. — W Drježdźanach w dwórskej cyrkwi budże to też, a kaž słyschimy, kóżde lěto jutrownicku.

— Naschi młodźencowje, kotsiž maja mysle, pschichodne jutry do naschoho wučeŕskoho seminara zastupić, zo bychu na wučeŕstwo studowali, maja so hischće w tutym měsacu novembru pola direktora seminara zamołwić.

— Nowy móst přez Sprewju je hižo tak daloko hotowy, zo su te štyri wobluki hižo začinjene. Po dokonjenju tutoho dźěła běše mała hosćina za dźěłaćerjow. Cyle hotowy dyrbi móst k lětu wokoło augusta być.

Z Radworja. Čitarjow, kotsiž maja mysle, do Zdźerje abo do Brěmjenja na kermuschu jěć, na to dopominamy, zo njedźelu wječor nimo wschědnoho poslednjoho ćaha (w 7 hodź. w Zdźeri) też dźiwadłowy ćah (Theaterzug) do Budyschina jědźe, kotryž 10 minutow po 9 hodźinach ze Zdźerje a 20 min. po 9 z Dubrawy wotjědźe a po 10 do Budyschina pschińdźe. Hosćo, kotsiž chcedźa do Njeswačidła abo do Rakec, dyrbja w Radworju wulězć a tam połdra hodźiny na posledni Wojerowski ćah dočakać, kotryž je $^1/_2$12 w Njeswačidle a $^3/_4$12 w Rakecach. — Zdźerjenjo su dźiwajcy na tutón pozdźischi wotjězd swojich hosći hižo trochu wjetsche swinje zarězali a něschto wjacy tykancow napjekli. Też je tam wutoru psched kermuschu hońtwa a srjedu karpyłojenjo było. Tuž drje tam kermuschu cyle hłupje njebudźe!

Z Khrósćic. Kermuša a kermušne wjesele stej nimo. Bohu dźak! Lětsa bě tu telko wjeseli, kaž hišće ženje: karusel, štwore čumpjele, panorama z kukačemi — a **kajki hišće** panorama! We wjacy wobrazach so zrudne žiwjenjo, a hišće zrudniši kónc Grete Baierec pokazowaše. Wězo njesmědźeše też pobrachować njezapomnita Luisa, jeje wěrowanjo z Toselliom a t. d. Prašam so, je to něšto za naš lud? Pozběhuje to naš lud, abo njekazy to jón?! Druhdźe je so zakazało, wotprawjenjo Grety Baierec ludej pokazować. Čohodla nic pola nas? Nadźijamy so, zo k tomu powołane strony k lětu tajki tam-tam wjacy njedowola, byrnjež so ludźom, kotřiž nimaja rozsuda, to bóle lubiło. Wěsta žónka bě tak přewzata wot sobuželnosće, zo je z kukačemi nutř — płakała a měnješe, byrnjež dwě hriwnje płaćiło, to dyrbju wohladać. A kelko kapitala so ze wsy wunjese, hdyž štyri dny so piska, tudluje a je wšo zawjerćane. Samo hač do $^1/_2$2 hodź. rano su so wěsty dźeń čumpali. Zo so při tym wšo nima po dobrym čestnym wašnju, to kóżdy wě, kotryž je tam widźał a słyšał hólcow wołać a holcy škrěčeć. Loni je so wuličiło, zo su dźěći za tři dny přez **900 hr.** tam donjesłe! Někotre dóstachu kóżdy dźeń za to hriwnu. Štož sebi při nepli zběranju nahromadźa, to so přejězdźi. A njestawa so, zo dźěćo, nima-li dosć pjenjez, tute dny počina za tym kukać, hdźe nan a mać pjenjezy khowataj a bywa tak ...? Lětsa bě cyły ruml hišće dźeń dlěje, tuž móże kóżdy wědźeć, zo su přewjerćane pjenjezy šte do — tysac. A spodźiwnje — tu su hnydom pjenjezy, kotrež bychu so k lěpšomu nałožować měłe. Nadźijomnje so k lětu tutón přez měru wulki tam-tam wobmjezuje, kaž bě to w prjedawšich časach, a **z panoramom njech nam wostanu w cuzbje.** Tykanc na blidźe, čorna juška a wulka kołbasa — to je najrjeńše panorama — a hišće dowolene za wulkich a małych. —p—

Sława dopisej! Škandale kaž Greta Beierec a „wěrowanjo“ Louisy—Toselli w **Khrósćicach** — hdźež smy před krótkim wulkotny bamžowski swjedźeń jako wěrny ludowy swjedźeń **katholskich** Serbow swjećili — za móžne měli njebychmy, hdy by dopis to njewobkrućał. — Kaž smy ze spušćomneje strony słyšeli, su srjedu na ss. Symana a Judy rano a dopołdnja ze wšej haru a z hołkom někotre ze spomnjenych naprawow so preč hotowałe a wozyłe. Spomnjeny swjedźeń je tola za

Khróšćansku wosadu přikazany swjaty dźeń. Hdźe dha je policija była, zo by tajkomu přestupjenju krajnoho zakonja zadźewała? Red.

Z Kukowa. Jara rozomnje čini tu jena serbska mać, hdyž swoju holcu, kotruž bě hižo na 14 lět po cuzym tworika, zasy serbscy draści. Hewak je tu a w bližšej wokolinje nawopak. Lědy je holca ze schule, abo też hižo prjedy, mjetaja maćerje na swoje holcy cuzu drastu, zo bychu wosebnje a nobl wustupowałe. A schtó dha dźensnischi dźeń za noblessu a nahladnosću njeslědźi? Kóždy chce so tróschku widźeć dać. A hdyž hewak z ničim, dha tola z najmjeńscha z drastu. Tuta, kaž je znate, ludźi čini. Z wjetscha pak su tajcy serbskich pjenjez należli, a k dźakej teptaja nětk to z nohomaj, schtož sebi dobry njeskaženy lud waži. Nic na tym dosć. Też swojim serbskim dźěćom kruče zakazuja, w domje, pak na wsy serbscy rěčeć (!!). Swoju mudrosć pak z tym dokumentuja, zo zjawnje wuznaja, zo serbscy čitać njemóža — (z rěčenjom wschak też wjele lěpje njeje). Pola nich je tón hłupy, kotryž dwě rěči hortnje a pisomnje do čista wobknježi. A ći chcedźa tola być intelligentni a „gebildet". Tajkele naduwanjo! Serbske časopisy tamni też njedźerža, Hewak mohło jich tu a tam swědomjo hrjebać. Te pak njech radscho wo měrje spi. Kusk narodneje pscherady dla sebi swój měr njekaža.

Sebi mysli, zo je to němska, wěscheja francozsku drastu na swoje dźěći. Wo serbskej drasće prajesche něhdy bamž Leo XIII. pschi audiency Serbow, zo je wona **jara pschistojna.** Khiba je to wina, zo so někotsi za nju hańbuja?!

Wosebna knjeni z Drježdžan mi powědasche, zo chcysche so jeje serbska słužowna pschedrasćić na cuzu, do čohož pak wona na žadyn pad njezwoli. Džiwja holčka khodźesche rady na rejwanske kubje a serbska z wojakami so wokoło tołkać bě ju hańba. Bórzy woćahny wot swojoho dotalnoho knježstwa, pschedrasći so, wisasche nětko na wschěch hozdźikach a po někotrym času wróći so do starschiskoho domu, khora na ćele a duschi, a mać skoro zadwělowa na njeposłuschnym, njeporadźenym holčisku. To je jedyn struchły pschikład. Njeje pak jenički. Němscy wjerchojo česća a waža sebi serbsku narodnu drastu. Doma pak slěpcam smjerdźi. Tempora mutantur! Časy so pscheměnjeja.

Nasch lud njeje so bohužel hischće wotwučił, na wotrodźencow a cuzych falschnych profetow poslučhać. Tući serbski lud kaža, napjelnja jón z cuzym duchom a potom so zjawnje khwala, zo su swój złósciwy nadawk dopjelnili. Pschepozdźe so druhdy wbohi lud dohlada, schto so jomu bjerje a rubi. Serbja, mějće woči wotewrjenej! Wobhladajće najprjódy běh a žiwjenjo tajkich kažerjow a ničerjow a potom wěsće, schto na nich je. Serbske maćerje! Hajće sebi narodnu drastu! Z njej wobkhowamy najlěpje narodnosć, rěč a wótčinske waschnja a w cuzbje póćiwosć!

Z Kukowa. Najebać njepřihodnoho dnja bě so tola nahladna črjóda (ličachmy na 50) sobustawow a hosći na zhromadźiznu našeje Bjesady, minjenu njedźelu wotmětu, zešła. Po wuradźenju wšelakich nutřkownych naležnosćow přepoda předsyda słowo knjezej kapłanej Delanej z Khróšćic, zo by nam wo swojej jězbje do swjatoho města přednošował. Dźakowaše so wopředka za wutrobne powitanjo a pokaza na to, zo je hižo jako gymnasiast a bohosłowc do našoho kasina na Kinkbarku khodźił a w nim rěčał. Přeje zdobom, zo by towarstwo dale kćěło a rostło k Božej česći a serbskomu narodej k spomoženju. Njeje do Roma jěł, zo by snadź dźěłej čěkał, też nic, zo by swojoho rozpjeršenja a wokřewjenja pytał. Loni přihotowaše so zjězd němskich katholikow do Roma pod wjednistwom hrabje Droste z Dahlfelda. A po poručnosći knjeza biskopa wuzwoli so rěčnik też do komiteja. Dokelž pak w Italskej njeměry hrožachu, rozwjaza so tutón komitej. Hdyž lěpše časy kiwachu, chcychu tola katholikojo ze wšelakich krajow jubilarej na Pětrowym trónje hołdować a čehnjechu po tysacach do Roma. A tohodla też nětko swoju prjedawšu mysl do skutka staji a poda so z knjezom fararjom Krječmarjom ze Šěrachowa na puć. Dokelž so pućowanjo w „Kath. Posole" nadrobnišo woćišći, dha wo dalšim wozjewjenju wothladam.

Knjez kapłan Delan rěčeše přez dwě hodźinje a nikomu so njewostudźi. Z njewšědnej kedźbliwosću připosłuchachu přitomni na joho słowa. Za nałoženu prócu dźakowaše so jomu předsyda wutrobnje a přitomni postanychu jomu k česći. Přichodnu zhromadźiznu budźe wo měsće Romje rěčeć. Budźa też wólby. Do towarstwa přijachu so 4 nowe sobustawy.

Z Njebjelčic. Přibližuje so zasy swjatoho Měrćina, hdźež wjele Serbow do Njebjelčic přikhwata, zo bychu wotedali swj. Měrćinowy wopor za zbožo w skoće. Hdyž loni wobnowjenu cyrkej wuhladachu, stróži so někotryžkuliž dla wot Božoho słónca přepalenoho swjećeća na wulkim wołtarju, měnjo, tute dyrbi też hišće być nowe! My pak běchmy staromu dobri a smy sebi je wot k. Hinrichsa ke kermuši rjenje ponowić dali, štož je so jomu jara derje poradźiło. — We suchim času bjeze wšoho dešća je tudy narostła rjana wjesna pycha, nowa šula. Wobstoji z dweju dźěłow, nižši do wsy je bydlenjo za knjezow wučerjow, wyšši k Pazlicam šulske rumy za dźěći (jena jstwa deleka, druha w prěnim

poskhodźe). Tak je wučeŕske bydlenjo cyle wot šulskich rumow wotdźělene a smě so w šuli bjez přetorhnjenja dale wučić, hdy by snadź natykowaca dźěćaca khorosć we wučeŕskej swójbje nastała. Znutŕkowny rum je derje wužity a zwonkowny napohlad je rjany; samo zastup do wučeŕskoho bydlenja je přez mały přitwark wudebjeny a zastup do šulskeje kněže ma serbske (Sława! Red.) napismo: „Jězus přiběraše na mudrosći a starobje a hnadźe pola Boha a čłowjekow.“ Z krótka, nowa šula je rjana pycha za Njebjelčicy, budźe pak so nam hišće lěpje lubić a spodobać, hdyž budźe tež dospołnje zapłaćena!

Z Pančic. W tudomnym hosćencu spali so zańdźenu póndźelu jězdny motor, dokelž bě so ze swěcu njekedźbnje při wuporjedźenju wobkhadźało. Hdy njebě so w prawym času na dwór storčił, bě snadź so hosćenc sobu spalił. Wobsedźeŕ jězdźaka bě z Budyšina a jara škoduje.

Z Kamjenca. Tež w Kamjencskej hłownej cyrkwi maja nětko centralne tepjenjo a wutoru bu prěni króć na pospyt tepjene. — Nascha wěža je z 1. oktobrom nowoho wěžnika dóstała we wosobje knjeza Heimlicha. Hač do toho časa je $4^3/_1$ lěta dołho wudowa Bauditz ze swojej džowku tule službu swěrnje zastawała, po tym hač běsche jeje muž po 29lětnej službje na wěži wumrěł.

— Wučeŕski seminar nětko do nascheho města njepschińdźe, ale do Biskopic. Za tute město je so hižo wot knjeżeŕstwa k twarej tutoho seminara 280000 hriwnow namjetowało.

Z Reichenawa. Tu je minjeny tydźeń najstarschi muž w Sakskej, Gottfried Apelt, w 104. lěće swojoho žiwjenja wumrěł a bu srjedu khowany. Najstarschi čłowjek w Sakskej je nětko města Geierowa, kotraž 103 lět stara w Zitawskim klóschtrje bydli.

Ze Seitendorfa. Tu budźe jutse, njedźelu 8. novembra swjećenjo nowych zwonow.

Z Plawna pisaja, zo je tam w nocy wot wutory k srjedźe nimale sylne a mócnische, hač hdy prjedy, zemjerjenjo było. W Untersachsenburg su wobydlerjo hač pozdźe do nocy z bojosće na hasach pschebywali. W Zwota su někotre domy a tšěchi so rozpukłe a wokna so rozbiłe. Tute zemjerjenjo njeje tón raz jenož w Vogtlandźe było, ale tež w połnócnej Čěskej a w Oberfranken. Haj, kaž nowiny pisaja, su tež w Drježdźanach a w Lipsku někotre zeńske storki začuli.

Z cyłoho swěta.

Němska. Minjeny tydźeń a z dźěła tež tónle dyrbi so čorny, njezbožowny za Němsku a jeje počahi k wukrajej, za jeje diplomatiju mjenować. Tak dołho hač nowe němske kejžorstwo wobstoji, drje hischće do tajkeje krisy njeje pschischło kaž nětkle. Ta wěc je takle pschischła. Kejžor Wilhelm je w rozrěčowanju z wusłuženym jendźelskim diplomatom wosebje z minjenych lět wschelake zdźělił a dowěrił, schtož so ženje wozjewić njeby měło. Mjeno jendźelskoho diplomata cyle wěste njeje, praja, zo je to dotalny jendźelski póslanc w Barlinje, Lascelles, byk. Kejžor chcyschе najskerje ze swojimi dowěrjenjemi zasydobyć jendźelskoho pschećelstwa docpěć. Z cyłej wěrnosću prajene, měnimy, wosoba najwyschschoho zastupjerja Němskeje a cyłeje zwonkowneje politiki dyrbi tak wysoko stać, tak njepschistupna być, zo sebi žadyn, tež najwustojnischi diplomat, kiž chce swoje nazhonjenja potom do zjawnosće pschinjesć, na nju njezwěri. Tu pak je z rozrěčowanja cyły rjad njezbožownych sćěhowkow nastał. Tamny diplomat je hłowne zdźělenja kejžora Wilhelma do wosebitoho artikla spisał, a je w jendźelskich nowinach „Daily Telegraph“ wozjewił. Njehodźi so wopisać, kajke stróženjo po cyłej Němskej a kajke spodźiwanjo a zasudźenjo w cyłym wukraju je tutón artikl načinił. Najtajnische wěcy z němskeje politiki su na zjawne pschischłe, na pschikład, zo je kejžor Wilhelm Jendźelskej plan za wójnu pschećiwo Buram w Africy wudźěłał a póslał, a zo je jendźelski wjednik Roberts so z wjetscha po nim měł; zo stej Francozska a Ruska za čas spomnjeneje wójny Němsku namołwjałoj, tehdom do Jendźelskeje so dać, zo bychu ju ponižili; zo matej Jendźelska a Němska nadawk, pschećiwo Japanskej a tež Chinje zhromadnje wustupować, zo byschtej strach, wot tam hrožacy, wotwobročiłoj atd. Z jenym skowom: najtajnische wotpohlady zwonkowneje politiki Němskeje abo tola němskoho kejžora so tu wozjewjachu. Je dźiw, zo wschitcy w Němskej kaž wopróstnjeni stojachu, zo wozjewjenjo „katastrofu“ mjenowachu? Pschetoż dyrbjesche so pschiznać, zo spomnjeny artikl wěrnosć rěči.

Tola hischće nic na tym dosć. Kancler wjerch Bülow wuzna w „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“, zo je jomu kejžor spomnjeny artikl k pschehladanju póslał, zo by rozsudźił, hač so wozjewić hodźi. Bülow pak, kiž na kupje Norderney so strowjesche, jón čitał njeje, ale poda jón póslancej v. Müllerej, kiž měješche tehdom službu pola njoho. Tež tón jón čitał njeje, ale pósła jón do zwonkownoho hamta w Barlinje k pschehladanja. Tež tam schef v. Schoen doma njeběsche, a jedyn z podatych zastojnikow jón dósta k pruhowanju. Tón drje jón pschečita, njenamaka pak ničo straschne abo sensacionalne w nim (!) Tak rukopis zas ke kanclerej Bülowej wróco pschińdźe a tón jón póslancej v. Jenischej, kiž bě w mjenje kejžora wo joho pruhowanjo žadał, z wosebitym listom wróći, zo joho wozjewjenju ničo napschećo nima .... Hakle z nowinow „Daily Telegraph“ nětko Bülow artikl zhoni a widźesche, schto je ze swojim zakomdźenjom zawinył. Tohodla kejžora proschesche, zo by joho

ze służby puschćił, kejžor pak joho puschćik njeje.

Tak wěcy w tu khwilu stoja. Němske nowiny wschěch stronow su hač trasch do tsjoch wschitke pschezjene, zo je to žałostna blamaža za cyku Němsku, porokuja Bülowej hač nanajkrućischo joho zanjerodženjo, žadaja za kanclerom, kiž swoje zamołkwite zastojnstwo swěrnischo zastara, zo so tajke njezbožo za Němsku njewospjetuje, hdyž dźěn je zuate, zo kejžor ze swojej „impulsiwnej“ powahu słowo na wahu njekładže atd. Němski sejm, kiž je runje zas so zhromadźił, budže bjez dwěla hnydom na spočatku wo struchłej naležnosći jednać. Interpellaciju abo praschenjo za wusprawnjenjom chcedźa nacionalliberalni stajić. Budže ćežko, wěc někak zas narunać, pschetož we wukraju nětkle bóle hač hdy na Němsku z njedowěru a podhladom kedźbuja, w Jendźelskej pak su so smjeli, hdyž w tamnym parlamenće so za wójnskim planom Němskeje za wójnu z Burami praschachu, a minister wójny wozjewi, zo toho plana tam nihdže namakać njemóža.

— Nasch kejžor je srjedu do Eckartsau wotjěł, awstriskomu arcywójwodźe Francej Ferdinandej na wopyt. Wot tam pojědže do Schönbruna kejžora Franca Józefa wopytać.

— Nowe dawki wunamakać, to budže hłowny nadawk němskoho sejma w nětčischich posedženjach. Naćiski nowoho dawkowoho zakonja su so wozjewiłe. Nowe dawki maja so położić na palenc, piwo, wino a tobak, na milinu (elektricitet), płun (gas) a nawěschtki, na zawostajeństwo też za mandźelskich a dźěći. Zběhnyć ma so dawk za jězdne listki na železnicach.

— Zastojnicy w zwonkownym hamće so boja. Statny sekretař v. Schoen je skhorjeł. Nětko pisaja, zo je też statny podsekretař tam, v. Stemrich, nahle skhorjeł a na wustrowjenjo woteschoł.

— Hrabja Zeppelin ma zas nowu powětrowu łódź (powětron) hotowu a z njej wschelake jězby wuwjeduje. Psched krótkim, 28. oktobra, bě też prync Heinrich, kejžorowy bratr, sobu jěł. Wón po jězbje słowow njemóžesche namakać, swoju radość nad spodźiwnej łódźu wuprajić a njepschesta staroho hrabju khwalić. „Dołho hižo sym“, praji, „Waschu powětrołódź za wosebnu měł, ale nětko sym bóle, hač móžu prajić, dojaty a zwjeseleny z tym, schtož so mi postići. Tón dźeń je jedyn z najrjeńschich mojoho žiwjenja. Hnydom telegram mojomu kejžorskomu bratrej pósćelu.“ Wón je też sam łódź wjedł a prajił: „To njeje powětron, to je woprawska łódź.“

— Něme zhromadźizny. Nimasch na swěće zakonja, kotromuž by so njemohł wschak wuwinyć. Psched něschto měsacami je němski sejm zakoń wudźěłał, po kotrymž smě so jenož tam na zhromadźiznach pólski rěčeć, hdźež je wjacy dyžli 60 procentow ludnosće pólskeje. Po tutym zakonju njesmědža Polacy w cuzbje, hdźež jich tola ženje wjacy dyžli 60 procentow w jenej krajinje njeje, na zhromadźiznach pólski rěčeć. — Ale Polacy wědža sebi rady. Njedawno wotměchu Polacy w městomaj Essen a Bruckhausen we Westfalskej zhromadźizny, hdźež so ani słowčka pólski njerěčesche. Za to dósta kóždy, schtóž bě na zhromadźiznje, łopjeno, na kotrymž běchu rěč a resolucije, kotrež měješe zhromadźizna pschijeć, wočischćane. Kóždy sebi mjelčo rěč a pschiskluschne resolucije pschečita a pschikiwajo abo z hłowu wjerco resolucijam pschihłosuje abo je wotpokazuje. Dokelž zakoń jenož wuradźowanja w pólskej rěči zakazuje a nic pólski spěw, spěwaja zhromadźeni pólski kěrlusch: „Serdeczna Matko“ (Wutrobna maćeć), a rozkhadźuja so potom změrom do swojich domow. Tajka něma zhromadźizna čini snadź hischće wjetschi zaćischć hač tajka, hdźež rěčnicy wustupuja. Pschedstajmy sebi tajku zhromadźiznu w Barlinje! Cyła Europa budže so dźiwać nad skutkami wuwołaneje pruskeje politiki. Njeje to směch ludźom, zo dyrbja so ludźo strowoho rozoma a tak rozwiteje nadobneje rěče ze sobu wuradźować kaž němi. Haj wschak — smy w Němcach! A pólska rěč, kotruž tak ze wschej mocu potłóčuja, njeje cuza, do kraja wot wonka zanjesena, je tu domjaca, maćerna rěč něhdže 4 millionow wobydlerjow. Ale wužiwać jeje njesměsch na zjawnej zhromadźiznje! To by był njeskutk. Za to bychu će do kłódy hnali! A potom hischće Bülow wobkruća, zo smě kóždy w Němcach rěčeć, „kaž je jomu pysk narostł“. Wschitko jenož wulka huba. Ale Polakow tak njepschewinu. Jenož rjap jim skruća. Za to swědča wosławjene něme zhromadźizny.

— Swjećacy biskop Maximilian hrabja Galen je 5. novembra dopołdnja w 10 hodź. w Münsteru w 78. lěće swojoho žiwjenja na zahorjenjo płucow wumrěł. 26. julija 1906 je swój 50lětny měschniski jubilej swjećił. Hač do poslednjoho časa je pilnje dźěłał a lětsa też hischće we wschelakich wosadach firmował.

Awstrija. Rozkazowacy general a Pražske „bumle“. Pod tym napismom podawa nowina „Venkov“ sćěhowacu nowinku: Hdyž bě čěski bohot wot Pražskoho rozkazowacoho generala požadał, zo by wójsko wupósłał k wuprózdnjenju Pražskich wulicow (drohow) a k schkitanju burschakow, staji so general raznje tajkej žadosći, praje: „Wójsko njeje k tomu, zo by burschakow hajiło. To by rěkało, wójnski staw ponižić, hdy by wójsko někotrych młoduschkow dla dyrbjało spochi w bróni stać. K tomu je policija.“ — Bohot so tohodla hnydom telegrafisce na ministra wójny wobroći — ale też tón njechasche pschizwolić. Hakle minister zwonkownych naležnosći Aehrenthal skónčnje wójnskoho ministra pohnu, zo so Pražskomu najwyschschomu generalej poruči, wójsko na pschikopy wupósłać. Nowina wobkruća, zo ma tu nowinku z dospołnje wěry hódnych kužołow.

— Němscy studenći z Němskeje

w Prazy. Pschi wschěch dotalnych dundankach němskich studentow w Prazy, kotrež su tam telko ropota zawinowałe, stoja pschecy studenći z Němskeje na čole demonstrantow. Někotsi z nich su so tež njedźelu najlhróblischo do policajnych straźnikow dali. Měnja mjenujcy ći pacholjo, zo je jim w Prazy wschitko dowolene, zo jim nima nichtó wobarać, byrnjež ludnosć bóle zkobili. Njedźelu je so samo němski konsul do němskoho kasina podał. Schto je tam worał mjez studentskim bumlom, njeje won. To je fischiž, zo ma so domjaca Prażska ludnosć horstki schkrěčatych naduwachych wukrajnikow dla njeluboznosćam wurjadnoho prawa, z kotrymž Prazy hroża, podćisnyć. Haj, je-li Awstriska jenož adjudant Němskeje, potom je bjez dźiwa, zo sebi dźěći puki dóstawaja za cuzych hepjelow. Hdy bychu pólscy studenći w Barlinje tak z pólskimi barbami „Pod Lipami" z processionom chodźili a město „Wacht am Rhein" „Jeszcze Polska niezginęła" spěwali, bychu za 24 hodźinow wschitkich za mjezy němskoho kraja wuwjezli. Wschudźe dwoja měra.

— Rakuski kejžor je stawnoho slavistu, stawa komory knjezow a professora słowjanskoho rěčespyta na Wienskej universiće, dwórskoho radźićela Dr. Jagiča do rycérskoho stawa powyschił.

— We Lwowje bě njedźelu zhromadźizna, na kotrejž so wobzamknu, zo ma so na krajnu schulsku radu próstwa zawdać, zo by so na Halič-skich ludowych schulach cyle pschestako, němsku rěč wučić.

— Madjarjo pschihotuja sebi zastojnikow, khorwatskeje rěče swědomych. Wuherske knjeżerstwo je 20 madjarskim studentam stipendije wudźěliło z tym wumělnjenjom, zo so na prawnisku fakultu Zahrjebskeje (Agram) universitu zapisaja. Madjarjo chcedźa ludźi měć khorwatskeje rěče swědomych, zo bychu jich potom jako zastojnikow do Khorwatskeje tykli a z jich pomocu tam madjarsku politiku wjesć móhli.

— W Hercegowinje pala so praležy hižo něschto dnjow mjez Bjelasnicu a Wisecicu w konjicskim wokrjesu. Njebě móżno, woheń zahaćić. Wjacy hač 18 □kilom. lěsa stoji hischće w płomjenjach, kotrež hischće pschecy rostu. Dym je tak husty, zo słónca widźeć njeje. Skoro runje tak hrozny woheń zakhadźa w lěsach w Nevesinskim wokrjesu. Cyła Civanska dolina je morjo płomjenjow.

Francozska. 250 francozskich rybakow je pschi wuprawje na kupy Nowy Fundland zahinyło. Z wjetscha běchu to mużowje ze Saint Maló a z wokolinY. Telko woporow sebi hischće ženje żana rybarska wuprawa żadała njeje, schtož ludźo pomnja.

Ruska. Katholska cyrkej ma w Ruskej 12 biskopstwow a na 12 millionow duschi. Najskerje je jich hischće wjele wjacy, pschetož licba 12 millionow pokhadźa z léta 1897 a wot toho casa je po tolerancnym zakonju z najmjeńscha poł milliona duschi pschibyło. Biskopstwa su nimo měry rozsahłe. Biskopja, z wjetscha hižo zestarjene wosoby, njemóża w swojim casu wschě swoje wowcki wopytać. Wosebje wobćežne su biskopske visitacije w Sibirskej. Tam je poměrnje jara mało katholskich cyrkwjow. Srjedź minjenoho stotka bě tam jenož 5 cyrkwjow: w Tomsku, Tobolsku, Irkutsku, Krasnojarsku a Nerčinsku. To wežo někak za katholikow po Sibirskej rozprószchenych njedosaha. Duchowni tutych cyrkwjow njemóża z najlepschej wolu wěriwych porjadnje zastarać. Ani jesuići, prěni sibirscy missionarjo, njemóżachu pschi wschej nazhonitosći a wopornjwosći dodźěłać. Knjeżerstwo płaći za kóždoho duchownoho létnje 600 rublow, a kóždomu pschipokazuje 50 desjatow zemje (něhdże 200 jutrow). K tomu hischće kóždomu wudawk za pućowanjo połnje zaruna. Ale njedźiwajcy na to bě duchownych spochi mało. Po casu nastachu nowe wosady. W sibirskich wobsadkach rosćesche spochi licba katholikow. Pschibywachu nowi wobsadnicy, kotsiž chcychu rolu wobdźěłać abo złoto ryć, też rybacy, hajńcy a kupcy — duchowni pschewodźachu jich hač do zanjesenych kutow, zakłožowachu mjeńsche a wjetsche kapały, twarjachu cyrkwje, zarjadowachu kschesćanske wosady. W měsce Čeljabinsku, kotrež je na mjezach Europy a Sibirskeje położene, nasta nowa katholska wosada z duchownymaj. W měsce Kurganu, nad sibirskej železnicu położenym, hdźež su wulke butrowe wiki a hdźež je so tohodla wjele Danow zasydliło, zakłoži Tobolska katholska wosada filialnu cyrkej. W najnowschim casu chcedźa wot Omskeje wosady wotdźělić nowu wosadu w Semipalatinsku, hdźež je so 5000 wobsadnikow němskeje narodnosće zasydliło. W Tomskim wokrjesu, hdźež su 12000 katholikow naličili, matej so dwě nowej farje zakłožić. Też Irkutska fara ma hižo syku filialkow, kotrež so też po něčim na samostatne wosady pschěměnja. Mjeńsche modleńnje a kapałki lěžu po cyłej Sibirskej kaž hriby ze zemje, a wěriwi zhromadźuja so tu k modlitwje a k służbam Božim pschikhadźejcy z hobrskich zdaleności. Bohužel pak maja w Sibirskej jenož 25 katholskich duchownych. Najlepje by było, hdy by so na Sibirskej samostatne biskopstwo pak w Tomsku, pak w Irkutsku załoźiło.

Amerika. Za präsidenta Zjednoćenych Statow bu z wulkej wjetschinu prjedawschi wójnski minister Taft wuzwoleny. Rooseveltowa politika je z tym wobkrućena a so dale powjedże.

Wšelčizny.

* Zastarany za zymu. Wotsudźeny po sudniskim jednanju k swojomu sobujatomu: „Šěsć měsacow sym dóstał! Za cyłu zymu zastarany — a ja to ani był njejsym."

(Pokročowanjo texta w přiłozy strona 409.)

Dr. med. Reuss
statn. přip. zubjacy lěkař
Kamjenc
při klóštrskich wrotach.
Plomby, wumjełske zuby, bjezbolostne wućahowanjo zubow.
K rěčam 8—12 a 2—6. Njedźelu jenož dopołdnja. [122

Kłobuki, čapki, krawaty, rukajcy, trikitaže, nohajcy, gamaše, peleriny, kožane jupy, wołmjane jupy
jeno dobre twory za tunje krute płaćizny.
Richard Nebel
w Budyšinje, bohata droha 13.
Telefon 128. [206

Běrny tłóčace mašiny, najnowši system,
ma na składze a poruča po fabrikskich płaćiznach
Pětr Hoza, [201
kowař w Khrósćicach.

Benno-protyka, jenička katholska protyka (w němskej rěči) w Sakskej, bohata na illustracijach, ze zabawjacym a powučacym wobsahom, kniha, kotraž so dla swojeje statistiki duchownych, cyrkwje, šule, wučerjow a towarstwow njemóže parować, je wušła. Płaći: zešita 60 pj., kartowana 80 pj. Knihikupcy zwučeny rabatt. Hdźež njeje k dóstaću, móže so też direktnje skazać ze zapósłanjom płaćizny a 20 pj. porta pola: [203
Saxonia-Buchdruckerei, Dresden, Pillnitzerstrasse 43 (Sächs. Volkszeitung).

Jednota tow. kath. Serbow w **Budyšinje**
změje swoju porjadnu měsačnu zhromadźiznu **jutře njedźelu 8. novembra** wječor we 8 hodź. kaž hewak. [210

Dwě domjacej holcy
pyta k nowomu lětu
konditarstwo **Edmunda Harnischa**
(Grohmannowoho naslědnika)
w Budyšinje. [209

Swob. zjedn. kath. wučerjow serb. Łuž.
změje swoju **IV. lětušu zhromadźiznu srjedu 18. nov.** popołdnju 1/2**5** hodźin w **serbskim domje** w **Budyšinje.**
1. Přednošk. 2. Zdźělenja. 3. Namjety. 4. Wólby.
K tutej zhrom. přizamknje so **towaršny wječor.** [208

Krajan na lěto **1909**
protyka za katholskich Serbow
je wušła.
Tasama je w našich expedicijach k dóstaću po 30 pj.

Najwutrobniši dźak a „Zapłać Bóh tón Knjez!“

wuprajamy z tutym wšitkim, kotřiž su našu horcolubowanu mandźelsku, mać, dźowku a sotru, kaž też přichodnu dźowku

Hanu Symankowu
rodź. **Zarjeńkec,**

kotruž Bóh tak zahe (w 32. lěće) wotwoła, w jeje khorosći wopytowali, na pustym wječoru a pohrjebje so tak bohaće wobdźělili a nas pokojeli.

We Wotrowje, Wudworju a Wučkecach
na dnju pohrjeba, 28. oktobra 1908.

Jan Symank, mandźelski.
Mikławš Zarjeńk a mandźelska.
Jurij Zarjeńk,
Michał Zarjeńk, } bratraj.
Marija Welsowa rodź. **Zarjeńkec,** sotra.
Jakub Symank a mandźelska,
207] přichodnej staršej.

K dźensnišomu čisłu štyri strony přiłohi.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Ćišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiłoha k čisłu 45 „Katholskoho Posoła“.

Sobotu 7. novembra 1908.

* Strašne hroženjo. Nan: „Čakaj, ty njepleko! Chceš ty ze štoma? Hač ty dele panješ a sebi šiju zwinješ (so rozrazyš), dóstanješ wote mnje hišće tajke puki, zo ći łaženjo zańdźe.“

* Tajkele zamóženjo! Mały Jank z nanom w zoologiskej zahrodźe přihladuje, kak dźiwim zwěrjatam žratwu mjetaja. Tu so na dobo stróži a praji: „Nano, ja chcu radšo preč hić, tu stoji napisane »Hladajće so pakosćerjow!« — Nan: „Ty so tola pakosćerjow bojeć njetrjebaš.“ — Jank: „Ju, nano, ja šće mam pjeć pjenježkow při sebi.“

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćena: Marija, Friedricha Wašeka, monteura w Sćijecach, dź. — Wěrowanaj: Oskar Rössler, składnik w Budyšinje, z Fridu rodź. Rosnerec w Budyšinje. — Zemrěći: 27. okt. Herta, Jana Stoliny, šewca w Budyšinje, dź., 3 m. — August Hila, prjedawši kontorowy słužownik w Budyšinje, 69 l. 3 m. 12 dn.

Njebjelčicy. Zemrěći: 5. okt. Jurij Kubica, nócny stražnik w Njebjelčicach, 63 l. 11 m. 5 dn. — 7. okt. Hańža Johanna, Jana Dórnika, žiwnosćerja w Njebjelčicach, dź., 1 m. 11 dn. — 17. okt. Mikławš Kmječ (Zuba), wumjeńkař we Serbskich Pazlicach, 67 l. 2 m. 14 dn. — 22. okt. Jakub Bilk, nócny stražnik w Pěskecach, 79 l. 17 dn. — 27. okt. Franc Rudolf Neitsch, khěžkař w Pěskecach, 67 l. 1 m. 23 dn.

Należnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1908 kk.: 650. Jan Pičman ze Židowa; 651. Handrij Frenel ze Zdźerje; 652. 653. z Budyšina: Hana Websowa, Marija Špitankowa; 654. August Młyńk z Boršće; 655. 656. z Radworja: Jan Grubert, Hana Kubańkec; 657. Hańža Rostokec z Hodlerja; 658. 659. z Khelna: August Krawc, Jakub Rjeńč; 660. Mikławš Smoła z Bronja; 661. Jan Mar z Boranec; 662. Michał Kubańka z Haja.

Z mojeho nakłada atd. so na farje w Budyšinje předawaja:

I. Nabožne knihi.

1. Duchowna Różownja swj. Marije. 1872. 517 stron. Płać.: 1,50 hr. hač do 4,50 hr.
2. Smjertnička. 1873. 120 stron. Płać.: 25 pj. a 40 pj
3. Hwězda, modlitna knižka. 1880. 104 stron. Płać.: 25 pj., 60 pj. a 90 pj.
4. Khwalće Knjezowe mjeno. 1882. 503 stron. Płać.: 1 hr., 2,50 hr. a 3,40 hr.
5. Róčna Swjatnica kath. křesćana. 1883. 1260 stron. Płać.: 2,50 3,50 a 5,00 hr.
6. Wěnašk Jězus-dźěćatkej. 1886. 40 stron. Płać.: 30 pj.
7. Žiwjenja Swjatych. 1864—1904. 1092 stron. Płać.: 5 hr. a 6,50 hr.

II. Powučne, zabawne spisy:

8. Serbske rukopisne drobnostki. 1869. 26 stron. Płać.: 25 pj.
9. Surowstwa napřećo Piusej VI. a VII. 1870. 28 stron. Płać.: 15 pj.
10. Pismowstwo kath. Serbow. I. 1869. 104 stron. Płać.: 1,20 hr.
11. „ „ „ II. 1874. 52 stron. Płać.: 50 pj.
12. Dwójnikaj. Powědančko. 1872. 31 stron. Płać.: 25 pj.
13. Othilia, slepa holčka. 1873. 44 stron. Płać.: 30 pj.
14. Marija wumožena khora. 1874. 25 stron. Płać.: 20 pj.
15. Při maćerńym rowje. 1874. 31 str. Płać.: 25 pj. 16. Wodźan. 1896. 36 str. Płać.: 50 pj.
17. Złote hrody. 1897. 54 str. Płać.: 60 pj. 18. Boži narod. 1901. 39 str. Płać.: 50 pj.
19. Dźesać lět za serbskim blidom w Lipsku. 1903. 20 stron. Płać.: 25 pj.
20. Pěseń wo zwonu. 1905. 46 stron. Płać.: 60 pj.

12] **Handrij Dučman-Wólšinski.**

Konjace wodźewy, kruwjace wodźewy
we wulkej mnohosći
po najtuńšich płaćiznach
200] poruča
C. G. Fiebiger
w Budyšinje.
Serbska droha 5 a 7.

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik
we wšěch płaćiznach k dóstaću
pola překupca [111
Glawša w Pančicach.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Serbske blido
kóždu wutoru po 5 hodź.
w našej kofejowni.
Wšitcy dobri Serbja su witani.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 30. okt. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 5. nov. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	24	16	49	15	64	16	66
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	13	20	13	47	13	04	13	44
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	2	13	30	11	90	13	16
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	55	9	70	9	20	9	80
Rožka, nowa	8	25	8	38	8	15	8	40
Ječmjeń	9	30	9	50	8	50	9	40
Wows	7	70	7	80	7	50	8	—
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka (50 kg abo centnar)	8	50	10	—				
Jahły (50 kg abo centnar)	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K. (50 kg abo centnar)	20	—	20	50	10	—	11	50
Běrny (50 kg abo centnar)	2	—	2	50	—	—	2	40
Pšeńčna muka (50 kg abo centnar)	11	50	19	—				
Ržana muka (50 kg abo centnar)	11	—	14	—				
Syno (50 kg abo centnar)	3	40	3	80	3	—	3	30
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	34	3	50	—	—	4	—
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	—	2	40	—	—	3	—
Prosata 576 (w Kamjencu 251 jene)	8	—	20	—	10	—	18	—
Butra 1 kg	2	60	2	70	2	50	2	70
Jeja, mandl	1	13	1	28	—	—	1	35

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 2. nov. 1908:

1. Woły,	žiwa waha	centnař	wot	27—44 hr.,	rězna waha	57—80 hr.
2. Byki,	„	„	„	30—43 „		62—75 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	26—42 „		49—74 „
4. Ćelata,	„	„	„	43—55 „		73—86 „
5. Swinje,	„	„	„	48—55 „		63—70 „

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwuměłšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připóscelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Linoleum najwjetši fabrikski skład.

Předawanjo po **fabrikskich płaćiznach.**
205] Kładźenjo so přewozmje.

Richard Nebel

Telefon 128. w **Budyšinje** na **bohatej drozy 13.**

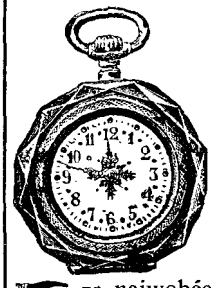
J. a E. Koban, při žitnych wikach 41

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prócstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj tež serbski. [9

Cyrkwinske molowanjo.

3] Wosebitosć:
Stare wašnjo molowanja.
Wuwjedźenjo w kóždym stilu a wašnju.
Swědomite rysowanjo a zestajenjo barbow.
Polichromowanjo a pozłoćenjo wołtarjow, klětkow, stacionow, figurow.

Hendrich Hinrichs.
Lipsk, Weststrasse 29.
— Wobličenja a skicy darmo. —
Z prima-referencami mózu służić.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow, złotych a optiskich wěcow.
Prěni specialny wustaw
☛ za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin. ☚
166] **R. Mersiovsky, časnikař**
Budyšin
Serbska droha, róžk žitn. hasy.

Wapno (kalk) wuhlo brikety kamjentne wuhlo anthracit wuhlo do kowarnje

[190
poruča po najtuńšich płaćiznach

Willy Mader.

Skład: Karoladroha 13.
Dalokoreč̌cak 334.
Kontor: Žitne wiki 12.
Dalokoreč̌cak 307.

Surowa trupawosć (Rauda)

pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja. Přez **„Junka“** narostu krasne mydło kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Privatni 4 %.

Khapki.

Čapki.

Krawcy 10 %.

Dźěćace suknički.

Zhorjelski překupski dom

Jan Schaaf.

[72

Budyšin. Bohata droha 29.

Šlipcy.

Fale.

Prěnje wosebite překupstwo

za serbske drasty.

Sič.

Korsetowe štałty.

Wołmjane čorne posamenty

za jaki (kuty)

—.35, —.50, 1.—, 1.50 hač do 2.75.

Šemisety.

Herkules porty (čorne)

w 5 kajkosćach a 10 šěrokosćach.

caki (čorne).

Nohajcy.

Banty a sekle z pisanych posamentow.

Kornarje.

Běłe špachtlowe canki

we wulkim wubjerku

po znatych tunich płaćiznach.

Francy, wołmjane a židźane.

Košle.

Zelene židźane rubiška

w krasnych nowych mustrach.

Gardiny.

Čorne židźane banty

wosebje šěroke a ćežke k seklam.

knefle, lacki, canki, šnóry

a wšitko štož so we

šwalčistwje

trjeba.

Kolowy.

Šwalče dóstawaju 10 %, **privatni** 4 % rabata.

Zawěški.

Rěči so serbski. ——— **Rěči so serbski.**

Krajna wołma.

Sylna wołma.

Wutrobołopješkata wołma.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, poła nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Handrij Noack

w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.

Fabrika a **skład**

za jednore a pyšne wuhotowanja wobydlenjow,

też jednotliwe meble za jstwy.

[165

Česku brunicu (wuhlo),

Złokomorowske salonowe,

worjechojte a kóstkojte brikety,

šlezski koaks

po tunich dnjowych płaćiznach poručataj

Kühnemann & Richter

na Bismarckskej drózy. - - - Telefon 228.

We Wettinskim dworje na kamjeńtnej hasy. || **Na zadnjej bratrowskej hasy čo. 2.** [202

Kłobuki a čapki,

pjelšćowe kolliery,

kaž też wšě družiny hotowych

pjelšćowych tworow,

wulki wubjerk we wšěch płaćiznach,

pjelšćowe kože

k podšiću a k wobšiću.

Zhotowjenjo kaž předźěłanjo **pjelcow a pjelšćowych tworow**

198] poruča

Kurt Herzog

kóžkarski mištr

w Budyšinje.

Na Lawskich hrjebjach 14. — Při Jackec hosćencu.

Sofy (konopeje)

a

matracy

poruča

po najtuńšich płaćiznach

L. Glatzel

w **Budyšinje,**

pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

w **Kamjencu,**

Anger čo. 12I

prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćělany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšiuje.

Čo. 46. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **14. novembra 1908.**

Wobrazki ze swojoho lětušoho pućowanja do Italskeje,

za „Posoł“ nazběrał kapłan Delan.

(Pokročowanjo.)

Z wozom dojědźechmoj do klóštra šěrych sotrow z Wrótsławja, hdźež běchmoj sebi na tydźeń hospodu skazałoj. Prěnja starosć wězo bě, swjatoho wótca widźeć, audiencu pola njoho dóstać. Wobroćichmoj so na Monsignore de Waal, kotryž je we Vatikanje derje znaty, zo by namaj dobroćiwje audiencu wobstaral. Pósła naju z wosebitym listom do Vatikana, do sekretariata, hdźež so audiency wučinjeja. Po zdaću bě nam próstwa lohko dopjelnjena, a ze slubjenjom, zo so za něšto dnjow namaj do naju bydlenja póśćele přeprošenjo za audiencu, so wjesołaj wotsalichmoj. Dźeń po druhim so miny, přińdźe předposledni wječor naju přebywanja w Romje — a wočakowany list njepřińdźe. Spomnjeny knjez bě namaj na starosćiwe prašenjo: što nětko — wotmołwił: Zhotujtaj so k audiency a přijědźtaj jutře dopołdnja ke mni. Tak jědźechmy — běchmy nětko štyrjo, dokelž bě so namaj lěkař z Wrótsławja ze swojej mandźelskej přitowařšił — nazajtra nic z wjele nadźijemi na dobry wuspěch do „Campo Santo“ — to je němski kerchow —, hdźež Monsignore bydli, a jomu z nowa nuzu skoržachmy. Dokelž njeměješe runje časa, sam z nami do Vatikana hić, da nam nowy wobšěrny list sobu, přistajejo: Jeli tón list ničo njepomha, přińdźće po mnje, a potom sam přińdu. Měnješe pak tež: Dźensa swj. wótc pućowari z Belgiskeje na wobšěrnej audiency přijima; tuž budźe za was ćežo, wosebitu audiencu dóstać. Na sekretariaće, hdźež, kaž přecy, wo audiencu prošacy ze wšěch róžkow swěta nutř a won khodźachu, dachu nam, kaž to rad činja, khwilu čakać. Tola za nas njebě komdźenja, bě 1/2 11, a w 11 měješe audienca być. Tuž přihotowachmy so na nowy pospyt, audiencu dóstać, a mějachmy rěčnisku attaku po „italskim a łaćonskim“, tak derje hač dźěše, z knjezom duchownym z módrymi nawočemi, kiž za blidom sedźo pisaše; jomu rozestajamy, zo nazajtra wotpućujemy a zo su nam hižo tydźeń čakać dali. Sćahny z ramjenjom: hodie impossibile — dźensa je njemóžno —. Tuž wuhrachmy posledni trumf, w rucy mějo: Pójdźemy k Monsignorej de Waal. To słyšawši kiwny pisarjej, a we wokomiku bě billet, audiencu dźensa nam wobkrućacy, w našich rukach. Hordźe a wjesele stupachmy po dalšich skhodach a salach nimo w pisanych drastach posłužowacych bamžowskich stražnikow a do čerwjeno-židźaneje livreje zdrasćenych komornikow, wšitcy so pokłonjachu wuhladawši billet, audiencu nam zawěsćacy. Pokazachu nam do wosebneje z „gobelinami“ (płatowe wumjełske wobrazy na tepichach) wobwěšaneje sale, a tu běchmy prěni. Bórzy do sale też druzy přińdźechu, něšto kk. duchownych, francozskich knježnow a swětnych knjezow, wokoło 25, a tak wšitcy wočakowachmy zbožowny wokomik, zo wohladamy Khrystusowoho naměstnika, najwyššoho pastyrja swjateje cyrkwje. Kajke začuća w tajkim wokomiku we wutrobje wotućeja, to wě tón, kotryž je něhdy sam we Vatikanje stał a audiencu wočakował, a móže sebi myslić kóždy, kiž z lubosću so dopomina na to, što za katholika rěka bamž. Hišće njewědźachmy, što z nami dale budźe: přińdźe hišće wjacy pućowarjow, wostanjemy-li tudy, abo dowjedu nas skónčnje k wulkej črjódźe belgiskich pućowarjow? Bórzy přińdźechu bamžowscy komornicy a pokazachu nas do druheje sale, hdźež so zestupachmy. Njetraješe dołho, počinaše so hibać, wojacy so

w durjach pokazachu, druzy zastojnicy za nimi. Monsignore Bisleti, kotryž ma zarjadowanjo audiencow na starosći, přińdźe z rukomaj pokazujo, zo swjaty wótc přikhadźa a zo bychmy so wšitcy poklakli. Tu žno so tež w durjach swjaty wótc pokaza a ke kóždomu po rjadu přistupiwši poda ruku z pjerśćenjom k wokošenju. Swjaty wótc Pius X. njeda so kaž Leo XIII. k audiencam nosyć, a tež wjacy njedowola, nohu wokošeć, kaž bě to prjedy wašnjo. Dokelž běch pjaty w rjedźe, bě bórzy swjaty wótc při mni, a hdyž běch jomu pjerśćeń wokošił, stanych a prošach joho wo dowolnosć, hač směm doma wosadnym bamžowske požohnowanjo wudźělić.

Swjaty wótc posłuchaše na moje słowa, potom na mnje přećelnje hladajo praji: „utique, utique“ (haj, haj), z prawej ruku znamjo podawajo, zo to dobroćiwje dowola. Hdyž bě kóždomu ruku podał, so raz hišće k nam wobroći a poréča po italsku prajo, zo z wutroby rad žohnuje nas, wšěch našich a kotrychž wopominamy we wutrobje, a wudźěli na to swoje swjate požohnowanjo. Z tym bě audienca skóńčena, a cyle zbožowni, w myslach hišće raz wospjetujcy wšo, štož widźachmy a słyšachmy, woteńdźechmy.

Bórzy dóńdźechmy k wjetšej črjódźe. Myslachmy, zo su to belgiscy, kotřiž su tohorunja audiencu měli. Pomału dachu nam přez dołhi rjad salow kročić, a z dobom, bjez toho zo běch što wědźał, stojach w durjach wulkeje sale a w prědku wuhladach swjatoho wótca na trónje sedźacoho. Měješe so runje audienca belgiskich pućowarjow započeć. Sala bě cyle přepjelnjena z ludźimi, wosrjedźa bě wuzka haska wuprózdnjena. Kaž „Kölnische Volkszeitung“ pisa, bě tu 1200 pućowari přitomnych. Hdyž bě so adressa, w francozskej rěči spisana, přečitała, swjaty wótc na trónje sedźo, wotmołwješe, a joho słowa so do francozskeje rěče přełožichu. Potom postany swjaty wótc a hišće raz rěčeše. Hačruniž bě něšto dybawy, bě jomu tola zrozymić; z gestami přewodźeše z wurazom wuprajene słowa. Hdyž bě doréčał, wudoby so mócne „eviva il papa“ z 1000 hortow, tak mócnje, zo swjaty wótc rucy wupřestrěwajo prošeše, zo bychu so zahorjeni pućowarjo zasy změrowali. Wudźěleše spěwajo swjatočnje swjate požohnowanjo a dźěše žohnujo přez tute črjódy pućowari. Tak joho hišće raz widźach, a běch zbožo měł, tón dźeń (bě srjedu 9. septembra) wosebitej a tež powšitkownej audiency přitomny być.

Wězo je na swjatym wótcu widźeć, zo je zestarjeny, hačruniž so hišće w spěšnym stupje hiba. Z joho wóčka rěči k nam wurjadna wótcowska lubosć a dobroćiwosć, kaž nam spisowarjo pisaja, zo je to stajnje wosebite znamjo joho powahi było. A tola zasy njemóže swjaty wótc zapréć, kelko starosćow je zakhowanych w joho wutrobje. Při wšej lubosći a ponižnosći joho wašnja čitaš w joho wóčku, zo dyrbi tež wjele zrudoby woptać, a powšitkowny zaćišć je, zo swjaty wótc drje bóle čuje ćežu swjatoho zastojnstwa, kaž joho dostojnosć a wulkosć.

Čas žiwjenja njezabudu na tutón 9. sept. a dopomnjenjo na tehdom dožiwjene zbožo, wučinja sobu najrjeńši płód mojoho pućowanja za dołhe časy.

(Přichodnje dale.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Minjenu njedźelu, 8. nov., měješe „Jednota“, towarstwo katholskich Serbow tu, swoju porjadnu měsačnu zhromadźiznu. Po kěrlušu, kotryž so po zwučenym wašnju při započatku zhromadźizny wuspěwa, měješe knjez tachantski wučeŕ Wjerab přednošk wo hrodźiškach.

Hrodźiškow namakamy we Łužicy jara wjele, na př. pola Wjelkowa na Wiwalcy, na Šmorkawje, na Lubijskej horje, na Wusmužowej horje pola Žičinka, w Hodźiju, Darinje, Spytecach, we Wotrowje, Klóštrje, Kobšinje, we Łahowje a t. d. Ale tež w druhich krajach su namakać, kaž w Taunusu abo we Šwejdskej. Kharakteristiske pola wšěch hrodźiškow pak je to, zo su na jenej stronje nahłe a wysoke, na druhej stronje pak so poniža. K čomu su so twariłe, njehodźi so cyle wěsće wujasnić. W stawiznach ničo njenamakamy a tohodla smy jenož na to pokazani, štož je so při přerywanju na wšelakich hrodźiškach namakało, kaž wšelake sudobja, hornčki a šklički, sad, wšelake rostliny a žita a t. d. Potajkim dyrbjał Hórnik prawje měć, hdyž pisa, zo su so jenož jako wobydlenja twariłe. Njewěsćiše je, zo su z Husitskich wójnow abo nowišich časow. Knjez Wjerab bě tež wšelake wuryte exemplary hornčkow a črjopow sobu přinjesł, kaž tež jeničku serbsku kartu z lěta 1000 po Khrystusu, kotruž na kóncu swojoho jara zajimawoho přednoška rozpowěda.

Knjez cyrkwiny wučeŕ Rječka čitaše potom ze stareje Jutrničkí mały žiwjenjoběh njeboho kanonika Mara, kotryž knjez předsyda ze swojich nazhonjenjow kruch wudospołni.

Hdyž běchu so potom hišće zhromadnje něšto pěsničkow wuspěwałe, skónči so, haž

hewak, w 10 hodź. z katholskim postrowom zasy zhromadźizna. Wopyt njebě jara bohaty, kermuše a hermank su drje mnohich wotdźeržowałe. —a.

Z Budyšchina. Knjez kantor Mikławsch Bur w Königshajnje je na nowu cyrkej w Hajnicach 50 hr. darił. Na tónle nadobny dar tu wosebje spominamy dla wotpohladanja, z kotrymž je daty. Knjez kantor powědasche, zo wjele listow ze wschěch rózkow Němskeje a też wukraja dóstawa, kotrež wo dary pak za tu, pak za tamnu cyrkej abo druhu cyrkwinsku należnosć prosch a. Tak drje so wschelakim čitarjam Katholskoho Posoła dźe. Derje pak by było, hdy bychu wschitcy zwysleni byli a činili, kaž spomnjeny knjez. Wón měni — kaž je też Katholski Posoł to hižo wjac króć pisał — zo drje žadyn kraj tak mnohich a tak wulkich potrěbnosćow nima, kaž runje nasch a Sakska. Hdźež pohladasch, su mjez evangelskimi wosadami črjódy katholikow, kotsiž za swoje duchowne zastaranjo ničo nimaja, ani cyrkwje, ani schule, ani duchownoho. Sami su khudźi, nimale wschitcy dźěłacerjo za wschědny khlěb so prócowacy, kotsiž njemóža a z dźěła też njechadźa so sami duchownje zastarać. Duchowna wyschnosć pak njemóže dočinić, dokelž su jeje srědki wučerpane. Pschi tajkej najwjetschej duchownej nuzy we wótcnym kraju by to kschiwda a njeprawda była, domjacym duchowny khlěb zapowěsć a wotćahnyć a jón druhdźe skać. Tuž je spomnjeny knjez mjeńsche dary za wschelake należnosće sebi na bok kładł a z tym nahladnischi dar za nuznu należnosć nascheje diöcesy nałožił. Nuznu, prajimy, pschetož na dołhe to z małej kapału w Hajnicach wjac njepóńdźe.

Z nowa zas prosymy a napominamy wschěch naschich katholskich wosadnych, zo bychu swoju dobroćiwosć pschede wschitkim naschim nuznym należnosćam pschiwobroćili a swoju schćedru ruku za nje wotewrili. Wschak mamy Bonifacijowe towarstwo, a wscho, schtož so za te pola nas nahromadźi abo dari, wostanje pola nas, nałoži so za nuzne cyrkwinske należnosće a potrěbnosće nascheje diaspory. Tuž wschitkich namołwjamy: Scěhujće rjany pschikład. Ničo do cuzby, hdyž je doma najwjetscha nuza! S.

Z Budyšchina. Tak zažnu zymu, kaž lětsa, drje hischće nichtó njepomni. Hižo srjedź oktobra 6—8° R. zymy a wutoru rano psched swjatym Měrćinom běsche za ćichim hižo — 11° R. — Tola zda so nětk zasy na khwilu po njej być.

Z Lutowča. Pschi honćwje, kotraž so tu dwaj dnjej wotměwasche, bu 130 zajacow, 21 korniklow, 6 sornow, 49 bažantow, dwě dźiwjej kokoschi a 4 kurwoty zetšělanych. H. Š.

Z Ralbic. Na 9. novembra lěta 1858 buschtaj tu w naschej farskej cyrkwi wěrowanaj Anton Erhard Reiner, klamar tu, a Marija Pawlikec z Koslowa. Minjenu póndźelu swjećeschtaj wonaj swój złoty mandźelski jubilej. Hnujace to běsche, kak rano jeju dźěći nimale slepoho nana do cyrkwje wjedźechu, zo by tu na Božej mschi mohł pschitomny być. Potom zhromadźichu so wschitcy doma k małej swójbnej hoscinje. Bóh luby Knjez spožč jimaj hischće na dalsche lěta swoju hnadu.

Z Marijnce Hwězdy. Zańdźeny štwórtk swjećeše Hnadna Knjeni Bernarda swoje 70. narodniny. Dopołdnja w 9 hodź. wotmě so swjatočna Boža mša, při kotrejž so šulske dźěći a też wjele wjesnoho ludu wobdźělichu. Wutoru hołdowachu jej dźěći z instituta a srjedu knježny. — Ad multos annos!

Z Rózanta. Minjenu póndźelu swjećeschtaj Mikławsch Schołta, herbski rychtar tu, a joho mandźelska Marija rodź. Schołćic z Hóska swój złoty kwas. Rano bě w Rózenćanskej hnadownej cyrkwi Boža mscha za njeju, na kotrejž běschtaj pschitomnaj, a potom k wobjedu zhromadźichu so bližschi a dalschi znaći k jubilejskomu kwasej wokoło njeju. Pschi tutej składnosći so jimaj mnohe dary lubosće a pschikhilnosće pschepodachu, z mnohimi rjanymi słowami wobdate. K wječeri běschtaj Schołćic nan a mać pscheprosyłoj susodow a wschitkich wjesnjanow, kotsiž tak někotryžkuli rjany spěw a pokěrluschk spěwajcy w hospodliwym Schołćic domje wjesele so zabawjachu a tak Schołćic jubilejskimaj mandźelskimaj młode rjane lětka do dopomnjeća wołachu. Bóh dał, zo bychu so dopjelnike wschě te pscheća, kotrež jimaj knjez farar Libsch w mjenje wschitkich hosći wupraji.

W Seitendorfje, 11. novembra. Njedźelu 8. novembra poswjeći za tudomnu farsku cyrkej wjeledostojny knjez senior Skala w pschitomnosći mnohich duchownych a wulkeje sły wěriwoho ludu ze wsy a wokoliny pjeć nowe zwony. Dokelž bě w dopołdnischim předowanju wosadu wo ceremonijach swjećizny dokładnje rozwučił, scěhowachu pschitomni z najwjetschim zajimanjom swjatočnosć. Zwony su late wot firmy Franc Schilling w Apolda (w Turinskej). Najwjetschi waži 39½ centnarjow, zwoni d a je najswjećischej Trojicy poswjećeny; druhi, něschto pschez 18 centn., zwoni fis a je poswjećeny swj. Mariji Madlenje, patroncy nascheje cyrkwje; tseći 10½ centn. a zwoni a, poswjećeny je swj. Mariji, maćeri Božej; schtwórty 7 centn., zwoni h a je poswjećeny swj. Michałej, zwónčk za mrějacych waži 94 puntow a je poswjećeny swj. Barbarje. Swjećizna, kotrejž běchu też Žitawski hamtski hejtman, tajny radźićel swobodny knjez z Beschwic a 18 kmótrow a kmótrow za zwony pschitomni, skónči so ½12 hodźin. Pschi hoscinje we wjesnej korčmje, na kotrejž so pschez 100 hosći wobdźělesche, wuzběhowasche knjez senior Skala we hłownej narěči woporniwosć nascheje wosady a pschejesche sebi, zo by so też dale tak, kaž pschi tutej składnosći pokazowała. Popołdnju w 5 hodźinach běsche ludowa zhromadźizna. Sal bě psche mały, zo by wschitkich, kotsiž mějachu

myśle, zo pschiňdu, pschipuschćik. Wjeledostojny knjez senior Skala poda w tutej zhromadźiznje rozhlad wo stawiznach zwonow a powěśće wo najwjetschich, wo najwjetschim w Ruskej, hdźež w Moskwje na Kremlu, starym kralowskim hrodźe, pschez 3000 centnarjow ćežki zwón stoji, z kotrohož pak je kruch $1\frac{1}{2}$ metra wulki wuskočik. Pschiposkucharjo mócnje pschihłosujcy pokazachu, kak je jich wuběrny a swjatočnosći pschihódny pschednoschk knjeza seniora zajimował. — Zwony płaća wokoło 12400 hriwnow. Tute pjenjezy su so z dobrowólnych darow wosadnych a z wotkazanjow zapłaćiłe. — 9. novembra wotmě so w farskej cyrkwi swjatočny requiem za wotemrětych dobroćerjow. 10. novembra so nowe zwony na wěžu ćahachu, schtož so pod rozhladnym nawjedowanjom monteura mjenowaneje firmy jara derje bjez njezboža poradźi. Hdyž bě posledni zwón horje, wotmě so popołdnju w 2 hodź. swjatočny Te Deum w cyrkwi. Prěni raz zazwonichu zwony samsny dźeń popołdnju w 5 hodźinach a pokaza so k powschitkownomu wjesełu, zo su so derje poradźiłe. — Seitendorfska wosada pak so tež tu hischće jónu wjeledostojnomu knjezej seniorej Skali za zwólniwosć wutrobnje podźakuje, z kotrejž je na nam dołho wočakanym swjedźenju poswjećenjo swjatočnje dokonjak a tež druhe wuhotowanja tak njezapomnite ščinił, zo na žane waschnjo rjeńsche być njemóžachu.

„Hłosy z ludu." Haj, w tamnej wokolinje su tajke zjewy, kaž je dopisowaŕ z Kukowa w poslednim čisle „Kath. Posoła" wopisuje. To móžach tež wschelake wěcki wobkedźbować. Njedawno pschińdźech do susodneje wsy. Dwaj małaj hólčkaj, ze schulskimaj ranckomaj na khribjeće, mje pschećelnje postrowischtaj: „Guten Tag". Tosame sta so mi w druhej wjesey, hdźež mje črjódka dźěći, lědma 4—6 lět starych, zetka. Na muje hladajcy, čehnjechu nimo; hakle zady mje zawoła jene: „Guten Tag". Zawěśće mějachu mje, kaž snadź tam, tak tež tudy, za Němca. Ale myslu: njech je Němc, njech je Serb, kotrohož maja strowić, rozeznawać tu nimaja, ale na serbskich katholskich wsach maja kóždomu prajić: „Budź khwalony Jězus Khrystus!" — Tež druhe podobne njepočinki mózach widźeć a słyscheć. Němske postrowy, kotrež tola tež tak jara katholske njejsu, kaž „Guten Morgen", „Mahlzeit" a druhe wschelacy wužiwaja; pscheja sebi „Gute Nacht", město rjanoho serbskoho słowa „spi strowy". Tajke postrowy pak njesłyschach jenož wot młodźencow a wotrosćenych muži, ale tež wot naschich serbskich holcow (!). — Myslu sebi tola, zo, schtož su sebi naschi nanojo a maćerje ważili a česćili, tež my zacpěwać njetrjebamy a njesměmy.

W Zhorjelcu budźe srjedu popołdnju w 5 hodźinach w salu „Europäischer Hof" wulka zhromadźizna katholikow. Rěčeć budźe justicny radźićel Bachem z Kölna wo bamžowstwje a sławny dominikan P. Bonaventura.

Z Hamma we Westfalskej hrózbna powěsć pschikhadźa, zo je schtwórtk w nocy w podkopkach Radbod Trierskoho hewjerskoho towarstwa so strašchna explosija stała. W podkopkach běchu 360 muži. Rěka, zo je 150 muži pod zemju zamknjenych a zo drje su wschitcy zhubjeni.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Nosch kral Friedrich August je wosebiteju zapósłancow, hrabju Schönburg-Glauchau a wyschka v. Schönberg-Rothschönberg, do Roma póslał, zo byschtaj swjatomu wótcej k joho 50lětnomu měschniskomu jubilejej kralowe zbožopscheća wuprajiłoj a dar pschepodałoj. Buschtaj srjedu wot swjatoho wótca w audiency pschijataj.

— W sakskim sejmje je tónle tydźeń prěnja komora nowy wodowy zakoń z někotrymi pscheměnjemi pschećiwo 6 hłosam pschiwzała. — Dale je so we woběmaj komoromaj jednako wo twarje nowych železnicow. Zapósłanc Donath z Oppelsdorfa namjetowasche, zo by so tola čara Wosirowc-Bernstadt wutwariła. Zapósłanc Renč-Kamjenski porokowaschе, zo bu Łužica hač dotal ze železnicami najhubjeńscho zastarana.

Němska. Na „čorny" tydźeń za cyku Němsku měješche w němskim sejmje sćěhować „wulki" dźeń, na kotrymž měješe so sud dźeržeć nad zamołwitym wjednistwom němskeje politiki dla podawkow minjeneju tydźenjow. Tola tón „wulki" dźeń je khětro słabje wupadnył. Rozhorjenosć bě so mjez zapósłancami khětro lehnyła — haj, sam za so je kóždy kaž law, tola sejm wobstoji z frakcijow a te maja swoje wosebite wotpohlady a swoju wosebitu politiku. Tuž tež k žanomu zhromadnomu skutkej, na pschikład k raznej adressy na kejžora, w kotrejž by so jomu zmyslenjo a žadanjo cyłoho ludu wozjewiło, njedóńdźe. Kóžda strona abo frakcija swoju wosebitu interpellaciju (praschenjo) na kanclera wjerćha Bülowa staji; centrum pak wot toho wothlada, dokelž z toho wosebitoho wužitka wočakować njemóžesche. Wutoru běsche někto dźeń, na kotrymž chcyschе kancler na interpellacije wotmołwić a so wusprawnjeć. Jako prěni rěčeschе w mjenje nacionalliberalnych Bassermann. Joho rěč běsche razna a kruta. Tak tež Wiemer, kiž za swobodomyslnych rěčeschе, krute a njebojazne słowa namaka. Tež konserwatiwni a druzy swoju njespokojnosć nad zrudnymi podawkami hačrunjež trochu milischo wuprajichu. Mjenje bóle wschitcy žadachu wěstosć abo rukowanjo, zo so tajke za cyku Němsku strašchne podawki wjac njewospjetuja. — Kancler Bülow wotmołwi, a z joho słowow bě wěsta mučnosć słyscheć; tola žadane rukowanjo wón njeslubi. Kancler jeno wupraji swoje „krute pscheswědčenjo", zo budźe kejžor pschichodnje we swojich priwatnych rozrěčowanjach so na kedźbu brać. Z wotkel tute pscheswědčenjo ma? Dokelž je kejžor hórke nazhonjenja dobył, kajke sćěhwki joho rěče maja. To je cyła garantija za pschichod. To pak sejmej a cyłomu kejžorstwu njedosaha. Za

čo je wón zamołwity kancler? Wón ma pšched kejžora stupić a prajić, zo jomu móžno njeje dale zamołwite zastojństwo kanclera zastać, hdyž kejžor ze swojimi rěćemi politiky němskoho kejžorstwa ćežkoty pšchihotuje. Potom by so pokazać dyrbjało, hač chce kejžor jomu tule wěstosć dać, kotraž so žadać dyrbi. Z Büloweje rěče pak njebě spóznać, zo je tak z kejžorom rěčał. W mjenje centra po kancleru swobodny knjez v. Hertling rěčeše a na njedosahace wotmołwjenjo kanclera pokazowaše. W dlějšchej resoluciji, kotruž Hertling čitaše, je centrum swoje stojišćo wozjewiło, kotrež budże zastupować, hdyž so zhromadna kročel cyłoho sejma njeje docpěć hodżała. — Z cyłych jednajow bě widžeć, zo su wšhitcy z kanclerom njespokojni, zo pak joho džerža, zo by wón dale hromadu džeržał — blok.

— Kejžor Wilhelm je pola arcywójwody Franca Ferdinanda na hojnitwje pobył a tež kejžora Franca Józefa w Schönbrunje wopytał. Dale je w Donaueschingen pobył. Wot tam je so k hrabi Zeppelinej nad Bodanowy jězor podał, zo by joho powětron wohladał. Kejžor je joho z najwyšchšichim rjadom „čornoho worjoła“ wuznamjenił a joho wulcy khwalił. — We wšchelakich nowinach a tež w sejmje so to porokowaše, zo kejžor w tychle ważnych dnjach z najważnišchimi jednanjemi w němskim sejmje w Barlinje njeje.

Pruska. Polacy pod pruskimi kšchidłami. Pólska nowina „Postep“ wozjewi šćěhowacy pšchipis z Minikowa pod Poznanjom:

„Hlejće płody pruskoho zakonja wo wobydlenju. Hdyž w meji minjenoho lěta próstwu na knjeza komissara podach, zo by so mi dowoliło, domske natwarić, wotmołwi mi komissar: „Es wird versagt.“ Tuž póslach swoju próstwu na knjeza „landrata“, a po schtwórć lěta dóstach wotmołwu: „Ich lehne ab.“ Nětko widžach, zo tež na najwyšchšichim Barlinskim sudnistwje zawěšće ničo njewučinju. Tuž zapóslach próstwu na pruskoho kralo. Nadžijach so, zo z tam dowolnosć k natwarjenju domskoho dóstanu. Tu khwilu zasy po schtwórć lěta wot najwyšchšichoho pšchedsydy wójwodstwa Poznańskoho wotmołwu dóstach: „Auf Befehl Sr. Majestät ist es mir zum Entscheiden eingesandt ... a na kóncu: ich sende Ihre Beschwerde als unbegründet zurück.“

Njespokojich so z tym a napisach po času hišće raz próstwu na pruskoho krala, a nětko hižo za schtyri njedžele wot najwyšchšichoho pšchedsydy wotmołwu dóstach, kotruž redakciji pšchepodawam.

A potajkim Polak njemóže koncessiju k natwarjenju domskoho dóstać. Dowola ći khlěwy twarić za swinje, kury a kornikle — na skót so bóle dźiwa hač na človjeka pólskeje krewje, kotryž dyrbjesche 3 lěta słužić pruskomu kralej. Tehdom dachu mi hriwnu na puć — a marsch domoj, staraj so nětko wo žiwjenjo, a hdyž počach džěłać a lutować, nadrapach něschto gróschow, kupich sebi kusk pola a chcych sebi khěžku stajić, zo bych na stare dny hłowu pod swoju tšěchu zložić mohł — a to mi nětko wyschnosće wotmołwjeja: „wird versagt“, „ich lehne ab.“ Tak so pruske wyschnosće staraja wo pólski džěławy lud. Hdyž naschi wótcowje do francozskeje wójny čehnjechu, lubjachu jim jara wjele, a nětko, schto mamy za to? Nětko stój ty wbohi pólski džěłaćerjo, stój pod hołym njebjom — abo mrěj z hłodom ... Władysław Niemczewski, džěłaćeŕ.

— Barlinscy Polacy chcychu 22. novembra k česći swojoho najsławnischoho basnika Adama Mickiewicza (wumrě w Carohrodże 26. novembra 1855) tak mjenowany Mickiewiczowy wječor zarjadować. Pšchi tym by so najskerje porečało wo wuznamje toho basnika, snadź by so tež jena abo wjacy z Mickiewiczowych basni pšchednjeska, něschto spěwow by so wuspěwało, wobraz sławnoho basnika by so wustajił ze zelenymi rostlinami abo kwětkami wobdaty, hercy bychu zahrali pólski kěrluscha — abo pólsku pěseń — a potom bychu wschitcy čische woteschli, kaž běchu so zeschli. Nikomu so njeby włósk zhibnyła. Něměrno, cyle njewinowata swjatočnosć? Tu pruska policija dowoli? — Woprawdże — mikoščiwje so dowoli — jenož jenu drobnostku sebi policija wužada — wscho ma so wotměć w rěči němskej. O ty słódka dobrota!

— W Kastropje we Westfalskej je pólske towarstwo knježnow swj. różowca. Tute towarstwo je po wusudże wyschnosće politiske (?), dokelž ma pječa zaměr, swoje sobustawy wotdźěleć wot ludnosće, kotraž němski rěči, a dokelž so sobustawy zhromadnje wótse pólscy modla. Runje tak su tam spěwarske towarstwo „Halka“ a cyrkwinske towarstwo swj. Lawrjenca za politiskej wuznali. Wschitko, schtožkuli Polak čini, zda so Prusam politiske być. Spěwa — zywa — mjelči — a modli so politiscy. Njech so samo lehnje do rowa a na rowčk sebi pismo pólske stajić da, je tež to straschny skutk politiski. W Subkowach w narańschich Prusach zapiskachu hercy kwasnomu čahej ducy do cyrkwje pólski kěrluscha „Serdeczna Matko“ („Wutrobna maćeŕ“). Gmejnski pšchedstojićeŕ zapisa sebi tohodla hercow, zo by jich pokhostał. — Wěstoho Valeutina Krenca z Tarnowka pod Borucinom zasudźichu na 30 hriwnow khostanja, dokelž měješe na locu pod zwjerschnikom pólsku kokardu pšchipinjenu.

Awstrija. Sobotu popołdnju je ministerpräsidenta baron Beck wotstupił a z dobom wschitcy druzy ministerjo. Nětko je kejžor dotalnomu ministrej znutskownych należnosćow baronej Bienerthej tworjenjo nowoho ministerstwa dowěrił.

— Na Słowakow je so wschitko zapschisahało — wuherske knježerstwo — a z džěła tež madjarska duchowna wyschnosć, kotraž, kaž so zda,

ničo mudrische činić njewě, hač madjarisować a knježerstwu klechi lizać. Skawny w tom nastupanju je Spischski biskop Parvy — hewak joho tež njekhwala. Kaž słowacske „Ludowe Nowiny“ pisaja, je biskop Parvy zańdżeny tydżeń kapłana Floriana Tomanka w Ružbaschach suspendował, tak zo njesmě Božu mschu ani kajkužkuli druhu duchownu służbu wukonjeć. A čohodla to? Dnja 25. oktobra měješche so w Ružbaschach zhromadźizna pschećiwo wuherskej wólbnej pschedkłozy wotměć. Zapósłancaj Terko Skyčak a farař Michać Bajor měješchtaj rěčeć a kapłan Flor Tomanek měješche z pschedsydu być. Zhromadźizna so njewotmě. Wyschnosć ju njedowoli. Ale pokutu za zhromadźiznu, kotraž so njewotbu, napołoži so Tomankej. Madjarscy wótčincy zawdachu próstwu na Spischsku kapitolu, zo by Tomanka z Ružbachow wotewzała. Biskop w skoku Madjaram k lubosći Tomanka suspendowa, pschikazawschi jomu, zo by sebi klóschtr wupytał, hdyž bychu joho na pokutu wzali. — Kapłan Tomanek bu hižo psched dwěmaj lětomaj narodnoho skutkowanja dla suspendowany a na pokutu Franciskanam do Trnawy póslany. Či pak joho njepschijachu, ale póslachu joho biskopej wróco prajicy, „my so njeměschamy do politiki“. Tón króć poruči tohodla biskop, zo ma sebi khudy hrěschnik sam klóschtr wuslědźić, hdyž bychu joho na pokutu pschijeli. Dokelž pak khuduschi kapłan wjacy hač 90 halerjow w kapsy njeměješche a puć po klóschtrach tak krótki njebudże, dokelž najskerje zasy nichtó politiskoho hrěschnika na pokutu rodżeć njebudże, je Tomanek nětko biskopa wo pjenjezy na pokutny puć prosył. Nichtó njemóże dwěmaj knjezomaj słužić, tež biskop nic cyrkwi a madjarskomu knježerstwu z dobom, w kotrymž sami swobodni murjerjo sedża.

Z Prahi. Měra tu hišće nimamy, hačrunjež su krawale trósku zlemjene; wina toho zawěsće je to, zo knježerstwo z wurjadnym prawom hrozy. „Buml“ wšak hišće so zakazał njeje, jenož městnosć „bumla“ su němscy studenći přepołożili; to dyrbjachu, nochcychu-li přestać, dokelž „přikopy“ hižo njedźelu před tydźenjom a tež minjenu njedźelu nikomu wjac přistupne njeběchu. Wšitke hasy, na nje wjedźace, so ze żandarmeriju wobstupichu a żana żiwa duša njesmědźeše wjacy na mjenowanu wulicu. Před żandarmami pak stoja na hasach a naměstnach kaž murja hrožo njesměrne syły ludu; tu knježi hrozny hołk a tołk. — Hdy so skónči, a što dobudże, to dyrbi přichod pokazać; zawěsće pak takle dale hić njemóże, a policija budże za druhimi srědkami hladać dyrbjeć, zo by město zasy změrowała.

Tu Němcy wołaja, dokelž jim wšo njedowola, ale w Němskej jich „bratřa“ hišće hórje z Polakami zakhadźeja; žołč mohł so či přeleć, hdyž na tamne njesprawnosće mysliš. W Prazy so Němcy hišće přecy do nětčišich wobstojenjow namakać njechadźa. Su tu dołho sami knježili a chcedźa sebi knježstwo zdźeržeć. Jako wojerjo za swoje swjate prawa wustupuja z wulkej zahorjenosću němscy studenći, zady nich pak stoji cyły němski lud w Čechach; to pokazuja podawki w Čoplicach, Podmoklach a t. d. Lěpje by było za němskich studentow w Awstriji a wosebje w Češkej, hdy njebychu so přecy tak wjele do politiki tykali a při tym swoje studije njezanjerodźili. Runje w tym pak zaleži wina, čohodla Němcy swoju móc a swoje zastojnstwa zhubjuja a na jich městno Češa stupaja, dokelž dosć khmanych ludźi za tajke městna nimaja. Wo lěnjosći studentow tu někotre přikłady: Před něhdźe dwěmaj lětomaj zamołwichu so na prawnej fakulće něhdźe 300 Čechow k statnomu pruhowanju; z nich wobsta jich 200, potajkim dwě třećinje. Němcow zamołwi so na swojej fakulće 80; z nich wotstupichu před pruhowanjom 50, so bojicy, zo njewobstoja; wot zbywacych 30, kotřiž pruhowanjo woprawdźe wotpołożichu, přepadnychu 15, to je pjaty dźěl wot 80. — W lońšim šulskim lěće běše wo třećinu promocijow (pomjenowanjow za doktorow) mjenje hač w předkhadźacym lěće; wina na tym běše politiske a nabožne hibanjo studentow Wahrmunda dla, hdyž so tola na wšě 3 njedźele stawkowaše a nichtó do přednoškow njekhodźeše. Wězo běchu so k poslednjomu „dźěłu“ z dźěła też słowjanscy studenći přizamkli. Hišće jedyn přikład „pilnoho“ studowanja. Čěšćinu wopytowaše při započatku lěta na 130 studentow, zo bychu češcy wukli; na kóncu lěta přikhadźachu hišće někajcy dwanaco do wučby; hdźe běchu tamni? Mějachu druhe dźěło. Znaju jenoho, kiž bě ze mnu maturował: za wšě pjeć měsacow zymskoho semestra bě, kaž mi hordźe sam wuzna, na 16 razow do přednoškow šoł. „Što sy to tón cyły čas činił?“ „Nó, wopytowach kofejownje, hrajach billard a khodźach do »towarstwa«.“ Što tam činja? — pija. Su wězo też wuwzaća, ale wulki dźěl studentow čini tak. „Niže 12 karančkow je zrědka, štož piju, jara husto bywa jich na 20“, wuzna mojomu towaršej wěsty student, kiž ma so hišće za solidnoho. Zo tajcy nazajtra dopołdnja wjele dźěłać njemóža, drje so rozymi; z wjetša dyrbja potom „kocora“ (wopicu) wuspać, hdyž w nocy pozdźe natutkani domoj přińdu. Nimo tajkich moralnych woporow żada sebi tute towaršne žiwjenjo hobrske materialne wopory. Tuž też mnozy husto w pjenjež-

nych wuzkosćach tča; potom pytaju pola žida pomoc a bywaju při tym tež w swojim politiskim jednanju cyle wot židow wotwisni. Jako tajki „pomocny duch“ je mjez studentami wosebje wěsty Abraham znaty; tón bě sebi jako jednory pinčnik w studentskej korčmje rjane pjenjezy zasłužił, tak zo nětko privatisiruje; pjenjezy pak za njekmane procenty požčuje.

Tajki je tudy z wuwzaćemi, wosebje katholskich zjednoćenjow, jara wulki dźěl němskich studentow a tuči maja nětko wulke słowo. Zo woni při swojim wojowanju přecy dosć přistojni njejsu, su loni při započatku šulskoho lěta pokazali, hdyž na cyle hrube wašnjo přećiwo katholskim studentam wustupowachu. —u—

Wšelčizny.

* Měsćanska popka w skótnej wustajeńcy: „Hladaj jeno, kak mazanej tejle wulkej swinjeći stej ... a tej stej prěnje myto dóstałoj!“

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Herta, Franca Neissera, tkalskoho mištra w Budyšinje, dź. — Karl, Józefa Kozojeda, fabrikskoho kowarja w Budyšinje, s.

Zemrěći: 9. nov.: Marija Madlena zwud. Filipowa rodź. Disnarjec w Boršći, 70 l. 6 m. 4 dn.

Ralbicy. Křćeni: Bernhard, Jurija Megla, žiwnosćerja w Sernjanach, s. — Hańža, Pětra Krawca, žiwnosćerja w Koslowje, dź. — Bernhard Józef, Jana Maršnerja, kněžkarja w Nowoslicach, s. — Isidor Pawoł, Jakuba Čornaka, kublerja w Różeńće, s. — Hańža Johanna, Michała Wićaza, kublerja w Konjecach, dź. — Mikławš Thadej, Jurija Čornaka, žiwnosćerja we Łazku, s.

Wěrowanaj: Józef Šwejda, murjeŕ w Kukowje, m. s. Pětra Šwejdy, kněžkarja w Kukowje, z Mariju Rachelee, słužownej w Ralbicach, m. dź. † Michała Rachele, kněžkarja w Ralbicach.

Zemrěł: 8. okt. Michał, Jakuba Percgala, kublerja w Nowoslicach, s., 22 dn.

Khrósćicy. Křćeni: Jan, Ernsta Lorenca, kněžkarja w Nowej Wjescy, s. — Marija Madlena, Jana Pječki, kněžkarja a murjerja w Khrósćicach, dź. — Hana Marija, Michała Kubaša, kněžkarja we Worklecach, dź. — Marija, Jakuba Smoły, kublerja w Kanecach, dź. — Jan, Mikławša Šejny, kněžkarja w Nowej Wjescy, s. — Marija Hańža, Hańže Domškec z Nižeje Wsy, dź. — Jan Mikławš, Jakuba Weidlicha, žiwnosćerja we Wěteńcy, s. — Madlena Marija, Mikławša Dürlicha, tyšerja w Nowej Wjescy, dź. — Hańža, Jana Kokle, žiwnosćerja w Miłoćicach, dź. — Hana, Jana Wornača, kněžkarja w Kukowje, dź.

Wěrowani: Jakub, m. s. † Ernsta Běrmicha, žiwnosćerja w Haslowje, z Hańžu, m. dź. Jakuba Měrćinka, žiwnosćerja na Horje. — Michał, m. s. † Michała Lisnarja, kněžkarja w Smjerdźacej, z Mariju, m. dź. † Pětra Büka, kněžkarja w Nowej Wjescy. — Ernst Šołta, m. s. † Jana Šołty, kněžkarja w Hatach, z Mariju, m. dź. Michała Kubaša, dźěłaćerja w Njebjelčicach.

Zemrěći: 2. okt. Hendrich Schmidt (Kowař), kněžkař a wojnař w Kukowje, 45 l. 2 m. 17 dn. — 4. okt. Pawoł Jurcik, dźěłaćeŕ w podkopkach († w khorowni we Worklecach), 54 l. 2 m. 24 dn. — 11. okt. Pětr, † Jana Röthiga, kublerja w Kanecach, s., 75 l. 3 m. 21 dn. — Marija, Michała Nowaka, kněžkarja w Kukowje, dź., 5 m. 14 dn. — 15. okt. Jurij Glawš, wumjeńkař w Lejnje, 69 l. 7 m. 21 dn. (wot Božeje ručki zajaty w Nuknicy). — 25. okt. Marija Madlena, Jana Pječki, kněžkarja w Khrósćicach, dź., 14 dn. — 28. okt. Jan Jurij, Vincenca Moše, kněžkarja we Worklecach, s., 6 m. 17 dn. — 3. nov. Khata, Michała Ćěsle, bywšoho zahrodnika we Worklecach, dź. († w Kukowje), 78 l. 6 m. 15 dn. — 8. nov. Jakub, Ernsta Lorenca, kněžkarja w Nowej Wjescy, s., 2 m. 21 dn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908: kk. 663. Khata Cymerec w Drježdźanach; 664. 665. z Kulowa: Jan Hadam, Jakub Zomak, 666. Michał Wawrij z Kulowca; 667. Pětr Rjeda z Kukowa.

(Druzy khwatajće, lěto tež khwata ke kóncej!)

Za cyrkej w Zdźeri: Na Wićazec-Handrikec kwasu w Brěmjenju nahromadźene 19 hr.

Za nowu cyrkej swj. Józefa w Hajnicach: Knjez kantor em. Mikławš Bur w Königshajnje 50 hr. (hl. wosebity dopis w tymle čisle Kath. Posoła.)

Kozace kože,

howjaze a **wowče kože, wowču wołmu, ćelace** a **kaniklace kože, koče, tkhórjace** a **kunace** (mordarjace) **kože,** kaž tež wšě družiny druhich koži kupuje stajnje po najwyššich płaćiznach [211

Heinrich Lange

při serbskej katholsk. cyrkwi a při žitnych wikach 11

napřećo »Złotej Hwězdźe«.

Surowa trupawosć (Rauda)

pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja. Přez mydło **„Junka“** narostu krasne kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Jězusowa Winica

a

Pobožny Wosadnik

we wšěch płaćiznach k dóstaću pola překupca [111

Glawša w Pančicach.

Heinrich Lange

Budyšin

Žitne wiki 11. Žitne wiki 11.

napřećo »Złotej Hwězdźe«

poruča

swój wulki skład hotowych

pjelšćowych tworow,

kaž tež wšě družiny

koži k podšiću a k wobšiću

po najtuńšich płaćiznach.

☛ Skazanja po měrje kaž porjedźenja so najlěpje wuwjedu. [212

Swob. zjedn. kath. wučerjow serb. Łuž.

změje swoju **IV. lětušu zhromadźiznu srjedu 18. nov.** popołdnju $^1/_2$**5** hodźin w **serbskim domje** w **Budyšinje.**

1. Přednošk. 2. Zdźělenja. 3. Namjety. 4. Wólby.

K tutej zhrom. přizamknje so **towaršny wječor.** [208

Zjawny dźak!

Wšitkim, kotřiž su namaj při składnosći naju

50lětnoho mandźelskoho jubileja

na dnju **9. novembra t. l.** swoje zbožopřeća pak pisomnje pak ertnje wuprajili, wosebje też wjeledostojnym knježim duchownym a druhim, kiž su naju ze swojim wopytom počesćili a dary lubosće namaj wěnowali, kaž też česćenej gmejnje Róžeńčanskej za rjany dar a wšitkim tym, kotřiž su tamny dźeń z namaj sobuswjećili, wuprajamoj z tutym [214

najwutrobniši dźak a **„Zapłać Bóh!“**

W Róžeńće, 10. novembra 1908.

Mikławš Šołta a mandźelska.

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje maćerje, přichodneje maćerje a wowki

Marije Madleny Filipoweje

rodź. **Disnarjec,**

wuprajamy wšitkim, kotřiž su tejsamej w jeje khorosći dobroty wopokazowali a ju też k rowu přewodźeli

najwutrobniši dźak *a* **„Zapłać Bóh tón Knjez!“**

W Słonej Boršći, Bronju a Lejnje na dnju pohrjeba, 11. novembra 1908.

213] **Zrudni zawostajeni.**

Čowaŕstwo Serbskich Burow.

Wubjerk ma sobotu 21. novembra t. l. w 12 hodź. posedźenjo w Serbskim Domje w Budyšinje.

Wšě pobočne towaŕstwa a też te, kiž hišće so k nam přizamkli njejsu, so z tutym **należnje** přeprošuja, dokelž so wo **ważne wěcy** jedna. — Też hosćo su lubje witani.

215] **Předsydstwo.**

Běrnytłóčace mašiny,

najnowši systém, ma nà składže a poruča po fabrikskich płaćiznach

201] **Pětr Hoza, kowaŕ w Khrósćicach.**

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Krajan na lěto 1909

protyka za katholskich Serbow

je wušła.

Tasama je w našich expedicijach k dóstaću po 30 pj.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 9. nov. 1908:

1. Woły,		żiwa waha centnaŕ wot	27—44 hr.,
2. Byki,		„ „	30—43 „
3. Kruwy a jałojcy,		„ „	26—43 „
4. Čelata,		„ „	43—55 „
5. Swinje,		„ „	48—56 „
	rězna waha		57—80 hr.
			62—75 „
			49—75 „
			73—86 „
			63—71 „

K dźensnišomu čisłu dwě stronje přiłohi.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 46 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 14. novembra 1908.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 7. nov. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 12. nov. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	24	16	49	16	66	17	—
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	13	20	13	47	13	28	13	60
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	2	13	30	11	90	13	16
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	55	9	70	9	80	10	—
Rožka, nowa . .	8	25	8	38	8	30	8	50
Ječmjeń	9	30	9	50	8	50	9	40
Wows	7	60	7	80	7	70	8	—
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	—	20	50	10	—	11	50
Běrny	2	—	2	50	—	—	2	50
Pšeńčna muka . .	11	50	19	—				
Ržana muka . .	11	—	14	—				
Syno	3	—	3	80	3	—	3	30
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	34	3	50	—	—	4	34
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	—	2	40	—	—	3	—
Prosata 1206 (w Kamjencu 224 jene)	8	—	22	—	10	—	18	—
Butra 1 kg	2	60	2	70	2	50	2	70
Jeja, mandl	1	13	1	28	—	—	1	35

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwuměłšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne kříže □ rózowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Rózk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Linoleum najwjetši **fabrikski skład.**
Předawanjo po **fabrikskich płaćiznach.**
205] Kładźenjo so přewozmje.
Richard Nebel
Telefon 128. w **Budyšinje** na **bohatej drozy 13.**

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Sechec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, próstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj też serbski. [9

Wapno (kalk)
wuhlo
brikety
kamjentne wuhlo
anthracit
wuhlo do kowarnje
poruča po najtuńšich płaćiznach
[190
Willy Mader.
Skład: **Karoladroha 13.**
Dalokoreč̌ak 334.
Kontor: **Žitne wiki 12.**
Dalokoreč̌ak 307.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
☛ za najwobćežniše porjedźenja
166] wšěch družin. ☚
R. Mersiovsky, časnikaŕ
Budyšin
Serbska droha, róžk žitn. hasy.
Założene 1857.

Kłobuki, čapki,
krawaty, rukajcy,
trikitaže, nohajcy,
gamaše, peleriny,
kožane jupy,
wołmjane jupy
jeno dobre twory za tunje **krute** płaćizny.
Richard Nebel
w **Budyšinje,** bohata droha 13.
Telefon 128. [206

Lubijska banka.

Lubij w Sa. Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

Handrij Noack

w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.

Fabrika a **skład**

za jednore a pyšne wuhotowanja wobydlenjow,

też jednotliwe meble za jstwy.

[1165

Česku brunicu (wuhlo),

Złokomorowske salonowe,

worjechojte a kóstkojte brikety,

šlezski koaks

po tunich dnjowych płaćiznach poručataj

Kühnemann & Richter

na Bismarckskej drózy. - - - Telefon 228.

We Wettinskim dworje na kamjeńtnej hasy. || **Na zadnjej bratrowskej hasy čo. 2.** [202

Kłobuki a čapki,

pjelšćowe kolliery,

kaž też wšě družiny hotowych

pjelšćowych tworow,

wulki wubjerk we wšěch płaćiznach,

pjelšćowe kože

k podšiću a k wobšiću.

Zhotowjenjo kaž předźěłanjo **pjelcow a pjelšćowych tworow**

198] poruča

Kurt Herzog

kóžkarski mištr

w Budyšinje.

Na Lawskich hrjebjach 14. — Při Jackec hosćencu.

Sofy (konopeje)

a

matracy

poruča

po najtuńšich płaćiznach

L. Glatzel

w **Budyšinje,**

pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Čohodla so čwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

w **Kamjencu,**

Anger čo. 12I

prjedy R. Wunderlichowy 92] zubjacy atelier.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćěłany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 47. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **21. novembra 1908.**

Wobrazki ze swojoho lětušoho pućowanja do Italskeje,

za „Posoł“ nazběrał kapłan Delan.

(Pokročowanjo.)

II. Na jězorach so kolebaju.

Běch Was stojo wostajił na dwórnišću krasnoho města Luzern. Wustupiwši z dwórnišća wostach kaž na zemju sputany stojo, wohladawši rjany Vierwaldstädtski jězor. Město wopasa jězor z krasnymi twarami, najbóle hosćencami a hišće rjeńšimi promenadami, po kotrychž so elegantny swět pokhodźuje, so wokřewjejo na rjanosći zelenoho jězora a na majestosći alpinskich hobrow, horow, kotrež z třoch stronow k njebjesam khroble so dobywaja. Na někotre hory je wumjełska ruka sprócniwoho šwickoho ludu železnicu natwariła, zo njetrjebaš so pěši na nje krosnować, kaž na Pilatus a Rigi. Tute hory, ze swojimi sněhowymi wjeršami a jězor ze swojej zeleno-módrej wodu, dawaja městu nimo měry krasny raz. Na wječor dojědźechmoj sebi po železnicy (Drahtseilbahn) na horu Gützsch, z kotrejež bě rjane panorama na město, jězor a hory. Dopomnich so na serbski spěw: Ja pak tam hladach do doła .... Hdyž Bože słónčko chcyše spać hić, barbješe hory na čerwjeń. Po něčim so zdrasćichu do fijonkojteje pychi, doniž so nam cyle njezhubichu. Nazajtra hižo zahe so na parnik měrjachmoj, dokelž chcychmoj přez jězor na tamnu stronu, hdźež zasy železnica z Luzerna wujěwši a so wijo při brjozy, dyrbješe nas dale sobu wzać. Jězba po jězoru, kotryž je znaty mnohim z Was přez stawiznu wo rjeku Tell, kotryž chcyše swój lud wumóžić z rukow kraj a lud podtłóčowacych hejtmanow, so njewostudźi, hačruniž běch na tři hodźiny na wodźe. Někotři měnja, zo je tutón najrjeńši europski jězor, njejsym hač dotal hišće wšě europske jězory widźał, tuž njecham prašenjo rozsudźić, ale też zahorjenoho wobdźiwarja njecham sebi rozhněwać a měnju, zo sym jězor tak lubozny a pyšny namakał, zo je njetrjebne, joho khwalbu po Serbach roznošować, ale praju z Pismom: pój a wohladaj.

Doježwši do městačka Flüden, nas železnica zezběra a wjezeše nas mócnje stonajo pomału wyše stupajo do horow nutř a horje. Přisłowo praji: wjele pućow wjedźe do Roma. Tute słowo płaći też, hdyž sebi mysliš na puće, kotrež železnica sebi pyta, hdyž so dobywa přez alpinske hory do lubozneje Italskeje. Móžeš jěć pak z Luzerna přez horu „St. Gotthard“, pak z Mnichowa přez „Brenner“, pak z Wiena přez „Pontebba“ do Benatkow (Venedig) abo přez „Semmering“ do Triesta a přez morjo do Benatkow. Z Francozskeje pućuja najbóle z Genfa přez Mont Cenis do města Turina abo po Simplon-železnicy k jězorej Lago Maggiore a do Milana (Mailand). Dokelž běch hižo do Flüden dojěł, dyrbjach přez Gotthard a njeběch ani prašany, po kotrym puću do Italskeje sebi přeju jězbu. Tuta jězba je sobu z najrjeńšich přez hory a je sobu najwažniši a najwulkotniši europski železniski twar. Jědźe přez 57 tunelow, 41½ kilom. dołhich. Hłowny tunel mjez Göschenen a Airolo je 14984 metr. dołhi, druhi najdlějši w cyłej Europje. (Najdlějši je Simplontunel: 19765 metrow.) Železnica wije so z dźěla 27 ‰ horje stupajo w horje nutřka wjacy króć w spiralach, tak zo nimale na samsnym měsće zasy z hory wujědźeš, hdźež sy do njeje zajěł (— zbožownje wězo), jenož wjele metrow wyšše. W městačku Göschenen jědźe železnica 1154 metrow wysoko nad morjom. Wjes „Wasen“ widźiš z woknom trójcy, najprjedy

wysoko wyše sebje, potom z boka a skónčnje hłuboko w dole. Kaž zešerjena so dobywa rěka Reuss z mócnym šumjenjom po horach dele do doła.

Hdyž po italskej stronje hory Gotthard do doła jědźechmy, nas hižo italske mjena stacijow na to dopominachu, zo so bližimy Italskej, hačruniž běchmy hišće we Šwicy. We 12 zastachmy w měsće Bellinzona. Tu widźiš prěni kruch italskeje zemje. Do koła wysoke sněhowe hory, w měsće samym tři stare kastelle (wobhrodźenja) na skale stojace a w dolinje šumjaca rěka Tessin. Na dwórnišću njehodźeše so z němskej rěču wjele započinać, tuž počach swoje italske kuski wućahować, při prědku so njechaše mi tak prawje poradźić, tola bórzy so na to zwučich, tak zo so mi kollega časćišo směješe, měnjo, čohodla so stajnje po italsku prašam, snadź móža němski — tola w kritiskich wokomikach bě joho stajne prašenjo: woprašej so .... Po zdaću sam tak prawje njewěrješe, zo wšudźom z němčinu wutrjechiš, kaž někotryžkuli z połnej hubu, ale z małym nazhonjenjom měni. Też prěni italski wobjed tu z njewěriwymaj wočomaj studowach, ale nětko směm prajić, zo je italska kuchnja dobra, wězo dyrbi być woprawdźita italska a žana naměšana abo skažena kuchnja.

W jenej hodźinje, abo kaž w Italskej, kotřiž hodźiny liča hač do 24, rěkaše, w 13. hodźinje wotjědźech k jězorej Lago Maggiore, na serbski: wjetši jězor. Jězba hač do městačka Lokarno dołha njebě, ale je lubozny krajik, kotryž přejědźechmy. Njemóžu wopřimnyć, čohodla tuta dolina mjez Bellinzone a jězorom rěka po italsku: campi cenini: psyče polo. Znaju „psyči kerchow“ pola Worklec. Hižo tute słowo so mi ženje njeje lubiło, ćim mjenje tule tutón njerjany wuraz. Je woprawdźe z hrěchom, tak rjanej zemi tajke wohidne mjeno dać. Winowe zahrody nas cyły puć přewodźachu, tak bohaće z winom, nětko hižo zrałym, posypane abo wobwite, zo je hižo lóšt na to hladać, ćim bóle jěsć a — pić. Wino tu njeje, kaž pola nas, zo by so po twarjenjach pletło, ale widźiš kamjeńtne khódby a khłódnicy (Lauben) cyle z winom wobrosćene. Městačko Lokarno ma cyle italski raz: wuzke kamjeńtne hasy, zastarske palasty (hrody), dołhe arkady z akacijemi posadźane. Z wysokeje skały strowja do doła cyrkwička „Madonna del Sasso“, „Marija na skale“. Dokelž hórka rjany wuhlad lubješe a mějachmoj hišće $^3/_4$ hodźiny časa, dojědźechmoj z „funi colare“, grotowej železnicu, na horu. Wokolina pokazowaše hižo južnu vegetaciju: figi, olivy, granaty, cypresy, oranže a citrony tu rosćechu. Tuta cyrkwička horjeka khowaše wjele darow, wot pobožnych pućowarjow „Madonje“ wěnowanych. Zady cyrkwje, cyle do skały zawrjeny, je klóštr franciskanow, kotřiž na tutym hnadownym měsće Bože służby zastaraja. Wot horjeka bě krasny wuhlad na módro-zeleny jězor. Wjeska za wjesku skoro kóžda z cyrkwičku we słónčnym swětle so błyšćaca a zybolaca, zady nich namódre hory, k połnocy alpinske hory, to je wobraz za wóčko a wutrobu jenak miły a lubozny. Dale přišedši dźěchmoj hnydom na łódź, kotraž dyrbješe naju přez prěni italski jězor wjezć. Tutón jězor je najwjetši italski a słuša $^1/_5$ k Italskej a $^1/_5$ k Šwicy. Je 65 kilom. dołhi a 3—4 kilometry šěroki, hłuboki je hač do 372 metrow. Zady zahrodnych hórkow ćehnje so płódna hora za horu. W městačku Canobbio přińdźechu italscy zastojnicy na łódź naše wěcy přehladować. Běchu pak jara rozomni a njejsym ženje trjebał swój korbik wočinjeć. Wězo krasna wokolina jězora naš cyły zajim wutrjebaše. Při brjozy wotměnjachu so stajnje wjetše městam podobnjene wsy z mnohimi so zybolacymi vilemi. Na štyrceći rěkow a rěčkow khwataja z horow dele přez zelene doły do jězora. Dokelž njeje jězor šěroki, jězdźa łódźe wot jeneje strony k druhej. Wosebje rjenje so nam předstaješe městačko Jutra. Bože słónčko khětro njelubje smažeše a pražeše, tak zo měješe Jutra cyle orientaliski raz, we słónčnych pruhach so zybolejo. Dokelž běchu prózdniny, widźachmoj wjele italskich duchownych na łódźi. Khodźa wšitcy w klerikach a we wulkim kłobuku. Pola nas bychu hnydom tukali, zo je to jesuitski kłobuk, a na kleriku běchu woblečeni čorny płašć, kiž mantelka rěka. Słónčko so hižo khowaše, hdyž wječor do Palanza přijědźechmy, hdźež chcychmoj přenocować. Tu je tak miłe klima, zo palmy a druhe „afrikanske“ štomy a rostliny cyłe derje so hodźa plahować, a při wječornym wukhodźowanju při jězorowym brjozy też mnohe rjane palmy wuhladachmoj. Tohodla też tu wjele ludźi přebywa na wustrowjenjo. Krasny je pohlad na sněhowu horu Monte Rosa a Simplon a na tamnej stronje ležacej městačcy Baveno a Stresa we wječornym wobswětlenju.

(Přichodnje dale.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Ze Serbow do Serbow. Z Hamm we Westfalskej ſćele ſo pſched krótkim časom do naſchich ſerbſkich ſchulow němſki „Kinderfreund“, mały časopis

za dźěći. Spodźiwne, zo so to prjedy stało njeje a nadobo nětk, hdyž so wot znateje strony samo pola wyschnoſće pschećiwo „Rajej“ dźěła. Nima to někajki zwizk hromadźe? Naschim dźěćom „Raj“ dosaha. Němscy so tak z wjetscha wscho w schuli wuči a čita, a nasche schulske knihownje maja nadosć němskich knihi za dźěći darmo k wupožčowanju. Tu 1 hriwnu zdźerźće sebi radscho w kapsy, hač zo zasy trasch pjenjezy po stach do cuzych rukow du. Nam so tak dosć z rukow wudrěje.

Z Khróśćic. Nastawčk z Khróśćic w 45. čisle „Kath. Posoła“, podpisany z —p—, kritisuje zawjeselenja na Khróśćanskej kermuši. To so tak čita, kaž by to wšitko wulka wina podpisanoho była. Tohodla tole k rozjasnjenju: Zawjeselenja njestojachu — ani jene nic — na gmejnskich ležomnosćach, ale z dźěla na klóštrskich łukach, też spomnjeny panorama. Podpisany tych ludźi wupokazać njemóže, hdyž maja dowolnosć, na klóštrskich łukach přebywać. Zo su so čumpjele atd. na ss. Symana a Judy dopołdnja torhali, njeje wěrno — to je so w nocy stało, a to jim zakazać njemóžemy, a zo su swoje wozy preč wozyli, jim też zakazać njemóžemy. Tole k rozjasnjenju!!

Česla.

Z Khróśćic. Sobotu psched tydźenjom bě tu lětuscha wulka hońtwa. Naschi hajnicy su zatšělili 4 sorne, 77 zajacow, 24 bažantow, 12 kurwotow a 8 korniklow R.

Z Kukowa. „Lipa Serbska“ je so pschesydliła. Čehnjesche kaž Israelitowje z Egiptowskeje; nic pak do kraja, „hdźež měd a mloko běži“, ně, jenož pschez klóschtrsku wodu do susodnoho Kukowa. Budźe tam nětko z domom. — Zo je towarstwo schło, njeje joho wina. Tohodla pak wostanje swojomu nadawkej a zaměrej swěrne. Dawno wschak je znate, zo je wone hrjada we woku swojich „dobrych pschećelow“, a to je jenož, dokelž je serbske a dwěmaj knjezomaj njeskuži. Wschelake kuski so po wsy a dale wo nim roznoschuja. Hodźi so, zo pschez tajki manever so někotre sobustawy wottraschić dadźa a wotpadnu, schtož pak by z dopokazom było, zo zaměr towarstwa hischće wopschimnyli njejsu. Ale zdónk wostanje kruty, njekhabłacy.

Z Pančic. Zo žonjacy žołdk też něschto alkohola znjese, bě tu zańdźenu póndźelu pschi zabawnym wječoru widźeć. Zónska, kotraž drje žanu wěstu domizny nima — pječa praji, zo je ze Schlezskeje — wututka za wječor 16 pólkow „čistoho“ a k tomu hischće někotre piwa. Bjez dźiwa drje je, zo ju potom kruty a twjerdy spar w konjencu pschewza, z kotrohož so nazajtra ćežko wudrapa. Z dobom dyrbi njeschwarne žoniske być. Lěpje drje by było, hdyž so tu tajki praskot z cyła hospodował njeby.

Z Kulowa. Nasch knjez kapłan Hugo Cedźich, kotryž hižo pschez lěto pola nas w duschepastyrstwje skutkuje, bu za kapłana w Rosdźyn pola Kattowic w Hornjej Schlezskej pomjenowany. Na joho město pschińdźe tamny kapłan, knjez kapłan Pawoł Pucher. Pschećahanjo drje budźe w prěnim abo druhim tydźenju adventa.

— Zhromadźizna towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija njebudźe prěnju njedźelu adventa, ale druhu njedźelu, 6. decembra, w Braunerec hotelu.

Z cyłoho swěta.

Sakska. W sejmje namjetowachu zakoń, zo by, hdyž so nětk mzda statnych zastojnikow powyschi, so wot nowoho léta też pension wuskužených zastojnikow powyschił. — Tohorunja so hórschachu w sejmje, zo je 4. rjadownja na železnicach trochu zanjerodźena a zo by so lěpje za nju postarało.

— Nasch kral Friedrich August pschebywa w Tarvisu a wróći so njedźelu rano zasy do Drježdźan.

Němska. Kancler Bülow měješe zańdźenu wutoru pola kejžora dlějschu audiencu a rozrěčowanjo w Potsdamje. Płód tohosamoho bě, zo kejžor wupraji, zo chce so wón pschichodnje cyle po wustawje zadźerźeć a zo je z kanclerowymi namjetami cyle spokojom, jomu swoju dowěru wupraji, a tuž też Bülow we swojim zastojnstwje wostanje.

— Sejm je schtwórtk započał wuradźować wo financreformje a nowych dawkach. 500 millionow hriwnow dyrbja nowe dawki zwjesć. Dołh němskoho kejžorstwa wučinjesche 1. oktobra t. l. 4328,5 millionow hriwnow.

— Pschi njezbožu w podkopkach w Hamme we Westfalskej je pschez 300 muži wo žiwjenjo pschischło.

Pruska. Z Poznańskeje pische nowina „Goniec Wielkopolski“: Dwaj drózkarjej jědźeschtaj z dwórnischća a zetkaschtaj na drózy „Swj. Měrčin“ měschnika, kiž runje z Božim Synom ke khoromu dźěsche. Pobožnje zejmnyschtaj čapcy. Na to bě so pruski policaj dohladał a zapisa sebi jeju mjenje. Drózkarjej so tohodla pola policajnoho komissara wobćežowaschtaj — ale tón wonoho policaja pokhwali, prajo, zo ani psched knježerskim pschedsydu njesmětaj zejmować. Podarmo so zamołwjeschtaj, zo staj jenož psched Najswjećischim čapku zejmowałoj, nic trjeba psched samym duchownym. Ničo njepomhasche. Změjetaj khostanjo zapłaćić. Hač težto by jeju policaj też zapisał, hdy byschtaj psched kejžorom čapcy zejmnyłoj?

Awstrija. Tak ma też nětko Kejžorska po 28 dnjach krisy zasy ministerium, nic drje parlamentarske, ale zastojńske. Baron Bienerth bu tydźenja w pschez hodźinu trajacej audiency wot kejžora pschijaty, kiž joho namjety, nastupace wobsadźenja jenotliwych ministerijow, pschija a za dobre spózna. Tak wobstoji nětko ministerium ze

chefow jenotliwych sekcijow a ministerpräsident je baron Bienerth sam.

— Słowincy (bydla w Krajinje, Korutanskej a Istriskej) su po politiskim zmyslenju rozschćěpjeni, pak su liberalowje — pak narodni katholikowje. Strona narodnych katholikow je wubjerne zorganisowana a socialnje a hospodarscy jara dźěkawa. Liberalowje so dźeń a bóle cofaju pschewostajejcy katholikam swoje mandaty. Na čole katholikow stoji Dr. Schusterschic — wjednik liberalow je Lublański měšćanosta Dr. Hribar. Hač dotal wobě stronje, liberalna a katholska, na swoju ruku w awstriskim sejmje politikowaschtej. Schćěpjenca bě woběmaj na schkodu. Nětko su sebi liberalowje z katholikami rucy zawdali. Zjednoća so do jenoho južnosłowjanskoho kluba. Klub změje 37 sobustawow, a by potom prawo měł na jene ministerstwo.

Hdy bychu awstriscy Słowjenjo wschitko z boka wostajili, schtož jich dźěli, a sebi bratrowscy rucy zawdali, bychu bórzy z knjezom byli w kraju a awstriska politika by na hinasche kolije wujěka.

— Słowacy zaběraju so nětko z pschedkohu nowoho wólbnoho zakonja za wuherski sejm. Knjeżerstwo chce tak mjenowane pluralne wólbne prawo zawjesć. Zdźěłanischi a zamóžiczischi ludźo změja za swoju wosobu wjacy hłosow. Kóždy wobydleŕ, kotryž je 24. lěto swojoho žiwjenja doścahnył, změje prawo wolić. Analfabeći (ludźo, kotsiž čitać njemóža) změja dźesaco jedyn hłós; dźesaco wola jenoho wolerja, kotryž potom za nich hłosuje. Tajkich wolerjow budże 1270924 a změja 127092 hłosow (mjez nimi Madjarjo 32 %, Rumunowje 39 %, Słowacy 10 %). Zbytknych wolerjow budże 2618501. Z tych změje 1534443 wolerjow jedyn hłós. Dwaj hłosaj změja, kotsiž nischše srědnje schule wukhodźichu, dale ći, kotsiž 20 krónow dawkow płaća abo kotsiž su z najmjeńscha 5 lět pola samsnoho knjeza a skónčnje ći, kotsiž běchu we wojakach a maja z najmjeńscha tsi dźěći. Schtóž wyschschu srjedźnu schulu wukhodźi, dóstanje 3 hłosy. Runje telko hłosow změja ći, kotsiž 100 krónow dawkow płaća. Tych budże 217791 ze 653373 hłosami. Nimo toho rozdźěli knjeżerstwo, jeli so pschedkoha pschiwozmje, wólbne wokrjesy tak, zo bychu Słowacy ze swojich dotalnych 55 wokrjesow jenoż 26 a Rumunowje z 71 wokrjesow jenoż 28 wobkhowali. Na tajke cyle njesprawne waschnjo ma so Madjaram we wuherskim sejmje wjetschina zawěsćić.

Słowacy rozpočinaju nětko po cyłym kraju wójnu pschećiwo njesprawnej wólbnej pschedkozy. Wschudże wotměwaju so wulke ludowe zhromadźizny. Hdźež so někak hodźi, knjeżerstwo tajke zhromadźizny zakazuje. Jenoż hdźež bě zapósłanc swojich wolerjow zwołał, zo by jim rozprawu podał wo swojim skutkowanju na sejmje, njemóżesche knjeżerstwo zakročić. Z kóždeje zhromadźizny póśła so kejžorej telegram toho wobsahu, zo Słowacy wólbnej pschedkozy wuherskoho knjeżerstwa njepschichłosuja. Knjeżerstwo bě mjenujcy kejžorej naręčało, zo njeje nichtó pschećiwo jeje wólbnej pschedkozy. Dobra bě myslička, zo wjednicy słowacskoho ludu 15. septembra t. l. do Pesća prěni słowacski burski zjězd zwołachu. Zastupjenych bě 22 słowacskich wólbnych wokrjesow z 88 burskimi wotpósłancami. Zapósłanc Hodża poręča tu wohnjiwje: „Słowacski narod njebywa jenoż w kenclach a na farach a w pěknych twarjenjach, ale bywa w khěžkach a nosy drastu rubjanu. To je tón prawy słowacski narod. Schtož njezamoh snadź por stow dobrych ludźi, to snadź zamóže por tysac, por sto tysac. Dźensa je narod w ludże žiwy a joho ličba rosće, regimenty naroda nabywaju a posylnjeja so tak, zo budże nam mózno, stupić so starym njepschećelam, kotsiž nam ničo rěč, swobodu, swědomjo a zemju." Hdy by tola też pola nas Serbow to słowo płaćiło: Serbski narod njeje jenoż žiwy na někotrych farach a schulach, w někotrych burskich statokach a khěžkach — ale w kóždej serbskej wutrobje. Nichtó njestoji z boka, nichtó so serbskoho mjena, serbskoho słowa, serbskeje krewje, serbskeje drasty a waschnja njehańbuje. Wschitcy smy jena serbska duscha, jena serbska wutroba — wschitkim je złota — droha serbska zemja — ani hruzlk njeje na pschedań za wschě pokłady swěta.

Italska. W Južno-Italskej a w Sicilskej su tele dny tak wulke deschćiki měli, zo je tam powodźenjo.

Rom. Pjatk 13. novembra pschija swj. wótc wurjadne, wot swobodnoho knjeza v. Schorlemer nawjedowane zapósłanstwo němskoho kejžora, kotreż jomu kejžorowe zbožopschećo a dar, wobstojacy we złotym pječatu w podobje Benatskeje Markusoweje postawy, k měschniskomu jubilejej pschinjese.

— 16. novembra dopołdnja swjećesche so we swj. Pětrowej cyrkwi bamžowy měschniski jubilejny swjedźeń na swjatočne waschnjo. Na tutej swjatočnosći wobdźěli so 28 kardinalow, 280 biskopow a arcybiskopow. Pschi tutym swjedźenju bě na 30000 ludźi pschitomnych.

Francozska. Quimperski biskop Monsignore Duparc bu wot sudnistwa w Lorient k 300 fr. pokuty wotsudźeny. Je na swoje mjeno sebi dom wotnajał a tónsamón potom sotram k wotdźerženju po kongregatskim zakonju zakazaneje schule pschewostajił.

Ruska. Ruska ma swój kschiž ze swojimi dožra kosći skażenymi zastojnikami. Wóndanjo pschińdże ke mni młody Polak, strowy a sylny kaž dub, božemje brać. „A pschećo wotkhadźesch?" so praschcham. — „Dyrbju do měry", wotmołwi. — „Tebje wězo do wojakow wozmu", měnjach, „tajki suk kaž sy." — „Mojedla", dźesche rekruta, „słužić pak njebudu." — „A to budża so runje tebje praschećeć, hač so ći spodoba abo nic", smějach so. — „Ale to je wěsta wěc, słužić njebudu", zwosta pschi swojim mój Polak, „mam 500 rubl. nalutowanych. Tuž so wupłaću." — „A komu

pjenjezy dasch?" so wopraschach. — „Pójdu k wojeńskomu lěkarjej, praju, zo słužić njecham, dam jomu pjenjezy, tón so z tymi, kotśiž maja do toho schto prajić, do pjenjez rozdźěli, dóstanu wopismo, zo njejsym khmany za wojeńsku słužbu. Na moje městno wozmu khudźinku, Rusa. Wschak je w Ruskej ludźi dosć! Schtóž ma pjenjezy, wupłaći a njeslužy."

Bołharska. Bołharojo cofaja so z Macedonskeje a Stareje Serbiskeje. Hač dotal wjedźesche so w Macedoniskej wójna wschitkich pschećiwo wschitkim, ale w tu khwilu zjednachu so Serbowje z Turkami, zo bychu muž pschi mužu so dali na Bołharow. W Solonju a Skoplju wotměwachu so zhromadźizny, na kotrychž so protestowasche pschećiwo zjednoćenju Bosniskeje z Awstriju a hdyž z dobom pschećiwo Bołharam wustupowachu. Najhórje so Bołharam wjedźe w Skoplju. Hdyž bě so w Turkowskej konstitucija wozjewiła, zasydli so wjele Bołharow w Skoplju wikowanja dla. Nětko wschitcy čěkaja. Železniske ćahi su pschepjelnjene z čěkacymi Bołharami. Nahladnischich Bołharow pschewodźeja turkowscy wojeńscy wyschcy z wójskom na dwórnischćo. W Kumanowje je so zakazało, bołharske nowiny kolportować. Bołharski wójwoda z Macedonskeje, Čanko, kotryž bě po wozjewjenju konstitucije do Skoplja pschischoł bratrowstwo z Turkami činić, wuznawajo, zo budźe wot nětka jich pschećel, a kotrohož Turkowje na rukomaj noschachu, bu nětko zajaty. Podobnje zeńdźe so „wójwodźe" Gjurčinje, a wójwodow Penčewa a Čučkowa z mocu do ćaha sadźichu.

Z nowa so w Macedonskej wobrónjene turkowske črjódy hromadźa. Hižo dokonjachu nadpad na lěhwo Kucowokochow a z bulgarskej milicu we wsy Schypikowicach mějachu bitwičku.

Khinska. Khinski kejžor Kwang-su je wumrěł a bórzy po tym też kejžorowa-wudowa. Nastupnik na kejžorskim trónje je $2^1/_2$ léta stary Pu-ji, za kotrohož budźe joho nan Tsjun, bratr zemrětoho kejžora, knježić.

Cyrkwinske powěsće.

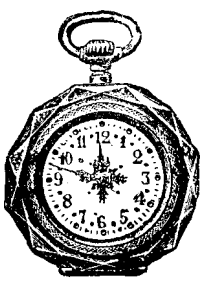
Budyšin. Křćeny: Benno, Józefa Wawrika, dźěłaćerja w Budyšinje, s.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908: kk. 668. 673. 675. z Budyšina: Hana Lebzyna, Hana Budarjec, Jakub Delenk; 669—671. 680—682. z Khrósćic: Pětr Symank, Jurij Wałda, Handrij Kórjenk, Marija Krawžic, Jurij Wornač, Hana Wićazowa; 672. Michał Čórlich ze Zdźerje; 674. Max Salm ze Židowa; 676. Madlena Dučmanowa z Hněwsec; 677. Hana Weclawec z Rakec; 678. 679. z Hórkow: Jurij Rjehoř, Michał Lebeška; 683. Jan Bjarš z Nowoho Łuska; 684. Jurij Wićaz z Worklec; 685. Mikławš Glawš z Noweje Wjeski; 686. Jurij Rachela z Nowych Bóšic; 687. Jakub Domaška z Ralbic; 688. Jakub Hrjechoř z Konjec; 689. Marija Pornadźec z Łazka.

Za cyrkej w Zdźeri: Pětr Šołta w Kanecach 50 hr.

Za nowu cyrkej swj. Józefa w Hajnicach: Pětr Šołta w Kanecach 50 hr.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a optiskich wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
166]
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857.

Surowa trupawosć (Rauda)
pokazuje so pola psow z tym, zo kosmy zhubjuja a so stajnje drapaja. Přez mydło **„Junka"** narostu krasne kosmy a zniči so wšitkón njerjad, kaž tki a t. d. Kusk płaći 50 pj. (z připósłanjom 60 pj.) a je k dóstaću w Budyšinje w Engertowej drogeriji. [146

Specialita: Nabožne předmjety
za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. Posyłku na wubjerk rad připósćelu.
Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
47] **Drježdźany-A.,** Rózk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Kozace kože,
howjaze a wowče kože, wowču wołmu,
ćelace a kaniklace kože, koče, tkhórjace a kunace (mordarjace) **kože,** kaž też wšě družiny druhich koži kupuje stajnje po najwyššich płaćiznach [211
Heinrich Lange
při serbskej katholsk. cyrkwi a při žitnych wikach 11
napřeco »Złotej Hwězdźe«.

Wapno (kalk)
wuhlo
brikety
kamjentne wuhlo
anthracit
wuhlo do kowarnje
poruča po najtuńšich płaćiznach [190
Willy Mader.
Skład: **Karoladroha 13.**
Dalokoreč̌ak 334.
Kontor: **Žitne wiki 12.**
Dalokoreč̌ak 307.

Wićne płaćizny:

	w Budyšinje 14. nov. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 19. nov. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	24	16	66	16	66	17	34
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	13	20	13	47	13	28	13	60
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	2	13	30	11	90	13	16
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	55	9	80	9	80	10	20
Rožka, nowa	8	25	8	38	8	30	8	50
Ječmjeń	9	30	9	50	8	50	9	40
Wows	7	60	7	70	7	70	8	—
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	10	—	11	50
Běrny	2	30	2	35	—	—	2	50
Pšeńčna muka	11	50	19	—				
Ržana muka	11	—	14	—				
Syno	3	50	3	80	3	—	3	30
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	60	3	75	—	—	4	34
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	25	2	60	—	—	3	—
Prosata 1110 (w Kamjencu 285 jene)	8	—	22	—	10	—	18	—
Butra 1 kg	2	60	2	70	2	50	2	70
Jeja, mandl	1	35	1	50	—	—	1	35

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 16. nov. 1908:

						rězna waha
1. Woły,	žiwa waha	centnar	wot	27—44 hr.,		57—80 hr.
2. Byki,	„	„	„	30—42 „		62—74 „
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	25—42 „		48—74 „
4. Ćelata,	„	„	„	43—55 „		73—86 „
5. Swinje,	„	„	„	48—56 „		63—71 „

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Scehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj tež serbski. [9

Kłobuki a čapki,

pjelšćowe kolliery,

kaž tež wšě družiny hotowych

pjelšćowych tworow,

wulki wubjerk we wšěch płaćiznach,

pjelšćowe kože

k podšiću a k wobšiću.
Zhotowjenjo kaž předźěłanjo **pjelcow a pjelšćowych tworow**
198] poruča

Kurt Herzog

kóžkarski mištr
w Budyšinje.
Na Lawskich hrjebjach 14. Při Jackec hosćencu.

Sofy (konopeje)

a

matracy

poruča
po najtuńšich płaćiznach

L. Glatzel

w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

w Kamjencu,
Anger čo. 12[I]
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Privatni 4 %. | Khapki. | Čapki. | Krawcy 10 %.

Dźěćace suknički. | Šlipcy.

Zhorjelski překupski dom

Jan Schaaf.

[72

Budyšin. Bohata droha 29.

Falc. | Slč.

Prěnje wosebite překupstwo

za serbske drasty.

Korsetowe štalty. | Šemisety.

Wołmjane čorne posamenty

za jaki (kuty)

—.35, —.50, 1.—, 1.50 hač do 2.75.

Herkules porty (čorne)

w 5 kajkosćach a 10 šěrokosćach.

caki (čorne).

Nohajcy. | Kornarje.

Banty a sekle z pisanych posamentow.

Běle špachtlowe canki

we wulkim wubjerku

po znatych tunich płaćiznach.

Francy, wołmjane a židźane.

Košle. | Gardiny.

Zelene židźane rubiška

w krasnych nowych mustrach.

Čorne židźane banty

wosebje šěroke a ćežke k seklam.

knefle, lacki, canki, šnóry

a wšitko

štož so we

šwalčistwje

trjeba.

Kolowy. | Zawěški.

Šwalče dóstawaju 10 %, **privatni** 4 % rabata.

Rěči so serbski. ——— **Rěči so serbski.**

Krajna wołma. | Sylna wołma. | Wutrobołopješkata wołma.

Zubjacy lěkař Frey
w Budyšinje
na Moltkowej drózy 19.
Rěčne hodźiny 9—1; 3—5.

Přispomnjenjo: Při so přihodźacych wobstejnosćach w horće präcisne dźěła bjez njebjeskoweje platy z drohich metallow. [216

Heinrich Lange
Budyšin
Žitne wiki 11. Žitne wiki 11.
napřeco »Złotej Hwězdźe«
poruča
swój wulki skład hotowych
pjelšćowych tworow,
kaž tež wšě družiny
koži k podšiću a k wobšiću
po najtuńšich płaćiznach.

Skazanja po měrje kaž porjedźenja so najlěpje wuwjedu. [212

Kłobuki, čapki, krawaty, rukajcy, trikitaže, nohajcy, gamaše, peleriny, kožane jupy, wołmjane jupy
jeno dobre twory za tunje krute płaćizny.
Richard Nebel
w Budyšinje, bohata droha 13.
Telefon 128. [206

Běrnytłóčace mašiny, najnowši system,
ma na składze a poruča
po fabrikskich płaćiznach
Pětr Hoza, [201
kowař w Khrósćicach.

Krajan na lěto **1909**
protyka za katholskich Serbow
je wušła.
Tasama je w našich expedicijach k dóstaću po 30 pj.

Handrij Noack
w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.
Fabrika a **skład**
za jednore a pyšne wuhotowanja
wobydlenjow,
też jednotliwe meble za jstwy.
[165

Česku brunicu (wuhlo),
Złokomorowske salonowe,
worjechojte a kóstkojte brikety,
šlezski koaks
po tunich dnjowych płaćiznach poručataj
Kühnemann & Richter
na Bismarckskej drózy. - - - Telefon 225.
We Wettinskim dworje na kamjeńtnej hasy. | Na zadnjej bratrowskej hasy čo. 2. [202

Linoleum najwjetši fabrikski skład.
Předawanjo po **fabrikskich płaćiznach.**
205] Kładźenjo so přewozmje.
Telefon 128.
Richard Nebel
w **Budyšinje** na **bohatej drozy 13.**

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na póśće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so ścelu redaktorej.

Za nawěstki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 48. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **28. novembra 1908.**

Wobrazki ze swojoho lětušoho pućowanja do Italskeje,

za „Posoł“ nazběrał kapłan Delan.

(Pokročowanjo.)

Prěni króć přenocowachmoj w italskim bórlešku. Je znate, zo w ćopłych krajach muški, „moskitos“ mjenowane, su woprawdźe drapa za cuzych, na to njezwučenych, a móža wšón nócny měr a spar skazyć. Mjeńše hač naše muchi su hišće krewjelačniše a do jstwy zastupiwši je njepytnješ. Běda tebi, sy-li při wočinjenym woknje swěcu zaswěćił, cyła syła so ći jich nutř nawali, a hdyž sy so słódkomu sparej wjesele přepodał, ći tak cunje wokoło wušow zazynči, a prjedy hač so dohladaš a dowobaraš, je će tajki njekhmanik hižo kłół. Rana počina začekać a rano maš na wobliču a šiji kule hižo stwjerdnjene, a dołho maš činić, prjedy hač to zasy wotbudźeš. Samo zajědojćenjo je při tom móžno, jeli hnydom ze salmiakom njemazaš. Radźomne je, zo stajnje najprjedy wokna a wokeńcy zezačinješ, prjedy hač zaswěćiš. W Pompeji mi hosćencar radźeše, hdyž jomu nuzu skoržach moskitow dla, zo durje wočiniš a na khódbje swěcu zaswěćiš. Potom je wulki exitus de Egypto, moskitos ćahnu za swětłom a nětko maš je wonka. Sym woboje spytał, ale cyle přelutowany skoro nihdźe wot nich njeběch. Mam snadź lěpšu krej hač druzy.

W jězoru napřeco Palanza leža tak mjenowane tři Borromejske kupy: Isola Bella (rjana kupa), Isola Madre (kupa maćeŕ) a Isola dei Pescatori (kupa rybakow). Tu prěnju a mjez wšěmi najrjeńšu a najwjetšu nazajtra wopytachmoj. Tuta kupa je woprawdźity krajik kuzłow, wumjełstwo a přiroda zawdaštej sebi rucy, zo byštej tu natwariłoj paradiz, kaž sebi rjeńši njewumysliš. Łódź zasta při wulkim kamjeńtnym skhodźe. Jenički wobydleŕ tutoho raja, zestarjeny přećelny zahrodnik, namaj wotewri a přewodźeše naju nimo wulkoho wosamoćenoho palaca přez dźesać zahrodow a do parka z ławrjencowymi štomami wobsadźenoho. Wšo, štož móže južne Bože słónčko ze zemje wukuzłać, tu rosće a kćeje we wěčnym naleću: kofej, kamelije, Magnolije, kakteje, agavy, aloë, myrta atd. Na sewjernej stronje stoja na pjećich terasach cyłe lěsy złotych citronow a oranžow. Tuta kupa je so mjenowała wudebjeny trón naleća. O, kajki to swět tudy! alpy stoja kaž hobry ze zastarska w přećelnym bratrstwje pornjo sebi a dźerža słóncu napřeco błyšćate tarče sněhowych polow. Jim k nohomaj leža hórki a winicy, a nětko na módrym jězoru tute bohatstwa nahromadźene a kaž z druhoho swěta tu přenjesene! Ach, škoda, zo bě dźělenjo wot cedrow z Libanona a z Himalaya wot bambusowych kijow, wot tutoho paradiza tak bórzy. Hdy so zasy wohladamy?

Jězba dźěše nětko zasy wróćo po samsnym puću, kaž wčora, hač k zastanišću Luino. Tu přelězechmoj na mału železničku a w spěchu, kotrohož so wot tajkoho małoho rawska njeběch nadźał, nas wjezeše do Ponte Tresa. W Ponte Tresa zasy čakaše na naju łódź, kotraž dyrbješe naju přez druhi jězor njesć: di Lugano, pomjenowany po měśće Lugano, při nim ležacym. Tutón jězor je z wjetšoho dźěla na šwicskej zemi a ma hišće luboznišu a bohaćišu wokolinu hač joho wjetši bratr. W měśće Lugano wustupichmoj na kraj, zo bychmoj sebi město wobhladałoj a — powobjedowałoj. Hdyž duša cyły dźeń telko wokřewjenja dóstawa a bohatstwa Božeje přirody do so sréba, chce ćěło też něšto měć za nošenjo. Lugano, natwarjene na hórku při jězoru, je

jene z najrjeńšich městow južneje Šwicy, bjez dźiwa, zo hižo předměsto rěka: Paradiso. Wobdate je wot horow: Monte Salvatore, Monte Generoso, Monte Caprino a Monte Brè. Stoja kaž stražnicy před městom. Krasny kai (promenada) wije so kaž zeleny pas wokoło města. Zasy stary, ale přecy nowy a rjany wobraz: běłe twarjenja z čerwjenymi třěchami, zeleno-módra woda a fijonkowe hory a k tomu Bože słónčko, kotrež swoje złote pruhi rozdźělejo kóždoho: horu, jězor a město bohaće wobdźěli a swoje njebjeske dary miłoho Boha bohaće a njesebičnje wusypuje na swojoho lubuška: Lugano z joho njezapomnitym jězorom.

Ze swojim wobjedom a wobkhodźenjom města běchmoj bórzy hotowaj, zasy naju ćehnješe z tajnej mocu na jězor a njetraješe dołho, a hižo zasy zastona parnik a jězba dźěše po druhim kóncu jězora nimo rjaneje wsy: Gandrija z cyle italskim razom, San Mamette, a kaž te stacije po puću wšě rěkaja, do Porlezza. Wot tud njeseše naju zasy železnica do Menaggio (Menadźo). Jězba dźěše z dźěla wjacy stow metrow wysoko a bě hižo słónčko dawno swój domčk šło a swěćachu so hižo we hłubokim dole swěcy, hdyž dojědźechmoj k třećemu jězorej: Lago di Como. W Menaggio chcychmoj přenocować.

Bě to hakle třeći dźeń pućowanja, srjedu, a hižo běchmoj rjanosće italskeje zemje w bohatej měrje wobdźiwać a wužiwać telko přileżnosće měłoj, zo na Rom, Neapel, Venedig cyle pozabychmoj, haj žołdkej też často dołho čakać dachmoj, doniž so njerozhněwa, a potom dyrbjachmoj jomu po woli być. Po měsće Como pomjenowany jězor je cyle italski, 51 kilom. dołhi a hač do 4 kilom. šěroki. Při měsće Bellagio dźěli so do dweju dźělow. Wón ma so powšitkownje za najrjeńši italski jězor, mjez tym zo Maggiore joho přetrjechi na wulkosći a nadobnosći, a Luganski jězor, zo so bóle do kraja nutř wije, a krajiny přecy nowe, rjane přeměnjace wobrazy wóčku poskićeja. Pola jězora Como je brjóh wupyšeny ze wšěmi bohatstwami z italskich zahrodow a krajinow. Pola Bellagio zestupaja so tute rjanosće do hromady a tworja imposantny wulkotny buket (wonješko), wot stworićerja italskej zemi z darniwej ruku poskićowany. Pódla Bellaggio wopytach nazajtra villu Serbelloni. Hobrske štomy: cedra, pinija, akacija, ławrjenc stoja tu we swojej pyšnej drasće a pućowarja strowjeja. Z hory, 300 metrow wysokeje, hladaš do doła a widźiš tam łódźe jěć, hladaš na rjany jězor a na jón z njewustawacej staroscu wobstražowace hory, hladaš zasy na rostliny při puću, na palmy, magnolije, banany, a měniš: „sto lět, kaž mi dźens je.“ Zo by zbožowny był a so zasy čuł jako wobhnadźene dźěćo Bože, kup sebi bilet a dojědź sebi k italskim jězoram. Wostaj starosće a wšo, štož ći lubozne posměwanjo z wočow dřeje — doma, dojědź sem, a budźeš zasy živy, dokelž tu će ruka wšohomócnoho stworićerja wubudźi a ći woči wotewri. Boha khwalić w joho skutkach. O kak wulki, sławny Božo, sy! Je čas, luby přećelo, pój ze zahrody, pój zasy na łódź, hišće mamoj wjacy hodźinow jěć, hišće směmoj so wjeselić na rjanosćach tuteje zemje, a tu błyšći so ći napřećo město Como. Ma 11000 wobydleri a wězo też swojoho biskopa a krasny marmorowy dom z wumjełskej wulkotnej fasadu. Cyrkej krónuje wosmróžkaty kulotwar (Kuppel). Bě tam runje swjatočny nyšpor, wot kanonikow spěwany, hdyž sebi cyrkej wobhladach. W skoku hišće do cyrkwjow San Fedele a Anunciata, a nětko na dwórnišćo. Čah nječaka dołho a ma naju dowjesć do Milano (Mailand), hdźež so zasy wohladamy, jeli so prjedy njezhubimy.

(Přichodnje dale.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. W tutym tydźenju wot póndźele hač do pjatka běchu na tachantstwje exercicije abo duchowne zwučowanja za katholskich duchownych Sakskeje, na kotrychž so 30 duchownych wobdźěleše.

— Tu wotměwachu so póndźelu wólby měšćanskich zastupjerjow. Zasy woleni buchu překupc R. Hartmann, inženěr H. Bulnheim, pjekař R. Lehmann, rěčnik dr. Herrmann, wyšši sekretar krajnoho sudnistwa Fr. Walter, měšćanski wučeř F. Wilhelm. K prěnjomu razej woleni buchu: překupc R. Klemm, architekt E. Kempe, wyšši wučeř překupskeje šule Schuster, direktor piwarnje A. Seidel a klampnař H. Dominik.

— Minjeny tydźeń běchu na tudomnym katholskim wučeřskim seminaru pruhowanja za wólbokmanosć. Zamołwiło bě so 16 wučerjow, z kotrychž pak jedyn do pruhowanja zasy wróćo stupi. Pisomne a potom hortne pruhowanja běchu wot štwórtka hač do soboty; jako statny kommissar skutkowaše k. šulski radźićel Bach, wokrjesny šulski inspektor w Budyšinje, a jako kommissar duchowneje wyšnosće k. senior Skala. Wšitcy pjatnaćo pruhowanjo wobstachu, a to 5 z censuru IIa, 4: II, 3: IIb a 3: IIIa. Mjena pruhowanych knjezow su: kk. wučerjo Domške w Žitawje, Günther a Meier w Kamjenicach, Hiltscher (Otto) w Kamjencu,

Hiltscher (Pawoł) w Grimje, Jänichen we Worklecach (Serb), Mannheim w Nowym Leutersdorfje, Strothmann, Figelius a Rückel w Drježdźanach, Schierack a Schelinski w Lipsku, Sobotta a Wels w Plawnje a Teichmann w Cwikawje.

Swobodne Zjednoćenstwo kath. wučerjow serbskeje Łužicy wotmě 18. t. m. w Serbskim Domje w Budyšinje swoju 4. lětušu skhadźowanku. Přitomnych naličich 15. Jednaše so wosebje wo pismje, kiž chce „zwjazk“ — dla wótrosćow, kajkež naćisk nowoho šulskoho zakonja za katholskich poddanow wopřija — knježeŕstwu podać. Dźěło budźe wot kk. fararja Nowaka, direktora Nowaka a kantora Symanka bórzy w Radworju dowuradźene. Na zjězd delegowanych „zwjazka“ hody w Drježdźanach pojědźetaj kk. kantor Symank a wučeŕ Nawka. Skónčnje běchu też wólby. Předsyda bu 3 króć woleny. Kantoraj Symank a Hila njechaštaj zastojnstwo přijeć a tuž změje je wot nowoho lěta k. cyrkw. wučeŕ Rječka w Budyšinje. Městopředsyda wosta dotalny farař Nowak, tohorunja pokładnik: cyrkw. wuč. Šewčik, I. zapisowaŕ: cyrkw. wučeŕ Andricki, II. zapisowaŕ: wuč. Nawka. Na to sćěhowaše towaŕšna zabawa z małej wječerju. (Posłuženjo a zastaranjo běše wšeje khwalby hódne — sława k. Hajncy!) Při tym wobdźělichu so też někotre knjenje mandźelske a knježnička. Připitk dari na znamjo stajneje přikhilnosće k „zjednoćenstwu“ w lubosći k. senior Skala — a dopitk k. kanonikus farař Žur (za wšo: Zapłać Bóh!). Mnohi spěw a žort bě słyšeć a tak miny so spěšnje čas a dyrbjachmy so dźělić — dokelž železnica nječaka! Na strowe zasowidźenjo w nowym lěće!

I. zapisowaŕ.

Z Budyšchina. Sobotu 21. novembra bě so zeschoł wubjerk Towaŕstwa Serbskich Burow w Maćičnym Domje. Z pobočnych towaŕstwow wobdźělichu so Khrósćanske, Bukečanske, Wjelkowske, Radworske, Khwaćičanske, Baćońske, Rakečanske, kotrohož pschedsydu knjez Kokla wosebje powita z nadźiju, zo nam nětko zasy swěrne wostanje, a Bělćanske. Tola mohłe so hischće druhe k nam pschibližić. Rěčało, pisało a prosyło je so hižo nadosć a tola wuspěch njeje tajki, kaž sebi žadamy. Knjez Kokla wupraji nadźiju, zo tak krasnje poradźeny jubilejny swjedźeń snadź nowy nastork da a nasche prócowanjo spěchuje. Dale porokuje, zo hłowne zhromadźizny T. S. B. su z wjetscha jara słabje wopytane, kaž poslednja w Njeswačidle, byrnjež so tydźenje dołho w nowinach pschedproschowało. Cyle wopačne je, hdyž pobočne towaŕstwa na samsnym dnju swoje posedźenjo wotměwaju, hdyž hłowne. Pobočne towaŕstwa maja so snadź pschez wokolnik starać, zo so ludźo k wopytanju hłownych zhromadźiznow namołwja. Knjez Cyž-Stróžischćanski namjetuje, zo mohło so mjeno towaŕstwa pscheměnić, dokelž sebi mjeńschi ludźo mysla, zo smědźa jenož burja do towaŕstwa a joho zhromadźiznow. Tola so njepschija, dokelž dyrbjało powschitkownje znate być, zo je T. S. B. zwjazk wschěch serbskich hospodarjow njedźiwajo na bohatstwo a wobsedźeństwo. — Pschichodna hłowna zhromadźizna budźe w Barće a jara ważna, dokelž chce nasch dotalny wjelezaskužbny pschedsyda staroby a zastojńskeje ćeže dla swoje pschedsydstwo złožić. Pschednoschk změje knjez zapósłanc Soba. Dla pschehladowanja a nowoho nakłada wustawkow wuzwoli so wosebity komitej.

Schćuwanjo znatoho B. w Kamjencu T. S. B. kruće zasudźuje, a jeli trěbne, je zjawnje wotpokaza. Pschi posedźenju so wupokaza, kak rozhorjeny cyły serbski lud pschećiwo naschomu njepschećelej je.

„Hospodaŕ“ z nowa wukhadźa. Zamołwjenjo pschiwozmje knjez Marko Smoleŕ, dalsche zarjadnistwo wučerjej Nawka a Słodeńk. Prosy so, zo by so w měsće, na wsach a we swójbach na to pokazało a naschi pschećeljo wěc podpjerali.

Pisomnje a hortnje ma so za to skutkować, zo bychu prjedawsche towaŕstwa a też hischće druhe so z nami zjednoćiłe. Njech nima nascha próstwa a nasch hłós wuspěch wołacoho w pusćinje. Serbja, zhrabajće so tola k skutkej a k dźěłu!

Z Budyschina. Hrózbna powěść roznjese so sobotu 21. nov. wječor po měsće, hdyž ¾10 hodź. na wschěch wěžach pschebiwać poča. Papjernik so pali, tak so wołasche. Hdyž z woknom won pohladachmy, so njebjo wysche Židowa hižo wot wohenja čeŕwjenjesche, a za krótki čas bě njebjo daloko wokoło cyłe woheń-čeŕwjene. Po měsće bě tak swětło, zo na hasach płunowe swěcy poprawom njetrjebachmy. Měsćenjo wostajiwschi ćopłoho koža w črjódach na Židow a na tšeleńske naměsto khwatachu, zo bychu sebi woheń wobhladali. Surowje wulki woheń to běsche. Z tsjoch wulkich twornych twarjenjow sapachu wysoko płomjenja, kotrež nic mało cyroby namakachu, kaž wolij, stare lapy, papjeru a t. d. Mócny, čorny kur walesche so k njebju horje. Hačrunjež Budyschska wohnjowa wobora ze 16 sykawami dźěłasche a nimo toho hischće dwě parnej wohnjowej woborje z Weigangoweje a z wozoweje tworuje wodu lijeschtej, njeběsche móžno, tak sylny woheń zahaschić. Jednasche so najbóle wo to, zo so w najwjetschej bliskosći stojaca měsćanska płunaŕnja psched wohenjom wukhowa. Hewak bě so mohło surowe njezbožo stać. Bóh je nas psched tutym zwarnował. — Hač do ranja mějachu wohnjowe wobory a też wojacy dospołnje dźěłać, prjedy hač buchu z knjezom nad wohnjom, zo bě wschitkón dalschi strach wotwobroćeny. Paliło a kuriło pak je so hischće cyły njedźelu. Tsi hłowne hromaduwisace twarjenja su so dospołnje wupaliłe a mnohe drohe nastroje leža zničene mjez rozpadankami. Wobkhowake su so składne twarjenja, kotowe twarjenjo a kólnja, kotraž bě cyle napjelnjena z wuhlom. 300 ludźi

mějachu w tutej tworni swoje wschědne dźěło. Mužojo drje budźa z wjetscha w filialnych tworn-jach, kaž w Hornjej Hórcy, Dźěžnikecach, Słónke-cach a Dobruschi, dźěło dóstać móc, ale žony budźa drje z dźěła, a to budźe nowe hubjen-stwo, čim bóle, hdyž je dźěło w zymje tola jara žadne, nuza pak wulka. — Nastał je woheń pschez horco běženjo maschiny, kotraž stare lapy rozčaskuje, a dokelž je w blizkosći dosć lapow leža-ło, je woheń hnydom nadosć cyroby měł. — Schkoda je wulka, liči so na pokdra milliona, ale je zarunana pschez zawěsćenjo. Tež wotebjerarjow budźe papjernik móc dospołnje dale spokojić, dokelž ma w blizkosći Budyschina 4 filialnych tworn-jow.

Do Khrósćic. Dopis k rozjasnjenju wot k. Česle je juristiscy cyle prawy. Zakońscy so njehodźi ničo činić a tuž gmejnski před-stojićeŕ njemóže nikoho ze wsy wupokazać, kotryž na privatnym wobsedźenstwje z do-wolnosću wobsedźerja ludźom zawjeselenja poskića — to so wě, hdyž ma tutón rjemjesl-niske wopismo. Ale njemóžemy sebi pomhać, zo bychu nam cuzbnicy z tajkimi njekhma-nymi wěcami přichodnje ze šije wostali? O haj, jara derje, hdyž su wšitcy wobsedźerjo přezjene a jedyn kaž druhi kóždoho tajkoho cuzoho přesćěharja z dwora wupokaza. Jako křesćenjo tola nochcemy tajke wěcy podpjerać kaž »Grete Beier« a »wěrowanjo« Luisy z Toselli. Dale, hdyž dyrbjeli so tola hišće zaso tajke wěcy poskićeć, zo wšitcy wjesni a wosadni bojkotuja, t. r. zo tam njeńdu hladać a pjenjezy tam njenoša. Hdyž tajcy ludźo potom skorža, zo su we wulkej nuzy, zo dyrbja hłodu tradać, njedajće so zatrašić, dokelž často dosć so stanje, zo je to zełžana wuréč. Skónčnje, starši, njedajće swojim dźěćom runje kermušu žane pjenjezy a byrnjež bychu dźěći bóle prosyli a samo tróckali. Hižo dźěćo dyrbi wuknyć, tam a sem něčoho so wotrjec; dyrbi zhonić, zo to wšitko sobu činić njesmě, štož widźi a čohož so jomu chce. Tuž, starši, maće-li wěrnu lubosć k swojim dźěćom, napołožće jim z časami tajko wopory wotrjeknjenja a sebjezapřeća. Njeje to wjele rjeńšo, hdyž domjace dźěći a tajke kermušnych hosći hromadźe w dworje abo na zahrodźe haruja, kaž sće to wy prjedy činili? — Tola dosć, dajmy sebi rěčeć a budźmy mudri, tak dołho hač je hišće čas. Hewak budźemy sebi njepřećelow našeje swj. wěry a křesćan-skeje póćiwosće sami wukubłować a skónčnje też so sami z našich domow wućěrimy.

Z Lejna. Khrósćanska „Jednota" wuleća sebi zańdźenu srjedu k nam a wuhotowa tu w ponowjenej a krasnje wuprschenej Nowakec sali spěwny koncert a mały žortk. Serbskoho ludu a też něschto wjesnych a wokolnych Němcow bě so dosć a nadosć naschło, a to telko, zo wschitcy na sali městna njenamakachu. Jara bohaty pro-gram wopschija dwaj hłownej dźělaj, a to zymske wobrazy wot Kocora a narodne spěwy, z wjetscha z pschewodom orchestra Budyschinskoho wojeŕskoho połka. Njecham tu sudźić — poroko-wać a khwalić. Z dźěła jara ćežke kruchi, kaž „Wboha syrotka" a „Bojazny Jank" so z naschimi wjesnymi mocami tak dospołnje a dokładnje wu-wjesć njehodźa, kaž sebi to komponista a bóle hischće kritiske wucho poskucharjow žada. Češće hódne pak je, zo so z cyła na nje zwaža. Pilnosć a wutrajnosć też tajke zadźěwki poraža a pschedobudźa. Njechamy tohodla tak kruće sudźić, hischće mjenje pak wusměschować. Porědko wu-stupuje w koncertach Jednota z měschanym khorom. Njemohła dha kóždy raz něschto tajkich krasnych narodnych spěwow też z pomocu naschich holcow so pschednjesć. Porjadej so pódla jenoho serbskoho też dwaj němskej pschidaschtaj, a to poslednjej na wosebite žadanjo pschitomnych Němcow. Nichtó jim to porokować njecha a njesmě, hdyž sebi we swojej maćernej réči spěw žadaja. Kak by so to wukožowało, bychu-li Serbja wot nimale ryzy serbskoho spěwaŕskoho towaŕstwa, kajkež mamy też mjez Serbami, kiž pak ničo serbscy njespěwa, to-same we swojej maćernej réči sebi pscheli. Nje-bychu renegatojo a jich pschiwisk to jako schćuwanjo pschećiwo Němcam wutrubili. Dźensni-schi dźeń njeje w Serbach ničo njemóžne, wosebje nic tajkich kónčinach, hdźež „njemoralne rene-gatstwo" knježi a swoje wopory pyta a namaka. Bohužel, tak daloko hižo smy!

Po koncerće plećesche so zabawa dale. Lohke nóžki nastajichu so do rejow. Samo „Meja" klinčesche po sali a też jedyn serbski sebi za-wjerćachmy. Za jěść a pić bě też postarane, a tak duch a žołdk wokschewjenaj.

Kak dołho so hischće „dźěłało", wězo dopiso-wać njewě. Njechasche runje najposlednischi być, hdyž dyrbi rano z časom do duchownoho dźěła a też pjero nastajić, zo by dalschi swět khwatnje a bórzy wo poswjećenju ponowjeneje Lejnan-skeje sale něschto nazhonił. Lubiło pak so jomu je, a zawěsće wschěm druhim też. Njerad so někotražkuli holćka na dompuć poda, hdyž mać abo nan domoj kiwasche. —

Z Kamjenca. Wutoru běchu tu wólby měšćanskich zastupjerjow. Mjez nimi bu też jedyn socialdemokrat, hosćencaŕ August Menzel, woleny.

Z Kulowa. Wo twar železnicy z Rakec hać do Wojerec ma też Budyschinski wyschschi měšća-nosta Dr. Käubler wosebite zasłužby. Z dźakow-nosće je tohodla nasche město joho za čestnoho měšćana naschoho města pomjenowało.

Z Drježdźan. Kaž je pschez kruće postajeny porjad Božich słužbow nětk zarjadowane, budźa jutse, **prěnju njedźelu adventa,** też zasy rano 1/2 8 **serbske Boże słužby** w tudomnej katholskej dwórskej cyrkwi. Serbja, njezakomdźmy

tule pschileżnosć, jónu tak z cyłej wutrobu so wokschewić na skowu Bożim, nam poskićanym w maćerńej rěči, kiž tola wutrobu a duschu najlěpje zapschija. Budźmy dźakowni za to, zo móżemy tola tam a sem tule dobrotu wužiwać, a činimy so toho hódni, zo też po móżnosći w połnej ličbje so na tutych Bożich skužbach wobdźělimy. Rano wot 6 hodźin pak budże pschileżnosć, też serbscy so spowědać. Potajkim nasche serbske kemsche njech su też napjelnjene a pschepjelnjene ze serbskimi kemscherjemi a kemscherkami! — Pschichodnu wutoru pak njezabudźmy na swoju „Drježdźańsku Jednotu!“ Knjez farař Dučman chce nam poskićić serbski pschednoschk.

Z cyłoho swěta.

Sakska. Joho Majestosć kral Friedrich August je srjedu rano w 2,7 hodź. ze spěschnikom pschez Budyschin do Sibyllenort jěł a pojědże 1. decembra pschez Budyschin zasy do Drježdźan wróco. — Wutoru je w Lipsku pobył a tam pschitomny był, hdyž su rekrutojo swoju pschisahu na korhoj wotpołożili.

— 9. decembra budże najmłódschi syn naschoho krala, prync Ernst Heinrich, 9 lět stary. Tónle dźeń je za njoho ważny, dokelž po starej tradiciji budże wón na tutym dnju swjatočnje do kralowskoho wójska zapokazany.

— Wot poslednich lět sem lěkarjo wosebitu kedźbnosć na duchakhorych złożuja. Tu so pokazuje, zo ličba tutych kóżde lěto pschibjera. We lěće 1907 bu po lěkarskej statistiky 4886 duchakhorych w 6 zjawnych wustawach Sakskeje hospodowanych. Mjez tutymi khorymi běchu też alkoholikojo a tajcy, kotsiž su na čuwy khori. Pola 323 khorych bě khorosć herbowana a pola 33 pak sćěhowk wužiwanja alkohola.

Němska. W sejmje je so tydźenja wo financnej reformje jednać započinało. Z wulkej rěču je Bülow debattu wotewrił, w kotrejž wosebje wjele wo lutowanju rěči (haj, lutować, ale schtó? snadź lud? zo by mohł wjetsche dawki płacić? Red.). Też financny minister Sydow je swoje namjety wo nowych dawkach należnje a dołho poručał. Ale zapósłancy nochcedźa we wschěch dypkach joho zrozymić. Frakcije a jenotliwi zapósłancy su wschelakoho měnjenja a tuteje njepschezjenosće dla drje Sydowe namjety wo nowych dawkach so pschećischćeć njebudża. Mnohe namjety su hižo z cyła spody blida padnyłe. Tak njebě za matrikularne pschinoschki ani jenoho hłosa. Centrum a swobodomyslni su měnjenja, zo 500 millionow nowych dawkow z cyła trěbne njeje, dokelž hižo budża najwjacy 300 milionow dosahać. Zo by so na swěcu, na płun a milinu dawk położił, pschećiwo tomu su konservativni. Też dawk na wino drje njepschiińdże. Dawk na herbstwo, mjenujcy tajki też za najbližschich herbow je pohrjebany, dokelž „prawica“ a centrum su cyle pschećiwo tomu; też narodoliberalni a swobodomyslni njechadźa wjele wo nim wjedźeć a maja jenož zymne słowa za njón. Dawk na cigary banderolen tutón z cyła wjele pschećelow nima. Hospodarske zjednoćeństwo je cyle pschećiwo tomu; centrum, narodoliberalni a swobodomyslni nochcedźa do njoho kusać, jenož konservativni a swobodnokonservativni maja mysle w principje za njón hłosować. Bjez dźiwa, zo ma tónle dawk tak wjele njepschećelow. Po namjeće dźěn bu

nětčischa trubka za 4 pj. potom 5 pj. płaćika,
= = = 5 = = 6 = =
= = = 6 = = 8 = =
= = = 10 = = 13 = =
= = = 12 = = 16 = =
= = = 15 = = 20 = =
= = = 20 = = 25 = =

Je to powyschenjo płaćizny wo 30—33⅓%. Za małoho pschekupca je to wulka ćeža; haj, chcył wón wobstać a so zežiwić, dyrbjał wón kóżdu trubku hischće wo 1 pjenjezk dróżscho pschedawać. Schtož dawk na piwo nastupa, je so porokowało, zo je pschewysoki a zo budża srěnje piwarnje pschez to mało schkitane. Dawk na nawěschtki je też tak nimale hižo spody blida padnył; tsi wulke frakcije: centrum, narodoliberalni a swobodnomyslne zjednoćeństwo su pschećiwo tomu. Za to pak ma dawk na plakaty a reklamy wjele pschećelow. — Kak wschitko budże, to nětkle hischće wučinjene njeje, to hakle budża komisije rozsudźeć. K lětu po jutrach snadź budźemy wohladać wobličo cyłeje financneje reformy a nowych dawkow.

— Kanclera Bülowa strowota je khětro storhana, a tuž póńdże w prěnjej połojcy decembra na dowol. Budże ze swojej mandźelskej we villi „Malta“ w Romje pschebywać.

Pruska. Wójna pschećiwo pólskomu narodej — je wójna pschećiwo katholskej cyrkwi. Schtó to praji? Žadyn Polak — ale Němc — zapósłanc Erzberger. Za čas poslednich wólbow do němskoho sejma je Erzberger po wójwodstwje Poznańskim pućował, zo by katholikow organisował — je z Němcami a Polakami jednak — a dokładnje skutki pruskeje politiki pschećiwo Polakam studował. A kajki je joho rozsud? Słyschće! Wójna pschećiwo Polakam, kaž ju pruske knježerstwo wjedże — je jenož pokračowanjo tak mjenowanoho „kulturkampfa“. Wot wschoho spočatka rozschěrjachu němsku kulturu, němsku rěč a němske waschnja mjez Polakami z pomocu protestantow. Pólski kraj měješe so poluntherschćić a z tym z dobom pscheněmčić. Z małymi wuwzaćemi su też wschitke wosady, kotrež je komisija za kolonisowanjo pólskoho kraja założiła, lutherske. Němskich katholikow knježerstwo jako wosadnikow njerodźi. Knježerscy zastojnicy su sebi sami to wuplapli. Też ze swojoho samsnoho nazhonjenja mózu to wobkrućić. Jědźech psched něhdże 7 lětami z Ostrowa do Poznanja.

Běch sam jenički we wozu. Hačrunjež na kóždym zastanischću hłowu z woknom won sunych, nichtó so do mojoho woza njepschisydże. Skónčnje něschto zastanischćow psched Poznanjom nawali so ke mni zasadźity Němc. Njebě mi to lubo. Polaka bych rad wzał, dokelž chcych pólski wuknyć — ale Němca trjebać njemóžach. Móžach němski, kelkož potrjebach. „Kajkuž pak maće wy kuražu", prajach wonomu Němcej, „njewidźiće dźěn, zo sym čorny wot stopy hač do wjerschka hłowy"? Posměwkny so. „Hodźimoj so k sebi", wotmołwi, „tež ja sym z čornoho bataljona — byrnjež tež trochu hinaschoho — sym mischtr swobodnych murjerjow z Ostrowa — a z wotkel sće wy?" woprascha so. „Ze Sakskeje", wotmołwich. „A schto je was k nam do Poznańskoho zwabiło?" — „Wuknu pólski." — „Njenawuknjeće", wotmołwi z pschedswědčenjom — „hižo na 10 lět w Ostrowje sedźu — a njezamóžu hischće ani sady prawje pólski wumjakotać. Ale pschečo bych tež pólski wuknył? Polacy njech němski wuknu. Pod Němcami su — Němcy su tu z knjezom — a Polačkowje su winowaći, němscy z nami rěčeć, němscy z nami čuć." „A tola wostanje Polak, schtož je, Polak", znapschećiwich. „To so pokaže", měnjesche Němc, „kolonisacija po něčim kraj poněmči. Ale kolonisći dyrbja protestanći być. Němskich katholikow trjebać njemóžemy. To je jena wěra mjez nimi a Polakami — to so hromadu ženja — a naposledku so hischcže naschi Němcy pschepólschća. Z toho widźiće, zo je trjeba, protestantisować. Hdyž budże tón kraj protestantiski — budże tež ryzy němski."

Hač dotal hischće tež mnohi katholski Němc měnjesche, zo so knježerstwu jenož wo narodnosć jedna. Tohodla tež we wutrobje na pok knježerstwu pschihłosowachu, zo tam na wukhodnych hranicach němcowstwo so rozschěri a haji. Katholscy Němcowje pschi wólbach w Poznańskej z časami z najhórschimi njepschećelemi katholskeje cyrkwje pschećiwo Polakam wustupowachu. Samo centrum, byrnjež tež w zasadże njesprawnu politiku w pruskim sejmje zasudźowasche, tola w němskim sejmje, hdźež měješe wjetschinu, ženje pólskeje politiki dla knježerstwu zubow njepokaza. Opposicija tak mócneje politiskeje strony, kaž je centrum, w němskim sejmje — by wosebje tehdom, hdyž so knježerstwo na nju zepjerasche, tež w pruskim sejmje zaćischć činiła. Zo centrum z knježerstwom dźerżesche, kotrež pak bjeze wscheje miłosće Polakow krjudowasche, bě wina, zo stary wuzki zwjazk mjez centrom a Polakami, kajkiž bě za časy kulturnoho wojowanja, popuschći. Nětčischa opposicija je Polakow a centrum zasy zbližiła. A zawěšće sebi hischće krućischo ruce zawdadźa, hdyž nětko němscy katholikowje z Erzbergerowoho horta wuskyscha, na čo knježerstwo z hakatistami dźěła — zo by prastary katholski kraj nic jeno pscheněmčiło, ale tež polutherschćiło. Katholik, kotryž tajku politiku podpjera, ryje row katholskej wěrje — je njepschećel swojeje cyrkwje. — We wokrjesu babimojskim-międzyrzeskim budźa wólby do sejma. Polacy budźa na centrowoho kandidata hłosować, jeli centrum pschilubi, zo za to w jenym za Polakow njewěstym wokrjesu na pólskoho kandidata swoje hłosy poda.

Awstrija. We Wienje su wutoru na universiće wulke krawale mjez němskimi a italskimi studentami byłe. Italscy studenći po znatym waschnju demonstrowachu, dokelž Němcy jim pschizwolić njechadźa, zo bychu italsku universitu w Kejžorskej dóstali. 27 studentow bu zajatych a 3 italscy sudnistwej pschepodaći, dokelž pječa su tšeleli. Rektor je universitu mjez tym na njewěsty čas zawrjek. — Hdyž tute podawki studenći w Italskej zhonichu, demonstrowachu tež woni w Romje, Bologna, Turinje a Florencu. W Romje spalichu awstrisku korhoj a w Bologni dobychu so do awstriskoho konsulata, hdźež sebi awstrisku korhoj wumocowachu a ju roztorhachu.

Italska. San Remo. Prync Leo Radziwill, kotryž bě jenu młodu holcu ze swojim automobilom pschejěł a morił, bu k 1 měsacej jastwa wotsudźeny. Nimo toho hischće dyrbi 500 lirow pjenježneje pokuty a 5000 lirow zarunanja starschimaj morjeneje holcy płaćić.

Na **Balkanje** scheri wójna. Hižo so zdasche, zo so njewjedro rozćehnje, zo so Serbiska — a Čornohórska směrujetej spóznawschi, zo so na cuzu pomoc spuschćeć njemóžetej — samoj pak Awstriji zrosćenej njejstej. Hačrunjež Serbiska kaž wrótna howrjesche a so brónjesche, Awstrija změrom pschihladowasche. „Serbisku rozmjasć — k tomu budże pschecy hischće časa dosć", měnjachu awstrisey generalowje. Serbija je geografisey tak położena, zo ma ju Awstriska cyle we swojej mocy. Z napschećiwnoho brjoha móža awstriske kanony za hodźinu Běłohród (Belgrad), serbiske hłowne město, na kusli roztšeleć — za hodźinu móža awstriske wójska wosrjedź Serbiskeje stać. K tomu je serbiske wójsko tak słabe, tak mało wuwučene, tak schpatnje wobrónjene, zo so Awstriska njetrjeba z mobilisowanjom swojoho wójska pschekhwatać.

Ale straschnischa je Čornohórska, hačrunjež njezamože wjacy dyžli 30000 wojakow. Čornohórska je mohł rjec jena wulka twjerdźizna, wot pschirody natwarjena. Ze swojich hór hrozy strach z jeneje strony Hercegowinje, z druheje cyłej Bocca di Cattaro. Z Čornohórskej budże čežka wójna, jeli k njej dóńdże. A zda so, zo k njej dóńdże. Na horje Lovcen su Čornohórcy 40 kanonow nastajeli, kotrež so měrja na Bocca di Cattaro a na hłubinu Dugu, w kotrejž puć z Čornohórskeje do Hercegowiny wjedże, su wobsadźili z wójskom a mócnje ju wobtwjerdźili. Tele wójnske stojnischćo Čornohórcow Awstriskej spochi ze strachom hrozy, a jeli so Čornohórcy z njoho njewucosaju — njeminje drje so bjez wójny. A Čornohórcy sebi wjele žadaju — mjenujcy cyłu

Hercegowinu a k tomu hischće dźěl Dalmaciskeje. Wustupuja tak skhróble, zo so skoro zda, zo za jich khribjetom stoji cyła Rusła. Ale schtó wě, hač by jim ta pomhać mohła, hdy by tež chcyła. Japanska wójna a domjace njepokoje su ju tak zmotałe, zo so Awstriskej stupić njemóže. Powěda so tež, zo so wo tym jedna, zo bychu wschě balkanske kralestwa a wjerchowstwa z Turkowskej zwjazk sčiniłe a ze zhromadnymi mocami na Awstrisku so waliłe. Schto z toho so wupječe? Raz rěka, zo Turkowska do zwjazka njestupi, raz zasy, zo jenož čaka, schto so z Awstriskej wučini, zo by, hdy by to po jeje woli njebyło, hnydom zwjazk sčiniła. Mjez tym bojkotuja Turkowje dale awstriske twory. Awstriscy kupcy maja njemału schkodu, pschetož su ze swojim wikowanjom skoro jeničcy na Turkowsku pokazani. Jeli bojkot hischće někotre měsacy traje, zbankrotuje cyły retomaz awstriskich firmow. Tuž móže so stać, zo skónčnje tež hospodarske pschičiny Awstriskej mjeć do pjasće stróča. A jeli budże raz mjeć z nóžnjow won — potom Bóh wě, hdy so zasy do nich zasunje.

Serbiska. Srjedu minjenoho tydženja su póstancy Němskeje, Jendželskeje, Francozskeje, Italskeje a Ruskeje serbskomu ministrej zwonkownych należnoscow zhromadnu notu pschepodali. We njej knjeżerstwa mjenowanych wulkomocow serbiskomu knjeżerstwu radža, zo by swoje wójska wot rakusko-serbiskich mjezow wotćahnyło. Nota tež na to pokazuje, kajke strachi móža nastać, jelizo serbiske črjódy do rakuskoho wobsedżeństwa so dobudu.

— Schtwórtk tydženja měješche wójnska rada pod nawjedowanjom krala posedżenjo. Wójnski material so dale pschiwožuje. Kaž nowiny pisaja, stoji hižo 30000 muži jako „swobodni“ dospołnje wójnscy wobrónjenych pschihotowanych, zo bychu na prěnje znamjo do Bosniskeje a Hercegowiny padnyli. Złote pokłady serbiskeje nacionalneje banki hižo buchu z Belgrada do Nisch pschenjesene.

— Kaž „Frankfurter Zeitung“ chce wědżeć, je Serbiska čornohórskomu knjeżerstwu 1 million frankow wupłaćiła, zo bychu Čornohórcy so dale bronić móhli.

Khinska. Powěsće wo smjerći kejžorowoje wudowy su so jako njewěrne wupokazałe. Wona je hischće žiwa a je nowoho 2½ létnoho kejžora za swojoho syna adoptowała.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeny: Klemens, Florijana Hofmanna, na kamjeń-pisarja w Budyšinje, s.

Zemrěłoj: 18. nov. Jan Reischel, skałar ze Zemic († w khorowni w Budyšinje), 44 l. 9 m. 27 dn. — 19. nov.: Alois Dinser, kral. twarski radźićel w Budyšinje, 49 l. 5 m.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908: kk. 690. Marija Helgestowa z Brěmjenja; 691. Jurij Ella z Čemjerc; 692—696. z Wotrowa: Michał Böhma, Jakub Rychtař, Michał Hermann, Hana Lebzyna, Hańža Rychtarjowa; 697. Michał Słodeńk z Nowodwora; 698. Michał Mětk z Kanec; 699. Michał Bjarš ze Žuric; 700. Michał Młyńk z Kanec; 701. Madlena Běmarjec w Drježdżanach.

Za fond tow. ss. Cyrilla a Methodija: Mich. Młyńk z Kanec 2 hr.

Za cyrkej w Zdżeri: Madlena Běmarjec w Drježdżanach 2 hr. 80 pj.

So należnje prosy, zo bychu česćeni dopisowarjo **dlějše dopisy po możnosći hač do srjedy,** najpozdźišo pak hač do štwórtka rano připósłali. W poslednich hodźinach so jenož najnowše nowinki z krótka přijimaja.

Jakub Žur, kapłan,
redaktor.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Bože martry,
krjepjeńčki,
statuy,
jandźelki,
swěčniki
poruča při wulkim wubjerku nanajtuńšo

Max Mütze

Budyšin. — Bohata droha 11.

1] Wosebity wustaw za zaramowanjo swjećatkow.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju. **Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki** atd. Posyłku na wubjerk rad připóscelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -

471 **Drježdżany-A.,** Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj tež serbski. [9

Wurjadna zhromadźizna tow. swj. Cyrilla a Methodija

budźe jutře **njedźelu** za tydźeń, **6. decembra 1908,** popołdnju w **4** hodźinach w **Kulowje** w Braunerec hosćencu.

Předmjet: Zarjadowanja a **přednošk.** — Sobustawy a přećelow towarstwa, tež žony a knjeżny, přeprošuje **J. Skala,** předsyda.

Serbja Drježdźanscy!

Jutře 1. njedźelu adventa su 1/2 8 ☛ **serbske Bože służby!** ☚ Rano w 6 hodź. **spowědź.**

Přichodnu **wutoru** 1. dec. pak je **zhromadźizna Jednoty.** Knj. farař Dučman změje přednošk. [217

Dr. med. Reuss

statn. přip. zubjacy lěkař

Kamjenc

při klóštrskich wrotach.

Plomby, wumjetske zuby, bjezbolostne wućahowanjo zubow.

K rěčam 8—12 a 2—6. Njedźelu jenož dopołdnja. [122

Kłobuki, čapki, krawaty, rukajcy, trikitaže, nohajcy, gamaše, peleriny, kožane jupy, wołmjane jupy

jeno dobre twory za tunje krute płaćizny.

Richard Nebel

w Budyšinje, bohata droha 13.

Telefon 128. [206

Jězusowa Winica a Pobožny Wosadnik

we wšěch płaćiznach k dóstaću pola překupca [111

Glawša w Pančicach.

Dźensa 2 stronje přiłohi.

Zubjacy lěkař Frey w Budyšinje

na Moltkowej drózy 19.

Rěčne hodźiny 9—1; 3—5.

Přispomnjenjo: Při so přihodźacych wobstejnosćach w horće prācisne dźěła bjez njebjeskoweje platy z drohich metallow. [216

Heinrich Lange

Budyšin

Žitne wiki 11. Žitne wiki 11.

napřećo »Złotej Hwězdźe«

poruča swój wulki skład hotowych

pjelšćowych tworow,

kaž też wšě družiny koži k **podšiću** a k **wobšiću** po najtuńšich płaćiznach.

☛ Skazanja po měrje kaž porjedźenja so najlěpje wuwjedu. [212

Albert Stephan w Budyšinje

Zadnja bohata droha 9

poruča swoje samodźěłane **lacy z rukawami, přetykowane** a **walkowane nohajcy** a wjele **druhich wěcow** so k bližacym hodam k přećelnomu wobkedźbowanju jako dary. 218

Šulska ležomnosć

čo. 42 we **Wotrowje** budźe **sobotu 12. decembra** připołdnju w 1 hodź. na přesadźowanjo předawana. Rumne twarjenjo hodźi so wubjernje za kóždoho rjemjeslnika. Kupcy smědźa sebi twarjenjo wobhladać a trjebaja so jenož na podpisanoho wobroćić.

219] **Pětr Nowak,** kubleŕ.

Najwutrobniše „Zapłać Bóh!“

wuprajamoj wšěm přewodźerjam a wopytarjam pustoho wječora naju dźowki

Hany Marec z Boranec.

Wosebje dźakujemoj so k. wučerjej Renarjej-Khróšćanskomu a tamnišim šuleŕkam za přikhad na přewodźenjo, kaž też cyłej rjadowni zemrěteje za připósłanu wěncowu pychu.

221] **Hłubokozrudźenaj staršej.**

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćerńje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 48 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 28. novembra 1908.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 21. nov. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 26. nov. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	24	16	75	16	32	17	—
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	13	20	13	47	12	80	13	20
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	2	13	30	12	25	12	95
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	55	9	85	9	60	10	—
Rožka, nowa	8	25	8	38	8	—	8	25
Ječmjeń	9	30	9	50	8	75	9	25
Wows	7	80	7	90	7	70	8	—
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka	8	50	10	—				
Jahły	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	10	50	11	—
Běrny	2	—	2	25	—	—	2	60
Pšeńčna muka	11	50	19	50				
Ržana muka	11	—	14	—				
Syno	3	50	3	80	3	20	3	50
Słoma 100 kg, mlóćena z cypami	3	60	3	84	—	—	4	34
Słoma 100 kg, mlóćena z mašinu	2	25	2	60	—	—	3	—
Prosata 990 (w Kamjencu 246 jene)	8	—	22	—	11	—	19	—
Butra 1 kg	2	50	2	70	2	60	2	80
Jeja, mandl	1	35	1	50	—	—	1	50

50 kg abo centnar

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,25.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 23. nov. 1908:

1. Woły, živa waha centnař wot 27—44 hr.,
2. Byki, „ „ „ „ 30—42 „
3. Kruwy a jałojcy, „ „ „ „ 25—42 „
4. Ćelata, „ „ „ „ 40—53 „
5. Swinje, „ „ „ „ 48—56 „

rězna waha: 57—80 hr., 62—74 „, 48—74 „, 76—84 „, 63—71 „

Handrij Noack
w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.
Fabrika a **skład**
za jednore a pyšne wuhotowanja
wobydlenjow,
też jednotliwe meble za jstwy.
[165

Krajan na lěto **1909**
protyka za katholskich Serbow
je wušła.
Tasama je w našich expedicijach k dóstaću po 30 pj.

Wapno (kalk)
wuhlo
brikety
kamjentne wuhlo
anthracit
wuhlo do kowarnje
poruča po najtuńšich płaćiznach
Willy Mader.
Skład: Karoladroha 13.
Dalokoreč̌ak 334.
Kontor: Žitne wiki 12.
Dalokoreč̌ak 307. [190

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny
wustaw
za najwobćežniše porjedźenja
166] wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857.

Kozace koże,
howjaze a **wowče koże,**
wowču wołmu,
ćelace a **kaniklace koże,**
koče, tkhórjace a **kunace**
(mordarjace) **koże,** kaž tež
wšě družiny druhich koži
kupuje stajnje po najwyšših
płaćiznach [211
Heinrich Lange
při serbskej katholsk. cyrkwi
a při žitnych wikach 11
napřećo »Złotej Hwězdźe«.

Kłobuki a čapki,
pjelšćowe kolliery,
kaž tež wšě družiny hotowych
pjelšćowych tworow,
wulki wubjerk we wšěch płaćiznach,
pjelšćowe kože
k podšiću a k wobšiću.
Zhotowjenjo kaž předźěłanjo **pjelcow a pjelšćowych tworow**
198] poruča
Kurt Herzog
kóžkarski mištr
w Budyšinje.
Na Lawskich hrjebjach 14. Při Jackec hosćencu.

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.
Počehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Čohodla so čwělujeće?
Hnydom so pomha!
Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w Kamjencu,
Anger čo. 12
prjedy R. Wunderlichowy zubjacy atelier.
92]

Lubijska banka.
Lubij w Sa. Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.
Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

Česku brunicu (wuhlo),
złokomorowske salonowe,
worjechojte a kóstkojte brikety,
šlezski koaks
po tunich dnjowych płaćiznach poručataj
Kühnemann & Richter
na Bismarckskej drózy. - - - Telefon 225.
We Wettinskim dworje na kamjeńtnej hasy. Na zadnjej bratrowskej hasy čo. 2. [202

Božodźěšćowe dary,
dary ke kwasej,
k slěbornomu kwasej
a k narodninam
poruča
w najbohatšim wubjerku
w porclinje — kamjeninje — šklenčy — majolika a nippes.

Klanki
zdrasćene a njezdrasćene,
klankace čěła, klankace hłójčki,
dokelž tele wěcy wjacy nochcu dale wjesć, předawam je
z 20 % rabata,
klankowe service (šalki atd.)
w bohatym wubjerku.
220] **Hermann Gläsel**
Lawske hrjebje 4. w Budyšinje. W Serbskim Domje.
Tunje płaćizny. Swědomita wobsłužba.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćěłany 4,60 hr.; na pósće štwórćětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so sćelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 49. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **5. decembra 1908.**

Skóńčnje — tola skutk!

Z Khrósćic přikhadźa nam zasy powěsć — nowa a kóždoho, kotryž ma dobru serbsku wutrobu, kiž ze swojim ludom čuje a je z nim žiwy we wjesołych a struchłych hodźinkach — zawěsće zwjeselaca a wulcy spokojaca powěsć, zo je so minjenu njedźelu, potajkim njedźelu, na kotrejž słyšimy razne słowa w cyrkwi: „Bratřa, je hodźina tu, zo bychmy ze spanja stanyli, nóc je zašła, dźeń je so přibližił“, tudy we Wjeńkec hosćencu popołdnju zešła rjana ličba, běchu na 40, sebjewědomych muži, kotřiž so jenohłósnje za to wuprajichu, zo je nuzne a trěbne „serbske towarstwo katholskich mužskich za Khrósćicy a wokolinu“, a zo je so po třihodźinskim wuradźenju tute nowe towarstwo ze zahorjenjom za dobru wěc, za Božu česć a Serbow zbožo założiło, a wšitcy so podpisachu jako prěnje nowe sobustawy. Z dobom so wuzwolichu: kk. kantor Hila, zapósłanc a kubleŕ M. Kokla, wučeŕ Rennaŕ a kapłan J. Delan za nakhwilne předsydstwo, zo bychu přihotowacu komisiju tworili, kotraž ma nadawk, nowe wustawki za towarstwo zestajeć. Te maja so potom přichodnej zhromadźiznje, kotraž so hišće před hodami powoła, předpołožić k dalšomu wuradźowanju. Za někotrohožkuli, kotromuž horca žadosć za tajkim towarstwom hižo dawno wutrobu wohrjewaše, wostanje wokomik, hdyž předsyda tuteje zhromadźizny, knjez kantor Hila, z horcym dźakom kwitowaše zhromadnu zwólniwosć za tajke towarstwo, z njewuhasnitymi pismikami do pomjatka zapisany.

Zo by so hnydom w spočatku z dorazom wobarało wopačnomu měnjenju, budź tu wuprajene, štož bě zhromadne přeco, zo nowe towarstwo njecha na žane wašnje susodne towarstwa tupić, „susodej do kału łazyć“. Ale na druhej stronje bě też zhromadne krute a njepowalne přeswědčenjo, zo so dlěje zamjelčeć njesmě, kak runje Khrósćicy, kotrež přez swoje stawizny a też přez to, zo je nam miły Bóh je jako najwjetšu serbsku katholsku wjes do srjedź mnohich dźowčičkow jako staroścíwu maćeŕ zarjadował, přez swoju ležomnosć hižo, trjebaja sylne towarstwo, kotrež dyrbi tworić rjap nabožnoho, swójbnoho, narodnoho a hospodarskoho žiwjenja a być zepjera twjerda kaž worcl w njepřećelskim nawale přećiwo wot wótcow namrětej wěrje a narodnosći. Tuž z Bohom a z krutej wolu a dowěru k sebi doprědka! Naše hesło budź: „Pomhaj sebi sam a Bóh budźe ći pomhać.“

Nowomu towarstwu „Daj Bóh zbožo“ na dalši puć do žiwjenja!

(Sława Khrósćicam a dźak za tak zwjeselacu powěsć! Też my přiwołamy nowomu towarstwu:

Daj Bóh zbožo! Red.)

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšchina. K tutomu čišku je „pastyŕski list“ pschipołożeny. Njech so pilnje čita a so schowa, dokelž je za nasche časy wosebje wot wulkeje ważnosće. Je jako broschurka pschiprawjeny.

Z Budyšchina. Cäcilianski khor nascheje tachantskeje cyrkwje swjeći 25lětny jubilej a k tomu budźe sebi na swj. Mariju, 8. decembra, wječor w „krónje“ swójbny swjedźeń z koncertom wuhotować. Na tutón swjedźeń so też wschitcy katholikowje Budyšchina a wokoliny pscheproschuja a wosebje też sobustawy tudomneje „Jednoty“ a towarstwa ss. Cyrilla a Methodija. — Njedźelu wječor běsche kaž kóžde lěto w tachantskej cyrkwi cyrkwiny swjedźeń ze sakramentalnym požohnowanjom.

Z Budyſchina. 13. decembra budże pósť kaž na njedźelach a 20. decembra wot 8—9 hodź. dopołdnja a 11—1 hodźin pschipołdnju wotewrjeny. Na prěnim hodownym dnju budże njedźelska ſłužba, tola pak budża ſo dopołdnja a popołdnju też pakety wobſtarać.

Z Budyſchina. Wutoru wječor 1/2 9 hodźin wotdźerża konſervatiwne towarſtwo za Budyſchin a wokolinu zjawnu politiſku zhromadźiznu, kotraž běſche pſchikładna za wſchitke druhe, hdźež ſo napſchećiwne ſtrony zetkaja. Generalſekretar Kunze z Drježdźan wobſwětleſche z konſervatiwneje ſtrony praſchenjo wólbnoho prawa w Sakſkej, poda pſchehlad, ſchto a kak je ſo w minjenym lěće za nowe wólbne prawo ze wſchelakich ſtronow dźěłało. Socialdemokrat Bucke, — kaž rěka, je wón pſchichodny kandidat za Budyſchin a wokolinu — cyle měrnje a wěcownje w 3/4 hodźinſkej narěči wotmołwi, kaž bě też rěčnik jenož objektiwnje pſchednoſchował. Skónčnje poda wječorny rěčnik hiſchče wotmołwu na ſłowa ſocialdemokrata, na čož też ſocialdemokraći ćiſche poſłuchachu, a ćiſche ſo zhromadźeni 3/4 11 hodźin rozeńdźechu. W tajkich zhromadźiznach ſo ſkerje rěčeć a jednać hodźi. Z dobom pak widźachmy, kak běchu ſocialdemokraći wubjernje organiſowani. Wukúmy z toho, a organiſujmy ſo my Serbja też a njebojmy ſo woporow za naſchu dobru wěc.

Ze Serbow. Radwoŕ ma zaſy ſwoju ſerbſku jſtwu kaž pſched létami. Knjez hoſćencař Kindermann je woſebitu jſtwu jako ſerbſku zarjadował. Na dwěmaj ſćěnomaj widźiſch rjane wobrazy ſerbſkich wſow (Khróſćicy, Ralbicy — ſtara nawjes ze ſwj. Trojicu —, Bačoń, Radwoŕ). Wyſche duri ſtoji z wulkim piſmom: „Jedyn njech je poſledni.“ Tſeću ſćěnu debja druhe ſerbſke hrónčka. („Žadyn lud ſwěrniſchi kralej hač Serbja“ a druhe.) Ze ſchtwórteje ſćěny zhladuja miłe wobliča naſchich ſerbſkich wótčincow na nas — Hórnik, Smoleŕ, Imiſch — tuta kraſna trojohwězda naſchoho narodnoho žiwjenja —, Dr. Pilk, ſerbſki komponiſt, a Dr. Muka, ſerbſki wučenc. Zwonka dóſtanje korčma hiſchće wulke ſerbſke napiſmo, kaž to do wohnja też mějeſche: Wjeſna korčma. (Tohodla pak nichtó pódla ſtojace němſke napiſmo preč ſchkrabać njebudże!) Budże to potajkim ſerbſka firma! To pak někotrych ſkaženych Serbow zaſy rozpyri! Čohodla pak njedyrbjeli my Serbja pódla němſkoho napiſma — zo tu te dyrbi być, ſo ſamo rozymi, a to też nichtó z nas hinak prajił njeje — potajkim pódla němſkoho napiſma też ſerbſke měć? Francozſke a jendźelſke naſpomnjenja te móža tam być, němměrno? Ale boźedła žane ſerbſke! To móhli ſebi ći ſkaženi Serbja woći ſkóncować — a potom móhli my hiſchće lěkarja a wſchě móžne ſchkleńčki za nich płaćić. A tajke wudawki chcedźa nam woni radſchi zalutować. — Tola zaſy k wěcy! Prócu a woporу, kotrež je knjez hoſćencař na wuhotowanjo ſerbſkeje jſtwy wažił, dyrbimy połno pſchipóznawać, a to ćim bóle, hdyž wón ſam Serb njeje. Někotryžkuli ſerbſki korčmař nam to k woli ſčinił njeby. Tuž jomu pſchejemy, zo budża ſebi Radwoŕſcy Serbja ſwoju ſerbſku jſtwu też pěknje wažić!

—

Z Lejna. Rozprawje wo ſpěwnym ſwjedźenju „Jednoty“ ma ſo hiſchće dodać, zo po prěnim dźěle pſchedſyda towarſtwa, knjez Kokla młódſchi, rjanu ſyku hoſći powita a też na Joho Majeſtoſć krala Friedricha Auguſta ſławu wunjeſe, ke kotrejž ſo ſakſka hymna pſchizamkny, kotruž pſchitomni ſtojo wuſpěwachu.

Z Khróśćic. Knjez kapłan Dórnik je na zahorjenjo płucow ćežcy ſkhorjeł. Je ſo k wulěkowanju do khorownje we Worklecach podał. Hač dotal je khoroſć přiběrała, zda pak ſo, zo je wyšinu doſćahnyła, hačrunjež krisis hišće překročena njeje. Přejemy horliwomu měšnikej, zo by ſkoro zas wotkhorjeł a z nowymi mocami we ſwjatej ſłužbje ſkutkować mohł.

Z Delan. Rjenje, wjeſele a měrnje ſwjećachmy po wšěch našich wjeſkach ſwoju kermušu. Běchu to woprawdźe ſwjate dny bjez hermanskeje hary. Ani wo dnjo, ani w nocy njekažachu wohidnje škrěčace „lajerkoſtny“ ſwjedźeński měr. Štóž ma tajku kwičacu mašinu dny dołho před woknami, tomu je apetit za cyłu kermušu ſkaženy a wuši jomu klinča a šumja hišće tydźeń dołho wot tych někotrych ſtereotypnych melodijow, tyſacy króć ſo wospjetowacych.

Za dołhe lěta běše to zaſy prěni raz, zo njepuščichmy tónle cuzy modern naporjadk na Delanſku kermušu. A naše dźěći běchu najebać toho doſć wjeſołe. Widźach, kak ſo tu a tam na ſamo připrawjenych čumpjelach zabawjachu a harowachu — a pjenježki ſkhowachu ſebi na wužitniše wěcy. Do Konjec drje přiwjezechu čumpjele, ale njenamakachu městna a dowolnoſće k postajenju, tuž jenož na wozu ležo widźachmy cyłu naprawu, a tak zaſy wotjědźe po kermuši. To nas wjeſeleše. Sława a džak wšěm tym mužam po cyłych Delanach, kotříž njedźiwajo na ſkiwlenjo njerozomnych dźěći a cuzych prošeri nam wróćichu ſtaru ſerbſku kermušu! Njech přikład lětuše poſlednjeje ſerbſkeje kermuše ſćěhuja k lětu wšitke!

Přiſp. red. Dopis běše hižo tydźenja zapóſłany, ale njemóžeše ſo wjacy wotćišćeć.

Z Kukowa. Poſledňja zhromadźizna „Bjeſady“ njedźelu, 29. nov., bě derje wopytana. Ličachmy 57 ſobuſtawow. Wotměte wólby ničo njepſcheměnichu. Woſta wſcho pſchi ſtarym. Wobradźeć budże ſo lětſa hiſchće raz. K lětu drje zaſtanje, dokelž zběranjo trěbnych pjenježnych ſrědkow nikomu wjeſelo nječini, nic dawaćerjej, nic zběrarjej. Khiba

trasch na druhe waschnjo srědkow nadeńdźemy. Potom rěčeschе pschedsyda něschto wo „staryм Romje“. Snadź nas hischće knjez kapłan Delan ze swojim pschednoschkom „wo modernym Romje“ po hodźoch, hdyž pschez mnohe dźěło zadźewany njebudźe, zwjeseli. Nadźijamy so!

Z cyłoho swěta.

Sakska. Sakski sejm. Wólbne prawo. Pówdźelu a wutoru jednasche so w druhej komorje wo pschedłozy nowoho wólbnoho prawa. Psched létom bě knježerstwo namjet wo nowym wólbnym prawje činiło, po kotrymž dyrbjesche so połojca zapósłancow wolić po pomérje hłosow jenotliwych frakcijow a połojca pschez komunalne wólby, ale njenamaka pola žaneje strony pschipóznaco. Tuž zjednoćichu so zapósłancy wschěch stronow w deputaciji, zo bychu nowy namjet wudźěłali. Nimale léto dołho je so pilnje dźěłało; konservativni a nationalliberalni sčinichu hromadźe kompromis. Skónčnje so tak daloko wujednachu, zo maja so jenož direktnje wolić a wolerjo maja so do dweju rjadownjow dźělić. Či jeni wola kóždy z jenym hłosom, či druzy pak kóždy z 4 hłosami. Tak daloko drje běchu pschezjene, ale kak nětko wólbne wokrjesy dźělić a wobmjezować, tu njemóžachu pschez jene pschińć a kompromis mjez konservativnymi a nationalliberalnymi so rozwjeze. Tuž činjesche knježerstwo nowy, tak mjenowany eventualny namjet, kotryž tajny knježerski radźićel Heink wudźěła. Po tutym dyrbjesche so ličba zapósłancow do druheje komory wot 82 na 96 powyschić. Pschi rozdźělenju nowych wólbnych wokrjesow so też na kraj dźiwa. Cyła komora ma so kóžde 6 lět z nowa wolić. Wolić smě kóždy muzski Sakса, kiž je 25 lět stary, kiž dawki płaći a hižo 6 měsacow na tym městnje bydli, hdźež je wólbna listna wupołożena, a kiž je z najmjeńscha hižo 2 lěće dołho sakski poddan. Wolerjo dźěla so dweju rjadownjow, jeni wola kóždy jenož z jenym zakładnym hłosom, druzy pak maja jedyn zakładny hłós a hischće 3 pschipołożene hłosy, potajkim kóždy 4 hłosy. Wolić móže so dać, kotryž je 30 lět stary a z najmjeńscha 3 léta sakski poddan. Wo tutym eventualnym namjeće knježerstwa, kotromuž so zwjetscha konservativni pschizamknychu, měješe druha komora jednać. Ale też namjet mjeńschiny, zwjetscha nacionalliberalnych so druhej komorje pschedpołoži. Pschi rozdźělenju wólbnych wokrjesow tutoho namjeta dźiwa so bóle na ličbu wobydlerjow, pschi čimž města lěpje woteńdu hač kraj. Wolerjo dźěla so tohorunja do dweju rjadownjow; kóždy wolerˇ ma jedyn hłós a či druheje rjadownje k tomu hischće 2 abo 3 pschipołożene hłosy, potajkim 3 abo 4 hłosy. Do tuteje druheje rjadownje dyrbja słuschećˇ wolerjo, kotsiž maja wobsedźeństwo ze 100 dawkowymi jednotkami, kotsiž maja wjacy hacˇ 2200 hr. dokhodow, kotsiž maja jako zastojnicy 1800 hr. dokhodow abo kotsiž su 45 lět stari.

Minister znutskownych należnosćow, hrabja Hohenthal, poručowasche druhej komorje hischće jónu prěni namjet knježerstwa, kralowski dekret čo. 12, zo by so hischće w poslednjej hodźinje za njón hłosowało, dokelž je lěpschi hač wschě druhe. Městopschedsyda Opic rozestaja w mjenje konservativnych, zo po nětčišchich wobstojnosćach so hinak njehodźi, hač zo pschiwozmjemy eventualny namjet knježerstwa abo zo pschi starym wólbnym prawje wostanjemy. To poslednische pak so wjacy njehodźi, dokelž nihdźe wjacy sympathije nima. Tuž, jenož za eventualny namjet! To čim bóle, dokelž też sprěni staw k tomu pschihłosuje. Vogel (nat.) rěči w mjenje nacionalliberalnych pschećiwo tomu namjetej, dokelž njejsu spokojom z wólbnymi wokrjesami, kaž su tute wot knježerstwa namjetowane. Też namołwja, zo by so za namjet lěweje strony hłosowało. Günther (swobodnom.) mjenuje eventualny namjet mortwe dźěćo, kotrohož pohrjeb dyrbi dźensa być. Cyła wólbna reforma njeje ničo druhe, hač wojowanjo mjez konservativnymi a nacionalliberalnymi wo parlamentarske prawo. Hrozy, zo Sakska pschi pschichodnych wólbach do sejma swoju njespokojnosć zaso z tym pokaza, zo budźe „čerwjena“. Też žada za wschitkich jenajke, powschitkowne a direktne wólbne prawo. Zimmermann (ref.) wupraji so jako pschećel wólbnoho prawa po pomérje hłosow (Verhältniswahl), dokelž tu też mjeńsche frakcije skerje k płaćiwosći pschińdu.

Hdyž běchu so jenodlìwi dosć narěčeli, so słónčnje wothłosowasche. Wot 76 zapósłancow hłosowasche 72 pschećiwo kralowskomu dekretej čo. 12.

Po tym wuradźowasche so hischće wo eventualnym namjeće. Minister Hohenthal depokazowasche z ličbami, zo po tutym namjeće dźěłaćerjo njebudźa schkodowani. Je pak winowatosć knježerstwa, sprěni staw pschećiwo terrorismej wulkich črjódow schkitać. Eventualny namjet drje njeje tak dobry, kaž dekret čo. 12, je pak hischće to najlěpsche, schtož so docpěć hodźi. Namjety mjeńschiny pak knježerstwo wotpokazuje, dokelž tutón knježerstwu žadyn schkit njedawa, zo snadź komora jónu so ze socialdemokratami njenapjelni. Zimmermann (ref.) so wjeseli, zo je kompromis so rozbił. Njelube zadźerženjo nacionalliberalnych pschećiwo wschitkim druhim namjetam zda so jomu być, jakoż bychu tuči rady widźeli, zo by stare wólbne prawo dale wobstało. Dr. Spieß wupraji, zo so nichtó dźiwać njetrjeba, zo budźe pschi tajkich wobstojnosćach wjetschina sama pytać ke kóncej pschińć, hdyž so lěwica tak napschećiwnje zadźerži. —

Skónčnje so też wo eventualny namjet wothłosowasche. Wot 77 hłosow běsche 43 za tutón namjet a 34 pschećiwo njomu. Wo jenotliwych paragrafach budźe so hischće dale wuradźować. Kak budźa so wólbne wokrjesy dźělić, hakle pschichodnje zhonimy, kajku dobrotu tute nowe wólbne prawo nam Serbam pschinjese, budźemy najlěpje po prěnej wólbje widźeć. — Srjedu běchu

dalſche wuradźowanja. Nowe wólbne prawo wuńdźe z druheje komory nětko ze ſćěhowacym wobličom. Wolić ma ſo w tſjoch rjadownjach. Prěnja woli z 4 hłoſami. Do njeje ſłuſcheja: a) wobſedźerjo z 100 dawkowymi jednotkami abo kotſiž znajmjeńſcha 4 hektary kraja wobdźěłaja, b) kotſiž maja 2200 hr. dokhodow, c) zaſtojnicy ſtata, ſchule, cyrkwje abo privatni z 1800 hr. dokhodow, d) kotſiž do pſchemyſłoweje komory wola, e) kotſiž móža dopokazać, zo ſu ſtudowali a kotſiž maja khmanoſć k jenoletnej ſamowólnej wójnſkej ſłužbje. Do druheje radownje z dwěmaj hłoſomaj ſłuſcheja ći, kotſiž ſu ſtarobu 50 lět docpěli. Do tſećeje rjadownje z jenym hłoſom wſchitcy druzy. Wólbne wokrjeſy woſtanu, kaž běchu. Nětko ſchće ma prěnja komora a kral najhłownińſche ſłowo k tomu prajić.

Němſka. Minjeny tydźeń běchu w němſkim ſejmje, kaž hižo piſachmy, generalne debaty wo reformje financow. Jenotliwe ſtrony ſejma ſwoje ſtojiſchćo napſcheco pſchedkoham knježeŕſtwa bliže wukkadowachu a wobmjezowachu. Ze wſchěch rěčow bě ſkyſcheć, zo budźe wulke dźěło trěbne, prjedy hač za tón abo tamón namjet nowych dawkow ſo wjetſchina dobudźe. Kóždy móže ſebi myſlić, zo nowe dawki (a je jich na wſchě 500 milionow trěbnych!) mało pſchećelow abo lěpje žanych njenamakaju. A tola, pjenjezy trjebamy, a něhdźe budźa ſo dyrbjeć pytać a namakać. Hłowne dźěło změje komiſija, w kotrejž změja ſo namjety wuradźować. Woſebitu kedźbnoſć z mnohich rěči, kotrež ſo dźeržachu, wubudźiſchtej rěči zapóſłancow z centra, južnoněmſkoho (bayerſkoho) zapóſłanca Specka a znatoho Erzbergera. Centrum budźe ſwěru ſobu wuradźować a pytać woſebje ſchkódne namjety wotwobroćeć, njeda pak ſo za to dobyć, jeno wužitk teje abo tamneje ſtrony ſpěchować.

— „Wſcho pſchi ſtarym woſtanje“, drje budźe wuſpěch a kónc cyłeje wulkeje hary dla kejžorowych wozjewjenjow, kotrež běchu jendźelſke nowiny pſchiniſłe, a dla zakomdźenja wjerćha Bülowa w tych wěcach. Mjez tym je tójſchto wody po Sprewi wuběžało, hněw je ſo zhlehnył, a „blok“ je Bülowej zas wſcho wodał. To běſche nimale zaćiſchć, kotryž němſki ſejm ſrjedu wubudźeſche, hdyž ſo wo namjeće, zamołwjenjo kanclera naſtupacym, jednaſche. Kancler ſam njebě pſchiſchoł, ale bě ſtatnoho ſekretara v. Bethmann-Hollwega póſłał, kiž někotre ſłowa k ſpokojenju praji. Zo wſchak ſłowa bychu ſpokojiłe, z rěčow zapóſłancow ſłyſcheć njeběſche. Tola, ſchto ſo ſtanje? Jenički ſtrach wjetſchiny ſejma je, zo mohł „blok“ rozpadnyć. Tuž ſo tež za to ma, zo cyły namjet, kiž je ſo woſebitej komiſiji pſchepodał, tam ſo pohrjeba.

— Němſke univerſity ſu ſwojim ſtudentam zakazałe, do Češkeje, woſebje do Prahi jěć.

Awſtrija. We Wienje ſwjećeſche 2. dec. kejžor Franc Józef wulcy ſwjatočnje ſwój 60lětny knježeŕſki jubilej. — W Prazy dyrbjeſche ſo bohužel wulkich njeměrow dla wot wſchitkich ſwjatočnoſćow wothladać. Tam bu na ſamym dnju ſtawne prawo (Standrecht) wozjewjene. We 8 hodź. wječor dyrbja domy zamkać, a na haſach ſo w črjódach zhromadźować njeſmědźa. Němſcy ſtudenći njeſmědźa we ſwojich čapkach khodźić, a tež hewak njeſmě nichtó towaŕſtwowe znamjeſchka abo barby noſyć. Tajke ſtawne prawo bu tam dla zběžkaŕſtwa zawjedźene. Schtóž nětk njepoſłucha a zběžkaŕſtwo zawinuje a čini, ſo tež hnydom wotſudźi a ze ſmjerću khoſta. Zo to žorty njejſu, ſpóznajemy z toho, zo Wienſki kat poručnoſć dóſta, do Prahi ſo podać, a wón tam tež hnydom wotjědźe.

Čornohórska. W Čornohórſkej ſo wſcho rokoći. Lud žada wójnu. Wjerch Nikita njewě ſebi rady, kak by ludźi změrował.

— Serbiſcy reſervowi lěkarjo ſu zwołani na praktiſke zwučowanjo wo wójnſkej chirurgiji.

Z Prahi. W Čechach a w cyłej Rakuskej so strašnje mući. Njeje jenož, zo hrozy wójna Balkana dla, ale tež nutŕkowne njeměry njemdrja po zemi. Tak je 1. decembra so započało w sewjernych Čechach hobrske a we swěće hišće njewidźane wojowanjo. Bydla tam mjez němskej wjetšinu stotysacy českich dźěłaćeri, kotrychž dźěći njerozymja słowćka němski. A tola jim ani tamni Němcy, kotřiž maja tam cyłu móc w rukomaj, ani knježeŕstwo žane češke šule dać njechadźa, a hdyž to hižo hinak njeńdźe, potom zasy zarjaduja češke šule w městnosćach, wo kotrychž samo sprawni Němcy wuznaja: To njejsu šule, to su khlěwy. Su to khěže, kotrež su druhdy tak mokre, přehnite a ćmowe, zo mjez dźěćimi strašnje khorosće njemdrja. Tohodla wot 1. decembra češcy starši swoje dźěći — je to 15000 dźěći — wjac do tych šulow njesćelu a su z tuteje přičiny wudali zwołanjo k češkomu ludej, kotrež nas najlěpje powuči wo tamnych poměrach:

„Češkomu ludej! Z njeznjesliwymi poměrami na češkich mjeńšinskich šulach w połnócnych Čechach donućeni, přimaja so češcy starši poslednjoho srědka, powšitkownoho šulskoho strajka, zo bychu protestowali přećiwo barbarismej, skućenomu na jich dźěćoch ... Přez 15000 češkich dźěći je w krajinach z němskej wjetšinu ničene we njestrowych městnosćach, podrytych domach, w brjóžnjach, pincach a přehnitych budach. ... W cyłej syle městow traje 5 hač 10 lět zastojńske přepytowanjo žadosćow wo zarjadowanjo češkich šulow, češcy starši su honjeni kaž zwěrina — a wšitke wołanjo wo škit a naprawu běše podarmo. Zeńska šulska rada je drje we wjetšej ličbje pohóršenjow zawjedła přepytowanjo, haj je tež

mnohe hórše njedostatki namakała, hač sami podawarjo pohóršenjow ... Ale němske gmejny podachu přećiwo rozsudej zemskeje šulskeje rady přez cyłk wotwołanjo a ministerstwo wuwučowanja ze zamysłom wostaji tute wotwołanja lěta dołho ležo, zo bychu gmejny dóstałe čas k dokładnomu přesćěhowanju čěskich staršich a zo by cyła należnosć była nanajdale wotstorčena. Wšitke naše nuzowanjo a posyłanjo deputacijow běše podarmo. Powołani faktorojo so mjenujcy nadźijeja, zo po našich słowach njebudźa sćěhować skutki — zo so wuzłobimy a zo budźemy zasy ćiše přihladować na kóncowanjo našich dźěći. Nadźije te su prózdne. Češke mjeńšiny, češki dźěławy lud płaći suchu skórku khlěba ze swojej krewju a ze swojim potom, hromadźi milijony na wužitk swojich wucycarjow, poznošuje města a wsy sewjero-češke — a za to wšitko chcedźa z njoho joho wucycarjo sčinić mašinu, zapowědujcy jomu prawo na samowne kulturne žiwjenjo, na joho narodnosć. Hórki keluch wšak je wupity hač na dno. — Češcy starši su nuzowani, w jubilejnym lěće, kotrež ma po přeću staruškoho kejžora być wěnowane starosći wo dźěćo, wotdźeržować swoje dźěći wot šulskoho wuwučowanja, dokelž za nich njeje swětła a powětra w češkich šulach. Smy sebi derje wědomi sćěhwkow powšitkownoho strajka a sahamy k njomu po dokładnym rozmyslenju ... Dnja 1. decembra 1908 tuž budźe 15000 češkich dźěći na sewjeru bjez šulskoho wuwučowanja a njewróći so prjedy do šulow, doniž jim tam njebudźe pobyt sčinjeny znjesliwiši ...“

Prawo tutomu strajku dźěći maja, dokelž statny zakoń praji, zo dźěći njetrjebaju do šule khodźić, hdźež na swojej strowosći ćerpja. Ale pomhać jim to njebudźe; kaž móže Pruska Polakam zemju brać, tak móže Austrija sebi wot swojich dźěłaćerjow pokuty wunuzować, ze zakonjom abo přećiwo zakonju. Sćěhwki tutoho strajka so hižo pokazuja. Němscy twornikojo bjeru swojim češkim dźěłaćerjam dźěło a z tym khlěb, wobsedźerjo khěžow mjetaja jich z bydlenjow a tak dyrbja cyłe swójby bydlić na khódbach, w khlěwach, haj na dworach. Ale ani tam hišće nimaja pokoj — bjez khostanja smě jim tam němski dorost rozbić tón kusk hubjenoho mjebla, kiž hišće maja, haj smě jich samych do krewje zbić a nichtó so za nich njehórši. Kak čiste swědomjo maja tu Němcy, je widźeć z toho, zo runje w tym časopisu, kotryž kejžor sam čita, w Fremdenblatt, we wšěm tym so ani njepiknu. By-li kejžor wo tym zhonił, by so stróžił, a zawěsće by bórzy wšitko hinak było. Tak wšak smědźa knježa Němcy zakhadźeć z češkim ludom, kaž chcedźa. Ale wšo to jim njepomóže. Wulkotna češka woporniwosć a wutrajnosć dobudźe też tu, kaž hižo často, nad zawisću a njepřećelstwom. — A ći samsni Němcy, kotřiž tak surowje přesćěhuja češkich dźěłaćerjow, dokelž tući swoje prawo žadaja, maja hišće khrobłosć, do cyłoho swěta trubić, kak su potłóčowani, wosebje w Prazy.

Přińdźće jenož njedźelu do Prahi a wobhladajće sej te potłóčowanjo! Tysacy a tysacy češkoho ludu ćišća so po wulicach, dźěłaćerjo, studenći, wosobni ludźo — wšitcy w jenej hobrskej hromadźe, kiž so semtam hiba, z kotrejež słyšiće wobčas narodne spěwy abo wołanjo kaž hrimot morja. A tam na tamnej stronje widźiće por stow němskich a židowskich studentow, rěkamy jim buršakow; w swojich čerwjenych, módrych, zelenych a pisanych čapkach, wusměšuja lud, dawaja jomu wudma a machaja sebi skijemi, kaž bychu chcyli wšitko rozbić. Haj kuražu ćile knjezykojo maja, wšak jich škita před hněwnym ludom přez tysac policistow, pěšich a na konjoch, a žandarmojo, zestupani jedyn při druhim kaž murja. Ale kaž přiwal morja naraža syły ludu na tutu žiwu murju. Běda potom tym ludźom, kotřiž stoja w prěnich rjadach. Zadnje rjady tłóča je runjewon pod pódkowje spłóšenych koni abo na bajonetty, a tesaki policije. Ale hdyž so potom ludej tola poradźi, roztorhnyć rjady policistow, potom sebi knježa buršakojo tola swoje dawno lubjene puki wotnjesu. Najhórje je, hdyž jězdni policistojo abo dragonojo wulicy prózdnja. Kaž złe njewjedro přićerja so na swojich konjoch, tesak w rucy. Potom běž, je-li ći žiwjenjo lube, štož će nohi njesu! Zo při tym policisća do winowatych a njewinowatych bija, je widźeć z toho, zo bu minjenu njedźelu sydomlětny hólc, kiž bě bjez swojeje winy do ludu přišoł, porubany, póndźelu 15lětny, kiž z dźěła domoj dźěše, dwójcy na hłowje ranjeny a wot koni steptany. Ličba ćežcy ranjenych je wulka, jatych sta, wjele z nich njewědźeše, čohodla. — Hdyž wutoru wječor po hasy dźěch, wuhladach nadobo na jenej khěži 2 zaswěćenej swěčcy, mjez nimaj křiž z čerstweje človječeje krewje a pod nimaj napis „Mordarstwo“. Dragunarjo běchu tu před khwilku zarazyli 45lětnoho dźěłaćerja, nana małych dźěći, a lud bě tu z joho krewje napisał křiž a swěčcy stajił. Tola tu wusłyšach nadobo hołk a haru a dupot dragunskich konjow, kotrež w runym měrje na nas lećachu, tesaki so błyskachu a jim napřećo sypaše so dešć kamjeni, z kotrymiž so lud wobaraše. Wopuščich tohodla spěšnje tak strašne městno. Tajkich

čerwjenych křižow wuhladach pozdźišo hižo někotre jako hrózbne znamjo, zo bu tam přelata človječa krej. Komu so tu wjetša křiwda stanje, je z toho widźeć, zo na stronje němsko-židowskich studentow njeje ani jedyn strašnje zranjeny, na čěskej stronje wšak su hižo mortwi. A při tym němske nowiny woprawdźe surowje přećiwo Čecham šćuwaja. Kak to skónči, nichtó njewě. Snadź budźe zasy lěpje, abo budźe hišće hórje a přińdźe stawne prawo — to rěka: Njeměry budźa potłóčene w človječej krewi, wojakowa třělba budźe knježić po hasach, a nichtó sebi na nich swojoho žiwjenja wěsty njebudźe. A čohodla to wšo? Črjóda němskich a židowskich studentow je sebi wumysliła, ćahać we swojich pisanych čapkach po hasach a dokelž to wobydlerjo Prahi měć njechadźa, čini to jim k lubu. Tuči studenći su ći sami ludźo, kotřiž smědźa potom zasy druhdźe słowjanskich, italskich a katholskich studentow do krewje zbić, bjez toho, zo by jim nichtó wobarał. C. W.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Rudolf, Karla Grossa, jalusijowtwarca w Budyšinje, s. — Pawoł, Jana Šida, dźěłaćerja na Židowje, s.

Zemrěłoj: 26. nov. Jan, Karla Bernhardta, expedienta w Budyšinje, s., 3 l. 7 m. 9 dn. — 28. nov.: Jan Špon, wumjenkař w Małsecach, 72 l. 10 m. 19 dn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908: kk. 702. 703. z Khróšćic: Jurij Brězan, Jakub Mencl; 704. Jak. Handrik z Worklec; 705. Jurij Lisnar z Wěteńcy; 706.—708. z Kukowa: Hana Měrćinkowa, Michał Měto, Hana Bartowa; 709. Michał Horjenja z Pančic; 710. Jakub Kral z Ćemjeric; 711. Jan Šäfer ze Zdźerje; 712. Hana Siberowa z Hrubjelčic; 713. 714. ze Šunowa: Michał Woko, Michał Narćik.

Přispom.: **Hišće něšto nowoho: Khwatajće tola nětko stare přinoški zapłaćić.** Jeno hišće **3 čisła Posoła** lětsa wuńdu, a bych rad wšitkich sobustawow w Posole zapisanych widźał.

Pokładnik.

Listarnja redakcije: Do Pančic. K. J. B. płaći 6 hr. 96 pj.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připóscelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]
(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, próstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj tež serbski. [9

Kłobuki, čapki, krawaty, rukajcy, trikitaže, nohajcy, gamaše, peleriny, kožane jupy, wołmjane jupy
jeno dobre twory za tunje krute płaćizny.
Richard Nebel
w Budyšinje, bohata droha 13.
Telefon 128. [206

Heinrich Lange
Budyšin
Žitne wiki 11. Žitne wiki 11.
napřeco »Złotej Hwězdźe«
poruča
swój wulki skład hotowych
pjelšćowych tworow,
kaž tež wšě družiny
koži k podšiću a k wobšiću
po najtuńšich płaćiznach.
☛ Skazanja po měrje kaž porjedźenja so najlěpje wuwjedu. [212

Pawoł Rychtař
Kamjenc
51 Budyšska droha 51.
Wosebita předawarnja
jězdnych kołow, šijacych mašinow, centrifugow, plokacych a žimacych mašinow
najkhmańšich fabrikatow,
gamaše, nakhribjetne měchi, wolije za centrifugi.
Mam tež samsnu dźěłarnju a najlěpje zarjadowanu za porjedźenja z motorskej mocu.
Za kóždoho so najlěpje hodźace wotpłaćenja rad dowolam.
237]

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik
we wšěch płaćiznach k dóstaću pola překupca [111
Glawša w Pančicach.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 28. nov. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 3. dec. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	24	16	54	16	32	17	—
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	12	91	13	20	12	48	12	80
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	2	13	30	12	25	12	60
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	55	9	73	9	60	10	—
Rožka, nowa . .	8	13	8	25	7	80	8	—
Ječmjeń	9	30	9	50	8	75	9	—
Wows	7	70	7	80	7	60	8	—
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka . . . . . 50 kg abo	8	50	10	—				
Jahły . . . . . centnar	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K. . . .	20	—	20	50	10	50	11	—
Běrny	2	—	2	50	—	—	2	60
Pšeńčna muka	11	50	19	50				
Ržana muka	11	—	14	—				
Syno	3	50	3	80	3	20	3	50
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	67	3	84	—	—	4	34
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	25	2	60	—	—	3	—
Prosata 1116 (w Kamjencu 228 jene)	9	—	22	—	12	—	19	—
Butra 1 kg	2	60	2	70	2	60	2	70
Jeja, mandl	1	35	1	50	—	—	1	50

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,40.

Złote a sleborne twory,

pyšace wěcy, wěrowanske pjeršćenje,
jědźny grat wšěch družinow,
kaž tež přihodźace
swjedźeńske a składnostne dary
we wulkim wubjerku poruča

Reinhold Kappel, juwelir

w **Budyšinje**, Seminarska droha 7.
Dźěłarnja za nowe wěcy a porjedźenja.
222] **Banty w serbskich barbach.**

Hodowna wustajeńca.

Jako přihodźace **swjedźeńske dary** mam wulki a **bohaty skład**

galanteriowych, pisarskich, kožanych a hrajkarskich tworow,

tež **debjeńkow** za **hodowny štom** a prošu, zo by so při potrjebje dobroćiwje na mnje dźiwało.

Max Klenke (F. Rychtarjowy nasl.)

w **Kamjencu**, Budyšska droha 30.

Zaramowanjo wobrazow bjezprošnje, kaž tež wjazanje knihi
236] so derje a tunjo wuwjedźe.

Zubjacy lěkař Frey

w **Budyšinje**
na Moltkowej drózy 19.
Rěčne hodźiny 9—1; 3—5.

Přispomnjenjo: Při so přihodźacych wobstejnosćach w horće präcisne dźěła bjez njebjeskoweje platy z drohich metallow. [216

Albert Stephan

w **Budyšinje**
Zadnja bohata droha 9
poruča swoje samodźělane **lacy** z **rukawami, přetykowane** a **walkowane nohajcy** a wjele **druhich wěcow** so k bližacym hodam k přećelnomu wobkedźbowanju jako dary. 218

Cyrkwinske molowanjo.

3]
Wosebitosć:
Stare wašnjo molowanja.
Wuwjedźenjo w kóždym stilu a wašnju.
Swědomite rysowanjo a zestajenjo barbow.
Polichromowanjo a pozłoćenjo wołtarjow, klětkow, stacionow, figurow.

Hendrich Hinrichs.

Lipsk, Weststrasse 29.
— Wobličenja a skicy darmo. —
Z prima-referencami mózu służić.

K hodam!

poručam
wšitku potrjebu k pječenju a najlěpše družiny **kofeja** po najtuńšich płaćiznach. [234

Hans Lindner prjedy Pawoł Hofmann
w **Budyšinje**, na rózku serbskeje a šuleńskeje drohi.

Wurjadna zhromadźizna tow. swj. Cyrilla a Methodija

budźe jutře **njedźelu 6. decembra 1908**, popołdnju w **4** hodźinach w **Kulowje** w Braunerec hosćencu.

Předmjet: Zarjadowanja a **přednošk.** — Sobustawy a přećelow towarstwa, tež žony a knjeżny, přeprošuje **J. Skala**, předsyda.

Katholska Bjesada w Ralbicach

změje swoju **měsačnu zhromadźiznu wutoru 8. dec.** (na swj. Marju) po nyšporje, dokelž je **njedźelu** w **Kulowje** zhromadźizna towarstwa swj. Cyrilla a Methodija.

232] **Předsydstwo.**

Drjewowa awkcija.

Póndźelu 7. dec. dopołdnja w 9 hodź. budu na Ralbičanskich ležomnosćach něhdźe 40 dźělbow stojatoho khójnowoho **twarskoho drjewa** za hotowe pjenjezy předawać. Kupcy so zeńdu dop. $^1/_2$9 hodź. pola Brězana w Ralbicach.

225] **Pětr Čornak.**

Šulska ležomnosć

čo. 42 we **Wotrowje** budźe **sobotu 12. decembra** připołdnju w 1 hodź. na přesadźowanjo předawana. Rumne twarjenjo hodźi so wubjernje za kóždoho rjemjeslnika. Kupcy smědźa sebi twarjenjo wobhladać a trjebaja so jenož na podpisanoho wobroćić.

219] **Pětr Nowak,** kubleŕ.

Štóž by chcył z lubosće k Bohu **połšesta měsaca staru holčku** ze sprawneje ale přez nanowu smjerć do nuzy zastorčeneje swójby **do domu abo** z cyła **za swoju přiwzać**, njech so zamołwja na Lubijskej farje abo w redakciji »Kath. Posoła«.

233] J. Winger, farař.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Dźensa 4 stronow přiłohi a „Pastyŕski list“.

Přeprošenjo!

Towarstwo swj. Caecilije (Domchor)

změje **wutoru 8. decembra** wječor w 7 hodź. w »Krónje« swój **25lětny swjedźeń,** ke kotromuž so wšitcy katholikojo Budyšina a wokoliny lubosćiwje přeprošuja.

238] Jakub Skala, präses.

235]

33. hłowna zhromadźizna Khrósćanskeje nalutowarnje

budźe **njedźelu 13. decembra 1908** popołd. w **4** hodź. we **Wjeńkec hosćencu** w **Khrósćicach.**

Dźeński porjad: 1. Běžne zličbowanjo 1908. 2. Sobudźělenja a namjety. 3. Wo swobodnym invalidskim zawěsćenju. **Michał Kokla,** předsyda.

Serbske blido

kóždu wutoru po 5 hodź. w našej kofejowni. Wšitcy dobri Serbja su witani.

Jednota tow. kath. Serbow **w Budyšinje** změje swoju měsačnu zhromadźiznu **jutře za tydźeń,** t. j. **13. decembra.** [226

Njedźelu rano, 29. novembra, wumrě, domawobstarany ze swjatymi sakramentami po krótkej khorosći třoch dnjow, we Wotrowje w starobje nimale 77 lět

Jakub Symank,

kubleŕski wuměnkaŕ a přez 30 lět dołho khěbjetaŕ při farskej cyrkwi,

a bu srjedu 2. decembra z konduktom swjatočnje pokhowany.

Zrudni zawostajeni wuprajeju wšitkim přibuznym, přećelam a znatym z blizka a z daloka za hnujate wopytowanjo pustych wječorow a za bohate přewodźenjo k rowu jich křesćanskej lubosći **najwutrobniši dźak** a **„Zapłać Bóh tón Knjez!“**

We Wotrowje, 2. decembra 1908.

Zrudne dźěći **Michał, Jan** a **Pětr**

231] a **zawostajena wudowa.**

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćefnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiłoha k čisłu 49 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 5. decembra 1908.

Wšěch našich lubych čitarjow a přećelow prosymy, zo bychu na nawěštki w „Kath. Pósle“ dźiwali a při kupowanju so na nawěštk w Pósle powołali. Tak potom překupcy atd. widźa, zo jich nawěštk podarmo był njeje. Woni wam derje posłuža a zasy nowy nawěštk zapłaća. A hdyž pola tajkich kupujeće, kotřiž do „Kath. Pósła“ nawěštki njepodawaja, dha jich na to kedźbnych sćińće. Njech tak kóždy horliwje podpjera našu dobru wěc.

Redakcija.

K hodam!

poručam cyle wurjadnje přijomne składnostne kupowanja w tkaninach za

hłowjace rubiška, fale a suknje.

Wuznamjenjace so nowe mustry suknow

k pjelcam a kuntušam.

Dale hobrski wubjerk

barchentow k jakam a košlam.

Łožace šaty, hotowe mužace a žonjace košle.

223] **Alphons Schauseil**

Budyšin.

Najtuńše płaćizny! Swědomite posłuženjo!

Jakub Hampel

11 Jerjowa droha 11.

Točeŕnja z elektriskej připrawu a **křidarstwo** poruča za **hodowne dary worclowe wěcy** w najlěpšej družinje (z dwójnikomaj), jako **blidne nože, nožicy, britweje, kuchinske nože, zahrodniske nožicy, nožicy za pjeriznu** atd.

Wosebje činju kedźbne na **wulki skład dybsačnych noži.** Poručam tež **křidy** wšěch družinow, kaž tež **porjedźenja.** — Skład nowych **předešćnikow.** [228

Cigary

derje wuležane, hišće w dobrych starych kwalitach, poruča w njesměrnym wubjerku a w rjenje za dary připrawjenych tyzach, tyzu hižo wot 1 hr.

H. Lehmann

w Budyšinje

2 bohata droha 2.

230]

Kłobuki a čapki,
pjelšćowe kolliery,
kaž tež wšě družiny hotowych
pjelšćowych tworow,
wulki wubjerk we wšěch płaćiznach,
pjelšćowe kože
k podšiću a k wobšiću.
Zhotowjenjo kaž předźěłanjo **pjelcow a pjelšćowych tworow**
198] poruča
Kurt Herzog
kóžkarski mištr
w Budyšinje.
Na Lawskich hrjebjach 14. Při Jackec hosćencu.

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.
Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Čohodla so ćwělujeće?
Hnydom so pomha!
Wumělske zuby,
plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w Kamjencu,
Anger čo. 12I
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Lubijska banka.
Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.
Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

Česku brunicu (wuhlo),
Złokomorowske salonowe,
worjechojte a kóstkojte brikety,
šlezski koaks
po tunich dnjowych płaćiznach poručataj
Kühnemann & Richter
na Bismarckskej drózy. - - - Telefon 225.
We Wettinskim dworje na kamjeńtnej hasy. | Na zadnjej bratrowskej hasy čo. 2. [202

Božodźěšćowe dary,
dary ke kwasej,
k slěbornomu kwasej
a k narodninam
poruča
w najbohatšim wubjerku
w **porclinje — kamjeninje — skleńcy — majolika** a **nippes.**

Klanki
zdrasćene a njezdrasćene,
klankace ćěła,
klankace hłójčki,
dokelž tele wěcy wjacy nochcu dale wjesć, předawam je
— z 20 % rabata, —
klankowe service (šalki atd.)
w bohatym wubjerku.
220] **Hermann Gläsel**
Lawske hrjebje 4. w Budyšinje. W Serbskim Domje.
Tunje płaćizny. Swědomita wobsłužba.

Privatni 4 %. | Khapki. | Čapki. | Krawcy 10 %.

Dźěćace suknički. | Šlipcy.

Zhorjelski překupski dom

Jan Schaaf.

[72

Budyšin. Bohata droha 29.

Fale. | Sič.

Prěnje wosebite překupstwo

za serbske drasty.

Korsetowe štalty. | Šemisety.

Wołmjane čorne posamenty

za jaki (kuty)

—.35, —.50, 1.—, 1.50 hač do 2.75.

Nohajcy. | Kornarje.

Herkules porty (čorne)

w 5 kajkosćach a 10 šěrokosćach.

caki (čorne).

Banty a sekle z pisanych posamentow.

Košle. | Gardiny.

Běle špachtlowe canki

we wulkim wubjerku

po znatych tunich płaćiznach.

Francy, wołmjane a židźane.

Zelene židźane rubiška

w krasnych nowych mustrach.

Čorne židźane banty

wosebje šěroke a ćežke k seklam.

knefle, lacki, canki, šnóry

a wšitko

štož so we

šwalčistwje

trjeba.

Kolowy. | Zawěški.

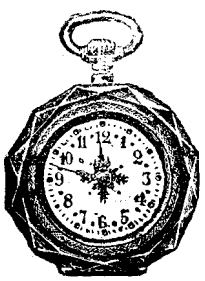
Šwalče dóstawaju 10 %, **privatni** 4 % rabata.

Rěči so serbski. — **Rěči so serbski.**

Krajna wołma. | Sylna wołma. | Wutrobołopješkata wołma.

Šulerske toše (rancki)
we wšelakich družinach ma na składze a poruča [229
Karl Kurfürst jun.,
sedlař w Khrósćicach.

Wapno (kalk)
wuhlo [190
brikety
kamjentne wuhlo
anthracit
wuhlo do kowarnje
poruča po najtuńšich płaćiznach
Willy Mader.
Skład: Karoladroha 13.
Dalokoreńčak 334.
Kontor: Žitne wiki 12.
Dalokoreńčak 307.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja
166] wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857.

Kozace kože,
howjaze a **wowče kože,**
wowču wołmu,
ćelace a **kaniklace kože,**
koče, tkhórjace a **kunace**
(mordarjace) **kože,** kaž tež
wšě družiny druhich koži
kupuje stajnje po najwyšších
płaćiznach [211
Heinrich Lange
při serbskej katholsk. cyrkwi
a při žitnych wikach 11
napřećo »Złotej Hwězdźe«.

Krajan na léto **1909**
protyka za katholskich Serbow
je wušła.
Tasama je w našich expedicijach k dóstaću po 30 pj.

Handrij Noack
w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.
Fabrika a **skład**
za jednore a pyšne wuhotowanja
wobydlenjow,
też jednotliwe meble za jstwy.
[165

Kupnica. **Ludwik Kuhlmann** Kupnica.
224] wobs.: *Erich Hecht.*
Wosebite překupstwo
za
tepichi, gardiny, meblowe tkaniny,
přikrywadła, pućowanske přikrywki,
portjery
linoleum, tapety.
Dalokoreńčak 187. Dalokoreńčak 187.

Cigary, cigarety, tobak.
Poručam wosebje
Diosa
najlěpje zawjedźenu Vorstenlandsku specialitu,
11 št. 50 pj., 100 št. 4,20 hr., 100 a 200 št. sćelu
franko na wsy.
227] **August Kulka**
w Budyšinje. **Seminarska droha 4.**
Założene 1892.
»Dokelž na tobak drje wysoki dawk přińdźe, je traš lěpje, sebi swoje potrjeby nětkle z časom wobstarać!«
Rěču serbski! **Rěču serbski!**

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćěłany 4,60 hr.; na pósće štwórćětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so scelu redaktorej.

Za nawěstki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 50. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **12. decembra 1908.**

Katholska cyrkej w Islandskej.

Zdalena kupa Island leži w połnócnym morju a słuša danskomu kralestwu; tola ma swoje wosebite knježstwo a sejm. Hłowne město je Reykjavik z něhdźe 10000 wobydlerjemi. Wo wobstojnosćach katholskeje cyrkwje podawa missionski wyšši pater Meulenberg sćěhowace:

Wot wšitkich ludow, kotrež je njezbóžna reformacija wot swjateje cyrkwje wottorhnyła, njezasłuži žadyn tak jara dźělbraćo katholikow kaž Islandscy wobydlerjo. Tutón kraj ma sławnu katholsku zańdźenosć, kotraž hakle pod danskim kralom Khrystianom III. (1536—1559) skónča. Zo by so lud tak prawje zamylił, zwostachu wšitke zwonkowne Bože służby kaž prjedy. Haj hač do 150 lět bu w cyrkwjach tutoho kraja romsko-katholski khoral spěwany a Boža mša bu hač do 18. lětstotka po starym katholskim ritu čitana. Noty a tekst běchu kaž prjedy. Nowe bě jenož, zo konsekracija nětk na Pater noster sćěhowaše. Hač do najnowišich časow khodźeše lutherski biskop při swjatočnych wobkhadach w pluviale, kotrež bě něhdy bamž Pawoł III. poslednjomu biskopej w Holaru, Jonej Arusonej, darił. (Tónsamy wumrě jako martraŕ za swoju wěru a skónči dołhi rjad sławnych Islandskich biskopow.) Dźensa hišće khowa so tute pluviale z mnohimi druhimi pomnikami z katholskoho časa (kaž statuwy, Bože martry, cyrkwinske sudobja) w museju w Reykjaviku.

W času, hdyž francozski abbé (duchowny) Boudoin z Reimsa do Islanda přińdźe (1850), namaka tam a sem hišće někotre stare katholske wašnja. Najdlěje su so pobožnosće k swjatej Mariji zdźeržałe. Běše tola Islandska w prjedawšich časach tak prawje kraj swjateje Marije. „Česćowanjo najzbóžnišeje knježny“ — tak piše sławny Islandski spisaćel Dr. Jon Thorkelson — „bě najbóle rozšěrjene; běše w kraju tola nimale 150 cyrkwjow swjatej Mariji poswjećenych.“

Tutón wučenc — joho syn wróći so lěta 1905 do klina swjateje katholskeje cyrkwje — je hromadźił Islandske kěrluše k česći swjateje knježny z do-reformaciskoho časa. Jich je telko, zo bychu ćišćane wulki zwjazk wučiniłe. Wobstoji nadźija, zo so srědki k wozjewjenju namakaja. W času abbé Boudoina spěwachu hišće w mnohich swójbach kěrluše ke khwalbje maćerje Božeje. Słowa a hłós nawučichu maćerje swoje dźěći. Dźensa je so też to zhubiło. Wobraz swjateje cyrkwje njeje jenož zblědnył, ale je přez stajne rozšěrjenjo wopačnosćow a łžow zwohidnył. Človjek mohł so smjeć — abo płakać, hdyž słyši, kak dźiwne nahlady ći ludźo wo romskej cyrkwi a jeje měšnikach maju. Jena knjeni, kotraž je so hakle njedawno do katholskeje cyrkwje wróćiła, njeměješe měra, prjedy hač wona njeda romske misale přez jenoho evangelskoho wučenoho přepytać. Bě přecy słyšała, zo měšnik při Božej mši na přitomny lud přez kuzłarstwo wuprosy zakleco. Nětk móžeše so přeswědčić, zo je to runje nawopak.

Tele hłuboko zakorjenjene předsudki su też wina, zo, přestupi-li něchtó do katholskeje cyrkwje, so wšitcy wot njoho wotwobroća, samo najbliži přećeljo. Tu kročel sebi zwažić, k tomu słuša wulka zmužitosć. Bohu dźak na tajkich khrobłych dušach pak njebrachuje. Zawěsće so tute njepřećelske zmyslenjo zhubi, hdyž so dotal hišće mała ličba Islandskich katholikow rozmnoži. Runje mjez najmudrišimi a najzdźěłanišimi mužemi Islandskeje liči katholska cyrkej swěrnych přećelow a wobdźiwarjow. Sławny basnik a evangelski prědaŕ — Mathies Jochumsson — piše we hłownym Island-

skim časopisu »Nordei«: „Wšitko, štož so přećiwo khwalobnej maćeri, swjatej cyrkwi, pisa a rěči, je njewěrnosć, łža a přisłodźenjo. Wšitko, štož katholska cyrkej, tuta zhromadźizna swjatych, předuje a wuči, je postajene k swjatosćenju dušow!“

Před něhdźe 20 lětami bu w Islandskej katholska missija założena, kotraž w njenahladnej kólni Boże służby wotdźeržowaše. Wosada ličeše tehdy z wuwzaćom cuzych jenož 16 domoródnych dušow. K rozšěrjenju katholskeje cyrkwje pak dopomha wosebity pad, zo w Irlandskej hrozna khorosć — wusad — wudyri. Tamna wyšnosć natwari na zdalenym městnje khorownju, ale njenamaka mjez lutherskimi sotrami žanu, kotraž by chcyła khorych wothladować. Nětko zasłyša wyšnosć, zo katholske sotry swj. Józefa w Kopenhagenu też wusadnych hladaja. Tohodla wobroći so na biskopa w Danskej, hač jim njeby někotre sotry pósłał. To so hnydom sta. Natwari so jim wosebita kapała. Nětko překroča ličba katholikow hižo něšto stow dušow. W lětnim času přebywaju tu też wulke črjódy katholskich rybakow z francozskich krajinow, kotřiž tam na rybyłójenjo přićahnu. Duchowne zastarjenjo je »Maristam« přepodate, kotřiž su tam nětko rjanu cyrkwičku natwarili. J. Kr.

K hodam.

Blizko je k hodam, a kóždy khwata, swojim „Boże dźěćo“ wobstarać. K tomu někotre słowčka naschim starschim! Často sym wobkedźbował, zo wy, lubi serbscy starschi, swojim dźěćom kupujeće knihi — ale kajke knihi! Tunje, z prawje pisanymi wobrazami — němske — wěriće dha woprawdźe, zo maće to něschto dobre? Tak z khwatkom człowjek wobsahowanje takeje knihi pschewidźeć njemóže, a z wjetscha su tele knihi, kotrež wam wschudźom tak tunjo do rukow tykaja, najmjenje pschihódne za dźěći, haj často dosć nejhórschi jěd. Wy potajkim njewěšće, schto waschim dźěćom kupujeće. (Z tym pak njeje prajene, zo su wschitke němske knihi schpatne — bohužel nic! Su też jara dobre a spomožne, ale tuńsche te potom też njejsu hač nasche serbske a — w tajlich wschědnych pschedawarnjach je też niedóstanjeće.)

Kupujće waschim dźěćom tola radscho serbske knižki — te móžemy wam poručować, dokelž je znajemy a wěmy, zo su dobre. A potom! Němski čitać nasche dźěći dyrbja móc, to nichtó njepřeje — ale to wone w schuli nawuknu. Z hodownym darom chcemy jim tola wjesele pschihotować — a budźemy to z němskej knihu?

Sym wam, lubi Serbja, tule někotre knižki napisał, kotrež móžeće waschim dźěćom k Božomu dźěsću darić.

Pola knjeza kan. far. Žura w Budyschinje: Hnadowne Prażske Jězus-dźěćatko. Płaći 70, 100 a 125 pj. Kschesćanska młodosć. 60 a 75 pj. Dwójnikaj. Powjedaćko. 25 pj. Othilija, slepa holćka. Powjedaćko. 30 pj. Marija, wumožena khora. Powjedaćko. 20 pj. Pschi maćernym rowje. Powjedaćko. 25 pj.

Pola k. Smolerja w Budyschinje: Jutrowne jejka. Powjedaćko. 25 pj. Bohuslaw z Dubowina. Powjedaćko. 20 pj. Hród na Zhorjelskej horje. 25 pj. Jakub. Powjedaćko. 10 pj. Robinson. Powjedaćko. 50 pj. Genovefa. Powjedaćko. 50 pj. Kschiž a połměsac. Powjedaćko. 30 pj. Trójniki. Powjedaćko. 30 pj. Nadpad pola Bukec. Powjedaćko. 30 pj. Nowe trójniki. Powjedaćko. 30 pj. Zabawki. Powjedaćka. 30 pj. Bitwa pola Budyschina. Powjedaćko. 50 pj. Bratr a sotsička. Powjedaćko. 10 pj. Wobrazki za pěkne dźěći. 15 pj. Pěknych dźěći wjesele. 20 pj. Schescherjaćk a druhe rawski. 20 pj. Schescherjawka a jeje towarschki. 20 pj.

To maće rjany wubjerk; z toho wolće!

A dowolće, schtóž hischće njeda swojim dźěćom čitać „Raj“, časopisk, kotryž so z luboscu k naschim serbskim dźěćom wudawa — makomu Jězusdźěćatkej k česći, serbskim dźěćom k spomoženju, njech jón tola hnydom skaza! F.

Z Łužicy a Sakskeje.

☛ Powědańčko: **„Wobrazki ze swojoho lětušoho pućowanja do Italskeje,** za „Posoł“ nazběrał kapłan Delan“, budźe so po nowym lěće hnydom zasy pokročować. Prosymy mjez tym wjeledostojnoho knjeza spisaćela, kaž też česćenych čitarjow wo scerpnosć. Redakcija.

Z Budyšina. Tudomne towarstwo swj. Caecilije „Domchor“ je 25 lět swojoho wobstaća a skutkowanja dokonjało. Jako towarstwo, kotrež na čole tudomneje wosady stoji, spěwajcy kóždu njedźelu a swjaty dźeń w jeje mjenje a za nju w tachantskej cyrkwi při swjećenju najwyššich potajnstwow našeje wěry, chcyše tónle swój „swójbny swjedźeń“ też cyłej wosadze a dalšim přećelam přistupny činić. Tohodla bě so wobzamkło, zo ma so swjedźeń w tudomnej najwjetšej sali, w „Krónje“, wotbyć, a to na swjatym dnju Njewobl. Podjeća swj. Marije, dokelž je sala na njedźelach dale wobsadźena. Přeprošenjo na swjedźeń běchu mnozy sćěhowali: sobustawy wšitkich tudomnych katholskich towarstwow, zwonkownych Caecilianskich cyrkwinych khorow (wosebje z Lubija), wšelakich tudomnych spěwarskich towarstwow, zastupjerjo šulow, wšelacy nahladni hosćo z města a wokoliny a wulka ličba wosadnych, tak zo běše wulka sala rjenje napjelnjena, hdyž so swjedźeń krótko po

7 hodźinach započa. Jewišćo bě rjenje wupyšene z rostlinami, w kotrychž so wobraz swjateje Caecilije wuzběhowaše. Swjedźeń wotewri Psalm „Singet dem Herrn ein hohes Lied“ khor wot Ebnera, na čož knježna Ćěslic za tón dźeń wosebje złożeny prolog ze znatej wustojnosću přednjese. Po rjanym přezpolu z Wilhelm z Oranije wot Hofmanna, kotrež knjezaj Pischel a Engler jun., wyšej wučerjej na tudomnym kath. seminaru, na klavirje hraještaj, měješe präses towarstwa, knjez senior Skala, swjedźeńsku rěč. Powitawši přitomnych a wobkrućejo, zo tajki čestny wopyt budźe za towarstwo nowy nastork na nastupjenym puću pilnje dale kročić k přecy wjetšej dospołnosći, wułožowaše z raznymi słowami nadobnu a swjatu musiku, kotrejž je so towarstwo poswjećiło pod zakitom swjateje Caecilije, tejele lubozneje knježny a martrarki w 3. lětstotku; ju hižo wjele stow lět wosebje jako patronku swjateje hudźby česća. Po njej so mjenuje wulke towarstwo „powšitkowne towarstwo swjateje Caecilije“ wot sławnoho Dra. Witta założene a w lěće 1870 wot bamža Pia IX. z wosebitym breve wobkrućene. Spomnjene towarstwo ma zamysł a nadawk, nakaženjo cyrkwinoho spěwa a njeswjateje hudźby w cyrkwi porjedźić a ju zas předpismam swjateje cyrkwje cyle přiměrjenu wutworić. Powšitkowne towarstwo je nětkle drje we wšitkich diöcesach Němskeje a w mnohich Rakusko-Wuherskeje, Šwicy, Italskeje, Hollandskeje, Belgiskeje a Ameriki rozšěrjene. Tak założenjo, zarjadowanjo a skutkowanjo wulkoho towarstwa drobnišo wułoživši, pokaza knjez rěčnik, kak je naše towarstwo z tychle zamysłow wurostło a na tych zasadach dotal wobstało a skutkowało; pokaza, kak je wosebje hudźbny direktor Bergmann, kiž běše z cyłeje duše skutkej swjateje Caecilije podaty, pódu za nowe towarstwo přihotował, kak je tute w lěće 1883 po dokonjanym wobnowjenju tachantskeje cyrkwje so założiło a nětko 25 lět pod njewustawacym nawjedowanjom knjeza wyššoho wučerja Englera, khórskoho rektora tachantskeje cyrkwje, skutkuje. Jomu su k pomocy mnozy knježa wučerjo tachantskeje šule a seminara, wosebje knjezaj Pischel a Engler jun. ze swojim krasnym piskanjom pišćeli. Jim wšitkim, cyłomu towarstwu wupraji rěčnik jako präses towarstwa a jako zastupjeŕ tachantstwa najwutrobniši dźak za wšu swěru. Wosebje wozjewi mjena sobustawow, kotřiž z towarstwom tež swój 25lětny jubilej swjeća. Su to dźewjećo, pódla präsesa a khórskoho wjednika a professora Plewki, čestnoho sobustawa, hišće: knježna Ćěslic, knjeni Dr. Försterowa a knjeni Grünerowa a knježa seminarski wyšši wučeŕ Semank, tyšeŕski mištr Handrik a hornčeŕski mištr Domška. Khórskomu wjednikej, knjezej wyššomu wučerjej Englerej je Joho Majestosć naš wjelelubowany kral jako připóznaćo za joho sasłużby wo cyrkwinsku hudźbu „zasłużbny křiž“ spožčił.* Rěčnik jomu k tutomu wuznamjenjenju swoje a cyłoho towarstwa zbožopřeća wupraji wobkrućejo, zo je z tym cyłe towarstwo česćene. Druhim jubilaram pak so wosebite wopomnjeće na 25lětne swěrne skutkowanjo přihotuje. Z horliwym słowom za towarstwo a joho dalši kćěw rěčnik skónči. Zo běchu joho słowa přitomnym z wutroby rěčane byłe, wobswědčachu ći ze žiwym přihłosowanjom. — Na to spěwaše towarstwo Wiltbergerowu kantatu swj. Caecilije, solo knjez sem. wyšši wučeŕ Klaus wosebiće krasnje přednjese. Potom knjez khórski rektor Engler wobšěrny přehlad wo dokonjanych 25 lětach towarstwa poda. Dale sćěhowachu solo knježny Koplanskec, dwaj krasnej khoraj Schubertowa „Die Nacht“ a Beethovenowy „Frühlingsruf“ a tři wot k. Englera jun. wubjernje přednjesene kruchi na klavirje. K dostojnomu wobzamknjenju swjedźeńskeje zhromadźizny wuspěwa skónčnje towarstwo z Haydnoweje „Schöpfung“ wulkotny khor „Die Himmel erzählen“. Móže drje so khroble wuznać, zo so tónle mócny khór z luboznymi solemi lěpje spěwać njemohł kaž smy jón tudy słyšeli. To bě powšitkowny začišć pola cyłeje zhromadźizny, kotraž swoje připóznaćo wótře wopokazowaše, hnuta a spokojena ze wšitkim, štož bě w tymaj dwěmaj hodźinomaj so jej poskićiło. — Za sobustawy a jich swójbnych potom hišće swjedźeńska hosćina sćěhowaše. — Česćenomu towarstwu swj. Caecilije na dalše 25 lět z wutroby přejemy Bože žohnowanjo, zo by posylnjene, wobkrućene, njepowalne potom mohło swjećić swój złoty jubilej.

Z Budyšcina. Wčora a dźensa w nocy howrješe tu žałostny wichor, tak zo je na naschej serbskej farskej cyrkwi wulki kschiž wutorhnył a dyrbješe so dźensa rano z powjazami pschiwjazać, zo njeby dele padnył a njezbožo načinił.

Z Budyšcina. Na inserat w dźenšnischim čisle „Posoła“: **Gerling & Rockstroh** činimy z tutym čitarjow kedźbnych dla wurjadnje dobrych tworow znateje firmy.

Ze Scheračowa. W potajnym posedźenju měšćanskeje rady bu dotalny měšćanosta Vogt na

* Tón samy bu jomu wutoru na swjatu Mariju připołdnju wot měšćanosty Dr. Zahna w přitomnosći knjezow seniora Skale, šulskoho radźićela Bacha a direktora Nowaka w joho bydlenju přepodaty.

čas žiwjenja za měšćanostu wuzwoleny. — W tudomnych twornjach dźěła so nětko zaso cyły tydźeń. Tuž je nuza a starosć z najmjeńscha k hodam wołóżena.

Z Radworja. Kaž dr. Pschikryl, farař na Morawje, w ludopisnym časopisu „Zahorska krónika“ we 8. čisle augusta 1908 pod napismom: „Do Kužicy“ zajimawje wopisuje, je swjaty Method woprawdźe sam pschez Serby we Kužicy, schtož němscy wučency pschibać njechadźa, pućował a tam, hdźež je prědował a kschćił, kamjeńtne kschiže stajał, kotrež dyrbjachu nowym kscheščanam po joho wotkhadźe z wopréďka zastupować kapałki a cyrkwičky. Kamjeńtne kschiže, w Serbach wukhowane, su mjenujcy cyle tajke, kajkež su rozestajane po Čechach, Morawje, Pólskej a Ruskej. W naschej wosadźe mamy hischće dwaj tajkej kschižaj. Jedyn we Łupoji srjedź wsy a jedyn njedaloko Radworja pschi kschižnym puću na polu. Tutón běschtaj tehdomnischej wobsedźerjej, Wawrij a Bjeńsch, psched někotrymi létami, dokelž bě jimaj na poln na puću, wukopałoj; potom jón jako mosćik pschez pschěrow na polo połožischtaj a po nim hnój a juchn na polo wožeschtaj. Ludźo tehdom na to swarjachu. Tola po khwili wobaj na to skhorjeschtaj a wumrěschtaj. Ludźo w tym porst Boži widźachu a to zjawnje wuprajichu. Tuž so sćěhowacy wobsedźeć nastróža. Wón da kamjeńtny kschiž zběhnyć a zas na stare městno stajić, hdźež hischće stoji.

Pschispomnjenjo. Kschiže su kscheščanej češćomne a jenož někotrym protestantam, byrnje so evangelscy mjenowali, su k pohórschkej. Ale też pohan tajkoho za wotpadnika dźerži, hdyž swjaty kschiž wonjećeješći. Smy to wosebje widźeli w Japanskej. Hdyž běchu tam psched 100 létami kěžjate katholske wosady, kotrež so po tysacach ličachu, cyle wutupjene, mjez tym zo wulki dźěl z nich martrařskeje smjerće wumrě, buchu zbytkni z kraja wuhnaći a zastup do kraja kscheščanam z cyła zakazany. Zo bychu nětk spóznali, schtó kscheščan je, buchu pola pschistawa Nankasaki, hdźež bu zastup Europjanam dowoleny, wschě puće a mosty z kschižemi wobkładźene. A jenož tón směděsche do kraja, kiž na tutych kschižach teptasche. Kalwinscy, Holandscy to bohužel činjachu, zo móhli w Japanskej wikować. Potajkim widźimy, zo wonjećeščenjo kschiža pohani hižo za wotpad wot kscheščanstwa dźerżachu. Kr.

Z Khróšćic. Zo je so w Khróšćicach nowe serbske towařstwo katholskich mužskich założiło, je kóždy sprawnje zmysleny rady słyšał. Njech pak nětko też kóždy mužski z Khróšćic a z wokoliny to za swoju česć a winowatosć dźerži, do tutoho towařstwa zastupiwši dźěła za dobru wěc, za Božu česć a Serbow spomóženjo. Njech wšitcy přińdu na přichodnu zhromadźiznu tutoho nowoho towařstwa, kotraž budźe njedźelu 20. decembra popołdnju 1/2 4 hodźin we Wjenkec sali. (Hladaj nawěštk w dźensnišim čisle.)

W **Protycu** pola Halštrowa stoji hosćenc při Kamjensko-Biskopskej drózy, kotryž ma pódla němskoho też serbske napismo „Lindenhof = Lipowy Dwór“! Spomnjeny hosćenc je lětsa ponowjeny, tohorunja też napis, kotryž je ze starodawnych časow němski a serbski, wjes pak je cyła němska. To njech je k změrowanju tamnym prajene, kotřiž so huntorja na to, zo so přeje (a je też cyle sprawne přećo!), zo bychu w serbskich wsach pódla němskoho też serbske napisma byłe. To njeje žane křiwdźenjo němcowstwa, kaž to tamny wěsty „B. z Kamjenca“ pod „Eingesandt“ w „Bautzener Nachrichten“ přećiwo tomu howrješe, jako bychu Serbja zběžk přećiwo Němcam zbudźowali, a chcyše najradšo wyšnosć na pomoc wołać. Serbski napis w Protycu hižo lětdźesatki znaju, a njeje hač dotal nikomu w tamnišich kónčinach k postorkej był, štož je k jich česći a znjesliwosći z tutym zjewjene.

Z Kulowa. Tu wotmě njedźelu popołdnju w Braunerec sali towařstwo ſſ. Cyrilla a Methodija wurjadnu zhromadźiznu. Zeschła bě so rjana črjódka Serbow z Kulowskeje wosady, a też z Ralbičanskeje, Khrósćanskeje a Radworskeje wosady běchu sobustawy spomnjenoho towařstwa pschischli. Wot pschedsydstwa běchu pschitomni kk. senior Skala, pschedsyda, kralowski notar Cyž, městopschedsyda, kanonikus a farař Mikławsch Žur, pokładnik, a kapłan Jakub Žur, redaktor. Knjez senior Skala běsche hižo rano do Kulowa dojěł a je na dopołdnischich kemschach serbski prědował. Popołdnju 1/4 5 hodźin započa so zhromadźizna, wot knjeza pschedsydy wotewrjena a wjedźena. „Bratrowstwo“ wuspěwa kěrluch „Budź khwaleny Jězus Khrystus“. Na to poreča knjez pschedsyda słowa wo nadawku towařstwa, zo ma tute być nabožne, narodne a wótčinske. Po tym pschednjese nam „Bratrowstwo“ pod nawjedowanjom swojoho wustojnoho dirigenta, knjeza kantora Tiltscha dwaj rjanjej měschanej khoraj: „Njepuschćmy nadźiju rjanu“ a „Nihdźe so mi tak njelubi, kaž w mojej domiznje“. To běsche nam z dopokazom, zo ma „Bratrowstwo“ jara dobre mocy wustojnych spěwarjow a spěwarkow z dobrymi a wuwučenymi hłosami.

Na to sćěhowasche pschednoschk knjeza redaktora „wo dźěle“. Pohanske ludy mějachu dźěło, wosebje ručne dźěło, za khostanjo a hańbu. Tuž pschewostajichu je jenož někotrym, wosebje njewólnikam, z kotrymiž knježstwa surowje wobkhadźachu. My kscheščenjo pak mamy dźěło drje też za khostanjo Boże njeść, ale je winowatosć wschitkich, kotruž je Bóh človjekej napołožił, a je žórło mnohoho žohnowanja za čěło a duschu. Tuž dźěłajmy my Serbja sprócnje a wutrajnje

z naschimi narodnymi kubłami, zo sebi je wobkhowamy, wosebje za naschu rěč, zo serbske knihi a časopisy čitamy a wotebjeramy, a schtóž serbski čitać njemóže, zo serbski čitać nawuknje, a zo tak wschitcy serbscy starschi swoje dźěći serbscy čitać nawuča.

Knjez wučer Kral poručesche z pohnuwachymi słowami „Raj", časopis za dźěći. Tónle časopis słuscha do ruki kóždoho serbskoho dźěsća. We nim namaka dźěćo mnohe za dźěći pschiprawjene stawiznički a powědańčka, zo je z lóschtom čita; a pschi tym hładacy čitać nawuknje. Knjez kapłan Mič podpjerasche słowa wo „Raju".

Tež knjez kan. a farar Mikławsch Žur z wutrobnymi słowami napominasche, zo by „Posoł" we Kulowskej wosadze so hischće bóle rozscherjał. Pschipóznać so dyrbi, zo su domërnicy Kulowskeje wosady drje z wulkej prócu za to dźěłali a abonentny pjenjez hromadźili, ale jenotliwi wosadni dyrbjeli jim hischće bóle napschećo pschiňć a jim jich prócu z tym mytować, zo „Posoł" tež woprawdze wotebjeraja, njebojo so abonentnoho pjenjeza jako małoho wopora za narodnu dobru wěc. Kaž tuči wulku prócu za rozscherjenjo „Posoła" nałožuja, tak móhli jenotliwi so tež prócować, zo serbscy čitać nawuknu, jeli to hischće njemóža. Někotsi drje praja, „bych „Posoł" dżeržał, ale njeznaju łaćonske serbske pismiki". Tute nawuknyć, je maličkość, k tomu słuscha jenož dobra wola.

W $^3/_4$7 hodźin skónči so zhromadźizna ze spěwom: „Hdźe statok mój."

Wothłós z Kulowa. Minjenu njedźelu na zhromadźiznje rjane słowa słyschachmy. Bóh dał, zo bychu tute na dobru rolu padnywschi tež dobre płody pschinjesłe. Zo bychu tola we wschitkich serbskich swójbach „Posoł" čitali a nasche dźěći „Raj". Hdyž ja mojimaj dźěsćomaj „Raj" domoj pschinjesech, čitaschtej wonej cyle derje, dokelž so lohcy čita. — Hdyž běsche njedźelu knjez senior Skala nam serbski prědował, prědowasche nam wutoru na swj. Mariju knjez kapłan Jawork, kotryž tu w khorowni na wustrowjenju pschebywa. Bóh dał, zo by bórzy cyle wotkhorjewschi nam pschecy serbski prědował! To by nas jara zwjeseliło. L.

Z Kulowa. Kaž so zda, dóstanje Kulow hischće tež elektrisku swěcu, dokelž chce jene akcijowe towarstwo w blizkości Wosleńka elektrisku centralu załožić, kotraž měła potom městnosće, na dwě mili wokoło ležace, mjez nimi tež Kulow, z milinu za swěcu a tež za rjemjeslniske potrjeby za tuni pjenjez zastarać. Tohorunja jedna samsne towarstwo wo załoženju železnicy, kotraž by Cisowu, hdźež chcedża wuhlowe podkopki załožić, z Dubrjeńčanskej skałarskej železnicu zwjazała.

— Nasch knjez kapłan Hugo Cedźich je nas tónle tydźeń wopuschćił a je do Siemianowic-Laurahütte za kapłana schoł. Na joho městno je knjez kapłan Markowicz pschischoł. Joho wutrobnje k nam witamy a pschejemy jomu wjele zboža!

Z cyłoho swěta.

Němska. Wjerch Bülow je psched krótkim w němskim sejmje rěč wo wysokej politicy Němskeje měł, t. r. wukłožował, kak so Němska z druhimi zwonkownymi mocami ma. Wschoněmcy běchu wosebje wočakowali, zo Bülow so tež wo poslednich njeměrach w Prazy wupraji a do Wiena rakuskomu knježerstwu pohrozy. Tola Němska je z Awstriju w pschećelnym zwjazku. Tajke hroženjo pak mohło pschećelstwo ćežcy pokazyć. Bülow jeno powschitkownje wukoži, zo chce Němska ze wschěmi druhimi mocami w měrje wostać.

— Němski sejm je, po tym hač je etat na lěto 1909 wuradźował, schtwórtk hač do 12. jan. 1909 na hodowne prózdniny so rozeschoł.

— Statny sekretař v. Schön je so se swojoho dowola zasy wróćił a swoje zastońske dźěła w zwonkownym hamće zaso zastara.

— Pschichodna hłowna zhromadźizna katholikow Němskeje budże na samsnym dnju, kaž psched 22 lětami, we Wrótsławju.

Pruska. Za nowoho biskopa we Warmiji (Ermland) je biskopski kapitl we Frauenburgu njedawno wuzwolił Augusta Bludaua, profesora w Münsteru. Dr. August Bludau je so 1862 w Guttstadże w narańschej Pruskej narodźił; potajkim je we Warmijskej diöcesy z domom. Theologiju je w Münsteru studował a běsche tam wučomc naschoho knjeza biskopa dra. Aloysia Schäfera, pola kotrohož je na doktora promowował. Najdostojnischi knjez sebi joho jara ważesche, a hdyž bu do Wrótsławja powołany, bu Bludau joho naslědnik jako profesor exegesy.

— We Gněznjanskim wobwodźe je so katholska ludnosć pschez „spomožne" skutkowanjo kolonisacije wo 10000 duschow pomjeńschiła. Nimale runje telko je katholska cyrkej pschez prusku politiku w Mogiluskim, Wongrowiskim a Wreschеńskim wobwodźe pschisadźiła. Hač dotal cyle katholske wsy su so pominyke. Pólski katholski lud je dyrbjał, wuhnaty, do swěta hić. Knježerstwo je něhdy ryzy katholske wsy z lutherskimi němskimi wobsadnikami zasydliło.

— Něme zhromadźizny Polakow w nawječornej Němskej so dale wospjetuja. W nich so ničo njeréči, ale z pisanjom na wulku taflu jedna. Tam so tež wobzamknjenjo zhromadźizny napisa a pschija. Statny rěčnik tele zhromadźizny ćerpjeć njecha a powołarja Sofinskoho dla pschestupjenja nowoho towarstwowoho zakonja wobstorži. Khostanska komora w Duisburgu pak Sofinskoho swobodnoho wupraji.

— Pschedstojićerja na pósće w Zydowje, Piotrowicza, puschća 1. měrca ze słužby. Kajka je joho wina? Rěčesche z Polakami pólski. Piotrowicz je swědomiće swoje zastojnstwo zasta-

wak bjeze wschoho poroka. Njedźiwajcy na to počerja joho ze służby, pschetož za pruskoho zastojnika njeje wjetscheje hańby, hórschoho hrěcha, dyžli wužiwanjo pólskeje rěče. Tajki njeje hódny pruskoho statnoho zastojństwa. Tajkoho človjeka na stary dźeń po 25lětnej swěrnej służbje na pěcnu dań wuhnać, je zrudny wótčinski skutk.

— Drzymali cazachu kozu. Drzymała je skawny po cyłym swěce. Hdyž jomu pruske wyschnosće njedowolichu, na swojej ležownosći domske sebi natwarić, kupi sebi cyganski wóz a bydlesche w nim ze swojej swójbu. Dokelž pak bě wóz stary dodźeržany a wosebje za zymski čas njedosahacy, składowachu Polacy a wudźełachu jomu nowy pschihódnischi wóz. W nim bě tež pschiprawa k warjenju. Ale hdyž pruska policija zhoni, zo Drzymała we swojim wozu tepi a wari, poruči jomu, zo by kachle wotstronił, njedźiwajcy na to, zo by mohł w zymje na wozu zmjerznyć a zo tola tež človjek kžičku copkeje cyroby trjeba. Drzymała njeposłuchasche. Tuž policija so z mocu do woza doby a železne kachlički wunjese. Na to Drzymała zasy stare železne kachlički do woza staji, zo by žona warić mohła. Ale bórzy dóńdże nowy rozkaz, zo ma tež stare kachlički z woza wzać, a dokelž to nječinjesche, zebra jomu policija z mocu kachlički, a za wudawki, z tym zjednoćene, cazachu jomu zežiwjerku, kozu. Nětk drje Drzymalu skónčnje dokóncuja. Zyma schćipa — copkeje cyroby nima ani kžički — a skónčnje njezmeje nětk tež ani krjepki mloka. A to so jomu wscho stawa na joho ležownosći, hdyž sebi njesmě domske natwarić. To su dobroty spodźiwneje kultury.

Awstrija. Strach psched wójnu rosće w Awstriji. Na sejmje we Wienje rozmołwjachu so jeničcy wo wójnje. Powschitkownje měnjachu, zo móže wójna kóždu khwilu wudyrić. Na Wienskej bursy spadowachu kursy papjerow tak, kaž by wójna była hižo wupowědźena. Z hromadami ludźo swoje papjery na pschedań dawachu. Powědasche so, zo njeje móżno, wójny so zminyć, zo je zwjazk Turkow ze Serbami hižo podpisany, zo je awstriski pósłanc Carohród wopuschćił — zo su do Bosniskeje hižo zběžkarske črjódy so nawaliłe. Skónčnje změrowa knježerstwo pjenježnikow z powěsću, zo zběžkarjo bosniske mjezy nihdże njepschekročichu, pschilubiwschi z dobom, zo hnydom na bursy wozjewi, hdy bychu so hdy straschne podawki stałe.

Češka. W sewjernych Čechach, wosobje krajinach pod rudnymi horami, stawkuja češke schulske dźěći. Němcy bychu Čechow, kotsiž su so w němskich krajinach zasydlili, smjerć radźi znjemčili. Čescha pak žadaja sebi tam, hdyž maja po ličbje k tomu prawo, češke schule. Němcy so wobaraja, schtož móża, psched češkimi schulemi. Tež ministerstwo so z wjetscha komdźi, Čecham k prawej dopomhać. Tak je nětk skónčnje k tomu dóschło, zo Čescha swoje dźěći hižo do schule njeścelu. (Hladaj dalschu powěsć z Prahi na stronje 459.)

Rom. Bamž Pius X. je so nazymnił a minjenu njedźelu tydźenja wječor krućischo skhorjeł. Hischće wječor bu joho lěkař Patacci powołany, kiž měješesche z profesorom kliniki, Marchiafowu, lěkarske wuradźowanjo. W nocy 1 hodź. lěkarjej Vatikan wopuschćischtaj; tež póndźelu rano hodźinu pola khoroho pschebywaschtaj. Wschitke audiency su hač na dalsche wotpowědźene. — Nětko pak so bamž Bohu dźak hižo zasy polěpschuje a je hižo zas Božu mschu swjećił.

Francozska. Hida pschećiwo cyrkwi ludźi woprawdźe wo strowy rozom pschinjese. W jenej gmejnje k połdnju wot Pariza je socialdemokratiski měšćanosta Coutant. A tón je dyrbjał dožiwić, zo w joho wokrjesu najebać dźělenjo stata wot cyrkwje so nowa cyrkej natwari a poswjeći. Zo bě to pschičina žałostnoho hněwa za čerwjenoho měšćanostu, móżesch sebi myslić. Zo by „pohanstwo“, kaž wón praji, podtkóčił, je wozjewić dał, zo budźe gmejnska rada kóždu prěnju njedźelu měsaca wot 10 hač do 12 hodź. hotowa, civilnu kschćeńcu wudźělić. Kajka težto tale kschćeńca budźe?!

Serbiska. Serbiska žada pschede wschim, zo byschtej Bosniska a Hercegowina autonomiju dóstałoj. Jeli by to njemóżne było, žada Serbiska, zo by so jej pasmo Bosniskeje wotstupiło tak, zo by Serbiska pschistup k adriatskomu morju dobyła a so hospodarsey na swojej samsnej nozy stupić mohła. Hdy bychu tež do toho mócnarstwa njezwoliłe, potom by so rěčeć mohło wo pjenježnym wurunanju. Ale knježerstwo so boji, zo so lud z tym njespokoji.

Bosniska a hercegowinska ludnosć je, kaž so zda, cyle spokojom z tym, zo je nětko cyle pod awstriske knježstwo pschescha. Do Wiena pschikhadźeju deputacije z Bosniskeje a Hercegowinskeje, zo bychu kejžorej hołdowali. Njedawno bě arcybiskop Dr. Stadler z deputaciju, ze 400 wosobow wobstojaceje, pola kejžora.

Na **Balkanje** so spochi hischće wari. Turkowje wjeća so nad Awstriskej z tym, zo awstriske twory njekupuja, za kotrež su balkanske a małoazijske kraje skoro jeničke wiki. Awstriscy pschekupcy maja pjeća hižo na 40 milijonow krónow schkody. Najskerje Jendźelska a Ruska w Turkowskej schkaratej. Francozowje so prjedy tak počinjachu, kaž bychu chcyli Turkow z Awstriskej wujednać a bojkotowanjo awstriskich tworow zamjezować, ale nětko je so tež Francozska zapowěła, za Awstrisku słowo zapołožić. Tuž je nětko Awstriska swojoho pósłanca, markhrabju Pallavicini z Carohrodu wotwołała. Póndźelu je wón Carohród wopuschćił. Je to tak kaž posledni srědk, Turkow nascherić. Hač tež to nětko popuschća? Njezda so. Nawopak, pschecy nješčischo wustupuje powěsć, zo stej Turkowska a Serbiska zwjazk sčiniłoj. Tež Čornohórcy maja mysle, sobu do zwjazka stupić. Tónle zwjazk pak by so runje won měrił pschećiwo Awstriskej. Budźe Awstriska dale

změrom pschihladować? A hdy by k wójnje dóschło, na čeji bok stupja Jendźelska, Ruska, Italska a Francozska? Hdy by Awstriska samo swojich pschećiwnikow na Balkanje porazyła, zawěsće bychu ju dobre towaršchki — zawistne wulkomócnarstwa, wo płody jeje dobyćow pschinjesće, kaž so w swojim času Japanskej zeńdźe, hdyž bě Khinsku zmotała. Tež z konferencu, kotruž Jendźelska a Ruska sebi žadatej, a na kotrejž by so měło wo balkanskich pschewrótach jednać, jara klaca. Awstriska njecha ani słyschećwo tym, zo by so konferenca wo anexiji Bosniskeje a Hercegowinskeje wuprajiła, Ruska pak sebi nic jeno to, ale tež zarunanjo za Serbisku a Čornohórsku kruće žada. Tuž cyła wěc wjazuje.

Z Prahi. Jubileum kejžora smy zrudnje woswjećili. Běše to nazymski dźeń, kaž jón jenož wulke města znaja. Husta kurjawa, měšana z kurom a sazami z tysac a tysac wuhenjow, barbješe njebjo brune a zakrywaše słónčko, tak zo hižo popołdnju elektriske a płunowe swěcy swěćachu. Wulicy (dróhi) běchu přepjelnjene z ludźimi, nad nimi zmahowachu so korhowje, a tola běše to wobraz pokhmurny a tyšny. Nadobo wusłyšiš kročele wojakow, bubon wrjeskota powěsć, zo bu nad Prahu wuprajene stawne prawo a z přečitaneje proklamacije zhonichmy, zo je zawjedźene nahłe sudźenjo, kotrež znaje jenož wusudk smjerće, kiž dyrbi so nanajpozdźišo 3 hodźiny po wuprajenju wuwjesć. Šibjeńca bu natwarjena a čaka na wopory, dotal podarmo. Knježeŕstwo je skónčnje buršakam jich keklije po wulicach zakazało, z tym bu wotstronjena přičina njeměrow, a tak nasta nadobo skoro bojazny měr. By-li knježeŕstwo tutón zakoń prjedy wudało, by hižo dawno měr był. Za to wšak je w parlamenće hara nastała, přetož chcedźa češcy pósłancy spěšne wotstronjenjo stawnoho prawa, kotrež je za wobydleŕstwo Prahi jara wobćežne. Dokelž knježeŕstwo hłosy češkich pózłancow nuznje trjeba za přizwolenjo annexy Bosnije a Hercegowiny a druhich wěcow, budźe drje jim bórzy po woli. — Wulkotny strajk češkich šulskich dźěći je wulki wuspěch měł — wysokorodźeni rakuscy ministrojo su cofli před dźěćimi khudych češkich dźěłaćerjow. Žadosće wo češke šule, kotrež před tym lěta dołho podarmo na ministerijach ležachu, buchu nětk nadobo za tři dny za sprawne připóznate. Dokelž ministerska rada w cyłej ličbje připadow rozsudźi po přeću češkich staršich a tak te najhórše njepřistojnosće wotstroni, su češcy starši na tu khwilu ze strajkom přestali, zo bychu móhli póznać, chce-li knježeŕstwo tež swoje wobzamknjenja wuwjesć. Tak bychmy tu móhli zasy wšudźom měr měć, ale tu je so w Mosću w sewjernych Čechach zasy něšto strašne stało. Město te ma němsku wjetšinu, leža wšak tam češcy wojacy. A tu — słyšće jenož! — so tući wojacy mjez sobu na wulicach strowjachu — češki. Njeje to wopraw dźe hrózbne? Přińdźe tohodla k zwadźe mjez nimi a Němcami, a tak nasta tutoho češkoho postrowa dla wulka hara po rakuskim swěće, kiž wšak je zasy tu kaž wočichła. C. W.

— 1. decembra położi so w přitomnosći wysokich a najwyššich krajnych zastojnikow, rektorow a dekanow university zakładny kamjeń za nowy twar theologiskeje a juridiskeje fakulty češkeje university. Nowe twarjenja budźa stać na prawym brjozy Wołtawy mjez Mikławšowej hasu, kotraž na Swatopłuka Čechowy móst wjedźe, a klóštrom miłosćiwych bratrow. Je jara nuzne, zo so nowe khěže natwarja; stary dom wjac njedosaha dla wulkeje ličby studowacych. Hižo wjele lět dyrbješe tohodla universitna wyšnosć w starych palastach a hdźežkuli bě móžno, sale wotnajimać, městnosće, kotrež běchu druhdy na štwórć hodźiny puća a wjac zdalene. Po kóždej hodźinje dyrbjachu studenći z hroznym khwatkom wot jeneje městnosće do druheje běhać, zo bychu k přednoškam dóšli. — Pražska universita je najstarša w srjedźnej Europje, założena lěta 1348 wot češkoho krala a romskoho kejžora Karla IV. W krótkim bu jara sławna, wosebje, hdyž wulki wučenc theologije Arriaga na njej wučeše. Tehdy nasta prajenjo: *Duo est necesse visu: Pragam et Arriagam.* (Dwoje dyrbiš wohladać: Prahu a Arriagu.) W lěće 1409 wopušći při Husowej reformaciji wulki dźěl studowacych a wučerjow Prahu a założi Lipsćansku universitu. W lěće 1882 rozdźěli so universita mjez Němcy a Čechi, tak zo stej nětko w Prazy dwě universiće, mjenowanej Karlo-Ferdinandskej.

Wšelčizny.

* W K. sta so před krótkim, hdyž němski lud ze zubami křipješe, a Bülow ze swojim rjanym „Blokom“ ze strachom so poći před dawkami, kotrež ma rajchstag zwjesć, ani zo by wědźał, z wotkel, zo ryzy němski wučeŕ do šule stupi a z rěznym hłosom słowa praji: „Hańba dyrbi w tutym času jenoho być, zo smy z Němcami!“ Wšě dźěći nastajachu wuši. Je pak wulke zbožo, zo tutón „wotrodźenc“ ani katholski duchowny, ani serbski wučeŕ njebě, hewak by knjez

„Triumvirat“ w N. po wšěch nowinach trubił a z kleskanjom wyšnośće wopřisahał, zo Němcy so čumpaja, kaž trón, na kotrymž sedźi.

* Wobrazk z Ruskeje. Z Kawkaskich hór pisaju: Po Běłoključinskej drózy njedaloko města Tiflisa jědźe knježa korejta. W njej sedźi rěčnik Ter Minasow ze žonu a dźěćimi. Na dobo wuwala so z lěsa šesćo wobrónjeni rubježnicy, Tatarojo. „Zastań, ani kročele dale!“ Započina so přehladowanjo. Rubježnicy slěkaja Ter Minasowa a joho swójbu hač do košle a wjedu wšěch do lěsa. „Tu so zesydajće a so njehibajće!“ Wostaja při nich muži na straži; potom so wróća na drohu. Přibližuje so póstowy wóz z pohončom a jenym stražnikom. Zasy hrózbny rozkaz: „Zastań — ani kročele dale!“ Zebrawši pohončej a stražnikej brónje wuprózdnjuja rubježnicy měški a kašćiki. Dźěło je dokonjane; pohonč a stražnik staj zajatej, wurubki su w lěsu skhowane — a rubježnicy z nowa łakaja. Přijědźe wóz z wulětnikami, kotřiž so z Běłoho Kluča do Tiflisa wjezu. Mjez nimi su žony a dźěći, wšo hromadźe 23 wosobow. Kaž worjoły wala so rubježnicy na wozy a z nowa zasy wšitko do lěsa pućuje. Mjez jatymi je tež něšto krasnych młodych holčatow. Rubježnikam so woči zabłyskuja. Wubrawši tři holčki wleku je do husćiny. W tym wokomiku pak po lěsu wutřěl łusknje. Wšitcy rubježnicy leća k městnu, hdźež bě so wutřěliło. Pokaza so, zo bě wotdźěl rubježnikow hišće štwórty nadpad na ekwipažu sčinił, ale pućowacy so wobarachu a počachu třeleć. Z dobom běchu tež z druhoho boka lěsa wutřěle słyšeć. Běchu to kozacy, kotřiž wusłyšawši wutřěl na pomoc lećachu. Rubježnicy ruče zhrabaju wurubjene wěcy a trojku koni a w husćinach lěsa so zhubjuja. Hońtwa za nimi bě podarmo.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Benno, Pětra Brankača, khěžkarja w Hrubjelčicach, s. — Hańža, Jana Šołty, listynošerja w Budyšinje, dź.

Zemrěła: 5. dec. Berta Ganzertowa w Budyšinje, 83 l. 10 m. 6 dn.

Radwoŕ. Wěrowani: Jakub Wićaz z Brěmjenja z Hanu Handrikec tam.

Zemrěli: Jan Wićaz z Boranec, 74 l. — Hana Kubańkec z Radworja, 68 l. — Madlena Matješcyna, rodź. Jenčec, ze Stróžišća, 70 l.

Khróśćicy. Křćeni: Hańža Marija, Mich. Rjenča, murjerja we Worklecach, dź. — Jan Michał, Jakuba Šustera, žiwnośćerja w Nowej Wjescy, s. — Jurij Pawoł Klemens, Pětra Pawoła Suški, dźěłaćerja w Kukowje, s. — Hańža Khata, Pětra Pawoła Krala, khěžkarja a překupca kołow w Jaworje, dź. — Jan Mikławš, Jurija Kilana, khěžkarja w Časecach, s.

Wěrowani: Michał, m. s. † Mikł. Henča, žiwnośćerja w Konjecach, z Mariju, m. dź. Bjarnata Kocora, žiwnośćerja w Swinańi. — Michał, m. s. † Handrija Čepica, zahrodnika w Dobrošicach, z Mariju, m. dź. Jakuba Justa, žiwnośćerja w Jaseńcy.

Zemrěli: 14. nov. Marija, Michała Rjenča, žiwnośćerja w Miłoćicach, dź., 11 m. 20 dn. — Jakub Michał, † Jakuba Čorlicha, kublerja w Kanecach, s., 2 m. 3 dn.

Ralbicy. Křćena: Marija Hańža, Michała Mita, kowańskoho mištra w Šunowje, dź.

Wěrowani: Jakub, m. s. † Jakuba Bjenša ze Sernjan, z Hańžu, m. dź. Jakuba Šelca ze Šunowa. — Mikławš, m. s. † Pětra Žura z Ralbic, z Hanu zwud. Wokowej ze Smjerdźaceje. — Michał Kórjeńk, m. s. † Jakuba Kórjeńka z Nowoslic, z Mariju, m. dź. Pětra Žura ze Sernjan.

Zemrěła: 11. nov. Hana Marija, Jurija Khěžki, zastojnika na železnicy w Drježdźanach, mandźelska, † w Ralbicach.

Należnośće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908: kk. 715. Madlena Justowa z Kukowa; 716. Jurij Glawš ze Swinańje; 717—722. z Kulowa: Jan Hejdan, Mikławš Woko, Michał Zomak, Michał Suchi, Jurij Popjela, Jan Kostorž; 723. Mikł. Kostorž z Hóska; 724. Mich. Šołta z Kulowca; 725. 726. z Koćiny: Pětr Serbin, Michał Serbin; 727—738. z **Němcow:** Jakub Jurk, Jan Kral, Jakub Krawc, Jurij Mič, Pětr Zarjenk, Jakub Křižank, Mich. Grofa, Jakub Bala, Mikławš Korch, Khata Wokowa, Michał Bala, Hana Hantowa; 739. Pětr Małki z Noweje Wsy; 740. 741. ze Salowa: Marija Kronsec, Jan Lipič; 742. 743. z Brěmjenja: Jakub Wjerš, Jakub Krawc (Lehmann); 744. Jan Pětrka z Budyšina; 745. Madlena Wawrikec w Lubiju; 746. Michał Just z Jaseńcy; 747. Pětr Ryćerja z Lejna; 748. Jakub Wićaz z Prawoćic; 749. 753. z Hory: Jakub Młyńk, Michał Šołta; 750—752. z Khróśćic: Pětr Popjela, Jan Pječka, Jakub Kóžnik; 754. Michał Herrlich z Bóšic; 755. Jakub Dźisławk z Nowych Bóšic.

Dobrowólny dar za towarstwo: J. P. 50 pj.

Za cyrkej kralowny swj. rózarija w Radworju. Dale su darili: Kermušny wopor 100 hr. Ze zawostajeństwa † Hany Kubańkec z Radworja 300 hr.

Za tercijarow: Wumrěła 3. decembra Hańža Šenkowa (s. Hilžbjeta) w Radworju.

Listarnja redakcije: Do Ruskeje: Měj dźak! Za tute čisło běše hižo pozdźe, tuž za tydźeń. Wutrobny postrow a wjesołe, hnadowne hody! — Do Prahi: Jak.: Za nastawk wo k. Fr. J. wutrobny dźak. Prošu wo pokračowanjo. Woćišćeć pak budźe so hakle po hodźoch, dokelž nětko njebudźe wjacy ruma. — J.: Dopisy ze seminara a z Prahi za tydźeń podamy. Dźak! — C. W.: Njemóžeše so wšitko podać. Mějće dźak!

Drježdźanskich Serbow a też tych, kiž Drježdźany **wopytuja,** kedźnych činimy na překupstwo wosebje **nabožnych předmjetow Heinricha Trümpera,** rózk Sporer- a Schössergasse 25, njedaloko kath. dwórsk. cyrkwje a duchownskeje khěže. Wšo tam dóstanješ wot najjednorišich hač do najdrohotnišich (najwosebnišich) wěcow, kaž **Bože martry, smjertne křižiki, rózowcy, swjećatka, krjepjenčki.** Wosebje móža so tam też dóstać abo skazać wšelke **primicne** dary.

K dźensnišomu čisłu 8 stronow přiłohi.

Přiloha k čisłu 50 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 12. decembra 1908.

Hody so bliža!

Kóždy dżeń widżimy nětkle mnohich serbskich staršich w Budyšinje „Bože dźěćo“ honić, a runje tak drje je tež w Kamjencu. Doma pak so mali a wulcy wjesela. Njech wšitkich zwjeseli a bohaće wobradźa! Zo tola njeby zabyło na rjane ***serbske nabožne a zabawne knihi a knižki.***

Wosebje pak tež wšěch našich lubych čitarjow a přećelow prosymy, zo bychu na nawěštki w „Kath. Pósle“ dźiwali a při kupowanju so na nawěštk w Pósle powołali. Tak potom překupcy atd. widźa, zo jich nawěštk podarmo był njeje. Woni wam derje posłuža a zasy nowy nawěštk zapłaća. A hdyž pola tajkich kupujeće, kotřiž do „Kath. Pósła“ nawěštki njepodawaja, dha jich na to kedźbnych sčińće. Njech tak kóždy horliwje podpjera našu dobru wěc.

Njech pak je tež ***„Božomu dźěsću“*** *poručene naše towarstwo ss.* ***Cyrilla*** *a* ***Methodija****, wosebje joho* ***„fond“****. Khutnym časam dźemy napřećo. Wichory přeco mócnišo do nas zaduwaju, z dźeń a wjetšim wotmachom so přećiwo našej wěrje a narodnosći zběhaju. Čim hłubšo dyrbi tuž naše towarstwo swoje korjenje do wutrobow ludu zapušćeć, čim krućišo a mócnišo dyrbi Posoł stać a wojownć na čole swojoho luda. K tomu pak trjeba nic jenož swěru a lubosć swojich Serbow a Boha Wjeršnoho škit a žohnowanjo, ale tež pjenježny zakład. Wšudźom wšitcy wulke wopory přinošuja za swoje nowiny. A my chcyli přecy jenož druhich, kotřiž su tola mócniši a bohatši hač my, podpjerać a sami nuzu tradać? Nč, naša česć a zbožo cyłoho luda žada, zo podpjeramy serbske pismowstwo a wosebje naš „Posoł“.*

Tuž dajmy kóždy swój wopor za ***„fond“*** *jako Bože dźěćo abo jako wuswobodźenjo za nowolětne zbožopřeća. Prosymy* ***wubjerkownikow*** *a* ***dowěrnikow,*** *zo bychu pilnje* ***dary hromadźili*** *a tesame bórzy našomu pokładnikej připósłali. Z přichodnym čisłom so kwitowanja započnu.*

Redakcija.

K hodom!

poručam cyle wurjadnje přijomne składnostne kupowanja w tkaninach za

hłowjace rubiška, fale a suknje.

Wuznamjenjace so nowe mustry suknow

k pjelcam a kuntušam.

Dale hobrski wubjerk

barchentow k jakam a košlam.

Łožace šaty, hotowe mužace a žonjace košle.

223] **Alphons Schauseil**

Budyšin.

Najtuńše płaćizny! Swědomite posłuženjo!

Kłobuki a čapki,
pjelšćowe kolliery,
kaž tež wšě družiny hotowych
pjelšćowych tworow,
wulki wubjerk we wšěch płaćiznach,
pjelšćowe kože
k podšiću a k wobšiću.
Zhotowjenjo kaž předźěłanjo **pjelcow a pjelšćowych tworow**
198] poruča
Kurt Herzog
kóžkarski mištr
w Budyšinje.
Na Lawskich hrjebjach 14. Při Jackec hosćencu.

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.
Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Čohodla so ćwělujeće?
Hnydom so pomha!
Wumělske zuby,
plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w Kamjencu,
Anger čo. 12I
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Božodźěšćowe dary,
dary ke kwasej,
k slěbornomu kwasej
a k narodninam
poruča
w najbohatšim wubjerku
w **porcelinje — kamjeninje — škleńcy — majolika** a **nippes.**

Klanki
zdrasćene a njezdrasćene,
klankace ćěła,
klankace hłójčki,
dokelž tele wěcy wjacy nochcu dale wjesć, předawam je
— z 20 % rabata, —
klankowe service (šalki atd.)
w bohatym wubjerku.
220] **Hermann Gläsel**
Lawske hrjebje 4. w Budyšinje. W Serbskim Domje.
Tunje płaćizny. Swědomita wobsłužba.

Lubijska banka.
Lubij w Sa. Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.
Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

Česku brunicu (wuhlo),
Złokomorowske salonowe,
worjechojte a kóstkojte brikety,
šlezski koaks
po tunich dnjowych płaćiznach poručataj
Kühnemann & Richter
na Bismarckskej drózy. - - - Telefon 225.
We Wettinskim dworje na kamjeńtnej hasy. Na zadnjej bratrowskej hasy čo. 2. [202

Privatni 4 %.

Khapki.

Čapki.

Krawcy 10 %.

Zhorjelski překupski dom

Jan Schaaf.

[72

Budyšin. Bohata droha 29.

Dźěćace suknički.

Šlipcy.

Fale.

Slě.

Prěnje wosebite překupstwo

za serbske drasty.

Korsetowe štałty.

Šemisety.

Wołmjane čorne posamenty

za jaki (kuty)

—.35, —.50, 1.—, 1.50 hač do 2.75.

Herkules porty (čorne)

w 5 kajkosćach a 10 šěrokosćach.

caki (čorne).

Nohajcy.

Kornarje.

Banty a sekle z pisanych posamentow.

Běle špachtlowe canki

we wulkim wubjerku

po znatych tunich płaćiznach.

Francy, wołmjane a židźane.

Košle.

Gardiny.

Zelene židźane rubiška

w krasnych nowych mustrach.

Čorne židźane banty

wosebje šěroke a ćežke k seklam.

knefle, lacki, canki, šnóry

a wšitko

štož so wě

šwalčistwje

trjeba.

Kolowy.

Zawěški.

Šwalče dóstawaju 10 %, **privatni** 4 % rabata.

Rěči so serbski. ——— **Rěči so serbski.**

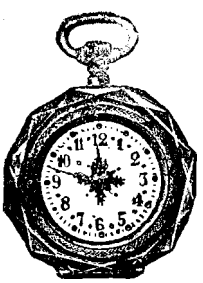
Krajna wołma.

Sylna wołma.

Wutrobołopješkata wołma.

Šuleŕske toše (rancki)
we wšelakich družinach ma na składźe a poruča [229
Karl Kurfürſt jun.,
sedlaŕ w Khrósćicach.

Wapno (kalk)
wuhlo [190
brikety
kamjentne wuhlo
anthracit
wuhlo do kowaŕnje
poruča po najtuńšich płaćiznach
Willy Mader.
Skład: Karoladroha 13.
Dalokoréčak 334.
Kontor: Žitne wiki 12.
Dalokoréčak 307.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Préni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja
166] wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikaŕ
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857.

Kozace kože,
howjaze a **wowče kože,**
wowču wołmu,
ćelace a **kaniklace kože,**
koče, tkhórjace a **kunace**
(mordarjace) **kože,** kaž też wšě družiny druhich koži kupuje stajnje po najwyššich płaćiznach [211
Heinrich Lange
při serbskej katholsk. cyrkwi
a při žitnych wikach 11
napřeco »Złotej Hwězdźe«.

Cigary
derje wuležane, hišće w dobrych starych kwalitach, poruča w njesměrnym wubjerku a w rjenje za dary připrawjenych tyzach, tyzu hižo wot 1 hr.
H. Lehmann
w Budyšinje
2 bohata droha 2.
230]

Handrij Noack
w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.
Fabrika a **skład**
za jednore a pyšne wuhotowanja
wobydlenjow,
też jednotliwe meble za jstwy.
[195

Kupnica. **Ludwik Kuhlmann** Kupnica.
224] wobs.: *Erich Hecht.*
Wosebite překupstwo
za
terichi, gardiny, meblowe tkaniny,
přikrywadła, pućowanske přikrywki,
portjery
linoleum, tapety.
Dalokoréčak 187. Dalokoréčak 187.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 5. dec. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 10. dec. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	24	16	54	16	32	17	—
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	12	91	13	20	12	48	12	80
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	2	13	30	12	25	12	60
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	55	9	73	9	60	10	—
Rožka, nowa	8	13	8	25	7	80	8	10
Ječmjeń	9	30	9	50	8	75	9	—
Wows	7	75	7	80	7	60	8	—
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka (50 kg abo centnar)	8	50	10	—				
Jahły (50 kg abo centnar)	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	20	—	20	50	10	50	11	—
Běrny	2	—	2	50	—	—	2	60
Pšeńčna muka	11	50	19	50				
Ržana muka	11	—	14	—				
Syno	3	50	3	80	3	30	3	60
Słoma 100 kg, młóćena (z cypami)	3	67	3	84	—	—	4	16
Słoma 100 kg, młóćena (z mašinu)	2	25	2	60	—	—	3	—
Prosata 780 (w Kamjencu 268 jene)	10	—	24	—	11	—	18	—
Butra 1 kg	2	70	2	80	2	60	2	70
Jeja, mandl	1	35	1	50	—	—	1	50

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,40.

Złote a sléborne twory,

pyšace wěcy, wěrowanske pjeršćenje,
jědźny grat wšěch družinow,
kaž tež přihodźace
swjedźeńske a składnostne dary
we wulkim wubjerku poruča

Reinhold Kappel, juwelir
w **Budyšinje,** Seminarska droha 7.
Dźěłarnja za nowe wěcy a porjedźenja.
222] **Banty w serbskich barbach.**

Hodowna wustajeńca.

Jako přihodźace **swjedźeńske dary** mam wulki a bohaty skład

galanteriowych, pisańskich, kožanych a hrajkańskich tworow,

tež **debjeńkow** za **hodowny štom** a prošu, zo by so při potrjebje dobroćiwje na mnje dźiwało.

Max Klenke (F. Rychtarjowy nasl.)
w **Kamjencu,** Budyšska droha 30.

Zaramowanjo wobrazow bjezprózńje, kaž tež wjazanje knihi
236] so derje a tunjo wuwjedźe.

Zubjacy lěkař Frey
w Budyšinje

na Moltkowej drózy 19.

Rěčne hodźiny 9—1; 3—5.

Přispomnjenjo: Při so přihodźacych wobstejnosćach w horće prěcisne dźěła bjez njebjeskoweje platy z drohich metallow. [216

Strassburgsku husacu jatrowu pastetu,
Strassburgsku jatrowu trüflowu kołbasu,
Pommerske husace wutrobno,
husacy šmałc,
garant. čisty.

Almeria winowe kiće,
najwosebniše **ananas,**
Maroko datle,
Loconis figi,
kićowe rózynki,
mandle ke knakanju,
— poprancy —
wot Heinricha Haeberleina w Nürnbergu,
Richarda Becka w Hernhuće
a Gustava Weese w Thornje
243] poruča
Gustav Küttnera nasl.
Richard Weigel.
Serbska droha 10.

Bože martry,
krjepjeńčki,
statuy,
jandźelki,
swěčniki
poruča při wulkim wubjerku nanajtuńšo
Max Mütze
Budyšin. — Bohata droha 11.
1] Wosebity wustaw za zaramowanjo swjećatkow.

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne kříže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.
47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 41
(Seehec restaurant „Germania") - - - Telefon čo. 217.
poručataj so k wudźělanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, próstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.
Rěčimoj tež serbski. [9

K hodam!

poručam
wšitku potrjebu k pječenju a najlěpše **kofeja** po najtuńšich družiny płaćiznach. [234
Hans Lindner prjedy Pawoł Hofmann
w **Budyšinje**, na różku serbskeje a šuleńskeje drohi.

Heinrich Lange
Budyšin
Žitne wiki 11. Žitne wiki 11.
napřeco »Złotej Hwězdźe«
poruča
swój wulki skład hotowych
pjelšćowych tworow,
kaž tež wšě družiny **koži k podšiću a k wobšiću** po najtuńšich płaćiznach.
☛ Skazanja po měrje kaž porjedźenja so najlěpje wuwjedu. [212

Albert Stephan
w Budyšinje
Zadnja bohata droha 9
poruča swoje samodźělane **lacy z rukawami, přetykowane a walkowane nohajcy** a wjele **druhich wěcow** so k bližacym hodam k přećelnomu wobkedźbowanju jako dary. 218

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik
we wšěch płaćiznach k dóstaću pola překupca [111
Glawša w Pančicach.

Jakub Hampel
11 Jerjowa droha 11.
Točeńnja z elektriskej připrawu a **křidarstwo**
poruča
za **hodowne dary**
worcłowe wěcy w najlěpšej družinje (z dwójnikomaj), jako **blidne nože, nožicy, britweje, kuchinske nože, zahrodniske nožicy, nožicy za pjeriznu** atd.
Wosebje činju kedźbne na **wulki skład dybsačnych nožow.** Poručam też **křidy** wšěch družinow, kaž też **porjedźenja.** — **Skład nowych předešćnikow.** [228

Pawoł Rychtař
Kamjenc
51 Budyšska droha 51.
Wosebita předawańnja
jězdnych kołow, šijacych mašinow, centrifugow, płokacych a žimacych mašinow
najkhmańšich fabrikatow,
gamaše, nakhribjetne měchi, wolije za centrifugi.
Mam też samsnu dźěłańnju a najlěpje zarjadowanu za porjedźenja z motorskej mocu.
Za kóždoho so najlěpje hodźace wotpłaćenja rad
237] dowolam.

Wšelčizny.

* Wysoke šule w Europje. W Europje je nětkole 125 universitow, na kotrychž je loni 228732 wučomcow studowało. Najwjacy wučomcow měješe Barlinska universita, mjenujcy 13884, a je tak prěni króć Parižsku přesćahnyła, na kotrejž 12985 studowaše. Potom sćěhowaštej Pešt ze 6551 a Wien ze 6205 studentami. Němska ma najwjacy universitow a wučomcow, mjenujcy 21 z 49000 studentami. Potom sćěhuje Francozska z 21 universitami a 32000 studentami, Rakusko-Wuherska 11 a 30000, Jendźelska 15 a 25000, Italska ma wjele małych universitow, mjenujcy 21 ze 24000 studentami, Ruska 9 a 23000, Španiska 9 a 12000, Świca 7 a 6500, Belgiska 4 a 5000, Hollandska 5 a 4000. Grekska, Norwegska, Danska, Portugalska, Bołharska a Serbiska maja po jenej universiće.

Z mojeho nakłada atd. so na farje w Budyšinje předawaja:

I. Nabožne knihi.

1. Duchowna Różownja swj. Marije. 1872. 517 stron. Płać.: 1,50 hr. hač do 4,50 hr.
2. Smjertnička. 1873. 120 stron. Płać.: 25 pj. a 40 pj.
3. Hwězda, modlitna knižka. 1880. 104 stron. Płać.: 25 pj., 60 pj. a 90 pj.
4. Khwalće Knjezowe mjeno. 1882. 503 stron. Płać.: 1 hr., 2,50 hr. a 3,40 hr.
5. Róčna Swjatnica kath. křesćana. 1883. 1260 stron. Płać.: 2,50 3,50 a 5,00 hr.
6. Wěnašk Jězus-dźěćatkej. 1886. 40 stron. Płać.: 30 pj.
7. Žiwjenja Swjatych. 1864—1904. 1092 stron. Płać.: 5 hr. a 6,50 hr.

II. Powučne, zabawne spisy:

8. Serbske rukopisne drobnostki. 1869. 26 stron. Płać.: 25 pj.
9. Surowstwa napřećo Piusej VI. a VII. 1870. 28 stron. Płać.: 15 pj.
10. Pismowstwo kath. Serbow. I. 1869. 104 stron. Płać.: 1,20 hr.
11. „ „ „ II. 1874. 52 stron. Płać.: 50 pj.
12. Dwójnikaj. Powědančko. 1872. 31 stron. Płać.: 25 pj.
13. Othilia, slepa holčka. 1873. 44 stron. Płać.: 30 pj.
14. Marija wumožena khora. 1874. 25 stron. Płać.: 20 pj.
15. Při maćerńym rowje. 1874. 31 str. Płać.: 25 pj. 16. Wodźan. 1896. 36 str. Płać.: 50 pj.
17. Złote hrody. 1897. 54 str. Płać.: 60 pj. 18. Boži narod. 1901. 39 str. Płać.: 50 pj.
19. Dźesać lět za serbskim blidom w Lipsku. 1903. 20 stron. Płać.: 25 pj.
20. Pěseń wo zwonu. 1905. 46 stron. Płać.: 60 pj.

12] Handrij Dučman-Wólšinski.

Česćenym Serbam w Budyšinje a wokolnosći najpodwolnišo k wjedźenju dawam, zo sym dźensa tudy

—— w Budyšinje na kamjeńtnej drozy 25 ——

☛ rěznistwo a dźěłarńnju kołbasow ☚

z elektriskej připrawu

pod firmu

Jan Max Kmoch

wotewrił.

Prošu, moje předewzaćo dobroćiwje podpjerać a poručam so z počesćowanjom

Dalokoreč̌ak 656.

Jan Max Kmoch,
rězniski mištr.

W Budyšinje, 5. decembra 1908.

☛ **Sym Serb a pola mje so serbski rěči.** ☚ [240

Dospołne wupředawanjo,

241] dokelž překupstwo trubkow (cigarow) złožu.

Zwonkowna Lawska droha 32. **Anton Thomas.** Zwonkowna Lawska droha 32.

Nowe serbske towařstwo katholskich mužskich za Khróśćicy a wokolinu

změje swoju přichodnu **zhromadźiznu** njedźelu 20. dec. popołdnju 1/2 4 hodź. we **Wjenkec** sali.

Předmjet: Wuradźowanjo nowych wustawkow.

Wo bohaty wopyt prosy

244] nakhwilne **předsydstwo.**

235] **33. hłowna zhromadźizna Khróśćanskeje nalutowařnje**

budźe **jutře njedźelu 13. dec. 1908** popołd. w **4** hodź. we **Wjeńkec hośćencu** w **Khróśćicach.**

Dźeński porjad: 1. Běžne zličbowanjo 1908. 2. Sobudźělenja a namjety. 3. Wo swobodnym invalidskim zawěśćenju. **Michał Kokla,** předsyda.

Šokolada, marcipan atd.

Hodowne wěcki

w najwulkotnišim wubjerku po najtuńšich płaćiznach.

Debjeńki na božodźěśćowy štom

punt hižo po 60 pj.

Nürnbergske poprancy

wot Heinr. Haeberleina w Nürnbergu za originalne płaćizny.

Gerling & Rockstroh

Budyšin. Znutřkowna lawska droha 10.

150 filialkow w Němskej. [239

Twornja w Drjedźanach-A.

Krajan na lěto 1909

protyka za katholskich Serbow

je wušła.

Tasama je w našich expedicijach k dóstaću po 30 pj.

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 7. dec. 1908:

1. Woły,	žiwa	waha	centnar	wot	27—43	hr.,	rězna waha	57—79	hr.
2. Byki,	„	„	„	„	30—41	„		62—73	„
3. Kruwy a jałojcy,	„	„	„	„	25—42	„		48—74	„
4. Ćelata,	„	„	„	„	37—50	„		73—80	„
5. Swinje,	„	„	„	„	48—55	„		63—70	„

Jednota tow. kath. Serbow w **Budyšinje** změje měsačnu zhromadźiznu **jutře njedźelu 13. dec.** [226

Triumpf

pječene jerje, delikatesowe jerje, Bismarkowe jerje, skulane mopsy, ruske sardiny, wolijowe sardiny

we wšelakich wulkosćach poruča

Gustav Küttnera nasl.

Richard Weigel.

Serbska droha 10.

Najtuńše kupowanske žórło za zasopředawarjow a wulkokonsumentow. [242

Cigary, cigarety, tobak.

Poručam wosebje

Diosa

najlěpje zawjedźenu Vorstenlandsku specialitu,

11 št. 50 pj., 100 št. 4,20 hr., 200 št. a wjacy sćelu franko na wsy.

August Kulka

w Budyšinje

4. Seminarska droha 4.

Założene 1892.

»Dokelž na tobak drje wysoki dawk přińdźe, je traš lěpje, sebi swoje potrjeby nětkle z časom wobstarać!«

Rěču serbski! Rěču serbski!

K **1. januarej 1909** pyta **Serbowku** (hornjołužisku) abo **Błótowčanku** jako **nazhonjenu pěstoňču** za nowonarodźene dźěćo. Wuswědčenja, žadanjo mzdy a podobizna ma so pósłać na

Frau Oberstleutnant Bärensprung

Leipzig E., Bleichenstraße 1. [245

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.

Čišć Smolerjec knihićišćernje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so scelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 51. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **19. decembra 1908.**

Ćicha nóc, swjata nóc!

(M. Nawka.)*

Ćicha nóc, swjata nóc!
Po zemi wšitko spi,
W skalnej hródźi zacpětaj
Swjataj hišće njespitaj,
Józef, Marija so, hlej,
Modlitaj k Jězuskej.

Ćichą nóc, swjata nóc!
Khuda hródź je jim w hódź.
Wutroba jim zejhrawa,
Jich je žadosć spjelnjena.
Bóh sam je človjek so stał,
Kříž zo by na so wzał.

Ćicha nóc, swjata nóc!
Pastyrjo bliža so.
Wšitcy zbóžnje hnući su,
Widźa błyšć na dźěćatku.
»Jězusko, požohnuj nas,
Njebjesa wočiń zas!«

* Spěwa so po znatej melodiji: „Ćicha nóc, swjata nóc!“

Młodosći k Božomu dźěsću

wěnuje M.

Hody, swjedźeń pokoja a wjesela, su so zasy přibližiłe. Ze swojimi rjanymi wobrjadami, swjatočnymi służbami Božimi a přez swoje rjane cyrkwinske spěwy pohnuwaja wutroby křesćanow a namołwjeja je k wulkomu dźakej. „Česć budź Bohu we wysokosćach a na zemi pokoj človjekam dobreje wole“, to wozjewješe něhdy na Bethlehemskich honach hort jandźelow; to běše stajnje a je tež hišće dźensa swjaty postrow, kotryž k pobožnomu rozpominanju křesćanstwa přeprošuje. Hodowne zwony, kotrež přez ćišinu nocy klinča, namołwjeja nas, k žłobikej khwatać a w dźěsćowskej ponižnosći so poklaknyć před Bóžskim dźěćatkom. Bóh je so človjek sčinił, zo by nas k dźěćom Božim pozběhnył.

Swjedźeń naroda našoho Zbóžnika je wosebity swjedźeń za wšitke swójby. Najbóle raduja a wjesela so na njón dźěći, jim dźěn wobradźa na nim Bože dźěćo. Kak běhaja a juskaja wokoło Božoh' dźěsćowoho štoma a wobhladuja sebi dary, kotrež je jim Bože dźěćo wobradźiło!

Ale lětsa maće tež wy, křesćanska młodosć, młodźency a knježny, kotřiž snadź hewak njebywaće tak bohaće wobdarjeni kaž dźěći, winu, so wjeselić a radować. Wam je Bože dźěćo něšto wosebite wobradźiło — a to je rjany pastyrski list. Prěnju njedźelu adventa bu wam z klětki wozjewjeny a z Posołom sće jón nětko wšitcy dóstali. Wón je runje za was spisany a kajku rěč k wam rćči! Haj njezasłuži sebi, zo byšće sebi jón hłuboko do wutroby zapisali a joho rady a wučby swěrnje wobkedźbowali? Namołwja dźěn was k tamnomu počinkej, kiž je wam tak nuznje trěbny a was tak wysoko pozběhuje a wuznamjenja k swjatej póćiwosći a čistoće. A njeje to runje nuzne a witane w času, hdźež so njepočinki, njekhmanstwa a nječistoty přecy dale a bóle rozšěrjeja mjez młodosću a so do wutrobow njewinowatych dobywaja a jim rubja najwosobniše, štož tajka wutroba wobsedźi, swjate knježnistwo? Pastyrski list wam wopisuje kužoły a přičiny tutoho njekhmanstwa a poskićuje wam srědki, z kotrymiž dyrbiće napřećo njomu wojować. Kak derje by za was było, hdy byšće tute srědki prawje swěrnje trjebali a po nich swoje žiwjenjo złožowali. Přez to byšće dóstali lubosć k jandźelskomu počinkej swjateje njewinowatosće a tež móc a sylnosć we wšěch wojowanjach přećiwo wašim njepřećelam. A za to was zahorić,

dyrbi być starosć a přećo wšitkich waših swójbnych a předstajenych. Was na tute puće wjesć, je jich kruta a swjata winowatosć, kotrejež dla budźa jónu dyrbjeć ćežke zamołwjenjo dawać.

Położće tohodla Jězusdźěćatkej do žłobika tón slub Božomu dźěsću, zo chceće „hač k wołtarjej na wěrowanskim dnju abo hač do smjerće“ čiste, póćiwe a njewonječesćene wostać, a to budź też waše hesło w žiwjenju. Wo ničo, ani wo slěbro a złoto, ani wo najlěpšu žentwu njesměće swoju pychu a dostojnosć, swoje knježstwo woprować. A kajke zbožo budźe za was, hdyž móžeće jónu jako čiste njewinowate jandźele k wołtarjej kročić a kak budźe so Jězusdźěćatko a joho čista njewoblakowana maćeŕ nad tym radować!

A hdyž to so stanje, hdyž tute přeća dopjelniće a tajke sluby dźeržiće, potom budźe lěpje za was, lěpje za cyły přichod. Potom njebudźe zawěsće žana knježna swoju zhubjenu česć a pychu podarmo wopłakować, ale wěnc knježnistwa budźe so cyły a njezranjeny na wašej hłowje při wołtarju na wěrowanskim dnju błyšćić abo po wašej smjerći waše ćěło w kašću debić. A to daj Bóh!

Wučeŕska mzda po nowym zakonju.

Wot 1. julija 1908 maja wučerjo na ludowych šulach mzdu dóstawać po knježeŕskim namjeće 15. oktobra 1907. Po nim płaći so pomocnym wučerjam 900, 950 a 1000 hriwnow w 1., 2. a 3. służbnym lěće. Statni wučerjo dóstawaja hač do 30. lěta swojeje staroby 1300 hr., wot 31. hač do 35. lěta 1600 hr., wot 35. hač do 40. lěta lěta 1900 hr., wot 41. hač do 45. lěta 2150 hr., wot 46. hač do 50. lěta 2400 hr., wot 51. hač do 55. lěta 2600 hr., wot 56. lěta 2800 hr. K tomu přińdźe swobodne bydlenjo abo přihódne zarunanjo.

Tuta mzda płaći pak so jenož poł lěta. Druha komora je knježeŕski namjet porjedźiła, a nowy wot wšěch stron přiwzaty zakoń, płaćacy wot 1. januara 1909, postaja nětko za wučerjow sćěhowacu mzdu:

1. Statni wučerjo dóstanu nimo swobodnoho bydlenja 1500 hr. jako zakładnu mzdu a wot dokonjanoho 25. lěta rosće tuta přecy po 3 lětach na 1700, 1900, 2100, 2300, 2500, 2700, 2850 a 3000 hr. Najwyšša mzda je potajkim docpěta z 49. lětom.

2. Pomocnomu wučerjej ma so nimo bydlenja a tepjenja płaćić w 1. lěće 900, w 2. lěće 1000 a w 3. lěće 1100 hr.

3. Direktorojo dóstanu 3300 hr., a hdyž maja wjacy hač 10 wučeri pod sobu, 3600 hriwnow zakładneje mzdy, ke kotrejž so po kóždych 3 lětach 4 króć 400 hr., hromadźe potajkim po 12 lětach 1600 hriwnow, přikładuje.

4. Prěni wučerjo, kotřiž maja šule samostatnje wodźić, dóstanu za wobstaranjo pisomnych dźěłow 100 hr., a hdyž je při šuli 4 abo wjacy wučeri, 200 hriwnow zarunanja.

5. Za hodźiny, kotrež so wyše postajenych hodźinow dźerža, kaž n. př. w pokročowanskej šuli, ma so 75 hr. płaćić.

Prjedy přizwolene paršonske přiłohi wostanu a so tu sobu njeliča.

Naši wučerjo su dołho, nimale 20 lět, na lěpšu mzdu čakali. Wšelakim zastojnikam bu přikładowane, wučerjo běchu podarmo wo powyšenjo prosyli. Wšitko bywaše dróžše, też ratańske wupłody, a štóž dyrbi sebi wšitko, štož so w domje trjeba, kupić, tomu kroški bórzy z kapsy wulětaja. Što hakle potom, hdyž chcyše wučeŕ dźěći do měsćanskich a wyššich šulow słać, hdźež dyrbi 500, 600 a hišće wjacy za jene dźěćo lětnje płaćić? Štóž njemóžeše sebi pódla swojoho zastojństwa, kaž přez cyrkwinsku służbu, dźěło při kasach a t. d., něšto zasłužić, tomu drje je husto wutroba ze staroséemi pukotała. Abo dyrbi snadź wučeŕ darmowanćka hladać? To by njehódne było. Wón dyrbi čerstwoho ducha a wjesołu wutrobu měć; přetož jomu je naš najdrohotniši pokład, nadźija kóždoho naroda, přichod cyrkwje a stata, jomu su dźěći sobu dowěrjene. Kak chcył je derje kubłować, hdyž joho samoho starosć k zemi tłóči! Tuž popřejmy wučerjam z wutrobu, štož su docpěli, a štož dźiwajo na dokhody statnych zastojnikow a wučerjow na wysokich šulach, dźiwajo na jich dosć napinace dźěło, wosebje w našich dwojoréčnych šulach, njeje wjele.

Kak pak z nowym zakonjom rostu wudawki za naše šulske wosady? Jako zakładnu mzdu maja nětko 1500 hr. płaćić, prjedy 1200; po starobje přibywace přidawki płaći kraj. K tomu přińdźe za prěnjoho wučerja 100 hr. a pornjo dotalnomu 20 hr. wjacy za hodźinu w pokročowanskej šuli; potajkim wjacy 300 hač do 440 hr. Za mnohe wosady, hdźež nimaja wulkoho dawka, njebudźe to ćežki wopor, druhim, khudšim wosadam snadź to njebudźe cyle lohko, tola njech pomysla, zo maja wosebje katholscy w městach wjele wjetši dawk a zo wopor přinjesu k lěpšomu swojich dźěći, kotrež budźa ze starej swěru, ale wjeselšej wutrobu kubłować w serbskim nabožnym duchu naši wučerjo.

Z Łužicy a Sakskeje.

☞ Wot nowoho lěta budźe „Posoł“ zasy wo něšto wjetši, tak wulki kaž »Serbske Nowiny«, a potom w **kóždym čisle rjane powědańčko** wam přinjese. Płaćizna budźe tasama, kaž hač dotal, 3 hr. na lěto. Tuž njech nichtó „Posoł“ njewotkaza, je-li što to činił, njech zasy skaza. Kóždoho spokojić, budźemy so prócować. Njech kóždy za to dźěła, zo by hišće nowych abonentow přidobył. Do kóždoho domu słuša „Posoł“. Štóž njewě, što by swojomu přećelej k Božomu dźěsću wobradźił, njech za njoho na jene lěto „Posoł“ skaže a zapłaći. Z tym dokonja narodny dobry skutk.

Z Budyšina. Wulku wjesołosć nam štwórtk najdostojniši knjez biskop sobu do Budyšina přinjese, mjenujcy powěsć, zo je swjaty Pius X. našoho wjelezasłužbnoho knjeza seniora Jakuba Skalu za swojoho tajnoho komornika - Monsignore pomjenował. Nad tym so wšitcy Serbja wjesela a wosebje też „Posoł“, kotrohož redaktor je 23 lět dołho był a też nětko hišće joho korektor a sobudźěłaćeŕ je. Z cyłej wutrobu přejemy jomu wjele zboža, zo by mnohe lěta tuteje derje zasłuženeje česće so wjeselić mohł.

Też knjez vikariatski radźićel kanonik superior Fischer w Drježdźanach bu za komornika swjatoho wótca Pia X. pomjenowany. Knjez präses Plewka pak je na bamžowskoho domjacoho prälata powyšeny.

— Seminarski wyšši wučeŕ knjez Dr. Neubner bu wot Joho Majesćosće krala za profesora pomjenowany.

Z Budyšina. Posedźenja wotrjadow Maćicy Serbskeje (a to rěčespytnoho, narodopisnoho, stawiznisko-starožitnostnoho, hudźbnoho, belletristiskoho, wumjełskoho, přirodospytnoho) budźa po postajenju předsydstwa M. S. póndźelu **28.** decembra wot dopołdnja 10 hodź. hač do wječora 6 hodź. w „Serbskim Domje“ w Budyšinje, a maja so tam wšelake ważne wědomostne a narodnostne wěcy wuradźować; tuž so předsydźa jenotliwych wotrjadow z předsydstwom M. S. nadźijeju a wo to należnje proša, zo by so tehdy prawje wjele sobustawow Maćicy w Budyšinje zešło, ale też wšitcy druzy Serbja su jako hosćo lubje witani. Tuž njech tola kóždy, kiž ma khwile, tehdy do tych posedźeni přińdźe a z tym swoju serbsku wutrobu wopokaže.

Z Budyšina. »Jednota« měješe njedźelu swoju porjadnu zhromadźiznu, kotraž bě wurjadnje jara derje wopytana. Předsyda, knjez kan. a farař Mikławš Žur tusamu 1/4 9 hodźin po znatym wašnju wotewri, a prěnja štučka kěrluša: „Zešła je krasna róža“ so wuspěwa. Knjez zapisowaŕ Hejduška přečita protokoll poslednjeje zhromadźizny. Pěsnička: „Chcył je knjez hólčik wjedźeći, kak w cuzum kraju je,“ nam hižo trochu přeradźi, zo budźemy dźensa pućować z najmjeńša w duchu. Městopředsyda, k. kapłan Jak. Žur, dopjelniwši swój nadawk přeješe w mjenje »Jednoty« předsydźe, knjezej kan. a fararjej Mikławšej Žurej, wjele žboža k joho mjeninam, kotrež bě tydźenja swjećił. Sćěhowaca sława, z cyłeje wutroby zanjesena, pokaza, kak lubowany a česćeny naš knjez předsyda je. Po tym wjedźeše nas knjez kapłan w duchu do cuzby. Jědźechmy přez Wrótsław do Galiciskeje. Přednošowaŕ drje je tam chcył pólsku rěč wuknyć, my pak wobhladachmy sebi jenož kraj a žiwjenjo a wašnja pólskoho ludu w Galiciskej, wosebje Krakow a wokolinu. Też do sólnych podkopkow we Wieliczcy sebi dojědźechmy a woptachmy woprawdźe tamnu sól a widźachmy też, kak so z tamneje sele, kotraž je twjerda kaž kamjeń a druhdy tak čista a swětła kaž krystal, rjane wopomnjeńčka za cuzych dźěłaja, kotrež su za tuni pjenjez dóstać. Za mału hodźinku pobuchmy w dalokej cuzbje a domoj so wróćiwši zaspěwachmy: „Hory módry, ja was znaju, ja sym zasy w serbskim kraju“. Hdyž hišće běchmy so khwilu na wšelake wašnjo zabawjeli a sebi někotre wobrazy z pućowanja wobhladali, rozeńdźechmy so w jědnatej hodźinje z přećom na strowe zasywidźenjo w nowym lěće!

— Wot štwórtka 17. decembra hač do patorżicy mamy najkrótše dny. Popołdnjo traje nětkle 3 hodź. 40 min. Wot dźensa 19. decembra budźe tute zasy kóždy dźeń wo něšto mało přiběrać. Dopołdnjo pak hač do 23. decembra hišće woteběra. Wot 23. decembra hač do kónca lěta budźe dopołdnjo 3 hodź. 47 min. trać.

3 pola. Zasy hotuja so **nalutowańnje** Raiffeisenskoho zwjazka na podzwjazkowu zhromadźiznu, kotraž budźe tśeći dźeń hodow, njedźelu **27.** decembra, popołdnju w 4 hodź. we Łahowje. Wo ważnosći a zajimawosći tutych składowankow smy kóžde lěto pisali a nochcemy to z nowa wospjetować. Tuž pscheproschujemy hižo dźensa, hdźež ma kóždy hischće časa dosć, domjace zhromadźizny, wulke kołbasy a podobne swjedźenje na druhim dnju zarjadować, wschě sobustawy naschich nalutowańnjow na tutu podzwjazkowu zhromadźiznu (Unterverbandstag). Też tajcy, kotśiž sobustawy njejsu, smědźa zhromadźiznu wopytać.

Do Łahowa je wot Radwořskoho wulkoho dwórnischća (pschez Hodlerc a Mikkecy) dobre 3/4 hodźiny, wot Baćonja (pschez Haslow) pak małe

pok hodźiny. Za tych, kotsiž z wozom abo z kołom pschijědu, wječor tež měšačk latarničku zaswěči. Nadźijomnje nam wón tež rjane wjedro pschinjese. — Tuž na zasywidźenjo we Łahowje (němski: Loga)!

Z Radworja. Njedawno wotměwachu so tu gmejnske wólby. Dotalny gmejnski pschedstojićer knjez Jan Hantusch bu z nowa, a to jenohłósnje, na 6 lět za pschedstojićerja woleny. Wón nastupi z nowym létom hižo 4. raz tute zastojnstwo.

Z pola. Mysle a mysličkí wopytowarja Jaseńčanskoho kasina minjenu njedźelu. Tón króć běchu wólby. Kóždy wědźesche, zo tón króć njebudźe rěkać, kaž druhe léta: stari njech wostanu, ale zo budźe towarstwo za nowym wjednikom a za nowymi muzemi so wobhladować dyrbieć. Nasch zasłużbny dołholětny knjez pschedsyda Monsignore kanonikus a farař Wornař bě prosył, kaž hižo wjacy lět, zo bychu joho tola dźiwajo na joho starobu wupschahnyli a nowoho muža na joho městno stajili. Nasch knjez kapłan podpjerasche raznje joho słowa, dale rozkładujo, kak sebi rozom a wutroba, wobej jenak jasnje wot kóždoho sobustawa žadatej, zo je towarstwo tón króć swojomu pschedsydźe po woli. Knjez kapłan so w mjenje towarstwa z wutrobnymi słowami knjezej pschedsydźe za dołholětne, často njedźakowne dźěło dźakowasche a namjetowasche, zo by towarstwo wotstupowacoho pschedsydu za swojoho „čestnoho pschedsydu" wuzwoliło. To so jenohłósnje a ze zahorjenjom sta. Tež knjez městopschedsyda Jakub Just z Jaseńcy so knjezej pschedsydźe wutrobnje w towarstwownym mjenje dźakowasche a towarstwo z dobom proschesche, zo by wone dźiwajo na tesame winy „staroby" a hižo „dołholětnoho skutkowanja" tež joho wuswobodźiło wot joho dotalnoho zastojnstwa. Knjez kapłan rozestaji nam swoje winy, čohodla po joho zdaću by towarstwo lěpje činiło, zo njeby joho za pschedsydu sebi wuzwoliło, schtož so dospołnje wot towarstwa pschipózna. Praji, zo móže tak hischće wjacy a lěpje za towarstwo dźěłać, hdyž swoje mocy cyle k dźěłu za towarstwo wopruje a tamnych winowatosćow pschedsydy, kotrež zwisuja bóle z česću zastojnstwa, dyžli z čežu, kaž zastupowanjo towarstwa, wobkhad ze swětnej wyschnosću, dźiwadła a swjedźeńske wječory móže so bóle wostajić. Namjetowasche pak z dobom, zo by sebi towarstwo, hdyž sebi „laika" za pschedsydu wuzwoli, tola wot knjeza Monsignore a pschedsydy jako swojoho fararja wuprosyło, zo by jenoho ze swojeju kapłanow pomjenował za „duchownoho radnika" towarstwa. Za tajkoho bu wot knjeza pschedsydy pomjenowany k. kapłan Delan, kotryž to tež pschija, z dobom tak do pschedsydstwa zastupiwschi. Za pschedsydu wuzwolichmy sebi z 35 wot 50 wotedatych hłosow naschoho dotalnoho zapisowarja, knjeza Mikławscha Zarjeńka z Khróšćic. Wopytowarjej kasina je so wosebje spodobała krótka, ale jadriwa rěč nowoho pschedsydy, hdyž měnjesche: Dowěriće sebi, prostoho dźěłaćerja, kotryž dyrbi sebi z ručnym dźěłom zasłužić wschědny khlěb, za pschedsydu wuzwolić w časach, w kotrychž naschomu towarstwu k rowej zwonja? Proschu wschěch, wosebje pschedsydstwo wo podpjeru. Wěnowasche słowa dźaka wotkhadźacomu knjezej městopschedsydźe. Za tute zastojnstwo wubrachmy sebi pschi druhej wólbje knjeza wučerja Krala, hdyž bě so knjez Just zasy wuzwolił, ale njechasche tute zastojnstwo dźiwajo na joho prjedy rěčane słowa pschijeć. Wězo běchu to tónkróć ważne pscheměnjenja, čim ważnische, dokelž so stachu po dołholětnym zwučenju, pschedsydstwo w tych samych rukach widźeć. Kóždy, kotryž dołholětne stawizny towarstwa cyle pozabył njeje, sebi wutrobnje pscheje, zo by nětko womkodźene pschedsydstwo pschez njewutrajnu prócu a dźěławosć towarstwo dowjedło k nowomu, młódnomu žiwjenju a k nowym, dobrym wuspěchom. Wězo je tomu třebne, zo so kasino kóždy króć pilnje a horliwje wopytuje wot swojich sobustawow, wosebje z tych stron, za kotrež je wone wosebje tu, zo by tak w strowej, njepschestawacej dźěławosći napschemoh skutkowało ze swojim młódschim bratrom w Khróšćicach w bratrowskej luboši a pschezjednosći. Haj, to budź heslo kasina: wot žanoho towarstwa so pschetrjechić dać w dźěławosći a horliwosći! Pschedsydstwo je sebi slubiło, zo chce wschě mocy napinać, zo by dobry, stary zwuk Jaseńčanskoho kasina pschez swoju prócu a dźěławosć zasy k swojomu prawej wróćiło. Tak tam słyschachmy, a wjesołe wobliča pschitomnych nam wobswědčachu, zo so wschitcy wjesela, zo zasy słónčko skhadźa, kotrež nam lubi rjane naléco kwětkow a léenjow a tak za nim płódne, žohnowane žně na towarstwowym polu. K tomu sebi wschitcy ruku zawdachu, z čopłej wutrobu a jasnym rozomom, zo je nětko nowe dźěło třebne so rozeńdźechu. Bóh žohnuj towarstwo a joho dalsche dźěło, a w tutym zmysłu: Daj Bóh zbožo!

Kapłan Mikławš Andricki †.

Žitawa. Runje dóstachmy zrudnu powěsć, zo je dźensa, pjatk 18. decembra, rano po 5 hodźinach w Žitawje zemrěł knjez kapłan Mikławš Andricki, a zo budźe póndźelu dopołdnja tam khowany, štož tu z krótka wozjewjamy a joho dušu modlitwje wěriwych poručamy. R. i. p.

Z Prahi. Wjesołosć a radosć knježi na cyłym katholskim swěće, hdyž tola naš swjaty wótc Pius X. swjeći jubilej swojoho 50lětnoho měšnistwa a 25lětnoho biskopstwa. Tež khowancy serbskoho seminara chcychu wuprajić zjawnje swoju lubosć a zahorjenosć za swojoho najwyššoho měšniskoho předstojićerja. Zarjadowachu tohodla na dnju 6. decembra popoł-

dnju w 5 hodźinach mały swjedźeń we „wulkim“ museju našoho wustawa. Akt započa so z rjanym spěwom „Herr unser Gott“ (motetta wot Schnabela). We sćěhowacej zawodnej rěči rozestaji rěčnik z krótkimi słowami, čohodla smy so zešli, a skićowaše potom tři wosebite počinki nětčišoho swjatoho wótca, kotrež je wón za cyły čas swojoho měšnistwa we swojich skutkach pokazał: dźěławosć, wutrajnosć a energiju. Na to hraješe so rjany kusk na 4 huslach. Sćěhowaše swjedźeńska rěč, kotruž měješe jedyn abiturient: Tu es Petrus et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam et portae inferi non praevalebunt adversus eam. (Ty sy Pětr, a na tule skału natwarju swoju cyrkej a mocy hele njepřemoža ju.) Z tutymi słowami postaji bóžski założeŕ swjateje cyrkwje prěnjoho wjednika swojeje cyrkwje, a tute prawo a nadawk, zakhować Khrystusowu wučbu čistu, su so herbowałe na wšitkich sćěhowacych bamžow, hdyž je tola Khrystus swoju cyrkej założił za wšě časy hač do skóńčenja swěta. Też Pius X. je tón nadawk hač dotal derje dokonjał, wo tym swědči joho wojowanjo přećiwo modernismej, kotryž samo jadro cyrkwje přimać hrožeše. Ale tamny stražnik na Pětrowym stole swěrnje a wěrnje stražowaše, wotkrywši a začisnywši wopačnosć teje wučby přez dekret: „Lamentabili sane“ z dnja 3. julija 1907 w 65 sadach. W encyklicy: „Pascendi dominici gregis“ z 8. sept. 1907 wujasni a wułoži, kak a čohodla je modernismus wopačny a falšny; z dobom pokaza też, z kajkimi srědkami móžemy so přećiwo tutej wučbje brónić. Rěčnik skónči dźakujo so swjatomu wótcej za joho kedźbliwu stražu wo wobkhowanjo praweje wěry w katholskej cyrkwi a přejo jomu wšo dobre za wjele lět: „Omnia bona habeas ad multos annos!“ Dale přednjesechu pjećo khowancy rjanu baseń; z nich někotři mištrscy deklamowachu. W njej sławješe so Pius X. jako měšnik, kak swojich wěriwych lubosćiwje namołwja, husto swjaty sakrament wołtarja wužiwać, zo bychu přecy wutrajnje wojować móhli přećiwo złomu swětej, zo bychu „wšitko wobnowili w Khrystusu“. Z hudźbnym huslowym kruchom a z rjanym spěwom so swjedźeń skónči. Wšitkim so jara spodobaše, wosebje česćenym hosćom, kotřiž běchu nas ze swojej přitomnosću počesćili, kaž gymnasialni a universitni profesorojo: Müller, Meindl, šulski radźićel Kerbl a rector magnificus Rieber. -u-

Z cyłoho swěta.

Sakska. Schtwórtk 9. dec. je komornik hrabja Egon ze Schönberga-Rothschönberga w Drježdźanach zemrěł. Wón běšche jedyn z najnahladnischich a najzasłužbnischich katholikow Sakskeje a pola kralowskoho dwora jara widźany. Bu njedźelu ćischo na swójbnym pohrjebnischću khowany.

— Druha komora je knježeŕski namjet, zo ma nowy wučeŕski seminar do Biskopic pschińć, z 29 pschećiwo 28 hłosam wotpokazała. Namjet Hartmanna-Rjenča, nowy seminar w tym hejtmanstwje tworić, hdźež hischće žadyn njeje, je so pschijał. Wěste to nětko hischće njeje, hač seminar do Kamjenca pschińdźe, dokelž też Zitawa so wo njón prócuje. Derje by było, hdy by seminar do Kamjenca pschischoł, zo bychu evangelscy Serbja Kamjenskoho wokrjesa skerje lěpje na wučeŕstwo studowali a nuzy serbskich wučerjow wotpomhane było. Za Kamjenc rěčeli su wosebje Kokla, Hartmann a Rjenč.

— Ministerium kulta njeje nabožnomu zjednoćeństwu: „prěnja cyrkej Khrystusowa Scientistow“ abo kaž so też mjenuje: „kschesćanska wědomosć“ twar cyrkwje w Drježdźanach pschizwoliło, dokelž tute zjednoćeństwo ma jenož 22 sobustawow, a dokelž njeje wot knježeŕstwa wobkrućene, nochcyschce je też wobkrućić. Tuž chce so hischće z peticiju na sejm wobroćić. Wjednica tohosamoho je swobodna knjeni v. Beschwitz. Za swoju cyrkej žno su w běhu 4 lět 33000 hr. nahromadźili.

Němska. Wudawki za wójsko w Němskej a Francozskej. Kaž hospodarske naćisti za lěto 1909 w Němskej a Francozskej wupokazuja, so w Němskej žada:

za wójsko	817,9	milionow	hr.,
= łódźnistwo	411,4	=	=
= pensije a renty	147,3	=	=
Hromadźe	1376,6	milionow	hr.

We Francozskej pak so žada:

za wójsko	631,9	milionow	hr. (sobu za kolonije),
= łódźnistwo	267	=	=
= pensije	129,6	=	=
Hromadźe	1028,5	milionow	hr.

Potajkim ma so w Němskej **348 milionow wjac** hač we Francozskej zwjesć. Francozska drje ma wjele mjenje wobydleri dyžli Němska, za to pak je Francozska wjele bohatscha. W pscherěžku ma we Francozskej jenotliwy człowjek něhdźe 50 procentow wjac dokhodow dyžli w Němskej.

— W pruskim wólbnym wokrjesu Miedzyrzecz-Babinostskim (Meseritz-Bomst), kotryž bě dotal v. Gersdorf zastupował, su wóndy nowowólby byłe. Wokrjes je z najwjetschoho dźěla katholski a běšche tohodla so wosebita próca na to nałožiła, zo by jón tón króć centrum dobyło. K tomu bě so kompromiž centra z pólskimi wolerjemi zwjazał, kotryž też pólske nowiny skhwalowachu a podpjerachu, dokelž centrum z Polakami sprawnje měni. Zo bychu też katholscy Němcy za centrum wolić

móhli, bě so katholski farař Rönspieß za kandidata postajił, kiž je sprawnje zmysleny Němc. A tola tón dobył njeje. Hrabja Westarp, kandidat konservativnych a protestant, je z wjetschinu něhdźe 1400 hłosow dobył. Polacy su wschitcy za centrum hłosowali, nic pak katholscy Němcy, kotrychž je wulka ličba hakathistiscy zmyslena. Su to z wulkoho dźěla zastojnicy a wučerjo, kotsiž chcedźa pola wyschnosće derje stać a pschikłohu narańschich krajinow dóstawaja. Pruske wyschnosće ze wschej mocu za hrabju Westarpa dźěłachu, a tohodla drje pschećiwo wólbje centrum protest zapołoži.

— Minister kulta Dr. Holle drje so do swojoho zastojństwa wjacy njewróći. Za naslědnika mjenuje so ministerialny direktor Schwartzkopf.

— W Greifswald smědźa so schěre sotry zasydlić, zo bychu khorych we domach wothladowałe. Tak je ministerstwo kulta rozsudźiło. Greifswaldski magistrat běsche so pschećiwo zasydlenju wuprajił.

— Venlo. Frater Raymundus, bratr dominikanskoho rjada, wjerch Karl w Löwenstein-Wertheimje, je na swjedźenju Njewoblakowanoho Podjeća swjateje Marije w tudomnej klóschtrskej cyrkwi swj. měschnisku swjećiznu dóstał. Kardinal arcybiskop Fischer z Kölna ju wudźěleschе. Město a klóschtr běschtej so za wurjadnu swjatočnosć rjenje pyschikoj. Pschi swjatym skutku běchu tež dźěći nowoho měschnika pschitomne, mjenujcy joho dźowki wójwodowa Tereza z Braganza, prynceśna Marija Hana Schwarzenbergowa, hrabina Adelheid ze Schönborna, franciskanska sotra Cäcilija rodźena prynceśna z Löwensteina, a synojo Alois wjerch a prync Jan w Löwensteinje. Tež druzy wysocy zemjenjo běchu pschischli. Po swjećiznje měješe kardinal Fischer hłuboko hnujacu rěč wo měschniskej swjećiznje. Frater Raymund wjerch Löwenstein je nimale 75 lět stary.

Awstrija. Skawny wjednik rakuskich katholikow, prěni měšćanosta hłownoho města Wiena, Dr. Lueger, je wot kejžora Franca Józefa za tajnoho radźićela z čestnym titulom „Excellenz“ pomjenowany.

— Jednanja rakuskoho pósłanca w Konstantinoplu, kotryž njeje wotwołany, z turkowskim knježerstwom dla schódnoho bojkota pschećiwo rakuskomu pschekupstwu su so dotal dale wjedke a tež někotry wuspěch za Rakusku měke. Tež jednanja Rakuskeje z Ruskej su w dobrej koliji. Jenička starosć je to, zo turkowske knježerstwo pschećiwo młodoturkowskej stronje, za kotrejž Jendźelska stoji, ničo abo tola nic dosć njezamóže.

— W Prazy stej wutoru 15. decembra stawne prawo a zakazanjo barbow so zas zběhnyłoj.

Italska. Turinski hrabja, wuj italskoho krala, chce so w pschichodnym lěće z prynceśnu Patriciju z Connaugtha, wnučku krala Eduarda, woženić.

Na Balkanje (w narańschich krajach) by dawno hižo měr był, hdy bychu so druhe mocy, žarliwe a zawistne pschećiwo Rakuskej, do wěcy njeměschake. Rakuska bě z Turkowskej nimale hotowa, wscho wujednane — a nětko je zas tak kaž wschitko z nowa powróćene. Schto dha je Rakuska tak złkoho skućiła? Poměry a wobstojenja w Bosniji, kotrež dawno hižo wobstojachu a běchu wot druhich mócnarstwow, tež Turkowskeje pschipóznate, je Rakuska za dalschi pschichod wobkrućiła. Zo su słowjanscy wobydlerjo Bosnije z dotalnym Rakuskim nadknježstwom cyle spokojom, za to swědči njewuprajita radosć, kotruž w Bosniji powěsć pschihotowa, zo budźe jich kraj nětko cyle rakuski; za to swědči tež deputacija z Bosnije, kotraž nawjedowana wot swojoho biskopa kejžorej Francej Józefej k joho jubilejej zbožo pscheć pschińdźe. Tež turkowscy wobydlerjo su z rakuskim knježstwom cyle spokojom. Wschak tola wschitcy widźa, kak je so z rakuskim knježstwom kraj cyle pscheměnił, cyły kaž womłodźił. Wosebje su poměry za kschesćanskich wobydlerjow njepschirunajomnje polěpschene porno prjedawschomu turkowskomu njeporjadej a njesprawnosći. — Turkowska ničo zhubiła njeje, pschetož jej kraj wjac njeskuschesche, a wona tež žanoho wuliwa wjac na njón njeměješe.

A Serbiska a Čornohórska? Schto stej tutej z wobzamknjenym definitiwom pschisadźiłoj? Ničo, dokelž z Bosnije ničo měloj njejstej — najmjenje za časy turkowskoho knježstwa. Jimaj so žane prawo njebjerje a njepschikrótscha. Kajka dha je pschičina, zo wschelacy, wosebje jena strona češkoho ludu, kaž podawki w Prazy pokazachu, tak za Serbisku wustupuja? Měnimy jeno napschećiwjenjo pschećiwo Rakuskej z druhich pschičinow. Pschetož za bosniskich Słowjanow to njezbožo mjenować ujemóžemy, hdyž cyle a definitiwnje pod Rakusku pschińdu. Budźe za nich jako Słowjanow druhdźe lěpje? Hdy bychu Polacy w Pruskej tajkeje swobody, telko prawa doživili, kaž słowjanske ludy w Rakuskej maja, dźeń jako dźeń bychu so Bohu dźakowali za tajku dobrotu. W Rakuskej maja Słowjenjo najwjetschu swobodu, samo wjetschu hač w druhoslowjanskich krajach. Spominajmy na krjudowanjo, kotrež su Polacy w Ruskej hižo wustać měli.

Cyła należnosć pak ma jara njepokojowacy zaklad. Mała Serbiska a Čornohórska, tež bjezmócna Turkowska njebychu sebi zwěrite pschećiwo Awstriji wustupować — hdy bychu druzy mócnischi za nimi njestali a njeschćuwali. To pak wosebje Jendźelska čini, kaž wschón swět wě. Ta by najradscho tež tudy zas swój najwjetschi wužitk za sebje dobyła, pschekupstwo cyle na so sćahnyła a podobne. Kak młodoturkowska strona, kotraž je zahaćenjo a nakoženjo měrnoho dorjadowanja zawinyła, pod mocu Jendźelskeje stoji, je jasnje z toho widźeć, zo je wotewrjenjo turkowskoho sejma, kiž bě na 14. decembra postajene, wotstorčiła, dokelž je psched 47 lětami na tym dnju nan nětčischoho jendźelskoho krala wumrěł!!

Turkowska. Wólby za sejm su nětko dokonjane. Nowy sejm změje 250 zapósłancow, mjez nimi 40 kschesćanow. Młodoturkowska strona unionistow změje něhdźe 100 sydłow.

Z Prahi. 2. decembra, na jubilejnym dnju kejžora Franca Józefa měješe so zakładny kamjeń noweje němskeje university położić. Z Němskeje bě na 150 studentow přikhwatało jako wotpósłancy krajnoněmskich studentskich zwjazkow. Bě so wobzamkło, zo so woni kaž tež repräsentantni zastupjerjo tudyšich studentskich towarstwow we „wiksu“ (t. r. uniformje, ze čapkami a mječom) wobdźěla. To pak bě zasy na češkej stronje čopłu krej zbudźiło, a bě zawěsće k hroznym krawalam dóšło, njebě-li statna wyšnosć, tuto widźo, tomu zadźewała. Wona wupraji „stojne prawo“ abo nahły sud nad Prahu a jeje předměsta. Nětko so njesmědźeše swjedźeń wotměć. Z dobom zakaza policija, kajkežkuli narodne znamješka nosyć. Potrjecheni su potajkim Češa a Němcy. Tola maju posledni tutón „zakaz barbow“ za njepřećelne jednanjo přećiwo swojej narodnosći. Tuž je cyły senat němskeje university demisował a přebywa nětkle we Wienje, zo by z knježerstwom jednał. W Prazy pak mamy měr, a myslu, zo je so přez wuprajene stojne prawo Čecham wulka dobrota stała. Nic, dokelž mamy pokoj, ale dokelž je so tak zadźewało tomu, zo bychu Češa krajno-němskich studentow přimali. Potom by so němske kejžorstwo do wěcy měšało.

Sprawni Němcy kaž Češa wobžaruja jara a zasudźa Pražske podawki. Wina, zo je tudy tak daloko dóšło, dawa so z wjetša knježerstwu, kotrež bě hnydom ze započatka kruće zakročić mělo. Hač pak je wěc z wuprajenym stojnym prawom kónca nadešła, so praša. Wšak tola präsident překupskeje a industrialneje komory při posedźenju praji, zo je tajka scenerija, kaž je nětkle na Přikopach była, nuznje trěbna k docpěću jich politiskich žadanjow. (!)

Zo při tajkich zrudnych wobstojnosćach kralowy a kejžorowy jubilej w Prazy so wulkotnje — kaž n. př. we Wienje — swjećił njeje, drje so rozymi. Statne, komunalne kněže a hłowne hasy běchu z korhojemi wupyšene, tež privatne, tola nic powšitkownje. Nadpadowaše, zo druhdy na cyłej hasy žaneje korhoje widźeć njeběše. Docyła dóstach zaćišć, zo, štóž swjećeše, bóle jubilej češkoho krala hač rakuskoho kejžora wobeńdźe. Wšak widźeše na radnicy a hasach, hdźež bě měsćanska wyšnosć wupowsła, a na najwjacy privatnych kněžach jenož běło-čerwjene korhoje. Čohodla a z kajkim prawom, to rozsudźić nochcu. Rano na jubilejskim dnju zwonješe so ze wšitkich Pražskich cyrkwjow hodźinu dołho, a z bastaje so salut wutřěli, w cyrkwjach dźeržachu so wšudźe swjatočnje wulke Bože mšě. -u-

Wšelčizny.

* Překlepany Pawlk w kupjeli. Jan: „Ty, Pawlko, runje je šěsć biło! Chcemoj so khětře zwoblekać a domoj běžeć.“ — Pawlk: „Ně, ně! Hdyž nětkle dom přińdźemoj, dóstanjemoj sebi puki, zo smój so tak dołho kupałoj ... Chcemoj radšo hač do wosmich wostać, potom placki dóstanjemoj, zo so zatepiłoj njejsmoj.“

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeni: Rudolf, Jurija Lorenczyka, fabrikskoho dźěłaćerja na Židowje, dź. — Hilžbjeta, Michała Kurjata, žiwnosćerja w Zajdowje, dź.

Zemrěł: 9. dec. Jakub Rjenč, dźěłaćer w Budyšinje (na Tuchorju pohrjebany), 62 l.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908: kk. 756. Michał Domaška z Koslowa; 757. 758. z Konjec: Pětr Janca, Madl. Bjedrichowa; 759. Wórša Čornakowa z Trupina; 760. Pawoł Wjerab w Pittsburgu w Americy (½ l.); 761. farař Jurij Libš z Baćonja; 762. Mikławš Libš z Haslowa; 763. 764. z Łusća: Ernst Pjetaš, Pětr Liška; 765. 766. ze Sulšec: Jakub Zopa, Marija Kneblowa; 767. 768. z Čornec: Jakub Domaška, Marija Pětrancowa; 769. 770. z Banec: Michał Pječka, Jakub Zynda; 771. Michał Krawc ze Zejic; 772. Jurij Guda z Dalic; 773. sotra Gregoria Šołćic w Liebentalu; 774. Michał Rjeda z Budyšina; 775. farař Jurij Kral w Dubinje; 776—781. z Radworja: Jakub Handrik, Pětr Kurjo, Marija Šibšikowa, Marija Grubertec (šwalča), Mikławš Běrk, Mikławš Šwejda (z Haja); 782—784. z Lutowća: Marija Fórmanka, Pětr Hicka, Hana Šołćic; 785. 786. z Khelna: Mikławš Lebza, Mikławš Domaška; 787. 788. z Hodlerja: Jan Wjerš, Jakub Wićaz; 789. 790. z Kamjenjeje: Mikł. Rjenč, Marija Khilanec; 791. Hańža Wićazowa z Boranec; 792. 793. z Bronja: Jakub Wjerab, Madlena Hesyna; 794. 800—802. z Khrósćic: farař a can. monsign. Jakub Wornař, Jakub Hendrich, kantor Pětr Hila, překupc Bosćij Zarjenk; 795. Michał Henčl ze Smječkec; 796. 803. z Noweje Wjeski: Mikł. Dyrlich, Jurij Budař; 797. 798. ze Stareje Cyhelnicy: Michał Bräuer, Hana Wóskec; 799. Hańža Suchowa z Łuha (pola Smječkec); 804. Hana zwud. Weclichowa z Kamjenca, 805. Michał Wjacsławk z Hórkow.

Dobrowólne dary atd. za towarstwo: Marija Fórmanka z Lutowća 50 pj., farař Jurij Kral w Dubinje 40 pj.

Za cyrkej w Zdźeri: Madlena Běmarjec w Drježdźanach 2 hr. 80 pj. Z Dubina, wukup wot nowolětnych přećow: farař Handrij Dučman 3 hr., farař Jurij Kral 3 hr.

K Božomu dźěsću su za **„fond“ tow. ss. Cyrilla a Methodija** darili, wukupiwši so z tym wot wšěch pisnych nowolětnych zbožopřećow:

Kk.: z Budyšina: Senior monsign. Jakub Skala

5 hr., kanonik Mikławš Žur 5 hr., redaktor kapł. Jakub Žur 3 hr., Молокани (Wingeŕ, Wjerab a Rječka) 6 hr., farař Jakub Šewčik w Kamjenicy 5 hr., Jakub Rjehoŕ w Konjecach 1 hr., njemjenowanaj (2 + 1) 3 hr., z Radworja: farař Jakub Nowak 3 hr., kapłan Mich. Mič 3 hr., farař Jurij Wingeŕ w Lubiju 3 hr., expos. Pawoł Šołta w Hajnicach 3 hr., kapłan Jozef Filip z Českich Vernořovic 2 hr., wučeŕ Franc Kral w Khróśćicach 2 hr., Jurij Herrmann w Khróśćicach 5 hr.

Wšitkim lubym přećelam a znatym jenož z tutym najwutrobniše **zbožopřeća k nowomu lětu 1909** sćelu, złožiwši z dobom dar za „Serbski Dom“ w Budyšinje:

Kk. z Budyšina: Senior monsign. Jakub Skala 3 hr., kanonik Mikławš Žur 3 hr., tach. wučeŕ Michał Wjerab 1 hr., kapłan Jozef Filip w Českich Verneřovicach 1 hr., Jurij Herrmann z Khróśćic 5 hr.

Češke přisłowa.

Starši Bóh l'by Knjez hač swjaty Pětr. — Njebjo njej' tak wysoke, zo nas Bóh Knjez njemóhł słyšeć. — Morja njewučerpaš, čerta njewobšudźiš, Boha njepřemudruješ.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Wšudźom wšědnje **3—30 hr. pódlanskeje** zasłužby poskića so sprócniwym wosobam kóždoho stawa a splaha, kotrež maja nimo powołanskich dźěłow swobodny čas a kotrež chcyše jón wužitnje nałožić, — z **přewzaćom zastupjerstwa; pisomna pódlanska zasłužba, domjace a rjemjesł. dźěło** a mnohe druhe so derje płaćace dźěła a existency.

Dalše: **Verlag „Für's prakt. Leben“, Leipzig.**

Sta dźaknych připisow!! Žane jebace poskićenjo!! [248

Płaćizny rězuoho skotu w Brježdźanach 14. dec. 1908:

1. Woły,	žiwa waha centnaŕ wot	27—43 hr.,
2. Byki,	„ „ „	30—41 „
3. Kruwy a jałojcy,	„ „ „	25—42 „
4. Ćelata,	„ „ „	38—51 „
5. Swinje,	„ „ „	48—55 „
	rězna waha	57—79 hr.
		62—73 „
		48—74 „
		68—81 „
		63—70 „

K **1. januarej 1909** pyta **Serbowku** (hornjołužisku) abo **Błótowčanku** jako **nazhonjenu pěstońču** za nowonarodźene dźěćo. Wuswědčenja, žadanjo mzdy a podobizna ma so pósłać na

Frau Oberstleutnant Bärensprung

Leipzig E., Bleichertstraße 1. [245

Nowe serbske towařstwo katholskich mužskich za Khróśćicy a wokolinu

změje swoju přichodnu **zhromadźiznu jutře njedźelu 20. decembra** popołdnju 1/2 4 hodź. we **Wjenkec** sali.

Předmjet: Wuradźowanjo nowych wustawkow.

Wo bohaty wopyt prosy

244] nakhwilne **předsydstwo.**

Drjewowa awkcija.

Póndźelu 28. decembra dopołdnja wot **10** hodź. budu na **Konječanskich** ležomnosćach **„na přěčnym“** při Ralbičanskich mjezach zahon

stojatoho khójnowoho drjewa

předawać. — Wuměnjenja so před započatkom wozjewja.

Kupcy so zeńdu na městnje awkcije.

247] **Pětr Čornak,** kubleŕ.

Krajan na lěto 1909

protyka za katholskich Serbow

je wušła.

Tasama je w našich expedicijach k dóstaću po 30 pj.

Najwutrobniši dźak a **„Zapłać Bóh“**

wuprajamy jeno z tutym za telko wopokazow wěrnoho sobužarowanja, za wopytanjo pustywječora, a k rowupřewodźenjo našoho nam tak nahle přez smjerć wotewzatoho luboho mandźelskoho a wuja

Mikławša Janki,

prjedawšoho kublerja w Hrańcy.

W Hrańcy a Róžeńće, na dnju pohrjeba, 12. decembra 1908.

Hana zwud. **Jancyna,** mandźelska.
Marija zwud. **Lebzyna,** sotra.
246] **Jurij Čornak** a swójba.

K dźensnišomu čisłu 8 stronow přiłohi.

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćefnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 51 „Katholskoho Posoła“.
Sobotu 19. decembra 1908.

Hody so bliža!

Kóždy dżeń widźimy nětkle mnohich serbskich staršich w Budyšinje „Bože dźěćo“ honić, a runje tak drje je tež w Kamjencu. Doma pak so mali a wulcy wjesela. Njech wšitkich zwjeseli a bohaće wobradźa! Zo tola njeby zabyło na rjane ***serbske nabožne*** *a* ***zabawne knihi*** *a* ***knižki.***

Wosebje pak tež wšěch našich lubych čitarjow a přećelow prosymy, zo bychu na nawěstki w „Kath. Pósle“ dźiwali a při kupowanju so na nawěstk w Pósle powołali. Tak potom překupcy atd. widźa, zo jich nawěstk podarmo był njeje. Woni wam derje posłuža a zasy nowy nawěstk zapłaća. A hdyž pola tajkich kupujeće, kotřiž do „Kath. Pósła“ nawěstki njepodawaja, dha jich na to kedźbnych sčińće. Njech tak kóždy horliwje podpjera našu dobru wěc.

Njech pak je tež ***„Božomu dźěśću“*** *poručene naše towarstwo ss.* ***Cyrilla*** *a* ***Methodija****, wosebje joho* ***„fond“****. Khutnym časam dźemy napřeco. Wichory přeco mócnišo do nas zaduwaju, z dźeń a wjetšim wotmachom so přećiwo našej wěrje a narodnosći zběhaju. Čim hłubšo dyrbi tuž naše towarstwo swoje korjenje do wutrobow ludu zapušćeć, čim krućišo a mócnišo dyrbi Posoł stać a wojowne na čole swojoho luda. K tomu pak trjeba nic jenož swěru a lubosć swojich Serbow a Boha Wjeršnoho škit a žohnowanjo, ale tež pjenježny zakład. Wšudźom wšitcy wulke wopory přinošuja za swoje nowiny. A my chcyli přecy jenož druhich, kotřiž su tola mócniši a bohatši hač my, podpjerać a sami nuzu tradać? Ně, naša česć a zbožo cyłoho luda žada, zo podpjeramy serbske pismowstwo a wosebje naš „Posoł“.*

Tuž dajmy kóždy swój wopor za ***„fond“*** *jako Bože dźěćo abo jako wuswobodźenjo za nowolětne zbožopřeća. Prosymy* ***wubjerkownikow*** *a* ***dowěrnikow,*** *zo bychu pilnje* ***dary hromadźili*** *a tesame bórzy našomu pokładnikej připósłali. Z přichodnym čisłom so kwitowanja započnu.*

Redakcija.

Moja „Hwězda“

abo

Serbscy starši, dawajće swojim dźěćom dobroho přećela sobu na puć do žiwjenja!

„Štóž so Boha boji, nadeńdźe tež dobroho přećela; přetož kajkiž wón je, budźe joho přećel.“ Sirach 6, 17. — Tute słowa swjatoho pisma čitam tak rad a rozpominam často jara jich zmysł, hdyžkuli we swojich serbskich wopomnjeńkach so přebjeram abo we swojim pomjatniku so rozhladuju. Kak težto njedyrbjał! Su dźěn to profetiske słowa našoho njezapomnitoho, wulkoho wótčinca Michała Hórnika, kotrež je wón lěto před swojej smjerću mi do albuma abo pomjatnika napisał, hdyž hišće jako tachantski hólčk k njomu khodźach. Praju, profetiske słowa, dokelž su so w žiwjenju woprawdźe do słowa dopjelniłe. —

Jedyn tajki přećel, kotryž mje hižo z najmłódšich, šulskich lět přez žiwjenjo přewodźa, je moja „Hwězda“. — „Hwězda. Modlitna knižka za katholskich křesćanow.“ Knjez farař Handrij Dučman je prawje měł, hdyž pisaše 1886 w Radworju na swjatoho Handrija tole „předsłowo“ k druhomu wudawkej: — . . .

„Dźěćom, pućowacym, wojakam atd. je drobna knižka witana. Wšo njemóže wopřijeć, štož wulka kniha poskićuje, ale najtrěbniše pobožnosće w njej namakaš.

Pisma so njestróž, wšak jomu bórzy přiwuknješ.

Z tejle drobnej knižku, hdyž ju prawje nałožuješ, móžeš cyły swět přeńć a dóńdźeš skónčnje do njebjeskeje wótčiny.

Wšo to z Božej pomocu!“ —

Knižku dóstach jako wjesny šuleŕ raz wot knjeza po połlětnym pruhowanju, a dźensa — něhdźe po 20 lětach — směm wobswědčić, zo nadeńdźech z njej dobroho přećela, haj jenoho z najlěpšich a najlubšich, kajkohož je mi njeboh Hórnikec knjez w mojim pomjatniku wěšćił! —

Njepominy so mi ženje lětko — ani dźěśću, ani studentej, ani pućowacomu abo

wojakej — zo by lubozna serbska paćerska knižka so njewopokazowała z přećelnej hwězdu mojoho žiwjenja. A nětkole? — O, moja hwězda je hišće na stajnosći z njezmylnym kompasom na wšěch pućach žiwjeńskoho dróhowanja. Žadyn zbóžny dźeń, žana boža njedźela so njeminjetej, zo bych z tutoho duchownoho žórła njesrěbał měr, wokřewjenjo a pokoj za swoju serbsku wutrobu, zo bych wot tohole dobroho přećela nadzeńske pokłady njedóstawał z darom za swoju njesmjertnu dušu, hdyžkuli w radosći a horju, w zrudobje a wjeselu z „Hwězdy“ spěwam swoje wšědne paćerje we słódkej maćerščinje!

W tych wokomikach je mi zymna cuzba z wohrěwacej domiznu, a hdyž kleču w črjódach kemšerjow před Božim wołtarjom, je mi, kaž bych klečał we swojej wosadnej cyrkwi doma mjezy Serbami a słyšał swjatočne zynki serbskich kěrlušow do hłubiny duše a wutroby swojeje so zarywać: Modlu so a hwězda wuliwa mi z přećelskej pruhu wšu jasnosć a krasnosć ródneje lubosće do nutrinow! W tajkich wokomikach modlenja sym doma pola was, modlu so z wami a za was, lubowani Serbja, a prošu Boha, zo by chcył kóždźičkomu Serbej — hač doma abo w cuzbje — tajku njewuhasnitu lubosć k našomu serbskomu, duchownomu swójstwu spožčić. A tuž tež dźensa was, jara česćeni serbscy starši a přećeljo, z cyłeje wutroby prošu: Dawajće swojim serbskim dźěćom serbske paćerske knižki a knihi sobu na puć do žiwjenja.

Dobra knižka je dźěsću z dobrym přećelom, dobra serbska knižka je z dźěsćowym pokładom a serbska paćerska knižka budźe wašim dźěćom z jandželom pěstonom, kiž powjedźe jich přez swět a žiwjenjo k žórłu wočisćenja a hnady. Zabudźe-li so traš tola hdy jene z wašich dźěći a woteńdźe-li z praweje drohi — wy, lubi starši, so njestrachujće: Bóh je z nami, wjedźe nas! Jeli sće jomu dali tajku serbsku hwězdu sobu na puć do žiwjenja, to težto so waša dźowka nawróći k wutrobje swojeje serbskeje maćerje a waš syn do paži swojoho serbskoho nana, přetož kaž „wěčna lampa“ budźe so maćerny paćer w dźěćacej wutrobje palić, a kóžde słowo maćerščiny budźe so z wohniwej lubosću žehlić počeć, hdyž waše dźěćo so w bědźenju wuceka k modlitnej knižcy! —

W znamjenju hodowneje hwězdy pisam wam z dalokeje cuzby do Serbow tute słowa. Wy česćeni serbscy starši, zapisajće sebi je do wutroby a jako hodownu wobradźeńku dajće wašim lubym dźěćom, małym kaž wulkim, dobroho přećela, serbsku paćersku knižku, hwězdu dźěćatstwa, na puć do žiwjenja! Waše dźěći budźa wam za to jónu dźakowne, a jich a was wšěch budźe hnadnje žohnować Bože dźěćo!

Z Boha wjele zboža k hodownym swjatym dnjam a Božoho žohnowanja k nowomu lětu přeje z horceje wutroby wšěm Serbam

waš daloki krajan.

K hodom!

poručam cyle wurjadnje přijomne składnostne kupowanja w tkaninach za

hłowjace rubiška, fale a suknje.

Wuznamjenjace so nowe mustry suknow

k pjelcam a kuntušam.

Dale hobrski wubjerk

barchentow k jakam a košlam.

Łožace šaty, hotowe mužace a žonjace košle.

223] **Alphons Schauseil**

Budyšin.

Najtuńše płaćizny! Swědomite posłuženjo!

Wićne płaćizny:

	w Budyšinje 12. dec. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.	w Kamjencu 17. dec. wot hr.	wot pj.	hač hr.	hač pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	24	16	54	16	32	16	66
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	12	91	13	20	12	32	12	80
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	2	13	30	11	90	12	60
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	55	9	73	9	60	9	80
Rožka, nowa	8	13	8	25	7	70	8	—
Ječmjeń	9	30	9	50	8	50	9	—
Wows	7	60	7	80	7	60	8	—
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka	8	50	10	—				
Jahły (50 kg abo centnar)	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	19	50	20	—	10	50	11	—
Běrny	2	—	2	50	—	—	2	60
Pšeńčna muka	11	50	19	50				
Ržana muka	11	—	14	—				
Syno	3	50	3	80	3	30	3	60
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	67	3	84	—	—	4	16
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	25	2	50	—	—	3	—
Prosata 792 (w Kamjencu 282 jene)	19	—	22	—	11	—	18	—
Butra 1 kg	2	70	2	80	2	60	2	70
Jeja, mandl	1	35	1	50	—	—	1	50

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,40.

Złote a sléborne twory,

pyšace wěcy, wěrowanske pjeršćenje,
jědźny grat wšěch družinow,
kaž tež přihodźace
swjedźeńske a składnostne dary
we wulkim wubjerku poruča

Reinhold Kappel, juwelir

w **Budyšinje**, Seminarska droha 7.
Dźěłarnja za nowe wěcy a porjedźenja.
222] **Banty w serbskich barbach.**

Hodowna wustajeńca.

Jako přihodźace **swjedźeńske dary** mam **wulki** a **bohaty skład**

galanteriowych, pisarskich, kožanych a hrajkarskich tworow,

tež **debjeńkow** za **hodowny štom** a prošu, zo by so při potrjebje dobroćiwje na mnje dźiwało.

Max Klenke (F. Rychtarjowy nasl.)

w **Kamjencu**, Budyšska droha 30.

Zaramowanjo wobrazow bjezprošnje, kaž tež wjazanje knihi
236] so derje a tunjo wuwjedźe.

Rěču serbski! **Rěču serbski!**

Zubjacy lěkař Frey

w Budyšinje
na Moltkowej drózy 19.
Rěčne hodźiny 9—1; 3—5.

Přispomnjenjo: Při so přihodźacych wobstejnosćach w horće präcisne dźěła bjez njebjeskoweje platy z drohich metallow. [216

Jakub Hampel

11 Jerjowa droha 11.
Točeŕnja z elektriskej připrawu a **křidarstwo**
poruča
za **hodowne dary**
worclowe wěcy w najlěpšej družinje (z dwójnikomaj), jako **blidne nože, nožicy, britwje, kuchinske nože, zahrodniske nožicy, nožicy za pjeriznu** atd.

Wosebje činju kedźbne na **wulki skład dybsačnych noži.** Poručam tež **křidy** wšěch družinow, kaž tež **porjedźenja.** — Skład nowych **předešćnikow.** [228

Pawoł Rychtař

Kamjenc
51 Budyšska droha 51.
Wosebita předawarnja
jězdnych kołow,
šijacych mašinow,
centrifugow,
plokacych a **žimacych mašinow**
najkhmańšich fabrikatow,
gamaše, naklribjetne měchi,
wolije za centrifugi.
Mam tež samsnu dźěłarnju a najlěpje zarjadowanu za porjedźenja z motorskej mocu.
Za kóždoho so najlěpje hodźace wotpłaćenja rad
237] dowolam.

Privatni 4 %.

Khapki.

Čapki.

Krawcy 10 %.

Zhorjelski překupski dom

Jan Schaaf.

[72

Budyšin. Bohata droha 29.

Dźěćace suknički.

Šlipcy.

Fale.

Slě.

Prěnje wosebite překupstwo

za serbske drasty.

Korsetowe štałty.

Wołmjane čorne posamenty
za jaki (kuty)
—.35, —.50, 1.—, 1.50 hač do 2.75.

Herkules porty (čorne)
w 5 kajkosćach a 10 šěrokosćach.

caki (čorne).

Šemisety.

Nohajcy.

Banty a sekle z pisanych posamentow.

Běle špachtlowe canki
we wulkim wubjerku
po znatych tunich płaćiznach.

Kornarje.

Košle.

Francy, wołmjane a židźane.

Zelene židźane rubiška
w krasnych nowych mustrach.

Čorne židźane banty
wosebje šěroke a ćežke k seklam.

knefle,
lacki,
canki,
šnóry
a wšitko
štož so we

šwalčistwje

trjeba.

Gardiny.

Kolowy.

Šwalče dóstawaju 10 %, privatni 4 % rabata.

Zawěški.

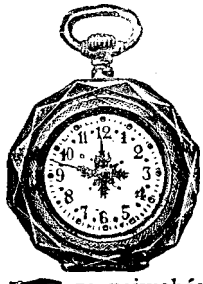
Rěči so serbski. —— Rěči so serbski.

Krajna wołma.

Sylna wołma.

Wutrobołopješkata wołma.

Šuleŕske toše (rancki)
we wšelakich družinach ma na składźe a poruča [229
Karl Kurfürst jun.,
sedlař w Khrósćicach.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja
166] wšěch družin.
R. Mersiovsky, časnikař
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857.

Kozace kože,
howjaze a **wowče kože,**
wowču wołmu,
ćelace a **kaniklace kože,**
koče, tkhórjace a **kunace**
(mordarjace) **kože,** kaž też wšě družiny druhich koži kupuje stajnje po najwyššich płaćiznach [211
Heinrich Lange
při serbskej katholsk. cyrkwi
a při žitnych wikach 11
napřećo »Złotej Hwězdźe«.

Wapno (kalk)
wuhlo [190
brikety
kamjentne wuhlo
anthracit
wuhlo do kowarnje
poruča po najtuńšich płaćiznach
Willy Mader.
Skład: Karoladroha 13.
Dalokorečak 334.
Kontor: Žitne wiki 12.
Dalokorečak 307.

Handrij Noack
w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.
Fabrika a skład
za jednore a pyšne wuhotowanja
wobydlenjow,
też jednotliwe meble za jstwy.
165]

Kupnica. **Ludwik Kuhlmann** Kupnica.
224] wobs.: *Erich Hecht.*
Wosebite překupstwo
za
terichi, gardiny, meblowe tkaniny,
přikrywadła, pućowanske přikrywki,
portjery
linoleum, tapety.
Dalokorečak 187. Dalokorečak 187.

Cigary
derje wuležane, hišće w dobrych starych kwalitach, poruča w njesměrnym wubjerku a w rjenje za dary připrawjenych tyzach, tyzu hižo wot 1 hr.
H. Lehmann
w Budyšinje
2 bohata droha 2.
230]

Kłobuki a čapki,
pjelšćowe kolliery,
kaž tež wšě družiny hotowych
pjelšćowych tworow,
wulki wubjerk we wšěch płaćiznach,
pjelšćowe kože
k podšiću a k wobšiću.
Zhotowjenjo kaž předźěłanjo **pjelcow a pjelšćowych tworow**
198] poruča
Kurt Herzog
— kóžkarski mištr —
w **Budyšinje.**
Na Lawskich hrjebjach 14. Při Jackec hosćencu.

Sofy (konopeje)
a
matracy
poruča
po najtuńšich płaćiznach
L. Glatzel
w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.
Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Čohodla so ćwělujeće?
Hnydom so pomha!
Wumělske zuby,
plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa,
a t. d.

Zubjacy atelier
Kurt Handlos
w **Kamjencu,**
— **Anger čo. 12** —
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.

Božodźěšćowe dary,
dary ke kwasej,
k sležbornomu kwasej
a k narodninam
poruča
w najbohatšim wubjerku
w **porclinje — kamjeninje — škleńcy — majolika** a **nippes.**
220] **Hermann Gläsel**
Lawske hrjebje 4. w Budyšinje. W Serbskim Domje.
Tunje płaćizny. Swědomita wobsłužba.

Klanki
zdrasćene a njezdrasćene,
klankace ćěła,
klankace hłójčki,
dokelž tele wěcy wjacy nochcu dale wjesć, předawam je
— z 20 % rabata, —
klankowe service (šalki atd.)
w bohatym wubjerku.

Lubijska banka.
Lubij w Sa. Nowygersdorf.
Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.
Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.
Serbski dom.

Česku brunicu (wuhlo),
Złokomorowske salonowe,
worjechojte a kóstkojte brikety,
šlezski koaks
po tunich dnjowych płaćiznach poručataj
Kühnemann & Richter
na Bismarckskej drózy. - - - Telefon 225.
We Wettinskim dworje na kamjeńtnej hasy. | Na zadnjej bratrowskej hasy čo. 2. [202

Jězdny plan železnicow

płaći wot 1. oktobra 1908 hač do 30. hapryla 1909.

Wot 1. oktobra na njedźelach a swjatych dnjach też 4. rjadownja.

woznamjenja, zo ma so kartka přikupić (Zuschlagskarte).

Z Drježdźan do Zhorjelca.

Wozowa rjadownja	1—4	1—3	2. 3.	1—4	1—4	1—3	1—4	D 1—3	1—4	1—4	1—3	1—4	1—4	1—4	1—3
Z Drježdźan-St.	12,10	1,05	—	6,03	7,00	8,45	8,58	10,19	12,22	3,03	5,00	5,23	8,00	9,34	10,00
Drježdźan-N.	12,20	1,15	—	6,14	7,11	8,53	9,09	10,30	12,35	3,14	5,09	5,33	8,10	9,45	10,07
Arnsdorfa	1,00	—	—	6,48	7,54	—	9,50	—	1,08	3,48	—	6,06	8,45	10,18	—
Biskopic	1,25	—	—	7,14	8,18	—	10,15	—	1,34	4,11	—	6,30	9,09	10,48	10,46
Zemic	1,31	—	—	7,21	8,25	—	10,22	—	1,41	4,18	—	6,37	9,16	10,55	
Žičinka	1,40	—	—	7,30	8,34	—	10,31	—	1,50	4,27	—	6,46	9,25	11,04	
Budyšina	1,49	2,07	4,20	7,46	8,43	9,46	10,45	11,27	2,05	4,41	6,05	7,01	9,40	11,18	
Kubšic	—	—	4,36	7,56	—	—	10,55	—	2,15	4,51	—	7,11	9,50	11,28	
Pomorc	—	—	4,48	8,04	—	—	11,03	—	2,23	4,59	—	7,19	9,58	11,36	
Lubija	—	2,29	5,33	8,25	—	10,08	11,23	11,50	2,42	5,14	6,28	7,39	10,16	11,52	
Do Zhorjelca	—	2,52	6,43	9,03	—	10,31	12,00	12,14	3,20	5,51	6,52	8,17	10,55	12,29	

do Žitawy dale

Ze Zhorjelca do Drježdźan.

Wozowa rjadownja	1—3	1—4	1—4	1—4	1—3	1—4	1—4	D 1—3	1—4	1—4	1—4	1—3	1—4	2. 3.
Ze Zhorjelca	2,00	—	4,17	—	8,55	7,50	11,17	2,11	2,21	4,25	6,58	8,57	9,07	11,20
Lubija	2,25	—	4,59	—	9,20	8,36	11,45	2,36	3,07	5,09	7,43	9,21	9,51	12,48
Pomorc	—	—	5,14	—	—	8,51	12,01	—	3,22	5,21	7,59	—	10,06	1,14
Kubšic	—	—	5,22	—	—	8,59	12,08	—	3,30	5,29	8,06	—	10,14	—
Budyšina	2,46	3,55	5,34	6,52	9,41	9,17	12,23	2,57	3,45	5,43	8,22	9,42	10,26	1,36
Žičinka	—	4,06	5,46	7,04	—	9,29	12,35	—	3,57	5,55	8,34	—	10,38	—
Zemic	—	4,16	5,56	7,14	—	9,39	12,45	—	4,07	6,05	8,44	—	10,48	—
Biskopic	—	4,26	6,11	7,23	—	10,04	12,56	—	4,18	6,14	8,57	—	11,01	—
Arnsdorfa	—	4,49	6,32	7,47	—	10,25	1,17	—	4,40	6,35	9,19	—	11,21	—
Do Drježdźan-N.	3,39	5,19	6,58	8,20	10,34	10,51	1,43	3,51	5,04	7,01	9,45	10,31	11,53	—
„ Drježdźan-St.	3,48	5,30	7,10	8,32	10,43	11,03	1,55	4,00	5,16	7,15	9,57	10,40	12,05	—

(Khoćebuz-) Wojerecy - Rakecy - Budyšin.

Tu maja wšitke čahi 2., 3. a 4. rjadownju.

—	—	4,50	—	7,50	—	1,00	—	6,10	—	Z Khoćebuza . do	8,50	—	12,22	—	5,25	—	11,08	—	—	—			
—	—	5,55	—	8,40	—	1,35	—	6,45	—	„ Petershajna . do	8,08	—	11,50	—	4,50	—	10,20	—	—	—			
—	—	6,53	—	9,50	—	2,23	—	7,33	—	do Wojerec . . z	7,10	—	11,02	—	4,02	—	9,20	—	—	—			
—	—	7,04		10,05		2,31		7,41		Z **Wojerec** . do	6,57		10,57		3,57		9,07		—	—			
—	—	7,11		10,12		2,38		7,48		„ Němcow . . z	6,51		10,51		3,51		9,01		—	—			
—	—	7,19		10,22		2,46		7,56		„ Kulowa . . „	6,43		10,43		3,43		8,53		—	—			
—	—	7,26		10,37		2,53		8,03		„ Hóska . . „	6,36		10,36		3,36		8,46		—	—			
—	—	7,33		10,45		3,00		8,10		„ Zdźarow . „	6,29		10,29		3,29		8,39		—	—			
—	—	7,40		10,53		3,07		8,17		„ Komorowa. „	6,22		10,22		3,22		8,32		—	—			
—	—	7,46		11,01		3,13		8,23		do ⟨ **Rakec** . ⟩ z	6,15		10,15		3,15		8,25		—	—			
5,07	—	7,50		11,12		3,24		8,25		z ⟨ **Rakec** . ⟩ do	6,10		10,13		3,10		8,20		11,49				
5,15	—	7,57		11,19		3,31		8,33		„ Šešowa . . ze	6,03		10,06		3,03		8,12		11,41				
5,23	—	8,05		11,27		3,39		8,40		„ Njeswačidła . „	5,55		9,58		2,55		8,04		11,33				
5,33	—	8,14		11,35		3,48		8,49		„ Khasowa . . „	5,46		9,49		2,46		7,53		11,23				
5,39	—	8,19	10,45	11,40	2,13	3,53	7,35	8,54	9,41	do ⟨ **Radworja** ⟩ z	5,40	8,25	9,43	12,07	2,40	4,26	7,46	9,01	11,17	11,49			
5,44	7,05	8,21	10,51	11,41	2,17	3,55	7,44	8,55	9,42	z ⟨ **Radworja** ⟩ do	5,38	8,18	9,41	12,03	2,39	4,21	7,44	8,53	11,11	11,48			
5,55	7,15	8,31	11,01	11,53	2,28	4,08	7,54	9,05	9,53	„ Mał. Wjelkowa z	5,29	8,08	9,32	11,54	2,30	4,10	7,35	8,44	11,01	11,39			
6,03	7,23	8,38	11,08	12,00	2,36	4,15	8,01	9,12	10,00	„ Židowa . . „	5,21	8,00	9,24	11,45	2,21	4,00	7,27	8,37	10,53	11,31			
6,08	7,27	8,43	11,13	12,05	2,40	4,19	8,06	9,17	10,04	„ Ratarjec . . „	5,17	7,55	9,20	11,41	2,17	3,56	7,22	8,33	10,48	11,27			
6,15	7,34	8,50	11,20	12,12	2,47	4,26	8,13	9,24	10,11	do **Budyšina** . z	5,10	7,48	9,13	11,34	2,10	3,49	7,15	8,26	10,40	11,20			
7,50	—	11,13	2,34	2,34	5,05	5,05	9,54	9,54	—	do Wjelećina . z	—	*6,05	8,25	—	12,06	2,59	5,25	5,25	10,10	—			
9,03	9,03	10,31	12,14	3,20	5,51	5,51	10,55	10,55	12,29	do Zhorjelca . . z	2,00	4,17	7,50	8,55	11,17	2,21	4,25	6,58	9,07	—			
8,20	—	10,34	1,43	1,43	3,51	7,01	9,45	10,31	11,53	do Drježdźan-N. z	1,15	6,14	7,11	10,30	12,35	12,35	5,33	5,33	8,10	10,07			
8,32	—	10,43	1,55	1,55	4,00	7,15	9,57	10,40	12,05	do Drježdźan-St. z	1,05	6,03	7,00	10,19	12,22	12,22	5,23	5,23	8,00	10,00			

z Lubija (wotj. 8,37) | z Lubija (wotj. 12,00) | z Lubija (wotj. 5,18) | z Lubija (wotj. 7,44) | do Lubija (přij. 11,15) | do Lubija (přij. 2,27) | do Wósborka (přij. 6,03) | do Wósborka (přij.10,09) | do Wósborka(přij.12,56)

* Jězdźi jenož na prěnim a poslednim dźěławym dnju w tydźenju.

O Jězdźi jenož 18. oktobra, 8. novembra, 27. decembra, 3. januara, 7. februara, 7. měrca a 12. hapryla.

Z Radworja do Lubija.

Z Lubija do Radworja.

Tu maja wšitke čahi 2., 3. a 4. rjadownju.

—	8,25	12,07	—	4,26	—	9,01	—	11,49*		Z Radworja (dwórn.) Do		5,30	10,45	2,13		7,35	9,41*	—					
—	8,32	12,14	—	4,35	—	9,08	—	11,56*		„ Radworja (zastan.) „		5,23	10,38	2,06		7,28	9,34*	—					
—	8,40	12,21	—	4,45	—	9,14	—	12,02*		„ Lutowča . . . . „		5,17	10,32	2,00		7,22	9,28*	—					
—	8,52	12,32	—	5,00	—	9,21	—	12,08*		„ Wulkeje Dubrawy „		5,10	10,25	1,53		7,14	9,22*	—					
—	9,04	12,43	—	5,10	—	9,31	—	12,18*		„ Klukša (Zdźerje) . „		4,54	10,12	1,39		7,00	9,11*	—					
—	9,57	1,14	—	5,45	—	9,51	—	12,38*		„ Barta . . . . . „		4,33	9,50	1,17		6,37	8,51*	—					
7,23	10,25	1,37	4,08	6,03	6,30	10,09	10,12†	12,56*		„ Wósborka . . . „		4,00	9,28	12,55	3,56	6,15	8,33*	12,02†					
8,06	11,03	2,15	4,48	—	7,14	—	10,50†	—		„ Ketlic . . . . . „		—	8,48	12,11	3,20	5,29	7,55	11,26†					
8,18	11,15	2,27	5,00	—	7,26	—	11,02†	—		Do Lubija . . . . Z		—	8,37	12,00	3,09	5,18	7,44	11,15†					

† Jězdźi jenož hač do 1. novembra sobu.

* Jězdźi jenož 18. oktobra, 8. novembra, 27. decembra, 3. januara, 7. februara, 7. měrca a 12. hapryla.

Dospołne wupředawanjo,

241] dokelž překupstwo trubkow (cigarow) złožu.

Zwonkowna Lawska droha 32. **Anton Thomas.** Zwonkowna Lawska droha 32.

Cigary, cigarety, tobak.

Poručam wosebje

Diosa

najlěpje zawjedźenu Vorstenlandsku specialitu, 11 št. 50 pj., 100 št. 4,20 hr., 200 št. a wjacy sćelu franko na wsy.

August Kulka
w Budyšinje
4. Seminarska droha 4.

Założene 1892.

»Dokelž na tobak drje wysoki dawk přińdźe, je traš lěpje, sebi swoje potrjeby nětkle z časom wobstarać!«

Rěču serbski! Rěču serbski!

Heinrich Lange

Budyšin

Žitne wiki 11. Žitne wiki 11.

napřećo »Złotej Hwězdźe« poruča swój wulki skład hotowych

pjelšćowych tworow,

kaž też wšě družiny **koži** k **podšiću** a k **wobšiću** po najtuńšich płaćiznach.

☛ Skazanja po měrje kaž porjedźenja so najlěpje wuwjedu. [212

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik

we wšěch płaćiznach k dóstaću pola překupca [111

Glawša w Pančicach.

Šokolada, marcipan atd.

Hodowne wěcki

w najwulkotnišim wubjerku po najtuńšich płaćiznach.

Debjeńki na božodźěšćowy štom

punt hižo po 60 pj.

Nürnbergske poprancy

wot Heinr. Haeberleina w Nürnbergu za originalne płaćizny.

Gerling & Rockstroh

Budyšin. Znutřkowna lawska droha 10.

150 filialkow w Němskej. [239

Twornja w Drjedźanach-A.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4[I]

(Sechec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, próstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj też serbski. [9

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.

Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připósćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -

Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Katholski Posoł.

Wukhadźa kóždu sobotu. Płaći lětnje w našich agenturach 3 hr., z křižnym zwjazkom přisćełany 4,60 hr.; na pósće štwórćlětnje 1 hr., do domu nošeny 1,15 hr.

Wšě dopisy a nastawki njech so ścelu redaktorej.

Za nawěštki, kotrež maja so najpozdźišo štwórtk rano wotedać, płaći so za mały rjadk abo joho městnosć 15 pj., wot sobustawow a našich towarstwow 12 pj.

Wšě skazanki a płaćenja přijima pokładnik.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija w Budyšinje.

Čo. 52. Lětnik 46. | Redaktor: Jakub Žur. | **24. decembra 1908.**

Kapłan Mikławš Andricki †.

Kaž smy w poslednim čisle „Katholskoho Posoła“ runje při wobzamknjenju redakcije (— Posoł ma do „Serbskich Nowinow“ hotowy być —) hišće z krótka wozjewić móhli, je pjatk 18. decembra krótko po 5 hodź. rano w Žitawje wumrěł **Mikławš Andricki** w starobje $37^1/_2$ lět!

Cyle nahle a njewočakana je tuta powěsć wšěch překhwatała, dokelž wo khorosći nětko zemrětoho dale ničo znate njeběše. Tam a sem drje duchowni bratřa, kotřiž běchu so z nim zetkali, powědachu, zo dyrbi knjez Andricki tola khory być, dokelž žanoho strowoho napohlada nima a so tak cyle zesłabjeny być zda. Tola knjez Andricki sam to měć njechaše a swoje winowatosće kaž hač dotal dopjelnjeć pytaše. Skónčnje pak so wěc wjac zaprěwać njehodźeše, a wón sam swojomu fararjej wuzna, zo wjac njemóže. Tohodla k. farař Zentner hnydom na to, štwórtk, do města přijědźe ze struchłej powěsću, zo je knjez kapłan Adricki na płuca khory, a zo dyrbi z najmjeńša na čas służbu złožić a so do dlějšoho lěkowanja podać. Hnydom so wučini, zo ma so khoromu knjezej přebywanjo we Worklečanskej khorowni poskićić, a joho sotra, knj. wučerjowa Nawkowa z Radworja, chcyše po njoho do Žitawy jěć. Tola khorosć bě hižo přewulkeje mocy nadobyła. Pjatk rano do pjećich přińdźe telegram do Budyšina, zo je knjez kapłan Andricki wobstarany, zo je krisis zastupiła a so přesydlič njemóže. Hižo dwě hodźinje pozdźišo dóńdźe druhi telegram, zo je knjez Andricki wumrěł. Joho sotra, kotraž bě so z ranja do Žitawy podała, joho tam wjac živoho njenadeńdźe!

Mikławš Andricki narodźi so 30. meje 1871 w Pančicach. Joho staršej drje so potom skoro do Strassburga přesydlištaj, tola nic na dołhe. Tak so hólčec zas zahe do wótčiny wróći, do serbskeje Łužicy, ke kotrejž měješe čas živjenja horcu, njewuhasliwu lubosć. Wopytawši prěnje lěta Kukowsku šulu přińdźe do Budyšina na tachantsku šulu, pozdźišo na seminar, a bu skónčnje do serbskoho seminara w Prazy přijaty, zo by tu studije na duchownstwo dokonjał. Praha běše za njoho woprawdźe město najmócnišoho wliwa, přebohatych zaćišćow a nastorkow za wuwiwanjo wurjadnych darow. Tam nadoby tamneje wobrótnosće a spisowanskeje wustojnosće, kotraž powšitkownoho připóznaća a často wulkoho wobdźiwanja nadeńdźe. Dźeń 8. decembra 1895 dósta w Budyšinje swjatu měšnisku swjećiznu. Swoje prěnje zastojnstwo dósta jako kapłan w Ralbicach, kotrež je hač do 1. oktobra 1903, potajkim nimale 8 lět, zastawał. Z wutrobu połnej lubosće k swojomu serbskomu ludej běše přišoł a tam skutkowaše, lubosće tam też žnješe. Za kapłana do Budyšina powołany skutkowaše tu jeno jene lěto a měješe jako tajki też młodu wosadu w Hajnicach zastarać, štož jomu so ćim lěpje činješe, dokelž češku rěč dospołnje wobknježeše, rěč mnohich Hajničanskich dźěłaćerjow. Z dnjom 15. oktobra 1904 přesydli so cyle do Hajnic jako prěni samostatny dušipastyř tam. W lěće 1906 dósta tam knjeza kapłana Pawoła Šołtu za naslědnika, mjez tym zo knjez Andricki so do Žitawy přesydli, hdźež so jomu druhe kapłanstwo dowěri. W tym zastojnstwje je hač do swojeje smjerće swěrnje skutkował a při tym wosebje swoju wustojnosć w češkej a pólskej rěči derje wutrjebać mohł.

Powaha zemrětoho knjeza běše miła a

dobroćiwa. Jako měšnik so wuznamjenješe z wurjadnej zrěčniwosću. Joho prědowanja w serbskej, němskej a češkej rěči běchu jara wustojne a powšitkowne připóznaćo namakachu. Za Čechow běše w Hajnicach wosebite nabožne přednoški na njedźelskich popołdnjach zarjadował. Hišće poslednju njedźelu 13. decembra t. l. měješe w Žitawje hłowne prědowanjo wo słowje „Štó sy?“, kaž je so nam prajiło, woprawdźitu oratorisku parlu, kotrež připosłucharjow do sylzow pohnu. Cyle khory dźěše na klětku a z wurjadnej mocu rěčeše. To běše kaž na božemje!

Hłowna móc a wustojnosć Andrickoho so pokazowaše w joho pjeru. Wón běše jara wušikny spisowaćel. Běše drje joho stil často za mnohich ćežki, dokelž njewšědny a wurjadny, we wšim tež za lud njeběše jasny a cyle zrozymliwy, tola bohaty joho duch so wšudźe pokazowaše. Naše časopisy: kaž „Katholski Posoł“, „Łužica“, „Serbske Nowiny“ a „Časopis Maćicy Serbskeje“, su jara mnohe nastawki z joho pjera přinošowałe, do „Krajana“ je přinoški podawał, tež samostatne spisy wudawał, wosebje dźiwadłowe kruchi, kaž wulku činohru „Gero“, kotruž je do serbšćiny přełožił. W joho pismowych dźěłach wobdźiwamy wulku móc a zas krasne słowa nježnoho začuća. Najhusćišo drje je w „Katholskim Posole“ so słyšeć dał a je tutón časopis wot 1. januara hač do 15. oktobra 1904 jako kapłan w Budyšinje samotnje redigował. Tak tež někotre lětniki „Łužicy“.

K tomu přikhadźeše njewustawace dźěło w serbskich towarstwach, wosebje w Maćicy Serbskej a jeje wotrjadach. Lěta dołho běše sobustaw wubjerka a poslednje lěta jako druhi pismawjedźeŕ sobustaw jeje předsydstwa. Joho rěče při mnohich přiležnosćach běchu pohnuwace a zahorjace.

Swój hłowny nadawk namaka w spěchowanju twara Serbskoho Domu. Lěta dołho je dźěłał a so prócował, dary za njón hromadźić a k woporniwosći za njón namołwjeć. W murjach krasnoho domu tři wjele prócy a žiwoho podźěła Mikławša Andrickoho.

Nětko je joho pjero zastało, joho rót zamknjeny. Płody joho skutkowanja pak budźa dale trać. Zbudźowanjo a zahorjenjo, kotrež je młodym Serbam na skhadźowankach serbskich studentow do wutroby rěčał, toho so nadźijamy, njebudźe zhubjene. Njech nam z nich nowi pomocnicy postanu, hdyž je nam tak wustojna móc wzata.

Zemrětomu njech Bóh spožči tamny měr, kotryž je po dokonjanym dźěle a po přetratych mnohich ćežach tak słódki, a kotryž móže jeno Bóh dać. R. i. p.

Póndźelu 21. decembra, na dnju swjatoho japoštoła Domaša, khwatachmy rano do Žitawy, zo bychmy našomu wjelelubowanomu njeboćičkomu k. kapłanej Andrickomu horcy dźak a poslednju česć wopokazali. Mnozy běchu do Žitawy přikhwatali, zo bychu wot swojoho swěrnoho přećela božemje wzali a joho k rowu přewodźeli, a mnozy činjachu to dalokoho puća dla doma w duchu z pobožnej modlitwu za joho dušu, wosebje Ralbičanscy wosadni. Haj, wy Ralbičanscy wosadni, spominajće na te 8 lět, kotrež je wam swěrny wostał a lubosć a dobrotu tak nadobnje wusywał. Tuž nětko pak tež swěru za swěru, lubosć za lubosć a dobrotu za dobrotu! —

Wulka syła žarowacych wosadnych a přećelow běše so w Žitawskej krasnej wulkej cyrkwi zhromadźiła. W 10 hodź. dźěchu knježa duchowni — běše jich 25 — do farskoho domu po ćěło, kotrež so ½11 hodźin do cyrkwje přenjese. Wšitcy kk. duchowni wokoło kašća so zestupawši wuspěwachu officium po mortwych, mjez tym zo knjez kanonikus farař Rönsch z Wostrowca mjelčacu Božu mšu swjećeše. W 11 hodź. bě swjatočny requiem a Žitawski cyrkwinski khor swjateje Cäcilije spěwaše k tomu wjacyhłósny requiem. Requiem, kaž tež kondukt a pohrjeb měješe k. najdostojniši monsignore senior Jakub Skala z asistencu kk. kapłanow Jakuba Žura a Pawoła Kurze.

Po wuspěwanju „Libera“ dźeržeše knjez farař Zentner-Žitawski pohrjebne prědowanjo, w kotrymž wułoži hišće jónu žiwjenjoběh a nadobnu wobdarjenosć njeboh knjeza kapłana, wosebje joho lubosć, dobroćiwosć a swěru, štož wšitko je nadobnje wopokazał wšitkim z nim wobkhadźowacym. Je dźěłał z wulkej lubosću a swěru za swjatu wěru a wón, kiž běše z cyłej wutrobu swojomu serbskomu narodej a ludej přikhileny, njerozeznawaše tu mjez narodami. W Žitawje a we wokolnych wosadach pak je so tež wosebje za pólskich a češkich dźěłaćerjow derje postarał. Hačrunjež je tu jenož krótki čas skutkował, je ze swojej swěrnej njetajenej lubosću, kotraž za kóždoho swojoho bližšoho biješe, wšitkich dobył. Tola tež wopory je njeboh knjez kapłan přinjesł a je wjele ćerpjeć dyrbjał, ale to wšitko je njesł z wulkej lubosću, a runje joho wulka lubosć k sobučłowjekam je jomu napołožiła někotru ćežu na ramjenja, štož je drje z wulkej starosću, ale sćerpnje a z podaćom do Božeje wole njesł. Tohodla je tež Bóh jomu tak hnadny a miłosćiwy był, zo je so njeboh

knjez derje přihotować mohł na smjertnu hodźinu. — Njedźelu hišće prědowaše, drje hižo widźicy z poslednimi mocami wojujo, ale rěčeše z mócnym zapalom słowa, kotrež móžachu jenož z wutroby wukhadźeć, kotraž čuje a za zbožo wěriwych bije. Wutoru wječor hižo dyrbješe so podać a sam wuzna: „Budu drje dyrbjeć swjatok činić.“ Pjatk w nocy nahladnje słabješe, dych zapadowaše a wutroba, kotraž za druhich tak mócnje biješe, běše za joho žiwjenjo hižo cyle wosłabnyła. Tuž knjez kapłan Kurze joho ½3 hodźin ze wšěmi swjatymi sakramentami domawobstara, za čož so njebočički hišće z miłymi a luboznymi słowami dźakowaše. W 5 hodźinach rano na konopeju sedźo pokaza z ruku, zo chce so do łoža lehnyć. Z pomocu swojoho fararja lehny so do njoho, a lehny so k wěčnomu wotpočinkej. So lehnywši wudychny swoju dušu a přepoda ju do rukow swojoho knjeza a sudnika. Derje přihotowany je tak před trón sprawnoho sudnika stupił. „Z wulkej lubosću a dowěru je so k swojomu Zbóžnikej bliżił a tuž też jomu, dokelž je wjele lubował, bu wjele wodate.“ —

Njeběše drje skoro žane wóčko w Božim domje, kotrež by při słowach prědarja suche wostało, štož sym widźał a wobkedźbował, sylzy mnohich přećelow, ale też mnohich wosadnych kapachu za njebočičkim do rowa. Po prědowanju zestupachu so pobožni přewodźerjo k ćahej na kěrchow. Pohrjebny ćah, kiž přez cyłe město ćehnješe, běše njesměrnje dołhi. Před kašćom dźěchu za křižom gymnasiasća, młodźencojo, šulske dźěći, towarstwo rjemjeslnikow z korhoju, Caecilianski khor, duchowni a officiant z asistentomaj. Za kašćom pak njebočičkoho farař knjez Zentner, krejni a druzy přećeljo a wulka syła wosadnych, wosebje wjele muži. Mjez žarowacymi dźěše za kašćom też k. baron von Lehrer. Zwony z wěže katholskeje cyrkwje přewodźachu njeboho z mócnymi zwukami na joho poslednim puću. Też na kěrchowje běše so wjele wosadnych hišće zhromadźiło, zo bychu swojomu lubowanomu kapłanej hišće poslednju česć a dźak wotłožili. Tu na kěrchowje, na kotrymž wěriwi katholskoho a evangelskoho wěrywuznaća hromadźe wotpočuja, pokhowachmy joho ćěło k wěčnomu wotpočinkej do wutwarjenoho rownišća za katholskich duchownych, w kotrymž hižo prěni Žitawski farař Kral wotpočuje, kiž je před 9 lětami wumrěł. Po pohrjebnych wobrjadach hišće najdostojniši k. monsign. senior Skala někotre słowa dźaka njebohomu poswjeći, dźak za wšitku lubosć a horliwe dźěło, kotrež je wěnował wosadam, w kotrychž je skutkował, swojim Serbam, wosebje towarstwomaj swjateju Cyrilla a Methodija a Maćicy Serbskeje, kotryž dźak po tym wuklinča w nntrnej modlitwje za joho dušu. Khor swjateje Cäcilije běše po puću „Miserere“ wjacyhłósnje spěwał a też při rowje hišće wuspěwa jedyn němski wjacyhłósny kěrluš.

Tak rozžohnowachmy so wot swojoho přećela ze słowami: „Wotpočuj w měrje! Amen.“ Wostajichmy joho tam, hdźež je jomu Bóh luby Knjez wotpočink přihotował. My wróćichmy so zasy do našeje domizny, tola zapomnić nochcemy na njoho, kotromuž smy tak wjele dźaka winowaći. Dźěłał a wusywał je wjele, nam zaleži, zo to płody přinjese. Rěčał je wjele a to z wutroby, z lubosće a z nazhonjenja, tuž činimy po joho słowach a stajmy je do skutka k joho wopomnjeću. Hdyž joho hort nas wjacy napominać njebudźe, njech to nětko ćim bóle naše swědomjo čini, kotrež je wótřił z jazykom lubosće.

Bethlehemska pšeńca.

„Namakaće dźěćatko do žłoba położene!“ W tamnej hródźi Bethlehemskich pastyrjow wotpočowaše Zbóžnik swěta na słomičcy srjedź štyrjoch deskow, z kotrychž hewak woł a wosoł žerještaj. Mjez słomu, na kotruž běše mać Boża swojoho Jězuska położiła, třeše połny pšeńčny kłós. Tón so jara wjeseleše, zo na nim Knjez njebjes a zemje wotpočowaše. Dźakujcy so Zbóžnikej šukotaše, zo Jězus sam słyšeše: „Božo a dźěćatko človjeko, zo směm tebje njesć, je mi wulka česć! Swój nutrny dawam tebi dźak. O zo bych mohł swoje zornjatka roli dać, z kotrejež bychu zeskhadźałe a płody njesłe črjódy zornjatkow, z kotrychž mohł khlěb so pjec, zo by twoje swjate ćěło syćił. Budu so hakle dźakować móc?

Bóžske dźěćatko, kotrež wšitkim stworjenjam rozymi, wotmołwi kłosej: Zo mohł so dźakować, wo to ja so postaram.

Bórzy po tym postaji Herodes, złóstniwy kral, wšitke dźěćatka młódše dweju lět morić — a to tohodla, zo by był „nowy kral Židow“ morjeny. Swjata swójba wuńdźe pak po Božej přikazni w ćmowej nocy smjertnomu mječej. Hdyž Marija Jězuska ze žłoba zběhny, dźeržeše so pšeńčny kłós tych pjeluškow. Z dźakownosće chcyše Jězuska na daloki puć přewodźeć.

Njedaloko Bethlehema dźěše puć přez hołe polo. Tam dźěłaše hižo w rańšej hodźinje pobožny Israelita, z mjenom Amalele, swoju rolu. Wuhladawši pućowarjow strowješe zdwórliwje prajo: Knjez budź z wamaj.

Daj wamaj strowosć a dołhe žiwjenjo, tež tomu małomu dźěsću, kotrež mataj! Je tak rjane, zo samón Mesias, wo kotrohož přichod prošu a na kotrohož mam nadźiju, njemohł rjeńši być!

Měj dźak, luby mužiko, znapřećiwi Boža maćeř. Knjez je će žohnował a tebi widźeć dał dny swojoho žałbowanoho, jakož sebi přeješ! A Marija zhladny k swojomu dźěćatku a wuhlada kłós na pjeluškach. Wzawši pušći kłós na rolu prajicy: Žohnuj, Knježe, zornjatka tutoho kłosa a přidźěl swoje žohnowanjo w nadobnej měrje tutomu israelskomu rólnikej.

Pšeńčny kłós pak do srjedź włoże padny. A zorna zeskhadźachu a přinjesechu bórzy stotore płody. Amalele zrałe kłosy zezběra a wusy je z nowa na rolu. Wospjet zrosćechu stotore płody. Tónle dźiw so přecy a přecy wospjetowaše. Ani mróz, ani krupy nješkodźachu. Bóh žohnowaše Amalelu, zo zbohatny w Bethlehemje nade wšitkich bohačkow. Joho pšeńcu mějachu za najlěpšu daloko a šěroko po kraju. Tohodla ju wosebje wokoło jutrow w Jeruzalemje požadachu za jutrowne njekisane khlěby.

Pšeńca spochi skhadźeše a zrawješe. A pominy so mjez tym wjele lět. Jězus běše 33 lět docpěł. Bližeše so dźeń joho hórkeje martry, joho hórkeje smjerće. Prjedy pak chcyše Zbóžnik hišće ze swojimi wučomnikami jutrowne jehnjo a njekisany khlěb po židowskim wašnju jěsć. Pósła tohodla dweju z japoštołow do města, zo byštaj pytałoj žurlu (jstwu) za wječeř a trěbnoho nakupiłoj. Japoštołaj činještaj po Knjezowym słowje. Wobstarawši žurlu wuńdźeštaj po jutrowny khlěb, zetkaštaj pak starucha, kotryž jara běły khlěb njeseše. Prošeštaj joho, zo by jimaj wot toho khlěba přewostajił, dokelž jeju knjez chce jutry swjećić.

Staruch pak běše Amalele. Činješe japoštołomaj po prόstwje prajo: Wzmitaj sebi, kelkož so wamaj zechce; rad wamaj dam. Wěm, zo staj japoštołaj knjeza Jězusa Nazarethskoho, kotrohož mam tež ja, Amalele z Bethlehema, za slubjenoho Mesiasa. Tohodla sym tež jomu, jako do města ćehnješe, tak z wutroby a z mocy hołdował z palmami a słowami: hosiana! Wěrju do njoho a joho słowa.

Japoštołaj wzaštaj khlěb a położištaj jón na blido za wječeř.

A při wječeri wza Jězus khlěb do swojeju rukow, dźakowaše so swojomu wótcej a žohnowaše jón. Tu přewza swjaty dyrkot cyły khlěb. Ze swojim hłosom, kotromuž jeno Bóh rozymješe, rjekny: Mój stworićelo, dźakuju so tebi, zo sy so dostojnił a wusłyšał moju prόstwu a wzał mje za jědź, za swoje swjate ćěło. Žohnowany budź, o Knježe, kotryž sy so dopomnił Bethlehemskoho kłosa, kotryž pod twojimi pjeluškami ležeše. O zo by zašła moja bytnosć a přešła cyle do bytnosće twojoho swjatoho ćěła!

A Jězus pozběhny woči k njebjesam, łamaše khlěb prajo: Wzmiće a jěsće, to je moje ćěło!

A khlěb hižo njeręčeše, dokelž njeběše wjac khlěb, ale ćěło Jězusa Khrystusa.

Bethlehemsku pšeńcu z role zbóžnoho Amalele wuži wočłowječeny syn Boži, zo by założił najswjećiši sakrament wołtarja.

L.

Z Łužicy a Sakskeje.

Z Budyšina. Posedźenja wotrjadow Maćicy Serbskeje (a to rěčespytnoho, narodopisnoho, stawiznisko-starožitnostnoho, belletristiskoho, wumjełskoho, přirodospytnoho) budźa po postajenju předsydstwa Maćicy Serbskeje pόndźelu **28.** decembra wot dopołdnja 10 hodź. hač do wječora 6 hodź. w „Serbskim Domje“ w Budyšinje, a maja so tam wšelake ważne wědomostne a narodostne wěcy wuradźować; tuž so předsydźa jenotliwych wotrjadow z předsydstwom M. S. nadźijeju a wo to należnje proša, zo by so tehdy prawje wjele sobustawow Maćicy w Budyšinje zešło, ale tež wšitcy druzy Serbja su jako hosćo lubje witani. Tuž njech tola kóždy, kiž ma khwile, tehdy do tych posedźeni přińdźe a z tym swoju serbsku wutrobu wopokaže.

Do Serbow. Z nowym lětom budźe wukhadźeć **„Serbski Hospodař“** zasy porjadnje, a to kóždu prěnju njedźelu měsaca. Předstaji so swojim čitarjam w cyle nowym a wobšěrnišim kabaće, nic pak kaž „gigerl“, ale kaž so serbskomu hospodarjej słuša, w rubjanych kholowach a módrej fali, z krutej pjasću, ze sylnym rjapom, z jasnej hłowu a z połnej dowěru. Wšelacy snadź swojoho staroho přećela wjac njespóznaja. Tola rěč a duch budźe tajki kaž prjedy, a tak so bórzy zasy z nim zeznajeće. Jenož wo maličkosć je dróžši. Płaći na cyłe lěto **jenu hriwnu** pola našich dowěrnikow a we wudawarni „Serbskich Nowin“, na pósće z přirażkom porta. Tutón snadny wudawk wotbudźe kóždy, samo čeladni a dźěłaćerjo. Našich dowěrnikow prosymy należnje, zo bychu so wo rozesłanjo „S. H.“ — móže so z wjetša přez dźěći stać — a zběranjo abonentnych pjenjez we swojich wsach starali a nas a dobru wěc z tym podpjerali. Jeli traš prěnje čisło do wšěch serbskich domow njedóńdźe, wobroćće so na redaktora Marka

Smolerja, pak na zarjadnikaj, wučerjej Nawku a Słodeńka. Po času so wšo zrjaduje a kóždy dóstanje swój Hospodař. Nětko pak našich dźěłaćerjow z pjerom, wosebje intelligentnych hospodarjow, prosymy, nam z přinoškami a dopisami k rukomaj być. Jedyn serbski burski syn je hižo započał. Vivant sequentes! Sława tym, kotřiž budźa joho sćěhować. Słodeńk.

Z Khróšćic. Zhromadźizna nowoho towarstwa bě jara derje wopytana, schtož nas wutrobnje zwjeseli. Nakhwilne pschedsydstwo bě we wjacy posedźenjach ze 37 § wobstojace wustawki za towarstwo zestajało, kotrež so zhromadźiznje pschedpołožichu a pschečitachu. Chcemy z nich to, schtož je wosebite a za nasche wokolne serbske towarstwa jako nowe zarjadowanjo zajimawe k zhonjenju, tu naspomnić. Nowe towarstwo rěka: „Serbosław, towarstwo katholskich Serbow w Khróšćicach". Tak je nowe towarstwo wukschćił nasch luby wótčinc Handrij Dučman. Sobustawy mjenej ze zahorjenjom pschihłosowachu. Čohodla „Serbosław"? Khróšćicy su prěnja katholska wjes w Serbach. Tuž maja serbskosć pokazować prěnje a pschede wschěmi druhimi. Hdyž by so to dopjelniło, zo bychu nasche lube Khróšćicy wschěm druhim wsam w tutym duchu pěstowanja „serbskosće" pschikładne byłe, potom by kóždy sobustaw był „Sława Serbow" a Khróšćicy: „Serbow sława". Tuž je sobu najwosobnischi nadawk nowoho towarstwa, zo swoju maćernu rěč a domizniske waschnja haji a cuzbarskomu duchej a wliwej zhromadnje napschećo dźěła. „Serbosław" je sobustaw serbsko-katholskoho towarstwa swjateju Cyrilla a Methodija a tuž so zhromadźizny w „Katholskim Posole", jako w towarstwowym organje, wozjewjeja. Towarstwo měješe też za swoju swjatu pschisłuschnosć, zo serbske žónske, woženjene a nježenjene, jako „wurjadne" sobustawy do swojich wustawkow pschijima. Hdyž mamy w Serbach towarstwa za młodźencow a knjeżny a za mužow, njeje potom njeprawda, jenož nasche žony z toho wuwzać? Abo schtó chcył dopokać, zo jim njeje trjeba towarstwowoho zwjazka a powučenja? Dyrbja so dale jenož z tym spokojić, zo na kwasach po kofeju khodźa, ale pschi kutnych wuradźenjach wo praschenjach naschoho časa so wobdźělić njesmědźa? Njeje w naschim času nuzno, rěčeć wo winowatosćach serbsko-katholskeje swójby, schto słuscha k dobrej serbskej maćeri a hospozy? Tuž je so wobzamkło, pschi prědku wotmyślene towarstwo za mužskich rozschěrić na wschěch katholskich Serbow, kotřiž su 21. lěto dokonjeli. Rozeznawaja pak so w towarstwje, kotrež ma so měšačnje jónu skhadźować, dwoje zhromadźizny; tajke jenož za mužskich a „swójbne" zhromadźizny, kotrež so w kóždym schtwórćlěće wotměwaja, a do kotrychž dyrbja nasche žónske porjadnje a pilnje khodźić. Swójbne zhromadźizny słuža zaměram, swójbnych sobustawow a w dźeńskim porjedźe dóstawa nimo powučacoho dźěła też zabawny dźěl swoje prawo. Hižo dźensa wuprajamy wutrobnu próstwu, zo bychu nasche „žónske" jim k woli a k spomóženju pscheměnjeny zaměr towarstwa pschijimałe jako prěni postup k tomu, zo by so też jim wjacy prawa dało w towarstwowym žiwjenju. Tuž njech so pilnje dadźa zapisać jako wurjadne sobustawy a schtwórćlětne zhromadźizny też horliwje wopytuja. Zawěsće budźe so jim pola nas spodobać, hdyž su so hakle na nowe postajenja zwučiłe. Njebudźe so jim tam jenož „prědować", čohož so njetrjebaja bojeć, ale wjesoły spěw, pschećelna a zabawna rozmołwa budźe jim tute hodźinki lube a pschijomne činić. Do kóždeje zhromadźizny pak je nježadamy, dokelž je wjele praschenj, wo kotrychž chcedźa a dyrbja mužojo sami rěčeć. — Pschedsydstwo wobstoji z 11 wosobow: pschedsyda, joho zastupnik, dwaj zapisowarjej, dwaj pokładnikaj, duchowny radnik a schtyrjo wubjerkownicy. Duchowny radnik ma jenož wosadny duchowny być a ma za tym hladać, zo so w towarstwje katholske zasady wobkedźbuja a serbski duch zakhowa. Joho pomjenuje wosadny farař po wuradźenju z pschedsydstwom. Wubjerkownicy bjeru so z wokolnych wsow, a to tak, zo su k ranju, k połdnju, k wječoru a k połnocy wot Khróšćic ležace wsy po jenym zastupjene. Wubjerkownicy maja w swojich stronach zaměry towarstwa hajić a su tak za nje dowěrnicy w pschedsydstwje.

Kóždy paragraf so wot knjeza kantora Hile wosebje pschečita a po rozmołwje a hdyž bě trjeba, też po wothłosowanju pschija. Też so hischće wschelake wěcy wujasnichu, kaž na pschikład, zo towarstwo njeje jenož za burow, ale za kóždoho katholskoho Serba, kotryž w Khróšćicach abo we wokolinje bydli. Po namjeće knjeza wučerja Słodeńka a najeńka Rjenča so też wobzamknu, zo směda sobustawy susodnych kath. Bjesadow abo kasinow towarstwo porjadnje wopytować, njebychu-li sobustawy byli. Hischće raz so raznje wupraji, zo chce „Serbosław" hajić a pěstować pschećelne a bratrowske poćahi ze swojimaj susodomaj a byrnjež so też njeje wosebita njedźela za měšačne posedźenja postajiła, njecha „Serbosław" swoju zhromadźiznu z dobom z jenym ze susodneju towarstwow měć. Pschichodna zhromadźizna budźe w januaru a so hischće wozjewi. Porjad: wólby a pschednoschk.

Z Kulowa. Minjenu njedźelu wuhotowa nasche towarstwo swjatoho Vincenca hodowny swjedźeń a wobradźesche khudym nascheje wosady. Wulku prócu a starosć staj pschi tym wosebje pschedstojićerka knjeni Schlossarekowa a knjez hłowny wučer Rosmy měkoj. Hrajesche so jena hodowna hra wot schulskich dźěćzi wyschscheje rjadownje, a knjez kapłan Markowicz krasnje pschednoschowasche wo hodownym pokoju, napominasche, bližschoho lubować z darami kschesćanskeje luboscе a za kóždu dóstatu luboscć pak też so podźakować. Tak so swjedźeń wurjadnje derje poradźi. Wschitcy

dźěchu zwjeselenj domoj, najbóle khudźi ze swojim Božim dźěćom. Schćedrinym dobroćerjam pak njech je z tutym najhorcyschi dźak wuprajeny.

Z Drježdźan. Pjatk 18. decembra běše 50 lět, zo je knjez farař emer. Nowak, bywši farař w Kamjencu, rodźeny 18. junija 1835 w Prawočicach, na měšnika wuswjećeny. Swjatočnje swjećić budźe swój 50lětny měšniski jubilej druhi swjaty dźeń hodow w Khróšćanskej farskej cyrkwi, hdźež je tež swoju prěnju Božu mšu swjećił. Ad multos annos!

Z cyłoho swěta.

Sakska. Za město Kamjenc njejsu žane wuhlady wjacy za nowy seminar, ale pschińdźe do Biskopic. Knježerstwo běsche namjetowało, zo by nowy seminar do Biskopic pschischoł. Tutón namjet je prěnja komora schtwórtk 17. decembra jenohłósnje pschijała, a tónsamsny dźeń popołdnju $^1/_2$5 je tež druha komora pschećiwo 10 hłosam namjet pschijała. — Pschi prěnim wuradźowanju wo nowy seminar w druhej komorje je knjez zapósłanc Kokla sćěhowace słowa rěčał: „Wobžaruje jara, zo knježerstwo a deputacije so hač dotal rozsudźić njejsu mohłe za nowy seminar w Kamjencu. Městej Kamjencej su so prjedy stajnje wuhlady činiłe, zo budźe so na Kamjenc dźiwać, budźe-li so nowy seminar we Łužicy tworić dyrbjeć. Kamjenc a wokolnosć su so toho nětko nadźijeli. Biskopicy seminar njetrjebaja, dokelž za 30 mjeńschinow su Biskopičenjo w Budyschinje a za 60 mjeńschinow w Drježdźanach. K tomu pschińdźe tež, zo su bydlenja a zežiwjeńske potrjeby w Kamjencu pornjo druhim městam tuńsche. Prosy tohodla, zo by so městej Kamjencej a cyłej wokolinje, wosebje połnócnej Łužicy, jako hodowny dar wučerski seminar wobradźił."

— Pjatk 18. decembra měješe sejm poslednje posedźenjo psched hodami. Zawrjeć budźe so sejm po kralowskim dekrece 22. januara 1909.

Cyrkwinske powěsće.

Budyšin. Křćeny: Pawoł, Jakuba Heiduški, pohonča pola rady w Budyšinje, s.

Zemrěła: Marija, Mikł. Mara, dźěłaćerja w Budyšinje, dź., 6 l.

Njebjelčicy. Křćenaj: Franc Pawoł, Mikławša Probsta, skałarja w Njebjelčicach, s. — Benno Jan, Jakuba Wrobla, kublerja w Serbskich Pazlicach, s. — Wěrowani: Jakub Kubica, khěžkař w Njebjelčicach, z Mariju Wjeńkec ze Smječkec. — Mikł. Šewc, khěžkař w Serbskich Pazlicach, z Hańžu Brojerec z Worklec. — Zemrěli: 7. nov. Marija, Pětra Hanskoho, žiwnosćerja w Pěskecach, dź., 3 m. 4 dn. — 13. dec. Hańža, Jurija Korjeńka (Brycki), žiwnosćerja w Njebjelčicach, mandźelska, 36 l. 6 m. 4 dn.

Należnosće našoho towarstwa.

Sobustawy na lěto 1908: kk. 806. 807. ze Zdźerje: Theresija Khilanowa, August Šołta, 808. Mikł. Ćemjera z Ćemjeric, 809. Mikławš Buš z Worklec, 810. Jakub Brězan z Konjec, 811. Pětr Nowotnik z Hóska, 812. Mikławš Kórjeńk z Trupina, 813. Mikł. Brězan z Łazka, 814. Jurij Dźisławk z Różanta, 815. Jakub Kilank z Hrańcy, 816. Krons z Třoch Khěžkow, 817. Jakub Matka z Pěskec, 818—820. ze Sernjan: Jakub Kokla, Jakub Čornak, Mikławš Matka, 821—825. z Dobrošic: Mikławš Šafr, Mikławš Šanda, Jakub Šćapan, Michał Šěrak, Marija Zarjenkowa, 826—828. ze Smjerdźaceje: Pětr Kubaš, Mikławš Kućank, Michał Nuk, 829. Madlena Kubašowa w Drježdźanach, 830. Marija Lebzyna z Bóšic, 831. Jurij Šěrc z Hórkow, 832—834. z Khróšćic: Marija Běrkowa, Michał Jurk, Marija Křižankowa, 835. Michał Kubaš z Njebjelčic, 836. 837. z Pazlic: Pětr Cyž, Mikł. Šewc.

Listarnja redakcije: Do Sernjan: M. R. płaći to 5 hr. 28 pj,

Za Serbski Dom: Knjez farař lic. theol. Jan Rjenč w Ketlicach **100 hr.**, Zjězd serbskich wótčincow w Drježdźanach 7 hr., knjez prof. dr. phil. Muka jako wěnc na row swojoho luboho přećela, k. kapłana Mikławša Andrickoho 5 hr.

K Božomu dźěsću su za **„fond" tow. ss. Cyrilla a Methodija** darili, wukupiwši so z tym wot wšěch pisnych nowolětnych zbožopřećow:

Kk.: Michał Horjeń z Pančic 2 hr., wučeř emer. Jakub Kral w Radworju 1 hr., Pětr Cyž z Kašec 1 hr. 50 pj., minorist Jan Cyž w Paderbornje 1 hr., wučeř Jurij Słodeńk w Pančicach 3 hr., wučeř em. Hermann Jurk w Budyšinje 2 hr., kapłan Jurij Delan w Khróšćicach 3 hr. 15 pj., z Njebjelčic: farař Kubaš 5 hr., kapłan Jurij Rjeda 3 hr.

Wšitkim lubym přećelam a znatym jenož z tutym najwutrobniše **zbožopřeća k nowomu lětu 1909** sćelu, złożiwši z dobom dar za „Serbski Dom" w Budyšinje:

Kk.: farař Jan Just w Ralbicach 2 hr., Pětr Cyž z Kašec 1 hr. 50 pj., minorist Jan Cyž w Paderbornje 1 hr., wučeř Jurij Słodeńk w Pančicach 2 hr., gymnasialny direktor Holan w Revalju 12,70 hr.

Hodowny dar za **fond** »**Raja**« złožichu, wukupiwši so z dobom wot nowolětnych zbožopřećow:

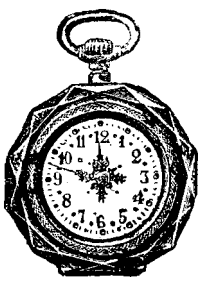
Kk.: Wawrik z Nuknic 5 hr., Jakub Šołta z Kanec 5 hr., z Khróšćic: kantor P. Hila 5 hr., Hana Herrmannowa 3 hr., Michał Jenč 3 hr., zapósłanc Kokla 2 hr., Jurij Ćesla 2 hr., Jan Rynč 2 hr., Pawoł Grofa 2 hr., Madlena Wjenkowa 2 hr., Pětr Symank 2 hr., Michał Šołta 2 hr., Jurij Warnač 2 hr., Pawoł Winger 2 hr., Marija D. 2 hr., wučeř Kral 2 hr., Lebza 1 hr., Karl Kurfürst 1 hr., Marija Zyndźina 1 hr., Hańža Rychtarjowa 1 hr., Hańža K. 1 hr.; Lebza z Nuknicy 3 hr., Michał Młynk z Kanec 3 hr., Hana Winklerowa z Radworja 3 hr., J. Kř. z P. 2 hr., Marija Kralowa z Njebjelčic 2 hr., Jurij Cyž z Wotrowa 2 hr., tow. »Serbowka« 3 hr, Pětr Nowak z Hory 2 hr., wučeř Słodeńk z Pančic 2 hr., Michał Delan z Baćonja 2 hr., najeńk Rynč z Worklec 2 hr., Michał Rynč z Čornec 2 hr., wučeř em. Jakub Kral z Radworja 2 hr., Laras z Noweje Jaseńcy 1 hr., Nowak z Łusča 1 hr., Jurij Zieschang z Prawoćic 1 hr., Ber z Kobšina 1 hr., Jakub Cyž a Jurij Cyž z Kašec po 1 hr., Jurij Cyž z Kukowa 1 hr., W. z W. 1 hr., Nowak z Wudworja 1 hr., Nowak z Hory 1 hr., Jakub Hančka z Różanta 1 hr., Jan Hajnca z Budyšina 1 hr., M. W. 50 pj., Młynk z Hory 50 pj., Kral z Miłoćic 50 pj., Słodeńk z Wotrowa 50 pj., Pól z Miłoćic 50 pj.; njemjenowani (10 hr. + 50 pj. + 50 pj. + 50 pj. + 50 pj. + 10 pj.) 12 hr. 10 pj.; farař can. M. Žur w Budyšinje 5 hr., tow. »Jednota« w Drježdźanach (přez knježnu Hanu Cyžec) 4 hr., farař Just z Ralbic 2 hr., Čornak z Drježdźan 2 hr., Wowčeř z Pozdec 1 hr., Cyril Rězak a Jurij Šołta z Drježdźan po 50 pj. Wutrobne »Zapłać Bóh«.

Redakcija »Raja«.

Zapósłane.

W jenej wsy blizko K. chce znaty mudračk wulki znajeŕ wosebje wukrajnych piwow być. Hdyž jomu korčmaŕ požadane „Hajnspachske“ poskićuje, dha je z wjetša kóždy raz jako „Budyšske češke“ wotpokazuje. Njech dha sebi do Čech dojědźe — wšako je tam znaty — a woptaje, hač hinak słodźi kaž pola nas. Je tola z toho samsnoho kužoła. My tola njejebamy a wotebjerarjam druhe piwa njepotykujemy. To snadź w Kukecach činja, hdźež je swětosławna piwaŕnja, a wo kotrejž nam naš Zejleŕ tak krasnje spěwa. Na „firmu“ tuny tamny „słodeńk“ njehlada, zo by so přeswědčił. Wšako so za njej tak jara zajimuje, a němscy je też pisana, zo móže ju čitać. Serbsku firmu w Čechach hač dotal do tunow njesmaža. Abo khiba je nětko rjad přisłodźenja a tukanja na mni? To bych sebi tola kruće zakazał!

Jurij Wornač w Khrósćicach.

Wulki skład
časnikow,
rjećazkow,
złotych a
optiskich
wěcow.
Prěni specialny wustaw
za najwobćežniše porjedźenja wšěch družin.
166]
R. Mersiovsky, časnikaŕ
Budyšin
Serbska droha, rózk žitn. hasy.
Założene 1857.

Kozace kože,
howjaze a **wowče kože, wowču wolmu, ćelace** a **kaniklace kože, koče, tkhórjace** a **kunace** (mordarjace) **kože,** kaž też wšě družiny druhich koži kupuje stajnje po najwyššich płaćiznach [211
Heinrich Lange
při serbskej katholsk. cyrkwi a při žitnych wikach 11 napřeco »Złotej Hwězdźe«.

Jězusowa Winica
a
Pobožny Wosadnik
we wšěch płaćiznach k dóstaću pola překupca [111
Glawša w Pančicach.

Starši, wučće swoje dźěći serbski čitać a pisać!

Płaćizny rěznoho skotu w Drježdźanach 20. dec. 1908:

1. Woły,								57—80 hr.
2. Byki,								62—73 „
3. Kruwy a jałojcy,								48—74 „
4. Ćelata,								70—84 „
5. Swinje,								63—70 „

	živa waha		centnaŕ	wot	27—44 hr.,	rězna waha	
	„	„	„	„	30—41 „		
	„	„	„	„	25—42 „		
	„	„	„	„	40—54 „		
	„	„	„	„	48—55 „		

Handrij Noack
w **Budyšinje,** Moltkowa droha 9.
Fabrika a **skład**
za jednore a pyšne wuhotowanja wobydlenjow,
też jednotliwe meble za jstwy.
169]

Lěpsche hač pječena kolbasa za psa
250]
je k hodom kusk parasiten-mydła „Junka“ kusk po **50 pj.** k dóstaću w **drogeriji Engerta** w **Budyšinje.**

Wšudźom wšědnje **3—30 hr. pódlanskeje** zasłužby poskića so sprócniwym wosobam kóždoho stawa a splaha, kotrež maja nimo powołanskich dźěłow swobodny čas a kotrež chcyłe jón wužitnje nałožić, — z **přewzaćom zastupjeŕstwa; pisomna pódlanska zasłužba, domjace** a **rjemjesł. dźěło** a mnohe druhe so derje płaćace dźěła a existency. [248
Dalše: **Verlag „Für's prakt. Leben“, Leipzig.**
Sta dźaknych připisow!! Žane jebace poskićenjo!!

Krajan na lěto **1909**
protyka za katholskich Serbow
je wušła.
Tasama je w našich expedicijach k dóstaću po 30 pj.

Dr. med. Reuss
statn. přip. zubjacy lěkař
Kamjenc
při klóštrskich wrotach.
Plomby, wumjełske zuby, bjezbolostne wućahowanjo zubow.
K rěčam 8—12 a 2—6. Njedźelu jenož dopołdnja. [122

Heinrich Lange
Budyšin
Žitne wiki 11. Žitne wiki 11.
napřećo »Złotej Hwězdźe«
poruča
swój wulki skład hotowych
pjelšćowych tworow,
kaž tež wšě družiny
koži k podšiću a k wobšiću
po najtuńšich płaćiznach.
☛ Skazanja po měrje kaž porjedźenja so najlěpje wuwjedu. [212

Předsydstwo a wubjerk towarstwa ss. Cyrilla a Methodija
změje přichodnu **póndźelu 28. decembra** zhromadźiznu popołdnju w **2** hodź. w **Budyšinje** w Serbskim Domje.
Należnje so prosy, zo bychu **wubjerkownicy zapisy sobustawow**, kotrež su w swojim času dóstali, **sobu-přinjesli.**
Monsign. **Jakub Skala,**
předsyda.

☛ Swoje piwa kaž ff. **Budyšske češke, ležaki, swětłe jednore, Wudworjanske běłe** a **brune,** bajerske „**Mönchshof**“ z Kulmbacha, „**Zacherlbräu**“ z Mnichowa, **kózłopiwo, seltersku wodu, limonady** a **punšowe essency** poskićuje po najtuńšich płaćiznach
Jurij Wornač w Khróšćicach,
piwowa předawarnja.
NB. Telegramowa adressa: **Warnatsch-Crostwitz.** [251

Dospołne wupředawanjo,
241] dokelž překupstwo trubkow (cigarow) złožu.
Zwonkowna Lawska droha 32. **Anton Thomas.** **Zwonkowna Lawska droha 32.**

Wšitkim česćenym wotebjerarjam mojich piwow
přeju najwutrobnišo
wjele zboža k nowomu lětu 1909.
Jurij Wornač w Khróšćicach,
překupc piwow.
249]

☛ K dźensnišomu čisłu 2 stronje přiłohi. ☚

Adresa redaktora: Kaplan Jakob Sauer, Bautzen, Domstift; adresa pokładnika: Pfarrer N. Sauer, Bautzen.
Čišć Smolerjec knihićišćefnje w Serbskim Domje w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 52 „Katholskoho Posoła“.
Štwórtk 24. decembra 1908.

Wične płaćizny:

	w Budyšinje 19. dec. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.	w Kamjencu 17. dec. wot hr.	pj.	hač hr.	pj.
Pšeńca, nowa, kórc po 170 punt.	16	24	16	54	16	32	16	66
Rožka, nowa, kórc po 160 punt.	12	80	12	91	12	32	12	80
Ječmjeń . . kórc po 140 punt.	13	2	13	30	11	90	12	60
Pšeńca, žołta, stara	—	—	—	—	—	—	—	—
„ „ nowa	9	55	9	73	9	60	9	80
Rožka, nowa	8	—	8	13	7	70	8	—
Ječmjeń	9	30	9	50	8	50	9	—
Wows	7	60	7	80	7	60	8	—
Hroch	10	—	13	—	—	—	14	50
Woka	8	50	10	—				
Jahły	15	—	16	—	14	—	15	—
Krupy, Hejduš w K.	19	50	20	—	10	50	11	—
Běrny	2	—	2	50	—	—	2	60
Pšeńčna muka	11	50	19	50				
Ržana muka	11	—	14	—				
Syno	3	50	3	80	3	30	3	60
Słoma 100 kg, młóćena z cypami	3	67	3	84	—	—	4	16
Słoma 100 kg, młóćena z mašinu	2	25	2	50	—	—	3	—
Prosata 792 (w Kamjencu 282 jene)	8	—	22	—	11	—	18	—
Butra 1 kg	2	70	2	80	2	60	2	70
Jeja, mandl	1	35	1	50	—	—	1	50

50 kg abo centnar

Pšeńčne wotruby 6,25, Ržane wotruby 6,25, Pšeńčny gris 6,75, Ržany gris 7,40.

Lubijska banka.

Lubij w Sa. • • • • Nowygersdorf.

Filiale w: **Budyšinje, Zhorjelcu, Žitawje, Seifhennersdorfje.**

Kupowanjo a předawanjo effektow.
Lombardowanjo.
Kontokorrentny a šekowy wobkhód.
Změnkowy diskont a inkasso.
Změnkowa domizna.

Zarjadowanjo zamoženja.
Effekty so khowaju we wotewrjenych a zawrjenych depotach.
Kamorowe kašćiki (safes).
Zhotowjenjo pućowanskich kreditnych listow.

Dawamy wot 1. julija 1908 za pjenjezy, pola nas na dań date:

při kóždodnjowskim wupowědźenju		2½ %	danje na lěto.
„ měsačnym	„	3 %	
„ 3měsačnym	„	3½ %	
„ 6- a 12měsačnym	„	4 %	

Wobkhódne hodźiny 8—12 hodź., 2—6 hodź.

Filiala Lubijskeje banki, Budyšin.

Serbski dom.

J. a E. Koban, při žitnych wikach 4I

(Seehec restaurant „Germania“) - - - Telefon čo. 217.

poručataj so k wudźěłanju wučinjenjow, kontraktow, lisćinow, prósstwownych pismow wšěch družinow, postajenju testamentow, zrjadowanju zawostajenstwow, k zaradźenju při kupowanju a předawanju ležomnosćow, k wobstaranju a wupožčenju pjenjez na wěstu hypotheku, k zehnaću žadankow atd.

Rěčimoj tež serbski. [9

Zubjacy lěkař Frey w Budyšinje

na Moltkowej drózy 19.

Rěčne hodźiny 9—1; 3—5.

Přispomnjenjo: Při so přihodźacych wobstejnosćach w horće präcisne dźěła bjez njebjeskoweje platy z drohich metallow. [216

Wapno (kalk) wuhlo [190
brikety
kamjentne wuhlo
anthracit
wuhlo do kowarnje

poruča po najtuńšich płaćiznach

Willy Mader.

Skład: Karoladroha 13.
Dalokorečak 334.

Kontor: Žitne wiki 12.
Dalokorečak 307.

Pawoł Rychtař

Kamjenc

51 Budyšska droha 51.

Wosebita předawarnja **jězdnych kołow, šijacych mašinow, centrifugow, płokacych** a **žimacych mašiuow** najkhmańšich fabrikatow, **gamaše, nakhribjetne měchi, wolije** za centrifugi.

Mam też samsnu dźěłarnju a najlěpje zarjadowanu za porjedźenja z motorskej mocu.

Za kóždoho so najlěpje hodźace wotpłaćenja rad dowolam.

237]

Šokolada, marcipan atd.

Hodowne wěcki

w najwulkotnišim wubjerku po najtuńšich płaćiznach.

Debjeńki na božodźěsćowy štom

punt hižo po 60 pj.

Nürnbergske poprancy

wot Heinr. Haeberleina w Nürnbergu
za originalne płaćizny.

Gerling & Rockstroh

Budyšin. Znutřkowna lawska droha 10.

150 filialkow w Němskej. [239

Twornja w Drjedźanach-A.

Cigary

derje wuležane, hišće w dobrych starych kwalitach, poruča w njesměrnym wubjerku a w rjenje za dary připrawjenych tyzach, tyzu hižo wot 1 hr.

H. Lehmann

w Budyšinje
2 bohata droha 2.

230]

Specialita: Nabožne předmjety

za cyrkej a dom, jednore hač k najwumělšomu wuwjedźenju.
Bože martry □ smjertne křiže □ różowcy □ swjećatka □ krjepjenčki atd. ☛ Posyłku na wubjerk rad připóśćelu.

Heinrich Trümper, dwórski dodawaćel Jeje Majestosće - - kralowy-wudowy Karoly - -
Drježdźany-A., Różk Sporer- und Schößergaße 25. Njedaloko kath. dwórskeje cyrkwje.

47] Wobhladanjo bjez nućenja ke kupowanju so rad dowola.

Kłobuki a čapki,

pjelšćowe kolliery,
kaž też wšě družiny hotowych
pjelšćowych tworow,
wulki wubjerk we wšěch płaćiznach,

pjelšćowe kože

k podšiću a k wobšiću.
Zhotowjenjo kaž předźěłanjo **pjelcow a pjelšćowych tworow**
198] poruča

Kurt Herzog

kóžkarski mištr
w Budyšinje.
Na Lawskich hrjebjach 14. Při Jackec hosćencu.

Sofy (konopeje)

a

matracy

poruča
po najtuńšich płaćiznach

L. Glatzel

w Budyšinje,
pod bórklinom čo. 2.

Poćehnjenja za matracy a sofy kaž wšě k pólstrowanju trěbne wěcy su dóstać po fabrikskich płaćiznach. [107

Čohodla so ćwělujeće?

Hnydom so pomha!

Wumělske zuby, plomby wšěch družin,
Porjedźenja jara tunjo.
Křiwe zuby so zrunaja.
Zuby so wućahnu.
Zuby so wurjedźa, a t. d.

Zubjacy atelier

Kurt Handlos

w Kamjencu,
Anger čo. 12I
prjedy R. Wunderlichowy
92] zubjacy atelier.